Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Pulcherrimi atq[ue] vtilissimi sermones Socci de sanctis p[er] circulum anni

https://hdl.handle.net/1874/461611

Rariora
E. fol.
152
Cm

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

ab omni concupiscentia. ℣ Secū
do cum tempus infantie trāsisset
et ad annos discretionis. quo bo
nū a malo discernere potuit pue
nisset cepit sollicite custodie mā
datorum obedientiam. cauens p
hibita ⁊ operans que precepit de
us. in vtroq; de contingentibus
michil omittens. ita vt vetacites
de eo dicatur illud Eccī. xliv. Nō
est inuentus similis illi qui cōser
uaret legem excelsi. Naz sicut di
citur Ecclesiastici. xlv. Dedit illi
deus coz ad precepta et legem vi
te et discipline. Et iterum ibidē.
Dedit illi i precptis altissimi po
testatem. vt fiducialiter gloriari
poterit ⁊ dicere illud Job. xxxix
Vestigia eius secutus est pes me
us. a viam eius custodiui nec de
clinaui ex ea. a mādatis labioꝝ
eius nō recessi. et in sinu meo ab
scondi verba oris eius. ℣ Verum
quia obseruatio mandatorum de
i ad perfectionem hominem non
inducit. Juxta illud Apostoli ad
Hebreos. vi. Nichil ad perfectū
duxit lex. Item et illud ad Gala
thas. v. Nō iustificatur homo ex
operibus legis. Ideo gloriosus i
ste custos prioribus non contēt⁹
vlterius se extendit. ℣

℣ Tercio ergo custodiuit obsilio
tum eminentiam. vt nō solum p
cepta perficeret. sed etiam consi
lia adimpleret. aduertens subti
liter que consilia deus consiliari
us in sacra scriptura proponerz
adimplēda. Que licet multa sint
Tria tamen cōsilia ad statum hu
ius sancti proprie pertinentia a
liqualiter tangem⁹ hic. premit
tentes primo quid sit consilium.
et quomodo differat consilium a
precepto. Est autem consilium
persuasio melioris boni p̄ precep
ta contineant. Precepta vero cō
tinent ea ad que necessario obli
gamur. Et in hoc quidem consilia
a differunt a preceptis. Quia ad
precepta necessario obligamur.
ad consilia vero non obligamur.
Quia precepta sūt necessitatis.
consilia vero voluntatis. Sunt au
tem vt prediximus tria consilia
ād religiosos proprie pertinētia.
scilicet paupertatis. castitatis. et
abdicatio proprie voluntatis. q̄
tria disponūt hominem singula
riter ad perfectionem vite eligi
ose. In quibus iste sanctus se ex
o sublimiter exhibebat. De primo
cōsilio paupertatis dicitur Ma.
thei. Si vis perfectus esse vade ⁊
vende omnia que habes et da pau
peribus et sequere me. De secun
do dicitur. i. ad Corin. vii. De vir
ginibus preceptum nō habeo cō
silium autem do. De tercio dicit
Luc. ix. Si quis vult venire post
me abneget semetipsum. et hoc
est p̄priā voluntatē relinquat. Et
quia iste sanctus nō solum fuit i
perfecto statu religionis. sed etiā
am religionis institutor et custos
Ideo hec tria in vita sua perfectis
me obseruabat. Verum q̄ deus
cuius gaudium est fortitudo. hūc
suum custodē fidelem in suspicio
custodia inueniebat. ideo cōmu
nit ei thesaurum iterum melioꝝ.
vtpote quez p̄cio sanguinis pre
ferebat. scilz aīas custodiēdas. ot
ces ei ope et effectu quod primo

pastori petrꝰ dixit. Si diligis me
pasce oues meas.

Quarto ergo custodiuit omissas
sibi animas per fidelem diligenti
am dignū quippe dñs iudicauit.
vt qui fuit domui. hoc est prope
custodie fidelis inuentus est. nō
sub modio sed super candelabrū
ponerētur. vt omnibus qui i do
mo dei sunt. i. in ecclesia lucēret.
Si enim magnum est. vt q̄s sup
homines populares. qui q̄si brutis
animalibus similantur constituatur
custos. q̄tomagis est vt quis sit
ita ꝓdoneus. p̄ custos super alios
custodes ordietur. vt sicut quedā
scriptura dicta est Cantica canti
coꝝ. eo p̄ dignitate sui cunctis a
lijs p̄ferat̄. sic dominus di
citur custos. eo p̄ virtute ⁊ sā
ctitate vite cunctos custodes ali
os antecellat. Vt merito ei illud
Ysaie. v. vaticiniū applicetur Et
erit in nouissimis diebus p̄parat⁹
mons domus dñi in vertice mō
tium. et eleuabitur super colles.
⁊ fluent ad eum omnes gentes.
et ibunt populi multi et dicent.
Venite ascendamus ad montem
dñi et ad domum dei Jacob.
et docebit nos vias suas. et am
bulabimus in semitis eius. Quia
per nouissimos dies nisi tempus
de quo dicitur Luce. xxiy. Misit
seruū suū sez dñi cū hora ulti
nouissima hora est. In quo tpe p̄
paratus est mōs sez dominus
p̄pter vite eminentiam. domus
dñi. i. ordis p̄dicatoꝝ. Qui ordo
iuste domus dñi dicit̄. q̄ omnia
que i domo celesti agunt̄ suo mō
ni eodem ordine actitantur. vide
licet vacare deo. laudare deum.
contemplari deum. frui deo. que
cum fidelit̄ aguntur in cēlis au
deo dicē. āgeli dei immo āgelorū
dñs cēlas amat p̄ cēlis. et eque
delectatur in cēlis vt in cēlis.
Juxta illud Prouerb. viii. Delicie
mee sunt esse cum filijs hominū
Sequit̄. In vertice montiū. quia
sanct⁹ dominus iā mōs p̄parat⁹
tus positus est super vertice mon
tiū. i. sup capita platoꝝ ordis su
vt sit mōs mōtiū sicut de⁹ ē deus
deoꝝ. Sequitur i p̄dicta auctori
tate. Et eleuabit̄ sup colles. i. su
p simplices p̄fessores ordinis sui.
qui licet sint inferiores respectu
superiorum. habent tamen et ipsi
adhuc eminentiam respectū inferio
rum scilicet simplicium populoꝝ
ꝓpter vōtum professionis. sicut
colles habent altitudinez compa
ti ad terram. Sequitur Et fluent
ad eum omnes gentes. q̄ tota di
e ecclia ad eos tanq̄ ad pcipua lu
minaria confluit. vt ab eis audi
at verbū vite. Sequitur Et ibūt
populi multi et dicent. Venite a
scendam⁹ ad̄. Quia gustato ab e
is verbo vite. dicunt iuuenes ⁊
virgines senes cum iuuenibus.
venite ascendamus per confessio
nē ad vitā et ordinē istorum. et
docebunt nos vias suas et ābu
labim⁹ istructi ab eis i semitis ei⁹
. i. in arta via ipsoꝝ. q̄ reō itinere
ducit ad deū. Hunc aūt tezaur
sez omissas sibi animas triplicit̄
custodit beatus Dominicus. scilz
vbo predicationis. istātia orōis.
exēplo edificatiōis. Hoc seq̄re sit

Cm

Cm

Cm

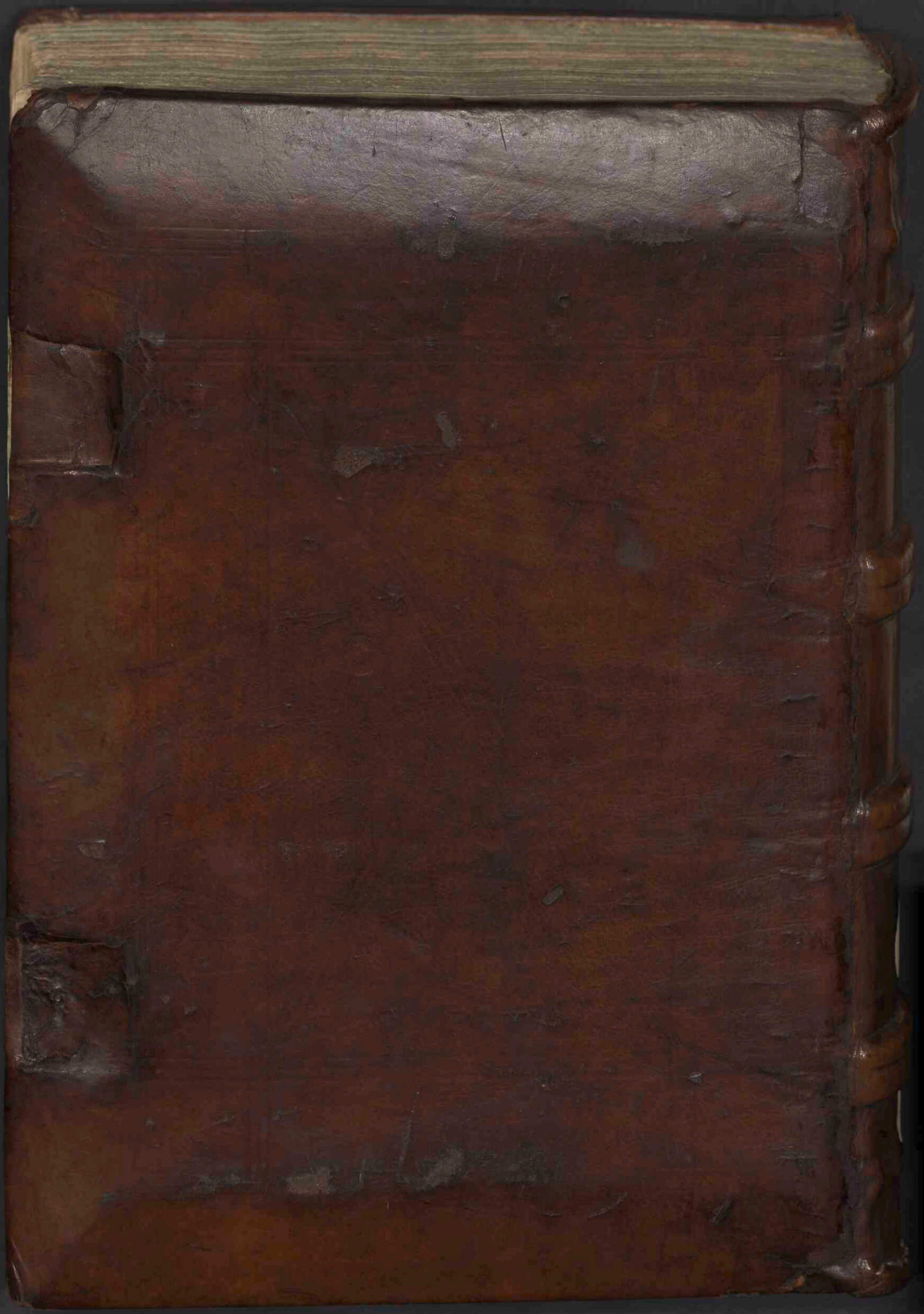

Theologia

Folio n°. 152.

187. **Conradus** de Brundelsheim, Sermones Socci de sanctis. Deventer [Rich. Paffroet c. 1477]. 2°. E. 2°. 152

Type 1. — HMT 64 (112) a. — CA 1539. — C II 5546. — MMW II 67. — Pell. 3928. — Pr. 8957.

Op het schutbl.: „Pertinet regularibus in traiecto". — Zie over de benaming Sermones Socci: F. Schillmann, Wolfgang Trefler und die Bibliothek des Jacobsklosters zu Mainz (Beiheft zum Zentralbl. f. Bibliothekswesen, XIII-1913) p. 216—218. — In den catalogus van 1608.

Penes regulares Trajecto.

C A. 1539

N. 173. A.

Abdicatio vera ommiū que mūdi sūt obsistit in tribus. lxvi.

Abdicatio plena veriū tpaliū et quō fiat. lxxi.

Abneganda sūt precipue tria sequentibus xpm. pmo.

Abnegare debem⁹ nosipsos ī abdicatione ꝓprie wlūtatis. xix.

Abnegatio mundi pfecta in quibus consistit. xxvi.

Abnegatio omnium que mundi sunt p tria wta religionis. xcn.

Abnegandus est status vite mūdialis ꝓpē tria. lxxxiy.

Abstimentia triplex et quō a tribus est abstinendū. lxxi.

¶ Adde primi hoīs virtutes in statu innocentie. xcix.

Adde triplex dignitas ī statu innocentie. xcv.

Adam primus hom̄o peccando cecidit in tria mala. xciy.

Adherere debemus deo per tria. vi. et. xny.

Adherere debemus deo et vniri ꝑcipue ꝓpē tria. lxxvi.

Adiutorium dei necessariuz est cōtra triplicē defectū hūanū xxxvi.

Aduentus dei ad aīam triplex vtilitas. vy. xvy. xxiy. xxny. xxvy xcviy.

Aduenire deū ad aīam cogūt sex exercitia. xxvy.

Aduētus dei in animā quinq; nobiles effectus. xxxiy.

Aduentus xpi in animā quatuor perficiunt. xcviy.

Aduentus dei in nos operatio et tanta obseruatio. xxxvi.

Aduemens xps in ammā tres cōsolationis gratias sedm tres ꝓsonas in diuinis operatur. lxxxix.

¶ Affectus pfecti faciendi a deo reputat ꝑ ope facti. cxiy.

¶ Alleuiatur difficultas tom̄ operis ex duobus. lix.

Alleuiatur oīs difficultas opis temptationis a passionis quadruplici obiectatiōe. et plura alia notabilia. lxvy.

Altitudo perfectionis consistit in tribus. xxxvy.

Altū perfectionis sextuplex ī quo stetit maria. cv.

¶ Amabilem faciūt aliquē tria. xliy.

Amicum dei faciunt et ostendūt precipue tria. y.

Amicicia dei diligenter custodienda est ꝓpē tria. lviy.

Ammiratio amme in contemplatione dei. xliy.

Ammiratio dei vñ pueiat. lxxxy

Ammonēdo ꝓximos nros ad meliora puocare debem⁹. lxxv.

Amoris pfecti tres ḡdus. l.

Amoris triplex prerogatiua ottā nos cotā deo mḡno efficit. cvi.

Amoris veri wltus et gradualis ordo. cix.

Amoris triplex vtilitas et nobilis effectus. lxxxi.

Amoris pfecti triplex ḡdus. xci.

¶ Angelica salutatio marie et eius expositio. xcvi.

Angelox ꝓprietas et quō debem⁹ angel'm nouē assilari. xliy.

Angel⁹ tria bona habz in seipso. xliy.

Angeli tria habent et seruant ad seipsos. xliy.

Angelicam vitam debem⁹ imitari in tribus. lvy.

Angelorum quatuor exercitia in quibus eos imitari debemus · clxxv·viij·
Angeli tria exercitia habent ad semmicem· lxxv·
Angelos in tribus imitari debeꝫ quo ad nosipsos· ·lxxv·
Angeli meitatur per tria ad amorem nostrum· ·cx·
Angeli tria habent et seruant ad semuicem· lxxv·
Angeli tria habent et seruāt quo ad deum· ·cx·
Angelorum nouem ordinibus in nouem congruere debemus·cxi·
Cet·cxij·per totū Angelorum numero deputantur baptisati· et finaliter penitentes cxi·
Animaꝝ zelus et custodia· lviij·
Animam quo ad voluntatem perfecte offerre debemus et resignare quo ad tria· ·lxvi·
Anime nobilitas causatur ex ipsius dei caritatiua vnione· cviij·
Anime exercitia difficilia martirio equiparata· ·lxxxnj·
Anime spiritualis anulus quō meritoriam actionē significat·xvij·
Anime triplex arra et eius subarratio· ·xvij·
Apertum esse dño cor nostrum per duo cognoscitur· lxxij·
Apum pprietates octo pulcre moralizate· ·lxxxv·
Apostolorū q̄druplex vocatio· ij·
Aplor exemplo debemus enunciare xp̄m tripliciter· ·ij·
Apostolorum vocabulum et denūciatio quadruplex in scripturis · cxcix·
Apli triplici ratione dicuntur virtī misericordie· ·xcix·
Aqua lacrimarum et multiplex eius vtus et diuersitas· ·lxxxi·
Arra triplex anime et eius subarratio· ·xvij·
Arbitrij humani libertas et meo actio· ·xviij·
Arbor sua qualitate significat hominem· ·lxxxvij·viij·
Arbori assimilantur iusti homīes in septem proprietatibꝫ arboris clxxxviij·
Archa triplex figuralis mistica a materialis· cviij·
Archa noe significat animaꝝ spiritualem propter quo cviij·
Arcus triplex proprietas que mariam magdalenam significat·l·
Assimilari debemꝰ deo facie moribus et operatiōe· ·xlviij·
Assumptioni marie exhibita est triplex reuerentia sicut archę· lxi
Attentio et diligentia in orationibus et bonis operibus est obseruanda· ·lx·

Beatitudo triplex· cxij·
Beatitudines octo· cxij·
Benedictio spiritualis triplex dei in anima habitantis xxxij·
Benedictio quadruplex precipue marie· ·xcvij·
Benedictio dei triplex aduentus in nos· ·xcviij·
Benedictōis diuine triplex meritum· a de tribus personis benedictio· ·xli·
Benedictionis diuine triplex fructus et effectus in hac vita· lvi·
Benedictio diuina quomodo in multis cōpletur· xcij·

Beneficiorum dei consideratio accendit ad deuotionē. ·xxvi·
Beneficia dei multiplicata nos ad ipsum reuocant. ·xxvij·
Beneficiorum dei consideratio accendit in nobis caritatē dei. ·xxviij·
Beneficiorum dei collectio et grata consideratio. ·lxxix·
Beneficium magnum deus exhibuit se ipsum nobis offerendo. ·lxxix·
Benignitas triplex sancti Pauli imitabilis. ·xxij·
Benignitas triplex a nobis obseruanda. ·xxij·
Bestiales motus sunt edomandi. ·xxxix·
Bona vita consistit in tribus. ordinabitate. societate. et humilitate. ·xxij·

Caritas principue datur bo. ·i·
Caritas pauli et de triplici gradu caritatis. ·xxi·
Caritas triplex effectus q̄ mollit dilatat et purificat. ·xxi·
Caritatem dei in nobis accendit beneficiorum ipsius consideratio. ·xxxij·
Caritatis duplex p̄fectio ·xxxvi· et ·xlij·
Caritas quomodo dicitur latitudo animę propter triplicem sui eminentiam. ·xlv·
Caritas nos deo coniungit. et omnium bonorum eius ptcipem facit. ·xlviij·
Caritatis p̄fecte triplex grad9. ·l·
Caritas perfecta debet habere in superabilitatem insaciabilitatem insepabilitatē. ·lix·
Caritas fraterna i dī opere bono vt deo placeat est necessaria ·lx·
Caritatis vetus ordo gradualis. ·cix·
Caritas dei perfecta tria requirit ·cx·
Caritas inimicis exhibēda est ore corde et opē. ·lxxxi·
Caritatis nobilis effectus et vtilitas triplex. ·lxxxi·
Caritas quō acquirit et quō multiplicit p̄moueat. ·lxxxij·
Caritatis dei perfecte triplex gradus. ·xci·
Carnis voluptati obuiat p duo .i.
Caro subdenda est ratiōi et ab ea regenda. ·ix·
Carnis consolatio quomodo abdicanda est. ·x·
Carni acquiescere nō debe9 atq̄ illā sequi p̄t q̄tuor. ·xlix·
Carnis consolatio abdicanda est ·lv· ·lix· ·lxxxij·
Castitatis triplex genus. scilicet voluntatis. actus. et habitus. ·xj·
Castitas religiosorum que sit. ·lxxxix· ·xij·
Castitas spiritualis communium hominum deuotorum consistit in duobus. ·lxxxvi·
Casus primi hominis induxit eos in tria mala. ·xcv·
Creature omnes nos vocant et dirigūt in deum. ·xcvij·
Creature cogunt nos mendicare ab eis sapientiam. ·lxxxv·
Cecitas ignorantie spiritualis animę. ·cij·
Celorum ingressus quatuor generibus hominum legitur fuisse apertus. ·x·
Cena triplex domino preparanda. ·lxxij·
Cetuor̄ ꝑplex ꝑprietas. ·xlij·

Creſcentia ſpiritualis quo ad augmentum in bono cõſiſtit in quinq; .cvi.
Cibus anime eſt verbum dei. Clxxnj.
Circumſpecti debemus eſſe in omnibus ꝓpter ſeptẽ. .lxxxv.
Cogitanda ſunt multa pro excitatione deuotionis. .xvi.
Cogitare de deo triplicem in homine virtutem operatur. xxxnj
Cogitare debemus tria et nunq̃ ea obliuiſci. .xcij.
Cognitio dei triplex. .ij.
Cognitio dei quid operetur et in quo cõſiſtat. .xlvi.
Cognitio ſui in tribus conſiſtit. Cxlix.
Cognoſcere deum poſſumus per tria. .xlix.
Cognitio veritatis tribus vnis attingitur. .lxvi.
Cognitio triplex eſt nobis neceſſaria. .cix.
Cognitionis triplicis triplex vtilitas. .cix.
Cognitio dei generat in homine ſpei fiduciam otra deſperationẽ. Cix.
Cognitio ſuiipſi? generat in homine humilitatem. .cix.
Colluctatio quadruplex ſpiritual' anime cum deo. .lv.
Commiratio penarũ a deo ad peccatores. xxxij.
Compaſſio habenda eſt ad proximum. .lxxv.
Compaſſio interiorum noſtrorum cõſiſtit in tribus. .lij.
Compunctio vera requirit tria. Clj.
Conatus veris perfectionis conſiſtit in tribus .xxxvi.
Conatus iugis proficiendi ꝓ perfectione reputatur. .xlvij.
Conatus verus profectus cõſiſtit in tribus. .cvi.
Confeſſio peccatorum mentalis. ſacramentalis et generalis. lxxix
Cõfeſſio duplex ſcz peccatorũ et laudis diuine. .lxxix.
Cõfeſſionis perfecte peccati quinq; circumſtantie. .lxxix.
Cõfeſſionis laudis diuine quintuplex materia. .lxxix.
Cõgregatio communiter viuentium tria requirit. .xnj.
Conſtantia ſanctorum triplex. Cxcix.
Cõſtantia in bono cõtra recidiuationem. .xlix.
Cõſtantia ſpũaliter habenda eſt in tribus precipue. .lxxx.
Cõſtantia triplex deuotionis operationis et temptationis. lxxxvi
Conſilium deliberationis anime ad bonum faciendum. xlj.
Cõſilia euangelica quid ſint. et quot ſint. .lvij.
Conſolatio carnis abdicanda eſt Cx. lv. lix. lxxxnj.
Cõſolatio ſpiritualis a interne cõſolationis ſuauitas. .xxv.
Conſolacõ ſpiritualis triplex contra tres differentias luctus. cxij
Cõſolationis ſpiritualis ſecuritas Cexij.
Conſolationis ſpiritualis veritas Cexij.
Cõſolatio a fructus conſideratio ẽ neceſſaria in labore. lxxxix.
Conſolatio ſpiritualis ſecundum tres perſonas in diuinis triplicato fructu homini impti?. lxxxix.

Contemplatio tria requirit. x.
Contemplationis inchoatio progressio et finis. xxiij.
Contemplatio quid sit et quomodo diffinitur. xxvij.
Contemplanti necessaria est triplex dispositio. xxij.
Contemplatiua vita excedit actiuam in tribus. xxvij.
Contemplationis dei fructus triplex. xxxvij.
Contemplatio in nobis agitur ex duobus. xlvij.
Contemplati tria sūt necessaria. C.li.
Cōtemplatio est in colluctatione spirituali anime cum deo. lv.
Contemplationis et actionis vicissitudo. lv.
Cōtemplationis vicissitudo emulanda deuotis. lix.
Contemplatio significata p magdalenam acquiritur per quatuor. C.lxvij.
Contemplatio habet in se triplicem cruciatum seu penalitatem. C.lxxij.
Contemplationis laboriosus et difficilis accessus. lxxj.
Contemplatiuorum temptatio et humiliatio. lxxij.
Contemplatiuorum perfecta deuotio consistit in tribus. lxxij.
Contemplanti deum tria sunt necessaria ad visum. cx.
Contemplationis quinq; genera et quintuplex denominatio. Clxxix.
Continentia sanctorum triplex. Cxcix.
Continentia triplex q̄ a tribus nos abnere debeq̄. xl.
Contritionis vere signa ad similitudinem triplicium lacrimarum Cxvij.
Contritionis exigentium. lj.
Contritio vera tria requirit. lj.
Conuerti ad deum perfecte debeq̄ in tribus. xix.
Conuersio perfecta hominis ad deum. xlvij.
Conuersionis perfecte ad deum figura et exemplum. lxv.
Conuiuiorum tria genera. scilicet corporale. verbale. et spirituale. Clxxvij.
Cordis et interiorum motuum custodia. xxx.
Cor per disciplinam custoditum sursum tendit ad deum. xxxv.
Cordi triplex disciplina adhibenda est. xxxvj.
Cordis fugacitas et instabilitas Cxij.
Cordis apertionem in nobis duo ostendunt. lxxij.
Cordis mundicia triplex. scilicet innocentie. penitentie. et conscientie. cxij.
Coronatio anime spiritualis quomodo eminentiam dignitatis significet. xvij.
Corporalis exercitatio consistit in tribus. xx.
Corpus seruandum est sub triplici disciplina. xxxv.
Corporis disciplina et compositio consistit in tribus. lij.
Corporis tria exercitia pro martirio reputantur. lix.
Corporalis compositio et exemplaritas consistit in tribus. lix.
Corporis infirmitas et grauamē anime. cij.

Corpus assuefaciendum est ad bonum et ad opera virtutum tri plici exercitio. lxvi.
Corporis difficillimum et arduissi mum exercitium. lxxxi.
Corpus triplicit deum offendit per peccatum in hac vita. et ideo in morte tripliciter punit. cxnj.
Corporalis perfectionis triplex p fectissimum exercitium. lxxxnj.
Corporalis afflictionis penalitas est assumenda pro salute anime consequenda. lxxxnj.
Corporis castimonia requirit continentiam et sobrietatem a cibo et potu. lxxxvi.
Corrigere debemus nosipsos in hys in quibus deliquim9. ne a do corrigamur. lix.
Corticis deformitas humilem exterioris hominis conuersationem significat. lxxxvij.
Custodia et obseruatio interiorum motuum. xxx.
Custodes tres siue triplex custodia anime. xxxij.
Custodiend sunt cum omni custodia precipue quinq. lvij.
Custodire debemus interiorem gratiam sub humilitatis et asperitatis exterioris velamine. lxxxv.
Custodia diligens meritorum et gratiarum acquisitar. lxxxv.
Custodit et defendit deus electos suos diligenter ne periclitetur in mundo. ij.
Custodie dei diligentissime super nos triplex est signum. ij.
Custodie diuine debemus triplici deuotione respondere gratanter clxxxix.
Crucifigi cum domino spualiter debemus per quatuor. vi.
Crux spualis tribulationis tollenda est et sustinenda. xvij.
Crucis lignum triplici ratione dicitur et est benedictum. xli.
Crux triplex scz xpi. tom latronis et mali. triplex martirium significat. xli.
Crux mali latronis et peccatoris cxli.
Cucis malorum quatuor cornua. cxli.
Crux tom latronis et penitentie. et quatuor cornua eius. xli.
Crux duplex scz materialis et spiritualis. lxxi.
Crux xpi dicitur a fuit quinq modis exaltata. lxxi.
Crucis spualis sanctorum quatuor cornua. lxxi.
Crucis nostre spualis altitudo consistit in tribus. lxxi.
Crucem spiritualem ad christi conformitatem debemus ferre tripliciter. lxxi.
Crux triplex precipue virorum contemplatiuorum et vitam contemplatiuam ducentium. lxxxi.
Crucifigi. mori. vulnerari debe9 cum xpo spualiter. lxxij.
Crucis xpi recordatio ad quinq vtilitates siue fructus proficit et valet. xcij.

amnatorum tria genera quinq liberantur a penis infernalibus. lxxxnj.
Damnati nullius intercessione possint liberari xpe duo. lxxxnj.
Debitum hominis triplex ad deum. proximum. et seipsum. ij.

Debitum hominis triplex. xvi.
Debemus deo tria que requirit a nobis. xxxiij.
Debem⁹ exemplo angelorum nobis. deo et primo. xlnj.
Decipiuntur anime hominum in rebus mundi precipue per tria. Cxvnj.
Dedicatio ecclesie materialis ad animе sanctificationem aptatur. Cxcij.
Defectus propter exercitium et negociatio et lucrum humiliatis. Cxxxnj.
Defectus propter ad humilitatez attendendi sunt. xxxvnj.
Defectuum humanorum cōsideratio consistit in nomine cij.
Defectus nostri et remanſionis signum triplex. lxnj.
Defectus proprios debemus semper attendere. cvi.
Defensio dei super electos eius diligentissima. cxij.
Defensiom a custodie dei ab ommibus malis presentibus preteritis et futuris. Item a malis culpe originalis et actualis vniuersis. Itē a malis culpe commissionis et omissionis Itē a malis culpe cordis et operis debemus triplici deuotione respondere. cxij.
Defunctorum tria receptacula. scz celum pro bonis. purgatorium pro mediocribus. infernus p malis. lxxxnj.
Defunctorum suffragia dicimur tripliciter impedire. lxxxnj.
Defunctorum suffragia tria. scili cet orationes. elemosine. et ieunia. vel alia laboriosa exercitia. Clxxxnj.
Delectatio spiritualis anime consistit in tribus. lxxxi.
Delicie carnis sunt contemnende Clxxij.
Demonstrari solēt tria verum genera. mirabilia. vtilia magnalia Cxcnj.
Descensus virtuosus aie duplex reperitur. lxx.
Desperatio in homine ex dei ignorantia venit. cix.
Desperationem in nobis impedit exemplum Pauli Mathei Dauid Latronis Marie magdalene et multorum aliorum peccatorū nūc in celo existentiū. lxxij.
Desiderij ardor et quōmodo accēditur. xxij.
Desideria nostra precipue consistunt in tribus. xxvi.
Desiderium verum spirituale profectus consistit in tribus. xxxvi.
Desiderium perfectionis pro perfectione reputatur a deo. quia apd deum affectus pro effectu reputatur. siue sit in bonis operibus siue in malis. cxij.
Deuotionis excitatio et ei⁹ necessitas. xvi.
Deuotio quōmodo acquiritur siue oritur in homine. xxvi.
Deuotio quomodo assimilatur lumini triplici similitudine. xxvi.
Deuotionis pgressus spiritualis. Cxxvi
Deuotionis principium. medium et finis. xxvi.
Deuotio acquiritur tribus exercitijs. xxx.
Deuotionis triplex genus est. Cln.
Deuotionis vigentium prepara

tur de recordatione beneficiorum dei. .lij.
Deum familiarem faciunt nobis tria. .vij.
Deus facit nobis fiduciam ex quatuor in ipso consideratis. .vij.
Dei benuolentia ad nos vij.
Dei liberalitas ad omnes .xviij.
Deo nihil melius dignius et utilius. et ideo ad eum venire debemus. .xix.
Dei presentie necessitas. acceptabilitas et venibilitas. xxij.
Dei presentie in anima triplex effectus. .xxiij.
Deus secm ttes personas et tres proprietates igni comparatur. Cxxiij.
Dei memoria in homine triplicem virtutem operatur. .xxxiij.
Dei liberalitas. .xxxvi.
Deus sub quadruplici differentia inest ommb9 creaturis. xcvij.
Dei in nos venientis triplex benedictio. .xcviij.
Deum habere possumus per tria. scilicet contemplationem. ammiratione. laudem. .xlij.
Deo in tribus debemus assimilari C .xlviij.
Dei noticiam habere possumus p tria. .xlix.
De9 in hac vita aliqualiter cognoscitur et videtur. .lvi.
Deus dedit se nobis triplititer. Clxviij.
Deo de hys tribus debemus tripliciter respondere .lxviij.
Deus suadet recedendum a diuitiis. delitys. iniusticys. lxxij.
Deus habuit paupertatem. asperitatem et equitatem. lxxiij.
Deus summe est amabilis. ex.
Deo approximare vnici et inhere re debemus. .cxij.
Dei potentia sapientia et benignitas ex creaturarum speculatione colligitur. .lxxix.
Deus seipsum tripliciter nobis cōtulit. .lxxix.
Deo laudes cōfitemur ex quinq Clxxix.
Deus in peccatis quo ad sex se ostendit valde offensum. lxxxvij.
Deus in peccatis valde offenditur propter duas causas lxxxvij.
Deus ex tribus causis in peccatis valde offenditur. .lxxxvij.
Deum dereliquisse est anime malum et amarum. .lxxxvij.
Deuiatio a via dei triplex .v.
C difficultas laudabilis in bonis operibus emulanda. .xx.lx.
Difficultas bonī operis quomodo alleuiatur ex duobus. .lix.
Difficultas ad bonum. .cij.
Difficultas et ardua strennuitas in operibus bonis. .lxxi.
Difficillima tria exercitiorum genera martirio comparanda. lxxxi.
Dignitas anime spiritualis ad similitudinem secularis dignitatis consistit in quatuor. .xlvi.
Diiudicatio anime proprie quomodo debet exerceri in tribus. Cxxv.
Diiudicatio et examinatio proprie conscientie. .lxnij.
Diiudicare debet seipsam anima in numero ponere a mensura. Cxnij.
Diiudicationis proprie bonum et de triplici signo veritatis eius .cxnij.

Dilectio proximi tria in nobis operatur bona. .iij.
Dilectionem dei ad nos quid facit et ostendit. .vij.
Dilectio pximi ppie in duob9 cõsistit. .xlnj.
Dilectio quomodo nos deo comũgit et omnium bonorum eius participes facit. xlviij.
Dilectionis pfecte triplex gõ9 .l.
Dilectõnem dei bona opera pbãt et generant. .l.
Dilectio perfecta debet habere in superabilitatem. insaciabilitatẽ. inseparabilitatem. .lix.
Dilectio fraterna in omnibus operibus bonis est necessaria. lx.
Dilectionis pximi triplex mensura. .lxviij.
Dilectio triplicem habet pulcritudinem. .cix.
Dilectionis ordinabilitas graduatis. .cix.
Dilectõis dei triplex effectus. cx.
Dilectio dei perfecta tria requirit ¶cx.
Dilectio triplex inimicis exhibenda. corde. ore. et opere. lxxxi.
Dilectionis vtilitas a nobilis effectus. .lxxxi.
Dilectõ qualis est inimicis exhibẽda. .lxxxnj.
Dilectio singularis dei ad hominẽ et eius triplex signum lxxxix.
Dilectionis dei perfecte gradus tres. .xci.
Diligentia boni operis attẽditur in tribus. .cvi.
Diligentia corporis et anime ad operationem virtuosam. lxxxv.
Diligentia et attentio in oratione et in bonis operibus est obseruãda. .lxi.
Dimittere debemus iniuriantib9 ppter tria. .xnj.
Discretio in patientia tribulatiõis habenda. xvij.
Discretio precipua habenda est in electione imitabilium lxxx.
Discipulum christi tria efficiunt. ¶j.
Disciplina quid sit. et de quadruplici disciplina. .xxxv.
Discipline q̃druplicis quadruplex fructus. xxxv.
Discipline moralis seruande necessitas. .lij.
Disciplina interiorum nostrorum consistit in tribus. .lij.
Disciplina et compositio corporis consistit in ẽbus. .lij.
Disciplina corporis quo ad assuefactõnem boni consistit in ẽbus. ¶lxvi.
Dissimulatio malorum nostrorum et peccatorum nr̃orum apud deũ ¶lxxxix.
Ditatio anime consistit in tribus. siue tria faciunt animam diuitẽ. ¶lxvi.
Diuitiarum verarum tria genera ¶cvi.
Diuitie mundi sunt contemnẽde. ¶lxxij.
¶Doctrina dei triplex. .ij.
Domus anime tria requirit ad inhabitationem dei. .lxnj.
Domus dei septem. .xc.
Domus dei anima dicitur. xc.
Domus singulas inhabitat deus. ¶xc.
Domus anime ad similitudinem domus materialis edificatur. ¶xci.

Ecclesia oranti in ea confert multa. ·xc·
¶ Electione terrenorum errat anima precipue propter tria· xvij·
Electorum paucitas et huius paucitatis multiplex ratio· ·xvij·
Electio dei ab anima super omes treaturas· ·xxxi·
Eligendum est pre ommibus seruire deo ppt tria· ·xcviij·
Electio eorum que homo cupit imitari debet esse discretā· ·lxxx·
Elemosinarum largitio et eius fructus triplex· ·xvi·
Elemosina requirit tria vt sit acceptabilis deo· ·lix·
Elemosinarum spualium eroganda rum quinq genera· ·lix·
Eleuatio mētis emulāda· ·x·
Eleuacō mētis tria sequit· ·lxvi·
Elongatio ab ommibus carnalibz opletur pfecte in tribus. xcij·
Elongatio duplex anime ab ommibus terrenis per affectum et effectum· ·lxxi·
Elongatur anima a deo per peccatum· ·lxxxvij·
Elongationis anime a deo triplex malum· ·lxxxvij·
Elongatio anime a deo ·xcij·
Elōgationis extreme a do signū est pspitas malorum. ·xcij·
¶ Emundamur a peccatis per septem exercitia· ·xcij·
¶ Error fit in electione terrenorum precipue per tria· ·xvij·
¶ Estimatio nra in triplici debet dra exerceri· ·xxv·
¶ Exaltari meret homo per electionē opationē et passionē· xxxi·
Exempla scōrum nobis ponuntur ptipue ad tria· ·iij·
Exemplum nobis ponere debemus vitam xpi· ·v·
Exempla sanctorum emulanda sunt· ·xcix·lxxxv·
Exempla sanctorum nobis ad imitandum sunt proposita· ¶ ·xlvi·lxxxij·
Exempla sanctorum considerare fructuosum est· ·l·
Exemplum bonum proximis ostendendum consistit in tribus· ¶ lix·
Exemplum bonorum et meliorum debemus semper attēdere· ¶ lvij·cvi·
Exempla sanctorum imitanda sunt secundum qualitatem viriū nostrarum· ·lxxx·
Exemplorū bonorū ōsideratio facit nos humiliari· ·lxxxv·
Execrata diaunt coram deo tria genera hominum· ·xi·
Exhortari debem⁹ primos vbis bonis· ·lxxv·
Eximamitio xpi triplex et nostra similiter· ·lij·
Expectat nos deus a omnes sancti in celo· ·lxxxiij·

familiarem deo faciunt hominem precipue tria· ·vij·
Flagellari debet anima spualiter cū et pro xpo· ·vi·
Festinandum est ad eterna precipue propter tria· ·lxxxij·
¶ Fidei vere triplex testimonium et de peccantibus contra fidem tripliciter· ·xi·
Fides triplex scilicet vera mortua et ficta· ·xvi·
Fides dicitur fundamentum triplici ratione· ·xci·

Fidei veritas et de duodecim arti culis fidei. ·xci·
Fidei qualitas et de duab⁹ circum stantijs vere fidei. ·xci·
Fidelitas dei et hominis ad semui cem. ·ij·
Fidelitas in bono opere requirit. ·xx·
Fidelitas bonj operis consistit in duobus. scilicet attentione et in tentione. ·xxix·
Fidelitas triplex officialibus ne cessaria in externis. ·lxnij·
Fiduciam ad deuz quatuor in deo et quatuor in nobis considerata perficiunt. ·vij·
Fiducia bone spei xlvij·
Fiduciam ad deum faciunt duo. ·cij·
Finis vltimatus est deus in quem omnia tendere debet. xxxv·
Finis est a quo iustum est omnia denominari. ·lxvij·
Finis triplex bona faciendi et ma la patiendi. ·lxxx·
Fleuisse dicitur dominus trib⁹ vicibus. ·xcij·
Folia significat merita cumulā da quo ad tria. lxxxviij·
Fornicationis tria genera. xi·
Fortitudo animē cōtra recidiua tionem. ·xxxij·
Fortitudo triplex scz ad ad resistē dum. faciēdum bona. patiendum mala. ·lxxx·
Fortitudo triplex sanctorum. scz m resistēdo. perferēdo. et operā do. ·lxxxviij·
Fuga perfecta ommium mundi alium. ·xcij·
Fūdamentum spiritualis edificij est fides triplici ratione ·xci·
Fruct⁹ quinq; peccatorū. lxxxvij
Fructus sex electorum tāq; bona rum arborum. lxxxix·

Gaudij spiritualis et interni quinq; circumstantie. xxvij
Gaudium internum et spiritua le anime ex tribus generatur. ·lxxxi·
Gaudij plenj beatorum in cēlo multiplex causa et materia. ·lxxxiij·
Gloria vera anime consistit in tribus. xlvi·
Gloriam celestem specularj possu mus ex mirabilibus mundi. xlix
Gloria triplex deo a sanctis exhi bēda. ·lxxxij·
Gloria beatorum ineffabilis erit ꝓpter tria. ·cxiij·
Glorificat deus sanctos suos tripli citer. ·c·
Gratie dei debet se homo apta re. ·xxij·
Gratie subtractio quomodo et quare fiat. ·xxx·
Gratia quid sit et quomō descri batur. ·lj·
Gratiarum sex sūt genera. lj·
Gratiam meremur p tria. lj·
Gratie septem effectus tanq; se ptem voces domini. ·xlij·
Gratie diuine et deuotionis sub tractio. ·lxxij·lxxxij·
Gratia interior sub exteriori hu militate et aspetitate custodien da est. ·lxxxv·
Gratitudo ad gratiaz dei nos dis ponit. ·xlj·
Gustus spūalis dulcedinis et di uine. ·lxxxi·

Habitat deus in hoīne per gr̄iam · lxxxix ·
Habitans deus in hoīne triplicē ei gratiā p̄estat · lxxxix ·
Homicidaꝝ tria genera et tribus modis quis alīū occidit · xi ·
Hois p̄mi i statu innocētie dignitas triplex · xcv ·
Eiusdem v̄tutes quatuor · xcv ·
Homo p̄ccādo cecidit in tria mala · xcv ·
Honorificatio sanctorum ad deuz triplex · c ·
Honor maxim⁹ a dignitas btōꝝ in patria · c ·
Honor maxim⁹ scōꝝ est eorū imitatio · lxxxvi ·
Hostium tria genera quibus est resistendum · xx ·
Hostibus tribus scz carni · mūdo · et diabolo · triplicit er est resistendum · cxi ·
Humilitatis et puulitatis spiritualis triplex p̄miū · xnn ·
Hūilitatis p̄prietas debet esse triplex ad similitudinē x̄re · xnn ·
Humilitas exēplaris sancti Pauli · xxn ·
Humilitatis necessitas · xxn ·
Humilitatis principium · mediū · et finis · xxn ·
Hūilitas triplex scz cogn̄itionis · deuotionis · contēplationis · xxn ·
Humilitas quō acquirit ex p̄priorum defectuū ꝯsideratioē · xxxnn ·
Humilitas gratiā dei meret et ad illam nos dispōit · xln ·
Humilitas acquiritur tribus pās sibus · xln ·
Hūilitas dicit p̄fundū aīe · xlv ·
Humilitas triplex et exemplū xp̄i ad hīm exemplū · ln ·
Humilitas exaltationem meret et gratiam · cvi ·
Humilitas acquiritur ex attentione infirmitatis carnis et defectuum · lvn ·
Humilitas trib⁹ gradibz et exercitys acquiritur · cvi ·
Hūilitas causatur in hoīe suiipsi⁹ cognitione · cix ·
Hūilitas et ei⁹ efficacia · lxxv ·
Humilitatē et timorē p̄mouet in nobis q̄ntuplex ꝯsideratio lxxxn ·
Humilitas exemplariter lucet in xp̄o et est fundamentum omnis bonī · lxxxnn ·
Humilitatis merces et sublimis remuneratio · lxxxnn ·
Humilis deformitas sanctoꝝ i exteriore conuersatione · lxxxvn ·

Iacob p̄riarcha luctamē quadruplex · lin ·
Incarnationis christi duplex fructus · xcv · cvn ·
Incarnationis xp̄i cōgruus ordo quo ad quatuor · xcvin ·
Incipientium p̄fectio cōsistit in tribus · xlvn ·
Incipientium status scd̄m tres stelle p̄prietates tria debet habere · lxv ·
Indulgere debemus nobis inuitri antibus p̄cipue p̄pter tria · in ·
Inferioribus nostris cedimur bene ordinati p tria · lxxv ·
Infernum petūt statim post mortem octo genera hoīm · xi ·
Infernī p̄na dicitur generalis p̄pter tria · xv ·
Infernalium penarum cōsideratio · xxxnn ·
Infernī penas cōsiderare debem⁹

ex miseryꝫ huius mundi. xlix.
Infernalium memoria penarum presentes tribulationes alleuiat.
Clxvij.
Infernum statim post mortem intrant tria genera hominum.
Clxxxij.
Infernus eternaliter reseruat malos propter duas causas.
Clxxxij.
Inferni miseria ineffabilis propē tria. cxiij.
Inficit quis alium spiritualiter tripliciter. xi.
Infirmitas originalis peccati et ipsius pulcra insinuatio. lxxvij.
Infirmitatē peccati deus sanat in nobis quadrupliciter. lxxvij.
Ignis dilectionis. lxxxi.
Ignorātie humane cecitas. cij.
Inimicis nostris spiritualiꝫ tri plici modo resistere debemus.
C.cxi.
Inimicis exhibenda est triplex di lectio. scilicet corde ore. et opere.
Clxxxi.
Inimicorum dilectio qualis erit.
Clxxxij.
Illuminari meretur homo a deo spūaliter per tria xxvi.
Illuminatio anime per cāritatem scōm tria que reperiuntur in lu mine. xcij.
Imitari debemꝰ deū dupliciter secundum suam duplicem natu ram. xvij.
Imitari debemus deum precipue in tribus. xlvi. lxxij.
Imitari debemus xp̄m incarna tum a passum affectu et effectu.
Cxlvij.
Imitatio et emulatio virtuosa bo norum hominum. lxxxv.
Imitatio scōꝝ. lxxxij.
Impedimenta tria religiose per fectionis amouēda. xxxvi.
CInnocētia et puritas baptisma lis quō cēlū meretur. x.
Innocētia custodiēda est. lvij.
Inquietudo et multiplex pertur batio malorum. xlij.
Instabilitas humani cordis. cij.
Inscribēda sūt tria cordi nr̄o et nūcꝫ obliuiscēda. xcij.
Inspiratio dei interna. li.
Intelligentia hominis quo ad spi ritualia subtiliatur p tria. lxvi.
In tētio recta in bonis operibus requisita. lx.
Intēdēda sūt tria in faciēdo bo nū et tolerando malū. lxxx.
Interiorum nostrorum compositio et disciplina consistit in tribus.
C.lij.
Interiora nostra ad bonum com ponere debemus. lxxxv.
CIohannis euāgeliste multiplex prerogatiua et exaltatio. xij.
Iohannis baptiste triplex deno minatio. xlij.
Iohannes baptista dicitur vox. xlij.
Iohannes baptista quomodo et quare angelus vocatur. xlij.
Iohannis baptiste super alios sanctos singularis excellentia.
Cxlv.
Iubilus anime quid sit et vnde p ueniat lxxxi.
Iudicare qui boni sint et mali difficile est. xi.
Iudicium extremum terribile est. quia exigetur ratio omnium operum. xv.

Judicium aiminie ꝑprie quō et de quibus debeat celebrari· xxv·
Judicij equitas triplex aīe inter deū se et ꝓximū· cxij·
Judicium dei super hominem triplex· cxiij·
Judicium anime in morte fit in numero ponderе et mēsura· cxiij·
Judicare debet semetipsā aīa in numero ponderе et mēsura· cxiij·
Judicij extremi due sētētie· cxiij
Judicij extremi districtionem p. tria subterfugē poteri?· cxiij·
Judicium ꝑprium quomō deo plā ceat et triplex signum perfectionis eius· cxiij·
Justitia quid sit et quomodo exercetur· ij·
Justitie frūs triplex· ij·
Justitie pfectio a septē grad? perfecte iustitie· xvi· p totū·
Justitia dist it in ēbus· ·xvi·
Justitie act? ēplex· ·xvi·
Justū pond? habere debe? ad deū ꝓxīos et nosipsos· ·cviij·
Justitia deo odibilis deserenda est· ·lxxij·
Justitie a equitatis emulande necessitas· ·lxxij·
Justitia inter nos et proximum seruanda· ·lxxij·
Justitia seruanda in iudicādo deū nos et ꝓximū· ·cxij·
Justitia et eius mentālis efuries· ¶cxij·
Juuare debe? nos frēs dīlō et auxilio· ·lxxv·
Juuenibus obediētia multum est necessaria· ·xlvij·
¶ Jacobus aplus triplici ratiōe a signo oñdit a deo dilaīs· lij·
Jacobi apostoli q̄druplex victoria spūalis· ·lij·

Laboris inevitabilis necessitas· ·lxxvi·
Labor triplex temporalis purgatorius et infernalis· ·lxxvi·
Labor omnis redditur tollerabil ex q̄ntuplici dīderatione· lxxvi·
Laborādū est precipue in quinq̄ ¶lxxvi·
Labor malus triplex· carnis mū di diaboli· ·lxxvi·
Labor infructuosus amatoris huius mundi· ·lxxxij·
Laboris sancti emulatio a instās continuatio exēplo apī· lxxxv·
Lacrimarum genus et propriе tas triplex· ·xnij·
Lacrimarum quadruplex diuersitas et virtus· ·lxxxi·
Lacrimarum quadruplex vtilitas et effectus· ·lxxxi·
Lacrimar efficacia et septē genera lacrimarum· ·xcij·
Languor caritatis et quō ex tribz generatur· ·l·
Latitudo anime que dicit dīstere in caritate ꝓp̄t tria· ·xlv·
Lauanda est aīa a pcō p septem vt Naaman· ·lxxx·
Laudatio dei· ·xlnj·
Laudare debemus deū alacriter exemplo angelorum· ·cx·
Laudis dīne quintuplex causa· ¶·lxxix·
Laudis] diuine quintuplex varietas siue denominatio· ·lxxix·
Lazarus representat statum pmitentiū in tribus· ·lxnj·
Lectulus dei quē in anima sācta puritas ꝓparat· ·xxvi·xxxv·
Legatio triplex siue legati tres

ad nos. ·xcviij·
Lectiom scripture tria sunt necessaria· ·lxxxij·
Leomis varia acceptio a multiplex ꝓprietas· ·xxxix·
Letitia spūal facit ī hoie ta· lxxxi
Leue facit iugū dm amor· ·l·
Leuiatur diuina exercitia ex duobus· ·lix·
Leuiatur difficultas opis ex consideratione mercedis· ·lxvij·
Leuē et facilem reddit omnez laborē quintuplex cōsideratio· lxxvi
Liberatio a pcis octo ēquit· lvij
Lib'tas arbitrij n ē cogibil'· xxviij
Ligari debem? ad deū p pseuerātiā mtentionē dilectionē· ·vi·
Ligatio a cohibitio sēsuū a mala cū cogitationū p disciplinā· lxnj·
Līgua dei a aīe q̄d sit a sig̃ficet· li·
Liq̄factō aīe q̄d sit a sig̃ficet· lij·
Loqui q̄d debeam? breuit̄· xvi·
Locutio seruāda ad deū ad ꝓxim a seipm ēplicē requirit disciplinā Cxxxi·
Locutio dei a aīe a eaz distinctō· li·
Locutionis diuine et cogitationis hūane differentia· ·li·
Locutio dei triplex a triplex eius diuersitas· ·li·
Lōganimitas spūalis consistit in tribus· ·xlvi·
Lōgitudo moral' cōsistit ī ēbz· xlv·
Lucerna ī scripturis capit̄ quinq̄ modis· ·cvij·
Luctamē q̄druplex iacob patriarche· ·liij·
Luctam q̄druplex aīe spūal· liij·
Luctaminis spūalis preparatio a qualitas· ·lv·
Luct? a eiꝰ dāa· ·cxij·
Lucra quinq̄ spūalia per quinq̄ talenta conquirenda· ·lxviij·
Lumē triplex scz intelligentie scientie et influentie· ·xxvi·
Lumen dīme sapientie· ·lxij·
Lumē spūale triplex· ·cvij·
Lumē caritatis a de tribz q̄ sūt' in caritate ad fil'itudiēz luis· xcij·
Luna triplici ꝓprietate statū ꝓficientium designat· ·lxv·
Luxurie triplex genus scz sensualis mentalis· actualis· xi·

Magni dicūt̄ sācti tripliciť· ij·
Magnū faciūt hoiem coram deo precipue tria· ·ij·
Magni efficimur spūaliť scdz triplicē similitudinē magtudīs· xlv·
Magtudo spūal' scdm triplicē dimēsionē lōgitudinis· latitudinis· profunditatis· ·xlv·
Magni coram deo efficimur per quinq̄· ·cvi·
Maledictio quadruplex precipue mulier· ·xcvij·
Maledictionē dei triplicē homo p pcatū incurrit· ·lxxxvij·
Malum triplex cui omnes subiacem? ·xxxvi·
Malorum valde hominum triplex genus· ·lxxxij·
Malox corp? dei triplicit̄ punit̄ tripliciter p corp? offēsus· cxij·
Malū culpe a pene sāctis coopatur in bonum· ·lxxxix·
Mali arboris ustū significantis septē ꝓprietates· lxxxviij·
Mandat nob's de? tripliciť· lxxij
Mansuetudo quid sit et vnde describitur· ·cxij·
Plura infra· M· mitigas·
Mānsuetudīs ēplex exercitiū· cxij·
Mānsuetudīs nobilitas ēplex cxij

Maneat deus in homine et tria sua inhabitatione operatur. lxxxix.
Mare multiplici pprietate sua matriam significat. xcvi.
Maria soli opat pp octo ipsius proprietates. xxxvij.
Marie puritas. xxxvij. xcvi.
Marie eminentia in grā vtute et deuotione. xxxvij.
Marie efficacia i adiutorio xxxvij
Marie ad oēs coitas et bemgtas Cxxxvij.
Marie progatīa singlaris. xxxvij
Marie dolor. xxxvij.
Maria caruit explici ve culpe xcvi
Maria noua salutatione honorari debuit quatuor rationibus. xcvi
Maria dr mare pp multas ipsius pprietates. xcvi.
Maria plenitudīē grē habuit secundū multitudīē. magnitudiēz latitudīē. xcvi.
Maria dnm secū habuisse dicit pcipue ad tria. xcvij.
Marie excellētia i fecūditate xcvij
Marie sanctificatio perfecta fuit in quinq. xcvij.
Marie deificatio. xcvij.
Marie singularis fecūditas ad omnes homines. xcvij.
Maria dr mr ommū hom ex filij omissiōe affectu et effectu. xcvij
Marie fructus singularis. xcvij.
Mariā angelica legatio in tribus oñdit perfectissimā. xcviij.
Maria arche tabernaculi opatur pter quatuor. lxi.
Marie clementia. lxi.
Marie in assumptione tāq arche tabernaculi triplex reuerentia facta est. lxi.
Marie in assumptiōe glorioſa deductio. lxi.
Marie in celū gloſa introductio. Clxi.
Marie in celū introducte quadruplex apparatus. lxi.
Maria habuit tria gna diuitiaz. scz meritorū vtutū et grāz lxi.
Marie assumpte glorioſa pulcritudo. lxi.
Marie gloſa collocatio. lxi.
Maria collocata est in medio mē deū et hominē pp tria. lxi.
Maria dicit aduocata nra lxi.
Maria celū illuminat a vniuersos sanctos. lxi.
Mariam accedere debemus tanq̄ archam tabernaculi. lxi.
Mariā inuocare debemus in tribus necessitatibus. lxi.
Marie explex ammratiua questio de triplici excellentia eius. lxi.
Maria hūit tria gna delitiaz. lxi
Marie grē quatuor. lxi.
Marie puritas tribus purissimis rebus designata. ci.
Maria contemplationem habuit continuam. ci.
Maria quomodo virgo et mater dei fuit. ci.
Maria oī grā plenissima fuit. ci.
Maria exaudit nos et auxiliatur nobis pp quatuor. ci.
Maria habuit plenitudinem virtutum. cij.
Maria virtuosa esse probatur per tria. cij.
Maria tres virtutes habuit. hūilitatem. misdiam. caritatē. cij.
Maria hūilitatē triplicē habuit. scz cordis. oris. operis cij.
Maria taciturnitatem habuit et verecundiam. cij.

Maria quibꝫ quotiens et quo fructu locuta est. ·cij·
Marie misericordie et triplex causa miserationis ad nos. ·cij·
Maria misericordiam et naturalē dulcedinē habuit. ·cij·
Marie misericordia ex inhabitatione dine nature et misericordie. ·cij·
Maria mia sua oēs peccores a deo habet recōmendatos. ·cij·
Maria lunā hz sb pedib9 p carentiā nouē defectuū. ·cij·
Marie pfcā illūiatio et ogtio. ·cij·
Marie ofidentia et ardor de fidei. ·cij·
¶ ·cij·
Maria sole dicit amicta in septez solis ꝓphetatibꝫ. ·lxij·
Maria luminositatē habuit imcō parabilis sapientie. ·lxij·
Maria caritatis eximie caliditatē habuit. ·lxij·
Maria caritatis comitatē ad oēs habet. ·lxij·
Maria merendi intermissā omunitatē habet. ·lxij·
Marie quinqꝫ dolores. ·lxij·
Marie ·xij· ꝓuilegia habuit· velut xij· stellas sue corone. ·cnn·
Marie figuratio et pfignatio. cnn
Marie in vtero sanctificatio. cnn·
Marie salutatio angelica erat insolita. ·cnn·
Marie a spū sancto obumbratio. et quicquid figmificet. cnn·
Marie p spm̄ fecundatio. cnn·
Marie fecunditate grauaminis exclusio. ·cnn·
Marie in partu a dolore preseruatio. ·cnn·
Marie in partu itegritatis cōseruatio. ·cnn·
Maria de matermitate dei honori ficata est. ·cnn·
Maria ommū gratiarum habuit copiositatem. ·cnn·
Maria omnibus virtutibus ornata fuit. ·cnn·
Maria altissimum statum ꝑfecti omis hūit quo ad septē. ·cv·
Maria altissimum puritatis statū habuit. ·cv·
Maria triplicem eminētiam gratiarum habuit. ·cv·
Maria altissimam perfectionē meritoꝝ habuit quo ad tria. cv·
Marie exces9 triplex doloris·cv
Maria consolatiomis sublimitatē habuit quo ad tria. cv·
Maria contemplatiomis dignitatē hūit quo ad tria. ·cv·
Maria triplicem eminentiam glorie habuit m cælo. ·cv·
Maria triplicem nobilitatez vtutum habuit. ·cv·
Maria est a deo corde ore opere ꝑparata. ·cvj·
Maria est a sanctis prophetis diuersimode prenunciata. cvj·
Maria est a patriarchis mlt̄pharie p̄figurata. ·cvj·
Maria dicitur lucerna ꝓpt̄ quinqꝫ lucerne proprietates. ·cvj·
Maria lumē triplex habuit·cvj·
Maria puritatē ꝑplicē hūit· cvj·
Maria est omnis vie bone ostensiua. ·cvj·
Maria est a deo diligentissime et digmissime predestmata. cvij·
Maria est archa ad quam ꝓpter triplicē vtilitatē confugie9· cvij
Maria dicitur archa ꝓpter quatuor archē continentias. ·cvij·
Maria stelle comparatur propē septem stelle proprietates·lxij·

Marie excellēs sanctificatio. lxix.
Maria fulgorē triplicem et lumē habuit. supra. intra. et extra.
¶lxix.
Maria altitudinē triplicem hūit. in grā. virtute. et deuotione. lxix.
Marie deuotio. lxix.
Marie velocitas consistit in trib9
¶lxix.
Marie potestas triplex vtra deū vtra homines vtra demōes. lxix.
Marie humilitas. lxix.
Marie efficacia in auxilio. lxix.
Maria effectu a omissione dicitur omnium etiaz peccatorum mater.
¶cix.
Marie misericordiā nīa preuenīe debet preparatio. cix.
Marie misericordia facit peccatoribus fiduciā et refugium. cix.
Marie tria priuilegia singularia.
¶lxx.
Maria hūit supefluentiā grē. lxx
Marie pulcritudo et perfectio virtutum. lxx.
Marie triplex excellentia meritorum. lxx.
Marie descensus triplex p vtilitate bemignitatē hūilitatē. lxx.
Maria triplici ratione opellit peccatoribus misereri. lxx.
Mariā obligāt tria misereri nob. et orare p nobis. xc.
Maria magdalena quō statū contemplantium representat per q̄ tuor. lxxn.
Martha officialiū fm̄ statū signi cat. lxxn.
Martirium spūale cōsistit in tribus. x.
Martirium perficiunt tria ardua exercitia quo ad corpus lix.
Martiriū ē in xplici exercitio in rebus corpe et aīa. lxxxi. lxxxn.
Mathēus ouerfus in trib9 est nobis imitabilis. lxxxn.
Matrimoniū carnale similiter et spūale tria pficiūt. xvi.
¶Medicus dicitur deus. et sanat in presenti et futuro. lxxvn.
Medicina triplici sanat nos deus multipliciter. lxxvn.
Medicus deus sanat nos quadrupliciter a peccatis. lxxvn.
Meditandū quid sit. cxn.
Memoria dei triplicem in hoie virtutē operatur. xxxn.
Memoria perfecta spūaliū rerum tria requirit. lxvi.
Memorari debemus tria et nūq̄ obliuisci. lxvi.
Mendacior triplex gen9. xi.
Mensuratio opm nīor et remensuratio mercedis eor. xvn.
Mēsuratio pecōr et actuū nrōr in quibus cōsistit. cxn.
Mercēs sōr xplex in fuō. c.
Mercēs triplex religiosor voto correspondens. lxvi.
Mercēs xplex bonor opm tribulationū et temptationū. lxvn.
Mercēs laborr nostror est regnū celorum. lxxvi.
Mercedis nostre magnitudo cōsistit in dei donatione. lxxvi.
Mercēs triplex xplici radici merēdi respondens. lxxxix.
Meritorum excellētia consistit in tribus. xxxvn.
Merendi radix triplex. lxxxi.
Merita ex bonis operibus cumulātur p tria lxxxvin.
¶Misericordia dei ad nos. vn.
Misericordia nostra triplex. xx.

Misericordie dei nobilitas nēcessitas et largitas. ·xxviij·
Mie dei ·vij· nob exhibite·xxviij
Misedia quid sit et quomodo describatur· xxviij·
Misedia dei triplex contra triplex malum humanum· xxxvi·
Misericordie viri dicuntur sancti ꝓpter tria· ·xcix·
Mie dei exemplum triplex in matheo dauid et paulo· lxxij·
Misericordia dei in dissilatiōe malorū et peccox nīox· lxxxix·
Mitas iudicij precipue debetur proximo· ·i·
Mitatis nēcessitas et dignitas· ·cxij·
Momile anime spūale quod significat puritatem· ·xvi·
Moribus disciplina triplex debet ·cxxxv·
Mori spūaliter in dño et cū dño debemus· ·vi·
Mortem nīam sequitur districta ratio opm nīox· ·xv·
Mortis consideratione omnia temporalia cōtemnuntur· ·xxxix·
Mori spiritualiter cum dño tria requirit· ·lxxj·
Mors malorum dicitur mala peior pessima triplici ratione· lxxxij·
Mortē corpis sequitur triplex pena a deo tripliciter offenso· ·cxij·
Mortē sequit districtū iudiciū in numero pōdere et mēsura· ·cxij
Mortuox triplex genꝰ· lxxxij·
Mortui mediocriter boni qui dicantur· lxxxij·
Mortuorū suffragia tripliciter impendere dicimur· ·lxxxij·
Mortui tribꝫ suffragijs liberant· ·lxxxij·
Mortuis suffragāri tripliciť monet nos deus· ·cxij·
Mundatur cor ab omni labe peccati· ·xxix·
Mundicia cordis ⁊ cōscientie in septem perficitur· ·lxxx·
Mundicia cordis triplex innocentie penitentie conscientie· ·cxij·
Mundicia cordis consistit in duobus et quō custodit lxxxvi·
Mundatur homo perfecte a peccato per septem· ·xcij·
Mundū despicabilem faciūt tria in eo considerata· ·i·xxxij·lxviij·
·cxxxij·
Mundus hoīes ad se allicit et decipit precipue per tria· ·xv·
Mundi perfecta abnegatio in quibus consistit· ·xxvi·
Mundus habet tria que considerare debemus· ·xlix·
Mundus ostenditur contemnendus triplici ratione· ·xlij·
Mundi consideratio ipsum despicabilē reddit· ·lxxxv·

Negociatio aīe mꝰtiplex xxxij
Nobilꝫ efficit aīa p ta· xlvi·
Nobilitas aīe causatur ex dei vnione ·cxi·
Nocet aliquis ꝓximo spūaliter ⁊ occulte tribus modis· ·xi·
Noticia dei triplex· ·ij·
Nouiciatus perfectio consistit in tribus· ·xlvij·
Nouiciatus spūalis ⁊ triplex defectus eius· ·lxxij·
Numeratio peccatorū et actuum nīox in quibus consistit· xcviij·
Nūciatio dei tria genēa nos ad ipsum vocātia· xcviij·
Nuptie spūalis aīe cū deo· xlvi·

Obedientia religioso et maxime iuuenī necessaria. xlvij

Itē obedīe necessitas sine q̄ mihil ē deo acceptū. lxxxij. lxxviij.

Itez obīe vere et perfecte triplex circumstantia. lxxxij. lxxviij.

Obīe velocitas. lxxxij. lxxviij.

Itē obedīe pfecte. vij. ꝺditiones intellecte in septē simōibz. lxxviij

Obīe wlūtaria assūptio. lxxviij.

Itē obedīe simplicitas. lxxviij.

Itē obediētie humilitas. lxxviij.

Obedīe patia a ꝺiscretio. lxxviij

Obedīe fidelitas a vēitas. lxxviij

Itē obedientie deuotio lxxviij.

Itez obīe fortitudo et perseuerātia. lxxviij.

Itē obedīe triplex ornat9 scdz triplicē circūstātiā obie xpi. lxxviij

Obligat anima ad penam p peccatū etiā ꝺcrita et ꝺfessa. lxxxvij

Obliuisci nunq̄ debe9 trium. seo semp recordari. xciij.

Oculꝰ anime duplex scz intellectus et affectꝰ. a quō purgāt. ex

Oculus anime duplex scz intentionis et affectionis. lxxxv.

Oculos anime p circūspectōnē circūquaq; debe9 dirigere. lxxxv.

Occultare debe9 interiora ꝺutū. hūlitate et abiectione. lxxxv.

Occultāt sācti interiorē grē plenitudiēm sb exteriori deformitate. lxxxviij.

Odor spūalꝭ suauitatis aie. l.

Offense diume grauitas et erubescentia. xxv.

Offensū valde se oīdit deꝰ in peccatis quo ad sex. lxxxvij.

Offenditur deus valde in peccatis ex tribus causis. lxxxvij.

Offerre debe9 omnia deo que nō sunt deus. xcviij. cxcviij.

Offerre dēmꝰ vota nra tripliciter

Offerēda sūt dño ca lxxxij.

Officialibus duo sunt necessaria in āministratione exteriox. lxij

Officialibus triplex prudentia est necia. lxij. cribꝰ. lxxxi.

Oleū spūalis letīcie causatur ex

Opa tria bonox ꝓuilegiata scz ꝓdicatio libroꝝ ꝺscriptio a otēplatio. xj. cplex ēmunēatio xv

Opm bonox cplex difficultas et

Opa vt sint meritoria debēt habēre tria. xx.

Opꝰ bonū tria requirit vt sit fidele vtile difficile. xx.

Opa nra esse fidelia faciunt duo. scz attentio a intentio. xxix.

Opꝰ bonū tria requirit. xxxi.

Operis bni perfectio attenditur quinq; sigms. xxxiij.

Opus bonū duo fugadet cauenda. scz desidiam et fraudem. xxxviij.

Opa nra quō sāctificāt. xxxviij.

Opus bonuz perfectū fit conditionibus septem. lx.

Opa nra bō ca pficiunt. lxvi.

Opacōis bone mstās emulatio. lxx. ceircūstātia. lxxxiij.

Opacōis bōe et meritorie cplex

Operationis bone mstātia emulāda et ꝺtinuatio. lxxxv.

Opera bona fiāt frequēter diligēter et sapienter. lxxxviij.

Oratio efficax pro peccatis tria requirit. xxxv.

Orōnis pfecte tria genera scz filialis. spōsalis. ꝺmalis. xxxviij.

Orauit xpc p nob q̄uor. xc.

Orat eccia ca p filijs suis. xc.

Oraē pro nobis obligatur maria triplici ratione. xc.

Orat corpus xpi p tribus. xc.
Orois in eccia fuse efficacia. xc.
Oem niam exaudibile in eccle
sia cora deo tria faciunt. ·xc·
Oms domus septem. ·xc·
Ordinat9 reddit homo deo pxio
et sibi. p.
Ordinat9 dz ho esse ad se ad deuz
ad pximu explo agelor. xlnn.
Ordinat homo et bn dispon̄itur
quo ad seipsu p tria. ·xlnn.
Ordo vetus diligendi. ·cix·
Ordinati bene reddimur in vita
per multa. ·lxxv·cx·
Ordinati et bene dispositi reddi
mur ad deu per tria. ·cx·
Originalis peccati designatio et
multiplex denominatio ·lnn·
Otus anime p vtutes· ·xlvi·
Ozi adhibēda est triplex disciplī
na et custodia. xxxv.

Patiētiā tribulationu triplex
ipsaru vtilitas opat. .t.
Patientia celu aperit. a martirio
pter tria optatur. ·x·
Patiā seruāda i tbulacoibz· xcix
Patientie tres gradus. ·xl·
Patiētie triplex fructus. ·lnn·
Patientia in tribulatione seruāda
est ppt triplicē vtilitatē. lix·
Patientia tribulationu a tempta
tionum. ·lxxi·
Patiētia tribulationu pfecta red
ditur ex triplici cōditione· lxxx·
Patiēdo patientiam dn in trib9
imitari debemus. ·lxxi·
Patientie meritorie quadruplex
circūstantia scdm quatuor causas
Clxxx·
Patiētie triplex mod9. lxxx·
Patiēdoz triplex materia· lxxx
Patientie hone triplex intentio·
et causa .t finis. ·lxxx·
Patientie necessitas et triplex v
tuosa circumstantia exemplo xpi
Clxxxiii·
Patiēs sufferentia ommu tribula
tionu· infirmitatu· et molestiaru
precipue carnis. ·lxxxnn·
Pallor caritatis triplex· ·l·
Pascē dem9 gregē xpi explicit· n·
Passionu tolerandaru a sanctis
triplex genus. ·xn·
Passio spualis scoz que est in ca
rentia terrene solationis. xxxi·
Passionu tolerantiā tria reddūt
esse perfectam. ·lxvi·
Passio dn considerata alleuiat
tribulationes nras· ·lxvn·
Passio duplex et guitas in abdi
catione tpaliu· ·lxxi·
Passionis dnice recordari debe9
ad quineg· ·xcin·
Paucitas electoz et huius pauci
tatis multiplex ratio· xvi· xxxvi
Paulu debe9 i qtuor imitari· xix·
Pauptas vera religiosoz ex tri
bus perficitur· ·lxvi·
Paupertatis spus excellentia et
dignitas. ·cxin·
Pauptas vea obstit in tb9 a ipsi
us triplex remuneratio. cxin·
Paupertatis spualis tria appendi
cia et circumstantie lxxxnn·
Paupertati pfecte vndet triplex
gloriosa merces· ·lxxxnn·
Pax hominis interna. ·in·
Pax triplex· scilicet exterior· inte
rior· superior· xlnn·
Pacis triplex status· ·cxin·
Pacis frne et mutue caritatis
stricta obseruatio· ·lxxxv·
Placere hiez do faciūt pcipue

tria·lij· Tria·fiñ·
Placet p̄cipue do zelus aiaꝝ ꝑp̄ē
Peccm̄ ꝑp̄ē suā ēplicē diffusioēz
triplicit̄ emēdat a penitentia .i.
Pecci statꝰ ēa habz mala ofiœrāda
xxv· Cdo·xxv·
Peccati emēdatio sub triplici mo
Peccata ꝑpria requirūt exercitiū
et negociationē circa ea.xxxnj·
Peccm̄ facit hōiez cadē im ēa mala
xcv· Cplex denoiatio·lxxvij
Pecci origināl imfirmitas a multi
Peccata venialia q̄ sint a quō oz
ea expiare hic l im fuco·lxxxnj·
Peccōꝝ mōrliū q̄nq; frūs lxxxvij
Peccatū duplici causa nō miuste
deū grauiter offendit· lxxxvij
Peccatū facit deū more hōim ira
ti quo ad sex. lxxxvij·
Peccatū triplex damnū mestima
bile deo imfert· ·lxxxvij·
Peccatū separat animā a do a hu
ius sepacōis triplex malū lxxxvij
Peccm̄ animā otritā a confessā etiaz
ad aliquā penā obligat·lxxxvij·
Peccm̄ faciūt duo·s·uersio et a
uersio·lxxxvij·Cal an ñ·lxxxvij
Peccm̄ an p satisfactōez iūctā dele
Peccm̄ facit hōiez incurrere tripli
cē dei maledictōem· ·lxxxvij·
Peccm̄ facit hōiez eternalit̄ dānari·
lxxxvij· Cdimittit̄·lxxxvij
Peccm̄ p ēa p̄cipue emēdat a a do
Peccm̄ facit nos incurrere septez
mala·xcij· Cmittere·xcij·
Peccm̄ facit nos oīa p̄terita lō a
Pedes·ij·dñi·s·mie a iusticie·li·
Pena imferni oz gnal ꝑp̄ ēa·xv·
Penitentia ad tria debz se effūde
re scōm exigentiā peccati· ij·
Penitētie frūs digni· ·xxv·
Penitentie tres partes· xxv·
Pnīa facit reuiuiscere per pecca
tū mortūa· ·xxxix·
Penitētie integritas quatuor req̄
rit tāq̄ q̄tuor cornua crucis· xli·
Penitēs verꝰ sb signification la
zari debet habere tria· lxnj·
Penitētia vera atq; pfecta septez
requirit·lxxx· Cextēdere·xcij
Penitētia pfecta ad tria debet se
Penitētia oz se extēdere ad ēa lo
ca·scz cor·os·corpus· ·x·
Penitētie finalis fallacia et incer
titudo· ·xxxij·
Perfectō caritatis duplex·xxxvi
Perfectō ēplicis statꝰ religiosoꝝ
Cxlix·
Perfectō duplex a quō im conatu
pficiendi consistit religiosoꝝ pfectō
xlix· Cpfectōis·xlviij
Perfectō hūana a de triplici gōu
Perfectō q̄lis hēi pt ab hōie xlviij
Perfectissimꝰ statꝰ vite hūane in
quo consistit· ·xlviij·
Perfectōis triplex genꝰ scz actōis
passiōis deuotionis· ·lxvi·
Peregrinos se exhibēt a extēdūt
sancti im mundo·· ·v·
Perseuerātia im bono otra recidi
uationē·xlnj· Clvij·
Perseuerātia im ꝑmitiuo feruore·
Perseuerātia im ēbulatiōibz et tē
ptationibz. ·lxvij·
Perseuerātia a incōuertibilitas a
bono ad malū· ·lxxv·
Participatio bonoꝝ dei et scōrum
quō fit· lxxxix·
Petri apli exaltatio ēplex· xxxi
Paruulorū triplex merces et pre
mium· ·ij·
Paruuli ēe debeꝰ a puulis assimi
lari quinq; exercitus· xnj·
Paruuli ad misticā significationē q̄
druplicit̄ legunt occisi· xnj·

Paruuli spūaliter fūt lactādi. roborandi. cibandi. lxxxij.
Plenitudo grē sēm tria attēditur in maria. xcvi.
Precepta dei sollicite fūt seruāda ppter tria. xvi.
Precepta dei seruāda sunt. lviij.
Precepit nob de? explicit. lxxxij.
Predestinatio diuina significat p radicē ppter tria. lxxxviij.
Predicatores dnt hīe tria. xcix.
Predicatoꝝ ordo et triplex predicatoꝝ commendatio. c.
Predicacōis vbi dei omēdatio. c.
Predicatoꝝ diligentia ad custodiā animarum. lviij.
Prelati exteriorib; seruientes non fūt īmūnis a subiectis iudicādi. c
Premiū triplex scōꝝ in futo. c.
Premiū explex oia vltīmntiū. lxvi
Premiū triplex scz tēptacōnū. tribulationū. et bonoꝝ opm. lxvij.
Preparatio aīe ad dei susceptioēz per sex exercitia. xxvij.
Preparatio anime ad perfectioēz ostitit in tribus. lxvi.
Presentie dei necessitas. vtilitas et effectus. xxiij.
Pntie dei hō se dignū faciat. xxiij
Presentie dei in nobis quinq; nobiles effectus. xxxiij
Presentie dei in nobis triplex benedictio fructus et grā. xcviij.
Pns vbiq; de? triplici mō sctis adest p grāz in hac vita. lvi.
Pncialiter de? in sctis p grāz inhabitat. lxxxix.
Pietatis vngentū ad pximū. lij.
Principatū in anima spūalez qui or perficiunt. xlvi.
Pdere equo omnia mēsurare est voluntatis dei. cviij.
Pdēratio spūalis pcoꝝ et actuū in quo cōsistit. cxij.
Potētia spūalis triplex aīe emulāda. xlvi. Cistit. xxvi
Profect9 nī in quo ēencialiter cōProficiēdi semper in melius ingis conatus. xlvij.
Profect9 spūal explex signū lxij.
Proficientū status significat in martha et de duob9 in illo necessarijs. lxij.
Proficiētiū stat9 scōꝝ tres lune p prietates oꝝ hīe tria. lxv.
Profect9 hōis ad spūalē mgnitudinē attēdit in quinq;. cvi.
Profundū humile. xlv.
Propositi bonī valor ad sanctitatis emulationē. lxxx.
Prosperitas malorꝝ signū ē dere lictōnis a deo. xcij
Proximi dilectō exemplo xpi exigit res corpus et aīam. xxx.
Proxim9 a nobis tria requirit. scz dilectōnē pacis exhibitionē et promotionē. xlij.
Proxim9 explicit ē diligēd9. lxviij
Proximis nīis tria reddūt nos ordinatos. lxxv. Crie. l.
Pudor triplex vēcūdie meritō
Pudor spūalis aīe pfecte. l.
Pugne qdruplicis victoria. lij.
Pulcritudo triplex in dilectōe anime attēdēda. cix.
Purificatio nrā pficit ī ebz. xxv.
Purificat anima a peccato precipue per quatuor. xxxij.
Purificatio nīa spūalis pficit in tribus. xxxviij.
Purificatio perfecta per septem exercitia acquiritur. xcij.
Puritas anime fiduciam prestat ad deum. vj.

Puritas p q̃tuor p̃cipue ꝺeſtruit xnŋ. ¶xxi.lxxv.lxxx.
Puritas cordis quo acquiritur.
Puritas cordis triplex ſcz innoc̃ tie penitentie cō̃ſcientie. ·cxi.
Puritas anime emulāda a ꝺiſer uanda in tribus ſcz cogitatione. locutione. et operatione.lxxxvi.
Puſillanimitas diffiꝺentie. ciŋ.
Prudentia triplex officialibz ſca tribꝫ precipue nec̃ria. lxnŋ.

Quietuꝺo ſpūalis corpis et aīm ne ceſſaria. ·li.
Quies a req̃es vite eẽne. lxxxiŋ

Ratio diſtricta operum nr̄oꝝ reꝺd̃a in extremis. xv.
Radix ꝺīmā p̃eſtimatiōnē ſignifi cat quo ad tria. ·lxxxviŋ.
Ramoꝝ tria genera ſignificant tria genera vtutū lxxxviŋ.
¶Recꝺendū eſt precipue a tri bus ei q̃ vult xp̄m ſequi.c.lxxiŋ.
Recꝺēdū eſt a vita ſclari.lxxxiŋ
Recidiuationis malum exemplo vxoris Loth. ·vi.
Recidiuans duabus immundiſſis rebus comparatur. ·xxxiŋ.
Recidiuationis oppoſitū eſt perſe uerantia in bono. xlnŋ.lvŋ.
Recidiuationis malū a q̃ raro ad priſtīmā ꝺignitatē āia reuertitur. ¶lxxxv.
Reconciliatio nr̄a ad ꝺeū. nŋ.
Recōſiliari hoiez ꝺo t̃a t̃quirit.nŋ
Recōſiliatoꝝ triplex vtilitas et meroes. ·nŋ.
Recordari ꝺebemus ſemper preci pue trium. xciŋ.
Redemptio generis humani de cō ſiliō trinitatis. ·xcv.
Redēptionis hr̄e opus duo habz conſiꝺeranda. ·lŋ.
Redimens nos xp̄s ſua morte re gnum reparauit. lxxvi.
Redeūdum eſt ad ꝺeum exemplo omnis creature. xxxv.
Redire ad ꝺeū p ſāctitatē eſt cau ſa creationis noſtre. lxviŋ.
Regnū cęloꝝ q̃tuor gn̄ibꝫ hoīm ſtatim pꝫ morte ꝺfert.x.lxxxnŋ.
Rḡni celeſtis ꝺplex q̃litas xxxnŋ
Regnum cęloꝝ ꝺatum eſt hoīmꝫ tripliciter. lxxvi.
Regnū cęloꝝ requirit t̃a q̃ xp̄s fē cit vt nob illō acquireret. lxxvi
Regni cęloꝝ pfcā req̃es. lxxxiŋ
Regni celeſtis pfecte ꝺlīe ſcōm duas cauſas. ·lxxiŋ.
Regnū cęloꝝ hz plenū gaudiū ſe cūꝺū tripliē cauſā. lxxxiŋ.
Regnū cęloꝝ ꝺfert ſāctis maxiāz ꝺignitatē et hōrē. lxxxiŋ.
Regnū cęloꝝ ſanctos facit adora re ꝺeū triplici affectu. ·xc.
Regula bn̄ꝺicti ꝺuplex ad oīm ſcōꝝ ordiēs inſtituēꝺū. xxxvi.
Religionis tria vota. ·lviŋ.
Relinquenda ſūt precipue tria a ſequēt̃bꝫ xp̄m. .c.lxxiŋ.
Relinquere oz hō ꝓp̄t ꝺeū tria.ſ. ſe.ſua.et ſuos. ·xviŋ.
Relinquimꝫ oīa q̃ in mūꝺo ſūt p vota religionis. ·xcŋ.
Relinquē ꝺēmꝫres.corpꝫ.a aīm mā.vnūqꝺq; quo ad tria. lxvi.
Relinquere ꝺēmꝫ tpalia ꝺuobus modis ſcz affectu et effcā. lxxi.
Relinquē ꝺeū p p̄cm̄ ē malū a a marū a quō fit. ·lxxxvŋ.
Relinquendo ꝺeū ꝓuemūt nobis tria mala. lxxxvŋ.
Remiſſio offēſaꝝ ē nec̃ria. xxv.

Remissionē pcōꝝ quō obtinebi
mus. xxxviij.
Remittūt a ꝺō pcā p ꝑa. lvi.
Remuneratio ꝑplex bonoꝝ operū.
xv. Cionū. lxvij
Remuneratio ꝑplex ommū tēpta
Remuneratio copiosissima etiam
mimmoꝝ bonoꝝ nīoꝝ. lxxxix.
Remuneratio triplex triplici me
rito respondens. ·lxxxix.
Rebus exterioribus ad interioꝝ
ꝺtēplationē vti ꝺebemus. xv.
Res omnes mundi vocāt nos ad
ꝺeum per tria. ·xvij.
Rez externarū electio facit ami
mā errare a ꝺecipiꝺ p ꝑa. xvij.
Res huiꝰ mūꝺi stare ꝺebēt sb ꝺō
mimo hominis. xvij.
Res temporales ostēꝺunt tripli
ci ratione ꝺtemnenꝺe. ·liij.
Rez tēporaliuꝝ tres circumstātie
in ꝺistributione ꝺseruāꝺe. lix.
Rez vera abdicatio ꝺsistit in tri
bus. lxvi.
Rez ꝑpaliū plenaria abdicatio a
quō ꝺupliciter fiat. ·lxxi.
Rez creataꝝ speculatio tripliē
ꝺe ꝺeo notitiā facit. ·lxxix.
Res externe cogūt nos ab eis sa
pientiā mendicare. ·lxxxv.
Resisti ꝺeo a sāctis quō potest et
quomodo non. ·nij.
Resistēꝺū ē tēptacōmbz triū hosti
um scz mūꝺi carnis et ꝺiaboli·xx
Resistēꝺū est triplicit tribz gene
tibus hostium. ·cxi.
Resistētia et fortis reluctatio tem
ptationū et malorum. ·lxxx.
Respicit ꝺeꝰ electos suos grōse li
ret ꝺissilit. lxxxix Cereta. ij.
Reuelāt sibi mutuo ꝺeꝰ a hō sua se
Reuerti a tremis ad ꝺeum anima
mouet ꝑpūe per tria. ·xvij.

Sācmēti venerabil ꝺuplex esse
ctus. ·cvij.
Salutatio marie a eiꝰ expō. xcvi
Sanat nos ꝺeꝰ ꝺupliciter a peccati
infirmitate in pnti a i futo. lxxvij
Sanat nos ꝺeꝰ a peccatis triplici
meꝺicina. ·lxxvij
Sāguis anime nostre cū xpo a p
xpo effunꝺitur. ·lxxij.
Sāctitas vite ꝺsistit in tribꝰ scz re
sistētia·ꝺiligētia patiētia. xxvij.
Scōs nos efficiūt sex exercitia xxix
Scitas exterior ꝺsistit in ebꝰ. xxx
Scōs pcipue in tribus imitari ꝺe
bemus. ·xl.
Scitatis ꝑplex testiomū i scis ·c.
Scificatio qūt ē aꝺipiscēꝺa. lxvij
Sāctitas nra ꝺuplex. s. in affcū a
effcū. cvij. Claris a spāl. lxix
Sāctificatio triplex. s. gnal singu
Sancti a nobis tripliciter in hoc
munꝺo honorantur lxxvij.
Sanctoꝝ nobis necessaria est ad
iutoꝝ inuocatio. ·lxxvij.
Scōꝝ ōmū celebritas instituta ē
ꝓpter electioēz et imitacōez. lxxx
Sanctitatē in nob pmouēt quin
q exercitia. ·lxxx.
Sāctificacōis sex spēs. ·lxxxi.
Scōꝝ ꝺmemoracōis ꝑplex fructus.
Clxxxij.
Sanctis triplex gloria aꝺhibenꝺa
est. scz āmirationis·venerationis
et imitationis. ·lxxxij.
Sanctitas ꝺuplici affectione sācta
acquirit. scz timoē a amoē. lxxxij
Sāctificacō spūal anime ad moꝺū
ꝺsecracōis ecclesie materiał. xcij
Sapientiā scōꝝ tripliē cebet ha
bere constantiamz ·xcix.

Sapiẽtia scõꝝ vera et bonorum hominum. xl.
Sapientia quid sit et ꝙ tribꝫ generibus hominũ debetur. xl.
Sapiẽ vere triplex frcũs. xl.
Sapiẽ vere a sciẽ omendatio. c.
Sapiã ẽme illuminationis. lxiij.
Sapiã spũalis anime in quo consistit. lxxxvi.
Satisfactionis necessitas. xxv.
Satisfactio pfecta tria necessario requirit. xxv.
Satisfactio p̃ pccõ iuncta in cõfessione an sufficiat ad peccati remissionem. lxxxvij.
Stabilitas cordis in quo consistit. xxiij.
Standũ est spiritui cõtra carnẽ ꝓter quatuor. xlvij.
Status innocẽtie primi hominis quatuor habet vtutes. xcv.
Statũs innocẽtie hominis triplicẽ habuit dignitatẽ. xcv.
Seipsũ reddit homo bene ordinatũ precipue per tria. xlvij.
Sensus quinq exteriores ad triplicẽ vsũ ẽplicit exercẽtur. xv.
Sensuũ incustodia diuersis diuersimode nocet. xv.
Sẽsuũ exteriorꝝ moralis cohibitio Cxxx.
Separat anima a deo et huius separationis triplex malũ. lxxxvij
Sequi xpm debeꝫ scõm suam duplicẽ naturã. xvij.
Sequi deũ debemꝰ et ei assimilari nõ solũ in affectu sed etiam in effectu. xlvij.
Sequi debemꝰ potius spm̃ ꝙ carnem ꝓter quatuor. xlix.
Sequi xpm debemus in paupertate asperitate et equitate. lxxij.
Seruiendum est potius deo ꝙ cuicunq ꝓter tria. xcviij.
Speculatio creaturarꝝ et tria in eis considerãda. lxxix.
Speculatio verũ mundialiũ facit cognoscere deũ. cxij.
Spem ad deũ faciũt q̃tuor in nob et q̃tuor in deo considerata. vij.
Spem nostrã ad deũ erigũt tria. in ipso considerata. xvi.
Spei nr̃e erectio in solũ deũ. xxvi.
Spem verã a bonã tria sanctificãt et perficiunt. cix.
Spei fiducia ex tribꝰ exemplis trium sanctorum. lxxij.
Spes et eius necessitas. xci.
Stelle triplex ꝓprietas emulanda. lxv.
Stelle opaꝫ maria ꝓpꝫ septez eiꝰ ꝓprietates. lxix.
Strẽnuitas difficilium opetum corpis. lix.
Strẽnuitas in arduis opibꝫ. lxxi
Scientia lr̃alis sine gratia nocꝫ quia inflat. xxvi.
Sciẽ sclaris a spũalis dr̃a. xlix.
Scientie spiritualis plenitudo cõsistit in tribus. xlix.
Sciẽ dꝫ hõ de seipo tria. xlix.
Scire de mũdo et in eo aduertere debemus precipue tria. xlix.
Sciã spũal ẽbꝫ mõis acq̃rit. lxvi.
Sciã vẽa scõꝝ obstitit i tiõre. cvi.
Scientia siue dei potentia et bonitas colligitur ex creaturarꝝ speculatione. lxxix.
Similitudo dei in anima attẽditur in facie operatiõe et moribus Cxlvij.
Sermones septẽ per quos obedientia designatur. lxxviij.
Simplicitas ẽplex scꝫ cordis oris

et operis. ·xnn·
Simplicitas obie emulāda·lxxnn
Simplicitas in quo ꝺsistat·lxxv·
¶Scriptura q̄ꝺruplex nos ad ꝺeū
ꝛeuocat· ·xcviii·
Scripture sacte debite lectōi ta
fūt neccssaria· ·lxxxn·
¶Spūs scūs a ꝺo ꝺat hoibꝫ ad cō
solacōez et vtilitū plātacōez·xxix
Spūs scī ꝺsolatio in q̄ ꝺsistit·xxix·
Spūs sancti multiplex opatio in a
nima· ·xxx·
Spm potius sequi debemus q̄p car
nem ꝓpter quatuoꝛ· ·xlix·
Spūs sācti effectꝰ triplex signficatꝰ
in triplici vnctionis oleo· ·l·
Stipes fua fortitudiē triplicē scōꝝ
fortitudiēz signficat lxxxviii·
¶Sobꝛietas quid sit et in quo sb
sistat· ·xxx·
Sobꝛietas pcipue in tribꝫ ꝺsistit·
¶xxx·
Sobꝛius necessarius et parcus v
fus tpaliū et necessarioꝝ·lxxxv·
Sobꝛietas triplex in vtensilibus
sensibus et moꝛibus· lxxxvi·
Sociāē homis malī ī hac vita· xi·
Sociabilitas mutue cāitatis·lxxv
Sol septē suis ꝓprietatibus ꝺsigt
btām vgīnē mariā· xxxvii·
Sol triplici ꝓprietate perfectoꝝ
statū signficat ·lxv·
Solitudo emulanda· ·x·
Solitudo duplex emulāda. xcii·
Solitudo mētis a corpis necia ad
contemplationem ·li·
Sopoꝛ mētalis spūalis· xxnn·
Soꝛs ꝺei signficat ꝺmā vocationē
hoīs ad salutē· ·xxxii·
¶Subarrat anima p tria. xvii·
Subtractō grē et ꝺuocōis· lxxii
Subiectis reꝺdimur bū oꝛdmati
in tribus· lxxv·
Superfluitas vitāꝺa est in ꝛeruꝫ
tempoꝛalium vsu· ·lxxxv·
Supplicatio efficax ꝓ peccatis tria
requirit· ·xxv·
Superna quereꝛe cogimur per ꝺi
sciplinam et custoꝺiam· xxxv·
Stipendiū spūale amme· xxxi·
Scutū quaꝺruplicis ꝺsideratioms
ostra oēs tribulationes et tempta
tiones· lxviii·

¶Talēta q̄nq̄ a q̄ꝺ mistice signi
ficēt· xv· ¶xv·
Talēta q̄nq̄ spūalia nob ꝺcessa·
¶Tnsformatio amme in ꝺeū quō
fiat· ·xlvi·
Trāsire ꝺēmꝰ a vita sclari p viaꝫ
spūalē ad vitā eternalē· lxxxix·
¶Tectū caritatē signficat et ꝺe
triplici graꝺu caritatis· ·xci·
Tēpꝰ nīm pns pteritū et futuꝛū
ē vtiliꝫ expenꝺēꝺū· ·lxviii·
Temptatione carere nunq̄ pote
rit homo· ·xii·
Temptaꝫ homo precipue a septē
multipliciter· ·xii·
Temptationū septem generibus
quō ꝺēmꝰ resistere· ·xiii·
Temptationē vincentium septē
premia· ·xii·
Temptari pmittiꝫ homo ꝺe car
ne vt in hūilitate seruetur· lvii·
Temptatioīs tpe ꝓtegimur qua
ꝺruplici ꝺsideratioīs scuto·lxvii·
Temptanꝫ sācti viri ne supbiāt
et seruanꝫ a ꝺo ne caꝺāt· lxxi·
Temptationibꝰ tribus triū hosti
um quō resistere ꝺebeꝰ· cxi·
Tēbraꝝ repellēꝺaꝝ ꝛa gna·lxv·
Terra triplici sua ꝓprietate hūili
tatē signficat· ·xnn·

Tiuitas mala et repḧensibil. xi.
Timor malꝰ q̄druplex. xli.
Timor quō acquirit et ad gratiā dei nos disponit. xlij.
Timoris triplex effectus quo ad expulsionē mali. cvi.
Timoris triplex dīa. cix.
Timor sanctꝰ quō acquirit. cix.
Timor nī sanctus efficitur ex tripli effectu. cix.
Timor dñi multiplici ꝯsideratiōe acquirit. lxxxij.
Timoris sancti triplex effectꝰ et promotio. lxxxij.
Tribulationes triplex vtilitas facit tolerabiles. .l.
Tribulatio quō necessaria est iustis et signū dīne electōis. xx.
Tribulatio triplex specialis hoīm perfectoꝝ. xx.
Tribulatio cū gaudio suscipienda est tanq̄ res gloriosa. xxxix.
Tribulatio patienter sustinēda ē ꝓpter tria. xcix. lx.
Tribulatio mālox et inquietudo ipsox. xli.
Tribulacōnis quadruplex necessitas et vtilitas. liij.
Tribulatio oīa nīa opa pficit. liij
Tribulatio nos similes christo facit. liij.
Tribulatio religiose vite perfectionem instituit. liij.
Tribulatio facit nobis duplicem spem et confidentiam. liij.
Tribulatio celestis regni ianuam aperit. liij.
Tribulatio pficientibꝫ nob augmentari ondit scripta a figura. liij.
Tribulatio pficientibꝫ concrescit triplici ratione. liij.
Tribulationis tpe q̄druplex cautela est nobis habēda. liij.
Tribulationū sufferentia vt perfecta sit tria debet habere. lxvi.
Tribulatio quadruplex considerationis scutū hz quo ptegimur. lxvij.
Tribulationū et temptationū triplex remuneratio. lxvij.
Tribulationū patiēdax materia. finis et forma. lxxx.
Tribulationē alleuiat ꝯsideratio penax infernaliū. lxxxv.
Tristicia caris quō otēnēda ē. vi
Thōē. apli. nij. doctrinalia vba. v
Thome apli miraculū de corpis incorruptione. vij.
Thuris oblatio in triplici genere orationis perfecte. xxxvij.

Vanitas mūdi despicabilis ē ꝓpter tria. .l.
Ve triplex culpe quo maria caruit. xcvi.
Venire ad deū nouē genera hominū otemnūt. xxxij.
Vemimꝰ ad deū mala deserēdo a bona faciendo. lxxij.
Velocitas spūalis a pcipue maxie ꝯsistit in tribꝫ. lxix.
Velocitas ad faciendū bonū sine dilatione. lxxnj.
Veialia pcā que sint et quō optime vel m fuco purgari. lxxxnj.
Verbox dei multiplex diuīsitas. li.
Vecordie triplex geꝰ meritox. l.
Via dei dimittūt a gna hoīm. v.
Via dei inuenīēdi triplex modꝰ. v.
Via celi a ifermi aduertere possuꝰ in speculatiōe huiꝰ mūdi xlix.
Visus spūalis a cqrit. xxxvij.
Visio spūalis aīe in otemplatiōe tria requirit. lxxnj. et. lxxxi.

Visio dei triplex corporalis spūal eternalis. ·cxiij·
Videri deus quō intelligat a sanctis in hac vita. lxxxv·
Videre debemus oculis spūalibꝫ sup̄ infra et ex omni parte·lxxxv
Videt deus hominem et ei dissimiliter se p̄bet visibilem· lxxxix·
Vigilare ostenditur anima spūaliter ꝓpt̄ tria xxxiij·
Vigilia spūaliť quid sit et de ebꝫ generibus vigilian· xxxviij·
Vincētiū spūahť septē p̄ma·xij
Vmere seipsum debet homo vt opus sui fiat· ·xlvi·
Victoria seruanda in passiombus q̄druplicē cautelā requirit· lnij·
Vicit aia seipsā carnē et mūdū·lij
Violētia nobisipsis infrēda·xxv
Virginitas spūal ñ carnis omnium hoim in quo osistit· ·lxxxvi·
Virtꝫ triplex p̄cipue nobis a xp̄o omendatur· ·ij·
Virtutes tres precipue deo placēt in nobis· ·xxxij·
Virtutū altēicatio in osilio humane redemptionis· ·xcv
Virtutū necessitas et triplex precipue vtus religiosoꝝ· lxxxij·
Virtutū triū extensio et ꝓpietas· ¶lxxxviij·
Visitat ādās deū et visitať ab eo·ij
Vita bona osistit in tribus· xnij·
Vita otēplatiua extollit actiuam in dignitate nobilitate et vtilitate·
Vita scoꝝ q̄druplex lxix·¶xxij
Vita ẗplex dño offerēda sub ẗpli ei dā. ·lxxnj·
Vita ẗplex secularis·criminalis·eternalis· ·lxxxij·
Vita secularis relinquēda est ꝓpt̄ tria· lxxxij·
Vita spūalis debet esse operosa·penosa vtuosa· lxxxij·
Vita eterna et triplex eius venerabilis circumstantia· lxxxij·
Viuacitas et attentio in bonis operib9 seruāda·lx· ¶Crum·ij·
Vocatio q̄druplex aliquoꝝ apl'o
Vocamur a deo exēplo apl'oꝝ p̄cipue ad quatuor· ·ij·
Vocat seu reuocat deus animam a terrenis ad se dupliciť· ·v·
Vocat nos deꝰ q̄nq; modis·xxxij
Vocatio supplex dei ad animā peccatricem· xxxij·
Vocationē dei negligūt et spernūt noue genera hominū xxxij·
Vocat deꝰ nos p̄cipue p tres nūcios. xcviij·
Volūtas dei quō sciri p̄t p̄ta· v·
Volūtatis bone ꝓmptitudo xviij
Volūtas ꝓpria abnegāda ē. xix
Volūtas bona q̄ꝑ digna est et q̄ diligenter examināda· ·xix·
Volūtatis bone triplex mensura et quantitas· xix·
Volūtas dō exaiari dꝫ sedꝫ ťa·xix
Volūtatis bone q̄litas cōsistit in tribꝰ conuersione conversatiōe pfectōne·xix· ¶tribꝰ·xix
Voluntatis bone pfectō osistit in
Volūtas nīa quō dīne voluntati conformatur· ·xlviij·
Volūtas bona melior et perfecta quid sit· xlviij·
Volūtatis ꝓmptitudo requiritur in bono opere· ·lxvi·
Volūtatis ꝓprie pfecta abdicatio cōsistit in tribus· lxvi·
Volūtatis bone triplex circūstantia· ·lxvi·
Voluntati diuine debemus cōformari in tribus. ·cviij·

Volūtas tōna facīē di remunerāt opere facti. ·lxxxij·
Voluptati carnis renunciatur duplicitet. p̄mo·
Votū religionis et ad quid p illō votū obligatur· ·xxxv·
Vota nostra quō soluere et offerre debemus· xcvij·
Votor religionis integtio· lxvi·
Votū a obligatio religiosor· xcij
Vox dr iohēs baptistappt ta. xlij
Vox dei q̄o sit a quō audiat· xlij
Vocū spūaliū septē genēa· xlij·
Vnctionis triplex vsus tripliceq̄ gtiā spūs sancti significās· xcix·
Vngentum triplex marie magdalene· ·lj·
Vngētū ēplex deuote āie· lj·
Vngentum deuotionis et grārū actionis· ·lxxxi·
Vniri debēt deo p tria· ·vi·
Vniri deo posse animā p gr̄am p hāc figura natura stripēa· xlvij·
Vnitur anima deo et vnū efficit cū eō p dilectionē· ·xlvij·
Vnio dei et anime quomō et per qđ fiat· ·lj·
Vnitas hōis ad seipm· ·ij·
Vsus tpaliū quō ē hōnus· xlvi·
Vtilitas proximorum in ommb9 est requirenda· ·xx·
Vulnerāt aia spūaliter· vi·
Vulnerationis spūalis cum xpō tria signa· ·lxxj·

Xpūs nobis imitabilis est p̄cipue in tribus· p̄mo·
Xpi vitā nob semper p̄ponere debemus ad exemplū· ·v·
Xpūs nobis in hac mūdo est via ductor et remunerator· ·v·
Xpi passionī assimilari debemus p̄cipue in ocō· ·vi·
Xpo debēt mox similitudine compārari et conformāri· ·xlvij·
Xpūs triplicitet sē pro nobis exinanuit· ·lj·
Xpo conformati dēm9 duobz· cvij
Xpi obedientie triplex circūstantia exēplaris a imitabil· lxxvij·
Xpūs medicus dicit et de ipsius diuersa sanatione et medicina· Clxxvj·
Xpūs triplicitet se pro nobis dedit ad redemptionem confortationē et sanctificationē· lxxix·
Xpūs quatuor patrem suum orauit pro nobis· ·xc·

Incipit tabula sermonuz scdm ordinē festiuitatū p circulū anni.

e sancto Andrea. Sermo primus Venite post me. p.
ꝯ. Venite et videte. ·ꝯ·
C De scō Nicolao.
p. Ecce sacerdos ma· ·ij·
ꝯ. In tpe iracundie· ·mj·
C De scō Thoma.
p. Dñe nescim9 quo vad· ·v·
ꝯ. Eamus et nos. ·vi·
ij. Nisi videro. ·vꝯ·
mj. Verum quia. ·vij·
C De natiuitate dñi.
Ortus est sol cē. ·ix·
C De scō Stephano.
p. Video celos aptos. ·x·
ꝯ. Ecce relinquetur. ·xi·
C De scō Johāne euāge.
p. Amātissim9 dñi. ·xꝯ·
ꝯ. Qui vicerit. ·xij·
C De innocētibus.
Nisi conuersi fueritis ·xꝯ·
C De scō Siluestro.
Homo q̄dā pegre ph̄. xv
C De scā agnete.
Desponsi vos vni viro· xvi
C De scō Fabiāo et Seba.
Justi i ppetuū vuēt· xvꝯ·
C De scō Vincētio.
Si q̄s vult venire post me· xvij·
C De uersiōe sācti Pauli.
p. Imitatores mei esto· xix·
ꝯ. Castigo corp9 meū. ·xx·
ij. Flecto genua mea. xxi·
mj. Obseruate eos. ·xxꝯ·
v. Adhuc excellētiorē viā xxij
vi. Emulamini caris mata meli ora. ·xxꝯ·
C De purificatione Marie·
p. Post q̄ ipleti sunt di· xxv·
ꝯ. Venite ambulem9· xxvi·
ij. Adorna thalamū· xxvꝯ·
mj. Suscepimus deus· xxvij·
C De sancta Agatha.
p. Grā sup grām· xxix·
ꝯ. Virgo cogitat q̄ dñi sūt xxx
C De cathedra Petri.
Exaltēt eū in ecclā. xxxi·
C De scō Mathia.
p. Cecidit sors sup Ma· xxxꝯ
ꝯ. Cecidit sors sup Ma· xxxij
C De beatissīo papa Gre·
p. Negociami dū veio· xxxmj
ꝯ. Accipite disciplinā· xxxv·
C De scō Benedcō·
p. Quicūq; hāc regulā· xxxvi
ꝯ. Ecce elōgauj fu· xcmj·
C De annūciatiōe dñica·
p. In sole po· taber· xxxvij·
ꝯ. Dies hoi nūcꝯ ē. ·xcv·
ij. Aue maria. ·xcvi·
mj. Dñs tecum· ·xcvꝯ·
v. Missus est angelus. xcvij
C De scō Ambrosio.
Videte et vigilate· xxxvij
C De sancto Marco.
Similis fact9 ē leoni· xxxix
C De scō Philippo et Jaco·
p. Isti sunt viri mscdie· xcix
ꝯ. Scitis frēs ·xl·
C De inuentione scē crucis
Benedict ū est lignū· xli·
De scō Johāne baptista.
p. Johānes est nomē ei9· xlꝯ
ꝯ. Ego vox clamātis· xlij·
ij. Ecce ego mitto· xliij·
mj. Inē natos mulier· xlv·
C De ·s. Petro et Paulo.
p. Principes aplor· xlvi·
ꝯ. Principes uda vu. xlvꝯ·
ij. Dn fortes ere. xlvij·
mj. Fecit ex Salo· du· chr· xlix

De scā maria magdale-
pri. Ponā arcū meū in nu- l.
ij. Maria sedens. li.
iij. Maria erat. lij.
De scō Jacobo maiore.
prij. Juste vocatū est nomē liij
ij. Jacob dilexi. lnij.
iij. Jacob transductis. lv.
nij. Neq̄q̄ vltra vocabe- lvi.
De scō Petro ad vincula
Erat Petrus dor. lvij.
De scō omeo.
pri. Qui custos est dñi. lviij.
ij. Quicūq̄ honorifica. C.
De scō Laurētio.
pri. Disperfit dedit pau. lix.
ij. Laurētius bonū op9. lx.
De assumptione marie.
pri. dauid et ois isrl. lxi.
ij. Signū magnū. cij.
iij. Intrauit ihesus. lxnij
nij. Que est ista. ci.
v. Scit omis populus. cij.
vi. Signū magnū. ciij.
vij. Signū magnū. cnij.
viij. Ego in altissimis hīto cv.
De scō Bernardo.
pri. Quasi stella. lxv
ij. Oē pciosum vidit. lxvi.
De sācto Bartholomeo.
pri. Facta est otētio. cvi.
ij. Vos estis q̄ pmānistis lxvij
De scō Augustino.
Pomo quidā. lxviij.
De natiuitate marie.
pri. Paraui lucernā. cvij.
ij. Fecit bezelehel archā cviij
iij. Orietur stella. lxix.
nij. Ego mī pulere di cix.
v. Pō quidā descēdebat lxx.
De exaltatiōe scē Crucis
pri. Exaltaui lignū hūile lxxi
ij. Lignū habet spem. lxxij.
De scō Mathēo.
pri. Sequere me. lxxiij.
ij. Surgēs secutus ē eū. lxxnij
De Angelis.
pri. Habete formam. lxxv.
ij. Angeli eor. cx.
iij. Erūt q̄si angeli. cxi.
nij. Qui vicerit. cxij.
De scō dionisio.
Hedet deus. lxxvi.
De scō Luca.
Honora medicum lxxvij.
De sanctis Symone et
Juda apostolis.
pri. Symō frat vī. lxxviij
ij. Judas fortis viribꝰ lxxix.
De ommbus sanctis.
pri. Memores estote. lxxx.
ij. Congregate. lxxxi.
iij. Gloria hec est. lxxxij
nij. Beati q̄ habitāt. cxiij.
v. Vemte ad nuptias lxxxiij
De animabus.
pri. A mortuo ne p. lxxxnij.
ij. Memor esto iudicij cxnij.
De sancto martino.
pri. Oculis ac manibus lxxxv
ij. Martinꝰ q̄si mēm lxxxnij
De scā Cecilia.
Cecilia famula tua. lxxxv
De sancta Katherina.
Hec est vgo sapi lxxxvi.
De dedicatiōe ecclesie.
pri. Non est arbor bona que fa
cit fructus malos lxxxvij
ij. Sicut malus. lxxxviij.
iij. Nō est arbor bona lxxxix
nij. Edificate mihi. xc.
v. Edificate mihi. xci.
vi. Mundate domū. xcij
vij. Domum tuam. xciij.

Sermones.

Scripsiunt pulcherrime atq; vtilissimi sermones Socci de sanctis p circulum anni compositi a quodã egregyssimo sacre Theologie professore ordis Cisterciensis quẽtus in Mariérayd ppe Hildesem Hic enim doctor cum esset ingenio clarus et in scriptura potẽs. necnõ in componendis sermonibus expertissimus. indignum duxerus taleñtum sibi a deo prestitum et infusam gratiaz sine fructu perire. sermones quosdam de tempore per circulum anni compositi. Verum quia humilis erat a mente admodũ submissa. ingemito quodam rubore deiecta eosdem sermones quoadusq; vixit nõ presumpsit publicare. veritus q; meritum tanti conamimis uat fauor humane laudis abstollere. aut certe inanis glorie frivolus flatus omnem in hys fusuz laborem dispergeret. Moritur tandẽ in grandeua etate. et fratres eius cellulam emũdantes hospitos sermones in sotularibus eius absconditos inuementes. gauisi de tanto thesauro. eos quantum potuerunt quaquauersum per orbẽ publicarunt. At quia in sotularibus inuenti sunt a re gesta sermõibus nomen indiderunt. et sermones Socci intitulauerunt. Volentes nimirum vt non scripta modo sed multomagis tãte humilitatis exemplum omnes audientes instrueret. Peto igitur vniuersos hos sermones visuros. ne eos ob humilem titulum ante spernant q; legerint. quia si eos sagaci oculo perspexerint inuenẽt in eis mẽbrorũ distinctiones pulcherrimas. scripturarum allegationes firmissimas. doctrinarum exhortationes efficacissimas. nedum secularibus viris et feminis. sed etiaz in vita spirituali exercitatis valituras.

De sancto Andrea Apostolo sermo primus. A.

VENITE post me Mat. iiij. Beatus Gregorius exponens verbuz ppositum dixit. Per hec vba dominus omnes ad eternitatez vocat qui duobus modis veniunt. scilz male deserendo. et bona faciendo. Et secunduz hoc verba ppositia in duo diuidũtur Primo enim a malis reuocamur. et secundo ad bona hortamur Primuz ibi. venite Secundum ibi. post me Malũ autem a quo per hoc verbuz venite reuocamur surgit a triplici radice scilz a peccati feditate. carnis voluptate. mũdi vanitate. Ab hys enim tribus recedere nos oportz si ad regnũ suum cupimus deum sequi. Nam primos odit. secundi non placent. tercij sunt inimici. De primis enim dicitur Eccli. xij. Altissim9 odio habet peccatores De secundo dicitur ad Ro. viij. Qui in carne sunt deo placere nõ possunt. De tercio dicitur Jacob. iij. Qui vult esse amicus huius seculi inimicus dei constituitur. Scimus autem quoniam omnes qui in dei sunt odio displicentia

aut inimicicia regnū celorū nulla tenus consequuntur. Oportet ergo vt si post deum venire cupimꝰ ab hys tribus retinaculis lōgius recedamus Quod si decreuerimꝰ faciendum. sciendum ꝙ a peccatis per penitētiam. a carnis voluptate per resistentiam. a mundi vanitate per displicentiam nos recedere oportꝫ ¶ Primo ergo volentes ad dei vocationem recedere a peccatis. hoc per penitentiam fieri oportebit. Sic enim dicitur Actuū. iii. Penitemini et conuertimini vt deleantur peccata vestra. Vt autem penitētia nostra sit efficax et perfecta. debꝫ se ad omnia loca diffundere vbi peccata sunt commissa. Nō tam figura ꝙm scriptura lucide declaratꝫ. Figura sicut Hester. vi. legitur. Vbi dicitur ꝙ omnia loca in quibus ante letari cōsueuerat crinium laceratione repleuit Similiter scriptura idem ostenditur Sapientie. xi. Per que quis peccat. per hec a torquetur scilicꝫ penitendo. Oportet enim ad hoc vt sit efficax ad omnem locum pingere in quo latuit morbus peccans. ¶ Sunt autem duo vt ait beatus Augustinus. que perficiunt peccatum. scilicet voluntas et opus. Voluntas in corde. opus in corpore. Ad eadꝫ duo necessarium est vt penitētia se diffundat. vt videlicet in corde doleat. corpus in opere penali satisfaciat. Et sicut peccatum in corde per consensus inclinationem. et in corpore per operis perpetrationem perficitur. sic etiam penitē tia vera ex cordis contritione et corporis satisfactōne completur Hinc est etiam ꝙ aīa in omni peccato anima primo det consensum. deinde corpꝰ pcm̄ opē perficiat. Ideo opꝫ exigente iusticia vt aīa prius ꝙm corpus puniatur. vel hic sufferendo dolorē penitentie. vel in inferno patiendo tormenta miserie. vt sicut aīa p̄cessit corpꝰ in culpa vando consensū. sic etiaꝫ p̄cedat ad tormentū. Ex hoc satisfactū credimꝰ questiom simpliciuꝫ dicentiū illō Ezechē. xviii. Nō est equa via dm̄i. i eo. s. ꝙ aīa exuta corpore pena plectitur p culpa q̄ in corpore est dimissa. Quia omē peccatū aīa prior inchoat vando consensū. et ꝙ prior est in culpa debet etiā in pena merito esse prima. ¶ Nō etiā prior sit in culpa apte dicit Augꝰ. Omē peccatū adeo est voluntariū. vt si non sit voluntariū. nullomodo sit peccatum. Hinc dicit beatus Hie. Peccatū in foribus est. sed nisi aperias vando consensū non intrabit. Potest quidꝫ inimicus excitare temptationis motum. sed in te est si volueris dare consensuꝫ. vt nemo nostrum in hoc certamine deiciatur inuitus. Vnde sicut cogitacō illicita deformat. affectō vulnerat. sic consensus animam necat. Hinc Jhero. Heuera non potest corrumpi caro nisi mēs fuerit ante corrupta. Erit ergo aīa prior in pena que carnē precessit in culpa. Postꝙm autem peccata per penitentiam sūt deleta. ne alia illabantur que grauius oporteat penitere carnis voluptati est

fortissime resistendum. Qui enim vt dicitur Ecclesiastici. xxxiii. baptizatur a mortuo. et iterū tangit eum quid proficit lotio eius? Laui pedes meos. vt dicitur in Cāticis. quomodo iterum inquinabo eos? Vt ergo post pēnitentiam puritas conseruetur. ¶ Secundo voluptati carnis per resistentiam est fortissime obuiandum. vt quotiēscunq; mentem pulsauerit statim aditus denegetur. Nō per nullum modum melius potest fieri q̄ omnes occasiones peccati penitus respuamus. omnes sensus nostros ab omni intentione diligentissime auertentes. Sicut dicitur Ecclesiastici nono. Virginem ne conspicias ne forte scandalizeris in decore eius. Dicit enī beatus Gregorius. non licet intueri quod non licet concupiscere. Vas occasiones gloriatur se declinasse sara Thob. iii. dicēs Nunq̄ cū ludentibus miscui me. nec cum hys qui in leuitate ambulabāt participem me prebui Et ideo subsequitur amplius gloriando. Nunq̄ virum concupiui et mundam seruaui animam meam ab omni concupiscentia. Facilius autem voluptati resistimus si sepe cogitamus illud Gregorii. Momentaneum est quod delectat. eternum autem quod cruciat. Et ideo hanc stultam cōmutationem nemo facit nisi penitus stultus. ¶ Tercio vehemēter iubemur a domino a mundi vanitate. et hoc per displicentiam. Ad hanc displicentiam facile peruenimus si ea que mundi sunt persaliētes perlustremus. Est enim tota tāntis malis et venenatis infectionibus exuberans vt vere considerāti oporteat displicere. Sic enim ait beatus Gregorius. Aliquando nos mundus retraxit a deo. nunc vero tantis plagis plenus est vt ipse iam mundus inuitet nos ad deum. ¶ Sunt enim tria in mundo que ipsum faciunt omnino displicere. Quia decipit. deficit. et interficit. Decipit quia promittit sufficientiam quam nō soluit. sed quanto plura acquirimus tanto facit nos āplius indigere. Cum enim promittit dulcia pulchra delectabilia et omnia bona priuat nos veris bonis pulchris dulcibus delectabilibus. Vnde Gregorius dicit. Si bonum diligitur mens in bonis delectabilibus melioribus. i. in celestibus delectetur. Si autem malum metuitur eterna mala omnibus malis seculi preponantur. Secundo mundus deficit. Nam si aliquid natiue bonitatis esset in mundo. tamen quia non permanet debet merito displicere. Sic enim dicit Johannes. Mundus transit et concupiscentia eius. Quid ēgo proderit homini si vniuersum mundum lucretur. Tercio mundus interficit. Sic etenim dicit Job. Ducunt in bonis dies suos. et in puncto ad inferna descendunt. Amicus enī seculi inimicus dei constituitur Inimicos autem dimergit in mare et percutiet eos in posteriora. opprobrium sempiternum dabit illis quod est miserabiliter occidē

¶ Sequitur scdm̄ prīm
cipale scz Post me. In quo verbo hortatur nos dñs vt eū in bōnis
que in seipso nobis xpōsuit imite
mur. que in tria bona partialia di
uidunt. Proposuit em̄ nobis in
seipso corporalem operationem.
penalem tribulationem. virtutū
exercitationem. Primū nobis p
posuit in sua cōuersatione. secū
dum in passione. tertiū in virtu
tum exhibitione. In hys ergo tri
bus dīm sequamur si tamē ipsuz
consequi desideram9. Primo er
go de9 proponit nobis corporalez
operationem. in eo q̄ omnia que
operatus est nō xpter se sed xpter
nos operatus est. Quippe qui sibi
ipsi sufficiens. nihil eorum que fe
cerat indigebat. Vnde Ysa. xxvi.
Omnia em̄ opera nostra dñe opera
tus es nobis. Qui ideo opera dei
vocauit nostra q̄ nō sibi sed om
nia nobis fecit. Quod apertius di
cit Aplūs. i. ad Thimo. ij. Omnia
propter electos. Sic et nos om
nia opera nostra nō propter nos
nec propter aliud extra deuz. sed
propter solum deuz ad eius bene
placitū faciamus. sic in ommibus
operantes cum bona conscientia
vt ei9 laudi valeat exhiberi. Nō
fidelis prophēta fecerat cum dice
bat. Non nobis dñe nō nobis sē
Quod etiam monet Aplūs. i. ad
Corinth. x. Omnia quecunq̄ faci
tis ad gloriam dei facite. Deuz. Nō
ad oculum quasi hominibus placē
tes sed deo qui p̄bat corda ¶
Nullum em̄ bonum opus quantū
cunq̄ de genē hom̄ erit meritoriū
apud deū quod non per intētionē
ad dīm ordinatur. Nec in hoc vt
ait Her. amittimus aliquid. sed
plurimū lucramur si opera dam9
dño cōmutātes ea in melius. Nā
ex hoc nobilitantur. augmentan
tur. perpetuantur. Nobilitantur
ex nobili subiecto quod est deus
Quicquid em̄ generoso deo a nō
bili attribuitur ex sua virtute effi
ritur totū gloriosum. Secdo opera
nostra data deo augmentantur.
q̄ accipiēs nostra dat nobis sua.
vt quicquid minus est de nostro
per sua opera suppleatur. De qui
bus operibus dicitur Sapīe. vij.
Omne autz in comparatione ei9
arēna est exigua et tanq̄ lutum
estimabitur ¶ Tertio opa nostra
deo data perpetuantur. deus em̄
cum sit eternus in se perpetu ꝫ
omnia sibi data Eccī. ij. Opa de
perseuerant imeternū Eccī. xxvi.
Fundamenta eterna supra petrā
solidata. Cui cōsonat Aplūs. i. ad
Corinth. iij. dicens Fundamentū
autem aliud nemo potest ponere
preter id quod positum est quod
est xp̄s ihesus. ¶ Secundo propo
nit nobis deus in seipso penalem
tribulationem. nec in hys aliq̄
propter seipsum pertulit. sed
pro nobis. volens vt et nos ali
quid propter eum sufferamus. a
taliter sicut ipse pro nobis gau
dens est passus. dicente Apostolo ad Hebreos duodecimo. Qui
proposito sibi gaudio sustinuit
crucem confusione contempta a
cetera. Sic et nos gaudentes xpē
eum quicquid occurrerit sufferamus. ¶ Nō vt facilius
faciam9 tria sūt nob̄ fregnter de

nostris cogitationibus cogitan
da · scilicz quia leui? purgamur ·
ab inferno securamur · sublimius
premiamur · Per tria facilit̃ o
ridcrata omne pondus nostre tri
bulatiois leuigant · ℣ Primo q̃
dem dico leuius hic purgamur ·
Cuz enim omni peccato debeatur
pena multo leuius hic in foro mi
sericordie q̃ in foro iustitie pumi
mur · testāte Ezechiele · quarto ·
Diem pro anno dedi tibi ā ē · Ac si
dicat Sicut leuius et breuius est
puniri per diem q̃ per annum · sic
leuius est puniri in presenti tēpo
re q̃ in futuro · Vnde Job · sexto
Qui timet pruinam irruet super
eum nix · Per pruinam leuem ā
tennem · Per niuem vero profū
dam tribulationem volens itelli
gi · ℣ Secundo per tribulationes
presentes ab inferno securamur ·
Dicitur enim Naum · primo · Nō
consurget tribulatio duplex ·
Vnde hic castigans subiungit sta
tim · Afflixi et non affligam te vl
tra · et nunc confringam virgaz
de dorso tuo ā vincula tua dirum
pam · Vnde Apocalipſ · secundo ·
Qui vicerit scilicet presentes tri
bulationes non ledetur a morte
secunda · to est ab inferno · Vnde
Prouerbiorum · vicesimo tercio ·
dicitur Percute filium tuum vir
gaā liberabis animā eius a mor
te · ℣ Tercio per tribulationes p̃
sentes sublimius premiamur Nā
quanto hic deo veri? assimilamur
in patiendo tanto illic glorioſius
sublimamur · Vnde secunda Cor̃
thеorum · tercio · Id quod momē
taneum est et leue tribulationis

nostre supra modum in sublimita
tem eternē glorie pondus opera
tur in nobis Mathei · sexto · Bea
ti qui persecutionez patiuntur ac̃
℟ ℣ Tercio proponit no
bis deus in seipso virtutum exer
citationem · Quia nulla sine vtuti
bus potest esse salus · Dicit enim
Beatus Bernardus · Quantum
libet te crucies · quantumlibz te
affliges nō tibi fiet copiam tribu
it qui dominus virtutum dicitur
nisi fueris virtutibus adornatus
Et quia predicta oīa fructu va
cua remanerent si non virtutibz
ornarentur · Ideo nobis in virtu
tibus se proponit · dicens nobis
illud Judicum vndecimo · Quod
me videtis facere omnes faciatis
℣ Propter quod scien
duz · q̃ licet omnes virtutes esse
cialiter possidet deus tres tamen
pre ceteris nobis magis necessa
rias proponit · scilicet caritatem
mititatem humilitatem · monēs
et suadens vt in eisdem ipsum o
mi conatu quo possum? imitemur
℣ Vaz in eisdem trib?
plena et absoluta consistit perfe
ctio · Nam per primam deo · per se
cundam proximo · per terciaz no
b̃ soluimus quod tenemur · Qui
autem deo proximo ā sibi exhibz
quod debet · hic perfectus est vir
et beatus erit in proposito suo ·
De prima scilicet caritate dicitur
Johannis decimoquinto · Maio
rem caritatem nemo habz · De se
cunda autem et tercia Math · xi ·
Discite a me quoniam mitis sum
et humilis corde · Si autem cari
tas deo de nobis sufficiat aperte

a iij

ostendit Ber. dicēs. Sol⁹ amor est quez a nobis exigit deus. siue cum beneficijs obruit. siue flagellis corripit. vel consilijs instruit. vel mandatis astringit. a quicq̄ de tota lege inducī vel introducitur. ad solum amorem inducit. Solue ergo amoris tributum et deo nouerīs satisfactum Ipsa em̄ est virtus prima in qua nec opus minimuz despicitur. sine qua nec maximum accipitur. non predicatio etiam si linguis angelorum fiat. non fides etiam si montes trāsferat. non elemosina etiam si omnes facultates in cibos pauperuz distribuat. non corporis afflictio etiam si ardeat. Ex quibus omnibus liquet q⁹ per solam caritatez deo persoluimus abūdanter. Secundo debemus proximo mititatem idest pietatez per quam eū in ommibus suis factis pie et dulciter iudicemus. intuētes ipsum et omnia sua. oculo columbino iudicantes eum: sicut ab ipō iudicari vellemus. Vnde Prouerbio. xi. Equum pondus voluntas ei⁹ Ac si dicatur. Voluntas dei est vt in iudicando nos et proximum equum pondus habeamus. Vnde Leuit. xix. Statera iusta et equa sint ponderā aē. Et iterum. Non sint in domo tua diuersa pōdera Quia vt in puerbijs dicitur. xx. Pondus et pondus. mensura et mensura vtrumq⁹ abhominatio ē apud deum Propter quod male ponderātibz dicit dñs. ij. paralipp. x. Ego manus pondus apponam De hijs diuersis ponderibus dicit Gre. Omnis qui aliter pensat ea que proxima sunt. et aliter que sua sunt habet pondus a pondus Tercio debem⁹ nobis humilitatem. vt cū priora duo fecerimus. seruos nos inutiles iudicemus. q⁹ solum fecimus quod debuim⁹ nihil addentes. Vnde Gre. Quelibet assint bona opera. nulla sūt si non ex humilitate condiātur. et quod agimus omne perditur si non sollicite per humilitatez custoditur. In hijs ergo virtutib⁹ imitemur dñm ihesum xp̄m qui ē deus benedictus in secula.

Sermo secundus. De eōd̄
Sermo secundus.

Vemite a videte. Johānis p̄. Dicit btūs Gregorius. Nemo potest ī vna eadēq⁹ re oīpotenti deo et hostibz ei⁹ gratus existere. Nā dei amicū se denegat qui ei⁹ placet inimico. et inimicis aduersabit veritatis qui eidem veritati subiugatur. Ideo in verbo proposito deus salutem nostram desiderans. ab inimico suo mundo videlicet nos reuocat. vt ab eo recedentes et sibi seruientes vitam et gratiam consequamur. In verbis ergo p̄positis duo breuiter tanguntur. Primo ponit suam vocationem. Secundo vocationis sue remunerationem. Primum ibi Venite. Secundum ibi. et videte. Veruz quia dicit Gregorius. q⁹ facta saluatoris sic accipienda sunt. vt in veritate credantur facta. a tñ per significationem nobis aliq⁹

insistiendū faciendum · N. ¶ Propter qđ sciendum · q̄ verba ꝓposita ad duplicē nobis intelligē tiā deseruiunt · scīz ad hīstorialez expositionem · et moralem nostri informationem · ¶ Prima expo sitio declarat nobis apostolorum vocationem · secunda nostram in structionem · Primam expositio nem breuiter pertrētes dicim⁹ q̄ Beatus apostolus Andreas et alij apostoli quadrupliciter sunt vocati · Primo enīz vocauit eos dominus ad sui notiçiam Secun do ad discipulatus gratiam Ter cio ad familiaritatis amicitiam. Quarto ad apostolatus excellen tiam · ¶ Primo dico vocauit eos dominus ad sui notiçiam · cum ad ostentationem Johannis bapti ste dicentis · Ecce agnus dei ecc An dreas statim sequebatur dñm di cēs Rabbi vbi habitas · Et voca uit eum dominus dicens Veni et vide · In quo vocauit eum ad sui notiçiam · quia cognito eo redyt in sua ¶ Secundo vocauit eos ad discipulatus gratiam · cum dicēt Petro et Andree · Venite p⁹me faciam vos piscatores hominum In reliquum non redierunt in sua Sequitur enim · At illi relictis ē tibus et naui secuti sunt dominū ¶ Tercio vocauit quosdam ex e is ad singularis familiaritatis ami citiam · Sic enim frequenter legi mus in euangelio Assumpsit Jhe sus Petrum Jacobum et Johan nem secreto ecc · ¶ Quarto voca uit eos ad apostolatus excellenti am · cum misisset eos binos et bi nos ante faciem suam · Sic enim dicitur Luce ix · Conuocatis ihe sus duodecim Apostolis dedit illꝝ virtutem et potestatem super om nia demonia · et vt curarent lan guores ecc · Per de historiali veri tate breuiter tacta sufficiat · nūc sermo retorquendus est ad mor nostrorum edificationem · Quid enim prodesset q̄ Apostolorum vo catio singulis annis in ecclesia ē citaretur si non in eisdem posse⁹ moraliter edificari? · O · ¶ Sciendum ergo q̄ omnes qui ad perfectum statum sanctitatis et vsq; ad gradum apostolicum pro mouentur · predictis quatuor mo dis spiritualiter intellectis a dño vocantur · ¶ Primo ergo voca mur ad dei noticiam Ratione enī illuminati per creaturam cogno scimus eius oportere preexistere creatorem · Sed quis cognoscit e um? cum de eo dicatur Ysaie · xlv Tu es vere deus absconditus deus israhel saluator · Deus sibi soli co gnitus et homini assumpto · Lucē enim habitat inaccessibilem · nec alicuius creature pure cognitio potest ad eum pertingere · Quia finiti ad infinitū nulla est compa ratio · Sed si nulla omnino posset haberi de deo cognitio vel noticia deus non diceret per Ps̄ · Vaca te et videte quoniam ego sum de us · Nam sine dei qualicumq; no ticia nullomodo poterit esse salus dicente Beato Bernardo · Si ig noras deus poterit ne esse salus? Ac si diceret · Nequaq̄ · Et hec sū uingit dicens · Non enim poteris amare quem nescias · nec habere quem non amaueris · Ac si dicat

Qui nō cognoscit deum nō amat deum · qui non amat deum nō habet deum · qui non habet deū. īfi deli deterior est · Hanc contrauersiam per distinctionē declarantes dicimus · q perfecta cognitione nulla creatura pt deuz cognoscere · et tamen ex necessitate oportet nos habere de deo notitiam q lemaīq; · vnde sicut deum nullus potest perfecte cognoscere · sic etiam debet null9 esse qui de deo aliquid nō cognoscat · ℣ Propter quod sciendū q triplex de deo in scriptura cognitio reperitur · scz cognitio rationis · deuotionis · glorificationis Cognitio rationis est quā per rationem creaturaz ratiocinādo inuestigamus · Nam per creaturaz magnitudinem · pulcritudinem · creatorem procul dubio presuppoimus pulcz et magnum · Quis enī nisi inops rationis credat q creature creauerint seipsas? Vnde Sapie · xiij · Si qui specie creaturaz delectati sunt · sciant quāto hys dñator eorum speciosior est · aut si virtutes et opera mira fūt creaturarum · intelligāt ab illis qm̄ q̄ hec fecit fortior est illis · A magnitudine enī speciei creature poterit eorum creator cognoscibiliter videri · Hanc cognitionez antiqui philosophi habebant de deo · quē nō tamen deum sed primam causam nominabant · De hac notitia dicit beatus Gre · super illo verbo Job xxxvi · Oēs homines vident eum vnusquisq; intuetur procul · Dis homo quia rationalis est · debet ex ratione colligere deū qui cōdidit eū esse · quē nimiz videre ē dōminationem illius ratiocinādo cōspicere · vbi recte subiungit · vn9 quisq; intuetur procul · Procul quippe intueri est iam non illum per speciez cernere · sed adhuc ex sola operum suorum admiratione pensare · ℣ Secunda cognitio est deuocōis · quam illi habent per fidem que per dilectionem operatur · qui adherent deo eius offensam declinantes · et q̄ sunt ei placita toto conamine operātes · De qua notitia dicitur Ihē · ix · Non glorietur sapiens in sapientia sua · nec fortis in fortitudine sua · nec diues in diuitys suis · sed in hoc glorietur qui gloriatur · scire et nosse me · De hac notitia dicitur .i. ad Corinth · xiij · Nūc cognosco ex parte · videm9 enim nunc per speculum a in enigmate Item Johānis · xix · Ego cognosco oues meas et cognoscūt me mee Qui ergo propter deum declināt delectabilia a aggrediuntur difficilia · Phibent se vtiq; deum nosse re · ℣ Tercia cognitio est et dicit glorificationis · per quā in patria deum cognoscimus · ipsum facie ad faciem contemplantes · De q̄ dicitur Jhē · xxxi · Non docebit vltra vir proximum suum · et vir fratrem suum dicens · agnosce deum · Omnes enī cognoscent me a mīmo vsq; ad maximum · Dīma cognitio notificat deuz q̄ est · secunda quia bonus est · tercia q̄ gloriosus est · ℣ Secundo vocat nos deus ad discipulatus gratiā · quod contingit cum inspirat nobis fortissimum affectum et desi

dertiū discēdi omnia eiꝰ beneplacita. a pro viribus faciēdi. legē vite fue a discipline mētis nostre oculis anteponens docet nos tanq̄ magister. vt eandem suam vitam nostre vite moribus imbuamus. vt illō Ezechielis veraciter nobis valeat applicari Similitudo hominis scilicz christi erat in eis. Ad hoc enim homines fiunt discipuli. vt magistri sui discant scientiam. Quam promittit nobis deus Jheremie tricesimoprimo dicens. Dabo legem meam in visceribus eorum. et in cordibus eorum scribam eam.

Proponit autem nobis magister deus tres lectiones. quas si didicerimus. vere discipuli eius sumus. scilicet mandatorum obseruationem. temporalium abdicationem. proximorum dilectionem. De prima lectione dicitur Johannis decimooctauo. Si vos manseritis in sermone meo. vere discipuli mei eritis. hoc autem p̄ceptum est de necessitate salutis domino dicente Mathei decimo nono. Si vis ad vitam ingredi. serua mandata. De secunda lectione dicitur Luce decimoquarto. Nisi quis renunciauerit omnibus que possidet. nō potest meus esse discipulus. In qua deum magistrū si vere discipuli esse voluerimus imitemur. Nam de sua paupertate ipse dicit Luce decimoquarto. Vulpes foueas habent. et turtur nidum suū. filius autem hōis non habet vbi reclinet caput. Vnde christus in paupertate natus est scilicet in diuersorio. in paupertate vixit vt peregrin⁹. in paupertate mortuus est nudus in cruce.

De tercia lectione dicitur Johannis decimotercio. In hoc cognoscēt omnes quia mei estis discipuli ceterā. Tercio vocat nos deus ad suiipsius familiaritatem et amiciciam. Nec autem cum non sit vnius sed duorum scz dei et hominis ipsa consistit in tribus. videliz in mutua visitatione. secretorū reuelatione. fideli adinuicem affectione. Primo dico q̄ hec familiaritas cōsistit in mutua a frequenti visitatione dei ad hominem a hominis ad deum. ita vt interpolatis tpibus deus hominem et homo deum sepe visitet. et vicissim se frequentent. Vnde de dei visitatione dicit beatus Gregorius super illo verbo Job. Visitas eū diluculo et subito probas illum. Vt homo a firmitatis dona habeat. a infirmitatem suam humilit̄ agnoscat. ideo visitatus a deo p accessū gratie ad alta sustollitur. et per recessum quid per semetipsum fuerit probatur. Dine ite cum. Dum visito hominum dura corda emollio. rigida flecto. aspera mitigo. frigida accendo. debilia roboro. vaga stabilio. et nutantia confirmo. et dum incorporaliter venio. intuere si valeas. quibus ea meatibus illustro. Et hec verba ex persona dei visitantis dicit Gregorius. Similiter homo debet deum visitare. visitando frequentare. a strepitu secularium tumultuum se elongare. et totum cor suum in deum eleuare. meditando eius magnalia.

et cõtemplando eius mirabilia et alia eius quecumq; opera · secundum q̃ gratia cooperans hominí impartitur Quod faciebat Ps̃ · Cum dicebat Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper ℣ Secundum ad hãc familiaritatem necessarium est secretorum reuelatio vt crebrius se visitantes semper aliquid de secretis suis sibi mutuo reuelent · Quod ex parte sua promittit deus · Ysaie quarto · Et dabo tibi thesauros absconditos et archana secretorum · vt scias quia ego dominus Hec secreta cepit eliphas themanites cum dixit Job quarto Porro ad me dictum est verbum absconditum · et quasi furtiue suscepit auris mea venas susurri eius Quod exponens Bernardus dicit · Beatus homo qui venas susurri tui domine percipit m silentio · Similiter et homo vicuersa secreta sua debet domino reuelare · et intima cordis sui et medullas affectionum euaporando exalare · vt si contingat voces emittere magis ex affectu q̃ ex intellectu procedere videãtur · sicut spõsa Canticorum tercio · cum dicebat Dilectus meus michi et ego illi · Similiter Petrus ex visione transfigurati omis cristi mebrias tus dixit · Domine bonum est hic esse · Vis faciamus hic tria tabernacula · tibi vnum · Moysi vnu · et helie vnum · Nesciens quid diceret Tercium quod est ad hanc familiaritatem necessarium est fidelis ad inuicem affectio · Sed quia fidelis est deus et absq; vlla iniquitate iustus et rectus · sicut dicitur Deutronomij tricesimo secundo Ideo de eius fidelitate michil hesitantes · commonendi nos homines sumus · vt deo fideles simus · quod tunc erimus si in omnib9 que agimus dei gloriam et non nostram · dei bonum et non nostrum intendimus · facti nobismetipsis tanq̃ vas perditum et obliuioni dati tãq̃ mortui a corde · Quorum tamen non magna copia inuenitur · Vnde quod Prouerbiorum vicesimo dicitur · Multi sunt viri misericordes · virum autem fidelem quis inueniet? Hinc Luce vndecimo · Quis putas est fidelis seruus et prudens? Quasi dicãt pauci sunt · Hinc Bernardus Heuera fidelis es famulus si de gratia dei · et si non exeunte de te tamen transeũte per te michil tuis manibus adherere contingat · ℣ Hec deuota et sancta familiaritas pre ommibus exercitijs nos pouocat & promouet apud deum Quod sic patet · Nam ex dei visitatione deus est in nobis · ex nostra vero nos in deo · ex quibus exultat illa beata vnio qua felix homo vnus spiritus fit cum deo · Vnitis autem cum deo bona conseq̃mur infinita · Dicit enim veritas Johannis quinto · Qui manet in me et ego in eo hic fert fructũ multum · Ex quibus multis Beatus bernardus pauca enumerat dicens · Crebra visitacio dat familiaritatem · familiaritas auſũ · ausus gustum · gustus famem · fames autẽ tribuit contemptum

ommiū contemptis ociū deiū deuz. ¶ Quarto ex predictis iam perfecte vocamur ad apostolatus excellentiam. Quod contingit cum post predicta inspirat nobis deus desiderium animas acq̄rēdi. V. ¶ Sic ei ait Ber. deus tanto zelo replet animas desiderio rum acquirendi deo qui eaz similiter diligunt. vt ocium contemplationis pro studio predicationis libentissime intermittant. Debemus autez deum tripliciter nunciare. scz predicatione. cōuersatione. oratione. Quod euidenter in illa trina iuunctōne quam dominus petro Johis. xxi. iunxit ostenditur vbi dicit Petre amas me. quo dicto tercio. ter etiā subiunxit Pasce oues meas. Ac si diceret. Si diligis me. pasce verbo predicationis. pasce exemplo cōuersationis. pasce instantia orōnis. De hac eminentia apostolici status dicit iterum Ber. Oportz apostolicum virum deum vndiq̄ nunciare. scz ab incessu et ab aspectu a voce morum omnium disciplina.

¶ Sermo tercius. ¶ De sancto Nicolao episcopo Sermo p̄mus

Ece sacerdos magnus qui cū. Ecc. xliii. Dicit beatus fulgentius. In verbis dñi tāq̄ ditissimis seculis sic celestium diuitiarum copia spiritualis exuberat. vt ex eis abundet quod perfecto comedat. abundet et quod paruulus sugat. Ibi enim simul et lacteus potus quo tenera fidelium nutriatur infantia. Ibi etiam solidus inuenitur cibus quo robusta perfectorum iuuentus spiritualia sancte virtutis accipiat incrementa. Ibi prorsus ad salutem consulitur vniuersis. quos dominus saluare dignatur. Ibi inuenit quod omni etati congruat. Ibi est quod omni p̄fessioni conueniat. X. ¶ Hinc est q̄ fideles predicatores qualitatem audiētium verbum dei solicite pensantes. scm̄ conditionē et statum singulorum alimenta vite et predicationis pabulum administrant. Quod beatus Gregorius construit ita dicens. Non vna eadē q̄ exhortatio cūctis congruit. q̄ nec cūctos par morum qualitas astringit. nam que alijs obsunt alijs prosunt. q̄ plerumq̄ herbe que hec animalia nutriūt alia occidunt. et medicamentum quod vni morbum imminuit alteri vitus iungit. et panis qui vitam fortium roborat paruulorum nēcat. Pro qualitate igitur auditorum formari debz sermo doctoris. vnde aliter loquimur peccatoribus. aliter penitentibus. aliter proficientibus. aliter perfectionē attingentibus. Quam diuersitatem sacra scriptura copiose predicatoribus administrat. Vnde peccatoribus dicitur Thobie. xiii. Conuertimini peccatores et iustitiam facite coram deo. Penitentibus vero dicitur illud Ysaye. xliii. Ego ipse sum qui deleo iniquitates tuas propter me. Proficientibus aūt dr illud Eccli. ix. Quicquid potest manus tua facere instanter opare. Quibus etiā oñditur iste scūs

vt ad exemplum eius sanctitatis
perficiant vitam suam. Conanti
bus autem ad perfectionem dici
tur illud Luce sexto. Estote perfe
cti sicut et pater vester celestis p
fectus est A Obmissis
autem omnibus solum de profici
entibus hic intenditur. quib9 sā
ctus iste scilicet Nicolaus sub ma
gnitudine sua proponitur vt di
scant sancti et magni fieri sicut
ipse In verbis ergo propositis tri
a intelligimus. Primo enim q9
magnus iste pontifex demonstra
tur. secundo demonstratus com
mendatur. tercio commendatus
probatur. primum ibi ecce. secū
dum. ibi sacerdos magnus. terci
um. ibi qui in diebus suis placuit
deo Hec per ordinem prosequen
tes B Primo sciendū
q9 res demonstrabiles solent ex
causa triplici demonstrari vt vi
delicet ex demonstratis rebus p
uocemur. puocati informemur.
informati imitemur Ex hac tri
plici causa iste magnus sacerdos
per hoc aduerbium ecce demon
strat9 Primo nobis demōstra
tur vt cum ipse homo similis no
bis passibilis magnus factus fu
erit prouocemur ad exemplum
eius vt et nos etiam magni fieri
studeamus. dicentes iam prouo
cati illud Petri Actuum quarto
Non est acceptor personarum de
us. sed in omni gente qui timet e
um acceptus est illi. et qui ope
ratur iusticiam. Nichil enim illi
magis debuit q9 nobis nec nobis
minus exhibet q9 illi. si tamen fi
deles fuerimus imitando Secū
do est nobis demonstratus vt ex
demonstratione prouocati per e
ius exempium informemur qui
bus exercitus possimus magnifi
cati sicut ipse. de quo Exodi de
cimoquinto. Incipe et fac secun
dum exemplar quod tibi demon
stratum est in monte Vnde dicit
Beatus Gregorius Vnicuiq9 ele
cto ad sumendum viuendi regu
lam patrum precedentium exem
pla monstrātur. vt ex eorum vi
ta consideret quid quidem in ac
tibus suis quid in moribus suis
seruet Qui ergo acceptis non ac
cendimur saltem exemplis pro
uocemur. et ml sibi mens diffici
bile estimet quod de alius perfec
te peragi videt. Tercio iste pō
tifex demōstratur nobis magn9
vt prouocati et informati ipsum
efficaciter imitemur. Quomodo
autem ipsum imitari debeamus i
tercio membro principalis diuisi
onis. scilicet diebus suis placuit
deo. lucide declaratur C
Sequitur secundum principale.
scilicet. sacerdos magnus In q9
iste pontifex a magnitudine cōme
datur. Habet autem triplicem
magnitudinem. scilicet vite sanc
titatem. intercessionis potestā
tem. et miraculorum claritatem
De primo potest fieri illud Ge
ne. xxvi. Ibat proficiens atq9 pā
trescens donec vehementer mag
nus effectus est De secundo po
test fieri illud quarto. Regum.
quinto. Erat vir magnus et po
tens apud dominum suum et ho
noratus. De tercio patet in le
genda sua vbi legit9 expimēto

rōgñostitūr· ꝙ vsq; in hūc diez
figmis ⁊ virtūtibus subuenit vni
uersis· ¶ Sequitur terciū primci
pale· in quo huiꝰ pōtificis mḡni
tudo ꝓbatur· in eo ꝙ subiungiē·
Qui in diebus suis ⁊c. In quibꝰ
verbis tres ponuntur ptcule. scz
dei oplacentia· eius iustícia· eius
reconciliationis gratia· que cūm
ipso et in ipso ofluxerūt· ideo ip
sum magnum veraciter efficiunt
Nunc tempus est vt hec verba ad
nostrā edificationem uertam⁹.
discētes et docēntes quomodo ⁊
quibꝫ exercitꝫs et nos mḡni apd
deū fieri valeam⁹. Ad hoc em̄ glo
riosus iste pontifex sb̄ sua magni
tudíne nob̄ ꝓponitur ī exemplū.
vt sua magnitudíne cōmoniti· di
scamus magni fieri apud deum ·
Peccatōes em̄ commonentur vt
infernum fugiant· penitentes vt
ad regnum celorum perueniant·
homi vt in magnitudíne proficiāt
Quod si decreuerimus faciendū
predictas tres particulas· scz cō
placentiam· iustíciam· reconcilia
tionis gratiam assumam⁹· incipi
entes a primo videlicet a compla
centia· et inquirētes sollicite qui
bꝰ exercitꝫs deo placē valeam⁹·

¶ Primo igitur sciens
ꝙ pre ceteris tria placēt deo· quē
ex persona sua Eccī·lv· propomit
nobis dñs ita dicens· In tribus
beneplacitum est spiritui meo q̄
sunt probata coram deo ⁊ homim
bus· scz concordia fratrum· vira ⁊
mulier sibi bene consentientes· ⁊
amor proximorum· que tria si vi
te nostre inserimus deo ꝓ omnia
complacemus· Sunt autem frēs
omnes sensus cōporis· membra
pariter et affectiones· Potentie
et virtutes āime ex affinitate
quam habent admuicem fratres
iusto noīe appellanē· quos tūc ad
concordiam reducimus· qñ ex nrō
diligenti conatu oēs deo concordi
ter obsequuntur· ita ꝙ deuotio di
cat suis ⁊ omnibus illud Judicuꝫ
vꝫ· Qđ me videtis facere omēs
facite· qđ cūm factum fuerit subito
valde ꝓficim⁹· sicut e diuerso val
de deficimus· cum dissensiones in
nobis ⁊ scismata fiunt· et quan
tum in vna parte ꝓficimus· tan
tum in altera parte retardamur·
sicut Eccī· xxxiij· dr· Vnus orās
et alius maledicens cuius vocē
exaudit deus? Vnus edificans et
alius destruens quid prodest msi
labor? Et ideo dicit Aplus .i. ad
Corinthios .i.· Non sint scismata
in vobis· Vt em̄ ait beatus Gre·
Quid prodest si contra hostium
insidias tota pene ciuitas caute
custoditur· vnum autem foramē
apertum relinquitur per qđ ab ho
stibus capiatur? Et subiungit idē
Gregorius· Qui ergo deo perfe
cte placere desiderat· nihil sibi de
se penitus derelinquat· factus si
bi totus tanq̄ vas perditum· et
sicut mortuus a corde ¶ E

Secundum quod de nobis pre
ceteris deo placēt· est vir et mu
lier sibi bene et per omnia con
sentientes· Quid per virum nisi
spiritus· quid per mulierem nisi
caro accipitur? Que tunc bene
consentiunt quando caro ancilla
tur et spūs dñatur· qñ caro ratio
ni se subicit· et spūs sēper ꝓcipit

Os si quis dixerit illud Prouerbiorum · xxiij · Vires non suppetunt Respondetur idem quod sū iungitur ibidem · Qui inspector est cordis ipse intelligit · et obseruatorem animę sue nichil fallit · Et quia caro delicata ē · vt tanta tantum faciat quantum potest ꝛ sulitur Ecclesiastici · xlj · quid in eius delictis sit agendum · cum dicitur · Seruo pessimo latus sanguinare · Vnde beatus Bernhardus · Docendus est homo bone voluntatis sic habere corpus suum sicut egrum commendatum cui etiam multū violenti inutilia sūt negāda · multum etiam nolenti utilia sunt prebenda · durius quidem corpus tractanduz est ne rē bellet · sic tamen vt seruę sufficiat · quia ad seruiendum spiritui datum est ¶ Tercium quod prę ceteris placet deo est amor proximorum · Ipse enim omnino statuit hominem sine crimine coram deo Facit enim ī nobis tria bona sine quibus non potest nobis esse salus · Nam per amorem proximi malum declinatur · bonum etiam operatur · a fine eo nichil a nobis a deo acceptatur · et omne quod agimus cum dilectiōe proximi gratanter a domino acceptatur · ¶ De primo dicit Apostolus · Dilectio proximi malum non operatur ¶ De secundo idem dicit Apostolus · Plenitudo legis est dilectio · ¶ De terco iterum dicit Apostolus · Si linguis hominum loquar ac̄ · Qui ergo predicta tria deo exhibuerit · per omnia placet deo eiq; ac̄iter dicere possumus illud Eccī · x · Vade et comede cum letitia panez tuū · et bibe cum gaudio vinum tuū · quia deo placent opera tua

G ¶ Non autem opera placerent nisi ipse domino prius placeret · dicente beato Gregorio · Non Abel placuit ex munere seu munus ex Abel · quia nullum bonum facimus nisi prius fuerimꝰ boī · Et sciendum postq̄ ceperimꝰ placere deo omnia que sunt in celo et in terra bona et mala promouent nos vt amplius faciamus · Vnde Prouerbiorum · xvi · Cum placuerint domino vie hominis inimicos eius conuertit ad pacē

D ¶ Qui autem curiosa deuotione scire desiderat · vtrum placeat deo · Ingrediatur in cor suum estimans et mensurās quātum deꝰ placeat ei · a sciat sine dubio q̄ tantum ipse placet deo · Os aperte Luce sexto nobis innuit · vbi dicitur · Eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vob̄ · De quo dicit beatus Bernhardus · Anima ex eo q̄ se diligē et vehementer diligere sentit nō ambigit etiaz vehementer diligi · et quātum ipse nobis est in affectu tantum nos ei sumus sine dubio in affectu · nec secundum modum imperfectionemq; nostram qua debiliter nob̄ placz deꝰ sic placemꝰ ei · cū ipse dicat Ysa · lv · Non enī cogitationes mee vt cogitationes vestre · nec vie mee vt vie vre · quia sicut exaltātur celi a terra · sic exaltate sūt vie mee a vijs vestris ac̄ · Sic etiam per locum a simili exaltata est sua complacētia

fupꝛe nostram. ℣. Secũ dus quod nos magnos efficit apꝰ deum est iustícia. Sanctus em̃ iste confessoꝛ ideo magnus pꝛedicat̃ quia inuentus est iustus. Sic et nos iustícia mg̃nos facit. De hac iustícia tꝛia bꝛeuiteꝛ peꝛstꝛmganꝫ sꝛz de eius descꝛiptione. exeꝛcitati onẽ. vtilitatis assecutione. De pꝛi mo dicit beatus Augꝰ. Justícia est viꝛtus geneꝛalis cõplectẽs totius amme rectitudinem. Que duobꝰ modis adimpletuꝛ vt que pꝛohibita sũt a deo non faciamꝰ. et que iussa sunt compleamus. Similiꝫ beatus Bernaꝛdꝰ descꝛibit eam dicens. Justícia est vtus reddens vnicuiq; quod suum est. ℣. Scdo dicendum est de eius exeꝛcitatione. quã post pꝛedictaꝫ descꝛiptionem idem Bernaꝛdus subiũgit dicens Redde superiori. redde equali. redde iferiori que tua sũt. et iustície noueris esse satiffactũ. ℟. Reddamus ergo pꝛimo superiori sꝛz deo reuerentiam vt in omni loco. omni tempoꝛe erubescamus mala facere tanq̃ stemus in p̃sentia sue maiestatis. Sic em̃ estimabãt se stare apl̃i cum frequenter dicebant. viuit dñs in cuius conspectu sto. Scdo reddamus equali sꝛz pꝛimo beñ uolentiam. vt semper simus ei cõ silij et auxilij debitoꝛes. Tercio reddamus inferiori sꝛz coꝛpoꝛi cũ stodiam. et disciplíne diligentiã custodiam ne mala faciat. disci plinam vt si faciat peꝛ penitentiã diluat. Tercio dicendum est de vtilitatis assecutione. ℣. Sunt autem tꝛia a maxima bo na facientibus iustíciaꝫ a dñio repꝛomissa. scilicet pꝛesentis vite sanctificatio. infeꝛni euasio. celestis regni assecutio. De pꝛimo dicitur Mathei. v. Beati qui esuiũt et sitiunt iustíciam. qꝫ si beati viꝫ et sanctificati. De secundo dicit Pꝛouerbioꝝ. x. Justícia liberat a moꝛte. quod de eteꝛna oꝛtet intelligi. quia a moꝛte tempoꝛali non semper liberat. De tercio di citur in psalmo dñe quis habita bit in tabeꝛnaculo tuo. Et seq̃ tur Qui opeꝛatur iustíciam Et qꝛ in hys tꝛibus optima sunt bona q̃ contulit nobis deus Ideo consuli tur nobis Eccli. iiij. sꝛz Agonizaꝫ pꝛo iustícia vsq; ad moꝛtem Os.

℣ Sermo. iiij. De eod Sermo. ij.

ET in tempoꝛe iracun die factus est peꝛconsili atio Vbi supꝛa. dicit beatus Gꝛegoꝛius. Beati qui de sua pꝛeconciliatione nõ ingꝛati pꝛo alijs pie sollicíti sunt. et ali os quantum pꝛeualent deo peꝛcõ ciliaꝛe labozant. Veꝛbum itaq; pꝛopositum quod cum duobꝰ mẽ bꝛis pꝛemissis scilicet dei compla centia et nostꝛa iustícia magnos nos facit coꝛam deo. Nunc est tae giente dño peꝛtꝛactandum de pꝛe conciliatione Meꝛito em̃ magni dicendi sunt qui deo placent a m se iusti pꝛo alijs efficaciteꝛ inteꝛ cedunt. Sed anteq̃ hanc peꝛconci liationez peꝛtꝛactemus pꝛus peꝛcõ ciliãda ẽ scꝛiptuꝛa q̃ videt̃ in hac mateꝛia discoꝛdaꝛe. ℣. Nãq; bñ apl̃i positũ hoc sonaꝛe videtuꝛ qꝫ viꝛi

sancti possent deo reconciliare pe
catores. Cui sententie contrarium
sonat qđ dicitur Job. ix. Dei cui?
ire nemo resistere potest. si autē
ire dei nemo resistere potest. quo
modo hic dicitur q sancti in tpe
ire cūdie reconciliant. vel si re cō
ciliant quomō verus est q ire dei
nemo resistere potest. Nam posse
resistere et non posse valde contra
ria sūt. Quā tamen contrarietatē
beatus Greg. determinando re
conciliauit sic. dicens Verus val
de q ire dei nullus posse resistere
dicitur. cum multos indignatio
ni superne obuiasse eloquia dīna
testantur An n ire dei moyses re
stitit. qui pro cadēte populo ere
ctus ipsum superne percussionis
impetum mortis sue oblatione re
strinxit dicens. Dimitte illis hāc
noxam. alioquin dele me de libro
quem scripsisti? An nō dauid ire
dei restitit qui angelo ferienti se
offerens placationis gratiam an
tempus propositum exegit? An
non helias ire dei restitit qui lon
go tempore iam terre aride subdu
ctas de celo pluuias reuocauit?
Quomodo ergo ire dei nullū pos
se resistere dicitur. cum multos
sepe restitisse exemplis existenti
bus demonstretur? Sed si subtili
ter et beati Job eloquia et istorū
facta pensamus et verū cognosci
mus q diuine ire non resistitur.
et verum quia multi restiterunt.
Nam q multi sanctorum ire dei
resistant exemplo ostenderunt.
Resisti autem ire dei non potest.
cū eius indignatio sese vt ita dix
erim medullitus mouet. Que dū
ita se mouerit hanc oppositiō hu
mana nullatenus retinet. nec u
tiliter deprecatio obicit se cum se
mel deus ab intimis irascendo se
disponit. Hinc est q moyses q
reatus totius plebis apud dom
num suis precibus terfit. dum se
obicem obtulit diuine iracundie
vim placauit. ad petram Oreb
veniens et pro hac diffidens pro
aque exhibitione promissionis
terram ingredi domino irascen
te non potuit. sepe et de hac re af
fligitur. sepe desidetio se excitan
te turbatur. et dispolite vltiōis
iracundiam repellere a seipso nō
valuit. qui hanc volente domio
a populo amouit. cuz sepe de hac
re domnuz rogaret. dixit ei do
minus. Nequaq vltra loquaris
pro hac re. Ire igitur dei et resi
sti valet quando ipse qui irasci
tur opitulatur. et resisti ommino
non valet quando se ad vlciscē
dum excitat et ipse precem que
funditur non aspirat. De hac re
conciliationis deuotione tria per
oportem sunt dicenda. scilicet de
itercessiōis qualitate. eius apud
deum acceptabilitate. et reconcili
atorum vtilitate. O

Primo dico de reconciliationis q
litate. hoc est qualis esse debeat.
et sunt tria. Debet enim reconci
lians se totum exponere. solius
dei gloriam querere. vindictam
expetere. Que tria in vna effi
cacissima reconciliatione cogno
uimus euenisse. Sic enim dicitur
Exodi tricesimo secundo Videns
populus q moram faceret Moy
ses descendere de monte congregati

fūt aduersūs aaron dicētes Quo
si huic viro q̄ nos eduxit de egyp
to ignoram⁹ q̄d acciderit. surgēs fac
nob deos q̄ nos p̄cedāt. dixitq̄
ad eos Aaron. Tollite maures
aureas de vxorum filiorumq̄ et fi
liarum vestrarum auribus et af
ferte ad me. Fecitq̄ populus q̄d
iusserat et fecit ex eis Aaron vi
tulum conflatilem dixeruntq̄.
Hi sunt dii tui isrl qui eduxerūt
te de tra egypti Et sequitur. Lo
cutus est dominus ad Moysen di
cens Descende. peccauit popul⁹
tu⁹. recesseruntq̄ cito de via quā
ostendisti eis. Et ait Dimitte me
vt irascatur furor meus contra e
os. faciamq̄ te in gentez magnā
Moyses autem orabat dominum
deum suum dicens. Ne quaeso di
cant egypti. Callide eduxit eos e
os vt interficeret in montibus.
Ecce quomodo quesiuit gloriam
dei. Et sequitur Obsecro domine
peccauit populus iste peccatum
maximum. Aut ergo dimitte eis
hanc noxam. aut si non facis de
le me de libro tuo quem scripsisti
Ecce quomodo se totuz exposuit
Et sequitur Descendens Moyses
de monte dixit ad populum. Si
quis est domini iungatur michi.
Congregatiq̄ sunt ad eum ōnes
filii Leui et ait. hec dicit dominꝰ
deus isrl. Ponat vir gladiuz
super femur suum. Ite et redite
de porta vsq̄ ad portam per me
dium castrorum. et occidat vnꝰ
quisq̄ fratrem suum et amicum
et proximum suum. Fecerunt q̄
filii Leui iuxta sermonem Moy
si. occideruntq̄ in die illa viginti

tria milia hominum. Ecce q̄ gra
uiter vindictaz expetunt. Et sic pa
tet quomodo iste reconciliator pre
dicta tria in sua reconsiliatione
exhibuit. Quia gloriam dei que
siuit. seipsum totū exposuit. et
vindictam expetunt. ℣. P.
Secundo videndum est de huius
modi reconsiliationis apud deuz
acceptabilitate. Nam inter ōmū
genera deuotionum nescio si ali
qua deuotio deum plus moueat.
plus placeat et delectet. Et hoc
propter tria. scilicet anime preci
ositatez. dei caritatem. deuotiois
nobilitatem. ℣ Primo dico q̄ anime preciositatem. Si em̄ que
libet oblatio uiste oblata licz mo
mentanea et temporalis placet.
in infinitum anima plus placet
deo quam reconsilians ei offert.
quippe que sic oblata cum deo p
manet in eternum. Nam de eius
preciositate dicit Sapientie. vn⁹
Infinitus thesaurus est hominibz
Et ideo thesaurus talis oblatus
tanto deo est gratiosior quanto p̄
ciosior omnibus rebus mundi ℣
Secundo talis reconsiliatio acceptata ē a deo propter eius caritatez
Cum enim in infinitum diligat a
imas. tanto reconsiliatio deo ē
acceptabilior quanto plus et ac
ceptius diligit quod offertur Nā
de infinita eius erga nos carita
te dicitur Hieremie. xxxi. In ca
ritate perpetua dilexi te. Qui er
go te consiliat ei hoc quod ab e
terno dilexit et in eternum dili
git nō p̄t facē obsequiū magis
gtū. ℣ Tercio talis reosiliatio ac
cepta est deo propter deuotionis

siobilitatez Ipsa em̄ p̄fert ymaginē mediatoris dei et hominum ihesu christi. qui nos reconciliauit per mortem suam et sanguinez deo patri suo. dicēte Aplo ad Romanos. v. Qui reconciliauit nos deo patri suo per mortem suam. Item secūda ad Corinthios. vi. Deus erat in xpo mundum reconcilians sibi aē Qō autem talis reconciliatio sit ei acceptissima. ex eo patz q̄ tam dolorose conquerit̄ se paucos reconciliatores habere dicēs per Ezechielez. xxii. Quesiui de eis virum qui interponeret sepem. et staret oppositus contra me. nec inuenī. Item in eodem improperat hys qui se aliq̄ arbitrati sūt ee dicēs. Nō ascēdistis ex aduerso. nec opposuistis vos murum pro domo israhel vt staretis in prelio i domo dn̄i. Itē Ysa. xliii. Non est qui inuocet nomen tuum qui consurgat a te neat te. ¶ Q. Tercio videndum est de reconciliantium vtilitate. et sunt tres. Sunt em̄ super deum potētes. singulare meritum cumulantes. deuz contra se ipsum adiutorem habentes. Primo dico eorum vtilitas est q̄ habent super deum potestatem. cū em̄ solius dei gloriam et peccatorum salutem desiderent nihil eis deus poterit denegare. Vnde cuz Moyses pro tot milibus grauissime peccantibus dn̄m exorasset respondit dn̄s. Dimitte me vt irascatur furor meus cōtra eos Qō exponens beatus Grego. dicit. Quid est seruo dicere dimitte me nisi pensa quātū apō me valeas. et cognosce q̄ optinere poteris quicquid exorabis. Secundo sūt singulare meritū cumulantes. q̄ nō solū suas saluāt aīas sed etiaz p̄ alioz salute sūt solliciti. apud deū de singulis reportantes meritū quēadmodū p̄ seipsis. qui omniū hoim detrimēta lugent tanq̄ sua. a similiē gaudēt ō lomis omnū vt de suis. vnde talibus possum9 dicere illō Hester. xv. Ne putes q̄ aīam tuā tantū liberes quia in domo es regis. si em̄ nūc siluerīs per aliā occasionē liberabuntur iudei. et tu et domus p̄ris tui peribitis. Vnde nos miseri qui in conspectu dei tanq̄ vere miseri abhoiabiles nō audem9 cōparē. et idcirco magnoz intercessionibus indigemus. dicere possumus illō qō ibidē vts subiungit. Quis nouit vtz idcirco ad regnū venerīs vt in tali tpe parareris. Tertio tā nobilis est ista reconciliatio vt deū otra seipsū habeat adiutorē. Quia nisi deus in cordibus eoz in aspirauerit non possūt facere quicq̄. Et hoc est qō dicit beatus Gre. Oēs sancti qui ire dei obuiāt ab ipso accipiūt vt cōtra impetū percussionis eius opponant. atq̄ vt ita dixerī cū ipō se erigūt otra ipsū. eoq̄ vis diuina sibi oppositū. q̄ in eo q̄ aduersus seuiētis iraz foras se opponunt intus eos grā irascētis fouet. a famulātes interius leuat quos quasi aduersantes exterius tolerat. Portat ergo contradictionem deprecantiū quā aspirat. a velut nolēti ipsi mē quod ab ipso vt fiat impatur. Rogo ergo omnes deuotos qui

ad hanc dignitatem in hoc ipo po
siti sunt · vt me peccatorem pmo
ueant apud deū acuentes a assue
facientes deuotionem suam . di
scant in me quomodo in tempe
tacundie deconsiliae peccatores
debeāt apud deum q̄ est benedi
ctus in secula

¶ Sermo quintus ¶ De sancto
Thoma Apostolo

DOmine nescimus quo va
dis a quō possum? viā scie
Joh · xiiij · Dicit Salomō
Ecclesiastici · xij · Verba sapien
tum sicut stimuli et quasi claui i
altūm defixi · que per magistrorū
cōsilia data sunt a pastore vno ·
hijs amplius fili mi ne requiras
Verba ista secundo apposita huic
glorioso principi Thome possunt
nō incongrue adaptari qui vnā
de consilio magistrorum scilz Aposto
lorum accepit cum alijs Apostol'
verba pfunde sapientie ab vno
pastore scilz ihesu xp̄o · Qui cum
ab ipso pastore suo sapientiam nō
eaz que mundi est sed que de sur
sum est descendens a patre lumi
num didicerunt · Ideo verba eoz
per eos ad nos translata debent
esse tanq̄ stimuli que modo sunt
eis tanq̄ claui per quos in pfun
dum eternitatis cum domino fūt
confixi ·

S ¶ Igitur glori
osus iste princeps fonti diuine sa
pientie et pastori suo ihesu cristo
familiariter adherens · a veram
sapientiaz ab eo hauriens · ex eo
veraciter sapiēs fact? q̄tuor vba
loq̄tur in scriptura · que deuote i
tellecta tanq̄ stimuli nos mone
debēt vt ad dīm conuertamur ·
Et michilomin? in eisdē verbis in
struimur · quib? exercitus a qua
liter hoc facere debeam? · vt tan
dem aliqñ pmouente gratia nos
sicut modo eos tanq̄ claui cōne
ctant domino in eternū · Ita vt
eadē verba in via hac qua ābula
mus sint nobis stimuli et in pria
fiant claui ¶ Primū ergo verbū
beati Thome pmīt Johan · xiiij ·
vbi dī Dñe nescim? quo vadis a
quō possumus viam scire ¶ Secū
dū ibidem · xi · Eamus et nos et
moriamur cū illo ¶ Terciū ibidē
Johā · xxmj · Nisi videro in mani
b? eius fixuras clauorū ¶ Quartū
ibidē · Dñs meus et deus meus · Hec
q̄tuor vba tā pfundas otinēt sen
tētias · vt si pmanē studio diligē
ti eligē ex eis doctrina q̄ōmnibus
imitātib? eā pficit a sufficit ad sa
lutē ¶ Primū em̄ vbū docet nos
de vie dei inq̄sitione ¶ Secūz de iuē
te vie pgressione ¶ Terciū monz
nos de magnanimitatis otentione ¶
Quartū de timini quentione siue p
mij assecutione · In vtute horū q̄tu
or vborū btūs Thomas in hac vi
a a vita pfectionis vite attigebat
et in pria ad supmū culmē glorie
pueiebat · In quorū verborū vtu
te et nos si boī emulatores fueri
m? supzemā pātis vite pfectionē
et i futuro magnā oseq̄mur glo
rificationē · Ergo q̄tuor p ordinem
psequētes ¶ Primo dici? q vbū
pmū nō tpe s ordie hic positū est
istud · Dñe nescim? quo vadis a
quō possum? viā scire Qd nō despe
rādo sed iq̄rēdo dixit

In quo verbo beatus Thomas primu inquisiuit de via p quā eun dū foret ad deū. Insinuās nobis in eodē q̄ ante oīa inquirendū ē nob̄ que ad deū directo tramite via nos ducat. eo q̄ hoc sit nobis sūme necessariū ppt̄ infinita deuia que dñs orat latā viā. que ducit ad ptitionē si nō cognoscā m9 diuinā arripientes rectā viā vt in ea ābulemus. Quia sicut in puerbijs. xvi. 8z. Est via que videt̄ hoīb9 recta. et nouissima eius ducūt ad mortē Itē Eccī. viij. Vidi impios in iferno sepultos. qui cū adhuc viuerēt in loco scō erāt et laudabant̄ in ciuitate q̄si iusto rū opm Propt̄ qđ stiendū q̄ hēz infinita vt pmissimus sint deuia. Aug9 tñ nob̄ vtiliter puidēs in tria restringit nobis oīa dicēs.

. V. Tria sūt genera hoīm̄ que erit de9. scz remanentē. retrocedentē. oberrantē. Et sū iungit exponēdo. Qui nō pficit remansit in via. qui a meliori p posito declinat ad id qđ deterius est reuersus est retro. qui vero si dē quē per dilectionē operat̄ non habet a via errauit. Hec ergo deuia declinantes et de recta via si dēliter inquirentes. ex profundo corde clamemus ad dñm dicētes Notam fac mihi viā in qua ambulem. vt sim de numero eorum de quib9 dicit̄ in ps̄. Et deduxit eos in viā rectam. vt irent in ciuitatē habitationis. . X. Ex hys itaq̄ pcibus victus ostendet nobis vias vite in triplici loco. vt vndiq̄ informati nō possim9 nos de ignorantia excusare. Ostē dit nobis viaz in verbi dei institutione. bonoz hoīm exemplificatione. fruitiū ostēsione. vt auditu per verbi dei auditionē. visus per bonoz hoīm obseruationez. affectus per sui ostēsionem valeat informari. Primo ego docemur viā dei in verbi dei auditione. naz secularis in predicationibz. In lectionibz de via dei plenissime informant. . Y. In scriptura em̄ que formaz prebet vie dei omnis etas. ois status. ois cōditio hoīm informat. Nam ex vitute mitifica dulcis sermois dei q̄ dat sapozē verbis que audiūtur. aures duersoz vba dei audiētiū duersas in vbo p vnū9 cuiusq̄ necessitate muemūt illuminatiōes. vt in vno eodēq̄ sermone peccator opungatur ad pentētiā. iust9 accēdat ad grām. Qđ p manna bñ figuratū legim9. de q̄ 8z Sapie. xix. Volūtati vni9 cuiusq̄ deseruiens. ad qđ quisq̄ volebat cōuertebat̄ Nam per manna verbū dei non incōgrue designatur. Vnde deutero. xvij. Facies quecūq̄ dixerint qui presunt loco quem elegit dñs. sequerisq̄ sentētiā eoz. nec declinab̄ ad dextrā nec ad sinistrā. q̄ si mal9 pdicās destruit vita qđ docet vbis instruit nos dñs Mat. xxiij. dicēs. Que dicūt facite. que autē faciūt facere nolite. Qđ aūt 8 via dei i vbo pdicationis pleniss̄ie informemur oñdit i ps̄. vbi 8z. In quo corrigit adolescētior viā suā Et rñdz sibiipi affatu spūs scī dicēs In custodiēdo sermones tuos. Secdo ad viā dei addiscendam remittit nos deus ad

obſeruatiõnem lõſiorum · vt diligenter vitam eorum tanq̃ exemplaria obſeruemus aduertẽtes diligenter quid qualiter quãtuz et quomodo in moribus in actionibus in virtutibus agant · Et q̃liter ſe deo et proximo exhibeant · vt ex eis informati pariter et puocati ipſũ p̃ viribus imitemur · Hinc per beatum Job · xxx loquitur nobis deus Interroga te quẽlibet de viatoribꝰ · Ac ſi diceret De via pueẽndi ad me q̃rite viatoẽs ℞ Qui ãt ſint ꝓdicit viatores expoit btũs Gre. dicẽs ſic · Viator dr̃ q̃ p̃ntez vitã eſſe viã nõ patriã attẽdit · q̃ i dilectiõe p̃tereuntis ſeculi pedẽ figere deſpicit · q̃ nõ remanere i trã ſeũtibꝰ ſed ad eterna puenire toto corde ocupiſcit · Quotquot eẽ tles fũt veracit viatores fũt · qr intentiõez mẽtis in amore vite p̃ntis figere dedignanr̃ · Qui ãt p̃ntẽ vitã nõ quaſi viã ſ̃ q̃ſi patriã attendũt viatores nõ fũt ſed tanq̃ ciues ſuã ihabitãt regionẽ Qui bñ figurati fũt p filios Rubẽ Gad a dimidia tribũ Manaſſen q̃ cũ vidiſſent terrã Jazer et Galaad aptas alendis aialibꝰ venerũt ad Moyſen dicẽtes · Terraz quã pauſſit dñs in ocp̃ filiorũz iſrl vbrima eſt ad paſtũ aialiũ · et nos ſerui tui habemꝰ ũmenta plurima · p̃camur ſi inuenim⁹ gratiã coram te vt des nob eam in poſſeſſionẽ · nec facias nos trãſire iordanẽ Numeri · xxxij · Sic ſe culaẽs conſiderãtes q̃ terra iſta ſit apta ad paſcua voluptatis eligunt eam celeſtem patriam contẽpnentes · qui põnunt in cordibus ſuis tale ꝓpoſitum · vt vtrũq̃ velit habẽ q̃ nullꝰ vmq̃ legim⁹ euenſſe · De hñs enim viatoribus dicit beatus Bernhardus · Conſiderantibus nobis eos qui hanc vitam nõn tanq̃ patriam attendũnt · qui ſe cognoſcunt nõ habere hic manentem ciuitatem ſed futuram inquirunt · alium inuenimus ſacris lectionibus itendentem · alium orationibus inhiãtem · aliuz pro ſuis exceſſibꝰ lacrimantem · alium in dei laudibus exultantem · alium vigilantem · aliũ ieiunantẽ · alium pietatis officiuz fratribus exhibentẽ · alium largas elemoſinas facientem · aliuz pauperes colligentẽ · alium peregrinantem · aliũ otra hentez · alium oẽs ſuas vias ſolliite obſeruantem · aliũ lõco et tempore ſe hñs adaptantem · Et ſubiungit Bernhardus Curre p ſingulos curre per omnes et iuenies omnes habere facies euntiũ in ihrlm · Quid ergo ex hñs ombus dixerim niſi ſint veriſſimi viatores ! ℞ Tercio ſe ipſum nobis deus tanq̃ viã obtulit in exemplũ qui vere huius peregrinatiois viam tanq̃ pegrinꝰ n aduena ambulabat · Qñ in ſpiritu preuidẽs Jheremias decimo quarto compatiendo dixit · Quare quaſi colonus futurus es i terra · et quaſi viator declinans ad manendum ! Quare nõ futurus es quaſi vir magnus qui p̃t ſaluare ! Nec ſolũ ẽ viator ſed quod pl⁹ eſt ipſa via · ſic em̃ dixit Thome q̃rẽti de via · Ego ſum via

veritas et vita. via in annuntiatione. veritas in promissione. vita in peruentione. Cū em dicēret se ee viaz. ne qs ex hoc desperarz hns p impossibili vt talē viā in deo p ostēsā posset attingere. min9 aūt ambulare. Ideo statim subiunxit Ego sū veritas q promisi hoiem in hac vita adiuuandū et deducēdū dicēs Deut. ix. Scies hodie q dns min9 deus ipse transibit ante te. ignis deuorās a cōsumēs. qui cōterret et dispergat hostes tuos ante faciē tuā. Item in eodē. xxxi. Dns deus ipse est ductor tuus. nec dimittet nec derelinquet te. Hinc Ysa. Noli timere q ego tecum sū Cū pertrāsieris per aquā ego tecū ero. et flumina nō operiēt te. Cū ambulaueris per ignē nō cōburēris et flāma nō oburet te. Quid aūt daturus sit hns qui hāc viaz in deo ostensā presumētes de eius adiutorio aggrediunt subiungit Et vita. Ac si dicat. Ego nō solū sum via qua est eundū. nec solum veritas cui ē de adiutorio promisso credēdū. sed etiā sū vita ad remunerandū. d. Inter omnia em desiderabilia nihil tantum allicit. nihil tm diligit q̄ntū vita. Cuius signū q eius cōtrariū scz mors est omnium terribilissimū. Et ideo deus promisit in munere qd maxīe affectatur. Hinc Ber. Deus volēs suā nobilē creaturaz hoiem videlicz reuocare Si inquit multum coegero asinum habebo non hominem. eo q non volēs remat. nūquid asinis dabo regnuz meū. aut nūquid de bubus est cura deo? Oportz ergo habere volū tatiū Scio inquit quid agā. homo timid9 est naturalit. terrebo euz si forte sic conuertatur. et comminatus est acerbissima que excogitari possunt videlicet tenebras etnas. vermes immortales. ignē inextinguibilem. Cum autē nec sic reuocaretur ait deus. Non solum timidus est homo. sed et impius. promittam ergo ei quod omnino desiderabile sit. desiderāt homines argentum et aurum et similia. et super hec omnia desiderant vitam. manifestum est hoc. Si inquit tāto studio desiderant homines miseri hanc vitam laboriosam defectuosam. omni bono exosam. quantum ergo diligent beatam et quietam vitam eternam et omni bono copiosam.

Promisit ergo vitam in verbis supraposītis. et talem vitam in qua daturus est deus quod secundum propheta Ysayam. Nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit a cētā. Merito ergo ibunt in supplicium eternum qui hanc viam cum veritatis promissione in adiuuādo talem vitam in perueniendo contemnunt. De hns tribus scilicet vie ostensione. ducatus promissione. prouenientium remuneratione dicitur Prouerbiorum quarto. Viam sapientie monstrabo tibi. Ecce primum. Ducam te per semitas equitatis. ecce secundum quas cum ingressus fueris non arctabuntur gressus tui. ecce tertium. Hec tria tangit beatus Bernardus dicens. Plane in deo videbis viam per quam ambules.

ecce ꝑmum Mansionē ad quam ambules · ecce scōm Premiationē quā accipias · ecce tercium Qui cunctꝫ ergo vie pulchritudine delectatus · promissionis certitudie securatus · remunerationis magnitudine confortatus viā in deo nobis preostensam aggredi desiderat · ecce ex ꝑsona sua deus per beatū Bernhardū ꝓponit nobis dicēs In vita mea poteris cognoscere vitam tuā · vt sicut ego paupertatis obedientie · humilitatis patientie · caritatis et misericordie in declinabiles semitas tenui · sic attu eisdē vestigijs incedas nō declinans nec ad dextram nec ad sinistrā ℇ ¶ In q̄bus verbis tria principaliter denotantur q̄ deus habuit in vita sua pariē et in via · Nam in reb⁹ habuit paupertatē · in corpe penalitatē · in aīma humilitatem et caritatez · Nunc vade o homo et si vis dei viaz aggredi fac similiter · quia in eisdez tribus plena et absoluta cōsistit perfectio · Nam per paupertatem nos a rebus denudamus · per penalitatem corpus abdicamus · per caritatem vero aīmā deo damus · Qui ergo hijs tribus ꝓpter deum renunciauit michil sibi ex oīb⁹ retinuit sed se totum et totaliter exinaniuit ·

¶ Sermo · vi · De eodez sermo secundus

Eamus et nos et moriamur cū illo Johā · xi · vt supra dicit beatus Bernā · habz ihūs suus passus suos in nob⁹ et si dūt passuz passui qs apponēs ire vel ābulare dē · ita alicui grē quā in nob⁹ fixit ihūs scūs aliaz misericordiē apponēs q̄si quendā in nobis ꝓesse facit · In verbo ergo ꝓposito btūs Thomas hortat nos vt post vie ostensionez quā nob⁹ de⁹ ostendit in seipso cū domino eam⁹ spūalibus passibus ambulantes · Licet enim btūs Thomas in verbo tūc plato intēderit oīm se qui corpalib⁹ passibus · hoc ipm tamē nullatenus facere potuisset si non intus in anima spiritus sanctus prius eandem ambulationez spiritualiter peregisset · Beatus igitur Apostolus hoc intendit in verbo ꝓposito · vt nos vna cū eo et cum dño eam⁹ et cum domino moriamur In quibus verb⁹ duo facit · ¶ Prio enim hortatur nos vt oīm euntem ad passionem sequamur ¶ Secundo vt cum ipso moriamur · Nec em̄ duo se habēt sicut multum et mai⁹ Multū est em̄ cū dño pati Mai⁹ est cū domino mori · Sed quia neutrū corporaliē facere possum⁹ · restat vt q̄ cū domino pati et mori desiderat spiritualiter hoc agat · ℉ ¶ Expedito ergo vno ꝯmōe de via actionis · nunc dicendum est de via passionis · Quam cum dominꝰ inchoasset · Primo scōm Johā · xviij · trās torrentez cedron egredie batur · secūdo captiuabatur · tercio ligabaē · quarto flagellabatur · quinto coronabaē · sexto crucifigebaē · septimo moriebaē · octauo vulnerabaē · In hijs octo pēalitatibus possum⁹ oīm sequi vt tādez ad eum qui iam regnat in

celestibus remamus. Si enim vt ait Aplus spatimur et cōregnabimus. Nec ergo per ordinē trāscurrētes. Primo trāsuadam9 cū dño torrentem cedron. oia obstacula vndecūq; aduenientia cōtemnentes. G. Cedrō em̄ interpretatur meror. Et oīs qui primū ouerti desiderat. diuitias honores voluptates relinquendo incidit in merorē. Sūt em̄ mūdi vanitas. corporis debilitas. amicor affinitas. religionis austeritas. et adhuc infinita obstacula que mentibus nostris se obiciūt. Ex quor cōsideratione vsq; ad fīmum tristicia replebimur et merore. Cū em̄ ex vna parte ex consilio rationis cōsentimus legi dei q; bona est. et ex aduerso propē affectum deprauatum timem9 nō posse proficere qđ decreuerimus melyare. sit tristicia super tristiciam. Et ideo ante omnia necesse ē vt hunc torrentem cedron. i. hunc merorē viriliter transuadamus. ab oculis mētis nostre omnia obstacula abicientes. Hanc luctam sentiebat in se aplus Ad Ro. vi. cū dicebat Condelector legi dei secundum interiorem hominem. video autē aliam legez in membris meis repugnantē legi mētis mee Quē merorē beatus Ber. exprsse pomit dicēns Heuera cum mœroris tristicia implebit cor tuum. Si autez perseueraueris tristicia tua vertetur in gaudium. D. Secdo xpc dns captiuabatur dās nobis intelligere vt si cuz eo pati voluerimus et regnare non refugiamus cum ipso etiaz captiuari. ne ex merore subuertat per consensus inclinationem ad ea que reliquim9 reuertamur Et hoc est qđ nobis Gen. xix. precipitur. Noli respicere post tergū. Qđ trāsgrediens vxor Loth versa est in statuā salis. Statua autez effigiē habet hois nec est hō. Sic ingrediēs viā dī et respiciens retro potest quidē hre similitudiez religiosi. & nō est religiosus. Vt sit de numero eor de quibus dicit aplus. Sūt quidam formam hntes pietatis. vtutem autem eius abnegantes ac. Hinc veritas Luce. ix. Nemo mittens manum suam ad aratr9 et aspiciens retro aptus ē regno dei. Ne ergo tāq; canis reuersus ad vomitum ad ea que reliquim9 reuertamur. iuxta consiliuz Apostoli prima ad Corinthios. x. In captiuitatem redigamus omnez intellectum in obsequium xpi.

I. Tercio dominus litigabatur. volens vt et nos cum eo fideliter alligemur. Quod tūc facimus si ea que captiuauimus ne redeant per puram et veram intentionem a sincera dilectionem quasi duorum funiculorum in dominum ordinemus. nunq; aliquid agentes quod per puram conscientiaz ei attribuere nō possimus. Talis enim connexus omnino necessarius est ad salutem. q; non erit meritoria vita nostra nisi per caritatis vinculum simus domino colligati. Vnde de quibusdam non colligatis dicitur Ozee decimo. Diuisum est cor eorum. nunc interibunt. De colligatis autem dño per caritatis vinculū

dicitur Joh̄ā. xv. Ego sum vitis vera et vos estis palmites. q̄ manet in me et ego in eo hic fert fructū multū Et bene dicitur fructū multū. q̄ bona et mala nr̄a et alia ea q̄ oia que celi ambitu continentur coopantur in bonū hys qui scōm ꝓpositū vocati sunt sci. si semel quidē hāc ligaturā dño connectuntur. Opa em̄ nostra ex se vilissima sunt sine deo q̄ luce dici indigna. cū em̄ ea deꝰ nobilitauerit tūc nobilitantur et meliorantur. et sic celestis regni meritoria reputantur. q̄ tunc nō vt nostra sed vt dei opa acceptantur. Os tortuz contingit ex eius caritatis salutifera ligatura de qua Eccī. vi dicitur. Vincula illius alligatura salutaris. ℟ Quarto post predicta dñs flagellat. volēs et a nobis desiderans. vt cū ipso et ꝓpter ipsum flagellemur. Os tunc iusto ordine nobis eueniet post predictam captiuitatem vt nō ad mala redeamus. et in dñm alligati vt bonuz faciamus tāq̄ serui mutiles castigamur. Verū quia deus summe bonꝰ est nichil habet in se per quod nos punat et castiget. quippe cuius natura bonitas est q̄ dulcedo. cui proprium est misereri semper et parcere. fustitat contra nos mala que commisimus vt exigente sua iustitia castigemur i hys que commisimus contra eum Vt fiat quod scriptum est Sapientie. xi. Per quē quis peccat per hec q̄ torquetur. Cui osonat illd Jacobi ꝓmo Vnusq̄sq̄ temptat a concupiscētia sua abstractꝰ et illectꝰ. Pcā et gō que dimisimus iusto dei iudicio mouēt nob bella ꝓma q̄ tūc maxime cū recedimus a pcis. Sic em̄ dr̄ Eccī. ij. Fili accedēs ad seruitutē dei sta in timore et ꝓpara aiam tuā ad tēptationē. q̄ vt dr̄ Ysa. lix. Qui recessit a malo prede patuit. Cū vero i hys diuti⁹ exercitati fuerimus submittit nob deus aliquas sorbiunculas diuine consolatois tanq̄ electuarium confortatiuū. vt in hys confortati sequētia possimus facilius fustinere. Hoc est qd Deut. viij. dicitur Afflixit te penuria et dedit tibi manna. quia sicut dicitur Thob. iij. Non delectatur in tribulationibz nostris. sed post tempestatē tranquillum facit. et post lamentationem et fletum gaudium et exultationem infundit. ℒ Quinto confortati eamus cuz domino ad spinee corone impositionem conspuitionem colaphisationem. Quod tunc nobis eueniet cum spinis tribulationuz undiq̄ circumsepti ex omni parte cingimur et tribulamur. Sicut Job qui ꝛb⁹ suis spoliatus. filys orbatus. vulnerib⁹ sauciatus. vsq̄ ad sterquilinium consternatus. ab amicis lacerat⁹. ab vxore subsannatus dixit Job. ix. Semitā meam deus circumsepsit et trasire nō possum. Quod exponens beatus Gregorius dicit. Cum tāta nos afflictio obruit. vt ex nullius rei consideratione animus respirare possit. iam flagellis quasi corona cingimur. quia tribulationum vbere ex omni parte circūdamur Cum domino etiam conspuimur

quãdo p̃secutores nostri imãmã maliciam euomentes in faciez cõ tumelijs et opprobrijs nos confi dũt. De quo Job xxx. 02. Faciem meã cõspuere nõ verentur. qñ nequaq̃ beato viro ad irãm eue nisse credimus. sed dsputũ se asse rit cum amici sui contumeliose si bi in faciẽ exprobrassent. Vnde beatus Gre' exponens predictũ verbũ dicit. Faciem cõspuere ẽ non tantum in absentia homis de trahere. sed vnumquenq̃ iustum etiã in presentia conuitijs et op probrijs dfuraẽ. quem tuñc pra ui dum aperte irridẽdo despiciũt in eorum cõtumelijs fluxa verba quasi fluentes saliuas emittunt. Collaphizamur etiam cũ dño quã do queq̃ opa nostra a prauis ho minibus tanq̃ pessima subsannã tur Pñs tribz lacessitus fuit Apo stolus cum spinis tribulationum vndiq̃ septus. n. ad Corinth. xi. dicit In laboribz plurimis. in car ceribus abundantius. in plagis supra modum. in mortib9 frequẽ ter ac. que ibi per ordinem recitã tur. Consputus etiam extitit cuj dictum est ei. Actuũ. xxiij. Tolle blasphemum tolle maledictũ. Col laphis etiam cesus est cũ ꝓma ad Corinth. iiij. dixit Vsq in hanc ho ram esurimus et sitimus. nudi su mus. colaphis cedimur. tãq̃ pur gamenta mũdi huius facti sum9 ommium peripsima vsq adhuc.

℣ Sexto eamus cum dño ad crucis passionẽ Qñ tũc fa cimus. si supra a infra ad dextrã et ad sinistram passiones nos vn diq̃ crucifigũt. Nam superior ps crucis consistit in diuinẽ gratie subtractione. inferior in affectio nũ amarissima lacerationẽ. Dextra vero in omniũ prosperitatum elõ gatione. Sinistra autem in omni um istorum nulla subuentione. De primo dicit beatus Ber. Ala que dixit a dño intraẽ in semet ipsam. et in intimis suis dei presẽ tiam suspirare. nescio an vel ipsã sehennam experiri ad tempus hor ribilius penalius ve ducat. q̃ vt a deo derelicta post gustataz gra tie suauitatem exire denuo ad ille cebras et molestias carnis cõpel latur. De secũdo scz inferiori par te dicit iterum Ber. Jam luo pe nas. iam acerbissime vapulo. qm ira exaruit cor meum. coagulatũ est sicut lac. nec compungi ad la crimas queo. tãta est duricia cor dis mei. De tercio dr Treñ. ỹ. Non est qui consoletur eam ex oi bus caris eius. omnes amici ei9 spreuerunt eam. et facti sunt ei inimici. De quarto dicitur in psal mo. Elongasti a me amicum et proximum. et notos meos a mi seria. Hãc materiam quere in ex altatione sancte crucis. In prio sermõe.

℟ Septiõ eamus cũ dño a cũ ipo moriamur Qñ tũ vtiq̃ tingit cũ ex poictis oib9 po ne dfupti mũdi9 a dia que i eo sũt nob mortua sũt. et nos mũdo di cere possim9 cũ aplo Vivo ego iã nõ ego. viuit aũt xps i me. Dñe Pñs. Memor fui dei a delectat9 sum exercitatus sum. et defecit spũs me9. Qñ exponens btus Greg. dicit. Quid est q̃ ait defecit spũs me9 nisi spũs hois spũs elacõis.

qūa quātō ſpūs noſter p dīnua
ta exercitia deficit tanto in nob
ſpūs dei creſcit. nec perfecte deo
placere poſſum⁹ q̄ diu de ſpiritu
noſtro aliquid eſt in nob. Sed
poſtq̄ tot⁹ ſpiritus noſter exala
tus fuerit tūc primuz pleni deo
viuimus vita dei. Et ſum⁹ de nu
mero eoz. de quib⁹ dicit Apl⁹ ad
Coloſſenſes. iij. Mortui em̄ eſtis
et vita veſtra abſcondita eſt cuz
xp̄o in deo. O Octauo
poſt hāc beatā mortē cū dño vul
neāmur. quā vulneratione cepit
illa dilcā i Cā. q̄ dicebat Vulnera
ta caritate ego ſum. Qua vulne
ratiōe tūc p̄mū ofigimur cū poſt
p̄ſcriptā mortē illa fortiſſima ca
ritate q̄ vn⁹ cū deo ſpūs erimus
vulneramur. In q̄ in reliquū or
uimtus ſōporati duleit requieſce
m⁹ nulla de cetero inq̄etudine fa
tigati Et iuxta Salomonē p̄fecte
iuſtificati n̄ otriſtabimur q̄quid
nob acciderit. Adiuuāte nos dño
nr̄o.

Sermo. vij. De eodē p̄mo. iij.

Niſi videro in mamb⁹ ei⁹
fixuras clauoz cē Joh̄ā
nis. xx. Dicit btūs Gre.
Plus nob Thome infidelitas ad
fidē q̄ diſcipuloz credentiū fides
p̄fuit. q̄ dū ille palpādo ad fidez
reducitur noſtra mens omni du
bietate poſtpoſita in fide ſolidat.
Nos āt verba p̄poſita nō ſub figu
ratiōe infidelitatis ſed magnani
mitatis accipi⁹ p̄ſequētes magni
mitatis eius ſtantiā a fortiſſime
ſpei fue fiduciā quā ad deū ſine hē
ſitatiōe habuit. q̄ niſi mittēt ma
n⁹ i latus ei⁹ credē recuſabat. ni
hil dubitās niſi a deo ſecure acci
peret quicq̄o ſperare fiducialiter
potuiſſet. Et hāc ei⁹ fortē ſtanti
am hic p̄ſeq̄mur. vt ex eadē ifor
mati ipſū q̄ntū poſſu⁹ imitemur
Nā q⁹ audebat obtinuit. Juxta
vbū p̄miſſionis Mat. ix. Amen
dico vob quicq̄o orātes petitis cre
dite q̄ accipietis Expeditis er
go ſupra duobus verb Apli i du
ob⁹ ſermonib⁹. terciū eius vbū
et quartū ſub vni⁹ ſermonis cō
pendio coartam⁹. ne plixitate te
diū gignetur Sicut ergo btūs Tho
mas Apl⁹ in p̄mo verbo nob p̄po
ſuit de vie inq̄ſitiōe. ſcdo de inue
te vie p̄greſſiōe. ſic et in iſto ter
tio vbo p̄poſuit nob magnanimi
tatis deuotionē. q̄ ad magnū no
ſtrū p̄fectū ē necāria ſupra modū
Qēs em̄ que puſillanimis ē ſicut
parū p̄ficit. ſic fidēs et audēs de
uotio q̄quid p̄rierit ipetrabit.
Ita ſane ſi tamen talis audacia
non ex meritoz p̄ſūptiōe. ſed ex
diuine vtutis inſpectiōe habz or
tū P Vt ergo ad mag
na deſiderātes deuotionē noſtraz
ad magnanimitatis audaciam ex
citare et prouocare valeamus
q̄tuor ſūt in nob acq̄rēda. a in xp̄o
q̄tuor conſiderāda Prima q̄tuor in
nob acq̄rēda ſunt. ſcz ſcīe puri
tas. feruēs caritas. bonoz operū
mltiplicitas. mutua dei et p̄is fa
miliaritas. Ver ſi in vita nr̄a ha
buerim⁹ ſpēm noſtrā et fiduciaz
erigūt a ad mag deſiderāda toraz
deo facilūt nos audaces. P
Mio ego plāte⁹ i nob puritatez

qūam tūc acquirimus si omne
quod vemordet conscientiam pys
exercitys & deuotis affectibus ex
haurimus. tam diu hoc agentes
et cū augmento exercitioz con
tinuantes. quoulsq; consciētia ex
peccatoz ponderē prius oppressa
aliqualiter in spez vere respirz.
exhaurientes nihilominus reli
quias peccatōrum. quoulsq; omni
suspecto timoē expulso de remissi
one peccatoz infusa quadam ia
cunda letitia fiducialiter conscien
tia respirz. Cum em spūs peccā
toz euulsis inter nos et deū non
iacet medium quod conscientiaz
humiliet deiciat & suggillet. tūc le
uare faciem possumus & presume
re altiora. De hac fiducia ex puri
tate prouemente dicitur prima
Johis. iij. Si consciētia nostra nō
reprehendit nos fiducia habem?
in deum. De quo Her. O quid au
det cor mundū & conscientia pura
Sicut em mens cōscia mali suo se
semper ponderē premit ad īfima.
sic exonerata malis ad superna
se erigit. et audaci fiducia audet
magna. ℞. Secdo plante
mus in nobis caritatē quam ex
suppositā prima gratia facilit acq̄
remus. Quippe que ex puritate
habet ortū. Nanc em legē et vir
tutez habēt diuine gratie vt vna
ex altera generetur. Sic em dici
tur Gen. p. quodq; semē
sui generis sementem habz in sē
metipso. Et ideo anima sentiēs sā
a dño remissionez peccatoz acce
pisse se continere non poterit nisi
diligat indultorem. que videlicet
caritas crescit et proficit ex con
tinuo beneficiorum mutuo. & in
tipit calescere et feruere. Sic em
dicit beatus Aug?. Ad dei dilecti
onem in nobis excitādam nutri
endam augmentandam nihil ita
valet. sicut beneficiorum eius fre
quens et diligēs recordatio. que
cum sic profecerit audet magna.
Vnde dicit Gre. Quo pl? diligit
plus presumit. De cuius audacia
dicit Her. Caritas reuerentiam
nescit. claudit oculos maiestati.
dissimulat merita. & virtute pro
pria audet magna. ℞. S
Tercio superadoam? prioribz bo
noz operum multiplicitatē. q̄
necessario sequitur ex predictis
Non em vacue caritati creditur.
sed solum illi que operib? com?
batur Vnde Johā. xv. dicitur Si
precepta mea seruaueritis mane
bitis in dilectione mea. sicut et
ego precepta patris mei seruaui
et maneo in ei? dilectione. Vnde
Gre. De dilectione saluatoris. lin
gua. mes. vita requiratur Et sb
dit Nūq̄ ei amor dei ē ocios. q̄
operat mgna si est. si vero opāri
renuit amor non est. Qui amor
licet sine operibz vtpote donū dei
hominibz īfundatur. facillime ta
mē euanescit nisi bonis operibus
iugiter nutriatur. Sic enim dicit
Prouerb. xxvi. Cū defecerint li
gna extinguētur ignis. ℞.
Quarto crescit audacia ex mutu
a dei ad hominem & hominis ad de
um familiaritate. Qui em famili
ariter se frequentant. audent a se
presumere magna. Familiaritas
autem hominis ad deum nutrit &
pficit ex crebris cogitationibus.

frequentibus meditationibus pe
culiaribus oracōibus in quib9 dū
gustatur q̄p dulcis est dominꝰ ex
hoc ad magnam audaciam petue
nitur vnde quia in predictis q̄tu
de nequaq̄ nos deo idoneos exhi
bemus eo q̄p in fecibus peccatoꝝ
pfundati nos erigere nō valeꝰ
ideo caput & sterquilinio erigaꝰ
bona dñi que etiaꝫ vsq̄q̄q̄ despe
ratos fubleuant contemplātes
qd legimus fecisse magnos scōs
Sic em̄ dicit Ps̄. Ego sum paup
et dolens salꝰ tua deus fuscepit
me Cum em̄ aspiceret suam mise
riā otristatus aīo dixit. Ego sum
paup et doleris. Cuq̄ pax esset e
rectꝰ fursū aspiciēs dei sublimia
iocūdatꝰ dixit salꝰ tua deꝰ fusce
pit me. Ac si paucis vbis diceret
Et si miser sū in me tū dues sū in
vita hoc est in te. Cui sile dixit
btūs Ber. Ego q̄diu me respicio
in amaritudie morat oculus meꝰ
si aūt fursū fuspexēo ad dīne mi
serationis auxiliū tpabit mox ama
rā visionē mei leta dei .V. Sūt
ēgo q̄tuor q̄ i deo obtēdata ꝑ mod
faciūt nos audaces. s. veritas p
mittētis. facilitas oipotētis. cari
tas volētis. a dignitas largiētis.
Primū qd sup mod nos erigit ē
veritas pmittētis. Qui pmittēs
cū sit eēna veritas adeo vt sue p
missionis iota mīmū impossibilit irri
tetur. mhilominꝰ tū iurauit se da
turū quicq̄d desideraē possumꝰ et
audemꝰ. Sic em̄ dr Mat. xi. Amē
dico vob quicq̄d orātes petitis cre
dite quia accipietis. Vnde Sapie.
xn. Iuramenta et ouentiones de
disti bona ꝑmissionū. Verum q̄
multi veraces sunt qui promissa
soluere nō possunt. Secūdo ergo
obtendreē in deo facilitas ommipotē
tis. q̄ solo nutū volūtatis sue po
test solue oīa que pmittit dicēte
Ps̄. Oīa quecūq̄ voluit dñs fecit
in celo et in terra Vnde Sap. xn.
Subest tibi cū voluerīs posse. Et
iterꝫ Eccs. xi. Facile est in oculis
dei sbito honestare paupem. Vn
de hys qui pusillammitate pressi
nō audēt petere magna dicit Job
xxn. Quasi mhil possit facere om
mipotēs sic estimabāt eū. Sed esto
q̄p aliquis sit verax in pmittēdo
facilis in soluendo. minus autem
diligat eos quibus dona ac bene
ficia sunt promissa. addatur teꝛ
cium scz caritas. que priorib9 ad
dita multum cogit .X.
Tercio ergo considēranda est ca
ritas volentis que maior est sup
singulos electorum q̄p sit spaciuꝫ
inter celum et terrā. adeo vt quē
libet electum plus diligat q̄p om
nis creatura angelorum vel hymi
num diligat ipsum. quippe cum
finitum et infinitum ad inuicem
nullam habent compationem.
Quis ergo non videat q̄p delecta
biliter sua bona tribuat sic dilec
tis! Si enim secundum Apostō.
cum adhuc inimici essemus recō
ciliati sumus deo per mortem filꝫ
sui. quid modo a taliter recon
siliatis cōtinere poterit. aut quo
modo vt vtar verbis Apostoli.
non ōmnia cum illo nobis dona
uit! Qui vt nos audaces faceret
in petendo dixit nobis Luce vn
decimo. Si ergo vos cum sitis ma
li nostis bona data dare filꝫs

restris q̃ tm̃ magis pater vester cæ
lestis ac̃. Ac si dicat. Si ões pa
tres quãtũmcũq; crudeles immo
omnes creature patres capiunt
filos suis lõ. qui potest capere
capiat. quãto affectu deus pat̃
velit et desideret nobis bonũ. Sz
esto q̃ vnus habeat oia prius di
cta sit ãt degener seu humilis et i
dignus ex hoc solo restringitur
et ne magna possit facere phibẽ
tur. ā. ℣ Quarto ergo cõ
sideretur in deo dignitas infinita
q̃ tã ꝓt suã dignitatẽ q̃ diuitia
rũ imẽsitatẽ quãtũ in ipso ẽ ñ po
terit dare parua. Nam et si nos i
digni sum9 vt magna debeat no
bis dare. ipse tamen dignissim9
dignissime nobis dabit magna.
Et hoc est qđ dr̃ Eze. xxxvi. Non
ꝓpter vos ego faciam sed propt̃
nomen meum magnum. Hos q̃
tuor cõsiderationibus deus sãctos
suos ita inebat a facit magnani
mes vt non quecunq; sua sed au
deant petere ipsũ deum. omnia
sua audeo dicere pro nichilo ẽpu
tantes nisi eis tribuat semetipsũ
Venitor si non hoc petiuit Moy
ses Exodi. xxxiij. Cum dicebat.
Si inuẽi gr̃iam in conspectu
tuo ostende michi faciem tuam
vt sciam te. Et sponsa Canticor̃
primo. Indica michi vbi pascas
vbi cubes in meridie In hunc er
go affectum cum magn sancti p
uenunt et aliq̃ diu in eo decocti
fuerint. vt fiant habiliores et a
pluuetibus peccatorum mundio
res ruunt in amplexus dicentes
Ecce assum. ex cuius presentia de
us tota trinitas animam mũdi
re illustrabit. qũe sz anima dũ
mitus inflammata duplici affectu
scilicz reuerentia et amore tanq̃
duobus brachys. vt ait Bern
hardus dilectum apprehendit ā
plectitur et stringit. dicens ex
pfũdissima admiratione et ex in
tima dilectiõis flagratione illud
quartũ verbũ Thome qđ in pri
cipio ꝓposuimus. sz dñs me9 a
de9 meus a clamãs. vt sicut bea
tus Thomas ex tactu deũ presẽ
tem intelligẽs ineffabili gaudio
repletus clamauit dñs me9 a de
us me9. ℟. ℣ Ita aia scã
vt ait Bern. ex vtute qua mu
tat a caritate q̃ inflãmat deũ pre
sentẽ itelligẽs silꝛi affectu admi
rationis et gaudij inebata clamat.
dñs me9 et de9 meus sentiẽs sibi
veraciter exhiberi qđ filij ꝓmisit
Johã. xiij. dicẽs. Ad eũ veniem9
et apud eũ mansionẽ faciemus
ꝓponẽs hec vba in plurali ꝓpter
trinitatẽ psonarũ. Qđ exponens
btus Bern. dicit. Tanta est dig
tio verbi tãtaq; benuolentia pa
tris circa bene affectam et bñ cõ
positam animam. vt non modo
ad eam veniãt sed et mansionem
apud eam faciant. tam pat̃ enu
triens q̃ filius etudiens. ita vt
singule perso ne in diuinis singu
las anime potentias illustrent su
a virtute pariter et mutent. Naz
ex patris presentia voluntas am
me amore inflammatur. ex filij
presentia intellectus sapientia il
stratur. ex spiritus sancti autem
dulcedine memoria dulcoratur.
De hys tribus iteruz dicit Bern
hardus. a primo de patre. Quo

est patrem venire ꝙ memoriam afficere ad amorem patris: em̄ diligere est. Nā patris aduentus ex infusa dilectione probatur. De filio autem dicit. Quid est verbum venire ꝙ animam erudire in sapientia? Nam si sensero mihi aperiri sensum vt intelligā scripturas. aut sermonē sapiētie quasi ebullire ex intimis. aut infuso lumie de super reuelari misteria. aut certe expandi mihi quasi quoddam latissimum celi gremium. et veberiores de furfuz influere animo meditationum ymbres. nō ambigo sponsum. i. filiū adesse. verbi siqui dē hec copie sunt. et de plenitudine eius ista accipimus. Si autem perseuerauero huic dignationi dignis semper quantū in me ē actibus et affectibus respondere. etiam mansionem apud me faciet tam pater enutriēs ꝙ filius eruditens. Sic et veriſſime tam ex eo ꝙ nexꝰ est patris et filij ꝙ ineffabili dilectionis dulcedine spūsanctus cognoscit esse presens. Vbi cunq; em̄ est pater et filius ibi eorum nexus. i. spūsanctꝰ sine dubio est cum eis Sed quia de hoc sacramento indigne loquitur imexpertus qui non est conscius huiꝰ sacramenti et secreti commercij. qui nō intingit calamum lingue in experientiam cordis. ideo ego miser peccator qui in sterquilinio meo putruj vt iumentum. pertinens cor meum vedeo ad meipsū supplicās deo si forsitan ex hoc inueniam gratiam apud eum. qui est super omnia benedictus deus. in secula seculorum Amē.

Narratio cuiusdam miraculi ejusdem. Sermo octauus.

Verum quia vt dicit beatus Gre. Miracula nō faciūt fidem sed ostendunt. Ideo vt glorioſi principis Thome apli sanctitatem preclaram saltem tenuiter declaremus ecce in passionali legitur. Qđ patriarcha indoctꝰ vniꝰ anni spacio orationis gracia romam nauigio petiit. Qui requisitus a summo pontifice de btō Thoma apło et eius miraculis coram clero et populo ita vt nouit vndit dicēs. Ciuitas in qua venerabilis thome corpus iacet vel requieſcit Vlna vocatur totiꝰ regni nostri caput Per medium aūt ciuitatis illius Phyſon vnus de quatuor paradisi fluminibus emanat. que a fidelissimis xp̄ianis tota vt decz inhabitat. Inter quos nullus errone us aut infidelis inhabitare potest quin aut citius resipiscat. aut in optimato casu moribundus corruat. Paululum autem extra menia vrbis illius mons separatus est aquis profundiſſimis laci undiqz septus In illo autem monte est turris excelsa. in cuius sūmitate beati thome apostoli eccle sia posita est. In circuitu autem eiusdem lacus deforis in honore duodecim apostolorum sunt monasteria. Predictus autem mōs vbi beati thome apostoli corpus est. nulli hoīm accessibilis ē infra vnū ānū. neqꝫ illū temē adire ꝙs audet. Sed et patriarcha in die

Thome sacra misteria celebrati
tus nō misi semel in āno circūq;
aduenientib9 locū et ecclesiā igre
ditur Aduenīente aūt ānua festi
uitate apli · viij · diebus ante fe
stū et · viij · dieb9 post festū lacus
pict9 montē circundās ita tot9
euanescit · vt vix discernat vtrū
aqua ibi fuerit . Et ideo fit cōcur
sus fideliū · a omnes male hntes
languoꝝ suoꝝ remedia meriti s
Apostoli indubitanter obsequunt
Est etiā intra sancta sanctoꝝ m
illius eccie ciborium argen to et
lapidib9 pciosis miriſ decoratū
Intra qđ pciosissima ocha argen
teis dependet cathenis · habens i
tra pciosuz illum thesaurum scili
cet corpus beati Apostoli · qđ ad
huc integrū et illesū ac si illa die
fit depositum perseuerat · In qua
ocha tanq̄ adhuc viuus erectus
stare videtur · ante cuius conspe
ctum aurea lampas plena balsa
mo argenteis restibus pendet · q̄
semel ab anno in annum accēsa
nec balsamum diminutum nec
lampas extincta reperitur · Quo
balsamo quicunq; peruncti fue
rit sanabitur a quacunq; infirmi
tate · Deinde predictus patriar
cha accedens ad missarum solēp
nia cum suis suffraganeis predi
ctam conchā expandit · et cor
pus Apostoli in sedem aureā col
locat super altare . cuius adhuc
figura et integritas talis perma
net qualis fuerat cum per mūdū
discurreret propter deuz · facies
eius tanq̄ sious rutilans · capil
los hābens rubeos . et pene vsq;
ad humeros defluentes · barbam
vero rufā in crispam sed non pro
lixam . vniuersa forma i visu pul
cherrima · vestium etiam duritia
et integritas eadem adhuc pma
net . Igitur corpore eius sacro i
cathedra posito statim missarum
solempnia celebrantur · Cum āt
eucharistie tēpus percipiende ad
uenerit · patriarcha cōsecratas
hostias in altari componit et cuz
magna reuerentia ad locum vbi
Apostolus sedet eas defert et flex
is genibus Apostolo eas offert ·
quas Apostol9 extēsa manu dex
tera suscipit · vt non mortu9 sed
viuus esse credatur . susceptas
autem hostias in palma extensa
seruat singulas singulis mox da
turus · Vniuersus itaq; vtriusq;
sexus pōpulus cum reuerentia a
deuotione accedit vnus post alīū
et hostias de manu Apostoli ore
suscipiunt Apostolo porrigente ·
Si quis autem infidelis vel alia
qualicunq; macula peccati infec
tus cōmunicand9 accesserit · om
nibus videntibus beatus Thomas
Apostolus manum cum hostia re
trahit et claudit · nec q̄ diu pre
sens est peccator eam aperit Pec
cator autem ille non euadit qui
aut statim resipiscat et penitenti
a ductus ab Apostolo communi
onem sumat · aut anteqū locum
exeat morietur · Quod cernentes
quicq; infideles relicto errore suo
mox ad fidem conuertuntur · Hys
obus solēpnib9 peractis · et tota
illa hebdomada in laude Apli tūc
acta · priarcha cū cōcepis suis sa
crū corpus Apostoli in locū suum
cum debita reuerentia reponunt

singul cū laude i sua ꝛeꝛūtibꝫ ꝓ? hec illa tota laci profūditas mō tez emgens aquis alueū suum vt ante fuerat vbertime replet· et in latū et in profundum sicut an te fuerat se extendit· et est pe nitus illo anno inaccessibilis de cete ro· Talib? autem patriarcha re ferente audiuis Ralixtus papa secūdus cum toto clero dnm lau dauit patiter et benedixit·

Sermo nonus· In Natiuita te dn̄i nr̄i Jhū xp̄i Sermo p̄mus·

Octus est sol dicit bea tus Gre· Sepe i sacro eloqo per solē dns figu ratur· sicut p ꝓphetā Zachariam vltimo dicit· Vobis timentibus nomen meum orietur sol iusticie Verba itaq; proposita de sole chri sto intellecta exponi possunt du plicit· Allegorice et tropologice· hoc est misterialiter et moraliter Misterialiter de xp̄o et ecclesia· Moraliter de qualibet aia fideli rui dns oritur in spū ad salutem Primā acceptionē breuiter pau ramus· vt secūde acceptioni mo rosius intēdamus· ℣ De primo scienduꝫ q; vbū ꝓpo siti in sacra scriptura quadruplicit cū totidē effectibus inuenit Erat em̄ tot? mūd? añ ortū hui? solis quatuor malis oppressus· que vi delicet mala sol xp̄s i suo ortu mi sericordit amouit· Fuit m̄q; tot? mūdus añ ortū solis exercatus· carnali affectu depravatus· demo nib? subiugatus· inferno obliga tus siue deputat? · ℣ Primo dico ante ortum huius solis· hoc est an te natiuitatem xp̄i totum genus humanuꝫ paucis exceptis ydola triam sequebat· adorantes ligna lapides volucres celi et bestias ter re ac· De quibꝫ dr Gen· vi· Cō sus et cogitatio humani cordis in malū ꝓna fuit ab adolescentia sua Et Aplus ad Ro· i· Mutauerūt gloriaꝫ incorruptibilis dei in yma ginem corruptibilis hominis et vo luctum et quadrupedū et serpenti um· et seruierūt creature potius q̄ creatori· Deus vero veniens in mundum tenebras erroris per p̄ dicationē illuminauit dicēs illu Johis· xiii· Si creditis in deuꝫ et in me credite· Ac si dicat· Lapides et ligna que tāq̄ deos colitis ipi non sunt dn̄ sed ego deus· Nā vt ait ps̄· Omnes dn̄ gentiū demonia De hoc ortu dr Isaī· in· Ort? ē sol et auolauerūt locuste· Per locu stas saltātes dans intelligi erro res qui quasi de malo in malū sal tant· ℣ Sedo ante ortū huius sol totū genus humanū fuit carnali affectu depravatū· Sic em̄ dr Gene· vi· Dis caro corrupat viam suam· Venit ergo xp̄s et per suā amarissimam passionem omnem carnalem affectum in electis suis penitus arefecit· vt scs̄m Apl'm ad Corinthios· v· Qui viuunt iā non sibi viuant· sed ei qui p ipis mortuus est· Quia vt idem ait ad Galathas quinto· Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vicys et concupiscentys De hoc ortu et eius effectibus dicitur

Jacobi.i. Exortus est em̄ sol cum ardore et arefecit fenum siliez carnalitatis et flos eius decidit Juxta illud Ysaie · Omnis caro fenū Unde Bernhardus · Pudeat sub spīnato capite membra vitaz ducere delicatam ·F· Terci o antē ortuz huius solis humanū genus demonib9 extitit subiugatū. Nam ex originali a actuali peccato totum humanū genus paucis exceptis erat sub iugo dyabōli · nec ꝓpria virtute liberari poterat · sed oportuit vt hoc fieret per dñm incarnatū · Unc Johā · xij · dicitur · Nunc princeps huiꝰ mūdi eicietē foras. Os expōit Glosa Princeps mūdi. i. reprobox eicietur foras de cordibus electorum · Os pulchre sub methaphora Job xl · declaratur vbi dicitur · Absorbebit fluuium et non mirabit et habet fiduciā q̄ influat iordanis in os eius · Os exponens Greg̃. dicit · Quia Behemoth a mundi origine vix paucis euadentibus hūanū genus vsq̄ ad redēptoris tpa quasi quēdā fluuiū in se traxit · ideo etiā nūc post mediatoris aduentū habet fiduciā vt īfluat iordanis in os eius · Ac si dicat. An redēptorē pene totū mūdū absorbuit · sed qs g̃uiꝰ ē etiā post redēptoris aduētū eos q̄ baptismatis sacramēto per iordanē dereg̃ti sunt deglutire se posse confidit · Nisi quia maxillam eius perforauit dominus p pñtiā eiꝰ corpalē de qua subiungit Gre · Quis q̄s captus est non desperet · sed p penitentiā foramē in maxilla q̄rat · Hūanū ergo genꝰ qs a mūdi exordio fuit demonibus sb̄iugatū · nunc per redemptoris presentiaz est misericorditer liberatū · nō q̄ modo nō impugnetur sed q̄ nemo nisi volens sb̄iugatur · De hoc ortu solis a eius effectu dicitur Deuteron · xi · Sol ortus est et humiles exaltati sunt et deuorauerunt inimicos · Quia prius humiliati et in fidam seruitutē demonum redacti modo exaltati sunt per dei liberationē · vt non solummodo n̄ sint sub iugo demonum sed ipsi demones sint sub iugo et impio electorum. Sic em̄ dicitur Luce · x · Domine etiam demonia subiciuntur nobis in nomine tuo ·V· Quā to humanum genus antē ortum huius solis fuerat in inferno obligatū siue etiā deputatū · vt oēs hoīes quātūcunq̄ sci ātē ortū huius solis descēderent in īfernū de quoꝝ numero vnꝰ de p̄cipuis Jacob videlicet p̄iarcha dixit Gene · xxxvij · Descendā ad filium meū Joseph lugēs in īfernū · Si postq̄ sol iusticie xp̄c deꝰ noster ortus p̄ natiuitatem occiditur p passionez oēs electi ex inferno liberati ascendūt in cēlū. ita vt sine ōm medio possint si voluerint auolarē · De hoc ortu solis dicit i Os · Ortus est sol et congregati sūt supple in cēlū q̄ prius in inferno congregabant̄ · Cōgregamur autē primo sub nomine a fide xp̄iana vt omnes qui fide et nomine christiano signati inueniuntur transeant in cēlum · Unde a de hys dicitur Ysaie · lxv · Interficiet te dñs et seruos suos vocabit noīe alio In quo qui benedictus est super

terrā benedicetur in deo amē ac. Itē de hac ogregatione dicit beatus Gre. Ecce nos qui redempti is grā redēpti sum⁹ hoc iam celestis muneris habem⁹. vt cū a carnis nrē ihabitacōe sōtrahimur. mox ad celestia pmia educamur. qz dū redemptor noster claustra infernī penetrans. electoz aias eximde reduxit. nos illuc ire non patitur vnde iam alios descendē do liberauit. Sed q ante eius aduentū in hunc mundū venerāt. quantūlibet virtute iusticie pollēt. ex corporibus educti in sinū celestis patrie recipi nō poterant vllo modo ¶ Nunc predicta quatuoz verba cū suis effectibus spiritualiter exponam⁹. Primo ostendentes quomodo sol xps deus in nobis spiritualiter oriatur. Deinde quomodo predictos effectus in nobis spiritualiter operatur. Primū innuitur Zacharie vltō Vobis timentibus nomen meum orietur sol iusticie. Deinde sic nob exortus facit locustas auolare. secundo carnalitates exsiccare. tertio dignatur humiles exaltare. quarto exaltatos congregare. In hys quatuoz effectibus ad statū perfectionis ducitur vita nrā

G. ¶ Primo ergo xps deus vicēs nos sordibus peccōz obuolutos. et neq̄q̄ ex ppria virtute de peccatis nos resurgere posse oritur in nobis spiritualiter. In cuius ortu incipit lumen cognitionis splēdescere. per qd mala que nimus cognoscamus. Oportz ergo vt mala ognita displiceāt. et hec displicentia perfectaz penitentiam operatur. per cuius vtutē auolant locuste oīm peccōz. Dicit em Crisostomus. q sine omni intervallo ad penitentiā remissio peccatoz assequatur.

H. ¶ Qd autē cōuenienter per locustas peccata possint intelligi. potest p similitudinē vtrobiq repertaz demonstrari. Sicut em locusta posteriora crura ōgiora habz anteriorib⁹. sic pena peccatoz longior ē qualibet voluptate. qz ait beat⁹ Gre. Vomētaneū est qd delectat. eternū vero qd cruciat. Et sic patet quō ad huius solis presentiā. lumins resplendentiā. p veram penitentiam locuste oīm peccatorū veraciter effugantur. Dictū nam q est quō sol iusticie deus noster primum in nobis spiritualiter oriatur. deinde lumen subsequatur. ad que duo vera penitētia subrogatur. ¶ Secō oritur in nobis sol iusticie xps deus noster dans gtiam continendi. q omino necessaria est post predicta ne per recidiuationem priora bona in nihilum redigantur.

I. ¶ Cui gratie si ex cōgruo occurrere cupim⁹ in tribus exercitys laborem⁹. In occasionum elongatione. delectabilium subtractione. bonoz operum occupatione. Primo dico si volumus fluxum peccatorum restringē. opz vt oīa peccōrū occasiones fiditus declinem⁹. Sic eī hortat nos dns Gen. xix. Noli respicē p tgū. nec stes in oī circa regiōe. qz vt ait dns Luce. ix. Nemo accipiēs aratz a respiciēs retro aptus est regno dei. Dicit em Gre. Non licet intueri quod non

licet capistrétur. Secdo exercean̄ nos in delectabiliū subtractioē. vt subductis mundi carnis a ꝓprie uolūtatis delectabilib⁹ ad dei delectationē citi⁹ ueniamus. Oportet em̄ hominem qui in deo desiderat delectari omnia alia delectabilia declinare. Quia vt dicitur Ysa. xxviii. Angustatum est stratum. ita vt alter decidat. a palliū bre ue vtrūq; opire nō potest. Unde Ezechiel. ix. dicitur. Noli letari israhel noli exultare sicut ꝓpli. Ac si dicat. Noli tibi assumere secularia gaudia ne spūalia excludane. Dicit enim Aug⁹. Si animus habet vnde oblectetur extrinsecus sine delitys manet intrinsecus. Unde Greg. Anima ad similitudinem dei facta in quo est suprema delectatio sine delectatioē ee non poterit. Aut em̄ delectabit in infimis et caret supremis. aut in summis a otēpnit infima. R. Tercio exerceam⁹ nos in bonoꝝ operū occupatione ne dyabolus inueniat nos ociosos. qui occupatos transit ociosos autem carnalib⁹ desideriys inflammat. vt multa mala faciant et negligāt multa bona. Os aūt multa mala faciant. dicitur Eccli. xxxiii. Multam malitiam docuit ociositas. Os etiā multa bona negligant ociosi. dicitur Prouerbiorum vicesimo sexto. Qui sectatur ocium replebitur egestate Ex hys ego tribus. scilicet occasionum subtractione. delectabiliuz elongatioē. bonorum occupatione. omnis caro maceſcit a spiritus reflorescit De hoc ortu solis dicit beatus Jacobus capitulo. i. Oritus est sol cū ardore a exsiccatum est fenum sci licet carnalitatis. Tercio ort⁹ est nobis sol iustitie cristus deus noster ad humilitatis nostre exaltationem. Os tunc contingit cuz per priorem solem a temporalib⁹ et a corporalibus longefacti augustum duime consolationis mi sericorditer subleuamur. Quo gustato spiritu. vt ait Greg⁹ desipit omnis caro. Ex quo contingit. vt qui prius per duraz a coactam resistentiam vix a terrenis continuimus nunc bonis om̄ delectabiliter inescati tediosa a abhominabilia sunt presentia et delectabilia eterna. vt ex hoc sapore in deum penitus continue suspensi pene conuersationem nostram in celis habentes michil aliud nisi que dei sunt libeat a delectet Ex hac otemplatione tres dignitates nobiles osequemur. ex quib⁹ merebimur apud deum misericorditer exaltari. Nam ex sapore diuino efficimur veraciter sapientes. ex celesti uersatioē erimus deo fideliter adherentes. et ex hys duobus erimus deo per oīa complacentes. Ex quib⁹ tribus merebimur apud deū exaltari. Os in tribus sanctis deo singulariter dilectis in veteri testamento legimus figuratum. scilicet Dauid Daniel Josue. quoz singuli ꝓpter singlas dignitates sūt apd deū in hoies exaltati. Nā Daniel ꝓpter sapientiā Dauid ꝓpter familiarē dei adherentiā Josue vo ꝓpter oplacentiā meruit exaltari. De ꝓmo scz Daniele dr in lib⁹ suo capitulo. ix. hec

Nabugodonosor damelem in sū
lime extulit· et multa munera ac
magna dedit ei· ac ꝓstituit eū sup
oēs ꝓuincias· et ꝓncipez et pfe
ctū ac mgrm sup cūctos sapiētes
babilonis· Os idcirco factū est·
qz sapiētia et scientia inuenta est
in eo super oēs magos et ariolos
babilonis· De scdo scz dauid dr·
He· xxx· Quis in oibus sicut da
uid fidelis ac̄· Et ideo legit de eo
in ps̄· Exaltaui electū de plebe
mea Inuenī dauid seruū meū ac̄·
De tcio scz Josue dr in libro suo·
cap· in· Hodie incipiā te exaltare

¶ Quarto oritur in no
bis spūalit xps deꝰ noster ad no
stra btām et felicē cōgregationē
Os tingit tūc eū ex adhesione in
priori ortu tacta optenē abilita
ti ex vtute huius solis oia sparsa
nra colligunt· et in eo felicitet
vniuntur· Adhesio vero si otinua
ta fuerit iusto ordie· sēper in vni
one tīnit· dicēte Apl̄o· Qui adhe
ret deo vnus spūs efficit cum eo·
De hac ogregatiōe dr Eze· xxxvi·
Dū sanctificatus fuero in vob cō
gregabo vos de vniuersis terris·
Per cōgregatio beate vnionis p
tria i nob imse uicordie ꝓmouet·
scz per benignā dei orationē· nrāz
dilectionē· corpis et sanguis xpi
ommunionē· De ꝓmo dr Jhis xvi·
Pater sāctifica eos in veritate vt
oēs vnū sint sicut tu pat in me ac
ego in te· vt ipsi vnū sint in no
bis· De scdo dr Johis· iiij· Deꝰ ca
ritas est ac̄· Os expomit Bern·
Per caritatē hō in deo et deꝰ i ho
mine ē· de tcio dr Johis· vi· Qui
mānducat carnē meā et bibit san
guinē meū· in me manet et ego i
eo Ex hys ergo trib? pficitur hec
vnitas gloriosa· De hoc ortu sol
dr in ps̄· Ortus est sol et congrega
ti sūt scz in cēlū qui ꝓpus oēs congre
gabantur ante aduentū xpi in in
fernū· In qua congregatione cele
sti xps viuit et regnat ac̄·

Sermo tertius· De scō Ste phano ꝓthomartire Sermo ꝓm?

Video celos apēt̄os et
filiū hōis stātē a dextis
vnitis dei· Actuū· vi·
Dicit beat? Gre· Sacre historie
scripture sic in veritate credane
facte· vt tamen per significatio
nem aliquid nobis insinuent fa
ciendum· vt cotas de historia rei
facte doceamur· et intus per in
tellectum spiritualem de emendā
dis moribus instruamur· Verba
itaq; proposita per historiam do
cēt nos qꝫ beatus Stephanus in
persecutione positus vidit celos a
pertos· Et cuz hoc sensū nobis in
sinuāt qꝫ et nos deuotis exercitī
is apertionez celi mereri possim?·
vt post mortez sine medio ad celi
gaudia aūolemus·

Propter quod sciendum qꝫ sa
cram scripturam vndiq; perlu
strantes inueinimus celum qua
tuor vicibus apertum· Primo
Matthei tercio Baptisatus ihesus
ascendit de aqua· et ecce aperti
sūt celi· Secundo celum apertum
legit Act· x· vbi dr· Vidit petr?
celum apertum· et descendens
vas qdā velut linteum magnū

quatuor ẽ̃ns submittit de celo in terrã. In quo erant omnia ꝙdrupedia et serpentia terre et volatilia celi. et facta est vox ad eũ Surge Petre occide et mãduca. Ait autem Petrus. Absit a me domine. qz nunq̃ manducaui omne commune et immundũ. Et vox iterũ secdo ad eũz. Qđ deus purificauit tu ne cõmune dixeris. Hoc autez factum est per ter. et statim receptũ est vas in celũ. Tercio celũ aptũ legitur Actuũ. vn. Cũ lapidaret Stephanus plenus spũ scõ intendens in celũ vidit gloriã dei et ihesũ stantez et ait. Ecce video celos apertos et filiuz hominis stantẽ ad dexterã virtutis dei. Quarto celũ aptuz legitur In Apoc. vbi btus Johannes ait Post hec vidi et ecce hostium magnuz apertum in celo. In hys ꝙtuor celi aptionibus ꝙtuor genera hominũ designantur. q̃bus statim vt egrediuntur a corpore sine omni medio celi ianua aperta est. scilz pure innocentibus. perfecte penitentibus. dura et aspera patientibus. sublimia contemplantibꝫ

Nunc quatuor genera hominum per ordinem percurrẽtes. Prio dicimus ꝙ vere innocentes illos credamus q̃ puritatẽ baptismalẽ caste et caute custodierũt. nec peccata actualia addiderũt. quibus sicut xpo in suo baptismate aptũ est celũ. sic ipsi q̃ scificati et purificati sunt ꝙ diu eadẽ puritas mãserit q̃cunq; morte p̃occupante ad celuz auolant. Nec moueat quẽq̃ ꝙ ꝓpria merita nõ habeãt. quia in meritis xpi que in sacramento baptismatis percipiunt diuites facti secure ad deum transeunt. tam ex ꝓpriis actis purgati ꝙ ex meritis xpi dotati. donec voluntatis vsum habuerint a malis ommibus sunt securi Et hoc ẽ qđ dicit btus Bernhardus Nichil est qđ timeas. donec voluntatem et facultatem deliberandi renatus quisq; receperit a caritate xpi omnino non poterit separari. & securus interim degret sb̃ protectiõe et aduocatiõe dñi dei sui p̃cipietis ommi creature. Nolite tangere xp̃os meos. Ac vbi infantilis ignorantie metas egrediẽs reddit sibi ceteroz vicq; violentiã nec tũc formidae necesse est. sed ab ea que dormit in sinu suo ꝓpria caueat voluntatẽ. quã si abusus fuerit nõ redire licebit ad baptisma. sed ex ꝓpriis necesse ẽ laboribus baptismus consecret. Quia sicut diuina gr̃a exigit vt qui ex aliena culpa obligatur. p alienam penam absoluatur. sic etiam diuina iustitia requirit vt qui ex propria culpa contaminatur. propria etiam pena plectat. Hinc etiam Bernhardꝰ. Sola se cũdi ade tribulatio purgat quos contaminauit sola preuaricatio prioris. Et scienduz ꝙ apertio regni celorum non cõsistit ex virtute baptismatis sed passionis cristi. Quia si quis ante passionem domini baptizatus decessisset non illico regnum celorum introisset. etiam si sufficienter ab originali et actuali peccato ablutus fuisset. Secundo celum apertum est vere

pēitentibus. Q8 reuera neēssa
riū ēst post predicta. vt q̄ p̄mā
vestē innocētie perdiderūt et p
ōsequēs ex hōc regnū cēlorū sibi
clausērūt per fortissimā pēnaz ite
rū reserent. Q8 in fēda aptione
cēli euidēnē innuit. Vbi demisso
lintheo pleno reptiliū añ Petrus
dictū est ei occide et manduca. q̄
missū q̄s omnia reptantia et serpē
tia. hoc est. vitia et peccata in lin
theo ōscīe cepta plene occiderit.
et perfecte mactauerit re gnū cē
lorū sibi clausū inuenīet. q8 post
sufficientem mactatiōez p̄dictoz
iterum aperitur. Dicimus aūt q̄
predicta reptantia per plenaz et
perfectam pēnitentiā sunt mactā
da ne quis sibi blandiens ex qua
cunq̄ pēna sibi p̄mittat plenam
innocentiā peccatorū. Difficillimū
est em̄ vt multuz cōquinati ad
pristinā redeāt puritatē. Q8 tam
scriptura q̄ figura ogno scimus
euidenter. Figura q̄ templū Sa
lomonis a gentibus p̄phanatum
nunq̄ poterat ad decorem pristi
num reformari. Similē scriptura
dicit em̄ Ambrosius. Facilius iue
ni eos qui innocentiam seruaue
runt q̄ qui dignam pēnam pege
runt. Cum emz singulis peccatis
pene singule debeantur. Juxta il
lud Job. ij. Luet que fecit omnia
Et illū Eccī. xj. De omni errato
adducet te deus in iudicium. Ac
tēdat qui poterit q̄ profundissima
pēnitentia opus sit per quam ple
na innocentia reparetur. Quod
nisi fieri posset non dixisset Apo
stolus post persecutionem ecclesi
e. Nichil mihi conscius suz Hic
btūs Jheo. dicit. Si quis vestem
innocētie peccando corrupit pēne
remedio poterit repare. Quia
vt ait Beatus. Q8 imputare non
dereuit fīe ē q̄si non fuit. ℣. Q.
Si ergo dereuerim9 repare inno
cētiā et p ōsequens ianuā cēli p
pēnaz reserare. curemus vt nostra
pēna sit perfecta. Que tunc vera
liter coram deo perfecta esse dici
tur si ipsā pēnitentiā ad oia loca
in quibus peccamus dilatem9.
Sic em̄ patres sancti suas pēnitē
tias pegerunt. De quibus dicit
Hester. xmj. cā. Omnia loca in
quibus ante letari ōsueuerat cri
mium lacratiōe repleuit. Et q̄a
peccauim9 in corde male ōsentien
do. in ore vana et turpia loquen
do. in corpe crimina opando Jde
o ad hec tria loca pēnam extēda
mus. vt videlicet cordi demus a
maram contritionem. oi fidelez
ōfessionē. corpoi penalem et aspe
ram satisfactionē. Hec tā diu cō
tinuātes quousq̄ spūs scūs testio
nū phibeat spiritui nostro. q̄ di
missa sint nobis peccata. et sic in
nocentia repata et p ōsequēs cēli
ianua rēserata ℟. Ter
tio cēlū aptū legimus in passione
Stephani sicut superius ē oīsum
Per q8 inuit̄ q̄ cēlū oibus marti
ribꝰ ē aptū. Hoc em̄ priuilegio de
corat martiriū. vt qui p̄ deum
morti se offert. i deo stati vitā in
uenīant. et qui otempnunt viue
re propter deum mori cupientes i
deo inuenīant sibi vitam prepa
ratā ℣. Vez q̄ hec nris
desunt tpib9. Non enim iam di
cit nobis dominus. vt ait beat9

Gregorius · pro me morere · sed tantū in te carnalia desideria occide Ideo querenda sunt alia q̄ pacis tpe coram deo pro martirio computentur · dicit enim idem Gre · Martires esse possumus etiam si nullo persequentium ferro trucidemur · Itez habet pax nostra martirium suum · quia & si carnis colla ferro non subdimus spūali tñ gladio carnalia desideria trucidamus · Hoc autem martirium q̄ pacis tpe deo offerre possumus · i tribus exercitijs exhibetur · scz in corporis afflictione · pximi cōpassione · iniuriarum patienti perpessione · in quibus trib9 sāguis consumitur · qui in martirib9 gladio effunditur · Primum dico exercitium q̄ martirio eq̄pollet consistit in corporali afflictione · vt quem semel effundere sāguinē nō possumus · duris et asperis laboribus fatigati · quotidiana afflictione extrahamus · Nō autē hoc p̄ martirio putetur expresse beatus Gre · insinuat dicens · Vere martirij genus est et effusio quedam sanguinis in quotidiana corporis afflictione · illo quidem quo cedunt membra ferro horrore quidez mitius · sed diutē mitate molestius Et subiungit Sic quidē infirmis & pusillis corde necesse est · vt quem semel p xp̄o effūdere nō sufficiunt · saltem minori quodaz sed diuturno mori martirio sāguiez fundant · Scōm exercitium quod martirio equipollet consistit in pximorū cōpassione · vt videlicet tot vulneribus compassionum confodiamur i corde · quot miserias corpoz et animorū in nostris pximis experimur · dolentes ex affectu singulorum miseriis tanq̄ nostris · Hoc martirio se beat9 Paulus afflixerat cum dicebat · q̄ · ad Corinth · xi · Quis infirmatur et ego nō infirmor · quis scandalizat et ego nō vror · De hijs duobus martirijs dicit beatus Gre · Duobus modis crux tollitur · aiz per abstinentiaz afficitur corpus · aut cū per passionem pxi affligit animus · Terciū exercitium quod martirio equipollet est iniuriaz patiens perpessio · hoc em̄ mouet intima cordis et medullitus nos affligit · T · De hoc martirio iterum dicit Gre · Ferre cōtumelias et odientem se diligere martirium est in occulta cogitatione Et subiungit Nos ergo sine ferro martires esse possum9 si patientiam in animo custodim9 ·

Quarto celum aperitur contemplantibz · Sicut Apoc · in · Johanne scō apto legimus euemisse · vbi & Vidi et ecce hostium magnum apertum in celo · Per quod manifeste datur intelligi · q̄ diuina cōtemplantibus post mortē sine medio celi ianua est aperta · Ad quam ptemplationē et p̄ obsequēs celi apertionē si venire cupimus · tribus eam passibus attingam9 · Quibus etiam sanctum Johannem suam Apocalipsim cognouimus accepisse · scilicet humane cōuersationis alienatione · carnalis consolationis abdicatione · ipsi9 animē ad deum eleuatione · De p̄mo instruimur Eze · in · vbi & Includere in medio dom9 tue a

ibi loquar ad te · In quibus verbis docemur a tumultibus hominū separari · Hic Bern̄ · O anima esto sola vt illi soli te seruies quē solum ex oībus elegisti · q̄ studia otem platois silentiū amāt · quietē de siderāt · cordis pacē ab exteioribz pturbatis et ofcientiā in dñi purita te cordis et corpis · De scdo dicit in Ps̄ · Renituit osolari aīma mea · Et ideo statim sequit · Memor fui dei et delectatus sum aīt de quo iterum Bernhardus · Renuat a solari anima tua in alys si vis in dei osolationibus delectari · q̄ impleri aīa omino dei visitatoibus non poterit nisi carneis osolationibus funditus renunciauerit ·

De tcio monemur Ysa. l. Eleua re eleuare osurge ihrlm · In q̄bz verbis perfecta forma interne eleuationis innuitur · dicitur enim bis · eleuare · propter intellectū et affectum Cui subiungitur · cō surge · id est simul cum omnibus interioribus et exterioribus surfū te erige · In quo cum fecerit hō q̄d poterit odescendit nobis deus vt sua dulcedine reficiat animam desolatam Quod pulchre in lege ostenditur · vbi Moyses sepe ad consulendum dominum montez ascendit · et dñs odescendit · Qd̄ expōit btūs Gre · dicens · In legis acceptione dr · quia Moyses ascendit et dominus in montem descendit · Quid per montem nisi nostra contemplatio accipit? In quē nos ascendimus · vt in ea que vltra nostram infirmitatem fūt videndo subleuemur Sed in hūc dñs descendit · q̄ nob multū pfi cientib9 parū aliq̄o de se nostris sensib9 apit dñs noster ihūs xp̄c q̄ est bndictus in secula

Sermo. xi · De eode sermd · ij ·

Cce relinquet vob9 dom9 vestra deserta Mat · xxiij · Dicit btūs Greg̃ · Quid p̄dest mala cognoscere si non cōtingat euadere · Tota ergo intentioe aītādū e vt dū wcatiōis tē pus accipimus bene viuendi studio mala euadam9 Ecce in prioe sermone dictū est q̄b9 exercitys homines ad celi gaudia wcantur Nūc sermo exigit vt dicatur q̄b9 demeritis ad pfūda infernī demergantur · Primo ergo sermo habitus est de euolatione electoz Iste autem secundus habendus est de dāpnatione reprobor

Sed quid sumus nos aut q̄ scia nostra vt electos et reprobos p diuersas distictiones discernam9? Quis enim cognouit sensū dñi nr̄i? Dicit enim Salomon Eccs. ix · Sūt iusti atq̄ sapientes et opa eor tū in manu dei sūt Et tñ nescit hō vtrū amore an odio dign9 sit · sed dia in futurū reseruātur incerta · eo q̄ vniuersa eq̄ euenīt iusto et impio bono et malo mundo et immundo Cui sententie osonat Gre · dicēs Permixta e ecclia diuersitate filiorū · quia sic omnes ad fidem recipit · vt tamen omnes ad gloriam nō perducat Quoscq̄ namq̄ hic viuim9 necesse est vt vitā presentis seculi permixti agam9 · tūc āt discernimur cū peruenim9 Boni enim nūq̄ sūt nisi in celo · mali vero nusq̄

nisi in inferno. Vel autem terra que inter celum et terra sita est sicut in medio subsistit ita utriusq; partis ciues omnimode recipit quos tamen sancta ecclesia a nunc indiscrete tenet. et postmodū in egressione discernit. Licet itaq; de istoz sez electoz et reprobozz diuersa distinctone nullam certitudinem habeam? Juxta illud Eccle siastes. ix. Quis nouit si spūs filiorum Adam ascendat ipse sursuz et spūs iumentoz descendit deorsū. reprobos iumēta uocans. ex parte tamē cognoscimus sez per speculum sacre scripture. q illi sez electi ad celi gaudia assumuntur. alij uidelicet reprobi ad infernuz dimergūtur Quod aperte ostendit ueritas dicens. Math. xxiiij. Duo erunt in agro unus assumetur et alius relinquetur Due mulieres erunt in mola. una assumetur a alia relinquetur Duo in lecto unus assumetur a alius relinquetur. In quibus innuitur. q in oi statu aliqui assumuntur a alij relinquuntur. licet itaq; discernere non possumus qui sint electi et qui sint reprobi. hoc tamen diuersaliter dicimus ut qui hoc uel illud bonum uel malum fecerit. et i eo usq; in finem perseuerauerit hic electus. ille reprobus est. X.

Nunc ad thema propositum reuertamur. Ecce relinquetur uob domus ura deserta. nec dubium quin hoc de reprobis dicat deus. Qui cum hic per uitam reprobā deum uoluntarie relinquunt domus eorum idest corp? et anima hic a gratia et in futuro a gloria desedetur. Corpus em domus est anime. anima uero domus dei Vtraq; aūt domus deserta erit cū anima corpus deserit. et deus animam relinquit. Corpori em non dere linquetur lapis super lapidē cum in die defunctionis peribunt omnes cogitationes eorum. nisi uacuamus istud Eccli. x. Cum moritur homo tūc hereditabit serpentes et bestias. Serpentes et uermes hereditant corp? bestie aūt infernales animam hereditabūt Sunt autem octo genera hoim q statim ut de corpore exeunt ad profundum infernū sine medio dimergūt Quos btūs Johēs i Apo. xxi enumerat dicēs. Timidis. incredulis. exectis. hoicid. fornicatoribz. ueneficis. ydolatris. et oib? mendacibz. pars illoz erit in stagno ignis ardētis picis et sulphure q̄s est mors secūda. A Nec p ordinē exponētes primo dici? q timidi sūt qui licet peccare audeāt et audacter offendere deū. n tn audēt agē pniam. timētes q sint delicati et nō ualeāt in penitētia p seuerare. uel q nō possint a peccatis cessare. uel timēt deū nō facilit er donare. uel solēt de penitētia finali desperare Unde dr illud Job Qui timet pruinā iruet super eū nix. Nō est dicere. qui timet pruinā idest paruaz penitentiam. et paruum satisfactionis laborē subire p peccatis dimissis. iruet super eum nix omnis miserie calamitatis et amaritudinis. ut sicut nix maior et profundior est pruina. sic miseria futura maior est omni malo quod pro satisfactione

passi sūt in hoc tempore peitē
tes Talibus cuz suis allegatiom
bus · dicit Bernar · Quid timidi
estis modicæ fidei vt peccata di
mittere nolit deus · sed affixit ea
cruci ? qd teneria delicati estis · ℔
nouit ipse figmentum vestrū ? qd
male assueti · estis sed domi ? sol
uit cōpeditos ? qd dimittitis ma
num porrigē adiutori · sed vbi su
perhabūdauit delictum superha
būdauit et gratia ? Quid ergo ā
plius impedit a salute ? Dico qa
deum ignoratis · omnes em̄ qui
nolunt conuerti deū ignorant · neq
enim ob aliud recusāt conuerti
nisi quia grauem et seuerū ymā
ginātur qui pius et benign? ē ·
durum et iplacabilē q̄ misericors
est · feruz et terribilem qui ama
bilis est · ℔ mētitur iniquitas sibi
formans sibi ydolum pro eo qd
nō est ipse · ¶ Secundo incredul
inferni ianua est apta · qui vere
fidei per vitam reprobam cōtra
dicunt · eo q̄ ad eandem fidem p
bandam testes ydoneos non ad
ducunt · Quia sicut Deuteronō ·
xvij · dicitur · In ore duorum vel
trium testiuz stabit omne verbū

¶ Sunt autem ydonei
testes vere fidei . cor lingua et ma
nus · quos qui adduxerit ad pba
tionem fidei sue veraciter est fidel
Contra primū testem peccant he
retici · qui simulato ore et opere fi
dem cōfitentur · cui tamē cordis
perfidia contradicit Contra secū
duz peccant iudei sarracem paga
ni qui aperto ore emittunt l' euo
munt blasphemias otra fidē · Cō
tra tercium testem manus l' ope
ris peccāt mali xpiani · qui ore et
corde xpianos se asserunt sed op
ribus contradicunt · De hac veri
tate fidei dicit btūs Greg̃ · Ecce
nunc apud se homines dicūt Jaz
nos ideo dominum n̄ erubescim?
qz apta eū voce p̄fitemur Quib;
ego respondeo Qd in hac plebe
cristiana sunt nonnulli qui xp̄m
ideo confitentur · qz cunctos xpia
nos esse despiciunt · Nam si nomē
xpi hodie in tanta gloria nō esset
tot professores xpi sancta eccles̄i
a non haberet · Nō ergo sola vox
sufficit ad pbationem fidei · quaz
a verecundia defendit generalita
tis professio · Est ergo aliud vbi
quisq; se probet vtruz veraciter
credat · Certe persecutiois tēpore
erubescere poterāt fideles · sb̄stā
tys nudari · de dignitatibus eici ·
verberibus affligi · Pacis autem
tempore · quia hec a nostris perse
cutionibus desunt est aliud quo
ostendamur nobis · veremur sepe
a proximis despici · dedignamur
iniurias verbi tolerare . si forte a
tingat iurgium cuz proximo eru
bescimus priores satisfacere ac̄ ·
quoruz tamen contraria sunt ad
probationem fidei leuiora ¶ Ter
cy quibus ianua infern̄ est aper
ta sunt execrati · ¶ Sunt autem
homines tripliciter execrati scili
cet excommunicati in peccatis p
fundati quolibet peccato mortali
a communione ecclesie separati ·
In prima acceptione execratus
idem est qd maledictus · Super
quos enim cadit excommunica
tois condēpnatio dicunt̄ merito
maledicti ¶ In secunda acceptiōe

execratus idē est qđ abhominabilis. Qui em̄ mimis ꝓfundati sunt in peccatis fūt de numero eoꝝ de quib⁹ ꝓuer. xviij. dr. Impi⁹ cū in ꝓfundū venerit peccōꝝ cōtemnit. qui autē contemnit sicut in Ysaya dicit̄ attenuet̄. In tercia acceptiōe execrat⁹ idē est qđ turpis vel vilis. eo ꝙ qđlibet pecta tū mortale assimilat hoīem iumēt̄is. Juxta illđ Ps̄. Homo cū in honore esset nō intellexit. Dicit aūt beatus Aug⁹. ꝙ turpius est assimilari iumēto q̄ esse. qr istud facit vicium. hoc natura. De ꝑmis dr Thob. xiij. Maledicti fūt q̄ contēpserūt te. De secūdis dr Prouer. xvij. Abhominabiles fūt deo qui agūt impie. De tercijs dr Sap̄. x. Luto est vilior vita ei⁹. C.

¶ Quarti quibus ianua infermia perta est fūt homicide. Et hꝝ i triplici differentia cōtinentur. Sūt em̄ homicidę sanguinem effundēntes. ꝓximos odientes. pauperes spoliātes De primis dr Apo. xiij. Qui in gladio occiderit oportet eum in gladio occidi Itē Math. xxvi. Oīs qui accipit gladiū. gladio peribit. De secūdis dr ꝑma Johannis. iij. Qui odit frēm suū homicida est. Et scim⁹ ꝙ oīs homicida non habet vitam in se manentē. De tercijs dr Eccī. xxxiij. Qui aufert in fudore panē est q̄si q̄ occidit proximū suū. qr vt ibidē scꝝ Eccī. xxxiij. cap. dr. Panis egēnōꝝ vita pauperis est. et q̄ defraudat illuꝝ homo sanguinis est. De hꝝs queritur dn̄s ꝑ Psalmistā. Deuorauerūt plebē meā sicut escā panis. ¶ Quinti quib⁹ ianua infermi est apta fūt fornicatores.

D. ¶ Sunt aūt tres species fornicationis videlicꝝ sensualis. mentalis. actualis. Et in omib⁹ peccā mortalia dimittūtur. Prima fornicatio quā sensualē dicimus est qn̄ ꝑ euagacōnē sensuū illicita cupiscim⁹ circūferētes maxīe visū et tactū. vt per eos cupiscibilib⁹ delectemur. A quo prohibet nos dn̄s Numeri. xv. vbi dr. Nō sequi oculos per tres varias fornicantes. Itē Eccī. ix. Auerte faciem tuā a muliere compta. et ne circūspicias speciem alienā. Quare? qr ꝑ speciem mulieris multi perierūt. ¶ Secūda fornicatio est qn̄ voluntarie intentione a ꝓposito ad voluptatē in nobis excitandā carnalia cogitamus. ad cogitata carnalibus desiderijs inflāmamur. De quo dicitur Job. xx. Caput aspidum fuget et occidet eum lingua vipere. Caput enim vipere fugimus cū diabolicis suggestionibus consentimus. De hoc dr Deutero. v. Non concupisces vxorem proximi tui Quare? quia vt ait dn̄s Math. v. Qui viderit mulierē ad cupiscēdū eā. iā mechat⁹ ē eā i corde suo. Tercia fornicacō actual' dr q̄ obstitit i actu illicito a carne. quā ꝑ ei⁹ fedit̄atē vlinq̄mus indiscussā. E ¶ Sexti q̄bz ianua īfermē apta fūt venefici. Illos aūt voca⁹ venefic̄os q̄i q̄ occasiōe alios ꝓtrahūt ad peccā dū venenū cuiꝰ libz rei illicite ꝑpinātes. Habz aūt tres spēs hoc venenū a totidē noia. Dicit̄ em̄ adulatores. detractores. discordiarū seminatores. Qui ideo dicuntur

vehemēci. ¶ Nā non solum in seipsis peccant. sed etiam sua psuasione alios vt dictū est incitant ad peccandū. De primo dicit in Ps̄. Oleum aūt peccatoris non impinguet caput meum. Qđ exponēs btūs Gre. ait. Impinguat caput oleum peccatoris. cū demulcet mētē fauor adulantis. Vino em̄ modo culpa augetur. cūz is qui corripi debuit laudatur. Vnde dr Eccl. vij Melior ē a sapiente corripi q̄ stultor adulatione decipi. ¶ De scdo dicit dns p Ps̄. Detrahentē secreto primo suo hūe psequebar. Alia em̄ peccata simpliciter odit deus. Juxta illud Ps̄. Inimicos odio perfectio habui. hoc aūt in tantuz abhōminat vt etiā illud psequi videatur. ¶ De tertio scz discordiarū seminatōe dr Prouer. vi. Sex sūt que odit deus. et septimū detestatur aīa eius Et hoc septimū est q̄ seminat inter frēs discordiaz. De quo ad huc ibidē Pō apostata vir iniquus graditur ore prauo. annuit oculo terit pede. digito loquitur. prauo corde machinatur malū. et in oi tpe iurgia seminat.

Septio q̄bus īferni ianua ē aperta sunt ydolatre quos ofueto nomine auaros nominamus. quos ideo ydolatras dicimus q̄ tō tē pora lia colūt et diligūt plusq̄ deum. De q̄bus dicitur ad Eph. v. Scitote q̄m omnis auarus q̄ est ydolorū seruitus non habet hereditatē in regno celorū. Vnde Aug⁹ Hoc vnicuiq; deus dicitur q̄ plꝰ q̄ deū colit diligit et veneratur. ¶ Octauo quibus īferni ianua est aperta dicuntur mendaces.

Verum q̄ non omne mendaciū pertrahit ad infernum. distīguēda sunt mendacia vt sciatur q̄ mendaciū est mortale. ¶ Scienduz ergo q̄ est triplex mendaciū. scz ioculosum. officiosū. pernitiosum. ¶ Ioculosū dr q̄ ex sola leuitate in ventū proficiscī in quo nullū malū intenditur sed sola iocunditas a hoc proferetur. ¶ Officiosuz dr q̄ nulli nocet aliq̄b⁹ tamen prodest. Verbi grā vt si q̄s alterius vellz tape peccuniā. et ego requisitus dicerem nescio. tamen scirē eam q̄ facillime possumus emendare. ¶ Pernitiosū autem dicimus q̄ in dolo et fraude omittitur ad nocendū. et hoc solū pertrahit ad infernū. De quo credimus dictum illud Sapientie .i.. Os q̄ mentit occidit aiam. et illud in Ps̄. Perdes oīs qui loquūtur mendaciū A quo nos defendat ihesus crist⁹ dns noster qui ē super omnia benedictus in secula Amen.

¶ Sermo. xij. ¶ De scō Johāne Aplo et Euangelista sermo p̄m⁹

Altissim⁹ dō habitat confidenter Deutero. xxxiij. Dicit beatus Gregorius. Reuereamur amicos dei vt eos patronos in nostris necessitatibus habeamus. Debem⁹ autez eos tripliciter reuereri. Nos em̄ peccatores debem⁹ eoz scitatē frequentib⁹ declarare. Ipi auditores sibi me vitā adquirāt Amto aūt hoc ē nos peccatores et auditores q̄tū ē possibile debem⁹ eos imitari Verba itaq; apposita duo nob⁹ insinuāt viz

huius gloriosi principis scilicet beati Johannis apostoli et euangeliste · multitudinem meritorum ¶ Secundo magnitudinem principiorum · Nec dubium quin ipse prae ceteris amantissimus habebatur cum portarent merita copiosa · Et quia praemiationem ex meritis Juxta illud Apli Unusquisque mercedem accipiet secundum suum laborem · Non minus dubium quin etiam nunc possideat secundum mensuram meritorum copiosum cumulum principiorum

. I. ¶ Quod autem a deo praeteris amantissimus habebatur · per venerabilem Bedam declaratur · Sic enim dicit Diligebat ihus iohannem non exceptis ceteris singulariter unum solum · sed praeceteris quos diligebat familiarius unum · quem specialis prerogativa castitatis ampliore dilectione fecerat dignum · Et subiungit · Ideo quippe diligere se probat quibus ante passionem dixit Sicut me dilexit pater et ego dilexi vos · sed hunc prae ceteris dilexit · quia virgo electus ab ipso virgo in eternum permansit · Vere quia dilectionis amor non sinit eum esse sine gratia · ideo sicut eum prae ceteris adamavit · sic etiam eum per ceteris exaltavit Exaltavit enim eum explicite · scilicet in vite sanctitate · in specialis prerogative claritate · et in martyris singularitate Nec per ordinem prosequentes dicimus quia · ¶ Primo exaltavit eum in vite sanctitate · Et hoc in quatuor singularitate eminentibus gradus · scilicet in corporis castitate · animae caritate · actionum sublimitate · passionum nobilitate · In hys quatuor in viatoribus perficitur sanctitas huius vite · ¶ Primo exaltavit eum deus dans ei in corpore sublimiorem statum castitatis quia est pura virginitas · que consistit in voluntate · actu · habitu · Voluntate quia ab eo tempore quo vocatus adhesit domino numquam ad momentum extitit infirmata · quod raro in aliis virginibus est optatum · quin inmanium temptationibus victi cedant · et aliquando saltem in affectu a proposito castitatis recedant Si autem nunquam huiusmodi infirma voluntate · mortaliter admisit actualem carnalitatem · nec solum in hys duobus scilicet voluntate et actu extitit incorruptus · sed etiam virtute castitatis traxit in habitum · ut prae solam delectationem virtutis etiam circumscripto merito sic vivere voluisse dicit eum Beda · Virtus quam naturalis est cum venerit ad animam tanquam in locum suum sedet hilariter · et bene cum natura queunt et delectabiliter possidet · cum nullum potius sit ei premium quam in deo scientia sui · unde veracius potuit dicere illud Sare quod scribitur Thobie · in · Tu scis domine quia munda cuavi animam meam ab omni concupiscentia

. L. ¶ Cum tres sint status in ecclesia scilicet coniugalis · vidualis · virginalis · Istius Johannes virgo in sublimiore statu deo obtulit corpus suum Si autem supradicta virgo Sara longe minoris meriti teste deo de plena mundicia potuit gloriari · multomagis beatus Johannes incorruptibilis sanctior exstans plena mundicia habuit in seipso Secundo Johannes amantissimus dominum magna ad deum in anima habuit caritate · a tanta quanta nescio si quis maiorem habuit in hac vita Magna aut caritas oendi non poterit nisi per augmenta gaudii astendat · nec cuppa cognoscitur potest nisi ad medias animas ipse · ¶ Dicit Beda · Magna res est amor sed sunt in eo gradus

Inter magnas aũt caritates trés inuenimus maxime caritates q̃ bus btissimus Johés dñm diligebat. Est em̃ caritas nuditatis totalitatis integritatis. ℣ Prima caritas est q̃ tanto affectu tendit in deũ vt ab oibus rebus mũdi et actibus seculi pariter ab omni cura mis solatiõe denudet hoiez. nihil in oibus hys admittẽs q̃ offendat oculos maiestatis. De hys q̃ hanc habuerũt dr Amos. v. Robustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dñs ℣ Robustissimi em̃ necesse est vt sint q̃ predictis ad plenũ resistunt nullam superfluitatẽ penitus admittẽtes. ℣ Secũda caritas est et dr totalitatis. q̃ animã per pfectã amorẽ ex omnibus que non sũt deo extracta totã in deũ rapit. vt deus diligat ex se tota mẽte ex õi vtute cunctis viribus se in deũ offerẽs. factus q̃ sit hõ tanq̃ vas pditũ vt illi totus viuat qui se totũ odidit Hũc amorẽ reqrebat dñs. cui mandauit Deut. vi. Diliges dñm deũ tuum ex toto corde tota aĩa ac fortitudine tua Qs etiam renouauit in lege noua. vt nũq̃ eẽt delebile in eternũ vt patet Mat. xxv. ℣ Tercia ẽ caritas integritatis q̃ nõ solũ deũ ex se tota diligit. sed etiã iubet vt ipsũ in oibus mẽbis sũis diligam9. amates omnes pximos quos vt nosipos. vt sicut deus p nob res corpus et aĩam posuit. sic et nos eade pximis exponam9 Qs ipse Johãnes monuit prima epla ca. iii. vbi dixit. In hoc cognouim9 caritatẽ dei. qm̃ sicut ille p nob aĩam suã posuit. sic et nos p fratribus debem9 animas ponẽ. Nec dubiũ quin Johannes deum et hoiem dilexit vt hortatur Qs si quis obiciat q̃ alii apli sicem amorẽ imo maiorẽ Petrus habuit cui dictũ est a dño. Simon iohannis diligis me plus hys ait. Respõdeo q̃ licet Apli in scola magri cũ Johãne congregati eque magnam et Petrus maiorẽ caritatẽ habuit Johis tñ caritas tãto maior effecta est quãto in via meredi in qua de die in diẽ augebat pr ommbus Aplis diutius superuixit ℣ Tercio btus Johãnes steterit in altiori gdu vel statu actionũ. Verũ q̃ actiões estimant plus et minus nobiles scdm nobilitatẽ obiecti. Ideo sciendũ q̃ Johãnes tres exercuit nobilissimas actiones. q̃ inter oẽs alias pter nobilissimus obiectũ altiores ac nobiliores reputantur. Et sũt iste. pdicatio. scriptor libror scriptio. diuinor contemplatio. Quas tres altiores dixim9. q̃ facte sũt ad eccie edificationem et dei glorificationem ℣ De pma eius actione. sciẽ pdicatiõe. dicit venerabilis Beda in Omelia sup Johãnẽ. Qs pter ipsum perabile euangelizandi instantiaz a Domiciano cesare fuit in Pathmos insulam relegatus. Qs aũt actio predicãdi sit nobilis valde multos alios actus anexellens patet per Apm. i. ad Cor. xiii. Vbi pdicationem et dilectionez alias pus exercitus pferit dicẽs. Sectamini caritatẽ emulamini spiritualia. magis aũt vt pheteris Subiungit. Volo autem ões vos loqui linguis. magis aũt pphetare

Maz maior est qui pphetat q̄ qui loquitur linguis. Qui em̄ loquit̄ lingua semetipm̄ edificat. Qui autē pphetat ecclesiaz dei edificat Ac si patenter dicat. Qui loquit̄ lingua id est qui orat priuatū bonū facit Qui autē pphetat id est p̄dicat omune bonū facit. Scim9 aūt q̄ omune bonū melius est q̄ ꝑuatū. ¶ De secūda autē eius actione scz librorū descriptione patz. qz tres libros nobiles et ecclesie utiles scripsit. scilicz Epl̄as. Apocalipsim et Euangeliū. In ꝓmo de dei et pximi caritate disseruit. In secundo de presēti et futuro statu ecclesie et eiq̄litate. In tercio de diuinitate. ¶ De tercia vero actione scz diuinorum contemplatione patet in Apocalipsi quā per reuelationem dn̄i nr̄i ihesu xpi hauserat contemplādo. a sic ptz quō agebat tres nobilissimas actiones. ¶ Quanto beatus Johānes stetit in sublimi genere passionis gaudēt̄ sufferens omnia que ob amorē xpi sibi fuerāt irrogata. obseruās diligēter magistri sui uestigia. q̄ vt ait Ap̄s. ad hebreos. ij. Proposito sibi gaudio sustinuit crucē confusione cōtempta. Et sūmo desiderio anhelabat beat9 Johēs vt similia simili ex affectu ꝑter mgr̄m fusciperet q̄lia magister sustinuit ꝑpt̄ eū. vt fieret in eo qđ scriptum est Sap̄. viij. Simili pena seru9 cum dño afflict9 est. a popularis hō regi similia passus est. ¶ Pertulit etiā beatus Johēs tria genera passionū. q̄s distinguēdo vocare possum9 generales. speciales. singulares. Generales aūt passiones dicimus q̄s cum alijs aplis ptulit qz cū eis legit̄ flagellatus Actuū. v. cap̄. Ceteris aplis dimiserūt eos Illi autē ibāt gaudētes a dspectu dsilij. qm̄ digni habiti sūt ꝑ nomine ihesu cōtumeliam pati. Speciales aūt passiones dicimus q̄s a Domiciano cesare legitur ptulisse. a quo in doliū feruētis olei añ portā latinā rome mitti iuss9 est. Ille aūt inde exiuit illes9 Qui etiā alias iussus est venenu bibē et mhil ei nocuit. Quas ideo speciales dicim9 qz licz eas btūs Johānes sustinēt. alij tñ apli et martires passi sūt similia et aliq maiora. Singulares aūt passiones btī Johānis illas dicim9 q̄s iuxta crucē dn̄i stās ptulit cuz mgr̄o. a marissimas passiones q̄s tam in corpe q̄ in corde dulcis ihesus pertulit ex amarissimo opassionis affectu faciei suas. Omnem em̄ dolorē quē magister pertulit corpore. ipse beatus iohānes in aīo suo sufferebat. qui cordis sui a anime intima penetrabat Que videlicet amaritudines tāto erāt vehementiores q̄to in aīa que mori nō poterat ꝑfundiores. cuius cō passio in corde et anima tam immanit seuiebat. vt pie credi possit q̄ nulli martires extra i corporibus tantas amaritudines pertulissent. adeo vt ex sola opassionis amaritudine martir sup oēs martires sit effectus. Et ideo has passiones singulares dixim9 qz in hys nec ꝑmū similez visus est nec habere sequentē. Quis em̄ cogitare sufficiat quāta miseria pectus eiꝰ

impleuerat · cum dulcis magister super eius pectꝰ pone nocte dulcẽ declinãdo in cœna recubuit · de cruce loquens ipsũ dulcissime matri recõmendans dixit · mulier ecce filius tuus. et ad eũ · ecce mater tua · Ex quoꝝ vbꝝ vtute ratio est ebetata. mens amaritudine inebriata · tota aia in pfũdo omnis miserie consternata · O q̃ profundo cordis affectu clamabat illud · ꝯ · ſx · xvij · Quis mihi det vt ego moriar' p te? Nec dubiũ q̃n hoc ex ommibz visceribz voluisset Sic ptz quõ deus exaltauit eum in vite sanctitate ¶ Secõ exaltauit eũ in specialis p̃rogatiue claritate · multa insignia singularis amicicie cumulãs super eum · · Inter que tria tm̃ breuiter noiamus · ¶ Primo q̃ discipulũ quẽ diligebat ihesus cognominare docuit · · Et hoc quinquies vt patz in euangelio ipsius Johãnis · xiij · xix · xx · et · xxi · · Ω ¶ Secõ q̃ suppectus eius in cœna recubuit · tercio q̃ matrem ei et ipsum matri in extremo mortis articulo recõmendare voluit · quoꝝ nullum alicui ceteroꝝ legim̃ euenisse · ¶ Tercio exaltauit eum gloriosẽ mortis singularitate De qua dicit venerabilis Beda Cũ beatus Johannes sciret sibi imminere diem recessus sui vocatis discipulis suis post monita exhortationum ac missarũ celebrationẽ ad vltimum eis valefecit . deinde descendens in defossũ sepulture sue locũ facta oratione appositus est ad pres suos . ℞. ¶ Sed quis ignoruit sensũ dñi aut q̃s obsistat eiꝰ fuit vt dilecto suo tã mirabilem vocationis grãm exhiberet? Vñ q̃ dr Job. v. Nihil fit in tra sine causa · Ideo huiꝰ gratie triplicem causam assignem̃ · hoc em̃ factũ credimus ppt̃ eiꝰ mũdissimã castitatẽ · amarissimã compassibilitatẽ · dei liberalissimã voluntatem · Primã causã ponit Beda vbi s. cũ dixisset · appositus est ad pres suos . statim subit · tã liberalem dolore mortis q̃ a corrupcõe caremus inuenit alienꝰ · Secda causã dicit a marissiãz ꝑassibilitatẽ · Et q̃ hoc scoꝝ auctoritatibz nõ pbare possumus · satis hoc sufficienti rõe ondeꝰ Judicabat em̃ dei clementia indignũ · vt btus Johes duplicis mortis amaritudie plecteret · et quia sub cruce mgri stãs ꝑpatiendo et cõmoriendo q̃dãmõ debitũ mortis exsoluit · placuit mgro hoc est dño nro ihesu xpo · vt in secunda morte sũ lege mortis . i. sine mortis amaritudie moret . Ns si hec rõ tꝰ ab infito posita nõ accipit · rogo legentes vt eã hreant p̃ n dcõ · Terciã cãm dixiꝰ dei liberalissiãz volũtatẽ cuiꝰ causã n̄ e assignare · nec stulte inquirẽti aliquã dare . cũ ipe sit causa causalissima oim cãꝝ · n forte velꝰ illaz causã assignare quã deꝰ per Ysayam · xlv · posuit dicens · Nm̃ placuit sibi in illo aie mee · Sic ptz q̃ gloriose immificauit dñs sanctũ suũ exaltãdo illũ apd pios suos · vt vcacit dicat · Exaltaui electũ meũ de plebe mea Seqt̃ secundoũ pncipale scz · habitat ofidet de quo in sequentib9 dicem̃ adiuuante nos dño ihesu xpo qui e super oia benedictus · Amen ·

Sermo xiij. De eodem ymo secundus.

QVi vicerit faciam illū columpnam in templo meo Apocal. iij. Dicit Bernhardus. Hoc premonitos volo vos esse fres neminē sūper terrā alsq; tēptatione victurū. vt cui forte tollitur aliqua secur? aut magis pauid? expectet alia. vt sibi nunq; in corpe mortis huius libtatē perfectā seu requiē audeat pollicerī. Necesse est em vt veniāt tēptationes. quare? qr nullus coronabit nisi qui legitime certauerit. quō em certabim? si desit q impugnet? qd michi cū victoria si nō sum in plio? ego dns misericorditer nobiscū agens vult nos tribulationib? exercerī. vt qd fructuosis operibus a nobis nō poterit extorqueri. saltē laboriosis impugnati ombus obtineat a nobis deus. Nam sicut nec mare fluctibus. sic nec vita hois carere potest temptationibus sed plena est. vt non imerito tota vita nostra tēptatio appelletur. dicente Job. vij. Militia est vita hois super tram Et qr gloriosus iste pncēps Johannes perfecte vicit oia factus ē columpna in templo dei. hoc est in potioribus domis dn̄ collocatus. vbi inixus super dilectū inhabitat confidenter. tanto nūc in pmys p ceteris sublimatus quāto i via ac in meritis extitit exaltatus Quē in verb apposito ideo nobis deus ponit in exemplū. vt si delectat gloria p̄mior ipsum imitemur in exercitys meritorum. dicens singul' nobis et ommibus thema appositū feliciq Qui vicerit cē. Ac si dicat Qui vicerit sicut Johannes faciā eū columpnā sicut Johānē. Non em personarū acceptor est deus vt ait Petrus. Sed qui fecerit sicut ille accipiet sicut ipse. Verū qa minus sublimata est gloria eius. vt nec cogitando nec loquendo finibam eius possimus attingē. Quid enim locustis cum gygāte? de q̄bus dr̄ Nūeri. xiij. Videmus ibi hoc est in tra pmissionis quos dā de gne gygantēo quib? opati quasi locuste videbamur Ideo ne gloriosa eius pmia vbis vilibus et balbutiētibus inquinem?. ipi tū reuerentia mēlinemus a pmia eius q̄si pūctualit tacta trāsea?. materiam q̄ in manibus ē ad nos miseros cultores inflectentes. vt si de columpnis celestis templi fieri non possumus. saltez de gramis arene. que tam in templi edificatione q̄ columpnarum erectione similiter necesse est fieri studea? Resumentes ergo verbum appositum. Qui vicerit cē. Tria dica? per ordinem. Primo de septē impugnantibus. secundo de modo vincendi. tercio de fructu premiandi. T. V. De primo sciendum q̄ sunt septem que nos impugnant. licet singulorum intentio sit diuersa. scilicet deus. proximus. dyabolus. mundus. caro. homo seipsum. opera virtuosa. Deus enim impugnando nos tēptat vt perficiat. proximus vt noceat. dyabolus vt interficiat. mundus vt decipiat. caro vt inficiat. homo seipsum vt sibi satisfaciat.

ℓ̃o opa ne ℓ̃o ꝓficiat. De ꝑmis tribꝫ dicit beatꝰ Gre. Alia a deo. alia a ꝓximo. alia ab aduersario fuſtimemꝫ. De ſequẽtibꝫ tribꝫ dicit Ber. Impulſor ℓ̃ois ẽ mũdꝫ. caro. ℓ̃omo. Ipſe em̃ mũdꝰ ipulſat de vẽto vanitatis. caro de delicijs voluptatis. homo ipſe vt det conſenſũ voluntatis. Bonum vero opus qđ eſt ſeptimũ nos impugnat ꝑ ſuã difficultatẽ. hec breuiter pauram⁹ videndo quõ ſingula nos impugnent. ¶ V.

¶ Primo ergo nos deus ipugt. et hoc aliqñ in rebus p eaꝝ ſubtractionẽ. aliqñ in corpe p infirmitatũ caſtigationẽ. aliqñ in aĩa per grẽ ſubductionẽ Et hec oĩa vt ad deſiderãda celeſtia nos inuitet. ¶ Secdo ꝓximus nos impugnat rebus ſpoliãdo vel fãmã denigrãdo. vel de quibuſlibꝫ iniurijs nos gũando. ¶ Tercio diabolus nos impugt per ꝑuas ſuggeſtiones a malas iniſſiones. De quo Ber. Ille callidiſſimus ſerpens cui nullũ ſtudiũ eſt niſi fũdere ſanguinẽ aĩmarꝫ. hic eſt qui iugit machinat malũ. venenatis ſuggeſtionibus ſufflat. illicitos motus inflãmat. et mille nocẽdi artibꝫ corda temptare hominũ nõ ceſſat. ¶ Quarto mũdus nos impugt retro et añ. a dextris et ſiniſtris ſenſibus nris exterioribus ſuas offerẽs vanitates de quo iterꝫ Ber. Quot mundus habet oblectamẽta tot vir iuſtꝰ patiẽ tẽptamẽta. dicit em̃ ſingul nob illꝰ Sap. ij. Venite fruamur bonis que ſũt. et vtamur creatura tanq̃ in iuuentute celeriť. nõ em̃ eſt agnitus qui ſit reuerſus ab inferis. Et ꝑ Job. xli dicit nobis mũdus. Circũda tibi decorẽ et in ſublime erigere et ſpecioſis induere veſtibus et eſto gloriofus. ¶ Quinto impugt nos caro nra. dicens nobis illꝰ Sap. ij. Vinũ ꝑcioſo et vnguẽtis nos impleamꝫ. et nullũ ꝓratũ ſit qđ nõ ptrãſeat luxuria nra. Sic em̃ ait Aplus. Caro concupiſcit aduerſus ſpm̃ ac̃. De qua lucta iterum dicit btus Ber. Nosipſi geſtamꝫ laqueũ noſtruꝝ. vbiq̃ noſtrũ citẽ cumferimus inimicum. carnẽ hãc loquor de ꝑcato gemitã et nutritaꝝ. grãde piculũ et grauis lucta aduerſus domeſticũ ℓ̃oſtẽ. maxiẽ cũ nos aduene ſimꝫ. et ille ciuis ſuã inhabitat regionẽ. ¶ Sexto impugt ℓ̃o ſemetipſũ qñ ex vehemẽti tẽptatione pene victus iam eſt in deliberatione dandi conſenſum. De quo iterũ Ber. Noli mirari vſq̃ adeo ℓ̃o impulſor eſt ſui ipſius et ſuimet precipitator. vt nõ ſit quod in altero formidet. ſi ipſe ſolus a ſeipſo manus contineat. Manum tuam dico conſenſuꝫ tuum. hunc ſolum contineas et omnis impugnatio non nocebit. X. ¶ Septimo impugnãt nos opera virtuoſa. Que ex vicio ata natura primorum parentum non delectat operari. Omnem em̃ virtutem et omne bonum difficulter facimus. niſi per continuam aſſuefactionem ipſorum operatio tranſeat in affectum. ¶ Ipſa ſunt enim de quibus dicit ſacra ſcriptura. Erituꝰ in limine. et leo in via. Per erituꝝ enim ℓ̃orrorem. per leonem vero

timorem volens intelligi · quia bona opera habent horrorem in inchoatione et timorē in executione Et sic patet quō ex oī pte hostibz circundamur · vt veraciter dicere possimus illud Ps̄ · Circundederūt me mala quorum non est numerus

A · ¶ Secundo dicendum est de modo vincendi hoc est quō has impugnationes vincere debeamus Sed vt verbis vtar Bernhardi · Qui sumus nos et q̄ fortitudo nostra vt tā multis tēptationibus resistere valeam? Et sūngit · hoc eāt certe quod querebat deus · et ad qđ nos ducere satagebat · vt videntes defectū nostrū cū puris orationibus ad eius misericordiā confugiamus ¶ Primo ergo deū vincimus · si eius flagella sine murmure sufferamus ¶ Secūdo proximū vincimus · si iniurys fatigati malū p malo non reddamus ¶ Tercio dyabolū vincimus si eius persuasionib9 per fortem resistentiam aditum denegemus · Sic docet nos Greg̃ · dicens · In hys tribus debet semetipsam mēs circumspicere oculo vigilanti · ne cōtra mala proximi pertrahatur ad retributionem mali · ne contra tēptamenta dyaboli seducatur ad delectationem et consensum delicti · ne cōtrā flagella opificis ad excessum prorumpat murmuratio nis · ¶ Quarto mundum vincimus si lumen vere fidei teneamus · dicente beato Johā · epla. i. capo v · Hec est victoria que vincit mundū fides vestra · Qui enim perfecte credit deo et futuram vitam mundum istum pauipendit ¶ Quinto carnez vincimus si ouris labo
ribus eius desideria exhaurimus dicente Apostolo ad Ro · viij · Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis ¶ Sexto nosmetipos vincimus si proprie voluntati renū tiantes diuine voluntati per oīa nos conformamus ¶ Septimo bona opera vincimus si ex frequenti affuefactiōe ipsa trahimus ad affectum · ¶ Tercio dicendum est de cumulo pmioꝝ · vt q̄ predicta oīa vicerit qđ et quātū ex hoc apōd deum de pmio sequatur · B · ¶ Sunt ātem septem pmia in Apoc̄ · posita que istis victoribus sunt promissa ¶ Primo de victoria q̄ deus vincimus dicitur Apoc̄ · iij · Qui vicerit dabo ei sedem meā in trono meo · vt sicut per flagella videbat ei aduersari p ītimā vnionē debz a me ppetuo consolari In quo adhesio beate vnionis pmittitur Qui enim vt ait Apostolus adhe ret deo vnus spiritus efficitur cū eo · ¶ Secundo vincentibus primos promittitur remissio ommū peccatorum · cum dicitur Apoca · iij · Qui vicerit vestietur vestibus albis · Et hoc ē quod dicitur Matthei · vi · Si dimiseritis hominib9 peccata eorum · scilicet non reddentes malum pro malo dimittet vobis pater celestis peccata vestra Dimissis autem peccatis relinquimur dealbati · ¶ Tercio vincentibus dyabolum promittitur participatio omnium bonorum que dominus meruit in sua passione · Cum iterum in Apoc̄ · iij · dicat Vicenti dabo edere de ligno vite · i. de fructū ligni vite · qđ est crux christi i

qua pꝛẽdit vita nostra Et est cō
uenies promissio dignū quippe
est vt qui per virtutē crucis q pas
sionis xpi oibus psuasionib9 dia
boli resistit viriliter fruct9 ei9 per
cipiat in eternū. Quarto vincēti
bus mundū pmittit ēne dānati
onis euasio. Cū item in Apoc. ij.
82. Qui vicerit non ledet a morte
secūda. hoc est nō damnabit in in
ferno. Cū em duplex sit mors sci
licet culpe et pene. mortē culpe per pec
cata mortalia incurrimus. mors
vero pene est quā p damnationez
incurrim9. De pma dꝛ Eze. xviij
Alia que peccauerit ipsa morietur
nē. que est mors pma. Dic autez
tangit damnatio que est mors se
cūda. Juste autē victoribus mun
di datur in premiū euasio mortis
secunde. q nemo vincit mundū
nisi qui se mortificat mundo Qui
autē se mortificat xpō deū euadit
merito mortē damnationis. Quin
to vincentibz carnē pmittit spiri
talis consolatio. Cum item Apo.
ij. 82. Vincenti dabo manna ab
scondituꝫ q8 nemo scit nisi qui ac
cipit. dignū quippe ē. vt qui car
nis dulcedinez propter deū respu
unt diuine consolationis dulcedi
ne solenē Vnde dicit bt̄us Ber.
Nennuat homo solari in alijs. q̄
vult in dei consolationib9 delecta
ri. q quanto magis illis euacua
bit. tāto magis illis implebitur.
si multum multuꝫ. si parum paruꝫ.
Sexto vincentib9 seipsos pmittit
tam presentis vite q̄ future subli
matio singularis. cuꝫ item subiū
gitur Apoc. iij. Qui vicerit seipsū
faciam illum columnam in tēplo
meo : C Et est digna es
pmissio. Nam sicut inter omnes
victorias maior est illa qua se ho
mo totum vincit intus et extra.
dicente Salomone Prouer. xvi.
Qui dñatur animo suo fortior est
expugnatore vrbium. sic etiam
nomine columne maius premiuꝫ
promittitur. vt in via hac pre ce
teris preferantur. et in patria glo
riosius sublimētur. Septimo vin
centibus pmittitur omniū predi
ctoꝝ tam presentiū q̄ futuroꝝ co
piosa premiatio. cū tandem oclu
ditur Apo. xxi. Qui vicerit possi
debit hec. Ac si dicatur. Qui de p
dictis vnū vicerit etiam vnū pmi
um illi respondebit. Qui etiam
omnia vicerit omnia etiam predi
cta pmia recipiet et ea cum deo
manens in perpetuum possidebit.
Amen aē.

Sermo decimus quartus. C De sanctis innocentibus Sermo pm9

Nisi conuersi fueritis et
efficiamini sicut parvuli.
non intrabitis in regnuꝫ
celorum. Math. xviij. Dicit bea
tus Maximus epus. Habet xpiā
na simplicitas infantiam suam.
nisi q hec nobilior est q̄ illa. Nā
cristianorum infantia est ex vir
tute. quia propter deum acquisi
ta in moribus. Illa autem infan
tia puerorum est ex teneritudine
nature. d. C Vt au
tem ad exhortationez domini no
stri ihū xpi per virtutis infantiā

efficaciꝰ laboremꝰ triplex est
nobis premiꝰ repromissum. scilz
gr̃a in p̃senti regnꝰ cælorum
et maz premiꝰ in cælo. De p̃mo
dicitur Mat. xi. Gr̃ias tibi ago
pater cæli et terre quia abscõdisti
hec a sapientibꝰ et prudentibꝰ
et reuelasti ea paruulis. ita pater
qz sic placitum est ante te. De
secundo sicut in ꝓpõito th̃emate
declaratur. De tercio iterꝰ dicit
Mat. xviii. Quicunqz humiliauerit se sicut paruul9 iste hic maior
est in regno cælorꝫ. De quo puulo
dicit iterꝰ Maxim9 ep̃e. Videa9
quis sit iste puul9 qui discipulis
ꝓponitur imitandus. Nõ em̃ hũc
arbitror esse de plebe nõ de publico nõ de multitudie cæterorꝫ seu
de cælo. Ip̃e em̃ est de quo dicitur
Ysaie. ix. Paruul9 natus est nobis nc̃. Visis ergo p̃missis q̃ gr̃as
obtinent multas valde. nũc videndũ ẽ quib9 exercitꝫ pueri efficiavaleam9 E Sũt autem
quinqz exercitia p̃ quæ ad pueri
similitudinem peruenim9. videlicet p puritatẽ. simplicitatẽ. et amabilitatẽ. ignoscibilitatẽ. humilitatẽ. Hec quinqz habẽt pueri a
natura. et nos eadẽ studeamus
habere ex grã et vtute. Si ergo
audimus p̃dicta p̃mia puerorꝫ
exercitia iam p̃missa vseqũ studeam9
Ante omnia conemur vsequi puritatẽ. Cũ em̃ puer dicatur a puritate quicunqz hãc habuerit il
le est veraciter puer dei. F
Ex hac ꝑma gratia vocabat Ihesus Aplos pueros dicẽs Johan.
xxi. Pueri nunqd pulmentariũ
habetis. Verũ qz dẽs peccamus.
vt ait Paulus ad Ro. xxx. Oẽs
peccauerũt et egẽt gratia dei. ideo oportet vt peccatũ per pmitentiã expellatur. Et qz mlti oc̃ionẽ
habere videnẽ. q̃ tamẽ p eaz pec
cata nõ exhauriũt. eo qz inefficax
et insufficiẽs sit apud deuz. Ideo
rogat nos deus Iohe. ij. Vt fortẽ et verã oc̃itionẽ habeam9 di
cens. Date michi verũ signũ ac̃.
Verũ aũt signum sunt amarissime
lacrime quas fundimus p peccõ.
Verũ cũ signũ correspõdere debeat signato quãtum potest. Et
cũ lacrime sint signũ. a oc̃itio signatuz. ideo ex ꝓprietatibus signi
cognoscere possum9 qũ sufficiens
sit signatũ G Habent
tamẽ lacrime tres ꝓprietates.
Sũt em̃ calide salse et ab eminentiori sẽsu sez oculoꝝ effluũt. Que
tria nos instruũt quõ oc̃itio sit
facienda. Contritio igitur efficax
ex feruenti deuotiõe et ex medulla
cordis pceder̃e debet. Vt sicut lacrime calide sũt sic oc̃itio ex calore magni doloris et feruoris pceder̃e debet. vt fiat qd̃ in Job. xli
dr̃. De ore eius lampades pceduũt
sicut tede ignis accẽse Sedo lacrime sunt salse. per qd̃ innuitur
qꝫ oc̃itio debz esse amarissima. vt
sit qd̃ Deuteronomij. xxxij. dicit
Fel draconũ vinum eorum. Fel enim draconis peccatuz est. quod
ex sua amaritudine imbibere debz
oc̃erentẽ sicut vinum. T Tercio
lacrime fluunt ab eminentiori sensu. a signãt qꝫ lacrime iste de pro
fundissimo affectu fluere debẽt.
Ex hys ego ẽbz ꝓprietatib9 lacrimarũ in oc̃itiõe ꝑuatis pfcã ẽit oc̃itio

ex hoc peccata omnia condonanē
¶ Scdo sicut pueri hūt simplici
tatez sine duplicitate sine dolo a
gentes et viuētes. sic et nos sim
pliciter viuamus. et simplicitatē
m oibz et p oia teneam9. Quia
sicut dr puer. x. Qui ābulat sim
pliciē ābulat confidēter. ¶ Est au
tē triplex simplicitas sez cordis o
tis et operis. Prima simplicitas
sez cordis est vt oia interiora nīa
sez cogitatio. ratio. et memoria.
et volūtas deū āplectaē. De hac
simplicitate dr Sap. i. In simplici
tate cordis querite illū. Qñ emm
oia interiora ad querendū deū co
eunt tūc qđ queriē cito inuenitur
Vnde Math. vi. Si oculꝰ tuꝰ sim
plex fuerit. totū corpꝰ tuū lucidū
erit. vocās oculū intētionē et affe
ctū. ¶ Scda simplicitas est oris.
quam tūc veraciter tenemꝰ. qñ
nulla duplicitas est in ore. vt locu
tionī nrē semp veritas et pura in
tentiō sit annexa. qđ dñs monē
studuit Math. v. vbi dicit. Sit
sermo vester est est. noī noī aē
nā qđ amplius est a malo est Ac
si dicat Sermo vī ex nulla dolosi
tate aut nulla falsitate a verita
tis tramite recedat. sed est verita
tis semper ānectaē est locutioīs.
et vbi est nō in veritate ibi etiaz
sit nō in locutione. nec ꝓpē vllam
hē locutio vīa a veritate recedat.
nec solū hec simplicitas tenenda
est in locutione. sed in omi sensu
um exterioꝝ apprehēsione. vt si
qđ ōtingat videre vel audire sim
pliciter illud fiat. Verbi gratia.
si ōtingat aliquod pulex videre.
simpliciē videaē. nec corde statim
concipiatur. ¶ Similiter si quid
audiatur nō statim ad delectatio
nē ꝓtrahatur. hoc em simpliciter
videē et audiē cui nō iungiē appe
titus. Vñ Ber. Columbinus et
castus est oculus qui in rebus hu
mano visui obsessis nulla libidine
figiē. ¶ Tercia simplicitas est o
peris qñ oia opa nīa sine exceptī
one cū testimonio sciētie ad de
um ordinantur. nec vnq̄ aliqđ o
pus facimus quod remurmuran
te consciētia in deū nō poterit or
dinari. sed p puram intentionem
omnia damus deo. De hac simpli
citate dr puer. xi. Volūtas dei ē
in hys qui simpliciter ambulant

¶ Tercia ꝓprietas pue
roꝝ est amabilitas. amant em et
amanē facilīter. Sic qui deo a hō
mimbz cupit esse amabilis. in hac
virtute studeāt pueros imitari.
Quibꝰ autem exercitys hoc fieri
possit docet beatus Ber. dicēs.
Arbitror q tu bñ viuas si viuas
ordinabiliter. socialiter. humiliter.
ordinabiliē tibi. socialiter ꝓximo.
humiliter deo. Ordinabiliter vt i
omni conuersatione tua sollicitꝰ
sis obseruare vias tuas. a inspe
ctu dei et ꝓximi conuersationem
hñs bonā. et sine scandalo a sine
q̄rela exhibens te omnibus ama
bilē. benignos moēs a dulcia ver
ba oibus prebens. De quo dr Ec
cle. xx. Sapiens in vbis seipsum
amabilem facit. Vere em est sa
piens qui verba et opera sub di
sciplina morū scit regulariē ordi
re cauēs sibi a scandalo et preō
Socialiē etiam debes viuē si ama
bilis cupis esse. Quod tūc facis

si studeas ommium mores et opa portare patiēt. a a nullo porta ri. pacifice viuens et quiete ommibus te blandū et affabilem exhibere. Vnde Salomō qui pacifi cus interpretatur dūs est amabi lis dño. eo q dns diligeret eum

¶ Tercio debes viuere humliē si amabilis esse cupis . R¶ Verū qr humilitas est vnū membrum de principalibus membris in principio sermonis ꝓpositum Ideo loco eius ponam9 verecun diam que est virtus ꝓpria pueroꝝ. Pueri em̄ sunt sēper verecūdi de q̄ virtute dicit Bern̄. Nescio an quicq̄ grati9 verecūdia adueni ri in moribꝰ hoim queat. q̄ licz oim etatū ornatus sit in teneriori tm̄ eta te ap̄li9 pulchri9 qz nitescit Quid amabilius verecūdo adolescēte. q̄ pulchra a q̄ splēdida gēma verecūdia est in vultu adolescentis. sozor innocentie est et columbine simplicitatis indicium. testis inocentie. lampas pudice mentis ui giter lucens. vt michil in ea turpe vel indecori residere attēptet qđ non illico ꝓdeat ¶ Quarta proprietas puerorum est ignoscibilitas. Facillime enim pueri consueuerunt ledentibus condonare. Sic et nos nostris offensoribus cōdonemus. Ad quod faciendū tria nos mouēt et alliciunt. scz necessitas. vtilitas. et conformitas ¶ Primo necessitas ad condonādum iniurias nos compellit. q̄ mandatum est a deo Leuit. xix. Non sis memor iniurie ciuium tuorū. ꝓpt̄ qđ dicit Luce. xi. Serue neq̄ nonne oportuit te misereri conserui tui. qđ aūt oportz necessitas nos expellit. qr nullū bonum a nobis acceptatur nisi ꝓximo ig noscam9 ¶ Secda vtilitas consideranda ad ignoscendū facilit nos iducit. Hec autem vtilitas est remissio ommium peccatorum. Vñ Eccli. xxviii. Relinque ꝓximo tuo nocenti te et tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Et iterū Luce vi. Dimittite a dimittem̄ ¶ Tercio ad condonandū nos mouet cōformitas. Cū enim facimus hoc qđ deus in extrema necessitate constitutus fecit scz in passione q̄ dixit. Pater ignosce illis qr nesciūt quid faciunt. dicimur ex hoc nō modicū assimilari deo . Vñ Crisos. Nichil est qđ sic deo similez faciat q̄ ledentibus forte placabilē

O ¶ Quinta et vltima ꝓprietas puerorꝝ ē humilitas. Qualit ergo hāc habeam9 interpretatiōe nobis edocemur. dicit em̄ humilis q̄si humo similis. Hum9 ergo est fertilis stabilis despicabilis. Que tria in nra humilitate dnt inuenire ¶ Primo q̄ nra humilitas debet ee fertilis. vt sim9 humiles non verbo tm̄ sed ope et veritate. Humilitatē talit in opere exercētes. vt viles et abiecti in omnib9 iudicemur. Multi em̄ dicūt a sentiūt de se vilia sed non sustinent ab alijs dici idē. Hy formā habēt humilitatis sed nequaq̄ opera veritatis ¶ Secundo humilitas nra sit stabilis. vt sicut in ꝓsperitate sic in aduersitate. in honore sicut in abiectione. in laudibus sicut in vituperiis stem9 immobiles sic terra Quia sic dicit Pro. xvii. Qui mollis

a dissolut⁹ est in ope suo frat est sua opa dissipātis Dic Ap⁹ p. Co rinth. xv. Frēs mei dilcī stabiles estote et īmobiles. Tercio despi cabiles sim⁹. i. deformes in habitu exteriori sicut era. oēz sollicitudiēz nrām in decorē interioris hois ordi nates. vt cī nemo p̄t manū mit tē in amboꝝ⁹ negligant exteriora vt decorētur interiora Imitātes eū de quo dr Ysa. liii. Nō erat ei spēs neqz decor a c̄. Verū q̄to vi ta hois est purior. tanto ei solet a dēmonibus dolosius insidiari.

¶ Ideo prescripta puritas per quatuor mala destruitur. scz per mimiam occupationez. carna lem delectationem. superbie inflā tionem. luxurie inquinationem Quod pulchre in veteri testamē to legimus p̄figuratum. Naz pu eri a Pharaone submergūtur. Ab vrsis lacerātur Ab anthiocho precipitātur Ab Herode trucidā tur De primo dicit Exodi primo dixit rex egipti obstetricibz he breorum Quando obstetricabitis hebreas. si masculus fuerit inter ficite a proicite in flumen. si femi na reseruate. Quid per Pharao nem qui interpretatur dissipans preparatos. nisi terrena occupa tio que puritatez dissipat prepa ratam accipitur. De qua occupa tione dr. in. ex. xx. Aspersione pulueris mutauit os et oculos fu os. Dic Ezechielis. xxviii. In miqtate negociationis tue polluī sti sanctificationem tuam. Sco pueri lacerātur ab vrsis. iii. Reg. ii. Egressi sūt duo vrsi de saltu et lacerauerūt ex eis. xlii. pueros.

Per hos vrsos carnal delcāco acci pit Sicut ei vrsi p mellis pua dul cedie potūt sepe vitā. sic a c̄. Quia sicut ait Aplus. Si scom carnem vixerimus. non solum puritatem perdimus. sed penitus moriemuē ¶ Tercio pueri precipitantur ab anthiocho. Sic em dr. i. Macha beor. vi. Mulieres infantib⁹ ad ubera suspensis p muros p̄cipita uerūt. Per hunc anthiochum q̄ silentium paupez interpretatur superbia intelligitur. que pauper tatem ꝓpriam semper silet intu ens altiora. et credit se aliquid esse cum nihil sit. que etiam ange los ab altitudine celi p̄cipitauit. multomagis hoies quantumlibet pueros. Vñ Her. Expedit tibi ñ esse virginē q̄ de virginitate in solescere. Et subiungit. Salubrio rem ergo viam sequendi deū ele git i humilitate peccator. q̄ i vir ginitate superbus. ¶ Quarto pu eri ab herode trucidantur. Sic em dicitur Math. ii. A bimatu et in fra a c̄. Glosa. idest a binis annis Per quē scz herodē luxuria designē q̄ puritatē in nob fedat penit⁹ et extinguit. Ad hoz pueroꝝ ꝓprie tatē nos ducat dñs nr ihūs xps

Sermo. xv. De scō Siluestro papa Sermo p̄m⁹.

Homo quidā peregre p̄fi ciscēs vocauit suos fu dos et tradidit illis bo na sua Math. xxv. Ubi⁹ gre. expo nēs verbū ꝓpositū dicit. Quis est iste homo qui peregre proficiscit. nisi redēptor noster qui in ea car ne quā assumpserat abiit i celū.

Carnis em̄ ꝓuīs locus terrā ē · hue quasi ad pegrīa ducitur · dū per re demptorem nostrum ī cēlo collocatur · Qđ bene per aduñctum ꝓnomen īnuitur · per qđ ab alīs hominibus specificatur · Ipse em̄ sic singulariter homo extitit · vt nec ꝓmum similem visus est nec habere sequentem de cui⁹ singulāitate dicit Job · xxxvi Ecce deus excelsus et nullus ei similis in legislatoribus inuenītur In verb̄ ergo huius euāgelij sūmatiz pestrictis glorioſus iste ac singularis dō Jhesus xp̄e nob̄ īsinuat qñq; que fideliter ꝓsiderata nō modicū nos emēdāt sz bonorum suoz distributionē · seruorū negotiationē · negotiatois ratiōnē · bone negotiationis remunerationē · male rationis damp natiōnē Primū ibi homō quidā · scd̄ m ibi abīt · terciuz ibi accessit aūt · quartū ibi euge serue · quintum ibi serue male · Dec per ordīnē p sequentes ¶ Primo dicam⁹ de bonoz huj⁹ beati hominis distributiōe · Qui videlicz homo in ascensione peregre ꝓficiscens · hoc ē · ī cēlū dedit dona hominibus distribuens eis sua bona · Et vnī dedit qñq; talenta alīj duo diuidens vnī cuiq; sđm propriam virtutez

O ¶ Per hec quinq; talēta siue dona quinq; corporis sensus accipim⁹ · dicente beato Gregorio · pene eisdem verbis cum sb iungit · Quinq; talentis donum quinq; sensuum · videlicet visus · auditus · gustus, odoratus · et tactus exprimitur · quos idcirco dominus nobis otulit vt luctemur in eis · qđ ꝓficiat in eternuz Dec breuiter dicta de ꝓmo membro sz bonoz distributiōe sufficiāt ¶ Scdo dicēdū est de seruoz negotiatione q̄ sumus nos · P ¶ Qui ergo cū hys quinq; sēsibus tanq̄ cuz quinq; talentis vtiliter negociari voluerit · debet vsū eo rū ad tria fideliter ordīnare · q̄ ex eoz obiectis meliora cogitarē · Primo dico debemus sensus nostros ab illicitis declīare · ne hauriamus ex eis qđ in aīa nos occidat · Q ¶ Quia vt dī Pro · xvij · Mors seuus feneſtras posita ē que si intrare ꝓmittitur morimur coram deo · Nec sufficit vnum sensū ab illicitis custodire · sed oportet vt omnes per diligentem custodiā obstruañt · Dicit em̄ Gregorij · Quid autem prodest ciuitatē vndiq; munīē pateat āt aditus ex vna ꝑte ? Sz scꝑtura ab ommb⁹ illicitis ꝓcipit abstinere · Vn versus · Sunt sensus qñq; quoz mala sensa relinq̄ · Quāē · q̄ isti quinq; sensus ex corrupta natura ad illicita declinati quīq; sanctissimos et fortissimos hommes perstraueruñt · Nam visus Euam strauit · sicut Geneſis tercio dicitur · Videns mulier lignū quod esset pulchrum visu comedit et dedit viro suo · ¶ Item visus strauit dauid · Qui cum post multas ac fortissimas victorias deambularet · post sompnum meridianum in solario domus sue vidit Bersabee vxorē Vrie et lxi se lauantem ac̄ · ¶ Sed secundus sensus scilīcet auditꝰ deiecit Adā de quo dicitur Geneſis tercio ·

Quia audisti vocem vxoris tue plus q̄ me maledicta terra i ope re tuo ac̄. Similiť Petrus q̄ cum ad voc̄ vilis mulieris pterritus timuit mortē negauit vitā. sicut dr̄ Mat. xxvi. et Joh̄ā. xxviii. legitur manifeste ¶ Tercius sen sus scz olfactus vicit Judaz pro torē. q̄ cū sensisset odorē vnguenti effusi supra caput Jhū cristi indig nādo et murmurando dixit. Vt q̄d perditio hec ac̄. Qui male phi cit ens vsq; ad dm̄ perditionē vēditio nē desperationez sunpus occisio nē miserabiliť peruenit ¶ Quar tus sensus videlicz gustꝰ infatua uit ipsū Esau filiū Ysaac patriar che. qui illectus ex rufa lēticula vendidit pmogenita sua de quo dicitur Gene. xxv. Coxit Jacob pulmentū ad qd̄ cū venisset Esau lassus de agro ait da michi de co ctione tua hac rufa. q; oprdo las sus fū. Cui dixit Jacob Vende mi chi pmogenita tua. At ille espō dit En morior Quid michi prode rūt pmogenita ac̄? Et sequitur Accepto aūt lentis edulio come dit et bibit pensendens q; pmo genita vendidisset ¶ Quintus sen sus videlicet tactus strauit Sāp sonē piter et Salomonē. quorum alter in scptura fortissimꝰ alt̄ vō sapientissimus memoratur ¶ Se cūdo hi sensus ab illicitis abstra cti debent ad obiecta deuota ac de o digna fidelitez ordinari. vt ea dem obiecta p imaginationez ad interiora trāsmissa animaz ad de uotionem afficiant. dirigendo vi sum ad proximorum miserias ꝓpē compassionem. auditum ad pre dicationes edificatorias propter vite emendationem. gustum ad refectiones necessarias propter solam corpis sustentationem. ta ctū ad exercitationes duras et a speras ꝓpter dei imitationez. vt videlicz singuli sensus tāq; famu le fidelitez obsequētes dñe sue scz licet aie rationali certatim ad ite riora deuotas materias offerāt. vt ipa aia tanq; sapiens mulier ad fructuz meritoꝝ se valeat exci tare. De hys duobꝰ exercitijs vi delicet sensuū ab illicitis abstracti one et eorūdē ad bona obiecta or dinatione. dr̄ Eccl. xij. Melius est ire ad domū luctus q; ad domuz cuiuj Et de eisdē Bern̄. Habeat deuotus hō familiam sensuum su orum sic ordinataz ac disciplinatā. vt dicat huic vade et vadat et a lj veni et veniat ac̄ ¶ Tercio ex obiectis sensuum debemus melio ra cogitare. Verbi gratia. ¶ S Si visus videat pulchra. auditus audiat dulcia. gustus sentiat sua ua. nō illic resideant. sed ex hys cogitent bni viatores meliora. scilicet dei pulchritudinem. celē stis armonie dulcedinem. et sic agatur de reliquis. ¶ ¶

Unc beatus Bernardus. Pru dens estimator rebus vtitur pro speculo. et in omni quod cernit sui amatoris refulgat memoria. a spicit cuncta que condidit ac quo modo condiderit. atq; tanta ex arta dilectionis quam precontu lit sapienter estimat quanta ser uauit in dotem. Nec dubium qñ creator sibi meliora reseruauit q; dederit creature. Vilia sunt ergo

presentia. licet multa ex eis pul
cra et dulcia appareant. sed opti
ma sūt que signant. Qđ ptz Ysa
ye. qui oīa pūtia vocat somnum
dicēs. Sicut somniat esuriens et
vmedit. cū aūt fuerit expgefact9
vacua est aīa eius. Et sicut somn
at sitiens et bibit et postq̄ exper
gefactus fuerit lassus adhuc sitit
Sic erit multitudo oīm gētiū que
dimicant ꝟra montem syon. dili
gendo tpalia plus q̄ deū. De hoc
somno dicit btūs Gre. Sepe otin
git dormienti inopi vt se per som
nū diuitē videat. atq; ex eisdez re
bus animū extollat. letaī se habē
qđ nō habet. sed repente euigilās
dolere incipit qui diuitiaruz ymа
ginē dormiens tenebat. et tunc
gemit sub paupertatis ponderē q̄
se credidit diuitias possidere. Qđ
si scriptūrē non credim9 tempus
pteritū qđ vixim9 ad memoriā re
uocemus. et inuenim9 q̄ oīa pre
terita nihil differūt iā a somno.
Cogitet ergo qui poterit si expedi
at p breui somno tpis eternā vitā
perdere. et cū damno penas per
petuas fustinere. V.
Tertio videndū est de sensibū nō
strorū tāq̄ talentorū reddēda ra
tione. qđ intelligit in eo qđ dicit.
Post multū vero tpis venit dns
seruoz illoz et posuit rationem
cū eis. hoc aūt tēpus est mortis.
in quo cum singulis nobis ponit
rationē cū vsura exigens qđ cōmi
sit. Deus em̄ qui in ascēsione pro
ficiscēs ascendit in celū. in morte
singulorum reuertit rationem exi
gens de talentis. X.
Quō rationem a nobis exigat
ipse iudex nobis insinuat Ysaye.
xxviij. vbi dicit. Ponam in pon
dere iudicium et iusticiam in mē
sura. Judicium autem in ponde
re ponere est sēm pondus bonā a
mali nos iudicare qđ cōmisimus
coram deo. Verbi gratia. Pecca
ta nostra in dei iudicio ponderan
tur. vtrum sint commissa ex igno
rantia. vel malicia. vel infirmitate.
vtrū ex subreptione vel intentio
ne. vel quod deterius est morosa
delectatione. Similiter bona no
stra ponderantur. vtrum ex deuo
tione vel leui affectione. vtrum
voluntary vel coacti obtulerim9
ea deo. si difficilia arduа vel leuia
Et sēm hec ponderа boni et ma
li merito punitionem vel consola
tionem. damnationem vel glorifi
cationem reponderat nobis deus.
Quia sicut dicitur Prouer. xi.
Equum pondus voluntas eius.
Nam de reponderatione malorum
dicitur Deutero. xxv. Pro men
sura peccati erit modus plagarum
Et in Apoc. xviij. dicitur. Quan
tum glorificauit se et in delicijs
fuit. tantum date ei tormentum
et luctum. Modus autem reme
tiendi bona erit sine modo. dicen
te Apostolo secunda ad Corinthi
os quarto. Id quod momentaneū
um est et leue tribulationis no
stre in presenti. supra modum in
sublimitate eterne glorie pondus
operatur in nobis. Vnde secundo
Paralipp. x. Ego maius pondus
apponam. Similiter iustus iudex
ponet cōtra nos iusticiam in mē
sura bona et mala. mensurans q̄
diu ea fecerimus. si in longum

ea vel vsq; in finē ōtinuauimus ¶ Et secūdū hoc bona pro bonis ma la pro malis nobis a domino re metiuntur ¶ Ita sane vt in momē to & in ictu oculi ad infernum vel ad purgatoriū · vel etiā in celū se cūdū exigentiā negotiatiois quā fecim⁹ in talentis ictu rapidissimo trāsseamur · ¶ Quarto dicēdum est de bonū negotiationū remune ratiōe quā intelligim⁹ in eo qđ dr Euge serue bone &c̄ · Verū qr in hoc tum talentorum negotiatione tri plex est difficultas · scz resistētia · carentia · ōtinua dei reminiscētia Ideo dominus deus dat nobis tri plex premium illi difficultati tri plici correspondens · scilz dei dile ctionem · spiritualem consolatio nem · eternam glorificationē ¶ A Primo dico quia magna est difficultas sensus continue cohibere ex illorum prohibitione deum di ligere cogimur · Anima enim ad imaginez dei qui amor est creata insitum habet naturaliter amorē que cum ignoscitur amare sensibi lia cogitur amare deum · Vnde Au gꝰ · Cū exhauseris cor tuum ab a more mūdi hauries amorē dei · et incipit inhabitare caritas · de qua michil mali prędere pt · ¶ Se cundo magna est difficultas care re sensibilibus · de quibus delecta tiones plurime hauriuntur · dicē te Prophēta · ex psona seculariū Delectasti me domine in factura tua &c̄ · Ideo loco corporalium de lectationum exhibet nobis deus spiritualem consolatiōnem · dās seipsum nobis in quo delectabili ter fruamur ommibus hys spiri tualiter que corporaliter dimissis propt̄ deū · vt q̄ visui nostro cor porali subtraximus pulchra · au ditui clara et dulcisona · olfactui suauia · gustui dulcia · tactui lenia · hys in infimis melioribus in de o spiritualiter perfruemur · Qđ expresse insinuat beatus Augu stinus dicens · Quid amo cum te amo domine deus meus · nō speci em corporis nec candorem lucis o iunctum oculis · nec dulces melo dyas delectabiles auribus · non florum aut vnguentorum aroma ta suaue olentia · non manna et mella que reficiunt gustum · nō membrum acceptabile carnis ā plexibus · Nec hec amo cum amo deum meū · a tn̄ amo quādā lucē et quandam vocem et quendam odorem et quendam cibū et quē dam amplexum interioris homi nis mei · vbi fulget aīme mee qđ non capit locus · vbi sonat quod non rapit tempus · et vbi olet quod non spargit flatus · et vbi sapit quod non minuit edacitas · vbi hęret quod non diuellit sacietas · hoc est quod amo dum amo deum meum · Item beatus Bern hardus Deus est iustis forma spe ciosissima ad oculum · armonia delicatissima ad auditum · odor fi auissimus ad olfactum · sapor dul cissimus ad gustum · amplexus de lectabilissimus ad tactum · Cum igitur anima habeat quinq; sen sus spirituales · sicut corpus qnq; corporales · qui renuit propter deum in corporalibus delectari meretur qnq; in spiritualibus cō solari ¶ Tercio quia magna est

difficultas in constantia dei remi
scentia Ideo remunerat nos de
us per eternam glorificationem.
Et hoc est qđ promittitur nobis.
Primo regum. ij. Et qui glorifi
cant me glorificabo eos. ac si di
cat Qui glorificant me. habendo
me semper pre oculis et hospitan
do me in cordibus suis per conti
nuam rememorationem. glorifica
bo et ego deificans eos p eternaz
glorificationem ¶ Quinto et vl
timo videndum est de male ratio
nis dampnatiõe. que intelligit in
eo qđ dicit Serue male et piger.
vsq; seruum inutilem eicite in te
nebras exteriores id ẽ in penas e
ternas Qui enim volens cadit in
tenebras interiores culpabilis a
sciẽtie. merito mittit in tenebras
exteriores dampnationis eterne
.C. ¶ Pena autem eterna dicit
tripliciter generalis ¶ Primo pp
ter omnium penarum cõiunctio
nem Vnde dicit. in. he. ix. Quia
dereliquerunt dominũ deum suuz
idcirco induxit sup eos dominus
omne malum Qui autem omne
maluz dicit nichil excipit ¶ Secũ
do pena dampnatoruz generalis
dicitur Quia totum hominem in
tus et extra in corpe et in anima
et in ombus sensibus a membris
et corporis ptibus cruciabit Qđ
flens predixit domin? Luce. xix.
dicens. Quia venient dies in te vl
q; et angustabunt te vndiq;
¶ Tercio generalis dicitur Qui
a omnia pcã cõmissa ardebũt.
nec vnum ex ombus gtũlibet
minimũ vmq; poterit cõsumari.
dicente domino in euãgelio Ame
dico vobis non exibis inde donec
reddas nouissimum quadrãtem.
Vocans nouissimũ quadrantem
minimum peccatum. Vnde beat?
Gre. Qui de magnis malis debi
tores sunt supplicys traditi. etiaz
nouissimum quadrãtem soluunt
Illis enim minima parcũtur qui
maiora mala districte deflenduntur.
quos autem magna premunt etiã
am mala minima affligunt patiẽ
in iehenna A quib? malis nos de
fendat ihesus xps dns noster.

¶ Sermo decimus sextus ¶ De sãc
ta Agnete martire sermo pmus

Despondi vos vni viro vgi
nem castam exhibere
christo. ij. Chorinthiorũ.
xi. Dicit beatus Bernardus Tri
a sunt que matrimonium perfici
unt spirituale. Sunt autem ista
tria desponsatio. subarratio. cõ
sũmatio Per primum scilicet de
sponsationem consensus nuben
tium comportatur. per secundum
scilicz subarrationez ratificatur.
per tercium videlicet corporum a
iunctionem matrimonium consu
matur. ¶ Est tamen differẽtia inter hec duo matrimonia.
quia in carnali matrimonio corpo
ra. In matrimonio vero spirituali
corda transferuntur In verbis
ergo propositis predicta tria ma
trimoniz constituentia intelligũ
tur. Nam in eo qđ Apostolus di
cit Despondi tangit desponsatio
nem. quia ipse verbis doctrine
inter deum sponsum et animas
humanas fideliter oportauit. In

eo autē q̄ dicit · virginem ea
stam tangit subarrationez · Nam
virginitas arra est · dicente Ber
nardo Os vn⁹ quisq; a deo singu
lariter accepit · hoc illi arra este
In eo autem q̄ sponsit · exhibe
re cristo tangit matrimonij con
summationem siue coniunctionem

E ℣ In hys tribus gloria
tur beata virgo Agnes · matri
monium inter se et dominum ve
raciter consummatum · Nam de p̄
mo · scilz de desponsatione dixit
iuuenem qui eam adamauit · et eā
sibi despōsari desiderauit · Ipsi sū
desponsata cui angeli seruiunt ·
De secūdo · scilicet de subarratio
ne iterum gloriatur dicens · An
nulo suo subarrauit me dñs me
us ihesus cristus · et tanq̄ spōsaz
decorauit me corona de tercio ite
rum gloriatur dicens Jam āplex
ib⁹ cristi castis astricta fuz a eor
pori eius sociata · Ipsi sū iuncta i
celis quē in ētra posita tota deuoti
one dilexi · Et hec de matrimonio
beate Agnetis quo sponso suo de
o in celis eternaliter copulata est
breuit tacta sufficiant Nunc stilū
ad morū nostroz conuertentes edi
ficationē et discentes quomodo
et nos possimus fedus nuptiaruz
cū deo inire et ostendere · vt a nos
sibi matrimonialiter copulari in e
ternum in celis cū eo viuere valea
amus · F ℣ Propter hoc
sciendū q̄ anima ad imaginē dei
facta in p̄ma sui creatione i liber
tatē quādā posita est · in qua lib
tate ad bonū et ad maluz se pote
rit inclinare · hys michi lom⁹ recto
rē liberū arbitriū rationē videlicz
gubernantē se et regentē se · Et sic
inest ei inē vitam et mortē · inter
lucē et tenebras · item bonū a ma
lū cogitio iudicij et optio elegēdi
q̄ voluerit Ita vt hac libtate fre
ta potens sit facere siue bonuz si
ue malū G ℣ Stāte itaq;
aīa in hac libtate · oīs creatura
certatiz desiderat sibi aīam despō
sare oibus acclamātib⁹ · O si trā
sīret ad nos · nec mirū · ipsa ē do
mina mūdi a nobilior oī creatu
ra · et ideo oia mādāt ei p̄ sensus
corporis tanq̄ p̄ nūcios vt ei ose
tiāt · hec diuitias · hec delitias · hec
honores · hec dignitates · hec ptā
tes · hec singula et vniuersa apud
aīam tēptare nō cessant a singla
istorū p̄mittūt ei sufficiētiā · licet
soluere nequeant q̄s p̄mittūt
H ℣ Inter que hec oia dn⁹ eti
am ad eā nūcios suos mittit mā
dās ei p Jēmi · in · dicēs · Reuer
tere ad me et ego reuertar ad te
Et in Cāti · v · Ostende michi faci
em tuā sozor mea sponsa · hoc est
est inclina ad me osensū tuū · hāc
dei a oim creaturarū desiderabilē
clamationē admirās Paul⁹ dixit
in · ad Corī · iiij · Spectaculuz facti
sumus angelis et mūdo et hymi
nib⁹ · Os exponēs Bern̄ · dicit · q̄
si ita est q̄ oculi ommium sint in
nos nostri quo abierūt · aut qua
re ipsi soli recesserūt a nob · a dex
tris et a simistris tāto studio circū
specti soli nos dissimulam⁹ ispi
cere vitam nostram ! Dicunt emz
singuli · O si ad nos pertranseat ·
licet intentione dissimili · Nam de
malis angelis a hymimbus dicit
Psalmista · Oe exspectauerunt

prēōres ac̄. De hoīs aūt ipse dicit. Ne expectāt iusti donec retribuas mihi. Vnde itaq; acclamationibus dei et omnium creaturaꝝ in longū otinuatis. Heu maxia hominū multitudo plus credēs sēsum vanitati vtpote pūtibus q̄ si dei veritati de absentibz a futuris. abnt et consentit in creaturas renuncians creatori. Dicitq; illud Exodi. Sponsus sanguinum tu mihi es. Ac si dicat Si te deum in sponsū elegero vis tantū nām fidorē nām laborez. et vt p te sanguinē nām fundamus. Dicitq; illud Job. xxi. Hecede a nobis sciētiā viarū tuaꝝ nolum⁹. et quis ē dñs vt seruiam⁹ ei? Sicq; otingit vt dño dicēte scz Luce. xi. alī⁹ vadat ad villā suā spectandū. alius ad iuga boum pbandū. alius ad vxorē suā ad delitiandū. dicētib⁹ singulis ad nūncios dei. Hogo te habe me excusatū. Et relicto deo adherentes creature. tandē aliq̄ miseri experiunt licet sero. q̄ ista sensibilia multa promiserāt et paꝝ soluāt. Juxta illd Eccī. xxi. Exigua dabit a multa improperabit.

J. Vic aūt error ex tribꝰ causā surgit. scz q̄ bona mūdi sūt presentia. vera bona apparentia. et nūc florentia. Primo dico q̄ iste error surgit ex visibilium psentia. que vndiq; sensibz nīs se ingerūt. Deus autē et eius bona inimme iam videntur. et ideo mēs assueta pūtibus ad ista visibilia facilime se inclinat dicēns illd sap. ij. Veīte et fruamur bonis que sūt. et nō pretereat nos flos tpis. Vnde Gre. Nisi mens districte seuitatis freno ab hys sēsibilib⁹ otinue se retraxerit. nolens in ea labi et in eis delectabiliter requiescit. Scdo error iste surgit ppt apparentiā. Deus enī indoit animē rationali naturalē appetitum. vt appeteret summum bonum q̄d est deus continēs in se veraciter omne bonum. Ipse autem cupiens nos ad se allicere bonorum suorum vmbram et quandam similitudinem licet tenuem spargit in creaturis. nō vt illa nos deciperent. sed ad eum transire inducerent. et ideo anima sūmū bonum sommans credit se posse inuenire illud in istis transitorijs a caducis contēta signo pro signato. Et sic creature que debebant allicere ad deū. facte sūt in decptionē stultis hoīb⁹. iuxta illd Sapientie. xiij. Creature facte sunt in deceptionē et temptationem animis hoīm et in muscipulaꝝ pedibus insipientiū. De quo habetur figura in libro Judicū de gedeon qui fecit Ephot ad honorem dei de mauribus et monilibus spoliorū madian. In quo postmodum filij israhel fornicati sunt. et factum est Gedeoni et domui eius in ruinam et decēptionem et cetera. Vnde Bernardus. Non esset tēp hensibile desiderium hominis de hys que parent si ibi quereret vbi veraciter habent esse. Hoc enim in deo vero est. Tercio iste error surgit ex eo quia qui presentia eligunt. florere et iocundari permittuntur. Juxta illud Psalmiste dicētis. Et dimisit eos secundum desideria cordis eorum.

ñc̃. Qui autem deū eligunt ouris et ōnuis laboribus exercentur. Vnde Job. x. Si iustus fuero nō leuabo caput saturatus afflictiōe

K Ex hys ergo causis et multis similibus omnes pene relicto deo ad trāsitoria sē cōuertūt Interim benignus deus contēptum se videns reuocat nos continue. a suis contemptoribus vt ē deant etiam premia repromittit clamans post terguz. illud Cant. vi. Reuertere reuertē funamitis. nunc per comminationem. nunc per supplicationez reuocans abeūtes. Nam de comminatione dr Ezē. n. Dixisti vadaz post amatores meos qui dant panes michi lanam et linum et oleum Et seq̃tur ōminatio. Ecce ego sepiam viam tuam spinis. et sepiam eā macería a semitas suas non inuenet. De supplicatione vero dicit Jē. iij. Vulgo dicitur. Si dimiserit vir vxorem suam et recedens ab eo duxerit alium. nunquid reuertetur ad eam vltra. nunquid non polluta a ōtaminata erit mulier illa? tu autez fornicata es cū amatoribus multis. tamen reuertere ad me dicit dominus Reuertere auersatrix et non auertā faciem meam a vobis. quia sanctus sum et non irascor in perpetuuz Oō si aīma ex hys in pfundo cordis intrīm secus ad penitentiaz vere pmota fuerit dicens. ex omni affectu ommibus suis amatoribus et mundi vanitatibus. illud Ysa. xxij. Recedite a me amare flebo In quibus verbis indicit sibi a peccatis cessationez. et de commissis cōtritionem. et sic perfecte ad deum conuersa fuerit dicens illi Osee. ij. Vadam et reuertar ad virum meum priorem. qa michi bene erat tunc magis q̃ nunc. Jurās et statuēs in reliquum ei seruire iudicia iustitie sue. ex hoc mutuo consensu desponsatio fit completa. L Secundo deus suam sponsam taliter vt dictum est ad se conuersaz ēb9 munus cultus subarrat. ex quibus decenter ornata redditur deo grata. Primo dat ei tanq̃ monile adornās pectus scilicet ab omnib9 peccatis plenam puritatem. De quo gloriatur Ysaie sexto Induit me dominus ac̃. vsq;. a quasi sponsam ornatam monilibus. Secundo dat ei annulum adornante manū. i. meritorie actiōis acceptabilitatē. vt qui nō longe ante dictū est illud Ysaie. i. Nō accipiā munz a vob. manz em̃ vestre sanguine plene sūt. etiā quātūcunq; minimū gratanter accipit. dans p eo pmiū semper durans. in tā tū vt etiā perpetuū premiū ei donet. Dicit em̃ Greg. Cor et non substantiā pensat deus. nec perpendit quātum in eius gloria. sed ex quāto offeratur. Quia ante dei oculos nunq̃ vacua est manus a munere si archa cordis plena sit bona volūtate. Iste ē ānulus quē pater Luce. xv. ca. attestāte iussit dari filio suo reuertenti dicens Date annulum in manum eius. De hoc annulo gloriata ē beata vgo agnes. de qua in presenti nobis est sermo. cum dicebat. Annulo suo sbārauit me etcetera

Q. Tercio subarrat deus spō sam suam ponens coronam in ca pite suo. per quā conuenienter i telligimus regalem dignitatez. vt que lōge āte ignominiosa me retrix est vocata Jeremie tercio Sub omni ligno frondoso tu pro sternebaris meretrix. nūc cōuer sa ad dominum nominetur ami ca. eo lumba. soror. sponsa. mol lis teneza. a quoquo delicatius potest dici Dns enim omnibus nōminibus legim9 ipsam nomi nari. post eius conuersionem ad dīm a copulacōez matrimonialē cū deo spōso suo Et cui prius di ctū est Ysaie. xlvn. Descēde sede in puluere filia babilonis. sede ta cē intra i tenebras. quia non vo cabēris vltra domina regnorum Nunc ei conuerse ad dominū deū dicitur in eodem. xlvn. Erunt re ges nutricij tui et regine nutri ces tue. et vultu in terra demisso adorabunt te et lingent puluerē pedum tuorum De hac corona di citur p Ezechielē. xvi. Dedi coro nam decoris in capite tuo et ecce tempus tuum tempus amantiuz est Jn quo verbo sponsa trahit i aliud genus deuotionis. vt non quecumq dei fūt cupiat sed ipsuz deum desideret Nam per hanc co ronam nobilis facta incipit gau dia postulare a que excedunt om ne meritum desiderare .

N. Tercio post predicta matrimoni um facilīter et feliciter consūma tur Quod taliter contingit. cum anima sancta ex dōnis arrarum supra modum nobilitata. ex ver bo vltimo dicto. scilicet temp9 tū um temp9 amantiū prouocata. a quo petere debeat informata. incipit audere magna. ita vt in ipsum deum veniat. et q8 cepit o pleat. ex medullis cordis dirigat vota sua dicens continuo amore illud Canticorū septimo. Veni di lecte mi. Nam vt ayt Bernard9 Desideriuz vox est valida Jn quo desiderio cum aliq̄diu decocta fu erit. venit desideratus a ruit in ā plexus eius dicens. ecce assum. afferens secum omnia que dele ctāt. que licet ineffabilia sint vt pote excedentia omnē intellectū. dicente btō Bernardo Quod ea que in spiritu aguntur. non ver bo docentur sed spiritu reuelant Est enim manna abscondituz q8 nemo nouit nisi qui accipit.

O. Ex omnibus tamen istis gratys tres tantum depingim9 verbis quibus possumus Nam in hac dei et anime coniunctione af fectus hominis inflammatur ad dulcissimam dilectionem. intel lectus illuminatur per secretorum reuelationem. totus status inte rioris hominis ineffabilibus gau dys iocūdatur. sicut ab eo cogno uimus qui repletus tomis istis euaporauit ea nobis Augustino videlicet sic dicēte Quid est illud dulce quod recreatione dei me tā gere solet et tā suauiter afficere. vt iam totus quodammodo a me metipso alienari. nescio quo ve abstrahi incipiam. subito imo uor et totus mutor. et bene mi chi esse incipit vltra q̄ dicere sufficio. aut valeo. exhilaratur conscientia. in obliuione venit

omnis preteritorū dolor miseria · exultat animus · clarescit intellectus · cor illuminatur · desideria secundantur Jam iamq alibi nescio vbi me esse video · et qsi amplexibus amoris intus teneor et nescio qd illud sit · et tamē retinere illud semper et nunqp perdere toto nisu laboro · luctatur quodā modo delectabiliter aim⁹ · ne recedat ab eo qd semper āplecti desiderat · qsi in illo oim desideriorū fine inuenerit fume et ineffabili ter exultat · nichil āpli⁹ queres · nichil vltra appetes · sēper sic eē wolēs · nūqd iste est dilectus? vere ipse ē dilectus meus qui visitare me venit · nō vt totum infundat · sed vt gustandum pbeat se · non vt impleat desideriū · sed vt trahat affectū · Et hoc est qd maxime pertinet ad arram desponsationis · qp iste q in futuro se tibi videndū et perpetue possidendū dabit · nūc aliqn vt qp dulcis sit agnoscas se tibi gustandū pbet · Qui viuit et regnat

Sermo · xxvij · De sancto vincentio martire Sermo pm⁹

Justi in perpetuū viuent Sap̄ · v · dicit btus Aug⁹ Justicia est virtus generalis oprehendens totiꝰ aie rectitudinē que oistit in debita ordinatione hoīs ad deū et se et proximū Ex quo patet qp one qd sortitur veracit rationez hoīs in vtute iustitie obtinetur P Et qz iustitia optimuz est i merito ideo promittitur ei optimū i premio scz vita eterna Juxta illud Ps · Domine qs habitabit in tabernaculo tuo ac̄ · vsqz Qui operatur iusticiam · Qd aūt vita sit optimū in p̄mio ondit btus Bern · dicens sic Poīes desiderāt aurū et argentū super oia aūt desiderāt vitā · Omnia enim que sūt naturali desiderio vitā cupiūt · Qd si vitā hanc miserā oia desiderāt · qnto de siderio amplectēda est vita btā in q̄ nulluis rei est penuria i eternū · ad quā beatam et eternā vitam per meritū iusticie peruenitur · sicut patet i verbo ꝓposito · scz Justi i perpetuū viuent · Ac si dicat Qui vitā eternā qd est summuz bonuz desiderat fiat iustus · qz ad hoc solū per iusticiam peruenitur

Q Qd desiderātes gloriosi isti martires Justiciaz ad deum ad se et ad proximū strēnue exercebāt · dantes deo sincerā caritatē · sibi durā et amaram penalitatez · ꝓximo fidelitatem ostendendo ei verbo et exemplo viam veritatis · Et hec pro memoria sanctoꝝ dātes alys occasionē diffusius loquendi dicta sufficiant Verbū ꝓpositū ꝑut nostre edificationi expedit quātuz dns dederit exponētes Jn q̄ duo intelligim⁹ scilicet meritum et premium Meritum in eo qp dicit Justi · Premium in eo qp subiungit in perpetuū viuent · Sed quia secundum beatum Gregorium · Nemo infima deserens repente fit summ⁹ · sed quibusdam ascensoris gradibus ad incrementa perfectionis cotidie peruenitur quousqz tādez aligndo ad pfectionis culmitudinez

assurgamus. .H. Hæc sciendū q̄ ad perfectā iusticiaz attingendaz septē ḡoibus peruenimus · videlicz fidei assertione · spei erectione · fœli cōfessione · strenua exercitatione · mandatorum executiōe · elemosinaz largitiōe · iusticie operatione · hec per ordiez psequentes · P Primo dicimus q̄ iusti erimus per vere fidei assertionem · S Notanter aūt vere fidei dicim? · ad excludendaz fidē mortuā. Illā aūt fidē mortuaz dicim? que fidei opa nō adiūgit · dicēte Jacobo · ij · cap̄. Quid prodest frēs mei si fidem dicat quis sē habere opa aūt nō habeat · nūq̄d fides poterit saluare eū? Nā et demones credūt et ītremiscūt. Sicut em̄ corp? sine spū mortuū ē · ita et fides sine opib? mortua est Vnde dicit Gre · Fidei nre veritatē in vite nre ōsideratione debem? agnoscere Tūc em̄ vere fideles sumus · si q̄d vbis pmittim? opib? adimplem? · Fidē etiā fictā illā dicim? · que et si opa habet caritatē tn̄ nō adiungit Illā em̄ fictum dicimus q̄d apparet et nō existit Oportz ergo veram fidē et viuē p dilectionē · et existere p dilectionē. Que duo tāgit Aplus ad Galathas · v · cū dicit Neq̄ circūcisio valet aliquid nec preputiū sed fides que p dilectionē opat. Per talē em̄ fidē xps habitat in cordib? nr̄is · ex cui? p̄sentia statim erimus iusti. T Hanc aūt p talē fidē iusticiā sequamur scripturaz testimonia attestant · dicitur Gen̄ · xv · Credidit abraham deo et reputatū est ei ad iusticiaz

Itē Jacobi · ij · Justus ex fide viuit · Et ad Romanos · i · Et ad Hebreos · x · Just? meus ex fide viuit Verū q̄ talis fides nō frustra credit. sed erigit hoiem ad sperādū Hoc vt iustus ex fide iustificetur adhuc vlterius prædat. .V. Secdo ergo iusti erimus ex nre spei erectione · spem nostrā ad deum fiducialiter erigētes. Quā vt potent possim? erigere tria debemus deuote ōsiderare sez pmittētis veritatē · volētis caritatē · oīpotētis facilitatē · Hec tria si deuote ōsiderabim? spem nr̄am ad deum erigunt sup̄ modū · Hāc nr̄az spem conabat erigere btūs Ber · cū dicebat · Si decreuerit de? saluare nos otinuo liberabimur · Si viuificare voluerit vita in voluntate eius est · Si pmia eterna largiri decreuerit oīpotēs est et licet ei q̄d vult facere. Et subiungit predicā tria dicēs. Nō em̄ speranti in se deesse potest illa veritas tā veraciter pmittēs · illa caritas tam dulciter stringēs · illa maiestas tam potent soluēs · que tanto affectu rogat in se sperari? Nō aūt talis spes iustum constituat siue iusticiam tribuat dr Prouer · xxvij · Justus vt leo confidit · talis emz spes fortis hoiem facit fortissimū mihil timens mihil metuens · sicut leo qui ad nullius pauebit occursū vt dr ibidē · sic homo qui totam spem suā in deū posuit mihil timet Tercio amplius iustificabimur p fidē cū confessionē · accusantes nos sup̄ omnē iniusticiaz quā memimus nos admisisse In eo autē q̄ nostram iniustitiam accusam?

displicentes nobismetipsis. i hoc iam iusti apparebim⁹ coram deo. nam accusanti iniustitiam remittitur. a dimissa autem iniusticia statim iustitia suboritur. X.

Nos autem confessio iustum cōstituat. ꝛ Prouer. xviij. Justus prior accusator est sui. Est autem triplex confessio scz mentalis. sacramentalis. generalis. Mentalē qñ compuncti interius humili recognitione deo mentaliter confitemur. de qua ꝛ in ps. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam dño ac̄. Et illud. Cogitatio hominis confitebitur tibi. Sacramentalis dicitur illa que p xp̄m instituta. et per apl'os promulgata est. qua consueto vsu sacerdotibus clauem habentibz scōm morem ecclesie confitemur. de qua dicit Leuitici. xiij. Plaga lepre q̄ fuerit in homine adducetur ad sacerdotem. Apertius autem in noua lege. Math. viij. Cum cuidā leproso mundato dixit ihesus. Vade ostende te sacerdoti. Hinc p. Johānis. x. Si confiteamur peccā nostra fidelis est dñs et iustus vt remittat peccata nostra. Generalis confessio dicitur quē in articulo necessitatis fieri potest cuilibet xp̄iano. de qua Aug⁹. Tāta est virtus confessionis. vt si deest sacerdos in articulo necessitatis cōfitens habens desiderium confitendi potest cuilibet confiteri. Verū quia non valet confessio nisi satisfactio adiungatur. A.

Quarto iustitiam cōsequimur per strennuam operatiōem exercentes nos in omni genere bonorum quod speramus nos deo posse complacere. Hec autē iustitia necessario iungitur ad predicta. q̄ nec fides. nec spes. nec confessio quicquid p̄derint. nisi opera adiungantur. maxime si ad huius modi exercitia temp⁹ accesserit opportunum. Hec autem opera in triplici genere exercentur. scz cogitatione. locutione. et operatiōe. Et in hys occurrit tibi campus latissimus spaciandi. In cogitatione ne ego cogita tua defectuosa. dei beneficia copiosa. mūdi ruinosa. dei magnalia gloriosa. Et ex hys nostra deuotio excitat. sine qua opera nostra parū valent. Et ideo hortatur nos apostolus Paulus prima ad Thimotheum. iij. Exerce te ad pietatem. Hoc est ad deuotionem interiorem. quia corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. subaudi. sine interiori deuotione. Dicit enim Hugo de sancto victore. Visibilis actio quasi corp⁹ est. deuotio vero quasi anima. Et sicut sine anima mortuus est corpus. sic anima sine deuotione. Et sicut anima viuificat corpus. sic deuotio actionem. Similiter exerceamus nos in locutiōe. loquētes proximis vtilia. dei magnalia. et ecōtra cauentes scurrilia. Ad quod hortatur nos beatus Paulus apostolus dicens. ad Colocenses quarto. Sermo vester sēper in gratia sale sit conditus. vt sciatis quomodo oporteat vnicuiq̄ respondere. Sic etiam nos opera nostra tripliciter facere debemus. scilicet cum magna diligentia. sapientia. et frequentia.

sicut in alijs sermonibus est expressum de qb9 operibus cū eoꝝ diligentia iterū dicit Apl9 ad Colocenses vt supra. Q8 cunq3 facitis ex aīmo operamini. sicut deo et non hominibz. scientes qꝝ a dño accipietis retributionem.

B Q8 āt ex hijs iusticiam sequamur dr Eccī. xxix. Justus cor suum tradet ad vigilā dū diluculo ad dñm aē. Q8 exponens beatus Bernhardus dicit Vigilemus sup oīa opera nostra ne vel obmittamus q8 p̄ceptum est vel q8 phibitū faciamus. Vigilātes etiā super verba nostra ne vel in eis deum offendere vel pximo nocere attingat Similiter super cor nostrum est p̄cipue vigilādū Q8 scdm Sapientē omni custodia est seruandum. qm̄ ab ipso vita et mors procedit C Quinto iusticiam sequimur ex mādatorum dei operatione. vt si oībus bonis operibus intendere non possum9 saltem ea que magis urgēt et ō mino necessaria sunt faciam9 et merebimur dei iusticiam. Sicut enim .ij. Machab. ix. dr. Justū ē subditum esse deo. et q8 p̄cipit ip si subditi faciamus. C Sūt āt tres causeꝑ quas mādatis dei est fideliter intendendum scz ꝑ pter pcis tpis quietationēz. inferni euasionē. et regni celestis adeptionē. De pmo dicitur Ysa. xlviij. Vtinā attendisses ad mandata mea facta esset sicut fluuius pax tua. C De scdo dr Prouerb. xix. Qui custodit mandatū custodit aīam suam ab inferno. C De tercio dr Mat. xix. Si vis vitā ingredi serua mandata. Q8 si mandatorū obseruatio ꝑ ter eorū multitudinem cuiq3 nimis difficilis videatur. ecce et in hoc puidit nob deus vt obstruatur os loquentiū iniqua. et fiat omnis mundus subditus deo. dans vnū mandatum. caritatem videlicz in qua alia oīa includuntur. dicēte Aposto. ad Gal. v. Omnis lex in vno sermone restaurat. scz diliges pximū tuū. Et iterū Plenitudo legis ē caritas. legē implens et pphetas quā si solā obseruabim9 oīa sunt seruata. Verū qz difficile est vt mādata oīa pfecte obseruentur tamē quidē est. vt q8 in illis minus agitur elemosinis suppleatur

D C Sexto ergo iusticia acquiritur elemosinarū largitione Justū quippe ē vt ratiōe affinitatis que inē nos et pximos nostros cadit is q abundat subueniat ei q nō habet. Qui ergo hāc exercet iusticiā iustus erit. Unde Pro. xij. Qui negligit dampnū ꝑ ter aīam iust9 est. Qui em̄ dāpnū sibi facit vt pximo subueniat iustus est Unde Prouerb. xxi. Qui iustus ē tribuit et nō cessat Et ibidē. xxix. Justus novit causam pauperū. E C Vt ergo largitionem elemosinarū deuotius intendam9 tria nob sunt que ex elemosina nob euenīt attendam9 Tollit em̄ a nob dāpnationem. purgationē peccatorū facit. et eternā mercedē glorificationē. Q8 in vna sentētia manifeste legi9 Tobie. vij. Elemosina ab oi pcō a morte liberat. Et sbdit nō longe post Et facit inuenire misericordiā

et vitam eternam. In quib9 verbis predicta tria lucide exprimūtur. ℣. Septimo a iustitia iusti denominatiue denoīanē. vt veraciē dicanē iusti qui iustitiā opanē. q̄ sicut albus ab albedine. niger a nigredine. sic iust9 a iusticia noīatur. Dine p̄. Johis iij. Qui facit iusticiā iustus est. Veūtn̄ cū scō Ber. Justicia sit vtus reddens vnicuiq; qđ suū est. Redde ergo superiori. equali. et inferiori qđ suū est et eris iusticie seruator. Da ergo tibi tanq̄ inferiori veā cognitionem. equali id est p̄rimo dilectionem. superiori .i. deo subiectionē. ℣. Primo debe9 nobis veā cognitionē. vt nosmet ipsos veraciē cognoscamus. quia nemo vt ait Ber. absq; cognitione sui saluabiē. Initium em̄ omnis salutis et grē nostri cognitio est. ℣. Secdo debemus p̄rimo dilectionem que adeo necessaria est. vt ēdat etiaz sub prēcepto. quia nec deus reputat se diligi. nisi p̄ deum etiam p̄rimus diligatur. ℣. Tercio subiectionē humillimā debem9 deo qđ ex omī debito iustissimū est. De q̄ Ds dicit. Subditus esto dño et ora eū. Itē Eccī. Subicite collū vr̄m iugo eius. Dns septē particulis iusticie paulatim de die in diē ex nobis exhauriamus in iusticiā. quousq; tandē aliq̄n tota exalata. perfecta iusticia subintrabit. Et hoc est qđ dicit Ds. Exercitatus sū et defecit paulūsper spūs meus. Qđ exponēs btūs Gre. dicit. Quid est qđ dicit spūs meus. nisi spūs elationis. qui quāto quotidie in nobis defecit. tāto dei spūs in nobis p̄ficit. Ad quā iusticiaz nos ducat dūs noster ihesus xp̄s.

℣. Sermo. xv m. ¶ De sancto Vincentio Sermo primus.

Si quis vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Math. xvi. et Lu. xix. dicit beatus Paulus ad Hebreos. x. Voluntarie peccantibus nobis post acceptā notitiam veritatis iam non relinquitur hostia p̄ peccō. Qđ expōit beatus Ber. dicēs. Quō voluntarie peccanti nō relinquiē hostia p̄ peccō. nisi q̄ nō illi denuo crucifigiē xp̄s. nō cōplantaē itez similitudini mortis eius per baptismū. Sed p̄pria iaz ab eo lacrimarū vnda exigitur. p̄priam baulare crucē. p̄pria mortificare membra. eo q̄ sola secundi ade id ē xp̄i tribulacō purgat. quos contaminauit p̄uaricatio sola prioris sez ade. Fuit ergo pia iusticia. vt qui ex alieno peccō sez originali obligati fumus ex aliena etiam pena absoluemur. ¶ ℣. Sed qui p̄pria mala commisit iustum est vt per p̄opriā penam diluat et emundet. Et quia scdm Aplm omnes peccauerunt et indigent gratia dei. necesse est vt qui post p̄pria commissa deum sequi voluerit propriam crucem tollat. et sic sequatur deus. et hoc est qđ dicit veritas in vbo p̄posito Si quis vult venire p9 me ac. Ac si dicat. Si qui fūt de numero eoz q̄ peccā p̄pria dimiserūt. q̄ ducti penitētia

volunt venire post me necesse est vt tales tollant crucē suā ꝓpriam et sequant̄ me. In q̄bus verbis q̄ tuor intelligimus. scz hūanā arbi trij libertatez. diuini exempli no bilitatē. ꝓpij meriti sblimitatē. eternā pmij securitatem. Primū ibi Si q̄s vult venire post me. se cundū ibi Abneget semetipz. ter ciū ibi et tollat crucem suam. q̄r tum ibi et sequatur me. In ꝓmo mēbro adhuc tria intelligim⁹. scz dei largitatē. hoīm lib̄tatē. venīē tiū paucitatē. Primū ibi si quis. scd̄m ibi vult. tercium ibi venīe post me. Nec oīa per ordinem ex ponētes ¶ Primo dici m⁹ q̄ i hoc distributio si q̄s distri buim⁹ dei largitatem. que ōmbz se offert nulli se denegans vt sit sensus. Si q̄s. i. quicunq; cupit. q̄ cunq; digñ atur illi benignus oc curro ad gratiam offerendā. q̄d tam per figurā q̄ per scr̄ptūrā pos sumus declarare. Per figurā q̄a deus incarnatus ꝓ nobis semper in medio inuenitur. ad insinuan dum q̄ ommibus se exhibeat Vñ natus statim̄ se in medio amma hū poīt. i medio templi offertur. inuenis in medio doctorū inuenī tur. in medio latronum crucifigi tur. ⁊ surgens a mortuis i medio discipulorū apparuit. Qd totū fa ctum est ad insinuandum q̄ oībz se exhibeat Hoc etiā ꝓbare possu mus per scr̄ipturam diuinam di citur enim Leuit. xxvi. Ponam tabernaculuz meum in medio ve stri et nō abiciet vos aīa mea sūz ḡtum i me ē Idem dicitur Deut. xv. Dominus deus vester i medi o vestri est. Hinc Actuum. iiij. di cit Petrus. In veritate operi. q̄a non est personarū acceptor deus sed in omni gēte qui timet deum et operatur iusticiam acceptus ē illi. In quibus ommibus dei cog noscimus caritatem ¶ Secundo in hoc verbo vult intelli gimus humanā arbitrij libertatē per quā homo dignificatus est sup eteras creaturas. Que libertas ideo ei data est. vt si volēs bonū eligat digne remuneretur cum possit malum. Si vero volēs ma lum eligat. digne punīatur cum possit bonum. de qua lib̄tate di cit Apostol⁹ ad Gal. Vos i liber tatē vocati estis tm̄ ne detis eam in occasionē carnis. Qd exponēs btūs Bernhardus dicit. Hec est libertas q̄ nos xp̄e liberauit. vt nulla pītus creatura alia auelle re nos ab eo aut violenter auer tere possit. solam illam nrā possu mus deserere voluntate. erit for sitan peccatū in foribus. sed appe titus eius sub eo est. tantum ipse apire recusset rēnuat consentire. Et sic in hijs que dicta sunt decla ramus arbitrij libertatem. et ē ꝓme diuisionis mēbrū. i. et sbi uisionis. ij. ¶ Tercio i hoc verbo venire post me vemen tium intelligimus paucitatē. Licz em̄ facultas veniēdi ad regnum celoz data sit ommib⁹. sicut i euā gelica patet parabola. in qua oēs ad nuptias sunt vocati. pauci ta men venīē dignantur excusati omis verba nuntijs respondēn tes. q̄ a ꝓpria cupiscētia abstra ctiet illecti singli ad negocia sua

vadunt. Vnde sensus est. Qui vult venire post me. hoc est. Si qs est de numero omniū qui velit venire post me veniat Hāc paucitatē aquerit dns Michee. vn. cum dicit Ve mihi qz facta sū sicut qui racemos vindemie i autumno colligit. non est botrus ad comedendum. Qs adhuc aptius dicit Matthei. xxij. Multi sunt vocati. pauci vero electi. Quia vt alibi dicit dns. Arta est via que ducit ad vitam. Sup hoc vbū dicit Crisostomꝰ. Si quis viā que ducit ad vitam laboriosā existimat siue desidie imputet et non vie. Si em tē pestates nautis. plage et vulnera militibus. frigora et glacies agricolis leuia et portabilia sūt ppē finē quē cōsequi desiderāt sz ppē spem pmij tpalis. multomagis dū eternū et icōmutabile bonū qrit dū celū placet nullū debet sentiri periculū. Nullus ergo aspiciat in viam q arta sit. sed quo ducit sz ad celū. nec ad aliā q lata sit sz quo ducat ad infernū. L.

Quid ergo cause est q̄ taz pauci veniunt. quia experimur in q̄rendo rationis acritatē. cupiscibilis puerilitatē. fallentis diaboli subtilitatē. in nobis cadendi pnitatē. resurgendi difficultatē. resistendi debilitatē. retrahentiū multiplicitatē. Et ideo aquerit Ysaye xxiij. Quō si pauce olive que remanserunt excutiant ex oleo a racemi cū fuerit finita vindemia. sic diabolus quasi totā messem colligit. et deus quasi post tergū eius colligit qs remanserit. vt deus dicere possit illud Ruth. ij. Vadā in agrū a colligā spicas que fugerit manus metentiū. Q.

Sequitur secundum membrum principale sz abneget semetipsū In quo meriti nostri sublimitas designatur. qd ad sequendū deus valde necessariū. Quia em sicōm Ysa. p. A plāta pedis vsq ad verticē nō est in nobis sanitas. ß oia certatim a deo nos retrahūt. ideo necesse est vt qui deū sequi desiderāt per fortissimam resistentiā hoc faciāt. Vñ beatus Ber. sup predicto vbo dicit Quid i hoie putū poterit inuenīri. abintus manat. a corde exit pestifer virus. ac dein ceps corpus occupāt vniuersum Oportet ergo nos hec omia abnegare. qz ñ solū nō pmouēt sequentē. sed impediūt pficere cupientē

N Sciendū q̄ tria sunt q̄ oportet nos abnegare. sz nos nostros. et nza. de quibz oibus dicit Grē. Aliqn̄ monet nos dns vt nēa relinq̄mus. vt est illud Nisi quis renūciauerit oibz que possidet nō potest esse meus discipulus. Aliqn̄ monet vt negemus non solum nostra sed nosmetipsos. vt ē illud. Qui vult venire post me abneget semetipsum. Et fortassis non est laboriosum relinquere nostra. sed valde laboriosum est relinquere semetipsum. Q̄mus quippe est abnegare quod habet. valde autem multum est abnegare quod est. nec tamen sufficit nostra relinquere nisi relinquamus et nos. Si em̄ nosmetipsos relinquim̄ quo ibim̄ extra nos. Sed aliud sumus per peccatum lapsi. aliud per naturā oditi.

aliud qđ fecimus ī aliud qđ facti
sumus · Relinquamus ergo nos
metipsos quales peccando nos fe
cimus · et maneamus nosmetipi
scilicet quales per gratiam facti
sumus · Et subdit exemplum Ec
ce etenim qui superbus fuit · si cō
uersus humilis factꝰ ē semetipsū
relinquit · sic de alys vitys a pec
catis · De quibus dr Prouer · xv ·
Verte impios et nō erūt · nō qa
omino non erunt p essentiā · ſ
nō erūt ī impietatis culpa · Nisi
ergo quis a semetipo deficiat ad
eū qui sup ipsū est non appropīn
quat · nec valet apprehendere qđ
supra ipsū est si ī scierit mactaē
qđ est · Aliquando monr nos do
minus vt nostros relinquamus ·
vt dicit Mat · x · Qui amat pēm
rel matrē plus q̄ me non est me
dignus · In quo omnis carnali
tatis affectꝰ expmuntur qui omīs
relinquēdi fuit ꝓpter deū · Sed iaz
q̄ a vitys se abnegat exq̄rēde fut
di virtutes vñ crescat O
Sequitur terciū principale scilr
Tollat crucem suā · In q̄bus ver
bis tria intelligimus · scr sufferē
di pmptam voluntatē · tribulati
oms austeritatē · discretiois q̄ta
tē · Primum ibi tollat · scđm ibi
crucē · tercium ibi suam Dño
ergo cū dicit tollat · querit deꝰ in
nobis pmptam volūtatez · Qui
em aliqđ tollit ad hoc plena faci
e se uertit · Per faciē autē volū
tas accipitur · que quāto ad suffe
rendū est pmptior tāto tribulati
o apud deū est nobilior et accep
tior · dicente Jacobo in epla pmo
capitulo · Omne gaudiuz estima
te cum in temptationes varias
incideritis · Quia vt ait Aplus · i ·
ad Corīm · vii · Si voluntas pmp
ta est scđm id qđ habet accepta
est deo · P Secundo di
cit crucem · In quo tribulationis
tangit acerbitatem · Noie enim
crucis acerbior passio denotatur
Verū qz effusio sāguinis ab eccla
iam cessauit · ideo loco crucis et
effusionis sanguinis dura corpo
ris exercitia et aspera · per q̄ pau
latim de die in diem sanguis ex
trahitur a domino acceptantur
vt fiat id qđ dicitur · in · Regum
n · Effudit sanguinem belli in pa
ce · Qđ autez talia exercitia mar
tirio comparētur · expresse dicit
beatus Bernhardus · Vere mar
tirij genus et effusio quedam san
guinis est in cotidiana corporis
afflictione · illo nimirum quo ce
duntur membra ferro horrore
quidem mitius sed diuturnitate
molestius · Sic quippe infirmis
a pusillis corde necesse est vt quē
semel pro cristo fundere non fut
ficiunt · saltem minori quodam
sed diuturniori martirio sangui
nem fundant · Q Ter
cio subiungit suam · In quo tan
git discretionis moderatam qua
litatem · vt sit sensus Tollat cru
cem suam id est viribus suis com
mensuratam · ne per indiscretio
nis impetuz deficiat ante tēpus ·
et per consequens corona perseue
rantie amittatur · propter quod
dicit Psalmista · Fortitudinem
meam ad te custodiaz · Vnde hor
tatur Aposto · Rationabile sit ob
sequiuz vestrū · quia ñ coronabit

misi qui legitime certauerit Legitime autem non certat qui deficit ante finem. Quartum principale est Et sequatur me. Quomodo autem ipsum sequamur vt fuigratiam consequamur . H.

Stiendum q duplicit est sequendus scm duplex esse suum scilicet humanum et diuinum Ita vt per nostrum spiritum interiorem suum spiritum id est diuinitatem. per nostrum hominez exteriorem suum hominem exteriorez fideliter seqmur. De prima imitatione hortatur nos deus Deut. xiij. dnm deum vestrum sequimini. Quomodo autem ipsum seqmur statim subiungit. Ipsum timete. mandata eius custodite et audite vocem eius. In quibus dnm hortamur eum sequi scm diuinitatē. nondum em deus apparuit homo. Sic secutus est Job. xxiij. qui dicebat. Vestigia eius secutus est pes meus. viam eius custodiui nec declinaui ex ea. Quomodo autem hoc fecerit subiungit A mandatis labiorum eius non recessi. et in sinu meo abscondi verba oris ei9. De secunda imitatione dr. p. Det. ij. Xps passus est pro nob vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius. Dme ex persona xpi dicit Ber. Sicut ego ors pauptatis. patientie. humilitatis et obedientie. et misericordie inflexibiles semitas tenui. sic et tu eisdem vestigijs incedas nō declinās ad dextrā nec ad sinistrā. De hijs duobz modis sequēdi dnm dicit beatus Ber. Attende homo q olim prius q verbū caro fieret et habitaret in nobis ātiqui pres deū sequebant soli spiritui ei9 solo suo spū adherētes. Nunc autem non solum spiritu sed etiam corpore sequēdus est. adeo vt cum predicti patres terremis legantur abundasse substantijs. de cetero misi quis renunciauerit ommbus que possidet non potest eius esse discipulus. Sequamur ergo deum quantum ad deitatez per voluntatum confirmationez. sequamur hominem xpm imitantes corporalem eius conuersationem. Quod nobis prestet pater et filius et spiritus sanctus Amen.

Sermo decimusnonus. De conuersione sancti Pauli apli. Sermo primus.

Imitatores mei estote. Philipp. iij. Dicit beat9 Johes crisostomus in libro de laude beati Pauli apostoli Quicquid patriarche. quicquid prophete. quicquid apostoli seu quilibet sancti seu iusti in se potētius aliquid accepērūt. hec omia simul colligens Paulus cum tanto habuit cumulo cum quāto nullus eorum bonum quo excellebat impleuit. Et subiungit. Abel obtulit sacrificium et inde laudabatur. sed Pauli hostiam adducim9 in medium. quātum celum a terra superior apparebit. Siquidem seipsum per dies singulos immolabat ipso dicente. Quotidie morior p vīa gl'a frēs. Sed nec i hoc

ōtēntūs qñ mundū vniuersum
studuit īmolare. Sz et Abraham
mirantur oēs q ad ūssū domi
ni reliquit patriam et amicos.
Sed quomodo possit Paulo equa
ri. qui nō solum patriam sed a se
ipsū reliquit. Stupent certe Job
omnes homines propter patien
tiā. sed quis Paulū possit aspi
re. qui nō a tribus aut a quatuor
amicis. sed ab omnibus īfidelib9
opprobria sustinuit. et michilomi
nus pro eisdē concupiuit esse ana
thema dicēs. Optabaz añ athema
eē p frib9 meis. Qoysē Paulus
satis eminēti virtute trāstēdit.
qui ad aquas contradictionis de
verbis domini diffidens dixit Nū
quid de petra ista possumus pro
ducere aquas? Paulus autem de
verbis domini tantuz confidebat
vt constāter diceret. Et si nos ā
angelus de celo euangelizaēt vob
aliud q̄ euangelizamus vobis a
nathema sit. Restat vt Paulum
angelis cōparemus. Ideo re
linquentes terram in celorum ve
sti gia transeamus. Quid ergo
magnificum in angelis predica
mus quia omni profecto diligen
tia adherent et obediunt deo in
cessanter. Paulus vero mole cor
poris adhuc grauatus adeo adhe
sit deo vt diceret confidenter Cer
tus suz q neq̄ mors neq̄ vita po
terunt nos separare a caritate q̄
est in cristo ihesu domino nostro
Et tanq̄ cum ipsis angelicis spi
ritibus degens vigili mentis con
templatione morabatur in cel̄i di
cens Nostra conuersatio in celis ē
Sed diceret aliquis. cum Paul9
vt dictū sūpuolet vniuersos q̄o
est q tā absolute se moneat nos
imitari ac si ad manum facilit̄ ha
beatur? Ad qđ respondet Crisp9
dicēs. Possibile est iussa dei p̄ce
re si tantummō velim9. Si enim
quātū in nobis ē viriū ponē veli
m9 maximū de9 adiūgit auxiliū.
qz si pmpta fuerit in nob voluntas
nichil est qđ nos possit a vtili
te p̄hibere Quia tale corpus illi
fuit quale nob. talis aīa q̄lis tibi
sed voluntas in illo mirabil̄ fuit
et preclara deuotio. Et hoc fuit p
qđ ille talis ac tantus effectus ē

T. Vt ergo illā Pauli
generalē exhortationez qua se ui
bet imitari ad certos limites re
stringamus. Juxta hoc sciendū
q ipsū debemus in q̄tuor imitari
in quo eius exercitium totaliter
exhauritur. scz in perfecta cōuer
sione. corporali exercitatiōe. vir
tutū acquisitione. sublimi cōtem
platione. Nec per ordinem prose
quētes. Primo imitemur ipm in
p̄fecta conuersione. Nec enī cōuer
sio inicii fuit salutis sue.

Et simi liter nos per conuersiōnem
ingrediabimur ad salutē. Ad quā hor
tat nos dns Joēl. ij. vbi dicit.
Cōuertimini ad me in toto corde
vestro. i. simul tota virtute. In q̄
b9 verb̄ p̄fecta conuersio designatur.
Ad p̄fectā autem conuersionez tria
requirunt. scz terminū a quo ter
dam9. terminus ad quem tenda
mus. et motus per quē transeam9
Terminus autem a quo nos ver
ta9 nosipi sum9. ex eo q ex nob
ita a nob mil boi facē possu9. a ide
ō sic iutiles a nob necārio fecēm9

Dñe Math. xvi. dr. Si quis vult
veníe post me abneget semetipm
ãe. Qd exponens beatus Gre.
dicit. Nisi quis a semetipso deficiat ad eū qui supra ipm̄ est nō appropínquat. nec valet apprehendere qd vltra ipm̄ est. si nescierit mactare quod est. Sed dicit aliqs quis a seipso potest recedere? Dico q̄ a nobis recedimus si voluntatē ꝓpriam abnegamus. Qd facere moriemur Eccī. xviij. vbi dr. A voluntatibz tuis auertere. Quare? q̄ sicut Ozee. x. dr. Cōfundet̄ israēl in voluntate sua. q̄ nullū bonū deo placere poterit ex ꝓpria voluntate. Dñe Ysa. lviij. dr. Ecce in die ieiunij vr̄i muenit̄ voluntas vestra. Et subiūgit. Nūquid tale ē ieiunium qd elegi ãe. Ac si dicat. Non. De quo dicit Ber. Hoc aūt nō solū de ieiunio meo. sed de omni obseruantia monachi vbi mueritur voluntas sua in ipm̄ sētio. Grā de ergo malū ꝓpria voluntas. quia fit vt bona tua nō sint bona. Ab hac ergo recedam? q̄ mihil premius offert bñ. X. Terminus autē ad quē nos vertamus ē ipse deus quo mihil melius. mihil dignius. mihil vtili? poterit habere in hac vita patriē et futura. Sic dicit enim ipse de se dicit Eccī. xxiij. In me omnis gratia vite et veritatis Nihil ergo melius q̄ vt ad ipm̄ cōuertamur. Jugum em̄ eius suaue. et onus eius leue. Ita vt sc̄m beatum Gregorium pro amore eius persecutio placeat. et omnis pro eo afflictio in mētis dulcedinem veniat. Nihil etiā dignius est q̄ vt ad dñm conuertamur. Quippe qui ꝓpter nos de celo veniens in omni sua misericordia seipm̄ totum ad nos totaliter inclinauit. Omnia quecunq̄ fecit in celo et in terra. in nostram salutem ordinauit. Quod considerans Psalmista admirās dixit Quid est homo quia magnificeas eum? Item mihil vtilius est q̄ vt ad dñm conuertamur. quia vt ait Paulus? In ipso sunt omnes thezauri sapientie et scientie abscondit. Et ideo qui conuers? ad dñm ipsum apprehendit in eo inuenīet omne bonum. dicente ipso Eccī. iij. Qui inuenit me inuenīet thezaurum. A.

Tertio dicendum est de motu per quem transeamus. hic autem motus profectus nostri per plenā et perfectam voluntatem in nob̄ pmouetur. Cum enim in regno anime volūtas sit regina. quocūq̄ se voluntas conuerterit illuc totus homo totaliter se conuertit. Vnde Actuum nono legitur. Cum paulus prostratus in terrā iam ad dominum conuerteretur statim obtulit ei voluntatem dicens. Domine quid me vis facere. Ac si dicat. Conuersus offero tibi voluntatem meam. tu informa quod per eam fieri dignēris Nam vt ait beatus Bernardus. Voluntas in anima est origo omnium bonorum et omnium mat̄ virtutum. Et ideo qui habet bonam voluntatem. cū sancto Paulo dicens Domine quid vis me facere. secum habet quicquid ei ad bene viuendum op? est. Ideo consulit idem beatus Bernard? t

vt omni diligentia ꝺiligerem⁹ sta
tum voluntatis nostre dicens Cu
stos anime sue valde sollicitus ēt
esse circa custodias volūtatis sue
vt prudenter intelligat et discer
nat q̄ ꝺ in totum velit vel volēꝺ ū
sibi sit. sicut ē amor dei. q̄ ꝺ propp
ter illud velit vt est amor proxi
mi. deinde quantum velit et quo
modo velit. videlicet quidē vsq;
ad otemptū sui ipsius a oim quē
sunt vel esse possunt. Et hoc non
tantum ex iudicio rationis. sed e
tiam ex affectu nostre mētis. vt
ia voluntas plusq̄ voluntas sit.
vt amor sit. vt dilectio sit. vt ca
ritas sit. vt vnitas sit. vt spūs
sit. ℣ Expedita autez
hac consideratione voluntatis.
nūc quomodo i nob⁹ pmoueatur
vt suam perfectionem attingat ē
dicendum. ℣ Sunt autez de hac
voluntate tria pcurrenda. per
que cognoscemus eius pfectum
vel etiam defectum. scilicet de bo
ne voluntatis quantitate qualita
te perfectibilitate. ℣ C
Primo dicendum est de eius quā
titate. a hoc est q̄ magna esse de
beat. ℣ Habet autem triplicem
mensuram per quaz eius cogno
scimus quantitatem. Mensura
tur enim ad nostram possibilita
tem cognoscibilitatem dei volun
tatem. ℣ Primo dicit mensuraē
ad nostrā possibilitatez. cū oma
volum⁹ q̄ possumus adiplere viri
b⁹ de possibilib⁹ michil pētus ob
mittētes. Ita vt nec ifra p deside
am remaneam⁹. nec modū p im
discretū feruorē exedamus
ꝺ ℣ Qꝺ cū contingit tūc nra vo
lūtas est debite mensurata. Et o
nes talem volūtatem habentes i
libro dei hoc est in libro vite vera
citer sūt descripti. dicēte Ps. Im
perfectū meū viderūt oculi tui.
i libro tuo oēs scribentur. Qꝺ ex
ponēs Bernū. dicit q̄ oms illi sūt
pfecti qui qꝺ possunt faciūt. hoc
est qui voluntatez sue possibilita
ti habent omensuratam. Ad hāc
mensurā hortatur nos Apl⁹. n.
Corī. vii. dicēs Nūc facto perfici
te. vt quēadmodū pmpt⁹ ē ai⁹
volūtatis. ita sit et pficiēdi ex e
o qꝺ habetis Si em volūtas prōp
ta est sm̄ id qꝺ habet acceptā ē
deo non secundum id quod non
habet. Quomodo autem hanc mē
suram apprehendere valeam⁹ do
cet nos beatus Bernhardus di
cens. Cum in spiritu alibus et in
hys q̄ ad deū sunt voluntas vule
qꝺ potest laudanda est. cūz vule
quod non potest et plusq̄ potest
regenda est. cum non vult quod
potest excitanda est et prouocan
da. Sepe em̄ si non excitatur
dormit et tardat et obliuiscitur
quo tendebat. et facile declinat
quasi a latere in obligationes o
blate delectationis. Hanc mensu
ram pauci seruant. Quod lamen
tabiliter conqueritur btūs Bern
hardus dicens. Vix est aliquis q̄
in eis que ad deum sunt expiri vo
lit quid possit. etiam quod prōp
tissime potest quantumcunq; se
cundum carnem vel seculum vel
timor impulerit. vel cupiditas
traxerit. sed si fallimus homines
inscios non nos permittas dom
ne vt quasi fallere volentes te

fallam nosmetipsos. Non laborā mus. qz non possumus vel ñ posse nobis videmur. vel consuetudīe dcm vel delitiarum nostrarū nos non posse efficimus. Qđ si dixeris Prouerbiorum. xxnj. Vires nō suppetunt. Respondit Salomon ibidem. Qui inspector est cordis ipse intelligit et obseruatorem a nime michil fallit. E

Secundo voluntas nostra cōmē surāda est secundum scire nostrū vt sine differentia exceptionis ō nia velimus que scimus et cogno scim9 ñ esse mala de pmo dicitur ad Eph. v. Scientes quoniam vnusquisqz quicunqz fecerit bonū hoc accipiet a dōmno siue seruꝰ siue liber. De secundo dicit Ja cobi. nj. Scienti igitur bonum fa cere et non facienti peccatum est illi. Tercio omēsurand a est no stra voluntas ad dei voluntatez. vt sciliz veliꝰ omnia que vult de us et econtrario affectu execre mur omnia que non vult deus. Nobis enim ex magna parte no tum est quid velit deus informa ti tam ex scriptura qꝫ ex rerum fi gura. Hinc Baruth. nj. Beati sumus israel quoniam que placēt deo nobis manifesta sunt. Quo modo autem hec mensura agen da sit docet nos beatus Bern. dicens. Scio omnem creaturam aliam ab homine velit nolit sbie ctam esse oportere creatori. sed a rationali voluntate exigitur. Ac subiectionez istam triplicem ne esse est esse. Vt qđ certum est de um velle illud nos velimus omni no. et quod certum est deum nol le illud nos similiter execremur Qđ autem incertum est vtrum de us velit aut nolit. nec velim9 ex toto nec penitus nolimus. Et sb iungit In hoc medio totum stat periculum et fructus religiosorū Quia hinc accidit vt dissimule9 domini querere voluntatem. qa nostram facere volumus et ali qñ habere de ignorantia excusati onem. Quis enim ille est? diabo lus est et non monachus. q velle audeat qđ certum est nolle deum Propterea rogo fratres diligen ter attendite. quoniam vt arbi tror mhil ctū mō possetis vtiliꝰ qz audiē qꝫ vt vbi cta ē volūtas dei ibi nra eam sequatur. In hys vero rebus vbi certum michil pos sumus inuenire. michil certum no stra volūtas designet. sed magis pendeat in vtroqz. et pceptoris sui i hmōi se subdat iudicio Op timus enim voluntatis custos ē obedientia in causis ambiguis.

F Secundum principa le est de voluntatis qualitate. hoc ē qualis esse debeat nostra volū tas Hāc āt formā accipere possu m9 ex sil'itudīe simplicissime eēn tie put ē i deo. qz idez manens de us. secūdum effectus tamen gīe quos operatur in nob variatur. sedm qꝫ hoies pl9 a min9 ad volū tatē dei proficiendā se disponunt. Quā diuersitatē tāgit Apoꝰ. ad Ro. xj. Cum dicit Obsecro frēs reformamini i nouitate sensus vt pbetis que sit voluntas dei bona et beneplacens et perfecta. Nam in eo qꝫ dicit volūtas in singulari tangit voluntatis simplicitatem.

In tribus autē illis q̄ subiūgit tangit in nob effectuū multiplicitatem · De hac dei voluntate dicit beatus Bernard⁹ · Voluntas dei ē bona in nostrā conuersionē · Bene placens in conuersorum ꝓmotione · Perfecta in perfectionis confirmatione · Verum quia deus bona sua q̄ in se habet per occultā quādam vim generatiuam plantat et generat in nob · vt que essencialiter et naturaliter sunt in eo gratuito a accidentaliter sint in nobis · Et hoc est q̄d dicit Bernardus Amor dei amorem dei parit · et illius parturiens intentio intentam animam facit · sollicitudo sollicitām · Et subiungit · Nescio em̄ qua vicinitate nature cum semel rēuelata facie gloriā dei speculari potēit aīa · mox illi ꝯformari necesse erit · atq; in eandem ymaginē transformari · Sic a simili voluntas dei bona nostram facit bonā · bene placens beneplacitā · perfecta perfectā · G. Prio ergo nostra voluntas erit bona · quādo ex bona voluntate dei nouiter cōuersi omnia q̄ faci⁹ solum in satisfactionem et diuine offense placationem ordinamus · nichil aliud de omnibus q̄ faci⁹ intēdētes q̄ vt deum placemus · a peccata q̄ commisim⁹ ēmēdemus Que post q̄ dimissa fuerint q̄d mime nos latere poterit · Nam ex remissioē peccatorū serenata et exhilarata surgit conscia tamq̄ aurora post noctem · que certissimū est signum remissionis · incipimus iam placere deo · mūdati feditate peccatorum et non habentes maculā ne q̄ rugam · ex cuius placentia dei am incipit nobis placere deus Secundo nostra voluntas erit bñ placens · cum ex p̄missa remissioē incipit nobis deus dulcescere · ita vt omnia que faci⁹ solū i dei bñplacitū ordinem⁹ · nichil oīno de nostra vtilitate ꝓpria cogitātes · vt dicē possim⁹ cū Apostolo · sciēdā ad Corintheos quinto · Cōtendi⁹ siue p̄ntes siue absētes placere deo · fiducialiter sperātes ex hys q̄ in nobis sunt q̄ et nos placeam⁹ deo · Sic em̄ ayt beatus Aug⁹ · Ille placet deo cui placet deus Item Bernar. Qui non placet deo nō potest placere illi deus · a cui placet deus deo displicere nō potest Tercio nostra voluntas erit perfecta · cū ex continuatis prioribus exercitijs deus incipit habere dignos nos perfectam voluntatem · hoc est · incipit habere plenam voluntatem perficiendi vitā nostrā Cuius executionem in tercio mīnobro prosequamur · H. Tercium principale est dicere de voluntatis nostre perfectibilitate Plena autem a absoluta perfectio nostre voluntatis consistit in tribus · scilicet in dei dilectione · temporalium abiectione · bonī pro malo redditione · Primo dico nostra voluntas plene perficitur in dei dilectione · hoc est cum voluntas in tantum promouet vt trāseat in amorem · exiens a terminis suis · vt amor sit ammodo nō voluntas Et hoc est quod dicit beatus Bernardus · Magna ad deum et perfecta voluntas amor est dilectio est adhesio est caritas est

est fruitio. Et subiungit. Vnitas autem spūs hominis cum deo voluntatis perfectio est. cū iaz solū vult qđ deus vult qđ est quodā modo similem deo esse. Secundo voluntatis perfectio ostitit in temporalium abiectione. Qđ cōtingit cum homo intantum absorbetur in deo. vt de temporalib⁹ nec cogitare libeat nec habē. testante Gregorio qui dicit. Voluntatis sacrificium nunq̄ plene perficitur. nisi huius mūdi cupiditas perfecte deseratur. Nam quicq̄d in eo concupiscitur hoc paul dubio proximis inuidemus. Tertio perfectio voluntatis consistit in boni pro malo redditione. vt videlicet mansueti ad oēs p malo bonum exhibeam⁹ omnib⁹ hominibus De q̄ Aplūs i. ad Thessal. v. Videte ne quis malum p malo alicui reddat. sed semper qđ bonum est sectamini inuicem. Hec est enim voluntas dei in xpō ihesu in omnibus nobis. Scimus ātem qm̄ voluntas dei est perfecta. De hac perfecta voluntate ex hys tribus collecta dicit Aplus ad Colo. iiij. State perfecti et plem̄ in omni voluntate dei aē.

Sermo. xx. De eodem sermo secundus.

Castigo corpus meū et in seruitutem redigo aē. i. Cor. ix. dicit btūs Gre. Ille modis omnibus debet ad exemplū pertrahi. qui cūctis passionibus carnis moriens tm̄ spūaliter viuit. qui pspeā mūdi post posuit. qui nulla aduersa ptime scit. qui sola mēna desiderat. qui nulla illicita perpetrat. et perpetrata ab alijs deplorat. qui ex affectu cordis aliene infirmitati compatit. sicq̄ in bonis pximi sicut i suis letatur. q̄ se imitabilē in cunctis que agit insinuat. et michil i se habeat qđ erubescat. Qui sic studet viuere vt pximoz arētia corda fluētis doctrine feruide valeat irrigare. Et subiungit. Ecce ego sedus homo pulchrum depinxi hoiez. Verū q̄ tale nūc nostris tpibus in eccīa non inueniunt. vel si fūt in sua humilitate absconduntē. Quia sicut in pmitiua ecclesia ad aliorū edificationē sci signis et pdigijs ostēdebant. sic nunc mund⁹ tantis malis plen⁹ est vt nēcessario abscōdant. Ideo modo tales i exēplum ponendi fūt q̄ de hoc seculo transierunt et vitā suā manifestante deo nobis in exēplum viuendi rēliquerūt. Qui mortui corpe nec laude tumeāt. et tamē alios per exemplū vocēant. Scriptū nāq̄ est. Ne laudes hominem in vita sua. Sicut igitur gloriosus iste princeps in priori sermone seipsum nobis posuit in exemplum perfecte conuersionis dicens. Imitatores mei estote. Sic i isto sermone se iterum in exemplum nobis posuit corporalis exercitatiois dicens. Castigo corpus meum et i seruitutem redigo aē. Vt autez huic membro omnino corporale exercitium includatur. R. Sciendum q̄ corporale exercitiū in triplici differentia exercetur.

ſrz. In bonorū operatiōē. malorū reluctatione. aduerſorum ppſſi one. In hys tribus omne corpo rale exercitiuz compleē dicit ergo Apoſtolus. Caſtigo corp⁹ meum. Ac ſi dicat. Quia in priori ſermone me vobis poſui i exēplū perfecte conuerſionis. que potiſſimum conſiſtit in propie volun tatis abdicatione et diuine volū tatis executione. Nūc pono me vobis in exemplum corporalis exercitationis. Et p̄z ordo. q̄ nulla voluntas poteſt bona exiſtē. que tū poteſt non curat in op⁹ p̄cedere. nec bona poteſt iudicari ſi nō poterit ope pbari. Primo igitur de bonorum operatione proſequētes dicimus q̄ opera noſtra ad hoc vt ḡta a deo acceptentē triplicem debent habere decorem. Debent em̄ eſſe fidelia vtilia difficilia Fidelia deo. Vtilia p̄ximo. Difficilia nobis. Quibus decorata ḡtiſſima erunt deo ¶ Primo ergo opa noſtra debent eſſe fidelia. vt in omnib⁹ que agim⁹ nō q̄ nobis vtile eſt ſed dei gloriam et eius beneplacitum requiramus. Dicentes cum Dā. Non nobis domine non nob⁹ ſ̄ē. Quod valde cōgruum ē et omnino debitum deo noſtro Quippe q̄ omnia que i celo et in terra operatus eſt ſcōm deum et hominem non ſibi operatus eſt ſed miſericorditer omnia nobis. dicente Apoſtolo p̄ma ad Corīm. iii. Omnia veſtra ſūt. ſiue paul⁹. ſiue. apollo. ſiue cephas ſiue mūdus. ſiue vita ſiue mors ſiue p̄ſētia ſiue futura omnia veſtra ſunt. vos autem xpi. xp̄us autē dei. Hāc ātē fidelitatē ex medullis cordiū āplectētes viciſſitudinē ei rependa⁹. vt ſicut p nob⁹ ipſe oia opera fecit ſic et nos vicaria ꝑ eū oia facia⁹. ſūme cauētes ne āquid faciamus q̄d teſte ꝯſcia nō poſſit i ei⁹ obſeq̄ū ordinari. ne ex hoc nrm̄ obſeq̄ū fiat ifidele. De hys fidelib⁹ dicitur i Pſal. Oculi mei ad fideles ṫre vt ſedeāt mecū Quia ſic dicit Prouer. xx. Qui fidelit agūt placāt deo. Et merito Quia ſicut dicit Eccle. vi. Amico fideli nulla ē operatio. a nō ē dig na pōderatio auri et argēti circa bonitatē fidei illi⁹. q̄ tāto fūt acceptabiliores q̄to pauciores. Nā i aliis ⁊tutib⁹ ſaltē aliq̄ fūt ſed vere fideles pauci inueniunt. Sicut Prouerbi. x. dicit. Q̄ti fūt miſericordes. virū aūt fidelē q̄s inueniet. Te em̄ perde q̄ſi nō ſis. fact⁹ tibi tāq̄ vas poditū et oino obliuioi tradi tū. tāq̄ mortui⁹ a corde vt ſoli deo i oib⁹ itēdas. Hoc ego oib⁹ ⁊tutib⁹ mirabilib⁹ iudico. Jdeo pauci ſunt qui talit ſint fideles. Q̄d inſinuabat dñs Lucē. xx. dicens. Quiſputas ē fidel⁹ ſu⁹ a ſ̄ē Paul⁹ tm̄ hoc bonū habuit. Qui p̄ma ad Thi. i. dixit. Gratias ago deo meo q̄ me confortauit i xp̄o ihū. q̄ me fidelē exiſtimauit ponēs i miniſterio ſuo ¶ Secūdo opa nra debēt eē vtilia p̄xis noſtris vt vel doctrina informēt vel exēpla edificēt. q̄ tūc opera tionis ſipla tāto mltiplicāt quāto plures ex eis edificāt. Ad hec vtilia opa hortat nos Apoſtolus tm̄ i ſcriptura q̄ i exēplo ſui ipſi⁹ figura. In ſcriptuā. Ad ho. xp̄i.

xv. Vnusquisq; vestrum proxīo
suo placeat in bonū ad edificatio
nem. etenim non xp̄c sibi placu
it sed sicut scriptum est Improp̄e
ria improperantiū tibi ceciderunt
super me. Et. i. ad Corī. x. Nemo
q̄d suū est querat sed q̄d alteri9
Idem ostendit in seipo Apl9 i eod̄
capl'o. Ommibus per omnia pla
ceo non querēs q̄d michi vtile ē.
sed q̄d multis vt salui fiant
N. Tercio opera nostra debēt
ee difficilia. vt ex hoc nr affectus
et deuotio nostra comprobetur.
Nam debilia et infirma opera deo
nauseā prouocant et nostra in e
is apparz tepiditas. a q̄ nos ex
cutere dominus desiderat. per Y
saiā. xxxv. dicēt̄. Confortate
manus dissolutas et genua de bi
lia roborate. dicite pusillanis cōfor
tamini et nolite timere Et Apo.
ad Hebre. xii. Recogitate eum
qui talez sustinuit a peccatorib9
aduersum se contradictionez vt
non fatigemini animis vestris de
ficientes. Nondum enim vsq; ad
sanguinē restitistis aduersus pec
catum pugnantes. Quia dom9
Ihesus propter passionis difficul
tatem in agonia prolixius orans
quasi guttas sanguinis sudauit.
Ad hoc ydoneum exemplar talit̄
simus agētes. ne improperet no
bis dñs illud Ihē. xlviii. Nec iux
ta q̄d poterat conatus est facere
Q̄d si dixeris istd Prouer. xxxi
Vires non suppetunt. Respondē
tur q̄d ibidez dicitur. Qui inspe
ctor est cordiū ipse intelligit a ob
seruatorez anime tue michil fallit
Q̄d si corpus assuetum delitijs ē
taleiter et murmuret tū age p
temetipso. Et sicut dicitur Eccle
siastici. xlvi. Seruo pessimo latera
sāguinaē. Et de hys tribz odiosis
mibus operum seipsum Apostol9
ponit in exemplum dicens. i. ad
Thessal. iii. Ipsi enim scitis frēs
quomodo vos oporteat ymitari
nos. quoniam non inquieti fuim9
inter vos neq; gratis panem mā
ducauimus ab aliquo. sed in la
bore et fatigatione nocte et die la
borantes. ne quē vestrum grauā
remus. non quasi non habuerim9
potestatem. sed vt nosmetipsos
formaz daremus vobis ad imitā
dum nos. O N. Secundo
de corpali exercitatiōe. Sz hec ex
ercitatio habet fieri in malorum
reluctatione. In qua iterum se
Paulus proposuit nobis i exem
plum volens vt iterum in hoc eū
imitemur. Sic enim dicit ad Ga
lathas tercio. Continuo non ac
quieui carni et sanguini Hoc au
tem membrum sicut et primum
iterum i triplici differentia exer
citetur. secundum q̄ a tribus ho
stibus crudelissime impugnamur
scilicet. carne. mundo. dyabolo.
quibus in fudore et labore fortissi
me est resistendum. dicentes sin
gulis cum nos impugnauerint il
lud Canticorum quinto. Laui pe
des meos quomodo iterum inq̄
nabo eos? Exui me tunica mea
quomodo iterum reindutar eaz?
Q̄d autem hys tribus viriliter sit
resistendum. patet per singula
discurrenti Nam de carnis impu
gnatione dicit Apostolus ad Ro
manos octauo. Si secūdū carnē

vixeritis moriemi. De secdo hoste scz mundo dicitur Josue. xxiij. Si volueritis hanc gentium adhe rere erroribus. et cum eis admisceri connubia atq; amicicias copulare. iam nunc scitote q dns de⁹ vester nō eas deleat. sed vob erunt i foueā et in laqueū ac in offendiculū et latere vrō. et fudes in oculis vestris donec vos disperdat. De tcio hoste videlicz diabolo dicitur prima Petri. v. Fratres sobri estote atq; vigilate. De hys tribus generaliter dicit Mathei. v. Esto consentiens aduersario tuo cum es cum eo in via. De hys tribus hostibus inspeciali dicit beatus Bernar. Tres hostes habemus precipuos et pcipitum persuadentes. scz carnem mundum diabolum. Ex qbus duo et si aliquando intermittunt nunq; tamē penitus dimittunt. Tercius autem scz diabolus ita inexciabili odio aduersū nos iurauit. vt nunquam ab eo inducias ad momentum vel ad ictum oculi optinere valeamus. sed mille nocendi artibus corda hominum impugnare non cessat. ℣ Tercio corporalis exercitacio agitur in aduersorum pressioē. per quam homines exercentur q deo placere cupiunt. De hac nota illud Ecclesiast. ij. Fili accedens ad seruitutem dei sta in iusticia et timore. et prepara animam tuam ad temptationem. Cui consonat Ysai. lix. Qui recessit a malo predam patuit. Quia sic Judith. vi. dicitur. Dns qm placuerunt deo p multas tribulatioēs facles trā sierunt. Dixit angelus dixit ad Thobiam. xij. Et quia acceptus erat deo necesse fuit vt temptatio probaret te. Ideo dominus de Paulo dixit Actuū. ix. Quia vas electionis est michi iste. ego ondā ei q̄ta oporteat eum pati pro nomine meo. Et quare hec omnia? Quia sicut ibidē dicitur. xij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei Vnde vt idē Apostolus ait. Nō sunt condigne passiones huius tēporis ad futurā gloriā que reuelabit in nobis. Et ideo vt in eodē regno glorios⁹ appareamus omnes tanq; filij flagellamur. Nō cum ita sit. sciendū q castigationes secūdum diuersitatē statuū electis dei inferūtur. secundū illud Mathe. xv. Dedit vnicuiq; secundum propriam virtutē actū Vnde aliter incipientes. aliter proficientes. aliter perfecti tribulationib⁹ exercent. Cum ergo Paulus statum perfectionis tenens nunc in passionib⁹. sicut pus in actionibus se prebet exemplum. ℣ Expedit vt tales passiones hic ponantur. que pfectioni statui congrue videantur. Que videlicet passiones in triplici dra cōtinentur. Castigant enim ex proprie vite insufficientia. mūdi displicentia. dei absentia. Primo dico castigantur grauiter ex proprie vite insufficientia. Cum enim ad placentum tam velut mēti de siderio inardescant. vt q̄ta cuiq; bona faciant respectu eorū que desiderant se existiment pmitus nil fecisse. euanescunt omnia que faciunt respectu eorum que facere cupiscūt. Et hec ē pcipua

causā ꝓpter quā omnes sancti se iudicāt mutiles et pemitus michil esse. qui solas negligentias suas graues reputāt. a bona q̄ faciūt michil curāt. Hic Paulus stetisse arbitror cū dicebat ad Phil. iij. Que retro sūt obliuiscens ad ea que sunt priora me extendens. Hic Jacobū stetisse reor. cū tamē in canonica sua quarto capitulo dixit Que ē em̄ vita nostra? va por ad modicū parens. De hys a similibus dicit Ps̄. Pro michilo saluos facies eos. Ac si dicat Qui p̄ nimio desiderio se michil fa cere iudicāt vel reputāt immo se ipsos michil iudicāt. oēs hy tles p bono michilo securissime saluā tur. ¶ Secūdo affliguntur ex mū di displicentia. Quāto em̄ āpli? apud deū placuūt tanto magis mūdus et omnia que in eo sunt abhominabilis eis erit. Hic btūs Paulus veraciter stetit. cū dixit ad Gal. vi. Michi mundus cru cifixus est et ego mundo. Os ad huc tā in scriptura q̄ in figura e uidenter ostenditur. In figura ē zechielis primo ez dicitur Quo cunq; ibat spiritus illuc eūte spi ritu et rote pariter eleuebantur sequentes eum. Quid per spiritū nisi spiritualis vita? Quid per ro tas nisi tribulatio accipitur. que vitam spiritualem sequitur siue deficiat siue crescat? Idem osten ditur per scripturam. dicit em̄ beatus Gregorius. Quanto q̄s altius profecerit tāto in hoc mū do inuenit quod durius portat. q̄a dū a presenti seculo mētis no stre delectatio deficit eiusdem se culi aduersitas crescit. ¶ Tercio castigantur ex dei absentia. Quanto em̄ ex dei presentia delectantur. tanto ex eius absen tia cruciantur. Hinc Ozee. ix. di cit dominus. Ve eis cum recesse ro ab eis. De quo ve dicit beat? Bernhardus. Anima que semel a domino accepit intrare ad se metipsam et in intimis suis dei p̄ sentiam suspirare. nescio an vel ipsam gehennaz experiri ad tem pus horribilius penali? ve ducat q̄p post spiritualem studiū huius suauitatem semel degustatam ex ire denuo ad illecebras a molesti as carnis. ¶ De hys tribus cor poralibus exercitys. scilicz bono rum operatione. malorum relu ctatione. aduersorum perpessiōe gloriatur Apostolus secunda ad Corinthios. xi. In laboribꝰ plu rimis. in carceribus abundantiꝰ. in plagis supra modum. in mortī bus frequenter. que longo ꝓmo ne prosequitur. Que nos miseri culicꝫ vix audire possumus nos mari

¶ Sermo. xxvi. ¶ De eodem ser mo tercius.

Flecto genua mea ad pa trem domini nostri ihesu cristi. ex quo omnis pat ernitas in celo et in terra nomina tur. vt det vobis secundum diui tias glie sue vtutē corroborari p spm̄ eius. et in interiorē hominē cri stū habitare p fidē in cordib? ve stris ac̄. Ad Eph. iij. dicit Ber. Quātūlibz te affliges q̄tūlibz te

crucies · non dabit tibi copiaz fili qui dominus virtutum dicitur nisi fueris virtutibus adornatus Ac si ambo dicant· Priora exercitia non valent nisi virtutibus adiuuētur· Et hoc est quod alibi dicit Apostolus scīz ad Thimotheuz vbi virtutes pfert corpis exercitio Corporalis exercitatio ad modicū vtilis est. pietas vero ad omnia valet· Que videlicet consistit in interioribus virtutibus Ideo hortando orat Apostolus et orando hortatur· vt predictis exercitijs virtutes adiungātur · quasi priora nullatenus acceptentur si nō virtutibus adornētur Quia sicut anima pstantior est carne et corpore sic bona anime sunt corporalib9 meliora dicit ergo . flecto genua mea· Ac si dicat Quia ōms gloria ẽgis ab intus· oro ad dominum· vt secundum diuitias glorie sue bonis corporalibus de quibz in prioribus dictum est bona spiritualia que sunt virtutes anime superaddat· Tamen licet beatus Paulus qui nobis adimitā dum ponitur in exemplum virtutibus ommibus abundaret·

T De tribus tamen virtutib9 eius scz caritate· humilitate· benignitate· quas excellenter habuit dissereм9. que in eius vita tanq̄ gemme in auro gloriosissime refulgebant· Nam de sua caritate ipse de se dicit ad Romanos vin · Quis nos sepābit a caritate cristi· tribulatio· an angustia· an fames· an nuditas. an periculū· an gladius? Et subiungit Certus sum· q̄ neq̄ mors neq̄ vita· neq̄ angeli neq̄ principatus neq̄ virtutes· neq̄ instantia neq̄ futura· neq̄ fortitudo neq̄ altitudo neq̄ profunditas· neq̄ creatura aliqua potēit nos separare a caritatē dei que est in cristo ihesu. de quo verbo dicit Augs̄ . Nimis dolendum est· q̄ cum Aps̄· neq̄ horribilibus tormentis a caritate dei poterit separari. nos interdum ocys aut fabul· a sepe ob parui simum conuicium. ymo quādoq̄ propter signum ita derelinquis caritatem. vt non solum multis diebus · sed etiam mensibus fortassis et annis ad amicitiam non veniamus· Et dum hoc frequentē insinuo absoluo apud deum conscientiam meam · Sed ad Pauli caritatem redeamus· de qua dicit Johan. crisosti· sic Sicut ferrū missum in ignem totum perfecte ignis efficitur· sic beatus Paulus caritate accensus totus effectus est caritas. cum qua beatorem se cunctis reputabat · sine q̄ nec dominatuum· siue principatuum socius esse cupiebat · sed magis cum hac esse in extremitatibus· ymo etiam de numero pusillorum·

V. Eius ergo exemplo prouocati studeamus eum in caritate imitari· que inicium a finis omnium ē bonorum que et nobis ēt necessaria· vt puta sine qua nichil penitus sumus· Quod si decreuerimus faciendum per tres gradus quos ipse Paulus prima ad Thimotheum primo capitulo proposuit nobis in ipsa progredi nos oportet· Sic etenim dicit · Finis precepti est caritas de corde puro

est fides non ficta que per dilectionem dicitur operari. Cor ergo purū qđ effluere non pmittitur. bona conscientia per quam malū non admittitur. fides non ficta q̃ bonum non negligitur perfectā in anima ostruūt caritatē. q̃ videlicet caritas intus cum deo ostructa bona maxima in anima opat̃. Qđ beatus Bernhardus ostēdit per simile dicens. Ges in igne li questendo mollitur. dilatat̃. purgatur. Et subiungit applicans ad amorem hanc triplicem pprietatē Considera in amore q̃ vere ignis dei est in se corda resoluens et cōflans in massam vnitatis. quēad modum varia metalla soluta igne concurrunt in vnum. Cor igitur igne caritatis emollitū fluit. sed qa nō effluit ideo dilatat̃ et purgatur. Dilatatur a dextris et a sinistris subuemens hostibus pariter et amicis. Porro sic liquefactum et dilatatū purgatur. ac. vt ad plenum excoquat. si quaz habet scoriam purgatissimam reddens animam. Ex quibus iam dictis tria maxima bona in anima generantur. Nam per cordis mollitionem et liquefactionez dei et anime intelligimus vnionem. Per dilatationem ommium tam amicorum q̃ inimicorum benignam subuentionem. Per purgationem predictorum duorum ampliorem iterum promotionem. Talem caritatem beatum Paulum habuisse credimus. de cuius caritate dicit Crisostimus. Per frui caritate xpi. hoc erat Paulo vita. hoc āgelo. hoc mundo. hoc

scientia bō et fide nō ficta Que tria exponit beatus Bernhardo ita dicens. Solum cor purum est qđ effluere nescit. quia nil facilio fedat̃ corde exposito. qđ sola cōtinz caritas ne frustē placeat Propter conscientiam bonam habz ad omnes qui pximi bonuz eque vt suum diligit. si quo minꝰ cōuinciē non habere illā que non q̃rit q̃ sua sunt. Fides autem non ficta ē illa que per dilectionem operat̃. Alioquin non solum fictaz sed et mortuam Jacobus eam dicere nō vereē. Per cordis āt puritatē. conscientie bonitatem. fidei veritatem caritas acquiritur et acq̃sita pariter conseruatur. Cor aūt nostrum veraciter depuratur si intus captiuatur et non sinatur se extra fundere. Quo facto cogiē deum diligere qui nobis est vicinior q̃ nos nobis. quē cuz āprehendimus cor nostrum intus cuz eo permanet et non expoitur ad peccandum et sic cordis puritas est plantata. Ex hac autem puritate bona conscientia nascitur. qđ sic probatur. Cum enim cor purum deum intus habeat. qui est optimuz bonum et supremū. nō potest inuidere quibuscunq; fidelibus proximoruz. quia aīma ex generoso bono qđ deus est generosa facta ommium hominum bona diligit sicut suum bonū. Ex hys duobus sequitur terciuz scz fides non ficta. Cum enim priora duo. videlicet cor purum et conscientia bona ociosa esse non pnt ex tunc in opera que faciunt ex ītima caritate exsurgunt. Et hec

psentia· hoc futura· hoc regnu hoc pmissio· hoc bona omnia. hs rum omnium enim que hic habē tur michil asperum michil suaue reputabat· sic despiciebat aduſa q̄ time9 vt solet herba putrefcā dtēpm· Tirānos ac populos spi rātes furorē vel ut quoſdā cultros estīabat· Mortē et cruciatus et mille supplicia q̄si ludū ēputabat puerorum In hac ergo caritate Paulum q̄tū possium9 imitemur

X. Secūdo dicendū est de pauli humilitate· quā taz per na minis interpretationem q̄ verbo rum suorum prolationem profū dissimam cognoui9 extitisse Pau lus autem interpretat modic9 · eo q̄ consueto vsu loquendi sepe dicimus. Paulum me exspecta. i. modicum· Vnde Augnstinus dicit Paulus nomē humilitatis ē· Et sic Saulus dict9 a seuicia et crudeli tate· sic conuersus dict9 est pau lus ab humilitate· Idem etiam pa tet per verborum suorum prola tionem. Dicit enim prima ad Co rinctheos· xv· Ego sū minimus a postolorum q̄ non sum dignus vo cari apostolus ⁊c̄· Nec hoc contēt9 q̄ sit minimus apostolorum· sed vocat se minimū sanctorū scribēs ad Ephesi· iii· Michi autez omni um sanctorum minimo data ē hec grā in gentibus ⁊c̄· Sed adhuc amplius se humiliat vocans se ab ortiuum tamq̄ q̄dam fedum et abhominabile quod ab omnibus proicitur· Cum prima ad Corīte os· xv· dicit Nouissime aūt omniū et michi tam q̄ abortiuo visus ē Ad huc autem et profundi9 se hu miliat vocans se michil· Cum ꝑ. ad Corinctheos· xi· dicit· Et si michil sum signa tamen Apostola tus mei facta sunt in vos· Sed ne scio quid humilius adhuc de se fe ciat scribens. i. ad Corinctheos q̄n to· Factus sum peripsima omniū vsq̄ adhuc⁊ sic de alijs· Postre mo super omnia priora se humili at vocans se maximum et preci puum peccatorem· Cū prima ad Thimo· primo scribens dicit fi delis sermo et omni acceptiōe di gnus· quia Ihc̄s cristus venit in hunc mūdū peccatores saluos facere· quorum primus ego sum· Vocat ergo se minimum Aposto lorū· minimū sanctorū· abortiuū michil· peripsima· precipuum pec catorem· Vt ex omnibus hys af fectū sue humilitatis posset saltē te nuit declarare· Sz ne videat hoc dicē q̄dā sīfanē· quēadmodum nos peccatores· fuerim9 nos humi liare dicētes de nobis tota die· e go peccō· hoc excludit Ber· Nō faciebat hoc Paulus mentiendi p cipitio sed est imādi affectione· Et subiungit rōem· Qui em̄ pfecte ex amīādo seipsū intelligit suo pec cato nullū peem̄ patī estimat q̄ si intelligit fīē suū· Sz adhuc āq̄s p git vlteriꝰ dicēs· Ego nō capio illū vbū· quō Paul9 in tā sublimi vita existens se tam vilem ex af fectu poterit reputare· Dico qui a quicquid bonī habuit soli deo tribuit sibi mala· Juxtā illud p ma Corinctheorum decimo quinto Gratia dei sum id quod sum et gratia dei in me et cetera· Quod si hec ratio non sumitur saltem in

hoc ipō admiremūr prerogatiuā Pauli q̄ tam sublimis in vita tā vilez ex affectu se poterit estima re. Nam et ego tantam eius humilitatem omnibus miraculis fulgis iudico mirabiliorem Nam secūdum beatum Bernardum hara omnino et magna virtus est. vt magna licet operantem magnuz te nescias. a manifestam omnibus tu am te soluz latere sanctitatē. hoc ego omnibus virtutibus mirabilius dico. Sed respiremus si placet ne auditoēs tedio fatigati. si sermo nimis in longum ducitur. hys q̄ adhuc de humilitate ē stant dicenda auida in tentione non possint intendere. Interim eu minantes tanq̄ mūda anima lia ea que de Paulo dicta sunt. vt ex hys deiectio inflāmati audiant attentius que sequūtur.

Sermo. xxij. Cde eodem Sermo quartus.

A.

Obseruate eos qui ita ambulant sicut habetis formam nostram ad Philippenses. iij. Dicit beatus Gregorius. Vnaquecq virtus quasi quibusdam gradibus augetur. quousq̄ per incrementa meritorum ad summa perducitur Alia namq̄ sunt virtutum exordia aliud profectus aliud perfectio. In verbis ergo propositis hortatur nos Apostolus Vt cum ipsum presentē tanq̄ formam exemplarem cui imitamur habē nō possumus. vt pote transitum ad gloriaz. saltē eos qui presentes sunt et viuen ti formaz ex suis scripturis accipient diligenter obseruem⁹ vitam nostram ad illorum regulaz informantes. Expeditis ergo precedentis huius glorioſi principis perfecta conuersione. corporali exercitatione. virtutū acquisitione. et nostra qualicumq̄ imitatione Visa etiam Pauli profundissima humilitate. Nunc restat dicendum de eius humilitatis imitatione. Hoc est qualiter ipsum in humilitate a si non in perfectionis culmine saltē tenuiter imitemur Quod omnino necessariuz est ad salutez. eo q̄ predicta omnia fructu vacua permanerent si non humilitatis vē condimentum haberent. dicente beato Gregorio. Quelibet assint bona opera. nulla sunt si non ex humilitate conditur. In cunctis ergo que agitis fratres mei radicem humilitatem tenete Cui beatus Bernardus consentit dicēs Insanus est qui in alijs vite meritis q̄ in sola humilitate cōfidit Que cum ita necessaria sit omni studio conādū est vt ipsā possi⁹ in ortū cōscie trāsplātare. Hoc vt facilius faciamus. sciēdū q̄ virtus humilitatis sic ætē virtutes quēadmodū supra p Gregorium patuit. tres habet partes. principium medium et finez. Prima humilitas est incipientium. secūda proficientium. tercia perfectorum. Que tres species ex tripli ci radice surgunt in nobis. Nam humilitas incepta surgit in nobis ex cognitiōe veritatis. humilitas proficiēs ex deuotiōe caritatis

e vi

humilitas perfecta ex oremplatiõe diuinitatis. Hec ita per ordinẽ prosequentes. ¶ Primo dico q̃ humilitas pma sez incipientium surgit in nob ex cognitiõe veritatis. Qð ostingit cũ primuz reuocamur ad nosmetipsos et audimus vocem dñi dicentis intra nos illð Ysa. Preuaricatores ũite ad cos Idq̃ tam efficaciẽ q̃ viuaciẽ agitur. vt vox ipsa reducat nos ad nosipsos et arguat statuẽs añ faciem nostrã dicens nobisipsis illud Josue. i. Qð est op9 tuũ quetra tua. et quo vadis et ex quo põpulo es? Et inuenim9 nos ĩ infinitis peccatis quodãmodo iudlutos. ꝓpẽ qð clamare cogimur in cælum dicentes nobis illud Jeremie. xvi. Ve michi mater mea vt quid me genuisti virũ rixe vitium discordie. non fenoraui nec fenorauit michi quisq̃. ões maledicunt michi. Nam ex eo q̃ deꝰ statuit nos ante nos vt dictum est illuminamur ĩtus ad cognitiõez veritatis In quo lumine cognoscimus que mala incurrimus ex peccato C ¶ Septẽ enim malis addicimur ex peccato que ĩ hoc lumine cognoscemus. videmus q̃ppe peccata que omisim9. bona q̃ obmisimus. culpã quam meruim9. merita que amisim9. offensã quã incurrim9. regnũ qð poidim9. infernũ quẽ accepim9 Et ecce fit dolor sup dolorẽ anxietas sup anxietatẽ ex pfundo cordis clamantes ad dominũ illð Ps. In veritate tua humiliasti me domine. Qui enim hec mala cognoscit vraciter nisi ouriosꝰ sit lapide in profundũ humiliabiẽ. et vsq̃ ad puluerem animo consternatur. Sic enim dicit beatus Bernhardus Tu quicunq̃ es etiam si sanctus es. etiam si reipsiz ad lumen veritatis ĩtus sine dissimulatione inspicias a sine palpatione diiudices. non dubito quin humilieris tu ĩ oculis tuis. factq̃ tibi vilior ex hac cognitione tui. q̃uis nec dum fortasse idem esse patiaris in oculis aliorũ. eris igitur humilis sed de cognitione veritatis et minime adhuc de infusione amoris. Et hec cognitio ĩ humilem valde et amaram pmitentiam nos prosternit. taz diu nos mactantes. tam diu castigantes quousq̃ deus misertus nostri dicat nobis illud Jheremie quadragesimo secundo. Jam placatus sum super malo quod feci vobis. nolite timere a facie regis babilonis. quia vobiscum sum ego et saluos vos faciam. a dabo vobis misericordias a miserebor vestri. et habitare vos faciam in terra vestra. D ¶ Secunda humilitas surgit in nobis ex deuotione caritatis. qð contingit cum per remissionem a peccatis libertati leti et alacres currim9 viã dei. iurantes et statuentes custodire iudicia iusticie eius. noua quadã dilectione feruenter dominũ diligentes ĩ qua dilectioẽ auide cupimus deo in ommibus et per omnia complacere. Jn quo feruore dum aliquãdiu currimus ecce ex quadam pia dispensatione deus ponit nobis obicem et obstaculũ volens experiri. vtruz ĩ eiꝰ fuitꝰ

reliq strēnue pmāne. pmittēs
quasdam bestiolas carnalium tē
ptationum ex cauernis memorie
in medium serpere. q de reliqis pec
catorum tamq tinee de lana re
pētes mētē rodūt et lacerant me
moriam inquinantes. Et hoc est
qd dicitur Judicum.n. Ego non
delebo gentes que in medio tan
tum fuē. vt in ipsis experiar isra
hel. vtrum custodiant mandata
domini Item in eodem Hee sunt
gentes quas dominꝰ reliquit vt
erudiret in eis Israhelē. a postea
discerent filii eorum certare cū
hostibus. a habere consuetudinē
preliandi. Hinc Bernardus. De
us non permittit dilectum suum
temptari in principio sup id qd
potest. vt nec dampni quantitas
nec recuperandi difficultas quāta
est innotescat. seo postea innotes
cit aliqūter rei difficultas. et fru
stra sperata facilitas euanescit.
Ecce tribulatio super tribulationē
ex importunitate impugnantiū
vitiorum. Vnde quaq diu veri bo
ni maior scrupulositas. vel maior de
lectatio mentem hominis nō ob
tinuit. cum exosa quadam volun
tate gestorum visorum auditorū.
patiē ymaginationes ad cogitan
dum spiritualia et diuina lumen
oculorum suorum et ipsum non ē
secū. a tempore psalmodie a ora
tionis ceterorum q exercitiorum
spiritualium in corde suo etiam re
luctante et nolente ymaginatio
nes voluuntur et cogitationū fā
tasmata versantur. a qbꝰ velut
a quibusdam immundis auibus
circumuolātibus sacrificium nrē
deuotionis vel omnino rapitur de
manu tenentis. vel polluitur sepe
vsque ad lacrimas offerentis. a i
deo ex hac consideratione humili
antur michil sē penitus facere iu
dicantes. et vnde se deficere esti
mant inde proficiunt nescientes.
quia licet in operibus fortitā mi
me proficiunt. miro tamē mo
do humilitas promouetur. que fa
cillie euanesceret si omnia ad nu
tum prouenirent. Hinc dicit Be
atus Gregorius. Non numquaq
ad concepta desideria minime per
uenitur vt ipsa interuenīte tan
ditate eadem desidēia laxato fue
mentis sinu dilatētur. vt ea quā
exterminari fortasse impleta po
terant repulsa magis crescant.
vnde semen in terra iactatum ge
lu premitur. a foras post pluuiā
quo citius apparere compellitur
eo intus fecundius radicatur.
et quo negatur progredi inde ci
tius cogitur multiplicari. Et ex
hys ommibus humilitas promo
uetur. De qua dicit Psalmista.
Quasi lugens et contristatus sic
humiliabar. De hac duplice humi
litate dicit beatus Bernardus.
Est huīlitas quam veritas parit
et non habet calorem. a est humi
litas quam caritas formal et in
flammat. et hec quidem in affe c
tu est. illa in cognitione . E.
Tercia humilitas surgit in nob
ex contemplatione diuinitatis
In qua quanto altius proficim9
tanto profundius humiliamur.
considerantes immēsā bonitatē
diuinitatis. et nostre miserie mꝝ
tiplicitatem. Quia ꝙtumcumq

modicū est qđ de hōīs dñm ostēm plando accipimus · hȳpsus tam magnus tam excellens est · vt in eius ꝺpatione vilescat penitus ō nis creatura · Qđ tam figura q̄m scriptura lucide declaratur · Figura dicitur enim ezechielis primo Cum fieret vox super firmamen tū qđ erat sup caput eorū stabāt aīalia et sb̄mittebant alas suas Qđ exponēs beatus Gregorius dicit · Cum sanctorum mentes cre atoris sui potentiam intenta con templatione ꝺsiderant · vilescūt ipsoꝝ aīme virtutes q̄s habēt · et tanto apud se fiunt humiles quanto illud altum est qđ super angelos soñat · Idem etiā patet per scr̄pturaz · dicit enim iterum Gregorius · Sancti quo apud de um altius proficiunt · eo subtili? ipsos se apprehendunt esse · Quia dū proximi luci fiunt q̄cq̄ eos in se latebat inuenīūt · et tā to sibi foras deformes apparent quanto magis pulchrum est qđ de deo vident · q̄ vnusquisq; duz tactu veri luminis illustratur o stenditur · q̄ vnde cognoscit quid est iusticia · inde eruditur vt vide at quid sit culpa. Cum enim secū duz Philosophum · Opposita iux ta se posita magis elucescūt Pic est q̄ per dei sublimia nostra vili a melius cognoscuntur · Hinc A brahaz alas deposuit · qui loquēs cum deo timerem et puluerem se vocauit · Hinc Moyses alas de posuit · qui mox vt verba dei audi uit loqui se nescire deprehendit dicens · Obsecro domine non fuz eloquens ab heri et nudiustercia? ex quo locutus es ad seruum tu um · Dauid hinc alas deposuit qui contemplans dominum vocauit se canem mortuum et culicē viuū Hinc beatus Bernhardus dicit Nunq̄ deprehendit se melius mo dus humane imperfectionis q̄ i lumine vultus dei in speculo di uine visionis F Verci o dicendum est de Pauli benigna te q̄ pius q̄ benignus circa om nes fuerit · Nunc autem benig nitatem tripliciter exercebat · sci licet contra persequentes · contra delinquentes · contra quaslibet miserias sufferentes · Nam suos persecutores qui suaz mortez aspi rabant et sanguinē sitiebant exau sabat et defendit dicens Ad Ro manos decimo · Fratres testimo nium illis perhibeo · quia emula tionem dei habent sed non secun duz scientiam Nec hoc otentus · sed ouertit se ad orationē dicens Ro · ac vt supra · Fratres volun tas cordis mei et obsecratio apd deū fit p illis in salutē · Nec hoc o tētus ꝛ optabat anathema ēē di cēs ad Ro · xxi · Optabā anathēa ēē p illis ac̄ · Vnde Crisos · Nemo vmq̄ tm̄ dilexit amicos q̄tū ille dilexit inimicos · quāto enim pl9 of fendebatur tanto magis eoz ipa mā miserebat · Sedo benign9 extitit circa deliquētes Vñ ipe di cit · 1 · ad Cori · xv · Lugeo multos q̄ nō pecauerūt et nō egerūt pnīt tiā sup immūdicys suis Crisos · di cit Null9 vmq̄ tātū voluit ꝓpria mala q̄tū ipe aliena Nāvt aln sal ui fierent ipse a gloria celoruz ca piebat excludi · quasi enim totū

genuisset · sic pro omnibus peccatis doluit · sic omnes in dei regnū se stimabat mouere · docendo orando supplicando · Et aliquando ecclesiis · aliquando presentibus · aliquando sermonibus · aliquando rebus · aliquando disciplinis · aliquando litteris · aliquando per se metipsum cupiebat lapsos erigere · stantes confortare · contritos saluare ·

B Tercio benignus extitit circa omnes homines quaslibet miserias sufferentes · Vnde ipse dicit · Omnibus omnia factus sum vt omnes saluos facerem · Et subiungit · Quis infirmatur & ego non vror ? Qualiter autem beatum Paulū in hac benignitate imitari debeas in predictis tribus exercitijs informamur · Primo debemus esse benigni contra nostros persecutores · omnez maliciam quam in nos exercent nullo aculeo repugnantes · vt dicere possimus cuz Dauid · Si reddidi retribuentibus mihi mala decidā merito ab inimicis meis inanis ac · Secundo debemus esse benigni contra peccatores ex profundo cordis compatiendo eorū erroribus · et proipsis fideliter domino supplicantes · a michilominus consilijs et auxilijs eos reuocantes · Ad quod hortatur nos Apostolus ad Galatas · vi · dicēs Fratres si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis ac Quia vt ayt beatus Gre · Plus est victuram in perpetuum reficere siue reuocare animam quam ventrem momentanee carnis terreno pabulo satiare · Tercio debemus esse benigni ad formam Pauli super quibuslibet miseris proximorum · Nam de hoc genere deuotionis dicit beatus Bernardus Multe miserie proximorum in pistillo cordis collecte atq oculo pietatis inspecte · ipse sunt species ex quibus vngenta optima componunt · Que omnia vnctio sancti spiritus nos doceat Qui cū patre & filio viuit ac

Sermo · xxiij · De eodem Sermo quintus

H Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro · primam ad Corinthios xij · dicit Johannes · crisostimus Consideremus quantis honoribus deus Paulū antequam resurrectionis extulerit · In paradisum rapuit · in celum sublevauit · ineffabilis archanis fecit esse participem · taliumq misteriorum conscium · q nulli hominum fas sunt aperiri · nec immerito ad celum rapiet · qui propter deum deseruit totam · Expeditis ergo in predictis tribus exercitijs Pauli secuti uersionem · corporali exercitatione · vt tutius acquisitione · patiter eq nostra in eisdez qualicunq imitatione Nunc dicendum est de quarto membro in primo sermone proposito · scz de ostentatione · De q duo breuiter tangemus scz Pauli ostentationem & nostrā imitationem · Nam de sua ostentatione ipse nobis insinuat · ij · ad Corinthios · xij · vbi dicit Veniam autem ad visiones & reuelationes dni Et subiungit

Scio hominez in cristo ante annos xiiij. siue in corpore. siue extra corpus nescio deus scit. raptū huiusmodi hominem vsq; ad tertiū cælum. Et scio huiusmodi hominem siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit. quomā raptus est in paradysum et audiuit arcana ibi verba que non licet homini loqui. que summis labijs solummō tetigisse sufficiat. Quis enim cōtingē presumat vel loqui audeat. q̄ vt ayt Apostō. non licet homini loq̄. Hac ego dimissa contemplationē putatis nostre modulo possibilē psequamur. Nā de illa itēdit Apostō. in verbis prepositis cum dicit Adhuc excellētiorem viā vobis demōstro. Ipsa enim cōtemplatio inter omnes vite actiones excellētior reputatur. Nā de hac modicuz gustare plz est q̄ in alijs exercitijs multum laborare dicente Bern. Menti vel animo cuz cætera ps hominis regenda sit subdita. nec dignius ē aliquid ad querēdum nec dulcius ad inuenīendum. nec vtilius ad habendum. q̄ p̄ q̄ solam mentem superemineat. i. deꝝ qui videlicet deus p solam cōtemplationem appr̄hēditur in hac vita.

Itaq; hic fumus vt dicamus de contemplatione que tres ptes continet. principiū medium atq; finē. Primo dicat̄ q̄liter contemplatio melioratur. Secundo quid in ea gustatur siue quomō in ea progrediatur. Tercio quomodo finiatur. Principiū autem eius adhuc in tria diuiditur. Primo enim ponemus eius descriptiōem. Secundo nostram ad eam habilitationē. Tercio eiꝝ ingressionē. hec p ordinē psequentes. Primo ponemꝰ eius descriptionē quam venerabilis Beda prosequitur ita dicēs.

R. Contēplatiua vita ē cum quis longo bone actionis exercitio edoctꝰ. diuīne orationis oleo imstructꝰ. crebra lacrimarum cōpunctione assuefactus a cunctis mūdi negotijs vacare. et in sola dei et proximi dilectione intendere didicerit. gaudiuz quoq; perpetue beatitudinis q̄ in futura percipiꝰ est vita. etiā impresenti concipit ardēter desiderādo pgustare. et aliquādo etiā q̄tuz mortalibꝰ fas est in excessu mentis sublimiter speculādo euolare. Secundo diendū ē de nrā ad cōtēplationē habilitatiōe. q̄ licet in pdicā descriptione sufficienter docuerit. aliq̄n tñ pter simpliciores de hoc mēbro in medium proferaꝰ. Nā q̄ ad apicē diuine cōtēplationis aspirat necesse est vt se ab oibꝰ peccis et vitijs elongēt. Oia frena debet peribꝰ coarctare. et in bonis operibꝰ se exercitare. affectū suū sanctis desideriis inflāmare. crebris suspirijs euagationem mētis ad deū reuocare. et ad hāc grām cōtēplationis continue suspirare. et visitationē sci spūs ardenter desiderare. et in hijs oibus quousq; accipiat continue pseuerare.

L. Verū q̄ plixitas ē mī tedij. Hec oia q̄ dicā fiūt in breuiꝰ pstrigaꝰ q̄ vtutē in se cōtineāt oim pdicōz. Debeꝰ em cor in deū q̄tū possuꝰ stabiliē. pūtiā desiderij ardenter sitire. cōtēplatiue ābire. Primo dico debeꝰ cor in dño stabiliē.

quod tūc veraciter facimus · cū omnia opera nostra i domino v nia9 · que licet sint varia & diuer sa · tamen qz in vno .i. in deo tan ḡ in fine vltimo cōueniunt · etūt veraciter v nita et in dño stabili ta · Hec stabilitas a dño cōmēda tur · cum Luce .x. ad Martha dixit Martha martha sollicita es & tur baris erga plurima · porro vnum est necessarium · Ac si dicat Licet circa multa occuperis · vnū tamē est necessarium vt eadem multa in domino vniātur · Vnde Ap9 .i. ad Co in .v. · Fratres mei dilecti stabiles estote & immobiles · abū dātes omni opere bono semper · scientes qa labor vester nō est in anis in domino · Ac si dicat · Si in omni opere bono abundatis · et eadem in dominū fideliter ordina tis · et in hys duobus stabiles & immobiles pseueratis · tūc labor vester nō est iamis in dño · Et iste est ver9 mod9 quo cor in domino stabilitur · De quo dicit Ap9 ad Hebre · xiii · Optimum est gratia stabilire cor · Bonum enim est in operibus abūdare · melius est ea dem multa in dominū ordinare · sed optimū est in eisdem immobi liter et stabiliter perseuerare

¶ VI Secundo debemus presē tiam dei ardenter siti re · vt eius p sentiam pro omnibus mundi delī tys desideremus Magnus est em deus · et ideo oportet vt magno valde desiderio affectetur · Et hoc est qđ Pā · dicit Ignis ante ipsum precedet · Quod exponens Gre go · dicit Oportet vt ardor deside ry preueniat faciem eius ad om nem animam ad quam est venitu rus · qui omnem consumat rubi ginem viciorum · et sic preparet locum domino · Nam in omni ge nere deuotionis nulla ita attracti ua est diuine presentie sicut vehe mēs desideriuz · nec aliq̄ deuotio deum ita allicit sicut ista Vt ergo nostram deuotionem in homs va valeamus medullitus inflamma re · hoc semper pre oculis est habē dū · q̄ sine deo michil hom possu9 facere · Ipso dicente Sine me nichil potestis facere · Et cum eo va lemus omnia · dicente Apostolo Omnia possum in eo qui me con fortat · et sine eo ab omnibus c aulcamur Quia sicut Sapiē · v · di citur Luto vilior est vita eius · & cum eo omnibus dominamur · Sic enim institutus est prim9 ho mo Gen̄ .i. dicitur · Dominamini piscib9 maris et volatilib9 celi & vniuersis que mouēt sup trā Itē Eccī · xvii · Dedit de9 hīs ptātē illo z q̄ fūt sup trā · posuit qz timorē illi9 sup oēz carnem · & vnatus ē bestiarū & volatiliū celi Hec & alia adhuc infinita mouē nos debent vt dei pūciam medullitus affecte9

¶ VII Tercio debem9 grām con tē platiois contentiōe ābire · faciē tes vt Dauid qui dicebat · Sicut iurauit domino votum vouit deo iacob · Et si introiero aē · vsq; do nec inueniam locum domino Die veritas dicit Luce · xiii · Cōtendi te intrare per angustam portā Quod de contemplatiōe cōueniē ter accipitur · Quia pauci sunt propter eius artitudinem ingre diētes in bona domini p eā Dicit

Bernhardus. Si quis vestrū iux
ta sapientem cor suuz tradat ad
vigilandum diluculo. a secundū
Ysaiam. Studeat pare vias suas
Cui etiam sedz Ds. sic dicitur O
culi mei sēp ad dominū. visitabi
tur profecto frequenter. nec vmq̄
ignorabit tempus visitatiois su
e. De hys ommib9 habitationibz
pmissis dicit beatus Bernhard9
licet sub alys verbis. Modus vi
sitationis nō est in arbitrio acci
pientis. sed in gratia donantis.
sed hominis ē cotidie parare cor
et voluntatem expedire ab affe
ctionib us alienis. rationem a in
tellectum a sollicitudinib9. memo
riam a negocys et ociosis. non
nunq̄ etiā a necessarys occupati
onibus. vt in die lō dm̄ et in hoā
bnplaciti eius cū audierit vocem
spūs spirantis otinuo aurrāt si
bi et cooperentur in bonū. et qua
si simbolū faciant. O
Tercio dicendū est de dei ingressi
one. Nam cum per intima exerci
tia homo deuot9 taliter vt dictū
est humiliatus fuerit. vt oia inte
riora ex intimo affectu dei deside
rent presentiam et dicant omni
creature. Nunciate meo dile
cto quia amore langueo. tunc
vltra otinere se non poterit a ru
it in amplexus dicens. Ecce assū
quia vocasti me. Cuius presen
tia anima illustratur et illumina
tur. ita vt ex pfunda admiratio
ne dicat illud Ds. Benedic aīa
mea domino et omnia que intra
me sunt nomini sancto eius. De
cuius ingressu dicit beatus Bern
hardus. Cum de hys que de deo
sunt et ad deum sunt anima tātū
pficit vt voluntas fiat amor. tunc
otinuo per viaz amoris infundit
se spūs sanctus. spūs vite viui
ficans oia. et adunans se in ora
tione seu in meditationibus. Et
memoria fit sapiētia cū suauitate
ei sapiunt bona dm̄. Intellectus
vero efficitur otemplatio formās
illud in quasdam spūales seu in
diuine suauitatis experientias.
Sic q̄z fit vt per dei ingressum vo
luntas fiat amor. intellectus con
templatio. memoria vero sapien
tia. vt que pus erant ex se potē
tie aīe. nunc mutent in diuinas
quasdā experientias. vt fiat hec
mutatio dextre excelsi. Ergo i vir
tute q̄ mutaris et in amore quo i
flāmaris dominū presentem itel
ligi de eius etiam ingressione sic
iterū dicit Bernhardus. Fateor
michi sepe aduētasse verbū cuius
sepius intrasset ad me no sensi a
liquotiens cum intrauit. deesse p
affuisse recordor. Interdū etiā p
sentē potui introitū eius sentire
sed non exitum. Nam vnde in a
mīam venerit quo ve abierit de nu
o eaz dimittens. sed qua vel intro
ierit vel exierit etiam nunc igno
rare fateor. Sane per oculos nō
intrauit. quia non est coloratū.
nec per aures q̄ non sonuit. et
sic de reliquis sensibus. Juxta il
lud. Nestis vnde veniat aut quo
vadat. quia vestigia eius nō cog
noscuntur. Quia ergo viuum a
efficax est mox vt intus venit ex
pergefacit dormientem animam
meam. P Secundo di
cendum est de contemplationis

medio siue progressione vel etiaq
eius operatione .hoc est quid de
us sic aduemens in anima opera
tur Operatur enim tria . scz potē
tiarū anime rationalis illustrati
onē. corpis et corporaliū sepatio
nē. aie glorificationē. De primo
autem sciendum q̄ secundum be
tum Augustinum. Opera trinita
tis sunt indistincta siue indiuisa
Et ideo cum deus ad animam ve
nire dicitur. tota trinitas venire
dicitur. Sed melius hic si placet
subsistimus .ne materia taz venu
sta breuiori sermone q̄ expedit
angustetur . vel si sermo in lon
gum ducitur ex attediatione au
ditorū materia deformetur. Re
dium cōtemplationis. qđ nunc i
mamb9 est ad alterius sermois
principium obseruantes Ad lau
dem et gloriam dei et domini no
stri ihesu cristi

Sermo. xxxix. De eodem festo Pauli Sermo sextus

Emulamini carismata me
liora. i. ad Corin. xii. Dicit
Bre. Cōtēplatiua vita a
mabilis valde dulcedo ē. que sup
seipsā animā rapit. celestia apit.
terrena debere esse cōtēptui ostē
dit spūalia mētis oculi patefacit.
corporales offensas abscondit. q̄
cum sapore intime deuotionis ve
tu ram vitā per suspensionē cord
in deum nos facit pregustare. vt
fiat in nobis illud Josue Jam in
cipe possidere Ideo hortat Ap9s in
verbis ꝓpositis vt eidem contem
platiom tanq̄ meliori a nobiliori
exercitio totis viribꝰ intendamꝰ
dicens Emulamini carismata me
liora. id est dona que in ipso vsu c
templationis propinante spiritu
sancto feliciter pregustantur

H. I. Expedito ergo priore ser
mone de contemplationis princi
pio. nunc de eius medio hoc ē qđ
deus sic aduemens in animā ope
retur in medium proferamꝰ. Ope
ratur aūt tria. scz potentiarum
anime illustratiōez. corporis atq
corporaliū separationem. anime
glorificationē I. Primo deus ad
uemēs operatur in aīa potētiarū
illustrationē. Qđ vt ciuius intel
ligatur. sciendū q̄ secūdū Augꝰ.
Opera trinitatis sunt indistincta
siue indiuisa. Et ideo cum deꝰ ad
animā venire dicitur tota trinitas
venit Juxta illud Johannis de ci
mo quarto Ad eū veniꝰ et māsio
nē apud eū faciemus Quod expo
nit beatus Bernardus dicens sic
Tanta est benuolentia patris.
tanta q̄ dignatio filij circa bene
affectam et compositam animā.
vt non modo ad eam veniant.
sed et mansionem apud eam faci
ant. tam enutriens pater q̄ eru
diens filius. Ita sane vt singule
persone in duinis singulas potē
tias anime rationalis irradient
et illustrent. Pater enim qui a
mor est Juxta illud prima Johā
nis quarto. Deus caritas est. af
ficit voluntatem ad amoris inflā
mationem. filius quia sapientia
patris est Juxta illud. prima ad
Corinthios primo. Predicamꝰ
cristum dei virtutem et dei sapiē
tiam. per lustrat intellectum ad

splendoris illuminationem spūs sanctus q̄ bonitas est · Juxta illud Sap̄ · xvj · O q̄ bon⁹ et suauis est oñe spūs tuus in nob · Afficit memoriam ad dulcoris delectatione nē Et sic patet quomodo ex dei p̄sentia potentie anime illustrētur S Vnde est q̄ deus ignis dr̄ Deut̄ · x · Deus tuus ignis cōsumēs est · Non q̄ ignis materialis sit · sed q̄ ex p̄prietatibus predicti ignis tres affect⁹ patris et filij et spūs sancti cognoscūtur · Vnde Ysaie lxvij · deus in igne veniet · Nam sicut ignis habet ardorem · splēdorem, dulcorem · sic deus ign̄s veniens ad ānimam p̄r ardorē caritatis dat vōlūtatis dilectionē Per splendorem sapientie dat intellectus illuminationem · Per dulcorem bonitatis dat memorie delectationem T Vnde beatus Bernhardus de singulis istis dicit · Quid est patrem venire ad aiam nisi afficere ad amorē? Patris em̄ ē diligere · Et ideo patris aduentus ex infusa dilectione p̄batur · In cuius p̄sentia aia flagrat deuota · tanto em̄ flagrat dilectionis ardore vt etiam dilatetur ad diligendum quoslibet inimicos · Ex cuius ardore tubigo tā peccatorū q̄ vitiorū tātum consumitur quātum expedit ad salutē · Quid est filiū venire ad aiam nisi ad sapientiā erudire ? Et subiungit Si sensero michi aperiri sēsum et intellectum scripturarum aut sermonem sapientie quasi ebullire ex intimis · aut infuso lumine desuper reuelari misteria · aut certe expandi michi quodā largissimum celi gremium · et vberiores de sursum influere animo meditationum imbres · non ambigo sponsum adesse verbi · Si quidem hec eius copie sunt et de eius plenitudine ista nos accipimus · Si autem perseuerauero huic dilecti dignis semper quantum in me est affectibus et actibus t̄ spō dere · et gratia dei apud me vacua non fuerit · et mansionem apū me faciet tam pater enutriens q̄ filius erudiens · Et quia predictorum omnium fruitio in summa delectatione agitur · nulli dubium est quin eandem delectationem tanq̄ additamentum spiritus sanctus aduenies administret ·

V Nec est ista distinctio personarum in tribus potentijs quam beatus Bernhardus posuit hic contra sententiam Augustini supra dicentis · q̄ opera trinitatis sint indistincta · quia hec distinctio solummodo penes predominantem gratiam accipitur · Vnde bi gratia · V Illa visitatio in qua plus sentitur de dilectione q̄ de eruditione sapientia patris dicitur siue patri attribuitur · Non q̄ in eadem visitatione non sit filij sapientia nec delectatio spiritus sancti · Sed qua donum patris preceteris ibi dominatur · Sic illa visitatio in qua plus de sapientia q̄ de amore sentitur visitatio filij nuncupatur · non q̄ aliarum personarum scilicet patris et spiritus sancti dona non confluant · sed q̄a donum filij preexcellit et sic de reliquis potest dici . X Habita itaq̄ visitatione triū psonarū

in tribus potentijs distincta. nūc dicendum est de vna visitatione siue operatione quaz indistincte tota trinitas in anima operatur de qua iteruz dicit beatus Bernhardꝰ. Postꝫ gratia intus veit expergefecit animam meam mouit et emolliuit et vulnerauit cor meum. quoniam durum lapideū ez fuit et male sanū. cepit quoqz euellere et destruere edificare et plantare rigare arida. illumina re vmbrosa. clausa reserare. frigida inflammare. et mutare prava in directa. et aspera in vias planas. Ita vt benediceret anima mea domino. ex motu cordis intellexi presentiam eius. et ex fuga vitiorum carnalium et compressione affectuum aduerti potē tiam eius. et ex discussione et redargutione occultorum meorum admiratus sum profunditatez sapiētie eius. et quantulacumqz emendatione vitiorum meorum expertus sum bonitatem eius. et ex reformatione spiritus mentis mee et interioris hominis mei vt cunqz speciem decoris eius. i contuitu simul omnium horum expaui multitudinem magnitudinis eius Verum hec omnia vbi abscessit verbum quodam illico languore torpere icipiunt. ac si caca lo bullienti subtraxeris ignez. et hoc michi signuz abscessionis eiꝰ

¶ Secundo deus ex sui presentia operatur corporis et sensuum separationem. Os tali ter contingit. quia cogitationes imaginationes sensualitates. et si qd ē aliꝰ de inferiore parte rationis ad illustrationem potentiarum et deificationem pre admiratiōe et stupore in extasim et excessuz mētis introrsum rapiuntur. et ideo exteriora sopiuntur et deficiunt. Ad quem soporem illa venerat qꝫ in canticis dicebat. Ego dormio et cor meum vigilat. Quam dormitionez Apostolus vocat mortē dicens ad Collo cēses. iij. Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cuz cristo in deo. De hoc sopore dicit beatus Augustinus. Si alicui sileat tumultꝰ carnis si leant fantasie terre celi aque aeris. sileat et ipsa anima et transeat se nō cogitando. sileat omnis lingua. omne signum. ōnes imaginatorie reuelationes. et quicqd transeūdo sit sileat omnino. si sic iam taceant omnia et loquatur ipse solus. non per illa sed per se metipsum. vt audiamus verbuz eius non per linguam carnis. nec per vocē angeli. nec per enigma similitudinis sed ipsum quez in hys audiamus. Et hec vna visio siue auditio rapiat et absorbeat i interiora gaudia spectatorem suum. vt talis sit sempiterna vita quale sit hoc momentum cui suspiramus. hoc est intra in gaudium domini dei tui. ¶ De hoc sopore adhuc dicit beatus Gregorius super illud Iob. In visione nocturna quando sopor irruit sup̄ homines. Mens nostra nullo modo ad sinum intime contemplationis rapitur. nisi studiose prius a tumultu terrenorum desideriorum sopiatur. Et tunc secreta diuinitatis comprehendimus

quando ab huius mundi tumul
tuosa occupatione sopiti in men
tis nrē cubilia segregamur. Qui
a dum exteriores sensus ab hui9
vite sollicitudinibus sepam9 va
cante mente viuacius interiora
apprehēdim9. .B. Ter
cio deus aduenies nobis ex sua
presentia operatur anime glorifi
cationem Quia post9 sopita fūt
omnia anima introrsum et in dei
gaudium a gloriam sublimatur.
vbi ex mutua collocutione in ean
dem claritatē transformat. Que
sint autez bona domini per que a
nima sic glorificatur nec scio nec
intelligo. nec mirum de me quia
michil sum. Sed et sancti qui has
delicias gustauerunt dicunt se mi
chil dignum verbis posse expri
mere De quorum numero beat9
Bernard9 precipuus contēpla
tor dicit Que in silentio percipiun
tur. non verbo docentur sed spiri
tu reuelantur Et subiungit Ns
ergo sermo non explicat conside
ratio qrat. oratio expetat. mere
atur vita. puritas preparet. hu
militas alliciat caritas consequa
tur Hec est via a non alia que sec
tatores et cupidos huius gratie i
troducit introrsum scilicet in san
cta sanctorum. Colligamus tamē
scripturam que licet in emigmate
hanc glorioſaz materiā proloqui
tur et depingit Nā Deut̄onomij
octauo dicitur de hac gratia Sa
tum omnium abundantia perfru
eris Et Psalmista Sicut letantiū
omnium habitatio est in te Ac si
dicat O beata anima sic visitata
habitatio. supple. dei i te est sicut
gaudium omnium letātium. Ve
niens enim deus assumit anima
in seipsū a vnit eā sibi vt fiat vn9
spiritus cum eo. In qua vnione
fruens deo fruit omni bono. Ve
rumptamen secundum Ysayam
decimoquinto. Secūdum magni
tudinem operum erit visitatio e
orum scilicet hominum. Ideo sci
endum q̄ hec visitatio variatur
secundum quod se humiliauerit
et abilitauerit homo plus vel mi
n9 sicut Phūs dicit i libro de aia
Act9 actiuoz sūt i patiēte dispo
sito Quod beatus Gregorius in
vna declarat sententia super illo
verbo Job quarto Ad me dictuz
est verbū absconditum a furtiue
suscepit auris mea venas susurri
eius Per hoc q̄ dicit. venas susur
ri eius. patenter datur intelligi
quibus modis ad nostre intelli
gentie aurem veniat Aliqn̄ em̄ a
more nos afficit. aliquādo pmēti
a. aliquando presentia q̄ nulla
sint ostēdit Aliqn̄ ad eterna dili
genda et affectāda desiderium e
rigit Aliquando celestia dat ag
noscere Aliquādo bona dei insinu
at Aliquando de meritum scripti
luminis claritate mētem imbri
at Et hoc vltimum maxime acce
dit ad anime glorificationem. A
nima em̄ ex gloria diuine presē
tie irradiata. erit a ipsa claritas
ta Ns tā figura q̄ scriptura pol
sum9 declarare. Figura sicut Ex
odi decimoquarto dicitur q̄ mo
ses ex familiari collocutione dei
claritatem habuit faciem a cor
nutam. Ita vt filij israhel nō pos
sent intendere in faciem eius ppter

ostenditur scriptura · ꝙ · ad Cor i. Vbi de iam dicta figura Apostolus mentionem faciens dixit Q8 si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit i gloria · ita vt non possent intendere filij israhel in faciem Moysi ppter gloriam vultus eius · que euacuatur · quomodo non magis ministrati spūs sancti erit in gloria ? Et subiungit · Nos ergo oēs reuelata facie gloriā domini speculantes in eandem imaginē trāsformamur a claritate in claritatem tanq̄ a domini spū · ¶ Tercio dicendū est de otemplati dmis fine · dico non consūptionis sed consummationis · de quo sciendū q̄ vita otemplatiua excedit actuam in tribus · scilicet in nobilitate · dignitate · & vtilitate ¶ Primo dico q̄ vita contēplatiua excedit actuam in dignitate · qr i dignioꝛi subiecto q8 ē aia & in dignioꝛi obiecto q8 ē deꝰ Nā de ꝓmo dicit Bern · Nullū dignꝰ exercitiū ē hoī q̄ in eo q8 melꝰ habet · etiā in quo ceteris aīmantibꝰ et ceteris ptibꝰ suis pēminet q8 est mens vel animus · ¶ De secundo idem dicit sic · Menti vel animo michil dignius est aliud ad querendū · nec dulcius ad intuendum · nec vtilius ad habēdum · q̄ q8 solam mentē supemittet q8 est deus · ¶ Sc̄do vita cōtemplatiua excellit actuā nobilitate · qr ad illā scꝫ actuam et rudes et rustici mittūtur · ad istā scꝫ otēplatiuā solum nobiles spūs īsutantur · Nā et rusticorum intellectus a otemplatione phibētur de q̄bus dī Eccī · ix · Altiora te ne quesieris · et fortiora te ne scrutatus fueris · sēd que precepit tibi deus illa cogita semper · Non enim necessarium est tibi ea que abscōdita fūt videre oculis tuis · Quia sicut Proūer · xxvi · dicitur Qui i illis scrutator est maiestatis oppꝫmetur a gloria · Ad quā tamen gloriā nobiles spūs et sūtiles dulciter inuitāt · Cū eis dicitur i Ps Vacate et videte qm̄ ego sū deus Vos diuersos spūs ordinat Apostolꝰ ꝓma ad Corinthios · vn · cū nobilibus spiritibus dicit · Inopi gmi estis quasi de minimis iudicetis rusticanos vos spūs mittens ad actiuā · tum ibidem subiungit · Contemptibiles q̄ sunt in ecclesia illos ostituite ad iudicandum Q8 exponens beatus Gregorius dicit · Qui nullis magnorum donorū virtutibus pollent · ipsi i terrenis negotijs occupent · qui āt spiritū alibus bonis ditati sunt · profecto non debent terrenis negotijs implicari · vt dum non coguntur ad inferiora melius valeant superioribus deseruire · Q8 adhuc declarat idem Gregorius per exemplum dicens · ¶ Sancta ecclesia sic consistit i vnitate fidelium sicut corpus nostrū in compage membrorum · Alia namq̄ sunt membra in corpore que luci deseruiunt · alia que a terre tactu minime distinguūtur · Paulus quippe luci intendit et ne cecari valeat a puluere custoditur · Pes vero tunc recte suum officium peragit cum terre puluerem non refugit · que tamen sibi

in participando copulantur. vt pes oculo curret. et oculus pedi prospiciat. Sicut igitur oculus clarior et purior est pede sic contemplatio que est actus oculi interioris qualibet actione nobilior est.

¶ Tercio vita contemplatiua excedit actiuā. siue excellit in vtilitate. quā nobis insinuat Salomō Prouer. ij. dicēs Melior est acquisitio eius negociatione auri et argenti puri et purissimi. fructus eius pretiosior est cunctis opibus. et oīa que desiderantur huic non valēt coparari. Longitudo dierū in dextera eius. Vnde dñs pretulit marie magdalene exercitiū dicēs eā partē optimā elegisse. Propē qđ dicit Gre. Contēplatiua vita est melior merito q̄ actiua. q̄ hec in vsu p̄sentis vite laborat. Illa vero sapore intimo p̄ suspensionem cordis vēturā requiem iam degustat. Ad quē gustū in hac vita et saciētatem in futura nos p̄ducat Ihesus xp̄s dñs amē.

Sermo. xxv. ¶ In purificatione btē Marie virgīis Sermo. i.

Postq̄ ipleti sunt dies purgatiōis marie tulerūt ihesum ierē. Luce. ij. Dicit beatus Gre. Verba sacri eloqui sic sunt intelligēda. vt i veritate credantē facta. et tñ per figmificationē nobis aliquid insinuent moraliter faciendū. In verbis ergo p̄positis cum sequentibus tria possumus intelligere. scz virginis matris purgationez. dei portationez. et in templum presentationem. Primum intelligitur in hoc qđ dicitur. Postq̄ completi sunt dies purgationis marie. Secm in hoc qđ subiungit. tulerūt illū scz ihesum. qui de se dicit. Ego sum lux mundi. Tercium cū excludit. vt sisterent eum dño. vnde propter hec tria festum istud tria habz nomina. Nam ꝓpter virginis mātis emundationem vocatur festū purificationis. ꝓpter portationem filij vocatur festum luminis siue luminationis. ꝓpter dei in templo presentationem. in plerisq̄ kalendaris scribit ypapanti. quod interpretatur festum presentationis. Et notandum q̄ in hys tribus in virgine et filio eius gestis triplicem hodie in ecclesia reuerentiaz exhibemus. Nam propter virginis purificationem hodie agimus processionem. propter filij portationem luminum celebramus baiulationem. propter dei in templo presentationem religiosi vadunt hodie ad communionem. Hec igitur secm historiam breuit tacta et veraciter facta ad laudē virginis et filij sufficiant. Vt applicantes eadem tria ad edificationem morum nostrorum. quia in eisdem ad vite nostre que nunc est pertingimus perfectionem. et ad suprēmam in celo veniemus glorificationem. Predicta autē tria tali ordine prosequamur dicentes. Primo de conscientie nostre purgatione. secundo de illuminatione. tercio de dei in templo cordis nostri presentatione. De primo sit Sermo primus. De secundo secundus. De tercio tercius.

Primus pertinet ad imperfectos· secundus ad proficientes. tercius ad perfectos. Primo ergo ad puritatem in nobis instruendam ante omnia necessaria est peccatorum purgatio. Per autem purgatio tribus exercitijs proficit per que omnium peccatorum obsequimus perfectissimam remissionem. videlicet estimatione· remissione. supplicatione· Primum ergo opus nostre purgationis consistit in estimatione· per quam ingredientes sinum conscientie statuentes ante nos ostra nosmetipsos iudicium instauremus. Ob hoc iudicium docet nos Gregorius ordinare dicens Debet vnusquisque mens causas suas apud dominum· et causas dei ostra se sollicita inquisitione discutere· et det pensare que ab eo bona perceperit· et que mala bonis illius peruerse viuendo responderit. Ob electi cotidie facere omnino non cessant dicente Salomone· Cogitatio iustorum iudicia· Accedit enim ad se veritatium iudicis intra sinum cordis· et considerant ibi qm districte quandoque feriat qui tam diu pacienter exspectat· Ibi enim conscientia accusat· ratio iudicat· timor ligat· dolor cruciat· qm iudicium eo certius punit quo interius seuit. Vnusquisque enim cum causa vexationis ostra se aggredi cepit· ipse est actor qui exhibet· ipse et reus qui exhibetur· Actor inquantum penitens· reus inquantum peccator· et sic ipse est qui seipsum insequitur. Nemo enim sufficiet estimare potest· quanta mala per singula momenta omittimus· qua sicut non sentimus quantum crescunt membra· perficit corpus· mutatur species· nigredo capillorum albescit in canis. Nec quippe omnia nescientibus nobis aguntur in nobis· Ita mens nostra per momenta viuendi ipso cursu rerum a semetipso permutatur· et non agnoscimus nisi vigilanti studio in interiora residentes profectus nostros cotidie defectusque pensemus. Excitati ergo tot vocibus preceptorum· adiuti tot exemplaribus sanctorum ad occulta nostra redeamus· discutiamus omnino quod agimus· et quod in nobis diuine rectitudinis regulam offendit accusemus magnumque estimemus· Nos igitur per beatum Gregorium instructi instauremus intra nos contra nosmetipsos iudicium veritatis· pondorantes et sine dissimulatione estimantes peccata que commisimus· quez in eis offendimus· per profunde ex hoc cecidimus· que in numero ponderet et mensura· que quot et qualia quantaque commisimus· Nec tam diu continuantes quousque non solum ex iudicio rationis· sed ex intima cordis affectione peccata nostra maxima aputemus· ex profundo cordis exclamantes in celum illud Luce decimo quinto· Pater peccaui in celum et coram te amen· vsque Fac me sicut vnum de mercenarijs tuis· Ac si dicat· Qui a ex feditate peccatorum degener factus dignitatem filiationis male viuendo perdidi· rogo vt ponas me in extremum statum seruorum· vt sic saltem sim de numero tuorum Ad

hāc ꝓfūdā estimatiōnē mouēre nos voluit dñs cū dixit Jeremie. Trāsite ad insulas et considerate vehemēter et videte si factū huic cemodi sit. si mutauit gens deos suos. et ipsi certe non sūt dñ. populꝰ vero meus mutauit gloriaꝫ suā in ꝑolū Obstupescite cęli sup hoc et porte cęli desolamini vehemēter. ¶ Hec aūt estimatio ī triplici differētia exercitet. scz in dei offensione. damnorū nostroꝝ cumulatione. nīoꝝ vilificatione. Primo dico exerceat nīa estimatio in dei offensione. ponderantes ꝙ maximū sit ꝑ vilibz peccatis offēdere deū nīm. de quo iaz dicta est auctoritas Jeremie. Hoc iuui ciū cū sua estimatione beatus Bernardꝰ trāsfiguauit ī se dicēs sic. Deus se ꝓpem mihi exhibuit. ꝙ nō ego me illi vicissim in filium Qua iaz fronte attollo oculos meos ad vultū tā bonī ꝓis tā malꝰ filiꝰ. pudet sub tanto ꝓe vixisse degenere. Exitus aq̄ deducite de culi mei. operiat confusio faciē meā. vultum meum pudor suffundat. Prochpudor quē fructum habui tūc in quibꝰ nūc erubesco. Quid raduca vana et ꝓpe nulla quoruꝫ finis est mors. infelix et insanus ꝑferre non erubui etīm ꝓis amori patrī et honori. cōfūdor audire. si ego pater vbi amor meus. Sed et si pater nō esset obrueret me bñficijs. instaurat aduersū me testes. vt alia innumera taceā. huius corpis victū et vsū tpis huiꝰ. et sup oia hec sanguinē dilecti filij sui clamantē de tra Pudet inq̄titudinis. ꝙꝙ ad cōfusiones cumulum aguat etiam reddidisse sibi mala ꝓ bonis. et odiū pro dilectione Quia quanto de illo benigmus. tanto de me indignius sentiē cogor. Hec sancta disceptatio et deuota vtriusq̄ partis conuincit nos peccata nostra maxima esti mare. Et hoc est quod dicit beatꝰ Gregorius in sententia supra posita vbi dicit. ꝙ in deuota estimatione debeꝫ causas nīas apud deū et causas dei contra nos sollicite estimare Quia quanto maiora bona a deo accipimus. tāto nostra mala que in deum cōmittimus erunt sine dubio grauiora. Ds si quis de numero stultorum dicat. Ego non capio hoc verbum. quod modo peccata mea nec mlta nec maxima possuꝫ tam grauiter estimare. Ad quod non ego. sed beatus Bernardus respondet dicēs Qui perfecte examinando seipsū intelligit. suo peccato nullꝰ peccatum par estimabit quod non intelligit sicut suum. vnde quod de nobis vidimus hoc veraciter testamur. sed de alijs mihil scimꝰ Ds si vidimus ab aliquibus bonicia. nescimus tamen si compunctī venīam sunt cōsecuti. Quomodo ergo tu o frater leue audes dicere in quo offenditur christus. Hinc iterum dicit beatus Bernardus. Si apertis oculis quem ad iracundiam prouocasti cognoscceres. vtputa eum qui respicit terram et facit eā tremere. tāgit montes et fumigant. fulgurat choruscationes et dissipat pcōres. peccā ī eū omissa nec pua nec leuia reputares. ¶ Scdo estimāda

sunt dampna que ex predictis in
currimus. que similiter sunt infi
nita Nam regnum celorum perdi
dimus. infernum meruimus. di
uitys honoribz a vita nos ꝑuaui
mꝰ. Et vt breuiter concludam ō
ne qđ sortitur rationez bōni ami
simus. et qđ sortitur rationē ma
li propter peccata nostra incurri
mus. que si omnia magna immo
maxia iudicemꝰ hoc ēit maximū
ex quo nobis hec mala omnia ꝑ
ueneruntꝰ Unde Ps. iustus esti
mator veruz vocat omne peccatū
mortale maximuz dicens. Si mei
non fuerint dominati. tūc immā
culatus ero a emūdabor a delicto
maximo. sez peccato mortali. qđ
ideo maximum dicitur. qz infert
omne malum a maximis bonis ꝑ
uat.

¶ Tercio estimā
dum est. qꝑ viles et abhominabi
les ex peccato facti sumus. Nam
qꝑ diu fuimus sine peccato morta
li digniores fuimus ommibꝰ crea
turis. sed postqꝑ iugo peccati cer
uicem dedimus fumus ommibꝰ vi
liores. De peccatoribus enim dr
Sap. xv. Luto vilior est vita eiꝰ
Et i Ps. Homo cū in honore eēt
non intellexit aē. ¶ Postqꝑ aūt
hys tribus modis deuotionez no
strā exasperauimus. vt nō solū
ex iudicio rationis. sed affectu deuo
tionis peccā nostra maxia estima
uimus tanto timore et horrore cō
cutimur a tremore. vt sine oi dila
tione ad emendationē pme occur
ramus. clamantes i celū atqꝫ di
cētes illi Mat. xxvn. Patientiā
habe in me et oīa reddā tibi.

R ¶ Secdo ergo dicenduz ē de
peccatoꝝ emendatiōe. q si efficā
citer emendare cupimus. et ad
perfectā ostientiā emundare volu
mus. oportet nos in oibꝰ locis in
qbꝰ peccauimꝰ peccā exhaurire.
In triplici aūt loco peccauimꝰ.
sez in corde. in ore. a actiōe. Ideo
necesse est vt ꝑplici scopa eadem
loca emūdemꝰ. Nā peccā cordis ꝑ
ptritionē. peccā oris p confessionez.
peccā opis per satisfactionez. lege
oppositā emūdemꝰ. qđ tā figura
qꝑ scꝑtura facere docemur. Figu
ra fuit i lege oñdituꝫ. qꝫ filij isrl
victorēs Madiaitarū i vltiōe pec
catoꝝ oia ornamenta. p que filie
Moab et Madian allexerūt eos
ad peccandum in donarys domi
no obtuleruñt. Sic pmitētes ve
ri victorēs peccatoruz in semetip
sis omnia que eos ad peccandu uz
allexerant deo offeruñt pro emē
da. Hoc idem etiaz ostenditur i
scriptura. Dicit enim beatus Gre
gorius super Mathei. in. Facite
dignos fructus pmitentie. dig
nos frūs pme facit. q omnia deo
in sacrificiuz offert ꝑ emenda. p
que eum in culpa meminit offen
disse. Hanc formaz vere pme illa
gloriosa peccatrix Magdalēa ex
hibuit. De q dicit beatus Grego
rius. Omnia que sibi turpiter ex
hibuerat. hec iam deo laudabili
ter offerebat. oculis terrena con
cupierat. sed hos iam per pmitē
tiam conterēs flebat. capillos ad
compositionē vultus exhibuerat.
sed iam capillis lacrimas de pedi
bus tergebat. ore superba dixe
rat. sed pedes domini osculans
hoc in redemptoris sui vestigia

figebat Quot ergo in se habuit ob lectamenta tot ex se exhibuit holocausta. a uertit ad uirtutū numerum numerum criminum ut totuz seruiret deo in penitētia quicqđ exse deum contempsit in culpa Quia ergo peccatrice Mag dalēnam imitati sumus in pecca do imitemur ergo etiam eam in penitēdo. Ns si facere dezeueri mꝰ. sciendum ꝙ quia primaz ra dicem peccatorum in corde posui mus per cōsentiz. ideo etiam ibi dem primū remedium contritio nem videlicet apponamꝰ. gemen tes et in pfundo corde dolētes. et tam diu cōtinuantes quousqz per remissionis gratiam peccata omnia cōterantur Ad hanc cōtri tionem moremur Trenoruz. ij. De dus quasi torrētem lacrimas die ac nocte et ne n des requiem tibi Et Je. vi. Luctum unigeniti fac tibi planctum amarum. ꝙ sa crificium deo spiritus contribula tus cor cōtritum a humiliatum de us non despicit In hac contritio ne a luctu taz diu perseverantes quousqz deus misertus nostri di cat illud quarto Regum. ij. Au diui orationez tuā vidi lacrimas tuas et ecce sanaui te. L. Scdo ad confessionem est pcēdēdū ut qui per os vana a scurrilia lo quendo peccauimꝰ. per oris con fessionem fideliter emēdemꝰ Ns face monemur Ecclie. xix. Cū timore et tremore cōfitemini illi. Itē Proverbioruz. xxviij. Qui abscondit scelera sua non dirige tur. qui autem confessus fuerit a relinquerit ea misericordiam cōsequētur Nam fidelem et sincerā confessionem multū commendat beatus Gregorius dicens Mite tus alij virtutes sanctorum. ego non minus miror humilē confessi onem peccatorū Scio enim ꝙ ap ē humilitatis a infirmitatis vere cundiam grauioris solet esse cer taminis cōmissa sincere pdere qꝫ non admissa vitare. M. Tercio dicendum est de opis sa tisfactione. que si tempis oportu nitas accesserit omnino est neces saria ad predicta. qz nec cordis tricō nec oris cōfessio sufficiunt ni si satisfactio adiungat. Licet em culpa in cordis cōtricōe a deo li beraliē sit dimissa. debitū tamen pene si tēpus aderit exigit̄ p satis factionē Ns apte nob innuit̄ u bi Dauid pꝰ confessionē q dixit. pec cāui dño. a remissionē q dixit Na tā Propheta ad dauid Trāstulit dns peccatū tuū nō morieris Pꝰ hec tamē suscepit iflictionē pene. eū ide Propheta sbiūxit Verum qz blasphemare fecisti inimicos tu os nomē dñi pterea filiꝰ qui na tus ē tibi morte morieē. Ex quo patet ꝙ p remissionē culpe pena mchilominꝰ ē inflicta Unde Job vndecimo. Verebar omnia ope a mea sciens ꝙ non parceres de linquenti. Ns exponens beatus Gre. dicit Delinquenti nequaqꝫ pcit. qz delictū sine vltiōe deꝰ nō deserit. aut em ipē homo in se pe mitēs hoc punit. aut hoc deꝰ cum homine vindicans percutit Et sic iungit Sic nos salutis hostia post culpam primi parētis absoluit. sed tamen reatum eiusdem culpe

diluentes absoluti adhuc carnaliter obimus. Sic patet q satisfactio sit necessaria predictis duobz que etiam dimissis peccatis necessario adiungetur. Nam si ipsam non adiungimus conuincimur ex hoc priora duo efficaciter non fecisse Qui enim vere penitet a satisfactione se nullatenus poterit ordinare

¶ Ad efficacem et fortissimam satisfactionem tria requiruntur. scz satisfactionis omissio. oratio. contrarij exhibitio. offensarum remissio ¶ Primo requiritur satisfactionis ad culpam omissio. ut si multum peccauimus multum emendemus. si magis magis. si maxime maxime. Qd facere monemur Deut. xxv. Pro mensura delicti erit mensura plagarum Item Apoc. xviij. Quantum glorificauit se et in deliciis fuit tantum date eis de tormentis ac. Dic Herus super illo vbo. Facite dignos fructus penitentie. In hys verbis vmquisq conscientia ouemitur. ut tanto bonorum operum lucra queratur per penitentiam. quanto sibi grauiora dampna intulit per culpam. et tanto sibi licita debet abscidere. quanto se meminit illicita perpetrasse. In hoc imitates Dauid qui post illicitam adulterij et homicidij labem noluit licitum haustum aque bibere. vt dicitur in libro Regum O ¶ Secundo ad efficacem satisfactionem requiritur oratiorum exercitatio. vt in quocunq genere malorum peccamus in eiusdem generis oratorio fortissime emendemus. Vim nobis contra vim facientes. consuetudinem contra consuetudinem. necessitatem contra necessitatem. affectum contra affectum. donec plenam mereamur accipere delectationem in exercitio virtutum et bonorum operum. quam pius in oblectationibus vitiorum habuimus. In quo exercitio in principio opus est magno certamine. quia cum contra veterem consuetudinem vitiorum noua lege virtutum contendimus. quasi contra decliuum fluminis conamur. et quantumlibet modicum ab intentione conandi remittimus aut remuz. relabimur in priora. Dicit beatus Bernhardus. q pestes vitiorum vsq ad vltimam solitudinem solitarium prosequunt. et nisi pertinaci studio et prudenti opera expugnata fuerit consuetudo limari potest. vinci non potest. et quocunq se componat animus heret. Et qm in solitudine secretum vel silentium cordis esse non patitur. ideo sicut prodixi mus in oppositis virtutibus ostia vitiorum consuetudinem viriliter accingamur. vt si peccauimus per superbiam emendemus per humilitatem. si in luxuria per castitatem. si in auaritia p elemosinarum largitionem. si in fraterno odio p caritatem. lege ostraria nostras satisfactiones deo offerentes ¶ Tercio ad sufficientem satisfactionem requiritur offensarum remissio. que sola sufficit si perfecte agit P ¶ Ad hoc enim deus se fortissimis promissionibus astrinxit. vt omnem offensam donet liberaliter. si nos amore sui ex corde pleno nostris offensoribus ignoscamus Qd facere monemur Ecclesiastici viceſimo octauo. ¶ Relinque

proximo tuo nocenti te. et tunc deprecanti tibi peccata soluetur. qđ qui nō fecerit. frustra p offē sis ad deum preces multiplicat. Quia p incōuenienti habetur qđ ibidē dicit. In hoiem similē sibi non habet misericordiā. et p pec catis suis deprecabit. Qđ adhuc expressius moūemur Math. vi. Si dimiseritis hoibus peccata eo rū. dimittet et vobis pater cele stis peccata vīa. Qđ si non dimi seritis ac̄. Qđ q̄ necessariū sit ex presse inuituR i orōne dnica vbi docemur orare. vt non aliter no bis dimittat nisi sicut nos dimitti mus. Qđ adhuc inculcare nobis voluit tanq̄ summe necessarium cum dicebat Cum stabitis ad orā dum dimittite. si quid habetis ad uersus aliquē. vt et pater vr̄ ac̄. Quod si nō fecerimus. dicit nob̄ Eccī. xlin. Ne laboretis multipli cando orōnes. non em̄ puēnietis ad obtentū. vt quod petitis impe tretis. Tercio ad plenā purga tionē peccatorū. post p̄dicta duo scz emendationē et estimationē. necesse aduingit supplicatio. Dicit em̄ Ber. Quid pdest penitere de culpa. et nō de venia supplicare. Illa em̄ supplicatio est efficacissima vbi homo in se punit fortē quod deliquit. et nihilominus deo sup plicat humiliter. ac si nihil pu nat in seipso. .Q. Ad effi cacem aūt supplicationē cui miseri corditer de9 se inclinet. tria debe mus agregare. scz diuine miseri cordie inspectionem. nr̄e miserie denudationem. et in illo quod pe titur deuotam intentionem. Que tria collecta inuenim9 in vna de uotissima supplicatione Danielis. x. Ibi em̄ deo supplicat Nobis do mine confusio faciei. tibi autem dño deo nr̄o misericordia et ppiciatio. qr peccauimus a te. et nō audiui9 voc̄ tuā. nam in eo qđ dicit. nob̄ dne ac̄. tāgit nr̄e miserie denuda tionem. In hoc aūt qđ adiungit. tibi dne. ac̄. tangit diuine miseri cordie inspectionē. In eo autē qđ cōcludit. qr peccauim9 ac̄. insinuat deuotam attentionem. Dec autē tria dicit Ber. mihi videt̄ necessa ria. quib9 orō est firmiter astrin genda. .h. Consideret namq̄ debet is qui orat quid pe tat. ipsū quē petit. seipsum qui pe tit. In eo autē qđ petit duo consi deranda sūt. vt si scđm deū sit qđ postulat. et si hoc ipsum in sūmo desiderio habeat. Similit̄ in ipso quē petit deū scz. duo debet atten dere. videlicet bonitatem et maie statē. Bonitatē qua vult nobis omne bonū Maiestatē qua potest dare omne quod petitur. Similit̄ in seipso qui petit duo consideret. vt p suis meritis nil se acceptū putet. et de dei misericordia fidu cialiter speret. Dec igit̄ tria scz e mendatio. estimatio. supplicatio. taliter vt dictū est instaurata re missionē impetrāt omniū peccato rū. quantūcumq̄ multoz et ma ximorū. Ex quibz dns sufficienter placat9 dicet nobis illo Ysa. xl. Dimissa est iniquitas illius. susce pit de manu dni duplicia. que sūt remissionis perfectissima gratia. et dei plenissima amicicia. Que duo nobis impetret dulcissimus

aduocatus noster . qui assistens vultui patris interpellat pro nobis ihesus cristus dominꝰ noster qui est benedictus in secula.

Sermo. xxvi. De purificatione Sermo primꝰ.

Semite ambulemus in lumine dei nostri Ysaye. ij

Dicit beatus Bernardus Nostra desideria in tribꝰ maxime constare videntur. scilicet in eo qꝫ decz quod expedit quod delectat Hec sunt que concupiscimus omnes quidez omnia . sed alius magis hoc . alius magis illud Alius enim sic deditus est voluptati que delectat vt nec qꝫ decet. i. honorē reputz . nec quod expedit. i. vtile curet Alius autez magis questui intendens honestū dissimulat iocundum Alius autem a voluptatis et vtilitatis neglector . solū vt maxime sectatur honorem . nec ꝰ prehensibile desiderium si ibi quereꝫ vbi veraciter inuenirentur . Nec enī vbi vere sunt ibi omnia vnū sūt Nā in mundo isto sensibili nec vnum sūt nec vere sunt . In lumine autē diuino quod in manibus ē . et vē sūt a vnū sūt Ipsum enī est vtile honestū a iocundū . decet expedit et delectat . Quod adhuc vsitacius dici potest . In diuino lumine sūt diuitie honor a voluptas

T. Expedito ergo vno sermone pertinente ad primū nomen huius festi qꝫ ꝓprie respicit incipientes Nunc ordo postulat vt dicamus de illuminatione ptinēte ad ꝓficientes et patet ordo Dicit enī Bernar. Quod purgato oculo interiori statim adest lux . cui firmiter adherere cupiens sed corpore pressus non prevalens ad seipsuz dolens nolens qꝫ resilit Vt ergo hoc lumen diuinū qꝫtuz possibile est in hac vita mortali possimꝰ apprehendere . tria sūt necessaria . q̄ in verbo proposito designātur . s. secularium actionum alienatio . bonorum operum multiplicatio . diuini luminis infusio Primū ibi venite Secundū ibi . ambulemus Terciuz ibi . in lumine dei nostri Que tria hoc intendūt . vt a mundo recedamus . bonis operibus ꝓficiamus . diuinū lumē suscipiaꝫ

V. Primo a mundo recedamus non passibꝰ corporis sed magis affectibꝰ mētis Si enim vt in priori sermone patuit purgati sumus a peccatis . ñ a mundo a ab hijs que in mundo sūt recedamus . quid prodest purgatio nostra? erit procul dubio recidiuanti qꝫ iacēti deteriꝰ Nam vt dī Ecclesiasti. xiij Qui tetigerit picem inquinabit ab ea Item tricesimo tercio Qui baptizatur a mortuo et iterū tāgit mortuum quid proficit lotio eius? vnde quotiens mundi viscositas mentem pulsauerit respondeamus illud Canticorum quinto Laui pedes meos quomodo iterum inquinabo eos? Dicit enī beatus Bernardus Si dixerit mihi dominꝰ deus in spiritu . dimittuntur tibi peccata tua a ego peccare nō desiero . quid prodest?

X. Vt autez proprie verba proposita exponamus dicit nobis dñs in verbis ꝓpositis

deus. Vemite a mundo. i. ab oibz occasiombus eoz que sunt mundi. q̄ sūt p̄dicta tria. vāle. hoc est̄ et iocundū. Ad que nostra desiderria sunt naturaliter inclinata. ego ab illis reuocamur. qz sunt ī mūdo fallaciter apparentia Vāle em̄ id est diuitie mundi decipit. honestuz. i. honor in mundo interficit. Jocūdum. i. voluptas ificit ideo iuuemur ab occasiombz illorū l̄ge r̄cedere. ne tam oud̄ū purgati eorum infectiombus iterū inquinemur. Notabiliter autem dicit. vemite in secunda persona. et ambulemus in prima persona connūerans se nobis. qz nobiscum non peccat. sed nobiscum bona operatur

A Secundo dicit nobis deus ambulemus. hoc est ī bonis operibus p̄ficiamus. Naz vt ait Bernhardus Ambulare p̄ficere est. vt p̄dicta tria scz q̄d decet expedit et delectat. que sunt ī mundo fallaciter apparentia fugiētes in oscia nostra vbi sunt vera citer existētia opiamus. Nam q̄d expedit ofistit in bonis operibus. q̄d decet in virtutibus. q̄d delcāt in sanctis affectibus. Et quanto plus de hys tribus ī oscientia acquirimus. tanto verius priora ta scz q̄d expedit. q̄d delectat. q̄d decet possidemus. De eo namq̄ q̄d expedit. i. de vēis diuitys dicit beatus Gregorius. Diuitie mentis bona sunt opa. que in omni tpe et in omnia secula expediunt acquirentibus ea. De eo vero q̄d decet q̄d alio nomine verus honor ē dicit iterum beatus Gregorius. Si talmē veri honoris queritis nō

Verus ēnim honor virtūtibus debetur. De eo q̄d delectat dicit Os. Heruuit osolari aīma mea. vsq; Et delectatus sū. Super q̄d dicit Gregorius. Si a carne q̄d libet. i. delectat abscidimus. mox int̄ in aīa et in cristo q̄d delectat inuenim̄ scz sup̄ modū maiores delectationes q̄p in qualibet carnis feditate In hys trib̄ cū dño ābulem̄ ī spū et in ifinitū ea veriꝰ abundantius salubus intus q̄p in quibuslibet exterioribus inuenim̄ Vñ de gaudio q̄d ex istoz pcepti one concipimus. dicit Bernhardus. Gaudia nostra non p̄dicta sed mutauimus de corpe in spi ritum. de sensibus in conscientiā vbi verius et tutius conseruam̄

B Tercio monemur vt diuinū lumē suscipiamus. cui dicit. In lumine dei nostri. Q̄s in p̄ti sermone p membro tercio computatur. De quo luie tria dicuntur p ordinē. scz de luminis oistinctione. declaratione. pgressione

De p̄mo sciendū q̄p tripler est lumē. scilicet naturalis intelligētie. rālis scie. spūalis influentie Primum non sufficit. secundum non afficit. tercium vero proficit

C Primo dico lumē naturalis intelligentie non sufficit. quia quantumcūq; quis splēdeat lumine naturalis intelligentie. sepe tamen fallitur in iudicio suo. dicens bonum malum et malum bonum. Vnde Nathan propheta interrogatus a Dauid de edificatione ac constructione templi dixit ex lumine naturalis intelligentie. Omnia que habes in

in corde tuo fac. qz dns tecū est. et ideo fefellit eū fua intelligentia Luce.xvi. Vide ne lumen quod in te ē tenebre fint. Hoc tū lumē naturalis intelligentie cum ad bonū ducūt multū adiuuat Vñ Ber. Si quis callet ingenio. si vigeat arte. fi pmnet fcientia intellectu. instrumēta fūt hec tā vicioz qp virtutū. Nō ergo refugiat vti eo in bono quo et in malo vti potest. qz hoc primū opus virtutis est. Secundū lumē fcz moralis scientie per studiū acquirit. De quo dr Sap. vi. diligite lumē sapientie Hoc lumen fi spūali lumini iūctū fuerit optīe ducūt. si aūt fine ipso habeāt semper nocet. dicente beato Paulo apostolo. Scientia inflat. Quod per quoddam fimile oftendit beatus Bernardus dicens. Licet bonos conftet esse cibos. tū tamen fi in fumendo modum et ordinem non feruaueris. vomis tibi plane nō bonos Et fubiungit Nō dico de cibis dico ō fciētijs. nā deus nō pbat multa fciente fi modū nefcierit. Dez em fructū fciētie nō in fciētia. fed in modo ostituit Vñ Aplus. Qui se putat aliquid scire. et nondū scit quō oporteat eū scire. huius vana est scientia. Vtrumqz ergo lumen tam naturalis intelligentie qp litteralis scientie fine spirituali semper nocet. et hominem magis reū ostituit. Vnde dicitur Job decimooctauo Lux impiorum extinguetur. Impy enim funt qui ad laudem dei et propriam falutem hec duo lumina in tercium non ordinant. vt per ipfa quia ad hoc dicta fūt tercium consequantur. d.

Tercium lumen quod solum fufficit et pficit ad oēm falutem est diuina influentia. que nō est aliud nifi interna deuotio. homis affectum inflammans ad deum. quam post purgationem deus infundit anime follicite ambulanti. De quo lumine potest sumi illud Ysaye. vi. Surge illumināre iherusalem. quia venit lumen tuum. et gloria domini fūper te orta est. Nō autem hec deuotio lumē debeat veraciter appellari docet et dicit Bernardus. Cum in hijs scz purgationibz diu exercitatus fueris. pete tibi dari lumen deuotionis. De hoc lumine presens est intentio. qz illud lumen deuotionis anime deum querenti infunditur post predicta. Sic ergo visum est de horum trium luminum distinctione. E Secundo dicendum est de huius tercij luminis declaratione. De quo sciēdum qp hoc lumen deuotionis de noua dilecti one afficiente animā infunditur. quod talitet declaratur. Cum em inter deum et animam non cadat medium nifi solum peccatum. dicente Ysaya quadragefimonono Iniquitates vestre diuiserunt inter deū et vos. et peccata vestra abscondērunt faciem fuam a vobis. Quo dum per exercitia prius habita. scilicet de purgatione de medio fuerit ablata. statim amor dei tangit calor ab igne. radius a sole pertingit ad animam. Ex cuius contactu incipit et ipsa mea lescere. et vicēuersa deum diligere vehementer. Et hoc etiā illō est

q̄s dicit Bernhardus. Amor dei amorem aīe parit et pueīt. Sicut igitur sol radium suum super rē obiectam picit. et per moduz reflexionis de rē obiecta calor otra solem reuertitur. Sic deus caritas calorem sue dilectionis super animam proicit. et de anima ad deum redit. vt sic dilecta deum ē diligat. a quo miserico:diter est preuenta. F Cur autez hec deuotio nomine luminis designetur? Ratio in euidenti est. hoc enim fit ꝓpter similitudinē vtrobiq repertā Sicut em̄ lumē habz ardorem. splendorem. dulcorez. Sic illa deuotio habz ardorē splēdorem dulcorem. Ardorem dulcedinis. splendorez ptritionis. dulcorem consolationis. Qs autem lumen ardorem et splendorez habeat ꝓbatione non indiget. qa patet ad sensum. De dulcore aūt dicitur Eccī. xi. Dulce lumē et delectabile est oculis videre solem Hinc est q̄ visum in lumine infigimus etiaz remittentes. Quomodo autem predicta tria surgant in anima sic ostenditur. Nam in illa deuotione anima sancta sēsit remissionem pēcatorum miseri corditer consecutam. a ideo velit nolit ipsa se continere non potevit. nisi diligat in dulcore. desiderans aliquid facere posse in quo beneficijs eius correspondeat. a michil dignum inuenies dulce habz flere dēs in hoc fletu Quid retribuam domino nr̄o? Qui ardor quanto surgit vehementior tanto splendor cognitionis amplius in ea dualescit. vt in hoc splendore lucidius cognoscat omnes gratias sibi factas. Dicit enim beatus Bernhardus. Diligam te domine pro dono tuo et pro modulo meo. minus quidem iusto seo plane nō minus posse meo. qui et si quātum debeo non possum non tamē plusq̄ possum. Potero autez plus cum plus donare dignaberis. nunq̄ autez prout dignus habetis. G Habet etiā hec deuotio cum ardore et splendore dulcorem consolationis. Quam cōsolationē declarat nobis Bernhardus dicens Quid est consolatio? Et respōdet. Grā deuotionis et suauissima delectatio bonī et gustus sapientie licet exiguus. q̄bus interim benignus dominus afflictaz refrigerat aīmā. Quid autem sit ille gustus subiungit dicens? Gustus ille michil aliud est q̄ irritamētū desiderij et ignitū amoris. vt fiat quod scriptum ē. Qui edunt me adhuc esurient. Tercio dicendum est de huius luminis progressione. De quo sciendum q̄ habet principiuz. medium. et finem. hoc est. habet ingressum. progressum. et egressū Primo dico q̄ huius luminis principium siue ingressus circa dei beneficium versatur. Medium vero eius siue ꝓgressus deo placere conatur. Finis autem siue egressus flagranti desiderio conseruatur. P Hec patrēt es. Primo dicim̄ q̄ hec deuotio habet dei beneficia intueri. Nā exonerata sciētia et serenata. q̄ nō hēt ꝓ pceis ap̄li? sollicitari cōuertit se ad illud q̄s ꝓximū ē ad

manuz· ⁊ hec sunt beneficia que
accepit· que cuz incipit intueri a
gnoscit se quasi beneficus obru
tam· et tātū cumulum accepisse
ꝙtum est spacium inter cælum ⁊
terā· dicens ex admiratione ⁊ ex
admiranda deuotione illud· ij·
Regum· vij· Quis ego sum dñe
aut que domus mea quia edux
isti me huc· vsqz· sed ⁊ hoc visum
est in conspectu tuo nisi etiam lo
quereris de domo serui tui in lō
ginquuz In hac deuotione stetit
beatus Augustinus cum dicebat
Cuz dei miserationes circa me at
tendo sic michi videtur· qō si fas
est dicere quodāmodo michil ali
ud agit deus nisi vt saluti mee ꝑ
uideat· et ita euz totum occupa
tum pro me video quasi ommuz
oblitus michi soli velit vacare·
Ex hoz ergo beneficiorum intu
itu paulatim icipit dulcescere be
nefactor· et ideo mutatur deuoti
o· et proficit in affectum iterum
nobilionē Secundo itur in medi
um siue progressum huius deuo
tionis et ex medullis cordis per
se dulcescit dominus· et qui prius
diligebatur ꝓter beneficia nūc
sine omnium hoz intuitu diligit
ꝓter semetipsuz Et ideo omnia
sua obsequia deuotione ⁊ affectu
ad hoc solum ordinat vt placeat
deo michil ꝑplus desideras aut req
rens De hac deuotione dixit Pā
cum dicebat Quid enim michi ē
in cælo ⁊ a te quid volui super ter
ram ⁊ ē· vsqz deus cordis mei et
pars mea deo meternum In hac
deuotione diu sistitur et nescio si
a quoꝝ viatore inter cōmuniter
viuentes vlterius procedatur·
Quod si vltra procedatur itur in
deuotionem sanctiorem ·J·
Tercio igitur succedit finis siue e
gressus huius deuotionis· qō nō
est aliud nisi vehemens desideriuz
quo dei presentiam desiderat tam
ꝙ spōsi· dicens illud Job· xxxi·
Quis michi det vt desiderium me
um audiat ōnipotens Ac si dicat
Non surgo· non excitor· non ex
citor de puluere· non respiro in
spez gracie· donec ipse veniat ⁊
osculet me osculo oris sui De hoc
ardore desiderij dicit beatus Ber
nardus Oportet vt ardor deside
rij preueniat omnem animam·
ad quaz ipse est venturus· qui ō
nem consumat rubiginem vicio
rum· vt sic preparet locum domi
no· et tunc sciat anima quomaz
iuxta est dominus cuz se senserit
illo igne succensam· In hoc deside
rio diu decoquitur anima nō que
cumqz bona dei desiderans sed ip
sum deum· Quod expresse dicit
beatus Bernardus Gustato ali
qualiter in hoc desiderio ꝙ dulcis
est dominus· etiam cum ad se re
uertitur in cordis palato sapoꝛez
retinet· quo fit vt iam solum ip
sum· non ipsius quecumqz bona
desideret· hunc ardorem tam di
u euaporando continuās· quous
qz anima ad omnez quadraturā
fuerit preparata· et ad suscipiē
dum deum abilitata· et tunc ve
nit dilcūs in ortum suū· de cuius
exhibitiōe in sermone qui sbium
gitē ē dicendū· ipō admuāte· qui
adiuuat i dulcedine paupes suos
et ē būdās i sēla sēlorz Amen·

Sermō. xxvij. De eodē sermo tertius

Adorna thalamū tuū sion et suscipe regem cristum aē. dicit beatus Bern. Cum ecclesia sponsa cristi verba in scripturis alterat vel alternat. fortior est illa compositio ꝙ positio prima verborum. et fortassis tanto fortior ꝙtum distat inter figuram et veritatem. inter lucem et vmbram. inter membrū et corpus. Nullus enim ꝓphetarum vel etiam Apostolorum erubescit se dicere membrum ecclesie. igitur si verba membri gratanter accipimus aut non magis verba ecclesie que ē corpus? Nemo ergo me iudicet: nemo suggillet asserens me non debere talia themata sumere. que in sacra scriptura hoc est in Biblia minime reperiūtur Sunt em̄ verba proposita ipsius ecclesie sponse dei. cuius auctoritas fortior est auctoritate cuiuslibet membri sui. que sua auctoritate verba Biblie in verba ꝓposita alterauit. Quid enim est dicere Adorna thalamū tuum sion ꝙ qđ dicitur Exodi. nn. Lotos a qua moues sanctis vestibus. Et qđ Ruth. iij. Lauare et mouere fultioribꝰ vestibꝰ. et mꝫta hys similia q̄ in sacris lris inueniunt. Expeditis ergo in p̄cedentibus de purgatione et illuinatiōe. nūc ordo postulat. vt dicamꝰ de dei in tē plo cordis nostri p̄sētatiōe. Cuius occasione verba ꝓposita sunt iuncta. In q̄bꝰ vbis q̄tuor ponunt. Prio em̄ hortamur ad ordinā p̄ parationē. scđo intelligimꝰ eiusdē ꝓparationis specificationē. tercio ornate et ꝓparate aie nobilitatē. quarto securā post p̄dicta dei susceptionē. Primū ibi Adorna. secundū ibi thalamū tuū. tertiū ibi sion. quartū ibi et suscipe regem xp̄m. Ex hys q̄tuor tm̄ duo de ornatu et susceptiōe videlicꝫ psequamur. Primo ergo dicamꝰ de ornatu. cui licet oia p̄dicta deseruiāt q̄ oia faciūt ad ornātū. tm̄ vt satisfaciamꝰ ꝓposito thematis aliquid ponamus. qđ in prius habitis sermonibꝰ forsitā nō est tactū

R. Vñ qđ sciēdū ꝙ Ber. sex ponit exercitia qbꝰ illectꝰ deꝰ ad thalamū cordis veniē cogit̄. nec vllomō se potēt obtinē dicēs Donа q̄ exhibent̄ aie nō explicant̄ verbꝫ ꝫ spūs reuelant̄. Et subiūgit. Qđ ergo sermo nō explicat. consideratio q̄rat. oratio poscat. meditat̄ vita. puritas ꝓparet. humilitas allicīat. caritas osequatur. Hys ergo sex exercitys. scz cōsideratiōe. oratione. scā ouersatione. puritatis ꝓparatione. humilitatis exhibitiōe. caritatis inflāmatiōe. aīa nrā ad nuptias celebrandas in thalamo cordis sufficientissime ꝓparat̄. Nā si flagrās desiderium. de quo in fine p̄cedentis sermonis dixim. in hys sex se efficacit̄ exercuerit. deꝰ se nullo mō omnino potēt. ꝫ vellet in aīaꝫ sic flagrātē

L. Primo ergo intrātes ad nosmetipos nrā osideratione queramꝰ. et sollicite discutiamꝰ vtrū nrm̄ desiderium sit perfectum. vt ipsū deū vsq; ad oblitū nri et omniū que sunt vel eē possunt

desiderémus. Et hoc non tantum ex iudicio rationis. sed etiam ex affectu mētis. vt ipm nim desiderium nō solū sit in magno affectu. ſ etiā in affectu pfecto. Magnum em bonū est deus. ⁊ ideo optz vt magno desiderio requiraē. ℣ Secūdo huic ois̄derationi addaē orō. vt intima orōe postuleē qđ tā inti me desideraē. vacuū em esset desiderium et cito deperiret. si non affectuosis orōibus fulciretur. ℣ Dicit aūt orō vt sit efficax et deuota testes habeat pfunda suspiria et pfusas lacrimas. et ipatiē tē laborē. dicēs ex oibus hys illō ℔. lxxxiiij. Obsecro vt videā faciem regis. Et itez in Cantic. Reuertere dilecte mi. ⁊. itez verte te ad me. Ac si dicat. Licet dudum venis ꝓces grās tribuēdo. itez tn̄ venias te apertius et abūdantius exhibēdo. ℣ Hoc em̄ ofueuit benignꝰ deꝰ in nobis misericorditer actitare. vt seipm̄ soleat pmittere testāte scriptura que dicit. Ignis ante ipm̄ prædet Et ipse mihi loquitur. Ignis dicit dicēte moyse Deuteron. Audi isrl dns deꝰ tuꝰ ignis ofumēs est. Et sic ignis ignē pdit. ⁊. deus deū. hoc ē deus seipm̄ prædet dans se. aliter pmittens. ⁊ aliter subsequēs. vt qui seipm̄ iā pmisit dās se ad desideriū accēdentū. postea subsequaē seipm̄ tribuens ad se delectabiliē pfruēdū. vt fiat quod in psona Ysaac dicto dictū est. Gen. xxvi. Ibat ꝯmodo proficiens atq; succrescēs. donec vehemēter magnus effectus est. ℣ Tercio hys duobus scz cōsideratiōi et orōi addaē vita sancta. vt quod in cōsideratione queritur oratione petitur vita mereatur. ℟. ℣ Vita autem sancta. vt multa perstringam in tribus consistit. Habet em malis resistere potenter. bona facere diligenter. aduersa sustinere patienter. De Primo Judith. in. Dedit eis deus celi virtutem resistendi ℣ De secūdo. ij. ⁊. in. dicit beatus Gre. Electorum est bona facere et mala perpeti. hoc triplici simili colligitur et constringitur in se vita sancta. vt difficile rumpatur. et ideo per talem vitam dei presentiam promeremur. ℣ Quartū hys tribus adiungatur. vt qui in ꝓmissis tribus exercitys deum ꝑuenerint ad venien dum. puritas locum preparet scz ad suscipiendum. que omino necessaria est cum predictis. que talis et tanta esse debet. vt cum testimonio conscientie dicere possimus illud Apli. Nihil mihi conscius sum. licet ad perfectam puritatem testimonium nostrum nō sufficiat. Qđ em̄ nos nō cognoscimus videt deus. propter quod predicto verbo adiecit Apostolus non confisus testimonio ois̄cie sue. Sed non in hoc iustificatus sum. qui autem iudicat me dominus est. Solum ergo dei testimonium sufficit. vt spiritus sanctus dicat in cordib⁹ nostris spiritui nostro q; dimissa sunt peccata nostra. Talis puritas perfectum est substratorium domino venienti. Unde beatus Bernardus. quib⁹dā hanc puritatē nō hntib⁹ iꝓpat dicens. Miror quorūdā ipudētiā

qui cū suam cōscientiam multis
fœditatibus coinquinauerunt· au
dent tamen ad tam fedū oscienti
e sue lectulū omni orationū instā
tia totius putritatis dūm muitaē
Et subiungit· Quid enim· lectul⁹
non est floridus sed putrid⁹· a tu
illic regem glorie inuitas! Centu
rio vetat illū intrare sub tectū su
um ꝓpter suam indignitatem Et
clamat pnceps Apostolorum· Exi
a me dñe quoniā homo peccator
ego sū· Et tu dicis· Intra domi
ne qm sanctus sum · Et quid me
vis facere inquit ! pfecto vt pmo
emundes conscientiam ab omni
inq natiōe disceptatiōis murmu
ris a liuoris · P · Quinto
hys qtuor superaddit⁹ humilitas
que supra modū deum allicit veni
entē· Ipso dicente per Ysa ·xlvi
Ad quē respiciam nisi ad humilez
et quietum corde et trementem
sermones meos · Cum enim ipse
sit humilis vt dicitur Damelis se
cundo· Suscitabit deus regnū qđ
in eternum nōn dissipabitur · a
humillimum hominez constituet
super illud· diliget suum simile·
ad illud dulciter et delectabiliter
se inclinans. Hic Eccī· xnn· Hu
milia te deo a exspecta manū ei⁹
de hac vtute mlta inueies in pre
missis · · Q · Sexto hys
qnq supaddit caritas· In cui⁹ v
tute de⁹ stati mētis nrē archanum
ingredit thalamum· Ipa em ē vl
tima dispositio ad susceptioēz dei
aiaz habilitās a disponēs Et hoc
ē qđ Ber· apte insinuat ita dicēs
In via amoris infundit se spūs sā
ct⁹· i te oia viuificās a adiuuās
seu in oratione seu in meditatione
inintermitatē cogitātis· et ōnuo
memoria efficitur sapientia a sua
uiter ei sapiunt ℔ dm Intellectus
vo efficit templatio· Ac si dicat
Ex dei pntia oia interiora in diui
nū affectū transmutanē· q̄ voluī
tas fit amor· memoria sapiētia· i
tellectus ctēplatio· Hys itaq oib⁹
que ad ōitum ptinēt decēter ex
pletis· trāseundū est ad scōz me
bū· scz dei susceptionez· aliquos
effectus illius beate grē q̄tuz dns
dederit saltē imaginabiliter depin
gētes · h · Scdo ergo vi
cēdum ē de dei in aiam susceptio
ne· hoc ē qo aīma sca ex dei presen
tia consequatur · Et quia hec de
claratio magis decet expertū qui
de ꝓpria experientia a gustu huius
gratie nobis eructet qđ gustauit
Ecce beatum Augustinum adu
cimus qui pre ceteris doctoribus
huius gratie secreta pomit in luce
dicens · Cum mens humana ex
dei visitatione ceperit semetipsam
excedere. et illam in corde lucis
sue claritatem totam intrare· a
in hys que in intimis videt quen
dam intime suauitatis saporem
attrahere· a ex hoc intelligentiā
condire et in sapientiam verterē
totam · In hoc mentis excessu
pax illa que exsuperat omnem
sensum inuenitur atq obtinetur·
vt fiat silentium in celo quasi ho
ra dimidia· Ita vt contemplan
tis animus nullā altricantium co
gitationum tumultuatione tur
betur· michil omnino i se inuenī
ens quod per desiderium petat·
vel per fastidium arguat· vel p

odium accuset· sed infra contem
plationis tranquillitatē totus col
ligitur· et intromittit in quendā
affectum multū insitatuz intror
suz· nescio ad quā dulcedinez· que
si semp sentiret fit pfecto mgna
felicitas· et nihil agit sensualitas
nihil imaginatio· sed ois inferior
vis aie ppio interim nō dñatur
officio· supior aūt vis aie in illud
intime quietis secretuz et summe
tñquillitatis archanū introducit·
vnus est em sermo dei et efficax
ptingēs ad diuisionē aie a spūs ·
et ideo nihil i creaturis hac diui
sione nobilius mirabiliusq; cermi
tur· vbi illd qd essentialiter vnū
est ac indiuiduū in seipsum scindi
tur· et qd simplex in se et in suis
ptib9 constat qsi quadā partitio
ne diuidit vt ad summa spūs sub
leuetur· spūs ab aia scindit vt
dño vniat. Felix diuisio et mra
bilis separatio· vbi qd corpulētū
et fetulentū est decoctū remanet·
qd spirituale a subtile est vsq; ad
speculationem diuine glorie subli
matur. et in eandem imaginem
tñsformatur· pars inferior apomi
tur ad summam pacem et tñquilli
tatē· pars vero superior sublima
tur ad gloriam et iocunditatem·

S. In verbis istis Augu
stini quinq; intelliguntur· q̄ has
delitias reddunt commendabiles
et omni dulcedine superefluentes
Illa em gaudia sunt copiosa· de
liciosa· gloriosa· fructuosa· et mi
raculosa· Primo dico sunt co
piosa· qr ex ommibus bonis colle
cta· Qd tangit in eo q̄ dicit· In
hoc mentis excessu inuenitur illa
pax· que exuperat omnem sensū
de qua copia dicit Deut· xxviii·
Abundare te faciet dñs ommib9
bonis Qui em deum habet qui de
se dicit Eccī· xxiiii· In me omis
gratia vite a veritatis· habet per
consequens omne bonum Secō
sunt deliciosa ex ommibus delecta
tionibus cumulata· qd tangitur
in hoc qd subiungit· Et intromit
titur in quendam affectum ac·
de quibz delitijs dr Neemie· ix·
Abundauerūt delitijs in bonitate
tua magna· de quibus adhuc di
cit beatus Her· Sic est aduentus
dei· bñdictiones et diuitie salutis
cum eo· et vniuersa que cum eo
sunt affluunt delitijs T
Tercio sūt illa gaudia gloriosa qr
de creatore non de creatura· Vñ
q̄to obiectū gaudij ē gliosi9· tan
to a ipsū gaudiū ē magis gliosū· a
hoc tangitur in hoc qd dixit Supe
rior vis anime in illd archanū ac·
Quam gloriam tangit Ysayas·
xlvi· Gaudete gaudio vniuersi
ac· vt fugatis et repleamini ab v
beribus consolationis· et mulge
atis et delitijs affluatis· ab omni
moda gloria domini· Quarto
sunt fructuosa· quia in hac via pe
regrinationis bona celestia incipi
mus possidere has delitias pregu
stando· sicut qui comedit primitias
as ante messem· Et hoc est qd dici
tur Ecclesiastici sexto· Accede ad
eam scilicet ad gratiam istam et
suscipe bonos fructus illius· In o
pere enim ipsius exiguum labora
bis· cito edes de generationibus
illius· Dme est q̄ illa gratia su
p̄dicta creatur primitie spiritus

q̃uia p̃gustatũ ante messez cele
stiũ bonoz ℣ Quito
sunt hec ꝯ omnia quodãmodo
miraculosa· qđ tangitur i hoc q̃
dicit Augusti· Nichil in creaturis
hac diuisione mirabilius · Illud
enim vt ait Bre· est miraculum
qđ ab hũana ratione vix poterit
apprehendi Iste sũt delitie de q̃b9
dicitur in ps̃· Inebabuntur ab
vbertate domus dei· Quas delitias ad pregustandum et p̃bãdum
ꝑparat electis suis deus vt sciant
et intelligant quid in eo et cũ eo
in eternum debeant possidere. di
cens nobis cum easdez guttulas
sozbere incipimus. Gustate et
videte quoniam suauis est domi
nus ac̃. ꝓpter qđ etiaz anime ele
ctorum cum ad hanc fruitionem
peruenerint celi nominantur· eo
q̃ q̃cquid in celis possidetur gu
stat̃ in terris· et p̃ obsequẽs agit̃ i
terris· Queris q̃nã sit illud· va
tare deo· laudare deũ· adherere
deo· frui deo deo? Vic Ber· Ego
puto ōnẽ animã talem nomẽ
celestẽ esse ꝓpter originem· sed a
celo non immerito appellari ꝓp̃
imitationem· Hoc tamen scien
dũ q̃ hec grã nõ facilit̃ est ad ma
nũ· nec occurrit suauit̃ viuẽtib9
in terra. Et hoc est qđ dicit Ber
Nec gratia nõ sic p̃sto erit omni
anime· misi illi dũtaxat quã igẽs
deuotio et vehemens desideriũ ac
dulcis affectus sponsam ꝑbant·
Vic talis accipit benedictionem
a domino ac̃ · Non sic impy non
sic quorum p̃mus ego sum· de
quibus Job secũdo dicitur· Non
videbit riuulos fluminis· torrẽtis
mellis ac butiri. Qđ exponens be
atus Gregorius dicit · Fluuius
torrentis est ipsa inundatio spi
ritus sancti· et sepe animus amã
tis tanto contemplationis mune
re repletur· vt videre valeat qđ
loqui nesciat· Vnde cum spiritus
sanctus suam gratiam infundit
melle nos pariter et butiro ꝛplet
Vel desuper cadit· butirum vero
ex animalium lacte colligitur Cũ
igitur vnigenitus dei filius sit de9
sup omnia· et homo factus iter
omnia· q̃ cũ nos dulcedine sue di
uinitatis et misterio incarnationis
re pleuerit melle nos pariter et
butiro satiat· Ad que nos ꝓducat
Jhũs xp̃c dñs nr̃·

℣ Sermõ· xxviij· De eodẽ ser
mo quartus·

SVscepim9 deus misericor
diã tuam in medio templi
tui ps̃· Dicit btus Ber·
Bonorũ dei alia accipim9 inferi9
vt exalia· alia interius vt spũa
lia· alia superius vt celestia et di
uina· que sunt pre cet̃eis nobilio
ra tanto quantum celuz a terra
et deus quibuslibet bonis pre
stantiozi inuenitur· Quanto enim
quodlibet est inferius tanto ig
nobilius · et quanto ẽ superius
tanto nobilius· qđ in elemento
rũ ordine cognoscit̃ euidenter Terra
em̃ cuz sit ifimum est etiam igno
bilissimum elementum· quod au
tez super illud est vt aqua est no
bilius· super quod est aer iterum
nobilius· super quod ignis quod
est nobilissimum elementũ· Su

per omnem modum in domis gra
tuitis que ꝯto sunt superiora tā
to sunt nobiliora · dicēte Jacob
in · capitulo · Omne datū optimū
et omne donum perfectum de sur
sum est a ē ¶ In verbis ergo ppo
sitis tria intelligimus . scz dom no
bilitatem ⁊ accipientium necessi
tatem · dātis caritatem ¶ Primū
ibi · suscepimus deus . secūdum i
bi · misericordiam tuam . tercium
ibi · in medio templi tui ¶ Primo
ergo dicam⁹ de domi nobilitate
qđ sicut visum ē tanto est ceteris
oībus nobilius ꝯto est superius
Que cū sit in corde dei nō acciden
taliē seo substātialiē dicimus mi
sericordiā veraciter deū Sic enim
vocat eam Dñs · Adiutor meus ti
bi psallam vsq deus meus mise
ricordia mea . i . misericors deus ·

a ¶ Propē qđ sciēdum
ꝙ misericordia deus et donuz dei
vocaē dicē deus vt ē in corde dei .
seu pro benigna quadaz pietate
qua super nostraz miseriam se in
clinat · de cuius corde eadē miseri
cordia nobis fluit · tāꝙ riu⁹ a fō
te · vadi⁹ a sole Itaq misericordia
dat misericordiaz substā tialī acci
dētalē · vbi dātē signficat nomē
substātie · vbi donū est nomen ꝙ
litatis · siue aūt mia dei vl donū
dei vocaē tāto tamen est nobili⁹
ꝯto sblimi⁹ · Vñ iustícia dei alta
dicit sic mōtes · veritas sic nubes
Sz misericordia sicut celū · dicēte
Dñs · Dñe in celo mia tua et veri
tas tua vsq ad nubes Justicia tu
a sicut montes dei · Que omnia i
deo induxim⁹ vt huius domi mi
sericordie nobilitatem ex sua alti
tudine probaremus Videmus e
nim ad sensū ꝙ ꝯto aliquid in su
periori loco situm ē sicut arbores
et vinee · tāto fruct⁹ eius dulcior
melior et nobilior inuenitur ¶ Se
cundo ergo dicendum est de acci
pientium hoc donuz necessitate .
hoc est ꝯ necessarium est ꝙ huius
moi donum misericordie cōsequa
mur Quid em miseris q vere mi
seri sunt tā necessarium ꝯ mia si
ne qua nemo saluabitur ? Dicit e
nim Beat⁹ Grego · Justicia no
stra ad examē diuine iusticie du
cta iniusticia ē · et sordet i discre
tiōe iudicis qđ in oculis fulgz be
ne operantis · De q adhuc dicit
Ber · Sicut nulli⁹ merita sufficiū
t si sī mia iudicabūē · sic nullius
pcā ipediūt si cū mia suscipiūē ·

b ¶ De hac mia duo bre
uit pstrigāē scz de ei⁹ descriptiōe
et ei⁹ ad nos distributiōe Destri
biē aūt sic Mia est bñficiū misero
gratis impēsū · De qua dicit Bea
t⁹ Ber · Justicia meritu⁹ querit .
misericordia autez ex miseria no
stra excitata misero daē gratis
De qua ad huc alia datur descrip
tio · Misericordia est exhibitio in
debiti benefici ¶ Seqtur videre
de misericord ie distributiōe · De
qua sciendum ꝙ deus pater mise
ricordiarum septem misericordi
as tāꝯ septem panes paupibus
suis dedit ¶ Prima nob exhibuit
in carnis assūptione ad vitaz no
stram ist ruēdā ¶ Secūdaz i tēpli
oblatiōe ad hūanā naturā pāi re
cōsiliandam ¶ Terciam i corpis
sui cibatione ad infirmitatem no
strā confortandam ¶ Quartam

in crucis passione ad captiuū hominē redimēdū Quintā in iurrectiōe ad cœli ianuā apiendā Sextaz in ascēsiōe ad māsionē nraz p̄parandā. Septimā in spūs scī missione ad plenā in nob scitatē pficiē dam Hee septē mie sūt septē pa mbs designate. quibus vt Mat. xv. dī dns ebas pauit. ¶ Primo nob deus miaz in icarnatiōe fecit. Cū em hūanū geus ex p̄uaricatione p̄mor̄ pntū in tā profundā miseri ā cecidisset. vt nec a se nec a ere atura aliqua potuisset releuari. deus misericordia motus descēdit ad inferiores partes ere. assumēs hominem in se et per consequens nostram miseriam. vt nos de profundo nostre miserie liberaret. De hac miseria. dicit Apostolus ad Titū tercio dicens. Tunc apparuit benignitas et humanitas a dē. vsque. non ex operibus iustitie sed secundum suam misericordiam a dē. Cui videlicet misericordie si ad cōdignum occurrere cupimus oportet vt et nos imperfecta puritate renascamur. ¶ Ad hoc enim deus natus est nob homo in perfectissima puritate. vt puta natus a patre deo et virgine matre. a quibus nullam ipē contraxit maculam. volens sicut ait Apostolus. vt nos imitantes eum in nouitate vite ambulem. Nec nobis sua proderit incarnatio nisi nostra in hac parte, adiūgatur imitatio. Vnde dominus dixit. Nicodemo Johannis tercio. Oportz vos nasci denuo. Nō cum ille respondisset. Quomodo potest homo nasci cum sit senex?

subiunxit dominus exponens quod dixit. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto nō potest intrare regnum dei. Quia nisi ex aqua lacrimarum et spiritu sancto in cordibus per contritionem efficientem ad plenum puritatem renascamur. non proderit nobis hec incarnationis misericordia. et per consequens nō intrabimus in regnū dei. ¶ Secundo exhibuit nobis secundam misericordiam in sui ipsius in templo oblatiōe. offerens seipsum patri i nrā natura ad reconciliādū. De q̄ mia dicit ybū ppositū. Suscepim⁹ deus miam tuā in medio templi tui. Cuius effectu; si sequi volum⁹ ex tes nos p fidē q̄ p dilectiōē ex opat cor pori eius mistico q̄d ē eccia icorporari. vt sic ei vniti et incorporati in eo pri offerāmur et sic reconciliemur. ¶ Tercio exhibuit nob deus teriaz miaz dās nob corpus suū et sāguinē ad nraz infirmitatē et in edia quā ex eius esu cibi carētia otraz⁹ reboradā. Cui si ex q̄libūz ogruo cotrarie cupis cū eadē deuotiōe et affectū q̄ deus nob hūc cibū ppara uit accedē nos oportet. Deus ātē nob hūc cibū instituit in maxia caritate dicēs Luce. xxij. q̄n hāc miam instituit Desiderio desideraui hoc pascha māducare vob cū. sic et nos ad eūdē cibū sumēdū magnā caritatē habam⁹ et cū deuotiōe magno accedam⁹ vt hat nob q̄d Eccli. xxiij. dicit Qui edūt me adhuc esurient et q̄ bibunt me adhuc sitient et de hac mia. dī in ps. Miserator et misericors dns est dicit in mūb⁹ se de hac dī Eccli. ij. Secun

magnitudinem ipsius sic et misericordia que ab ipso ē. qz hec misericordia quē ē corpꝰ xpi datori deo videlz p oīa adeqē. michil im eo nob mmꝰ exhibēs qꝫ se totum Et hoc ē qđ dī zacharie. iiij. Ade qbit gratiā grē eiꝰ ¶ Quarto exhibuit nobis quartam misericordiam in crucis passiōe ad humanū genus redimēdū. de qua dicitur in Ps̄. Quia apud dominuz misericordia et copiosa apud eū redēptio. Ac si dicat Quia apud dominū in corde eiꝰ magna fuit mia. hec coegit eū vt p passiōez crucis copiosam nob redēptionē exhiberet E ¶ De hac misericordia dicit Ber. Erat in cor dꝰ dei mia multa nimis cumulata super filios hominū. & hec latebat et homo nesciebat pciū eius. do nec rupto vasculo in quiqz ptibꝰ corpis effluebat Et subiūgit Die multe corpis miserie. Dme multe misericordie cordis Vmeet ne miserie misericordias. an miseri cordie miserias superabunt! vincant plane misericordie tue anti que domine. Duus autem misericordie dominī magne sī ptícipes esse cupimꝰ oportet nos dominū pro viribus imitari. dicentes il. Det. n. Xps passus ē pro nobis vobis relinquens exēplū vt seqmīm vestigia eius Dme Ber nar. Prodesset nobis xpi passio. si nostra sequat imitatio. vt seqmur vestigia eius. alioquin etiā exquetur a nobis sāguis ille iu stus qꝫ effusus ē super terrā. nec i munes erimus ab illo tam singulari scelꝫ iudeorū. qꝫ vix talite

caritati ingrati fuerimus. qꝫ spiritui gtie cōtumeliam fecerimꝰ. qꝫ filiuz dei cōculcauerimꝰ ¶ Quinto exhibuit nobis deus quintam misericordiā in sua resurrectiōe. ad celi ianuā nobis aperiēdā. que ex culpa pmorū pentū hūano generi a mūdi inicio clausa fuit. qđ in eorūdem pentum de paradiso e iectiōe et gladꝫ versatilis ad ei stodiēdā ianuaz collocacione eui dene ostēditur. cū sicut Gen. iij. dicitur. Eiecit deus adam de paradyso voluptatis et collocauit añ paradysū cherubim. & flāmeū gladiū atqz versatilē. ad custodiēdam viā ligni vite. Quem ideo voluit esse versatilem. ad insinuādū qꝫ aliquādo esset per passiōis misericordiam remouēdus. vt eo amoto homines possēt celestis paradisi ianuā introire. De hac misericordia dicitur in Ps̄. Bonuz est confiteri domino. Vsqz ad ānūciādū mane miaz tuā hoc ē ad ānunciandum illam misericordiaz que est nobis facta mane in die resurrectiois de qua adhuc .t. De tri. n. dicitur Benedictꝰ dominꝰ deꝰ q secūdū suā magnā miaz regenerauit nos in spē vite etne. & ē Cui tūc nos dignos exhibeꝰ. si a nos cū xpo a pcis ōmbus et vitꝫ resurgamus. vt mortui pcatis iusticie viuamꝰ qđ ē spiritus alis resurrectio de qđ dicit Apo. ad Collo. iij. Si consurrexistis cum xpo qđ sursū sūt sapite. & ē. F ¶ Sexto exhibuit nob sextā miam i ascēsiōe. ad mānionez nob ppe suā pparādā. ipso saluatoꝛ dicē te Johannis. xiij. Vado parare

vobis locum de hac miſericordia dicit Eccl. xvi. Miſericordia vni cuicq faciet locum. De hac adhuc dicitur Yſa. xvi. Preparabitur in miſericordia ſolium eius ſcz his Cui grē ſi nos dignos cupimꝰ exhibere oportz vt pñtem vitā tanq̄ aduenā pergamus. Dignū qp pē vt qui ciues ſanctorū et domeſtici dei ſcripti ſūt in cel. tanq̄ aduenas et peregrinos ſe exhibeant ſuper terram. Quēadmodū hortamur. i. Petri. ij. vbi dicitur Obſecro vos tāq̄ peregrinos et aduenas abſtinē vos a carnalibz deſideriis ac̄. ¶ Septimo exhibuit nob deus ſeptimā miam in ſpiritus ſancti miſſione. ad noſtraz ſcificationez. et ad oēs pores miſericordias felicit conſummandas. De qua dicitur Eccl. In oblectatione vemet nob mia. Spūs em ſci miſſio nō modicī delectat cor de hac mia dicitur Luce. i. Per viſcera miē dei noſtri viſitauit nos oriēs ex alto. Ad quam miam ſi digne volumꝰ a cupimꝰ ſuſcipi. ſtudeamus ſem pr parati a preparati inuenirī. vt cuz ſpiritus ſanctꝰ ſpirauerit patos nos inuenīat ō in hora expāſos ſinus habentes ad gratiam ſuſcipie ndā. cum ſpiritui placuerit nos miſericordit viſitare Ob etiā Ber. monet dicēs Licet ſpiritum ſanctum accipere non ſit in arbitrio hominis conantis. ſed in gratia donantis. hoīs eſt tamē iugit er preparare cor. volūtatem cohibendo ab affectionibus alienis. rationem et intellectum a ſollicitudinibus. memoriam a negotijs. nonnūq̄ etiam a neceſſarijs occupationibz. vt in die dō dñi et in hora bñplacit eiꝰ cū audierint vocem ſpirantis ſpūs otinuo cōcutrāt ſibi et coopēt in bonū. De hys ſeptē miſericordijs dī in Ps Quoniam ſecundum altitudinem cēli a tra corroborauit miam ſuā ſup timētes ſe. De quibꝰ dicit Ber. Electi dei conſiderātes dei miſericordias. ſētiūt ſup ſe tātū cumulū miārū. q̄tū eſt ſpacium inter cēlū et tram. ¶ Terciū principale iuxta pmā diuiſionē ē dicē de dātis largitate. deſignata p hoc qđ dicit. In medio tēpli tui Ad hoc em oblatꝰ in medio tēpli dicit. ad īſinuādū q̄ nullū trāſeat. nulli ſe deneget. ſed q̄tuz in ipſo ē ommibus ſinū miē aperiat Propter quod etiaz quādo de loco agitur deus ſemper in medio legitur extitiſſe. Nā in carne natus in medio duū animaliū eſt in preſepio reclinatus. Ad tēplum venīēs in medio eſt oblatꝰ In medio doctorū eſt inuentus. crucifixus eſt in medio latronum collocatus. reſurgens a mortuis in medio diſcipulorū apparuit. Ad quid hec oīa niſi inſinuet nob q̄ ad miam largiendam oibꝰ patet. oibꝰ ſe exhibeat? Et hoc ē qđ pater ad filiū Pro. viij. dicit. Dirūpant putei tantū foras. a in plateis tuis aq̄s tuas diuide Vnde ē q̄ in Canticis canticorum dictus eſt flos campi. eo q̄ ommibꝰ patet. ommibus ſe exhibeat. Ihe ſus criſtus dñs q̄ ē ac̄.

Sermo. xxix. De ſancta Agatha virgine ſmo pmo

Pha sup gra mulier sca
a ẽ Eccl. xxvi. Dicit bea
tus Gre. i omelia Quid
nos barbari dicemus q ad regna
celestia ire per ferrum puellas vi
demus Qui si adipisci regna celo
rum per bella persecutionum nõ
possumus · hoc im nobis turpe sit
qꝫ deum nolumꝰ saltem per pacẽ
sequi Ecce nulli nostruꝫ modo di
citur · pro me morere · sed tantuꝫ
in te illicita desideria occide
P In vbis ergo ꝓpositis hec
sancta virgo et martir Agatha a
ꝑplici grã cõmendat sciz a virgi
nitate · passioĩs acerb itate · vi
te sanctitate · primũ ibi gratia . se
cundum ibi super gratiã · tercĩuꝫ i
bi mulier sancta · Ex hac triplici g
tia meruit a deo ꝑplici aureola co
ronari · nã per virginitatẽ vnaꝫ ·
pro passione secũdã · p vite sancti
tate q verbo et exẽplo dei vocau
it ac predicauit terciã aureolã ẽ
adepta · Hec pauca de vgine dicã
sufficiãt P Prosequẽtes sermonẽ
quibꝰ exercitus ipsã virginem
imitemur · vt im hac via et vita e
i saltem tenuit conformati . in re
gno celorum eius cõsortio perfru
i mereamur · Verum qꝫ pauci eã
in prima gratia imitantur · pau
ciores in secunda · saltem in tcia
sciz vite scitate qtũ possumꝰ imi
temur Nam ad hoc dirigit nos de
us dicens · Leuit. xix · Sancti esto
te qm ego sanctus sum · I
Sũt aũt sex genera exercitiorũ q
nos sanctos efficiũt Quorũ ta po
nit beatꝰ Gre. in leg ẽdo vgines
huiꝰ sciz cordis mũdicia · honoruꝫ
opm sufficiẽtia · spiritꝰ sancti p
sẽtia · Reliqua tria ꝓmit beatus
Her. dicẽs · ta fiũt q nos scos effi
ciũt · viz victꝰ sobriꝰ . actꝰ iustꝰ ·
sensus pius In hys sex exercitys
dis actus iusticie otinet · Et ideo
q i hys scificatus fuerit erit sine du
bio totus scus P Primo ergo sa
nctificemus nos p cordis mũdicia
purgãtes cor nrm · et scopantes
ab ombus immũdicys et feditati
bus pcor qꝫ cũ ad plenũ fem
fuerit erimus sñ dubio sci · si tñ ni
hil de dingẽtibus obmittamus
qꝫ facere monemur · Deu. xx · V
bi dr Sint castra tua sca et nihil
i eis appareat feditatis · Insinuãs
i hys vbis qꝫ ex sola mundicia si
i nob plãtata fuerit sine dubio fi
mus sci Dme Apo. i. ad Cor. vn
Mũdemus nos ab omi inqnamẽ
to carnis et spus ꝑficiẽtes sanctifi
ratiõez nrãz in timore dñi · R ·
P Quomõ autẽ mũdari debeamus
docet nos beatus Her. dicẽs Ad
cẽdat homo ẽbunal mẽtis sue · vt
audiat causam preterite vite sue
Assit accusatrix cõscia · testis me
moria · rõ iudex · timor carnifex ·
et qdqd inuentum fuerit in quo
deũ offẽdimus p cordis otritionẽ
conteratur · per oris confessionem
exhauriatur · per satisfactionem
deleatur · per resistentiam simili
bus resistatur · et hys ommibus
firmum ꝓpositum adiungat ·
Hec tamdiu continuantes · qtus
ũ et quousqꝫ spiritus sanctus af
fectum nostrum in aliud genus
deuotionis trahat · in gratiarum
viz actionẽ Ipsa em gratiaꝝ acti
o et vox laus cũ ex intimo affectũ
non ex iudicio agitur signum est

remissionis peccatorum. Vnde cū anxia penitentia in iocūdaz deuotionem gratiarum actionis mutata fuerit. hec mutatio dextere excelsi certissimum signum est. qp ōnia peccata nostra a deo nobis liberaliter dimissa sunt. De qua remissione iam veraciter sumus sancti. ℣ Secundo sanctificemus nos per bonorum operum sufficientiā. precipue et ante omnia illa faciētes que facere cogimur ex p̄cepto. Nam que cadunt sub preceptō. vtpote legalia de necessitate sunt salutis. Ipsa em̄ sanctificāt nos pre ceteris. dicente domino Leuiti. xix. Scificami et estote sancti. quoniā ego sanctus sum dñs deus vester. In quibus autez sanctificari debeamus statim subiungit Custodite precepta mea et facite ea. quoniam ego sum dominus deꝰ vester. qui scīfico vos Asi dicat. Vos facite ipsa opera. ego sanctifico vos. vt speremus sanctificari non ex operibus que fecimus nos sed a deo. Et quāto ipsa opera fidelius agimus. tāto deus nos amplius sanctificat. propter quod cum summa diligentia studendum est. vt opa q̄ debēt deo fidelicer peragātur. Quia vt ait Phūs. Plus meremur aduerbys q̄ nominibus. Hoc est plꝰ mereamur de bene facto opere q̄ de bono Et hoc est qđ dicit Pro. xx. Qui fidelīter agunt placent deo. Sicut et econuerso displicent qui faciunt negligēter. Juxta illud Jere. xlviii. Maledictus qui facit opus dei fraudulenter. Tūc autez fidelīter agimus. si ipsa nō

stra opera diligenti attentione. et fideli intentione domino offeramꝰ. vt per diligētem attentionē ōnes sensus et corporis membra ad opꝰ dei conuocemus. cōsecratos adunemus. Quod facere memémur. Eccī. xxx. vbi dicit. Contine et cōgrega cor tuum in sanctitate eius. Et ibidē. li. Cōgrega te vos in domū disciplīne. Vt dicat de vobis veracit illꝰ Deꝰ. ix. Sapientia ædificauit ancillas ad arcē hoc est sapiēs deuotio ancillas. i. sensus corporis et affectus animi ad arcem. i. ad summum conatus virtutū ædificauit Sic etiam opera nostra per fidelē intētionē debēt in solū deū ordinari. ita videlicet vt ipsa intētio deū ponat in oībus q̄ agimꝰ fundamētū. Qđ em̄ supra illud fundamētū. hoc est super deū nō edificatur. trāsit cū suo fundamento. qđ aūt pter deum agitur qui etnus ē cū deo permanet in etnū. Dic Eccī. xxvi. Fundāmenta etna supra petrā solidata Petra aūt erat cristus. Tūc aūt opera nrā p fidelē itētionē in solū deū ordinamus. cum oīa q̄ agimus ad laudē et gloriā suam agimus. michil aliud ex oībꝰ q̄ agimꝰ intendētes Ad hoc hortat Apl̄s. ad Corīm. i. Oīa q̄ facitis ad gloriam dei facite Sūt em̄ quorū simplex nō est oculus intētionis. oculum in aliud q̄ in deum nequit obliquāre. et hꝰ tales recipiunt hic meritū

L. ℣ Tercio scificamur p sūm sancti pūtiaz. q̄ licet i ꝓma secunda q̄ scīficatione ñecessario nobiscū fuerit. eo q̄ michil boi facē possit sñ ipo. hic tamen singulariter pos

predicta ꝓmim⁹ eius p̄sentiā. quia hoc est in propria virtute. hoc ē in sua dulcedīe dat nob̄ datur em̄ ꝑ̄ duo sciz ad cōsolationē. et virtutū plantationē ¶ Ad cōsolatiōem. qz post cor̄ purgationē et bonorum opū multiplicationem infūditur ad eius dulcedinem pregustandaz. vt quem ꝑ̄ius in operibus faciēdis habuimus auxiliatorē nunc hēmus cōsolatorē. ne sētientes solum laboris fatigationē et non spiritus cōsolationē sb̄ onere oꝑ̄mamur. Est autez hec eius cōsolatio. quia dr̄ Bala. in. Spiritus sanctus ꝓhibet testimonium spiritui nrō qd sumus filij dei. qd si filij dei a hēredes Et sic in hac gratiosa attestatione in hac vita de filiatione ad futura de hereditatis assecutione miserico:dit̄ ꝯsolamur. ¶ Vt secundum Apostolū. habeam⁹ sanctificatiōez vite eiꝰq nūc ē. finē vero vitā eternā ¶ Dat etiā spūs sanctus ad vtutū plantationem Nam ex dei p̄sentia deū cognoscimus. ex cuius cognitiōe cōsequimur caritatē. Nemo em̄ potest eū cognoscere et nō amare Per eius vero absētiā nos ipos cognoscim⁹ et ideo humiliamur. Quia tūc nostre vilitates a miserie ī lucē ꝑ̄ducūt absente deo. ex quarū cognitione vsq in puluerem humiliamur. Ex cognitu ergo dei habem⁹ caritatē ex nō vero humilitatē. In hac alteratiōe stetit Psalmista cum dicebat. Ego mendicus sum et pauper dominus sollicit⁹ est mei. Nam in eo qd se respexit et suaz fragilitatē humiliatus dixit. Ego autē mēdicus sū et pauꝑ Inde autem fugiēs et deum ī spiritū dolat⁹ a ī spē subleuat⁹ dixit dn̄s sollicitus ē mei. De hys dicit beat⁹ Aug⁹. dn̄e deus meus si non attenderem misericordias tuas mee miserie me ꝓtraherēt ī desperatiōis abyssū. Vnde beatus Gre. Adē spūs sanct⁹ vt subleuati deū ame⁹. abē vt cognoscētes nostram miseriam humiliemur. Vnde beat⁹ Ber. Qui in spiritu ābulat nēq; qꝑ in vno statu perimanet. nec eadem semp facilitate ꝓficit. et nō est in hoc via eius. sed quēadmodū ei spiritus moderator dispensat prout vult. nūc segni⁹ nūc alacri⁹. que retro fuit obliuiscitur. a in anteriora se extendit Ergo cuz te tempore vl̄ ac tivia affici sentis noli ꝓpterea diffidere aut desistere a studio spūali. s uuātis reqre manum. trahi te obsecrās donec denuo fuscitā te grā fact⁹ ꝓmptior alacrior curras. a sic qꝑdiu adest grā sic dilectāe in ea vt nō existimes te domū dei iure hereditario possidere. ne subito cum retraxerit manuz et subtraxerit donū tu aio confusas factus tristior qꝑ oportet. qz hec alteratio spūs venientis et recedentis nō agit̄ ī nobis ad nostrā insipientiam sed ad dei in nobis edificandam sapientiam. non ad dei indignatiōnem sed ad nostrā promotionē. quia forsitan plus proficim⁹ in gratie subtractione qꝑ in sue presentie consolatione. Nam qꝑtum nobis deuotionis accrescit ex spiritus presentia feruida dilectione. ꝓmpta operatiōe

hilari iubilatioē · sublimi ōtēplatione · que in puluerem reuertentur cum spiritus non spirauerit · tantum subtracta gratia acerescit nobis de dei timore · duro labōre · anxietatis horrore · impacienti languore · profūda suspiria · mcinerata humilitas. Ex quibus oībus in subtractam gratiam coadunatis plus meremur q̄ exp̄sētia spiritus ꝺsolemur. Et quia difficulter creditur q̄ subtracta grā pl9 vtilitatis ꝺferat q̄ habita Ecce ad manum est scientia beati Bernardi dicentis Deꝰ etsi iustis non deest ad meritum plerūq; tñ adest ad solatiū · illud vtilꝰ istud iocundꝰ Et subiungit. Habeē igitur et latet dum sēsum cordis mīme tangit illa suauitas habita sed abdita Sed ex hoc detrimētū nō accipiet anima sancta · si tñ vē deum diligit · quia moram faciēte spōso non tantūm cū fatuis vgīnibus dormitat · sed crebris suspiriis excitata · profūdis gemitibus agitata · impacienti languore nō valet mesticiam cordis dissimulare · nec eam abscondere q̄ triste pectus aduīt Et ideo anima deuota ex hīs multum meritum congregat et proficit vehemēt · Juste autem spiritum sanctum in medio istorum sex exercitiorum posuimus . tamq̄ omnia ordinātem vificantez et omnia facientem · q̄ nullum opus pſperabitur ad merendum qꝺ spiritu sancto nō iuuatur · Quod enim cor facit in corpore · hoc spiritus in opere · et sicut corpus nō viuit sine anima sic nullum opus sine spiritu · vñ sicut per eum omnia colligūtur · sic sine eo omnia defluūt et in nichilū redigūtur · Ipse enim spiritus sanctus vt ayt Ber · est omnipotēs omniū artifex · creās ad deū hominis bonā voluntatem · dei ad hominē faciēs propiciationez · formans affectionem · dans virtutem · prosperans operationez · agens omnia fortiter et disponens omnia suauiter Et subiūgit Poies docent deū querē · angelū adorare · solꝰ ipe spūs ē qui docet inuenire habere frui · Ipse tantū est sollicitudo bene queretis · a in spū pietas et veritas adorantis · sapia inuemētis · amor habētis · et gaudiū fruētis · Quē videre si cupimus habere domesticū et ihabitātē in nob oīa nra interiora exteriora nra sub āctura disciplie deuotissie ponam9 · nichil omino admittētes · qꝺ eidē spiritui adūsetur. Quia vt dicit Sapi.i. Spūs sanctus disciplīne effugiet fictus et aufert se a cogitatiōibꝰ que sit sine intellectu · Quod exponens beatus Bernardus dicit Et si repellere a se spiritum sanctum non est in voto cogitantis · fit tamen ex culpa negligentis · vt spiritus disciplīne merito se aufert a cogitationibus q̄ sunt sñ intellectu · Et ideo qui priora commercia sancti spiritus in seipso experiri desiderat · caute se ab omnibꝰ custodiat · que eidem spiritui aduersātur · quod nobis prestare dignetur idem spiritus cum patre et filio vnigenito domino nostro ihesu cristo in sempiterna seculorum · Amen ·

Sermō. xxx. De sancta Agātha Sermo. ij.

VIrgo cogitat quie dñ fūt vt sit sancta corpore et spiritu. i. ad Corīn. vi. dicit beatus Gre. Aia sine delecta tiōe esse non poterit. aut enī delectabitē ī ifimis et caret supmis. aut in supremis et cōtēpnit infima. Expedita ergo in precedenti sermone sanctitate iteriori. que per cordis mundiciam. spiritualium operum sufficiētiā. sācti spiritus presentiam est fideliter acquisita. nunc ad eandem sācitatem perfectius possidendam. alia sunt exercitia adducēda q̄ exteriori dūsatiōe nos stificāt. vt fiat qđ scriptūē in Apo. Qui scūs ē sanctificetur adhuc. ¶ In verbis ergo ꝓpositis ꝥa tangit Apolz statum excellētē. actū cōpetētem. finē cōgruētem. ¶ Primum ibi ergo. Virginitas enī in omni statu excellētior est. Secundū ibi cogitat. In quo tangit actū tali statui cōpetentē Virgies enim q̄ a maritali debitō et a curis seculi per oia sunt sōlute cogitare debēt merito q̄ fūt dei. Vt sicut cōiugate ex vinculo maritali cōpelluntur vt virīs suis placeant. Sic etiā virgines deo dicate intendere debēt. quomodo deo placeāt spōso suo. Tercium ibi vt sit sancta corpore et spiritu. In quo tāgit finem congruentem. Ad hūc enim finez omnes sacre virgies cogitationes locutiones et opera debent dirigere. vt sint sancte. quippe quarū spōsus sanctus est a quo imillatē in thorum marita lez assumūtur nisi a ipse similiter fiant sancte. Quod etiā ista gloriosa virgo de quā nobis est sermo Agatha videliz deuotissīe studuit adimplere Que res corpus et animam posuit. vt posset deo placere. et placuit sicut signoruz et miraculorū euidentia cōprobauit. que vsq; in finē seculi deus p eam et propter eandem exhibebit et exhibuit clarificans eam toti mundo. vt ex hoc innotescēret q̄ta deuotione studuit vt corpore a spiritu esset sācta. quā ideo deus nobis posuit in exemplum vt qui dominum Ihesum q̄ exultauit vt gygas ad currendā viam imitari non possum⁹. pu ellam teneram et delicatam imitemur saltem tenuiter Quod adhuc vtinā facerem⁹ Quomodo autem ipsam in sua sācitate debeamus imitari. vt et nos similiter simus sancti docet nos Bernar. dicens. O ¶ Tria fūt que faciūt hoiem sanctuz. Victꝰ sobrius. actꝰ iustus. sensus piꝰ. In quibus tribus plena et absoluta cōsistit perfectio. Est autem secundum q̄ diffiniunt doctores Sobrietas moderatus vsus temporalium circa solam necessitatē restrictus. Cuius obseruantia licet difficilis videatur hys qui in carne ambulant. facilis tamē ē illis qui bona spiritualia gustauerunt. qui pua bona respectu maiorum et meliorum pro nichilo ē putāt Qđ expsse beatꝰ Grego. infrinuat dicens. Dulce est esse in humanis rebus. sed ei qui ad

hue de celestibus mehil nouit · qa q̄to etna min⁹ itelligit tāto delectabili⁹ i temporalib⁹ req̄escit At si quis iā cordis ore gustauit que sit illa dulcedo celestium bonorū · q̄to illud dulce ē q̄d intus habz tā to ei i amaritudinem vūt oē q̄d foris sustinet Et ideo facile est ei ymo et delectabile vt foris ꝓpter deum sobriū victū habeat q̄ intus dulciter pascitur · Vt ergo spūs sanct⁹ · de cui⁹ presētia i ꝑsenti sermone dcm est · passib⁹ profectuū i nob ꝓmoueatur · et nos magis ac magis in ei⁹ consolatione ꝓficiamus · ne cesse est vt per sobrium victum carnis desolationibus pen t⁹ renunciem⁹ · q̄ nullatenus pos sūt esse simul · Dicit enim beatus Augustinus · Si animus habz vñ delectetur exterius sine dētn⁹ manet interius · Vt ergo interiora nostra i deo ꝓficiāt · oia exteriora de genere desolationū carnalium per victū sobriū amputem⁹ · Voco autem sobrium victū sola necessaria · que ab oi superfluitate in omni vsu penitus sūt restricta · Ex q̄bus vb colligi⁹ q⁹ n solum sobrium victum vocam⁹ moderatam cibi et potus sumptionem · sed omnium rerum ad vsum nostrū pertinentium restrictionem .P. In quibus omnibus sobrium victum accipimus · si eis vtamur moderate · n ad voluptatē ꝫ ad fastidiationes Quod non solum religiosis expedit · sed omni cristiano proficit ad salutem · Quia sicut propt̄ gulam primi parentes et nos in illum⁹ ex pulsi de gaudijs paradisi. sicut ayt Gregorius · Per ꝓsentem et sobrietatem ꝑeō itinere regredi nos oportet · Vt fiat i nobis q̄d de magis dicitur Mathei . n. Per aliā viaz reuerti sunt i regionē suam Et ideo sic⁹ diligim⁹ patriā · sic i oib⁹ vtēdis victū sobriū teneam⁹ · Nec tamē oia ne mlitudo obfusionez generet et errorē i ꝑplici differētia colligāt Ita videlicet · vt oīs sobrius vict⁹ fiat i tēporaliū moderata fruitione · i exteriorū sēsuū disciplinata gubernatione · i interiorum motuum cauta et vigilanti cohibitione Deo ergo sobrium victum teneam⁹ i vsu tēporaliū · vt in ommibus q̄bus vti oportet ad vitam sustentandam · siue etiam cōseruandā · vt est cibus potus somnus et vestitus et similia · solis simus contenti necessarijs · numq̄ superflua ex ommibus admittētes · Et hec sobrietas paupertas voluntaria est vocata · de qua dicit Prouerbijn · Est pauper cum in multis sit diuitijs · De hac sobrietate dicit Eccle siastici · tercio · Sanitas corporis et anime est sobrius pot⁹ · nomine potus vsualia corporis volens intelligi · De hoc vsu dicit beatus Bernardus · Felix secundū tempus viator qui suorum beneficium ciuium · sine quo transire non posset · in obsequium suum scit conuertere et vti ad vtilitatē

· Q Secundo sobriū victum teneamus in vsu sensibilium et sensuum · omnes sensus corporis a vanis nugatorijs et superfluis cōtinētes et ad sola necessaria ordinātes Qđ fidelit faciebat

Job qui dicebat. Pepigi fedus cum oculis meis. vt non cogitarem de virgine. Sed cur hoc fecit respondit. Quia altius eius prunas ardere facit. Hoc etiam nos facē monemur Eccī. ix. vbi dicit Virginem non conspexeris. ne forte scandalizeris in decore eius qz nō licet ītueri qđ ñ licet capi scere. De hoc vsu docet nos Ber nar. dicens. Habeat homo dei sē sus su os exteriores nō ducēs seu seruientes. vt dicat huic vade et vadat. et alij veni et venit. et seruo suo fac hoc. et absq; cōtradictione faciet Et subungit Qui a magnus est qui vsum sensuum nouit expendere ad suam salutē et vtilitatem. et eos scit in obsequium cōuertere et ordinare. Et talis optime sibi credendus ē in q̄tumlibet multitudine conuersetur.

h. Tercio solū victum teneamus in vsu motuum interiorū. omnes motꝰ illicitos in suis principijs cohibentes Hoc ēnim maxime placet deo Quod pulchre figuratum legimus .i. Re. xxix. Quando dauid voluit cum eis ire ad pugnā contra Saul tunc dixerunt Philistei ad Achis rēgē suū Quomodo hic melius placare poterit dñm suum q̄ in capitibus nostris? Sic demones cōstantes internos motus illicitos dicere possūt. Quomodo quis placare poterit dñm meū? q̄ si principijs taliū motuū resistēit? Qđ q̄umcz facē voluerit ex ommibus sequentib9 nil timeret Quod etiam positū est in nrā pleną voluntate. Sic ēm dicit Gen. iiij. Subter te erit appetitus tuꝰ et tu dominaberis illi9. Qđ exponēs Ber. dicit Potest q̄dē diabolus excitare in nos tēptationis motum. sed in nobis est. si vinci volumꝰ. a nemo in hoc certamine deicietur inuitus. De hoc triplici vsu dicit Postillator sup illo vbo Mulier ḡtiosa ē gloria viri sui Illa mulier est gloria viri sui et merito laudanda. q̄ res domesticas ad vtilitatē. familiā ad honestatē. seipsā ad morū venustatē bene ēgit Sic aīa deuota ē gloria viri sui. i. dei. que p̄dicta ēa sub dēē te moderamine ēgit ordinat a disponit. Nā p hoc q̄ dicit. res domesticas tangit ērū fruitionē. p hoc q̄ addit. familiā. tāgit sēsuū gubernationem. per hoc vero q̄ cōcludit. seipsā. tāgit ītnorū motuū cohibitionē Secundum qđ iuxta beatum Bernar. nos sanctificat est iustus actꝰ. Nostri autem actus vt iustificēt sunt maxime circa nostros proximos exercendi Nam deus qui scrutatur cor vt iusti simus. non indiget vt exhibitionibus informetur.

S. Vt ergo actus nrōs proximis exhibendos virtute iustine informemus. inspicienduꝫ est illud gloriosum exemplar qđ est deus. vt secundum formam quam ipse nobis ī seipso de proximo agendo p̄posuit nostros actus vt iusti fiant ordinem? Qui videlicet deus venīēs in carne se totum cum ommibus q̄ habebat hoc est. res corpus et animam. posuit pro nobis. Nam de rebus pro nobis positis dicit Jere. xv.

heliqui domū meam dimisi hēre
ditatē meā· de quo Ap9· n· Cor·
vin· Scitis fratres qm̄ crist9 pro
nobis egenus factus est cum eēt
diues· vt nos illius inopia diui
tes essemus· De corpore autē pro
nobis posito dī Ysai· v· Corpus
meum dedi percutientibus nē· De
aīa vero p nobis oblata dī iterū
Jhere· xv· Dedi dilectam aīaz me
am in manibus ī̄micorū· Dns er
go tribus p nobis taliter vt dic
tū est positis dicit nobis deus illō
Exo· xxv· Inspice et fac scōm ex
plar qđ tibi monstratū est in mō
te qđ est xp̄s· Itē Josue· n· Quō
ego feci misericordiam wbiscum
ita et vos faciatis Si ergo act9 no
stros iustificare volum9 debem9
et nos res corpus et animam p
fratribus ponere· Nam de rebus
āmonet nos beatus Johan· in e
pistola sua· i· capitulo· iv· dicens
Qui habuerit substantiam huius
mūdi et viderit fratrem suum ne
cessitatem habere et clauserit vi
scera eius ab illo· quō potest cari
tas dei manere in illo? De corpore
vero ponendo p proximis exem
plum habemus de cristo· qui fa
ctus est pro nobis obediēns vsq
ad mortem mortem autez crucis
De anima vero ponenda iteruz di
cit Johañ· epistola prima capitu
lo· i· Sicut crist9 animam suam p
nobis posuit· ita a nos debemus
pro fratrib9 animam ponere· In
cipientes ergo ab vltimo· hoc est
ab anima· eo q̄ ab illa tā q̄ a ra
dice cetera trahunt ortuz· Nemo
enim res vel corp9 ponit pro px
imo ñ per caritatem animā prius
pōnat T Primo si iusti
ficare cupimus actus nostros ad
exēplar cristi ponamus p proxio
aīas nostras· non vt deus qui in
cruce moriens p nobis aīaz suaz
dedit· sed sic ponamus vt qđ sal
uum est aīe hoc proximo exhibe
amus· et hoc est vt eum veracit
in corde diligamus· vt scōm regu
lam naturalem affirmatiuā et ne
gatiuam velimus et nolimus ei ō
nia que nob et volumus et nolu
mus exhiberi· Et iste ē facillim9
modus ponendi animam pro fra
tribus· qđ et saluator monuit o
stendens infirmitati Johā· xiii
Hoc est preceptum meuz vt dili
gatis inuicem sicut dilexi vos Nā
ad ōnia que pro nobis deus posu
it fecit et exhibuit caritas euz vr
gebat· quaz si solum haberemus
facillime ymo gaudenter res cor
pus et animam pro fratribus po
neremus· Secundo si act9 no
stros iustificare cupimus ad exē
plum cristi ponamus p proximis
corpus nostr· Qđ si idem vt xp̄s
in mortem dare nō possumus sal
tē oēs act9 de corpore possibiles.
vt sunt v̄ba ysolationis exhorta
tionis· de malo ēprehensiōis· deuo
te orōis· mores benigne conuersati
ōis· nāis p̄xis exhibeam9· a q̄ā
q̄ alia fidēli exhibitione corporis
talit agētes vt oīm mores benig
na caritate portemus· vt veracit
de eo q̄ h mōi est dici possit illđ· n
Machabe· vi· Hic est fratrum a
mator et populi israhel· Hic est
qui multum orat pro populo aē
Pro· xxi· Bonī amici consilys a
nima dulcorat Ecc̄s· vi· Verbū

dulce multiplicat amicos ¶ Tercio si iustificare cupimus ac tus nostros ad exemplum cristi poñam⁹ pro primo res nostras per quas opera misericordie exerceam⁹. Que subuentio tāto deo est acceptior q̄to res imparciēde iustius habentur laboriosius ac quirūtur tenuis possidentur Quod in scriptura oñditur euidēter Quia munus Abel ex iusta habitiōe oblatum aqua Dauid ex cisterna bethleemitica ex laborio sa et periculosa acquisitiōe libata minuta vidue ex tenui possessiōe sacrificata deo fuerūt adeo ḡta acceptata vt in sacra scriptura in eterna sint memoria cōmēdata Nec rerum penuria ab hac subuentiōe quēq̄ poterit excusare quia ab vno⁹ hoc solum requiritur quod habetur Prime Thob. iiij. dicit Si multū tibi fuerit abūdanter tribue. si exiguū ac hoc ipsū libēter impartire Os si nichil habem⁹ pemit⁹ saltem potum aque frigide exhibeam⁹. Pro quo merces a domino in euāgelio est promissa Os si nec istud fuerit saltē affectū bone voluntatis exhibere nō negligamus Quia sicut dicit Gre. Cor et non substantiā pensat deus nec attendit q̄tū sed ex q̄to offeratur nec vnq̄ manus erit vacua a munere si arcka cordis repleta fuerit bona voluntate ¶ X. Terciū principale qd secundum Ber. nos sanctificat est pius affectus Pium aūt affectum dicim⁹ internā deuotionēque aspirante deo in tantū inuale scit vt in ea dei presentia feliciter fruat. Cum enim sicm eūdez Ber. Pietas sit cultus dei et maxime talis cult⁹ q̄ agitur in affectu Nec talis cultus cuiq̄ in tantū proficit vt deus in eo sua mirabilia operet iusto nichilominus pius sensus poterit appellari vt per hoc qd est pius cultus dei dicit intelligi. et per hoc qd est affectuosus dicit hoc intendat vt ille cultus in aīa sentiatur Que videlicet deuotio licet in nostra minime sit posita potestate vt iubeamur q̄si ex nobis ipsis per pium sensum iustificari possumus tamē aliquid per qd hāc gratiam misericorditer mereamur vt ab eo tā q̄ ab infimo incipientes et per gradus ascendentes tandem aliquādo ad hanc gratiā veniamus Sunt ergo tres gradus per quos in hāc gratiam ascendem⁹ scz per intellectum opis effectū diuinū affectuz Si hec tria in deum ordinem⁹ hanc gratiam consequemur ¶ Primo ergo exercamus nos ad deum per intellectū ipsū p iugē memoriā ad deum erigētes vt viz sine intermissiōe deū cogite⁹. Hoc em̄ oēs possumus nec ē aliquis qui de hoc se valeat excusare ac ideo hoc ipsum firmissime est mādatum. Sic enim dicitur Deutē nomij vicesimo quinto. Caue ne vnq̄ obliuiscaris domini dei tui Ieem Thobie. Omni tempore in mente habeto deum Item Pro. iij. In ommibus vijs tuis cogita eum Item Psalmista. Adhereat lingua mea faucib⁹ meis Etsi cogitatio nostra in deum eleuata p subreptionē ad infima relabitur. eo q̄ terrena inhabitatio deprimit sensū multa cogitantē. itez

releuet. q̄ si iterꝝ defluat iterum ac iterꝝ erigatur. a adhuc nostra cogitatio est apud deū Qđ intendebat Job cum dicebat. vi. Ad deum stillat oculus meus. intellectum oculum suum vocās. quem ad deuꝝ stillare dixit. eo q̄ non cōtinue sed per intercisa spacia tēporū hunc erexit ad deum Quod si sic per intellectum ad deum stillamus deum semper cogitamus.

A. Secundo exerceam⁹ nos in deo per operis effectum. vt operari incipiam⁹ omnia quę homo cristus in sua conuersatione nobis proponit facienda. Ad hoc enim induit hominem vt ex eo p uocati ipsū pro viribꝰ imitemur. Et hoc est quod dicit beatus Lucas. xxii. Ego dispono vobis regnū sicut disposuit michi pater meus. Ac si dicat. Sicut ego descendens a patre luminum et veniens in mundū non nisi per labores a sudores patre sic dispono te ad eum redeo. sic etiam dispono vobis vt si venire cupitis post me eisdem vestigijs incedatis non declinantes ad dexteram vel sinistram. In quo si fideliter agim⁹ michil de contingentibꝰ obmittentes in hoc merebimur vt nobis suam cōmunicet diuinitatez. vt sicut amara fui hominis imitādo bibimus. sic etiaz diuinitatis dulcia cū eo degustemus. Tercio exerceamus nos in diuino affectu quez ex dei presentia inflāmati diuinitus cōsequimur. Et ideo vt verius dicamus. non ex nostro exercitio sed ex dei beneficio tanq̄ premium predictorum istud accipiꝰ Talis diuinus affectus operatur in nobis ardentem dilectionez. sapientie illustrationem. misteriorum reuelationez. spiritus sancti nobilissimam consolationem. et multa similia que nemo ad condignum poterit explicare. domino ihesu cristo opante hanc gratiam in nobis fine nobis ame. Qui est sup omnia benedictus in secula.

Sermo. xxxi. de festo sancti Petri ad cathedram. Sermo primꝰ

Exaltent euz in ecclesia plebis et in cathedra seniorū laudent eū Psa. Dicit beatus Gre. Quanto dei dilecti et electi a dño amplius diliguntur tanto inter curas persecutiois durius persequuntur et conterunt Et quia beatus Petrus in celesti patria. vt catholice et religiose creditur. i multis est pre ceteris sublimatus. oportuit vt in hac via et vita duros etiam sustineret cruciatus. B. Propter qđ sciendū. q̄ añq̄ veniret ad celestis prie exaltationē tribꝰ viciis et modis legit exaltatus sup terrā. Fuit em exaltatus per electionē. opationē. passionē. Primo dico. q̄ beatus petrus a fidelibꝰ xpi et ab ecclia in Anthiochia ad pontificialez dignitatē exaltatꝰ fuit ipsū p cathedralē honorem sūmū pontificē et pastorē eligētibꝰ et sup vniuersaz ecclesiaz statuētibꝰ. Qđ tm nō solū factū est ex fidelium electione. s dei iā dudū p̄ordinatione. Nam in eo q̄ dominꝰ Ihesus

dixit beato Petro. Petre amas me. Pasce oues meas. hoc ipsum ter repetens in eisdem verbis ipsum sup ecclesiam pontificem ordinauit. Sic enim dicitur Johannis. xxi. Manifestauit autem se ihesus ad mare tiberiadis et. vsq; ibi. Cum ergo prandissent dixit Jhesus. Simoni Petro. Petre diligis me plus hys? Cui Petrus respondit. Tu scis domine q; amo te. dicit ei Jhesus Pasce oues meas Et hec verba vsq; ter repetiuit. dans ei in eisdem verbis potificatus honorem et dignitatem. et ligandi atq; soluendi apiendi celum et claudendi auctoritatem. Sic enim dicit Mathe. xvi. Quodcumq; ligaueris sup terram et. C Hoc adicientes q; in hys verbis terna replicatione Pasce oues meas hoc dns intendebat. vt Petrus pastor positus cum oibus suis seqcibus ipsum sibi subiectum explicite pascere debet Ac si dicat. Si diligis me. pasce verbo. pasce exemplo. pasce oratione In qbus verbis oim pastorum discia strictissime queritur. dicit enim Bernardus, q; iusto ordine oues pascunt a pastoribus. dignum quippe est vt q lana et lacte pascunt ab ouibus ipsi predictis verbis silicet pascant oues Ad qui no fecerit audiat quid otra eos dicit dominus Ezechie. xxxiiii Ve pastoribus q pascebant semet ipsos. gregem autem meum non pascebant. Et subiungit. Nonne greges pascuntur a pastoribus? Lac comedebatis. lanis cooperiebamini. In quibus oibus verbis oes pastores de fideli custodia ammonent. Quia sicut Sapien. vi. dicitur. Durissimum iudicium fiet his q presunt

Secundo beatus Petrus exaltatus est per operationem. Cum etenim tam fideles q; infideles viderent q; tantis miraculis in suis operibus choruscaret. vocabant eum non hominem sed deum dicentes Actuum. xiii. Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos. Quorum errorem in profundum humilitatis se prosternens pie correxit dicens. Quid nos intuemini quasi propria virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus Abraham. deus Ysaac. deus Jacob deus patrum nostrorum glorificauit filium suum Jhesum. Ac si diceret Non nos ex hys operibus exaltate sed dominum magnificate qui hec per nos mirabilia operatur In tantum ergo beatus Petrus extitit exaltatus a infigmitus prodigys. miris operibus magnificatus. vt in plateis ponerent infirmos in lectulis et ingrabatis. vt veniente Petro. saltem vmbra ret quemq; illorum. et ita sanarentur a laguoribus suis Tercio beatus Petrus. exaltatus est passione cum a persecutoribus a terra suspenderetur. pedibus in cruce sursum leuatis. et capite demisso in terram per passionem crucis finiens vitam in nomine Jhesu Xpisti. d. Et sciendum q; propter has tres exaltationes quibus super terram meruit exaltari. ecclesia sponsa Xpisti triplex de eo festum instituit celebrari volens vicem reddere sue triplici exaltationi. Nam propter primam exaltationem sc; electionis ad summum pontificatum festum cathedre

qđ est in manibus existit institū tū. Propter secundā exaltatiōez scz opationis. inter q̄ opa nō mi nimū fuit. q̄ detentus in carcere et vinculis p angelū fuit a libera tus. sicut Act. xij. dr colitur festū eius ad vincula. Propter terciaz vero exaltationē scz passiois ei⁹ festum eius solempniter celebra tur. Has exaltationes intuēs be atus Bernardus admirando de sancto Petro dicit. Considerans q̄ Petrū manus omnipotentis ē gm̄ celestis claubus munestit. sū p quem fundatur ecclia. cui pote stas ligandi atq; soluendi tradi tur. qui celos claudit a aperit qđ cherubim et seraphim habere non legi vehementer admiror. Et sub iungit. Consūmatus honor a dig nitas gl̄osa hominez in terris positum in celis ipetare. a inter ā gelorum choros iudicarie potesta tis exercere virtutem. assistūt an geli presidentes. iperiuz expectā tes. a adminstratorij spiritus as signata sibi ministeria sortiūtur. sed ligandi atq; soluendi nullus eorum accepit potestatem. Adest P etrus et ad eius imperium orb̄ vniuersitas soluitur et ligatur. a præcedit Petri sententia sententi am saluatoris. nō quia quod cri stus lig at petr⁹ soluat. sed qđ pe trus ligat xp̄s iudicat. a petri iu dicia cōfirmat omnipotens. ℣ Et scien dum q̄ hec triplex exalta tio ex triplici radice sumpsit ortū. scilicet ex cristi institutione prio ri. ogn̄itōe illuminatiori. carita te feruentiori. ℣ Primo dico. q̄ beatus petrus exaltatus fuit ex cristi institutione priori. Audiēs enim eccia. q̄ cristus in terra pe trum sūmum pastorez instituit i hys v̄bis Symon diligis me plꝰ hys pasce oues meas. eandem in stitutionē p suā electionē eccia p ducē voluit ad effectum. ℣ Secun do exaltatus fuit per opationem ppē cognitionem illuminātiorem Vnde cum dn̄s quereret a suis di scipulis de sui cognitione Math. xvi. dicens. Quē dicunt hoies el se filium hominis? Et alys alia re spondentibus dixit ihesus. Vos aūt quē me esse dicitis? Respōdēs petrus tang̃ pre ommibus illum natus dixit. Tu es cristus filꝰ dei viui. Cui dominꝰ. Beatus es si mon bariona quia caro a sāguis nō. Ac si dicat. Hanc cognitionē non habes. nisi ex infuso lumine veritatis. Et vt deus hanc assertiō̄em p̄baret esse verissimaz. vt pote super quā tang̃ supra fida mentum edificaret ecclām meri to pre ceteris debuit honorāe pe trū. et tang̃ assertorem p̄fundis sime veritatis signis et miraculis in suis operibus exaltare. ℣ Ter cio exaltatus fuit in passione ppē caritatem feruentiorem. vt sicut pre ceteris deū dilexit. dicēte do mino Joha. xxi. Symō iohis dili gis me plus hys. Sic etiā debuit eū in passione p̄ ceteris imitari. Oēs em̄ martires q̄ digni inuenti sunt p̄ noīe ihesu otumeliam pati et passiois subire tormentuz nul lo mō hec tolerassent si nō ad hec patienda inclinaret violentia cari tatis. Hic dicit Beatꝰ Augꝰ. Quō cor ruptibilis pulvis otra tā imania

tormenta duraret nisi in eo xpūs habitaret. et hoc p affectū dilectionis. De prima exaltatioē dicit in Ps. Exaltaui electum de plebe mea. De secūda ibidem. Dextera domini exaltauit me. per dexteraz miracula q̄ solus deꝰ operatur in sanctis suis volens intelligi De tercia exaltatioē. Dicitur Eccli xlvi. Exaltauit eum de terra a cē Et hec de exaltatione huius gloriosi principis scī beati Petri. dcā sufficiant. F. Nunc dicendum quibus exercicijs etiā nos exaltari valeamꝰ. vt si delectat exaltatio premiorū nō deterreat exercitatio laborum Si ergo huiꝰ principis exaltationem saltē tenuit tāq̄ fimbriam tangētes ose qui cupiꝰ. oportet nos per dictos modos exaltationis transire. a i duere nos exercitijs eorūdē. incipientes ab electioē. vt ab illa ad opationem et passionem iusto ordine adiuuante gratia veraꝰ Primo ergo cupientes exaltari hic p vite meritum et in patria per glorie premium incipiamus ab electione. Quod faciꝰ si p grāz spūs sancti intrisecꝰ opūcti icipiꝰ inspicere vitā nostrā. bonum et malum. celum et terrā. celestem iocunditatem et terrenam. infernalez calamitatē. mōetaneā delectationem et eternaz dampnationē mētis nre oculꝰ pponētes. et int̄ ista delibērato cōsilio diffurrētes ipā put fuit iusta pōderatione cōsiderem. pfūde timātes quid inter ista potissimū sit eligēdum. vtrum ppt̄ delectationez momentaneam in curr̄e expediat eternam dampnati onem. Vtrum propter bona terre carere expediat bonis celi. cū ficta bō sint pūtibus longinqua cū infinitū meliora. et in ōmbz prestātiora. nec dubiū si sine dissimulatione vtraq̄ inspiciamꝰ. q̄n deum cū suis bonis eligamus. cum indignatioē magꝰ cōtraria ꝯspuamꝰ. iurantes a statuētes custodire iudicia et iustitias eiꝰ Ds statī vt fem fuerit elegit etiā nos deus. transferens nos de seruitio diaboli et faciens filios dei. Et ex hoc sumꝰ nō mediocriter statim exaltati. Dicit q̄ nob deus illud Deutē o v icesimo sexto. Dominū elegisti vt sit tibi deus. et ambules in vijs eius. et elegit te hodie dns. vt sis ei populꝰ peculiāris. a faciet te excellētioē cunctis gētibus q̄s creauit in laudē et glaz suā. Quan nō sumꝰ vehemēter et multū exaltati. cū de seruis diaboli adoptamur in filios dei! Quid em ignominiosiꝰ diabolo quid g loriosiꝰ deo! ñ q̄ adhuc nescio q̄d ignōiosiꝰ. sonet eē seruū diaboli q̄ diabolum eē. eo q̄ oīs seruus in q̄tū seruus inferior sit dño suo et oīs dns in q̄tū talis superior ē illo! De hac feda seruitute dr Johā. vi. Oīs q̄ facit pcc̄m seruus est pcc̄ati Peccatum autem ex homine facit diabolū dño dicēte Johā. xv. Nonne ego vos elegi duodecim et vnus ex vobis diabolus est. Et sic patet. q̄ ex nostra electione qua deum elegimus exaltabimur vehementer Secūdo exaltamur per opationē cū ia filij dei facti et spū filiorū inspirati aude cuiꝰ via dei Quos

mñe veraciter & fidelit̃ facimus si oia opera nr̃a deo exhibenda cũ conatu facimus et excessu · ita vt oia que facim⁹ eoẽm statuz exce dant ꝓperum aliorũ · nõ contenti cõmunibus obsequijs · sed quan tũ vires suppetunt cũ districto ex cessu oia faciam⁹ · vt dicere possi m⁹ illud Eccs · xx · Magnificaui opera mea et cetera que sequunt Hic autem excessus ne indiscre tio reputetur ex duobus cõsistit scilicet ex multitudine et conami ne · hoc est vt multa faciamus bo na opera · et eadem cum conatu · hunc conatũ operum tam diu cõ tinuantes quousq; de excessu ope rũ veniamus cum excessu mentis de quo Dñs · Ego autẽ dixi in ex cessu mentis mee ac̃ · Qñ autem dixerat subtracta gratia ignora bat · nichil sciẽs n̄ q; piet⁹ cẽt a gratia quam in excessu sentiebat

D Nunc excessum ope rum nostroz docet nos Beatus Bernard⁹ dicẽs · Bonum est ho mini sua obsequia ad cumulũ ca re · verbi gratia · Sufficit ad salu tem molestias corporis ferre pati enter · sed cumulus est in feruore spirit⁹ eas ãplecti libenter · Suf ficit ad salutem superflua non q̃ quirere · & nec ꝓter ipa si desint necessaria murmurare · sed cumu l⁹ est exultare et libenter querẽ quõ ali⁹ magis habeat et ipe pe nuriam patiatur · · Sufficit ad sa lutem si nec impatientia vel fraus de aliqua ad id qñ deideras mul tum velis aim prelati tui inclina re Sed cumulus est etiam fugere ea et oblata respuẽ in q̃bus volũ tatẽ tuã sensibilis oblectare · Ter cio exaltamur per passionẽ · cum nos q̃busdã exercitijs passionẽ quiualentib⁹ strẽnue exercemur Nam cum p ꝓpriorũ exercitioz merita sci hoies ad otẽplationis gr̃ã admittũt ab oi spẽ ẽrene ocu lationis se elongant · vt homines ce lestibus abundãtius perfruant, quibus vtcunq; gustatis cũ moe stio se subtraxerint fit amaritudo amarissima · et impatienti deside rio langue incipiunt vehementer Cũ em̃ ad carnales delectationes ui dere nec libeat nec licear · ãbob⁹ carentes et tanq̃ imẽ celuz et terr̃ suspensi amarissime cruciant · et talis cruciat⁹ equalet passioni

I De hac passioẽ dicit Job vij · Suspendiũ elegit aia mea et mortem ossa mea · Qñ exponens Beatus Gre · dicit · Quid p ani mã n̄ mentis intentio, q̃d p ossa n̄ carnis fortitudo designatur? Oc em̃ qñ suspendit̃ paul dubio ab y mis eleuatur · aia vero suspẽdiũ elegit vt ossa moriantur · q; dum mentis intẽtio ad alta se subleuat oẽm in se carnis fortitudinem ne cat · Sancti em̃ viri certissime sci ũt · q; habere nequaq̃ in hac vita et satiari in desideriis anime sue nequaq̃ possunt · et ideo suspẽdi um eligunt · quia desideria terre na deserentes ad alta animũ tol lunt · Suspensi autẽ ossibus suis mortem inferunt · quia amore su pere patrie in virtutum studijs accincti hoc quod fortes primo in mundo fuerant suspensi occidũt De hoc martirio dicit idem Gre gorius · Cũ gratia otemplãtibus

celeriús nō subuenit. sit obscurā
ti cælum eneum et terra ferrea. et
tamen relicta sibi humani cordis
duritia ad votum exaudiri non
meretur. anxietas desiderātis nē
gari sibi existimat quicquid dil
fertur. et nescio an ipsaz ieiunnā
experiri ad tempus horribilius pe
nalius ve ducat. q̄ post spiritua
lis studij gustatam suauitatem
exire denuo ad illecebras et mole
stias carnis. Talis ergo crucifixi
o et si non ferro sanguinem fun
dat Petri tamen corporali mar
tirio adequatur. Tales enim in
ter celi et terre consolationes ele
uati pendent miserabiliter desola
ti. Nonne velut inter duas men
tes positi epulantes hinc inde spe
ctamus ieunij. sic sumus omnino
sic sumus. Vnde ergo sic positis
tristius v nec lenitas. an forte non
cognoscimus mensas.

¶ Sermo. xxxv. ¶ De sancto Ma
thia apostolo. Sermo primus

Cecidit sors super mathi
am et annumeratus est
cum undecim Actuum primo. di
cit beatus Augustinus. Omnipo
tens deus quia summe bonus ē
vult omnes homines saluos fieri.
et ad agnitionē sui nominis perue
nire. vt fiant participes sue bonī
tatis. propter quod omnes vocat
nullum respuēs nullum trāsiēs.
omnibus gratiam suam offerēs.
et ideo sortem sue vocationis su
per omnes mittit. licet non capi
at apud omnes. In verbis ergo
prepositis duo intelligimus. scz
huius glorioſi principis electio
nem. et electi sublimationem. p
mum ibi. Cecidit sors super Ma
thiam. secundum ibi Et annume
rat⁹ ē cum undecim. ¶ Occasiōs
autem huius sortis duo dicam⁹
Primo de sortem contempnenti
bus. Secundo de īm sortem cōsē
tientibus. De primo sit primus
sermo De secundo secundus ¶ De
primo adhuc tria dicemus. Pri
mo de sortis descriptione. Secun
do de sortis diuisione. Tercio de
sortis obauditione. ¶ ¶
Primo ergo dicemus de sortis de
scriptione. que q̄tum est de pre
senti materia. et q̄tum pertinet
ad nostraz vocationem. obmissa
sorte qua usi sūt Apostoli. De q̄
nichil certi nobis doctores īsinu
ant. Sors q̄ nichil aliud est, nisi
diuine grē āmonitio monēs int⁹
t spm̄. vel monēs extra p hoiez
ad assentiēdū deo Et hāc sortē sue
āmonitiōis mittit sup oēz hoiez.
nullū trāsiēs. nullū otēpnēs. aut
si aliquis pficiet īnob scificatio
nē vite eiꝰ q̄ nūc ē pita fide. Si
aūt negauerit nec sorti eiꝰ assenserit
iusto dei iudicio derelinquemur
reprobati. Vt ad salutē nrām et de
i grām assequendam predicta du
o necessario requiruntur. scilicz
diuine sortis ammonitio. et con
sensus nostri inclinatio. Ipa em̄
sunt de quibus Act. xvij. dicit
Si duo consenserint īn vobis de
ore quaz petierint fiet eis a pa
tre meo qui ē in cælis Deꝰ autez
sortē sue vocationis singulis exhibet
Licz oēs p assensū oblate grē nō s
sentiāt nec occurrāt Vnde Act.

ꝙ dicitur deus solem suum oriri facit super bonos et malos ac̃.
Hoc idem Paralipomenon vicesimosexto dicitur Misit sortes ex equo magnis et paruis. et hoc ẽ quod in hys duobus dicitur. hoc intendebat Iob. vicesimo quito dicens. Super quem non effulsit lumen eius cæteta Cum hys tribus concordat Psalmista dicẽs. Non est qui se abscondat a calorẽ eius. Quod enim nos hic dicim⁹ sortem. hoc Iob lumẽ Psalmista nominat calorem. et sic patz sortis descriptio. Quam ideo multis nominibus exposuimus. vt eius signficatio euidentius innotescat

L. ℣ Secundo dicendum est de sortis diuisione. hoc ẽ quot modis dñs sue vocationis sortem super nos mittat. Quantum aũt sufficit quinq; sunt modi quibus nos dominus misericorditer ad se vocat. scilicet crimimis obiectione. pene comminatione. paterna supplicatione. beneficiorum exhibitione. premij promissioẽ. Hys quinq; omnes homines nisi obstinati fuerint alliciuntur. et ad illud quod alliciens desiderat mouentur ℣ Primo ergo vocat nos deus mittens super nos sortem sue vocationis per crimimis obiectionem imporperans nobis peccata que cõmisimus. Quod tunc agitur. vel cum intus ad memoriaz ea nobis reuocat. vel foris p os predicatoris nobis insinuat. sicut per Ieremiã vicesimo. nobis nostra crimina obiciuntur. cum dicit. Duo mala fecit populꝰ meꝰ. me dereliq̃runt fontẽ aque viue et foderũt sibi cisternas dissipatas. q̃ continere nõ valent aquas In quibus verbis duo tanguntur p que omnia criminalia peccata c mittuntur. scilicet auersio et con uersio. Auersio a fumo bono. qꝺ tangitur in eo quod dicit. me de reliq̃runt fontem aque viue. et uersio ad bonũ cõmutabile. qꝺ tangitur in eo qꝺ subiungitur. a foderũt sibi cisternas dissipatas. hoc bene cisternis dissipatis simile dicitur. quia omnis vsus tẽporalium extra deum cum tempore euanescit. ℣ Secundo mittit super nos deus vocationis sue sortem p pene cõminationem. reducẽs nobis ad memoriam quanta mala cõminatus est hys qui in crimimibus perseuerant. De qua cõminatione dicitur Deutẽonomij. vicesimooctauo Augebit dominꝰ plagas tuas plagas magnas et perseuerantes perpetuas pessimas. a conuertet in te omnes afflictiones egipti quas timuisti a adherebũt tibi. insuper languores vniuersos et plagas que nõ sũt scripte in volumine legis inducet dominꝰ super te donec te conterat ac̃. Item dicitur Amos. nn. Iurauit dominꝰ in sancto suo quia veniẽt dies super vos et leuabũt vos in cõthis et reliquias vestras in ollis feruentibus. Item Psalmista. Nisi conuersi fueritis gladium suum vibrauit ac̃vsq; sagittas suas ardentib⁹ effecit. De hac cõmatione dicit Beatus Bernardus. Deus volens creaturam nobilem scilicet hominem reuocare scio inquit quid faciam Homo timiꝺ

est naturaliter · t erretro eūz si fo
de sic couertatur et viuat · Et
cōmnatus est acerbiora que ex
cogitari possunt scilz tene bras
eternas · vermes imm ortales · i
gnē inextinguibilem a cē Tet
cio mittit deus super nos sortem
sue vocatiōis vcās nos per pat
nam supplicationem · Vt quē cri
minis obiectio non moueat com
minatio non terreat · dulcissima
supplicatio alliciat · De qua voca
tione dicitur Jere · iij · Reuerte
re auersatrix et non auertam fa
ciem meam a vobis · quia sanct9
sum et non irascar in perpetuuz
Et ibidez · iij · Vulgo dicitur · Si
dimiserit mulier virū suum et re
cedens ab eo duxerit virum alte
rum · numquid reuertetur ad euz
vltra · nunquid non polluta erit
mulier illa · tu autez formicata es
cum amatoribus multis · tamē r
uertere ad me dicit dñs · a ego su
scipiam te Itē Ezechi · xviij · Nū
quid voluntatis mee ē mors impi
dicit dñs · et nō magis vt cōuer
tat a vijs suis pessimis et viuat
Et quare moriemini domus isra
hel · quia nolo mortem morientis
reuertimini et viuite · O
Itē Can · v · Reuertere reuertere
sunamitis · Reuertere reuertē vt
intueamur te Ac si dicat O suna
mitis · i · misea et captiua peccātrix
anima · reuertere · primo propter
beneficium creatiōis · secūdo pp
ter beneficiū redemptionis · terci
o reuertere pter beneficiū vocā
tionis · quarto reuertere pter
cumulū eterne glorificatiōis · Vt si
vllūq; istoz singularit nō moue
at · saltē oia moueāt sil iūcta ·
Quarto mittit sup nos deus
sortē siue vōtiois · muneribz bene
ficiorū nos alliciēs · inter q nō nū
q facit nobis prospera arridere · a
nulla aduersa adhere · Multi sunt
em q plz beneficijs inclinātē q; du
rīs minis cōpellātē · Et ideo tot et
tāta bñficia cōtulit nobis deus ·
q etiā quosq; ingratissimos posset ob
tinere dedit emz nosmetipsos no
bis secundum corpz a aiam ā Ad
didit etiam alia · p quē i bono eē
vtrūq; possiz subsistere · Dedit ce
lum et terrā a ōnia que in eis sūt
Nec ōmibus hijs contentus addi
dit semetipsum secūdū se totum ·
Hoc ē secundū deū et hoiez a totā
trinitatem secundum numerum
personarum Dedit enim filiū i in
carnacione · spiritum sanctum in
sāctificatione · se patrē seruauit
in ētnā glorificationē Jn tm seip
sū p nobis eximiēs · vt de ōmi
bz que hēbat michil a nobis pēn
tz cōtinerz Vnus beneficijs augz ·
affectū suū icitare voluit cū dice
bat O anima mea dilige deū qui
dedit tibi celū cū sideribz · aerē cū
volatilibz · terram cum germini
bus · aquā cū piscibz a ē Itez bea
tus Ber · Quia ōnes diligūt mu
nera · venit deus et tot et tāta no
bis contulit donaria · vt in arraz
sue dilectionis seipsum totuz no
bis daret cum ommibus que ha
bebat · Quinto mittit super nos
deus sortem vocationis sue per
premiorum promissionez · pmit
tens nobis in presēti tēpore dul
cissimas delectationes · In futu
ro vēo eternam glorificationem

Que ambo premittit nobis Ma
thei. xix. Omnis q̄ reliq̄it patrē
aut matrē a ē. vsq; ē tuplū ac
cipiet. ecce p̄mū Et vitam eē̄n
possidebit. ecce secundum. Tan
to em̄ affectu diligit nos de⁹ vt
non sit contentus post finem labo
ris copiosa dare nob̄ p̄mia. sed i
via hac qua ambulam⁹ de p̄mici
is celestium b̄onorum et stillicidi
is quib⁹ letabitur germinās nos
infundit. vt cognito q̄ dulcis est
dn̄s viam dei delectabili⁹ pauca
m⁹. hys quinq; modis mittit fi
p nos de⁹ sortem siue vocatiōis.
vt videat et itelligat quis consen
tiat q̄s seq̄tur Nec credat h̄o has
ām̄onitiones suas esse cogitatio
nes. Oēs em̄ bone cogitatiōes dei
sūt ām̄onitioēs. mala vero cum
cogita⁹ nr̄ē sūt cogitatioēs Jux
ta illud Mathei. xv. De corde ex
eūt cogitationes male adulteri
a h̄icidia a ē. vnde Bernar. Cū
mala versam⁹ i corde nr̄ā cogita
tio est. cum vero bona dei sermo
est. illa scz mala cor nostrū vicit.
hec scz b̄o cor nostrum audit

O. Et sciendum est q̄ eisdem
modis nitebat dn̄s Judam ad pe
nitētiā revocare. Primo p crimi
nis obiectiōē cū dixit Juda osc
lo tradis filiū h̄is. Ns cūm non
aduerteret. secūdo eū reuocauit
p pene omniatiōē q̄ dicēs. ve h̄i il
li p quē filio⁹ h̄is tradet Et cū nec
sic p̄ficeret. tcio addidit dulciū v̄bo
rum allocutiōē dicēs Amice ad
quid venisti? Et cū nec sic audiret
quarto subiunxit beneficiorū ex
hibitiōē. q̄ osculatus ē eū Quito
p̄mū o p̄missiōē nō addidit. sci
ens q̄ obstinatus iam factus p̄
mia non curaret. Tercio dice
dum est de vocationis recusatio
ne siue sortis obaudītione. Cum
em̄ omnes vocentur. et pauci
veniant. expedit vt p̄nātur cau
se propter quas obaudiunt dei
num sic vocantem. Q
Sunt autez nouem modi propt̄
quos vocati renituut ose ntiē Pri
mi desperāt sicut Cam et Judas.
Quos cum revocasset dominus
querens in eis locum pēnitētie
dixerūt Maior est miquitas nr̄ā
a ē. Secundi vocati irrident. sic
de vocatis p̄r̄ Loth Genesis. no
no. dicitur Visus est eis quasi lu
dens loqui. Terci contempnūt
sicut Pharao. qui signis et mira
culis vocatus recusauit dimittere
populum opponens se deo. sicut
Exodi primo dicitur Quarti p̄r
occasionem aliquam se excusat.
sicut Saul qui preuaricationem i
obedīētie excusauit ap̄s Samuele
dicens primo Regū decimo quin
to Accepit populus de melioribꝫ
armentis vt immolarent domino
Et sicut illi Euangelici Lucē de
mo quarto se excusauerunt dicē
tes Villam emi quinq; iuga boū
emi. vxorem duxi. rogo habe me
excusatum. Quinti vocati dixe
runt venire dicentes intra se Si
huc iuuenis es. multū superest
de tempore. Ex quorum persona
dicitur Sapiētie secundo Venite
fruamur bonis i iuuentute celeri
ter Non pretereat nos flos tem
poris. Quibus respondet dom
n⁹ Lucē duodecimo capo Vigila
te quia nescitis q̄ hora dn̄s veniet

venturus sit. Sexti non veniunt detenti inordinato timore vel amore cogitantes intra se nō potes peccatum dimittere nec mustas restituere et in rigore pēitenti e consistere Job respondet dicēs Qui timet pruinas irruet super eum mix Ac si dicat Qui timet puam penam pēitentie irruet sup eū mix. t. penalitas pene ifernal Septimi veniunt sed insufficienter et diminute vt q̄ cōpuncti aliq̄ emēdant aliqua adhuc tenēt Vel qui venientes ad religionez affectum honorum diuitiarum at voluptatum que reliq̄runt in se rursus iterū post se trahūt Vt pharisei de quib9 dicit dominus Matthei. n. Ve vobis pharisei qui similes estis sepulchris dealbatis mtis autē plenis ossibus mortuorum Octauo aliqui veniūt sed per apostasiam resiliunt ab incepto quorum magna est multitudo qui ad bonum statum venientes postea vel attediati vel laboribus fatigati vel temptationib9 supati uolūtate vel opere resipiscunt. sicut hy qui indeserto celesti paē depasti attediati dixerūt Exodi. xvi. Vtinaz mortui essem9 in egipto quando sedebamus sup ollas carnium at c. Et iteruz Anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo nihil respiciūt oculi nostri nisi mā Rom vocati nō veniūt ponentes spem suam in penitentiam finalem. Dicunt enim Deus est misericors ignoscēs facilīter et sic permanentes in peccatis deum inhonorant vnde honorare eum debuerunt merito. Quibus dicitur Ecclesiastici quinto de ꝑpiciatu peccatorum noli esse sine metu at c. vsq; Ne adijcias peccatum super peccatuz. at ne dicas. miseratio domini magna est. multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Vnde beatus Bernardus super isto verbo Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus dicit. Vt quid homines in vita sua dissimulant agere pēitentiam. at de extrema presumūt confessiōe quo modo sub vnius hore spacio reuocari existimant omnia anime membra. que per consensū et desideria mala per totum mundum sparsa sunt et distracta Non ideo ayt dominus. quin aliquos tales saluare potens sim. omnia in momēto i ictu oculi euocare. at p spiritum qui nō modo vbi vult sed quando vult spirat illam eis infundere penitentiam. quaz vix alij diuturno longi temporis exercitio consequātur. quemadmodum dedi latroni Sed dico vobis non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus. id est non magnas talium multitudines cōgregabo Nam in omni scriptura canonica vnum tantum inuenies in extrema penitentia salutatum. et hoc hora dominice passionis. quando nō inueniebatur tāta fides in israhel Pij sunt ergo qui a deo misericorditer vocati venire contempnūt. ex diuersis se occasiōibus sūducētes. ex quorum temeritate et presumptiōe dominus motus iurauit in ira sua. q̄ non intrabunt in requiem

siam dicens Luce. xxij. Amen dico vobis quia nemo virorū illorū q̄ vocati sunt gustabūt cenā meā Dedignatur enim cuz eis cenare q̄ cenā suā fastidiunt et otēp nūc A quo uramēco nos defēdat Jhe fus cristus dominus noster qui ē benedictus in secula seculorum. Amen.

Sermo. xxxiij. De sācto Mathia Apostolo Sermo secundꝰ

Cecidit sors super Mathiā aē. vbi supra Dicit sapiēs Salomon ex pē sona dei Beatus hꝯmo qui audit me a vigilat ad fores meas tota die. et observat ad postes ostij mei. In quibus verbis secūdo loco positis intimissima vis a subtilissima describitur dei commonētis nos et sortem omoitois sue sup nos proicientis observatio Quod in hys videlicet vbis sz audit. vigilat. observat luciꝺ declaratur Qui enim hos tres custodes ad ostiū cordis sui posuēit. sz audiēti am. vigilātiā. observuātiā q̄tū cunq; furtiue venerit nō poterit ignorare S. De q̄ diligēti custodia dicit beatus Bernardꝰ Deꝰ veniens ad nos. nō facile observaē vnde veniat. aut quo vadat. ac istud forte sine dāpno salutis nescire licet Ceterū qñ veniat. aut qñ vadat id plane periculo sisse ignoratur Cum em hec circa nos dispēsatorie sci spūs vicissitudines vigilātissime non observātur. fit vt nec absentē desideres. nec presentē glorifices Nēpe q̄ io cireo recedit vt auidios q̄aē. quo nam modo si abesse nesciē req̄ri ē? et qui dignanter ad hoc venit vt osoletur. qualiter digne p̄ sua maiestate suscipitur si nec adē sentitur? Dine est q̄ hꝯ qui sortē vocatis dei cōtemptorum ideo dampnandi sunt. quia nec eius presentiam nec absentiam curauerunt: propter quem contēptū cenam domini vt iurauit nō gustabūt. se auertēs ab illis tāquā reprobis. a conuertēs se ad electos sortem sue vocationis proicies supereos. qui pulsantem vt audierit intromittunt. Sic q̄ cōtingit. vt vno eodem q̄ dulcissimo mannate alij reficiantur. et alij strangulētur. alij autem eodem ēmendentur et alij indurentur. sicut de sole vno et eodem alie res molescunt sicut cera. a alie indurescunt sicut lutum. Sicut igitur iam pulsans a reprobis non audiūtur. sic et ipsi pulsantes similiē nō audientur. Dicet q̄ eis. Amē amen dico vobis nescio vos. Intromissus aūt ab electis statim in medio terre salutem incipit operari. vt fiat q̄d scriptum est. Ecclesiastici Jn distributione sortis da et accipe. hoc est da consensum et accipe gratiam. Nam ex gratia adiuuante et consensu nostro se inclinante perficitur salus nostra. Et hoc est quod dicitur Apocalipsis tercio. Ego sto ad ostiū et pulso. si quis michi aperuerit intrabo et cenabo cum eo Jn quibus verbis predicta duo tanguntur. sz gratia pulsans. et consensus aperiēs Cū ergo occurrit

siue sortem imittēti · siue pulsāti · quod vnum est · dantes sibi con sensum nostrum et dicentes cum Ps. Juāui a statui custodiē iudi cia iusticie tue · sine medio intrat ostium cordis nostri habitans p fidem in cordibus nostris. Juxta illud Sapiē · viij. Intrauī in do mum meam · conquiescam cuz ip sa feliz cum aīa tanq̄ cū sponsa · Et sequitur · Non em̄ habet con uersatio eius amaritudinem nec tristiciam cōuict9 illi9, sed leticiā et gaudium Licet tamen omnes equaliter id est equali gratia nō inhabitet An videtur tibi equali ter ineffe ei q̄ dicebat · Si venerit ad me nō videbo eū · si abierit nō intelligam Job · ix · Et ei q̄ dixit scz Aug9 · Cū ihesero tibi ex om ni memoria nusq̄ ēit michi dolor et labor · et viua erit anima mea tota plena te · T. An vi detur tibi equaliter. i. equali gra tia ieē ei quez per solam fidem in habitat · vel qu dixeāt Ber · Vi uū a efficax est verbum dei · mox vt i me venit expergefecit dormi entem animam meā · cepit euel lere et destruere · edificare et plā ntare a ē · Vnde sicut ihesus pri mū natus ē posit9 ī psepio pānicu lis inuolut9 Sic nat9 in nobis p mū spūalē habeē q̄si quodāmō i uolut9 · a hoc figuātū legit ī euā gelio Vbi dicit̄ q̄ aliquādo occl te erat in tēplo · aliquādo manife ste Vñ Ber. de eius inuolutione sic dicit Cor in pectore · anima in corde · mens in anima · fides ī mē te · etist9 in fide · Voco aūt deū in presepio cordis nostri inuolutuz · quādo p fidem ihabitat i nobis et nulla adhuc icalescēte gratia a deuotione sentit̄ · Cum enim ho mo bonis operibus et virtutibus diu exercitatus interdmu se nūt in corde suo vehementem ignem caritatis quē alys viribus neq̄q̄ sentit · tūc dicit̄ inhabitare i cordi b9 nostris non solum p fidem iuo lut9 · sed p sensibilē gratiā quasi quodāmodo denudat9 de hac du plici inhabitatione occulta a ma nifesta dicit Ber. Deus a si iustis non deest ad meritum plerumq̄ abē ad solatiū · Illud vtilius ē id ocūd9 habetur · Itaq̄ et latet dū sēsū cordis minime tangit illa suauitas habita sed abdita · Dez ergo per cōsensus icli nationem i tromissus m animam nostram ambulando. i. proficiendo in nob quinq̄ passibus tanq̄ quinq̄ perfectibus nos promouet · vsq̄ ad perfectum perficiēs vitā nāz Primo em̄ sciētiam purificat · pe nitētiā ifundendo · secūdo mentē fortificat · resistentiam offerēdo · Tercio bona opera multiplicat · nobiscū efficacit̄ operādo · quar to virtutes edificat animam de corando · quito nos scīficat siue perfectificat · deuotionem nostrā penitus asperādo · Et ī hys qui q̄ perficitur vita nostra · V. Primo dico conscientiaz nostrā purificat a peccatis sedis penitēn tiam infundendo. eo q̄ nulla con uenientia vel mansio potest esse lucis ad tenebras · Nam cumum ratio diuine maiestatis statim vt ingressa fuerit · per radios sue ve ritatis ī pīgitī tenebras dissoluēs

et dissipans in momento in ictu
oculi quidquid iuenerit feditatis
Quod sic contingit Nam per lum
fue presētie nō potest anima ma
la que cōmisit ignorare · sed sta
tim vt cognita fuerint displicēt
vehementer · quē autem displicēt
penitet e ommisisse Ex dei ergo p
sentia surgit anime cognitio · ex
cognitiōe autem procedit displi
centia · ex illa autez surgit penitē
tia. Ad quam vt ayt Crisostom⁹
sine omni intervallo sequitur re
missio peccatorum · Non enim se
cōtinere poterit illa benigna dul
cedo et dulcis benignitas · que ē
in viscerib⁹ misericordie dei no
stri · cum ex corde nos penitere a
dolere cognoscit · sed ad gemitū
offensam misericorditer mulge
bit · A · Sed quid p̄dest
penitere de culpa · si non detur g̃
tia anime continendi · Laui pedes
meos ayt illa in Cāti cis · quomo
do iterum inquinabo eos? Se
cundo igitur fortificat mentez re
sistentiam conferendo · Quid em̄
prodest prima gratia · seq remissio
peccatorum · si non subrogatur vi
tus et gratia continendi? fieret si
ne dubio nouissimus error peior
priore · et reciduanti secundum
aliquid peius fieret ꝯ iacenti. Sz
q uia hec gratia ex parte a nobis
est · vt videlicet omnem occasiōez
recidendi penitus subtrahamus ·
Ideo confitetur nobis Eccī · nn ·
Si spiritus potestatem habentis
ascenderit super te ne dimiseris
locum tuum Ac si dicat Si valida
temptatio inuaserit te sta in timo
re · ne consenseris eligens magis
vri ꝯ mori · B · Efficaci
cior autem et cautior resistenti
a hec est · vt videlicet cuilibet im
pugnationi in principio resista
mus · vt vitia impugnantia dice
re nobis possint ex persona Phili
stinorum illud primi Regū Quo
modo melius poterit placare vo
luntatem suum ꝯ in capitibus no
stris · Quia vitia in modum serpē
tium se habent · qui vbicumq; im
miserit caput facillime subsequi
tur totum corpus · Vnde Doctā
Principijs obsta sero medicina
parātur Cum mala per longas in
ualuere moras · Quia valde fedū
et indecens est coram deo · si quis
per gratiam a peccatis iam mun
datus · ad eadem iam redeat itez
se deformās · propter quod tales
duabus immundissimis rebus as
parantur · scilicet cani reuertenti
ad vomitum · et sui lote in voluta
bro Vnde Prouerbiorum viesimo
octauo · Sicut canis qui reuertit
ad vomitum suum · sic imprudēs
qui iterat stultitiam suam · Itez
secunda Petri secundo Cōtingit
illud veri prouerbium. Canis re
uersus ad vomitum suum · et sus
lota in volutabro luti · Vnde bea
tus Bernardus · Si dixerit mihi
dominus noster ihesus cristus di
mittuntur tibi peccā tua · et ego
peccare nō desiero quid proderit?
exuo tunicam meam · si reinduo
quid profeci? sordens omni gene
re vitiorum diu iacui in luto fecis ·
sed erit paul dubio recidiuanti
ꝯ iacēti deterius · Demū qui me
sanum fecit cristus ihesum mihi
recordor dixisse Ecce sanus facto

es vade iam amplius noli pecca
te ne deterius aliquid tibi cõtin
gat. ¶ Tercio deus habitans in
corde nostro bona opera multipli
cat nobiscũ efficaciẽ coopando
Nam si solum nos ipsa fecerim⁹
mil nobis prodesset ad salutem.
sed valor et acceptabilitas eorũ
ex cooperãte spiritu est tã. qui
videlicz spiritus vt grata sint deo
patri formet ipsa eadem opa no
stra ad exemplar operũ Ihesu cri
sti. C. ¶ Opera autẽ cristi
ex quibꝫ signis perfectissima ꝯ
bãt In qbus ꝑtũ ipm imitamur
tãtũ erũt perfecta opera nostra
Habebant enim opera ihesu cristi
difficultatem. et promptam vo
luntatem. feruentem caritatez.
et perseverantem longanimita
tem. omnia non ad suam sed ad
nostram faciens vtilitatem. Naz
de primo scz operũ difficultate di
cit Marci. xiij. Cepit ihesꝰ pauẽ
et tedere et mestus esse in agoni
a dicẽs. Tristis est anima mea
vsqꝫ ad mortem. Item ibidez Fa
ctꝰ est sudor eius velut gutte sã
guinis decurrentis in terraz Nõ
leuera ex difficultate preconcep
te mortis factum fuit et ex pma
gimatione crudelissime passionis
Ex promptissima voluntate fecit
opera sua Luce. xxij. Desiderio de
sideraui hoc pascha manducare vo
biscum antẽ. Item ad Hebre. xij.
Per patientiam curramꝰ propo
situm nobis certamen. aspicien
tes in auctorez fidei a consumato
rem ihesum qui ꝓposito sibi gau
dio sustinuit crucem confusione
contempta. Tercio ex maxima
caritate fecit opera sua dicẽs Jo
hã. xv. Maiorez caritatem nemo
habet vt animam suam ponat ꝓ
sis. ¶ Quarto in perfectissima
perseverantia opera domini sunt
completa. Vnde ihesꝰ emittens
spiritum dixit Consũmatũ est. ¶
Quinto in hys omnibus opera
batur non quod sibi vtile fuisset. sꝫ
quod nobis Nil enim ex omnib⁹
hys que operabatur sibi acce
uit. sed nobis in omnibus pmo
uit vtilitatem In hys quinqꝫ do
minus ihesus cristus existens in
hoc mũdo omma sua opera perfe
cit et compleuit. In eisdem et spi
ritꝰ ihesu in minori mũdo. i. in no
bis existens ad exemplar ꝓpriz
operum spiritualiter operatur.
nisi obstacula ponendo spiritui sã
cto resistamus. Quod ne faciaꝰ
deus nobis dicit Exodi. xxv. In
spice et fac secundum exemplar
quod tibi mõstratum est Et illud
Judi. vij. Quod me videritis fa
cere omnes facite. Siergo volu⁹
efficaciter opari. operemur dil
ficilia. cum hoc sint volũtaria.
feruida. cum perseverantia Et i
hys ombus nõ nram sed dei que
ramus gloriã a fic efficaciẽ opera
mur. ¶ Quarto deus ha
bitat in nob vlterius pgrediẽs
plãtãs a edificãs in nob vtutes
Nil em oia pcã placerẽt deo. si
non essẽt vtutibus adornata Sic
em Ber. dicit deus q̃ ẽ dns vtu
tũ neq̃q̃ thalamũ mẽtis ingredi
t. si nõ fuerit lcũlus cõscie vtutibꝫ
adornatus Et sbiũgit Quantum
cũq te affligas. a ꝙtumcũq cru
ries non fui copiam tibi tribuit

misi fueris virtutibus decoratus.
Suppositis ãte virtutibus theologicis. scilicet fide. spe. et caritate. que omni homini sunt necessarie ad salutẽ sine q̃bus impossibilẽ est placere deo. ℣. Studendum est alijs tribus. que ad spũs sancti mansionem in nob̃ pre ceteris deo placent. scilicz nosmetipsos iudicare. miam amare. sollicite ambulare Et hee sũt virtutes de quibus dicitur per Micheã vi. Indicabo tibi o homo q̃o sit tibi bonũ. et quid dominꝰ requirat a te. vtiq; facere iudicium et diligere miam. et sollicite ambulare cum domino deo tuo Primũ exhibẽdum est nobis. secundũ próximo tertiuz deo. Qui aũt in seipso in proximo et in deo facit quod debet hic perfectus est vir et beatus. ℣. Primo ergo instaurem⁹ iudicium cõtra nosmetipsos. de oĩbus cogitationibus. affectionib⁹. locutioĩbus. opationibus nostris subtilissime dijudicãtes. nec aliq̃d illorum nos transeat. q̃d ñ discutiatur et dijudicetur. et si quid inuentum fuerit. q̃d non liceat deceat et expediat puniatur. et in reliquũ cauciatur. Tale iudicium supra modum placet. et placeat deum. et preparat locum domino Ps̃. Justitia et iudicium preparatio sedis eius Bernardus. Diligit deus animam. que in conspectu eius sine intermissione. sine dissimulatione dijudicat semꝫ ipsam. Illud q̃ iudicium non nisi propter nos a nobis exigit deus. quia si nosmetipsos dijudicaremus non vtiq; iudicabimur

Q̃d dominus monere studuit cũ dixit Cũ feceritis q̃ pcepta sũt vobis dicite. Serui inutiles sum⁹. q̃d debuim⁹ facere fecim⁹. ℣. Secundo habeam⁹ miam ad pximos. omnia eorũ facta misericorditer iudicantes. bõ eorũ facta magnificãtes. et mala fide lite excusãtes Dñe Ber. Caue serue dei alienene eẽ uersationis aut curiosus explorator. aut temerarius iudex. etiã si pcerã acta deplendas. nec sic iudices pximũ. magis aũt excusa intẽtionẽ. si op⁹ nõ potes. scz ignorãtiã scz casũ scz subreptionẽ. Q̃d si õnẽ õmino dissimulationem rei certitudo recusat. suadeo tibi et dicito apud te. Vehemens mihi fuit ista tẽptatio. q̃o de me illa fecisset si acepisset in me sibi potestatẽ. ℣. Tercio ãbulãtũ est coram deo sollicite. q̃ tãta sollicitudine nos et oĩa nra ituri. vt etiã dinumeret gressus nros Job. Tu quidem gressꝰ meos dinumerasti. Et illud Ps̃. Oẽs vias meas puidisti. Quã sollici tudinẽ tãle cõpletem gerimus. si oĩ cautela et oĩ diligentia cauemus displicentia et placentia igeram⁹. ℣. Qui to deus habitat in nobis omnem vitam nostram sanctificans. iteriora nostra inspirando diuinitus Q̃d cõtingit cũ p pora exercitia bene habilitati dispositi et preparati sentim⁹ in nobis flagrãtem ignẽm caritatis. q̃ ex superhabũdãti copia oĩm grãrũ in nob̃ conflat copiosas benedictiones secũferens. Sic enim dicitur i Gen. xxx. ex psoã dei vemẽtis ad animam Vouicum habuisti anteqũ

vēnitēm ad te· nūc autēm bene dixit tibi deus ad introitū meū Dñe Augusti· Ipse venit plen9 benedictionibus. Nam p̄t inha bitātem deū in cordibus nostris dicitur nobis iterū Deutēo·xv· Benedict9 eris ingrediēs a egre diēs. benedicet q̄ tibi dominus in cunctis operibus tuis ·D·

Ex hys tamen benedictionibus tres breuiter nominemus· Veni ens igitur ad animam tres bene dictiōes p̄ ceteris secū fert·scz bñ dictionē mutatiōis·augmētatio nis·sīficatiōis Primo dico af fert secum mutatiōis bñdictiōem maledictionē hyis in benedictio nē cōmutans· Nā āīq̄ dominus veniret ad nos sbiacuimus male dictiom illi ·de qua dicit Maledi cti qui declinant a mandatis tuis a ē Et illi de qua dicitur·Maledi ctus qui seruit indignis se. Et q̄ a seruiuimus mancipio corporis nostri. q̄ reuera indign9 et ig nobilius ē q̄ nos · a p cōsequēs dyabolo et peccato de quo dicit Qui facit peccatū seruus ē pecca tati . Ideo ex hys oib9 fuim9 ma ledicti· Et hec maledictio amuta ta est in bñdictiōez· ex cuius vir tute ōnia modo cooperātur nob in bonū· Secūdo deus veniens ad animam apportat secum bene dictiōez augmētatiōis cumulās super nos imeremēta meritoruz· et dicens nob illud Gen.i. Bene dixit deus illis a ayt Crescite et multiplicamini et replete trā . Ac si bñdicēs nobis dicat Crescite i meritis. et replete trā corporis ve stri virtutes et merita cumulan tes Tertio benedicit nobis de us benedictiōe sīficationis Qui a de eius inhabitatione itus a ex tra p ōnia sīficamur de qua di cit Ps· Hic accipiet bñdictiōez a domino a ē· Hoc totum operan te in nobis domino nostro ihesu xpo. q̄ ē benedict9 in secula·

Sermo·xxxnj· De sancto Gre gorio papa Sermo.i. J.

Negociami dū venio. Lu·xix· Her· Secure nego ciabor precipiente domi no meo· Nō em̄ puū michi fiduci e robur prestat·q̄ ille summus i perator fact9 ē negociator me9· et negotium meū sine ocio egit· q̄ diu fuit in terris· Quia glorio sissime princeps Gre· it supremos negociatores fidelis a prudens ex titit negociator· vt non solum in tempore suo·hoc ē in vita sua ver bo a exēplo negocia domini sui fi deliť pegerit·sed vsq̄ in pns tem p9 ymo vsq̄ in nouissimū diem scriptis suis dulcissis dei ecclesiaz edificaet· ad edificationē tabna culi q̄d est eccia cōportās auruz et lapides p̄ciosos Ita vt de ipso vēacit dici possit illd Zacha·xnj Non erit mercator vltra in domo dñi . sbaudi similis illi in doctrina imortalitatis vel moralitatis. Et hec de laude eius tacta breuit fuf ficiāt· Quia vt ayt Ambro· Ei9 laudi aliq̄d addidisse ē tpe Ipe ē em̄ de quo veracit dicī est· Euge serue bone a fidelis. quia sup pau ra fuisti fidelis supra multa te cō stituam . Quia inuentum est cor

eius fidele sicut dicit Ozee. R
Nūc ouertay negotiatiōez ad nos
meipsos. eo qꝫ etiā nob dictuz sit
illō Luce ꝓpositū. scz Negociami
dū vemio. a negotiemur i spū ite
rioris hoīs nri. eo qꝫ illa negotia
tio melior sit negotiatiōe auri a
gēnti. sicut dr Pro. iij. Verū qꝫ
ista loca apta sunt ad lucrandū
vbi non longe ab inuicē sunt lo
ca multa forensia. et multe nun
dine i vicinio. eo qꝫ mēcatores fa
a mercimonia ad eadem loca vi
cina possunt facilius transporta
re Ideo voletes mercari. i. nego
ciari. quod in eternū expediat. in
gre diamur interiora nostra colli
gentes saremulas nostras. i. intel
lectum et affectuz. a mentaliē di
scurramus ad loca vicina. q̄ et si
longe distare aliqua videātur. vt
pote cælum et infernus. spū tam
proxima sūt. et mente velociter
omnia percurrere possum9. sine
quouis obstaculo retardāte. qꝫ
in ymaginatiōe velociē curritur hō.
et i ictu oculi ptrāsit et mlta loca
Primo ergo collectis saremulis
nostris. scz intellectu et affectu
tu tramus introrsum ad nūdinas
Primo ad negotiationes et mer
cimonia peccatorum. Secūdo ad
nūdinas defectuū nostrorū. Ter
cio ad cōsideratiōnē bñficiorū dei
Quarto ad vanitatē mūdanorū
Quinto ad nūdinas inferorū. Sex
to ad forū regni cælorū Septimo
negociemur aliqnd apud deuz de
orū. L Per psequētes
per ordinē. Primo negociemur
circā matēiā peccatorū nostrorū.
ponderātes mēsurātes muneran
tes lōgitudinē a mltitudinē peccō
rū In hys nūdinis tādiu nos ex
ercentes. quousqꝫ lucremur mer
ces oib9 mūdi diuitys meliores.
quod est pēnitentia salutaris Nā
in pōderibz et mēsuris dat et acci
pit aliqō. Sic et nos dem9 ponde
ra peccatorū. et accipiam9 pēni
tentiā. que ꝛ mutatio nobis erit
vtilior q̄ oēs diuitias mūdi acq̄
sisse. a hoc ē primū lucrum. qđ in
hoc primo cōmercio lucramur. si
ne quo nullū lucrū in reliquis cō
sequemur. Qđ si hoc lucrū scz pe
nitentiā iterū ad aliud lucrādū.
sicut prudētes mercatores facīt
vlterius expōnim9. cōsequemur
pro illo thesaurū. et iterū melio
rem. remissionē videlicet peccato
rū. Nec em̄ se cōsequūtur animi
cem. vt profunde ponderatione
peccōrū dē pna. et p vera pna
accipiat remissio peccatorū Dñs
Ner. Ad verā cognitionē peccato
rū imediate seqt pna. ad quam
sine vllo intuallo seqt et sūgit
peccōrū remissio. Nā q̄ vere agno
scit malū qđ ex peccō meruit9. a
pna se nō poterit otinē. nisi cō
n9 de9 cui ꝓpriū ē misereri et pce
a remissiōe se otin et vbi viderit
pnam verā eē Hoc ergo magno
lucro cōsecuto ad alias nūdinas
ꝓpere9 Secūdo ergo curra9 ad
nūdinas defectuū nostrorū. Nec
em̄ mercatio imediate seqt ad p
dā. Pō em̄ sētiēs se per alleviati
nē cōscientie p attestationē spūs
sci remissionis grāz defectuū. mul
ta deuotione arcingit se ad grati
as referendas. Sed ecce assunt q̄
nos impediunt defectus nostri.

reliquie peccatorū mquietantes nos et impedientes nos · ne ad ḡ tias referendas caput erigere va leamus · et tūc apparere incipit ꝓmuz nostri negocij difficultas. Cum enīz ex prima gratia creſcit voluntas · vt prompta ſit ad faci endum · quod nouit placidū eſſe deo · tunc ipſi defectus adhuc cru di ex vulneribus nouiter ſanatis impediūt bonam voluntatem · a fit dolor ſuper dolorem et anxie tas multa mimis · lugens plus de fectus q̄ prius ipſa peccata.

O. ¶ Et hoc eſt quod dicit Ber. Benignus dominus non permit tit electum ſuuz in principio tēp tari ſuper illō quod poteſt · vnde fit vt nec dampni q̄ titas nec re cuperandi difficultas q̄ta eſt in noteſcat · ſed poſtea innoteſcit ali q̄ter dei difficultas · frustra ſpe rata facilitas euaneſcit · In hoc ergo foro ſi tamen nundinis fide liter intēti fuerimꝰ mercabimur lucrum bonum et vtile · quod in thezauris ſpiritualibꝰ nō medio criter emiteſcit · et hec eſt humili tas · que p re ceteris virtutibz pla cet deo · que ſup omnes mūdi di uitias ditiorem facit hominē et ḡ tiorem apud deum · de cuius gra tia dime dicit dominus · per Ysa · Ad quē reſpiciam niſi ad humilē et quietum et tremētem verba mea? Dime Ber · Inſipiens et inſanus eſt quicumq̄ m ſapienti a vel in alys quibuſcūq̄ vite me ritis q̄ in ſola humilitate cōfidit Sōpitis ergo et aliquātulū mitē gatis defectibꝰ noſtris. ¶ Tercio diſcurramꝰ ad nundinas benefici orū dei. eſtimantes q̄s q̄lia q̄ta bñficia nob dedit · a quemꝰ q̄ immerita miſeratio · q̄z gratuita di gnatio · q̄z dulcedo ſtupēda meli nauit deū · vt nri memoriā talē haberet. N. ¶ Quis em iſte eſt bñfactor? reu era deꝰ tuiꝰ magni tudis ñ ē finis · q bonoꝝ nroꝝ nō indiget ſufficiēs ſibi Et tū cor ſuuz dulcit poſuit ſup nos miſeros et indignos · ac ſi ex grā nāi dependeat bonū ſuū · Qualia et q̄nta bñficia nob exhibuit · Scīmus q̄ exhibuit nob optīa q̄q̄ Quid em melius hoīe glo rificato · q̄ melius celo tanto ho ſpite ſcis et āgel illustrato · q̄ meliꝰ deo cū oibz optis ſuis nob dīe ato? De q̄bz optimis dī. Ie. ix · Cuius erāt optima q̄q̄ m iſrl Et ſubiūgit Nōne tui Ite Deutē xxviij · Aperiet dñs thezaurū ſuuz optimū celū Quāta aut ē exhibuit nob Dico q̄ oīa · mi ſibi ex oibꝰ ū ſeruās Dic Ps̄ Oīa ſubiecīſti ſub pedibus eius ac · Ite Apꝰ Omni a ꝓpter electos · In hys nundinis ſi tamē p̄ciosa q̄q̄ eius ñ diſſimu lamꝰ · nobiliſſimā margaritā mer cabimur · quā dicimꝰ caritatē.

O. ¶ Nil em tā facile inclinat ho minē ad diligēdum · ſic beneficū largitoris · Dime Augꝰ · Ad dei di lectionem in nobis excitandaz · nutriendam · augmentandā. mi ita valet · ſicut beneficiorum eius frequens et diligēs recordatio

P. ¶ Quarto egredere a tuā gre dere regionem diſſimu litudinis · mūdū ſcz iſtū · a vide q̄ frequētes ſint ibi nūdie · quante germinēt et regerminent vanitates Vade ſic per forenſes tumultꝰ · et hinc

vi

inde detractantes circumspice. et quantum colligo in tribus causis vacat omnis voluptas. Aly enim diuitys. aly caris delicijs. aly glorie inmiscuntur. Nam de diuitys dicit beatus Bernardus. Curris ad indiam. ethiopiaz circuis. transis maria. et alium tibi orbem a pedis nauigando. vt diuitias aggreges. fugis patriam. ignoras filios. ab vxore diuelleris. et omnium necessitudinum oblitus quaris vt acquiras. acquiris vt perdas. perdis vt doleas. et hoc propter diuitys. Audi breuiter de honoribus. Ducem te constituunt. et data est tibi facultas vt miseris amplius nō quiescas cumulator sollicitudinum. Nunquid in honore sine dolore. in prelatione sine tribulatione. in sublimitate sine vanitate quis esse possit? Si ergo quaris gloriam omnibus iudie semina prebuisti. Idem iudicium est de carnis delicijs. In breui transit voluptas. et infectam fetidamq; relinquit memoriam. Contemne ergo hec omnia. et de hijs omnibus nundinis nummū. scilicet contemptum mundi tibi compara. qui plus confert vilitatis q̄ mundi machina vniuersa.

Quinto curre ad nundinas infernales. quas iterū descripsit beatus Bernardus dicens. Illa regio dura regio timescenda. locus afflictionis. terra obliuionis. terra miseria tum. terra turbis et caliginis. terra maledictionis et mortis. in qua nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. totus tremor. frigus horrendum. ibi percutientes mallei resonant mœstanter. ibi cōfuse tenebre accumulatius densantur. ibi confusio peccatorum. horribiles facies demonum. ibi fletus et stridor dentium. ibi et penarum diuersitas. acerbitas eternitas Curre per has tumultuantes nundinas. et ne moriēs viuens descendas in infernū lucrare ex hijs oībus odium peccati. dicens in corde tuo. Melius est cauere presentibus voluptatibus q̄ in sempiternū subiacere illi cruciatibz.

Sexto curendum est ad nūdinas regni celestis. ad regionem gloriosam voluptuosā. gaudiosaz. qr ibi vniti erimus deo glorioso nimis valde de q̄ gloria dicit dns per Ysaiaz xlix. Erunt reges nutricij tui et regine nutrices tue. vultu in terra demisso adorabunt te. et puluerē pedum tuorum lingent. et scies q̄ ego dns super quo non confundentur qui expectant eum.

Secundo ipsa etiaz est regio gaudiosa. qr tot sūt ibi gaudia quot sunt ibi sancti et angeli congregati de quo dī Ysa. lxv. Gaudebitis et exultabitis imperpetuū. de q̄ letitia Ber. Si haberes aliquē quē sicut teipsum amares. de cuius bono sicut de proprio gauderes. habēs ergo gaudiuz duplicatum. si duos vel tres vel plures tibi pares in amore possideres. et eos in simili felicitate conspicuos cernēs nunquid p eorum numero nō tibi multiplicaretur gaudij magnitudo? Potest ego ne illius gaudij modū a quoq; hoīe penetrari. cū vltra mille milia et decies centena

et oīnes beatitudīne eadem per
fruantur. nec vllus eorum sit qui
non tantuz de bono alterius gau
deat ꝯtū de ꝓprio. Que oīa mi
nus habent respectu eius quem
super se vident. quē cum vidēmus
nos amantem longe amplius ꝙ
nosipsi nos amamus. ideo gaude
bim⁹ de sua gloria multum minus
valde.

S. Tercio consi
derem⁹ ꝙ tegio ista est voluptuo
sa de cuius delitys dicitur i ps.
Inebriabūt ab vbertate domus
tue. & torrēte voluptatis tue po
tabis eos. Juste autē torrens vo
luptatis celestes delitie nūcupāt
ꝙ sicut torrēs ex multis riuulis
confluētibus facit inundatiōez.
sic celestes delitie ex deo et sanctis
et oīb⁹ angelis in nos fluunt. &
nō solum ex oībus in nos fluunt
sed i nos totos. alioquin quō ēit
deus oīa in oīb⁹. si in hoīe de hoīe
aliquid remanebit Hec ergo si si
deliter pspecta fuerint. mercabi
mur inde lucrum glorioū. lucrū
vāle. viz desiderium supernorū.
quo adeptō nil āplius libz i trys.
cupientes dissolui et eē cū cristo.

T. Septimo curredū ē ad
nūdias glorioſas. ad nūdinas oī
b⁹ meliores ꝗs deus possidet in se
ipso. de quo & si nil potēit dici di
gnū. eo ꝙ lucem inhabitet inacc
sibilē. & ideo hec eius scia exsupe
ret oēm sensuz Aliquid tñ de hys
que sub ipo sūt balbutiendo loq
mur. qz ipsa sunt que in tempore
visitatiōnis. vt ayt Ysa. replent
templū .i. animas cōtēplatiuorum
Nō em ipse videt Quia vt ait Jo
hā. i. capi. nn. Deū nemo vidit vn
ꝙ. sed q̄ sb ipsō sūt vteūqz ab aīa
sentūt. Et hoc ē qd ayt Gre. Aīa
spiritus sancti grā afflata p figu
ras ꝙsdā deum videt. sed ad ipsā
vim eius essētie nō pertingit

V. De hys ergo que sub ipsō
sunt tria contemplemur. et con
templando miremur. scz iudici
orū profūditatē. dulcedinis boni
tatem. maiestatis sublimitatez.
In quorū cōtēplatione si tantum
p̄ualerim⁹. vt affectus inhereat.
et secundum ea diuinit⁹ afflet & ar
dimus omnib⁹ inūdi diuitys me
afficiatur. tria lucra inde reporta
bimus. scz pauorē. dulcorē. stupo
rē Ita vt hec singula de singlis illis
surgāt. Nam pauorem de iudicio
rū pr ofūditate. dulcorez de dulce
dinis bonitate. stuporem de maie
statis sublimitate reportem⁹ cō
tēplādo. In contēplatione p̄ma
stetit ps. cum dicebat Judicia dei
abiss⁹ multa O ꝙto pauore Paul⁹
p̄stratus extitit cū tremēs ac pa
uēs dixit ad Roma. xi. O altitu
do diuitiarū sapie et scientie dei.
ꝙ incōprhēsibilia sūt iudicia eius & in
uestigabiles vie eius. In secū
da stetit ps. cum dixit Quā ma
gna multitudo dulcedinis tue dñe
nāc Item Sapien. xv. O ꝙ bonus
et suauis est domine spiritus tu
us in nobis. De ambobus autem
idem dicit in eodem. Vide bonita
tē met seueritatē dei. In eos qui
dem qui ceciderunt vide seueritā
tē. in te autē bonitatē. si tamē p
manseris in bonitate. alioquin &
tu excideris. De tercio scilicet stu
pore maiestatis. dicit beat⁹ Dio
nysius. Precipua atqz maxima

contemplatio est ãmiratio maiestatis. Hec requirit cor purgatũ et a vitijs liberatum atq; exoneratum a peccatis vt se possit facile ad superna leuare. vt interdũ per aliquas morulas stupore ac extasi suspensum teneat ammiratio de qua etiam dicit beatus Gre. Tunc dei maxime miramur maiestatem cum in cõtemplatioẽ eiꝰ obstupendo obmutescimus ꝛ plꝰ musitare cupiẽtes q̃ verbis exp̃mere valemus. non iuenientes verba ydonea ad tam sũblimia exprimenda. Hoc totum agẽte domino nostro ihesu cristo. qui est benedictus et laudabilis in sẽcula seculorum.

Sermo tricesimus quintus.

De eodem. sermo. ij. X

Accipite disciplinãz p sermones meos ac p̃derit vobis Sapie. vi. Dicit beatus Greꝰ, de quo nobis est sermo Si mentis et corporis euagati o per disciplinę cœnuram opescit tunc spũale edificium ad deum erigitur Nã quo disciplinata mẽs extra se euagari opescitur. eo supra se sursum cõpellitur. qr in altum arbor crescere ñ poterit que per ramos se diffundere circa terram ñ prohibetur. que si p̃mo astringitur in altum crescẽ opellitur. Sic et cum riuos fontiuz obstruimus fluenta cõtra suam naturã fluere compelluntur. Sic si p disciplinę cœnuram inferius coartamur sursũ ad deũ facilius sũleuamur. Dicit ergo Greꝰ. Qui de disciplina morum atq; virtutũ super omnes doctores disseruit. Accipite disciplinam per sermones meos editã et p̃derit vobis. Cum ergo secundum beatũ Bernardum omnes homines naturã equales generauit. q̃quid homi vel malũ hominibus accesserit ex disciplinę diligentia vel eius negligentia habet ortum. Et ideo in genere morum nullum melius bonum inuenitur Quo fit vt bona que fecerimꝰ. tam spiritualia q̃ corporalia per disciplinaz adornata reddantur coram deo et hominibus gratiora Nam in agendis et patiendis plus meremur ĩ adiuncta disciplina morum q̃ in exhibitionibus factorum. Non enĩ sufficit vt quecumq; opera bona faciamus sed vt ea cum disciplinã et scientia exhibeamus Quod in deutero. xvi. facere monemur. cum ibidem dicatur. Juste quod iustum est exequaris. Juste enĩz quod iustum est facimus. quãdo iustum opus deo cum disciplina debita exhibemus. Hinc Psalmi. Deus qui glorificatur in consilio sanctorum. Ac si dicat. Plꝰ glorificatur deus in consilio quo consiliamur. et cõ namur vt bona q̃ facimus disciplinate et decenter domino exhibeantur. q̃ in ipsis operibus sine illo. A. T.

Quam grata sit disciplina domino. patet per eius descriptionem quam ponit beatus Bernardus dicens. O q̃ compositum reddit omnem corporis statum. nec nõ et mentis habitum disciplina. ecce uicem subicit. ponit supercilium.

cõpõit vultum · ligat oculos · cachinnos cohibet · gulã frenat · iram sedat · formãt mœstum · Est autem quadruplex disciplina · q̃ tuor in locis vite nostre si proficere cupimus adhibenda · scilicet in cordis cogitatiõe · oris locutiõe · morum et totius vite moderatione · corporis castigatione · que õnia per cautam et diligentem custodiam et disciplinam regulanda sunt ¶ Primam ergo disciplinam apponamus cordi · eo q̃ ab ipso vita procedit · Nam vt ayt Bernardus · Frustra fit cautus exterius · si foris ipse non fuerit obtu ratus · Cui si debitam disciplinaz seruare cupimus · et ei tres custodias deputemus · Vt videlicet ipsum cor premium et ante omnia in omni puritate et mundicia cõ seruemus · Secundo vt deum et eius bona continue cogitemus · Tercio vt ipsum virtutibus adornemus · Primo dico cor nostruz in omni puritate conseruemus · nichil penitus admittẽtes quod cor nostrum inquinet · conscientiaz reprehendat · Quod si aliquid irrepserit statim vt deprehensum fuerit expellatur · Solus enim deus inspector est cordis Juxta illõ tercio Regum · vio · Tu solus nosti corda õnium filiorum hominũ Et illud Homo videt in facie · deus autem intuetur cor · Nam vt ayt beatus Bernardus · Nil faciliꝰ fedatur corde · Ante omnia ne mortal peccati macula irrepserit cauendum · Ne aliquid de genere eiusmodi in nobis regnet dominetur ve · nec ei aliquando cõsentiatur · dicentes semper in cordibus nostris illud Psalmiste Si mei nõn fuerint dominati tunc immaculatus ero · et emundabor a delicto maximo · quod est mortale peccatuz de quo hortatur Ap̃s ad Romanos sexto · Ne peccatum regnet in vestro mortali corpore

¶ Secundo disciplinet cor nostrum · vt semper cogitet deum · Nam ex hoc multũm proficimus et interiora omnia nostra sanctificantur Vnde in Deuteroñ · xv · Caue ne aliqñ obliuiscãis domini dei tui · Quod reuera digne facimus quia ipse nunq̃ obliuiscit nri · Item Thob · nn · Omni tempore in mente habeto deum · Quia nichil dignius · nichil vtilius · nichil dulcius poterit cogitari · Tercio disciplina cordi nostro apponatur · vt ipsum virtutib us adornemus · vt videliz studeam̃ habere in corde nostro ad deum ardentem caritatez · ad nosipsos humilitatem · ad proximos benignitatem · In hys disciplinis proficitur ad omnem si tamen proficimus sanctitatem · De qua cordis disciplina dicit Ecclesiasticiꝰ vltimo · Suscipiat anima vestra disciplinam · Hoc est bonam cordis et mentis confirmationem ·

¶ Secunda disciplina est quam demus locutioni oris · ne quid loquamur quod coram deo vel hominibus · vel in propria conscientia tanq̃ reprehensibile contemnatur · Verum quia sermo noster tripliciter variatur · Aut em deo loq̃mur ipsuz orãdo · aut primo · ipsum castigando · aut p nobis

ipſis Ideo diſciplina ori exhiberi
da etiam variatur. Prima ego
locutio quā deo exhibemus diſci
plinetur ad deuotionez. vt q̄cq̄d
deo loquimur ita humiliter et tā
effectualiter ei exhibeatur vt co
ram deo deuotio excitetur. vt p
diſciplinam verba arceantur. vt
in noſtra locutione nil fatuum.
nil diſtortum. nil ſaluti noſtre cō
trarium. nil contra voluntatem
ſuam poſtulet. ne per euagati
onem et verborum diſſolutionez
nō ſolū q̄d petimus non cōſequa
mur. ſed tanq̄ indigni et deo ab
hominabiles repellamur dicatq̄
nobis illud Apoſto. Ja. nn. Peti
tis a non accipietis. eo q̄ male pe
tatis. Sicq̄ noſtra locutio quē de
o debetur per diſciplinam coerceatur vt ſolū de deo et q̄d petim⁹
cogitemus. Vnde dicit btūs Ber
nardus. Docendus eſt et fideliter
admonendus in oratione ſua cor
ſuum furſū leuare. et a corporali
bus et corporum ymaginationib⁹
quāta poteſt puritate longius ē
cedere. O. Secundo lo
cutio noſtra que proximo debet
per diſciplinam caſtigetur. vt ſo
lam edificationem p̄ximi intēda
mus. tam diſciplinate. taz mode
raté. tam mature verba noſtra
proferentes vt omnis qui audie
rit edificetur. De hac diſciplinā lo
quendi dicit beatus Ber. Do mi
cum loquūtur duo in ſuis locuti
onibus attendunt. vt aut ſibi ā
certe auditoribus ad vtilitatem
loquantur. ſed ad minus ſibi ſo
lis proſunt ſi auditoribus nō poſ
ſunt. Vnde ſermo noſter non ſit
inanis. ſed aut ſuadeat q̄d bonuz
eſt. aut moneat aut ꝺſoleā. aut
puocet. aut inſtruat audientē.
vel corripiat delinquentē de hac
diſciplina loquendi dicitur Eccō.
v. Fili mi diſciplinam meam la
bia tua cōſeruent. Et Apoſto.
ad Ephe. iiij. Sermo veſter ſemp
ſit gratia et ſale conditus. Nam
bonus ſermo iuſte ſali compara
tur. qua ſicut ſal a putredine ſic
bonus ſermo a fetore male fame
nos conſeruat. Tercio loqui
mur quandoq̄ nec deo nec p̄xiō
ſed ad propriam vtilitatem et q̄
licuiſq̄ neceſſitate loqui oportu
no tpe nos dꝺcet. Q̄d cum fie
ri oportet cum maxima diſciplinā
corpis et moruz hoc facere ſtudea
mus. ſcz cum corporis ꝺpoſitōe.
membrorum ordinatione. matu
ra locutione. nō vocis exaltatio
ne. vt de nobis dici poſſit illud
Eccī. xlvij. In ſermone cōpoſita
ſint omnia. Nam ſicut Prouer.
xv. dicitur. Qui moderat ſermo
nes ſuos prudentiſſimus eſt. Ca
uentes illud improperium Yſai.
lviij. Cū deſieris digitum extēde
re et loqui quod non p̄deſt. orie
tur in tenebris lux tua Pro. vi.
Homo apoſtata eſt vir inutilis.
graditur ore peruerſo. ānuit ocu
lis. terit pede. machinat malu.
et omni tpe iurgia ſeminat. q̄a
vt dicitur Stultus in riſu exaltat
vocem ſuam. E. Tercio
in moribus noſtris et in oī cōuer
ſatione noſtra diſciplinam cōſer
uem⁹. vt in ſoluz in p̄ſentis locis
ſed a in moribus nris omnib⁹ diſci
plinate nos apud deū a homines

teneamus. capitis nostri inclinatione. oculorum depressione. risus submissione. mœsti iusta moderatione. et totius corporis compositione. Qñ suadet Ap̃s. ad Romanos. xij. vbi dicit. Prouidentes bona non solū coram deo sed etiam hoībus hoibus. Quod tribus modis facere debem̃. habitu actione sermone. Habitu ne sit notabilis. actione ne sit reprehensibil. sermone ne sit cōtemptibilis de hoc in priore mēbro dictum est. De habitu dicit Aug̃. Habitus tuus honestos mores exhibeat. disciplinam redoleat. maturitatez habeat. nō vt hoibus placeam̃. sed ne scandalū prebeam̃. a ne diuinum intuitū distortis moribz et lasciuis mœssibus offendam̃. Nam vt frequenter exterior disciplina bone opposita omis in mēte in dicīū ē. cū tāta discipline maturitate cōuersantes. vt dicatur de nobis. quod de beato Episcopo Malachia legim̃. Prima virt̃ habitus corporis. q̃ ita quasi vno semper modo se habuit. vt nil appareret in eo qđ posset offendere intuentes. totuz in eo disciplinatum. totum insigne virtutis. perfectionis forma. Vñ beatus Ber. In oi conuersatiōe tua solliciti̇ fis obseruare vias tuas. a in aspectu dei et in cōspectu proximi ea ueas tibi a peccato. et illi a scāndalo. Et subiūgit. Cuius ōmibus q̃ta et nemini onerosa est cōuersatio. huic sine dubio de ꝓpria salute vniuersa fratrū congregatio attestatur. F. Quarto disciplinémus corpus. hoc est castigationibus affligamus. Quia ait Ap̃s ad Hebreos. xij. Si extra disciplinā estis nō filij sed adulteri estis. Hec autem disciplina necessaria est post predicta vt si qo de disciplinis predictis obmissum fuerit. vel aliquid irrepserit per disciplinam corporis castigeē. Hec autem disciplina sicut et cetere ē plicitet variatur atq; tripliciter exercetur. scz in resistentia vitiorū. sufferētia aduersorum. in aggressione aduersorum. In hys tribus omnis castigatio continetur de hys dicit Eccl̃iastici. xxxiij. Cibaria et virga et onus asino. panis et disciplina et opus seruo Quod si corpus nostrum magis lasciuire cupiēs hec aggredi noluerit tūc latera eius ꝰga. Et Eccl̃i. xlij. Seruo pessimo latera sanguinare Vel possumus dicere secundum beatum Grego. q a trib̃ tripliciē disciplinamur Alia nāq; a deo. alia ab antiquo aduersario. alia a proximo sustinemus. A proximo nāq; persecutiones dāpna et contumelias. Ab antiquo aduersario temptamenta A deo etiam flagella toleramus Qualiter autem hec tria sufferanē statim subiungi dicens. Sed in hys tribus modis vigilanti oculo se metipsam mēs debet circumspicere. ne contra mala proximi ꝑtrahatur ad retributionez mali. ne contra temptamenta diaboli seducatur ad delectationem vel consensum delicti. ne cōtra flagella opificis ad excessū pruat murmuratiois. G. Seqt̃ fm principale. scz. ꝑcepit vob̃ In quo nob̃ innuit

vtilitas disciplīe. Nam ex predictis quatuor disciplis vtilitates totidem nobis surgunt. Quia ex disciplina cordis siue spirituali interiora mundantur. Ex disciplīa verbali merita cumulantur. ex disciplina morum virtutibus vitamur. ex disciplina corporali a futuris pēnis securamur. Et sic per quatuor ista exercitia anima nostra ad dei similitudinem a qua lōge per dissimilitudinem recesserat reformatur. vt per ista quatuor tanq̄ quatuor passibus ad deum redeat vnde venerat. Et hoc est qđ dicit beatus Bernardus. Ad ipsum a ab ipso conditus est aīm? vt ad ipsum sit conuersio eius. ad ymaginem enim et similitudinem eius conditus est. Vnde q̄p diu hic viuitur q̄ ꝑfectus potest accedat ad eum similitudine. a quo solo discedituꝰ dissimilitudine. vt sit hic sanct? sicut ille sanct? est. et in futurō beatus sicut ille beatus est. Quod adhuc taz figura q̄ scriptura poterit declarari. Figura. Nam sicut dicitur Gen. viij. Emisit Noe columbam de archa. nō vt extra maneret sed vt ad eum rediret. Ad hoc deus creando ifundens et infundendo creans mittit animas rationales. nō vt extra maneant sed vt ad eum redeant. ¶ Quod adhuc per aliqua euidētiora alia declaratur. Omnia enim entia particularia imperfecta. sicut ē aqua ignis terra ad sua principia a ad sua perfectiua naturali cursu tendunt vt in eisdem perficiantur. Vnde est. q̄ omnis aqua particularis naturali suo cursu redit ad mare. vt in eo tanq̄ in suo perfectibili perficiatur Eccēs. i. Omnia flumina intrant mare. sic omnis ignis naturaliter sursum tendit vt celo empirio tanq̄ suo perfectibili vnat. Sic omnia que de terra nascuntur in terram reuertuntur Eccēs. iij. Omnia pergūt in vnum locum que de terra facta sunt et in terram piter reuertunt. Sic anima rationalis que a deo est per creationē ad deū iusto dōme reuertetur. qđ non solum figura vt visum est sed etiam scriptura ostenditur dicitur em Eccī. xij. Reuertatur puluis in terram suam vnde erat. et spiritus redeat ad dominum qui dedit illum. Vnde de hoīe cristo dī Joha. xiij. Sciens ihesus quia a deo exiuit a ad deum vadit. Vnde Bernard. Spiritus rationalis quia ymago dei est intelligit et scit se posse adherere ei cuius ymago est. qđ aī in homine perficitur tunc opleuit se dī cursum suū. ¶ Hoc hoc fine dīmationis dicit Bern. Hoc est destinatuz solitary certamīs brauiū. hic finis. hic pmiū hic reqēs labor. cōsolatio dolorū a ipsa hōis pfectō. a vera ei? sapiā oēs āplectens et obtinens in se vtutes nō aliunde collectas sed naturaliter insitas ad similitudinē dei. qua ē ipse q̄q̄d est. a hec est hōis iusti i hac vita pfectio. et pfectio h? pfectionis ibi erit vbi erit brauium vel premium a pcīū supne vocatiōis perfcā appīhensio. Ad quā nos ducat q̄ hāc i suis electis miāz misericordit opat

Ihesus christus dñs noster qui vi
uit et regnat in secula cē.

Sermo·xxxvi De sancto be
nedicto abbate·Sermo p̄m9·

QVicūq hanc regulā secu
ti fuerint pax sup̄ illos
et mia q̄ sup̄ isr̄l dei Ad
Gala. vi. Ad sanctissimi patris
nostri et beatissimi Bñdicti cui9
hodie festū celebram9 laudes ad
dicisse decerpsisse ē · eo q̄ nobilis
lingua Gre· quicquid laudis e
ius accipi poterit· vernantis elo
quij sermone magnifico gloriose
depinxit· totam vitam eius et ac
tus taz magnifice extulit· vt lau
di eius nil amplius addi queat·
Quod si quid deuotione oriēte de
nostro addere cupim9· non verb̄
sed operibus id fiat· Sic enim di
cit· q̄ virtutū eius gloria nō ser
monibus exponenda ē· sed operi
bus comp̄bāda· Sup̄ma em̄ laus
deo et sanctis eius gratissia. et no
bis vtilissima· consistit in ipsorū
imitatione· vt sequamur vestigia
eorum non declinantes ad dexte
ram nec̄ ad sinistram· Propter
quod verbum p̄positum est mou
dum· q̄ nobis ministrat materi
am imitandi Nam in regula que
nobis proponitur vita eius relu
cet· Dicit em̄ Ber· q̄ non potuit
aliter docere q̄ vixit et viuere q̄
docebat. V Sciendum ergo q̄ in
vbis p̄positis duplex nobis p̄poi
t regula imitāda · videliz doctri
nalis et exemplaris Doctrinalis
est illa· que hodie per vniuersū or
dinem cisterciensem ad legendū
in tris capitul' inchoat In q̄ quō
secūdū deū per gloriosum legisla
torem nostrū Bñdictū viuere va
leamus edocemur Exemplaris alia
regula est sanctissim pris nostri
vita· q̄ nobis tam in lectionibus q̄
in cātibus ad memoriā reuocat·
De prima regula sit primus ser
mo de secunda secund9· De p̄ma
regula p̄sequētes· Sciēdū q̄ in vb̄
p̄positis tria intelligim9· scz sequē
tiū paucitatē· regule auctoritatē
imitātiū vtilitatē Primū ibi Qui
cūq Secūdū ibi· hāc regulā Ter
ibi. erit pax Primū adhuc tria o
tinet· secūdum q̄ hec distributio
quicūq tria iplicat· Insinuat e
nim nob̄ dei largitatē· sequētiū pau
citatē· regule libertatē· V
Primo dico hec distributio q̄m
q̄ innuit nob̄ dei largitatē· Ac si
dicat· Dei largitas nulli se dene
gat· nulli se subtrahit· sed stās in
publico cuilibet se offert· sinum
gre nulli claudēs· sed fm capaci
tatē sequētiū siue largitatis grāz
administrat· Dicit em̄ Dñs q̄ n̄
ē ponē vacuū. Sed q̄tum eximam
us nos de obstaculis gre tantū
de bonis domini adimplemur· Di
cit em̄ Ber· Quāto quis de terre
nis euacuat· tanto de bonis domi
ni adimpletur. si multū multū. si
parum parum· Et hē· nn· hz· nn
dicitur· Vbi vasa vacua non fue
rint. ibi oleū stare necesse ē Qui
a sicut in Collationibus patrū di
citur Diuine largitatis munificē
tia secundum mensuram fidei in
qua vnumquemq̄ rep erit grati
am largitur· Credentem nāq̄ q̄
ab emūdatione lepre suewlūtas

tristi sola sufficeret voluntatis fi
e solo curauit assensu dicens Vo
lo mundare Alteri deprecanti vt
aduenies per impositionem ma
nus defunctam filiam suscitarz-
ingressus domuz eius eodem mo
do vt ille rogauerat sanitatez ex
hibebat· Aly credēti sūmam salu
tis in solius verbi sui prolatione
consistere. cum dicerz·Dic tantū
verbo et sanabitur puer meus·p
sermonis imperium resolutos ac
ly pristino robore solidauit dicēs
Vade et sicut credidisti fiat tibi·
Inter alios autem virtutez cura
tionis tam effluenter effudit·ita
vt de hys euangelista t dicat· et
curauit omnes languores eorum
Inter alios autez illa imensa be
neficiorum abissus obturata est
ista ·vt dicatur· Non potuit Ihe
sus inter illos facere virtutes nē
pter meredulitatem eorum· Et
ita largitas dei nō secundum vni
formem maiestatis sue potentiaz
sed secundum capacitatem et af
fectum petentium gratiam suam
singulis impartitur· ¶ Se
Secūdo hec dictio distributiua sci
licet quicunq; insinuat sequenti
um paucitatem. Ac si dicat· Qui
cu meq; de multitudine omnium·
quia pauci sunt qui sequūtur do
minum·ipso dicente·Multi sunt
vocati pauci vero electi· quanto
minus in via consiliorum in quo
nō dicimus ·q; pauci de hys qui
fūt in ordine saluentur·qđ durz
esset dicere·sed qđ minus hēt iu
stitia supplet misericordia· Hoc
tamen audacter dicim9 ex sentē
tia saluatoris· quia arta est via
que ducit ad vitam et pauci am
bulant in ea · ¶ Cur au
tem pauci sunt qui saluent mul
te sunt cause. Hoc em̄ contingit
pter impedientium demonum
dolositatem· concupiscibilis pr
uersitatem. cadenti promitatē·
refurgendi difficultatē·stanti de
bilitatem· Propter qđ dominꝰ
conqueritur Michee. vn· Ve mi
hi qua factus sum sicut qui col
ligit in autumpno racemos vin
demie · nō est botrus ad comedē
dum· Item Psa· xxxn· Quomo
do si pauce olive que remāserūt
excutiantur de oleo et racemi cū
fuerit finita vindemia· Unde Jo
hannes Crisostimus· Timendus
est cristianis ne eo modo intro
eant in regnum celorum quo filij
israhel in terram promissionis· du
o tantuz de omni multitudine in
trauerunt nē· quia solum per v
nam viam scilicet caritatem itur
ad regnum celorum· Sed per sep
tem peccata mortalia tamꝫ per
septem vias itur ad infernum·
¶ Tercio hec distribu
tio quicunq; implicat regule liber
tatem· quia omnib9 patet acces
sus ad eam et nulli penitus dene
gatur· Dicit enim beatus Ben·
Sācti Benedicti regula· vt ego
sentio omni hominī ponitur· im
ponitur nulli· prodest si deuote su
scipitur et tenetur· Nō tamen si
non suscipitur obest· Nam quod
in voluntate est suscipientis non
est in potestate ponentis· volū
tariuz merito dixerim ñ necessa
rium· Attamen hoc ipsum quod
dico volūtarium si quis ex ppa

semel admiserit a ꝓpoim̃serit. dei
ceps im̃ necessarium cõmutatur.
Nec iam liberum habet obmitte
re. qꝫ ante non fuscipere liberu
habuit. Ideoqꝫ qꝫ ex voluntate su
scipit ex necessitate tenebit. ℣ Se
q̃tur secundu principale scz hãc
regulam. In quo regule nostre
auctoritatem dixim9 significari
Cum em̃ per vniuersũ ordiñ Ci
sterciẽsem. hodie hoc est im die
facti Benedicti im̃ caplis nostris
regula incipiatur. Post cuius le
ctionem sermo statim subiũgitur
cõuenienter valde per hoc ꝓno
men hanc. qꝫ est pronomen de
monstratiuum. regula iam lecta
demonstratur. Et de ea dicit illꝫ
Quicũqꝫ hãc regulã a ẽ. De hoc er
go mẽbro tria dicãt. r. ordiñ.
scz de voti obligatione. se cũ o de
hys que votũ adiuuãt im cõsũma
tione. tercio de finis assecutione
℣ Primo ergo videndũ est de voti
obligatiõe. hoc ẽ qꝺ vsuẽtes sta
tũ religiois ꝓmittamus. Nõ em̃ ꝓ
mittimus regulaz obseruare. vl
pfectiois statũ nos velle cõsũmare
Quia si hoc ꝓmitteremus. tũc ñ
soluentes essent voti transgressõ
nes. qꝫ nimis difficile videt. ꝫ ꝓ
mittim9 nos velle conari et velle
exercitare et opam dare. vt pfe
ctionem vite attingamus Et qui
cũqꝫ ab hoc conatu et voluntate
conandi recederet esset vtiqꝫ trãs
gressor voti ℣ Vnũqꝺqꝫ
autẽ tu ne perfectũ dicitur cuz at
tingit ꝓpriu finem que ẽ vlti
ma rei perfectio. Vltimus autem
hũane vite terminus est ipse deꝰ
glorioſus ad quẽ tangꝫ ru vltimũ
finem et in suũ pfectibile debet a
nima rõnalis tendere et conari.
quẽ cuz apprehenderim9 dicimur
iam perfecti. Hũc autẽ finem per
fecte nõ apprehendim9 in hac vi
ta. sed ideõ nobis hic ꝓmittur fi
nis. vt sciamus quo sit conandũ
Nam in hũc finẽ i futuro cõsequẽ
dum ꝓmouẽtia sũt arripienda a
impedientia remouẽda. et hec cũ
magno et indeficiẽti studio faciẽda
et cõtinuãda. Quod ergo primũ
est itentione vltimũ erit i exeuti
õe. ℣ Primo ergo dicẽdum ẽ de
conatu aggrediẽdi. Secũdo de co
natu nociua abiciendi Tercio de
conatu ꝓmouentia arripiendi. q̃
se iusto ordie adimuiem cõsequũ
t. qꝫ patet p ordiñ retrogradũ
Nõ em̃ finem deum cõsequimur
nisi per caritatẽ. nec illaz cõsequi
mur nisi alia amabilia abiciaꝰ.
nec ista duo perficim9 nisi per im
deficiẽtem conatum ad ea fortit
tẽdam9. ℣ Primo ergo dicam9
de conatu quẽ p votuz regule vo
uem9. Tũc em̃ bonũ et sanctuz ha
bem9 conatũ si studuerim9 a exer
citauerimus nos. vt de cõtingen
tib9 q̃tũ iuuamur per gratiaz nil
ehil obmittam9 Sed sicut ayt Apo
stol9 siue ꝑsentes siue absẽtes im
tẽdam9 placere deo. ne ꝙppere
nob illꝫ Jere. xxxm. Nec iuxta
qꝫ potuit conat9 est facere. Et
hũc conatuz ꝓ pfcõe accipit a no
b deꝰ. Vnde sup illo verbo Psal
miste. Imperfectum meum vide
runt oculi tui. dicit beatus Ber.
In libro tuo deus omnes scriben
t tãꝯ perfci. q oẽ qꝫ possunt faci
ũt. Si autẽ ab hoc conatu deficiꝰ

a voto nostro recedimus et per cō
sequens cadimus a salute. Vnde
dicit Idem Her. super illo verbo
Ambulate dum lucem habetis.
Nō ābulātē sed sedentē a mor tis
tenebris oprehēdi periculū est. et
qs sedet nisi q̄ nō curat pficere?
Illud caueto. et si morte pocu
pat? fueris in refrigerio eris. Si
ergo in solo conatu pmanebim?
votū nostrū soluim?. et hoc ipsū
nob̄ p perfectione reputatur. Di
cit enim iterū Her. Indefessum
proficiendi studium a iugis cona
tus perfectio reputatur. Expedi
to ergo de conatu indeficiēti.

Q. V. Secūdo dicēdū est de studi
o impediētia remouendi. Et hoc
q̄tū de presenti voto regule sūt
tria. a q̄bus tanq̄ a radicib? pul
lulat oē malū. scilz delitie diuitie
voluptas. Abiciam? ergo diuiti
as inuētes paupertatē. carnis
delitias assumētes castitatē. cor
dis vitia et maxie p̄ria voluntā
tem prosequentes diuinā volun
tatem per obedientiā. Que tria
necessario abicim? et eis necessa
rio renūciam?. si tamē ad finē no
strū conari intēdim? vt oportet.
Cū enī per solā caritatē finē per
fectionis attingamus. illam nō o
sequimur nisi priora amabilia re
linquātur. quia amor partit?i mi
ta nō erit efficax ad vnū. Vnde vī.
Johā secūdo Nolite diligere
mundū neq̄ ea que in mūdo sūt. q̄
sunt predicta tria. quare? q̄ qui
diligit mundū nō est caritas pa
tris in eo. N. V. Tercio di
cendum est de studio et conatu p
mouentia assumendi. hoc est vt

nos oīmia que ad perfectionem
nos promouēt assuma? Que licz
sint mlta. vtpote oīa q̄ sunt de ge
nere bonorū. illa tñ sūt singulari
ter p̄sequēda. que dō ihesus crist?
nobis ꝓposuit in seipso. q̄ sunt
humilitas. vite austeritas. benigni
tas. pietas. et añ oīa hec caritas
Nā vt ayt Joh. Qui dicit se in cri
sto manere. debz sic ille ābulauit
et ipse ābulare. Alioquin perfe
ctionē vite hūane quā dulcis Ihe
sus in seipso nob̄ ꝓposuit nullate
n? ꝙsequemur. Nam perfectio vi
te hūane in sola pfectione caritā
tis consistit. p quā affect? hoīs to
talit̄ in deum fert̄. & hoc solum cō
tingit in p̄ria p ipsa ta que Euan
geliста enumerat. Nam hec est il
la caritas de q̄ p̄cipit Mat. xxij.
Diliges dñm deū tuū ex toto cor
de tuo. Quā ideo de? nob̄ n̄ p̄reci
pit vt p̄uaricatores ostituat. q̄
nō possit ipleri. sed vt sciam? quo
sit conādū. S. V. Est tamē
sciēdū q̄ Tho. duplicē ponit cari
tatē. Vnā q̄ secūdum omnes affe
ctus toti et totalit̄ ferimur in deū.
et hec nō nisi in patria possidet̄.
que in hac vita et via nō potest
adimpleri. De hac dicit beatus
Her. Non puto ante perfecte im
pletū. Diliges dñm deū tuū ex to
to corde tuo nisi quousq̄ ipsum co
gitare non cogatur de corpore
Impossibile namq̄ est totam a
nimam ex toto se posse in deum
colligere. et diuino infigere vul
tui quamdiu huic fragili et erūp
nosocorpori cogimur coeser uire.
Tunc autem implebitur. illō mā
datū de dilectiōe illa velēmēti q̄

introductꝰ fuerit fidelis seruꝰ in gaudium domini sui. quasi miro mō quodāmodo oblitꝰ sui. a a se penitus deficiens totus pergit in deum. a deiēps adhęrens ei vnꝰ spiritus erit cuz eo. ¶ Secūda cā tas est qua totalit̄ feruemur in deum. sed ad pūctum veluti ad mētum et hoc viris perfectissimis possibile ē in hac vita. De hac dicit Augꝰ super illo verbo diliges dominū a ē. vsq toto corde tota alia. dicit em̄ sic. Nec totalitas hoc itēdit. vt oēs motus anime i deum referātur. sic nō impletur i hac vita nisi forsitā ad tēpus brevissimum a viris perfectissimis. qđ et ipsum sibi factuz asserit dicens. Cum imbuero tibi deus ex ō mētē nusq̄ erit labor a dolor. ⁊ viua erit anima mea tota plena te. Ad quam si conamur de contingentibus nichil obmittentes ex hoc tūc et nos perfectionē dicimur attigisse. ¶ Sequit̄ tercium principale. scz erit sup eū pax a misericordia et super israel dei. In quibꝰ vbis tria bona sequētibus regulā promittit Aplūs. scz mētis tranquillitatem. misericordie largitatem. dei caritatez. primū ibi pax. secundū ibi misericordia. terciū ibi a sup israel dei. ¶ De quo sciēdū q̄ q̄dū viuimꝰ in hac vita malo triplici subiacemꝰ scz malo periculose impugnationis. et malo dispēdiose cōmissionis. et malo defectuose operationis. vel etiam timorose indignationis. ¶ Primo dico q̄ subiacemꝰ malo periculose impugnationis. Impugnant em̄ nos tres hostes scz caro. mūdus a demōes. quoꝝ impugnatio est periculosa. q̄ caro vicina est. mūdꝰ magnus ē. demones multi sunt. Contra hos datur pax sequentibus regulam Oſ per prophetā Ysa. promittit ē. xlix. cuz dicitur. Lōge effugabūtur a te qui absorbebāt te. dicetq illud Hegū. iij. Sit tibi pax sit domui tue pax. a ōmbus q̄ cūq habes sit pax. dans triplicē pacez cōtra hostes. Vnde Pe. Quis ē qui vobis noceat si bonę emulatores fueritis. Ac si dicat. nemo. Vt ayt Bre. Nulla nocebit avū sitas si nulla domine t̄ iniquitas.

¶ Secundo subiacemꝰ malo dispēdiose cōmissionis. q̄ peccata cōmittimus inevitabilit̄. De quo Jaco. iij. In multis offendimꝰ omnes. Contra hoc malū datur dei misericordia vt facile ēmittātur. Vnde Pro. xv. Per misericordiā purgātur peccata. Eze. xvi. Expā di amictū meū super te et operui ignominiā tuā. amictū vocās misericordiam. Vnde Mat. dicit. Si mortiferum q̄d biberint non eos nocebit. vt non solum mala non noceant. sed miro modo etiā cooperentur in bonū. ¶ Tercio subiacemus malo defectuose operationis. et timorose indignationis. Sunt enim tam vilia a ꝓpe nulla in iudicio diuine veritatis opera nostra et tam defectuosa. vt merito timeamus ea in dei oculis displicere. a per consequens sue ingnationi subiacere. Quibus p cōsolatiōe subiūgit. Et sup israel dei. Ac si dicat illud Eccī. ix. Vade comede panē tuū in letitia a bibe cū

gaudio vñ tuum quia deo placent opera tua · Potest et aliter exponi hec ptícula . sup israel dei · vt per hoc describat et specificet eos quibus pax et misericordia sit promissa · Ac si dicatur · Pax et misericordia erit super illos qui in regula ita proficiunt · vt fiant veri israhelite id est contemplantes deū · non super quoslibet vuentes et non soluētes . sed super eos q̄ grā pmouēte ita proficiunt · vt deū spūaliť cōtēplāi meāť · qđ nob ipse ẽbuat aē

Sermo · xxxvij In Annūtiatiõe dñica · Sermo primꝰ ·

IN sole posuit tabernaculum suum Dñs dicit Ber · Attende hāc similitudinē qua nulla in mūdi rebꝰ potest eē sublimior · Nil em̄ habuit spūs sānctus invisibilibꝰ creatis excellentius · cui excellentiā beate vginis compararet In verbis ergo positis sub methafora solis hec gloriosa festuitas commēdať In q̄bus tria per ordinē declarantur · viz gloriose vginis excellentissima cōmēdatio ibi In sole Filij dei dignātissīa conceptiõ ibi posuit · Oī nostrū vtilissīa promotio ibi Tabernaculū · Primū igitur subnōie solis ꝓponitur nobis gloriose virgīs excellētissīa ꝺmēdatio · quā in ꝓprietatibus solis lucidissime cognoscimus . Non em̄ solis nōie vocaretur · nisi quia proprietates eius sibi possent ꝺuenientissime applicari · Nā secūdō Dñm Trāsferentes se ẽm aliq̄ sit ituꝺi nē se transferūt Nō igiť beata vgo sol a spiritu sancto vocareť · si nō possēt ei proprietates solis aptissime applicari · Propter quod sciendum q̄ sol septem habet proprietates · que spiritualiter conueniunt virgini gloriose · habet enim sol in substantia puritatē · in splendore caritatē · in situ sublimitatem · in motu cōtinuitatē · in influētia fecūditatē · ad oia cōmunitatē · in excellētia singularitatē · in eclipsi ꝺoloris calamitatē · Primo dicto dico · q̄ sol habet in substantia puritatē · et tanta q̄ ímē omnia corporalia mil possit puriꝰ iuenīri · adeo vt oim hoim visus ex puritate eiꝰ retūdať · Quis enim aptis ocul pleno intuitu solē vñq̄ potuit intueri · Que propetas gloriose vgini aptissime ꝺuenit · optime · que p̄ oibꝰ puris creaturis tam angelicis q̄ hūanis habet excellētissimā puritatē · quā nulla creatura plena cognitiõe sufficienter poterit intueri · Vñ dicit Augꝰ Vbi de peccato agiť · mari e nullam volumꝰ fieri mētionē · Ea em̄ puritate nitebat virgo sācta · q̄ sub deo nequit maior intelligi · Vnde omnes tam angeli ci q̄ humani spiritus ammirando clamant in celis Que ē ista q̄ ascēdit de deserto Quasi · o · q̄ ē ista que in tāta puritate ascēdit · quā non solum nullus hominum · sed nullus nostrū ad plenum cognoscere potuit · pūritatē eiꝰ nostrū repellente intuitum · Vnde beatꝰ Bernardus dicit Numq̄ quis solē istū matēialē pleno ituitu aptis

oculis potuit intueri · sic nullus eius puritatem plena cognitione scire potuit et videre ¶ Secundo sol habet in splendore claritatez · per quā lucet et perlucet ōnem sū periorem et inferiorem regionem Ita vt omnia cælestia luminaria in cōparatione sui splendoris nō lucēāt · ymo nec penitus videātur · qz stellē et luna que in nocte lucēt ex superexcellenti solis claritate in die nō solum non lucēt sed penitus occultantur · Sic beata virgo omnem creaturam in vite sanctitate tam excellēter superemicat · vt in eius cōparatione omnes sancti et angeli quasi nō sint extincti videant · Vnde Ber · Sol ille materialis tam lucide in candescens siderū et lune potestatem offuscat · vt sint quasi non sint et quasi videri non possint · Sic virgo esse xpifera luminis inaccessibilis luce plucēs vtrorūqz spirituū hebetat dignitatem · vt in comparatione gloriose virginis nec possint nec debeāt apparere Videntur tamen modicū ā eius fulgore illustrātur · vt eius presētia tota cælestis curia et vniuersa eius milicia clarius icādescāt Vnde iterum Ber · Sicut omnes stelle pariter a luna splendorē suum habent a sole · nec tamen in eius lucent presentia · sic omnes sancti lucidius lucent ab eius presentia · et tamen in eius comparatione non solum nō lucent sed latēt Sicut ergo super omnia luminaria cēli sol suo lumine emicat et illustrat · sic beata virgo maria sanctitate vite emicat super ōnes sanctos · ¶ Tercio sol habet in situ sublimitatem · vt etiam ex nimis remota altitudine paruus appareat cum sit mlto maior tota terra Sic beata virgo tam in via per vite meritum qz in celo per premium super omnes puras creaturas in altissimo est locata · ¶ Propter qd status vite a meritā sanctorum in tribus consistūt sez in gratys virtutibus et deuotionibus · Et horum trium suprema a altissima attingebat · Supremuz autem in gratys est oēm gratiā abūdātissie possidere Vñ ipa gloriat de hac abūdātia Eccī · xxiiij · dicēs · In me ōnis grā vie et veritatis Ac si dicat · Omnis gratia vie huiꝰ ē in me q̄ non solum michi sed ōni hoi omni statui a etati sufficit Vnde dicit Ihero · Cetera pars pars Marie vero tota se simul infudit plenitudo gratia tum Itē Ber · Ad quid putas ab angelo Mariam dudum iam ante conceptionem plenam gratia iam plenam nūcupari · nisi vt superueniente deo in vterum nobis fieret superplena · vt quocienscūqz precibus licet tenuit moueret superfluaret · nobis liquorem gratie effundendo · Vñ expsona eiꝰ dicitur Eccī · xlvj · Vide quia non solum michi laboraui · sed exquirentibus veritatem Altissimum ergo in omnibus gratys est habere omnem gratiam · non solum sibi · sed omnibus eam inuocantibus sufficientem ·

¶ Secūdo beata virgo maria stetit in altissimo virtutum · Quia quidē supremū i vtutiꝰ

esse poterat hoc habebat Supremum autem in virtutib9 dicim9 omnes virtutes habere in sumo sine vicio impugnante· qđ in nobis minime cõtingit Quicqđ em̃ in nobis de virtutibus plantatur hoc fit impugnatione contrarij scilicet vicij· Virtus tenet medium viciorũ· et nulla in nobis nutritur virtus nisi de vicio contrario impugnemur Vnde eunucho non attribuitur virtus castitatis Quia de vicio cõtrario scilicet luxuria minime impugnatur Gloriosa autem virgo maria sic omẽs ẏtutes habuit· vt de nullo vmq̃ vicio temptaretur· ¶Tercio beata maria stetit in supremo deuotionis Tanto em̃ deuotio nostra est altior· q̃to subiectum de quo procedit et obiectum in quod tẽdit est purius Et q̃ virgo sancta purissima fuit p9 deũ· et purissimũ obiectum deum videlicet pre ombus creaturis puriorem apprehendit ·ideo ei9 deuotio sẽper extitit in supremo Quod autẽ in hys altissimis semp superfuerit ex persona ei9 dicitur Eccli. xxiiij. Ego in altissimis habito et thron9 meus in colũpna nubis In ombus ego altissimis gr̃iarũ ẏtutum et deuotionis otinue morabat ¶ Quarto sol in motu hz cõtinuitate z Nũq̃ em̃ ad momẽtũ tẽporis ad ictũ oculi requiescit· sed cursũ suum otinuat mœstanter· Sic beata maria semp fuit in motu meritorie actionis Quidqđ enim agebat hoc cũ tanta disciplina et reuerẽtia faciebat q̃ in ombus merebatur Si enim alij in ifimitus in

feriores ad talem statũm testante ps̃· peruenerũt · vt de vita eoz folium non defluat et omnia que cũq̃ faciant psperabũtur· mlto magis sine omi ambiguo de beata virgine est credendum· q̃ de omni vita sua nil vmq̃ ei vacuũ pertransiuit Nam in comedendo· bibendo ·dormiendo· et ceteris necessarijs sine q̃bus humana natura durare nõ poterit auxit sui meritũ mœstanter· quippe q̃ de ombus hys milq̃ qđ sola requirebat necessitas supfit Hec aũt otinuitas merendi ex duobus precipue agebatur· videlicet de exteriorum sensuum et membrorum ad deum continua exercitatione· mtimorũ suorum· scilicet ratione et memoria et volũtate mentis et spũs ad deũ otinua suspensione Qđ licet nobis sit ipossibile· et de ea vix p consequẽs credibile· tñ q̃ bta ẏgo in se nllũ habuit retractiuũ· eo q̃ sompnes pecci p deceptionẽ filij sublatas et ea totaliter extinctas· iõ sẽp supma merita cumulabat· Qđ si artis corporis teneritudinẽ aliqđ de exercitio oportuit dilaxari· hoc ipsũ tã ẏtuose agebat· vt etiã p virtutem distretionis que est mater ommium virtutum suprema merita reportaret· ¶Quinto sol habet influentiam fecunditatis· Nil em̃ est sub sole quod non solis influentia valeat fecundari· et sine eius virtute gignere de se fructus Vnde Philosophus dicit q̃ homo generat hominem et sol· Sic beata virgo maria fecunditatem tribuit· et sine eius auxilio null9 vmq̃ potuit de se facere fructum·

Hinc beatus Ber. Maria velut alterum solem induit sibi. a quē admodū ille super bonos a malos indifferenter oritur omnes sine differentia fecundans. sic ipsa beata virgo non discutit merita. sed omnib9 sese exorabilem. omnibus clementissimam prebet. omnium q3 necessitates āplissimo quodā misereat affectu. Nullus enim homo vllis9 proficere potuit nec proficiet in eternuz. nisi qui fecunditatem mereñdi est a deo per virginē cōsecutus. Vnde Ber. Quidq3 est id qd offerre deo pās marie amēdabe memēto si non vis sustinere repulsam. quia sicut deus non nisi per eam ad nos venit sic nec nos nec nostra opera ad deum veniunt nisi per eam. Ps. Dulciter ergo per eius auxilium fecūdamur. q3 si q3 boī faci9 p ei9 auxiliū pspeat si p nos opatuz ei9 mamb9 domino presentatur. Est ergo conuenientissima similitudo. vt sicut sol est pater ōniuz nascentiū. sic virgo sancta omnium mater est. Cū em in ea sint ōnes gratie et virtutes. quicq3 ex eisdem bonis consequimur ac recipim9 vtiq3 de virgine gloriosa Propter quod omnes electi ei9 dicuntur filij quorū omniuz ihesus cristus. sicut Luce. ij. dicitur primogenitus vocatur. . D. Sexto sol habet ad omnia cōmunitatem splendorem suum bonis et malis cōmunicans spargens illum ad loca feda et munda. Sic beata virgo omni se creature cōmunicat singul pro sua capacitate tribuens se. quod insinuare curauit in Cañ. ij. dicēs Ego flos campi Quia sicut flos campi omnib9 exponitur nulli clauditur. sic virgo sancta nulli se denegat. sed cōmunicat vniuersis. nec solum nulli se denegat sed q3 plus est ōnibus se offert Dicens illud Eccī. Venite ad me omnes qui concupiscitis me a a generationib9 me is adimplemini a ē. Vnde beatus Ber. Maria omnibus omnia facta est vt de plenitudine eius accipiant vniuersi. captiui redemptionem. egri curationem. tristes consolationē. peccatores venia. iusti gratiam. angeli leticiam. denig3 tota trinitas gloriam. filij9 carnis substantiam. vt non sit q3 se abscondat a calore eius. Vnde ergo ad mariam tanq3 ad medium respiciunt qui habitant in celo a qui sūt in inferno. a qui nos precesserunt. et nos qui sumus. et qui nos sequūtur. a nati nato rum. et qui nascētur ab illis. Illi qui sunt in celo vt resarciantē. et qui sunt in inferno vt eripiantur. et qui precesserunt vt ꝑplete fideles inueniantur. et qui sequūtur vt gratiam consequantē Merito ergo in te respiciunt omnes tocius creature pia virgo. q3 per te a inte et de te benigna manus omnipotentis quidquid creauerat recreauit . E. Septimo sol ipe in excellentia habet singularitatem. quod interpretatione nominis declaratur Dicit enim sol quasi solus lucens super omnia. eo q3 parem non habeat Sic beata virgo maria sol est nō habens in celo parē neq3 similē

super terrā Vnic Ber. Et si aliq̄ in aliquibus cōmunicēt beate virgini. vnū tamē est in quo nec primam similem visa est nec habere sequētem. gaudium matris habens cum virginitatis honore Optimā ergo ptē elegit in qua ei nō cōmunicat alien⁹ Quia sez et si bona ē fecūditas cōiugalis. melior tñ ē castitas v̄ginal⁹ Prorsus aūt optima ē fecūditas virginal⁹ Quod si advicias cuius mater est? que iam lingua poterit etiam si ā gelica fuerit dignis laudibus extollere matrem non cuiuscūq̄ de plebe sed dei. duplex nouitas. duplex stupor. sed digne pēsius aptissimē q̄ conuēiens Neq̄ enim alius filius virginem. nec deum deauit alter ptus .F. Oc tauo sol videtur habere in eclipsi doloris calamitatem. Sic beata virgo i passione filij eclipsata ē. super omnes viatores sufferens vim doloris. sicut ex Symeonis ꝓphīa ei fuerat ꝓphetatū dicētis. Et tuam ipsius animā pertransibit gladius Ob exponens beat⁹ Bernardus dicit Vere tuam animam gladius doloris in hora passionis filij pertransiuit vt pl⁹ q̄ martir esses Omnes nimirum corporeas a sensuū passiōes exæssit compassionis affectus. An non pl⁹ q̄ tibi gladius fuit sermo ille reuera pertransiens animam et pertingens vsq̄ diuisionē anime et spiritus! Ecce filius tuus O cōmutationem Johānes tibi p ihē su traditur. seruus pro domino. discipul⁹ pro magistro. filius zebedei pro filio dei. Ex hys ergo et similibus ꝓpietatib⁹ solis beata virgo solis nomine est appellata. In quem solem deus pater tabernaculum suum p̄ posuit. quia homo cristus bene tabernaculū dicitur. quia in eo vt ayt Apostol⁹ ad Colo. ij. plenitudo diuinitatis corporaliter habitabat Fuit ergo deus in homine cristo. xp̄us autem ex homine et deo in vnitate psone in maria habitabat. Vnic Bernardus Vere sole phibetur maria amicta. que profundissimam diuine sapientie vltra q̄ credi possit penetrabat abissum. vt quantum sine corporali vnione creature conditio patitur luci illi inaccessibili videat i mersa Ipsa enim meruit velut sibi matim cingi et operiri vndiq̄ et circumfundi vndiq̄. et tāquā ipso diuino igne cōcludi. agēte hoc in ea spū scō qui et nos apud deū dignet misericordit ꝓmouere

Sermo. xxxvij. De sancto Ambrosio episcopo Sermo ꝑm⁹. G

Videte. vigilate. et orate Marci. xiij. Dicit beatus Ber. In huius sci festiuitate ne cuiq̄ cuiq̄ sermonis videamur imunes. recurrēdū est ad euāgelicā lectionē In q̄ sub trium breuitate vbor sapiētia dei prius hūane pfectionis sūmā includit. Ait em Videte. vigilate. orate Ob aūt i hys trib⁹ vbis hūane pfectionis vita cōsistit. lucē clarius patebit si virtutem eorundem verborum cognoscimus Nam per verbum Videte a malis purgamur

Per secundum · scilz vigilate bo
na operamur · per tercium · scilz
orate ad perfectuz sanctificamur
Qui autē a malis purgatur bonū
opatuē · a sanctificatur hic viē
perfectus · Et quia egregius iste
doctor Ambro · virtutem horum
triūm verborū perfectissime in se
trāsformauit. Ideo placuit ad fu
am gloriaz in eius festo de predi
ctis facere mentionem · Et breui
ter hec tacta de sancto Amb · fuf
ficiant.

D. Nunc videa
mus quibus exercitys predicto
rū verborum virtutem et verita
tem in nostram vitam transplā
temus dicentes . Videte vigila
te et orate. Quomodo ergo per
verbū videte a malis purgamur
sic patet. Nam hoc verbum vide
te idem est qđ cognoscite vel itel
ligite · sicut vsitato modo loquēn
di post narrationem alicuius sermo
nis dicimus. Vides hoc . i. cogno
scis hoc vel intelligis hoc · qđ a be
atus Per · sic asserit dicens . Ille
qui videt omnia hortatur nos vt
postpositis oculis carnalibus mē
tis oculis videam? Illis inq̄ ocu
lis de quibus per Salo · dr · Oculi
sapiētis in capite eius . i. in cristo ·
qui cum sit caput nostr et corpo
ralibus oculis videri nō possit a no
bis · consequens est vt hoc intelli
gatur de oculis cordis · In huius
ergo verbi virtute tria intelligi
mus que se admodum sequunt
Vide que tria a malis omnibus
plenissime purgamur · scilicz pec
catorum cognitionem · cōtritiōez
remissionem dicit ergo nobis de
us · Videte oculis cordis introrsū
et perlustrate cōscientiam · vi
dete mala que cōmisistis · quia ne
mo mundus a sorde · nec infans
vnius diei · qđ si facimus inueni
mus immensū cumulum peccatorū ·
si tamē oculum cordis secundum
Jere · xxxi · dirigimus in directū
Sic enim dicit · Statue tibi speculam · pone tibi amaritudines · di
rige cor tuum in viam directam
in qua ambulasti · Si autem da
uid dei secretarius · cui incerta a
occulta manifestauit deus veraci
ter dicere potuit · Circumdederūt
me mala quorum non est nume
rus · Et alius quidā · Peccaui su
per numerum arene maris Quo
modo nos miseri nō possum? di
cere · quia peccauimus super om
nem estimationem · et q̄ nullum
peccatum inter omnia genera ma
li esse potuit · qđ non vel affectu
mentis vel operis effectu aliquā
do cōmisimus . J. Quia
quāto puriores fumus et vicini
ores deo tanto plura cognoscim?
et videmus · dicente Greg̃ · San
cti viri quo apud deū altius phci
unt · eo subtilius indignos se esse
deprehendunt · q̄ dum proximi luci fi
unt q̄q̄d in se ipsos latebat inuei
unt · et tanto sibi deformes foris
apparent quāto minus pulchrum
est quod intus vident · Et hoc est
qđ Ezech · viij · dicitur · Adhuc cō
uersus videbis abhominationes
maiores · quia quanto verius ad
deum conuertimur tāto maiores
abhominatiōes in nobis videm?
Verum quia omne malum displi
cet veraciter deo · et tāto āplius
displicet q̄nto verius cognoscit eē

malum Ideo si tamen vera est a
sinœra necessario sequitur displi
cẽcia ex cognitiõe peccatorũ · qõ
non est aliud nisi dolor vehemẽs
qui contrit omnia genẽa pecca
torum · Spiritus enĩ domini quia
malum secum compati non pote
rit · statim vt intus venit per ve
hemẽtem dolorem contritionis
peccata contrit et edificat puri
tatem · Vnde · in · he · xix. Spiri
tus domini grandis et fortis sub
uertens montes et cõterens pe
tras aute dominũ. sed non in spi
ritu dominus · Ac si dicat · Licz in
tli contritiõe sit veracit deus pses ·
tamẽ quia duleis ẽ dns et amara
contritio · iõ dns nõ sentit Vnde Ysa
xli · Triturabs montes a cõminu
es a colles in puluerẽ pones Per
montes et colles peccã parua et
magna figniteans. Vñ in predicto
verbo seqt · Et tu exultabis in do
mino i seõ israhel letaberis · qz p9
contritionẽ gaudiũ et exultatio i
nidit · Que duo certũ sũt signũ re
missiois peccõz · Nũqz enĩ penitẽs
gaudet donec percipiat veniam
peccõz · tũc exultabit in dño et de
leabit super salutari suo Et hoc ẽ
qõ peitẽti promittit Ysaie · xlnn.
Infrenabo os tuũ laude mea · s · p
remissionẽ peccõz ne intereas scz
per luctũ a tristitiã · ℟ Et
sciẽdũ qz de hys ebus · scz cgniti
õe · contritiõe · a remissiõe sil scribẽ
placuit · ad insinuãdũ qz sil sint tẽ
pore · qz in eo scz puncto quo ve
re cognoscim9 statim opũgimur
et i eodẽ puncto quo opũgimur
remissionem statim accipi9 · Vnde
y · he · xy · dicit Qõ postqz dauid
penitendo dixit · peccaui · Ppte
ta statiz subunxit remissionẽ di
cens Transtulit dns peccatũ tuũ
nẽ · Vnde Crisostimus · Sine õi i
teruallo lacrime penitẽtis et remi
ssio simul sunt tempore Et hoc ve
rũ est qztum ad culpã siue offesaz
dei · quã statim remittit dominus
sine mora · Licet sm Albertũ sup
missã oportet hoiez p multa trahi
antẽqz peccatuz penit9 destruat ·
et hoc qztũ ad maculã · ℣ Sequit
secũdum principale · scz vigilare
In quo verbo post mali purgatio
nem hortamur ad omnis bom ope
rationem · Hoc verbo sepe dño
vsus est in scriptura exhortãs a
postolos et nos in illis · vt super
statu nostro sollicite vigilem9 di
cit enĩ Mat · xxv · Vigilate qz ne
scitis diem neqz horã Et iterum
Quodom dico ommbz dico vigi
late · ℣ Sũt autem pre
teteris tres vigilie ommno neces
sarie · quas beatus Papa Gre
brevibus verbis tangit dicens ·
Vigilat qui seruat operando qõ
credit. Vigilat qui a se torporis
et negligentie tenebras repellit
Vigilat qui ad aspectum veri lu
minis mentis oculos apertos te
net · In prima vigilia promit no
bis bonorum qztatem In secun
da qlitatẽ In tercia veritatẽ · Vt
videlicz opera nostra sint multa
bona et vera · Que tria si nostris
operib9 addicimus · sine dubio v
tiliter vigilamus · ℣ Primo et
go vigilemus super opa nostra ·
vt sint multa sine intermissione
operantes · Quod facere mone
mur Ecclesiastes · ix · Quodcunqz

potest mañ tua instãt operare· quia nec opus nec ratio nec sapiẽtia nec scientia erunt apud inferos quo tu properas· Et iterum xi. Mane semina semen tuum et vespere non cesset manꝰ tua· qz merces ẽst opi tuo Quia vt dicit sapiẽs· In oĩ ope bono erit habũdantia· taliter agentes vt fidem nostram magnam operibus cõprobemus Quia secundũ Apostolum Fides sine operibus mortua est· Quia vt ayt Gre· Tunc vere fideles sumꝰ· si qđ verbis promittimus operibus adimplemus

¶ Secundo vigilandũ est nobis super operuz nostrorũ qualitate Vt sicut prius vigilauimus vt essent multa· sic nunc vigilemꝰ vt sint bona· Erunt autez bona· si õnem negligẽtiam et torporem abdisdem operibus repellamus Dic ij· Paralipo· xix· dicit Sit timor domini vobiscũ et cum diligentia cuncta facite· et sic agetis in timore domini cuncta fideliter a corde perfecto· Cui consonat Apꝰ ad Colosen. iij· Quodcumqz facitis ex animo operamini· sic domino non hominibus· scientes qz a domino recipietis retributionem hereditatis· Sicut ergo in prima vigilia vigilauimus opera multiplicando· Sic etiam nunc vigilemus eadem bene faciẽdo· De qbꝰ am nobis monemur in lege cum dicitur· Juste quod iustuz est exequeris· Et hoc est qđ intẽdit Gre· cuz dicit Vigilat qui a se torporis et negligẽtie tenebras repellit vt supra· Predicta ergo duo cuz magna circumspectione opemur vt videlicet multa sint et benefacta· que vero fiunt vt oportet· Quod considerans beatus Job dicit· Verebar omnia opera mea· Quod exponens beatus Grego· Quid est hoc qz Job mira faciẽs hec ipsa veretur nisi qz in sancti viri actibus verbis qz colligimꝰ· vt si placere deo veraciter cupiꝰ· postqz peruersa subegimus ipsa etiã in nobis bene gesta timeamꝰ Cur hoc statim subiungit duo fũt que in omnibus bonis necesse est vt studiose formidentur· scilz desidia et fraus· Desidia per torporẽ nascitur faciens pauca opa· qđ ẽ contra primam vigiliam· que facit multa Fraus autem fit per puatam dilectionem· quod est cõtra secundam vigiliam· qz bona nõ bene facit· Hec considerans Job dixit Verebar omnia opera mea Ac si dicat· que aperte gesta video· quid in hys latenter pertulerim ignoro· Nam predicta duo· scilz fraus et desidia in bonis operibus tam abhominabilia fũt coram deo· qz per Jeremiam quadragesimo octauo· maledicuntur qui talia taliter operantur· Vbi in antiqua translatiõe dicitur Maledictus qui facit opus dei fraudulẽter et desidiose· Quam maledictionem si cauere cupimꝰ predictas duas vigilias sollicite obseruemꝰ·

¶ Tercio vigilandum est super nostrorũ operum veritate· que tunc salubriter verificantur cum per affectum intime deuotionis et per aspectum diuine contemplationis omnes vias domini dei nostri vigilantissime

vi

obſeruamus. Sic enim dicit Pro
uerb· viij. Beatus homo qui au
dit me et vigilat ad fores meas
cotidie· et obſeruat poſtes oſtij
mei· Ad hanc vigiliam hortatur
nos dominus Luce· xij· Vt ſimi
les ſimus hominibus expectanti
bus dominum ſuum quando ue
niat a nuptijs Hoc autem vigi
lare nihil aliud eſt q̄ diligentiſſi
me obſeruare motus iternos af
fectionum noſtrarum· quib⁹ dei
preſentia alteramur a variamur
ad diuerſa genea gratiarū· Nūc
enim p̄mimur ad humilitatem·
nunc vero accendimur ad carita
tem· nunc autez illuminamur ad
miſticam veritatem· et ſic varijs
modis afficimur· ſc̄m q̄ ſpirit⁹
domini nos cognouerit indigē·
et nos ipē dignabitur promoue
re· Et ideo valde attēte obſeruā
de ſunt vie eius· quas diuerſita
tes tangit beatus Job dicens·
Quoniam furtiue ſuſcepit auris
mea venas ſuſurrij ei⁹· quod ex
ponēs beatus Greg⁹· dicit· Ve
nas ſuſurrij eius apit nobis de⁹
cū nobis latēt inſinuat quot mo
dis ad noſtre intelligentie aurez
rit Aliq̄n nos amore aliq̄n timo
re compungit· aliquando q̄ pre
ſentia nulla ſint oſtendit· aliquā
do ad eterna diligenda deſiderijs
erigit· aliquādo prius eterna in
dicat vt poſtmodum temporalijs
ſtatus vileſcat· aliquando nobis
mala aperit· et ad hoc nos inſtru
it vt de alienis malis etiaz dolea
mus· aliquando aliena mala no
ſtris obtutibus obicit· a cōpūc
tos nos miſerabiliter a noſtra
prauitate corripit· Venas itaq̄
duim ſuſurrij audire eſt furtim
diuine aſpirationis motus occul
tos tenuiter et latenter agnoſce
Quippe q̄ ad hoc venit ad nos vt
eius preſentia homo promoueat
et ad hoc recedere ſe ſimulat· vt
auidius requiram⁹ cogentes eū
atq̄ dicentes Luce xxiij· Mane
nobiſcum domine· De hac vigili
a intendebat beatus Gregorius
cum dicebat Vigilat qui ad aſpe
ctum veri luminis mentis oculos
apertos tenet Ipſa enim eſt no
biliſſima vigilia inter omnes· q̄
cito perducit hominem ad perfec
tum· ſicut dicitur Sapientie· vi·
Qui vigilauerit ad illam cito erit
ſecurus· P Sequitur
tertium principale· ſcilicet orate
per quod diximus nos et noſtra
opera ſanctificari· Vnde ſicut p̄
us per actum videndi purgari·
et per actum vigilandi meritis di
tari· ſic per actum orādi dicimur
ſanctificari· Dicit enim veritas
Johan· vj· Verba mea ſpiritus
et vita ſunt· que quantomagis
luminātē tāto veriꝰ homines ex
eis ſanctificanē Vnde· n· ad Thi·
iij· dicitur· Sanctificantur homi
nes per verbū dei et orationes
Pro quo ſciendum· q̄ tres ſunt
ſpēcies orationis pre ceteris ſan
ctiores· que ex triplici genere de
uotionis domino offeruntur· ſi
licet filialis· ſponſalis et diuina
lis· Filialis quidez oratio eſt quā
ſoli filij offerūt deo vt patri· quā
tunc effundimus cum per priora
exercitia ſublato timore peccato
rum dulci affectu dēū adoramus·

stantes in eo affectu coram deo vul
riter amantes et fiducialiter ora
tes. de paterno affectu michil di
no hesitates. sicut filius ante pa
trem participatione spiritus na
turalis filij. q semper prez vulcit
fideliter et fiducialitee orauit dul
citer dicens Abba pater. Fiduci
aliter dicens Ego sciebam quoni
az semper me audis de quo Ap?
ad Romanos. viij. Quoniam e
stis filij misit deus spiritus filij sui
in corda vestra clamantez Abba
pater. Hinc dominus Albert?
Dulcissimum est nomem patris i
ore filij. si tamen filius in spiritu
qui a patre procedit in filium o
rat deum. suspirans ad patriam
quam in isto affectu seper sperat
se tanq̃ iure hereditario possidere
Nec tamē deuotio non est plena.
quia deum diligit propter hereditatez. in illo amore oculum refle
ctens ad patriam. Ad hanc orati
onem dominus instituere nos vo
luit cum dominicam orationē pa
tris nomine inchoavit. Secun
da oratio sponsalis dicit̃ q̃ ex ta
li affectu amoris deo offert̃. quaz
tasta sponsa exhibz sponso. que
nec diligit nec quēit nec desiderat
aliquid propter sponsum Naz si
ue eam corripiat siue durum ei ex
hibeat siue percuciat. siue quocun
qz alio modo indignationis ocu
lo eam respiciat diligit tamē spō
sum. Sic oratio sponsalis orat de
um. non propter gratiam impe
trandam. nec propter patriā pos
sidendam. sed orat deum sponsuz
et diligit propter se. secunduz il
lud Psalmiste Quid enim michi
est in celo et a te quid voluj super
terram Vsq deus cordis mei et
pars mea deus in eternuz. Quip
pe qui est ei plus in affectu. q̃ om
nia desiderabilia q̃ poterit exop
tare In hac aspectione anima fi
spēsa incipit languere. et pre
impatienti desiderio estuare inter
pellans omnem celi militiā dicēs
Adiuro vos filie ihrusalem. vt ā
nuncietis dilecto quia amore lan
gueo. De hoc affectu dicit beat?
Bernardus. Subtractio amati
augmentatio desiderij ē. et quod
ardentius optat carere egrius. et
hic est languor amoris. qui non ē
aliud nisi tedium impatientis de
siderij. Q. Tercio oratio
dicit̃ diuinal' que de pleno pmp
tuario omnium gratiarū et max
ime ex diuine presentie fruitione
domino exhibetur. per quam sā
cti homines inebriati Juxta illud
Ps̃. Inebriabuntur ab vbertā
te domus tue. premimia dulcedi
ne detruncatas orationes domino
euaporant vel deficiūt i oratione.
nescientes q̃liter aut quid loquā
tur. Quod taz in figura q̃ in scp
tura deuotis hominibus legim?e
uenisse In figura sicut .i. Legum
.i. legitur q̃ Anna loquebatur in
corde suo. tantumq labia ipsius
mouebantur et vox penitus non
audiebatur. estimabat q̃ Heli sa
cerdos eam temulentam diritq
ei Vsq quo ebria eris etc̃. Simili
ter in scriptura beatus Bernar
dus super illo verbo detruncato
Dilectus meus michi et ego illi di
cit. Affectus hic loquitur non
intellectus. Et subuingit Ber.

ad q̃d ẽgo sic loq̃t spōsa ad mihil aliud ñ q̃ mira biliter delcāta· ñ qb ꝙuis dixit· nec tamen omnino sensit exprimẽ· Dñt em̃ voces suas affectus· p q̃s etiā se aī nolūt pdūt· que sūt timor meticulosas dolor gemebundas· amor iocundas· vbi grā Sicut nunq̃ merentiū singultus· vel gemit9 percussorum· vel etiam saturator ructus ratio creat· vel etiam deliberatio ordīm at· aut p̄meditatio formar Sic fla grans amor· p̄sertim diuinus cum se intra sē cohibẽ nō prevalet· non attendit quo ordine· qua lege verborum ebulliat· interdum nec verba q̃rit nec voces vllas· solis suspirys cōtētus· Inde est vt quicunq̃ ei9 modi est sancto amore flagrans· et incredibili modo exestuans· vt quantulacunq̃ euaporatione ardorẽ quem patitur ẽspiret· q̃si non sufficerat quid à qualiter eloquatur· sed quicquid in buccas venerit amore vrgente nō enuntiat sed eructuat· Ad qnam eructationẽ in p̄senti pregustādam et in futuro ad superẽffluentem em repletionem eternaliter possidẽdam nos ducat x̄ps aē·

Sermo· xxxix· ¶ De sancto Marco euangelista· sermo p̄mus·

Similis factus est leoni in operib9 suis aē. i. Machonn. dicit beatus Greg9· Quia per clamorez in deserto q̃d p̄prium est leonis· sanctus marcus fuit exortus ẽ euāgelium vete leo figuratur· q uẽ Ezechiel p̄phe ta in veteri testamento· et beat9 Johan· in nouo sub forma t figura leonis ambo in spiritu euangelistis ceteris p̄uiderunt· nec immerito· quia per rugitum fui euangely virtute mirifica dei ecclesiam edificauit Cuius vitam gloriosam· sicut in passionali legitur crebra miracula attestātur Et hec breuit tacta de sancto marco sufficiant· Nam qui de eius vita et miraculis p̄dicare voluerit in eius legenda copiosa materia inuenitur· ℞ Nunc verbum p̄positum ad nostram informationem inflectamus· aliq̃o ex eo elicientes· q̃d ad laudez dei et huius sancti euangeliste edificet mores nostros· Nam vt ait beatus Augustinus· Nullus maior deo et sanctis eius honor potest exhibẽri· q̄ vt eos pro viribus nostris imitemur· de eorum etiam vita et doctrina nostris moribus aliquid attrahẽtes· per q̃d eis assimilati ad eorum consortiū veniamus· Os igitur beatus matheus ex similitudine leonis ad tāte vite sanctitatē est p̄motus· vt eius meōria in eccia dei celebris habeatur· intueamur et nos leonē· vt ex eius p̄rietatib9 a actibus nostrā similiter vitā emēdem9· De leone tria p̄currētes· scz de leois diuersa acceptiōe· scdo de leois hic intenti acceptione· tcio de p̄etatū leois ad iustū ihoīez applicatiōe· ℟ Primo ergo videim9 de leonis diuersa acceptiōe· Greg· Quia natura vniuscuiusq̃ rei ex diuisitate opis· io· in sacro eloquio p quālibz rez licite diuersa

significantur Quod de leone qui in manibus est exemplificat ita dicens. Ecce leo habet virtutem et seuitiam Ex virtute significat deū et iustum hoiem deū q̄ virtutē habet ex natura. hominez iustū qui virtutem habet ex gratia Ex seuitia autem diabolus significat Ob autem leo deū iustū hominez et diabolū significat euidēt legi in scriptura Nā de deo leone dicitur Apo. v. Ecce vicit leo de tribu Juda radix Dauid. In quo Christus natus ex semie Dauid describitur. quem deus pater rugiēdo diuina potētia a mortuis suscitauit. De leone autez diabolo dicit .i. Petri. v. Fratres sobry estote et vigilate q̄ aduersarius vester diabolus tanq̄ leo rugiens circuit querens quē deuoret ac. De leone vero iusto hoie dicit in Pro. xviii. Justus quasi leo confidens absq̄ terrore erit. Ob exponens Gre. dicit. Qui sua spontanea mortificatione contra aduersa o ma fortitudinē securitatis habet leo congrue nuncupatur. Secundo dicemus de leonis hic intēti acceptione. Obmittentes ergo primum a secundum leonem. eo q̄ diuini leonis virtus et fortitudo sit inexplicabilis. a secundi leonis seuicia atq̄ malitia abhominabilis. De tercio leone scz iusto homine. eo q̄ ad instructionem morum nobis hic proficiat prosequamur. Tercio ergo dicem⁹ de proprietatum leonis ad iustum hominem applicatione. Propter quod sciendum est q̄ sicut in naturis rerum vel animalium legimus Leo obmissis multis alijs sex habet ꝓprietates. Consuevit enim vestigia oplanare sua cauda. rugitu suo catulos suscitare. bestias suo circuitu captiuare. draconem cauda verberare. venatorib⁹ audacter obuiare. dormiēs vigilare. hec p ordinē ꝓsequētes Primo dicim⁹ q̄ leo cōsueuit per caudā sua vestigia complanare. Quid p vestigia nisi omnia tēporalia. q̄ sūt verorū eternorum bonorum vestigia. Quid per caudam nisi cōsiderationez finis intelligim⁹? Si ergo mentem pulsauerit delectatio temporalium bonorum. q̄ sunt diuitie honores voluptates. cogitem⁹ ad quē finē nos protrahāt. q̄ excludūt a veris bonis et ꝓtrahūt ad infernū Nō ergo attendam⁹ q̄ iā apparēt. & quo nos ptē hāt. a eadē tpalia q̄ vestigia sūt verorū bonorū p cōsiderationē finis tāq̄ p caudā a nostris cordib⁹ deleāt. dicētes itta nos illō Mat. xvi. Quid p̄derit si hō lucrēt vniuersū mūdū aie vero sue detrimētū faciat? Et sic i hoc ꝓmo actu leonē ogrue imitemur. Deletis igit hys vestigijs vt i aliquō ñ impediāt

V. Secūdo imitemur leonē i rugitu. p quem leo catulos suos mortuos natos suscitat ad vitā. Sic a nos aiam nrām p dilectiōez p̄ceptoꝝ tpaliū. et inordinatū vsū eorundem mortificatā. per rugitū penitentie ad vitā meritoriā suscitem⁹. lugētes et validissimo clamore rugientes mortē anime nostre. quam ex inordinato affectu et malo vsu p̄ceptorū incurrim⁹. hūc rugitum penitentie deo tam

efficaciter exhibentes. vt dicere possim⁹ cum beato Job. ix. Tan q̄ mundantis aque sic rugit⁹ me us. q8 exponens Gre. dicit. dū electi mentis sue oculis quāta iu dicia anteponunt. dū de occulta super se sententia trepidant. duz ex vna parte culpas et ex aduer so districtum dei iudiciuz cogitāt quasi quedam in eis aq̄rū moles et fluina colligūtur q̄ in merores quasi in subiecta litora defluunt. quē rugitum penitentie dauid ex hibuit cum dixit. Rugiebaz a ge mitū cordis mei. cordis dolorē p vocis clamorem volens intelligi Sed quid p̄derit cōmissa penitē do diluere nisi penitenda cum su ma diligentia caueātur? Sic em̄ dicit beatus Gre. Vera pen̄tēti a est sic peccata penitere vt pen̄ tenda non iterum cōmittantur. Quid enim p̄derit iam lauisse si iterz sordibus inquinemur? ℣ Tercio ergo leonem iterum nm̄ timeus qui bestias nouit suo cir cuitu capere Sic em̄ legitur de ip so leone. q̄ cuz vrgente fame p̄ dam vult capere horribilez emit tit rugitū. ad cuius sonitū oīa anima lia siluarum et nemorū stant ter rita et stupefacta. expectantes e dictum sui regis cū tremore. tūc aduentu suo rapidissimo circuit aīa lia. et tunc nō audent transgre di cursum a circuitutū illum ac t minum eis constitutū. Sic ego a nos per rugitum profunde penitē tie cum nos a peccatis mundaui mus. tunc superest q̄ sollicita cir cumspectiōe circueamus bestias nostras .i. nostros bestiales mo tus. statuentes eis terminum re gularis discipline quem nullate nus audeant transgredi. ne con sentientes eis faciam⁹ nostra no uissima peiora prioribus. dicētes singulis nostris affectibus illud Job tricesimo octauo. Vnusq̄ q̄ diem̄ et non procedetis ampli us ac. statuentes eis talem ter minum. vt solum sensum moue ant et nequaq̄ peruemant ad o sensum. quia vt ait beatus Gre gori⁹. Nulla nocebit aduersitas si nulla dominetur iniquitas. Item dicit beatus Augustinus Conau piscentys nō consentire magna laus est. non sentire perfectio. Item Psalmista. Si mei non fue rint dominati tunc immaculat⁹ ero ac. Verum quia vt dicit bea tus Bernardus. Quid prodest mala tantum nō agere nisi con tingat bonis operibus insudare? ℣ Quarto igitur imitemur leo nem. qui tempore commotionis dorsum cauda percutit. Quid q dorsum nisi laborem commensu tum nostris viribus. quo per caudam nisi finem vt prius dixi mus debemus accipere? Dorsum ergo cauda percutimus si consi derantes finem q̄ non diu subsisti mus. et de hac consideratione cō mumiti dorso nostro imponimus quicquid de bonis operibus pol sumus operari. cogitantes. q̄ ci to tempus veniet in quo mhil a plius in perpetuum possumus la borare. An non sapiēs Salomō Eccē. octauo. dorsum cauda pul tere docuit. cum dixit. Quodcū q̄ potest manꝰ tua facere instā

opãre · ꝙ nec opus nec ratio nec
sapientia nec scientia erunt apud
ifferos quo tu ꝓperas · In quibus
verbis prędcã duo intelligi volu
it Nã de eo ꝙ dicit Quodcũcꝙ po
test manꝰ tua facere · de ope dor
so imponendo monuit In eo aũt
ꝙ subiunxit Quia nec opus nec
ratio nẽ · De vite moũit breuita
te Possumus etiam hanc senten
tiaz aliter accipere · vt si ex negli
gentia aliquid subrepserit · et nõ
omni tempore dorso cõmensura
ta opera imponamus · nõ iã cau
da vel flabello sed fortissimis di
sciplinis dorsuz vsqꝫ ad effusionẽ
sãguinis flagellem? Juxta illud
Eccl · xlv · Seruo negꝫ latera san
guinare Qđ si dixeris istud Pro
uerbiorꝫ · xxxi · Vires non suppe
tunt Respondetur qđ ibi subun
gitur Qui inspector est cordis ip
se intelligit a ob seruatorẽ anime
tue nil fallit Vex quia secundum
Boetium Nemo taz composite fe
licitatis est · qui non in aliqua p
te cum status sui qualitate vixeẽ
Eo ꝙ alꝰ nõ tãta alꝰ ñ talẽ opa
faciãt vt oportet ꝓpẽ infinitas
negligẽtias ꝗs cõmittim? mœssã
t Ideo diuina misericordia nrãm
salutem desiderãs flagellis nos i
sequitur · vt qđ minus est in ope
rib? misericordia resarciat per fla
gella Et ideo qualiter hęc flagella
suscipiantur · a suscepta sufferan
tur Sed itez nos iformat . X.
Quinto ergo in naturis aialium
legiẽ de leone · cũ se seserit a vena
torę insequi · tunc gloriosũ se val
de reputat · et vibrans caput et
fremens animo · gaudens se pre
parat ad bellum Nec siluas tunc
repetit ne fugere videatur · sed in
aperto campo se recipit · vt a ve
natoribus insequentibus facilius
inueniatur Sic et nos cum nos sẽ
serimus a domino tribulari hoc
nobis pro maxima gloria reputẽ
mus · et de eisdem gaudentes ex
intimo desiderio · dicentes nobis
illud Andreẽ · O bona crux iãdiu
desiderata · et siunt iam coram
piscẽti animo preparata · secur?
et gaudẽs ad te venio a c̃ · An ñ
vere glorioſi sumus · qui ex tribu
latione certum pignus habem?
ꝙ pre ceteris pl? accepti sumus
deo? Juxta illud Thobi · ij · Quia
acceptus eras deo necesse fuit vt
temptatio probaret te · An non
vere glorioſi sumus q̃ p ceteris de
o singulariter accepti sumus et
placem? Sic em̃ dicitur in libro
Judith · viij · Omnes qui deo pla
cuerunt per multas tribulationes
trãsiere fideles · An non pro max
ima gloria nobis reputabitur ·
ꝙ pre ceteris deus dignabitur
sua gloria nos sublimare · dicẽte
Apo . ij · ad Corin · xij · Jo qđ mo
mẽtaneũ est et leue tribulatiõis
supra modũ in sublimitatẽ eternam
glorie pond? operatur in nob? Quã o
siderãs Ap? de suis tbulatioibus
gloriabat dicẽs Sẽp abũdo gaudi
o in omni tribulatiõe Vic Jaco ·
hortatur nos capitulo primo di
cens Omne gaudium estimate fra
tres cum in temptationes varii
as inciderit is Verum quia dignũ
est · vt in bonis et fidelibus operi
bus lassati recreemur · a in tribu
latioib? fatigati asolemur Jõ p?

p̄dicta agendū sit a leone iterū
informamur siue instruimur A
Sexto ergo de leone legitur. q̄
apertis oculis quasi vigilans dor
mit. Per quod informamur. vt
si post bonorum operū lassatiōez
quietari. et post tribulationum
fatigationem cupimus consolari
iterne contemplationi studiosi⁹
intendamus. in qua si forsitā vo
lumus dulciter delectari. p̄mū
postpositis actionum tumultib⁹
interius ingrediamur. et colle
ctis affectibus de cunctis locis. so
pitis omnibus exteriorib⁹ sensi
bus omnia interiora nostra ad
dominum dirigamus. et in ipsū
nos dulciter suspendamus. Q̄d
si fideliter agim⁹ condescendit no
bis deus. et ad nos vt ita dixeri
descendit de sua nobis dulcedine
p̄pinans. p̄ter quod inebriati o
mium laborum et tribulationum
quas vnq̄ pertulimus mercedem
accipimus copiosam. q̄d bene fi
guratum legimus Exo⁹. xxxiij.
vbi in legis datione dicitur. q̄ a
scendit moyses in montem et do
minus descendit. Quid per mon
tem nisi sublimis contemplatio
accipitur? In quem tunc ascendi
mus. cuz ad ea que vltra infirmi
tatem nostram sunt contemplan
do subleuamur. tunc dominꝰ de
scendit. quia aliquid de se ad gu
standum anime exhibet. q̄d quā
tumli bet parum sit. omnium ta
men laborum pariter et tribula
tionum plenum confert refrigeri
um. soluens dominus q̄d p̄misit
Deut. viij. Fretum omnium abū
dantia perfrueris. De hac fruitio
ne dicitur in Canticis. Ego dor
mio et cor meum vigilat. q̄d ex
ponenens beatus Gre. dicit. Fo
tis dormio sed intus cor vigilat.
quia dum exteriora quasi non se
tio interiora soleter apprehendo.
Nam q̄ exteriores sensus ab huꝰ
vite tumultib⁹ sopitos habz va
cante mente interna viuacius pe
netrat. cum ad se admittere cuā
tum secularium tumultus recusat.
Plura de leone dici poterant. si
causa breuitatis que dicta sūt suf
ficiant. Ad laudem et gloriā dñi
nostri ihesu cristi amē.

Sermō. xl. De sanctis Philippo et Jacobo apostolis. Sermo primus.

Scitis fres quomodo vos
oporteat imitari nos. quo
niam nō inquieti fuim⁹
inter vos. Neq; enim panem gra
tis manducauim⁹ ab aliquo. sed
in labore et fatigatioē nocte et di
e operantes vt nosmetipsos vob
formam daremus. ij. ad Thess.
iij. dicit beatus Gre. Illi modis
ommib⁹ ad exemplum viuēdi de
bent pertrahi qui cunctis passio
bus carnis mortui tantum spūa
liter viuunt. qui prospera mūdi
postponunt. qui nulla aduersa
pertimescunt. qui sola interna de
siderant. qui nulla illicita p̄petrā
ta perpetrata ab alijs deplorant.
qui se imitabiles in cunctis que
agunt insinuant. et nil in se ha
bent quod erubescant. Et quia
gloriosi isti principes hanc descrip
tionem veraciter in vitam suam

transplantabant. Jxo se nobis
ꝓponunt in exemplum imitati
ōnis sine tubore dicentes nobis
verbum propositum. C.
In hys ergo verbis duo possum⁹
intelligere. scilz imitatioīs exhor
tationē. Secundo vite sue quam
imitari debemus descriptionem.
Primum ibi Scitis fratres a ē Se
cundum ibi. Neqz enim panem ḡ
tis a ē Quod si ad eorum exhorta
tionez eos decreuerimus imitāi.
sicut ipsi viriliter agentes in con
uersatione continentiam. in pre
dicatione sapientiam. in passiōe
patientiam domino exhibebāt.
sic et nos eadem tria in vitam no
stram possumus transplantare.
Debet ergo per ordinē prosequē
tes primo in vitam nostram pu
ram cōtinentiam trāsplantem⁹
Primo añ omnia dominū dēcā
tes. vt eandem continentiam no
bis donet Ipsa enim tāte est no
bilitatis et virtutis. ꝙ nullus eā
per se et propryis viribus habere
valeat misi dederit eā deus Et hoc
est quod Sapiē. viij. dicitur Non
possum esse continēs misi de⁹ det.
et hoc ipsum erat sapientie scire
cuius esset hoc donum. Quis enī
a se habere poterit quod tantev
tutis ꝑputaē i scꝑta? Sic em dici
tur Eccī. xxvj. Omnis ponderati
o non est digna continentis ani
me. que cuz deuote a deo postula
ta fuerit. tunc homo ad ipsam ac
quirendam de suo libero arbitri
o et proprio conatu debet pone
re ꝙtū potest. Quod etiam a no
bis requirit deus singulis nobis
dicens illud Eccī. iij. Contine et

congregea cor tuum in sanctitate
Os misi hō posset non dicere no
b illud Eccī. iij. Sapiēs cor a intel
ligibile abstinebit se ab illis scilz
peccatis. a tunc in operibus uisti
tie fuccessus habebit. D.
Debem⁹ autem nos a triplici ma
lorum genere ꝺtinere. scz a damp
nabili iniqtate. delectabili volup
tate. et mordinabili superfluita
te. qz ꝓmuz ꝙuat nos a regno ce
loz. Secūdum a ꝺsolatiōe spiritu
alium bonoz. Tercuz a statu p
fectoz. Primo debe⁹ nos ꝺtinē
a dāpnabili iniqtate. hoc ē a pec
catis mortalib⁹ ꝓpt̄ que solūmō
dampnamur Nā vt dī. i. Joha. iij.
Qui facit iniqtatē facit qz
iniqtas peccatū ē Vocaē aut hoc
peccatū mortale dāpnabile. ad
dīam aliorū peccoz. que nō dāp
nant ꝛ deformant vt fūt vialia.
peccatū autē mortale iō sic dictū
ē. qz mortificat et dampnat ꝓ
trahēs ad ifernū a celo ꝙuat.
Secundo debe⁹ nos ꝺtinē a dele
ctabili voluptate. qz nunqᵭ vera
liter spirituales eri⁹n a nīis nos
voluptatibz abstraha⁹ Dīc Eccī.
xviij. Si dederis aie tue volupta
tes suas faciet te gaudiū inimicis
tuis. Quod autem voluptas im
pediat spūalē ꝺsolationē. dicit
Job. xiij. Lapides excauāt aque
Os ē dicē aq carnīliū voluptatū
excauāt. i. attenuāt lapides. i. veli
gliosos fortes. i. duros ad modū
lapidum. Vñ Aug⁹. Si a⁹ hz vñ
oblectē extrīsec⁹. sine delitys ma
nz intrīsec⁹ Quia vt ait Ysaias.
xxviij. Angustatum est stratum
ita vt alter decidat. Nam vt ayt

beatus Bernardus. Impleri aīma visitationibus non poterit. que carnalib⁹ desiderijs subiacet. sed quanto illis euacuabitur tanto istis implebitur. si multū multum. si parum parum. ¶ Tercio abstinere debemus ab ōni superfluitate solis necessarijs contenti. Illa enim promissa sūt nobis a deo patre in viaticum volente. vt neq; p̄ vite necessarijs sollicitemur. Sic enim ait dom⁹ Mathei. vi. Nolite solliciti eē dicentes. Quid manducabimus aut quid bibemus. Scit enim pater vester celestis quid vobis necesse sit. Unde Eccī. xxix. Tantum fideliter age. et inuenies omni tempore quod necessarium est. Qui enim promisit necessaria voluit nos ōmino superflua deuitare. Unde Prouerbiorum. xxx. Duo rogaui te ne deneges michi anteqū moriar. meridicitatem et diuitias ne dederis michi. sed tribue tantum victui meo necessaria. ne forte saciatus illiciar ad negandum deum. et dicam. Quis ē dominus. aut egestate compulsus furer ac periurem nomen dei mei. Ex hijs ergō que dicta sunt vera et sancta constituitur continenti a. quam qui in vitam suam trās plantauerit fortissimum habet in celum sancte vite. que cum magna sit non erit ab homine sed a deo. Sic enim dicitur Sapiētie. vii. Sciui q̄ non potui esse continēs nisi dom⁹ dederit michi. aut hoc ipsum erat sapientie scire cuius esset hoc donum. ¶ Secundo habebant sancti apostoli sapientiā in predicatione. Sic et nos studeamus habere sapientiam. et si nō in predicatione quod paucorum est saltem in operatione vt omnia opera nostra sapienter dispoāmus. ¶ F. ¶ De hac sapientia a qua sancti homines denominatiue sapientes dicuntur tria p̄mittenda sunt. scilicet quid dicatur per hoc nomen. secundo quibus debeatur. tercio que vtilitas consequatur. ¶ Primo dicamus quid sit sapientia que nihil aliud est nisi deus. de qua dicitur Job. xxviii. Sapientia abscondita est ab oculis omnium viuentium. quia vt ait Ysido. Deus sibi soli cognitus est et homini assumpto. de qua adhuc expressius Apostolus dicit. Christum dei virtutem et dei sapientiam. Hec autem sapiētia datur in spiritu tribus operibus et occulte. ¶ De qua etiam dicitur Job. vt supra. Sapientia vbi inuenitur aut quis est locus intelligentie eius. Et respondet Sapientia trahitur de occultis hoc ē de spiritu interiori. ¶ Secundo dicendum quibus exercitijs debeatur. aut quibus exercitijs acquiratur. Dabitur autem triplici genteri hominum. scilicet humilibus. separatis a carnalibus. a mundi tumultibus. ¶ G. ¶ De primo dicitur in Job Abyssus dicit. non est in me scilicet sapientia. quod exponens beatus Gregorius dicit. Quid per abyssum nisi superbi signantur. qui cum dicant. sapientia non est in me. relinquit per oppositum. q̄ in humilibus ē quiescat. ¶ Secundo sapientia

datur abstractis a carnalib9. Et hoc itē dicit Job. Sapīa non īuenīt in tra suauiter viuentiū .i. nō īuenītur in cordibus eorū qui voluptuose viuunt. Unde Ysaie. xxxiij. Quē docebit sapientiam? Et vñdet. Ablactatos a lacte euulsos ab vberibus. De quibus dicit Greg. Quisqs adhuc huius vite voluptatibus pascit ab eterne vite intellectu separatur. Tercio datur etiam sapientia alienatis a mundi tumultib9 Job. vt sup. Mare dicit non est meū. Quid per mare qđ īq etum est et tumultu cōtinuo agitatur. ñ laborantes in seculo itelligimus. In quibus qr sapientia non est, relinq̄tur q habitat in abstractis. De hys tribus dī Ysaie. lxvi. Ad quez respiciam ñ ad pauperculū et cōtritum spiritu. et trementē sermōes meos. Per hoc q dicit pauperculū tangit humiles qui sunt paupes spū. Per secundum vero q dicit cōtritum spiritu tangit separatos a carnalibus. Sed per tercium scilicz trementem sermones meos tangit alienatos a mūdi tumultib9

Tercio dicendū est que vtilitas cōsequatur eos in quibz habitat sapientia. Et dicimus q possident omne bonum. Cum enī deus sit sūmum bonum. necessari o relinquitur. vt qui deum habuerit qui est vera sapientia i se habeat omne bonum. Ipse enim ē illa sapientia de qua dicitur Jacobi. iij. Que de sursum est sapientia primum quidem est pudica. deinde pacifica. modesta. suasibilis bonis cōsentiens. plena mia. et opibus bonis. In hac descriptiōe sapientie dine tangitur oē bonū eius. cū sapientia diuersos diuersimode inhabitat. scdm q plꝰ et minus ad sapiam se disponūt. Nam incipientibus dat timorez. proficientibus laborē. perfectis dinū dat saporē. De primo dī Prouerb. vij. Initiū sapiē timor dni Sui det lō opera nō negligere. et sollicite cauet oē malū. Nā scdm Ds. Nichil deest timentibus ipm Secundo hoc est in merito proficiētibus dat laborem. faciēs efficaciter opari et vtiliter laborare. Deus enim cooperans dat virtutez operibus. vt ab ipso gtissima ac cēptenē et fiant digna ꝛmuneratione eternorū. q sine deo nil valēt. Qđ diderans sapiens petit dicens da michi dñe sedium tuarz assistricē sapiāz. vt sciā qd acceptuz sit corā te omin tpe. Quicqd em sine deo facim9 perit. sed qđ cū deo facim9 pmanet in eternū quēadmodū cooperans est eternus Gre. Oē qđ scdm pns se cu lū agit vix vsq ad mortē sufficit Qđ vero p ēna vita agit etiam p9 mortē seruat. et tūc apparē i cipit cū laborū carnaliū structura cepit ñ videri. Tercio hoc est i fine dat saporē afficiēs aiaz de oibz put singula sapiunt scdz veritatē. de q sapia dicit Ber Inueīsti plāe sapiaz si singula tibi sapiūt put sūt. peem a vicia tāq̄ vilia et oīno fugienda. t palia aūt velut caduca et oīno ꝺtēpnēda. eē na vero tanq̄ sūmo de siderio affectanda. nec tales affectus īsunt

nobis ex iudicio tationis · velut coacti · sed ex sapore sapientie · sic scimus velut naturaliter affecti · Habemus ergo veram sapiē tiā si peccata defleamus · si huius scī desiderabilia otempnam9 · si futura bona sciz celestia toto desiderio appetam9 De hac sapiētia dicit Pro · vin · Melior est sapienti a cunctis opib9 pciosissis a omne desiderabile non potest ei opari · Talem sapia vnit nos deo et assimilat · et talit affecti non possu9 aliud velle q̄ q̄d deus vult · dicēte Ber · Vnitas spiritus cuz deo ē voluntatis perfectio · cū iam nō solū vult quod deus vult · ē in affectu ē perfectus · vt nō possit nolle q̄d deus vult Velle autē q̄d de9 vult hoc ē iam deo simlē eē ¶ Tercio glorioši isti principes i passiōe habebāt patiam Sic et nos in oib9 q̄ patimur nō soluz patiētiā habeam9 · ē gaudēt̄ hylarit sufferam9 Juxta illud Jaco .i. Oē gaudiū existiate cū i tēptatiōes vāias i cideritis · ¶ Est aūt tplex patiēs m statū tpliē electorū · scz incipiē iū · pficiētiū · et perfectōz · Et m hāc diuersitatē statuū pātiavari at̄ · Nā incipiētes debēt mala sua sustinere patiēter · proficiētes autē libēter · perfecti vero gaudent Qui tres moi m tripliē hūc statū muemūtur in Paulo · Nam in pmo stetit · ij · ad Cor · vin · cuz dixit · Tribulationē patimur · sed n angustiamur · Que verba sonāt q̄ ptulit patiēter · In secūdo stetit cum ibidez dixit · xij · Ego libēntissime ipendā et superipendar ipse p aiab9 vestris In tercio stetit diēs ad Gala · vltio · Michi absit gl̄ari nisi in cruce Jhesu Et iterū ad Col · vij · Supabundo gaudio in oi tribulatiōe · Hoc operan te totū in hoibus scis dño nrō ac

Sermo · xli · De muētione sācte crucis Sermo ·

R

Benedictum ē lignum per q̄d fit iustitia Sapie · xiij · dicit Gre · super illo verbo Job Lignū habet aē In sacra scriptura ligm noie crux dominī nostri figuratur Et subiungit exemplū siē cu dicit Mittam9 lignū in panē ei9 Lignū q̄pe in panem eius mittē ē dīco corpi crucem adhibē Sic in ꝓposito lignū p q̄d fit et fcā ē iustitia nō ē aliud nisi crux xp̄i · eo q̄ nl̄ū aliud ꝓponeū fuit ad faciēdū iustitiā n̄ illis · ¶ Dui9 g̃ vbi occasiōe ea p ordinē ꝓseq̄mur · s. de h9 ligm bñdictione · ligm crucis distinctiōe · iustitie exhibitiōe · Primo g̃ dicēdū ē de h9 ligm bñdictiōe · hoc ē cur hoc lignū sit a deo dicat bñdcm Vñ sciēdū i vet̄i testam̄to ꝓpt̄ tpliē causā bñdictiōez legi9 exoptatā · s. ꝓpt̄ liberatiōez · ꝓpt̄ semis mltiplicatiōez · et eti gl̄ificatiōem · ꝓpt̄ q̄s tres cās lignū crucis iuēt̄ dū tūc merito dz bñdcm · ¶ Prima de causa fria Judith legit bñdeā · s. ꝓpt̄ ꝓpli sui liberatiōez de q̄ dz Judich · xiij · Bñdixit te ds in virtute sua · q̄ p te redegit ad mchiluim inimicos nrōs Que meruit hāc bñdictionē · q̄ ab inimicis suis dei populū liberauit ¶ Secō Tobias bñ dz · scz p semis mltiplicatiōez · et

ex eō et vxore eius sara soboles
p creēt et pereate multiplicent
Sic em dī Thobi. ix. Benedicat te
dñs de ysrl et dicatur benedictio fu
p vxorē tuā a sup parētes vros.
a videatis filios vros a filios ve
strorū filiorū vsq ad tcia et quar
tā generationē. a sit semē vestrū
benedictū a deo isrl q regnat i secu
la seculorū. Tercio legi Jacob
patriarchā a pre suo Ysaac benedictū
exoptante ei celi benedictionē Sic
em dixit Gen. xxvii. Deus omi
potens benedicat tibi. a det tibi benedi
ctiones abrahe vt possideas trā pe
regrinationis tue. quā pollicit ē
auo tuo Vnus th benedictionib bñ
dixit Jacob filio suo Joseph i tra
egipti. dicēs Gen. xlix. Omipotēs
benedicat tibi benedictionib celi de
super. Ecce tercia benedictio Et
benedictione abissi iacentis deor
sum. Ecce prima Et benedictiom
bus uberū et vulue Ecce secunda
In pma optabat ei et sei suo ab
inferno liberationē. et in secun
da vō semimis multiplicationez
Vnus ergo tribus dñi benedictio
nibus confluentibus in vnam
benedictionem venerāduz lignū
crucis ē et dicitur benedictuz Nā
per eam ab inferno sumus libera
ti. meritis a gratia ditati. ad celū
deputati. a ideo ex profundo cor
dis et cuz omni reuerētia pstrati
dicam oēs. benedictū lignū p qd fit
iustitia

Q. Nā p hoc addi
tuz scz per qd fit iustitia lignū cru
cis ab alijs lignis specificat Est e
nim triplex lignū de quo legit istrip
ta. scz puaricatioīs. maledictionis
benedictionis Lignū puaricati oīs ē
ex fructu primi pentes gustantes p
uaricati sūt mandatū dni. Lignū
maledictionis ē de quo dī Deut.
xxi. Maledictus oīs q pendet in li
gno i qd scelerati p suis sceleribz
suspēdunt. Lignū benedictionis est
nrm lignū crucis venerandū. V
Prio lignū crucis dī benedictū. qz
p ipsū sumz liberati. In eo enim
passus xps opleta passioē crucis
descēdit in limbū et pres in absol
uit p fue pritie illustrationē vt il
luc nos n velimz mimez veiamz.
Et hoc est qd apte dicit Gre. Ec
ce nos q redēptionis grā redēpti
sumz hoc iā celestis muneris ha
bemz vt cū a carnis nre habita
tione subtrahimur mox ad celesti
a patria ducamur. qz redēptor nr
claustra inferni penetrās electoz
ex in aias reduxit. a nos illo ire
n patit vn iā alios descendendo
libauit. sed q an ei aduentū i
hunc mundū venerant qtūlibet
de vtute iusticie haberēt ex corpi
bz educti i sinū patrie celestis recipi
n poterant Vn. Jacob patriarcha
dixit Ge. xlix. Salutare tuuz ex
pectabo dne. io lugens descendā
in infernū Ite Balaā in spū pphe
tie Nūi. xxiii. dixit. Videbo eū s
n mō. Intuebor eū sed nō ppe. eo
qz quātūlibet sci eēnt. in limbo
tn captiui tenebant donec p bñfi
cium crucis xpi illi a nos sumus li
berati. V Secundo reuerendum
lignū crucis bñdictū dī qz p illud
sobole vtutū grāz et meritorū su
mus p oia multiplicati piter et
ditati. Nā merita xpi et omnū san
ctoz in virtute passionis eoadu
nata pticipamz et p oia cōicamz

deus possit nobis dicere illud Ge
nesis·xxx·Quicquid habuisti an
te meum veniret ad te· et nunc diues
effect⁹ es· benedixit q̄ tibi deus
ad introitum meum· Vnde·p·ad
Corinthios primo· Gratias ago
deo meo p omnibus vobis· quia
diuites facti estis in illo· ita vt ni
chil vobis desit in vlla gratia·
Tercio gloriosum lignū veneran
de crucis nostre benedictum dici
tur ꝓpter celestis regni aptionem
et nostrā introductionē· Nā per
crucis passionem celestis regni ia
nua est apta Nō pulchre figura
tum legim⁹ Numeri·xxxv·vbi
dicit Exules et pfugi ātē mortem
pontificis nullomō in vrbes suas
reuerti poterūt· ꝙ remanebūt in
vrbib⁹ refugij donec sacerdos
magn⁹ qui in oleo scō vnctus fu
erit moriat Vnde ipse dñs p Ps·
dicit Singulariter ego sum donec
trāseam Quia null⁹ ḡtūlibz sanc
tus celū intrare potuit· quousq̄
in ligno crucis p mortem xpi pre
uaricationis debitū est solutum
Expedito ergo primo mēbro sciz
de ligni bñdictiōe nūc seruato or
dine dicendū ē de crucis diuisione
Sciendū ergo q̄ in passione
dñi triplex erat crux· scz mali la
tronis· et boni latronis· et crux
xpi Que tres cruces significant
triplex martirium De ꝓma cruce
mali latronis descendit ad infernū
De scda in celū De tcia cruce xp̄us
trāsijt in supmā plenitudinē oim
bonor⁹ suor⁹ Hec aūt ꝓplex crux
vsq̄ in finē scli hz martires suos
Optet em̄ oēm hoīem velit nolit in
aliq̄ cruce illa⁹ tū pendere et mar
tirū suū ꝓplē Nā mali hoēs et ma
ligni peccatores pendēt in cruce mali
latronis de qua a ipi cū malo la
trone trāseūt ad infernū Ms aūt
tales habent martirū ipi de se fa
tētur Sapiē.v.Lassati sumus i
via iniquitatis et ambulauimus
vias difficiles de quibus dicitur
Je.Vt inique agerent laborauc
runt. Boni autez homines qui ꝓp
ter deū abstinēt a peccatis a faci
unt bona que possūt· pendēt in cru
ce bni latronis· a cū eo puenīūt
ad regnum celorū Perfecti autem
sci q̄ pfecte imitāt deū· nō declinā
tes ad dextrā nec ad sinistrā· cū
xpō pendēt i sua cruce trāseūtes
de illa ad supna ꝑmia pfectos Et
q̄ neō declinare poterit nisi in ali
q̄ cruce istaꝝ triū patiat martiri
ū· eligat quisq̄ in q̄ cruce suū ve
lit martirū sustinere Naz ad labo
res et passiones ex ꝓma puarica
tiōe abdicti sum⁹· vt neō valeat
hys carē Vnde Gen·iij·In sudo
re vultus tui vescēris pane tuo· I
te vultus tui vescēris pane tuo· I
tē Job Nō inuenit in terra suaui
tē viuentiū Et subiūgit Sicut aues
advolādū sic hoies nascūt ad labo
rē Et q̄ neō sine cruce passionis vi
ue poterit eligat q̄ prudēt ꝓ se a
gē voluerit crucē salutarē a q̄ tāde
felicit absolut⁹ viuat cū dño in
ternū Nūc has cruces breuit pene
tram⁹· vt videamus q̄ in q̄ cruce
pendeāt· a quos q̄libz in sua cru
ce sufferat cruciat⁹· Est ergo ꝓ
ma crux mali latronis et cū eo o
mium peccatorum· qui cruciantur
et fatigātur vt ea sibi attrahant
que in hoc seculo concupiscunt·
Quorū alij inhiant honorib⁹· alij

diuitijs alij voluptatib9 · q̄ vt ꝺ
sequanť diuersis afflictiomb9 ar
ceruntur · qꝝ vt dr̄ Eccī · Nō est ei
bñ q̄ affiduus est in malis Ver ·
Sunt qui labores fustinēt. sed ñ
est eis ps in deo · vigilat raptor ·
ferro vestitur vt prevā rapiat · vi
gilat fur vt domū fodiat aē · et
hȳ omnes longe sunt a dolore q̄ꝑ
dñs cōsideāt Sed de hȳs doloribꝫ
dicit Boecij · O q̄ꝑ multis amari
tudinibus hūane felicitatis dulce
do respersa est Et subiungit Anx
ia em̄ est res huānorū bonorū odi
tio ſ̄ q̄a nunq̄ꝑ tota pueiat vel nū
q̄ꝑ ꝑpetuo sb̄sistat . O. ¶ Dabz
autem hec crux peccatorum qua
tuor cornua que eos miserabiliter
cruciant et affligunt · vt nūq̄ꝑ ad
momentum tpis requiescāt · Nā
superior ps crucis est superbia · q̄
laborant vt alijs dominentur In
ferior ps luxuria vt voluptatibꝫ
delectentur . Dextruz cornu est a
uaritia vt diuitie acq̄rantur Sini
strū inuidia vt de bonis aliorum
crucientur · Ex hȳs q̄tuor infecti
ombus torquenť vt nūq̄ꝑ req̄escāt
ipȳ · De q̄bus ¶ Isa · lvij · Impij q̄
si mare feruens q̄ꝺ q̄escere nō po
test · Et in Pro · xxix · Sive iracū
tus aut rideat nō inuenīet req̄z
Quia dr̄ Sapie · xvij · Semper p
sumit seua perturbata conscientia ·
De quibus Iob · xv · Sonitus ter
roris semper in auribus eius . Et
quia de hac cruce maledicta itur
ad perpetuos cruciatus Ideo hac
cruce derelicta cuz bono latrone
cruci penitentie cōfigamur . quia
de illa omni certo certius cum bo
no latrōe ad celi gaudia veniṁ?

¶ Secunda ergo crux est boni
latronis . et est crux penitentiuz
habens quatuor cornua sicut pri
ma · Nam superior pars hȳ crucis
est dolor a cōtritio de offensa dei
cui includimus oia penalia · que
ad placandū deum possum? exhi
bere · sicut est cōfessio satisfactio ·
dolor · gemitus luctus deuotioēs
que de superiori parte rationis et
ex corde dolentis ꝓcedere videnť
Hec oia in vnū cōgesta et surſuz
ad oplacandū deū euaporata ꝑ su
periori pte crucis accipim? . Secū
da ps crucis est ps inferior ¶ In
quā ptē pedes de terra eleuati du
ro clauo ofigūtur · per qꝺ oīs ter
rene cōsolationis abdicatio intel
ligitur · Nā per pedes affectioēs ac
cipimus · quas de terra leuamus
et per clauū crucī affiginus · cuz
easdem affectioēs ab omni terre
na consolatione longius separa
mus · et per clauū duriṁ timoris
crucī cristi et eius passioni cōfigi
mus · nil aliud cogitantes · nil sci
re nos arbitrantes ñ ihesū cristū
et hunc crucifixū ¶ Tercia pars
crucis ē cornu cui dextra man? cō
figit · per quā manū q̄ pmpta est
ad largiendū ignoscibilitas que
est virtus iter oēs vtutes largis
sima designat · Que vt ait Crisо
maxīe hoiēz assimilat deo · q̄ ñ so luz
crucifixorib9 suis indulsit · sed p
eis apō prēz intercessit dicens · Pa
ter ignosce eis aē · ꝓpt̄ qꝺ de hac
vtute in scriptuā sepius admone
mur . Nūq̄ꝑ em̄ deū offensum pla
cabimus nisi et nos nostris offen
soribus ignoscamus · Unde Eccī ·
xxviij · Proximū tuo noceti

te. a tunc depecāti tibi peccata soluēt Et iterū In hoiem silem sibi ñ hz mīaz et p peccatis suis de p̄cabit aē. Vnde veritas Mat. vi Dimittite a dimittemini Quod si vos ñ dimiseritis. nec p̄z̄ester celestis dimittz vob. ¶ Quarta ps huiꝰ crucis est sinistrū cornu. p̄ qđ ablatorū restitutio designatur Quia vt ayt Augꝰ. ſō dimittit peccm ñ restituat ablatū Dicitur enī Leui. vi. Reddet oīa a q̄ p fraudē voluēas optinē voītegres Vide nn. fx. vin. Restitue ei ōmia q̄ sua sūt. Nō ñ solū de rebz s etiā de fama et de honore a de oī bono hominis indebite ablato itelligēdū ē. qz corā deo imo a deo maledicti sūt q̄ p̄ximo suo q̄ dḡ de fama vel honore suo surripiūt. Dicēte dño Deu. xxvn. Maledicūs q̄ trās fert terminos proximi sui. De ꝛci a cruce. q̄ alta mimis ē a sūblimis. et magm sūt p oīa q̄ cū christo p̄sedent in ea vsq; ad festū exaltatiōis loq̄mur. Ad laudē dñi aē.

Sermo. xln. ¶In natiuitate Johis baptiste. Sermo p̄mꝰ

IOhānes ē nomen eiꝰ Luc. Dicit quidaz doctor. Nomina sūt mūēta ad signficādū res multas. Vbi ergo sūt mlte res. ibi optet haberi multa nomina ad signficandas res mltas. Cū ergo gloriosus iste prīceps p̄ vite scitatē mltas hēat p̄rogatiuas p̄ ceteris. Ideo ad ex p̄mēdas illas optuit eū mltis nominibz appellari. De qbz noibꝰ p̄ter plixitatē. que mater ē fastidij tauēdā tātuz ꝛa eius noia in me diū p̄feram. vt ex eisdē saltē tenuit huius gl̄osi principis preeminatiuas ognoscaꝰ. Dz em Johēs vox angelus. q̄ p̄ hoc hz plura noia. qz vno noie vel vocabulo eius scitas non pot erat explicari de p̄mo noie dicit Johan. i. Fuit hō missus a deo de secūdo dicitur Ysaie. Vox clamātis in deserto de tercio p Malachiā. tercio. Ecce ego mitto angelū meū. dicit aūt Johēs propt̄ gratiā p̄uenīētē Vox p̄ gr̄ām ocomitātē Angelꝰ p̄ gr̄ām ofūmātē Vere de laude huiꝰ principis tacta breuit fulciāt. ¶ Nūc materiā sermonis ad nr̄ām edificatiōem q̄ztū dñs dederit ouertamꝰ. effectꝰ illoꝝ noīm et realē veritatez totis viribz imducētes. quos viz effectus tunc impleticordit oseq̄mur. si q̄ztū possumꝰ ad gr̄az habilitamur. Hoc imitamur. ad p̄fectōez āgeli conamur De p̄mo g noie. s. Johēs q̄ gr̄ia i p̄tat sit p̄mus sermo De secūdo secūdoꝰ. De ꝛcio tercius. ¶ Docturi autē de gratia tria p ordinē de ipsa p̄seq̄mur. s. de eiꝰ descriptiōe. eius diuisiōe. a nr̄ā ablatiōe. Vez qz gratia ad diuersa operatur. ideo ex diuersa operatiōe diuersas recipit descriptiones. Cōparatur em̄ gratia ad gratie largitorem tāq̄z ad suū principiū Et sic describit eam Ysidorus. dicens Gratia est diuini muneris donum per quod bone voluntatis est exitus. Gratia em̄ dei mouēs voluntatē excitat eā i opꝰ Alm em̄ operat ad subiectū in q̄ ē. s. i aia

Et tunc sic describitur Gratia est nitor aie per quē recōciliat a gratia efficitur ē deo. Aliquādo compatur ad suuz oppositū. scz peccm Et sic describitur Gratia ē iustificatio et remissio peccatorū. qbus dimissis in sortem dei cōputamur et in numerū filiorū Aliquādo cōparatur ad suū effectū quē in nobis opat. Et sic describitur Gratiaē sanitas mētis a delectatio cordis Aliquādo vero cōparatur ad suuz premium quod per eam cōsequimur Et sic describitur ad Romanos vi. Gratia dei vita eterna. Datur etiaz alia descriptio generalis ex oibus hys contexta q talis est. Gratia est forma a deo data sine meritis. et hoc ꝙtum ad gratiaz gratis datā. sequit. gratū faciēs habētē. a hoc ꝙtuz ad gratiā gratum faciētē

S Secūdo dicendū est de gratie diuisione. Quā tmembrē ponit Ber. dicēs Triplicē gratiam fres diuinitus accepimꝰ. vnaz qua vocamur. secūdam q adiuuamur. terciam q cōsūmamur. ꝓma nos incitat. secūda ꝓficit. tercia ꝓficit. Ob missis aūt istis duabꝰ gratys. q in sequētibꝰ habēt locū. De ꝓma gratia q vocat gratis data hic p sequamur.

T Dec aūt i sex gratias diuidit ptiales Gratiaz em alia dz general. alia speialis. alia singulāis. alia habitualis. alia actualis. alia natalis

Ꝓma ergo q generalis dz ē grā creationis q oibꝰ ē cois creaturis. a maxie 2oē vtentibꝰ p quam deus nō ee in ee tā nobile nos creauit An nō grā ē maxia q heri nihil fuim? et hodie ite tot milia creaturū fuim? nobilissia creata qui ad seruiendū oia alia fuit creata Ps. Oia subiecisti a ē. Genes .i. Dnāmi pisci bus maris Ap? ad Gala.i. Cū g placuit ei. scz deo segregauit me de vt ro mris mee a vocauit per grāz suā.

S Secūda dz grā spālis quē contractior est ꝙ prima scilicz grā redēptionis Apost. ad Thitū secūdo Appuit gratia salvatoris nri dei a ea. Que ideo spālis dz ē spāli prime. q multi vocati pauci elci Plures em sunt creati ꝙ p passionem saluentur. De hys duabꝰ gratijs dicit Ber. Quid retribuam dño p oibꝰ que retribuit michi. In ꝓmo ope me michi dedit. in secūdo se. et vbi se michi dedit me michi reddidit.

Tercia gratia dz singularis quaz vnicuiq singulariē exhibz deꝰ vt sunt interne inspiratiōes et alie qualescūq pmotiōes. de qbꝰ dicit Apo. ad Ephe. iii. Vnicuiq vrm data ē gza scom mēsuraz donationis cristi.

S Quarta gratia dz habitualis que naturis hoim ꝑ tutes iserit naturales. verbi gza Sūt qdā a natura misericordes. de qbꝰ dicit Job. xxxi. Ab ifācia creuit mecū miseratio. Et sunt a hys naturaliē timidi. Alii magnanimes et ē. Que ideo grē dicūtur licet sint naturales q ad ꝑtutes g tuitas hoies ex eis facillime inclinātē.

S Quinta grā est a dz actualis. p quā vel locutiōe vel ꝓdicatiōe. vel operatiōe. vel exemplari qualicūq exhibitione ꝓuenit ad bñ agendū hoies omouentur De quibus dicitur ad Romanos. xi.

Sine pma fit dona dei et ꝺ̃no. Qua viz gram i euangelij s tbj legi exhibita Petrū nanq; et Andreā hac pcepit gā. verbis eos lmbz commonendo Paulum vero do. Et sic multiformis dei gratia prostrauit duris verbis corripiē salutē nostram multip lici pietate dispensat. ac secundū cōgruē tiam vnusquisq; gratiam fue vocationis misericorditer iptitur

Sexta gratia dicit naturalis. q̄ nature hominū inserta crescit a proficit cū natura. sicut sanitas corporis. fortitudo membrorū. cōplexio et debita dispō et alie valitudines naturales. que iō gtie dicūt. qr cum eas ad bonū ouertim⁹ p eas plurimū adiuuamur. Dic Ber. Conatus liberi arbitrij ad bonū cassi fit. si a gā nō uuāt. et nulli fit si nō excitāt. Gratia ergo excitat liberū arbitriū dum seminat cogitationē. sanat dum mutat affectionē. roborat cū pducit ad actionē. seruat ne sētiat defectionē Dic Bonauē. super secū dū sententiarū q̄stiōe. xxvi. has gratias ita notificat dicēs. Quid q̄d istud sit q̄d superadditū ē naturalib⁹. adiuuās aliquo mō et pparās volūtatē ad habitū vl ad vsū. siue illud gtis datū sit sicut timor seruil. vel pietas aliquorū viscerib⁹ inserta ab infantia. siue insit aliq̄s act⁹ sic vocatio vel locutio q̄ de⁹ excitat aim hoīs vt se ꝓquirat. totū ē de rōe gre gtis date. sine q̄ vix aut nūq̄ alicui⁹ hoīs vsus arbitrij liberi ꝓfect. a sine hac dēdū ē liberū arbitriū nūq̄ se posse disponē ad gām gtū faciē

tē. VII Seq̄ tertiū principale .s. de nīa ad gāz habilitatione. que consistit in tbz. que sūt timor. humilitas. gtitudo. que ta deum inclinā t facile ad gām nob dan dā Primo gām meremur ex timore. Facile aūt deū timem⁹ si timoris materiā vndiq; nos circūdē aptis oculis videm⁹. Nā si furtū aspicim⁹ videt deū quē offendim⁹. si ira infernū quē meruim⁹. si vetra peccā q̄ omittim⁹. si añ iudiciuz q̄ō ñ euadimus. si ira defectus quos in aurim⁹ ac. Restat ergo vt hys dibz residētis in trā pmi corruam⁹ clamātes in celum istud Je. 1. Quis nō timebit o rex gētiū. Dic Ber nar. In veritate dicit nil eq̄ efficax ad gām pmerēdā retinendam recuperādā. q̄ si oi tpe videāis nō altent sapēs timere. Time ergo ne gā amiserit. tie cū abierit. tie cū denuo redierit. Succedāt sibi vicissim in aīo tuo tres isti timores sm q̄ gratia a deo dirigitur ac Cū ad estime ne nō digne opetis in ea. q̄ si recessérit time tanq̄ mox cadas. Time ḡ et extremiste deū cū securis tibi iratuz. nec dubites in causa fuisse superbiam etiā si non appareat Jaz vero si cri peccata redierit. tunc multo amplius timendum ne forte contingat recidiuū pati. Beatus es si triplici hoc timore cor tuum repleueris

Secundo habilitamur ad gratiaz pmerendam ex humilitate. q̄ dicto em̄ humiliores nos deo exhibem⁹. tāto abūdantiū grā nob dat Jux ta illud Ysai. nn. Oīs vallis implebit Quia secundū Ps. Inter medium mōtiū pertransibūt aq̄. Et iterum

Qui emittis fontes in cōuallibz
Hinc Jaco. quarto Superbis deus
resistit humilibus aūt dat gratiā
Vñ Gre. Quātūlibet assūmt bona
opa nulla sunt nisi humilitate cō
diantur Augusti. Nichil nos ita
gratia dei dignos facit. q̄ si vite
merito magni et humilitate pui
simus. Hinc saluator obmissis ō
nibus alys de humilitate nos mo
nuit dicēs. Discedite a me q̄a mi
tis sum et humilis corde. Ad hāc
autem virtutem tribus passib9
facillime peruenie9. si occultuz
dei iudicium pertimesci9. defectus
nr̄os agnoscim9. meliores sēp im
spicimus. De p̄mo dicit Eccī. ix.
Sūt iusti atq; sapiētes et opera e
orum in manu dei sūt. et tamē ne
scit homo vtrū amore vel odio di
gnus sit. sed oīa in futurū reseruā
tur incerta. Et iterum Vidi impi
os sepultos. qui dū viuerēt in lo
co sācto erant et laudabāt̄ in ci
uitate q̄si iustorū opm. Secun
dū q̄d nos humiles facit ē si defec
tū nr̄os sēper inspicim9. q̄ nemo
tam sāct9 est q̄ hys careat. sicut
dī Michee. vi. Humiliatio tua in
medio tui. Hinc Ber. Tu quicūq;
es si te sñ dissimilē dūdicas ñ
dubito quin humilieris tu in ocu
lis tuis fact9 ubi humilior ex hac
cognitione tui. Et q̄to quis alti
us pfecerit tanto āpli9 muemet
q̄d humiliat. dicente Gre. Vnusq̄s
q; sibi dū tactu veri luis illustrat
ostēdit. et vñ cognoscit q̄d sit in
stitia inde trudit vt videat quid sit
sulpa. Tercio ad humilitatez in
nobis plātādā valet. si meliores
semp inspicim9 in quorū opatiōs
et ille sci9 nobis. vt dicere possim9
illud Nume. in. Vidim9 ibi quos
dā de genere gygātū q̄bz opati q̄
si locuste videbamur. Hinc Ber.
Elige tibi meo cōsilio hominē cui9
vite exēplar cordi tuo ita insideat.
vt quotiēs ei9 recordat9 fueris ad
reuerētiā cogitati assurgas. a te
metipm ordies ac cōponas ac si
pñs sit. Tercium habi
litās nos ad grām ē gratitudo. vt
viz gti sim9 ad oēm grām quā ex
hibz nobis de9. Q̄d monz Apo. ad
Colo. in. Grati estote. Tūc aūt
grati vere cit erim9. si oēm grām
a deo nobis collatā ad lucrū nrm
et dei gloriā experia9. grātū acti
ōēs de singul datori gratiaz refe
rētes Hinc Ber. Felix qui ad sin
gula dona grē vdit ad dēū. i quo
ē plenitudo omniuz gratiarū. cui
dū p acceptis nō ingratos nos ex
hibe9 locum in nobis facim9 gti
e ampliorīs. Nā sola nos ingrati
tudo a pfectu cōuersatiois impe
dit. dū quedāmō amissū reputās
dator q̄d img̃ 9 acceperit. cauz sibi
de cetero ne tāto pl̄a pariz q̄to
plura daret ingrato Vñ rectā est g̃
tia in hac pte grām subtrahere.
Vnde dñs cautos nos reddit
dicens. Colligite fragmēta ne pe
reant. Quia fragmēta gratiaruz
pereūt q̄ ad laudē domin non pe
nuntur. Quarto dicendum est
de gratie fructificatione. Hoc est
de effectibus quos in nobis grati
a operatur. De quibus sciendum
q̄ Bonauētura doctor egregius
super secundum sententiaruz q̄sti
one. xxvi. effect9 grē enumerat
ista dicēs. Primuz ē gratie refor

mare viuificare · furfuz eleuare · assimlare · vmre · stabilire Quo ruz executionē · qr sermo in lōgū ductus est occasione habita in a lys sermonib⁹ prosequamur · largitore gratie adiuuante domino nostro qui est sūper om nia deus benedictus in secula ·

Sermo · xliij · De eodem Sermo secūd⁹ ·

B

Ego vox clamātis in deserto Mat · iij · dicit Gre · Sanctorū mentes cuz creatoris sui potentiam intēta consideraūt contēplatione · vilescūt eorum animo virtutes quas hūt · et tanto fiunt apud se humiles qnto eis altū est qđ supēr āgelos sonat Vnde Johēs qui i tāta sanctitatis sublimitate peruenerat · vt a iudeis crīstus credi potuiss · nūcys ad se missis a requirentibz tu quis es vt respōsuz dem⁹ hys q̄ miserūt nos bn̄ dicit · Ego vox clamātis in deserto Ex eo spiritu nominans se vocem quo Abrahā puluerem et Dauid canem mortuum se vocabat · ℣ Expedito ergo de vno noīe · s · Johānes nunc dicendū est de secūdo nomine · s · vox de quo tria dicātur per ordinē · s · de Johīs ab hac voce denoiatione · de eiusdem vocis expōne · de nostra per vocem promotione

C

℣ Primo ergo dicat cur vox noiet⁹ · Et sunt tres cause · Primo propter preconij nouitatē · qr ipse p̄m⁹ predicauit regnū celorū dicēs Mat · iij · Penitētiaz agite appinq̄bit enim regnuz celorū · qđd a Prophetis p̄ribus⁹ nō q̄ ad Johānem ante nō est factū Vnde Mat · xi · saluator dicit Audiebus Johānis baptiste regnuz celorum vim patitur et violēti rapiunt illud · Quia q̄tumcūq̄ sceleratī si penitētiā egerīt regnū celoz rapiūt violēter · Et quia hec vox gratiosa ante Johānē audita nō fuerat Jō pper preconij nouitatem Johēs vox dicit · ℣ Secundo dictus est vox pper vite humilitatē Sicut enim michil leuius vce · sic sācti viri pro michilo reputāt semetipsos Vnde Gre · Sancti viri quo apud deum altius proficiunt · eo subtilius indignos se esse dēprehendūt · qr dū proximi lucis fūt · quod eos in se latebat inuenit · et tanto sibi foris deformes apparent · qnto minus pulchrū est quod nitus videt · Ex quo fit illō mirabile · qr qnto fūt sācti ores tāto fiunt humiliores Et ideo Johēs assuetus diuinis cōtemplatioibz · non ex noīe · non ex progenie · sī ex sacerdotali officio cōstitūt vocē se noiat Ac si dicat Sic vox fragilē pre michil ē · sic ego fragilē sum et p michilo reputādus · ℣ Tercio dictus est vox pper officij dignitatē · Quā expōit nob⁹ Gre · dicens · Scitis fratres · qr vnigenit⁹ filij⁹ vbū pris dicat · teste Johē q̄ ait In principio erat vbū nec vsq̄ ad Et deus erat vbū · Et ex ipsa nra locutiōe agnoscitis · qr p mū vox sonat vt vbū postmodū audiat · Jō Johēs vocē se asserit · qr vbū pdicit auditū Itaq̄ dnicū vbū p carnēs vox dicit · qr p eius missteriū vbū pris ab hoib⁹ audit · et si

cit vox exitat ad auditū vt ver
bū recipiaē Ita Johēs excitauit
iudeos vt xpm recipérēt · Ēt hec
breuiter dcā sufficiāt de Johē ·

¶ Secūndo dicēdū ē de hui⁹
voeis prout nostrā respicit eoꝝ
cationē morali exponē · hoc ē qo
dicat p nom voeis · scdm qp p eā
nostra mortalitas informat · De
quo sciēdū qp hoc mō vox michil
aliud ē nisi intna spiratio dei · per
quā allōqt nos de⁹ monēs et mo
uēs intellectū nostrū qo agere de
beam⁹ Hanc voeē diligenter au
scultauit Ps · cum dixit Audiam
qd loqtur in me dns de⁹ Qua vt
ab alys segregaret Jeremias di
xit q voce grandi s loquele exar
sit ignis · Vnde Johā · vin · di
te loqlā meā nō cognoscitis de q
adhuc dicit Mat · Ste enim vos estis
q loqmi · § spūs pris vestri q loq
ē in vob · Qua voce adhuc apti
us Ber · declarat dicēs Sunt que
dā vba dei ad nos nrē meditatio
nes de ipo de ei⁹ potentia et eius
gloria · illa qz locutio verbi ē infu
sio dni et spōsio aie cū grāz actio
ni ammiratio Ead aūt voce vt
ayt Bre · meli⁹ intelligi⁹ si ab y
mo ad supiora qsi qb⁹dā passib⁹
virtutum astēdamus · ¶ Tertiū
q mēbru zaggrediamur · qd ē de
nrā p voeē pmotione Hec aūt p
motio septē gradib⁹ ab imo vsqz
ad sūmuz statū pfcois perficitur
Quos propheta i Ps Afferte dño
pfectē ordinate · De qb⁹ voeibz au
diēs idē Propheta nos āmonet
dicens · Hodie si voeem ei⁹ audie
ritis a ē ¶ Prima vox dñi ē sup
aquas · i · super peccata pnitentiā
infundendo · Secūda i vtute resi
stēdi tēptatiōi et buēdo · Tertia in
magnificētia in magnis opibz ad
iuuādo Quarta ofrīgētis eoꝝ vi
tia resecādo a mal · Quinta inē
tidētis flāmā ignis caritatē a ma
l affectibz segregādo · Sexta ꝺau
tientis de sertum temptationē in
gerēdo · Septima preparātis cer
uos ad pfectionē vite hoiem pdu
cēdo · ¶ Resumēdo his dñi
voces · Prima vox dñi loqt super
aq̄s · i · sup pcā · eo qp p̄ma gratia
inueiat oēm hoiem i pcō · dicēs
et sonās illud Ysai · xlvi · Preua
ricatores redite ad cor · per qd ti
morē inuit · p quē de pīa nos
informat · pp̄t quem timorē audi
dit · de⁹ maiestatis it onuit Quaz
formam pnitentie beatus Ber
nardus nobis describit sic dicens
Modus conuersionis q̄tum mi
hi videtur hic est Primū reuoca
mur ad cor · et audimus voeez do
mini · preuāicatores ēs redite ad cor ·
quod taz efficaciter dicit · vt vox
ipsa reducat nos et arguat statū
ens nos ante faciem nrām · ex cu
ius voeis efficacia amara pnitē
tia infūdit · a per quā oīz peccata
cōterūtur · dicente domino p Je
remiā Nūqd nō verba mea sūt q̄si
malleus conterens petras Quod
autem per aquam peccata signā
tur Prophēta isinuās dicit Tre
no · iij · Inundauerunt aque sup
caput meum dixi perij · Hanc vo
tem super aquas deus tamdiu o
tinuat quoū sqz peccata per pni
tentiam deleant Sz qo ꝓdest pni
tē de culpa si nō det gra obtinendi

F. Secunda vox dñi sonat i vtute vocans hāc vtutē grāz contí nendi. de q̄ Judith. v. Dedit de us ei vtutē resistendi. vt dicam⁹ illud Can. v. Laui pedes meos q̄ mō itex inq̄nabo eos! de qua vtute gl'atur Ps̄. dicens. Dey qui precinxit me vtute. Et iō sequit Et posuit imaculatā viam meā. Quā virtutē ꝺmēdat etiā Ber. dicens. Quid mirabili⁹ q̄ is qui prius vix per biouū poterat cōtí nere a luxuría. a ēpla. ab ebeta te. ceteriscq simlib⁹. et nunc ab eis abstīet tota vita sua! Aut q̄ maius miraculū. q̄ q tot iuuēs tot nobiles quot hic video velut in aperto carcere tenent sine vi culis solo dei amore ofixi. Verum quia nō sufficit declinare a malo nisi adiungatur facere bonum. Ps̄. Declina a malo et fac bonuz Jdeo sequitur alia vox vlteri⁹ p mouens nos G. Tercia vox fit in magnificētia. Per ey vocis virtutē docemur magna a fortia operari. Naz difficilia a fo tia opera ꝺtinuata magnos nos efficiuiut apud deum nrm̄. Mul tum autem magnificant hominē si eadem opa magna fiant humi liter. vt sic facta deo tanq̄ nihil sint putentur. Jdo quod hortatur Gre. dicens. Magnus esse vn⁹ quisq studeat. sed tā magnum se esse quodāmo nesciat. ne dum si bi magnitudinem arroganter ē buit hanc inaniter amittat. Vñ Bernardus. Magna et rara vir tus est vt magna liceat operantē magnū te nescias. et manifestaz ꝓmnibus tuam te solū latere san ctitatem. hxc ego ipsis virtutib⁹ mirabilius iudico. verum quāto sanctioribus operibus instantius intendimus tanto solemus ab in sidijs demonum dolosius ipediri Jdeo sequitur iterum alia vox p quā deus electos suos et dilectos preseruet misericorditer et defen dat. D. Quarta ergo vox dñi est vox confrmgentis ce dros .i. vitia. de quibus sub me thafora dicitur Ezech. xxvn. Ce dros de libano tulerūt sez demō nes vt facerent tibi maluz. Hec vox domini sup̄ modū necessaria est homm cupiēti profícere. Nul la emiz merita quantūcunq̄ mul ta ꝓderunt si vicijs sunt premix ta Vnde Leuitici. xix. Non seres a grum tuū diuerso semine. diuer so em̄ semine ager seritur. cuz bona opera vitijs permiscentur. Quod exponens beatus Grego rius dicit. Bona prodesse neque unt. si mala que surrepunt non tauentur. Et subiungit de dauid beatissimo vnico vicio ꝓstrato. O quot labores meritorum vno vicio peruersi cecidērunt. quanta bona vnius culpe gladio sunt per empta. Vnde magnopē oportet bona sen per agere et vicia insidi antia conatu simili precauere. Quod Esdre. nn. legimus figu tum. vbi dicitur. Vna manu fa ciebāt opera et alia tenebāt gla dium vt se ab hostib⁹ defenderēt Quod autem per cedrum propri e vicia designentur patet p simi litudinem. Sicut enim cedrus in utilis stans est. succisa valet Sic omnia vicia stantia inutilia sunt

prostrata continent multūz fruc
tum Verum quia deus per previc
tas voces deuotaz animam ad fu
i presentiaz misericorditer prepa
rauit Ideo per viam amoris mfi
dit se hoīm mutans vocem.

J. Quinta ergo vox domini
est intercidentis flammam ignis
Sic taliter est intelligendum de
us enī qui vt dicit Deus ny ig
nis ofu mēs ē. p9 p̄dicta ad aīam
venit. ex cui9 p̄nti a purissima flam
ma diuini amoris ardet in ea In
q̄ vox diuine vtutis intercidit .i.
separat ab aīa sic inflāmata ōne
fetulētū. ōne copulētuz. ōne im
pedimētū. vt in hac flāma nil spi
ret. nil pulset. nil viuat. nil appa
reat. nil sentiatur penitus nisi de
us Et hoc est quod legimus Exo
di tercio Apparuit domin9 in flā
ma ignis. In qua flamma nil ali
ud appare uisse legitur nisi deus.
Vox erg o domini intercidit hāc
flammam. dum de cogitationib9
instabilitatem. de voluntate om
nem prauitatem. de intellectu ō
nem sensualitatem. de memori
a omnez feditate m penitus inter
cidit Ita vt fiē Numeri vndecimo
dicitur Nichil vident oculi nostri
nisi man. Sz qz hec flāma ppter
dei sublimitatē a nrāz fragilitatē
diu durare nō poterit. sicut dicit
Job. vii. Visitas euz diluculo et
subito pb as illū Ideo de9 p fectū
nostrum desideratis subiungit a
liam vocem. per quam anima sāc
ta iterum vlterius promouetur

R. Sexta ergo vox dn̄ est cō
cutiēs desertū. p quā voc̄ temp
tatio siue grē subtractio designat
Per desertū em̄ cor nostrū intelli
git. tū ppter dei desertionē a grē
subtractionē. tū ppter bestialiuz
motuū pgressionē. que bestie in
deserto pprie morant Os deser
tū bene cuti dicit. cū p dei abeun
tis imminationē a omnis grē sub
tractionē cor nrm̄ vehemēter cau
tū. timētes q9 dē offensus recē
serit a aīaz nolit amplius visitare
Os aūt a deo sic dēlicta dici debe
at desertū dr Joēl. ij. Quasi or
tus voluptatis ētra corā deo scz in
ei9 p̄nti a. a p9 eū. .i. p9 ei9 absce
sū solitudo deserti Itē Sophonie
xx. Poēt dn̄s spēciosaz in solitu
dinē a i viā et q̄si desertū. a accu
babūt in medio ei9 greges et ō
nes bestie gētiuz. .i. bestiales mo
tus subtracta grā remanescūt Os
aūt hoc desertū ex dei absētia cau
ciatur ondit beat9 Ber. dicens
Dico vobis q9 michil est qd aīa i
tm̄ formidet q9 ne grā derelicta
necesse habeat denuo egredi ad
carnales ydolatriōes. cursūq; car
nalium sensuū fustinē tumultum
Dys itaq; duob9 scz flāme intēsi
one et deserti dansstione alterius
vicissitudinib9 hoiēz cōcutiētibus
mirabiliter pficit. dū ex p̄nti a dei
flāma ardoris semp pl9 a pl9 in
cendit. quousq; aīa in pur ardorē i
flāmascit a tociēs desertū cōcutiē
Primū agit ppt caritatē nutrien
dū Secm ppt humilitatē seruan
dā quousq; hō ad pfectū statū feli
cit promouet. voc dei itez nobil9
insonāte L. Septia ergo
vox dn̄ ē preparatis ceruos Per
ceruos pfectos hoiēs volēs intel
ligi Os ex ceruis proprietatibus

ognoscim⁹ euidenter. Habz emiz. ceruus in cursu celeritatē. i visu limpiditatē. petit altitudinē Sic perfecti currunt velociter mil de o tingentibus obmittentes. sed ꝑ tū qñ q̄ūter debēt fidēliter ꝓan tes. Et sunt de quib⁹ dz. ysa. Hie. vi. Aquilis velociores et leomb⁹ fortiores aē. Et ysa. lx. Qui sunt qui vt nubes volant. et quasi co lūbe ad fenestras suas. ℣ Secun do ceruus habet in videndo lim piditatē. per quā illuminata cog nitio a clara ꝺtemplatio designa tur. ℣ Tercio ceruus petit altitu dinē. Sic perfectorū ꝺuersatio ē in alto. q̄ in hac peregrinatione solo corpore ostituti cogitatione et aui icate in illa eterna priā cōuersati sunt. Ap⁹. se ꝺnuans eisdē dicit. Nostra cōuersatio est in celis Ps̄. Montes excelsi ceruis. Ad quorū statū nos ꝓducat qui sine fine viuit.

℣ Sermo. xlvij. C de eodē. in⁹ Q

Ece mitto angelū meum Malach. in. Dicit Gre. Nō sine vehemēti āmiratione ꝺsidero. q̄ Johēs ꝓphie spiritu intra mris vtez replet⁹. et pruus scūs ꝑ natus . ille quo inter natos mulierum nō surrexit maior. q̄ etiā meruit angelus appellari. p vnius puelle saltu capite trūcat. et ille tāte sanctitatis p risu turpiū moriē. n̄ q̄ ideirco sic eos ꝑmit in īfimis. q̄ videt q̄ mō eos remuneret in sūmis. et foris eos vsq̄ ad despectissīa deytit. quos intus vsq̄ ad icōprhensibilia ꝓuexit. Expeditis ergo in p dictis duobus nōibus. scz Johē et voce. nunc ordo postulat vt de tercio noīe q̄ est angel⁹ ꝓsequamur. In verbis ergo ꝓpositis q̄tu or intelligimus. Primo em̄ deuotio nrā excitat. Secundo mittētis auctoritas declarat. Tercio missi dignitas insinuat. Quarto hoc totum in nrāz vtilitatē ordinat. Primū ibi. ecce. scdz ibi. mitto. terciū ibi. angelū meū. quartum ibi. q̄ pparabit aē. ℣ Primo dico nostra deuotio excitat in hoc aduentu ecce. quo frequēt vtimur ad res āmirandas l etiā imitandas Et q̄ Johēs vitā habuit oi sanctitate admirandā. quā nullus ex legislatoribus añ euz habuit l post eū. Jō in eius precomio admittit aduerbiū demonstrandi ℣ Secundo insinuat mittentis auctoritas q̄ irrefragabilē habet volūtatez agendi q̄d voluerit. In quo Johānes nō mediocriter ꝺmēdatur. e o q̄ imediate a deo ꝑe missus fuit in hunc mūdū. ℣ Tercio missi dignitas declarat. in eo q̄ nōie āgeli ē vocatus. Et q̄ scdz Phm. transferentes scdz aliquā sil'itudinē transferūt. Jō q̄ Johēs sil'itudinē habet ad āgelos placuit deo ꝑi ipsū talit noiāri ℣ Inde angeli tria hnt. interi⁹ puritatē. inferiūs humilitatē. superi⁹ caritatē. Interi⁹ dico puritatez hnt āgeli. q̄ nullā vng̃ pulueris macula ꝺtraxerūt. De quorum puritate dicit Damascenus. Angeli sunt quedam lumina transparētia ex ipso lumine lumen habentia. nec lingua. nec etiaz auribus

indigentia, sitie sermone sibi nu
tuo voluntates suas exprimend
a. In quibus ommibus puritas
claritas designatur. ¶ Secundo
habēt iferius humilitatē. que ex
hoc apparet q nobis miseris & in
digms taz humilē obsequūtē. q no
stram feditatē et miseriā non ab
horrēt. Vñ humano generi dicit
per Propheta. Angelis suis māda
uit de te ¶ Tercio habēt superiz
caritatē .i. ad deum ardentez cari
tatem. per quā deum inæstanter
diutius contēplātur. De qua cari
tate dicitur .i. Petri. In quem de
siderant angeli prospicere. hati
one cuius desiderij inflexibiliter
et sitie interpolatione in deum fe
runtur. quia ipsum incōmutabi
le bonum quod est deus attrahit
eos in se sine sui variatione. sicut
adamas per occultam sibi et idi
tam naturam et violētia quadaz
attrahit sibi ferrum. ¶ In hys
ergo tribz Johēs in vita sua an
gelos imitabat. Vt em̄ suā purita
tem in mētis viscerib9 a deo si
bi datā perfectiz cōseuaret. ouer
sationē hoim fugiēs se transtulit
in desertum. Sic em̄ ad eiz laudez
canit eccia Antra deserti teneris
subamnis ait. ¶ Secūdo habuit
ad inferiora humilitatē. Quia cū
a iudeis interrogaret Tu q̄s es
Helias es tu Propheta es tu? re
spondit. non Quid ergo? respō
dit. Ego vox clamātis in deserto
Tāta em̄ humilitate ad inferiores
se inclinauit. vt merito p Pro
pheram dicatur āgelz. ¶ Terci
o habuit ad superiora caritatez.
tantam habēs caritatē ad domi
nū qua nullus ex legislatoribus
maiorē dz habuisse. De quo dicit
Surrexit Helias ardēs q̄si facula
¶ Nūc tēpus est vt ad nostram
edificationē aliq̄d dissera9 Quid
enim proderit nob angelorum vel
Johis puritas si nō per q̄lēcūq; i
mitationē eoruz gaudys perfrua
mur. O. ¶ Quarto q̄ sm
principalem diuisionē predicta
dia ad nrām sunt vtilitatē fidelit
ordināda. Dicēdum ē quomō taz
Angelos q̄z Johēm in predictis ē
bus vtroruq; virtutib9 imitemur
¶ Primo ad puritatē interiorez
in baptismate nobis datā conser
uandā. vel perditā recuperādam
laboremus. nostre puritati tā sol
licite intendētes. vt de nulla ma
cula dampnosa oscia nos fuggil
let. ¶ Secundo humilitatē hēam9
ad inferiores. auxiliū et consilū
eis pro viribz impēdentes. adiu
uātes eos maxime in hys que sa
lutez z ie respiciūt. tanq̄ nos ab
alys volu9 adiuuari. Et hoc ē q̄d
dicit Gre Vnusq̄sq; i q̄tū sufficit
a puritate primū vocat. si bñ o
perāri etnū regnū vel suppliciū et
rāti denūciat Cū sic vba scē pmo
tionis ipendit pfectō āgelz existit
Tercio habeamus caritatē ad su
piora Ad deū q̄ta vniuitate pos
sum9 et q̄tū p grām adiuti fuerim9
feruēti9 cōtēplātes In qua cōtē
platione si proficim9. tandem a
liqu ando peruenim9 ad dei gra
tiosissiaz visionē Verū qz de bonis
hys ex pria experientia nil cogno
scim9 āgeluz adducim9. q̄ p crebrā
otēplationez expt9 de bonis dñs no
bis aperit asserēs glosa dei. Cū p

deuota exercitia et deo digna ad
hoc ventum fuerit vt hō deuotus
faciat qđ in se est · de contingenti
bus nil obmittens · tunc tpe suo
et in hora beneplaciti eius spūs
scūs rapit hoiem in se · a fit silen
tium in celo q̄si dimidia hora · ita
vt otemplantis aiq̄ nulla alterna
tium cogitationuz tu multiatioē
turbetur · nil ōmino inuenies qđ
vel per defectum petat · vel p fa
stidium arguat · vel p odiuz actu
set · sed infra otēplationis tr̄quil
litatem totus colligitur et intro
mittitur in quēdā affectuz multū
insitatum introrsum · ad nesci
o quā dulcedinē · q̄ si sic semp sen
tiretur p fecto magna felicitas es
set · nil sensualitas nil agit ima
ginatio · sed ois vis inferior ppri
o interim viduat officio · Purior
aūt aie ps et superior vis eiq̄ in io
intime q̄etis secretum et sūme tr̄
quillitatis archanum feli ci iocun
ditate introducitur · Vuq̄ ē eniz
et efficax sermo dei et pertingēs
vsq̄ ad diuisionem aie et spūs · et
iō nil in creaturis hac diuisione
mirabiliq̄ cernit · vbi illud qđ eēn
tialiter vnuz ē atq̄ indiuiduum in
seipsum scinditur · a qđ simplex
in se et sine ptibus ostat q̄si q̄dā
ptitione diuidi tur · vt qđ corpalē
tum et feculentū est de rebus rema
neat · et qđ spuāle a sūtile est vs
q̄ ad speculationē diuine gle sū
mat et in eandē imaginem tr̄s
formet · ps inferior cōponit ad sū
mā pacem et tr̄quillitatem · ps
vero superior sublimat ad gloriā
et iocunditatez · Nota de ppheta
te angeli · raro hoiēs vident l'ap
parent · Sic etiā tales spūales va
ro hōibus apparent · sic fecit Jo
hā · nē · Et bn̄ angelus · quia in ō
nib9 vitā angeli habuit a posse
tenuit In cogitatione locutiōe o
pe et actiōe et otēplatione · tales
sūt ōnes de q̄b9 dicit Qui · xxi ·
Erūt sicut angeli dei i celis · Itē a
geli ōmno cauēt sibi a peccis · nō
solū bonū faciūt · sed sēp optimū
et q̄quid dño placere sciūt · Itez
quidq̄ faciūt pro deo agūt · Sic
tales licz rari sunt q̄si āgeli sibi a
peccis cauēt nō solū a magnis q̄e
tiā a paruis Itē nō solū bona faci
ūt vt alij boni sed optima in q̄tū
intelligūt · Sed tales angeli i ter
ra nō a nē religiosos rarissimi sunt ·
Itē tales pure p deo oia faciūt ·
siue comedant · siue bibāt · siue lo
quūt · siue tacent Ad talem statū
sanctus Paul9 totā ecclesiā deu
cere mebat · ad Col · vi · Omne
q̄cūq̄ facitis in verbo aut opere
Cor̄i · Aut aliquid facitis in glo
riam dei et c̄ ·

Sermo · xlv · De eodē m Sermo quart9 p.

Nē natos mulierū nō sur
rexit maior Johāne bapti
sta Lu · vn · Ber · hoc ver
bū exponens dicit · In hoc vbo in
telligit q̄ tra excedit cēlū tr̄sit ipsa
q̄ naturā āgelicē dignitatis atti
git · Nec opponas Johānē euāge
listā inter cetēros magis dilectū · nec
principē Apl̄oz Petrū Apl̄is anla
tū · nec vas electōis ad ten celi se
creta tr̄slatū · nec apl̄ic9 splēdor
petrū audeat pretorsori · q̄ iā ois

isti adolescētie metas exæssērāt
cum a veritate prolatū est Inter
natos mulierū nō ¶ Expeditis er
go in premissis tribus nominib⁹
huius principis glorioſi · scīz Jo
hēs · vox · angelus In quibus p
fectionis eū culmen agnoscimus
attigisse · nunc ad conclusionem
siue commendationis inducēt ver
bū propositum. Ac si dicat · Om̄
in noīe Jobis per gr̄iam preueni
ētē. In noīe vocis per gratiam p
monentem. In noīe angeli p gr̄i
am cōseruātē gloriosus iste prin
ceps est mitificæ sublimatus · er
go ex hys ommibus tanq̄ ex pre
missis veritas ocludit q̄ inter na
tos mulierum nō. In quibus ver
bis duo intelligimus · Primo em̄
ponit exceptionē Secundo Jo hīs
cōmendationem · Primus ibi In
ter natos mulierum · Secūdū ibi
non surrexit maior · Primum ad
huc diuiditur in duas Primo em̄
excipit Mariam. Secūdo Jhesum
Primū ibi Inter natos in masculi
no genere excipit femininaz bñ
dictam Secundum ibi mulierum
excipit Jhesū cristuz q̄ non de mu
liere corrupta sed de virgine et
spiritus sancti germine est gene
ratus. ¶ Sequitur secun
dum principale · scz Non surrexit
maior Johāne baptista In quo v̄
bo nomine maioritatis nō abhac
vel ab illa virtute · sed ab ommū
virtutum plenissima perfectione
sublimit̄ omēdat Singli em̄ sci in
pleriscz locis sacre scripture a sin
gl̄is v̄rtutib⁹ omēdatur . testāte
Ber. q̄ dicit · qo de notius Petro
qo cariꝰ Johāne · quid sapientiꝰ
Paulo · quid dulciꝰ Andrea Vic
aūt sanctus a perfectiōe dīm col
laudat · In alys ergo sanctis no
bis ꝓpon̄it quomodo ad regnuz
celorū veniamus. In isto autem
magno et glorioso principe in eo
q̄ maior alys dr̄ cōmonemur · q̄
ad hoc nobis vigilādū sit · quomo
do magis sci hic per vite meritū
et in celo p magnū premiū fieri
valeamus · Quib⁹ aūt exercitus
magni sancti fiēi possim⁹ · ex hoc
noīe magnus elicere nos oportz
.h. ¶ Propt̄ qd sciēdū q̄ tri
plex magnitudo ē a q̄ denomina
tiue hoies dicūt magni · scz corpo
ralis · moral' · spūalis · Primo di
to aliqo mḡnū dicit corpalit̄ · eo
q̄ maiore mole corporis ē distan
tū · et sic ouū maiꝰ ē faba · mons
maior ouo · hac magnitudine hō
maior ē hoīe Ab hac magnitudīe
nullus sanctꝰ omēdat̄ · q̄ frequē
t̄ hec magnitudo impedit in hoīb⁹
scītatē · Cōr em̄ mole carnis distē
tū ḡuedme sua impedit spm̄ ne sua
alacritatē perurrat sic̄ desiderat
viā dei · Et hoc ē qd dr̄ Sapiē · ix ·
Corpꝰ qd corrūpit aggūat aīam
et terrena inhabitatio deꝑmit sēsuz
multa cogitātē · Magis aūt corpꝰ
pualet si delicate nutrit̄ Quia tūc
vt ait Ber · erūt duo otra vnū
scz corpꝰ a nntrimētū suū otra spi
ritum et pietatē oscia ¶ Secūda
magnitudo dicit moral' . Qua ma
gnitudine illos magnos dicimꝰ
qui magna potestate dignitatē
nobilitate diuitys et honoribus
sūt p̄ceteris sublimati Sic̄ Job. i.
dr̄ Erat vir iste magnꝰ itoēs ori
tles de illa dicit · ꝯ. xe. vn · Feci

tibi nōmē gramde ūxta nomeñ magnoꝝñ q̄ sunt in terra Para. xxix. Magnificauit dñs Salomonē. Nec magnitudo ñ solū a salute ipedit. ꝫ etiā saluti contrariat vt frequenter. vt patuit in salomone. de quo legit. q̄ ex vitys a delicys depuatum ē cor eius .S. Tercia magnitudo dī spūalis q̄ a similitudine p̄dictaꝝ duarum spūaliter itellectaꝝ accipit. vt magnū dicam⁹ q̄ habz magnum spūm. l̄ q̄ magnas l̄et vitias spūales. Sic Johā. inter natos mulierū maior dictus ē. ñ a maioritate corpis. nec a maioribꝰ vitys. sed a maiore spū et virtute. Ad hāc terciā magnitudinē quā spūalē dicim⁹ psequēdā. Sciendum q̄ dicit Aug⁹. Corp⁹ dicim⁹ natura quālibet longitudine latitudine altitudine. i. pfundo spacium loci occupātē. q̄ ēna dimēsio q̄nto distantior et diffusior in corpe fuerit tanto corpus dī esse maiꝰ Ab hac ergo corpali dimēsione pquā corpus magnū efficit accipiam⁹ spūalē magnitudinē vt l̄et inē aliquē scdz spūz dicam⁹ magnū q̄ p̄dictas dimēsiones l̄et in spū scz longitudine latitudine et altitudine spūalē Sz dicēt aliquis. quō tu spū has dimēsies ēbuis. cū spūs ñ recipiat q̄ntitatē? Ad qđ rñdet Ber. dicens O pter amā creſcē et dilatari vt sit capax dei Nā et si aīa cū sit spūs q̄ntitatē corpoream ñ recipit. tñ cōfert ei greā qđ negatū est a natura. Crescit ergo et extēdit. sed spūaliter. Talle ergo l̄o veracit magnꝰ dī q longitudine lōganitatis. altitudine caritatis. et pfundū humilitatis in spū spualit possidz coram deo Hec tria p ordinē psequētes Primo dicim⁹ q̄ l̄ec lōgitudo cōsistit in trib⁹. scz in matura ichoatioē. pseuerāti otinuatioē. augmentata deuotione Prīo dico lōgitudo ista cōsistit in matura ichoatione vt q̄s mature incipiat seruire deo. dī em̄ bonū est viro si portauerit iugū dñi ab adolescētia sua Eccs. xx. Memēto creatoris tui cē. Hāc ptē lōgitudinis habuit oha. de quo etiā eccia cātat Antra deserti Secundo l̄et longitudo cōsistit in pseuerāti otinuatione. q̄ q̄ntūcuiq̄ matute q̄s incipiat. si vsq̄ in finē ñ perseuerat ñ longā facit vitā suaz. q̄ vbi desistim⁹ ibi deficit lōgitudo Mat. xxiiii. Qui pseuorauerit vsq̄ in finē hic salu⁹ erit Tercio hanc longitudinē pficiens ē augmentata deuotio. vt de die in diē longitudo nrē viteim deuotione augeatur. Qđ merito fieri debz. q̄ vnūq̄dq̄ bonū opus habz semē bonī operis in semetipso. si tñ ipsū bonū opus ita viuaciter et efficaciter facim⁹ vt debemus Si aūt negligenter ipsa opa nostra facim⁹. hñt itez semē negligentie in seipsis. Vas negligentias otinuātes quousq̄ oīno deficiant opa nrā. vt q̄ pus opa nrā negligenter fecim⁹ tandem mhil premit⁹ faciam⁹ Si autē primus feliciter fecimus secundum erit filius. q̄ primū habuit semen diligētie. q̄ sequēti operi ministrabit. vt sicut semē generat plātā sic planta rursū gnat semē Ge.

Vnunquodq; habet semē sui ge
neris in seipso · Sic semper poste
rius opus ex virtute prioris ēst
efficacius priore Vnde Bernard⁹
Primū aliquid impossibile videt ·
processu temporis si assuescas nō
adeo graue erit · paulop⁹ non sē
ties · paulopost etiā delectabit Et
subiungit Sic etiam per cōtrariū
itur in dulcedinem cordis · Nec aug
mentata deuotio pulchre figura
t Exo · xix · cum dicit · Sonitus bu
cine paulatim crescebat in maiꝰ
et prolixius tēdebat · De hac lon
gitudine hortamur Psa · lxxj · Lō
gos fac funiculos tuos et clauos
tuos consolida · Et nota q; queli
bet longitudo q̄tum ad effectuz
et intentionē extendi debet in e
ternum · vt si homo semper de be
ret viuere fuū obsequium vellet
continue augmentare · licet actu
alis se solum extendere debeat q̄
diu hic manemus ·

V Secūdum quod hominez spiritua
liter facit magnum est latitudo
caritatis · que conuenīt p latitu
dinem designat propter tria · scz
propter continentiā mādatorum ·
sufficientiam debitorū · opulentiā
bonorū · I Primo ꝓpt̄ continentiaz
mādatorū · q; cōtinet in se omnia q̄
a domino sunt mādata · Vnde ad
Ro · xiij · Plenitudo legis est cari
tas · legē cōtinēs et ꝓphetas Nam
non adulterabis nō occides et cetera
in hoc solo verbo instaurāt diliges
proximū tuū sicut te · Vnde Aug⁹ · Si
non vacat omnes paginas pscru
tari · et omnia inuoluta sermonū
euoluere · omnia scripturaruz se
creta penetrare · tene caritatem
in qua omnia continentur Quis
vt nemo excusationem habeat ·
voluit deus abbreuiare verbum
supra terram · Voluit et illud de
nudare · vt dum esset breue faci
le scirent omnes · et dum esset nu
dum nemo se posset de ignoranti
a excusare · I Secūdo conuenien
ter per latitudinez designatur ꝓp
ter sufficientiam debitorum · Om
nia enim que deo tenemur et ho
minibus per solam caritatem sol
uimus Vnde cum pro peccatis te
neamur satisfactionem · ꝓmissis
solutionem · dei beneficijs gratia
rum actionem · platis subiectio
nem · proximis subuentionē · hec
omnia persoluere possum⁹ per so
lam dei et proximi caritatez · Vñ
Ber · Solus amor est quem a nob
exigit deus · cū aut beneficijs nos
obruit aut flagellis corripit · vel
consilijs instruit · vel mandatis
nos astringit · Solue ergo tribu
tum amoris et deo noueris satisfa
ctum Pro omnibus ergo que te
nemur michil accipiet q̄ amorem
Sz dicit aliquis Quid ego nob⁹
derit in victu nrō tāta pcitas · in
habitu vilitas · in regula displi
centie austeritas · Accipe pauca
Hec quedam caritatis obsequia
placentia si cum caritate fiant at
vero sine caritate michil profunt

X I Tercio per latitudinē
caritas accipitur propter opulē
tiam v sufficientiam bonorum Ip
sa enim omnia bona in se cōtinet
adeo · vt quicquid sit extra illaz
rationē boni pereat · Vnde Aug⁹
Sicut deꝰ est summū bonū simplex
et perfectissimum omnia bona

continens. Sic caritas suma virtus est in se continēs omne bonū Nec em̄ est virtus in q̄ nec minimuz opus despicitur. sine q̄ nec maxim acceptatur. nec p̄dicatio etiam̄ si lingua angelorū q̄s loq̄tur. nec fides si etiā montes trāsferat. nec martirīū etiam si corpus tradatur vt ardeat

Terciuz per qđ magim̄ efficimur consistit in profūdo humilitatis. vt per hoc abiectum profundum specificetur quedam humilitas. que a cōmuni et populari humilitate sit remotus aliena. sed assimiletur illi humilitati quantū possibile est. que de alto celorum deū profundauit. nō solū ad hoiez assumendum. sed ad oppbriū et abiectionem hoīm mouendū. vt a sūmo celo vbi decor est dōm āgelorum egressus in tanta se humilitate profundauit vt diceret. Ego sum vermis et nō homo. oppbrium hoīm et abiectio plebis. Sed ante q̄ ad profunduz humilitatis veniamus necesse est vt aliq̄d ad eius intelligentiā ploquamur. Propter qđ sciendū. q̄ nichil potest dici p̄fundum nisi ad aliud alterū fuerit cōparatum. et ideo etiaz vnū sepe pro altero ponitur. sicut dī altū mare. dicente Ps̄. Accedat hō ad cor altum. i. profundū. Quicqđ em̄ profundū est et dī habet a fundo sursum mēsurā do aliquā altitudinē. Sic ista humilitas p̄funda dī que in alta vita est fundata Vñ peccator q̄ vita tota est in preceps et vitijs p̄fundata et in imo p̄strata. etiam si humilitatē habere videt. tū non posset dici p̄funda. eo q̄ tota vita eius posita est in imo Oportz em̄ p fundū habere aliquā oparationē ad alta. in q̄ oparatioē humilitatis profunditas cognoscat. Vñ si vite nre volum̄ inserē profūdū humilitatis debem̄ nos primū plātare in nobis vitā magz. vt magna vita et humilitas i vita hoīs simul diuinganē. Que duo monemur hre Eccī. iij. Quāto magnus es hūilia te in omnibus et cora deo inuenies grām. De q̄ bus duobus dicit Gre. Magn̄ fieri vn̄ quisq̄ studeat. sed tū se magnū aliquo mō nesciat. ne dū magnitudinē sibi arroganter tribuit hanc inaniter amittat. Licet em̄ assint bona opera. nulla sunt nisi ex humilitate cōdiane. In cunctis ergo que agitis radicez tocius opis hūilitatē retinete.

Vt ergo nostra hūilitas sit p̄fūda tribus gradibus p̄fundetur. vt sciliz habeat in ope. locutione. cordis profunditate. Et quia sepe mō in longū est ductus. hoc tribū membrorum executionē i aiōs sermombus predicator poterit inuenire.

Sermo. xlvi. De festo Petri et Pauli apl̄z. sermo p̄mus.

Principes populorum congregati sūt cū deo Abraha Ps̄ dicit Gre. Ab habendā innocētiā venit Abel. Ab insinuandaz iusticiā venit Enoch Ab manifestādā obediētiā Abraha. Ab ondendū māsuetudinem Moises Ab ondendū int flagella

patientiam venit Job. Quod totum ideo factum est. vt in singulis videremus. quid esset in quo libet imitandum. vt quisque vtutez sibi qs aptior cognosceret eidem se pre ceteris adaptaret. In his aut duobus gloriosis primis non hec vel ista virtus nobis proponitur imitanda sed sub nomine principum ad sublimez vitam spualis perfectionis prouocamur In verbis ergo propositis tria intelligimus. Primo enim emendantur isti principes a spualis vite perfectione. Secundo a celestis regni assecutione Tercio de nostre spei et fiducie electione. Primum ibi principes populorum Secundum ibi congregati sunt Tercium ibi auxerat deus abraham. Sum enim interpretat Abraham pater multarum gentium speramus et nos vt ad eum dez quandoque colligi debeamus. Est aut sciendum vt veri principes qui habent prerogatiuas. sciz sublimem gloriam diuitiarum opulentiaz. forcem potentiam. claram prudentiam Que spualiter intellecta hominem gloriosum principem constituunt apud deum. Cupientes ergo hos principes imitari. Primo gloriam non que mundi est. sed que vere apud deum gloria est acquiramus. Qua explicem inuenimus. Ipsa enim consistit in dei cognitione. imitatione. conscientie attestatione Et qui in his gloriari potuerit non erit insipiens. Sumus enim naturaliter glorie cupidi. a qua vt compesci non possumus. saltem desideremus non illam que ex hominibus est. sed illam que vere dicit est gloria apud deum Prima ergo gloria consistit in dei cognitione que vtique verius cognoscimus tanto gloriosiores erimus. p Jheremiam prophetam hoc domino dicente. Non glorietur sapiens de sapia sua. nec fortis in fortitudine sua. nec diues in diuitiis suis. sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et noscere me Cur hoc quia vt dicit Sapiencie xvi. Nosse te consummata iustitia est Sed scire vtutem tuam iustitiam tuam radix immortalitatis est Qui enim hanc gloriam habuerit in omni loco et in omni tempore malum refugit. et bonum non negligit. virtutem diligit sciens deum malorum punitorez bonorum remuneratorem. virtutuz amatorem Et ideo erimus circumspecti nichil omino de contingentibus obmittentes. C. Secunda gloria consistit in dei imitatione Ad hoc enim vt dicit Ber. Verbum caro factum est et a sublimitate descendit et grossum acceperat inumentum. vt ipsum possent homines imitari. Ad quod monemur Deuteronomio. xiii. Dominum deum vestrum sequimini Sed diceret aliquis illud Ecclesiastici. ii. Quis est homo vt sequi possit rectorem suum. Quod nequaquam fieri potest equali imitatione. sed qualicunque assimilatione. D. Sunt ergo tria in quibus ipsum tenemur pro viribus imitari. sciz in humili conuersatione. dura et aspera passione. totali sui ipsius exinanitione De primo dicit Mathei. xi. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Item Luce vicesimo secundo Quis maior est qui recumbit an qui ministrat. In hac ergo humilitate cristum imitabimur. si corde

de ore et opere deo et hominibus humilitatē exhibem⁹. ℣ Secūdo imitemur deū dura et aspera passione. Ad hoc em̄ venit vt meteñ di materiam nobis ostenderet in seipso Sic enim dicit .i. Petri .iij. Christus passus est pro nobis vob relinquens exemplū vt sequamini vestigia eius Propter quod christus dixit Apostolis et nobis in illis Luce .xxij. Ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnum. Ac si dicat Sicut ego in mundum venens non misi per tribulationes redeo. sic et ego vobis disposui. vt non misi p tribulatiōes me sequamini ad regnum Quia sicut dicit in Actib⁹ Apostolorū .xiij. Per multas tribulationes oportz nos intrare in regnum dei Nam vt ayt Ap⁹ .ij. ad Thimo. iij. Omnes qui pie vō lunt viue in christo necesse ē vt persecutionē patiāt. Vñ Aug⁹. Neq; ꝙ ad regnū celorū pertinere se in dicet. qui hic in area terrena nō tunditur tribulatione. nec mēbra ipsi se iudicent qui caput si ū spinis coronatum in passionib⁹ suis non sequūtur. ℣ Tercio imitemur christū dñm totali nostra exinanitiōe. vt sicut seipsū p nobis exinanuit formaz serui accipiens. sic et nos ei in hoc vicissitudinē rependamus Nō tunc vera citer facimus si in ommibus que agimus et patimur nō nobis nec pro nobis aliquid. sed propter eum qui omma propter nos fecit et nos similiter faciamus Quod facere moriemur in Ps̄. vbi dicit Exinanita exinanite eā. Ac si di

catur Exinanite in actionib⁹. exinanite in passionibus vsq; ad fundamentum affectionum. vt non pterpos sed pter deū omnia faciatis. Vnde Psalmista. Factus sum tanq; vas perditum Obliuioni datus sum tanq; mortuus a corde. Quod tunc totum veraciter contingit. quando in ommib⁹ que agimus et patimur nos penitus ignoramus. Vnde Psal. Non nobis domine nō nobis sed nomini tuo da gloriam. Vnde p ma ad Corin .x. Siue manducatis siue bibitis vel aliud quid facitis omnia in gloriam dei facite. Nec est vera gloria de qua merito possumus gloriari. si tamen in domino gloriemur. Quando omnia facimus propter quod deus venit in mundum. et ꝙtum in nob est fructum facimus omnium eorum que deus dispensando fecit et pertulit in hoc mundo De hac gloria dicitur Eccli .xxiij. Gloria magna est sequi dominum. ℣ Tercia gloria spiritualibus principibus necessaria est testimoniū et lumen conscientie. Vt videlicet conscientia crebrius requisita nichil sibi constia sit. dicens cum Apostolo prima ad Corinthios .iiij. Nichil michi conscius sum. sed non hoc sit confessione mundatum. satisfactione emendatum. De hac gloria dicit Ap⁹ Glia nra hec est testimonium cōscie nre. ℣ Sed̄m seculares principes nescit insistit in diuitiarū opulētia. q si ea cuerit mltū eor indignatib⁹ erogatur. Sic spūales principes inter gēs necessario diuitijs meritoꝝ

de hijs a c̃. Quere in sermonib9 Socci de tempore. In dominica post Penthecostem. Homo quidam erat diues et inuebat et c̃

Tercia dignitas se ulatis pricipatus consistit i fortitudinia potentia. Quam si spiritualis princeps consequi desiderat in c̃plici se debet potentia exercere. Primo vt potentiam habeat sup seipsũ. Secũdo sup oẽm creaturã Tercio vt potẽtiaz habeat apud deũ. Primo dico volẽs potens fieri cum deuotiõe studeat. vt potẽ ter sibiipi nouerit dñari. õne malũ interius et exterius a se potenter repellẽs. a ad oẽ bonũ suis viribꝰ possibile virilit̃ se impellens Qđ si quid irrepserit potẽt̃ in se puniat vel deũ puientem humiliter fustimeat. qđ totũ in nrã est potestate. De pma potentia dr Genn. Sub te ẽ appetitus tuus et tu dñaberis illi9 Qđ exponẽs Ber. dicit In nobis ẽ si vinci volum9. et nemo nostrũ i hoc certamine deficiet̃ inuit9. Potest enim inimicus excitare tẽptationis motum. s in nobis est si voluerim9 dare consẽsum Dic Prouer. xvi. Melior est patiẽs viro forti. a q dñatur aiꝰ suo expugnatore vrbium Quod exponẽs Gregoꝰ dicit Minor est victoria vrbes expugnare eo q extra sunt q vincuntur Maiuis et gloriosius est q per patiẽtiam vincitur. qr ipse a semet ipso anim9 superatur a semetipz fibiipsi subicit. De nostro etiã sensu si placet sic exponimus. quia expugnator vrbium ipsas expugnat adiutorio alieno Vincẽs autem semetipsum ex propriis viribus hoc facit. De hac potẽtia monet nos Ber. dicens Habeat homo dei sensus suos exteriores nõ ducẽs. sed seruiẽtes. Interiores vero sobrios a efficaces. Habeat õmno domũ a familiam cogitationũ suarũ sic ordinatã. vt dicat huic veni et veniat et alteri vade et vadat. et seruo suo fac hoc. a absq cõtradictiõe faciat.

Secunda potentia est de ommibus rebꝰ huius mũdi. super quas tũc potentes erim9 cum eis ommib9 eo mõ vtimur quo deus has creauit. Propt̃ qđ sciendũ. q dominus alia creauit ad nostrũ exercitiũ. alia ad nostrum obsequiũ. alia vero ad nostrum iudicium. Primo dico deus creauit quedaz ad nostrum exercituũ que dicim9 esse mala. quia ad vindictam et purificationẽ peccatoruz sunt creata. de quibus dicitur Ecclesiastici. xxxix. Sũt spirit9 qui ad vindictam creati sunt a in furore suo mes cõfirmauerunt tormenta sua a c̃. scz Ignis. grando. fames et mors. bestiaruz dentes. a scorpiones. a serpentes. a rũphea vindicans in extremum impios in exterminium a c̃. Super que tanto potentiores erim9. q̃to eadẽ a deo nobis inflicta patientius tolera9 Vnde beatus Augustinus Electi potenter aduersa tolerant. scientes q per illud quod momẽtaneum est a leue tribulationis supramodum gratiam a gloriam merentur. Secundo dr creauit quedam ad nostrum obsequium. que dicim9 esse bona p

que nobis vite necessaria mistrã
tur. De quibus dicit Eccl. xxxix.
Homis bona creata sũt ab mitio.
sic nequissis bona et mala. Que
autez sint illa bona subiungit ibi
dicens. Initiũ necessarie vei vite
hominum aqua. ignis. a ferrum.
sal a lac. panis similagineus a
mel a botrus vue a oleum a vesti
mentũ. Hec omnia sanctis i bona
conuertent. Quib9 tũc potẽter
vtimur. quãdo nobis ex eis solũ
de necessarijs puidem? ¶ Tercio
sũt q̃dã q̃ bona a mala dici9 secũ
dum q̃ bene a male eis vtimur.
sicut sũt omnia pulchra dulcia a
iocunda sensus nostros demulcẽ
tia. q̃ deus creauit ad indicũ meli
rũ. Que tũc mala dicimus. si ea
cupim9 a eligim9 pl9 quaz deum
Nã de his dicit Ad Roma. primo
Cõmutauerunt veritatem dei in
mẽdaciũ a coluerũt a seruierunt
creature pti9 q̃ creatori q̃ est bñ
dict9 i secula. De quib9 Augusti.
Maledicti sũt dñe q̃ munera tua
diligũt pl9 q̃ te. Que tunc bona
dici9. quãdo ex eis omiũ illa re
linq̃m9 a ista q̃ i deo sũt eligimus
pl9 q̃z illa. Clamãt em̃ nobis oia
Ipse fecit nos a non ipi nos. nec
dubuz. qñ meliora sibi seruauit
q̃z sint illa. Vnde Ber. Integer a
mator dei quecũq̃ se vult faliãe
habz ãmoitionez amoris. reb9 ip
sis p speculum. et i oi eo qđ ex
mit sui amatoris exultat meõria.
Aspicit cũcta q̃ vidit a q̃ vidit
fine. a i his non tam ãmirabilis
q̃z amabil occurrit. q̃ ex arra di
lectionis quã ptulit sapiẽter esti
mat q̃ta seruauit i dotez. a sic i
trãsitorijs istis mimis sapient cõ
tẽplat eẽna. scies q̃ si in hac tra
dissimilitudis iuemutur tam pul
chra. in patria eadẽ inueniuntur
et in infinitum meliora. ¶ Tercia
potentia habebit apud deuz. quã
in duabus primis merebimur. p
quã in ommibus que ad salutem
nostraz pertinent super deum. au
deo dicere habebim9 potestatem
An non potens erat apud deum
Abrahaz. ad cuius preces ml fa
cere poterant in Sodomis ange
li dei quousq̃ Loth patruus eius
exiret. Sic em̃ ex persona dei dixit
angelus. Gene. xix. Festina et
saluare in segor. quia non potero
facere quidquã donec ingrediãis
illic An non potens erat Moyses
cui dixit dominus Exodi. xxxii.
Dimitte me vt irascat furor meus
contra eos a deleã eos. faciãq̃ te
in gẽtẽ magnã Nõ exponẽs Eze.
dicit Quid ẽ dicere seruo dimitte
me ñ deprecãti auñ prebẽ? Ac si
ei apte diceret Pẽsa q̃ tũ apud me
valeas. et cognosce q̃ obtinere po
teris q̃quid p populo exoraueris
An nõ Iere. potẽs erat sup dñm
cui dominus dixit Jeremie. vii.
Tu noli orare p populo hoc nec
p eis sumas laudem et orationẽ.
et nõ obsistas mihi. hãc em̃ ptã
tẽ domin9 a dilectis suis ubertim
sustinet. vt in eis occasionem su
mat miserẽdi Nõ euidẽter inuẽ
Eze. xxii. Quesiui de eis vir q̃m
terponẽt sepem a staret oppoit9 p
tra me p tra ne dissipaem eã a ñ
inuem Et ibiñ i pperãdo dicit. Nõ
ascẽdistis ex aduerso nec oppo
istis vos murum p domo israhel

de qua triplici potestate dicitur ad Philip. iij. Omnia possum in eo qui me confortat. ¶ Quarto principes seculares claraz habēt prosapiam a fiunt pre ceteris nobilitate generis sublimati. Per qđ informamur. vt si principes spirituales fieri cupiz oportz nos nobilibz exercitys elōgāi a vulgō ¶ Sunt autem tria exercitia per q̄ nobiles valde efficimur apud deum Oportet em̄ vt simz a terrenis actibz elongati. virtutibus adornati. in deum felicitertransmutati. Primo dico qui vitam suam nobilitare desiderant. oportet vt a terrenis actibz sint penitus elōgati. vt nil cū populo onē habeāt sed cogitatiōe et auiditate in illa eterna patria querantur ¶ Qđ facere monemur Ysaie. li. Eleuare eleuare consurge Ihrusalē. Et notanter bis dicit eleuare. et tercio iubet consurgē. vt per intellectuz et affectum et operis effectum semp ibi cōuersari desideremus vbi mānsuros nos in perpetuū speramus. Per opis aūt effectum dixi. vt q̄cqđ de terrenis facere oporteat per intentionem sursū ad dn̄m dirigamus. Ita vt nūq̄z ꝓpter terrena sed ꝓpter dn̄m eadez faciaz. Et hoc est qđ ayt Ber. Serenus animus sēp p̄ oculi habeat non id qđ agit. sed semp quo agendo intēdit. Et merito Quia a deo a ad deum cōditz ē animus rationalis vt ad ipsuz sit conversio eius vt sit ipse bonuz eius Et ideo q̄z propius potest accedat ad eum similitudine a quo solo discedit dissimilitudine. Dat em̄ solum est illud magnum bonum. qđ magnz animus debet considerare admirari et ad illud festinater optari. Ita vt licet in terris tegat corpus sibi commissū meliorē tn̄ partē sui hoc est memoriā intelligētiam et amorē ibi semp cōuersari amet. vn̄ quicquid habet se nouerit accepisse. a vbi in perpetuuz se mānsurum. et cum dei plena visione plenam se similitudinē acceptuz sperat ¶ Secundum sup̄ modū vitā nostrā nobilitans sūt vtutes. de quibus q̄zto plures acquirimus tanto apud deuz erimus nobiliores. Maxime autem vtutes theologice et deide morales multū nobilitant nos coram deo. Vnde Iero. Sūma est nobilitas clarum esse virtutibus. Singulariter autem quedam vtutes aias nras non solum nobilitāt. sed regimas et sponsas offerunt deo nostro. Vnde Ber. Da michi animaz michil amātez p̄ter deum et qđ preter deū amādū non ē. cui vuiē cristus nō tātum sit sed dui fuēat. cui studiū et ociū sit puidē dn̄m deum in conspectu suo semp. cui sollicite ambulare cum domino deo suo non dico magna sed vna voluntas sit a facultas non desit. Da michi inquit talē aiam et ego huic assigno vocē pia a nomē spōse ¶ Terciū supra dēm modū maxie qđ nos nobilitat ē vnio nra ad deū Qđ facilē tūc attingit. cū dez iā dcis vtutibz illectz tuit in āplexz se nō valēs alteriz attinē. tūc dez tāq̄ sortior trahit pz se aiaz i dinū affectū eaz

penitus transmutando. Juxta illud .i. Corinthe. vi. Qui adheret deo vnus spūs efficitur cum eo. Itē Job. xxxiij. Si direxerit hō ad deū cor suū spiritum illi⁹ a flatuz ad se trahet. deficiet oīs caro simul id ē cānalitas. a homo id ē humanā affectus i ēmerē reuertetur. Nō apertius Bern. declarat dicēs. Cum volūtas in eo pficit. vt amor fiat. statīm pūa amoris infundit se spiritus sanct⁹ spūs vite omnia viuificās. a continuo voluntas fit amor. memoria vero sapientia cum sua uiter ei sapiūt bona domini Intellectus vero cogitantis efficitur cōtēplatio amātis. formans illū in quasdam spirituales a diuine suauitatis experiētias. a tūc de deo bene cogitat secundum hūanum modū. sic q̄ cōtingit q̄ potentie anime rationalis q̄ prius dē sunt naturaliē volūtas cogitatio memoria i deū feliciter transmutate dicantur a mor diuin⁹ contemplatio sapia. deo sponso misericordit hec agente qui est deus bñdictus in secula

Sermo. xlvij. De eodē Sermo secundus

Principes iuda duces eor⁹ aē Ps̄. dicit Gregorius Vnicuiq nostrum ad sue mendā viuēdi regulam p̄cedentiū patrū exempla monstrantur. vt ex illor⁹ vita vnusquisq̄ videt quid in moribus quid in actibus suis seruet. Gloriosi ergo prīcipes isti sub nomine principū sunt nobis positi i exēplū. vt nos tāli giosi qm̄ eos imitari p̄mitt⁹ eis mueniamus quō ad p̄fectionem vite ad quā conari volumus peruenire valeamus. Nō autē eorū vitā pfessi fu⁹ Ber. apte insinuat nob dicēs Si forsitā aliquor⁹ negligētia ad pfectiōez n ōassurgat ipi vidīnt q̄d excusacois hīe valeāt. qm̄ Aplicā vitā oēs pfessi fū⁹. q̄d saē nō de eadē glaritatis dixerim quā nō tm̄ sibi s vniuerso fu⁹ cepe rūt orbi. sic scripaī ē Suscipiant mōtes paē p̄ plo. s de eor⁹ pfessi ōe quā p oib⁹ Petr⁹ loquit dicēs Math. xix. Ecce nos reliquimus oīa a secuti sū⁹ te aē. Que oīa et nos i tb⁹ nris sb̄alib⁹ p̄mīmus reliquēda. Nō oīa em̄ q̄ fūt vt esse possunt que nosipi promis⁹ reliquenda in tribus nostris sbalibus scīz reb⁹ corpore et anima tinētur. Vñ vterq̄ certatim nos admonet vt eos imitemur Dicit em̄ Petrus singulis nobis illō Actuū. iij. Respice i nos. ac si dicat. Respice quomō vitam nostram ad pfectum statū duxi⁹ Sic Paul⁹ nos ammonz dicens secunda ad Thessal. tercio. Ipi scitis fratres quomō opteat vos imitari nos. neq̄ em̄ panē gratis manducauim⁹. s in labore et fatigatiōe nocte et die opantes. vt nosmetipōs formā darem⁹ vo. s. Si ergo ipōs imitari cupi⁹ ne esse ē vt i oi statu religioīs p̄mū locū sume pfcōis attigam⁹ dīg p̄cepts q̄i p̄mū locū capiēs quem locū si attigi⁹ vē p̄cipes sū⁹. h. Propt̄ q̄d sciēdū q̄ vera religio t̄ plicem habet statum. scilicet principium medium et finem. et in

quolibet eorum principes erimus. si cuiuslibet status perfectionem attingamus. Qđ sb nomine principum Ds. in verbis propositis insinuat dicens sic. Principes iuda duces eorū Erim? em principes iuda si religiosis principiū pfecte incipim? Zabulō. si medium religiosis pfecte paurim? Neptalī. si finē ei? consūmata iustitia perficimus Ex quibus tribus particularibus perfectionibus una pfcio perfectissima deluditur S. Primus ergo status religionis e principium et designatur per principē Juda. qui inter pretat pficies. monēs nos vt ad pfectionem vite religiose velimus totis viribus conari. Quod si facere cupimus oportet vt trib? exercitus illud fiat. sciz solius spei nrē in deum erectione. plena conversione. humili subiectione. Vñ si ingressi religionem hec tria solum? principes iuda fumus.

Primo ergo cū ingredimur religionē vota nostra incipiam? soli? spei in deū erectionē. vt solum de dei adiutorio pfumam?. Magnū est em quod promittim?. et qđ omino excedit vires nostras. et ideo si soluimus necesse e vt ex diuino adiutorio illud faciamus Ad quā fiduciam in deo habendam hortat nos dns dicens Deu. vij. Ne dixeris in corde tuo fortitudo mea et robur manus mee hec omnia michi pstiterūt. & recorderis dni dei tui. qp ipse tibi vires pbuerit Item Ds. Non em in arcu meo sperabo et gladius me? nō salvabit me Sz dextera tua et brachiū tuū et illuminatio vult? tua et Dne Aug?. Tota spes nra in deo sit. h volumus a deo pspari Nichilq omino de nobis tāq? de nostris viribus presumam?. ne si nobis deputamus qđ dei est. perdam? qđ deus voluit nob dare Dne Deus ad fres Cartus. Altissia est vra professio. quia non solū voluistis sanctitatē. sed omis sanctitatis perfectionem Non ergo est vestrū tā gue circa comunia pcepta. et nō solū attendere quid precipiat de? sed quid velit. pbates que sit voluntas dei bona et beneplacēs et perfecta. Aliud ē em seruire deo. vestrum e adherere. Aliud est deū credere. sitire amare. reuereri. Vestrum est sapere. intelligere. cognoscere. a frui Q agnū est hoc. sed etiam ommipotēs deus et magnus et bonus est. qui i nobis pius est promissor. fidelis retributor. et indefessus adiutor. qui magno eius amore magna pficientibus. et in fide et in spe gratie eius maiora viribus suis aggredientibus et voluntatem a desideriū suggerit in idipsum. a qui grām voluntatis prerogauit subrogabit etiam ad profectū virtutez. qui cuz fidelit fecerit hō hoc qđ potuerit. ipse misericordit paupi suo iudiciū faciet. qr qđ habuit hoc fecit Tertiom qđ i ingressu religionis e eq necessariū. e plena cōuersio. vt viz a seculo recedentes plena facie ad dnm conuertamur. mil de nrō i seculo reliquētes. a mil e orū q fuit secli nobiscū defrētes. ne i dei seruitio claudice? Qđ facē docemur Eccī. xvij. Cōuertere ad dnm a delīq pcā. Glo. cōuertē

lo est te totum simul verte Vñe Jhere. xv. Si cõuteris conuertes Ds exponit Ber. hoc est pfecte cõuisois culmẽ applẽde Perfecte aũt cõuisois culmẽ tũc applẽdim9 si toti de toto seclo aũtamur. et toti aũsi a seculo in totum deũ cõ uertamur Toti aũt a seculo auerti mur. si de nõ mil m seculo relinq̃ m9 Ds nõ faciebãt filij israhel q relinquentes egyptũ corda ibi di miserũt Exo. xvi. Vtinaz mortui essemus i egipto. qñ sedebam9 su p ollas carnũ. et comedebamus panem in saturitate. Similiter de toto auertimur seculo quãdo mil eorum que seculi sunt nobiscũ du rimus Multi enim conuerti ad do minum mores honores parentes de seculo secuz ducunt per affectũ et quãdoq; per effectuz. Quu bo ne per Rachel figurati sũt. q dece dens de Labã patre suo. qui mũ dum signat furata est eius ydola Gen. xxxi. occultans sub stra mẽtis cameli Sic multi recedẽtes a seculo ydola Laban id est affe ctiones seculares secum ducunt. et sub habitu religionis tanq̃z sb stramentis hec abscondunt Sic e tiam debemus toti conuerti ad dominum. vt illud totum qd a se culo duximus totum in deum cõ uertamus. totum. hoc est omnia que sunt eius sicut sunt proximi nostri. qui sunt membra cristi. et quecũq; alia q̃ ad laudẽ eius et voluntatem et ad eius beneplaci tũ possũt aliqualiter deputari

V. Tercium ad principatum Juda. i. in ingressu religionis nec ssariũ ẽ perfecta obediẽtia Ber. Dom9 nouus est bone volũtatis volens multa. et nescies id qz du ctore. ne forte si per indiscretiõez sequat feruorẽ. corp9 destruat et finẽ bom ꝓfiti nõ attingat. et ideo tum ꝓpter suam ignorantiaz tum ꝓpter feruoris vehementiam cũ oi humilitate alienis mandis est subdendus Ds Deutẽo. xvii dominus precepit dicens Facies qdcumq; dixerint. q̃ presũt loco quẽ elegit dom9. seqris qz sen tentiam eoruz. nec declinabis ad dextẽaz nec ad simistrã. qaũt sup bierit nolẽs obedire sacerdotis i perio. q eo tpe ministrat dño deo tuo homo ille moriet. et auferes malũ de Jsrl aĩ Dic. i. hz. xv. Nũ quid vult dñs holocausta aut vi ctimas. et nõ potiꝰ vt obediatur voci dñi? Melior ẽ em obedientia qꝫ victime. et auscultare magis qꝫ offerre adipẽ arietuz. qm̃ q̃si pec catũ ariolãdi ẽ repugnare. et q̃si scelꝰ ydolatre nolle acqescẽ. Ds exponẽs Gre. Obediẽtia victimis iure ꝓponit. eo qꝫ p victias alie na cato. per obediẽtiã aũt volun tas ꝓpria mactat. qꝫ plꝰ ẽ cõ cã nẽ alienã mactare. Quãto em qꝫ offerre ẽ inimi9. tãto difficilis. a p cõsequẽs deo gñs9. Hãc obedie tiã de scribit nob Ber. ad frẽs de mõte dei. Perfectã vero obediẽtia sit i incipiẽte indiscreta. hoc ẽ nõ qd vl q̃re ꝓcipiat. q ad hoc tm mi ti vt fiat et humilit fiat qꝫ a maio re ꝓcipit et cẽ. Et statim sequit Nã aialẽ discretũ. nouicĩũ prudẽtẽ. i cipiẽtẽ sapientem. in cella posse diu ꝓsistere. i congregatioe impossi bile ẽ posse durare. stultꝰ ergo fiat

vt sit sa piens· et hec omnis sit e
ius discr etio vt in hoc nulla sit ei
discretio Hec omnis ei9 sapiẽtia
sit vt in hac parte nulla ei sit· Et
ideo nouus homo q̃ nõ habet ra
tionem ducẽtẽ· vel affectũ trahen
tem· vel discretionẽ moderãtez·
sed vi quadam vit in semetipsũ
Tangẽ a figulo figmẽtum lege q̃
dam mandatorũ dei quasi maib9
alienis formandus ẽ in õi patiẽ
tia et in rota volubilis obediẽtie
in igne pbationis fue· plasmato
ris et formatoris sui voluntati q ar
bitrio sũdenous· X Se
cundo9 status religiosorũ dicit me
di9 pfectes diligẽti conamine int
principiũ et p fectum per principez
Zabulon designatus insinuans
nobis· vt si ad supmũ statum illi
medio competẽtem conamur per
tingere principatuz Zabulon at
tingamus· Que autem sint que
huic sta tui competũt per interp
tatiõnẽ huius nois Zabulõ edo
cemur· Interpretatur eñ triplici
ter· scz iusiurãdũ· fluxus noctis·
et fortitudo· In hys ẽbus exerci
tare in hoc medio nos opor tet·
Incipientes a iureiurando igre
diamur mediũ hunc statum cogi
tãtes et nũq̃ obliuiom tradẽtes
q̃ deo in corde nostro iurauimus
fortissimũ iuamẽtũ dicẽtes Juraui
et statui custodire iudicia iustitie
tue· Huius iuramẽti monemur
Deu· xxix· Vbi dr Custodi verba
pacti huius et imple ea· vt tuã
seas in fede dei tui a m iureiurãdo
q̃ hodie dñs deus tu9 pepigit te
cũ· vt fustitar et te sibi in populũ
ipse sit dñs deus tuus Q̃ si nõ
soluerim9 vt iurauimus videa9
quomõ mumamus frõtem nrãz
cõtra ictũ Apostoli ad Heb .c. Ir
ritam quis faciẽs legem Moysi si
ne vlla miseratione duobus vel ẽ
bus testib9 morit· q̃to magis pu
tatis deteriora mereri supplicia·
qui filiũ dei cõculcauerit et sãgui
nẽ testamẽti pollutũ duxẽit i quo
sanctificatus est et spũ gratie cõ
tumeliam fecerit· Q̃ totum faci
im9· si irritum facim9 iuramẽtũ·
ipperãte nobis Apl̃o illud Actu·
v· Non es mentitus hoibz sed deo
Secundũ ẽ fluxu9 noctis· Quid
per noctẽ misi pecata designãt?
Per fluxũ autẽ illud p q̃ pecca
ta a nobis defluũt scz pfunda pe
nitentia denotat A Secũ
dũ ergo q̃ in hoc medio agendũ
est illud ẽ· q̃ per profundã pnitẽ
tiam et fortissimam cordis contri
tionẽ· nec non et opis satisfactio
nẽ õia pecata q̃ commisimus a
nobis fluant· taliter agentes vt
õia dura vel aspera que agim9
vel patimur in solam emẽdatiõez
pecatorũ per intẽtionẽ ordine9·
ab hoc exercitio nõ cessantes quo
usq̃ per spũs sancti remissionem
vt ad minus sciẽtie nrẽ exhilara
tionez sperem9 õia crimina nrã
defluxisse Quid ẽ eñ dicẽ Ysaie·
xliij· Deleui vt nubẽ iq̃tates tu
as a q̃si nebulã pcã tua· misi pec
cata p indulgẽtiã a remissiõez de
fluxerũt? Q̃ cũ fem fuerit secũdã
intptationẽ h9 principis Zabulõ
fum9 misericordit osecuti· Ter
cio aggrediamur h9 pricipis Za
bulõ terciã intpretatiõez vt a p
ma scz iurisiurãdi· et ex secunda

interpretatione. ſ. fluxus noctis
a peccis alienati. ad fortitudiez ex
ercēdaz accingam⁹ ſic vir lūbos
nros. toto conamie ad hoc tēden
tes. vt ꝓſoluam⁹ vota nra. que
diſt inxerūt labia nra. vt ſicut co
nāi ad pfectiōez ꝓmiſim⁹. ſic etiā
indefeſſo mſu eūdem conatū ope
ꝓſoluam⁹ Nō em̄ perfectionē ſed
conatū ad pfectionē ꝓmiſim⁹. a
iō q ad conandū fecerit qđ potue
rit videt voti ſui tranſgreſſionē e
uaſiſſe. Cū aūt conat⁹ quē ꝓmiſi
m⁹ tēdat ad perfectionē. videam⁹
in quo cōſiſtit pfectio. vt p conſe
quēs cognoſcam⁹ i quo ſtatu nī
conat⁹ ſit iplet⁹. ℣ Propt̄
qđ ſciendū q ē duplex pfectio. ꝑ
ma ē intētionis ſiue ꝓgreſſionis. a
lia ē t̄mm̄ puēctionis Prima ergo
ē cū auida deuotione ſēp vltetius
ꝓcedim⁹. nō otēti q̄tūcūq pro
ficim⁹ Talis conatus pficiēdi et
q̄tum ē de affectōe et itētōe et cū
potuerit opatōe nūq̄ ceſſādi nob
ꝑ pfectione reputat Et hoc inui
t nob Gen. xvn. vbi dicit Ambu
la cora me et eſto pfectus Ac ſi di
cat deus Ambula coram me et p
fice et hoc tibi p pfectione reputa
t. Ambulare em̄z vt dicit Ber.
proficē ē Dīme Ap⁹. ad Philip.
iii. Frēs ego me nō arbitror ap
hēdiſſe. ſ. pfectionē. ſed q̄d. vnuz
aūt. que q̄dē retro ſūt obliuiſcēs
ad ea vero q ſūt ꝑora extēdēs me
ipſū Ac ſi dicat Licz nō iudicē me
pfectū pfectione t̄mm̄. ad eādez
tñ pfectionē conabor et tal⁹ cona
t⁹ perfectio iudicat. Et iō ſequit
Quicūq ergo pfecti ſum⁹ idipſū
ſentiam⁹ Ecce i hoc vbo ſum⁹ alīs
ſē ōnumerās dicit ſe iaz pfectū ex
ſolo conatu. qui iā nō lōge añ ab
bitat⁹ ē ſe pfectionē nondū app
hēdiſſe Qđ exponens Ber. dicit
. ℣ In vbo iſto maiſeſte Aplo
dicente declarat. q pfecta eoruz
q retro ſūt obliuio et pfectā in an
teriora extēſio. ipa ē iuſti hoīs in
hac vita perfectio Dīme idē Ber.
Indefeſſū pficiēdi ſtudiū et iugis
conat⁹ pfectio iudicat. Dīme Leo
Papa dicit. Hec ē pfectorū vera
iuſticia. vt nunq̄ ſe pſumāt eē p
fectos. ne ab itineris nondū finiti
intentiōe ceſſātes. ibi ſcidāt deficiē
di periculū. vbi pficiēdi deſue
rūt appetitū. q nemo tā pfectus a
ſctūs ē. vt pfectior fieri ñ poſſit. Jō
dēs ſine drā graduuz ſine diſcre
tiōe meritorū ab hīs i q̄ pueim⁹
ad ea q nondū apphēdim⁹ pia aui
ditate curram⁹. a rō ē maiſiſta.
q vbiq̄ laſſati vl attediati deſi
ſtim⁹ pficē ibi nēcio deficim⁹ Dīe
Ber. O monache ñ vis pficē ꝑ
vis deficē. Vidit Jacob ſcalā at
tingētē celos. a i ea āgelos aſcē
dētes a deſcēdētes. nullū q ibi ſi
ſtētē l etiā reſidētē. q̄tenꝰ paſſā
dare⁹ itelligi et it pfectū et defectū
i hac vita nullū medium iuenri
Sz q ſpūs nr̄ ſit pficē et deficere
nō pt̄. iō ne deficiam⁹ oportz nos
ꝓtinue ad bonū conāi Cur aūt co
nat⁹ tal ad pfectionē ꝓſequēdaz
p pfectiōe. ymo perfectio reputat
rō ē. q tal conatus maxī deficē
tiſ indiciū ē Null⁹ em̄ tā indefeſſo
labore ꝓtinue poſſit conati ñ max
imū deſiderīū ipſū impellerz ad co
nādū Qui aūt vehemēti deſiderio
ad aliq̄d habēdum eſtuat hoc iaz

habet Qs q̄ difficulē credit ista veritas fortissis auctoritatibz est pbāda Vnde ex pſona dei dicitur .Ezech. Tolle tibi q̄tumcūq desiderat anima tua. Per quod īnuit ē q̄ q̄tūz desiderare possus tātuz sine dubio erimꝰ accepturi. si tamen ipſuz desiderium īdefesso conatie pbatur Itē Aug⁹ Nō q̄d sis q̄d ē desideās attēdit deꝰ. si tū tū ī q̄tū potes satagis vt qđ nōdū es ē m earis Hic deꝰ Saulū vas electionis ē dicebat. non q̄ iam eēt sed ē cōtēdebat. Vnde Bre. Bona nostra quotiens effectum percipiunt multiplicāt. scriptuz nāq̄ē Ego clamaui quomā exaudisti me. Nō enim apt. ḡa clamaui ideo exaudisti me. sed apt. q̄ exaudisti ideo clamaui. q̄ nō loquēs exaudit⁹ fuerat. votis pfitē tibus clamauit. clamor aūt desideriū ē Itē Ber. Sūt nō nulli q̄ i tota vita sua tēdūt ad perfectionē. sed nūq̄ pertingūt. q̄ tū si pie perseueāuerīt. statī vt corpe exeūt. reddit eis qđ in hac vita dispēsatorie ē negatū. illuc properante eos sola grā. quo prius tēdebant ipi tū grā. Secūdā perfectionē causa brevitatis relinquim⁹ ipsa m in sequēti sermōe. si tū occasio obtulerit pſequemur

Tercius

Tercij nomē tercij pricipis est neptalīz signifi cās latitudinē. per quā caritatez perfectā illā q̄ foras mittit timorē accipim⁹. q̄ flagrāte ad dei volū tatē. primi vtilitatē. nrām felicitatē agēdā diffūdimur et p oīa dilatamur. De quo Ps. Viā māda torū tuorū cucurri cū dilatasti cor meū. De qua si plura habē volueris Require in sermone vltimo Johānis baptiste. Ex hys ergo ē bus principibz. scilicet Juda Zabulon Neptalim vnus glorioſus primceps conficitur viz homo perfectus per sublimem vitā cupiēs primum locū. Adiuuāte domino nostro ihesu cristo qui est benedictus a ē

Sermo. xlviij. De eisdez Sermo tercius.

Tri fortes terre velxmē ter eleuati fūt Ps. dicit Crisostom⁹ In omni laude sanctorum mil glorioſi⁹ de sanctis dici poterit. q̄vt dn a deo nominētur. Neq̄ enim hoc nomen eis veracitēr impoñi posset. nisi p imitationem sanctam vitam dei hōminis īduissent. Expedita ergo prima parte thematis duduz propoſiti. scilicet de principuz dignitate. Nunc restat dicere de secunda parte. scilicet de eoruz sublimitate Vt ergo predicator qui secundum Apostolum sapientibz et insipientibus debitor esse debz magnis principibus spiritualibz habeat aliquid proponere quod ad profectum eos excitet amplioꝛem. Ideo verbum propoſitum est īductum In quo quatuor per ordinem ponuntur. Primo ergo glorioſi isti principes Apostoli magnificē commēdātur Secundo a dns gentiū separantur. Tercio a deo specificantur. Quarto vehementer exaltantur. Primuz ibi dn In quo supra moduz commēdantur. Qui enim non homines sed dn videt hūanū statū

q̄ uīcanq; scm̄ sublimiť exæssisse scdz ibi · fortes · In quo a dns gē tū discernūtur · q̄ non dn̄ sed de mona verius nūcupanť · Illi em̄ dn̄ non fortes sed debiles sunt a infirmi · q̄ nulla fortitudine sed sola dolositate hoīes decipiūt ad peccandū · Vnde non viribus sed fraudib9 vtuñtur · Dīne Bern̄ · Potest inimicus excitare motus tēptationis · sed in nob est si vincere volumus · et nemo nr̄m̄ in hoc certamine decipietur inultus · Vñ in passionib9 sanctorū sepe legiť q̄ potenter p eos sunt demones osternati · sepe mutire in eorū pn̄tia non audebant · Tercīū ibi terre · In quo isti dn̄ scīz apostoli a deo vere specificanť · In eo autē q̄ dicunť dn̄ terre a deo cēli · qui sol9 naturaliter est de9 distinguūtur · Vnde Johā · in · Qui de terra est de terra loq̄tur · sed q̄ de celo venit super oēs est · Dīne Gre9 · exponens verbū apostoli dicētis Qui est super oia de9 benedict9 in secula dicit. ℣. Sciē dū q̄ sancti hoīes dn̄ sunt vocati sicut deus dixit Moysi Exod · v n Ponā te in deum Pharaonis · sed aliud est nūcupative aliud naturaliter dici deuz · Qui ergo nūcupative dicitur deus dz deus inter oia · q̄ vero intra virgis vterum deus est incarnat9 super oēs est · Vñ vult dicere q̄ apostol9 dicēdo · Qui ē super oia de9 bñdict9 in secula · sup oia dixit ad drām sanctorū deorū · q̄ non super oiā sed inter oiā dn̄ nūcupanť Quā tū ibi · vehemenť eleuati sunt · q̄ p passionē suā hodie tñ seūtes in celū · tanto sunt in celis gloriosiores quāto in tris fuerūt sciores. Hec de glosis istis dns dicta sufficiūt · Nā mirabilia et miracula q̄ de9 in eis et cū eis mūdo exhibuit sufficienter pbant · q̄ ex meritosītatis eorūz sať scriptura iuste nōiat eos deos · Sic em̄ ex psona dei dz in Ps̄. Ego dixi dn̄ estis nē Nūc videam9 q̄bus exercitus sal tē fimbriā sblimiū deorū istoz tenuiť attingamus · vt ex hoc de hīs noīs sanctitate aliq̄d aseq̄mur · Propť q̄d sciendū q̄ duo per or dinē de hac materia sunt dicēda Primo de hīs nōis et vite cālitate · secdo de puemēdi q̄litate Hoc em̄ sci p maxiā veneratione accipiūt vt eos imitemur ℣. Primo ergo videndū de hīs nōis et vite cālitate .i. propter quā causā possum9 dn̄ nūcupari · Hec autē causa et nō alia · scilz vnio nri ad deū · Cū em̄ aiā nīa deo n̄ solum iuncta · sed q̄d magis est vnita fuerit · tunc fortior vincit infirmū .i. deus aiāz et trahit in sue vite et nōis scītatē · vt sicut ipse ē deus naturaliter · sic talis hō vnit9 sit nūcupative et dicať deus · Licet em̄ inť deuz et aiāz maxiā sit distantia · cū scdz Her. deus non possit eē digmior a aiā peccatrix n̄ possit esse indigmior Hec tamē vnio ei possibilis est · que quidem possibilitas si in actū trīseat nulli ex hoc sequitur impossibile ℣. Ad hoc em̄ anima creata est · vt exiens a deo per gratiā vnionis ad ipsū reuertať · Os figura natura a scīptura poterit edoceri. Figuā p colūbā Noe · q uā sic

Gen̄·viij· noe emisit non vt nō
rediret sed vt videret si cessasset
aque diluuij super faciem terre.
Que cum non inuenisset vbi req̄
esceret pes eius reuersa est ad eū
in archam·Sic omnes anime cri
stianorum que per gratiam crea
tōis a deo mittuntur in hūc mū
dum·ad hoc vtiq; mittuntur vt
in archam celestis regis ad euz re
deant qui misit illas Sed heu mul
te tanq̄ coruus cadauere illect9
non redeūt·illecte cadauere mū
dane dilectionis·Secundo ostēn
ditur per naturam· Quod Ber-
nardus sic declarat dicens· Deus
et magnus dominus rectuz a ma
gnum fecit hominez·vt per recti
tudinem deum appeteret.omnes
affectiones ad ipsum dirigendo·
et per magnitudinem appetitus
capet eum quem cēli et terra ca
pere non poterūt ambiendo Vn
de quia deus rectus est de quo di
cit Ps̄. Rectus dominꝰ et non ē
iniquitas in eo. et similiter quia
magnus est·de quo iterū in Ps̄·
Magnus dominus et laudabilis
nimis·Ideo oportet animaz que
ad imaginem eius creata est re
ctam et magnam esse·sed rectitu
dinem in lapsu primorum parē
tum perdidimus· magnitudinez
autem retinemꝰ. quam rectitu
dinem postq̄ per bona exercitia ꝛ
paramꝰ· ex hoc deo similes facti
dñi vocamur· Tercio lucide hoc ꝛ
dem probatur per scripturam·
viz q̄ ad hoc vt ad deum redeant
sunt creati Juxta illud Johā·xiij·
Scieris quia a deo exiuit et ad de
um vadit·Dicit enim Ber·Ad deo
cōditus est animꝰ cōnatus. vt ad
ipm sit cōuersio eiꝰ· vt sit ipe bo
nū eiꝰ·hic aūt ab eo bonꝰ ad ima
ginē q̄pe a similitudine eiꝰ redit9ē·
vt q̄diu hic viuit q̄ ppius pt ac
cedat ad deum similitudine·a q̄
sola discedit dissimilitudine· vt sit
hic stus sic ille stus ē·deinq; hoc so
lū magnū bonū magnꝰ et bonus
animꝰ suscipit a mirat et affect
q8 sup illū ē·a adhere festinat ei si
militudie sua deuota ymago Ipe
em animꝰ cōnat ad imaginē dei fa
ctꝰ ē· et p hoc intelligit se posse a
debe adhere ei cuiꝰ imago ē·a iō
hiz intris egat sibi corpꝰ amissū.
melioriē tñ ptē sui·hoc ē memori
ā intelligētiā et amorē ibi sēp con
uersari amet· vñ q̄cq̄d habet se
nouerit accepisse· et vbi ippetu
ū se māsurū a cū plena dei visiōe
plenā similitudine adepturū nouit
Illuc ergo spectet vñ pdeat·plꝰ
cū hoibꝰ cōmorās vt viuificet e
os vita dei acq̄rēda et capienda di
uina q̄ vt aimet vita ista mōli
et hūana. sic em corpꝰ naturali sta
tu suo eligit i cēlū·eo q̄ natura et di
gnitate oia corpa supeinet· sic
spūalis natura ad eū q̄ i spūalibꝰ su
peinet·hoc ē ad deū et ad diuinā
erigē se debz· ppē q8 amat semz
ipsā. nō superbe sapiendo ꝛ pie amā
do Deū g btā vitā eā ē p quā ho
mies a statu hūanitatis .i. carna
litatis trāseūt in diuinū· ¶ Ps̄
Sedo dicendū ē de q̄litate mei pueri
ēi adhuc statū·Et sunt ta p q̄
hāc grāz osequmur·sc̄p assilatiōez·
dilcōez·pfcōez In hys em ebz p
ficiē vita hois a a statu nrō ēcedē
tes.i.a vita hūana i diuinū statū

omutamur. vt dn̄ nōiemur a sic
assimilemur deo . ¶ Sunt autez
tria i quib⁹ homines sibi mutuo
similantur. scz in faciei dispoē. i simi
operatione. i morū exhibitione.
vt quicūq homies alīq illoz sil ha
beāt dicātur sibi siles. et sic sibi
mutuo assimilantur. ¶ Primo ergo
fūt aliqui similes ad iuicē i faciei
dispōne. sic Raguel dixit de Tho
bia minore Tobie. vn. ca. Quam
similis est iuuenis iste cōsobrino
meo. per hāc faciē voluntatē acci
pi⁹. Quia sicut homo exteri⁹ per
faciem ognoscitur. sic interi⁹ per
volūtatem. Vnde Gre. ¶
Sicut per exteriorem faciē hoib⁹
sic per interiorem faciem scilicet
volūtatē deo noti sumus. q̄ videli
cet volūtas licet de sui natura nec
bona nec mala sit. tāto tamē erit
melior q̄to diuine volūtati cōfor
mior. q̄ ei cepit esse bona habem⁹
iā maximā pmotionē salutis nrē
dicit Ber. Bona volūtas est ori
go ommū bonoz. mater ōmum
virtutum. quā q̄ hz secū hz q̄dq̄
ei ad bñ viuēdū opus ē. Quia vt
ait Gre. Ante dei oculos nūquā
va cua ē man⁹ a munē. si archa
cordis repleta fuerit bona volūta
te. Bona ergo volūtas nostra cū
ex ofilio a ꝓposito ad dominū se
dūtit. melior est autē cū cōsiliū
et ꝓpositū duerit in opus. optia
vero cū affectu et effectu sine vo
lūtati in oibus se cōformat Vnde
Secunda Ad Corin. vin. Si volun
tas ꝓmpta est secūdum id q̄ ha
bet accepta est deo. ¶ Secundo si
bi homines mutuo assimilātur i simi
operatiōe. sic si deo assimilari cu
pim⁹ operemur sibi similia tā in
opere q̄ etiam in affectu In opere
vt que ipse operatus est et nos o
peremur. In affectu similiter sic
ipse propter nos. et nos propt
eū oia facia⁹ Terciū q̄ homes sibi
mutuo assimlāt ofistit i morexhi
bitiōe vt q̄ siles sūt in moribus ipi
sibi mutuo assimlēt. p hos mores v
tutes accipi⁹. p q̄s deo tāto vti
us assimilamur quāto plres vtu
tes inseri⁹ vite nrē. et hoc ē q̄d
ex psoā dei dicit Ber. In vita me
a ognoscē poteris vitā tuā vt si
cut ego paupertatis hūilitatis. o
bie. pacientie. a caritatis ideclina
biles semitas tenui. sic in eisdem
vestigijs incedas nec declines ad
dextrā nec ad simstrā Sed in
ter has tamen virtutes maxime
caritas nos assimilat deo. De his
tribus similitudinib⁹ dicit Aug⁹.
Appareat similitudo in moribus p
natura. in operib⁹ pro iustitia.
in vtutib⁹ p grā. vt moribus na
tura ponetur. iustitia opib⁹ op
bet. grā vtutib⁹ opleat. a sic sēp
dño pūnet. Deōm ergo q̄d ad hoc
denoiacois grāz nos pmonz ē et
dr dilcio p quā vniti deo idui⁹ no
mē ei⁹. hec aūt vnio licz ab ōnib⁹
exercitijs ꝓpus deis promoueat
maxime tū pficit ex amore. q̄ta
lit ē videē. Dē ipfectū cōtēdit a
festinat. vt suo pfectibili vnat.
vt i eo pficiat. sic ignis q̄ si sup
tra impfectū eē heat tēdit furtū
ad celū empireū. a ois aqua festi
nat ad mare. vt cū sint i se ipfri
bilia in suo tōto eē pfectū ostēdn
t Ber. Certū ē ad suam originem
vniuersa quantuz in se ē tendere

et in eam semper esse partem de
liniora Sic est per oia de amore.
qui cum in cordib9 nostris imper
fectū esse habeat . et in corde dei
per omnia sit perfectus testāte p
sai. xxxi. qui dicit. Viuit dns ar
ius ignis est in siō. i. in aia fidēli .
et caminꝰ i Jherusalē. Dīne ē qꝫ
contendit continue ad deū. vt a
mori eius totaliter immergat. a
p cōsequēs pfectū esse consequa
tur. omnes affectiones anime vi
olentissime post se trahens. Nā v
bi amor ibi oculus. vbi amor ibi
cor. et omnes vires aie amorē su
ū sequūtur. Dīne Dyonisiꝰ dicit.
qꝫ violētia amoris amātē trāspo
nit in amatū. qz vbi amor ibi oīs
tenor ītentionis hoīs se recipit col
ligit et se trāsfert. et sic deo febei
ter vnimur Ex quo fit vt oīa no
stra dei sint. a que sūt dei sunt no
stra. ficqꝫ fit. vt sancti hoies deo
vniti ex bonis eius ditēt. et ope
ra eorum ex eo qꝫ bonis dei vnīū
tur per oīa nobilitent. et dicat
nobis illud dns Lu. xv. Omnia
mea tua sūt. De hac mra dei gra
tia dicitur Johānis. vij. Pater sā
ctifica eos in veritate . vt sicut tu
in me et ego in te ita et sint ipsi
vnū in nobis .i. ad Corin. vi. Qui
adhęret dño vnus spūs est . T

Tercium per quod venit ad hanc
beatam denominationē. vt dꝫ ne
minemur consistit in pfectione. nō
illa que est in conatu proficiēdi .
sed illa que est terminus peruen
endi. quam pruis ob missā in isto
sermone promisimꝰ exponēdam.
que licz adeo sit sublimis. vt vix
a quoꝫ apprehendi valeat in hac
vita. quam ille nōn mediocēr in
dns Pauls videlicz non arbitra
tꝰ ē se apprehendisse. q vnoni iam
dicte alīqō diuinius supaddit. tū
qz lex diuina impossibilia nō pci
pit nec constituit. suadet aūt perfe
ctionē Mathei. v. dicēs Estote p
fecti sic pr vester pfectꝰ ē. nullus
inoignetur. nullus otempnat. si
de hac materia nō de nrō qui ml
sumus. sed de scripta aliquid in
medium pferamꝰ Propt qđ sciēdū
qꝫ Thomas in secūda secunde. q.
xxxvij. articulo octavo circa finem
hāc ptractās materiam dicit. qꝫ v
nūqqz tūc pfectū dr iqꝫtū attige
rit ppriū finē q ē vltia rei pfectio
Caritas aūt ē q vnit nos deo q ē
vltimꝰ finis hūane mētis. qz qui
manz cē. Subiūgit qꝫ pfectio hūa
ne vite consistit in caritate. Impor
tat aūt pfectio quādā vniōsalita
tē. Quia vt in. iij. Phificorū dr
Perfectū ē cui nil dēē Et vt ibidē
dr ēplex ē pfectio Vna absoluta q
attēdit scōm totalitatē diligēnis
et diligibil. put dꝫ tātuz diligit
quātū diligibil ē Et hec pfectio nō
ē possibil alicui create pure . Dic
Deꝰ. diligā te dne p modulo me
o. qz etsi quātū debeo nō possū tū
ltra q̄z possū nō iubes. ꝫ hec pfe
ctio opetit soli deo. q se totū totꝰ
diligit. in quo bonū itegrit a eēn
tialit inuenit Scōa pfectio attēdi
t scōm totalitatē ex pte soliꝰ dili
gētis. put affectꝰ diligētis scōm
totū suū posse sep actualit tēdat
in ipsū deū . Tercia pfectio ē q nec
attenditur scōm totalitatem dili
gētis. nec scōm totalitatem dili
gibilis. quantū ad hoc qꝫ semper

actu feratur in deum. sed q̄tūm
ad hoc q̄ excludantur ea que re
pugnant motui dilectionis in de
um Sic dicit Aug⁹ in libro. lxxxiij
questionū. Qđ venenū caritatis
ē cupiditas. et vbi cupiditas ibi
pfectio nulla. ¶ Et talis per
fectio potest haberi in via et in vi
ta ista. et hoc dupliciť Vno mō i
q̄tū ab affectū hoīs excluditur ōne
illud qđ otrariať caritati. sicut est
mōrle peccm. sine tali perfectione
caritas eē nō poterit. vñ talis p
fectio ē de necessitate salutis. Ali
o mō potest haberi pfectio inq̄tū
ab affectu hoīs excluditť. nō soluz
illud quod est caritati cōtrariū.
sed etiā oē illud qđ impedit ne af
fect⁹ mētis totaliť dirigať in deū
vl̄ vsq; in deū Hec Thomas Et hec
vltima perfectio viuentū nomē et
ēē in scīs hoibus pmereť Qđ feli
ciť tūc contingit quādo sopitis cū
ctis sensibz carnis in diuinū affe
ctū homo abducit In quo nil sēti ť
penitus nisi deus. in tātū vt oēs af
fectus interiores et potētie aie rō
nalis sic in deo absorbeāť. vt in
ōmb⁹ nil spiret. michil pulset.
michil viuat in hoīe nisi eē diuinū
In hac beata vita stetit vn⁹ eo
rū Paul⁹. s. cum dixit ad Gala.
ij. Viuo ego iam nō ego viuit ve
ro in me xp̄s. Et iterū ad Colo.
qbzdā dixit Mortui em̄ estis et vi
ta vra absc̄ondita ē cū xp̄o in deo.
Hinc Her. Moriať aia mea mor
te iustorum. vt presentiū memo
ria exedens retū corporearū nō
mō cupiditates sed etiam similiter
omes exuat. In hunc excessū Pe
trus venerat. cū dño transfigura
to in mōte dicerz Bonū est nos
hic eē. nesciēs quid dicerz Et q
tali excessu michil ē in hoīe qđ nō
sit diuinū Jō in hoc excessu fit hō
eē diuinū inouit. sic et nomē. vt
ex tūc et in reliquū possit veraciť
dici de⁹. nec obstat si grā recesse
rit. q̄ ppť sui sublimtatē nec pt
nec debz lōgo tpe pourare. q; q̄
diu otrariū huic grē. scilz mōrle
peccm hoiem nō inourat hoc nomī
pmanz ei sēper Videm⁹ em̄ q; no
mē hoi breuiter ipomť. qđ tū in
eo q̄diu vixeit perseuerat. a mo
mētanea ēptio dat ius perpetuū
possidēdi. a sbita vulneratio dat
hoī q̄diu vixerit cicatrē.
Hanc gtiā aperte declarat Bee.
dicēs O caro a sāguis vas lutеū.
qñ hmoi expieris affectum. vt
dīno inebriať amore aiē obliť
sui tot⁹ pergat in deum. et adhe
rēs deo vn⁹ cuz eo spūs fiat. btm
dixerī et scm̄ eu i tle aliq̄o ē i hac
mōrli vita aro itōū a semel a hoc
ipsuz raptiz atq; vim⁹ vix momēti
spatio expiri donatū ē Et sbitgit
Te em̄ quodām⁹ pdeť tāq̄ nō his.
et oio nō sētiť temziptm. a a teip
so exmaniri celestis ē conversatois
nō hūane affectioīs. Et hec de ho
gtē declaratiōe dcā sufficiāt.
Qđ aūt eadē grā diuinū nom̄ no
b ponat Albert⁹ sic declarat Siť
p̄ hō generat hoiez. a ex ipsa sua
generatiōe dat ei hoc nomen. et
hoc vēť in veritate hō. sic et ipse ē
hō. ita p̄ de⁹ generat deū. a hac
ipa sua gnatiōe dat nato q; deus
vēť. sic ipe ē de⁹. a h⁹ gnationis
semē ē verbū in intellcū a grā in af
fectu. Vere em̄ de⁹ ē q; ptcipatiō

deus suscipatur. Ad hanc perfectionem hortatur nos deus cōnati deutero. vi. et Matthei. xxii. diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo &c. De quo Augusti. Hec totalitas sciz toto corde. tota aīa. tota virtute hoc intēdit. q̄ois motus aīe ad deum referā tur. & sic nō ipleť nisi forte ad tēp9 breue apfectissīs viris.

Sermo. xlix quartus

De eisdē Sermo

Fecit ex salomon duos cherub. in. hegū. vi. dicit Gre. Nr per occultaz gratiam ad amorem dei temperata desup mēsura electi pficiūt. q̄to in eis cotidie de dei spū virtus excrescit. tāto ipsoz spūs elatio decrescit. tunc enim in deo perfecte proficiūt. cum a seipsis sunditus deficiūt. In vbis ego q̄dam tis gliosi isti principes nō a statu inchoatois. & a pfectu pfectois hoc q̄ponūť. vt cōsiderātes ad q̄tam sublimitatē sint pmoti de miseric ordia admiremur. et ex cellentia eoruz vitā q̄tū possibile fuerit imitemur Cherub enim pleitudo scie vel plēa scia mēpretať. per qđ nomen principes isti meruerūt. vt sicut Cherub pre cēteris angelis inferioribus. sic isti principes p cēteris nō dico hoīb9 sed etiā sanctis plenā sciētia esse referūť Nam de sua sciētia Petrus cōmendatur a dño. cum inter scripturas rogati quē dicunt homines ee filiū hominis Petr9 pre ōmibus respōdit dicēs Tues cristus filius dei viui

Respōdit dominus dicēs Beatus es Symon bariona. qr caro et sāguis non reuelauit tibi. sed pať meus qui est in celis Paul9 aūt suā sciētiā cōm endans ait. i. Corin. ii. Sapientiā loquimur inter perfectos Plenā aūt et perfectam tūc dicim9 sciētiā cum quelibz intelligūtur cum sapore. hoc ē cū res q̄libet sciūť non solum sicut sūt. & et vt sapiūnt et afficiunt iam sitētē. Hec em ē q̄ dā inter secularē sciētiā et spūalem. qr secularis facit scire. spūalis aūt sup addit hic sciētie etiam saporē. vt non solum sciať. sed etiā q̄s afficiatur. Vñ Ber. Spūs non soluz doctz intellectū vt sciat & etiā motū affectum vt et scitū placeat & afficiat sciētē Et secūdū hoc plenitudinē scie hoc modo possum9 diffinire Plenitudo sciētie ē scire oīa cum sapore. Hec aūt omnia ex tribus potērūt exhauriri. sc9 scire te scie munditū. scire deū. Hys tribus scitis oīa sciūtur. nec solum hec. sed ex eisdem tres virtutes sūmē necessarie oriuntur. Nā scire te dat hūilitatē. scire mū dū dat cōtēptū. scire deū caritatē. Scim9 aūt q̄ sine hys ēb9 vtinb9 nō ē sal9 Hec ta subtilia scibilia isti gliosi principes habebāt. Nā ex pmo scibili seipsos fortiter impēderūt Ex secūdo mūdū cōtēpserūt Ex ēcio deū dilexrūt. et ei añ oīa exposuerūt. Nā de pmo dicit Aug9. Nulli tm impēderūt q̄ tū illi q̄ seipsos ipēderūt De secundo dicit Petr9 Ecce nos rīq̄m9 ōmia et secuti sum9 te. De ēcio dicit dns p Ps Aplis Innocētes & rei

Lvmx

adhesérũt michi · Et quia omnes ille scie cũ suis saporibꝰ i Apostol' fũt mucte Jõ méito p nomẽ Che rub qõ plenitudo scie ipt̃at̃ sunt võti . M Nũc sermõez ad nr̃az moralitatẽ et nostram edificatio nem conuertamꝰ . vt nos ín via hac qua ambulabant · et ad plenitudínẽ scientie peruemebãt · ipos ín q̃tum possumus imitemur · vl saltẽ eos imitari conemur · Quã tu enim eis ín via assimilamur tantum et cum eis ín cœlis glorifi camur · Et quia plenitudo scientí e siue plena scientia ín predictis tribus · s. scíre te · scíre mundu̇z · scíre deum plenissime exhauritur · ideo ad scíendum eadem tria q̃tũ possumus laboremus · Qui enim plenam scíam . i . sapidam scientiã de hys tribus habet · nec bonum negligit et malum penitus nõ admittit M Primo ergo ãte omnia studeamus scíẽ a cognoscere nos metipsos · eo q̃ vt ayt Ber · Jo postulat ratio vtilitatis a ordinis Ordinis quoníaz illud quod nos sumꝰ primũ ẽ nobis Vtilitatis q̃ talis scía non ínflat seo humili at · et iõ licet omnia misteria no ueris · lata terre · alta cœli · profũ da maris · si te nescieris filis es edificanti sine fundamento · ma gis ruinam q̃ structuram faciẽs A te ergõ tua cõsideratio ichoet · ne frustra extendatis ín alia te neglecto · Quid enim prodest si v ínuersum ínũdũ lucreris · te vnũ perdens ? a si sapiens es deest tibi ad sapientiam si tibi non fueris · Nam vt ayt Ber . Illud prouer biuz de cœlo cecidisse dicit Homo scito teipsũ · . M Cupiẽtes er go añ oía scíre nolnzipos ta de nob fideliẽ addiscamꝰ . s . natarum diuersitatẽ · earũdẽ otrarietatẽ . et hys duobꝰ supaddamꝰ iusti ui dicꝰ eq̃tatẽ Primo dico discamꝰ natarũ diuersitatẽ · scíz corpis et aíe . eo q̃ corpꝰ sit de límo . spũs aũt de deo Jn altẽo ínfra oía · i al tẽo sup oía . O M Et licz sic sint diuersa · fũt tñ a deo tã mirabiliẽ oglutiata · vt síl delectabiliẽ omnẽ tur · et nichilominꝰ tñ sit bellus otínuũ iẽ ea · De q̃bꝰ dicit Ber · Qual artifex · q̃l vnitor terũ · ad cuiꝰ nutũ sic oglutiãt límꝰ tre et spũs vite · Et sbiũgit Agnosce et go o hõ huilitatẽ ín límo a digna tem í spũ · q̃ ex pte límí a deo fi ínꝰ ignobiles · vt oẽs vmes q̃ p treãt a tra sint frẽs nri · vt puta nobisciũ de eadẽ mrẽ traviz pere ati · ex pte aũt spũs affínes sumꝰ ãgelis dei scis · . V M Sedo di scamꝰ hoz duorũ ad iuicẽ otrari etatẽ Nã sic iẽ se fũt diuersa · sic e orũ appetibilia fũt diuersa · Límꝰ eñ appetit pñtia carnalia delcabi lia trãsitoria et caduca Spũs aũt q̃ a deo ẽ appetit bõ spũalia viz vtutes opera meritoria · a alia q̃ p grãm dei possumus pmerei · De hoz otrario appetitu Apꝰ ad Gala · v · Spũs concupiscit a ẽ Tee cio sup hãc bellicosã otrarietatẽ heamꝰ iusti iudicꝰ eq̃tatẽ · neutri eoz plꝰ debito fauẽtes · Corpori eñ sola necia petẽti sctiaꝰ otra spm · & si supflua petierit otra cos pꝰ spũs adiuuetur Quia vt ait Ber . Faciũt duo otra vnũ et pl citatẽ sscia · Qis eñ culpa nrã ín

hoc consistit · si alteri inhebite et sine rationis iudicio consentim⁹ · Cuicunq; enim cōsenserim⁹ illud cōtra alterū prevalebit · Quia si aut dicit Gen · xxv · Sub te est o hō appetit⁹ tuus & tu dñaberis illi⁹ · & iō in nostra est libera ptāte aut illorum duorum voluerim⁹ cōsentire · Dime Ber · Doc⁹ est ruvis homo inf carnem et spm q̄ adhuc sum se iugit cōcupiscūt iustuz rōnis & discretionis habe iudiciū · nec alicuius eorū i iudicio accipere possonā · Quia vt ait Gre · Frustra ad afflictū spūalis exercit⁹ assurgit · nisi prius intra nos hostis · gule viz appetitus edomet · q̄ dū vent nō restringit oēs sil virtutes obruūt · In cassū nāq; in campo bellū gerit si nō intra vrb̄ menia viuis insidias superat · Ber · Vacūtū in hoc bello frequēt stādum e spiritui ꝑter duo Quia ea que spūs cupiscit sunt vtiliora & diuturniora Primo vtiliora Vñ Ber · Quis nō videat q̄tū corpi prestet aīa, nūq̄d nō trūc⁹ insensibile est si aīa separet · & iō aīa semper debet dñari · corp⁹ aūt ancillari · q̄ ad seruiendū spiritui datū e · stādū e ergo aīe · q̄ petit vtiliora · corpus em̄ talia petit ꝑt̄ q̄ dampnamur Ap⁹ ad Gala · v · Manifesta sūt opa carnis · que sūt formicatio · immūdicia · inimicitie · et contentiones hec · vsq; · que predico vob · quoniā q̄ talia agūt regnū dei nō consequūt · Aīa autem talia petit per que glorificamur · De q̄b⁹ idē supra Fruct⁹ aūt spūs sunt · cāritas · gaudium · pax hec · p quibus etnā gloriā promeremur Itē stā

dum e aīe q̄ petit diuturniora · Nā corpis appetibilia statiz trāseūt · q̄ vsq; ad vomitū iā repletū post modicū euanescūt de quo dī Ag gei · i · Sciastis multū & intulistis parū · et q̄ mercedes cōgregat mittit eas in saccū ptusum · Qd aūt anime ipedim⁹ pmanet i seculuz et pfectos illi⁹ fut esse hēbūt in etnū · Ber · Bona enim aīe que sunt vera data in vita ista valēt ad scificationez · in trāsitu ad defēsionē · in iudicio ad redēptionē · in patria ad etnā glorificationē Si ergo appetitū corpis per otinuam resistētiā extinguam⁹ · et appetituz aīe p cōtinuū conatuz pmoueam⁹ · quousq; lō aīe icipiūt deleāri et lō corpis abhoiāri · ex hoc iaz fum⁹ de nobis plenā sciam ascūti Ber · Sedo studeam⁹ scire & cognoscē mūdū istum dicētes in cordibz nris · Quid sibi volūt ista tā magna tā mīta tā pulchra tā sapiēter ōmia ordinata de q̄b⁹ hic primo scīēdū · q̄ nō sunt creata ad possidendum & ad speculandū · Vñ Ap⁹ ad Roma · i · Invisibilia dei a creatura mūdi p ea que fcā sunt intellecta conspiciūt · ꝑter q̄d dicit dñs Deute · xxv · capo Nō dabo vobis de hra Esau · q̄d interpretatur hirsutum · q̄tum potest vnius pedis calcare vestigiū Quia de omnib⁹ homis mundi nil debetur nobis nisi viaticum ad hec locū trāseūdū Quia vt ait Ap⁹ ad Hebreos decimo tercio · Non habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirim⁹ Quomodo ergo mundum speculāri debeamus docet nos beatus Ber ·

dicens. Tria in mundi opere con
siderare debemus · scilicet secundū
quid sit · quomodo sit · et ad quid
sit constitutus · Nā in esse rerum
inestimabilis potentia eōmenda
tur · q tam multa q tam magna
sint · tam pulchra · tam multipli
citer · tam magnifice sunt creata
Sane in modo .i. quomodo sit re
lucet sapientia singularis · q hec
quidem furfum · illa vero deorsū ·
alia autē in medio ordinatissime
sūt locata · Si vero ad quid sit fa
ctus meditemur · Occurrit tam
utilis benignitas · tam benigna
utilitas · que etiam ingratissimos
quosq magnitudine et multitudi
ne beneficiorum possit obruere ·
Potentissime ergo quia ex nihi
lo omnia · sapientissime quia pul
chra et ordinata ōnia · benignissi
me quia utilia ōmnia sūt creata
Inter illa nouimus aliquos ab
initio et adhuc multos videmus
in filys hominum · qui in bonis i
ferioribus sensibilis mundi huiꝰ
tota sensualitate sunt depressi · to
tos se dederunt hys que facta sūt
quodāmō ad quid facta sint ne
gligētes Quid illos nisi carnales
dicimus ! Itē legimus nōnullos
quandoq fuisse quibus fūmū stu
dium fuit atq vita · solummodo
modum et ordinē inuestigare fa
ctorum a deo · vt in modo utilita
tem rerum perquirere dissimula
rent · sed et ipsas ingrātē sapu
erūt · magnifice spreuerint · cibo p
uissimo otenti · ipi se philosophos
vocauerunt · sed a nobis curiosi
et vani recti ius appellantur · Sed
vtrisq fuccesserunt homines pru
dentiores · qui nimiꝝ vtraq et q
facta sunt · et quomō facta sunt
transilientes · intenderunt acieꝝ
mentis vt ad quid facta sint vi
derent · Quod in genere insinuat
Apostolus · ij · ad Thimo .i. Omn
a ꝓpter electos · C Quo
modo autem omnia propter ele
ctos sint Sciendum · q speculan
tibus mundum istum tria occur
runt prefigurata in eo · scilicet in
fernī miseria · celi gloria · et i vti
vtriusq peritia Primo vico i
mundo inuenitur prefigurata in
fernī miseria Omnia enim huius
mundi penalia prenuntia sunt in
fernalium penarum · prenūciant
q nobis talit dicendo Si hec par
ua mala que solam vmbram re
rum malorum prefigurant tā
penalia sunt et amara · qīa sunt
illa tormenta in quibus sunt ma
la omnia cumulata ! D
Quod exēpli gratia beatus Ber
nardus ponit dicens · Quis cum
reducit ad mentem q cuz inona
sua pte digiti nos attingit ignis
materialis tota cōtremiscit cāo ·
et relictis ommibus negocys et
cunctis sēnibus tota ibi occurrit
anima · et nisi cito refugiat into
lerabiliter affligitur homo · quis
inq illa cogitans n cogitur cla
mare · Heu quis fustinere potēit
tartareos ignes · in quibus non
solum corpora verum etiā anime
truci abuntur · et singule homis
particule suis ardoribus ad
urentur ! Si ergo similitudines q
solum sunt figure iehenne tanto
rum malorum tam crudeliter affli
gunt · cum tū non n pticularitu

breuiter et tenuit nos homines
crucient · quid faciet simul oia
tormenta que supra modū aiam
sit cum corpe eternaliter crucia
buñt? Que sint autē mala que i
fernalia prefigurāt Ecce Ecci ·
xxix· ponuntur vbi dicitur Sūt
spiritus qui ad vindictam creati
sunt· et i furore suo obfirmauerūt
tormenta sua· et in tempore con
summationis effūdent virtutem·
et furorez eius qui fecit illos cō
fundent· ignis· grando· fames·
mors· bestiarum dentes· scorpió
et serpentes· et rūphea vindicās
i extremū ipios a ē· Si hec figuē
solo auditu sunt crudeles quid e
runt tūc cum cumulata ōia tor
q̄būt · ¶ Secdo mūdꝰ iste ad
hoc factus est· vt in eo celi gloriā
speculemur · Omnia enim huius
mundi delectabilia pulchra et io
cunda prenuncia sūt eorum que
in celo eternaliter possidentur ·
In quibꝰ hoc cognoscimꝰ· si hec
particularia breuia vana et ppe
nulla tātum sunt oblectatio i · q̄o
erit vbi cor voluptate eternaliter
perfruetur? De quibus dicitur in
Ps Inebriabuntur ab vbertate
domus tue et torrente voluptā
tis tue potabis eos· De q̄bus etiā
Ysa· lxvi· Vt mlgeatis a dūtns
affluatis ab ommimoda gloria vo
mini· De hac autē matēia plene i
uenies in sermone de ommbꝰ sā
ctis Venite ad nuptias ¶ Tercio
videndum est de illorū vtu et piti
a· hoc est quid sit agendum vt in
ferni miseriam caueamus et ad
gloriam peruemiamus · De quo
sciendum q̄ qui inferni miseriam
euadē desiderant debent se in hac
vita in figuris inferni fortiter ex
ercere. Quāto em̄ quis in presen
ti hns virilius sbiacebit tanto ill̄
in futuro securiꝰ carebit· Qui e
m̄· quēadmodū ayt Job Timz pru
in az presentis miserie irruet sup
eum mix calamitatis future Sic e
otra q̄ ad celi gloriā desiderat an
helare debet in presenti eius figu
ras · cum omni diligētia declina
re· ne dicatur nob illō Lu· xvi· Fi
li recordare q̄ recepisti bona i vi
ta sua vsq Nabes quod tuum est
Quia vt ayt Gre· Vtraq simul
et equaliter haberi non possunt·
quia vtriq amores in vno se cor
de non capiunt· q̄to em̄ lōgius
ab istis recedimus· tanto securiꝰ
et illa possideamus· ¶ F ¶
Tercio studeamꝰ gradatim ascē
dendo cognoscere deum. Nam in
eius cognitione perfectionem cō
sequimur sancte vite· Sic enim
dicitur Sapi· xv· Nosse te consū
mata iustitia est Vnde Jere· ix ·
Non glorietur sapiens in sapien
tia sua a ē vsq ibi. Sed in hoc glo
rietur qui gloriatur scire et nosse
me· Sed quiꝰ sumꝰ nos vt cogno
scamus deum quem nulla creatu
ra pt agnoscē Testante em̄ btō
Job Abscondita est sapiētia ab
oculis ommiū viuentium· adeo vt
etiz iuramēto dicat Ysa· xlv· Ve
re tu es deus abscōditꝰ· Sz si nl
de deo sciri possz frustra monuisz
nos p Ps dicens Vacate et vide
te quoniam ego sum deus Quaz
controuersiaz soluit beatꝰ Gre·
dicēs Anima gratia spiritus sācti
afflata p figuras aliquas potest

aliquid scire de deo sed ad vim eius essentie non potest pertingere. ergo de deo possumus aliquid scire et multum penitus michil scire. S. Sunt ergo tria per que vt cumq; in eius scientiam possumus peuenire. scilicet per dei incarnationes. eiusdem deuotam et crebram conuersationis meditationem. internam inspirationem. Nam p incarnationem hec dei scientia nobis addiscenda proponitur Per deuotam eiusdem conuersationis meditationē discitur Per internas inspirationes ibi scitur. D. Primo dico p incarnationē hec scientia nobis ꝓponit Sic em dicit Deu. Deus ideo a sua sublimitate descendit et grossiori indumētū sue hominē induit vt eius scia hoibus innotesceret. dicēs Exēplū dedi vobis vt et vos ita faciatis. Secō eadez dei scia p crebrā eiusdem conuersationis meditationem ita paulatim de die in diem viscit. tot lcones addiscētes quot deuotas affectiones in grām actionibus ex pfundo corde enaporamus. Tercio ista scientia tūc scit cū ex p dictis exercitijs deo illectus infundit se aie scē. ꝓpinās ei de sua dulcedine aliqd ad gustādum dicens Gustate et videte a ē. Et ad quē gustū inebriata dicit illis Sapiē. xv. O q̄ bonus a suauis ē dominus spūs tuus in nobis. Cuius dulcedinem cum expēimento didicerit nō habet vltra spiritum. dicens in extasi illud tercio Regum decimo Nunc probaui q̄ media pars michi nunciata nō fuerit Maior enim est sapientia tua q̄ rumor quē audiui. Sic ergo hāc scientiaz per incarnationem nobis propositam discere incipimus. per meditationem in discendo proficimus. per gratie degustationem iam sumus. De hac scientia dicitur Sapien. .x. Dedit illi scientiā sanctorū Ite Dedit michi deus horuz que sunt veram scientiam. Et in Prouer xix. Vbi non est scia anime ibi nec est bonum. Et iterum Vani sunt omnes homines in quibus nō subest scientia dominum dei nostri ihesu cristi qui est benedictus in secula seculorū Amen.

Sermo. l. De sancta maria magdalena Sermo ꝓmus

POnam aream meum in rubbibus celi et recordabor fecēris mei Genesis ix. Dicit Gre. Petrū video Petrū. cōsidero Matheum. aspicio Paulū. ituream Mariā. video latronem. a michil in hys video. nisi ante oculos posita spei et penitentie exempla. Vnde iterum dicit beatus Gregorius. Nonnūq̄ sacra scriptura non solum virtutes sanctorum ascribit. sed etiam casus innotescit. vt in victoria fortiū quid imitari debeamus attripere debeamus. et turpitudines videamus quid in lapsibus timere. Ecce beatus Job describitur in temptatione auctus Dauid prostratus. vt maiorum virtus spem nostram foueat. et maiorum casus ad cautelaz vere humilitatis nos accendat Inter quos fuit sancta maria magdalena. que vt idem dicit beatus Gregorius viuentis

vitys plena fuit · in alto celo prefigurata ponitur · vt in eius exemplo omnibus peccatoribus vere penitentie forma tribuatur · a philosophis minus de speranda venia ipsorum spes et fiducia erigatur Dicit ergo · Ponam arcum meum in nubibus celi · vt quicumq; peccator quantumcumq; profundatus in forma arcus instructus · tales formas in sua penitentia induat · sine omni interuallo de remissione peccatorum misericordiam consequatur · nec soluz hoc · sed vsq; ad summe perfectionis apicem promoueatur · In verbis ergo propositis duo possumus intelligere · Primo enim de penitentia informamur Secundo de remissionis gratia securamur · Primum ibi Ponam arcum meum · Secundum ibi Et recordabor federis mei · ℣ Sciendum autem q; maria Magdalena congrue arcui comparatur propter tres colores in arcu positos · sez propter ruborem · pallorem · viridem colorem · qui colores virtutes significat · quas magdalena habuit in hac vita · Ruborem siue pudorem significantem penitentiam habuit in vetroactessione Pallorem autem significantem amorem habuit in domini passione · Viridem quoq; significantem contemplationem habuit in vita sua post domini ascensionem · Volens ergo huic arcum sanctissimum .i. magdalenam efficaciter imitari oia induat ruborem .i. verecundiam de commissis · qd tunc salubriter contingit cum sol iustitie cristus deus nosster per gratiam compunctionis primum irradiat cor peccatoris · qui radius cum in tenebras peccatorum tam q; in nubem aquosam et tenebrosam impingit in conscientia hoc statim generat ruborem · ℟ Scien dum autem q; est triplex pudor meritorius · penitentium innocentium proficientium · ℣ Penitentium est cum diuino lumine irradiati tam vident in conscientys suis immunditiam · vt in interioribus suis medullitus confundant · vt per confusionem non audeant leuare oculos dicentes cum publicano Domine non sum dignus ego peccator leuare in celum oculos meos · De quo pudore dicitur in Ps · Tota die verecundia mea contra me est &c. De q; in Prouer · dicitur Est confusio adducens gloriam · Qd exponens Ber · dicit Bene confusio penitentium adducit gloriaz · q; de prostibulo facit palatium · de seruo diaboli filium dei · ℣ Secundus pudor est a die innocentium · quit hexaurum puritatis in conscientys retinentes ad omnem nequitiam visaz vel audita rubore suffunduntur · De q; ait Bernar. Solent virgines que vere sunt virgines ad omnes viri affatus esse verecunde timentes semper ledi virginitatis sue depositum preciosum · Et subiungit · Nescio an quodq; preciosis verecundia in moribus hoim qat aduerti · q; licet sit omnium etatum ornatus in teneri oris tamen etate amplius pulchrius q; mitescit · ℣ Certius pudor siue rubor est proficientium in vite sanctitate · Qui per penitentiam et satisfactionis magnitudinem a peccatis exonerati ociantur circa defectuum suorum plenam

cōsideratiōnem Expulsis enim
peccatis reliquie denudantur. et
tanto crudelius īsolescūt · q̄to
diligentius repelluntur. Q8 diui
na gratia dispensatiue permittit
fieri ꝓpter duo Ad cauendum ela
tionez et causa exercitationis De
primo dicitur Exodi Nō eiciā ini
micos tuos anno vno · ne terra
redigatur ī solitudinez et crescāt
cōtra te bestie io ē superbia de se
cundo dicitur Josue Dee sunt gē
tes quas dominus dereliquit vt
erudirz in eis Israhelē · et p9mo
dum discerēt filij eorum et habe
rēt cōsuetudinem preliādi Vnde
Bernardus Tu quicumq; es et
si sanct9es · si te ad lumē veritā
tis intus ī anima sine dissimulati
one ispicias · sine palpatione di
iudicēs · non dubito quin humili
eris in oculis tuis factus tibi vili
or ex hac cognitione tui

L. Secunda qualitas iris est pallor ·
signans caritatem q̄ iusto ordine
sequitur ad predicta Cum enim
deus ad timorem nostrum miser
tus peccata dimittit · statim subi
trat caritas diligēs deum qui tā
tam misericordiam prerogauit.

O Est autez sciendum q̄ ex
triplici causa homines solent pal
lescere · scilicet ex labore · amore
et languore Primo ex labore cuz
duris laboribꝰ attriti marcescunt
et per consequens pallescunt Ex
amore pallor efficit Quidiꝰ Palli
dus omnis amans color hic est a
ptus amanti · Ex languore etiā
pallor efficitur sicut patet · Si igi
tur pallor amorem signat · conse
quēs est q̄ triplex sit amor sicut
dicimus de pallore

R Est
autem itaq; triplex amor · scilicz
amor laboris · amor amoris · et a
mor languoris Primus ergo gra
dus amoris est in labore · Cū enī
primū incipimus deum diligere
remittimur ad laborem vt per la
borem ꝓbemur si vere diligimꝰ
Sic enim dicit dominꝰ Johānis
decimoquarto Si quis diligit me
sermonem meum seruabit a tē.
Quod exponēs Gregorius dicit
Probatio amoris exhibitio est o
peris Et subiungit Nunq̄ amor ē
ociosus. operatur enim magna si
ē · si vero operari rēnuit amor nō
est Vnde Johannes in canonica
sua Si quis dixerit · diligo deuz a
mandata eius non custodit men
dax est · Nunc ergo laborez q̄to
attentius q̄to diligentiꝰ q̄to fre
quentius domino exhibemus · tā
to etiam viuacius amor crescit ac
proficit in nobis · quousq; amor
laboris transit in alium amorem i
terum meliorem . Quod autem
ex labore bonorum operum amor
etiam proficiat et crescat in nob
ostenditur etiam Prouerbiorum
vbi dicitur Vbi ligna defuerint i
bi deficit ignis · Ergo per oppos
itum Vbi ligna bonorum operum
fuerint. ibi ignis nascitur amoris
et tanto fortius incalescit q̄to
plus apositum est de lignis.

O Secundus gradus amoris
est amor amoris · Vic est nobili
or affectus amoris · exprione amo
re laboris promotꝰ · vt sicut pal
lor sit ex amore sic amor iste pal
lis sit ex amore laboris · nō sic in
telligēdo q̄ stans in illo amore

non laboret · sed q̄ pre amore nō
sentit laborem . In hoc amore ste
tit Jacob patriarcha · de quo di
citur Gen̄ · xxix. Seruiuit Jacob
pro Rachel septem annis · et vi
debāt̄ur ei dies pauci pre amoris
magnitudine. Dicit enim Aug9 ·
Que dura sunt laborātibus leui
a sunt amantibus · quia omnia fe
ua aut immania facilia aut prope nul
la facit amor Vnde Ber. Solus a
mor est . qui nomen difficultatis
ignorat. Et subiungit Opus meum
vix est vnius hore · et si plus est
pre amore non sentio. Merito er
go sic in flammās amor ille voca
tur amor amoris · quia nil sentit
in eo nisi amor domini. Ex hoc e
nim amore denominatur iugum
suaue et onus leue Ex hoc eti am a
more Andreas ābulabat gaudēs
ad crucem · tanq̄ ad epulas inui
tat9 Et de Stephano Lapides tor
rentes illi dulces fuerūt Verum
q̄ amor ille ex dei presentia maxi
me pascitur et nutritur · ideo isto
abeunte anima incipit tedere et
languere · q̄ q̄tūm gaudet de pre
sentia · tantum angustatur et lan
guet de absentia · et ideo transit
hinc et in gradum vlteriorem iter
promouetur. ¶ Tertius amor est et dicitur Amor lan
guoris · qui amor ideo languere
dicitur · cum illa gratissima dei p̄
sentia subtrahitur gemens et su
spirans homo impatienter ferēs
supplicat dicēs in corde suo illō Cā
ticorū · Reuertere dilecte mi Et illō
Quo abijt dilectus meus? Putas
videbo? Ille autem moram facien
te mittit legatos · sicut dicitur in
Canticis · Filie ierusalem nunci
ate dilecto q̄ Ille autem adhuc
moram faciente ad quantulumcū
q̄ sue impatiētie temperamentū
tumultuat et ememorat priores
gratias dicens affectibus suis il
lud Canticorum · Fulcite me flori
bus stipate me malis · q̄ amore lā
gueo · Ac si dicat affectibus · Re
uocate michi ad memoriam flores
gratiarum · et stipate mē malis
bonorum operum Dunt lāguorem
diffinit Bernardus dicens · Lan
guor amoris nil aliud est q̄ tedium
impatientis desiderij · quo necesse
est affici mentem vehementer a
mantis · illo abeunte quem so
lum et singulariter amat . Q
¶ Sciendum autem q̄ hic languor
ex tribus affectibus concipitur ·
scilicet ex dolore pudore odore · q̄
affectus confluentes in anima di
ligentis faciunt hunc languorem
¶ Primo dico q̄ iste languor na
scit ex dolore Timet em̄ q̄ dilect9 ex
indignatione recesserit · et offens9
non velit ei de cetero sua m presē
tiam mulgere · et hic dolor amā
tem vehementer affligit · Dicit
enim Ber. Anima que didicit a
accepit a domino itrare ad sem
ipsā · a in intimis suis dei presenti
am suspirare · et querere faciem
eius semper · tal imp̄ nescio si vl
ipsam iehemā experiri ad temp9
horribilius penalius ve ducat q̄
p9 spiritualis studij huius semel
gustatam suauitatem exire denu
o ad illecebras et molestias car
nis. ¶ Dico igitur vobis Nil est
quod in tantum formidet quis
quis hoc beneficiū semel accepit

q̄ ne gratia derelictus necesse habeat egredi ad carnis consolationes primo desolationes · rursūq; carnalium sensuum sustinere tumultus ¶ Secundo hic languor tangit ex pudore Nam subtracta gratia et dei presentia · ex cuius virtute omnia serena fuerunt et ad votum omnia perueniunt · vt homo miser relinquitur sibi · a vicia pariter et defectus que prius omnia latebāt progredi incipiūt · erit miseria multa nimis Vñ Bernardus Cuz dixerit homo deuotus per presentem gratiam quid interfit inter mundum et immūdū · reddit sibi et remittitur ad mundandum cor admonitionez · ad aptandum animam ad similitudinem · vt si aliquando rursum admittatur fit purior ad videndum et stabilior ad fruendum · quia vt diximus omnia gratiam impedientia que tempore gratie latitabāt prodeuntur · quibus cognitis homo rubore suffunditur q̄ tam vilis a abhominabil apparuz cor̄ deo Vnde Bernardus Audi subtracta gratia querulantem atq; dicentem Currebam bene a ecce lapis offensionis · in via impegi a corrui · a declinauit ī ira a seruo suo Hic ista sterilitas animme mee et deuotionis quaz patior · quoniam ita exaruit cor meum · coagulatum est sicut lac · factuzq; sicut terra sine aqua · nec conpungit ad lacrimas · ñ sapit psalmus legere non delectat · orare non libet · meditatio es solitas non inuenio · vbi illa iebriatio spiritus · vbi mentis seremtas gaudiuz et par in spiritu sancto · H. V

Tercius hic languor surgit ex odore Deus enim subtrahens se ab anima dilecti relinquit post se fugere virtutis odorez · qui vrget animam · vt dilecti absentiam impatienter ferat clamans sine intermissione post tergum abeūtis · reuertere reuertere Nā vt ait Bernardus · Subducto sibi tam dulci spōso interim nil aliud · nō dicodesiderare · sed nec cogitare libebit · Itaq; reuocatur verbum ipsum est spōsus · a hoc desiderio anime sed eius cui aliquotiens indulsit suauitatē sui Nunquid ñ desiderium vox est et valida · sponso iterq; abeunte vna interim et continua vox · continuū desiderium · tam q̄ continuum reuertere donec reuertatur · qđ totuz agitur ex stimulo odoris in anima derelicti De quo odore dicit beatus Bernardus · Gustato aliqualiter quomā dulcis est dominus · etiaz cum quasi derelicta a domino ad se redierit in cordis palato saporē retinet · quo fit vt īpatienter ipsum non quecumq; hora desideret cum languore Verumptamen ex hoc languore mirabiliter proficit anima · eo q̄ suspirans a inquietudinibus vehementer agitata lāguere nō cessat · donec deus ei⁹ impatientia allectus cuz maiori familia grāz et maiori cumulo bonorum reuertatur · quos profect⁹ quia multi sunt a notabiles a perpaucis cognīti · ideo eosdem in sermonem aliū reseruem⁹ · loquētes de hys que dñs dederit ad dicēdū · qui aperit os mutoz et līguas stultoz

facit diſertas ād laudem ⁊ gloriā
nominis ſui qui eſt benedictus
in ſecula

Sermo·lvi· C de eadem Sermo

Maria ſedens ſecus pedes
dñi audiebat verbuz illi⁹
Luce·x· dicit Gre. Pen
ſemus fratres kariſſimi q̄te pie
tatis fuit peccatricem mulierem
non ſolum admittere· ſed etiam
ei ad tangēdū pedes prebere· con
ſideremus gratiaz miſericordis de
ⁱ⁊ dampnemus multitudinem ẽ
aius noſtri Expeditis ergo ī p̄
ore ſermone duobus coloribus p
tidis rubio videliz et pallido Nūc
ſequens eſt vt de tercio colore vi
deliz viridi· quod domin⁹ dedit
proſequamur Hic aūt color quia
viſū acuit ꝺtēplationē ſignificat
tion quamcumq; ſed eam que ſeq̄
tur ex prēdictis. S Jn
verbis ergo propoſitis tria intel
ligimus· que ad contemplatiōez
in nobis nutrendam neceſſario
requiruntur· ſcz mentis et corpo
ris quietationem· diuine gratie
cooperationem· internam opera
tionem Primum ibi Maria ſedēs
Secūdū ibi pedes domini Terciū
ibi Audiebat verbum illius·
T Hec per ordinem pertrac
tantes Primo dicim⁹ q̄ ī hoc ne
gocio neceſſaria eſt corporis et a
nime quietitudo. Hec enim nego
tia ſunt de interioribꝰ· ⁊ ideo ne
eſſe ẽ vt ſi de hīs aliquid appre
hendere cupimus· tūc oportz nos
ab exteriori inquietudine eſſe pe
nitus alienos· de quo monemur
Exe·iij· vbi dicitur· Jngredere
et includere in medio domus tue
Nam per hoc q̄ dicit· ingredere o
ſtendit nobis corporis quietatio
nem Per hoc autez q̄ dicit· inclu
dere mentis tāgit ſabbatizatiōez
de quo dicitur Ysaie·lxvi· Et e
rit menſis ex menſe et ſabbatum
ex ſabbato· Vnde Ber· Jmpoſſi
le eſt hominem animum fideliter
figere in vno· qui non prius ali
cui loco pſeueranter affixerit cor
pus ſuum· ſtudia enim ſilentium
amāt· quietem deſiderāt· ⁊ cordis
pacem ab exterioribꝰ preſſuris·
et bonam conſcientiam in omni
puritate cordis ⁊ corporis· nec o
portet mentem intentam eſſe fo
renſibus cauſis curis ve ſeculari
bus· nec ventri et luxurie deditaz
nec curioſam ſpectādi· nec cupi
dam dominandi· Et ſubiungit i
tetum dicēs· O anima eſto ſola·
vt ſoli omnium te ſeruies quem
ex omnibus elegiſti Fuge publi
cum· Fuge domeſticos· ſecede eti
am ab amicis· An neſcis te habe
re verecundum amatorē· qui neq̄
q̄ preſentibus ceteris tibi velit p̄
ſentia m ſuam indulgere! Et ideo
Maria magdalena volēs huic ne
gocio intendere ad pedes domini
dicitur ſediſſe· V Secun
dum huic negocio neceſſarium ẽ
diuine gratie cooperatio· qđ ī pe
dibus domini euidenter intelligi
tur· Per quos pedes miſericordi
a dominī ⁊ iudicium accipitur Se
dens enim ad meditandum ⁊ va
candum bonis domini non ſecus
pedem vnum illorum ſedeat· ſed
ſecus ambos pedes· quia alteruz

ambos pedes · quia alterum sine
altero nō expedit intueri · vt er
go cauta semper maneat ambos
cogitet · quia omnis deuotio ex
sufflatur · que in hys duobus pe
dibus · scilicet mīe et iudicij nō
incumbit · Si enim iusticiam sine
misericordia attenderet nimis p
timesceret · Si vero misericordiā
sine iudicio aspiceret nimis inso
lesceret · Ambas ergo homo vo
lens proficere cōsideret · vt altéa
alteraz temperet · quia misericor
dia sine iusticia faceret presump
tionem · Justicia vero sine miseri
cordia desperationē · Ad ambos
ergo pedes domini sedeamꝰ · nūc
istum nunc illum attendentes vt
ex presumptione et desperatio
ne contemperatus homo timens
speret a sperans timeat · Nā illa
scilicet iusticia deuote considera
ta reprimit insolentiam . illa au
tem scilicet misericordia erigit in
fiduciam · Illa scilicet iusticia opa
tur humilitatem Illa vero erigit
pusillanimitatē · vna docet timo
rem altera amorem. Hinc Ber
nardꝰ · Felix mens cui dominus
Jhesus vtrumq; infixerit · pedem
mīe a iudicij A duobꝰ figmis cog
noscite eam que eiusmodi est Ip
sa sunt timor et spes · ille iudicij
illa mīe representat ymaginem ·
quia alteruz sine altero osculari
non expedit · quia ꝛcordatio solꝰ
iudicij in baratrū desperationis
precipitat · et misericordia sola
pessimam generat securitatez V
Sequitur terciū i ꝓposito thema
te · scilicet Audiebat verbum illiꝰ
Qđ itnā opacionē nob repūtat

Ipse em̄ dñs ihesus magdalene
sic sedenti verba tam interius q̄
exterius dulcia ꝓpinabat · Que
autem et qualia verba deꝰ ei dix
erit · nō interest mea exponere ·
nisi q̄ intus et extra talia ei locu
tus sit per que ad iusticiam glori
osissime est ꝓmota X V
Vt autem hāc materiā q̄ in mai
bus est ad p̄decētia cōnectamus
Ecce in fine precedētis sermonis
supradictū est . q̄ subtracta diui
na p̄sētia relinquitur quidam sa
por gratie ipsi anime · ex cuius
odore impatienter languens con
tinuo clamore impatientis desi
derij postulat priorem graciam sibi
reddi dicēs illō · reuertere reuer
tere dilecte mi . De quo lāguore
dicit · Bernardus Quāto putas
obstornatur animꝰ stupore sūbrae
to sibi tanto solatio · Subtractio
em̄ rei amate augmentū desiderij
ē · a qđ ardēcisꝰ optat caret egri
tus · et hic languor amoris nō est
aliud ñ tediū ipatiētis desiderij ·
quo necesse ē affici mentē vehemē
ter amantez · eo abeūte vl eciam
absente q̄ amat · Nullo igitur hu
mano solatio mitigat secreti dolo
ris sauciata amaritudo · quod si
lectꝰ considerās quippe q̄ eunde
languorem inspirat · vt ex eo occa
sionē hēat redeūdi reuertiē . loq̄t
q̄ ei vba amatoria verba ineffabi
lia q̄ nō licet hoī loqui A V
Occasioē ergo hui⁹ vlorum tria
dicētur per ordinem scz de mutua
dei a anime nostre collocutione ·
Secdo de liq̄factioē. Tertio de vni
one Primū resumamꝰ a q̄uor de
eo dicem̄ scz linguaz declaracōq

dei locutionem · internam meditationem · Quarto locutionis dei diuersitatem siue variationem ·

B Sciendum ergo q̄ de lingua sponsi a spōse dicit Deus Spiritus est deus a spiritus est anima · et habent linguas suas · q̄ bus sibi mutuo colloquūtur · presentes q̄ indicant · Lingua ergo sponsi est fauor dignationis Lingua sponse est feruor deuotionis · a cāinguis est omnis anima quē hanc linguam non habet et non potest ei esse sermocinatio cū deo.

C Secūdo dicendū est de dei locutione · dicit Gre · Cum per semetipsum nobis loq̄tur deus sola nobis vis interne aspirationis aperitur · a de verbo eius sine verbis a syllabis cor doceatur · quia virtus eius intima sublenatione cognoscitur · Tercio ne eius allocutionem surda aure trāseamus · putātes esse nostrā cogitationem sermonem dei · q̄ quibusdam improperat deus Johā · viij · dicens Quare loquelam meam non cognoscitis et ē · eo q̄ similia sunt · vt ayt Bernardus · cogitata nostre mentis sermonibus veritatis in nobis loquētis · nec facile quis discernit quid in eis pariat cor suum · quid vel audiat · Vnde cum sic sint similia necessariuz est vt differētie assignētur Propter quod sciēdum · q̄ sermo dei est verus bonus ardens · seo bonum opposita habent nostra cogitata. Primo dico sermo dei est verus ipso dicente Veri sunt omnes sermones mei · qui ex nobis omnes sunt mendaces Juxta illō Johā · xiij · Qui loq̄tur mēdaciū de p̄prio loq̄tur Itē Sermo dni est bonus · noster vero est malus Vñ Ber · Cum mala versam⁹ in cor de nrā est cogitatio · si vero bona dei sermo dei · Illa cor nostrum dicit hec audit Dic veritas dicit Matthe · xv · De corde exeunt cogitationes male adulteria a cē · de verbis aūt bonis domini dicitur Miche · vij · Nōne verba mea bona sūt Itē sermo dei est ardens Vñ Prouer · Omnis sermo dei est ignitus Itez Ie · xxiij · Nūq̄d verba mea ignita sunt ardēs et quasi malleus conterens petras Et iterum Verba illius quasi facula ardens Verba autem nostra dura sunt frigida insipida et terrea Dicit Ysai · de hūo mūdabit eloquium tuum

Dicēdum ē quarto de huius locutionis diuersitate · Aliquando enim loquitur in nobis deus verba ad solam consolationem pertinentia · vt est illō in Canticis Ecce tu pulchra es amica mea · ecce formosa mea et immaculata mea · que videliz verba michil aliud itē dunt nisi consolationem a totiēs replicata non nisi cumulum deliciarum sonant · Vocat animam amicam quia ad lucem dei sic eliter intendit · vocat eam formosam qui a celesti desiderio flagrat · vocat eam immaculatam p̄ter vite puritatē Aliquādo loquitur in nob verba ad virtutes promouētia · vt ē illud Canticorū Surge p̄pera amica mea a vel Ac si dicat · surge ab ōni ipfectiōe · a p̄pera feruore et amore ad ornatū virtutū · ·

Tercio loq̄t q̄dā verba ad desiderium

supernorū inflāmantia Cantico.
Veni in ortū meū soror mea spōsa Nam poma vetera et noua seruaui tibi. per que verba inflāmat eam vt cupiat dissolui et esse cū cristo. De hys modis loquēdi dicit Bern ar. Sunt verba domini riganīa corda ariua et tedētia p amoris magnitudine. quorum diuersitas narratio de ciuitate dei. de pace et cōpia ciuitatis. de ciuium gloria. de decore lucidissīe māsionis pellens penitus de corde fastidiū. nuncians dilecto q̄ possessio eius sit Hec sunt locutiones dei cum suis varietatibns. Per q̄s prudens anima audiat quid loq̄t in ea deus. a secūdum intentionē verborū regat componat et ordinet vitā suam Sup oīa aūt verba hec loq̄tur quādoq; v̄ba non p̄p a sed queū q; loq̄t homo. vt q̄d quid ille homo etiam corporaliū ce dixerit imitādo ipse loquatur. ad interloquēdū dico. Scio hominem in cristo qui ēquisiuit a me dicens michi. Sepe loquit in me deus. a inter alios modos loquēdi loquit sepe verba mea. vt q̄d quid ego dixero ipse dicat eadē repetens et de suis penitus mīl ad dēs. et subiunxit homo dei. rogo iquit q̄d sibi vult illud? ego p me o sapere respōdi dicens. Non intelligo aliud ī hac repetitiōe verborū tuorū mīsi affectuosissīas delitias caritatis dei. q̄si mīl iudicet se scire posse mīsi q̄d tu velis Nūc ergo audi consiliū meū. obserua eius os. a quando replicabit verba tua tu pge ad illa v̄ba q̄ maxime in te compleri desideras. q̄ si eadē ipse repecierit erit tibi spes validissima q̄ aliquo tempore i pleat desiderium tuum. Nam et ipse apt per Psalmistam Que procedūt de labys meis non faciam irrita Oportet ergo vt faciat. sicut dominus locutus ē de nostet. Similiter locutio anime ē pliciter variatur Cum autem lingua anime sit feruor deuotionis oportet vt locutio varietur quemadmodum deuotiō variatur

Est autez triplex anime deuotio. scilicet intime dilectiōis. stupende ammiratiōis. desiderij feruentissime inflammatiōis. Loquitur ergo ex intima dilectiōe. cum intuitu beneficiorum inflammata surgit in gratiarū actiones agēs deo gratias p oīb9 bñficijs Tunc etiā loquitur ex stupenda admiratione. cum ex intuitu diuine maiestatis surgit ad laudationez Tūc etiam loquitur ex desiderij inflammatione. cum ex intuitu promissorum superesperat ad promissa eadem consequenda Tunc aūt maxime loquitur anima cum ex mīnia deuotiōe lingua carnis obmutescit. non inuenies verba vdonea per que mētis affectum valeat explicare Vnde beatus Gregorius. Tunc facundius laudes dei loquimur. cum ab hys obstupescendo obmutescimus Ille autem deum maxime laudat qui sīlaudum eius expletione fugā bere conspicit. Nūc Secūdo dicendum est de liquefactiōe. hoc est quomodo liquescat ad dei colloquutionem Nam ex virtute diuini colloquij anima liq̄scit. ipō

testante in Canticis vbi dicit · Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est · Liquidum autē de sui natura fluit · quod autem fluit transit ab eo loco in quo fuit ad locum in quo nō fuit De hoc modo liquescendi dicit beatus Bernardꝰ Hes liquescendo mollitur · mollitum autem ex igne dei amplius purgatur · purgatum autem amplius nobilitatur et cōflatur in massam vnitatis · quemadmodum diuersa metalla igne soluta confluunt in vnum · sic deus et anima in se diuersa ex igne caritatis confluunt in vnum Hs adhuc apertius ostendit beatus Bernardus dicens Ex virtute vtorum sibi mutuo colloquentiuꝫ corda liquescunt · liquescendo deficiunt · deficiēdo transeunt · trāseundo vniuntur · vnita perficiuntur dum in illam vnitatez coeūt · quam saluator orat et optat fidelibꝫ suis Johannis decimo septimo Vt sint inquit vnum in nobis sicut et nos vnum sumus · Tertio dicendum est de vnione dei et hominis · de qua iam dictum est in liquefactione Nam ex collocutione fit liquefactio · ex liquefactione fit vnio · que videlicet vnio amantem vnit cuꝫ amato · De quo dicit beatus Bernardus Quomodo stilla aque multo infusa vino deficere a se tota videtur · et sapori vini induit et colorez · et quomodo ferrum ignitum et cādens igni simillimum fit prestina exuta forma · sic omnez in sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse ēst a semet ipsa liquescere · et in dei transfluere penitus voluntatem · et hec vnio finis est et brauium · ad quez vel quod omnium religiosoruꝫ festinare debet intentio Prestāte domino nostro ihesu cristo qui ē benedictus in secula seculorum · Amen ·

Sermō · lij · De eodez Sermō tercius ·

Maria erat que vnxit dominū vngento Johannis vndecimo Beatꝰ Gregorius loques de sancta Maria magdalena dicit · Quidquid magdalena peccatrix turpiter sibi exhibuit · hoc iam laudabiliter deo offerebat · Nos autem facta huius femine non viciose · sed ex vite sanctitate gloriose fideliter inquirentes · inuenimus eam tria genera vngentorum domino in triplici loco obtulisse · Nam in prima fuga conuersione vngentuꝫ deo optulit pedibus domini applicatum de quo vngento dicitur Luce septimo · Ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix · vt cognouit qꝫ dominus noster Ihesus cristꝰ accubuisset in domo Simonis leprosi attulit alabastrum vngenti · et stāsretro pedes domini nostri cepit rigare lacrimis · et capillis capitis sui tergebat · et osculabatur pedes eius et vngento vngebat · De secundo vero vngento dicitur Matthei viceſimo sexto Cum esset Ihesus in Bethania in domo Simonis leprosi accessit ad euꝫ mulier habens alabastrum plenum

vngenti pcioſi · et effudit ſuper caput ipſius recumbentis · Vidē tes autē diſcipuli indignati ſunt dicentes · Vt quid perditio hec? Potuit em̄ venundari mlto ⁊ dari pauperibus · Sciens autem ihe ſus ait illis · Quid moleſti eſtis huic mulieri? opus em̄ bonum o perata eſt in me · De tercio au tem vngento dicitur Marci · xiiij Maria magdalena Maria iaco bi ⁊ ſalome emerūt aromata vt venientes vngerent ihesum · Hec tria vngenta Maria magdalena cum ſuis appendicijs .i. cum ſuis de uotionibus optulit domino · pro quarum virtute ab ymo ſtatu pec catorum ad gloriosum ſtatum g̃ tie promouente domino eſt pmo ta · adeo vt in ſublimitatem glo rie ſublimata omnibus peccatori bus maximū ſit poſita ſolacium · vt qui eam in ymo hoc eſt in via peccatorum ſecutus eſt in ipſa e tiam formam imitetur · et hec de eius gloria breuiter dicta ſuf ficiant. Nunc ſtilum ad noſtram edificationem conuertamus pre dicta tria vngenta · ymo magis ipſas deuotiones per vngenta de ſignatas noſtro ſtatui applican tes · Non enim ipſa vngēta ſine deuōtionibus ſuis in Magdalenā pfuiſſēt · nec domino placuiſſēt · nec deuotio ipſi⁹ propter vngen ta · ſed vngenta ꝓpter deuotionē domino placuerunt · Ideo ⁊ nos vngenta iſta corporalia relinqua mus · et deuotionem eorum quā tum deſuper datum fuerit proſeq mur · Beatus itaq; Bernardus

vngēta iſta diffuſe ꝓſequitur di cens Eſt vngentum contritionis · et eſt vngentum pietatis ⁊ com paſſionis · Primum vngentum eſt pungitiuum dolorem facien ſecundum temperatiuum dolorē leniens · Tercium ſanatiuū mor bos expellens · Primū ego vngentum cōpunctionis eſt qđ ſibi cōficit anima multis irretita crimimbus · ſi tamen incipit cogi tare vias ſuas · nec nō colligat ⁊ terat̄q; in mortariolo cōſcientie multas ac varias ſpecies peccato tum · vt intra eſtuantis pectoris ollam ſimul omnia coquat igne quodam penitentie ⁊ doloris · vt poſſit dicere cum ꝓphēta · Conca luit cor meum intra me · ⁊ in me ditatione mea exardeſcet ignis · Ecce hoc vngentum quo anima peccatrix ſue conuerſionis ymn dia condire debet et plagis ſuis recentibus adhibere · primum ſa crificium deo ſpiritus contribla tus · Quam diu ergo non habeat aliud tanq̃ pauper et inops vn de ſibi melius ac precioſius com ponat vngentum · non negligat interim prepare modicum illud licet ſit de vilibus ſpeciebus · vt pote de fedis et immundis crimi nibus peccatorum · Quia cor cō tritum et humiliatum deꝰ non de ſpicit · Nam de virtute huius vn genti legimus ſcriptum · cum fi diſſet ſuper pedes domini · q̃ do mus repleta eſt ex odore vngen ti · Et reuera domus celeſtis tan q̃ odorem ſuauitatis recipit hoc vngentū · dicēte dño Lu · xv · Di co vob gaudium ē angelis sup vno

pcatōre pēnitētiaz agente Tā
to ergo minus vile diuinis appa
rebit aspectib⁹ · q̄to plus sibi pe
nitens viluerit in recordatione
peccatorū Nec ē omnino spernē
da · nec vilis habenda h⁹modi
victio · cuius odor non solum p̄
uocat hoīes ad correctionem · sed
etiā angelos inuitat ad exultati
onē · huc vsq̄ Ber. de quo vngē
to monemur Exodi · xxx · vbi di
citur. Facies vnctionis oleū san
ctum vngentū compositum ope
vnguētarij · sāctificab⁹ q̄ oīa et
erūt sancta · N. Quō
aūt fit faciendū subiungit dicēs
Sume tibi aromata stacten et o
nicha et galbanū boī odoris et th⁹
lucidissimū. eq̄lis ponderis erunt
omnia. faciesq̄ thymiama opere
vnguentarij mixtum diligenter
et purum sanctificatione dignissi
mū Cumq̄ i tenuissimū puluerē
vniuersa contuderis pones ex eo
coram testimonij tabernaculo · i
quo loco apparebo tibi · sanctū sā
ctorū erit vobis thymiama aē · In
quibus docemur verbis quomō
ex speciebus pec catorū nostrorū
hoc pretiosum vngētū conficere
debeam⁹ · Et erit mira et artificio
sa confectio · si ex fedis et vilib⁹
speciebus vngētum officim⁹ pre
tiosū · Quid enim vilius peccato
q̄ facit hominē omni re viliorē ·
De quo dicit · Sapien · xv · Vilior
luto est vita eius · sc̄z peccatoris ·
q̄ pretiosius illo per q̄ dis sā
ctis et angelis gaudiū fit i celo ·
Ad hanc ergo cōfectionē salubri
ter faciendā tria requirūt debere e
nim ista cōfectio esse generalis · e
q̄ualis · affectualis Generalis vt
de ommibus speciebus peccatorū
fiat Cum enim dei perfecta sint o
pera nō potest dimidiare remissi
onē peccatorū · vt dimittat pēitē
ti ea de quibus pēnitet et nō dimit
tat ea de q̄bus nō pēnitet · dicit
enim Eze · Maledictus qui de gre
ge suo offert maculosum · Et hoc
intelligitur in eo quod dicitur ·
Sume tibi aromata · i plurali ¶
Secundo hec confectio debet esse
equalis · vt affectus pēnitētis in
quācūq̄ doloris singulis pecīs corre
spōdeat · de magno pecō magis
pēniteat · de minore minus · De q̄
dicitur Pro · xi · Quod⁹ equus vo
luntas eius · Et iterū Deutero ·
Pro mēsura peccati erit modus
plagarū Et hoc tangit in eo · q̄d
in predicto verbo Exodi · xxx · di
cit Equalis ponderis erūt omnia
¶ Tercio hec confectio debet eē
affectualis · vt ex profundo cordis
nostri intima deuotiōe cogitem⁹
quem in peccatis nostris offendi
mus · quia deum patrem nostrum
Quod in se transfigurat beatus
Bernardus propter nos dicens
Cogitanti michi · q̄ patrem offen
derim est certe quod pudeat · Ip
se enim se p̄em exhibuit michi ·
sed ego non illi vicissim me i filiū ·
qua fronte attollo oculos meos
iam ad vultum p̄ patris taz ma
lus filiꝰ · operiat confusio faciē ·
pudet sub tanto patre vixisse de
generem · Et hoc intelligitur in e
o · q̄ supra dixit Cuz vniuersa in
tenuissum puluerem contuderis
erit sanctum sanctorum ·

F. ¶ Secundum vngentum dī

deuotionis · & est qđ cõficitur ex intuitu beneficiorum dei. De quo iterꝝ beatus Bernardus sup cãtica sermone. x. Sed est vngentum tanto pręcioſius primo quãto de melioribus compoſitum est ſpeciebus. Nam primi vngẽti ſpecies nõ loñge queruntur. Nã pœnes nos absq; difficultate eas ꝛpimus. ac de nr̃is ortis copiam talẽ ꝛfacile colligimus · Quis em̃ ad manum nõ habeat iniquitates et peccata? O emꝝ illud primũ apponitur pedibus · illud vero capiti applicatur. At vero ſecundi hꝫ vngenti aromata nequaq̃ terra noſtra ꝛfert · ſed ꝓcul et de vltimis finibus ea nobis acq̃rimus. Fit em̃ vngentum iſtud de diuinis collatis humano gñi beneficys. Felix aia que ipſa ſibi ſtudioſe colligẽ · et añ mẽtis ſue oculos digna cum grãarum actiõe reducere curat. ꝓfecto cũ fuerit in vaſculo pectoris piſtillo crebre meditationis cõtuſa atq; contrita. deinde igne ſancti deſiderꝫ ſimul õnia decocta. et demũ impinguata oleo leticie · ẽit vncti o longe pręcioſior et excellentior priore. Illo atteſtante qui dicit. Sacrificium laudis honorificabit me. Porro cum ſcriptura ſolum dicat de primo quia nequaq̃ deſpicitur · liquet illud amplius cõmendatum · quod nõ ſolum ñ deſpicit ſ honorificat deum. Demũ illud pedibus apponitur · hoc vẽo capiti. Si em̃ criſti caput ad dei nitatem eſt referendum · dicente Apoſtolo · Criſti caput deꝰ · ꝓcul dubio caput criſti vngit qui gratias agit· quõmã in referendo gratias deum tangit non hominem · Quia vt apt Jacobus · Omẽ datum optimum. et omne donũ perfectum de ſurſum eſt deſcendens. Eri qualẽ vngentum ꝓpoſui vobis modo quo ſe illud caput tremẽdum poteſtatibus tangi non dubitit indignũ · pmo a honoris inſigne iudicat dicens · Sacrificiũ laudis honorificabit me. Quãobrem non eſt pauperis a inopis ſeu puſilli cordis iſti? modi cõficere vnctionem · que tantum de libertate ſpiritus et puritate cordis deſcẽdit · Nichil em̃ ita ꝓprie in terris repreſentat cęleſtis habitationis ſtatum · ſicut alacritas laudantiũ deum · dicente ſcriptura Beati q̃ habitant in dõmo tua domine in ſecula ſeculorum laudabunt te. Quamobrem ſuadeo vobis animis meis reflectere interdum pẽa moleſtia et anxia recordatione peccatorum veſtrorum · et euadere in itinera plamora ſerenitatis memorie beneficiorum dei. vt qui in vobis confundimini ipſius intuitu reſpiretis · et quidem ne cęſarius dolor pro peccatis eſt. ſed ſi nõ ſit continuus · ſane interpoletur recordatione letiore beneficiorum dei. Miſceamus abſinthio mel · vt ſalubris amaritudo ſalutẽ tunc dare poſſit. cui ſimixto tẽperata dulcore bibi poterit · Quis autem beneficia ſint crebrius cogitanda ſtatim ſubiungit beatus Bernardus dicens ſermone vndecimo · Verum qua beneficia q̃ largiri mortalibus non ceſſat miſericors dñs recolẽ a recolligere

omnia omni hora impossibile est. istud saltem quod precipuum est et maximum opus. viz nrē redēptionis a memoria redemptorū ali quē nō recedat. G. In quo duo dixerūt q̄ vestris studijs intimare curabo. que sūt modi fructus. Et modi quidem dei eximanitio est. fructus vero nostri de illo repletio. Porro fructū talem expectamus nri amoris. qualem ipse quē amamus p̄misit. mē surā inquiēs bonā et cōfertam et coagitatā et supefluētē dabūt in sinū vestrū Mensura ista vt audio sine mensura erit. Sed velim scire cuius rei futura sit mensura illa. vel potius illa īmēsitas que ēp mittit Quis nō videt deus absq̄ te q̄ preparasti diligētibus te. Dic nobis tu deus q̄ preparas. quid paras. que sit mēsura sine mensura ista? Credimus confidimus reuera sicut promittis ēplebimur in bonis domus tue. sed q̄bus queso bonis vel qualibus? forte frumēto vino et oleo auro atq̄ argento lapidibus pretiosis. Sed hec nouimus et vidimus et fastidimus. Jo q̄rimus qđ oculus non vidit nec auris audiuit. Demiq̄ illa prisca promissa sūt iudeis. sicut scriptū ē Dedit illis regiones gentium et labores populorū possederūt. nobis aūt promittit qđ oculus nō vidit. et illa mēsura prius prescripta Illud q̄rimus q̄d sit quod oculus non vidit nec auris audiuit. hoc placet hoc sapit. hoc delectat inquirere qđcūq̄ sit illud Erūt inq̄t omnes docibiles dei. et erit deus omnia in omnibus Ergo vt audio plenitudo et repletiō que nobis p̄mittitur a deo non erit nisi deus et de deo. Quis vero comprehendat q̄ magna multitudo dulcedinis in breui isto sermōe comprehensa sit Erit deus omnia in omnibus. H. Vt de corporei taceam tria in anima intueor. scilicet rationem. voluntatem. memoriam. et hec tria ipsam animā esse. Nam qui replet in bonis desiderium anime. ipse rationi futurus est plenitudo lucis ipse voluntati multitudo pacis. ipse memorie continuatio eternitatis. O veritas caritas eternitas. O beata et beatifica trinitas. ad te nostra misera trinitas miserabiliter suspirat. quoniam a te infeliciter exulat. Primum illud facies veritas deus. Secundum caritas deus. Tercium summa potestas deus. vt sit deus omnia in omnibus. ratione recipiente lucem inextinguibilem. voluntate pacem imperturbabilē consequēte. memoria fonti indeficienti et inhaēte inhērēte Primū filio. Secūdū spiritui sancto. Tercium patri proprie assignatur Et de hec redemptionis fructu de dei vero eximanitione tria precipue vobis intuenda commēdo Non autem simplex aut modica illa eximanitio fuit. sed semet ipsum eximaniuit vsq̄ ad carnem vsq̄ ad cruce. vsq̄ ad mortem I. Similiter eximaniuit se in ēbus. in rebus in corpe et aīa In ūbus quia ex omnibus ēbus celica trenō habuit vbi caput reclinaret. Ipo dicēte Matth. viii. Vulpes foueas hnt et volucres celi nidos

Filius aũt hoīnis nō habet vbi caput suum reclinet. In corde se eximauit. De quo Ysai. i. A plā ta pedis vsq; ad verticem capitis non est in eo sanitas aĉ. Et simi liter se in anima eximauit. pa tri omnem offerens voluntatem dicens Marci. xiiii. Deo patri in a gonia Abba pater omnia possibi lia tibi sunt. transfer a me calicē istum. verumptamen non sicut e go volo sed sicut tu R. Et notādū q; has tres eximationes de nro pomim? nō de verbis Ber. Sed diceret aliquis. Non potuit deus reparare hoīez opus suum absq; tāta difficultate? Ad quod respondet Berna. vbi supra ser mone. xi. super cāticā dicens Va luit. sed maluit cum iniuria sui. ne pessimum atq; odiosissimuz vi cium ingratitudinis occasionez vltra reperet in hoīe. Quid emz dicebat homo creatus a ingrat? Gratis quidē conditus sum scilz nullo auctoris grauamine vel la bore. Quid magnū est quelibet magna in verbi facilitate dona re? Naz de me sicut de ceteris dix it et facta sunt. Sic beneficiū cre ationis attenuās humana impie tas ingratitudinis materiā inde sumebat vnde amoris causaz ha bere debuerat. Sed obstructum vt dicitur in Ps̄ est os loquenti ū iniqua. q; luce clariꝰ patet quā tum p te o homo dispendium fu i fecerit. Sex diebus odioit oīa. et te inter omnia At vero per tri ginta annos operatus est salutē tuā in medio terre R.

Tercium vngentū est. qđ duobz longe anteellit. a hoc appellaueri pietatis. eo q; fiat de necessitati bus pauperū. de anxietatibus op pressorum. de perturbationibns tristum. de culpis delinquentiuz. et postremo de ommbus quoīli bet miserorum erūpnis. etiam si fuerint inimici. Despicabiles vi dentur omnes species iste. sed ē super omnia aromata vngentuz quod ex eis conficitur sanatiuū. Igitur multe miserie collecte at q; oculo pietatis ispecte. ipse fiut species ex quibus vngenta opti ma componuntur. Felix mens q talium collectione aromatum se se vitare a impinguāe curauerit. infundens ea oleo misericordie a ardore decoquens caritatis Vez qua sermonem istum de vngen tis in longum ptraximus de pri mo et secundo vngento. Jco de hoc tercio vngento hec pauca suf ficiant. ne plixitas que mater ē tēdy deuotionem extinguat. sed hys vngentis debuti curramus in odore vngentorum istoruz viā mandatorū dei. q; est bñdict? aĉ.

Sermo. liy. De sancto Jacobo sermō primus.

Iuste vocatum ē nomen eius Jacob Ge. xxvy. Dicit beatus Gregorius. Mens nostra mutabilitatis sue ponderе in aliud semper impellit q; est. et nisi in statu suo arta di scipline custodia teneatur semp in deteriora labitur. Que enim statē deseruit statū que hāe pos it amisit. S. Debba posita se

Jacobo possunt applicari conueniter. qui interpretatur luctator siue supplãtator. eo q̃ ad iã dictã meritis nostre mutabilitatem reparandam ⁊ in deo stabiliẽdã forẽ luctabaẽ. quousq̃ tandẽ oia q̃ mentẽ suã infirmabãt p̃mitꝰ subplãtauit. ⁊ supplãtãs deuicauit. stãs in pleno dñio oĩm eorũ q̃ bus in p̃ma creatiõe visus est dominari Geñ. i. Crescite et mltiplicamini et replete terrã et subicite eã. ⁊ dñamini piscibus maris ⁊ volatilibꝰ cœli et vniuerse aie que mouẽt super terrã. Quẽ sicut stãti hoĩ et obedienti oĩa obediuissẽt et seruissẽt. ita inobediẽti cadẽti omnes creature fũt rebelles. Sic dicitur Eccĩ. Creatura tua tibi factori deseruiẽs éxcande scit in tor mẽtũ aduersus impios. Juste ergo iste gloriosus primœps dictꝰ ẽ Jacob quia luctãdo et pugnãdo verũ Jacob Patriarchã viz viriliter imitabatur. vt quẽ in vtute vite sequereẽ etiã in similitudine nois imitareẽ. ¶ Quõ autẽ ipsũ fuerit imitatꝰ Sciendũ q̃ antiquꝰ Jacob quatuor locis et vicibꝰ pugnabat ⁊ pugnãdo supplantabat Primo in vtero matris cũ Esau fratre colluctãdo. Secũdo in domo patris sui iterum cum Esau. Tercio cũ Laban pgnato. Quarto cũ Angelo. ¶ Primo dico ãti quꝰ Jacob luctabaẽ cũ Esau fratre suo in vtero matris. Sic enĩ dicitẽ Geñ. xxv. Dedit dominꝰ ceptũ rebeccẽ. sed collidebãtur in vtero eius puuli. et Jacob egrediens de vtero plantam tenuit fratris. ¶ Secundo luctabatur cũ Esau in domo patris supplantãs eum et tollẽs eius primogenita. et michilominus subripiens eius benedictionem. Nam de primogenitura dicitur Genesis vt supra. Coxit autem Jacob pulmentũ. ad quem cum venisset Esau lassꝰ de agro dixit. Da michi de coctione hac rufa. Cui dixit sanctus Jacob. Vẽde michi primogenita tua. Ille respondit. Si morior quid michi prodeẽũt primogenita. Dixit ergo sãctus Jacob. Jura ergo michi. Jurauit ergo Esau et vendidit primogenita. ⁊ sic acepto pane et lentis edulio comedit et recessit. puipendẽs q̃ sua primogenita vendidisset. De bñdictionis autem subreptione dicitur iterum Gene. xxvii. Dixit Ysaac ad filium suum Esau. Venit germanus tuus fraudulenter et accepit benedictionem tuam. Ac ille subiunxit verbum propositum. Juste vocatũ est nomen eius Jacob. supplantauit enim me en altera vice. Primogenita mea ante tulit. ⁊ nũc secundo subripuit benedictionem meam. ¶ Tercio supplantauit Labã fugiẽdo. Sic enĩ scriptũ ẽ Geñ. xxxi. Surrexit Jacob et ipositis liberis ac coniugibꝰ suis super camelos abyt. tulitq̃ oẽm substãtiã eius. greges et quicquid in mesopotamia acq̃sierat. pergens ad Ysaac patrem suum. T. ¶ Quarto luctabatur cum angelo Gene. xxxii. vbi dr̃. Tulit Jacob duas vxores suas ⁊ totidẽ famulas. et vndecim filios. ⁊ trãsiuit vadũ Jabot. trãsductis q̃ oibz q̃ ad se pertinebãt

remansit solus · et ecce vir luctabatur cum eo vsq; ad mane · qui cum videret q; superare eum nō posset tetigit nervum femoris ei⁹ et statim emarcuit · dixitq; ad eum dimitte me · iam enim aurora ascendit · Respondit · non dimittam te nisi benedixeris michi · Ait ergo · Quod nomen est tibi Respōdit Jacob · At ille · Nequaq; vltra Jacob appellabitur tuus nomen sed israhel · quoniam si contra deum fortis fuisti quanto magis contra homines prevalebis · Et sequitur · Et benedixit ei in eodem loco Sicut igit vetus Jacob vicit supplantando hys quatuor modis · Sic novus noster Jacob totidem modis luctando · tam cū actionibus q; passionibus viriliter vicit · Illas scilicz actiones strenuissime pficiendo · istas autē passiones virtuosissime sufferendo ¶ Primo enim luctabatur in vtero vincens interiores affectiones · Secundo in domo. i. in corpore superans carnales delectationes · Tercio supplantauit Laban · qui interptatur cādidus signās mundum · suppeditans mundanas occupationes · Quarto vicit angelū .i. deum cōgens eū ad dandum sibi benedictionem Q8 autem noster Jacobus in vtero vicerit patet ex hoc q; cum xp̄s sibi diceret et Johī · Potestis bibere calicem quē ego bibiturus sum · dixerūt possumus . dantes intelligere voluntatem ad amaritudinē passionis Q8 etiam corpus vicerit patet ex hoc q; dedit illud ad passionē Q8 etiam mundum vicerit patet in hoc q8 ipse Johā · dicit in canonica sua · Oē q8 natum ē ex deo vincit mundū · hec victoria fides est vra · Q8 etiā vicit deū accipiendo ab ipso benedictionem patet Luce · xxiiij · vbi dī · Eduxit eos foras in Bethaniaz et eleuatis oculis suis benedixit eis · et factū est dū benediceret illis recessit ab eis et ferebatur in celum · Juste ergo vocatum est nomen huius pīcipis Jacob · q; totidem modis extitit supplātator · et ideo meruit tā ipse q; ceteri apostoli in pristinū statum p̄me creationis a dño collocari · stans erectus taz in naturalibus q; in gr̄atuitis coram deo · habens dominium super ceteras creaturas · Vnde Math · x · Dedit eis scz apostolis potestatem spirituum immundorum · et curare omnem languorez ¶ Videamus tandem aliquando ad nostram edificationem materiam inflectamus · in totidem locis et luctaminibus nos viri liter exercentes · vt si glorioso h⁹ pncipis gloriā possidere · ipsum etiam ñ pigeat imitari · Primo discentes luctam actionum · Secundo passionum · ¶ Primo ergo luctemur cum actionibus nostris in vtero vincentes interiora nostra · et ipsa in statum debitū ordinantes Quod tribus modis potest fieri Primo ergo luctari oportet ad interiorū nostrorum purgationem · Secundo ad purgatorum cōcordationē · Tercio ad ordinatorū elevationē · Que tria multo sudore et multo labore indigēt antequ ad statū pristinū .i. ad statū creationis

reformētur Illa enim tria homo primo creatus habuit · sed cū peccauit sunt omnia deformata · ℣ Primo ergo luctemur purgātes interiora nostra ita vt quidquid mordeat conscientiam continuō expellatur Quod admonere sapiens voluit cum dixit · Expurga te cum paucis · Que pauca sunt duo. scilicet penitentia et resistentia · vt per penitentiam commissa expellantur · et per resistentiam committēda prohibeantur ·

℣ Cum enim interiora nostra in tria principalia · scilicet in tellectum · voluntatem · memoriam reducantur · Intellectus purgandus est a falsis · voluntas a malis · memoria a fedis · a tūc interiora nostra optime sūt purgata · ℣ Secundo luctemur ad purgatorum concordationem · ita videlicet vt pio affectu et equali corde amine omnia velint deum · vt bonum quod intellectus cognouit voluntas velit · memoria amplectatur · a non sint in eis scismata · Quod cum factum fuerit sup modum homo festinanter proficit · propter qđ deus dicit in Oro · Tria sunt que placent spiritui meo · q̄ sunt probata coram deo et hoibz Quorū vnū est concordia frm̄ · Nam vt ibidē dr · Vbi frater adiuuatur a fratre ibi firma est ciuitas · Vnde monet nos Ap9 dicēs · Nō sint in vob scismata · a · ℣ Tercio luctemur ad reconciliatorz ad deum eleuationē · Ad hoc enim homo inter omnes creaturas staturam habet erectaz · ceteris animantibus ad terraz curuatis · vt per exteriorem erectionem de ite rioꝛi nos commoneret · Vñ Oro plata eleuare eleuate · quod bis dicit propter cogitationem et deuotionem · ℣ Tercio luctandum est in domo hoc est in corpore qđ est domus anime · vt illud supplā temus · i · sub plantis conculcem9 · quod iterum in tribus fieri oportebit · scilicet in carnaliū desideriorū cohibitione · sensuum refrenatione · malarum consuetudinū expulsione · ℣ Primo dico luctandum est in domo corporis nostri vt carnalia ei9 desideria extinguam9 eisdem aggressū prohibentes Nunq̄ enim proficimus q̄diu adytum talibus non negamus · quia vt dicitur Eccī · Si prestes anime tue concupiscentias eius faciet te gaudium inimicis tuis · Cui consonat Apostol9 dicēs · De sideria carnis non perficietis Cur hoc autē? quia vt idem dicit Si secundum carnem vixeritis morie mini · Omnis enim voluptas habet penam · necessitas parit coronam vt ayt Sapiens · . b · ℣ Secundo luctandum est in sensuum refrenatione vt ab omnibus illicitis refrenentur · Quia vt dicit beatus Gregorius · Non licet intueri quod non licet cōcupiscē Si enim Eua sensus suos custodisset pomum vetitum non gustasset Si dina filia Jacob ad videndum mulieres alienigenas non exisset Sichem eaz non corrupisset Vnde beatus Bernardus Habeat fidel homo sensus suos exteriores non ducēs · ꝫ seruientes · vt cū dixerit huic vade a vadat · a alteri vēa

vemat a seruo suo fac hoc a facit

¶ Tercio luctandum est in male consuetudinis extinctionem. qđ etiam faciendum diabolus pfua sit Job. 2. dicens. Pellem p pelle et cuncta que habet homo dabit p anima sua. Ac si diceret. Qui animam suam saluare desiderat ante omnia antiquam pellez male consuetudinis abiciat sumpta noua bona. Bernardus. Accingat se spiritualis homo necessitatem sibi faciens contra necessitatem. consuetudinem contra consuetudinem. donec plenam accipere mereatur delectationem cōtra delectationem. Quarto luctandum est cum Laban id ē cum mundo. tam diu cum illo conuertantes quousq; ipsum integraliter contempnamus. a per omnia supplantemus a supplantantes prosternamus. tria vt in ceteris considerantes. scilicet quia non sufficit. quia deficit. quia inficit Naz de primo dicit saluator Mathei Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur? Ac si dicat. Nichil. Ergo non sufficit. pmo omnes diuitie mundi si in vnum hominem confluerent sufficientiam non darent quam promittunt. Cuius ratio est. quia anima cum ad imaginem dei creata sit. et per consequens est capax dei nullis rebus satiari poterit nisi deo C ¶ Secundo notādum est si mundum vincere volumus quia deficit. Si enim natura aliqđ bonitatis in mundo esset. hoc tm subito euanesceret. et n pt aliqualiter pmanē. Qua vt dicit Johān. Mundus trānsit et cupiscentia eius. Ecce mundus q diligitur fugit et cum fugientem seqmur labenti inhereremus. et q labentē retinere n ō possum? cui ipso labimur quem labentē tenemus. quē si plene vincē vellem? esset per omnia relinquend? qđ suadet Gre. dicens. Nihil malignus spūs in hoc mūdo possident p priū. nudi ergo cum nudo luctari debemus. Nā qui vestitus cum nudo luctatur citius ad terrā deicitur. q habet vnde teneatur Nil aūt sunt terrena oia insi quedam corporis indumenta Qui ergo contra diabolū ad certamen pperat vestimenta abiciat ne fucabat.

d. ¶ Tercio vt mundū vincamus considerem? quia inficit post se trahēs suos amatores. Cui em scdm Johā. Oē qđ est in mundo cupiscentia sit carnis a cupiscentia oculorum. a superbia vite. Hys tribus infectionibus oēs inficit amatores. vt sint auari luxuriosi et superbi sicut mund? q vt dī Eccli. xiij. Qui tetigerit picē inquinabitur ab ea. a q cōicauerit superbo induet superbiā Ps. Cōmixti sunt inter gentes et didicerūt opera eorū et seruierūt sculptilib? eorū a factū est in illis in scandalū. Hoc aūt solo mō obmissis oībus alijs mundū supplantare possum? q vt dī Jaco. iiij. Nescitis quia amicitia hui? mundi inimica deo est. Quicunq; ergo voluerit esse amicus huius seculi inimicus dei cōstituitur. Quod cert ēs Gre? dicit. Nemo potest in vna et eade re omnipotēti deo et eius

hostib⁹ gratus esse Naz dei aim
cum se denegat qui eius placet ī
imico · a mimicis veritatis aduer
sabitur qui eidem veritati subiu
gatur de hac lucta dicit Bernar
dus · Veri luctatores sūt qui ad
uersus huius seculi luctantur ille
ebras · Quousq; ergo melio⁹ vī
cere non possumus et supplantare
nisi vt ipsuz per omnia relinqua
mus · Quod figuratum legimus
in predicto veteri Jacob · qui fu
giendo non concertando Laban
auunculum suum vicit . E. V
Hec autem omnia p̄cauentes ne
sic fugientes furemur uola La
ban. i. mundi affectiones a imagi
nationes · ipsa sub stramimb⁹ ā
Rachel. i. sub religiosis vestib⁹ ab
scondamus · Nam de talibus Ja
cob sententiam mortis dedit · di
cens . Apud quemcumq; deos tu
os mueneris necetur coram fratri
bus nostris Que sententia est co
tra deo et ommbus sanctis app
bata V Quartum mēbrum luctā
videlicet cum angelo in sermonē
alium reseruemus · eo q; meliorē
continuet materiam diffusius p
tractādā · ad laudem domini no
stri ihesu cristi . qui est benedict⁹
in secula Amen.

¶ Sermo · Inn · ¶ De eodem sermo
secundus.

Iacob dilexi · Esau autez
odio habui dē Malach ·
capitulo primo · Dicit em
beatus Gregorius · Ille qui cer
tat in luctamine · aliquādo se su
periorez · aliquando vero cum eo
cum quo contenderit inuenit in
feriorem Qui enim luctatur . nō
dum victoriam est assecutus · sed
certat vt eum vincere valeat q̄
resistit . Verba itaq; proposita de
veteri Jacob secundum litteralē
hystoriam dicta sunt secūdum mi
sticum sēsum de nostro Jacob · a
secundum moralez exposition̄em
p̄nt intelligi de quolibet luctato
re · Q̄ autem veterem Jacob
dilexerit patet eiusdē verbi asser
tione · Alias enim significatio no
minis caderet ab effectu . q̄ in v̄
bis domini fieri non potest
F. V Quod autem nostrum Ja
cob dilexerit patet triplici signo
sz ex tribulatiois multiplicitate
Apostolat⁹ dignitate · singulāi fa
miliaritate · Nā de primo dicitur
Quem diligit dominus corripit
et quasi pater in filio complacet
sibi de secundo ē ratio · q̄ em̄ ali
quē ad sublimē dignitatē promo
uet certum est q̄ diligat eū · Vn
de Johā . dicit Hoc est p̄ceptum
meum vt diligatis inuicem sicut
dilexi vos · V De tercio patet ·
dens enim Jacobum pre ceteris
familiarem habuit · quia ipsum
et fratrem suum Johānem excelu
sis alis sepe ad sua secreta voca
uit · Quod em̄ quēlibz luctatorez
et in tribulatione posituz diligat
patz ex Apoca · vbi dī · Ego quos
amo arguo et castigo · Cum sint
ergo duo principia merendi · ac
tiōes viz a passiōes · noster Jaco ·
imitat⁹ ē veterē i sufferētia passi
nnū sic i efficacia actiōm In eisdē
locis a totidē vicib⁹ passiōes suas

sufferens sicut fecerat actiones. Primo ergo supplantauit passiones in vtero. patientiaz intus exhibens ad quālibet passionez. vincens se. ne aliquis motus impatientie surgeret in corde suo Vñ in Actibus de eo et alys Apostol legit Ibāt Apli gaudētes a cōspectu consilij quoniam digni habiti sūt pro noīe Jhesu cōtumeliā pati ¶ Secundo luctando supplantauit passiones in domo. i. in corpore maluz pro malo nūq̄ reddēs. quoniā legitur in vita sua. q̄ cuz euz Hermogenes persequetur dixit ad Philetuz. vt bona pro malis secūdū q̄ magister noster nos docuit reddam⁹ absolue eum qui te ligauit. ¶ Tercio vicit passiones et psecutiones quas a mundo pertulit. totius mūdi malicia paruipēdens ¶ Quarto luctabatur cum angelo. i. cum virtutibus et difficilibus operib⁹. illorū difficultates sibi applicās. ac si sit naturaliter sic affect⁹ Cum enim oē bonum et omnem virtutem exp̄uaricatiōe p̄moꝝ parētū difficulē operemur. eadem passiōes ita vicit. vt eadē omnia delectabiliter operetur. Et hec de supplantatiōe dicta sufficiant ¶ Nunc videndū est qualiter passiones nostras sufferamus. vt nos supplantemus eas a earū amaritudine sub pedibz conculcemus. tamdiu cum eis luctantes. q̄nousq̄ eas cum gaudio sustineamus. Ad quod nos ipse Jacobus videtur inducere cum dicebat in Canonica. Omne gaudium existimate fratres cum in varias tribulationes incideritis. De

hac ergo tribulatione tria pro ordinem prosequemur. Primo de tribulationis necessitate. Secundo de eius maioritate. Tercio de luctaminis qualitate . G. ¶ Primo ergo dicendum est de tribulationis necessitate. Oportet enim omnem hominem ad statum perfectionis promouendum tribulationibus exerceri. Nullus enim vnq̄ amicus dei effectus est nisi tribulationibus tunderetur. Vnde Thobie duodecimo dixit angel⁹ Quia acceptus eras deo necesse fuit vt tēptatio probaret te. Et Judith octauo Qēs qui placuerūt deo per multas tribulationes tēptate sunt fideles Vnde Prouerbioꝝ tercio. Quem enī dñs diligit corripit et quasi pater in filio cōplacet sibi. . D. ¶ Sunt autez quatuor cause propter quas tribulatio necessaria est. scilicet propter operū nrōrū imperfectionē. dei assimilationem. spiritualis vite edificationem. regni celestis assecutionem ¶ Primo dico tribulatio necessaria est propter operuz nostrorum imperfectionem Cuz enī duo sint principia meredi. s. actio et passio. et opa nrā pauca sint vilia et breuia. vt per ea nō possim⁹ ad magnū fruitatis gradū peruenire. oportet supplere i passionibz⁹ qđ mn⁹ ē in actionibus. Vñ Ecc. vn. De negligētys expurgate cū paucis. qđ est dicē de negligētys opm expurgate cū paucis passionibz. ¶ Secūdo tribulationes cessāia ē ppt dei assimilationez Tāti enī ei files erim⁹ in celo q̄tū assimur ei i passionib⁹ hic i tra Ad hoc

induci t hominem vt visibilez se nobis proponeret in exemplum Quia vt apt Apostolus ad Thimothe ij Si compatimur et conregnabimus Vñ pro magna laude dicitur de homine tribulato Sapientie vij Simili pena seruus cum domino afflictus est a popularis homo regi similia passus e Hinc Johannis in Omnis qui habet hanc spem scilicet tribulationis sanctificat se sicut a ille sanctus est ¶ Tercio tribulatio necessaria est propter religiose vite edificationem Nunq̃ enim vita religiosa in homine perficitur nisi e bulationibus castigetur Hinc Leuitici xvi Et affligetis animas vestras religione perpetua Cum enim consolatio spiritualis sit fomentuz per quod spiritualis vita nutriatur nullaten9 poterit solari q̃ ñ fuerit tribulatus Sũt enim cõiugata q omnem tribulationem sequitur ꝺsolatio Vnde Thobie iij Post tempestatẽ tranquillũ facis et post lacrimã videlicet et fletum gaudiuz et exultationẽ infundis Hinc Bernardus Disce o homo in spirituali exercitio duplex auxilium defuper speraue scz correctionem et cõsolationem Altera foras exercet altera visitat intus Illa opatur humilitatem illa caritatem Trahimur ergo in spiritualem vitam cum temptationibus a tribulationibus exercemur Currimus cũ interuis consolationibus et ispirationibus visitamur ¶ Quarto tribulatio necessaria est propter celestis regni assecutionez Nullus enim ad regni celoꝝ voluptatez peruenire poterit nisi per amaritudinem passionum Neq enim ille qui de celo venit ihesus xps redire voluit ñ per viam amarissime passionis ipse dicens Luce xxiij Nõne oportuit christũ pati et ita intrare in gloriam suã Propter quod dicit discipulis et nobis in illis Luce xxij Ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnũ Ac si dicat Sicut ego veniens in mundum non ñ per tribulationes redeo sic a vos Hinc Actuũ xiiij Per mltas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei Ex hys quatuor causis patet q̃ necessaria sit tribulatio oibus q̃ proficere cupiunt apd deum ¶ Secundo dicendum est de tribulationis augmẽto siue maioritate q plerũq cõtingit in quãto maiori grã homo a deo visitatur tanto maiori tẽptatione tribulat De hoc augmẽto breuiter duo tanguntur Primo quõ maiorat Secundo quõ causatur Qd autẽ hec tribulatio augeatur frequenter tã figura q̃ scripta poterit declarari a primo per figurã Dr enim Ezech. x. Cum eleuabãtur aialia de terra eleuabantur simul et rote quocu mq ibat spus illuc eunte spiritu a rote pariter eleuabantur sequẽtes euz Quid per spũm nisi spualis vita q̃o p rotã nisi tribulatio designatur Quocũq enim vadit vita nra spualis ibi etiam vadunt rote tribulationis nostre Secundo idem scriptura poterit euocari Vnde Ezechielis xlvij Transduxit me

dominus per aquaz vsq; ad talos
hurſũq; transiuxit me p aquas
vſz ad genua · ℔cio transiuxit me
vſq; ad renes. per qđ nobis innu
itur q; quãto nos profundius du
cimur ad gratiam tanto altius ẽ
bulamur ¶ Secundo dicendum ẽ
de huius augmenti causalitate·
hoc ẽ · aut hoc cõingat et ob quã
causam · R. ¶ Sunt autez
tres cause · quia quanto pl9 homi
nes deuoti in gratia proficiunt ·
tanto in sufferẽdo sunt fortiores
et virtuosiores a indigẽt vt sint
etiam cautiores ¶ Primo dico q;
q̃to sunt fortiores ex visitatione
grẽ · tãto pl9 dñs ponit de tribu
latione · vt eis vndiq; meritum
cumuletur · quia parua tribulati
o cum talibus gratys nõ sentire
tur Si ergo debet fieri tribulatio
oportet vt super fortitudinẽ ma
ior fiat Vnde Job · xxviij · Aquas
appendit in mensura · Aquas aũt
in mensura ponere est tribulatio
nem mensuratam fortitudini p̃
derare · Vnde prima ad Corinthe
os · x · Fidelis deus qui non patie
tur vos temptari supra id qđ po
testis · nec permittit nos ex eadez
fidelitate minus temptari Vnde
q̃to maior est fortitudo · tãto pl9
ipse de tribulationibus apponit ·
· L. ¶ Secundo augmentatur
tribulatio propter augmentum
virtutum Et quia ex visitante g̃
tia virtuosiores fiũt hominẽs · er
go iterum ex hac causa plus ap
ponit · quia ex illustratis vtutib9
tribulationes valde nobiliter suf
feruntur · et tanto amplius meri
ta cumulantur Psalm9 In multi
tudine virtutis tue mentientur i
bi inimici tui Item Mathei · xxv ·
Dedit vnicuiq; secundum suaz p
priam facultatem vel virtutem
Nam absente gratia virtutes vi
dentur extincte et ideo facillimo
impulsu homo caderet in peccatũ
· Q. ¶ Tercio augmentantur t
bulationes tum hominẽs sunt in
gratia vt cautiores reddantur ·
Nam ex presẽtia gratie homo fa
cilit posz superbire Ne ergo super
biat foris quandoq; permittitur
tribulationibus impulsari · Vnde
Gregorius Postq̃ deus hominẽ
visitat subito probat illum · qui
a acredendo ad corda nostra ad
virtutes prouehit · et recedẽdo
concuti temptacione permittit ·
Si enim post virtutum munera
nulla temptatione cõcutitur · a sẽ
habere animꝰ a ex semetipso glo
riatur · vt ergo ex firmitatis ha
beat dona et humiliter infirmita
tem suam recognoscat · per re
cessum gratie ad alta sustollitur
et per recessum quid ex seipso sit
probatur ¶ Sciendum tamẽ q;
sancti homines harum alternati
onum et vicissitudinum experien
tia assuefacti has tẽptationes fa
cilius sufferunt · scientes quoniã
non ad perditionem · sed ad emẽ
dationem talis alternantur · Nõ
enim vt dicitur in Thobia delec
tatur in perditionibus nostris ·
sed post singulas temptationes
gratia rediens augmentat · Vn
de Prou · xxiiij · Nõ cõtristabit iustũ
quicq̃d ei acciderit · dicẽs ei Pẽ ·
Paratũ cor meũ deꝰ paratũ cor me
um · Ac si dicat Pãtũ ad ẽblacões

sicut ad consolationes. ℣ Tercio dicendum est de luctaminis qualitate. hoc est qualiter in tribulationibus luctari debeamus. vt viriliose eas et secundum bñplacitū dei supplantemus. hoc est sub plātis eas viriliter conculcemus de quibus sciendum. q̄ totidē locis et vicibus nr̄is cum passionibus luctari oportet sicut diximus de actione. scilz in vtero. in domo. cum laban id est cum mundo. et cum angelo. ℟ ℣ Passiones sufferimus in vtero cum de perfidia blasphemia vel q̄ reprobi sumus nimis graviter naufragamur. cum quibus tunc viriliter luctamur. si nunq̄ eis in aliquo consentimus. Vnde Bernardus. Si sentis et non consentis. passio ē quandoq̄ sananda. Tunc autez perfecte vincimus. si humiliter ea sufferimus et nunq̄ minus mala liquo exercitio faciamus. ℣ Secūdo passiones sufferimus in domo hoc est in corpore nostro. id est cum carnalibus desideriis et quibuslibet fedis immunditijs q̄ritur collaphizamur. Quas tunc viriliter supplantamus. quando per fortissima exercitia corpus mactamus et mactando macceramus. quousq̄ carnis immunditia peitus extinguatur. et corpus peccati quod huiusmodi pruritus excitat destruatur. omnia que corpus peccati ad voluptatez postulat penitus respuentes. vt de nobis veracit dici possit. Illud Job tercio. Clamorem exactoris non audierunt. Quod fortissimo indiget luctamine. quia vt dicitur Ysaie primo. A planta pedis vsq̄ ad verticem non est in nobis sanitas. Vnde Bernardus. Nosi pñ gestamus laqueum nostrum nobiscum. vbicq̄ circumferimus inimicum nostrum. carnem hanc loquor de peccato genitam et nutritam. sed multo amplius prava consuetudine viciatam. nichil enim purum in corpore hominis inuenit. abinde manat. de corde exit pestiferum virus. ac desuper corpus occupat vniuersum. quibus si aditum denegamus. et ea per contraria exercitia supplantam⁹ victores erimus gloriosi.

O. ℣ Tercio luctandum est cum Laban. Hoc est cum mundo qui grauissimis aculeis infligit in cordibus amatorum suorum tres lāceas sicut alter Joab. ij. Re. xviij. miserabiliter infigēs scz cupiditatē vanitatē voluptatem. De quibus dicit Johānes. Omne quod ē in mundo concupiscentia est carnis id ē voluptas. aut cōcupiscentia oculorū id ē cupiditas. aut superbia vite id est vanitas. que tunc passiones suas nobis ingerunt quādo eis fortiter repugnamus. Sic enim dicit Ber. Vñ tribulationi isti dum resistitur contaminatio mee concupiscentie repugnatur. Si etiam voluntarie admittuntur. iam non tribulationem ingerūt. sed potius consolationem. Luctamur ergo cum hys vitijs. q̄diu eis resistimus. sed tunc supplantamus quando iam victa sunt vt amplius non impugnent. Quod si perfecte vincere cupimus oportet vt eorū contraria in nobis cō

plantemus. vt videlicet contra auaritiam vel cupiditatem quam mundus ingerit paupertatem. contra voluptatem austeritatem. cōtra superbiam siue vanitatez plenam humilitatem inuam? Que tria cum perfecte vite nostre inserint. iam mundum perfecte cōtempnimus. et Laban dicimus per omnia supplantasse. Auxiliante domino nostro qui ē.

Sermo. lv. De sancto Jacobo. Sermo tercius

Jacob transductis omnib? que ad se pertinebāt remansit solus. et ecce vir luctabat cum eo vsq; mane Genesis. dicit Grego. Justorum vita quasi quedam forma nobis proponitur imitanda. Vita enī lectio est vita bonorum Vnde non immerito ydem iusti in sacro eloquio libri nominātur Apoca. ii. vbi dicit Libri apti sūt coram eo. quia in eorum vita legitur quomodo debeāt remunerari. Expeditis ergo in predictis tribus precedentib? luctaminib?. s. in terra in domo cum Laban et hoc tam in actionibus q; in passionib?. Nunc de duab? ultimis. scz actionum et passionum meritis ditati. cum angelo luctemur. vt dicē possim? cū Jacob In baculo meo trāsiui iordanez istū. et nunc cum duabus turmis regredior Qd ē dicē In baculo meo. hoc ē in baculo crucis trāsiui nudus iordanez istū. i. baptismū. et nūc ex hys luctaminibus ditat? cum duabus turmis. scz meritis actionū et passionum regredior Si redire ad patriā regni celestis cupimus. luctamen cum angelo aggredi nos oportet. De hoc luctamine duo principaliter prosequemur. Primo enim dicemus de luctaminis instauratione. Secundo de gratie si vincimus assecutione. Primum ibi In proposito themate. Jacob transductis ommibus que ad eum pertinebāt cē. Secundum ibi Qui cum videret q; eum superare non possz cē Primum adhuc in quatuor dividitur Primo enim dicemus de luctaminis habilitatione. Secūdo de angeli expositione. Tercio de luctaminis aggressiōe. Quarto de luctaminis perseuerantia siue cōtinuatione. Primum ibi Jacob transductis ommibus que ad cē Secūdū ibi Et ecce vir Tercium ibi Luctabat cum eo Quartū ibi Vsq; mane. Hec oia secundum ordinē psequētes . P. Primo dicendū est quō nos debeam? ad luctamen pparare. Debem? enī nudi cū nudo āgelo aggredi hoc certamē. et ab oi qd nō ē de? vel ad de? ordinatū nos auertē. vt ad ē? cū quo nos luctamē accipim? plena facie nos conuertam? Et hoc est qd dicitur in proposito thematē Trāsductis ommib?. i. amotis a se ōmib? que ad se ptinebāt remansit solus. michil de suis ommibus seruans Et hoc est quod dicit. i. ad Corin. ix. Omnis qui in agone contendit ab ōmib? se abstinet. et illi quidem vt corruptibilē coronam accipiāt. nos vero incorruptam Vnde Gregorius

Nudos cū nudo luctari nos opoꝛ
tz Nā si vestitus quilibet cum nu
do luctatur citius ad terram de
icitur quia habet vnde teneatur
Quid autem sunt terrena nisi q̄
dam vestimenta corporis? Qui
ergo contra alium ad certamen
ꝓperat vestimenta abiciat ne fue
cūbat ¶ Secundo dicatur de vi
ti expositiōe hoc ē quis ille vir fue
rit qui cum iacob luctabatur.
Et licz diuersi diuersa de hoc asse
rant. Ieronimus tamen dicit
q̄ spiritualis talis luctatio fuerit.
Vtrū autem q̄ fuerit corporalis
Q. ¶ Nos autem hanc ambi
guitatem transeūtes simplicit
dicimus q̄ cum deo in forma an
geli luctabat sequētes egregiū
doctorem Gregorium. Qui di
cit. Quis est iste angelus nisi ille
qui a propheta dicitur magni cō
silij angelus? Quia enim greca
lingua euangelizare denūciare
dicitē ergo se ipsum in nobis nūcias
deus angelus nominatur. Vnde
Idem Gregorius exponens hi
storiam que in manibus est iterū
dicit Designat ergo angelus qui
cum Jacob luctabatur deum. Ja
cob autē qui cū deo angelo con
tendit vniuersaliusq̄ viri perfecti
et in contemplatione positi ani
mam exprimit. q̄videlicet anima
cum contēplari deum nititur ve
lut in quodam certamine posita
modo quasi supat. quia intelligē
do et sentiendo de incircūscripto
luce aliquid degustat. mō vēo fue
cumbit. q̄ et gustādo iterū defi
cit ¶ Tercio dicēdū ē de luctamis
aggressioē. de quo licet aliquid
p̄dictum sit. hoc tamen expressi
us exponamus. Nam de hoc con
gressu dicit Gregorius. Cum ad
parentes ꝓprios. Jacob rediret
in via angelum inuenit. cuz quo
in luctatu magnum certamen ha
buit. Et subiungit idem. Qui in
luctamine certat aliqñ se superi
orē. aliquando vero eo cum quo
contendit se inferiorem inuenit
Est enim in contemplatiua vita
magnanimitatis contentio cum
sese contemplator ad celestia eri
git. cum in rebus spiritu alibus a
nimum intendit. cum transgre
di nititur omne qđ corruptibile
videtur. cum sese angustat et di
latat. et aliqñ quidem vincit a re
luctantes tenebras fue cecitatis
exsupat. vt de icircūscripto lumi
ne quodaz furtim a tenuiter at
tingat. seo tamen ad semetipsaz
protinus anima reuerberata re
uertitur. atq̄ ab ea luce ad quaz
respirando transit ad fue cecita
tis tenebras suspirādo redit Qua
si ergo vincitur angelue. quan
do intellectu intimo apprehen dit
deus. quasi etiam vincitur homo
quando subtracta intima luce no
lens re mitens q̄ ad assuetas te
nebras reūtitur. ¶ Quarto vi
dendum est de luctaminis conti
nuatione. quod notatur in eo q̄
dicitur. vsq̄ mane. Non enim cer
sandum est ab hoc sancto exerci
tio contemplationis. quousq̄ ori
atur nobis in futura vita sol iusti
tie deus noster. nec hoc intēdim9
q̄ in actu cōtemplationis aliqs
valeat perseuerare a internum a
spectum sine medio continuaē. ꝑ cū

subtracta gratia contemplatiua defecerit se recipiat in actionez· non intentione ibi manendi. sed se reparandi· vt si interrūpatur contemplatio semper tamen cōtinuetur et perseueret intētio Nō per Ezechielem nobis pulchre innuitur vbi dicitur Ibant et reū tebantur animalia Ibant in contemplatiuam vitaz· sed quia nostre corruptionis pōdere pgrauati in illa diu stare non possumus· ē uertamur iterū in actiuā· Et hoc ē qđ ait Eze· super pdicto vbo dōs Cū ab actiua vita ad otēplatiōnē surgimꝰ· qz diu mens nostra stare in contemplatione non potuit· sed omne quod de eternitate per speculum in enigmate conspicit· quasi furtim hoc a per transitum videt· ipsa sua infirmitate ob immensitatem tante celsitudinis animus in semetipsum repulsus relabitur Et necesse est vt ad actiuam vitam redeat. seqz ipsuz continue in vsum bone operationis exerceat· vt cum mēs surgere ad contemplandum celestia nō valz· queqz potest bona agere nō recūset· sicqz fit vt ipsis suis boīs actibus adiuta rursum in cōtemplationibus surgat· a amoris pastum de pabulo contemplate veritatis accipiat· in qua iterum quia diu se tenere ipsa corruptionis infirmitas nō pretest· ad bona rursum opa rediēs suauitatis dei memoria pascitur· a foris pns actibz intus vero sanctis desideriis nutritur

¶ Sequitur secundum principale de gratie assecutione· quam ex prescripta luctatione conseqmur que ibi incipit· Qui cum vi deret qꝫ eum superare non posset Et hec quatuor gratias continet· que in verbis propositis per ordinem ponuntur· scilicet in nerui arefactione· nominis impositione· benedictiōe· diuine presentie exhibitione Primū ibi Tetigit nerbum femoris eius a statim emarcuit· Secundum ibi· Sequaqꝫ vltra vocaberis Jacob· sed Israhel erit nomen tuum Tercuz ibi Benedixit ei in eodez loco Quartum ibi· Ortusqz est ei statim sol postqꝫ transgressus est Phanuel· quod interpretatur contemplās deum vel facies dei Est autē Phanuel locus in quo luctabatur· sic enim dicitur in Geñesi· Et vocauit nomen loci illius Phanuel dicens Vidi dominum facie ad faciem et cetera·

S. ¶ Si ergo has gratias spiritualiter intellectas consequi cupimus· cum angelo id est cum deo magni consilii ꝫ angelo luctamē aggrediamur· quem si vicerimus prescriptas gratias cōsequemur. Quod pene eisdem verbis dicit beatus Gregorius sic loquens Et nos si ad patrēs proprios id est ad sanctos in celo cupimus redire· teneamꝰ in via angelum· vt suauitate imma apprehendamus deum ¶ Dicit ergo gratia quā deuoti homines ex hoc luctamine consequuntur· si tñ perseuerādo vicerit· vt eis dei valeat Si vltra deū fortis fuisti· qz to magis vltra hoīes pualebis dicit a ē nerui vtractio· et pse qđ nobis innuitur· qꝫ per huius

luctamis victoriam omnis in nobis carnalitas et terrenitas extinguitur et marcescit. vt nichil talium libeat. Sed sicut pus talia delectabat habere. sic modo multo plus delectat carere Et hoc est quod dicit Gregorius Omnipotens deus cum iam per desiderium et intellectum cognoscitur omnem in nobis voluntatem carnis abfacit. et qui pedibus quasi duobus imitentes et deum videbamur gradi et se aliquid tenere. post agnitionem sue uilitatis dei vnus in nobis pes sanus remanet atque alius claudicat Quia necesse est vt debilitato amore seculi. solus in nobis conualescat amor dei. Si ergo tenemus angelum vno claudicamus pede. quia deficit in nobis fortitudo amoris intimi infirmatur procul dubio carnis fortitudo. quia omnis quasi claudicat vno pede soli illi inniti tur quem sanum habet. qua carnem terrenum desiderium iam arefactum fuerit in solo pede amoris dei tota virtute se sustinet. et in ipso stat. quia pedem amoris seculi quem ponere in terram consueuerat iam a terra suspensum portat Vt ergo breuiter dicamus habemus carnis et seculi cōtemptum non refrenatum. sed quasi natue implantatum. non coactum sed quasi in naturam redactum. vt quod prius fuit delectabile modo sit abhominabile Et hoc est quod dicit Bernardus. Spiritualis homo corpore suo vtens spiritualiter seruitutem eius quam habet animalis per vim coactam. rationalem autem per vim subtractam. spiritualis inquam habet illam quasi naturaliter affectam. et vbi ille animalis hanc per modum necessitatis ille rationalis per modum caritatis iste spiritualis habet eam vsum in moribus Sed diceret aliquis. Numquid tales sunt maiores Paulo. qui raptus in tertium celum et videns sustinuit stimulum carnis Hic respondentur. quod licet paulus sustinuerit stimulum carnis. hoc tamen dispensatiue a deo permissum est. vt post tantam gratiam in eo humilitas seruaretur. Et ideo non obstante illo stimulo antequam consecutus fuisset mille prius grauibus mortibus succubuisset. An non credis. quia non solum neruus. sed totus ipse marcuit cui dicebat se mortuum dicens. Viuo iam non ego Viuit autem in me christus. Vnde dicebat Iam non operor ego illud. sed quod inhabitat in me peccatum

Sermo. lvi. De eodem. Sermo quartus.

Nequaquam vltra vocaberis Iacob sed Israhel erit nomen tuum Ibidem vt supra dicit Augusti. Quis quis habet caritatem vt quid illum longe remittimus vt videat deum? in scientiam suam attendat et ibi videbit deum. E. Expedita ergo vtrique vna gratia. quam homo consequitur post luctamen scilicet nerui arefactione. per quam omnium terrenorum et carnalium affectum diximus emarcuisse Nunc seruato ordine proposito dicendum

est de hominis immutatione. Sic enim dicitur in verbo proposito. Nequaq̃ vltra vocaberis Jacob sed Israhel erit nomen tuum Ac si patenter dicat Nequaq̃ vltra .i. in reliquum vocaberis Jacob. i. luctator cum vitijs et concupiscẽ tijs sed Israhel. i. vir videns deuz erit nomen tuum. i. debes de cetero vocari. quia extinctis vitijs debes in reliquum vacare deo et eius mirabilia contemplari Quẽ ordinem legimus in naturis rerũ prefiguratum. Nam formica postq̃ diu reptando laborauit in terra tandẽ natura ei applicat alas. Ac si dicat natura ei. Nequaq̃ reptando vlterius laborabis in terra. sed nobiliorem statuz inuoles volitando Sic in proposito In eo q̃ Jacob qui luctator siue supplantator dicitur tollitur et Israhel imponitur. iubetur a laboriosis operibus cessare. et contemplatio dei que est mẽtis quietudo et amabilis valde dulcedo de cetero inducitur. in qua super omnia mundi de sideralia delectetur. V.

VErum quia per huius nominis imp̃onem iubemur deum contemplando et speculando in reliquuz videre. quomodo illud fieri possit et quomodo deus in hac vita videtur vel si possibile sit videri iam elaborandum est. Nam sacra eloquia sanctorum in hac materia sibi videntur plurimum dissentire Dicitur enim Exodi. xxxij. Non videbit me homo et viuet. Sic enim Moises dicit ad dominum. Domine si inuenj gratiam in oculis tuis ostende temetipsum mihi. Et respondit dominus. Non potes videre faciem meam Non enim videbit me homo et viuet. Item Job vicesimo octauo Abscõdita est sapientia ab oculis omnium viuentium. Item Johannis primo. Deum nemo vidit vnq̃ Qui omnes in hoc consonant q̃ deus videri non valeat in hac vita Cuius contrarium multis locis datur testimonijs. Dicit enim Jacob vbi supra. Vidi dominum facie ad faciem et salua est facta anima mea Vidit enim Job dicẽs Auditu auris audiui te nũc autem oculus meus videt te. Vidit etiam Ysaias Ysa. sexto Vidi dominũ super solium excelsum et eleuatũ et plena erat omnis terra maiestate eius. Vidit eum Micheas Propheta tercio Regum vicesimo secundo dicens Vidi dominũ super solium suum sedentem et omnem exercitum cœli astantem ei a dexteris et a sinistris. Sic patet q̃ sunt aliqui qui asserant deum posse videri. et quidam qui asserunt nullatenꝰ posse videri Quorum controuersiam vnus ex eis Ysaias videliz discutit. dicens quo et quomodo videatur. Cum enim diceret Vidi dominum sedentem nẽ. subiunxit Et ea que sub ipso erant replebant templum Quod exponens Gregorius dicit Nos templum dei sumus in quorum mentibus habitare dignatur. sed ea q̃ sub ipso erant replebant tẽplum. quia quicq̃ de illo modo conspicitur adhuc non est ipse. et sub ipso ẽ. ea ergo que sub ipso fuit implent templum. q̃ cum mens in

Quod autem sup̄ solium excelsum & eleuatū sedisse dicit. hūanā creaturam et aīam rationalē aut per intellectū deus presidet significat Juxta illud Sapie. Anima iusti sedes est sapie. que per dei presentiam advidendū eius gloriam eleuatur Sic em̄ dicit Gre. Humana creatura solium excelsū et eleuatū dicitur. quia ad celestē gloriam eleuata proficit. Quod autē subiungit. Et plena erat om̄is terra maiestate eius. hoc intendit q̄ anima sic visitata tāta abūdantia gratiarum illustratur. q̄ etiam in corp̄ quod est terra redundat. quod etiā ad sensum est rō pertum. Quid aūt sit templum Gre. iterum insinuat Templum eius hoc est quod solium. quia et nus rex inhabitat vbi sedet Nos ergo templū eius sum̄. in quor mentibus habitare dignatur. & ea que sub ipso erant replebant tēplū. q̄ q̄ēq̄d de illo mō conspicimus adhuc nō est ipse. Sic Jacob angelum vidit. et vidisse se deum fatetur. q̄ cum misteria eius conspicimus. iam multum ē q̄ sup nosmetipos leuamur. X Verū q̄ nec Ysaias nec Gre. explicāt q̄o fit illud quod sub ipso existens impleat templum. i. animam Ysaias vero solum dicit. q̄ ea que sub ipso sunt Et Grego. hoc exponens nil aliud dicit. nisi q̄ ea q̄ sub ipso erāt est quam q̄ non est ipse. Ego autem curiosus explorator scire cupiens quid sit illud in diuersis diuersa legi. et nonnunquam in aliquo doctore hoc modū explanatū. q̄t q̄ o lēor

vj

contemplatione prōfecerit. non iam quod ipse est. sed tantum q̄ sub ipso est contemplatur. quoniam et si angelus apparet infirme tamen mentis desiderio satisfacit Vnde quicumq̄ eius misteria sic raptim conspicimus iam multum est quod sup nos ipsos leuamur Vnde subiungit. Quod est q̄ patres veteris testamenti deum se vidisse testati sunt. cum tamen videri non posse aliq̄ constanter affirmēt. nisi hoc q̄ patēter datur intelligi. q̄diu hic mortaliter viuitur videri deus per quasdam p̄ magines potest. sed per ipsam naturē sue speciem non potest. vt anima gratia spiritus sancti afflata per figuras quasdam deum videat. sed ad ipsam vim eius essē tie nō pertingat. Quamdiu ergo i hac carne mortali viuitur. nullus ita in contemplationis virtute proficit. vt in ipso iam incircumscripti luminis radio mentis oculos infigat. Neq̄ omnipotēs deus iam in sua claritate conspicitur. sed quidam sub illa specialatur vnde anima refota proficiat. vt post ad eius visionis gratiam pertingat Quid est ergo dicere Anno quo mortuus est Ozias Vidi dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum. & plena erat omnis terra maiestate eius. et ea que sub ipso erant replebant templum. nisi quando mundi elatio per supbū & presūptorem regem Oziam designata a desiderio mentis occiditur et moritur. tūc videm̄ dōm sedentē. hoc est tūc mens nrā dei gloriā ptēplat.

nō dedigneris meum accipere
sensum nisi et tu inueneris melio
rem. Deus vt ait Moyses ignis
consumens est. Deus vt ait Jo
hannes caritas est Deus ergo sē
cundum ābos ignea caritas ē qui
cum ad animam venerit ipsaz ex
sui p̄sentia calefacit, vt et ipsa
ignea caritate ardere incipiat. Il
la ergo inflammata caritas que
ex dei p̄sentia accidit anime me
o iudicio saluo meliori est illud
quod Ysaias vocat sub ipsō esse
et implere templū. a quod Gre
gorius notat nō esse illud quod ē
deus nec etiam est deus. Quod
expresse declarat Bernardus di
cens. Hecte caritas deus a dei do
num ē. itaq caritas dat caritatē
substantiua accītalem. Hoc di
cit Ysaias eē sb deo a iplē aē Gre
gorius eē qđ nō sit deꝰ Jtē deꝰ vē
tas Jpo dicēte Joha. xiiii. Ego sū
via veritas et vita. qui cum ad
animam venēit sua veritate illu
strat eam ad cognitionē a sapiē
tiam. et talis illustratio illuīnās
animā ē illud quod Ysaias dicit
esse sub deo et implere templum.
et Gregorius. quoddam qđ non
sit ipse Similiter deus est dulcedo
Juxta illud Sapientie. xvi. Sub
stantiam enim et dulcedinem tu
am quam in filios habes ostendē
bas. Hec ergo dulcedo cū afficit
animaz ex sui p̄sentia ad dulcorē
talis dulcor est sub ipso et non ē
deus. Primum fit a patre Secun
dum a filio Tercium a spiritu sā
cto a. Quod etiam ad
huc per similitudinem possumus
declarare Tres virtutes prēdūt
a sole. scilicz virtus calefactiua,
illuminatiua. fructificatiua. a nī
hil horum est sol. sed sūt sub sole.
dicimus tamen cōmuni modo lo
quendi. video solem cum video
splendorem in pariete. vel sol v
rit me cum hoc immediate nō fa
ciat sed ardor solis. Sic a per om
nem modum cum deus per subie
ctam creaturaz patribus appa
it dixerunt se vidisse deum. cū ta
men creatura media vtpote an
gelus exterioribus sensibus se ob
iceret. vel aliqua ymaginatoria
species interioribus sensibus ap
pareret Naz de primo dicit Ge.
xxxii. Cum Jacob luctās cum an
gelo dixit Vidi dominuz facie ad
faciem et salua facta ē anima me
a. De secundo dicit beatus Ber
nardus. Cū diuinit9 aliquid rap
tim a. vlut in velocitate chorusci
luminis interluxerit mēnti exce
denti. siue ad temperamentum mi
nus splendoris. vl ad doctrine v
sum continuo nescio. vnde assūt
ymaginatorie quedam veram im
ferioꝝ similitudines infuse di
uinitus. sensib9 conuenienter ac
cōmodate. quibus adumbratus
splendidissimus veritatis radius
et ipsi ānime tolerabilior fiat. et
quibus illum cōmunicare volue
rit capabilior fiat. Nec soluz has
duas apparitiones sed nec pu
rissimum diuinum luminis splendo
rem quia raptim quasi illuxerit
dicimus esse deum. Quicquid e
nim ab anima percipitur i eo qđ
percipitur non est deus. Vnde ā
tiqui sancti qui habuerunt sine
scientia simplicem sanctitatem

credidẽrunt a dixerunt talem ꝯ
tiam quam raptim in cõtempla
tione senserunt esse deum. qđ in li
bro sentẽtiarum dicitur pro arti
culo condempnato. ℣ Tercio sed
uato ordine lõge ante proposito
dicendũ est de benedictionis asse
cutione. quam sancti homines ex
premisso luctamine assecuntur.
Sic enim dicitur in premisso thẽ
mate Dimitte me inquit Angelus
ad Iacob Jam enim aurora ascẽ
dit. respondit. non dimittam te
nisi benedixeris michi. a seqtur.
et benedixit ei in eodem loco Sic
angelus magni consilij deus post
luctamen beate cõtemplationis
benedicit hominem ad omnez sã
ctitatẽ vite eius que nunc est pari
ter et future. ℣ Bene
dicitur aliquis ad tria scilicz ad
meritorum multiplicationez. v
tutum vegetationem. et ad sanc
titatis perfectionem. ℣ Primo ut
co benedicitur homo ad merito
rum multiplicationem. quia post
victoriam predictorum luctami
num tam grati erũt deo et acep
ti huiꝰ modi victores. vt õne qđ
agunt et etiam qđ patiuntur eis
in meritum computetur. vt dica
tur illud Eccĩ. Sede et comede
in gaudio panem et bibe vinum
tuum in letitia. quia deo placent
opera tua Ac si dicatur Si sedere
id est quiescere a comedere et bi
bere que secunduz corpꝰ delectãt
placent. multomagis ad magna
merita omnia alia computantur
Cum enim homo pmũ placet tũc
per cõsequens omnia sua placẽt.
Nam vt ait Gregorius Nõ abel
placuit ex munere. sed munꝰ pla
cuit ex abel De hac benedictione
dicit Genesis primo Benedixit qz
deꝰ illis et ait Crescite et multipli
camini a replete terraz Hinc Eccĩ.
xi. Benedictio dei in mercedem festi
nat iusti. a honore velociꝰ pascus
illius fructificat. ꝯ. ad Corĩ. ix.
Qui ãministrat semẽ seminãti et
panẽ ad mãducandũ pstabit. a
multiplicabit semẽ vestrũ. a auge
bit incremẽta frugũ iusticie vrẽ.
℣ Secũdo bñdicũtur hy victores
ad virtutum vegetationẽ Cum e
nim in spirituali statu nemo possit
proficere nisi virtutibus nobilitet
Ideo hec secunda benedictio ẽ ne
cessaria ad salutem Ex cuius effi
cacia virtutibus vegetamur Sic
enim dicit Bernardus Deus vir
tutum neq̃q̃ montis thalamum
ingreditur nisi lectulus conscien
tie virtutibus fuerit adornatus.
Et subiungit Quantumlibet te
affliges non dabit copiaz fui nu
de anime. nõ insidet nisi virtutũ
vestibus intrroiectis De hac bene
dictione dicitur in Pſ. Benedic
tionem dabit legislator. ibunt de
de virtute in virtutem. Bernar
dus Beate a sancte vite in anima
locus esse non poterit nisi mens
vestibus interiectis. Domino eñ
sessuro super azellum vestes suas
discipuli substrauerunt. signan
tes deum nequaq̃ nude anime in
sidere quam non inuenirent vesti
tam virtutibus a moribus apsto
lorum. ℣ Tercio benedicuntur
tales victores ad plene sanctita
tis perfectionem. que ex meritis
præcedentiũ bonorũ ita copiosa erit

sufficiens et perfecta · vt ex virtū te eiusdem perfectionis omnia q̄ sunt hominis se disponant et ordinent ad perfectionem. De hac benedictiōe dicit Ecc̄ · xxxix · Benedictio domini quasi fluuius inundans · ℣ Sequitur quartum principale longe ante positum scilicet de diuīe p̄sētie exhibitione · qō in eo qō subiungitur in predicto themate intelligitur cū dicit Ortꝰ q̄ est ei statim sol . quia post predicā quatuor luctamina · si tamen strēnue vicerimꝰ orietꝰ nob sol iustitie cristꝰ deus nr̄ · non q̄ deū p̄ us non habuerimus cū sine eo prius nichil possimus · sed q̄ nobis mō oriat cū flagrāti et amorosa dilectiōe · luiosa cogitatiōe · et q̄ tū possibile ē in hac vita gratiosa fruitionē · vt ad manū habeamꝰ semp deum cum ineffabili dulcedine. nūc primū deo plenum obsequium psoluentes. Juxta illud Eccī · xviij · Cuz consūmauerit homo tunc incipit · et cū quieuerit tunc laborabit · expectans cū gaudio vocationem suam · hoc totuz operante deo q̄ est benedictꝰ ac ē

Sermo · lvij · C Ad vincula petri Sermo pmꝰ

Quod petrus dormiens inter duos milites Actuū · xij · dicit Gre · hec gesta aliquid in ecclesia significat gerēdum Sic quippe necesse est vt audiamus que facta sunt quatenꝰ cogitemus que nobis sunt ex eorum imitatione facienda Hoc ergo festum quod ad vincula Petri dictum est ad hoc institūtum credimus · vt per petri vinculationem de peccatorum nostrorum vinculis cōmoneamur · et per eiꝰ liberationem quomodo et nos liberari possimꝰ instruamur · Hec ergo gesta de Petri liberatione est tangenda · vt per eam quadā similitudīne ad peccatorum libēationem iusto ordine perueniamꝰ Illa autem hystoria tāgit octo · scilicet angeli ingressionem · caloris illuminationem · lateris percussionem · Petri excitationem · eius cinctionem · calciationem caligarum · vestimenti amictionez, angeli imitationem · Primum tāgitur in eo q̄ dicitur Angelus domini astitit · Secundum ibi Et lumen refulsit in habitaculo carceris Tercium ibi · percusso q̄ latere Petri Quartuz ibi · excitauit eum dicens surge velociter. Quintum ibi · precingere Sextum ibi calcia te caligas tuas · Septimuz ibi · inoue tē vestimētis tuis Octauuz ibi · sequere me Sed quid nobis ista hystoria proderit · si nichil in ea quod edificet inuenīē? Aut aut tam dulciter et reuerenter singulis animis in ecclesia recitatur et retexitur . nisi eisdem spiritualiter intellectis quicq̄ peccatores possint a peccatorum suorum vinculis liberari? C ℣ Quid enim per Petrum vinculatum et liberatum nisi peccator accipit? qui cum ab Herode id est diabolo · vel per consensus inclinationē vel mali operis perpetrationem captiuatur · duabus cathenis · id ē timore de amissiōe tum et amoꝰ

de adhesione mali constringitur et ligatur. qui si liberari debz necesse est hoc fieri p omnia predicta spiritualiter intellecta. ℣ Primum ergo ad peccatoris liberationem. quia per nos nequaq̃ liberari possumus necesse habemus angeli ingressionem. Illius inq̃ angeli qui per Ysaiam Prophetaz vocatus est angelus magni consilij qui est deus Nullus enim vnq̃ a peccatis absoluitur. nisi deꝰ cor nostrum ingrediatur et dignetur nos misericorditer visitare Quod intelligentes Prophete certatiz omnes acclamabant. Visita nos domine in salutari tuo. ℣ Secundo postq̃ deus carcerez cordis nostri ingreditur. carcer noster ad cognoscendum mala que commisimus eius presentia illustratur. ℣ Tercio adhuc propius accedens latus vbi cor nostrum iacet perfudit. quod ad penitẽdum scinditur sine mora. Et ex hijs tribꝰ scilicet dei ingressione. carceris illuminatione. cordis percussione. q̃ m peccatis delectabiliter dormitabat vigilare incipit. et profundissime penitere. et si in istarum trium virtutum statu perseueremus statim peccata nostra plemissime remittũt Et hoc q̃tum ad offensam dei. ita vt si talis morte p occupatus discesserit in refrigerio erit. Sed ad hoc opus est multo labore. multo sudore. vt macula contracta in anima deleatur. Dicit enim dominꝰ Albertus supmissam Oportet hominẽ p multa trahi. anteq̃ peccatum pe mitus deleatur. Licet enim m exteriori contritione offensa dei. que ad eternam penam obligat per omnia sit sublata. tamen adhuc remanet macula. que ad penaz obligat temporalem. Et ideo sequitur in predicta Hystoria. surge velociter. ℣ Quarto ergo angelus qui est deus dicit nobis. Surge velociter per exhibitionez operis ad satisfaciendum. Ac si dicat Si post cordis compunctionez et peccatorum remissionem moraui uelociter accesserit. tunc predicta nõ sufficiunt nisi adiuncta fuerint que sequuntur. In verbo ergo surrectionis de satisfactione opis commonemur. Que autem et q̃ lia opera sint facienda. vt per ea deo satisfaciamus. ℣ Sciendum est q̃ tres habitus possidet homo. scilicet tres. corpus. et animam. Per que peccata possũt emendari. Nam de rebus dicitur Thobie quarto. Elemosina ab oi peccato et a morte liberat. et facit inuenire misericordiam et vitam eternam. Vnde Ecclesiastici tercio. Ignem ardentem extinguit aqua. et sic elemosina extinguit peccatum. Secundo peccata per corporis exercitia emendamus. Vnde Job tricesimo tercio Inuenit in quo eum propicier. cõsupta ẽ caro eius a suppliciis. Item Psalmista dicit. Vide humilitatem meam et laborem meum. et dimitte vniuersa delicta mea. inuens pecã labore corpis dimitti Tercio per exercitia anime peccata emendamus. Vnde prima Petri quarto dicitur. Caritatem cotinuam habentes Quia caritas

operit multitudinem peccatorum
Sed quid p̄dest peccatoruz satis
factio si non adiungatur eorūdez
peccatorum cessatio? E.
Quinto ergo in predictis verbis
subiungit precingere. Quod est
dicere. precinge lumbos tuos. i.
per continentiā caueas ne satisfa
cienda iterum cōmittantur. Si e
nim laui pedes meos per satisfac
tionem. quid p̄dest si per cōtinen
tiam filia nō caueo? Eccl. xxxiiij.
Qui baptisatur a mortuo et iterū
tangit eum. q̄d prodest lotio ei? ?
Nam vt ayt Bernardus. Erit si
ne dubio recidiuanti q̄p iacenti de
terius. Quia sicut dicitur Eccle.
ix. Qui in vno offendit multa bo
na perdit. Si autem plene et per
fecte volumus liberari cū Petro
precingamus nos in artum sta
tum ne iterum cōmittamus alia
apponētes. ne si in vna pte emē
damus et in altera pte peccam?
quantō ex vno liberamur tātuz
in altero irritamur. Vnde Eccl.
ix. Ve ingredienti duabus vijs.
quia nunq̄ peruenīet quo tende
bat. Quia ibidem. xxxix. dicitur
Vnus edificans et vnus destru
ens. quid p̄dest nisi labor? vnus
orans et alius maledicens cuius
vocem audit deus ? Nec solum
precingamur a peccati cōmissione
sed et ab omni carnali delectati
one Quod cauere non emur.
Osee ix. Vbi dicitur. Noli letari
israel noli exultare sicut populi Ac
si dicat. Noli gaudium tuum po
nere in delectationibus. Sicut fa
ciunt seculares et filij huius mun
di. Quia ut ayt Job Lapides ex
cauant aque. quod est dicere. A
que delectationum excauant. i. e
neruāt lapides. i. fortes homines
qui duri videntur in laboribus
vt lapides. Vnde dicit Augustinus
Si animus noster habet vnde ob
lectetur extrinsecus sine deliciis
a delectatione manet intrinsecus
quia nō potest vtraq̄ possidere
Qualiter autem et quam dili
predicta omnia agere debeamus
instruimur in sbiūctis F.
Sexto ergo in predictis vbis sub
iungitur. Calcia te caligas tuas
Ac si dicatur. In omnibus predi
ctis quomodo se quisq̄ ḡere de
beat. et ea q̄diu actitare exem
pla sanctorū nos instruāt quos tā
q̄ exemplaria inspiciamus. Od
non ex proprio capite recipio.
sed Gre. sic exponit dicēs Quid
sūt pedes nostri nisi opa nostra ?
quid vero calciamenta nisi pelles
mortuorum animalium? calciamē
autem pedes muniunt. Que ve
ro sunt mortua animalia ex quo
tum pellibus pedes nostri muni
untur nisi antiqui patres qui nos
ad eternam patriaz preceserūt?
quorum tum exempla conspicie
nostrorum operum pedes muni
mus. Calciamenta ergo in pedi
bus habere est mortuorum vitaz
cōspicere. a nostra vestigia a pec
cati vulnere custodire. Nec autē
exemplaria hoc maxime videtur
astruere. vt vitam ipsorum in nos
transferentes vsq̄ in finem strē
nue perseueremus. Cum enim se
cundum Philosophum Vnaq̄q
res a fine nominatur. Nulla vita
vita bona dicetur. nisi que in finē

bonuz fidēliter perseuerat Illi au
tem veraciter perseuerant. quoꝝ
vita de die in diem proficiens.
et de virtute in virtutē pgrediēs
per momenta singula accipit in
crementa Si enim bona vita vsq
in finem ducitur. affectu tamen
languente vel etiaz deficiente. ta
lis vita licet bona dicatur ex ge
nere operis. tamen veraciter nō
est bona. quia quod melius est in
opere saz deuotio in ea deficit. Sz
affectus et effectus in nobis strē
nue perseueret. Vt de nobis dici
possit quod de Ysaac Patriarcha
dicitur Geneſis. xxvi. Ibat pro
ficiens atq; succrescens donec ve
hementer magnus effectus est.
et talis perseuerantia cū paucis
permanet. quia circa vesperum
vite languescere incipiunt et te
pere. Quod beatus Bernardus
lugens cōqueritur sic dicens Nō
sine causa cum sint in nobis eadē
principia conuersionis cū patrib9
dispar valde conuersionis perfe
ctio inuenitur. adeo vt cum ipos
de die in diem profeciſſe et cursū
consummasse legam9. apud nos
iam magnus estimetur. si quis
vel ipsa fue conuersionis primor
dia conseruaret. vt non min9 hu
milis timoratus sollicitus. non mi
nus feruens in medio q̄ in primci
pio inuenīretur. Quibus in Apo
calipsi. ij. dicitur. Habeo contra
te aliquid. caritatem primā dere
liquisti. Sed quid si in predictis
bene paractis homo incipiat in e
lationem. in corde suo dicens illud
Luce decimo octauo Gratias tibi
ago. quia non sum sicut ceteri ho
mines. Erit sine dubio. sicut ayt
beatus Gregorius totum instar
coniecti pulueris ventis obnoxi
um Et ideo subiungit qđ valde ne
cessarium est ad predicta.

G. Septimo ergo predictis
annectitur. induere vestimē tis
tuis. Ac si dicatur Ne de bonis a
deo tibi datis superbias. consi de
ra infirmitates tuas et carnis tu
e. et memento q̄ cinis es et puluis
es Quod autem vestimentum cor
pus debeat intelligi. docet beat9
Gregorius dicens super illo ver
bo Job nono Abhominabuntur
me vestimenta mea. Quid vesti
menti nomine. nisi hoc terrenum
corpus exprimitur? cuius infirmi
tas tanto diligentius cogitanda
est. quanto a domino sublimius
promouemur Vel vestimentum
est caritas vel custodia omnium
sensuum. quia vestimētum tegit
totum corpus ac. Qui od benefa
ciebat Abrahaz. qui cum a domi
no ad tantam fam caritatem es
set assumptus. vt cum eo tanq̄z
amicus cuz amico loqueretur. ne
ex hoc superbiret vocauit ad me
moriam carnis sue vilitatem di
cens Loquar ad dominum meum
cum sim puluis et cinis Geneſis
decimo octauo De hac consideraci
one monuit nos dominus Luce
quinto et Johannis quinto. Cū
cuidam sanato dixit Tolle lectū
tuum et vade in domum tuaz Ac
si diceret Ne de gratia curatiōis
superbias. tolle lectum infirmi
tatis tue et porta in domum co
gitationis. vbi eandem ante o
culos mentis positā semp valeas

meminisse. D. Hinc est
q fidelem illam dispensationem
cum dilectis suis et electis domi
nuti frequenter actitat. vt quãto
altius in gratys et in contẽplati
onibus subleuantur. tanto ex in
tuitu ꝓprie infirmitatis humilien
tur. Hinc Greg. Sancti viri qui
subleuante spiritu ad sũma rapi
untur q̃ diu in hac vita sunt. ne
aliqua elatione superbiant qui
busdam temptationibus ꝓprimũ
tur. sicq fit certo moderamine.
vt vnꝰquisq sanctorum interi⁹
ad sũma rapiat. a tamen adhuc
temptetur exterius. Sicq mag
no ordine cognoscimus quid in
teriori profectu accipimus. et in
exteriori defectu quid sumus. et
miro modo agitur vt nec quisq̃
extolli debeat. nec de temptatio
ne desperet. Quia dum spiritus
sursum ad deum trahit et caro re
trahit subtilissimo interim iudi
cis moderamine infra sũma et su
per infima in quodam medio ai
ma libratur. Quod cognoscen
tes viri spirituales quãto altius
p ficiunt tanto humiliando sese
deiciunt. dicente Bernar. Per
fecti quicq et spirituales cum ad
robur et firmitatem virtutuz ve
niunt. premunt se in id quod in
cipientium est. a vnde infra se de
scendunt inde supra se ascendũt
et humiliando se proficiunt. Nõ
arbitrantes negligendam cõsci
entiam voluntarie subiectionis.
vsum socialis vite et dulcedinez
superne caritatis. a dulcescit eis
cohumiliari summe maiestati.
opauperari filio dei. diuine sapiẽ
tie conformari. hoc sentientes i
semzipsis. qs in cristo ihesu. Hic
surgit i eis illa sapia amor cũ timo
re exultatio cũ tremore. Hys itaqz
opletis Octauo pdcis atinectit
et felicitet concluditur. Sequere
me. Ac si dicat angelus. In prę
dictis profectus vite humane o
cluditur hinc restat quod dicitur
Sequere me id est angelicam vi
tam tene J. Habent
autem angeli tria exercitia. scilz
purgare. illuminare. perficere.
Sic qui vsq huc peruenunt hãc
vitam angelicam in se transfigu
rent. debent enim peccatores o
rationibus et persuasionibus pur
gare. Jam bonos et in melius
proficientes operum suoruz exem
plo illuminare. a se ipsos perfice
re. hoc est debẽt conari ad hoc.
vt perfecti fiant Licet em̃ iam p
fecti sint. nunq̃ tamẽ debent se
ita perfectos iudicare. vt perfec
tiores fieri non possint. sed semp
vt in melius proficiant conari fi
deliter. dicentes cum Paulo Nõ
q apprehenderim aut perfect⁹ sim
Sequar autem si forte apprehen
dam. Hinc Leo papa. Nec est p
fectorum perfecta iustitia. vt nun
q̃ arbitrẽtur se perfectos. sed se
per de hys in que peruenerunt.
ad ea ad que nondum peruene
runt pia auiditate contendant
Sic itaqz ymitemur Apostolum
Petrum. vt cum eo de cathems

ad regnum peruemamus Sic em dicitur Eccs. nn. de carcere ca thems intrauz quis ingreditur ad regnū Adiuuāte domino no stro ihesu cristo qui ē benedict? in secula seculorū Amen

Sermo. lv in. De sancto do mínico confessore. Sermo prim?

QVi custos est domini sui glorificabitur Prouer. xxvii. dicit Ber. Magna nobis custodia necessaria est. qm āte oculos uidicis omnia agim? cuncta cernentis . R. Vt ergo thema propositum aut noīe huius sancti. scz Dominici conue niat. placuit hoc verbu m nobis assumere. vt tā ratione nominis q thematis de custodia. que om in statui omni etati omni hominī necessaria est occasionem cō gre am loquendi haberemus Naz spi ritus sanctus qui huius sancti fi delem custodiam cognouit futu ram hoc ei nomē impsm propīe tando disposuit. vt q fuam fidelē in tempore custodiam haberet in spe in opere m vite veritate habe ret etiam ex nomine pietatē In verbis ergo propositis duo tāgū tur. scz sancta custodia. a remune rationis gratia Primū ibi Qui cu stos est domini sui Secundum ibi Glorificabitur. Verum quia nullum genus sanctitatis repēte attingitur. sed ad illud qu asi qui busdam gradibus peruenitur . I deo sciendum q gloriosus iste sā ctus ascendendo et proficiēdo q̄n q habuit custodias. Primo enim custodiuit innocentiam Secundo preceptorum obedientiam. Ter cio consiliorum eminentiaz Quar to commissos per fidelem diligen tiam Quinto vēo custodiuit dei a micitiam. Ex quibus omnib? me ruit tandem sublimiter glorificāi et ad regnum celorum exaltari. Primo dico sanctus iste a pu eribus annis incipiens custodi iuit omni sollicitudine innocentiā. cauens et longe a se faciens om nia que suam possent offuscare in nocentiā. Innocentiam dico quā in sacramēto baptismatis contu lit ei deus Siue ergo mundus im pulsaret. caro titillaret. dyabol? infestaret. viriliter restitit dicens singulis et omnibus. illud Job. xxvii. Donec deficiaz non recedā ab innocentia mea Justificatiōez meam quam tenere incepi non de seram. Quod si quid de puluere humane respersiois sine quo aut vix aut nemo viuē poterit irrep serit. statiz per supererogationez satisfactiois hoc modicum quod deliquit penitus exfufflauit

L. Ad quam innocentiam conseruandam duo sunt necessa ria. scilicet principiorum repressi o et occasionum elongatio De pri mo dicitur primo Regum viceśi mo nono. de dauid dicunt Philī stei Quomodo potest melius pla care dominum suum q̄m in capiti bus nostris. De secundo Sara di xit Thobie tercio. Nunq̄m cum lu dentibus miscui me. nec cum his qui in leuitate ambulant partici pem me prebui Et sequitur Ideo mundam seruaui ammam meam

ab omni concupiscentia. ¶ Secūdo cum tempus infantie trānisset et ad annos discretionis, quo bonū a malo discernere potuit puer misset cepit sollicite custodire mandatorum obedientiam, cauens prohibita et operans que precepit deus, in vtroq; de contingentibus nichil omittens, ita vt veracites de eo dicatur illud Eccī. xliv. Nō est inuentus similis illi qui cōseruaret legem excelsi. Vnde sicut dicitur Ecclesiastici. xlv. Dedit illi deus cor ad precepta et legem vite et disciplīne. Et iterum ibidē. Dedit illi in preceptis altissimi potestatem, vt fiducialiter gloriari poterit et dicere illud Job. xxxiij. Vestigia eius secutus est pes meus, et viam eius custodiui nec declinaui ex ea, a mandatis labiorū eius nō recessi, et in sinu meo abscondi verba oris eius. ¶ Verum quia obseruatio mandatorum de se ad perfectionem hominem non inducit. Juxta illud Apostoli ad Hebreos. vij. Nichil ad perfectū duxit lex. Item et illud ad Galathas. ij. Nō iustificatur homo ex operibus legis. Ideo gloriosus iste custos prioribus non contēt? volerus se extendit. ¶.

¶ Tercio ergo custodiuit filium eminentiam, vt nō solum p̄cepta perficeret, sed etiam consilia adimpleret, aduertens subtiliter que consilia deus consiliarius in sacra scriptura proponerz adimplēda. Que licet multa sint Tria tamen cōsilia ad statum huius sancti proprie pertinentia aliqualiter tangem? hic. premittentes primo quid sit consilium, et quomodo differat consilium a precepto. Est autem consilium persuasio melioris tam q̄ precepta contineant. Precepta vero cōtinent ea ad que necessario obligamur. Et in hoc quidem consilia differunt a preceptis. Quia ad precepta necessario obligamur, ad consilia vero non obligamur. Quia precepta sūt necessitatis, consilia vero uolūtatis. Sunt autem vt prediximus tria consilia ad religiosos proprie pertinētia, scilicet paupertatis, castitatis, et abdicatio proprie voluntatis, q̄ tria disponūt hominem singulariter ad perfectionem vite religiose. In quibus iste sanctus se deuote illimiter exhibebat. De primo cōsilio paupertatis dicitur Mathei. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus et sequere me. De secundo dicitur. i. ad Corīn. vij. De virginibus preceptum nō habeo cōsilium autem do. De tercio dicit Luc. ix. Si quis vult venire post me abneget semetipsum, et hoc est p̄priā voluntatē renūnet. Et quia iste sanctus nō solum fuit in perfecto statu religionis, sed etiam religionis institutor et custos. Ideo hec tria in vita sua perfectissime obseruabat. Verum q̄ deus cuius gaudium est fortitudo, hūc suum custodē fidelem in sumpsit custodia inueniebat, ideo cōmisit ei thesaurum iterum meliorē, vtpote quez p̄prio sanguine pretulerat, scilz aīas custodiēdas, diuinis operibus et effectu quod primo

pastori petrō dixit. Si diligis mē pasce oues meas. O
Quarto ergo custodiuit omissas sibi animas per fidelem diligenti am dignū quippe dñs iudicauit. vt qui sue domui. hoc est prope custodie fidelis inuentus est. nō sub modio sed super candelabrū ponerētur. vt omnibus qui i dō mo dei sunt. t. in ecclesia lucēret. Si enim magnum est. vt q̄s sup hoīnes populaēs. qui q̄si brutis aialibus similantur constituatur custos. q̄to magis est vt quis sit ita ydoneus. q̄ custos super alios custodes ordīetur. vt sicut quedā scriptura dicta est Cantica canti corū. eo q̄ dignitate sui cunctis a lijs pferatur. sic dominicus di cus est custos. eo q̄ virtute a sā ctitate vite cunctos custodes ali os antecellat. Vt merito ei illud ysaie. v. vaticinū applicetur E rit in nouissimis diebus pparatꝰ mons domus dñi in vertice mō tium. et eleuabitur super colles. et fluent ad eum omnes gentes. et ibunt populi multi et dicent. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei Jacob. et docebit nos vias suas. et am bulabimus in semitis eius. Quid per nouissimos dies nisi tempus de quo dicitur Luce. xxij. Visit seruū suū scz dominicū hora cene. Et in. t. Canonica Jo. t. Filioli iam nouissima hora est. In quo tpe p paratus est mōs scz dominicus ꝓpter vite eminentiam. domus dñi. t. ordis p̄dicatorū. Qui ordo iuste domus dñi dicit. q̄ omnia que i domo celesti agunt suo mō in eodē ordine actitantur. vide licet vacare deo. laudare deum. contemplari deum. frui deo. que cum fideliter aguntur in cellis au deo dicē. ageli dei immo agelorū dñs cellas amat p cellis. et eque delectatur in cellis vt in celis. Juxta illud Prouerb. vij. Deliti e mee sunt esse cum filijs hominū Sequit. In vertice montiū. quia sanctꝰ dominicus iā mōs ppara tus positus est super vertices mon tiū. t. sup capita platorū ordis sui. vt sit mōs mōtiū sicut deꝰ ē deus deorū. Sequitur i p̄dicta auctori tate. Et eleuabit sup colles. t. su p simplices pfessores ordinis sui. qui licet sint inferiores respectu superiorum. habent tamen et ipsi adhuc eminentiam respū inferio rum scilicet simplicium populoꝝ ꝓpter vōtum professionis. sicut colles habent altitudinez compa ti ad terram. Sequitur Et fluent ad eum omnes gentes. q̄ tota di e eccia ad eos tanq̄ ad p̄cipua lu minaria confluit. vt ab eis audi at verbū vite. Sequitur Et ibūt populi multi et dicent. Venite a scendamꝰ aē. Quia gustato ab e is verbo vite. dicunt iuuenes a virgines senes cum iumentis. venite ascendamus per confessio nē ad vitā et ordinē istorum. et docebunt nos vias suas et ābu labimꝰ instructi ab eis i semitis eiꝰ. t. in arta via ipsoꝝ. q̄ reō itinere ducit ad deū. Hunc aūt tezaur scz omissas sibi animas triplicit custodit beatus dominicus. scilz vbo predicationis. istātia orōis. exēplo edificatiōis. Hoc segre sit

ꝑtes. ¶ O Quinto iste sanctus dictus est dominicus. in est dñi custos. qz affectuose custodiuit dei amiciciã. quod iustuz habet ordinem ad predicta. Cum ei in suiipsius et ꝓximi custodia inuentus sit fidelis. merito sibi dei amicicia tanꝯ maior thezaurus custodiendus committitur. per quã custodiam ad maioris sanctitatis gratiam iterum promouetur. qz ex dei amicicia resultat oñe bonũ Cum eñ hac dei amicicia esset allectus. quotidie eius amicicia augmentata est Sic si fuerit nobiscũ. erunt omnia sua nostra et nostra sua. et ex hac communione nãz erunt sibi acceptabiliora. et ex sũis participatis erimꝰ ditiores. vt confidenter dicere possimꝰ. qõ naturalis pater dixit ad filium. Fili omnia mea tua sũt et tua mea. ¶ Hanc autem amiciciam sanctus dominicus per triplicẽm diligẽtiam custodiuit. ¶ Primo qz cauit offensiones. frequentauit visitationes. aperuit deo secretas reuelationes. ¶ P. ¶ In hys enĩ tribus inter homines amicicia custoditur vel etiam nutritur. Cum enim homines cauẽt se mutuo offendere. et incipiunt frequenter se visitare. a secreta sua sibi inuicem reuelare. ex hys amicicia cõseruatur. et cõseruata augmẽtatur Sic custos dñi scũs dominicꝰ dei amiciciam custodiuit. cauens omnem dei offensam. et cum hoc deum suum meditationibus. oñibus. intimis cogitationibus. frequenter ymmo cõtinue visitãs. secreta sua per intimam vim contemplationis. hoc est medullã intime deuotionis contemplãdo reuelauit. Nam de primo dicit Qui uult. xvij. Qui celat delictum quẽrit amiciciã Ille enim deo celat delictum qui non facit illud. Quod enim agitur deo celari nõ potest. De secũdo dicit Eccĩ. xvij. Viæ illorum coram illo sunt semper. ¶ De tercio dicit Ber. Flagrans amor diuinus. cum se intra se continere nõ potest. nõ attendit quo ordine qua lege verborũ ebulliat. Interdum nec verba requirit. interdum nec voces. solis contemplationibus de hac amicicia dr Eccĩ. xlviij. Beati qui in amicicia tua decorati sunt Quare. qz vt dr. Sapiẽtie. vij. In amicicia illius celebratio bona est. Si ergo cum bõo domino cupimus celestis regni dona possidere. studeamus cum illius custodys fideliter imitari. Nã de eisdem hortatur etiam nos dñs in scriptura. qz de prima custodia dr Deut. iij. Custodi temetipsum et animam tuam sollicite. De secunda dr ibidem. Custodite mandata dñi dei vestri que ego precipio vobis. De tercia dicitur Proue. iij. Fili mi custodi preceptа mea atq; consilia. De qrta dicitur Jeremie. xxxi. Custodi te quasi pastor gregem dei. De quinta dicitur Malachie quinto. Custodite spiritũ vẽm. hoc ẽ spm sanctũ. q nr est. ãi sua grã nobis dat. qui nos in amicicia deo iungit. qui est super omnia bñdcũs in secula Amen.

Sermo. lix. De sancto Laurentio Sermo primus.

Dispersit dedit pauperibz
ñē. Psalmista. dicit Gre
gorius. Terrena omnia
seruando amittimus. largiendo
seruamus. patrimonium nostrū
ceteritum perditur. manet ero
gatuz. Quod considerans beat9
Laurenti9 tangz prudens mercā
tor. omnia que habuit ad dei glo
riam largiter erogauit. sciens p
singulis se plus qz centuplum ac
ceptarum. In verbis ergo ꝓpos
tis duas particulas intelligimus
scilicet sancti Laurencij largā di
stributionem. secundo largiorem
dei remunerationē. Primum ibi
Dispersit dedit pauperibus. secū
dum ibi. iusticia eius manet in
seculum seculi. Huius aūt san
cti Laurēcij larga dispersio patz
in quinqz. Dispersit em pauperi
bus elemosinam p omniū rerum
suarum erogationem. Corpus de
dit tortoribz per ignis adustionē
Cecis luminis gratiaz per crucis
signationem. Passioni patientiā
per hylarem exhibitionem. Deo
animam per summam dilectionēz
Dispersit autem singula hec in su
mo. Summum em in elemosina
rum largitione. est omnia eroga
re et nichil ex omnib9 conseruare
Sumum autem corporis exercitii
um est corpus detemare. Ignis
em adustio grauissime affligit qz
agit in corp9. Sumū etiā beneficiū
pietatis exhibuit in eo. qz nobili
orem sensum videlicet visum per
donum lumins repauit Supmū
etiam passioni exhibendum. est
gaudens et tranquilla patientia
ꝓpter deum. Deum etiam non me
diocriter dilexit. qđ in eo luce cla
rius constat. qz tam gaudēs dia
fferebat. nec dubium quin sup
ma ꝑmia susceperit. qui vt ꝑdictū
est suprema merita hic premisit.
Hec de sancto Laurencio breuiē
tacta sufficiant. Nunc si delectāt
eius premia. non pigeat nos ei9
meritis conformari. Quia vt ait
beatus Gregorius. Ad magna p
mia non ꝓmitur nisi p magnos
labores. Cui osonat beat9 Bern
hardus dicens. Satis delicatus ē
miles qui sine victoria vult coro
nari. et sine labore premiuz que
rit. Si ergo cum beato Laurēcio
cupimus premiari eius nos meri
tis conformemus. ℟. Pri
mo et ante omnia de temporali sb
stantia largas elemosinas erogā
tes paupibus. vt aūt in ospectu
dei grata sit nostra elemosina ac
accepta. triplici debet amminicu
lo decorari. Debet em esse iusta i
acquisitione. larga i distributione.
affectuosa ex cordis opassione.
Primo dico debet esse iusta i ac
quisitiōe Eccī. xxxiiij. Qui offert
sacrificium de rapinis pauperuz
sic est ac si victimet filium in con
spectu patris sui. Vnde Prouer.
Honora dñm de tua sba. de tua sb
stātia dicit nō de aliena Tob. nn
De tua sba fac elemosinam Et ꝑ
saie. lviij. Frange esurienti panē
tuū. Secundo elemosina dēt fieri
larga erogatione. vt scom facultā
tē quā possides elemosinā mēsuē
m9. vt tantūdē dem9 vt ex elēo
sina data aliquā penuriam patia
mur. vt ex elemosina qua paupe
rē ꝑficim9 aliqlē idigētiā sufferam9

Dñe Gre. Tuñe em bonā elemo
sinam erogamus. cum ex hoc qđ
pauperi damus nos defectū habe
amus. Dñe Thobie. iiij. Si mul
tū tibi fuerit abundanter tribue.
si vero exiguū tibi fuerit. ex exigu
um libenter impartiri stude. ¶
Tercio elemosina debet exhiberi
cum cordis ꝑpassione. gratior est
em cordis ꝑpassio q̄ quelibet ma
nus datio. Dicit em Gre. In ipō
misericordie opere apud internū
iudicē solet plus animus compen
sari q̄ effectus. Ad quā misericordi
am nobis excitandā nō considere
tur pauper exterior. sed deus qui
petit interior. Ipse em dicit Mat.
xxv. Qđ vni ex minimis meis fe
cistis mihi fecistis. Nō ergo buc
cella pañs debz deo negari. a quo
regnum celorum petimus nobis
dari. Qui ergo nō potest cum sā
cto Laurentio oīa pauperib9 erō
gare. saltē nō negligat que possi
det ꝛmunicare. Dicit em Fulgēti9
Qui rantā v̄tutē nondū a dño ac
cepit. vt omnia que in mūdo sūt
celestis regni amore contemnat.
que habet vendat et egenis expē
dat. de hys que habet in q̄tū ha
bet elemosinā faciat. tantuz ope
retur in eo bona voluntas quātū
suppetit facultas Perfect9 possidē
at primū v̄tutis locū. imperfect9
saltem perueniat ad secundum.
Sit ille talis qui cum deo iudica
turus sedeat. sit iste talis qui ad
dextram iudicandus assistat. nē.
vt in omelia Fulgenty de ꝓfessore
pontificē. Magnū bonum est frēs
kmī ꝛc. S Sed9 debem9
cum bt̄o Laurentio corpus dare
tortoribus. q̄ licet nostris tēm
poribus non habeam⁹ ecclesia in
pa cē quiescente. tñ vt ait Gre.
Martires esse possumus. etiam si
nullo ferro persecutiētium trucide
mur. Et iterum. Habet pax nīa
martiriū suū. Quia et si colla fer
ro non subdim9. spūali tamē gla
dio carnalia desideria trucidam9
Sunt autem tria corporis exerci
tia que nostris temporib9 p mar
tirio computantur. per que san
guinem nostr̄ et si nō fundim9.
tñ consumimus ac si gladio effū
datur Que nobis Ecci. xxxiij. ſi
methaphora describunt. vbi dr.
Cibaria v̄ga et onus asino. sic pa
nis disciplina et opus seruo.
T. ¶ Per hec tria scz panē
disciplinā. opus tria intelligunt.
per que martirium recompensat
Sunt autē ista. scz necessariorum
restrictio. difficiliū operatio. disci
pline castigatio Nā per panez ne
cessitatis restrictionem. per opus
difficilium operationē. per discipli
nam castigationem accipim9 cō
petenter. Hec em tria martiriu
recompensant. quia per ipsa cor
pus attenuatur et macerat⁹ vs
ad consumptionē sanguinis que
martires effuderunt. V.
¶ Primo ergo corpori nostro om
nē superfluitatē denegemus. sola ei
necessaria mmistrantes. qđ facie
bat Psalmista cū dicebat Renuit
solari aīa mea. Aplus. Habētes
victū et vestitū hys otēti sim9 Dic
Ber. Sunt qui in carne sua amāt
terrenas cōsolaciuncalas. siue i
verbo siue in signo siue i facto. et
si hec imtrūpūt aliqñ. nō remit9 tñ

abrūpunt · Inde ēst q̄ raro affe
ctiones suas ad deum dirigunt <
n ēorū deuotio non ōtinua est sed
horatia ⁊ vt verius dicam momē
tanea Impleri aūt dei visitationi
bus anima nō poterit que hys di
stractionibus sbiacet· ꝓpter quod
iterū dicit Bernhardꝰ de odimē
tis. Obsecro vt omestibiles sint
tibi nostri non delectabiles vel e
tiam conupiscibiles ¶Secundo
vt corpꝰ nostrū a cupiscibilibz
fit abstractū exerceamus nos in
difficiliū ⁊ arduoꝝ opatione · du
ra et maxima ⁊ que maxime ob
sistunt et repugnāt viriliē aggre
dientes · nec permittamꝰ nos vi
ri ab hys q̄ resistunt · q̄ si semel
victi fuerimus de cetero erimus
pusillanimiores Mat. vij. Conte
dite intrare per angustam portā
nē. Ad hanc contentionem horta
mur ad Hebreos · xij · Curramꝰ
ad propositum nobis certamen a
spicientes in auctorem fidei · qui
ꝓposito sibi gaudio sustinuit cru
cem contempta confusione Nō
dum enim vsq̄ ad sanguinem re
stitistis · ¶ Nec autem
duritia siue difficultas ex duplici
causa leuigatur · scz ex fructus c
sideratione · et laboris assuefacti
one · De ꝓmo dicit Apl̄s · Estimo
q̄ non sunt condigne passiones hu
ius temporis ad futurā gloriaz q̄
revelabitur in nobis De secundo
dicit beatus Bernhardꝰ Primū
aliqd impossibile videtur · proces su
tpis si assuescas non erit adeo g̃
ue · paulo post leue setics · paulo
post nec senties · paulo post etiaz
delectabit ¶Tercio predictis du
obus exercitys supaddamus ca
stigationem · vt si corpus delitys
assuetum de predictis exercitys a
liquid subripiat castigatio recōpē
set · Juxta illud Eccī · xlj · Seruo
pessimo latera sanguinare Nō si
quis dixerit illū Prouerb · xxix ·
Vilis non suppetūt Respondetur
nō idem subiungit Qui inspector
est cordis ipse intelliget et obser
uatorez aie tue nihil fallit Quia
vt ait Bern · Vix iam ē aliqs q̄
in hys q̄ ad deū sunt opari velit qd̄
possit · et qd̄ promptissime potest
q̄tumcunq̄ scdm carnez vel sensu
lū siue timor ipulerit · vel cupidi
tas traxerit in tuo noīne iudicat
se nō posse · sed si fallimꝰ hominēs i
scios non nos permittas domine
vt quasi volētes fallere te · falla
mus nosmetipsos Nō laboramꝰ
vel quia non possumus · vel nos nō
posse credimꝰ · vel consuetudie ocn
vel delitiarum nostratū nos non
posse efficimus · ¶In hys tribꝰ
scz per delectabiliū restrictionē ·
difficiliū operationē · et de negle
ctis per corporis castigatioēz mar
tirium sufficienter recōpensamꝰ
¶Tercio cum beato Laurencio
demus proximis luminis gratiā ·
vt qui in predictis exercitys soli
deo interius viximꝰ · nūc per bō
exempla exterius ꝓximis lucea
Nō monet dominus Mat. v · di
cens · Luceat lux vestra coram ho
minibꝰ vt videāt bō opa vestra ⁊
glorificēt pr̄em vestrū q̄ in celis ē.
nō vt nos laudemur · sed vt deꝰ
glorificetur · Nā ꝓpter ꝓmū iube
mur opa nrā occultare · ꝓpt scdm
iubemur ea manifestare · Hic dicit

Gregorius Sic op⁹ nostrū sit in publico quaten⁹ intentio maneat i occulto · vt de bono ope ꝓximis ꝓbeamus exēplum a tamē pua intentionem q̄ soli deo placere cupimus semper optem⁹ secretū

B Hoc autem lumen boni exē pli est scōm beatum Bernardum tripliciter exhibēdū · scz habitu · actione · sermone · Habitu ne sit notabilis · Actione ne sit tibi rep̄hensibilis Sermone · ne sit otēptibilis Vez quia pauci cū hys que dicta sūt deo exhibēt totuz posse · ideo de⁹ salutem nostram desiderans supplet qs̄ min⁹ faci⁹ · tribulationes imittendo · quas si virtuose sufferim⁹ adhuc ei⁹ cū btō Laurentio gl̄osi C Quarto ergo cum beato Laurentio passioni demus patientiam · Ita vt quodquid tribulationis a deo vl ab homine ocurrerit nō solum patienter sz et si fieri posset gaudenter ꝓpter deum sufferām⁹ · nec otra deū murmurātes nec hominib⁹ malū pro malo reddentes Vt cum Judith dicere valeam⁹ · Non vlciscentes nos ꝓ hys q̄ patimur · sed reputātes peccatis nostris hec ipsa esse minora supplicia. flagella domini quasi serui qui corripiūt ad emēdationem non ad ꝑditionem nrāz euenisse credam⁹ C Sunt autē tres cause ꝓp̄t quas nō solū tribulationes patiēter sūt sufferē de sed sūmo desiderio affectande · scz dei presētia · liberationis grā · premioū gloria · Que tria tangūtur succincte sub vno vsu Psalmi vbi dicitur · Cum ipso sū i tribulatione · ecce primū · eripiā eū · ecce scōm · et glorificabo eū · ecce tertiū · Primo nihil melius · secundo nihil iocundius · tercio nihil vtilius · D Quinto et vltimo demus deo cū beato Laurentio aīmā per summā dilectionez deū vt dignum est summa dilectione diligentes · Summū autez dicimus ad differentiā infime et mediocris dilectionis · Sūmam autē dilectionē illā dicim⁹ · que p tres differentias ab alys dilectionib⁹ inferioribus separatur · Sūmā aūt illā dilectionē dicim⁹ · q̄ pugt insuꝑabiliť · gustat insaciabiliť · heret insepabiliť · Prio dico · illā dilectionē merito dicim⁹ esse summā · que pugnat insuꝑabiliť · nulli cedens q̄tūcūq tumultuanti aduersitati · In qua stetit Apls Jo. vin · cū oib⁹ aduersitatib⁹ enumeratis subiunxit · Sed in hys oib⁹ supamus ꝓp̄t eū qui dilexit nos · In illa em̄ dilectione vita eternum tur et mors desideraťe · De q̄ dicit Her · Ex illa em̄ dilectione exiuit illa fidelīū intrepida constātia cordis · q̄ supplicia otemnētes et mortis fauces ad patriam festinabāt · Sedo ista dilectio gustat insaciabiliť · Ipsa em̄ dilectio minstrat aīe illū cibū · qui de se dixit · Qui edūt me adhuc esurient · quo gustato morimur oib⁹ que sūt mūdi · Nā sīdz Her · Forti quadā violētia ñ astēsiōib⁹ gduū · ꝙ inopinatis raptib⁹ vel exæssib⁹ rapit aīaz ad sūblimia celestiū secretoz · vbi sorbillat et gustat diuinū bonū · Tercio illa dilectio ideo sūma q̄z heret insepabiliter nihil vnq̄

admittens per qđ separari possit a caritate dei que est in cristo ihesu In qua stetit Aplus cuz dicebat ad Homa. viij. Certus sũ q neq̃ mors neq̃ vita aĉ. vsq̃ ibi. ñ potevit nos separaĉ a caritate dei q̃ est in xpo ihesu Que ideo insepabiliter dicitur inhærere. q̃ in vita permanet in sanctificationem. in trãsitu in viaticum a defensionẽ. in iudicio ad redemptionem. in patria ad eternam glorificationem Hoc totũ opante eo qui viuit aĉ

Sermo. lx. De eodem sermo secundus.

Laurentius totum opus operatus est aĉ. Verba sunt eccie sancti Laurentij gloriaz precomizantis. Dicit beatus Bern. Cum sponsa xpi que est ecclesia verba in scripturis diuinis vel alterat vel alternat. fortior est illa oppositio q̃ positio vbotum. Si em̃ cuiuslibet sancti vba in sacra scriptura posita. vtpote Ysaie Jheremie Pauli vel Johannis aĉ autentica accipiuntur. cur ñ magis verba ecclesie ex illis omnibus tanq̃ ex membris congregate tanq̃ verba autentica recipere tur?

E. In verbis ergo appositis sãcta ecclesia que ẽ spõsa eisti sanctum Laurentium cõmendat ab operibus suis bonis. Que autem et qualiter eius opera bona fuerunt patet in precedẽti sermone. Nam ex eius operibꝰ bonis bonam gloriam a imarcescibilem est adeptus. quez si apter adeptam gloriam et bona eiꝰ opa voluerimus honorare. studeamus quomodo ipsum in bonis suis operibus imitemur. vt si cupimus eius honorem nõ refugiamꝰ eiꝰ laborẽ. Ad hoc em̃ oim fidelium eristianorum debet esse ordinata intentio finaliter. vt in bonis opibꝰ sanctos quoz vita adhuc nobis apponitur imitenẽ. vt sic ipsũ deũ de quo dr Gen. primo. Vidit deus cuncta q̃ fecerat et erãt valde bõ p̃ viribus imitati sunt. Sic nos qui summum exemplar sequi nõ possumus. saltem ipsos tanq̃ minora exẽplaria imitemur. Vt ergo nostra opera bõ faciamꝰ. ipa debemꝰ q̃busdã ãminiculis tanq̃ ornamẽtis deo placentibus adornare. Debent em̃ opa nostra præ dere ex operantis bõitate. prõpta voluntate. intentionis sinceritate. operis difficultate. studiosa viuacitate. feruenti caritate. operantiũ multiplicitate. Hec ornamẽta opa nostra bona faciũt. et erit grata et accepta non solũ tanq̃ bona sed tanq̃ optima apud deũ

F. Primo dico q̃ opa nostra erunt bona ex opantis bõitate Dic veritas Luce. vi. Bonꝰ hõ de bono thesauro cordis sui profert bona G. Itẽ nõ est arbor bõ q̃ pfert fructus malos aĉ. Ac si dicat. Nullũ opus bonũ fieri pt nisi de homine bono. a tm̃ erit opus bonum q̃tum faciens erit bonus. Vnde sicut bõ planta facit bonum semen. et rursus illud bonũ semẽ iterũ facit bonam plãtã si seminatum fuerit. Sic bonus hõ facit bonũ opus et illõ bonuz opus facit rursus meliorem

hominem Vnde Augustinus Nichil est bonuz mſi ex te bono Itē Gregorius Non placuit Abel ex numere ꝫ potius munus ex abel · In quantuz ergo bomi sumus eo tam deo · in tantum bona erunt opera nostra apud deū .b. Secundo opera nostra debent p̄cedē ex ꝓmpta wolūtate · Quanto em̄ wolūtas ꝓmptior ē & benuolentior tanto erunt opera meliora Ex hac p̄ompta voluntate offerebat populus deo donaria · primo Paralipomenon · xxix · cum diceret Dauid Domine deus patrum nostrorum custodi hanc voluntatem cordis eoruz · et sēp in veneratione tui mēs ista pmaneat · Quia vt dicitur · 1 · ad Corinthios octauo Si voluntas ꝓmpta est secunduz illud q̄ habet accepta est deo · qđ autem non est voluntarium nec est gratum domino nec acceptum Vnde Exodi xxxv · Omnis voluntarius et ꝓnus animo offerebat domino · qđ a nolentib⁹ michil penitus acceptatur Quia vt dicitur · 1 · ad Corinthios · ix · Vn⁹ quisq̄ ꝓut destinauit in corde suo offerat · nō ex tristicia · neq̄ ex necessitate · hilarem enim datorem diligit deus · non em̄ considerat deus quid offeratur sed ex q̄to affectu Dicit em̄ Gregorius Cor et non substantiam pensat de⁹ · nec considerat q̄tum in ei⁹ sacrificio · sed ex q̄to offeratur Valuit nāq̄ Petro et Anne celorū rete Zacheo dimidium substantie sue Valuit vidue duobus mnutis Valuit alteri calicez aque frigide Ḥeg

sum itaq̄ dei tantum valet q̄tū habes · et tu da bonaz voluntatē Nam ante oculos dei nuuq̄ vacua ē manus a munere · si archa cordis repleta sit bona voluntate · Quia vt ait Bernard⁹ Bona voluntas in animo est origo ommiū bonorum & mater ommium virtutuz · quam qui habet secum habz quicquid ei ad bene viuendum opus ē Ideo custos anime sue valde debet esse sollicitus circa custodiam voluntatis sue · vt prudenē itelligat & discernat · quid sit qđ in totū vult · et propter quid velit · aut quicquid aliud vult qđ autem in totum vult · conficetur deū est ei quid illud sit qđ sic vult deinde q̄tum velit et quomodo velit · vtrum vsq̄ ad cōtemptuz suiipsius et ommium que sunt vel esse possunt · et hoc non tantum ex iudicio rationis · sed etiam ex affectu mentis · vt iam voluntas pl⁹ q̄ voluntas sit · vt amor sit · quia magna voluntas amor est · sed ne magna voluntas aberret recta indigz intētione que in debitū finē dirigat wolūtatē .3. Tercio opa nrā debēt fieri in rētionis sinceritate Est autē rēta et sincera intētio · vt singula opa nrā nō ad placendū hoib⁹ · sed ad placendū soli deo fideliē faciamus Et q̄ de⁹ bonū nobilissimū & summū & finis ē Ideo cuicūq̄ opi nrō talis finis p rēaz intētionē ponē erit nobile sup̄ modum Sic em̄ in vulgari dicitur puerbio Si finis est bonus totum est bonum Vnde Ber. Intēdere deo ap̄e deū · hoc ē vtramq̄ facie hrē pl'cheruntaz

actionem et intentionem · Hic veritas dicit Mat· vi · Si oculus tuus fuerit simplex totum corp9 tuum lucidū erit · Os exponens Aug9 · Oculu hic accipere debe9 ipsaz intentionem qua facimus quicqd facimus. que si mūda fū erit et recta · et illud aspiciat qd aspiciendū est · omnia opera nrā que secm eam operantuz necesse est esse bona · vnde nouerimus ō nia opera nostra tunc esse mūda et placere in ospectu dei · si fiant simplici corde. i. intentione supna Que omnia opera nostra totuz corpus appellauit · quia et Apostolus membra nostra dicit quedaz opa que iprobat et mortificanda pcipit dicens ad Col· iij. Mortificate membra vestra que sunt sup terrā · fornicationem imūdiciam auaritiā Nō ergo quid faciat quisq3 osideranduz est · sed qua voluntate et intentione Verū quia nec voluntas nec intentio approbatur · si circa leuia et ape nulla exercetur R. Quarto ergo opera oparī debemus cum difficultate. hoc est debent eē ac dua et difficillima · vt ex arduis et difficilib9 volūtas et intentio cog nosceatur seriosa. Ad hāc difficultatez conati sunt omnes qui deo vnq3 placere cupiebant · osiderātes q3 dura et aspera et valde difficilia in domino ihesu xpo posse fiunt · qui omnibus suis electis et dilectis dicit illis Luce· xxij· Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum · Naz vemens de celo in hunc mundum nisi p dura et aspera reuertar ad lucem · Sic et ego dispono vob vt sequamini vestigia mea · Cui cōsonat qd dicitur in actib9 Apl9orum Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū dei Qui em vt ait Apostolus ad Gal· v· fūt xpi carnez suā crucifixerunt cū vitijs et cupiscentijs · Ad hec laboriosa exercitia hortatur nos dns Ysaie· xxxv· dicēs · Confortate manus dissolutas et genua debilia roborate L Os si nos non castigabimus vtiq3 deus nos castigat · maxime si sum9 de numero electoz et iter filios dei oputati · dicens illud Ysaie · Ego maius pondus apponam Nulli ergo electorum hic pcitur · Juxta illud ad Heb· xij· Flagellat onem filium quem recipit · Qui autem dicit omnem michil excipit · nisi eos quibus non parcitur in eternum · de quibus dicitur Ysaie · xxvi· Miseream9 impio ac· Os exponens beatus Bernhard9 dicit · Hanc misericordiam nolo pater misericordiarum · volo vt iratus scatis michi pater · scilicet ea ira qua corrigis in vita deuium · nō qua excludis de vita Sic ergo electi et reprobi habent distincta sua opa ad castigandū dicēte Bern· Ideo deus hic quibusdam parcit vt eos in perpetuum feriat · et ideo hic quosdam ferit nō parcendo vt in eternū parcat · Os plene per similitudinem ostendit dicens · Desperatis egris quicquid poposcerint medici dari precipiunt · et eis qui reuerti ad salutē possunt qcqd appetūt dari ondūt · Eligat ergo qslibet qd voluerit

quia impossibile est quin alterum illorum scz̄ vel in presenti vel in futuro omnis homo duris et asperis cōteratur. Qui ergo futuris malis se subducere desiderat: mala presentia sufferat patienter. Si aut mala presentia declinare desiderat: futura mala omni certo certius expectat. ℣. Quinto opera nostra facienda sunt studiosa viuacitate: hoc est cum magna diligentia: a summo conamine opera nostra faciamus. Nam fidelis diligentia adiuncta operibus plus q̄ ipsa appreciatur: unde. ij. Paralipp̄. xix. dr. Cum diligētia omnia facite: scientes q̄ in oculis dei plus placet diligentia q̄ opus. Hec aut diligentia nihil aliud est nisi intenta deuotio et deuota attentio: et hoc facimus: qn̄ mētez infigim⁹ in id quod tunc agim⁹: omnem euagationem mentis constringentes. De hac diligentia et diligēti deuotiōe docz nos Bern. Admonendus est spūalis homo: quanta potest puritate cordis intendere in eum cui sacrificiuz offert: seipsum intēdere qui offert: intelligere quicquid offert: et in hys infigere mentez quousq̄ pręmat ex hys lac deuotionis: a tūc currit deuotio sine labore. ℟. ℣. Hec diligentia multipliciter ḡta est deo: sicut eius oppositū multum displicet deo: quod est tepiditas a negligentia: unde quod anima est in corpe hoc est deuotio in opere. Quantumcunq̄ em̄ aliquid sit de genere bom̄: si bene hoc est diligenter non agitur potit q̄dam modo suum bonum. Unde ad hāc deuotam diligentiaz monere nos voluit dns Deut. cū dicebat. Juste quod iustum est exequaris Justum em̄ est quodlibet op⁹ bonū quod rationem habet bom̄: quod tunc iuste agimus qn̄ illud iusto conamine dño exhibemus. Hanc accensam deuotionem cōmendat Aplus p̄ma ad Corinth. xiij. cum dicit. In ecclesia volo quinq; verba loqui sensu meo: vt et alios instruam: q̄ decem milia verbor⁹ in lingua. Acsi diceret. Breuis oīo cum sensu adhibitō pl⁹ placet deo et placat q̄ longa sine intellectu. Unde si placere cupim⁹ opera nostra: offeramus ea cum libaminibus: sicut mādatum est in lege: captiuantes vt confulit Aplus. ij. ad Corinth. x. omnez intellectū in obsequium xp̄i: qz vt dr. Sapie. Spūs sanct⁹ aufert se a cogitatōibus que sunt sine intellectu. Quod exponens beatus Bernardus dicit. Licet nulla cogitatio sit sine omni intellectu: iste tamē dicuntur sine intellectu esse que nō habent vtilem intellectum: vt sūt vane et ociose cogitationes: que preter intentionem fiunt: vbi a si repellere spiritum sanctum a se non est in voto cogitantis: sit tūc ex culpa negligentis: vt spiritus discipline merito se aufferat a cogitationibus non disciplinatis.

℣. Sexto opera nostra facere debemus ex sincera caritate: sine qua nullum opus quantitercunq̄ sit de genere bom̄ aliqualiter acceptatur. Quod expresse Apostolus insinuat: p̄ma ad Corinthios. xiij. dicens. Si linguis ho-

minum loquar et angelorum· cari
tatem autem non habeam· facti
sum velut es sonãs aut quasi cim
balum tinniens· ¶ In
quibus verbis ponit quatuor no
bilioꝛa exercitia q̃ fieri possunt· p
locum a maioꝛi vt si hec tam nobi
lia tam suprema exercitia sine ca
ritate non valeant· multomagis
mediocria et minoꝛa exercitia nihil
valent Quam auctoꝛitatem Apo
stoli exponit Bernardus dicens·
Caritas est bonum· in qua nec o
pus minimum despicitur· nec sine
qua maximum acceptatur· nõ p
dicatio etiam si linguis angelorum
fiat· non elemosina etiam si oẽs
facultates in cibos pauperum di
stribuat· nec et corporis afflictio
etiam si tradatur corpus vt arde
at· non missarum solemnia q̃ an
te fratris reconciliationem mun
prohibetur offerri· Est enim vt
moꝛs fortis dilectio· que nihil ali
ud sinit amantem cogitare q̃ q̃
amat· Qua enim parte sibi adesse
possit illius obliuio· qui preter il
los radios incircumscripti lumis
preter illos riuos incorrupte dul
cedinis· quibus ineffabiliter ani
mam influit et replet deus et a
manti se prebere non cessat nihil
sentit· Integer quippe amatoꝛ
dei· quocumq̃ se vertit familiarẽ
habet ammonitionem amoris· re
bus ipsis pro speculo vtitur· et
in omni quod cernit amatoris sui
resultat memoria· aspicit cuncta
que condidit et quo condiderit fi
ne· et in hys omnibus non tam
admirabilis q̃ amabil occurrit·
atq̃ ex arta dilectionis quam pre
tulit sapienter estimat quanta rẽ
seruauit in dotem· Castus colum
binusq̃ oculus amoꝛ est qui i re
bus humano vsui concessis nul
la libidine figitur· sed in transito
rys contemplatur eterna· ¶
Septimo opera nostra operari
debemus operantium multiplici
tate· Hoc est vt omnia membra
nostri corporis et omnes affect
anime mutuo se adiuuent· et cer
tatim conuenant in obsequium
christi· Non enim est membrum
aliquod in corpore nostro nec a
liqua virtus vel potentia anime·
que nõ debeat alys membris ob
sequiũ· Quia sicut Prouerbioꝛum
octauo dicitur ¶ Vbi frater adiu
uatur a fratre ibi firma est ciui
tas· qui si fideliter se adiuuant ci
to perficient bonum opus· Talis
coadiuuatio multum placet deo·
sicut dicitur Ecclesiastici vicesimo
quinto· In tribus beneplacitum
est spiritui meo· que sunt proba
ta coram deo et hominibus· quo
rum vnum est concordia fratrũ·
Si autem hy fratres dissentire in
cipiunt· omne bonum quod fit ni
chil valet· Sic enim dicitur Eccle
siastici tricesimoquarto· Vnus e
dificans et vnus destruens quid
prodest nisi labor? Vnus orans et
alius maledicens cuius vocem ex
audiet deus? taliter agens homo
non proficit· Si enim lingua ora
uerit· manus autem spoliauerit·
aut manus elemosinam erogaue
rit et lingua blasphemauerit· q̃
proficiet? nihil· Hoc prohibet be
atus Paulus apostolus prima ad
Corinthyos decimo dicens· Rogo

vos fratres non sint in vobis scis
mata · Sic igitur omnes concordiē
faciamus Adiuuante domino no
stro ihesu cristo qui est benedctus
in secula Amen·

Sermo·lxi· ¶In assumptiōe
glorioſe virginis Marie sermo p
mus·

DAuid et omnis isrl dēbu
ebant archaz federis do
mini in iubilo.i. Paralip·
xvii· Dicit beatus Jheron· Nulli
dubium quin totum ad laudem
et gloriaz filij pertineat · q̄cq̄d di
gne genitrici exhibitū fuerit · Vt
ergo in vna eademq; reuerentie
exhibitione et filiū honorem⁹ a
matrē glorificem⁹ · dignū duxi⁹
aliq̄d dicere ad laudem matris a
filij vdolēs · vt apud filiū meritū
et apud mrēm intercessiois gra
tiā cōsequamur · ℞ ¶Propter
q̄d sciendum q̄ gloriosa virgo
et mater dei Maria pter infimi
tas eius prerogatiuas et excellē
tias · que nec paucis verbis nec fi
guris exprimi poterunt · multis ē
nominibus designata et emigma
tibus figurata · Nam pter eius
vite sublimitatem celum · pter
gratiatum fertilitatem terra · p
ter humilitatis pfunditatem ma
re est apellata · Sic a in hoc loco
pter reuerentiā quā antiqui pa
tres veteri arche exhibebant ar
cha est vocata · In verbis ergo p
positis quatuor intelliguntur · scz
assumentis dignatio · modi sumē
di veneratio · assumpte persōe sb
limatio · omnium illorum spiritui
alis exultatio · Primū ibi Dauid
et omnis isrl · secundum ibi · debā
cebant · tercium ibi · archaz fedc
tis domini · quartum ibi · in iubi
lo · ¶Verum quia hec festiuitas
ad persōnam assumptam .i. ad v
ginem gloriosam · que nobis i ar
cha pponitur solū pertinet · Ideo
pretermissis ommbus duo dicā
tur de ea · scilicet de archē ad Ma
riaz apationē · scdo de nostra ad
archam exercitationē · ¶
Dicitur aūt beata virgo archa pp
ter q̄tuor similitudines · scilicet pt
celestis patris diuine ntiā · pietatis
omis clementiam · singularem ex
cellentiam · obsequiorum reuerenti
am · ¶Primo dico q̄ per archā bea
ta virgo ducienter accipitur ·
pter celestis patris continentiā ·
q̄ sicut vetus archa celestem pa
nem māna videlicet in se contine
bat · sic beata virgo eum qui se
ipsū dicit Johānis · vi · Ego sū
panis viuus q̄ de celo descendi · ¶
Scdo dicta est archa pter pietā
tionis clementiā · Quia sicut ar
cha semp iuncta fuit pciatorio
dño iubente Exodi · xxvi · Ponēs
pciatoriū sup archā · Sic pcia
tio a misericordia semper iuncta
est virgini Marie · Unde Bern ·
Sileat misericordiā tuā vgo bea
ta · q̄ ea in suis ne cessitatibus iua
tā sibi non sentiat pfuisse · et
subiungit Nos ergo seruuli tui ce
teris in vtrib⁹ gaudē⁹ tibi · p̄ in
misericordia tua poti⁹ nobisipsis ·
lauda⁹ virginitatē · humilitatē mā
mue · p̄ mia tua miseris sapit dul
ci⁹ · hāc āplectimur cari⁹ · hāc ere
ba⁹ iuocam⁹ ¶Tercio bta vgo

propter excellentiã archa dicitur Quia sicut antiquitus int̃ omnia vasa sanctuarij archa fuit excellẽtissimũ. sic archa nr̃a gloriosa virgo inter omẽs puras creaturas dignissima est. Vnde ex persona eiusdem dicit̃ Eccĩ. iiij. Ego in altissimis habitabo. sed excellentia virginitatis. Vnde Ber. Et si multa facta sunt in creaturis. nihil tam̃ tam magnificum taz excellens fecerũt opera digitoz dei. T

¶ Quarto gloriosa vgo dicta est archa. ppter obsequiorum reuerẽtiam. Precipue qz Dauid et vniuersus isrl tria obsequia veteri archę exhibebant. que etiã in hodierna festiuitate deus cum omi militia celestis exercitus reuerẽter cum archa nr̃a exercebat. V

¶ Primo em̃ antiqui pres archã suam gaudenter deduxerũt. reuerenter introduxerunt. decenter locauerunt. sicut Paralipp̃. sup̃ exprimitur euidenter. Sic eadem triplex reuerentia regine nostre hodie est exhibita gloriose. Per Dauid qui manu foztis dicit̃ deus intelligitur. Per isrl omnis exercitus militie celestis accipitur. qui hodie gloriosam nostram archaz deduxerunt. introduxerunt. et gloriosissime locauerunt. Hec tria per ordinem prosequentes ¶ De primo dicitur. ij. Re. xvi. Dauid et vniuersus israhel deduxerunt archam domini in iubilo de domo Obededom in ciuitatẽ Dauid. Nec autem vniuersitas filiorum israhel qui deducebãt archam in septẽ turmas erat partita. Sic em̃ subiungitur in predictis verbis. vbi dicitur. Erãt autem cum Dauid septẽ chori. Sic noster dauid ihũs xps et vniuersus exercit9 celestis familie deducebant archam nr̃az gloriosam videlicet virginem mariam de domo Obededom. quod seruitus interpretatur. a figr̃ ecclesiam militantem. Erat em̃ noster dauid septez turmis siue choris stipatus videlicet Angelis Patriarchis Prophetis Apostolis Martiribus Confessoribus a Virginibus. Vnis septem turmis hodierna die deducebat archaz istaz noster dauid. Nec deductio cõuenienter prefigurata legitur Hester primo vbi dicitur. Precepit rex Assuerus septem eunuchis qui in conspectu eius ministrabant. vt introducerent regiam Vasthi coraz rege. posito super caput eiꝰ diademate. vt ostenderet cunctis populis a principibz illius pulchritudinem. Per quos eunuchos p dicta septem genera sanctorum possunt conuenienter intelligi. Qui bene eunuchi dicũtur. quia sicut dicitur Luce secundo. In resurrectione nec nubent neq nubentur et cetera. ¶ Secundo antiqui patres archam deductam reuerenter introduxerunt. Sic em̃ dicitur secundi Paralipomenon quinto. Post hec congregauit Salomon omnes maiores natu israhel. et cunctos principes tribuum. et capita familiarum de filiis israhel in ihrusalem. vt adducerent archam federis domini in ciuitatem Dauid. que est syon. venerũt itaq ad regẽ oẽs viri israhel in die solemni mensis septimi

Cumq; venissent cuncti seniorum
isrl portauerunt Leuite archam
et intulerūt eaz a omnē paturaz
tabernaculi. Per hunc regez Sa
lomonem qui pacificus interpta
tur intelligitur pater qui i sua
diuinitate semper quietꝰ existit
disponēs omnia suauiter. qui cū
omni exercitu celestis milicie no
stram archam reuerenter intro
duxit. Nec vacat a misterio q eā
dem archaz Dauid dicitur deux
isse et Salomō introduxisse. Quia
ipse cristus per Dauid qui manu
fortis dicitur designatus eo q in
passione mortis manu forti ad re
dimendum genus humanum pu
gnauit occurrens matri eaz glo
riose deduxit. Sed deus pater p
Salomonem designatus. cui pro
prium est dare regnū ipsam glo
riosius introduxit. Ob aūt ad pa
trem ptinet dare regnum. testa
tur filius Mat. xx. vbi filius Ze
bedei stulte petētibus dicit Nesci
tis quid petatis Potestis bibere
calicem quem ego bibiturus suz
Qui responderūt. possumus At
ille. Calicem quidem meū bibetis
Sedere aūt a dextris meis aut si
nistris non est meum dare vobis
sed quibus paratum est a patre
Cui concordat Jacobus in cano
nica sua prima dicēs Omne datū
optimum et omne donū perfectū
de sursum est descendens a patre
luminum. Veruz quia supradcm
est q intulerunt archam et ōnez
paturam tabernaculi. X.

Est sciendum q beata virgo regi
na gloriosa hodie in regnuz celō
rum est introducta quadruplici
apparatu. scilicet cum comitatus
multitudine. diuitiarum magni
tudine. decoris pulchritudine. le
titiarum teneritudine. Hys qua
tuor apparatibus gloriosa regia
i thalamuz sponsi sui est introdu
cta. De comitatus autem multi
tudine satis superius est expssum.

A. Secundo ergo intro
ducitur cum diuitiarum magnitu
dine. non cum talibus diuitys q
dantur hominibus in maluz suū.
quas veritas vocat fallaces diui
tias. sed cū diuitys que vere diui
tie sunt. Quarum tria sunt gene
ra. scilicet diuitie meritorum. vir
tutum. et gratiarum. Quas the
zaurizauit beata virgo super om
nem puram creaturaz. quia q̄lī
bet habuit in sūma put in via po
terant apprehendi. De quatuz ēo
pia dī. in. he. x. Nō sunt allata
vltra aromata tam multa q̄ ea q̄
dedit regina Saba regi Salomo
ni. Item Prouerb. xxxi. Multe
filie congregauerūt diuitias. tu ve
ro supergressa es vniuersas

B. Tercio gloriosa virgo ē
hodie cum decoris pulchritudine
presentata. Sic enim regine mū
di cum vestium decore et ornatus
pulchritudine suis sponsis presen
tātur. Est autem regina nostra
cum septemplici vestimentorum
ornatu celo hodie presentata Ip
sa enim sicut pie creditur cuz cor
pore et anima est assumpta. Ha
buit ergo ex corpore quatuor ge
nera vestimentorum. scz claritatez
impassibilitatez. subtilitatē. agili
tatē. q̄ sūt q̄tuor dotes corpis q̄s
per generalē resurrectiōez corpa

sanctorum cõsequentur Ex parte vero anime habuit cognitionez. dilectionem. fruitionem. In quibus septem ornatibus tanq̃ regalibus vestibus est presentata. De hys em̃ vestibus dicit in li. Ruth iij. Induere cultioribus vestibus De quo adhuc dicit Ps. Astitit regina a dextris tuis i vestitu deaurato. quantũ ad vestium pulcritudinem. circumdata varietate. quantum ad vestium multitudiez

ō Quarto gloriosa virgo est hodie introducta cum deliciarum teneritudine. De quib9 ex psona celestium spũum admirando dicitur in Canticis vltimo. Que est ista que descẽdit de deserto delitijs affluens inmixa super dilectũ? Super dilectũ fuuz est inmixa. q̃ claritatẽ diuinitatis filij sui inspiciendo dulci affectu est eius amori iugiter infixa. Quis enim has delitias estimaẽ sufficiat. quas in p̃mo aspectu filij. quẽ nõ in enigmate sicut in via. sed facie ad faciẽ contemplabaẽ aia sua fuscepit? que licet tenerrime diligeret filiũ. vidit tamen se victam in amando. De hys dicit btus Ber. Quanta est hec. aut vnde ei ascẽdenti de deserto tanta affluentia delitiarũ? neq̃ em̃ inueniũtur pares delitie in angelis. quos in ciuitate dei letificat fluminis impetus delitiarum. qui potanẽ a vultu glorie voluptatis dei. Hanc introductionem gloriose virginis bene prefiguratam legimus. iij. Re. x. de regina Saba. De qua dicitur. Ingressa est ihrl̃m cum comitatu multo. et multis diuitijs et camelis portantibus aromata et aurum et gemmas pretiosas venit ad regem Salomonem. In quibus verbis predicta quatuor. scz comitatus multitudo. diuitiarum magnitudo. decoris pulcritudo. delitiarum teneritudo. designatur. E. Tercio Salomõ et vniuersus israhel archam veterem honorifice deductaz. gloriose introductaz. inter duo cherubim reuerentissime locauerunt. vt dr̃. Paralipp̃. v. Sic Salomon noster cum exercitu celorum gloriosam nostram archam inter duo cherubim. i. inter diuinam naturã et creataz reuerentissime locauerunt. vt sit sb̃ solo deo et filio eiꝰ et super omnem angelorum et hominum creaturam. Hoc est qd̃ dicitur. iij. Re. j. Posituscz est matri Salomonis thronus que sedit ad dextram eius aẽ. Dixitcz ei rex Pete mater mi. necz enim fas est vt auertam faciem meam Ex quibus ꝟbis liquet q̃ nostre regine thronus est immediate positus sub deo. non em̃ fas est credere. q̃ ihesus xp̃us sue matri minorem reuerentiam exhibuerit. q̃ Salomon sue matri. Qd̃ etiam super omnes creaturas sit locata. scz tam super ãgelos q̃ etiã hoies patet Hester quarto vbi dicitur. Posuit solium eius super omnes principes quos habebat. Est autem gloriosa nostra regina inter deum et creaturas collocata. vt ipa tenẽs rationẽ medij officium mediatricis pro nobis debeat exercere. diuina clementia pro nobis miseris hoc misericorditer

dispõsiõnte. vt ipsa pro nob ad filium. filius cum matre ad pñz salutem nostraz operetur. Testā te Bernhardo qui dicit. Securū habes accessum o homo ad deuz. vbi āte patrem filium. ante filiū habes matrē. Filius ostendit patri latꝰa vulnera. mater filio pectus a vbera. nec vlla potest esse repulsa. vbi tot occurrunt caritatis insignia. Hinc iterum Bernhardus. Maria mirabili propꝛietate medium appellatur. Ad illā enim sicut ad mediuz. sicut ad archam dei. sicut ad rerum causaz. sicut ad negocium seculoruz respiciunt. et qui habitant in celo. a qui habitant in inferno. et qui nos pcesserunt. a qui nos sumꝰ. et qui sequūtur. et nati natoꝝ. et qui nascentur ab illis Illi qui sunt in celo vt reparentur. et q̄ in inferno vt eripiantur. et q̄ pcesserunt vt ꝓfecte fideles inueniantur. qui sequūtur vt glorificēt

Scdo dicendū est de nostra ad archam exercitatione De quo sciendum qꝰ antiqui patres ad veterem archam tria exercitia habuerunt. Cum enim dominum offenderunt ad archam fugierunt. Cū deum placauerunt hoc cuz archa fecerunt. Cum belluz inierunt archam secum portauerunt. Sic et nos faciamus. cum deum offendimus ad archam fugiamus. Sic enim mandatum est arche nostre Ysaie. xvi. Absco de fugiētes vagos ne perdas. Si enim penitere volumus et deum placare. hoc coram archa nostra faciamꝰ supplicantes vt nos reconsiliet deo

Si vero bella temptationis sustinemus in nobis corde et mente hanc archam nobiscum portemꝰ Bernhardus. Si insurgunt tẽptationum motus respice stellam inuoca Mariam.

Sermo. lxij. De eadem sermo secundus

Signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius. a in capite eius corona stellarum duodecim Apocalipsis. xij. Dicit Bernhardus. Si verum pcia de caritate pensamꝰ. nihil hys tarius poterit inueniri qꝫ qꝫ mulier sole vestiatur. luna ab eo cõculcetur. et stellis duodecim coronetur. Quorum verborum sensus tanto diligentius interius requiratur. quāto nobis in eisdem verbis exterior occurrentia significationis denegatur In verbis ergo ꝓpositis ad commendationez gloriose virginis tria possumus considerare. scilicet vite eius sanctitatem. que solis nomine declaratur. omnis defectus imunitatez. qꝫ per lune nomen significatur. status sui singularitatem. qꝫ in stellis duodecim designatur. Primum ibi Mulier amicta sole. secundum ibi. luna sub pedibꝰ eiꝰ. tercium ibi. et in capite eius corona stellaruz. xij.

Huius thematis vlterior prosecutio in sermonibus patebit sequentibus.

Sermo sexagesimus tercius.
De eadem Sermo tercius.

Signum magnum apparuit in celo. mulier amicta sole &c. Johānes Apocalipsis duodecimo capitulo. dicit enim beatus Grego. Quotiens sacra eloquia talia vba nobis proferunt. in quibus exterior figmentatio non poterit esse vera. Per hoc spiritus sanct9 nobis innuit. vt interius sensum misticum req̄ramus. quia verba littere dum tollata sibi conuenire nequeunt. aliud in se quod queratur ostendunt. Ac si quibusdam vocibus ipsa verba dicant. Dum nostraz considerationis superficiem destruitis. hoc in nobis querite. quod ordinatum sibiq̄ congruens apud vos intus valeat inuenire. ℣ Expedito ergo vno sermone vtriusq̄ nostre virginis gloriose gloriam redolente. in quo ostendimus quo modo luna sub pedibus eius conculcatur. Nunc seruato ordine: dicendum puto quomodo vestitur sole Cum ergo in verbis nris propositis nequaq̄ possit sensus exterior esse verus. necesse est vt interius ad sensum misticum conuertamur. Non enim mulier amicta sole esse poterit. sed proprietatibus solis spiritualiter intellectis gloriosa mulier est vestita.

℣ Habet aūt sol septez proprietates. quibus hec mulier gloriosa feliciter est vestita. Habz itaq̄ sol miram luminositatem. maximam caliditatem. ad omia communitatem. continuam mobilitatem. operatur in liquidis siccitatem. in siccis liquiditatem. in eclipsi videtur habere anxietatem. Dns septem proprietatib9 spiritualiter intellectis nostra domina est vestita. ℣ Primo ergo dico. q̄ sol habet miram et excellentem luminositatem. vnde lumē solis ē lumē fōtale tā celos q̄ ētra illuminās. q̄ a sole oēs stelle tam fixe q̄ erratice q̄ planete appellantur sm quorūdā philosophoz sētiā lumē suū recipiūt. Nō de luna sensibiliē apparet. que nullum lumē habz qn̄ ꝑfecte ē inēpositione lumē a sole nō recipit. Sic etiam nostra domina vestita est solis luminositate. induens se illo lumine tanq̄ vestimento. De quo dicitur Ysaye sexagesimo. Surge illuminare iherusalem. quia venit lumen tuum. quod est dominus noster Jhesus christus. qui tanq̄ lumē in testa ad nos venit per Mariam Namq̄ de seipso dicit Johannis octauo. Ego sum lux mundi. Et iterum Quādiu in mundo fui lux sum mundi. ℣ Hoc autem lumen quod est deus. cum in eius vtero nouem mensibus requieuit. mentem eius et animam ita irradiabat. vt in corpore eius verbis et operibus non nisi quod diuinum fuerat refulgebat. adeo vt in omnibus eius moribus quasi quidaz diuinitatis radius de ea prodere videretur. Propter quod nunq̄ vllus malus conceptus de ea haberi poterat nec affectus. nec mirum q̄ gloriosam hanc reginam vestitā deo dicere ꝑsumim9. cū a

hoc ipsa veritas xpc de hys fieri quos longe minoris meriti scimꝰ esse asserat. Sic enim dicit Luce. xxiij. Vos autem sedete in ciuitate quousqꝫ induamini virtute ex alto. Item ad Roma. xiij. Induimini dñm nostrum Jhm̃ xristum Hinc Bernhardus. Iure Maria sole amicta phibetur. que pfundissimam diuine sapientie vltra qꝫ credi valeat penetrauit abissū. vt qꝫtum sine personali vnione creature oditio patitur. luci inaccessibili videatur imersa. Illo mirum igne quo cherubim a seraphim celestes spiritus accenduntur. Longe autez Maria meruit non solum tanqꝫ summatiz tāgi. sed operiri vndiqꝫ a circumcingi. et tanqꝫ ipso igne cōcludi Candidissimus sane et calidissimus est eius amictus. cuius omnia tam irradiata noscuntur. vt michil in ea nō dico tenebrosū ꝛ nec obscurum saltem et minus lucidum. ꝛ ne tepidum quidem aliquid aut non feruentissimum liceat suspicari. Nam in te deus manet beata virgo et tu in eo. et vestis eaz et vestiris ab eo. Vestis eum carnis substantia. et vestiuit ipse te sue maiestatis gla Vestis nube solez et sole ipsa vestiris. Et sic patet quomodo beata virgo pmaxpri etate solis sez lumine sit vestita a deo. vt diuino lumine tam efficaciter irradiata per diuinam sapientiam omnia que subsunt posside bat. ¶ Secunda xpietas solis est caliditas que tam magna est vt etiam calescere faciat totum mundum. Per quam xpietatez eius maxima designatur caritas. per quam ipsa calet et feruet ad omnem hominem in hoc mundo Ex cuius caritatis feruore ipa clamat Eccli. xxiij. Transite ad me omnes qui concupiscitis me et a generationibus meis impleimini De cuius caritate dicit Hieronimꝰ Queso si qua in vobis sunt viscera pietatis cōsideratе. quo amore cruciabatur. quo ve desiderio estuabat virgo sancta dum reuoluerat aīmo cuncta que audierat. Que viderat. q cognouerat. Puto qꝫ quicquid cordis est quicqꝫ virtutis humane si totuz adhibeas non sufficit. vt cogitare valeas qꝫto indesinenter cremabatur ardore pꝫ amoris Quia ardēs desideriorum affectibus erat. tāto siquidem validius qꝫto diuinis illustrabatur intuis visitationibus. quam totam repleuerat spiritus sancti grā. cādidauerat diuinꝰ amor. ita vt in ea michil esset mundanus quod violaret affectus. ꝛ ardor continuus et ebrietas pfusi amoris. ¶ Euidentissima autem declaratio qꝫ ad deum et ad proximum maximam habuit caritatem. in hoc potissimū demonstratur. qꝫ in passione filij eius in corde suo duo mirabilia fluxerunt. scilicet maximus dolor et maximum gaudium. ¶ Maximus autem dolor eius effluxit de maxima quam ad deū habuit caritate. Quanto enim aliquid vehementius diligimus. tanto eius dolori profundius cō patimur. Et quia ipsa deum summe diligebat. ergo de eius passiōe

summe dolebat. Summum autez gaudiuz quod in passione filij cor eius afficiebat de summa caritate fluxit. qua humanum genus diligebat. Quanto em̄ sinceriꝰ et verius aliquid diligimus. tanto eius pfectui vberius congaudeꝫ et de eius redēptione ex vinculis captiuitate et miserys etiaz cum damno nostro magis exultamus Cognouit em̄ humanum genus redimēdum passione filij. et ideo de eiꝰ passione gaudebat quantū humanū genus diligebat. Et qz summū gaudium dicit habuisse. ex hoc necessario concluditur eaz humanum genꝰ summe dilexisse Vnde eius precones deuoti caritatem eius notificant et describūt. qꝫ quantū ad habitū maiorez caritatem habuit ommibus angelis. licet illi quantum ad actum habuerunt ampliorē. Ex hys et similibus ratiombz cōcludit euidēter. qꝫ sicut sol inter omia corporalia maximum habet calorem. sic beata virgo inter puras creaturas maximū habuit amorē.

Tercia ꝓprietas solis est. qꝫ ad oia que sunt habet cōmunitatē. pulcris et frois mundis et īmundis se communicans. Sic em̄ dicitur Math. v. Deꝰ solem suum oriri facit super bonos et malos Sic beata virgo hac ꝓprietate solis est vestita. vt splendorem sue grātie oibus communicet mundis a immundis. iustis et iniustis. sanctis et peccatoribus. qui eaz inuocant ex affectu. Vnde Ber. dicit. Maria sinum aperit vniuersis. vt de plenitudīe eius oēs accipiant. captiuus redemptionē. egen curationē. tristis consolationez. peccator vemiā. iustus gratiā. angelus leticiam. filiꝰ carnis substantiā. demqz tota trinitas gloriam. vnde stans in publico nullum excipiens. nullum contemnens. nulli se denegans clamat ad oēs. Transite ad me omēs qui concupiscitis me aī. Vnde iteruz beatus Ber. Maria velut alium solez sibi induit. quia quemadmodum ille supra bonos et malos indifferenter oritur. sic ipsa non discutit merita. sed ommibus se exorabilem. ommibus clementissimam prebet. omnium demqz necessitates amplissimo quodam misereatur affectu.

Quarta solis ꝓprietas consistit in motus continuitate. semper enim sine cessatione. sine intermissione ab ortu vsqz ad occasum peragens cursum suum diebus et noctibus sol mouetur. Sic beata virgo maria continue mouebatur singulis diebus peragens cursum suum. tantum faciens in virtute a meritorum exercitio. quantum pura facere debuit creatura. Tāte em̄ virtutis. tante discipline. et tante compositionis morum erat omnis eius cōuersatio. vt in singulis momētis nō mediocria sed suprema merita comportaret. Vnde cum inē sanctos alij vitā actiuaz vt Martha. alij vitam contemplatiuam vt Maria magdalene. alij vtrūqz licet diuersis respectibꝰ habuisse legantur. sicut apostoli. testāte beato Paulo apło. ij. Corīt. v. qꝫ dicit. Siue em̄ mente excedim?

deo · siue sobrij simus nobis · Ma
tia aūt vtramq vitam creditur
habuisse · In eo q filiū lactabat ·
mambus contrectabat · in sinu
portabat · actiue vite officium fo
tis peragebat · sed intus in mēte
diuinitatem otēplabatur · a sum
ma deuotiōe venerabatur Vnde
cum morem gerens hominib9 eis
omunicaret vel ouiueret · adhuc
in tali ocio posita deuz intus sum
ma deuotione otēplabatur · Cum
ipsa vero dormiebat omedebat
vel quipiam aliud p corporis ne
cessitate agebat · hoc ipsuz fecit cū
tāto virtutis moderamine · mor
opositione · vt in singulis supma
merita mereretur · Et ideo i hac
pprietate solis .i. motus otinuita
te vestita dicitur virgo sacta · vt
sicut sol otinue est in motu · sic ei
nunq̄ momentum temporis per
transiuit sine fructu .L.
Quinta et sexta pprietas solis ē
ignobilia liquida ostringere · et
dua nobilia facē liquescere · vt
patet in luto · q8 cum sit liquidū
et ignobile per solis ardorem o
stringitur et durescit · sicōm patz
in cera · que cum dura sit et nobi
lis in materia ex sol calore dissol
uitur et liquescit · Sic beata vir
go magnos peccatores liquidos
qui ad queq illicita effluunt · et
ignobiles · quia oparati iumētis
insipientibus similes facti sunt il
lis · De quibus dicitur alibi Simi
lis est luto vita eoruz · ardore sue
caritatis a sua fluxibilitate ostri
git · et econuerso dura et nobili
a dissoluit · vt quidaz deuoti et sā
cti · qui abstracta gratia interdū
indutātur · eius interceptioē effu
unt in gratias et liquescunt · Et
sic hac solis pprietate gloriosa vir
go similiter ē vestita Hinc Bern
hardus Tu singulis pro singulis
necessitatib9 subuenis mater dei ·
et p diuersitate morboruz diuer
sas largiris medicinas · dās alys
vt durescant · alys vt liquescāt ·
et sic dulcedo tua virtutem mell
induens duros facit liquidos et
liquidos duros ¶ Septima ppri
tas solis in eo consistit · q i eclip
si quādam videtur habere anxie
tatem · Sic beata virgo in hac vi
ta posita videtur quasdam anxie
tates ptulisse quas nullus homo
pertulit super terram .Q.
Pertulit aūt hic quinq̄ anxieta
tes siue dolores p filio suo in hac
vita · grauiores ommibus passio
nibus · quas sancti in suis corpo
ribus pertulerant · Quanto enim
anima nobilior est corpore · tāto
affectiones siue passiones anime
passionib9 corporis sunt maiores
¶ Primus ergo dolor qui beate
virginis animaz pertransiuit ex
pphetia Symeonis ei accidit · Qui
cum Luce · ij · diceret · Tuam ipsi
us aiaz ptrāsibit gladi9 · In pri
mo audiuit esse gladiuz doloris ·
eo q nullus gladius materialis
potest vsq ad animam pertran
sire · Ex cuius doloris magnitudi
ne cognouit et illud · q ex nulla
alia causa tantus dolor ei misi ex
filio pueniret · Et ideo ad pphetiā
expauit stupore vehemēti · et vi
tra q̄ credi possit · sciens tantum
dolorem ñ misi ex filio prouenire ·
¶ Secundus dolor animam eius

cruciabat·cum se filium timuit p
didisse. De quo dicitur Luce·ij·
Cum esset Jhesus annoꝝ·xij·vsq
Fili q̄d fecisti nobis ac̄·Narra hy
storiam In quo facto perterrita
est supra modum·q timuit forsi
tan q̄ Symeonis prophetia debe
ret adipleri· ¶ Tercius dolor ac
cidit virgini gloriose·cum nunci
abatur ei q̄ captus esset Jhesus
a iudeis·q̄d verbum auditum aug
tanta doloris amaritudie ceccidit
ad cor eius·vt nulla lingua ꝓmo
ne valeat hoc explicare·Estimet
qui possit quo dolore cor eius fue
rit vulneratum·qua amaritudie
sauciatum audiens hoc de vnico
filio filio·cum et alie mulieres ta
lia verba de filys suis audiētes ꝑ
uiter perturbentur· ¶ Quartus
dolor animaz virginis tanq̄ gla
dius pertransiuit·cū Apls omni
bus fugientibus sola solum ocul
tarnalibus videret pendentem i
cruce Talis intuitus miserabilis
et inspect9 intolerabilis animaz
eius ñ imerito pertransiuit· nec
solum ex intuitu seo etiam ex au
ditu dolor animam eius pertba
bat cū audiret hinc inde blasphe
mantes et filiū subsānantes atq
dicentes·vach qui destruis tem
plum dei ac̄. Et si filius dei es de
scende de cruce· Amplius autem
cum vrgente dolore et mortis ar
ticulo imminente audiret filium
cum clamore valido et lacrimis
exspirantem· De quo dicit Apo
stolus ad Hebreos·v· Jhesus cri
stus qui in diebus carnis sue pre
ces supplicationesq ad eum qui
posset illum a morte saluum face
re cum clamore valido et lacrimis
offerens exauditus est pro sua ꝝ
uerentia· Quod si adhuc quic̄q̄
sensibilitatis et virtuim in virgi
ne remanebat·hoc totum imerse
rat amaritudo ad illam miserabi
lem vocem qua filius loquens
de cruce valefecit ei dans sibi pro
filio Johannem cum dicebat Mu
lier ecce filius tuus· Vnde sup il
lo verbo Tuam ipsius animaz ac̄
dicit beatus Bernhadus sic·Tu
am o virgo beata pertransibat a
nimam vis doloris·vt non ime
rito te plus q̄ martirem predice
mus: In quo nimirum corpore sē
sum passionis excessit compassio
nis affectus· An non plus q̄ gla
dius sermo ille revera pertransi
ens animam tuam et peringens
vsq ad diuisionem anime et spi
ritus·Mulier ecce filius tuus O
qualis commutatio Johannes ti
bi pro Jhesu traditur. seruus p
dominо·discipul9 pro magistro·
filius zebedei pro filio dei· homo
purus pro deo vero·quomodo ñ
tuam affectuosissimam animaz p
transiuit hec auditio·quādo a no
stra licet saxea licet ferrea pecto
ra sola recordatio scindit . ¶
Nō miremur q̄ beata virgo ma
ria martir dicatur fuisse et pl9 q̄
martir·quia vis doloris in marti
ribus amplius non potuit nisi vt
morerentur. cum amplius dolo
rem ferre non possent·nec tunc
dolor habuit quod adderе ampli
us posset·Maria vero quod pati
ebatur in anima pertulit que mo
ri non potuit·ideo vis doloris in
ea acerbius seviebat· ¶ Quint9

et vltimus dolor fuit cū videbat filium depositum de cruce. qui vi tam dat ommib9. coram se mortu um. cruentatum. morte pallidū. plagis liuidum. vulneratum. di laceratum. et per omnes partes corporis miserabiliter contrecta tum. vt in eo completa esset pro phetia Ysaye A planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas Quid mentis credim9 habere vir ginem. cum videret speciosu forma pre filys hominuz tam crudeli ter occisum. vt hic scōm Prophe tam non esset in eo species neq; decor. Hȳ sunt quinq; dolores q̄ bus eclipsauit sol iste gloriosus beata scz vgo Maria. quib9 om nium passiones sanctorum quas in suis corporibus pertulerūt nō poterunt adequari. Qui dolores vt pie creditur ita sunt priuilegi ati. vt quicunq; homines quibus cunq; anxietatibus et doloribus oppressi fuerint. si beataz virgiēz deuote pulsauerint. et de eisdem doloribus eam commomtam ha buerint. exaudiantur et eripiant a quacunq; tribulatione clamaue rint. Dicamus ergo clamātes in celum. virgo sancta subuem no bis miseris. et propter dolores tuos eripe nos a doloribꝫ nostris presentibus. et protege ab eter nis. Amen.

Sermo. lxiij. De eadem Ser mo quartus.

INtrauit Ihesus in quod dam castellum Luce. x. Dicit beatus Bernard9 q; dominus ihesus christus salua tor noster. ea que semel in vno loco visibiliter tunc temporis o peratus est. hec eadem nunc vbi q; terrarum in cordibus electoꝝ operatur inuisibiliter. O

Ecce euangelio loquente audi uimus. q; in quoddam castellum intrauit ihesus et mulier quedaz nomine Martha excepit eum ī. Quid est hoc castellum nisi cor hu manum? Sed quia deus manens in carne nō frequentauit domus Marthe propter ligna et lapides ex quibus extitit fabricata. sed propter familiaz quā diligebat. que ibi extitit congregata. scilicz Lazarum Martham et Mariam sicut dicitur Johannis. xi. dilige bat autem ihesus Martham et so rorem suam Mariam et Lazarum Sic et castella cordium nostroꝝ scz aias nostras in quibz dn̄s d9 tanq̄ in hospitys suis excipitur non visitat dn̄s nec frequentat. nisi eadem familia spiritualiter in tellecta in nobis fuerit cōgrega ta. Vnde beatus Bernardus. In trat domum nostram saluator. frequēter visitat eam. quam La zarus penitens primo mundat. Martha fideli dispēsatione ornat Maria rēplet interne dedita con templationi. Ita vt videlicet La zarus sentiat humiliter de seipso. Martha misericorditer de proxi mo. Maria sublimiter de deo. Ha bet igitur Lazarus formam peni tentis signans incipientes. Mar tha formam bene dispensantis de signans proficientes. Maria ve ro formam habet contemplantis

cens. Iterum dico ne quis de ignorãtia se excuset. oportet te frater ad quem de fabricanda seu de regenda inter undas archa noe michil spectat. aut virum esse desideriorum vt Daniel erat. aut cũ Job virum dolorum et scientem infirmitatez. Alioquin vereor ne tepidum et nauseam prouocantem euomat ex ore suo. qui inuenire te cupit. aut sui consideratione calidum et caritatis igne flagrantem. aut tũ ipsius cognitione frigidum et aqua compunctionis igneta diaboli iacula restringentem. Habet autem hos tres status simul quecunq perfecta ẽ anima. Ad quam perfectionem q̃cunq venire desiderat Primo statum Lazari transeat. qui in vera consistit pẽitentia. qua peracta Marthe officium fideliter faciat. vt tandem in hys duobus fidelis inuentus i contemplationez trãseat. Qui ergo terciũ ac vltimũ habere desiderat. videlicet contẽplationẽ primi status scilicet Lazari pẽitentiam non refutet et Marthe officium custodiat.

P Primus enim status est nouiciorum siue incipientium. ne autẽ de nouitys dubitantes hos solum reputemus nouitios. qui primum annum nondum in ordine compleuerunt. Ideo beatus Bernhardus describens eos et innotificans nobis ita dicit. Si quadraginta annis in ordine fuisti et non profeciste nouitium te reputo. Q Sunt autez tria signa in quibus cognoscim9 nos non profeciſſe. et p̃ sequẽs

significans perfectionez attingẽtis. Qui ergo domũ in corde suo deo p̃parare desiderat. quam dominus virtutum visitet frequenter et inhabitet libenter. istarũ trium personarũ Lazari videlicet Marthe ac Marie in se officia trãsfiguret. In quacunq enim domo siue materiali vt in claustro. siue spũali vt in corde. hec tria officia bene ordinata fuerint illam de9 visitat libenter et inhabitat frequenter. Dicit enim beat9 Bernhardus de vtraq domo. Consideremus frãtres quemadmodum in hac nostrã domo tria hec distribuerit ordinatio caritatis Lazaro penitentiam Marthe administratio nem Marie contemplationem. Habet hec simul quecunq perfecta est anima. Magis tamẽ videtur hec singula ad singulos pertinere. vt alij recogitent annos suos in amaritudine anime fue tãq̃ vulnerati dormientes i sepulchris Alij donati sint fraterne administratiõi Alij vero vacent sancte contemplationi Et quia omnis status claustralis in hys tribus statibus est iclusus. Ideo hos tres status transcurrentes de singulis aliquid disseramus. Os autem omnes claustrales in hys tribus statibus sint ineluſi aperte insinuat beatus Bernhardus dicens Quibus nulla credita est dispensatio aut ministratio nulla commissa. hys omnino sedendum est aut sub pedes domini cum Maria. aut cum Lazaro intra septa sepulchri. Quam sententiam iteruz replicat licet sub alijs verbis ita di

nouicios adhuc esse. Sz si nondum
super peccatis accepimus consola
tionem. si nondum intrauimus
nouam deuotionem. si remissim9
feruorem et affectionem. De pri
mo dicit beatus Bernard9. Quã
diu super nostris peccatis in secu
lo commissis remissionem nõ ac
cepimus. in primo gradu conuer
sionis stamus. De secundo verbo
dicit. Suadeo vobis amicis meis
reflectere interdum pedem a mo
lesta et anxia recordatione viarũ
vestrarum. et incedere per itinera
plamora noue deuotionis et sere
nioris memorie beneficiorum dei.
vt qui in vobis confundimini in
ipsius intuitu respiretis. De ter
cio dicitur Apocalipsi. ij. Habeo
aduersum te pauca q caritatem
tuam primam reliquisti. Qui er
go hec tria in se inuenerit. adhuc
nouicium se reputet. Quid autẽ
nobis talibus sit faciendum in p
dicto verbo Apocalipsis. ij. doce
mur cum ibidez subiungitur. Re
mor esto vnde excideris et age pe
nitentiam. et prima opa fac. id
est que facere debuit cum cellam
nouiciorum intrauit. Quod si nõ
fecerimus accipiem9 quod sequi
tur. Sin autem veniõ tibi cito et
mouebo candelabruz tuum de lo
co suo nisi penitentiam egeris.

H. Quicunq ergo ex
predictis nouicium se reputat. fe
stinus ad penitentiam properet.
quam qui peragere desiderat. for
mam in se Lazari transfiguret.
Quã formaz nobis describit Ber
nardus dicens. Lazarus signans
penitentem debet esse inclusus.
obligatus. ligatus. sic em̃ Lazar9
iacuit in sepulcro. per que tria ve
ra et sufficiens penitentia est age
da. S. Cupiens ergo ve
rus penitens mueniri prio ingre
diatur seipsum tãq̃ in sepulcrũ.
et intra semetipsum claudat. ibi
q omnibus occupationibus ex
terioribus exclusis. statuat se an
te se. iudiciũ in corde suo faciẽs.
ibiq recognoscat annos suos in a
maritudine anime sue. dicẽs sibi
istud Jone. i. Quod est opus tuũ.
que terra tua. vel ex quo popu
es tui. Quod et beatus Ber. face
re nos hortatur dicens. Assedat
homo tribunal mentis sue. vt au
diat causam preterite vite sue. se
deat ratio iudicãs. stet accusatrix
conscientia. testis sit memoria. ti
mor tortor. vt nihil pemit9 dimit
tatur impunitum. Hoc facere me
nemur Psaye. xxvi. Populeme
us intra in cubilia tua et claude o
stia tua supra tẽ ac. Quia quãto
secretius ingredimur. tanto pre
cata clarius videmus. Sic em̃ di
citur Ezechielis. ix. Abhominatio
nes tue in medio tui. Quis em̃ ab
manum non habeat qualiãq̃ in
iquitates et peccata si sine simula
tione diiudicet seipsum. T.
Sedo debz esse ligatus cum La
zaro interius et exterius fumb9
disciplinie et obedientie. ne tãq̃
canis reuersus ad vomitum rede
at ad peccata. continens se tã in
sensibus q̃ in affectibus q̃ in om
nibus corporis membris. ne quid
illiciti faciat contra deum quod
iterum cum oporteat penitere.
Nam vt ait beatus Grego. Hoc

est vera pñā vt sic dimissa deflea
mus ne iterū deflenda dimittam⁹
Nec sufficit nos solū exteriorib⁹
ligari · & sensus interiores a mot⁹
illicitos p oīa ēfrenare · ne p ima
gīnatiões de ꝑtis dimissis delcātio
nes iterū hauriamus · · De hac li
gatura dī Eccī · xxvij · Viculū il
li⁹ viculū ereū est et est ligatura
salutaris Et Pro · vi · Nō apostо
ta vir mūtl · ñ solū āt mutl ad o
perādū bonū · & etiā iutilis qr ma
lū augmentat ¶ Tercio nouit⁹
dēt esse oneratus cū Lazaro gue
die culpabilis dscientie · nunq̄ p
mittēs sibi remissionē crimimuz ·
donec fui misertus domin⁹ dicat
ei in spū Lazarē veni foras infun
de ris ei remissionez oīm precōz ·
Vñ Eccī · v · De ꝑpiciatu peccato
ruz noli eē sine metu . neq; adnci
as peccm sup peccm · et dicas mi
seratio dei magna est . mltitudīs
peccatorū meoz miserebit · ¶ Se
cūdus status est officialiū siue p
ficientiū defigūtis p officiuz Mar
the · et patet ordo · Nemo em di
gne gerit curā alteri⁹ · q̄ ꝑus nō
gessit curā sui · Vnde Bern · A te
tua dsideratio melyet ne frustra
extēdaris in alia te neglecto · Si
sapiens es deest tibi ad sapienti
az si tibi nō fueris sapiēs · Sapiēs
pmū sibnpi ē sapiēs · et bibet de
fonte putei sui ꝑus ipe Jn acqsi
tiōe em salutis nemo tibi gérma
nior vnico mtis tue Audiāt ego
officiarn Marthe officiuz fide liter
exeq̄ cupietes q̄ cautela eos opor
teat dispensare · si dei gratiā a re
gnū celoz cupiunt pmereri
¶ In oī em dispēsatiōe merito
ria duo sūt necessaria · vt videliez
dispensator sit fidelis · et prudēs
Ver em duo req̄rit dns Luce · xij
cū dicit · Quis putas est fidel⁹ ser
u⁹ et prudēs quē dstituit ac · Nec
āt fidelitas tripliciter dēt exerce
ri · ad deū · ad primū · ad semetip
sū ¶ Prio ad deum vt in omni di
spensatiōe ꝑ puram intentionē
querat gloriā dei · Ad facere mo
nemur · ij · Paral · xix Videte q̄d
faciatis et cū diligētia cūcta faci
te · Cui dsonat istd Luce · x · Mar
tha Martha sollicita es ac · Por
ro vnū est necārium · ac si dicat Li
cet circa multa occuparis · necāri
um ē tm vt hec oīa in vnū sz deū
ordinent · Vnde Ber · Dis creatua
et maxīe rationalis dēt suū prīci
piū imitari · Et qr deus vnus ē di
cēte Moyse Deut · vi · Audi isrl
deus tuus vn⁹ est · debe⁹ et nos
vnū eē p imitationē vtutis · et v
nū cū primis per vinculū dilecti
onis ¶ Secdo dēt esse fidelis prio
vt oīa que ei ratiōe officij dēt fide
liter exhibeat · cauens in oib⁹ q̄b⁹
poterit eoz murmurationem · vt
possit de eo istud dici Damel · vi ·
Nullā causā suspitionis repire po
tuerant · eo q̄ fidelis esset · et oīs
culpa et suspicio nō inueniret in
eo ¶ Tercio sit fidelis sibnpi · De⁹
em nec sibi nec prio vult aliqs
obseqū qd cū nrō dāpno exhiberi
oporteat · Vnde dī Eccī · xxix · Con
firma vbū · i · sis qd voraris · a fide
liter age · a ī oī tpe inuenies qd ne
cessariū est · Si ergo in oī dispēsa
tiōe purā et illesā dsciam habem⁹
nichil nris vtilitatib⁹ attrahētes
veraciter fideles sum⁹ Vnde Bern ·

Heuera fidelis es famulus · si de omnibus bonis domini tui michil adheserere manib9 tuis cõtingat De tali dispensatore dicitur Nec mie·ix· Inuenisti cor ei9 fidele coram te: et pausisti cum eo fedus vt dares ei trã Chananei· ethei· euei cæ· ¶ A. ¶ Secũdo bon9 dispẽsator nõ soluz dẽt esse fidelis· sed etiaz prudens Est aũt prudentia vt dicit Seneca virtus p quam diuina preferim9 ẽtemis· p quaz dignitatẽ reb9 nõ ex opinione· ẽ ex earz natura cõstituim9· vt qđ in dispẽsatiõe fidelitas vult· sciam9 p prudentiam dispẽsare Nec aũt prudentia in trib9 obsistit·

¶ B. ¶ Primo vt bonũ malo· melius bono· optimuz meliori in omni dispẽsatione pferaẽ Hoc enim faciẽs prefert etemitatẽ tpi· cælũ ẽre· spũalia corpalib9· deũ reb9· cõmutans oia trãsitoria in etna Sedm vt si prelat9 ẽ sciat ante oia lucrari aias· huic enim lucro nullũ bonũ preferẽ in hoc mũdo· Lucrũ em qđ in aiab9 requirit ẽ bonũ infinitũ· eo q ipa aia sit infinita Juxta istud Prouerbiorum Infinit9 thesaur9 ẽ hoib9 Quam prudentiã pat noster Hñdictus prudens dispẽsator docet in regula· monẽs ãte omnia· ne prelat9 dissimulet aut pusillanimes salutez aiaz· sed in doctrina sua imitẽ Apl'm q̃ dicit Argue obsecra increpa miscẽs tpib9 tpa· troib9 blã dimẽta· Tertio vt cum omnia in futurum reseruantur mœrta· et nesciat homo vtrum amore sit dign9 añ odio vt dicitur Eccĩ·ix· omnia opera sua in humilitate sepeliat dicens Seru9 inutilis ego sum· et qđ debui facere feci Qđ et veritas docet nos Luce·xvn· Cum feceritis omnia que preceperta sunt vobis dicite· serui inutiles sumus ãe· ¶ C. ¶ Tertius status est claustraliuz siue contẽplantium in persona Magdalene figuratus· ad quẽ statuz quadruplici exercitio peruenitur· scilicet ocio· silentio· auditu· et oratiõ· Que omnia legimus de Maria Nam de eius ocio et auditu dicitur Luce vt supra· Maria sedebat secus pedes domini et audiebat verbum illius· De tertio scilicet silẽtio dicit Bernardus Videprogatiuam Magdalene que in õni causa dominum habet aduocatum Indignatur pharizeus· conqueritur soror· murmurant discipuli· et vbiqz Maria tacz et pro ea loquitur xp̃us Quartũ scilicet desideriuz innuitur Johãis· xi· Vbi dicitur Maria cum audisset quia venit Jhesus occurrit ei et procidit ante pedes eius· per quẽ occursũ eius desideriũ designaẽ Sic deuoti claustrales cupientes fugi officio Magdalene· p qđ ad nobilem statum contẽplationis valeant peruenirẽ· predictis quatuor se habilitẽt· vt discant deo vacare· tacere· audire· et desidere Tunc autem deo veracitẽr vacam9 cum exclusis tumultib9 deo continua memoria inheremus· sicut dicit Thobie· nn· Omnib9 diebus vite tue deum in mente habeto ¶ Secundũ habilitans nos est siletiũ oris et cordis· vt siue a superioribus corripiamur siue ab

equalibus ꝺtempnamur. ſiue ab
inferioribus ſubſãtemur. ſemper
clipeũ patiẽtie proferentes patiẽ
tiaz teneamus. vt cũ Job dicere
poſſim9. Nõne ſilui. nõne diſſi
ui. nõne quieui. et venit ſup me
tribulatio tua. Tercio cum Ma
tia verbũ dei audiamus. a omni
a que audimus pro viribus exeq̃
mur. dicentes cũ Pſ. Audiaz q̃
loquatur in me dñs deus a c̃. Ex
quorum verborum virtute aliq̃
liqueſcentes et a nobis pẽitus
euacuãtes fluimus in deum Juxta
illud Cañi. Anima mea liquefa
cta eſt. a talis liquefactio eſt no
bis ꝺtẽplatio. Quãto cũ Maria
vehemẽti deſiderio dño occurra9
Delicata eſt enim diuina conſolati
o vt nulli ſe ẽbuat niſi cuz vehem̃
ti deſiderio affectãti. teſtãte Bẽn
hardo Oportet vt ardor deſiderij
prequẽnat omnem aiam. ad quã
ipſe eſt venturus qui omnem ꝺfu
mat tubiginẽ vitiorum. et ſic lo
cum ꝑparat domino. Et tũc ſcit
anima quoniam iuxta eſt dom9
cum ſenſerit ſe illo igne fuccẽſam
Et dicit cũ ꝑphã Treñ. i. De excel
ſo miſit ignẽ in oſſib9 meis. Tali
em aie ita ſuſpirãti frequẽt imo
ſine intermiſſione orãti a ſe p̃ deſide
rio affligenti occurrit Jhũs xp̃c
q̃ ſ̃ ſponſus aie a c̃.

Sermo. lxv. De ſancto Bern hardo Abbate ſermo ꝑm9.

QVaſi ſtella matutina in me
dio nebule. a q̃ſi lũa ple
na in diebus ſuis lucet. a
q̃ſi ſol refulgens. ſic ille refulſit i
templo dei Ecc̃. l. dicit Bernhar
dus Quibuſdam gradibus ad al
tiora incrementa virtutum peruẽ
imus. Nemo enim ſubito fit fum
mus. ſed a lõ uerſatione a mini
mis quiſq̃ inchoat vt ad magna
peruenìat. In verbis ergo ꝓpo
ſitis. licet Symeon Omie filius ſa
cerdos magnus q̃tũ ad litteralẽ
intelligentiã ꝺmendet. michil tñ
refert ſi ea ad beatiſſimi prĩs no
ſtri Bernhardi ꝺmendationẽ accõ
modãtes. vitam eius gloriоſam
per ipſa ſpualiter intellecta declа
ramus Si enim in ꝓdictis verb ma
gnus iſte ſacerdos veracit ꝺmeri
dat. q̃tomagis venerabilis pat
noſter Bernhardus q̃ vita et do
ctrina glorioſus valde eſt. i eiſdẽ
verb poterit ꝓprie ꝺmẽdari Max
ime quia p tria illa lumina. ſcilicz
ſtellam lunã et ſolem triplex ſta
tus vite ſue. ſcz principium medi
um et finis ꝓpriſſime et ꝺuenien
tiſſime declaratur. ita vt ſingula
lumina ad ſingulos ſtatus refera
mus. Stellam ſcz ad principium
ꝺuerſionis. Lunam ad mediuz p
greſſionis. Solem ad ſtatum per
fectionis ꝓpe ꝺpantes. vt ſic p
hec tria lumina tota vita venera
bilis patris noſtri a primordio ꝺ
uerſionis inchoata. a vſq̃ ad finẽ
perfectionis ꝺfumata pleniſſime
ꝺmendetur. per ꝓprietates lumi
nũ ſtatus ſingulos exponẽtes

E. Prio ergo a ꝑmo luce viz
ſtella inchoãtes. dici9 q̃ ſtella tres
hẽt ꝓprietates. q̃rũ virtutes ſpũa
liter intellectas btus p̃ nr̃ Bern. in p̃
primordio fue uerſionis dedicauit
Eſt enim ſtella directiua errãtiuz.

cordiliatiuā discordantium. ger
minatiua fecundantium. ℣ Cōpa
ratur ergo principium conuersio
nis patris nostri Bernardi stellē
propter errantium directionem.
vt sicut stella nocte itinerantes.
vel etiam in mari nauigantes. ne
a via recta deuient et aberrent
regit et gubernat. Sic pater no
ster in primordio cōuersionis suę
sensus suos exteriores ex corrupta
natura vagos et erroneos a va
nis cohibuit. et eos ad deum di
rigebat Legitur enī Numeri. xv.
dñm precipientem Non sequaris
oculos per res varias fornicātes
Per oculos omnes sensus volens
intelligi. Qui vt primo Ec. xxxi.
dicitur. huc atq illuc vagantur
incerti Et quod in scriptura lege
bat. hoc opere efficaciter adimple
bat. et quod opere faciebat hoc a
lios postea docebat dicēs. Prima
virtus est habitus corporis. vt
homo vno modo semper se habe
at. et nihil sit quod possit offende
re intuentes. Et quod fecit pa-
postea docuit dicens. Habeat ho
mo dei sensus suos exteriores non
duces. sed seruientes. vt dicat hu
ic veni et veniat. et alteri vade a
vadat. et alteri fac hoc et facit
absq vlla contradictione. F.
℣ Secundo pater noster compa
ratur stelle. propter discordanti
um reconsiliationem. vt sicut stel
la per efficaciā sue virtutis elemē
ta discordantia vt se compatiantē
reconciliat. Sic ipse corpus et a
nimam. que vt ait Apostolus ad
uersum se mutuo concupiscunt.
studuit in bonum efficaciter cōcor
dare. corpus tanq̄ mancipium
spiritui substernendo. nec solum
hoc de corpore et anima fecit. sed
etiam affectiones interiores que
frequenter dissentiunt concorda
uit. vt quod ratio bonum iudica
uerat voluntas vellet et memo
ria amplecteretur. quod per om
nia in homine placet deo. ℣ Vnde
de corporis et spiritus consensu
dicitur Ecclesiastici. xxv. In tri
bus beneplacitū est spiritui meo.
que sunt probata coram deo et ho
minibus. Quorum vnum est vi
et mulieē bene consentientes. qō
de corpore et spiritu intelligitur.
De quibus scilicet corpore et spi
ritu dicit veritas Mathei. xviii.
Si duo ex vobis consenserint om
ne quōd petierint fiet eis a patre
meo Vnde beatus Paulus aposto
lus prima ad Corinthios primo.
Obsecro vos fratres per nomē do
mini nostri ihesu christi vt idipsū
dicatis omnes et non sint in vō
scismata. Quia vt dicitur Eccles
astici Vnus orans et vnus maledi
cēns cuius vocem deus exaudiet.
Vnde beatus Bernardus quod si
cit docuit dicens. Docendus est
nouus homo inter carnem et spi
ritum. qui mutuo cupiscunt aduersus se. iustum ratio
nis et discretionis habere iudici
um. nec alicuius accipere psonā.
docēdo q̄ est spūs corp⁹ sui habe
sicut ego ex emendatū. cui etiā mul
ta volēti mutilia fuit negāda. vē
lia etiā nolēti vltro ingerēda nē.
nec dubiū quin pius fecerit quod
docebat. ℣ Tercio principiū vite
pris nri assimilatur stelle. inter

germinantium fecunditatē Quia
sicut virtus ostellationum infun
dit radicibus et plantis vt germi
nent et fecundent Sic corpora et ani
ma reconsiliatis sensibus et affe
ctibus in vnuz coadunatis · cepit
pater noster sanctus virtutes et bo
opera meritoria efficacissime ger
minare · Nam ante talem sensuū
in deum ordinationem et affectuū
reconsiliationē · si quid facimus de
genere boni nō tamē stat ad ple
nū meritum apud deum · qz secun
datio et germinatio solū surgunt
postq̄ sensus et affectus ad deum
fuerīt ordinati · Quia ex hys bene
ordinatis deus allectus ad animā
veniet · ex cuius presentia tota vi
ta hominis germinat in salutem
vt de huiusmodi dicere possimꝰ
illud .i. he · xxiij · Nō est quicq̄ ex
eo qđ non germinet · Et illō Ps̄
Folium eius nō defluet · et ōnia
quecunq̄ faciet psperabuntur ·
Et sic patet quomodo pater no
ster beatus Bernhardus ꝓpter
principia conuersionis stelle com
paratur

G. Et sciendū
q̄ non stelle simpliciter sed stelle
matutine in medio nebule lucen
ti assimilatur · que duo conversionē pa
tris nostri non mediocriter recō
mendant · Nam matutine addit
ꝓpter maturam conversionem · ne
bule vero ꝓpter prauorum cōuer
sationem · hoc est q̄ mature ich
auit · et in medio nationis prave
et peruerse conuersationem suā
sancte et munde conseruauit · Nā
de primo dicitur Treñ · iij · Bonū
est viro cum portauerit iugū ab
adolescentia sua De secundo di
cit beatus Gregorius · Non valde
laudabile est bonum esse cum bo
nis · sed bonum esse cū malis · Si
cut enim grauioris culpe est inter
bonos non bonum esse · sic imensi
premij est bonum inter malos eē

Sequitur secundum principa
le huius · scilicet a quasi luna ple
na in diebus suis lucet In quibꝰ
verbis venerabilis pater noster
Bernhardus a medio statu vite
sue mirabiliter commendatur

b Describitur autem a luna
non qualicunq̄ · non cornuculata
nec dimidiata · sed a sperica et ro
tunda quasi a luna plena et perfe
cta · ꝓpter tres eius ꝓprietates ·
scilicet ꝓpter copiosam illumina
tionem · virtuosam operationez ·
oppositā stationem · Primo di
co pater noster comparatur lūe
plene propter copiosam illumīa
tionem · quia omnes noctis tene
bras illuminat · lucens a noctis
principio vsq̄ in finem · qđ in nul
la alia forma facit · vnde semiple
na in accrescendo primaz partem
noctis · et iterū semiplena in decre
scendo vltimam ptem noctis illu
minat · sed plena totam · Sic pat
noster Bernhardus taz copiosū
lumen gratie accepit a sole scilz
deo · vt vite sue omnes tenebras
ꝓpulsaret · nullas in eo tenebrās
derelinquēs Sūt em̄ tenebre pec
catoz ignorātie dinoz et defectuū
nrōz Nā de ꝑmis tenebs dr̄ Ps̄
Timor et tremor venerūt sup me
et obtexerūt nē De scōis tenebs sc̄z
ignorātie dr̄ iterū in Ps̄ · Deꝰ me
us illumina tenebras meas Itē ne
scierūt neq̄ intellexerūt in tenebs

ambulant de tercijs dicitur Job ix. In calle meo tenebras posuit Et iterū. xcvj. In tenebris stra ui lectulum meuz. has omnes te nebras lumen gratie in vita bea ti Bernardi plenissime dissipauit et eorū cōtraria infundebat. Ex pulit enim tenebras peccatorum infūdens puram innocentiam. te nebras ignorātie bonorum docēs dei sciētiam. tenebras defectuum nostrorū dans irreprehensibilem cōsciētiam Nam de sua innocentia iteruz ipse dicit Quod deꝰ nob imputare nō dereuit sic est qua si non fuerit de secūdo scilicet dei sciētia. ipse fatetur qꝫ inter quer cus et fagos orādo et meditando et contēplando diuerit. vnde d fessus est qꝫ sibi meditanti et orā ti tota sacra scriptura exposita ē Ex tertio hoc patet qꝫ nullum i ta habuit defectū se retardantē. qꝫ ex nimio feruore quo modū et vires excessit datus ē in obedien tiam Vuillelmi de capellis epi. q̄ eum per frenum obediētie a tali et tāto impetu cohiberet. Secū do cōpaī venerabilis paī noster lune plene propt virtuosam ope rationem Nā vt dicunt astrono mi qꝫ luna plena p occulta natu re spiramina augmētat et multi plicat oia humida. ex quo fit qꝫ medulle in ossibꝰ. et cerebrum i capitibus. humores in cordibus. sanguis in venis. aqua i mari cū fontibus pariter et flumine in ple milunio augmētatur. et in muta tione siue decrescētia minuitur. Sic cuz deus diuina sua gratia ho minez visitat ex plenitudine visi tantis siue gratie omnia interiora hominis consolatione a gratia re plebūtur. cuz vero subtracta fue rit omnia exsiccantur Nō autez patri nostro. Bernardo hec vi cissitudo frequent acciderit in ml tis scripturis suis ipse testatur di cēs super Cātica Heuertē Vulī et efficax est verbum. mox vt in tus venerit expergefecit dormien tem animam meam. cepit euelle re. destruere. edificare. plātare. arida rigare. tenebrosa illumina re. clausa reserare. frigida inflam mare. ita vt ex redumdātia gra tiarum benedicēret anima mea dominuz. a hoc ex plenilunio Et sequitur statim Veruz hec omnia pꝰ qꝫ absceſſerit verbuz quodam illico languore torpentia iacere incipiunt. ac si cacabo bullienti subtraxeris ignem. et hoc signū abscessionis eiꝰ Ac si dicat. hoc ē signum diminutionis lune Et qꝫ venerabilis pater frequentius su it i gñie visitatione qꝫ in eius sub tractione Ideo plenilunio in pre senti themate cōparatur. Dixi terum dicit Curebaz bene. ecce plenilunium. statim sequitur. ec ce lapis offēsionis in via. quid a liud nisi luna est diminuta Dane mutabilitatem declarat Gregori us dicēns Postqꝫ deus hominē vi sitat. subito hominez probat. qꝫ accēdendo corda ad virtutes pro uehit. recēdendo contuti tempta tione permittit. Tercio patet noster venerabil lune opaī qꝫ oppositam stationem respectu so lis. luna em̄ cum plena fuerit stat oppositā contra solem. a ideo eti

am tota a sole illuminatur. sic pa
ter noster in medio statu suo ple
na facie ad dñm se conuertit. et
sic totus meruit a dño illuminari
Quam cõuersionem plenam pau
li dño exhibent. sed quasi omnes
claudicamus Nec Petrus adhuc
ad plenum conuersus extitit cum
ei dñs dixit Math. Et tu aliquan
do cõuersus confirma fratres tu
os. Vnde singulis nobis dicit illõ
Ysaye. O israhel si conuerteris cõ
uertere. Quod exponens beatus
Bernardus dicit. Hoc est pfecte
conuersionis culmen apprehende
Nam plena et perfecta conuersio
tanti estimatur. vt in ea humane
vite perfectio constituatur. Hãc
autem conuersionem perfectaz di
cimus. quãdo homo ex omni par
te quod est. quod potest. qõ scit
ad dñm se conuertit. hoc est. quã
do omnem cogitationem. intenti
onem. dilectionem. operationẽ.
deuotionem. affectionem. conuer
timus ad deum. a toto conamine
auertimus hec a mundo Vnde pa
ter nr̃ qui hãc conuersionem ple
ne in se habuit ipsam declarat sic
dicens. Perfecta eox que retro
sunt obliuio. et perfecta in anteri
ora extensio. ipsa est hominis iu
sti in hac vita perfectio. Et sic pa
ter ex quib9 causis pater noster
Bernardus plene lune assimilat
vel comparatur. ¶ Sequitur ter
tium principale scz Quasi sol re
fulgens. In quo verbo venerabil
pater nr̃ nõ a principio. nõ a me
dio. sed a fine consũmationis et
plena perfectione vite fue conuem
entissime commendatur. ¶

¶ Comparatur autem soli propẽ
tres proprietates. Habet emz sol
illuminare. occulta manifestare.
generare. ¶ De primo dicit Pla
to in Thimeo. Ingemauit dom
inus deus rerum conditor lucem
clarissimam. quam solez voca9.
cuius splendore celum superius.
et omnia inferius illustrantur.
¶ De secundo dicitur in naturis
rerum q9 sol habet virtutem dis
cretiuam. nam colores et rerum
species et figure que in tenebris
sunt ignote. per presentiam lumi
nis solaris cognoscuntur. et ab
inuicem discernuntur. ¶ De ter
cio dicit Philosophus. Homo ge
nerat hominem et sol. nihil enim
nascitur nec generatur. nisi per
virtutem solis adiuuetur. Sic ve
nerabilis pater noster omnez ho
minem ad se vementem illumina
uit. et edificauit perfectissime vi
te conuersatione. occulta mani
festauit per librorum compilatio
nem. In quibus occulta spiritua
lium bonorum et spiritus sancti
quam in occultis agit dispensati
onem pre omnibus doctoribus de
nudauit. De quibus occultis ipse
dicit. Beatus qui in occulto per
cipit venas fusurri eius Multos
etiam generauit p predicationẽ.
nam in xpo ihesu per euangelium
multos ipse genuit. Et sic patet
ordo. quia in medio statu per imi
tationem lune perfectus in se iaz
factus. in vltimo statu soli assimi
latus. ad edificandum proximuz
se conuertit. hoc totum agente in
eo domino ihesu christo Qui cum
patre ẽ.

Sermo. lxvi. De eodem sermo secundus

OMne preciosum vidit oculus eius. profunda fluuiorum scrutatus est. et abscondita produxit in lucē Job. xxviij dicit beat⁹ Gregorius. In sacra scriptura videre eligere dicitur sicut in euangelio scriptum est Cū esses sub ficu vidi te idest positus sub vmbra legis elegi te. Similit̄ preciosum idem est q̄ perfectum Nichil em̄ in humanis rebus p̄ciosius perfectione. Per oculū aūt vt ait Bernhardus intellect⁹ accipitur. Sic enim dicit Oculus meus intelligentia mea est. Itaq; sensus beati Bernhardi. Intelligentia elegit omnem perfectionem ℟. In q̄bus verbis cū sequentibus a triplici p̄rogatiua sublimiter et mirifice comm̄edat scz a vite oposa pfectione. sacre scripture per sensus misticos studiosa eludatione. fideli et fructuosa predicatione. Ista tria sunt nobiliora bona que homo sanct⁹ ꝺsequi poterit i hac vita. Primū ꝓpter se. scd̄m ꝓpter deum. tercium ꝓpter proximum est misericordit̄ consecutus Primum ibi Omne p̄ciosum. scd̄m ibi. profunda fluuiorum. tercium ibi. abscōdita produxit in lucem. Q̄d aūt i hoc thēmate p̄dcā tria p̄coma congrue designent̄. p auctoritates scripture lucide declaratur. De primo dr̄ Ihē. xv. Si sepaueris p̄ciosū a vili q̄si os meum eris. Q̄d exponit Eze. dicēs. Vilis est mundus p̄sens et aīa preciosa. q̄ ergo p̄ciosum. i. aīmā a vili. i. mundo perfecte ⁊ plene sepat. ille per omnia est perfectus. ⁊ talis deo erit familiaris sicut nos ori nostro familiares sumus. cui semper delectabilia ministramus. De scdo iterū dicit Eze. Quid hec fluia misi patrū ātiquorū dicta nuncupantur? Et sb̄iungit Quis em̄ pensare sufficiat q̄ vehemēs fluuius ore Dauid defluxit? Quāta Salomonis ore et oīm ꝓphetarū flumina manauerūt? Hec ergo flumina maxīe Salomonis cātica cāticorū q̄ profunde scrutatus est venerabilis pat̄ noster Bern. Cū p mysticos sensus tam glorioſas sentētias a deformi litteta exhausit. Vnde Eze. de se et alijs sacre scripture expositoribus dicit. Nos q̄ vemente domino in flummibus scripturarum mēna et spūalia q̄rimus. quid aliud agimus nisi q̄ eoz profunda rimamur? De tercio dicit Eze. Abscondita in lucem producimus. dum sensus misticos subtili intellectū abscondit tos predicando populo denuncia mus. Et hec de laude glorioſi p̄is Bernhardi breuiter tacta sufficiant. quippe qui laude nostra non indiget. eo q̄ pene ipse p̄ omnem vitā suā signis et miraculis deus laudauit. et laudando mirifice emendauit. Et ideo quia perfecte a summo laudatore deo magnifice est laudatus. tacēamus infirmi laudare eum. Qua vt ait Ambrosius. Perfecte laudi aliqd addidisse dēerpsisse est. Verus quia suprema laus glorioſi patris est filius sapiens. vt

ait Salomon. Nos laudem suam studeamus imitari. qđ pro maxia laude pater noster accipit. Dicit em̄ Aug⁹. q nulla laus. null⁹ ho nor deo et sanctis suis maior et gratior poterit exhiberi. q̄ si p̄es imitemur. ipsor vestigijs fideliť adherentes. Verū qr paucor est predicare. et adhuc paucissimor scripturam exponendo et scriben do elucidare. ideo hec duo mēbra scz secundū a tercium intermittē tes. ad perfectionez feramur que in primo membro est ꝓposita. ser monem q̄ in manibus est exordiē tes. qualiter glorioſum nostr pa trem Bernardū et si nō in plena perfectione. saltē in perfectionis studio et conamine imitemur. Hoc em̄ requirit votū nām. vt p gratiā adiuti. conemur perficere vitā nostram Nam qui ab hoc co natu deficeret veniret vtiq cōtra votū. ¶ Propter qđ sciendū q de perfectione religiosor loquētes. tria per ordinē scz de voti integra tione. interiori preparatione. et de ipsa perfectione dicentur. ¶ De primo adhuc dicantur duo. scz de voti integratioē. scdo de remune ratione. ¶ De primo sciendū q̄ sēm tres habitus verū tria resi gnam⁹ ꝓpē deum. scz res. corp⁹. et animam. Res per voluntariaz paupertatem. corpus per mūdā castitatem. aiam per obedientiaz resignando ꝓpriā voluntatē Hec em̄ tria sūt impedientia studiū p fectionis. et ideo sūt abicienda. ne nos impediant a profectu.

N. ¶ Propter quod vidē dum quomodo singula hec abicie da sunt. Et primo ante alia de re tum abdicatione. stuentes nudā paupertatē inserere vite nostre. Hec autem paupertas vt plena et in suo genere sit perfecta in tri bus consistit. scz in omnium verū denudatione. visus abdicatione. in vera atq profunda a contem ptibili cordis a corporis humilita te. Hec em̄ sequitur ad paupertā tem veram Mundus em̄ omnem hominē contemnit qui se contem nit. et hec tria faciunt hominem perfectum in genere paupertatis de quo dicitur Math. xix. Si vis perfectus esse vade et vende om nia que habes et da pauperibus et sequere me. ¶ Secundo studea mus plene et perfecte resignare corpus nostrum Hoc em̄ promisi mus per votum castitatis. quod tunc in suo genere ad perfectum statum ducimus. si in omnib⁹ spi ritui nostro subiectum nihil vnq̄ propter se agere permittimus. ꝫ totum dei obsequijs mancipam⁹. tanq̄ vere suum duplici iure. scz emptione sanguinis christi. et vo ti promissione. De primo dicit be atus Paulus apostolus. Empti e nim estis precio magno. scz preci oso sanguine agni immaculati. Et idem subiungit. Glorificate et portate deum in corpore vestro. De voti autem promissione dicit Deuteronomij. xxiij. Cuz voueris votum domino deo tuo. nō tarda bis reddere. quia requirit illud a te dominus deus tuus. Si nolu noluerīs polliceri absq̄ pecō eris. quod autez semel egressum est de ore tuo fac̄. Et quia corp⁹ ad hoc

creatū est · vt aīe siue spiritui fā
muletur · Et ideo quando ad hoc
ventum est tunc in suo genere ē
perfectum · Ad qđ faciendum cor
pus nostrum est triplici exercitio
assuefaciendū · scz ommium malo
rum fortissima reluctatione · diffi
cilium et arduoꝝ strennua opatī
one · ommium sensuū et mēbroꝝ
vn animi coadunatione ¶ De pri
mo dī Eccī · xxxiij · Seruo maluo
lo tortura et pedes . Item Bern
hardus · Docendus est nouus hō
sic habere corpus suum ordinatū
sicut egrū · cui etiaz multū volen
ti mutilia sunt neganda · vtilia ve
ro nolenti vltro ingerenda ¶ De
scdo dī Eccī · ix . Qđcunqz potest
manus tua instanter opare . Et
iterū · In ommibus opibus tuis
pcellens esto ¶ De tercio dicitur
Eccī · xxv · In tribꝰ beneplacitū
est spiritui meo · que sunt pbata
coram deo et hominibus · Inter q
est concordia fratrū · De quo Bern
hardꝰ · Habeat deuotus homo fa
miliā sensuū et mēbroꝝ talit ordi
natā ⁊ disciplinatā · ita vt dicat
vni veni et venit · et seruo suo
fac hoc ⁊ absqz ostradictiōe faciat
Hec tria tā diu agentes quousqz
assuefactione et grē subuentione
ostra sensum suū incipiat eum de
lectare q̄quid delectat spiritum
Quia vt ait Bern · Deordinata
natura per peccatum si ad deū per
fecte fuerit conuersa . cito recupat
quantumcūqz perdidit auersa
O ¶ Tercio resignemus aīam
deo nostrā voluntatem offerēdo
et eius voluntatem et sui vicarij
faciendo . Nā in hoc q̄ nostraz vo
luntatem resignamus et dei volū
tatem facimus · animam cuius ē
voluntas dicimur resignasse · hoc
autem si perfecte agitur triplici
impiget āmiculo · vt videlicet eaz
nunqꝫ resumamꝰ · nunqꝫ remitta
mꝰ · nunqꝫ scindamꝰ · Nā de primo
arguit Bern · eos qui in delecta
bilibꝰ resumūt ꝓpriā voluntatē
dicēs · vt quid rursū vos de vob
intromittitis · qui semel matura
deliberatiōe voluntatē vestraz de
distis nob ꝛgēdā? Hoc em̄ faciē
tes mentimur deo qđ primissimus
non soluētes · De quo dī Act · v ·
Non es mētitus hominibꝰ sed deo
De quo dī Eccī · xx · Abhominati
o est deo labia mendacia · Vnde
Prouerb · xxv · Nubes et ventus
et pluuie non sequentes vir glo
riosus promissa non oplēs ¶ Secdo
non solum promissum nostrū nō ē
resumendum · sed nec aliquando
est remittendum siue minuendum
Sic em̄ dī Eccī · xxxv · Non imminu
as primicias manus tue · per primi
cias volēs intelligi primū feruorē
in quo resignamꝰ deo nostrā volū
tatē et primittimus suā seq̄ · Ne di
catur nob illud Aggei · i · Nec dixi
stis āplius et ecce factum est mꝰ
Sed magis deuotio nostra de die
in diem debet pficere · vt veraci
ter dicatur nobis istud Genes ·
xxvi · Ibat Ysaac proficiēs atq̄
succrescens donec vehemēter ma
gnus effectus est · Qui autē hoc
non fecerit · huic dicitur in Apo
calipsi · Habeo aduersus te q̄ ca
ritatē primā dereliquisti · i · feruoꝛez
¶ Tercio voluntatē nraz nūq̄ ē
scindamꝰ añ finē vite · sed ostanꝫ

perseuerem⁹ vsq; in finem Hoc enim mandatum est in lege· vbi omne animal iussum est cum cauda offerri. Nam sicut dicitur Qa thei· Qui perseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit· ¶ Et sciendum q; hec nostra voluntas quam promisimus faciendaz deo resignata debet esse in principio laboriosa· In medio deuota siue affectuosa. In fine deliciosa· Nam de primo dicit beatus Bernardus Nouus homo qui non habet rationem ducentem· affectuz trahentem· discretionem moderantem· quadam vi vtatur in se metipsum· sicut figulus in figmēto· necessitatem sibi faciens cōtra necessitatem· et affectum sibi formans contra affectum· donec mereatur plenaz accipere delectationem contra delectationem·

¶ Secundo debet in medio esse affectuosa siue deuota· vt incipiat ei dulcescere operatio dei· Nam in hoc medio occurrit ei gratia· que coniuncta bone voluntati facit o ius dei leue· De quo Saluator Luce· Tollite iugum meum super vos et discite· quia iugum meuz suaue est et onus meum leue· Et hoc est quod dicit beatus Bernardus· Primo aliquid importabile est· processu temporis nō adeo graue· paulo post leue sētes· paulo post et delectabit· ¶ Tercio in fine voluntas erit deliciosa· quia in amore commutata fruitur bonis dei Sic enim dicit beatus Bernardus· Magna voluntas ad deum amor est· adhesio est· fruitio est· coniunctio· caritas· Per voluntas in principio vocatur amor In medio dilectio quasi duorum ligatio· In fine caritas id est cara vnitas· ¶ Nunc licet alonge post voti integratioēz dicendum est de dei remuneratoris omnium bonorum remuneratione· de qua sciendum· q; sicut nullum malum quantumlibz modicum manebit impunitum· sic similiter nullum bonum quantumlibet paruum manebit irremuneratū· q; scōm vba saluatoris dās p̄cio calicē aque frigide recipiet mercedē suā· Ideo scōz itegrationē predictorum trium habituum· scilicet rerum· corporis· et animetriplicem a deo remunerationem accipimus ¶ Nam pro rerum relictione accepimus cētuplicationē· pro corporis relictione accipimus in iudicio iudiciariam assessionē· pro voluntatis vero siue anime relictione accipim⁹ eternam glorificationem Vnde de primo cum diceret sanctus Petr⁹ Magister ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te quid ergo erit nobis? Respondit dominus dicens ad suos discipulos Amen dico vobis· q; vos qui reliquistis omnia et secuti estis me centuplum recipietis· De secundo iterum dicit· Vos qui secuti estis me scilicet relinquendo corpus· sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus israhel· De quibus sic gloriose cū christo assidentibus et iudicantibus dicitur in die iudicij a reprobis illud Sapientie quinto· Nos insensati vitam illorum estimabamus fuisse insaniam· et finem

eoꝝ sine honore. De tercio dicit i predicta auctoritate. scz cẽtuplũ accipietis & vitã eternam possidebitis.

¶ Sequitur scdz principale. scz de interiori preparatione de qua tria pertractantur. Debemus em̃ sciẽtiã vitare. intelligentiã subtiliare. reminiscentiã eleuare. Conscĩam aũt vitamus si mtimã puritatez meritorũ copiositatẽ vtutũ claritatẽ quantum possum9 oportam9. Nã de primo dr Eccĩ. xiy. Bona substantia cui non est peccatũ in sciẽtia De secũdo dr Prouerb. x. Quam9 fortium ditias parat. Et Eccĩ. xl. Vita oparij sufficientis inuleabit: et in ea inuenies thesaurũ scilicz meritoꝝ. De tercio dr Eccĩ. xliy. Sunt homines diuites in virtute De ommibus aũt hys diuitys dicitur. Thesaurus desiderabilis requiescit in tabnaculo viri iusti.

Secundo debemus intelligentiaz subtiliare. Qd iteruz cõtingit tripliciter scz si viã domini in nobis obseruamus. familiã gubnamus ipsã irreprehensibilẽ obseruamus. Primo dico intelligentiã subtiliamus si oms vias dñi veritis ad ãimã nostrã obseruamus. Hoc em̃ multum pmouet et adiuuat nos ad deũ. Qd faciebat Ps. subtiliter dicens. Audiã quid loquatur in me dñs deus & c. Vnde Prouer. viy. Beatus qui audierit me et qui vigilat ad fores meas cotidie. et obseruat ad postes ostij mei. qz q̃ me inuenerit inuenit vitã eternã & c. Vnde beatus Bernhardus. Quando dominus veniat aut quo vadat istud plane pi culosissime ignoratur. Cum em̃ hec circa nos dispensatorie sci spiritus vicissitudines vigilantissime non obseruanẽ. fit vt nec absentem desiderem. nec pñtem gloriosos. Nempe qui ad hoc recedit vt auidius querat quonã modo si abesse nescitur requiritur? a qui dignanter ad hoc redit vt sole tur qualiter digne p sua maiestate suscipitur si nõ adesse sentitur?

Secundo intelligentia nostra tanq̃ prouida matrona debet familiam suã gubernare insolentes et garrulas faũlas cõpescendo. qs tunc puide agitur si intelligentia nostra fantasmata carnalium et etiam tpalũ q̃ spiritum impediunt sb cẽsura diuinissima discipline cohibeat. sicut dicitur Sap. i. Spus em̃ sanctus effugiet fictũ & auferet se a cogitationibus que sunt sine intellectu Vnde beatus Bernhardus. Qui tam mimis familiam possidemus cum cogitationes multas sub mẽtis dominatione restringim9. ne sua multitudine animaz superẽt. ne peruerso ordie discretionis nostre principatum calcent. Et bene cogitationum turba nomine multe famlie signatur. Scimus em̃ q̃ absente dña ancillarũ linegue perstrepunt. silentium desiderant. deputate officijs operis officia negligunt. totumq̃ sibimet ordinem viuendi confundunt. & si repente domina veniet. mox q̃ strepentes linguas retinent. officia mutuaq̃ operis repetunt. sicq̃ ad opus proprium ac si nõ recesserint reuertuntur. Sic igit

si a domo mentis ad momentum
ratio discedat. quasi absente dña
cogitationuz clamor se velut gar
rula ancillarū turba multiplicat.
vt autem ad mentem ratio redie
rit. mox se confusio tumultuosa
cōpescit. et quasi ancille ad mun
dum opus se tacite reprimunt.
dum cogitationes se ad vtilitatē
subdunt. ¶ Tercio debemus in
telligentiam irreprehensibilez cō
seruare. vt cum Job dicere valea
mus. Non reprehendit me cor me
um in omni vita mea. Et cum A
plo. Nihil mihi conscius sū. Vt si
ue ingrediamur siue egrediamur
de contingentibus nihil negligā
mus. a de prohibitis nil faciam⁹
Hec tria figurata legim⁹ Thobie
x. vbi parentes docuerunt Sarā
domum ordinare. familiā guber
nare. seipsam irreprehensibilem
exhibere. ¶ V. ¶ Tercio de
bemus reminiscentiam eleuare.
quod contingit cum a peccatis in
tus leuigati in modum plume. ip
sa contemplatio eleuat nos ad de
um. In qua tria confluunt. scz a
nime nostre sursū eleuatio. dei cō
descēsio. celestium bonorum degu
statio. Que tria Exodi. xix. figu
raliter proponuntur. vbi dr. De
scendit dñs super montem Syna
in ipso montis vertice. et vocauit
Moysen in cacumē. Et sequitur.
locutus est dñs ad eum. Nam ait
dicitur. descendit dñs. tangit dei
descēsionem. Cum vero subditur.
a vocauit Moysen. tangit anime
ascensionem. Cum vero addit. a
locutus est dñs ad eum. tangit di
uinorum degustationez. Que tria
tangit Gre. exponēs p̄dictū v̄bū
cū dicit Exodi. In legis datione
dicit. q̄ Moyses ascendit et dñs
descēdit de mōte. Quid p montē
nisi contemplatio accipitur? In
quem nos ascendimus. vt ad ea
que vltra infirmitatem nostram
sunt videndo subleuemur. sed in
hoc dominus descendit. quia no
bis multum proficientibus parū
de se aliquid aperit sensibus no
stris. De hac itaq; interiori prepa
ratione profectuum dicitur Exo.
xxxix. Perfectum est omne op⁹
tabernaculi. Et iterum. in. he.
ix. dicitur Perfectum est templū
¶ X ¶ Sequitur tercium
principale. scilicet de ipsa perfecti
one. ad quam omnes alie parti
culares perfectiones ordinantur.
et hec est triplex. Est enim perfe
ctio actionis. passionis. deuotio
nis. siue affectionis. siue dilectio
nis. In hys enim tribus scilicet
actione. passiōe. mēna deuocōne
oē exercitiū hoīs otinet. Hec p or
dinē pcurrētes. Prīo dicim⁹ q̄
pfectio actōis i trib⁹ consistit. scz in
bonoz opm que facta sūt obliuio
ne. anteriorz extēsione. in otinua
a auida intētionis opatione. Hec
tria faciūt opa nīa pfecta. Prīo
dico q̄ poz bonoz obliuio adiui
uat opa nīa vt fiāt pfecta. a hoc
otingit. cū q̄tūcūq; bō facit ipsa
p⁹tgū picim⁹. et tāq; oblita mi
chil ea pemit⁹ curam⁹. Ad facere
monemur Gen. xli. Obliuiom cū
cta trahāt retro abūdātia deut.
ix. Ne dixeris i corde tuo ppt iusti
cias meas dedit mihi dñs hāc trā
sligrēdā Ad veritas monz i euā.

dicẽs. Cum fecerítis ómía que
præcepta sunt vobis dicite seruí
mutiles sumus. ℣ Secundum ad
iuuans ad perfectionez operũ no
stroz ꝯsistit ín anteriorum exten
sione. vt videlícet auído cõnatũ
ad agẽda extendamur tangꝫ p
us míchil tom fecerimus De quo
dicit Eccs. ix Quecũqz potest ma
nus tua facere ínstanter operare.
Et iterũ Eccs. xxxi. Jn ómí ope
tũo esto velox. ℣ Terciuz faciẽs
opa nostra perfecta ꝯsistit ín con
tínua et auída opationis íntenti
one. vt cum lassati et fatigati defi
cimus ín opere. affectu tamẽ co
nandi nunqꝫ deficiamus. sed pre
mímio desiderio a ideficiẽti conatu
nec ea que fecimus vel iam faci
mus pẽnitus míl curem9. sed sem
per velim9 pluscꝫ possumus ope
adimplere. ne maurram9 illõ ím
properium Jheremie. Nec iuxta
vires conatus est facere. De hys
tríb9 simul sũptis dicit Apl9 ad
Philippenſ. nn. Nõ qꝫ iã apprehẽ
derim aut pfectus sim. Et subiun
git. vnũ aũt est necessariuz. que
retro sũt oblitus ad ea q̃ ꝓra sũt
me extendens. Qđ expoit Ber.
dicẽs. Jn verb Apostoli perfecte
declaratur. qꝫ perfecta eorum que
retro sunt obliuio. et perfecta ín
anteriora extẽsio. ipsa est hoímis
iusti ín hac vita perfectio. ℣
Secũdo dico qꝫ est perfectio passi
ois Cũ em multi scdz diuersitatẽ
affectionuz diuísimode súas passi
oẽs patiant. mẽ illas ẽ tam aliqꝫ
sufferẽtia tã nobilis et tã scã. vt
ín gne passionũ locũ obtineat per
fectionis Que videlicz passiones
vt perfectionis terminũ attigãt
sunt tribus floríb9 decorande. vt
sufferamus. ínnocẽt. gaudent.
cõstanter. ℣ Pro dico nrẽ passi
ones sufferantur ínnocẽt. vt qꝫ
quid nobis a deo vel ab homine
ínflictũ fuerit cum culpam nõ ín
uenat quaz purget gratiam au
geat ín afflicto. sicut beato Job
legim9 euenisse. Jn quo cũ culpa
non esset que corrigeretur ómis
substantia eius sibi extítit dupli
cata De q̃ passiõe dr Job. ix. Nõ
de pẽnis ínocentũ deus videt. Qđ
exponẽs Greg. Si rísũ dei beat9
Job leticiã suã appellat tũc tãto
suauius de pẽnis ínocentũ vñs vi
dẽt letati q̃to nos ãpli9 videt ín
nocẽtes. Naz quasi qđam ex pe
nis nostris ei gaudium facimus
cũ pena culpã non mouent quam
castigat. sed ex ea grã et gaudiũ
cumulatur. Nam pena que ín no
bis peccatoribus culpã punit. ín
ínnocẽtibus gratiã auget. Dic
.i. Pet. ij. Hec est gratia si pter
ꝯscientiam dei sustinet quis tristi
cias patiẽs ínuste. Que enim est
gloria si peccantes colaphizati fue
ritis. sed si bene facientes patiẽ
ter sustinetis. hec est gratia apud
deum ℣ Secundo passiones suffe
rantur gaudenter. qđ nobis erit
facile si attendamus cumulum
meritorum quem nobis ínsinuat
dominus Mathei. v. dicens. Be
ati estis cum vos oderint hoímes
et. vsqꝫ Gaudete et exultate. ec
ce enim merces vestra multa est
ín celis. Cui ꝯsonat Jacob9 dicẽs
Oẽ gaudiũ estimate frẽs cũ i tẽp
tatiões varias iciderítis ℣ Scio

fufferẽde fũt cõſtanter · qđ fa
cile nobis erit ſi et paſſionis bre
uitatem · a fructus eternitatem
perſpicimus Nam de primo dicit
Angelus Thobie · v · Forti animo
eſto ī pximo eſt vt a deo cureris
De eternitate autem premij dici
tur Eccī · xxxi · Et erit illi gloria e
terna De vtroq; aũt dicit Apoſto
lus ad Corinthios Io qđ momen
taneum a leue tribulationis ī p
ſenti ſupra modum in ſublimita
te eternum glorie pondus opera
tur in nobis . B. Sequitur
videre de tercia pfectione que eſt
deuotionis Vnde tres pticulares
deuotiones ad eius cõfluunt per
fectionem · cõſtat enim ex carita
tis inflãmatione · corpalium a ſẽ
ſualium extinctione · vocalis ora
tionis defectione Dec per ordinez
ꝓſequẽtes Primo dicimus q; ad
perfectionẽ deuotionis neceſſario
requiritur magne caritatis inflã
matio · qđ cõtingit cũ vocaliter o
rãtes vel mẽtaliter meditantes ·
ex ſpũs ſancti gratia tantũ pfici
mus · a ī bona domini tãtum p
ordinẽ · quouſq; deuotio diuims
ſtillicidijs irrorata · et qđ ãplius
eſt inebriata neſciat q̃o loquatur
Od pulchre legit figuratiz Pri
mo Regũ vbi de Anna matre ſa
muelis legim? · q; orans tantum
labia eius mouebãt · eſtimabat q;
eã Heli ſacerdos temulentã · di
cẽs ad eã · Quouſq; ebria eris · di
gere pauliſper vinũ quo mades
De qua deuotione dicit Hern̄ · Fla
grãs amor pſertim diuin? cũ ſe ī
tra ſe cohibere nõ ꝑualet nõ attẽ
dit quo ordine q̃ lege vbor; ebul
liat . C. Sedm ad pfectiõez
deuotionis facies ẽ illa · cũ iã dic
ta deuotio ī tãtũ vlteri? pficit ·
quouſq; oia corpalia ſẽſibilia a ō
mũ ymaginabiliuz fãtaſmata ab
oculꝰ cordis ꝑmit? euaneſcũt · ni
hil ōmo ſentiẽs pt̃ deũ De hac de
uotiõe dicit Aug? · Ad hoc dẽt co
nari oĩs q̃ tẽdit ad pfectioẽz · vt
nõ ſolũ concupiſcẽtie minuat̃ ſenſi
bilia extinguat̃ · Et ſbdit qđ em̃ ẽ
pfectio hom̃ ī conſũptio mali · De
hac deuotiõe Ber · Heb? concupiſci
bilib? nõ teneri hũane vtutis ẽ ·
corpor; vero ſil'itudinib? ſpeculã
do nõ inuolui ãgelice puritatis ẽ ·
Hic dicit ī collationib? prm̃ An
thom? Nõ ẽ pfecta orõ ī q̃ ſe mo
nach? · vel hoc ipm̃ qđ orat ītelli
git Tertiũ facies ad pfectionẽ
deuotionis ꝓſtit ī orõis ſiue lo
cutiõis oĩmoda defectiõe vt ī di
uinis et ī bonis dm̃ tã pfũde hõ ab
ſorpt? ꝑmit? michil loq̃t̃ Et hoc
itẽdit dns Mathei q̃dã exhortãs
q̃ vitã ſuã ī quiq; talẽtis bñ diſpẽ
ſauit cui; dixit Euge ſerue bone ·
vſq; · itra ī gaudiũ dm̃ tui Ac ſi di
ceret Quia bñ diſpẽſaſti exteriora
nũc ordo poſtulat · vt ad īteriora
te ꝓferas gaudia dm̃ ꝑplãdo ·
D Qđ expoñens Aug? dicit
Qui intrat in te intrat in gaudi
um domini ſui a habebit optimũ
in optimo . De hac obmuteſcen
te deuotiõe dicit Gregori? Tũc
facundus deo loquimur cum in
eius laude obſtupeſcendo obmu
teſcimus .

Sermo · lxvij · De ſancto Bartho
lomeo apło ſermo primus ·

Vos estis qui permansistis mecū in tēptationib⁹ meis Luce xxij. Dicit Gregorius. Qđ valde ex dolore ipor tabile ostenditur. ex prouida cō sideratione remunerationis leui gatur. graue namq; qđ fustinet estimatur. sed leue hoc per premij consideratione pensatur. Deus itaq; sciens Apostolos et p⁹ Apostolos electos dei mlta passuros ipsos obicies eis remunerationis premium consolatur dicens ꝺbū ꝓpositum. Vos estis qui permā sistis ac̄. In quibus verbis tria i qui ramus et inquirendo ꝓpona mus. scz litterale intelligentiā. temptationis permanentiam. ē munerationis sufficientiam. Pri mum ibi Vos estis ac̄. secundum ibi. in temptationibus meis. ter tium ibi. a ego dispono vobis ē gnum ac̄. ¶ E. Primo er go inquiramus quid sit dicere. Vos estis qui permansistis mecū Si em̄ ꝑsideremus tempus i quo dñs hec verba dixerat. adhuc mo dicū discipuli passi erant. ꝑ sub a lis p⁹ magistri ab omni pressura et turbationis grauamine tuebā tur. in tantuz vt de pharaseis ca lūpmantibus. q; non sicut Johis discipuli ieiunarent. benignus magister eis tacentibz excusauit eos dicēs Mat. ix. Non possunt filij sponsi lugē q; diu cum eis est sponsus. in tantū penitus michil patiebant. vt cū dicerz eis Luce xxij. Quando misi vos sine pera a fine saculo nunquid aliquid de fuit vobis. Responderunt q; non Sed esto q; aliquid passi sint. tūc debuit dicere. Vos estis qui per mansistis i tēptationibus vestris non meis. Ad qđ sciendū siue di cat hoc de suis tribulationib⁹ siue discipulorum passionibus miseri corditer dixit. Vos estis a ē. Nā ab eo tpe quo collegit eos in di scipulos multa opprobria multa vitupia ꝺtēptus et humliationes pertulit dominus. in tm̄ vt multi ex iudeis quos similiter i discipu los elegerat abissent retrorsuz. vt cuz de manducatione et corpo reis et sanguinis sui diceret Joh. vi. dixerunt multi. Durus est hic sermo quis poterit eū audire. a sequitur ñ lōge post Ex hoc multi discipulorz eiꝰ abierūt retro. a iā cū ipso non ambulabāt. dixit er go ad duodecim. nunquid a vos vultis abire. Respondit Petr⁹ pro ommibus. Ad quem ibimus verba vite eterne habes. et nūc cognouimus et credimus. quia tu es cristus filius dei viui. Ideo nunc recte dicitur Vos estis qui permansistis ac̄. Qđ si obiciatur q; non permanserunt. q; dicitur Mat. xxvi. q; relicto eo omnes fugerunt. Ad qđ dicendum. quia redierunt non reputatur eis pro recessu. Hinc dicitur i Paral. q; omnes reges iuda preter Dauid Ezechiam Josiam. non q; illi non peccassent. sed q; i peccato nō permansissent. Sic per Ezechiel. in. dicitur. Si impi us egerit penitentiam ommium iniquitatum eius non recordabor amplius Bernhardus. Qđ ipse michi imputare non dedecuit sic est ac si nō fuerit. Sic patet quō

cū xp̄o Apostoli in suis temptati
onibus permāserunt. Si vero cri
stus predictū verbū dixit de passi
onibus discipulorum. non minus
veraciter dixit eis. F
Nā sic se habet xp̄c ad omnes ele
ctos suos. sicut caput ad mēbra
siue corpus ad membra. Si ergo
manus vel pes vel aliqđ aliud mē
brum infirmatur vel vulneraē.
non dicimus pes meus vel man9
mea infirmatur. sed poti9 ꝺsueto
modo loquendi dicimus. ifirm9
ego sum vel vulneratus. Sic q̄c
quid mēbra xp̄i patiuntur xp̄c se
veraciter dicit pati. Vnde Aug9
xvin. dicit xp̄c. Aō vim ex mim
icis meis fecistis michi fecistis. si
ue sit illud bonum siue maluz. pp
ter quod Saulo persequenti mē
bra xp̄i dixit Actu. ix. Saule sau
le q̄d me psequeris. nō dixit me
os sed meipsum. Vnde Gre. dicit
Deus cotidie patitur omne qđ a ē
probis eius electi lacerantur. Et
quāuis hui9 corpis qđ nos sum9
tam dudū caput se super omnia
liberū i celū extulerit. reprobor
tamen vulnera adhuc per suū qđ
deorsum redemit corpus sentit. Ju
ste ergo dicitur. Vos estis qui p
mansistis mecum in temptationi
bus meis. Ac si dicat. Tribulatio
nes quas licet vos ip̄pio vrō cor
pore sufferatis. ad salutis tamen
vestre cumulū dico meas. Sz tūc
ap̄li9 arguit. q̄ dicē debuit Vos
estis qui pmanebitis mecū et nō
pmansistis. vt futuras eor passi
ones quas nullus adhuc illo tpe
quo loquebatur ista ptulit. p ve
bū futuri tpis designaret. Ad qđ
dicendū q̄ remunerator deus nō
a principio nec a medio actionis
sed a fine ꝺsūmationis electos et
dilectos suos remunerat. & ideō
debuit a verbis futuri temporis de
nominare. quos voluit a futura
passione remunerare. Deus enim
q̄ nouit futura sicut p̄terita elēos
suos ab eterno intuet. Nō sicut i
cipiunt ei seruire. sed sicut perfici
unt qđ cepērūt. Vnde ē qđ de Pau
lo dicit Actuū. ix. Vas electionis
ē michi iste. nō dixit erit cū adhuc
actualiter hoc nō esset. Vnde Aug9
Nō q̄d sis. & q̄d esse desideres atte
dit de9 si tū tu q̄tū potes satagis
vt eē merearis qđ nondū es Vnde
Gre. A dño sepe qđ futurū ē pre
teritum describit. q̄a q̄c q̄d fortis
est in opere futurum. intuis iam
factum est in predestinatione. q̄
quia certe q̄ sunt futura nouit.
nō tam facienda insinuat q̄p q̄ fa
cta iam narrat. Et q̄ btūs Bar
tholome9 apl9 multas passiones
sufferēs in omnibus inuictus per
māsit. Quia sicut in passione sua
legitur. fustibus primū est cesus
dein excoriatus. dein decollatus.
Ideo hoc pn̄s euāgeliū de tēptati
onis pmanētia. Et q̄ null9 ele
ctor sine tēptatiōe victur9 ē sup
ra. Ideo quō i ea vsq̄ i finē pma
neat fidelit ē dicendū. Sciēdū ergo
q̄ i ea virilit plista9. scuto verita
tis sum9 vndiq̄ munēdi. sic enim
ait Pn̄s. Scuto circundabit te ve
ritas ei9. Qđ exponens Bern.

dicit. Quia circūdati sumus vndi q; tēptationibus. vt merito to ta vita nra temptatio appelletur. necesse est scuto circūdari. vt sit nobis a dextris et sinistris ante a tergo. scutū aūt dñi dictū est veri tas eius. ℣. Si ergo g̃ uis temptatio irruat sup nos. q etiam subuere et subuertere m neā. iamq; totā domū mentis nra tere videat. tūc scutū veritatis ré tro nos hoc est ad passionē dñi p tendamus. Qđ tam in figura q̃ in scriptura facere edocemur. In figura sicut Numeri legit. q filii isrl a serpentibz lesi iussi sūt serpē tē eneum in palo suspendere. et illū intueri et sic liberabātur. Sic qui g̃uibz temptationibz mordet xp̃m in palo crucis suspensū respi ciat. et continuo liberabit. Dicit em Gre. Quicquid ꝑpinat tpalis ad uersitas facile erit. si cogitemus quid p nob biberit in cruce. qui nos imitat ad regnū. Bernar. Quid dirū vel durū tibi esse potest cū recordatus fueris quid sustinu erit pro te auctor mundi. nōne si cō ferrent in me oēs vite filiorū Ada et ōnes dies seculi et labores om nū hoīm qui fuerūt sūt vel erūt. nihil essent ad ꝓpationē corporis illius. ℣. Secundo scutū veritatis exhibeamus ante nos. cogitan tes mortis periculū. dei districtū iu dicium. quo omnia peccata que per temptationes et tribulatiōes hic non diluimus strictissime in nu mero ponere et mēsura iudican tur. testante Isaya qui dicit Po nam iudiciū meū in numero pon dere et mēsura. Hoc scutū ante nos exhibendum hortat nos Sapi ens dicēs. Memorare nouissima tua. hoc est mortis horrorem. iudi ry tremēdi valde diserimē. et in eternū nō peccabis. ℣. Tercio tri bulati scutū veritatis infra nos hoc est ad infernū ꝓtendam9. co gitantes q̃ melius est hic modicū castigari q̃ in inferno eternali cruciari. melius est in foro miseri cordie leui flagello purgari. q̃ oporteret in inferno in perpetuū malleari. Qui em vt ait Job tim pruinā tenuis tribulationis. irru et super eum mix eterne damnati onis. gaudentes ergo sufferam9 presentes temptationes. q̃ ipse sūt certum signum eterne exactio nis. Quia vt dicit Isaum propha ta. Non consurget duplex tribu latio. sed istis susceptis dicit nob de9 id qđ sequit. Afflixi te et non affligam te vltra. et nūc auferam ygam de dorso tuo. Propt qđ di cit Ber. Nullū testimoniū credi bilius. nullū signū certius exactio nis eterne calamitatis. q̃ qđ ait Ps. Corripiet me iustus in misericordia Cū em vt ait Job. luet hō omnia quē fecit. in infinitū melius est hic in foro misericordie luere breuit et tenuit q̃ in foro diuine iusticie eternalit et g̃uit. ℣. Quarto castigati scutū virtutis sue sū sup nos ad celi gaudia etiam9. estimantes animates celestes spūs ministrationē. scōr̄ angelor̄ associatioē. ꝑpetuā mansionē. eternā gloriationē. infinitā oīm bonor̄ inebriatio nē. ad q̃m neo vnq̃ puenit nec p uenire potuit. n̄ q tribulacōibz volq; ad minutissimū puluerē pleissime

purgatur. Nūa vt dī Sapie Nihil intrat in illā coīquinatum a nemo ingredīt regnuz celoz nisi tribulatus fuerit in hac vita Juxta illud Actuū. xiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū dei. Ds si omnia patemur que vnqz passi sūt sancti martires ab inicio mundi vsqz in finez eius. non sunt tamē vt ait Aplus odigne passiones huiꝰ tē pois ad futurā gloriā que reuelabitur in nobis. Unde qz ex quolibet minutissimo passo infinitam gloriā pmeremur. Juxta illd Apostoli. ij. ad Corī. Jo qd ē momentaneum in presenti a leue tribulationis nostre supra modū in sublimitatem eternū glorie pondus operatur in nob. Quis ergo scutū veritatis exhibēs ad hec qtuor locā murmuret āplius dicēs impatienti illd Ds. Qm ppter te mortificamur tota die estimati sumꝰ sicut oues occisionis. Cum p vno istoz possemꝰ libenter per mlta milia annoꝝ grauissime tribulatiz. Hos considerantes accingamus sicut viri lumbos nostros a stanter dicamus. Qm ego in flagella paratus sum ac. Quia vt dicitur Judith. viij. Omnes q deo vnqz placuerūt per multas tribulationes trāsierūt fideles. Uns itaqz taliter ofideratis si sane mētis fuimꝰ. non solū patienter sed etiaz libenter immo gaudenter cum domino in suis tribulationibꝰ pmaneam? R. Tercio dicē dū est de remunerationis sufficientia. q tangit in hoc qz in pcō tre mate subiungit cū dī. Et ego dispono vobis ac. In qbus verbis permanentibus cum eo in suis tēptationibus pmittit deus triplex bonum. scz intimissimam sue dilectionis exhibitionem. omniuz bonorum habundantissimam ppara tionez. voluptuosissimam omniū delectabilium fruitionez. Primū ibi Ego. secundum ibi. dispono. tercium ibi. vt edatis. Primo p mittit intimissimaz sue dilectionis exhibitionem Quid em iocūdiꝰ. quid delectabilius. qd mirabiliꝰ qz qz ipse paterfamilias ex nimia sua dilectione ibi seruit ad mensam electis suis et dilectis. quos ad tam nobile et plenū omni felicitate conuiuium inuitauit? Quis non omni stupore admirandū diceret. si rex omnipotēs medicos inuitaret ad prandium. et illis consedentibus ipse ministraret? In quo facto ōni gaudio perfluemus. videntes qz tanti nos estimat vt in hac sua dilectiōe se effūdat ad tam indebitam erga nos dilectionem. vt nobis coniuantibus ipse quasi seruīe videatur Et hoc est quod promittit veritas Luce duodecimo. Amen dico vobis qz precinget se et faciet illos discūbere ac. Ds exponit beatus Gregorius dicens Precinget se. i. ad retributionez se preparat. faciet eos discumbere. i. in eterna requie vel quiete refoueri. Discumbere quippe nostrum in regno quiescere est. Secundo sic ministrans exhibet nobis omnium bonorum copiosissimā pparationē. qd itelligit i hoc vbo dispono. Dispono i dē ē qd diūsa ponē Jbi em ppoīt

nobis ſeculum de ꝓpꝛijs meri
tis comparatum · ſecundum ſecu
lum de meritis ſanctoꝝ ꝑticipa
tum · tertium de meritis xꝑi ſuper
erogatum · dicetq nobis deus ex
pleno affectu ſue dulcedims illud
Cant · v · Comedite amici bibite
et inebriamini kariſſimi Quod ex
ponens Ber · dicit · Comedimus
in cælo ꝑma de ꝓpꝛijs meritis pro
uenientia · et bibimus de humani
tate xꝑi in nos irrorantia · ſed ine
briamur · i · ab omni quod ſumus a
lienamur per bona diuinitatis in
nobis vndiq confluentia · Tercio
de bonis iam dictis diſpoſitis et
nobis ꝓpoſitis habemus voluptu
oſam omniu delectabilium fruiti
onem · que ſuperefluēs voluptas
ex hoc maxime prouenit q̄ omni
bus bonis dn̄i in toto quod ſumꝰ
vndiq et in omni parte perfrue
mur · Sic em̄ vt ait ſcriptura · deꝰ
erit omnia in oibus · cum omnibꝰ
bonis ſuis erit in omni quod nos
ſumus · Hoc ipſe nobis preſtet q̄
viuit aē ·

Sermo · lxviij · ¶ De ſancto Au
guſtino Sermo ꝓmus ·

Homo quidam peregre ꝓ
ficiſcens ꝛc · Math · xxv ·
Dicit Bern · q̄ dignū val
de eſt vt quibus a conſtitutione
mūdi preparatum eſt regnum ·
ipſi etiam regno ſe non negligāt
ꝑparare · Quō aūt hoc facere de
beamus docet nos dn̄s in parabo
la hic expreſſa Nā vt ait Grego ·
Ipſe eſt homo qui peregre ꝓfectꝰ
eſt · tradens ſingulis nobis bona
ſua · vt p eadē bona talia lucre
mūre a mercēmur eterna · vt qs gra
tis datūrꝰ erit leuibz laboribz me
reamur · Dedit aūt vni q̄q talē
ta · alij duo · tercio vnuz · vt vni
ens in tpe ſuo ſciret q̄ fidelitate v
nuſquiſq negociatus eſſet · Per
hec quinq talēta quinq dona in
telligimꝰ · q̄ ſi ad lucꝝ ꝓmimꝰ vt
debeꝰ · alia q̄q talēta in infinitū
meliora lucrabimur · ipſo tn̄ q̄ do
na ꝓtulit adiuuāte · ℣ ·

¶ Sūt aūt hec talēta · noſipſi · nr̄
ꝓximꝰ · tēpus · mūdus · deꝰ · Que
ſi ad luc̄ ponimꝰ vt debeꝰ a opte
in infinitū lucrabimur meliora · Tūc
aūt ſinguł talētis bn̄ vtimur a p
ſequēs bonū lucꝝ acquirimus ·
cū ſinguł vtimur ad talē vſū ꝓt
quē ipſa nobis a dn̄o data ſuꝰ de
dit aūt deꝰ nobis noſmetipſos ad
ſanctificandū · ꝓximū ad exercitā
dū · tēpus ad lucrandū · mūdū ad
ſpeculandū · deū ad amandū · ℣ ·

¶ Dnō ergo videamus ad q̄d a
ꝓt q̄d deꝰ nob dedit noſmetipſos ·
hoc aūt fecit vt p eū creati p vite
ſanctitatē ad ipm reddeamꝰ · a apō
deū eternalit maneaꝰ · Ut tā figu
ra q̄ ſcriptura ꝓbaꝛe poſſuꝰ euidē
ter · Et ꝓmo figura · ſcz p colūbā
Noe · quā ideo de archa emiſit · vt
ad eum reuerteret · ſic deꝰ emiſit
nos de archa cordis ſui · i · quo abe
rno fuimꝰ ꝑdeſtinati · vt i hac vita
p eiꝰ atq nām meritu ſanctificati
rediremꝰ ad eū a cui eo eternalit vi
uem̄ꝰ · Hoc etiā ondit p ſcripturā
dicit ei Apꝰ · ad Ro · viij · Quos
prędeſtinauit hos a vocauit · quos
aūt vocauit hos a iuſtificauit · i · p
dei gratiā a hōis meritū · quos au
tē iuſtificauit hos a magnificauit

per gloriã. Idem. i. ad Thessal. iij
Nõ enim vocauit nos deꝰ in imũ
diciam sed in iustificationem. vñ
sicut preuenit nos deus in creãdo.
sic etiam preuenit nos in sanctifi
candõ. Vnde beatus Bernhardꝰ
Ad deo et ad deuz conditus est ani
mus rationalis. vt ad ipsum sit
uersio eius. ꝙ diu ergo hic viui
tur ꝙ ꝑpius potest accedat ad eũ
similitudinẽ. a quo sola discedit
dissimilitudinẽ. vt sit hic sanctus
sicut ipse sanctus est. et in futu
ro beatus sicut ipse beatus est.
Et quia deus et omnis familia e
ius pariterꝙ mansio celestis et õ
nia eius sancta sunt. oportz nos
qui ad eandẽ mansionem ꝑpetuo
possidendaz vocati sumꝰ similiter
esse sanctos. ꝓpter qđ hortatur
nos deꝰ dicẽs. Sci estote qm ego
scus sũ Dedit ergo nob nosmetip
sos et posuit nos in hac vitã vt sã
ctificemur. vt hic scificati puem
amꝰ ad perpetuã btitudinẽ. Sz ne
tausaremur de huiꝰ scificationis
difficultate ꝑuenit nos ꝑꝰ sanctifi
cãs suis laboribus et expensis in
baptismõ quẽ dedicauit in spũ sã
cto cũ sanctis verbis. et cum sua
passiõe pariter et eius morte Nã
ꝙ de spũ sancto dedicatus sit. pa
tet ꝑ columbã que descendit in bap
tismo super xpm. Qđ etiam ex sã
ctis verbis baptismus dedicatur.
patet per inuocationem sce trini
tatis. Et ꝙ etiã ex passiõe et mor
te xpi dedicatur. patz per Aplm dicẽ
tes. Quotquot em baptizati su
mꝰ in morte ipsiꝰ baptizati sumꝰ.
Ad Ro. vi. Et sic scificati sumus
fine nobis in baptismo per deum
nrm. Nichil amplius a nob petẽs
nisi vt eandẽ scificationẽ in nobis
obseruemꝰ. nec amplius aliquid
a nob requiritur. O Qđ
si hãc scificationẽ in nob sedamꝰ
per peccm. necẽ est vt nob ex ꝓpri
is sumptibus aliud baptisma cõ
secremus. non ꝙ ex solo nostro
aliquid dsecrare valeamus. sed
ꝙ nostruz superadditiz nos pote
rit iterum sanctificare. Oportet
enim ad instar et similitudinẽ pri
oris baptismatis aliud baptisma in
staurare. ex spiritu contritionis.
verbis confessionis et supplicationi
bꝰ et ꝓpriis passionibus et labori
bus. que coniuncta prioribꝰ nos
sanctificant iterato. Et hoc ẽ qđ
dicit Aplus ad Heb. x. Volunta
rie nobis peccantibus ia nõ relin
quitur nob hostia ꝓ peccato Xpc
enim resurgẽs ex mortuis iaz nõ
moritur. Qđ exponẽs btus Ben.
dicit. Cuo voluntarie peccanti ia
non relinquit hostia ꝓ peccato. ñ
qꝛ nõ illi denuo crucifigitur xpc.
non oplantatur iterũ similitudi
ni mortis eius per baptismũ? sed
ꝓpria ab eo vnda lacrimaꝝ exigi
tur ꝓpriã baiulaẽ crucẽ. ꝓpria mẽ
bra mortificare. ñõ ꝙ ꝓpria cuiꝙ
satisfactio sufficiat. sed nostra ad
dita ꝑori valeat. qꝛ misi cõpatia
mur non oregnabimus. P
Scõm talentũ qđ ad lucrãduz
nob otulit deꝰ est nẽ proximꝰ. vt
cũ in deo imediate nos exercẽ nõ
possumꝰ. exerceamus nos in ꝓxi
mo ꝓpter deũ Nã qcqđ de genere
virtutũ et beneficiorum bonorũ a
maloꝝ illi impendimus deus ꝑpu
tat sibi factuz dicens singul nob

illud Mathei. xxv. Qđ vni ex mi
nimis meis fecistis mihi fecistis.
Vnde est qđ Saulo persequenti ele
ctos suos dixit. Saule saule quid
me persequeris? Qui ergo deo pla
cere desiderat. exerceat se in bond
erga proximū. et sufferat mala
prīmi. et deo nouerit satisfactuz
p opa. Nā qui diligit prīmū bona
opa operat et mala opa detestat.
Quia de prīmo dicit Apl̄s. ad Ro.
xiii. Qui diligit prīmū legē iple
uit. Nā nō adulterabis. non occi
des. et si qđ est aliud mandatū in
hoc vbo instaurat. De scdo idez
dicit. Dilectio prīmi malū nō ope
ratur. et ideo mandatū de dilecti
one dei et prīi tā in veteri qđ in no
ua lege strictissime est mandatū.
Nūqđ em̄ deū se reputat diligi nec
amorē nīm accipit nisi propt euz
prīmū diligam⁹. Vnde Ber. Sol
ue tributū amoris et deo noueris
satisfactū. Plenitudo em̄ legis ē
caritas legē otinens et pphetas.

Q. Propter qđ sciēdū
qđ ad diligendū prīmū deū dedit
nobis triplicē mensurā. vt vide li
cet diligam⁹ eū sicut dilexit nos
deus. a sicut diligim⁹ nosmetipos.
et sicut alterutz se diligūt mem
bra nīa. Deus aūt dilectionē suaz
erga nos pbauit triplici argumē
to. Deus tantū nos dilexit. vt p
nobis daret res. corpus. et ani
mam. Naz de prīmo et tercio dicit
Jeremias. xii. Reliqui domum
meam. dimisi hereditatem meā.
dedi primū. et dedi dilectam ani
mam meam in manibus inimico
rum. dedi terciū. De scdo aūt di
cit Ysaye. Corpus meū dedi percu

tientib⁹ et genas meas vellentib⁹.
faciem meam nō auerti ab inve
pantibus et conspuentibus in me
Sic et nos debemus res corpus a
animam pro fratribus ponere. di
cente dño Johannis. xv. Hoc est
preceptum meum vt diligatis in
uicem sicut dilexi vos. Gregoriꝰ
Hoc debem⁹ exhibere proximis.
quod a deo indignis nobis cōspi
cimus exhiberi. Secunda mensu
ra qua debemus proximum dili
gere sumus nosmetipsi. dicente
domino Math. xxii. Diliges prox
mum tuum sicut teipsum. Hec
autem dilectio erit trimembris.
Sic enim diligim⁹ nosmetipsos.
vt omē bonum nobis cupiam⁹.
a nullum malum nobis fieri veli
mus. vt magnum bonum nobis
plusqđ proximo paruum desidē
mus. qz magis bonū magis desid
rabile est. Sic proximo omne bo
num et nullum malum velimus.
et maius bonum proximi plus
qđ in nobis paruum cupiamus.
De primo Math. vii. Quecunqꝫ
vultis vt faciant vobis homines
hoc facite illis. De secundo Tho
bie quarto. Quod tibi non vis fi
eri caueas ne alq facias. De ter
cio dicit beatus Bernard⁹. Si nō
magis ad maiora dei lucra gaudeo
que per aliuz fieri comperio qđ ad
mea parua. patet me caritatis ar
dorem non habere. Qđ si dixerit
quis difficile ē quemqđ pl⁹ gaude
re de alieno magno bono qđ pro
prio paruo. auertas faltem ex
hoc excellentiam sponse que gloz
ietur de ꝓximi caritate. Tercio membra ita se mutuo

diligunt vt vnum pro reliquo se exponat sic et nos ac̃. R

Tercium talentū est ipsum tempus qđ dedit nobis dn̄s ad lucrandum. qđ ita ꝓprie est nostrum vt si illud perdam⁹ pderem⁹ nosmetipsos. Vnde Seneca dicit. Omnia q̃ habem⁹ aliena sūt. solum temp⁹ nostrum est. Et ideo dicit Aug⁹. Oē tempus tibi ipensum requiri tuū a te q̃liter sit expensū. Verum q̃ obsulit Sapiēs Eccī. nn. vt tp⁹ obseruem⁹ dicēs. Fili obserua tp⁹ Sciendū q̃ triplex ē tēpus. scz p̄teritum presen⁹ et futurum. que sunt cū mag̃ sollicitudine seruanda. Nā preteritum cum dolore. p̄sens cum labore. futurum cum timore est sollicite obseruandū. T

Primū tempus scz preteritū ē obseruandū cū dolore reputātes q̃ sine fr̄a transierit. dicentes illō Ezech. Necogitabo tibi oēs ānos meos in amaritudine aīe mee Et illud Job. vn. Dienses vacuos enumerauit michi. Qđ expōit Gregorius dicens. Tēpus vacuū trāsire est tēpus sine merito expendisse. T Scōz tēp⁹ scz pñs obtuā dū est cū labore. vt cū preteritum poss̄imus saltē pñs tēp⁹ ad expendendū valēt viriliter attingam⁹. qđ Sapiēs āmonet Eccī. ix. Qđcūq̃ potest man⁹ tua facere instanter operare. q̃ nec opus nec ratio nec sapiētia erit apud īferos quo tu ꝓperas T Terciū tp⁹ futurū ē obseruandū cuz timore. nescim⁹ enī q̃d nobis in illo euenīet Eccī. iij. Fili memorare nouissima tua et in eternū nō peccabis. Qđ expōnit Bernhar. dicens. Vere fūt mors iudiciū iehēna. et sb̄iungit Quid horribilius morte? quid terribilius iudicio? nā iehēna michil pōt itolerabilius esse vel cogitari. De hys tribus tpib⁹ dr̄ Eccīs. in. Est tēpus flendi. est tempus ridendi. ē tēpus lapides colligendi. et ē tēpus puidendi. Primū est p̄teritū cuius pditio merito ē deflenda Scōz ē pñs in quo lapides merito rū fūt colligēdi. Terciū ē futurū qđ cū omni sollicitudine ē puidendū. De quo dr̄ Deut. xxxn. Vtinā sapent et intelligerēt ac nouissima puiderent S T Quartus talentū est iste mūdus quez dedit nob deus ad spectandū. In quo tria ꝑsiderem⁹. que ipsū mūdum reddūt otēpnendum per omnia. scz eius defectionem. infectionē. deceptionē. De ꝓmo dicit in cano. Johānis. n. Mūdus trāsit et cōcupiscētia eius. Qđ exponēs Gregorius dicit. Ecce mūd⁹ q̃ diligit fugit. vbiq̃ mors. vbiq̃ desolatio. vbiq̃ luct⁹. vndiq̃ pauimur. vndiq̃ amaritudine replemur. et cū cecā mēte ei⁹ amaritudinē ama⁹ fugientē sequimur. labēti inhere m⁹. et q̃ labentē retinē n̄ possum⁹ cū ipo labimur. quē cadentez tenē nō possum⁹. De scdo scz ei⁹ infectiōe patz ad sēsū quō ei⁹ amatores inficiunt vitijs a peccis. Qui videlicz mūd⁹ describit Sap. xnn vbi dr̄ Alij⁹ alīū p iuidiā occidit. aut adulterās otri stat et dia cōmixta sūt. Et sequit sanguis. hoī cidiū. furtū. fictio. corrupti o. īfidelitas. ebatio. a piurīū. tumult⁹ honor dīn̄ imēoratio. aiaꝝ inquinatio. nuptiaꝝ ipstātia. ipudicicie Ex

quorum ommium cõsideratione merito vilescit nobis mundus. vt simus de numero illoꝝ de quibus dicit Ap9. qꝝ sunt quidam q̃ vtuntur hoc mundo tanq̃ non vtantur. T. De tercio iterum, scz de eius deceptione. patz ad sensum. qꝝ suos decipit amatores. Promittit em̃ sufficientiam. quam nulli vnq̃ homim̃ persoluebat. quis em̃ de hys que mundꝰ dat satis habuit? Et est ratio. qꝝ aia ad ymagim̃ dei creata nullis vnq̃ rebus saciari poterit nisi deo. Quia cera impressa sigillo. nullo vnq̃ sigillo alio applicari poterit nisi primo. V. Quintũ talentum a dño receptũ est ipse deꝰ. sine quo omnia priora talẽta lucro vacua remanent. ipso dicente Johãnis. v. Sine me nihil potestis facere. Quicqmd em̃ sine adiutore deo facim9. etiã si sit de genere bonꝰ. nõ tñ in opibus meritoꝝ computatur. qꝝ valoꝝ meritoꝝ nõ ab opante hoie. sed a cooperante deo estimat. Vñ deus salutem nram desiderans. quã sine eo nullatenus possumus operari. dicit nobis. n. he. m. Fac mecuꝝ amicitiã a erit manus mea tecũ. Nõ etiã Sapiens considerans rogat deũ. vt secum dignetur operari dicens Sap. ix. Da mihi dñe sedium tuarum assistricem sapiaz. vt mecum sit et mecum laboret. X. Dat aũt deus se nob tripliciter. scz per incarnationem ad vitam nostram instruendam. Per corporis sui cibationem ad instructam vitam confortandã. Per spũs sancti inspirationem ad instructam et confortataz vitam sanctificandam. quibus tribus totũ bonum hominis vsq; ad perfectam sanctificationem perficitur et completur. Nõ si hoc gloriosum talentum ad copiosum lucrũ ponere cupimus. debemus domino incarnato occurrere p inflammationem. deo in cibo per desiderij inflammationem. deo in spũ per cõgruentem preparationẽ. V. Primo dico debemus deo incarnato occurrere per imitationem. vt sequamur amara eius que pertulit in carne. ipso dño iubente Luce. ix. Qui vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Vnde Aug9. Illi claritate dei potiẽtur qui hic redemptoris sui vestigia imitantẽ. Equidẽ dñm ihesũ legim9 fleuisse obprobria a contumelias sustinuisse. sputa. flagella. crucem pertulisse. et nũq̃ legimus risisse. nec in presenti tempore prospera habuisse. Vnde spe gaudent omnes electi cũ ceperint mũdi aduersitatibz fatigari. nullis eiꝰ psperitatibus psperari. sciẽtes pcul dubio nullã aliã viã fupesse per quã sic possint celos penetrare. Sedo debeꝰ deo in cibo nob dato occurrẽ p desiderij inflammationẽ. vt sicut deꝰ in mgno desiderio hũc cibũ dedit discẽs Lu. xxij. Desiderio desideraui hoc pascha mãducare vobiscũ. sic a nos in mgno desiderio accipiaꝰ. a tũc hoc talentũ ad bonũ lucruꝝ expommꝰ. Tercio debeꝰ deo in spũ scõ nob dato occurrere. p diligentẽ prepationẽ. a nob omia cum diligentia expellentes. que

huic dignantissime gratie adueh
santur Et ad hoc ammonemur A
mos .iij. Prepara te in occursu
dñi tui Et .j. he .vj. Prepara
te corda vra dño Qđ si hys ebus
modis deo occurrim9 hoc talen
tū ad bonū lucrū ponimus
A. Nūc percurrendū est bre
uiter qđ et quātum fidelis seru9
lucretur hys talentis qđ in eodē
euāgelio legimus euidēt sic em
legitur Accessit autē qui quinq
talenta acceptat et lucratus ē ali
a quinq Nā per talentū primu
qđ nosipsi sumus hoc est corpus
nostrū defectuosum crimiosu
vitiosum tenebrosu lucramur
aliud corpus siue aliud esse lumi
nosū pfectum a vtiosu et glorio
sum cum in futura vita glorifica
bimur apud deum cū corpus no
strū qtuor dotibus vestietur et
aia similiter suis dotibus glorifi
cabitur Tūc corpus gloriosū per
corpus ignominiosum tanq talē
tū ex talēto sumus felicit lucrati
pñ reformabitur corpus humili
tatis nostre ofiguratū corpi clari
tatis sue Sc̄do per sc̄m talētū
qđ ē noster proximus lucramur
alios pximos q se nobis i infimi
tum exhibēt iocundiores Nā per
amōnem pximoru quos i hac
vita duros aduersarios et perse
cutores fuistme9 i cælo eos diligi
mus vt nosmetipsos de ipsoz glo
ria tāq de ppria gaudentes que
videlicet gaudia de pximis acepta
totiēs multiplicātur quot electi
sunt in cælo de q Bern. Heuera
vi dere non possum quo ineffabi
le gaudiū circunquaq non habe
beāt quē tot felicitatis omoda tic
cumdāt. Gaudebis em de bonis
tuis multum minis sed si habes
aliquē quē sicut teipsum amares
de bono etiā illius sicut de tuo gau
deres cumulabitur ergo gaudiū
nostrum totiens quot sunt homi
nes et angeli in cælo Tercio p
terciu talentū qđ est tēp9 lucra
mur nos tempus sc̄z eternitatē
interminabilē qr de pūcto hui9
xpis mercamur vitam que nob
permanet in eternum et sic per
pūctū huius temporis meremur
eternitatem Quarto p quar
tū talentum qđ est mūdus merca
mur cælum omni iocunditate sua
uitate et gloria eternaliť supple
num Quinto per quintū talen
tū qđ est deus qui se dat nobis i
hac vita obumbratū velatu per
speculū in enigmate mercamur
deū nuda veritate reuelatū vt eū
otemplemur facie ad faciem sine
medio in eternum Qđ nob dc
dat Jhūs xp̄s aē

Sermo lxix. De natiuitate beate Marie virgis sermo p̄m9

Orietur stella ex Jacob a
exurget virga ex israhel
et percutiet duces Moab
a erit Idumea possessio eius Nu
meri .xxiij. In qb9 verb ppositis
btā vgo a dignitate explici ordina
tur Prio ptū ad igressu ei9 glo
riosū sc̄do ptū ad pgressu eū v
tiosū tercio ptū ad egressū ei9
gloriosū Primu ibi Orieť stella
ex Jacob sc̄z ibi a exurgt vga
ex isrl tercīū ibi a erit Idumea

possessio eius. Comparatur igit̃ ꝓmo stelle in ingressu ꝓter origi nis claritatē. vge in pcessu ꝓ̃ ventris fecunditatem. possessioni Joumee ꝓter assumptionis sub limitatē. Ingressus ergo gratio sus respicit gratiā sanctificantē. ꝓgressus eius virtuosus respicit gratiā fecundantē. egressus eius gloriosus respicit gratiā glorificā tem. Hec gratia triplex conueni enter tangitur in salutatione an gelica. Cū em̃ dicit. gratia plena. tangit gra tiosū ingressum. quan tum ad gratiam preuenientez a sanctificantem. Cum aūt subiun gitur. dns tecum. tangit virtuo sum ꝓgressum. quantū ad grati am comitantem et fecundantez. Cum vero subinfertur. benedicta tu in mulieribus. tangit gloriosū egressum quantum ad gratiam glorificantem et sublimantem. De hac triplici descriptione dicit. Pro. xxij. Ecce descripsi tibi eam tripliciter. scz q̃ntū ad ingressū. progressuz. et egressū. ¶ Omisso scdo et tercio. de ꝓmo scz eius in gressu qui ꝓprie ad hanc festiuita tem pertinet est dicenduz. Et hic adhuc in tria diuiditur. scdm q̃ gloriosa vgo tripliciter commen datur. Primo a grauitate tem poris. scdo a claritatē origis. ter cio a nobilitatē propagimis. Pri mū ibi Orieē. scdm ibi. stella. ter tiū ibi. ex iacob.

¶ Sciendū ergo q̃ glosa virgo stelle uementissime opatur. ꝓ̃ ei? ꝓprietates que btē vgim vidē tur ꝓprie uenire. Sunt aūt stelle scdm substantiā purissime. scdz fo rmam lucidissime. scdm situ altissi me. scdm motū velocissime. scdm quantitatē maxime. scdm visum patuissime. scdm effectū virtuosis me siue efficacissime. Que dia vi denē glose vgini posse ueniētis sime adaptari. ¶ Dec ergo scdm ordinem ꝓsequentes. Primo di cim? q̃ sicut stelle scdm substanti am fūt purissime. sic beata vgo in ortu siue natiuitatis ab omi pec cato originali et venali pē spm̃ sanctū fuit mundissime purifica ta. ¶ Propter qd sciendū q̃ i sa cra scriptura de triplici legimus expiatione. i. purgatione siue san ctificatiōe. scz generali. speciali. singulari. Prima est omnis. et fit per sacramenta ecclesie. a hec tollit culpā originalē. infudit gratiā. debilitat fomitem. relin quit tñ ꝓnitatē ad peccandū taz venialiter q̃ mortaliter. qd hau in maxima multitudine hoim ꝓce dente tempore experimur. Et hec est sanctificatio baptismalis. et ē omniū renatoz. et ideo dicit ge neralis. ¶ Secunda vero special dicit. que fit per gratiam sancti spūs specialem. que sicut prima tollit culpam originalē. infundit gratiā. mitigat fomitē in tm̃. vt nō impellat ad peccandū mōtiē. relinquit tñ ꝓnitatē ad peccādū venialiter. et talis sanctificatio fuit Jheremie et Johānis bapti ste. de quibz dr Jhere. i. Priusq̃ te formarem in vtero noui te. et anteq̃ exires de ventre sancti ficaui te. ¶ Tercia dicit singula ris que fit p grām spūs sancti. q̃ suppositis actib? pdictis tollit po

nitatē ad ꝓcreandū tā vēmāliť q̄ mortaliť. et hēc facta est btē vir ginis. nec in hac ei omunicat alie nus. ¶ Scdo stelle scdm formam fuit lucidissime. sic btā vgo scdm oēs formā viuēdi splēdebat. Splē debat aūt tripliciter. Sup se ad deū p dimissimā otēplationē. itra se sibiipi p limpidissimaz cgnitio nē. extra se ad pxim p disciplina tissimaz uersationē. Primo dico lu cebat sup se ad deū p dimissiāz cō tēplationē. dmā essentiā sup oēs viatores q̄tū hūane creature pos sibile fuit lucidius otēplando. vt veraciť dicere possit illd Eccī. xx iij. In oī ꝓcō et in oī gēte ꝑma tū habui. a oim exellētiū et sub limiū colla ꝓpria vtute calcaui. Sic dicit itez Eccī. xxiiij. Et i ple nitudiē scōz detētio mea. Ac si di cat. Quicqd oēs sancti otēplādo attingebāt. in oīm istoz plenitu dine otēplando demorabar. Vñ si de Moysē a Paulo dici poterit. q̄ deū otēplantes in diuina viderūt essentia. multo verius et diuinit hoc dici poterit de mze dei et vgie glosa. cū sicut iā dcm ē tenuerit ꝑ matū sup oēs. Scdo lucebat itra se p limpidissiāz cgnicōez. cognosce bat em oia pntia. ꝑterita. a futu ra. que ipsam ad salutē poterāt ꝓmouere. vt veraciť possz dicere illd Eccī. ij. In sapia dei luxit aia mea. Per quā sapiētiā vt ibidez dicit. xxiij. Girū celi circuiui so la. a pfundū abissi penetraui. et in fluctib9 maris ambulaui. a in omni terra steti. nō pdum deam bulatione. seo mentis cognitōe. vt de ea veraciter dici possit illud Sap. ix. Ipsa scit omia et intelli git. ¶ Tercio lucebat extra se ad pximū per disciplinatissimam cō uersationem. vt in hac parte lu ceret ommb9 qui in domo dei sūt Si em veraciter dicebat Paul9 de quibusdā paupibus Philipp. ij. q̄ in medio nationis praue et p uerse lucētis sicut luminaria in mundo. quis explicabit qualiter hoc gl̄osuz lumē luxerit in hac vi ta. De qua dicit Sap. ix. Nullam habet amaritudinē uersatio illi ns. In tantū em conuersatio ei9 placuit. vt cū sepe legamus oīm a uideis reprehensum vt est illud Math. xi. Homo voraxa potator vini. gloriose vgmis vitā in nulla vnq̄ re et a nullo legim9 reprehē sā. vt merito de ea dici possit istō Judith. xi. Disciplina tua in om nibus ꝓuincns predicatur.

¶ Tercio stelle scdm situm sūt al tissime. cum em scōz astronomos minima stella sit octies maior to ta terra. que tamen nobis minor apparet. eo q̄ remotissime sint a nobis. vt propter distantiam tā parue videantur. Sic beata vir go maria in altissima stetit vita. et solum filium dei et hominez ha buit supra se. et infra se omnem penitus creaturam. Stetit autez in triplici altitudine. scz in altissi mo gratiarum. virtutum. et de uotionis. Altissimum autē in gra tijs est habere omnem gratiam. quam gloriatur se habere Eccleſi astici vicesimoquarto In me gra tia omnis vie et virtutis. Dicit Bernardus Non decuit mariam omnes habē grās. nec paucas.

quē fūmum gestabat in vtero. ꝙ quicqd fūmmū quicqd altissimū fuit in gratia. hoc totum habuōā tissime possidebat. Scdo stetit ī al tissimo virtutū. Altissimum em̄ in virtutibus. est omnes virtu tes sine titillatione otrary scz vi try perfectissime possidere. Nō em̄ sic agitur in nobis miseris. ꝙ qc quid virtutis osequimur hoc ꝓfi cit in expugnatione vitiorum. Sic em̄ omuniter dicitur q vir tus tenet medium vitiorum. Vñ eunucho qui sic est a natura non attribuitur virtus castitatis. eo q de otrario vitio. scz de mutnē tia non impugnatur. Vnde ad a mendationez sponse in Canti. y. dicitur. Sicut lilū inter spinas. sic amica mea inter filias. vnde si cut rosa crescit iter spinas. sic v tus crescit in medio vitiorū. Be ata aūt virgo sic virtutes suas possidebat. vt tamen de otrarys vitys michil sentiret. et hoc ē pos sidere virtutes in supremo. Ter cio beata virgo Maria stetit ī al tissimo deuotionis. Asserunt em̄ eius deuoti. q sine intermissione ī tali tātaq extasi fuerit. ad quā raptim et velut ad momentum ñ nisi maxime sancti admittuntur. De quo dr Apocal. vy. Factum ē silentium ī celo quasi dmidia ho ra. Quam deuotionem describit nobis beatus Bernhardꝰ dicēs Caro et sanguis vas luteum qñ huiusmodi expitur affectum. vt diuino inebatus amore animus oblitus sui factusq sibi tāq vas perditum totus pergit in deum. vt adherens deo vnus cum eo spi ritus fiat. beatum dixerim a scm̄ cui tale aliquid ī hac vita morta li raro interdum aut semel a hoc ipsum raptim atq vnius vix mo mēti spacio expiri donatū est. Te em̄ pdere quodāmō tanq̄ nō sis et omino non sentire teipsum et a teipō eximiri. atq̄ pene ānul lari celestis est conuersationis nō hu mane affectionis. a si qđ de mor talibus quispiam ad id raptim imittitur subito iuidet seculū neq̄ sollicitat carnis necessitas. a qꝫ violēti? est fraterna reuocat cari tas. heu redire in se recidere i sua opellitur. et miserabiliter excla mare illud Trenorum primo Vide domine a considera quia facta sū vilis. In hac altitudine deuotio nis creditur stetisse beata virgo Maria incessanter. V. De quibus altitudinibus ipsa gloriatur Eccli. xxnv. dicens. Ego ī altissimis ha bito ac. E. V. Quarto scd le habent motum velocissimum. Sic beata virgo Maria in pfectu velocissimo semper fuit. vt de ea veraciter dici possit illud Prouer biorum secundo. Vidisti hominez velocem in operibus suis. Dec ar velocitas in triplici diligentia ex ercetur. scilicet in operum conti nuatione. omnium exteriorum a interiorum aggregatione. contē plationis et actionis simul opera tione. V. Primo ergo beata vir go Maria tanq̄ stella velociter curebat. quia suam deuotionem continue sine intermissione exer cebat. vt nec momentū tēpis ei vacuū trāsiret. Os si qs dixerit quō hoc sēp agē potēat. q auz hō

esset somno cibo quiete & alijs ne cessitatibz indigebat · & q̄ diu hoc fecit dei opera nō agebat? Ideo q̄ hec omia taz virtuose agebat · vt omia ei ad meritū prouenirēt Si em nos peccatores viles vermiculi · qui infinitis obstaculis retardamur hoc facere possumus · multo verius beata virgo maria hoc facere potuit · que nullum habuit obstaculū in agendo Ac nos si nō id possem? nō hortaremur ad hoc Exo. v. vbi dz · Complete opus vestrum quotidie · Quod tunc facimus · si nullum tempus nobis transeat sine fructu · Vnde Ps. Querite faciez eius semper · Propter quod fūt multa genera meritorum · vt in vno attendiati · statim conuertamur ad alterū · Vnde Bernardus · Nulla vnq̄ seruum dei muenat · non dico dies · sed nec hora nisi vel sit in exercitij labore · vel proficiendi studio · vel in experientie dulcedine · vel fruendi gaudio · Item Eccī · ix · Quodcūq̄ potest manus tua facere instanter operare · q̄ nec opus · nec sapientia · nec scientia · nec ratio erit apud inferos quo tu properas · Sedo hec velocitas cōsistit in omnium interiorum et exteriorum aggregatione · vt cum bonuz opz agimus oculos linguam et manz cum ommibus exterioribus & interioribus sensibus ad dñm diriga mus · q̄ tūc velociter proficimz · cum omnia nostra in vnum congregata · tum fūma diligentia et omni conamie certatim nos adiuuāt operari Vnde Pro. xviij · Frater qui adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma · Talis aūt coadunatio in nob̄ fūme placz deo · sicut eiz cōtrarium sibi displicet · Naz de placentia dz Eccī · xxv · In tribus bn̄ placitū est spiritui meo · quoz vnum est concordia fratrum · De dissplicentia vero sui contrarij dz Prouer · vi · Sex sunt que odit deus · et septimū detestatur anima eius · Et illud septimū est semina re inter fratres discordias · qđ inter cetera omnia detestatur · Tercia velocitas consistit in dēplatio nis et actionis simul operatione Sūt autem quatuor genera sanctoz · Quidā tm̄ actiuam vitam ducentes · vt Martha · Alij autez contemplatiuā hntes · vt Magdalena · Alij vero vtramq vitā · sed diuersis tpibus exhibentes · vt Apostoli qui p tpe et loco nūc actiui nūc dtemplatiui extiterūt · De q̄bz dicit Paul? · ij · ad Corinth · v · Siue mēte excedim? deo · ecce dtēplatiui · siue sobij sumus vobis · ecce actiui · Quarta vero vita est vtrāq vitā simlr̄ semel hze · q̄ sola fuit in glosa vgine maria · De pmo dz. i. ad Thimo · iij · Qui bn̄ ministrauerit bonū gradū sibi acquirit Cui adiūgit Ber · Qui aūt bn̄ vacauerit meliorē sibi acquirit · Optimū aūt dsequit · q̄ pfectus est in vtroq Cui nos adici? Qui vtrq bn̄ fil̄ fecerit · qđ in sola btā vgine credim? plus q̄ pfect? est · & aliquid diuinius q̄ pfectū habet Ex hijs ōibus ptz · quō btā virgo maria in velocitate habuerit pprietatē stelle Quaz si p nza possibilita te sequimur · erimus et nos velociores · cumulum meritorū velociter

aggregando · Qđ et facere hortamur Eccĩ · xxxi · vbi dr̃ In oĩbus operibus tuis esto velox · . F. Quinto stelle fũt maxime in quãtitate · Minima em̃ stellarum vt dicunt astronomi octies maior ẽ tota terra · In qua ꝓprietate btã virgo Maria stellis similis est n̄ corpe sed virtute · Per hanc em̃ magnitudinem eius potestas poterit designari. Est aũtez magna in potestate sup̃er omnes puras creaturas · Est em̃ tripliciter potens otra deũ · otra homines · cõtra demones · Contra deum apud quẽ potest oĩa que vult et deside rat corã eo De quo dr̃ · n · He · xix Omne qđ petieris a me ip̃etrab · Et illud · in · He · n · Pete a me mã qđ vis · Non em̃ fas est vt auertã faciẽ tuã · Vnde Bern · Quo illa potestas tue potestati poterit obuiare · qui de carne tua carnis fue sũpsit origĩem aĉ Secũdo potens est otra homines · vt õm hominĩ quantũcunq; perdito si tñ ofidenter eã inuocauerit gratiam ip̃etret apud deũ · Vnde Bernhardus · Maria sinum suũ aperit vniuersis · vt de plenitudĩe eius omnes accipiant aĉ Tercio potẽs est otra demones · Quicqđ em̃ desperatũ exigente dei iustícia relinquitur demonibus per eiꝰ potestatem est crebus liberatũ · ꝓpter qđ ipsi demones ex eiꝰ potestate territi non audẽt eã ꝓprio nomie appellare · sed frequentiꝰ eã magnã appellant · Vnde beatus Bernhardus · Quid tibi negari potẽrit cum tibi non negatum est Theophilum de iferni faucibus euocare de eius potestate dicit iterũ Bernhardus · Data ẽ tibi omnis potestas in celo et in terra · vt õnia quecunq; volueris valeas ip̃e trae . G. Sexta ꝓprietas stellarũ · est qꝺ sunt scõm visuꝫ ꝺo minuz parui ſſime · Que ꝓprietas beate virgini Marie optit · que per virtutez sue humilitatis minimaz se iudicabat In hac em̃ parilitate eius humilitas designatur de qua dicit beatus Bernhardꝰ Audeo dicere qꝺ nec Marie virginitas sine humilitate placuisset · Propter qđ cum per Gabelẽ dei filius ex ea incarnandus nũciaretur · omnium virtutum oblita de sola humilitate gloriatur dicens Respexit humilitatem ancille sue De qua iterũ Bernhardus · Que est taz sublims humilitas que cum deo non nouit oblatis honoribꝰ? Non magnum est humilẽ esse in abiectione · sed magna ẽ et rara virtus humilitas honorata Septima ꝓprietas stellarũ est qꝺ i suis effectibus fũt efficacissime · Sunt em̃ discordantiuz reconsiliatiue · errantium directiue · geriminantium fecundatiue · Que omnia in virgine gloriosa efficacissime fuit inuenta · Ipsa em̃ est dei et peccatorum inter se discordantium reconsiliatiua · secularium hominũ errantium a deo directiua · ꝓpter qđ et stella maris dicitur · eo qꝺ nautas in mari errãtes dirigat ad portũ salutis · Est ergo germinãtiũ fecundatiua · qꝺ qcquid de bonis opibꝰ pficimus per eiꝰ grãz et intercessionem in debitum fructum germinat apud deũ

Sermo. lxx. De eadem Sermo secundus.

Homo quidā descendebat ab Jhrlm in Jhericho & incidit in latrones. Lu. x. Dicit in libro sapie. ix. Difficile estimamꝰ que in terris sunt. et q in prspectu sunt inuenimus cū labore. que aūt in cœlis sūt quis inuestigabit? Ac si dicat. Si difficile aliquid intelligimꝰ de terrenis que sensibus subiacēt. quid possumus intelligere de cœlestibz & diuinis? Hinc est q gloriosus ille archipredicator Jhesus xps quoties loqui voluit de cœlestibꝰ et diuinis. assūpsit corpalia loquens in parabolis. vt per visibiliū rez similitudines perduceret nos ad cœlestia et ꝺma dicēs. Simile est regnū cœlorū decē vgmibus. vel thesauro abscondito in agro. vel etiam sagene immisse in mare. Nō exponēs beatus Gre. dicit Regnū cœlorū idcirco terrenis rebus simile dicit. quatenus ex hys que animꝰ nouit. fulgat ad incognita que nō nouit. vt per ea que vsu didicit. discat intelligere que nescit. Ex hys oībus ergo instructus. placuit verbum apposituꝫ inducere. vt per res corporales que hic sonant. natiuitatē gloriose vgmis marie depingamus. In quibus verbis tria intelligimꝰ. scz gloriose vgmis singularitatē. dignitatis qualitatē. necnō vtilitatē. Primū ibi. Homo quidā. secundū ibi. descendebat ab Jherusalē in Jhericho. terciū ibi. et incidit in latrones. Hec p ordinē psequēter. Primo dicimus q in hoc primo membro intelligiꝰ gloriose virginis marie singularitatem. licet enī hoc nomē Homo scdm gramaticos sit nomē appellatiuum prō omnibus. Per hoc tñ nomen quidā additū ei ab hac generalitate restringitur. vt non stet p omnibz sicut pus. sed p vno intelligat. licet adhuc indefinite. vñ dicūt ipi logici. q ꝓpositio indefinita equipollet particulari.

Sūt aūt tria ꝓpr que gloriosa vgo maria hic ab omibꝰ hoibz restringit. diuidit. et etiaz separat. In quibus nec primam similem visa est nec hre sequentez. scz ꝓpr gr̄az plenitudinē. vtutū pulcritudinē. meritoꝝ multitudinē. que tria hec vgo et mr ita singularitr habuit. vt eadez nemo vngꝫ habuerit vel habebit.

Primo ergo dicamꝰ de gr̄aruꝫ plenitudine ſcā de ea vera cit dicitur p angelū. q plena fuit gr̄az dicēs Ave gr̄a plena. Que videlicet verba. cū sint ab angelo plata oportuit esse vera. q verba angeli nō pnt cadere ab effectu. Notabiliter autem angelus mariam ante conceptionem dixit esse plenā gratia. qr in conceptione filꝫ dei et in reliquum fuit gratia superplena. Fuit enim sibi plena. nobꝫ autem superplena. De primo dicitur Ecclesiastici. xxiv. In me gr̄a oīs vite & veritatis. De secundo ibidē dr. Videte qm̄ nō solū mihi laboraui. sed ommbz exquirentibus veritatem. Et ideo subiungit ibidem. Transite ad me omnes qui concupiscitis me. et a generationibz meis adimplemi. vt videlicz

de ſuperplenitudie eius oēs acci
piāt ℣ De ꝓmo adhuc dicit Jheꝛo
mimus. Ceteris per partes Ma
e vero ſe totā ſimul infudit plen
tudo diuinitatis ℣ De ſcdo dicit be
atus Bernhardus Maria finum
apetit vniuerſis. vt de plenitudi
ne eius omnes accipiāt. captiu
redēptionem. egen conſolationem.
peccatoꝛ veniam. iuſtus gratiaz.
angelus leticiam. filius carnis ſb
ſtantiam. tota trinitas gloriam.
De ꝓmo adhuc dicit Bern. Meri
to de te virgo gloriosa plenitudo
gratie ꝓdicatur. qꝛ in te fuit fides
patriarchaꝝ. ſpes ꝓphetaꝝ. ca
ritas Apl̄oꝝ. ſtātia martiꝝ.
ſobetas confeſſoꝝ. caſtitas virgi
num. puritas angeloꝝ. ℣ De
ſcdo dicit iterū Bern. Maria qꝛ
ſuperplena grā i cōceptiōe filij fa
cta eſt facillime poterit moueri.
vt ex ea liquoꝛ grē effundatur
De vtroq; āt ſimul dicit idē Bern
hardus. Ad hoc Maria ante con
ceptionem filij dei plena grā nun
tiatur ab angelo. niſi quia duꝝ
ſibi plena noꝝ fieret ſupplēa. Si
enim vaſi ex toto iam pleno alī
quod corpus imittitur. quantum
illud magnum eſt quod imittit.
in tantum neceſſe eſt effluere de
ſuperpleno. Et quia in eam iam
duoꝝ plenam deus eternus dei
filius in conceptione in vteꝝ eiꝰ
imittitur. Ideo neceſſe eſt vt ſu
pereffluat in eternum. Et ſic pa
tz quomodo beata virgo ex ple
nitudine gratiarum a communi
ſtatu omnium hominum ſeparat
Nam de ommibus nobis dicit A
poſtolus ad Ephe. nn. Vnicuiq;
noſtrum data eſt gratia ſecundū
menſuram donationis xpi. Ipſa
autem non vnaz. ſed omnes gra
tias poſſidebat R. ℣ Secū
do Maria ſingulāris dicitur ꝑter
virtutum plenitudinem. quia o
nes virtutes habebat ſine impul
ſu contrarij et vitij. noſtre virtu
tes ſi quas poſſidemus fide dicun
tur veraciter. quia cuz impugna
tione contrarij vitij acquiruntē.
Vnde eunucho vel qui ſic eſt a na
tura ſiue frigido nō attribuit vtꝰ
caſtitatis. qꝛ de ctrario vitio nō
impugnat. ſ illius vtus caſtitatis
attribuit. q̄ cuz ipugnantur teſi
ſtūt tñ vitio. a ſic plātāt in corpe
caſtitatē. L. ℣ Propt̄ qđ
ꝑ magī laude dicit deus ſpōſe ſue
in Cāti. ij. Sic lilium inter ſpinas. ſic
amica mea inter filias. Quid p lili
um niſi caſtitas. q̄o p ſpinas niſi
vitia ipugnantia de ſignanter ſic
igit roſa inter ſpinas. ſic caſtitas
inter vitia creſcit Vñ Phūs. ij. E
thicoꝝ dicit. q virtus tenet me
dium vitiorum. Et ideo noſtre v
tutes qꝛ vitia eis admixta ſunt di
cunt fede. glorioſe āt virgīis vir
tutes dicuntur pulchritudine ha
bere. qꝛ nunq̄ vllo vitio fuerunt
ipugnate. quia fomes peccati de
quo vitia trahūt radicē in vtero
matris virginis fuit debilitatus.
vt nō poſſet Mariā trahere in pec
catū. vt potenter poſſet nō pecca
re. ſed i cōceptione filij dei ita fuit
extinctus et mortificatus vt non
poſſet peccare. et ideo eius virtu
tes nulla vitia ipugnāt. vt de ea
ꝑpie dici poſſz illd i Cā. viij. To
ta pulchra es amica mea et mācula

hon est in te Et sic patet quomodo gloriosa vgo singularis fuit a diuisa ab omnib9 hoib9 in vtutū pulcritudine. Tercio singularis fuit beata vgo ꝓpter meritoꝝ multitudinez eo q ipsa sup̄er omnes puras creaturas merita cumulauit. Erāt autē eius merita nobilia. magna. multa. Nobilia ꝓpter immediationē. magna ꝓpē duplatā operationem. sed multa ꝓpter continuationem. Primo dico merita gloriose vginis erant nobilia ꝓpter immediationē. Naz opa misericordie q̄ nos iubemur paupibus exhibere. ipsa immediate in ipsū deū nō in paupes q̄ sūt mēbra eius exercebat. Ipsa em̄ deū lacte suo pauit. hospitio vterini hospitauit. vestiuit dās ei corpus tanq̄ vestimentum de carne sua Jacentē in cunis tanq̄ in carcere visitauit. et cetera opa misericordie sine medio velut in ipsum deū exercebat. ¶ Secōdo fuerunt merita eius magna. ꝓpter duplatā operationē. Quia simul et semel actionē a contemplationē feliciter exercebat. Naz in eo q nutriuit ihesū necessitates corporis ministrando. in hoc ipso intēdit deo eius diuinitatē sublimiter cōtemplando. Tercio eius merita fuerūt multa. ꝓpter continuationē. q sine omni cessatione aut erat in exercitij labore. vel proficiendi studio. vel in experientie dulcedine. vel fruendi gaudio. Ex hijs ergo tribus. scz grāz plenitudinē. vtutū pulcritudine. meritoꝝ multitudine beata vgo quidaz homo merito nominat. ¶ Sequit̄ secundum principale. Descendebat ab Jherusalē in Jherico. In quibus vbis descensionis q̄litas designat Hoc em̄ vbū Descēdebat. signās motum. tria nobis importat. scz terminū a quo. terminū ad quē. a ip̄m motū descēsionis. que tria in vbis huius membri tanguntē. Nā terminꝰ a quo p nomē Jherz. terminꝰ ad quē p nomē Jherico. motus vero a quo ab vno termino in alium trāsitur p vbū Descēdebat importabatur. O

¶ Hec tria breuiter pertrētes. dicimus q beata virgo maria descendebat ab iherz tpe quo ab eterno a trinitate extitit p̄ordinata. vt homo fieret. erat em̄ in corde dei ab eterno p̄ordinata. ipsa tempore Pro. viij. Dñs possedit me initio viaꝝ suaꝝ anteq̄ quidq̄z faceret a principio Ab eterno ordinata fū. et ex antiquis anteq̄z terra fieret. Nōdū erāt abissi. a ego iā concepta eram. Ab hinc ergo descendebat tpe p̄fixo vt mater dei p̄eligeretur. Descendit autem in Jherico. hoc est in hūc mūdum dicit em̄ Beda. q Jherico habz figurā mūdi Intp̄tat em̄ luna que mutabilis e. sicut est mūdꝰ. a hoc de duobz ēimis scz a q̄ a ad quez breuit tacta sufficiāt. P. ¶ De tercio aūt motu scz descēsionis. sciē dū q btā vgo tribꝰ descēdit gradibz. scz p natiuitatē mūdissimē puritatis. p p̄fūdū deuotissime humilitatis. p affectū dulcissimē benignitatis. Prio dico descēdit in hūc mūdū p natiuitatē mūdissime puritatis Nūq̄z em̄ pura creatura in tāta mūdicia et sanctitate nata est in hūc mūdū

ſicut ipſa · Nam in vtero matris
ꝺcepta ſanctificata eſt per ſingu
larem gratiam que originale pec
catum ſubmouit · a veſtrinxit fo
mitem · vt non poſſet eam ipelle
ad peccandum · ita vt potens nō
eēt peccare nec veialiter nec mo
talitēr · qꝫ nunꝯ puro homini ē
collatum. Licet enim Ieremias
et Johannes baptiſta in vtero
eēnt ſanctificati · poterant tamē
peccare venialiter vt fecerunt ℣
Secundo beata virgo deſcēdit p
profundiſſimam humilitatez · ita
vt opos ratiois facta p ommibus
hoibus coram deo huiꝰ appareret
De qua eius humilitate in alys ꝙ
ius ſermonibus inuenies multa
ſcripta ℣ Tercio deſcendit p affe
ctum dulciſſime benignitatis · tā
tis ſupereffluens viſceribus pieta
tis · vt oim hominum miſerias fa
ceret eſſe ſuas · Si em Paulus in
infimitz inferior tanta miſericor
dia affluebat · vt ſeipſum ommiū
hominum miſerys oformaret · ꝛ<
ad Corin · xi · dicēs Quis infirma
tur et ego non infirmor quis ſcā
dalizatur et ego nō vror ? ac̄ · ꝙ
to magis gloriosa vgo que ipſaz
miſericordiam que deus eſt nouē
menſibus geſtabat in vtero ſuo
ſup omnē creaturā miſericordia
effluebat ? ꝓpter qꝫ dicit Bern ·
Sileat miſericordiā tuam virgo
benedicta · qui te in ſuis neceſſi
tatibus inuocatam nō ſenſerit ſi
bi ꝓfuiſſe · De qua tamē miſericor
dia ei⁹ in mēbro qꝫ ſtatim ſbiun
git diffuſius diſſeremus ℣ Sequi
tur terciū principale ſcz Et icidit
in latrones · hoc eſt ꝺuerſationez
habuit inter peccatores · Quis e
nim crudelior latro ꝙ q̄ per mor
tifera peccata nō corpus ſed ani
mam occidit · q̄ poſtꝙ amiſſa fue
rint accuſāte ꝺiabolo latitat in ſpe
luca latronū · ꝺiſtringente peatu
vt nō audeat leuare facie aī deuz
In illoz ergo manꝰ incidit mat
dei · vt oēs peccatores ſingulare
ius ad eam habentes confugiant
tanꝙ ad eoz auxiliatricez · defen
ſatricem · aduocatricem · que licēt o
mium hoim et angelorz ſit dña et
regina · ſingulariter tamen ē ma
ter oim peccoz · Et hoc hēt ex ſpe
ciali amiſſo dilecti filꝰ ſui · qui di
cit ei illud Ysaie · xvi · Abſconde
fugientes et vagos ne pdas
Q ℣ Sunt aūt tres cauſe ꝓp
quas gloriosa mater uire uirādo
tenet obligat et pstringit nobis
peccatoribꝰ grām exhibē · vt nul
lo mō valeat ꝺinere miſericordia
a nob etiā ſi velz · ſed iuſto dei iu
ꝺicio ꝺuincitur oportere nob gra
tiā dare · et hoc ꝺingit ꝓpter gra
tie muētionem · maternā affectio
nē · filꝰ recomendatione · ℣ Prio
dico ꝺuincit nob gratiam exhibe
re ꝓpter ipſius gratie inuentionez
Duanū em genꝰ in lapſu primoꝝ
parentū perdidit gratiā · qua āge
lo testāte maria inuenit · Sic em
ait ad eā angelus Luce. i. Inuei
ſti grām apud dnm · Iuſtū eſt āt
tā in iudicio eccliaſtico ꝙ ciuili ·
vt qui rē alterius inuenit ei reſti
tuat cuius erat · Et ſic per iuſtaz
ſententiā cogit Maria nob pecca
toribꝰ q̄ gratz pdiꝰ reſtituē velit
nolit · R ℣ Secdo cogit peccoribz
miſereri ꝓpt mānū affectū Qā ex eo

q̄ eius filius dignatur dici et esse frater noster. iuxta illud Ps. Nūciabo nomē tuum fr̄ibus meis. ex hoc iusta ratione nr̄a cogit̄ ee mater. scimus aūt q̄ ois mater diligit filios suos. vn̄ sicut ih̄us x̄pus sc̄om diuinitatē est naturalis dei filius. et oēs electi filij adoptiui. sic a simili Ihesus x̄pus sc̄om hūanitatē est naturalis filius v̄gis matris. et nos eius filij adoptiui ex materna affectione. Vnde est q̄ Luce. ij. dicit. Peperit filiū suum p̄mogenitū. qui p̄mogenitus filius eius iusto ordine dicit. respn̄si nr̄i. qui post illū filij eius sumus. Ab hac materna affectione cogit̄ habere curā nr̄i. q̄ scimus q̄ omis mater aialiū volucr̄ et serpentuz quantūcūq̄ venenosā a mortiferā habeat feritatē. diligit tn̄ imo cogit̄ diligere fetū suū. q̄ si tā fortis est natura. vt omis creatura ex materna v̄tute cogat̄ velle bonū filijs suis. q̄ntomagis diuinus affectus in mr̄e dei cogit̄ nos amare. q̄ filius dei qui in misc̄dia venit in vterū eius. imo q̄ est et dicit ipa misc̄dia. fecit ei viscera metnuz misericordiā redolere. Vnde beatus Ber. Qui pomum in manu habuerit p̄r dimidium diem. p reliquam partem diei redolet manus odorem. sic a simili q̄ misc̄dia que est deus in eius visceribus noluem mensibz requieuit. ideo eius viscera odorant misc̄diam meter nū. S. Tercio cogit̄ nobis misereri ex filij recommēdati one. Ab hoc em̄ elegit dei filius marie temp̄s et locū aptissimuz. quo nos recōmendaret matri. hoc est tempus et locū passionis. quo dixit. mulier ecce filius tuus. vt ex loco a ex tpe ipsā recōmēdatione ei p̄filius maulcaret. Nā p Johānē q̄ interp̄tat grā dei. oēs pcōres conuersi ad dn̄m intelligunt. quos in illo loco a tpe mr̄i recōmēdare voluit. vt cū ira dei iusto iudicio egrederet̄ ad puniendū et damnandū pcōres. ipsa memor loci et tpis et passionis p̄ nob affectuosius interpellaret. ac si in illa recōmēdatione filius ei diceret illis Ysa. xvi. Abscōde fugientes et vagos ne p̄das. ac si dicat Vide mater oculis cordis a corporis. quid q̄ntū. q̄lia p̄ pcōribz patior. et eos tibi habeas recōmēdatos. q̄ licet multa a mg̃na valde sit misericordia mr̄is dei sup pcōres. maior tn̄ est misericordia filij. vtpote q̄ est ipsa misc̄dia hūs misc̄diam essentialit̄. et in infinitū affectuosius cupiēs nos saluare q̄ dānare. et ideo mr̄em interesse sue passioni voluit. vt p̄ suā int̄cessionez cui nō est fas aliq̄o denegari occasionē habeat miserēdi. Sic em̄ 8r in. Regū. ij. Positus est thronus matris regis. que sedit ad dextrā eius. dixitq̄ ei rex. Pete mater mi. nec enim fas est vt auertam faciem tuam. Ex predictis ergo tribus scilicet gratie inuentione. materna dilectione. filij recommendatione cogitur nobis pcca toribus misericordiam et gratiam exhibere. ita sane si p̄r pnitentiam et conuersionem nomen Johānis induim̄. vt p illā simus in g̃tia ostituti Neminē em̄ filius p̄dēs in cruce recommendauit matri

misi Johannez · insinuans p hoc · vt eos peccatores q̃ ptinaci malicia in peccatis perseuerant matri nullatenus intenderit emendaꝛe · sed solū eos qui mutati voluntate per pemtentiam et conuersionez iam in gratiaz sunt receptī · quos ꝓtegit et defendit · et maternuz eius affectuz vt ab ira furoris domini in tempore malo defendant expandit super illos · qđ nob̄ prestare dignet ꝙ ē ·

Sermo · lxxi · De exaltatiõe scē crucis sermo primus ·

Exaltaui lignum humile Ezechiel · xvij · Dicit beatus Bernhardus Quando de bonis domini aliquid perdimus duplici dispēdio sibi acquirimꝰ · q ipsū bonum perdimꝰ · ꝙ ad peccatuz ingratitudinis obligamur Ideo iubet nos dñs Johānis · vt colligere fragmenta ne pereant Et quia longe āte hoc · scz in festo inuentionis scē crucis tripliciter crucē ꝓposuimꝰ · nec totū qđ ꝓpositū extitit pertractauimus · ideo reliquas eiusdem materie ibi dimissas recolligaꝰ · ꝙ recollectas put possumus ꝓsequamur ℣ Sciendū ergo q in festo inuentionis scē crucis mē alia ibi posita tripliciter ꝓposuimus crucē Quarū duas vt ita dixerim ibi pscutī sumus · Nunc restat · vt de tercia videlicet crucē dñi sermonē q in manibꝰ ē ordinem ꝰ ℣ Est itaq sciendū q duplex ē crux · vna corpal siue materiał · alia spūalis Corporalē crucē dñi illā dicimus · q dum tissimū corpꝰ dñi nostri ihesu xpi in passiõe fustinuit · de q̃ crucē sollepnizat ecclesia dicēs · O crux aue spes vnica · Spūalem crucem dicimꝰ in q̃ sti et quicq̃ pfecti cōfixi dñm imitant̄ De q̃ hortat̄ nos dñs Mat̄ · xvi · dicens · Qui vult venire post me abneget semetip sū et tollat crucē suā et sequat̄ me · De q̃ Apꝰ · ad Gal · ij · Xpo ihesu crucifixo · De hac ergo duplici cruce dicit verbū ꝓpositū · scz exaltaui lignū humile · qđ vtraq̃ priꝰ habuit humiliationē · et postea exaltationē · ℣ Prio ergo primā crucē ꝓsequētes dicimꝰ q vetus lex pnunciat crucē huiusmodi · maledictas eā maledictām dicēs deutero · xxi · Maledictus a deo q̃ pendet in ligno · Sz noua lex ex pmissione ecclie dicit eā exaltatā · vocās eā bñdictā Sap · xiij · Bñdictum lignū per qđ fit iusticia · Vñ Gregoriꝰ volēs oñdere venerāde crucis a veteri lege maledictionē · ꝙ a noua bñdictionē · colligit pene dicta ꝑba in vtraq̃ lege de crucis dicta sic dicens · Scimꝰ q scriptura sacra lignuz crucis p legē nobis ꝓnunciat cum dicit · Maledictus a deo qui pendet in ligno · Per prophetas quoq̃ denūciat cum dicit dominus regnauit a ligno · Per euāgelium vero lignum crucis a pte ostenditur · vbi ipsa passio domini declaratur · Per Apostolum hec eadem crux verb̄ et opib̄ tenetur cū dixit Michi āt absit gloriari nisi in crucē dñi nostri ihesu xpi · Et subiungit Greg · Lignuz ergo crucis qđ pdicat lex · hoc etiā ꝓphē · et qđ denūciant ꝓphē hoc

exhibet euangelium · hoc predi
cant apostoli per vniuersum mū
dum · Patet ergo lucę clarius q̄
crux que per vetus testamentuz
humiliata et abhominata extitit
ꝫ maledictio nem · per nouū testa
mentum est exaltata glorificata
magnificata et hoc per benedicti
onem · et sic patet crucis humili
tas et eiꝰ sublimitas · ℣ Nūc
dicendum restat quibus modis
veneranda crux nostra sit a dica
tur exaltata · ℣ Primo propē
contactum membrorum cristi et
sanguinis eius conspersionem ·
hinc ē q̄ in laude sc̄ē crucis cant
ecclesia. Arbor decora fulgida or
nata regis purpura ℣ Secundo
exaltata est fidelium veneratiōe
q̄ q̄ prius fuit ignominiosa · nūc
veneratiōe fidelium gloriosa est ·
et q̄ fuit ꝑius decoris et horro
ris · nunc in frontibus regum est
signum decoris et honoris · vnde
sicut prius omnes pendentes in
cruce erant maledicti a deo · vt
etiam Paulus gloriosum dominū
nostrum ihesum xpristum nō ve
reatur sit dicere maledictum. Sic e
nim Apostolus dicit ad Galatas
iii. Xpristꝰ redemit nos de male
dicto legis · factꝰ pro nobis ma
ledictum · sic modo omnes extra
crucem dominī io ē crucę non si
gnati sunt maledicti ℣ Tertio
exaltata est miraculorum exhibi
tione · sicut legitur aperte tam in
crucis inuentione · q̄ nunc in e
ius exaltatione · vt ipsa crux di
cere possit illꝰ Psalmiste Exalta
bor in gentibus et exaltabor in ter
ra ℣ Quarto exaltata est in p̄
dicatione hinc · ꝑ Isaie xlv. Supe
mōtem caligiosum leuate signū
exaltate voce m ℣ Quinto est ex
altata corporalium et spirituali
um hostium deuictione hinc Cri
sostimus · diabolus timet ensem
quo letale vulnꝰ accepit · Et hoc
de veneranda cruce in qua salua
tor mundi et salus nostra ꝑpēdit
breuiter dicta sufficiāt · ℣ Nunc sermo currat ad explanan
dum crucem spūalem in qua per
fecti quiq; cum dilcō suo Jhesu ē
sto pendent feliciter · In qua ipm
qui pro nobis crucifixus est inq̄
tum ab homine fieri poterit pfec
tissime imitantur · Nam de hys q̄
mediocriter deum imitantur pen
dent in cruce hinc latronis · De q̄
bꝰ prius .i. in festo inuentionis sā
cte crucis dictū ē Nunc de hys q̄
in supmo statu perfectionis ipsum
imitantur pendentes etiā cum eo i
suprema crucę nūc exigente ordi
ne est dilēdū · Vt bene volūtatis
homines in cruce hinc latronis de
ū dubium imitātes habeāt in quo
amplius proficiant · et se exerce
āt xp̄ō deū · vt si delectet eos per
fectorū premium passiones etiam
non refugiāt perfectorū · Quia vt
apt Gre. Quantum perfectiones
sūt hoies · tanto inuenīūt qđ duri
us portēt · Et causa ē · q̄ pia pas
sio perfectos hoies nō mouet · vt
ergo eoꝝ passio moderet · necesse
est vt in pficiētibꝰ pficiat et in ma
gnis hoibꝰ etiam passio fiat magna
Qđ in Ezechiele legim̄ figuratū
cum dicitur · Cuz eleuabātur aīa
lia eleuebātur pariter et rote · a
eū stātibus stabāt Quid p aīalia

misi perfecti· quid per rotas misi tribulatio Quāto ergo amplius anmalia id est perfecti eleuantur ad perfectionem vite· tāto etiam rote id est tribulationes eleuantur sequētes statum hominis q̄tum cumq; pfecerit· B. Vere qua dicit Augustin9 q spiritualia imitantur corporalia q̄tuz liēz

C. Ideo sciendum q hec crux spiritualis in qua pendent pfecti ex quatuor cōstat cornib9· quēadmoduz crux domini corpalis· Pars enim inferior constat exommium terre norum elongatione· pars enim dextra ex arduoruz operatione· p ars sinistra ex aduersoruz per pssione· superior vero ex diuinorum cōtemplatiōe Primo dico q inferior pars hui9 crucis cōstat ex terrenorum elōgatione· vt videlicet tā operis q̄ mentis affectum maxime a terrenis occupationib9 eleuem9· Qui enim cruci affigitur ambos pedes per quos affectus et effect9 accipitur a terra lōgius siue alius eleuat Sic ñ necesse est fieri· vt qui cū xp̄o ad suam crucem cōfigere se cupiunt michil cōtingāt de terrenis negocijs ex affectu Ns9 facere monemur per Propheta p Isaiā· li· vbi dicitur Eleuare eleuare· qs bis dicit pter affectum mentis et effectum operis Vnde dominus Ie· xx· dicit Si separaueris preciosū a vili quasi os meū eris Quid dicit pciosū n aia de qua dicit Sapiētie· vn· Infinit9 thesaur9 est hoib9· qs est anima· quid p vile aliud nisi terrena accipim9 D. De qua terra siue terrenis dicit Aug9· Nichil vil9 terra dicit· eo q tam vilitate q̄z veritate inferior ommib9 est elementis· Si ergo hoc preciosum· t· anmam affectu et effectu a terra eleuauerimus· vt michil occupatiois michil consolationis nisi in q̄tum nostra requirit necessitas vel obedientie iusserit auctoritas habeam9· vel ab ea recipiamus· etiam9 quasi os dei· vt ita ipse familiāris nobis fiat frequēter ñs visitās· sicut nos familiares sum9 corino stro· Quod si nos dixerimus pter nostram necessitatem vel precipientis auctoritatem aliquid agēdū ē· meliore tamē parte nostra hoc ē mem oria intellectū voluntate et caritate sēper ad deo cōuersemur· vt eandem erā i deū p fidē cē itētionē oremus· ita vt non illa pter luctum vel delectationem· sed pure pter deum faciamus· Sic enim dicit Gre· Ea q̄ necessaria nobis fūt sic nobis seruiant exterius· quatenus a superne dilectionis studio animū non inflectant· ne luctuz nobis intēnē peregrinationis ppatēt ea q̄ in exilio positis subsidiū prebēt· et quasi felices nos trāsitoria cē gaudeamus· hoc tamdiu agētes quousq; adiuti per gratiam omnia vemant in contemptum

E. Et notandum q in hac terrenorū alienatione siue abstractione duplex passio nos cruciat· vna in principio· alia in fine Palio enim principij est conatus abstrahendi· Vixo enim modo ereiat animalem hominem et nouiter spiritualem vitā incipientez

vta consuetis se abstrahat. Dicit enim Bernardus. Cum ceperis tristicia iplebit cor tuum. scilicet presentibus vti tamquam non vtaris. Et secundum Apostolū. q̄ vtūt Hoc mūdo sint tāq̄ non vtātur hoc mūdo cruciat hominem animalem. Secunda vero passio nos crucians tūc nos afficit. cum fudore hominis conātis et auxilio gr̄ie adiuuātis oīa veniunt in contemptuz. vt michil libeat in hoc mundo. q̄ tū ad hoc ventum fuerit. tunc penalia sunt omnia que sunt mundi Vnde si aut in p̄cipio cruciabat hominē alienatio. sic nunc cruciat hominem ad eadem inclinatio. In hoc cruciatu stetit Apostolus cum dicebat Michi mundus crucifixus est et ego mundo. Quod exponens Ber. dicit Omnia que mūdus amat crux michi sunt et que mundus reputat crucem illis affixus sum. F. Secunduz cornu huius crucis sciz dextrum consistit in difficilium arduoruz operatione. vt semp exercitemus nos in hys que sunt nobis maxime contraria difficilia et penalia. et talibus laboriosis et duris operibus exhaurimus sanguinez nostrum. et offerimus eum deo sicut ipse cristus pro nobis sanguinez suum fudit. Et hoc est quod moēbat dominꝰ Exodi. vin. Abhoīationes egipciorum imolabitis michi Dura et aspera abhominabilia sunt hys qui in egipto secularis vite conuersātur. eo q̄ tales ea que secundum carnem dulcia et delectabilia sunt prosequuntur. dura vero et aspera abhominantur. De hys dicitur tercio Heguz .i. Effudit sanguinem belli in pace Sanguinem enim in bello fundere est gladio persecutoris martirium fustinere. Sanguinem autem belli in pace fundere est corporali corporis afflictione sanguinem attenuare. Vnde beatus Bernardus Vere martirꝫ genꝰ est in cotidiana cordis afflictiōe. illa mimirum quo ceduntur membra ferro horrore quidem mitiꝰ. sed diuturnitate molestius. Sic enim infirmis et pusillis corde nō cessē est. vt quem semel pro cristo ponere nō sufficiunt. saltem imitari sed diuturniori martirio sanguinē fundant. De hys duris et asperis laboribus monuit dominus. cum dicebat Luce decimo tercio. Contendite intrare per angustam portam Valde enim est angusta porta illa et via. et fortissima indiget contentione in audius semper operibus et laboribꝰ laborare. Tercium cornu crucis scilicet sinistrum consistit in aduersorum perpessione. Qui enim volunt configi cum cristo in cruce sua. statim eis aderunt aduersa amarissima. Juxta illud Ysa. qui quagesimo nono. Qui recessit a malo prede patuit Et illꝰ Ecclesiastici secundo Fili accedens ad seruitutem dei sta in timore et prepara animam tuam ad temptationem Quod necesse est fieri Quis enim vncꝰ cruci affixus habuit requiē? Vnde secunda ad Thimotheum tercio dicitur. Omnes hominꝰ qui pie volunt viuere in

xristo necesse est vt persecutionē patiantur. Quia secundum Apostolū. Si compatimur et cōregnabim⁹. Quod si dixerit quis Cruci xristi libenter me affigèrem. sed nō est qui cruciet. Ad quod ego Ne timeas nēq; sollicitēris Fidelis enim deus qui si te voluntarium inuenerit. non te sinet sine temptatione et tribulatione. sed prouidebit sibi de victima fili mi. Armabit enim contra te omnem creaturam. quia cælum et terram et omnia quę in eis sunt concitabit aduersus te. ymo quod mirabilius est teipsum contra teipsum puocabit Sic enim promittit nob deus Leui. xxiy. Dabo vobis de sti per cælum ferreum et terram eneam. vt malis vindiq; cinctus clames in cælum dicens illud Jere. xv. Ve michi mat mea. quid me genuisti virum rixe et discordie! omnes maledicunt michi. vt fiat qd veritas ait Luce de cimo nono Venient dies in te et circundabunt te inimici tui vallo. et coangustabunt te vndiq; . et ad terram prosternent te. Quod si deꝰ benignꝰ est et hanc crucifixionem voluerit clementius in te exercere. perficere tu et age pro temetipso. et in corporalibus verberibus vigilijs et disciplinis crucia teipsum. Dignū quippe est vt qui cōfigit se xristo duris suis vulneribus se conformet ¶ Sunt autem tria quibus nostris temporibus crucifigimur cum xristo. scilicet per rerum subtractionem in strictissima paupertate. vel per corporis afflictionē in durissima infirmitate. vel per spiritualem tribulationē cordis et amime profundissima angustia. In hys ergo tribus vexiētate. In hys ergo tribus vexantur omnes religiosorū passiones. quia non habemus aliud in qbus affligamur misi res. corp⁹. et amimā. Et ideo in hys tribus omnis tribulatio ē inclusa In quibus si nobiliter pati volumus. conformemus nos dño. vt sicut ipse sustinuit passionem ptulit. sic et nos per nostra possibilitate nostram.

¶ Pertulit autem dñs sua⁹ passionez. vt de ommbus pauca sumamus tripliciter. s. innocēter. silenter. amanter. Nam de sua innocētia inimic⁹ ei⁹ Pylatus testimonium protulit dicens Ego nullam causam mortis inuenio in hoc homine Ysaie. liij. Propter scelus populi mei percussi eum. eo qꝺ iniquitatez nō fecerit. nec dolus sit inuentus in ore eius. De secundo scz silentio Ysai. liij. Oblatus est quia ipse voluit et non aperuit os suum Sicut ouis ad occisionē ducit. et quasi agnus coram tondente se obmutescit. et non aperuit os suum. De tcio. s. amore certissimo signū est. quia pro crucifixoribus patrem exorauit Vnde Ysaie. supra Ipse peccata multorum tulit. et ꝓ transgressoribus exorauit Nā in passiōe positus ayt Pater ignosce illis. quia nesciunt quid faciūt Et scribunt doctores qꝺ virtute huius orationis multi de crucifixoribus sunt cōuersi.

¶ Qui ergo in hac sca audacia cōfigi se cupit dño. debet et ipse se dño conformare. vt suos crucifixores eis dē ebz mois. s. innocēt. silētes.

amanter sufferat sicut ipse. Et primo innocenter sufferamus. Quia si pro culpa sufferimus de let quidem culpam. sed meritum forsan non augetur. De tali pena innocentium deus videre dicitur Job. in. De penis innocentium ri det. quia supra modum de? gau det et letatur. cum innocēter suf ferimus. et cum hoc etiam pa tiē ter Vnde prima Petri. ij. Hec ē gratia si propter conscientiam de sustinet quis tristitias patiens i iuste. Que enim est gratia si pec cantes colaphisati suffertis. sed si benefacientes sustinetis patien ter. hec est gratia apud deū. Secundo sil enter sufferamus vt quicquid nobis de opprobrijs cō tumelijs humiliationibus de pcis vel quibuslibet malis irrogatum fuerit tanq̄ minus a deo tacita cōscientia amplectamur. misi p scandalo tollendo breuit er dice re velimus. Non sum michi con scius talis mali. de reliquo quid quid contra nos agatur taceā? Et hoc est quod ad maximā mar tirum gloriam cantat ecclesia Ce duntur gladijs more bidentium. non murmur resonat a cē. Tercio amanter sufferam? vt do mini? s. Petri. ij. Qui cum male dicerētur non maledicebat. et cum pateretur nō cōminabatur Sic et nos nostris maledictoribꝰ odium non inferamus. sed diliga mus eos vt promotores nostros et benefactores. considerātes q̄ coronas nobis fabricant a ad sa lutem nostraz promouent supra modum. Ad qō maxime nos ad iuuat. si cōsideramus q̄ ipsi ma la nobis non inferunt. sed deus qui diligit nos vt pater per eos tanq̄ per instrumentum nos ex ercet. nec possunt facere quidq̄ si deus non iuberet. Quod secun do Re. xvi. apte inuitur cuz Se mei fugientem Dauid maledice ret mittens contra eum lapides atq̄ dicēs exprobrando. Egre dere vir Belial vir sanguinum. nunc inuenerunt te mala a cē Qō audiens Abisay filius Saruie di xit Vt q̄d canis iste moriat? maledi cat dño meo regi? Vadā et ampu tabo caput eius a cē Cui dixit Da uid. Dimitte eum. dñs emz iussit ei vt malediceret Dauid. L Quis ergo iuste inuignabitur ei quem misit dominus. vel quis in vignabitur gladio cum quo quis extitit vulneratus? Vnde cum p quempiam aliquid opprobrij. maledictioīs. contumelie. vel cu iuslibet iniurie. ei qui se cum do mino cupit nobiliter crucifigi ir rogatum fuerit. debet ei qui fa cit iniuriam caritatiue occurrere amplectens eum atq̄ dicens Be nedictus tu a domino qui offers michi gratiam dei mei. Quod in forma passioīs dominꝰ evocemur quia expansis manibz voluit cru cifigi. vt si quispiam de crucifixo ribus vellet venire ad gratiam statim amplexans eum acciperet vt dilectum amicum suum

Sermo. lxxij. De eodem. Ser mo quartus

LIgnum habet spem Job xiiii. dicit Gre. Vita cō templatiua difficilez valde habet accessum. licet eius gustus dulcissimus sentiatur. Ideo ne quis ex ppria infirmitatis cōsideratiōe et difficultatis attediatione diffidens. pro ipsa desinat laborare. inductum est verbū p positum. vt quod nobis est impossibile in virtute sancte crucis viriliter aggrediamur. Q. Quartum cornu crucis. qđ supra cap ut est consistit in diuinorū cōtemplatione. Que viz contēplatio. vt ayt Gre. valde amabilis est dulcedo. habet tamen quasdā amaritudines annexas. que mēito pro martirio computātur Vñ cum iam pro contemplatiōe appḧendenda laboratur habet amaritudinem. cum vero appḧensa gustatur ineffabilem habet dulcedinez Item in accessu fruitionis mi ram affert gratiā. sed in recessu ſb tractionis amaram valde miseriā Quātā enim rapti in contemplatiōe habemus letitiā. tantā in eiꝰ subtractione habemꝰ mesticiam Et hoc est quod dicit Gre. super Job Celum a infernus siꝫ coartabuntur. quando vnam et eandez mentem et subleuatio cōtemplationis illuminat. et importunitas temptationis obscurat. vt et cōtemplando gustet quod consolet et tēptando contemplatrix nia mordeat qđ erubescat. In vnum ergo celum et infernus coartabiť. cū mens que iam lucē prie superne considerat. etiam de carnis bello tenebras occulte temptationis portat Lux enim de celo oritur. infernus autem tenebris possidetur. N. Sciēdum aūt qꝫ in sublimi contemplatione. licet ipsa sit dulcissima tres penalitates tangꝫ tres cruciatus coeūt. scz in accedēdo. in possidēdo. in recedendo. In quibus oibꝰ ca ro multum atteritur. licet spūs intus delectabiliter consoleť Nam in accedendo contemplatores habēt de fatigatiōe laborem In possidendo seu fruendo temptationis pudorez. In recedendo de subtractione languorem O. Primo dico qꝫ contemplationis gratiam cupientes in accessu eius duris laboribus exercentur. qꝫ torpentibus ocio tāta gratia nullatenus exhibetur. Vnde Jacob seruiens Laban pro rachele filia eius dixit Geñ. xxxi. Die noctuqꝫ estu urebar et gelu. Fugiebat qꝫ somnus ab oculis meis. Quod exponens Gregorius dicit Juste Jacob cupiens Rachelis potiri amplexibus asserit se die noctuqꝫ desudare. quia qui contemplationis interne gustare suauitatem et dulcedinem desiderat. necesse est vt laborioso studio hanc inquirat. Nam vt ait beatus Job vicesimo octauo Non inuenitur in terra suauiter viuentium Quod iterum exponens beatus Gregorius dicit Quisqꝫ huius vite voluptatibus pascitur ab interne sapientie intellectu quod est contemplatio separatur Vnde de huius inde fessi laboris studio dicit beatus Bernardus Cum vigiliis et obsecrationibus et multo imbre

lacrimarum qlibet assuerit · subito cum teneri putat elabitur · et rursum lacrimanti et insectati occurrens comprehendi patitur · sed minime retineri. dum subito iterum quasi e manibus auolat · et si institerit fletibus et precib9 deuota anima denuo reuertitur · sed rursum mox disparebit · Et sic patz ꝑtus labor a penalitas ē quirit̄ur in accendendo. ℙ Secundo in feruendo cōtemplato res sancti habēt temptatiōis dolorem siue pudorem · Quāto enim sublimius deum et eius bona contemplant̄ur · tanto sepe inferus acerbus temptationum aculeis cruciant̄ur · Quod ex diaboli malignitate et dei benignitate fieri permittit̄ur · dyabolus tēptat vt deiciat · deus vt perficiat · Nā de dyaboli nequicia sic dicit beatus Gregorius · Callid9 hostis quos lucē contemplationis emitescere conspicit · eorum mentes illicitis desiderijs inflammare contēdit · vt plerumq3 plus se vrgeri tēptationibus ei9 sentiant · ꝙ tunc cum lucis eterne radios nō habebant Ob Exodi · v · lucide figuratur · Cum filius israel volentibus egredi de pharaonis dicione ipē pharao paleas subtraxerat · et tamen eiusdem mensure opera r̄ quirebat · Quod deus ex sua pietate in nobis fieri permittit · vt virtutum ommium custos humilitas nutriatur · Vnde iterum beatus Gregorius · dicit · Contingit plerumq3 · ꝙ qui plus in contemplatione rapitur · vt amplius in temptatiōe fatigetur · ne de hys ad que rapta ē mēs extollatur · quatenus tēptatio aggrauet ne contemplatio inflet · et iterum contemplatio eleuet ne temptatio demergat · Si em̄ sic contemplatio tolleret · vt temptatio pemit9 deesset in superbiā anim9 caderet · et si sic temptatio p̄meret vt cō templatio non leuaret · plene in culpam laberetur · sed mira dispensatione dei agitur · vt in quodam medio anima libretur · vt neq3 in homis superbiat · neq3 in malis cadat Si enim post virtutum munera nulla tēptatione mēs cōcutit̄ a se anim9 et ex seipso habere gloriat̄ Vt ergo et sanctitatis dona habeat et infirmitatem sua huilit̄ cognoscat · a in sublimibus celestia aia aspicit a in ymis carnalia sentit ℚ Tercia penalitas cōtēplationis consistit in grē subtractione Nā assueti dulcedine cōtemplatiōis mirabilit̄ cruciāt̄ in eiusdem grē subtractiōe · De qua subtractione iteruz dicit Gre · Cum mens sanctorū in contemplatiōe ad diuina sursū rapit̄ · statim hanc importunis temptationibus caro ipugnat · a potitis aliq3 diu celestibus obiectis actiōis illicite imaginib9 reuerberatur Nā stimulus carnis reperte hanc sauciat · quā extra carnē sancta otēplatio rapiebat · Hinc Ber · Aia q̄ semel accepit a dño intrare in semetipsā a in ītimis suis dei p̄sētiā suspirare · nescio an vl ipsā gehēnam experiri ad tem9 horribilius penalius ve ducat ꝙ post spiritual studij huius gustatam suauitatem exire denuo

ad illecebras et molestias carnis. Et subiungit Dico enim vobis. nichil est quod in tantum formidet quis hoc beneficium semel acceperit quam ne gratia derelicte necesse habeat de nouo egredi ad carnis consolationes ymmo desolationes. Sed ne quis ex his penalitatibus quas contemplationis statum consequutus territus gratiam contemplationis in quo nobilissimus status religiosorum consistit minus desideret minus curet. ℞. Sciendum quod predicte tres penalitates tribus dulcissimis deuotionibus permiscentur. ex quibus ita absorbentur vt michil penitus sentiantur. Hee autem deuotiones consistunt in feruentissimi desiderij ardore In suauissime delectationis dulcore In prius gustate gratie relicto odore Ita vt prima deuotio primo penalitati. secunda secunde. tercia tercie inseratur. Primo dico quod prima deuotio. s. ardor feruentissimi desiderij permixtus primo penalitati. scilicet fatigationi laboris ipsum attenuat vel penitus exsufflat. vt michil penitus sentiatur. imo delectabiliter fatigatur. sicut catulus cum feram insequitur in ipso desiderio ferae apprehendendi nec laborem reputat nec sentit fatigationem. vt delectabiliter currat vsque in mortem. sic pre nimio desiderio apprehendendi deum quem supra nos speculando gustamus ad mortem delectabiliter fatigamur Vnde beatus Bernardus. Oportet vt ardor desiderij preueniat faciem eius ad omnem animam ad quam deus est venturus. Secunda deuotio suauissima delectatio dulcedinis. absorbens et extinguens totaliter penalitates temptationis. vt vix eius titillatio sentiatur. de hac deuotione dicit beatus Bernardus Consolatio non est aliud nisi suauissima delectatio boni et gustus sapientie licet exiguus. quibus interim benignus deus refrigerat afflictam animam.

S. Tercia deuotio consistit in prius gustate gratie relicto odore. vt licet ex gratie subtractione crucietur. ex relicto tamen odore amplius consoletur. ex quo odore anima illecta pre nimio desiderio languere incipit. continuo clamore reuocans gratiam quam amisit. de quo dicit beatus Bernardus Subducto amice tam dulci sponso. interim aliquid aliud non dico desiderare. sed nec cogitare libet. affectuoso desiderio clamans Reuertere reuertere. Et subiungit Verbo itaque abeunte vna interim et continua vox anime continuum eius desiderium tam quam continuum reuertere vociferans exprimit. donec iterum reuertatur. Licet inquam anima de dei absentia crucietur. de odoris tamen recenti presentia infinitum amplius consolatur. vt miro modo contraria coeant. vt dulcis sit penalitas et penalis delectabilitas. Et hoc est quod dicit Job decimo capitulo Heuerius mirabiliter me cruciat. Quod exponens beatus Gregorius dicit Omnipotens deus vnde mentem nostram visitans amore suum sublimiter erigit. in hac per lacrimas suauiter affligit

vnde neq̃quam se penaliter sed mirabiliter asserit cruciatum · q̃ a dum per fletus intus ad summa rapitur · penam suam libens gan dens q̃ mirabiliter sustinet vt et dulciter crucietu et penaliter consoletur · Et sic patet · quomo do contemplatio q̃dam sit cruci atio · que tamen quodam mirabi li modo in infinitum amplius con soletur q̃ penaliter crucietur.

T. Post hanc beatam et glorioſam cum domino crucifixio nem cum ipso etiam comorimur · vt sicut post carnis multationem et crucifixionem cristus morie batur · sic et nos post predictas crucifixiones cum domino moria mur · Quia vt ait Apostolus · Si commorimur et conregnabimus Nunquam enim vita nostra ad plenam perfectionem surgit nisi cum dño moriamur · q̃ nec g̃num plenum fructum afferre poterit nisi iactum in semine moriatur

V. Verum cum secundū Phm̃ mors nichil aliud est nisi de lectabilium ab iuicem separatio Sciendum q̃ qui in deo ac cum de o mori desiderat · oportet eum a tribus delectabilibus funditus se parari · scilicet ab ommibus mun di cupiscētys · ab ommibus car nis desiderys vel delicys · et ab oi bus cordis vicys · Ita vt ista tria in nobis efficaciter sint extincta · vt ita parum sicut in mortuo ho mine sētiantur · vt nichil ex oib9 q̃ mūdi carnis et cordis fūt nō so lum non libeat · sed penitus non titillet · Nam q̃diu iste affectio nes in nobis sentiuntur etiam si potētes per resistentiam vincūt · ad huc tamē mortua non dicunt sed iam mortificantur Cum vero nō amplius sentiuntur · tunc pri mū ad plenum mortua dicūt · Et hoc ē quod ait Aug9 · Hoc ē totū op9 nostrum . tota vita nostra . affectiones peccatorum mūdi et carnis castigare vfrenare mortifi care Et subiungit · Quādo ergo aliq̃d delectabat · ei nō consentie batur mortificabatur · cum autez iam non delectat mortuum ē et fe licitet mortificatū · De hac glorio sa morte dicit Ps̃ · Preciosa in cō spectu domini mors sanctorum e ius · Quia nūq̃ morti xpi recōpē samus nisi taliter moriamur · vt sicut ipse p nobis mortuus ē · sic et nos propter ipsum similiter moriamur · Ipā ē enim illa mors de qua dicitur Apocalipsis · xiiij · Beati mortui q̃ in domino moriū tur

X. Deinde post oia p̃dicta xp̃us in cruce mortuus lā cea in corde vulneratur · de quo nobilissim9 et intimissim9 et deli catissimus sanguis largiter ema nauit · In quo iterū expedit · vt dominū imitemur. vt sicut cru cifixi mortui sumus · cum xp̃o si militer cōuulneremur · Postq̃ igitur malis ommibus mortui su m9 . vulneremur in corde nostro magno vulnere maxime cāritatis Maximam ātem caritatem dixi q̃ non ē illa caritas generalis vl̃ etiā popularis · sed ē q̃dā caritas singulāris · que paucorum ē imo solūmūmō pfectissimorū Pro q̃ si decreuerim9 laborare videamus primū quid in trāsfixiōe cordis

Jhesu factum sit· vt secundum hoc nostri cordis transfixionem valeamus licet tenuiter instaurare·

A Sciendum ergo q̄ in vulneratiōe cordis Jhesu tria cognoscimus accidisse· scz cordis apertionem· sanguinis effusionem· aq̄ emanationem Que tria in nobis etiam accidunt· si tamē ad hec vita nostra profecerit· vt in cōrde per fortissimā illam caritatem spiritualiter vulneremur Quod vulnus accepisse se gloriatur sponsa Cantī· in· vbi dicitur Vulnerata caritate ego suz de qua Grego· Mala est salus cordis· quod dolōt em huius vulneris nescit· cuz autem sentire huius vulneris cepit amorē· fit aīa salubrior ex vulnere que prius egrotabat ex salute Unde Bernardus Vulnus hoc absq; ira infligitur· absq; dolore sentitur· que sagitta resiliens in auctorem etiam ipsum deum vulnerat Ipso dicente in Can· iiii· Vulnerasti cor meum soror mea sponsa· hoc igitur vulnus cuz accipimus per duo probat in nobis cordis apertionem·

B Primo per deuotiōis nostre que de corde exit quasi continuam euaporationem· Secundo per vberrimorum in ymbrium bonorum dñi q̄ si continuam infusionem· Primo dico q̄ hoc vulnus nostro cordi infixum probat cordis apertionē in eo q̄ quasi continue tang̃ flāma de ore fornacis psiliens nostra deuotio furtiū ad deum euaporat· et ex eo frequentius vehemens & ineffabilis ardor ebullit De quo dicit Bernardus· Flagrās amor

presertim diuinus cum se intra se cohibere non poterit· nec attendit quo ordine qua lege verborum ebulliat· interdum nec vllas verbōs requirit· solis contentus suspiriis· que inexplanter de profundissimis affectibus vltro ascendūt· que videlicet suspiria ipsa deuotio si interrumpere interdū nititur· volens effudere se per verba· sed non prevalens· loquitur quidem aliquid ex affectu non ex intellectu· nec considerat quid aut qualiter loquatur· sed quidq̄d in buccas venerit vrgente amore non enunciat sed eructuat.

C Secundo probatur cordis aperti o per vberrimorum ymbrium bonorum domini quasi continuam infusionem· Cum enim cor deuotorum adbo na domini suscipienda est patu lū et apertum· nec est in eo aliquid quod dei gratias prohibeat vel retardet· tunc pius et benign9 deus largus & misericors non cessat infundere ymbres gratiarum· nunc immittens sapiētiā diuinorum· nunc noticiam secretorum· aliquando gustum et experientiam eternorum· aliquādo vero reuelatiōes misteriorū· aliquando securum facit et certificat premio eternalium bonorū· et adhuc infinitis modis quibus consolatur deus electos suos paciter et dilectos· De quo ymbre in nos defluente bene dicit Ber· Si sensero michi aperiri sensum· vt intelligam scripturam aut sermonem sapientie q̄si ebullire ex intimis· aut infuso lumine desup reuelari misteria· aut certe expā

di mihi quāsi largissimum cœli
gremium · & vberiores deorsū in
fluere meditationum ymbres · nō
ambigo sponsum adesse · vnde si
quidem hæc copie sunt · et de ple
nitudine eius hæc accipimus · que
nullis verbis anima poterit expli
care · sed quibusdam exalationi
bus et euaporationibus eructuat
Et sic probauimus per deuotiois
nostre sursum ad deum exaltatio
nem · et gratiarum a deo defluen
tium in nos infusionem cordis e
uidentissimam apertionem Si em̄
cor esset strictum & clausum · nec
nostra sursum posset deuotio asce
dere · nec bona dei descēdere in nos
possent Que vicissitudo nrē deuo
tois ascēdentis & dei gratie descē
dentis pulchre in scala Jacob pre
figurata legitur Gen̄ · xxviii · In
qua ascendentes et descendentes
angeli perhibētur · ¶ Secun
do m transfixiōe cordis benigniſ
simi Jhesu legimus sanguinem ef
fluxisse · sanguinez iquā nobilissi
mum et delicatissimum in terrā
vberrime defluentē · qui in corde
ihesu propter inmiam caritatem
sepe efferbuit · per quez quedam
nobilissime designātur virtu tes ·
que ex cordibus deuotorum cum
talīter vt dictuz est trassixi fuerit
effluunt · et sicut iste sanguis cri
sti ex intimo · sic iste virtutes ex
intima vi humane virtutis & qua
si medulle aliarum virtutum in
nostros proximos deriuantur ·
Quas beatus Papa Gregorius
ita enumerat sic dicens · In mū
do vuere sine mūdo · aliena nō
appetere · propria largiri · laudes
despicere · opprobria amare · glori
am fugere · despectū desiderare ·
adulationes despicere · despicien
tes honorare · mala nocentium ex
corde dimittere · erga eos dilecti
onis gratiam in corde immobilez
retinere Et hæc difficiliores inter
virtutes cæteras reputantur ·
¶ Tercio in transfixiōe cor
dis pn̄ Jhesu cristi domini nostri
aquam cum sanguine legimus e
manasse · Et quia vita humana
ex corrupta natura transire non
poterit sine qualicumq; puluere
peccatorum · Juxta illud Eccleſi
astes · Non est homo iustus in ter
ra qui faciat bonum & non peccet
Jdeo idem puluis peccatorum p
aquam designatus in singulis de
uotioib⁹ cum sanguine virtutiz
effluit · vt perfecte tandez plene
eximaniti infundamur plem deo ·
vt sic ex omni corde nostro deo
adhereamus et simus plem deo ·
Et hoc est quod dicit beatus Au
gustinus · Cum inhesero tibi ex o
mi me nusq; erit michi labor et do
lor et viua erit vita mea et tota
plena te · ¶ Sed dicūt
pusillanimes · Quid nobis et ver
bis istis · quis ad ista possit attin
gere ? Dico q; saltez ex hoc cogno
scimus · quia vere viles et miseri
sumus · si enim dominus noster
ihesus cristus iubet nos dicere q;
serui inutiles sumus · etiam cum
fecerimus omnia quæ debemus ·
tanto magis veraciter dicere pos
sumus · q; michil sumus · quia mi
chil facimus · Dnc beatus Ber
nardus Propterea mandata su
a deus voluit custodiri nimis ·

vt videntes imperfectionem nostram et non posse nos facere qđ debemus · saltem ex hoc humiliemur · et sic humiliati ad eum confugiamus et iustificabit nos gratis dominus noster ihesus crist9 qui est benedictus in secula

Sermo · lxxnj · De sancto Mathe o · Sermo tercius ;

Sequere me Mathei · ix · dicit beatus Gre · Per hec verba nos dominus in eternitatem vocat Ad quā uobis modis veritur · scz mala deserendo et bona faciendo Ex quorum verborum virtute · beatus Mathеus misericorditer inspiratus statim relictis omnib9 dominum est secutus · Qui cum domino perfectissime sequeretur · non solum peccata auaritie quibus inhiabat fūt ei inulta · sed ad sublimissimum statum ecclesie · scz ad apicē Apostolice et Euāgelice dignitatis est mirifice sblimat9 Vñ ei9 euangelium pre ceteris euangelys in ecclesia crebri9 recitatur · vt per hoc nobis intelligi detur · q9 nullus peccator q̄tū cumq; in peccato profundatus · debeat de venia desperare · si tamē conuersus fuerit perfecte

Vnde cuz tria sint genera peccatorum · scz superbia auaritia et luxuria · que quasi totum mundum post se trahunt · tres sancti sunt nobis in ecclesia sublimati · scilz Paulus Mathеus Dauid Qui p predicta peccata pre ceteris hoibus pfundi9 sunt prostrati · qui sicūt pre ceteris peccauerūt · sic eorum doctrina nobis palys in ecclesia recitatur Vt p hoc nobis detur intelligi · q9 nulla peccata impediunt eos qui perfecte p9 lapsum ad dominum conuertuntur · Vñ pre alys oibus Psalmi Dauid frequenti9 ruminat Euangelia Mathei crebrius recitant · Epistole Pauli q̄si continue nobis decantantur · Qđ totum ideo factū est · vt tāto efficacius nos peccatores de venia pſumamus · q̄to p ceteris hoib9 magnos peccatores videamus in ecclesia sublimatos · Et hec breuiter tacta de sancto Mathеo sufficiant ·

Nunc verba ꝓposita ad nostram informationem adiuua nte dño inflectamus Que emz locutus est domiñ9 semel ad beatum Mathеum per corporalem allocutionem nobis loquitur cotidie per internā aspirationem · diēs singulis et oibus nob illud Sequere me Die Job · xxxiij · Semel loquitur d9 et secūdo idipsum non repetit · Quia qđ semel vni vel paucis loquitur in scriptura · hoc non repetit vt nobis loquatur corporaliter sicut ipsis · Vñ Grego · exponens predictum verbū Job dicit Deus singulorum cordib9 puncta vocib9 corpalib9 non loquit̄ · sed tale eloquium construit in scripta · p quod cūctorū āmonitoib9 satisfaciat Dñe Marci · vin · veritas dicit Qđ vobis scz Apostolis dico oibus dico Sup quod dicit Aug9 · Nō solū illis dixit quibus tūc loquebat̄ · sed a illis q̄ fuerūt post illos ante nos · et etiam ad

nosipsos · et qui erunt post nos · usq; ad nouissimum eius aduentū. Dicit ergo singulis nobis · Sequere me · nō corporis passibus · sed mentis affectibus · In quo verbo tria ꝑplicat · secundum q̄ quodlibet verbum motum signans tria importat · s · terminum a quo recedamus. motum per quem bonum faciamus · terminum ad quez tandem veniamus. Primum ibi Seq̄re me Secundum ibi iterum Seq̄re me · prout significat motum per quem bonum faciamus. Tertium ibi Me terminū ad quez si gnās qui fideliter imitemur

¶ Est itaq; sensus predicti verbi · s · Sequere me · vt a malis recedatis · bonum quod me fecisse bono scitis faciatis · vt tandē ad me puematis a michi felicit adhe reatis

¶ Nō si recreue rimus faciendum a malo triplici recedamus · scz a mūdi diuitys · a carnis delitys · et ab omnibus iniusticys Cur hoc · q̄ diues in regnū dei difficulter veniet · vacās delitys deo displicet. Iniustuz vo odit · Nam de primo dicit Mathe · xix · Diues difficile intrabit in regnū dei De secundo dicit Ap̄s · Qui in carne sunt deo placere nō possūt De tcio Dñs · Iniquos odio habui · Si ergo deum cupim? efficaciter sequi · primo a mundi diuitys longius recedamus · nō q̄ diuisie sint pecā · sed sūt veracit occasiones peci · et impediūt omnino dñm seq̄ cupientes Vnde Ap̄s · i · ad Thi · vi · Qui volunt diuites fieri incidūt in temptationē et laqz q̄ diaboli · et desideria multa · q̄ mergunt homines in interitū et in perditionem · Sed dicunt diuites Cōcessis vtimur · aliena non querimus · et si digna mīe retributiōe non agimus · nulla tamē peruersa perpetramus Ad quod respōdet Grego · dicens Nec idcirco diuites sentiunt · quia aurem cordis a verbis celestibus claudunt · Neq; enim diues qui cotidie epulabatur splendide aliena rapuisse legitur · sed infructuose ꝓprijs vsus fuisse perhibetur · a tamē eum post hanc vitam vltrix gehēna suscepit · non quia aliquid illicite acquisiuit · sed quia imoderato vsu totum se illicitis dedit · ꝓpter quod dicitur Luce sexto Ve vobis diuitibus qui habetis hic consolationem vestram · Nullam aliā causam ponens · nisi quia hic habent consolationem suam · quia sicut i Actibus · xiiii · dicitur Per multas tribulatiōes oportz nos introire in regnum dei · Ipsi aūt non solum non tribulantur · sed tota die consolantur Vnde Eccli · xxxix · Diues locutus est superbe et iustificauerunt illum Pauper locutus est et dicunt quis est hic? Vnde Job · xxi · Ducunt in bonis dies suos a in puncto ad infernа descendunt · ¶ Secundo volētes sequi dominum a carnis delitys longe fiāt Quare ? quia i carnis delitys deus nunq̄ posuit pedem suum Vnde eorum via directe dirigitur ad infernum · Juxta beatum Paulum ad Roma · viii · Si secundum carnem vixeritis morieimini scz morte eterne dāpnatiōis · Quia moi em vt ait Ap̄s · seruūt

non deo · sed suo ventri quoniã eo rum deus venter est et gloria in cõ fusione · Tales enim steriles sũt et nunq̃ aliquid faciunt ad salu tem · Cum enim deo non placeãt vt ayt Apostol9 ad Romanos · viij · Qui in carne sũt deo placere non possũt · nec per consequẽs eorum opera deo placẽt · quia ab eo qui displicet michil placz Et i deo hortamur Ezechi · xviij · Con uertimini et recedite ab vobis ve stris Quod enim quisq̃ colit de9 ei9 est Nec ergo relinquere nos oportet si volumus deum sequi ·

Tercio volẽtes sequi dominũ longe ab ommibus iniustitijs re cedamus Quia vt dicitur Deute · xxv · Longe aduersatur deo om nis iniustitia · Vnde Sapiẽti . c . In iustitia mortis est acquisitio Vic Eccli · xvij · Reuertere ad dominũ et auertere ab iniustitia et nimis odito execrationem · et cognosce iustitias et iudicia dei.

Verum q̃ vt ayt Ber · Justitia ẽ virtus reddens vnicuiq̃ qđ suum est Ergo per oppositum scire pos sum9 quid sit iniusticia Ipsa em̃ est vitium per quod nulli reddit quod suum est · Vnde cum proxi mum non diligimus vt nosipsos vel ei non impendi9 qđ no bis im pendi cupimus · vel etiam malum ei facim9 qđ nobis nolum9 exhi beri · in hijs ommibus iniustitiã exercemus · Ab hac ergo longe ẽ cedere nos oportet · si cupimus de um sequi · Ab hac ergo iniustitia phibere nos dñs voluit . cum in lege mandauit q̃ iustus deberet eẽ modi9 et equ9 sextarius Qui a vt ayt Salomõ Pro · xx · Pon dus et pondus · mensura et me sura · vtrũq̃ abhominatio ẽ apud deum Quod exponẽs Ber · dicit Scimus q̃ falsi negociatores di ligi ponderea mensura vtuntur Nam pondus aliud habẽt ad qđ pensant pro se · et aliud ad qđ proximo . properant ergo ad vendi ponderа leuiora · ad accipiendum grauiora . Omnis ergo homo q̃ aliter pensat ea que proximi · et aliter ea que sunt sua · ponous a pondus habet Vtrũq̃ autem ab hominatio est apud deum · q̃ si sic proximum vt se diligeret hũc i bonis vt se habẽt a etiã iudicarz Cui9 contrarium agimus in mesu ra · quia plerumq̃ contingit · vt et nostra grauia leuia · et proxi morum leuia grauia iudicemus · Hoc ergo inequale pondus iniu stitia est · a qua nos oportet ces sare si deum sequi volumus ·

Secundo dicendum est de motu sequendi per quem transe amus · Deus autem noster pre ceteris tria in se habuit · per que se q̃ eũ nos oportet · scz pauptatez · asperitatem · in ommibus vero e quitatem · que recta fronte oppo sita sunt predictorum trium · Nã pauptas diuitijs · asperitas deli tijs · equitas iniustitijs contrari atur · Si ergo deuz sequi volum9 vt hortatur induamus eius pau pertatem · Nam vt ipsa veritas ayt Nisi quis renunciauerit omni b9 que possidet · nõ potest eẽ meus discipulus Lu · xiv · Ad hanc pau ptatẽ dñs trahere cupiuit diuitẽ quẽdã cui dicebat Mat · xvij · Si

Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da paupe tib9 et veni sequere me. Ob9 reue ta deberet nobis facile persuade ri · maxime cū i hoc videm9 oēm pēssisse Vñ Ber · Magna abusio fiēs vt diues velit eē vilis vermi culus · xp̄ quē deg maiestatis vo luit eē paup Secūdo inouam9 vitē ei9 asperitatē portātes stig mata sudoris et laboris in corpe nostro · vt dicere possim9 cū Pau lo Supplebo ea que desunt passio nibus xpi in corpore meo Vnde beatus Augustinus enumeratis multis eius asperitatibus tandez subiungit Hec xpi passiones xpi ano sunt imitāde non delicie con quirende Sed lamētabiliter con queritur beat9 Ber · dicēs Deu dñe oēs te volunt cōsequi ꝙ pau ri seq · sciētes q si exepti fuerim9 a castigatione flagelloruz exep ti erimus a numero filiorum ·

O Tertio sequamur domnū per vite equitatem · ommbus ho minibus equum pond9 tenētes. et postponamus amorem priua tum · qui pene in omnib9 nobis viciat hanc virtutem Vnde Gre gorius Scimus q vehemēt clau dit oculum rationis priuatus a mor Ex quo fit vt hanc equitatē paucissimi vt dignum est veracit conseruent · quia nesciunt quo forsitan sit equum Vnde si nō va rat omēs pagīas perscrutari · omnia inuoluta sermonum euol uere · omnia secreta scripturarū penetrare · ad inquirendam a fa riendā equitatem saltē intrem9 nosmetipsos · a legamus natura lem scriptuam scriptam in tabu lis cordis nostri · vbi legim9 Ob9 tibi nō vis fieri alq ne feceris · et q9 tibi vis exhiberi alteri exhibe Per que duo mādata plene a p fecte nostris pximis exhibemus equitatem Nam per huius legis naturalis cōseruationem ātiqui patres domino placuerunt · cum tamen ad huc non legis nec gra tie scriptura esset hominibus cō mendata Nā de Noe dicit Gene sis · vij · Erat noe iustus et perfec tus in generationibus suis Et ad Abraham dicitur Ambula coram me et esto perfectus Sequitur tertiū principale scilicet · me · in quo inuitur termiu9 siue finis p quem domino feliciter inhere am9 · q9 iuste sequitur ad previc ta Quia p9 q̄ a malis recessim9 et q9 bonū est facim9 dominum inuenim9 · quo inuento ei adhere bim9 dicentes cū Ps · Michi ad herere deo bonū ē ponere in domi no deo spē meā p · Veri to ergo vt ait btūs Ber · cūctis renūtiat affectibus alis aia cura ta · huic soli incumbit dicens · ex ō ni cordis affectu istud Cāticoruz · in · Inuenī quē diligit aia mea · Qui a vt dicit Eccl · vi · Qui inue nit illum inuenit thesaurū Talez videlicz thesaurz in quo vere oēs diuitie · oēs delicie · oēs iusticie · et oē q9 vere bom vocēz sortit co piosissime inuenit · nec immerito Cuz em̄ xp̄ deū vanas diuitias · vanas delicias · et oēs iniusticias dimittim9 inuenim9 thesaurz · deū scz i quo oīa pōcā veracit inuenī m9 Vñ Augustin9 sup isto vbo

Ecce nos reliquimus oia dicit Petrus et sui sequaces reliquerunt omnia vana et acceperunt oia vera . Q. Inuenim? enim in deo diuitias meritorum · diuitias gratiarum · diuitias virtutum · et omnia vera bona · vt dicere possit nob deus istud Genesis. xxviij · Modicū habuisti antequam veniret ad te nūc diues effectus es · bñdixitq; tibi dñs ad introitū meū De hys diuitys dicit beat? Gregori? · Quid vobis cum diuitys huius mundi · cum nec vere nec vestre sint · sed vere diuitie sunt q in deo inueniuntur et cum deo possidentur . H . Similiter in deo inueniuntur delitie omnibus huius mundi delitys meliores Si enim in creatura poterit aliquis delitiari · quomodo in deo non delitiatur a quo est omne bonū et omne dulce fluit? vnde ipse dicit Eccli · xj · Quis delicijs affluit vt ego? q̄si diceret · nemo Dic Job · xxij · Si reuersus fueris ad omnipotentem edificaberis · a lōge faciet iniquitatem a tabernaculo tuo · Et sequitur · Tunc super omnipotentem delicijs affluues De q̄bus dicit Bernardus Sic est aduentus sponsi Benedictiones et diuitie salutis cuius eo · a vniuersa que de ipso sunt affluunt delicijs redundātia iocundis salutaribus sacramētis · Inuenim? etiā in deo omnē equitatē · q; in eius p̄sentia nō possu? facē nisi equū Os nob p̄tare digneť pater et filius aē

Sermo. lxxxij · De eodē sermo secundus ·

Surgens secutus est eum Idem vt supra Magister in scolastica historia dicit Quod in veteri lege nunq̄ offerebāt hostias sine libamentis suis · Libamen autem siue libamentū erat simila oleo conspersa et vinum · que duo cuiq; hostie offerebātur · a vnicuiq; hostie vnum proprium libamen erat determinatum · Dicitur autem libamen eo q̄ libeat · quia additum hostiam gratificabat et acceptam eam fecit domino · vt grata esset hostia cuius libamine · que sine illo nullatenus erat grata · Quod intelligens beatus Mathеus Apostol? omnia sua obsequia cum aliquibus additamentis · per que grauiora fierent deo sua obsequia domino offerebat . T . Offerebat autem deo tria obsequia cuius libamentis · per que in tam magnum principem coram deo è promotus · Optulit enim obediētiam domino cum velocitate · cōuiuium cum largitate · totaq; vitā suam cum humilitate · Et ex tribus istis valde magnus sanctus coram deo est effect? · vt non solum ad apicē Apostolice dignitatis · verū etiam in scriptorem euangelice veritatis sit sublimatus · vt non solum Apostolus sed Euangelista in ecclesia nominetur · Primum obsequium tangitur in eo q̄d dicit Surgens secutus est eum · quia statim vt dixit Ihesus sequere me · sine mora sequebatur eius Ingquo tāgit obediēs velocitas · Secūdū ibi Et factū ē discūbēte eo in domo · In quo tangitur conuiuij

latẽgitas · Nam de hõe dicitur Lu
ce. v. Et fecit ei leui conuiuium i
domo sua magnũ ac̃. Terciuz. e.
vite humilitas tãgitur in eo q̃ di
cit. Ecce multi publicani & pecca
tores venientes discũbebant cuz
Jhesu · connumerans se illis · inu
ens se similiter publicanum · Et
sic summatiz in isto Euangelio tã
guntur predicta tria. per q̃ Ma
theus est mirifice sublimatus · Et
hec de Matheo breuiter tacta suf
ficiant · quia gloria qua in celo et
in terra honoratur et magnifice
veneratur probat euz predicta ẽ
a fideliter et perfectissime obtulis
se ℣ Nunc predicta verba ad nos
stram vtilitatem et edificationez
conuertamus · vt si eius glorie cu
pimus esse participes · predicta ẽ
a cum suis libaminibus dño offe
ramus · Non enim est acceptor p
sonarum deus · sed quacumq̃ sine
tergiuersatione deo exhibet qs
ipse exhibuit eadem gloria subli
matur · Vnde Johã. crisosti · Qui
sanctorum merita religiosa cari
tate imitantur · eorum mores san
ctos atq̃ iustitiam imitentẽ Quia
quẽ delectat alicuiꝰ sancti meritũ ·
debet delectãe par cirea cultũ dei
obsequium · vt qui sanctorum me
rita imitatur imitabilis ipse vite
sanctitate reddatur Possumus ẽ
nim esse quod fuerunt · si facimꝰ
quod fecerunt · ℣ Pri
mo ergo offeramus sacrificium o
bedientie · que oĩ hoi est necessãi
a ad salutem Quia sicut per inо
bedientiam de paradiso eciciꝫ
humanum · sic econtrario redire p
obedientiam nos oportet · Vnde
est q̃ tam triumphans q̃ militãs
ecclesia · secundum subiectã supra ẽ
per obedientiam ordinata · vt pa
lam detur intelligi · q̃ nullus nisi
per obedientiam erit saluus ·

℣ Mandat autem nobis de
us tripliciter obedientiam · s. p
scripturam librorum · per ora p̃
latorũ · per inspirationez interno
rum · De primo dicitur Deutero.
viij · Omne mandatuz quod ego
precipio tibi caue diligenter vt
facias Mathei · xix · Si vis ad vi
tam ingredi serua mandata Jo
hãnis · xiij · Si diligitis me man
data mea seruate · De secundo · s.
mandato prelatorum dicit domi
nus Luce. x · Qui vos audit me
audit et qui vos spernit me sper
nit · Item Deutero · xliij · Facies
quecũq̃ dixerint qui presunt lo
co quez elegerit dominus · seq̃ris
q̃ sententiam eorũ · nec declines
ab ea nec ad dexteram · nec ad si
nistrã Qui aũt superbierit nolẽs ob
edire sacerdotis imperio · q̃ eo tpe
ministrat dño deo suo moriat̃ homo
ille De tercio dicit̃ per Ysa · xlij · Ego
ego qui loquor iustitias · Acsi di
cat Quando interius in corde ad
me moriaz reuocatis precepta do
mini · nõ vestra cogitatio sed me
a est allocucio · precipiens intẽ
tus vt iustitiam preceptorum op e
impleatis · Vnde beatus Bernar
dus · Cum mala versantur in cor
de · nostra est cogitatio · cuz vero
bona est sermo dei Illa stilicz ma
la cor nostrum dicit · Hec autem
bona cor nõstrum audit Vnde be
atus Gregorius xxviij · moraliuz
super illo verbo Job Respondẽs

autem dñs Job de turbine
a ẽ dicit sic Cum per semetipsum
deus iterius loquitur · sola nob
vis interne aspirationis apit
et de verbo eius sine litteris ver
bis ac sillabis cor edocetur · quia
virtus eius itima quadam fusible
uatioẽ cognoscitur · ad q̃ mẽs
plena suspenditur vacua ḡuatur
Quocumq; ergo istorum trium
modorum precipiat nobis deus
semper est ei et m omnibus et pẽ
omnia obediendum Nam de hac
obedientia dicit primo Re · xv ·
Nunquid vult dñs holocausta aut
victimas . et non potius vt obe
diatur voci domini? melior enim
est obe dientia q̃ victima · et au
scultãe magis q̃ offerre adipẽ a
rietum . quia quasi peccatum ari
ola noi est ẽpugnare · et quasi sce
lus ydolatrie nolle acquiescẽ Vñ
dicit Ber · Nec studiũ bone actio
nis · nec ocium sancte contẽplati
onis · nec lacrime pẽnitẽtis accep
ta esse poterũt · qui tantã non ha
buerit obediẽtiã · vt vitam q̃ p
obedientiã ipsam perdere malue
rit. A · Vt autem ex hoc
sacrificio nostre obedientie fra
grantissimum odorem dño offeram?
cum tribus libammb? eam exhi
beamus · Debemus ẽm obedire ·
velociter simpliciter efficaciter ·
Primo dico debemus obedire ve
lociter . vt statim audito precep
to sine omni mora media velocit
obediamus · sicut Mathe? · Qui
statim vt audiuit sequere me · si
ne mora secutus est dominũ · Nõ
petiuit inducias ad seruandum pe
cuniam · vel suis dommis presẽtã
dam · sicut ille vocatus a domino
petiuit inducias vt sepelierz prẽz
suum nec tamẽ optinuit · sed si
ne omni medio dominum seque
batur Et ideo hec velox obedien
tia multo eãt gratior q̃ morosa ·
Sicut hy de quibus in regula di
cit pater Benedictus Qui mox
vt eis aliquid a maiore iperatuz
fuerit · ac si diuinitus impatuz sit
moram pati nesciunt in faciendo
de quibus dicitur in Ps̃ · Popu
lus quem non cognoui seruuit
michi in auditu auris obediuit mi
chi · B · Secundo debem?
obedire simpliciter Hoc est non
discutere vel diiudicare ad quid
precipiatur · sed tantum simplici
ter obedire . non curantes ad q̃d
precipiatur · vel quid intẽdatur ·
dũmodo deuote impleatur . q̃d p̃
cipitur a maiore Unde Ber · Im
perfecti cordis et infirme pronius
voluntatis indicium est seniorum
precepta studiosius discutere . he
rere ad singula que iniungunt̃ ·
exigere de quibus libet rationez ·
et male suspicari de omni precep
to cuius causa latuerit · nec vñq̃
obedire libenter nisi audire con
tigerit quod forte libuerit · Non
attendentes q̃ quidam inuenis
ad preceptum superioris sui ad ari
dum palum terre infixum per cir
culum anni aquam singulis die
bus infudit · ex cuius obedientie
virtute frondes protulit contra
naturam · sicut in vita patruz le
gitur euidenter · C · Ter
cio obedire debemus efficaciter ·
Hoc est · cum effectu operis fideli
ter et diligenter perficere quod

mandatur Et q̃tum in nobis est semper ad hoc niti · vt aliquis seruus ex iuncto opere proueniat imperanti · vel ad minus vt ad imperantis voluntatem quod iniungitur expleatur · De hac efficacia obedien di dicit Bernardus Perfectus obediens parat aures auditui · oculos visui · linguaz voci · manus operi · pedes itineri · et sic totum se colligit · vt ex toto mandatum impleat imperantis De hac efficacia obediendi dicit beatus Gregorius . Sicut bene obsequentes famuli dominorum suorum vultibus semper intenti sunt · vt ea que preceperint festine audiant · et audita implere contendãt · sic iustorum mentes per intentionẽ fiam omnipotenti deo assistunt · atq; in scriptura eius quasi os eius intuentur · vt quia per eaz dominꝰ loquitur omne quod vult · tanto a voluntate eiꝰ non distrahãt · q̃to eam in eiꝰ eloq̃o agnoscant · vnde fit · vt eius verba nõ per eorum aures superuacue trãseant · sed hec in cordibꝰ suis adimplere satagãt ¶ Secundo beatꝰ Mathẽus obtulit deo sacrificium conuiuij cuz libamine largitatis · sic et nos conuiuium domino cuz suis libaminibus offeramꝰ . Primo ergo dicamus de conuiuio q̃ si sacrificio principali . Secundo dicamus de libaminibꝰ · cum quibꝰ conuiuij sacrificium offerat · ¶ Sciendum ergo q̃ triplex est conuiuium · s · corpale · verbale · et spirituale · Corporale conuiuium domino offerimus · cũ pauperes propter deum cibo corpali reficimꝰ Conuiuium verbale deo offerimus · quãdo verbo dei proximum edificamus · Conuiuiuz spirituale domino offerimus · quando per meditationes ĩternas deuotiones et contemplationes deo in cordibus nostris conuiuium preparamus · De primo conuiuio dicitur Luce · xiv · Cum facis cõuiuium voca pauperes et debiles et claudos et ceros a beatus eris · q̃ nõ habẽt retribuere tibi · ¶ De scdo conuiuio dicit Augꝰ · Refectio est que saginat animam · q̃ pinguat viscera · cum de diuinis scripturis cibuz eloquij proximis ministramus · Gregorius Oseiꝰ est de diuinis eloquijs ĩficere animam semper victurã · q̃z cibo corporali reficere carnem iteruz moriturã · Idem Cibus mentis est sermodei · et quasi cibus acceptꝰ stomacho languescenti reicit · quãdo sermo auditus in ventre memorie non tenetur · Scimus autẽ q̃ si quis alimenta non retinet · de huius vita desperatur · De tercio dicitur Apoca · tercio Ego sto ad ostium et pulso · si quis aperuerit michi ianuam intrabo ad eum et cenabo cum illo et ipse mecum Vñde Ber · Cibus eius penitẽtia mea · cibus eius salus mea · cibus eius ego ipse Dñe aũt tria sacrificia conuiuioꝝ sua q̃q; debẽt hꝫe libamina · ¶ Sũt aũt tria · vt supdictũ est libamina · scilz oleum simila et vinum · Offeratur ergo conuiuium pauperum cum oleo misericordie cõpassionis conuiuiũ ꝓpiciationis cuz similia opationis · Cũ em̃ pauis sit ꝓpe cũ confortat corpꝰ similã offert

qui quod vocat fortificat exēplo operationis · Conuiuium vero īterne aspirationis . quo cum deo et ipse nobiscum reficitur offerat cum vino īebriatiōis Sicut enim vinū mebriat a mentes alienat · sic illud internum conuiuium · quo cum deo et in deo epulamur mētes nostras alienat et mebriat et transmutat in deum · Et hec tria conuiuia cū diuinis libaminibus fiant in habūdātia largitatis

G Tercio offeramus deo vitam nrām cū libamine huilitatis · Sicut beat9 Job at hens totam deo in humilitate obtulit vitam suā Est autem triplex vita · scz actiua · contemplatiua . afflictiua · Vita actiua se cundū Beda est Primo quidē ab omni hoc seculo immaculatū seipsum custodire · mentem manū linguā et cetera mēbra corporis ab omni īquinamēto culpe custodire et cōtinere Deinde exteriorē hominē iustis insistere laboribus · ac diuinis p petuo se subiugare seruitys · De inde et pximis in necessitatib9 iuxta vires succurrere ac operibus misericordie fideliter īhistere

H Vita autem contemplatiua · vt idē Beda dicit · est cum q̄s longo bone acti oīs exercitio edoctus et diutine oratiōis dulcedīe īstructus · crebra lacrimarum compunctione assuefactus · a cunctis mundi negotys vacare · et in sola dei dilectione oculum mētis infigere didicerit · gaudiū q̄ ppetue beatitudinis · q̄d in futura percepturus est vita · etiam in presēti esperit ardēter desiderādo p̄gusta

re · I Vita vero afflictiua ē quis tribulatio · vel propter peccatorum purgationē · vel hominis promotionē a deo nobis inflicta Huic triplici vite sūt tria libamina adiungēda · vt p̄dicta triplex vita per tria libamīa offeratur ·

K Vita enim activa per fidelitatem Vita vero cōtemplatiua per humilitatē Vita vero afflictiua per hylaritatē tāq̄ libamina domino offerantur · Primo dico vita activa debz fideliter dispensari · vt in ea michil intēpat vel queratur nisi dei gloria et vtilitas proximorum · De quo Ber · Neuera fidelis es famulus dei · si de omni gratia transeunte ex te michil tuis manibus adherere cōtingat · Secūda vita scz contemplatiua debet humiliter ociari · vt q̄tumlibz in ea proficiamus · nō tamē de nobis nisi humiliter sentiamus · Opertz nāq̄ · vt dicit beatus Ber · humiliter sētire de se intentum ad altiora · ne dū supra se attollitur cadat · si non in se firmiter per veram humilitatem fuerit solidatus · quia nisi humilitatis merito maxima minime obtinentur · Tercia vita scz afflictiua debet inter se et deū hilaritter sufferri Qd faciebat beatus Paul9 cum dicebat · 2 · Corīn · vij · Superhabūdabo gaudio in omni tribulatione · Qd etiam consuluit nob beatus Jacob9 in economica sua dicens · Omne gaudium estimate fratres cum in tēptationes varias incideritis a c̄ · L Et q̄a omnis vita meritoria et deo accepta in hac triplici differentia ē

meluſá· vt noñ ſit vita aliq̃ ꝓter illas· Ideo vnuſq̃ſq; diligenter ꝛ ſideret in qua vita ꝯiſtat coꝝ̃ de o et illam cuꝫ ſuis ꝓꝛis libaminibus offerat· et ſic erit grata dño et acceꝑta· Qꝫ ſub alys verb̃ in lege ꝓcipitur· cum Deut· xvi· dicitur· Juſte qꝫ iuſtū ē exequa bis· In eo aūt q̃ dicit iuſte tāgit libam̃· q̃ ſcꝫ eius valoꝛ et acceꝑ tabilitas cōſiſtit in libamine· Et hoc eſt qꝫ in alys verbis dicitur· q̃ plꝰ meremur aduerbys q̃ nō mimibus· Cui conſonat beat⁹ Gre· dicens· Cor a non ſb̃am penſat de us· nec ꝑpendit q̃tum in ei⁹ ſa ē ficio· ſed ex quāto offeratur· Ac ſi dicat Non conſideꝛat deus qꝫ offe ratur· ſed cum quali libamie ꝓ ſentet̃· Nec ergo ſunt ſacrificia que cum ſuis libaminibus oblata ſuauiſſimū odoꝛem· ſicut in lege dicitur dabūt deo· Vnde Numeri xxviº· enumeratis holocauſtis ſb iungitur· Et erit m odoꝛē ſuauiſſi mū dño· q̃ ſurget de holocauſtis et de libationibus ſinguloꝝ̃ Qui to magis de hys que hic dicta ſūt que ſūt veritas predictoꝝ surgit ſuauiſſimus odoꝛ dño· Qꝫ nobis preſtet dñs noſter q̃ nē·

Sermo· lxxv· De ſancto Michaele archāgelo ſermo ꝓmꝰ

Habete formām noſtram Ad Philippenſes· iij· Cū ſcdm beatuꝫ Gregoꝛium ciuitas angeloꝝ̃ debeat ꝑ btōs homines reſtauraꝛi· dignum eſt et conſonum ratiōi· vt qui de e oꝝ̃ conſoꝛtio ſunt vocati· ipſo rum moꝛes a vitiis diſcant q̃ tum poſſibile eſt in regione diſſi militudinis imitaꝛi· ꝓter qꝫ ver bum ꝓpoſitū in perſona angeloꝝ̃ nobis ꝓponitur· ac ſi nobis dice re videantur· Si iuxta veſtrā vo tationē ad noſtram ſocietatē ꝑ uenire cupitis· diſcite iā in terris quomō in cēlo nobiſcum viuere debeatis· Qꝫ Propter qꝫ ſciendū q̃ angeli dei q̃tuoꝛ ha bent exercitia formā ſui ſtatus in cēlo exꝑmentia· ſcilicet intra ſe· i ſra ſe· circa ſe· ſupra ſe Si ergo ad eoꝝ̃ exhortationem ꝑ formā eoꝝ̃vitam noſtram veſtiē cupi mus· ipſos i hac quadruplici foꝝ̃ ma imitemur· Nōt autem angeli ſancti intra ſe tria bona· ſcilicet puritatem· ſimplici tatem inconuertibilitatem· Que tria ante omnia acquiramus Dā de ipſoꝝ̃ puritate dicit Dama ſcenus· Angeli ſunt quedam luī na tranſparentia ex primo lumi ne lumē habētia· nec lingua nec auribus indigentia· ſine ſermōe voluntates ſuas ſibi mūtuo exꝑ mentia De ſecundo dicit beatꝰ Auguſtinus· Angelus quia ſpi ritus eſt ſimplex eſt· a tanto ſim plicioꝛ quanto ab omni coꝛpulē ta materia remotioꝛ· De hys duobus dicit beatus Dyoniſius Angeloꝝ̃ eſt ſimplex et pura eſſentia l̃ natua Tertiū patꝫ de ſcdo Qꝫ em̃ ſimplex ē quocūq; ſe uertit totaliter ſe conuertit Vñ beatus Auguſtinꝰ dicit· q̃ natu ra ſpiritualis tantum ſemel verti bilis ē niſi ex vnione vnius cum alio· ſicut patet in aīma q̃ q̃diu

est in corpore potest mutari et conuerti de malo in bonum. et econuerso. soluta tamen non Si ergo volumus angelos imitari induendo formam ipsorum. oportz nos predicta tria in nobis. hoc est in vita nostra plantare. O.

¶ Primo ergo plantemus in nobis puritatem. ad quam duo sūt necessaria. scz penitentia et resistentia. Penitentia per quam commissa exhauriamus. et resistentia p quam committenda caueamus. Nam de pmo dicitur Leuit. xvi. In hac die ab omnibz peccatis vestris mundabimini scz per penitentiam Notabiliter aūt dicit in hac die. qua peccastis. qz nulla mora nobis conceditur in peccatis. Vnde Prouerb. xx. Homo sapiens exhauriat illud scz peccatum. Quia vt ait Ap9 p. ad Corinth. v. Modicum fermentum totam massam corrumpit. ¶ De scdo scz resistentia dicit. nñ. Ne. in. Cunctos fontes aquarum obturabitis. scz per resistentiam. sensus nros fontes vocans. per quos tanqz per fōtes sordes malarum affectionū in sentinam conscientie nostre ruerunt ¶ Scdo plantemus in nobis simplicitatē. vt etiā in hoc sanctis angelis cōformemur. quā tunc p sequimur. si omnes sensus nros exteriores. omnes affectiones interiores. et omne quod facimus sine omni plica retardationis ad deū conuertamus. vt omnia que per qualemcūqz sensuū noticiā vel affectionū nobis obiciūtur. simplici intuitu discernamus. et in bonū accipiam9 Vñ Aug9. Quis simplex obtrectare nō nouit. nescies inuidere. suo cōtentus. aliena nō querit. et si egeat diues tñ sibi videtur. et ideo omnis anima simplex benedicta est. ¶ Tercio plantemus cū angelis in nobis inconuertibilitatem. hoc est vt nūqz ad momētum propter alicuius rei appetitum nos a dño auertamus. sed continue et sine medio dño semper adhereamus. et nūqz peccatū mortale per qđ a dño auertimur committamus. De qua adhesione dicit Aug9. A deo non auertimur si eius mandata non respuim9. ipsū nō obliuiscimur si voluptatibus nō indulgem9. Idē. Qui adheret dño renunciat mundo. posteriora obliuiscitur. ad priora se extendit. vt peruenīat ad brauiū qđ est insigne victorie. Et hñ sūt de quibus dicitur. qp dies plenitudinem ētur in eis. qui nūqz ad momētū a dño recesserūt. O. ¶ Secūdo āgeli sancti tria inferioribus exhibēt. s. opassionē. exhortationē. promotionē. Nā de pmo dicit Ysa. xxx. Angeli pacis amare flebūt. De scdo dicit btūs Ber. Angelus in oi loco sedul9 prosequus aie. nō cessat sollicitare eā. et assiduis suggestiombz admonere. De tcio iterū dicit Ber. Discurrūt angeli medij inter nos a deū. fidelissime portantes nostros gemitus ad deum. et illius gratiam nobis deuotissime reportantes. nos igitur cupientes angelos imitari. predicta tria scilicet compassionem. exhortationem. promotionem. cordis. oris. et operis. nostris inferioribus exhibere debemus.

Inferiores autem nostros dicim9 non ad̃itione nature · sed qui mi9 habentes nostro indigent auxili o vel fauore · h. Primo ergo nostris inferioribus exhibe amus cordis ꝑpassionem · omnes eorum molestias paupertates et miserias tanq̃ ꝑpr̃is dolentes · hoc debitum exhibuit pauperib9 Job cum dicebat · Cōpatiebatur anima mea pauperi Nec mi9 Ap9 · eñ dicebat · ꝯ · Corī · xnn. Quis infirmatur et ego non infirmor? qs scandalizatur et ego non vror? Et ideo fratres cotidie monior ꝓ gloria vestra · Et iterum Lugeam multos ex hys qui ante peccaue rūt · et non egerunt pñam super impudicitys quas gesserūt Hūc affectum ꝑpassionis prefert Bérnardus alys deuotionum generibus dicens · Qulte miserie collcē ātq̃ oculo pietatis inspecte · ipe sunt spēs e q̃bus vngenta optīa componuntur · Dicuntur autem ideo optima · quia omnium passionum merita faciut sua · Nec immerito · quia sepe ctingit vt compassio compatientem pl9 torqueat q̃ passio patientem · Veruz qa cordis compassio si in opus cum potuerit non procedit minus hrē cruncitur · ideo post illam ꝑpassionem sequatur oris exhortatio · vt eis quibus ꝑpatimur exhortationis verba fideliter exhibeamus ·

S Secundo ergo hys q̃ vel ignorantia vel simplicitate nobis inferiores sunt · exhortationis beneficium vt in meli9 proficiant ī pendamus · exhortantes singlos vt ꝓ qualitate status sui in meliꝰ proficiant · pctatores vt ēsipiscant · bonos vt proficiant · tribulatos vt viriliter sufferant · imitantes Tobiam · de quo dicit Tobie. i. Tobias pergebat per ōnes qui erant in captiuitate et monita salutis eis dabat · vt de nobis dici valeat illud · ꝯ · Machab · xv Armauit singulos non clipei vel haste munitione · sed sermonib9 optimis et exhortatione · Dic beatus Gre · Vnusquisq̃ nostrum si mag̃tum sufficit a prauitate pximū reuocat · si exhortari ad bene uiuendum curat · si eternū r̃gnū vel supplicium errāti denunciat · cum verba sancte denuntiationis impendit ꝓfecto angelus existit · Verum quia dicit beatus Johannes Apostolus ꝓma cano · ıı · Filioli mei non diligamus v̄bo neq̃ lingua tantum · sed opere et veritate · Ideo vt de tingentibus nichil obmittamus penitus · de verbis ad opera prodeam9 T

T Tercio ergo nostris īferioribꝰ impendamus operis exhibitionez · adiuuantes eos consilio et auxilio · et ommibus modis quibus possumus promouere · nūc eis virtualia ministrantes · a periculis munientes · a tirannoruz potestatibus defensantes · apud deum ꝓ eis intercedentes · et ōnes quos possumus misericordie operibus adiuuantes · Que sunt pascē esurientē · potare sitientem · vestire algentez · hospitare peregrinantē · visitare languentē · solari ī carcere iacentē · sepelire morientem · Qs tāgit Ysa · lvin · vbi dr̄ Frange esurienti panē tuū cē · Aptius

Math. xxv. Breuius aũt tangũ tur in hoc verſu. Colligo cibo po to tego libero viſito condo. Viſi to languentẽ. poto ſitientẽ. cibo e furientẽ. redimo in carcere iacẽ tẽ. tego algentẽ. condo morien tem. colligo exulantẽ. V

Tercio angeli ſancti tria exer citia mutuo ſibi exhibẽt inter ſe. Viuũt em inter ſe ordinabiliter. ſocialiter. humiliter. Primo dico viuũt inter ſe ordinabiliter. quia vnuſquiſq; in ſuo ordine a officio pſeuerat perpetuẽ. ab illo ad mo mentũ tpis nõ recedens. Vñ Dyo miſius ait. Nõ eſt fas vt quis ope rari preſumat. qđ ad ſuũ ordinẽ vel officiũ non ſpectat. Scdo vi uunt ſocialiter. hoc eſt amicabili ter et pacifice. ita vt qui preeſt non ſuperbiat. et qui ſubeſt non inuideat. Tercio vuũt humiliť. q; inferiores obediũt ſuperioribus ſine rancore. a ſuperiores precipi unt inferioribz non faſtu. ſed in a more. Si ergo cupimus in eoꝝ cõ ſortio deputari. in predictis tribꝫ ipſos deuotiſſime imitemur.

X Primo ergo ſtudeaꝫ viuere ordinabiliter. ſũmo cona mine ad hoc laborantes. vt in eũ ſtatũ a ordinem quo creati ſumꝫ reuertamur. Sic autem creati ſu mus. vt mediũ ſtatũ tenẽtes om ni creature dñaremur. omnia ſb pedibus conculcantes. et ſolũ de um ſuper nos veneraremur. Naꝫ de primo dicit Ps. Omnia ſubie ciſti ſub pedibus eius aĩe. De ſcdo Math. iiii. dñm deũ tuum adora bis et illi ſoli ſeruies. Sic ordi nẽ tã ſollicite adhercẽtes. vt nul lum de proximis i ſuo ordine per turbemꝫ. ſed pſonã. rem. famaꝫ. et honorẽ. et õia que eius ſũt nũ qꝫ in offenſam eius contingamꝫ. ne maledictionẽ om̃ incurramꝫ. Deut. xxvii. Maledictus homo qui tranſfert terminos prim ſui. Ite. tunc etiã ordinabiliť viuimꝫ. ſi v nuſquiſq; ſtatũ et ordinẽ in quo vocatus eſt ſeruat et cuſtodit fide liter. nec declinãs ad dextrã neq; ad ſiniſtrã. vt qui in mãimonio vocatus eſt cuſtodiat legẽ matrimo nii. et qui in religione viuit cuſto diat regulã voti ſui. et ſic de reli quis. que fideliť obſeruata cauẽt. omnino proximo ab offenſa Vnde p. ad Corinť. vii. Vnuſquiſq; in quo vocatus eſt in eo permaneat apud deũ. Scdo ſtudeamus vi uere ſocialiter. vt nos proximo ex hibeamus ad obſequendum in ca ritate et fide nõ ficta. ofoꝛmãtes nos in bono ſtudiis ſingulor. nõ vt eis placeamꝫ. ſed vt eos in bo nũ trahãmꝫ. et vt cũ eis pacẽ ha beamꝫ. Nã de primo dicit Apl. i. ad Corinť. viii. Cũ liber eſſem ex om nibꝫ. omniũ me ſeruũ feci. vt om nes lucrifacerẽ. et factuſ ſũ iudeis iudeꝫ. et hiis qui ſub lege ſũt tan qꝫ ſub lege eſſez aĩe. oibus omnia factus ſum. vt omnes ſaluos face rem. De ſcdo dicit beatus Ber. Sunt plurima que ãgelis ſanctis in nobis placent. et que in nobis imemire delectat. vt eſt ſobrie tas. caſtitas. crebri gemitus. et orationes cum lacrimis. Attamẽ ſuper omnia hec. vnitatem et pacem a nobis exigunt angeli pa cis. et nihil eque offendit. et ab

indignationem ꝓuocent angelos ꝙ dissensiones & scandala ¶ Tertio sicut angeli humiliter mœdamus inferiores nob̄ ꝓferentes. equales venerātes. superioribꝰ humiliter obediētes. omnibus nos postponētes ¶ De hꝭ tribꝰ. scilz socialiť. humiliter. ordinaliť. dicit beatus Bernhardꝰ. Arbitror ꝙ q̄ in ogregatione es bñ viuis si ordinabiliter. socialiter. humiliter viuis. Ordinabiliter vt in om̄i conuersatione tua studeas sollicite obseruare vias tuas in ospectu dei et ꝓximi. tibi a peccato caues et ꝓximo a scandalo. Socialiter vt studeas amare et amari. portare infirmitates om̄iū & a nemine portari. ommibus te exhibere affabilem et tractabilē et obsequiosz. virtuosum ad omnes. vt oculi om̄iū sint in te demonstrātes te digito et dicētes. Hic est fratrum amator et ꝓximi isrl'. Humiliter vt cum fecerim̄ omnia spm̄ vanitatis exsufflare studeamus. dicētes nos iuxta osiliuz dñi seruos inutiles. qd debuimus facere fecimus nichil addentes. hoc est enim vade gratum domino. Et sicut tles sunt grati sic rari. dicente Bernhardo. Magna & rara virtus est vt magna licet operantē māgnū te nescias. & manifestam ommbz tuaz te solum latere sanctitatē. hoc etiaz ipsis virtutibus mirabilius iudico. Et ideo humilitas talꝰque cum magnis operibus cōseruatur mirabiliter placet deo. et facilem impetrat cumulum gratiarum. Dicit enim Bernhardus. In veritate comperi nil eque efficax ad gratiam ꝓmerendam. cō seruandam. recuperandam. ꝙ si omni tempore inueniaris non altum sapere sed timere. Vnde Hieronimus Nihil est qd ita nos deo et hominibus gratos faciat ꝙ si merito vite magni et humilitate infimi simus. Quia vt ait Gregorius Perditur omne qd agitur. si nō in humilitate custodiatur ¶ Quātum membrū āgelorum. scz de exercitio qd supra se habent. q̄ sermo in longū ductꝰ est in sermonē alium reseruemus. loquētes tūc qd ipse inspiraverit. q̄ est benedictꝰ in secula.

Sermo. lxxvi. De scō Dyonisio et sotys eius.

Reddet deus mercedē laborū suoꝝ fuorum. et deducet illos in via mirabili Sapiēcie. x. Dicit btus Greg̃. Si delectat mentem magnitudo ꝓmiorū. nō deterreat certamē laborꝝ Quia ad mag̃ ꝓmia puenire non potest nisi per magnos labores. quē ergo delectat locus celsitudinis. ꝓpus exerceat se in via laboris Quia vt ait Bernhardus Satis delicatus est miles qui cupit victoriam sine pugna. ¶ In verbis ergo ꝓpositis tria per ordinez sūt dicenda. scz de redditionis aptitudine. laboris multitudine. et mercedis magnitudine. Primū tāgitur ibi Reddet. scdz ibi. laborū. tercium ibi. et deducet. ¶ Prīo dico dicēdū ē de huiꝰ dictionis reddet aptitudīe. hoc ē si apte dicať regnū dei reddi. Dicitur em̄ reddi

quasi te do. i. tibi do. B.

Propt quod sciendū q regnū cœlorū tripliciter est datū scz in prima creatione. in redemptione. in fidelium et electorum euolatione. Primo dico datū est nobis. i. electis regnum cœlorum in prima creatione. C. Ad hoc em condicti fuerūt primi parentes. vt p eos et per omnem suam posteritatem deo apostate angeli ruinaz restauraret. Vt scdm Aug9. tot homines ad lapsum reparandum ascenderent. quot angeli ceciderūt. Scz scdm Gre. tot ascenderēt quot remanserūt. nec plures nascerentur nisi quot essent assumendi. Dicit em Gre. Si primi parentes in sua innocentia perstitissent. nullus electorum natus fuisset. Ex hys ergo luce clarius patet. q ad hoc conditi sumus. q cū deberem9 in ppetuū possidere. Vnde Math. xxv. Venite benedicti patris mei percipite regnū qd vobis paratū est ab origine mūdi. hoc est regnū a deo nobis in prima creatione datū. In lapsu aūt primorū pntum istud perdidim9 omnes. vt insta multa milia annorū. nullus vnq̄ quantūcunq sanctus et virtuti b9plen9 siue patriarcha siue pphā ad istd potuerit peruenire. Vnde Ber. Quia in adam omes peccauerunt. ideo etiam in eo omnes damnationis sententiam acceperunt. Deus itaq misertus est nostri vt ait Ber. dicens. Propter me creaturas suas perdidit pater. Duas tantum nobiles creaturas fecerat rationis participes. capaces beatitudinis. angelum videlicet et hominem. et propter me perdidit angelos multos. homines vniuersos. noui tamen in affectu malicie trāsisse angelos ait filius et ex hoc nullam eis patere viam redeundi. q noui superbiam. Do ab q superbus est valde. et superbia eius penitentie remedium nō admittit. ac per hoc nec venie. At uero hominis vite nullam aliam cōdidit creaturam. certe innues ex hoc redimēdum hominē. quippe quem aliena supplātauit malicia. et ideo ei pdesse potuit aliena caritas Venit ergo deus. et p mortem suam regnum cœlorū in prima creatione datū nobis. et post lapsum statim perditum nobis redidit. vt quicūq per baptismum in morte eius baptisati sūt. et nulla peccata actualiter addiderunt in virtute eiusdem passionis si morientur statim euolant. et apertum inueniunt regnum cœlorum. Dignum quippe iudicauit deus clemētia. vt qui per aliorum culpam perdidimus regnū cœlorum. per alium etiam labores redderetur. Vnde loquitur beatus Bernardus dicēns. Justum est vt quem aliena culpa ligauit. aliena iusticia soluat. Quādiu ergo retinati in baptismo et participes facti passionis christi. actualia non apponamus. si sic decedimus accipimus donum dei. hoc est regnum cœlorum. quod gratuito nobis dedit. preueniens nos sua innata pietate. Qd si immemores gratie dei. deorsum deo vertimus euntes in puitatē cordis nri. post huius mūdi vanitatē et carnis voluptatez

si et nos per peccata nostra peroi
tum reacquirere volumus · que
fuerunt tria · scilicet crucez porta
uit · corpus mortificauit · et in ho
rum duoz virtute baptismuz no
bis oservauit . ℣. Et hec
eadem tria oportet nos trāffigu
rare in nos · si volumus regnum
recuperare · Et hoc est quod dicit
Bern. Propria iā ab eo vnda la
crimarū exigitur · ppriam baiula
re crucez · ppria mortificare mem
bra · Et hoc est qđ dicit btūs Au
gustinus · Qui creauit te sine te
non iustificabit te sine te · Cui si
mile est illud · Qui bis regnum ti
bi celorum dedit sine te · nō dabit
tibi tercio sine te · Ex hoc ergo lu
ce clarius patet q̄p apte et ouem
enter dixerit reddet et nō dabit ·
℣. Secundo dicendū est de laboris
multitudine siue diuersitate · De
quo tria dicentur · scz primo de e
ius necessitate · scdo de eiꝰ diuer
sitate · tercio de bonī laboris vtili
tate · ℣. Primo ergo videndum ē
de laboris ieuitabilis necessitate
oportet enim hominē siue velit si
ue nolit ineuitanē laborare Quā
necessitatem ex maledicto incur
rimus · homim a deo propter pre
uaricationem primorum parētuz
inflicto · sicut Genesis · iij · dicit
Maledicta terra in opere tuo In
labore comedes panem ex ea cun
ctis diebꝰ vite tue In sudore vul
tus tui vesceris pane tuo. donec
reuertaris ad terram de q̄ assum
ptus es · quia puluis es et in pul
uerem reuerteris · Quam necessi
tatē Job · v · ista consideras dixit · Sicut
auis ad volatū nascitur · sic ho ad

adulteri iam facti · peccata pecta
tis addentes · ex hoc ipsi regnū ce
loz iam bis nobis datū iteruz per
dimus · nec vltra nobis gratis ō
mino redditur sicut prius · sed exi
gente dei iusticia · quia sponte et
voluntarie poidimus · nullo cogē
te aut violenter impellente · oportz
vt illud nostris laboribus acqra
mus et rehabeamus · nō q̄p satisfa
cio nostre sufficiat q̄p enim essz
vniuersa iusticia · sed misi opatia
mur omino non oregnabim? ·
et tunc qđ in nobis minus est ip
se suppleat · modicū tamen qđcūq
est illud nō patitur reseruari · q̄p
si hoc nostrū ponimus ipse tercio
nobis regnum reddet · addēs de
suis laboribus qđ min? inuenerit
de nostro · qđ iterū ac iteruz a ite
rum fluit de visceribus sue pieta
tis · misi enim bona nostra miscet
suis in nostra iusticia non essz vox
neqz sensus · Qđ aūt regnuz celo
rum ex prauis nostris actib? poi
tum · ex nostris laboribus oporte
at reacquiri · apte dicit Apl? ad
Heb · x · Voluntarie nob peccanti
bus post cognitam gratiam iam
non relinquitur hostia pro peccō ·
xp̄e enim resurgens ex mortuis
iam non moritur · mors illi vltra
non dominabitur · Qđ exponēs
beatus Gregorius dicit · Quomō
voluntarie peccanti iā relinqtur
hostia pro peccato · misi q̄ non illi
denuo crucifigitur xp̄e · nec oplā
tatur iterum similitudini mortis
eius per baptismum · Sed q̄o faci
emus ? certe omnia facere nos o
portet in nobis que xp̄e fecit i se
vt nobis regnum reacq̄reret · q̄p

laborem. Vñc Ber. Laborē nēm aliq̄ui differre possumus. sed ñ auferre. Vñ de quibusdā torpenti bus dicit Ps̄. In labore hominuz non sūt. et cū hominibz nō flagel labuntur. et sequit. Ideo tenuit eos superbia cē. F

Propter qđ sciendū. q tria sūt genera labor nobis inflicta siue impsita. eligat homo laborē quē voluerit. q vnū ex hys tribus o portet eum eligere. velit nolit. s. tpalis. penalis. et infernalis. P

Primus est leuis et breuis. tres fructus afferens Secundus longi or et grauior faciens vnū fructū. Tercius longissimus et grauissi mus et inutilissimus nullum om mino fructū afferens. G.

Primus dico labor est leuis et breuis et vtilissimus. et est labor in presenti quem sustinemus xpō deum. De quo Eccī. xxxiij. Modi cū laboraui et inueni mihi multā requiē. Qui tres fructus affert. Quia opa meritoria operant tria bō scz triplicē radicē quam hnt. scz penalitatem cuiq grā tollunt peccata. vtualitatē cuius gratia augent vtutes. caritatē xpī quā augetur premium in celo. H.

Secundus labor dicit penalis. et est ille quem in purgatorio sustinemus. qui longior et grauior est priori. vnū conferens tantum fructuz. scz purgationem peccōz. in quo mihil penitus meremur. eo q positi sumus extra statū me rendi. et licet modicū fructū et solū conferat. acerbissime tamen punit. De quo Eccī. xxx. Plena v traq manu cū labore et afflictiōe Itē Prouer. v. Non sint labores tui in domo aliena. que domus est purgatorium. De quo dicit Au gustin. Ignis purgatorius ita si eter nus nō est. mirū tñ mō quis est. excellit autem omnez penam quā vnq̄ passus est aliquis in hac vi ta. Et hoc xpter duplicem penam scz damni et sensus. T Tercius labor infernalis est et grauissimus et longissimus et inutilissimus. de quo labore dicitur in ps̄. Labo rabit in eternū et viuet adhuc in finem. Quibus dicere possumus illud Exo. xvij. Stulto labore cō sumeris. Quia mihil pderit in et num. T De hys tribus laboribus nobis propositis dicit Eccī. xxv. Apposui ignem et aquā. ad quod voluerīs porrige manum tuam. Item. Ante hominem mors et vi ta. bonum et malum. Qđ sicut cre do secundū laborē et tercium ca pimus euadere. primū hoc est pre sentem laborē viriliter aggredia mur. per quem lucrari possumus infinita. Nam in labore vt ait Au gustinus. non de est refectio labo rantibus. et nichilominus post la borem mercedem accipiemus co piosam. Juxta illud Sapientie. in. Bonorum laborum gloriosus est fructus. Qui autem isti sunt fructus dicetur in tercio membro huius. vbi agitur de mercede. T Item in euangelio Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego reficiam vos. Presē tem ergo laborem aggredi cupiē tes quinq considerare debem. que considerata omnem laborem presentem alleuiant. attenuant.

et cōmendant· scz laboris facilitatem· tpis breuitatem· refectionis saturitatez· retributionis immensitatem· dei voluntatē· ¶ Primo dico consideranda est laboris facilitas· qz nunq̄ ex omni quod sumus et vndiq̄ laboramus· qđ accidit ex hoc· qz per laborem presentem cito ad caritatem veniēs· que omnia etiam grauia facit leuia et quodammodo non sentire Vnde Judicū· xvij· dr· Surgite eamus· nullus erit labor· qz dēs per caritatez nobis iunctus labores nostros portat· ꝓpter quod etiaz iugum vocatur· Et hoc est qđ Sapiens ꝑsit dicens Sap̄· ix· Da mihi dñe sedium tuaz assistricez sapientiam· vt mecum sit et mecuz laboret aē· Vnde Veritas dicit Math· xi· Tollite iugum meum super vos· et discite qz mitis sum et humilis corde· Jugum em̄ meū suaue est et onus meum leue Vñ Augs· Omnia seua et immania facilia et ꝓpe nulla facit amor· Ber· Labor meus vix est vnius momenti· a si plus est pre amore non sentio· ¶ Secdo considerandus laboris breuitas· nō em̄ diu viui mus· et in eodem quod viuimus iubemur propter discretionem se pe nos a labore temperare· Vnde Apostolus ꝑ· Corinē· vij· Tempꝰ breue est· Et Apoc· xiij· Amodo iam dicit spūs vt requiescat a laboribus suis· Propter quod dicitur Eccle· xvij· Numerus dieruz hominum vt multum centum anni· et quasi gutte amare deputati sunt· et sicut calculus arene· sic exigui anni in die eui· Qđ si sine cessatione omni tempore quo viuimꝰ laborandū esset· quid esset respectui eternitatis? ¶ Tercio consideranda est refectionis saturitas· nō em̄ benignus dñs simit nos duris laboribus conteri· sed suis consolationibus crebro nos reficit laborantes Vnde Ecclesiaūj· In opere ipsius exiguum laborabis· et cito edes de generatione illius· Vnde Math· xi· Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis· et ego reficiam vos· dignus est em̄ operarius mercede sua· ℟· ¶ Quarto cōsiderandus est retributionis immensitas· nam pro modico labore datur nobis retributio durans et ꝑmanens in eternum· Vnde Sap̄· ij· Honorum laborum gloriosus est fructus· Nam vt dicitur Job· xxij· Pro terra dabit nobis siliquam· et pro silice torrentes aureos· Quod est dicere Pro terra· i· molli opere· dabit nobis siliquam· id est meritum semper durans· a pro silice· i· opere meritorio· dabit nobis torrentes aureos· i· premia gloriosa· Vnde Apostolus prima ad Corinthios quarto Hoc quod momentaneum est et leue tribulationis· supra modum eternum pondus glorie operatur in nobis ¶ Quinto consideranda est dei voluntas· qui vult vt in hoc breui tempore lucremur· quod in eternum expediat· cui merito est obtemperandū· etiā si ex hoc mhil aliud ꝙsequeremur· Qđ si hys causis et rōmbꝰ devicti dereueremꝰ in pñti tpe velle i dei seruitio laborare· tūc aūt sūmopere informādi

sumus in quibꝰ nos oporteat laborare vt dei misericordiam cōsequamur · L · Sūt autem qui nqꝫ in quibus expedit laborare · scz in aliorū laborū inutiliū exoccupatiōe · in cordis attritione · in mandatorū dei executiōne · in tribulationū patienti portatione · in diuinorū otemplatione ¶ Primo dico laborandū est in laborū inutiliū exoccupatiōe · effugientes oīno inutiles labores · Quoꝝ mlta sūt genera · alij enim laborāt mundo vt ditent · alij carni vt delectent · alij dyabolo vt a vitijs inflentur Et omnes isti labores ptrahunt ad infernū · O · ¶ Primus ergo labor mūdi est vitandꝰ · qa inutilis est · vñ Eccēs .i. Quid em̄ habet hō de vniuerso labore suo quo laborat sup trā ? Itē Mat · xvi · Quid pdest hoi si vniuersū mundū lucretur a tē ? nec solū hec pderunt sed pertrahunt ad infernum Ihereimie · Labores populorum et gementium in igne erūt et disperibunt ¶ Secundus labor scz carnis similiter est otempnē dus · qr facit hominem vitiosū · Vnde ex persona talium dr Eccēs nj · Cui laboro et fraudo ammaz meam bōis ? Valedictus enim ē qui seruit indignis se · et hoc est corpus qđ indignius est anima · de quo dicitur Aggei .i. Qui mercedes congregat misit eas in saculuz pertusum ¶ Tercius labor diaboli est penitus execrādus · Qui em̄ informat ei hic in vitijs informabitur ei postea in supplicijs · Labor aūt dyaboli versatur · i superbia · in inuidia · in ñmicicia · a similibꝰ vitijs spūalibꝰ · R · ¶ Omnes isti labores execrandi sūt et penitus fugiendi · quia non sinūt hominem quiescere et tandez pertrahunt ad infernā · Qui ego expedite in seruitio dei laborare deberat · omino se excutiat de illis ¶ Secundo laborandum est in cordis contritione a peccatis ōmibꝰ se emundans · de quo Dñs · Laboraui in gemitu meo · lauabo p singulas noctes lectum meum Et super omnia que ad abnegationez peccatorum faciunt penitentie opus laboribꝰ duris et asperis aggrediamur ¶ Tercio laborandū est in mandatorum executione · laborantes omni conatu et diligentia · vt que mandauit dñs opibꝰ impleamus · et licet pauci sint qui scire velint qđ deus mandauit · ipsoꝝ tamē impletio mereē vitā eternā · et eorum transgressio ē dificat ad gehennam · Nam de primo dicitur Mat · Si vis ad vitaz ingredi serua mandata · De secundo dicitur Esore · vij · Omnis qui non fecerit legem dei diligenter iudicium erit deo siue in mortez aē · Augustinus · Sicut vitam precedit obseruatio mandatorum · sic econuerso generat preuaricatio mortem · O · ¶ Quarto laborandū est in tribulationū patienti portatione · Pane em̄ legem statuit sibi deus · vt bñ laborantibꝰ et fidelit̄ seruientibus exhibeat tribulationes · tū ꝓpter hoc vt cumulus meritorū ex passiōe crescat sicut ex actione · tum propt̄ hoc vt humilitas seruetur · uidentes nos seruos inutiles · qui

propter negligẽtias castigamur

P. ¶ In hys ergo laborã dum est. vt ea siue a deo siue ab homine inferantur. patientissime sufferantur. Nam de hys duobus actione scz et passione dicit Ber nardꝰ. Vita sanctorũ in duobus principaliter consistit. scz in bonoꝝ actione. et aduersoꝝ passione. et tanq̃ turris que undiq; ostium sibi erigit se in altũ. ¶ Quinto la borandum est in diuinoꝝ contẽplatione. anima em̃ ex premissis omnibus purgata. coñat vt a cẽlestia contẽpletur. In quo tam̃ maximus labor creditur. vt hõ q̃ si contra iactum fluminis conet. et erigat se in altũ ad deum. Vnd̃ dicit beatus Ber. Talis modus cogitãdi de deo multi est laboris. multi fluoris. a mĩ erigatur per gratiam. relabit ad pma. et in ci neꝛem suum reuertetur. ¶ Tercio dicendum est de mercedis magnitudine. Quam vt breuiter insinuemus. q̃ sermo in lõgũ productus est. mercẽs omniũ pdictoꝝ est ipse deus. quo nihil melius. nihil dignius. nihil vtilius potuit dare deus. in quo dantur omnia que sũt bona. De hac mercede dicit Gen̄. xv. ad Abrahã. Ego protector tuus sũ. a mercẽs tua magna nimis. In quibꝰ verbis insinuat nob duplicẽ ipsius donationẽ sui. Dat em̃ se in presẽti ad consolationẽ et iustificationẽ. in futuro ad eternam glorificationem Prima mercẽs tangitur in eo q̃d dicit magna. secda in eo q̃d subiungitur. nimis. De quibꝰ expressius dicit Ber. Notandũ sicut in regno beatitudinis presentem se exhibebit dñs electis suis ad glorificationẽ. ita etiã exhibebit se eisdem in via peregrinacõis ad iustificacõnem. vt a quo glorificandi sũt per speciem. ꝑus iustificentur ab ipso in fide. Q̃d sub aliis vbis dicit Apls ad Ro. vi. Servi facti deo habetis fructũ in sanctificacõez. finem vero vitã eternam. Ad quam nos ꝓducat. qui sine fine viuit et regnat. Amen.

Sermo. lxxiij. De sancto Luca euangelista. Sermo ꝑmus.

HOnorã medicũ ꝓpt̃ instãtẽ necessitatẽ Eccĩ. xxxviij. Dicit btus Augꝰ. Qui sẽtit vulnera medicũ exposcit. In vbis ꝓpositis tria possumus intelligere. scz primo exhortationẽ. secũdo exhortationis specificationẽz. tercio infirmitatis insinuationez Primũ ibi Honora. secundũ ibi. medicum. tercium ibi. ꝓpter instãtẽ necessitatẽ. H. ¶ Est ita q̃ sanctus Lucas qui medicus extitit triplicit honorãdus ¶ Primo p supplicationẽ. scdo p doctrine sue susceptionẽ. tercio p vite imitationẽ. In hys em̃ tribꝰ iste scus reputat se honorari. Primo em̃ honoremus istũ medicũ oñibus. vigiliis. missaꝝ solemnys. et alys quibuscũq; generibꝰ bonoꝝ. supplicãtes ei. vt apd deũ summũ medicũ nioꝝ vulnera peccoꝝ suis intercessionibꝰ restituat sanitati. ¶ Scdo honoremus eum. medicinam sue doctrine tam in actibus apostolorũ q̃ in euangelys cum reuerẽtia

fideliter suscipiendo sue doctrine plenam fidem adhibentes ¶ Tertio honoremus istum medicū vitam suam exemplarem strenue imitando. Nam vita eius sic Sapientie · vir · dicitur, sobetatem et sapientiā docet et usticiā et virtutem · quibus vtilius michil est in vita hominibus · Quod facere monemur Deuteronomy · xvi · Accipies exemplar a sacerdotibz Vt dicere possimus illō Prouerbiorū · xxiii · Exemplo didici sapientiā et disciplinā · Vnde ergo tribus modis sanctum Lucam fideliter honorem? S. ¶ Secūdō scōm scz medicū · In quo vbo cōmendatur scūs iste ab officij dignitate · Fuit em medicus spūalis et corpalis · vt medicina corpali sanaret corpora · spūali aūt medicina aias a vitijs et peccatis · ppē qō in scriptura assueto noīne medicus est vocatus · De quo dī ad Colosēs · iiii · Salutat vos Lucas medicus cuius laus est in euāgelio per oēs eccias ¶ Sequitur tertium · scilicet ppter instantē necitatez Cū em propter peccatorum et vitiorum multitudinē caput leuare nō audeāmus ad dnm neccarios habemus sanctos · vt eorum precibus et meritis interuenientibus pro nobis ad dominum interecedant · Et hoc est quod dicit Job. v. Ad aliquem scōz cōuertere · vt cū idigni simus apud deum exaudiri ipsos prōnos nrōs p nostris exessibus sentiam? Et hec de eius memoria breuiter tacta sufficiant. Verum quia tam iste medicus · q̄ eius medicia principaliter sunt a deo · Juxta illud Eccli · xxxviii · vbi dī · A deo est ōmis medela. Ideo ad sūmuz medicū deum ad curandas nostras miserias recurramus · ante oculos sue misericordie peccatorū nostrorū vulnera expandētes · Ipse em verus est medicus · q̄ ex se et per se sanat omnes infirmitates nostras · ut spū eius omnes alij medici dicere possunt illud Ysaie · ij Non sum medicus et in domo mea nō est panis · quia per se ex se alij nihil possunt · sed quicqō omnes sanitatis et curationis hominibus infirmis atulerunt · hoc totum a deo medico acceperūt

T. ¶ Duius ergo medici q̄ deus est occasione duo breuiter pstringantur · scz de humana generis infirmitate · a dei medicinali saitate · hoc est quomodo nos infirmamur · et quō a deo curamur vt sanamur ¶ Sciendū ergo q̄ hūanū gen⁹ in primo parēte saluū creatū est · ita vt nullā vitiosā pmitatē habēt in seipo · sed postq̄ corpuit in peccm statū fecit aliā legē in membris suis repugnantem legi mētis sue · Et quia omnes in isto primo parente fuimus radicaliter · ideo ad omnes nos transfundit hoc peccatum · licet em in quolibz renato peccatum auferatur origialē per baptismum · michilominus tamen qui curatus est trāsmittit iterum illud in plem · sicut iudeus circūcisus gnat incircūcisū filiū · et mūdū ac nudū gnū semiatū p creat gnū cū pallea Et causa huius ē · q̄ hō gnat filiū n scōz q̄ aūtq̄ est in mēte · sed scōm q̄ corruptus

est in carne. V. Illud ergo originale peccatū habet multa nōia. et hoc ex multiplici causa sēm q̄ opatur ad diuersa. Si em̄ oparatur ad animā. vocat̄ infirmitas. q̄ uōdit animā infirmā et impotentē ad resistendū motibus carnis Vocat̄ etiā fēditas. q̄ maculat animā. Vocat̄ etiā p̄mitas p̄p̄ continuam inclinationez appetitus ad malū. Vocat̄ etiam corr̄uptio. q̄ ducit ad nihilum. i. ad peccatum Si vero oparatur ad corpus. vocatur lex carnis. eo q̄ lege diuina carni sit inflictum. A. Item vocatur lex membroz. q̄ mouet mēbra ad concupiscentiā Vocatur etiam fomes. q̄ fouet peccatū in carne. Vocat̄ etiā stimulus. q̄ stimulat carnem et animā ad consensum. Item cō paratur ad p̄mū hominē a quo cō trahitur. et sic vocatur peccatuz originale Si vero ad totum hominem competit. vocat̄ corpus peccati. eo q̄ ad omnia membra et organa corpis se infundat. Ysa. i. A. plāta pedis vsq̄ ad verticē nō ē in eo sanitas Vt sicut corp̄s naturale hz oculos. aures. os. manꝰ. et pedes. ceteraq̄ mēbra sua a organa. sic corpus peccati omnia illa habet Nā in singulis membris et organis corpis naturalis sūt etiā organa a mēbra corpis peccati. vt sint oculi in oculis. aures in auribz aĉ. B. De hoc corpore peccati dicit ad Ro. vi. vt destruatur corpus peccati Quod videlicet corpus describit Prouer. vi. vbi dicitur. Sex sūt que odit deus. et septimum detestatur anima eiꝰ. oculos sublimes. linguaz mendacem. manus effundentes sanguinē innoxiuz. cor machinās cogitationes pessimas. pedes veloces ad currendū in malū. testem fallacem. et eum qui seminat inter fratres discordiam Ista em̄ insūt omnibus nobis. licet in magnis sanctis p fortissima exercitia adeo debilitent̄. vt raro audeāt caput erigere. nūq̄ tamē penitus extinguunt̄. Nā de hys dicit Judicuz. ix. Vee sunt gentes quas dñs dereliquit. vt eruditet in eis israhelem. vt discerent filij eoz certare cū hostibz. a hīc consuetudinē plāndi C. Vñ Ber. Quātumlibet manens in corpore proficeris. erras si putas vicia mortua. et non magis compressa. velis nolis intra fines tuos habitat Jhebuseus. subiugari potest. exterminari nō potest. Et necessario. non em̄ virtus creesceret si nihil penitus impugnaret. quia mediuz viciorum tenet virtus. et virtus est circa ardua. vnde vtilis est eorum impugnatio. si tamen non fiat eorū expugnatio. vt nos vincant. Quod ne fiat. ideo magis sancti validis clamoribus ex pso na totius generis humani inter pellebant. vt eos ab hys febribꝰ dominus liberaret. V. Vnde Psalmista. Miserere mei domine quoniam infirmus sum. sana me domine quoniam cōturbata sūt aĉ. Vnde Jeremias. xxix. licet in vtero sanctificatus. Sana me dñe et sanabor. saluū me fac et saluus ero. Quorum clamorum dominꝰ miserꝰ dicit Ozee. xiv. Sanabo

ōtritiones eorū diligāt eos spō
tanee. C Sanat aūt du
pliciter secundum duplicem sta
tum. scz in presenti et in patria.
hic ad vtilitatem. i patria ad ple
nam et perfectam sanitatē. Pri
mo dico q deus sumus medicus
sanat hic ad vtilitatem. qr peir
nō extinguit. sed ita sanat vt hō
infirmitatē sentiat sed nō deiciat.
et per hoc q sentitur homo humili
etur. et p hoc q non expugnat homo coronetur. vt per hoc quod
sentitur simus humiliores et cau
tiores. et per hoc qđ impugnat si
mus i merito diciores. Infinita e
nim merita nobis depirent. si mi
chil nos penitus impugnaret.
Vnde Prouerbi. xx. Liuor vul
neris absterget mala ac ē. Sicut
enim per liuores memores sumus
vulnerum. sic etiā per infirmitatē
memores sumus nos peccasse. V
Vnde etiā dicit q Lazaro suscitato
in facie pallor relinquebatur. vt
per pallorem meminisset se a mor
no a mortuis suscitatum. D.
V Sunt autem tres medicine p
quas deus sanat homines in pre
senti. scilicet per sacramta. docu
menta. cordis sui incitamenta. V
Primo sanat deus per medicina
sacramentorum. et maxime per
sacramentum corporis cristi. qđ
proprie est et dicitur medicina. De
quo dicitur Ecclesiastici. xxxviij
Altissimus de terra creauit medi
cinam. Qđ proprie de corpore dō
mini dicitur. qua ex pane qui de
terra nascitur altissimo domini
filio est confectum. Vnde beatus
Augustinus. Medicina est celeste
et venerabile sacramentum
E V Vnde btūs Bern. Duo sa
cramentū xpi opatur in nobis.
vt videlicet sensum mutat. et a
grauioribꝰ peccatis tollat ōmno
consensum. Et subiungit. Si qs
vestrum non tam crebros vt so
lebat. nec tam acerbos sustinet i
tāndie motus. inuidie luxurie a
ceteroꝝ vitioꝝ greās agat corpori
et sanguini domini nostri ihesu
xpi. qm̄ vtus sacramentū opatur
in eo. Vn̄ dns Albertus exponēs
hoc verbum Eccī. xlij. Medicina
omniuꝫ in festimatione nebule di
cit. q forma pais ifra quā corpꝰ
dn̄ otinetur nebula vocat. quia
medicina est preseruans ab omni
infirmitate. Et subiungit. Vic ci
bus sanus est ex operatione. qa
sanitatem operatur i homine. ip
sum in communionem sumenti
deuote F V Secūdo sanat
nos deus medicus per medicinaꝫ
documentoꝝ. Omnia enim q
mandauit dominus que predica
uit quid aliud sunt q̄ medicina
animarum? Vnde Sap. xvi. dicit
Neq; herba neq; malagma sana
uit illos. s tuꝰ dne sermo q̄ sanat
oīa. Vic Augꝰ. O medicinā om
nibꝰ opulentē. oēm tumorez oppri
mentē. oīa tabescentia reficientē.
oīa superflua resecantem. omnia
necessaria custodientem. omnia
perdita recuperantez. omnia pra
ua corrigentem. Vnde bene ille
dixit sermonez domini medicinaꝫ
esse qui dixit Mathei octauo. Tā
tum dic verbo et sanabitur puer
meus. V Tercio sanat eos medi
cus per cordis sui incitamēta. hoc

est p cordis affectiones · q̄ sūt virtutes vt ē eiꝰ pietas. benignitas. misericordia · et caritas · q̄ cor sā ctū exuberare faciūt ad oēz gratiam exhibendā · vt quantūcūqz falūter cor eiꝰ nris precibꝰ pulset · oleū fue gr̄e nris vulneribꝰ infū dat Vñ de eiꝰ misericordia ꝙ ipsa sanat dr Sap̄ · xvi · Misericordia tua aduersūs sanabat oēs De ommbꝰ aūt subdit ibidē infra · Substantiā tuā et dulcedinē tuā quaz in filios habes ostendebas · scz sanādo infirmitates nr̄as · vocans dei affectiones siue eius virtutes substantiā suā · eo ꝙ nō insūt ei accēntialiē sicut nob̄ · sed insūt ei essēcialiē · qr nō sunt aliud nisi deus · qr tā scdz phōs q̄ scdz theologos In deum nullum cadit accidens · Dns ergo tribꝰ sanat deꝰ meditus in hac vita pegrinationis nostras infirmitates · dispensatiue tn̄ de eis aliquid in nob̄ licet tenuiē derelinquēs · vt hūiliores in nobis ipsis et cautiores pmaneamꝰ

G · Dicit aūt dns Albertus · ꝙ deus sanat q̄doꝛ plicit scz ab infirmitate p̄seruādo · causā infirmitatis expellendo · sanitatem perditā reparando · et sanitatē reparatam conseruando · Nec quatuoꝛ p diuinā grām deꝰ opat̄ in nobis Quia p grām ab infirmitate p̄seruamur · vel infirmi iā facti p grām etiā sanamur · et sani iaz facti oseruamur p grāz Vltimo sanat deꝰ medicus in p̄tia ad plenā et pfectā sanitatē · et ibi sanat vt in perpetuū nūq̄ aliquid de infirmitatibus vel quibuslibet molestys sentiam? · Et hoc est qđ p̄mit tit deꝰ p Ysayā · xlix · vbi dr Longe effugabunt q̄ absorbebāt te · Vnde Apocalip̄ · xxi · dr Absterget deꝰ oēm lacrimā ab oculis sōz · et mors nō erit vltra neq̄ clamor neq̄ dolor que p̄ma abierūt · Ad quā sanitatē nos perducat · qui sine fine viuit et regnat Amen ·

Sermo · lxxviii · De sancto Symone et Juda Sermo p̄mus ·

Symon frater vester scio q̄r vir est consilij ipsum audite · p̄mi Pacha · ij · dicit beatus Bernardus · Nec studium bone actionis · nec ocium sancte cōtemplationis · nec lacrima penitentis acceptā potuerunt esse illi · qui tantam nō habuerit obedientiam · vt vitam ipsam q̄ obedientiam perdere maluerit Vnde ex hys que passus est x̄pus discimus · quanta nos qui puri homines sumus oporteat pro obedientia perpeti · pro qua et ihesus qui est deus nō dubitauit mori · Verba ergo proposita licet venerabilis pater Mathathias suis contribulibus de Symone filio suo dixerit · nos tamen verba predicta p sensum misticum altius intelligētes · ex persona x̄pi ad celum ascēdentis ipsa accipimus · nec immerito · Mathathias enim interpretatur donatus · signans christum qui super omnia bona est datum optimum · descendens a patre luminum vt ait b̄tus Jacobus · qui ascēdēs in celū post ēgū de Symōe

Apostolo dixit omnibus nob̄ verbum ꝓpositum Symon frater vī scio quia vir est cōsilij ipsuz audite. Ac si dicat. Quia meam corporalem presentiam habere nō poteritis, audite fratrē vestrū tāq̄ meipsum. qz meis cōsilijs est ibut? Volētes ergo huiꝰ glorioſi pīcipis audire cōsilium. b.

Sciendū qꝺ in virtute sui nomis Symon vocet nos obedientiā nō qualēcūq̄ sed debitis appēdicijs et circūstantijs adornatam. Naz in suo nomine qꝺ est Symon hortatur nos ad obedientiā. Symō enim obediens dicitur. In eo āt qꝺ dicitur vir cōsilij insinuat nob̄ qꝺ eadem obedientia non debz eē nuda sed bonis circūstantijs esse vestita. Dicit enim beatus Bernhardus. Obedientia simplex non sufficit. vbi fuis stipata comitibz non aderit. Et subiungit. Vt ergo obediētia sit plena et perfecta necēsse est ipsam esse purā. volūtariā. humilē. patientem. fidelē. deuotam. diuine dilectionis fortitudine roboratā. J.

Dee septem oditiones in septem personis fūt ꝑfigurate. que vno eodemq̄ nomine sicut ex diuinis colligimus verbis. i. Symonis nomine fūt figurate. Legim? siq̄dem de Symone mago. de Symone cyreneo. de Symone leproso. de Symone Machabeo. de Symōne petro. de Symone chananeo. qui in manibus est. de Symone ome filio sacerdote magno. Isti septem illa septem que predixiꝰ ꝑfigurāt non omnes oia sed aliq̄ aliqua. quidā remotiue. quidem positiue. K.

Ista pre ois dinem prosequentes. primo dicis qꝺ obedientia ad hoc vt sit efficax debet esse pura. vt solus deus sit in causā. q̄ est causa causarum. Quicqd enim extra deū agitur nichil valet. Sunt em̄ aliq̄ qui oōlū cōsiderationis extra deū ad questū rei talis inflectūt. qz solius ambitionis causā prelatoz manidatis obediunt. Isti Symoniē magū imouunt. De quo dicitur Act. viij. Cum vidisset Symon qꝺ per impositionem manus Apłoz daretur spūs scūs. obtulit eis pecuniam dicens. Date michi hāc potestatem. vt cuicunq̄ manus imposuero accipiat spiritum sanctum. Petrus vero dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit in perditionē, qm̄ donum dei existimas pecunia possidere. non ē tibi ps neq̄ sors in sermone isto. cor enim tuum non est rectū coram deo. Vñ Mat. vi. dicitur. Si oculus tuus fuerit simplex totū corpꝰ tuū lucidū erit. oculū intentionem vocans. Qꝺ exponens Bernhardꝰ dicit. Sūt quorum simplex non est oculus. et receperunt mercedem suam.

L. Secundo qꝺ obedientia sit efficax debet esse voluntaria. vt i difficilibus prompte et hylariter impantibus obediamus. non ſ hominibus sed sicut deo placere q dia cupientes. Coacta em̄ obedientia nō hēt meritū apud deū. Dicit .i. Paral. viij. dr. Scito deū et seruies ei corde pfecto et aīo voluntario. Quod etiam Petrus Apłus hortatur dicens. Prouidentes nō non coacte sed voluntarie secundū

deum nec̄ turpis lucri gr̄ia sed voluntarie · vt testimoniū Pauli ij · ad Corīn · vij · nobis possit ve tacite adaptari dicentis · Testimoniuz illis perhibeo q̄ sūpra virtutem voluntatij fuerūt · Vñ Ben hayous Quicūq; vice dei precipit homo · q̄ non sit tamen certū di scipliere deo · haud secus omnino accipiendū est q̄ si precipiat deus ipsum proide quē pro deo hēmus tanq̄ deum in hys que non sunt aperte contra deum audire debemus

Q. Sed est notandum q̄ non omnis obediencia debz eē simpliciter voluntaria · Cum em̄ aliquid de prosperis et delectabilibus precipitur · vt cum alicui prelaturam videlicet episcopatum l̄ abbaciaz vt accipiat precipitur · talis obediencia nō debet eē simpliciter voluntaria sed secundum quid · hoc est scm̄ aliquid .i. scdz voluntatem dei . Q̄ beatus Gregorius pulchre nobis insinuat dicens · Obediencia si de suo aliquā do quid habeat nulla est · Aliquā do si de suo quid habeat magna ē Verbi gracia · Cum huius mundi successus precipitur · cuz locus superior impet · is qui ad percipiē da hec obedit obedientie sibi virtutem euacuat . si ad hoc etiā propri o desiderio anhelat . Non em̄ i hac re obedit deo ipse sed suo desiderio obedit · Rursus cū despect9 mūdi precipitur · cū pbra tumēlie l̄ etiam dāpna quelibz iubentur · si hec et a semetipso mēs appetit · obedientie sibi meritum non minuit · quia ad ea que i hac via despecta sunt inuitus nolensq; descendit · Debet ergo obediencia īaduersis de suo aliquid habere . et rursus in prosperis de suo aliq̄d nō habere · quatenus in aduersis tāto gloriosior sit quanto diuino ordini ex desiderio iungitur · et i prosperis tanto sit verior quāto a presēti ipsa quā diuinit9 pcipit gloria funditus ex mente sepatur Si ergo obedientie palmā apprehendere veraciter nitimur prosperis huius seculi ex sola iussione imiti · aduersis aūt etiam ex deuotione militemus · Et sic patet quō debet esse voluntaria · Sed heu prelatorum mandatis multi obediunt · sed inuiti et sepe cū murmure · qui non solum nō acquirunt meritū sed penam murmurātiuz incurrūt Hij tales mouunt Symonem cirēneum · qui inuitus dñi crucem portauit · et eandem in angaria baiulauit. N. Tercia obediencia deo grata debet esse humilis · quam illi exsoluunt qui p̄ teritorum suorum malorum memores et per hoc humiles eo diuinis mādatis obediunt humiliter · quo per obedientie bonum ad deum se posse redire confidunt · Hecogitant em̄ q̄ superbiendo de paradiso electi sunt · et ideo sperāt se per obedientiam humilē reuersuros · propter q̄ nobis magnis peccatoribus confulitur Ecclesiastici septimo Humilia valde spiritum quoniam vindicta carnis impij ignis et vermis · et ideo tāto amplius et profundius se huiliant quanto se peccando contra deum meminerint exisse · Isti ergo Symonem leprosum iuuūt

qui cum dñm imitatus est leprosus non erat. sed quia fuit solo nomine leprosus vocatus. sic isti sibi nomen retinent peccatoris. qui etiam de propiciato peccato nesciunt esse securi. que sz humilitas quanto fuerit profundior. tanto deo acceptior. De hac itez humilitate dicit beatus Bernardus Homo homini propter deum se sbiciens committit ei bonam voluntatem suam in deo formandam in sensu et spiritu humili. Quod etiam perfecti faciunt ipso Bernardo dicente. Perfecti quicz et spirituales. cum ad robur et firmamentum peruenunt virtutum. per obedientie et subiectionis virtutē premunt se semper. et deiciūt in id quod inicipientium est. et unde infra se descendunt. inde ascendunt supra se et humiliando se proficiunt. O. Quarto obedientia nostra debet esse patiens Que videlicet patientia semper in omni obedientia licet sit necessaria. in hys tamen in quibus nullus fructus. nulla vtilitas cognoscitur. frequentius erimus impatientes murmurantes et dicētes Vt quid iubemur hoc facere. que vtilitas in hoc facto? non attendētes. q si nulla est vtilitas i executionis effectu. est tamē vtilitas in obedientis affectu. Unde Ber. Sunt aliqui qui in hys que videntur licita obediunt. sed si quicq minus licitū minus vtile a priore videatur iniunctū licite se ostendere posse credunt. non aduertentes obedientiam Abrahe vel iohānis heremite. qui lignum aridum rigauit et siccū animare voluit. vel certe Pafnutij abbātis. qui pter obedientiam filiū suū in flumen iactare voluit. vel illius qui filium suum in clibanū ardentem pter obedientiam misit. In quibus omnibus non solum nulla vtilitas. sed etiam crudelitas et res illicita videbatur. In quo nō dicimus q in omni illicito sit generaliter obediendum. q nunq in hys in quibus leditur conscientia obedire tenemur. Vñ Bern. perfectam obedientiam diffiniens dicit. Perfecta obedientia sit maxime in incipiēte inquisita. Hoc est. nō discernere quid precipiat. sed ad hoc tantum intendit. vt hoc sibi celeriter faciat qđ a maiore precipitur. In hys ergo que taliter vt dictum est illicita videntur et in conuenientia obediendum est. Et hoc agentes imitamur Symonē machabeum. sed non in talibus illicitis. que fieri oporteat aut preterato. Unde cū duplex sit illicitum scilicet quod inutile est et inconueniens in quo expedit obedire. sed non in illo quod facim? cum preterato. dicit enim beatus Bernardus Imperfecti cordis et infirme prorsus voluntatis indicium est. statuta seniorum studiosius discutere. herere ad singula que iniunguntur. et exigere de quibuslibz rationē. et male suspicari de omni precepto cuius causa latuerit. P. Quinto obedientia nostra debet esse fidelis. vt in hys que facimus per obedientiam. veram fidem teneamus. Non qualemcunq fidem loquor.

sed etiam que est affectuosa · et o
nium virtutū emulatoria. Quia
quātumcūq magna est obedien
tia nulla tamen est si non est sup
fidei petrā fundata · De hac enim si
de dicit beatus Augustinus Non
est iustitia hominis in hac vita mi
si ex fide viue que per dilectionē
operatur · De qua etiam dicit bea
tus Gregorius · Sicut sup fundā
mentū fabrica · sic sup hanc opera
struuntur · Vera autem fides ē
que in hoc qđ verbis dicit moribz
non contradicit Fidei ergo virtutē
in nostre vite ordinatione debe9
agnoscere Tunc enim vere fideles
sumus · si qđ verbis promittimus
operibus adimplemus. que vide
licet in nostris profectibz recipit
incrementum · Fidelem ergo fidē
nostre obedientie tanq̄ fundamē
tum substernentes Symonē petrū
induimus · q̄ppter fidei firmitatē
a dño dictus est Petrus · ℣ Q
Sexto obedientia nostra debz
esse deuota · vt in deuotione feruē
tes cū affectu deuotissime qđ pre
cipitur impleamus · semper p̄ oculis
habentes non causam illius qđ a
gimus · sed quid agendo intendi
mus · Et sic induimus Symonez
chananeum · qui interpretatur ze
lator · Chanaan enim zelus dicit
inde chananeus quasi zelator Ze
lus enim seriosus feruor dicitur ·
Que zelum illi habent q̄ in serio
so feruore ea que precepta sūt fir
miter exequūtur · Vos tales qui
seriosō zelo feruent monet Bern
hardus dicens · Non vos terreat
humane fragilitatis defectus · si
quando sarcina mandatorū vies

restras excedere videatur · et sci
tote · qr qui confidunt in domino mu
tabunt fortitudinē · Non enim in no
bis sed in deo debet esse fortitudo
nostra et in eius obedientie forti
tudine · Cum igitur alicui fratri a
liquo graue p̄cipitur · dicat humil
frater in corde suo · Fortitudo me
a deus meus et dñs meus · et ideo
istud humano affectu aggrediar
qđ diuina fortitudo perficiat · sic
de quibusdā in matre nostra regu
la dicitur · Nox vt aliquid a ma
iore precipitur ac si diuinitus im
peretur mortē pati nesciunt in fa
ciendo · Et sic imitatores istius pri
cipis erimus · scilicet iude chananei
qui corpus et aiam in obedientia
posuit pter deum · Vic modo in
ferendum est si quid de eius vita
vel passione voluerit predicator
enarrare · h · ℣ Septimo o
bedientiam nostrā dine fortitudi
nis dilectione roborēmus · p quā
toti ex toto accensi · et fortitudine
roborati · nostram obedientiaz ad
formam et exemplum obedien
tie domini disponamus · · S ·
℣ Deus autem suam obedientiā
triplici flore adornauit · Obediuit
enim patri liberaliter · totaliter ·
dulciter · Liberaliter quia in om
ni sua obedientia michil vmq̄ pp
ter se aliquid fecit · nec quod sibi
foret vtile sed quod nobis · Tota
liter etiam obediuit · quia omne
quod est ipse · et quod habuit p
nobis patri in sua obedientia offe
rebat · michil omnino ex omnib9
sibi seruans · Dulciter obediuit ·
vt in passione crudelissime mortis
nec contra patrem · nec contra

tortores · nec contra eos pro quibus pertulit murmuraret · Sic etiam bonus obediens suā obedientiam deo exhibeat ad quadraturā et lineam obedientie dei nostri · Sic em̄ monet et hortatur Abimelech seruos suos Judicū. vn. Nō me videtis facere omnes faciatis. Exemplū em̄ ait dōs discipulis suis dedi vobis · vt et vos ita facia tis · Vt ita facientes mouamus septimū Symonē. i. Onye filium. qui vis mea dōs interpretatur. q̄ talis et tanta obedientia nō p vim nāz que nulla est · sed p vim dī adimplet · Qui viuit ac̄ ·

Sermo · lxxix · De eisdem Sermo secundus ·

Judas fortis viribus a iuuentute sua vobis sit pr̄m ceps Ibidē vts̄ · Dicit Augustin⁹ Confitent̄ siue deū laudātes · siue semetipsos accusantes · Pia est vtraq; cōfessio · siue cū reprehenderis te q̄ nō es sine peccato · siue cū illū laudas qui non potest habere peccatū · Que verba optime cōuenunt thematī ꝓposito · Judas em̄ ofitens siue laudator interpretatur · In quibus verbis instruimur de duplici cōfessione facienda · Prima debet fieri de nobis · secunda de deo · Prima est ꝓprie confitentis mala ꝓpria · Secunda est laudantis dei beneficia · Debet autē vtraq; esse fortis · qđ docemur in eo q̄ Judas fortis viribus dicit a iuuentute sua · vt in eo qđ est Judas moneamur de cōfessione · In eo autē q̄ fortis dicit moneamur de cōfessionis bone cōditione · vt sicut in priori sermōe Symon monuit de obedientia · cōsilius vero monuit de obedientie apprehendēda circumstantia · Sic in isto sermone Judas monet de confessione · fortis viribus de bona cōditionū insinuatione · Si em̄ ofessio fuerit nuda placet deo Huius ergo verbi occasione duo dicemus per ordinē · Primo de cōfessione ꝑ fignat peccatoꝝ purgationē · Secōdo de confessione ꝑ fignat dei laudationē · Prius em̄ sunt mala nostra extirpanda · secundo virtus dei laudanda · Primo cōfitēda peccata purgem⁹ vt postea deum laudemus · Quia vt dicitur Eccī. xv · Non est speciosa laus in ore peccatoris · Vt ergo confessio nostra possit esse deo grata et acepta · vt per eam statim remissionem peccatorū a dño cōsequamur · quinq; debz habere circūstantias ipsā confessionē per omnia sanctificantes · Debet em̄ esse integra · volūtaria · discreta · excogitata · amara · Que quinq; intelliguntur in hac dictione Judea · ita videlicet q̄ quelibet illaꝝ litterarum dictionem integram representet · que si omnia conueniunt nostram confessionem sanctificant · Sicut in psalmo dicitur Facta est iudea sanctificatio eius Ac si dicatur Judea id est circumstantie per has litteras designate est sanctificatio eius · scilicet confessionis · id est sanctificāt confessionē · Primo ergo vt nāz ofessio sāctificet · i. scōs nos efficiat · debet esse integra · vt omia omissa sine

exceptione sine diminutione fide liter exponamus Hoc facere mo nemur in Ps. Effundite coram il lo corda vestra Vnde Glosa Effū dite id est totum extra fundite Trenorum secundo Effunde sicut aquam cor tuum Augustinus Ca ueas ne verecundia ductus diui das confessionem. Quare? Quia deus summe bonus et summe per fectus non potest opus facere im perfectum. aut enim totum homi nem saluat aut michil. Vnde ver sus. Larga dei pietas veniam nō dimidiabit. Aut michil aut totū propiciando dabit. Et ratio huiꝰ est. qz si omnia dimitteret tibi v no vetēto. ex hoc solo adhuc ees auersus a deo. Et hec ꝑma ditio figurata est per ꝑmam litteram J. de hac dictione Judea. A.

Secundo cōfessio debet esse vo luntaria. vt ex ꝓpria deuotione motus ofiteatur seipsum sincere et voluntarie accusans. vt nō sit sicut ofessio Achor qui coactꝰ est qđ facerat ofiteri. vt dicitur Josu e. vij. Vnde Ps. Et ex voluntate mea ofitebor ei. Dic. Eccī. xvij Confiteberis viuens viuus et sa nus. Qui em viuens et sanus cō fitetur voluntarie vtiqz ofitetur Michil ē dño gratū quod coactū dño exhibetur Et hec confessiois circūstantia in littera. V. que est secda littera ī hac dictione Judea denotatur.

Tercio confessio no stra debet esse discreta. vt distin cte et sepatim singula peccata cō fiteamur de hac discretione dicit Ps. Lauabo per singulas noctes lectum meum. lacrimis meis stra tum meum rigabo. Ac si dicat Le ctum cōscientie mee lauabo per singulas noctes id est ꝑ singlas tenebras peccatorum. Vnde Tre norum tercio. Diuisiones aquarū deduxit oculꝰ meus. Qđ exponēs beatus Gregoriꝰ dicit. Diuersas ab oculis lacrimas ducimus. qñ ꝓ peccatis singulis penitēdo et confitendo dispartitas lacrimas deo damus. Et hec circumstantia in littera. D. intelligitur que est in tercio loco huius dictiois Judea ordinem suum tenens.

B.

Quarto confessio nostra debet esse excogitata siue ꝑmedi tata. vt non quicquid in buccaz venerit euomamus. sed cum mag na premeditatione que confiten da sunt preconcipiantur. Et hoc facere monemur Eccī. ca. xxxij. vbi dicitur Precurre prior in domum tuam et illic audace. et illic age exceptiones tuas. Quod etiam fecit Ezechias rex iuda cuz dicebat. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine ani me mee Unde Jheremie. viij. Au scultaui. nemo qđ bonuz est loqꝫ tur. nullus est qui agat penitētiā super peccato suo dicens qđ feci. Item Ysaie. lvij. Non est qui re cogitet ī corde suo. Sed vt ait be atus Bernhardꝰ. Sunt qui qua si fabulam ofitendo narrant pec catorum suorum hystoriam. et eē uoies aie sue sine otritione enūe rāt. Et hec circūstantia in quarta littera huius dictiois Judea scz E. collocat.

C.

Quinto cō fessio nra dēt esse amara. vt tāqꝫ reū districto dei iudicio se ꝑsentet

confessori suo tanq̃ deo super ōm
nibus confusionib⁹ suis amarissi
me se accusans. Nō faciebat be
atus Job. x. dicēs. Loquar in a
maritudine anime mee. dicā deo
noli me cōdemnare. Eze. xxi. In
amaritudine ingemisces. Itē Jhe
remie. xxxi. Statue tibi speculā.
pone tibi amaritudinē. dirige cor
tuum in viā directam in qua am
bulasti. Ad quā amaritudinē fa
cillime puenimus. si damna que
ex peccatis incurrimus et maxie
dei offensā iusto pondere estima⁹
Et hec circūstantia in quinta lrā
st̄z A huius dictionis Judea de no
tatur. Si ergo has quinq̃ circūstā
tias p quinq̃ lrās hui⁹ dictionis
Judea designatas in nrām confessi
onē assumimus. erit vtiq̃ ista Ju
dea sanctificatio nostra. Induam⁹
ergo confessionē istā cum suis appē
dicijs. confitentes dño et dicētes il
lud. ij. Paralipp̄. xxvi. Tu dñe
scōm bonitate tuā primisisti pēnitē
tiā remissionis peccatoꝝ. a tu do
mine iustoꝝ nō posuisti penitenti
am iustis Abraham Ysaac et Ja
cob hijs qui tibi nō peccaverunt.
Peccaui super numerū arene ma
ris. a multiplicate sunt iniquita
tes mee. statuens abhominatiōes
et multiplicans offensiones. et
nunc flecto genua cordis mei. ex
pectans bonitatē tuā dñe. pecca
ui a iniquitates meas cognosco.
pro rogans te dñe dimitte mihi.
Si sic cū hac Judea ex pfundo cor
dis cōfitemur dño. ommū iniqui
tatum nrāꝝ nō recordabitur am
plius. Et erit ista Judea sanctifi
catio nostra. qz benignus et mise
ricors est et placabilis super mali
cia. et misertus nostri dicet nob
illud Jere. xlij. Nam placatus fi
super malo quod feci vobis Et sū
iungens illud secundi Regum vi
cesimoquarto. Sufficit nunc con
tine manum tuam scilicet a confessi
one peccatoꝝ Itē Prouerbiorū.
xxvij. Sufficiet tibi lac capraruꝫ.
Quid per capras nisi peccata. qo
per lac nisi confessio que de pecca
tis tanq̃ lac de capris extrahit!
Ac si dicat Sufficiat tibi confessio
peccatoꝝ. In quorum verborum
virtute infunditur nobis plena a
perfecta remissio ommū peccato
rum. quibus dimissis anima que
ociosa esse non poterit. sentiens
conscientiam serenatam. statim
conuertit se ad confessionem lau
dis referens gratias largitori.
Sic enim iubemur in psalmo Im
mola deo sacrificium laudis. Et
illud. Sacrificium laudis honorifi
cabit me. D Secundo
ergo videndum est de secunda cō
fessione scilicet laudis. Dec autē
confessio scilicet laudis diuersifi
catur secundum diuersitatem eo
rum pro quibus domino laudes
confitemur. Sunt autem quinq̃
genera laudis. Confitemur enim
domino laudes ex creaturarū spe
culatione. ex beneficiorum consi
deratione. ex eorum que pro nob⁹
in seipso de⁹ fecit estimatione. ex
nostre glorificationis meditatio
ne. et ex dei ammiratione.
E. P Primo dico Laudes
confitemur domino ex creatura
rum speculatione. Cum deuota
aīa mēte speculamur creaturas

istas corporales. magnitudinem. multitudinem. pulchritudinem. earū admirantes. necesse est ex earum intuitu artificem collaudare. sicut cum videmus mirabilem imaginem bene ornatam et decenter pataz laudamus artificē qui hanc fecerat. Juxta illud Eccli. ix. In manu artificis laudant opa.

¶ Quorum speculationem docet beatus Bernhardus dicens. Tria in magno opere huius mūdi considerare debemus. videlicet quid sit. quō sit. ad quid sit cōstitutus. Et in esse quidē rerū inuisibilis et ineffabilis potentia omen datur. quia tam magna tam mirabilia. tam pulchra. tā multipliciter. taz magnifice sunt creata. immo aūt et in singulis sapientia elucet. vt hec sursum illa deorsuz. alia vero in medio ordinatissime sunt locata. Si vero ad qd factus sit mē dicetis. occurrit taz vtilis benignitas. tam benigna vtilitas. quez etiaz ingratissimos quosqz posset obtinere. Potentissime ego ex nichilo oīa. sapientissime pulchra. benignissime vtilia sunt creata. Quis ergo hec considerans possz se a laudis confessione abstinere. laudantes dñm et dicentes bene omnia fecit.

C. ¶ Secūdo laudes confitemur dño ex beneficiorū consideratione. Cum enī considerem? quāta miseri cordia nos preuenerit. qz benigne exspectauerit. qz dulciter nostra mala indulserit. qz crebris visitationibus pmouerit. qz tas ingratitudines dissimulauerit. quantas occasiones bene agendi ministrauerit. quis se in horum considerationē cōtinere valeat a confessione laudis et gratiarum actione? Sempe vt ait beatus Bernhardus. Qui ex istorum intuitu non mouetur nec excitatur. non modo dormit sed mortuus est.

Item idem Bernhardus. Felix anima que beneficia dei sibi colligere. et ante mentis oculos digna cum grātarum actione reducere curat. non dubium quin excitet ad laudandum beneficiorum consideratio. Et iterum. Sic onerat me beneficus. et miserationibus suis deus obruit. vt aliud on? sentire non possim nisi dona sua ¶ De hac confessione dicitur in Ps. Confitebitur tibi cuz benefecēris ei. Ac si dicatur. Cum quis beneficia intuetur. facile est laudare eum q contulit illa. ℔. ¶ Tercio confitemur laudes deo. ex eorū que in se exhibuit nobis estimatione Cum em̄ eius beneficia alti? intuentes estimamus. que qualia et quanta in se et per se exhibuit nobis deus. merito nō capimus nos pre letitia. considerantes inestimabilem et ineffabilem cumulum gratiarum ¶ Deus enim debuit seipsū nobis triplicitez. in incarnatione ad redemptionem. in cibum ad confortationez. in spiritu sancto ad sanctificationem. Ex quorum estimatione affectus hominum. dilatatur. magnificatur. inflāmatur. vt in deuotione laudis prorupat ho in affectū inexplicabilē dicens deo illo. ℣. he. vi. Magnificet dñe de? nom̄ tuū vsqz in sempitnū. qz sic Sap. xix. dī. Magnificasti ppl tuū et honorasti. Et sic isamēs homo

im affectu conuertit se ad omnem
hominem dicēs illud Ps. Magnifica
te dñm mecum. et exaltem⁹ no
mē eius im idipsū. Ac si dicat. Si
cut ipse se paruū et humilē ꝓpter
nos fecit. sic nos ex hoc ipso facia
mus eū magnū. vt quanto mino
rem se pro nobis fecit. tanto ma
iorē ipsum in affectu nō faciam⁹
Vñ Ber. Quāto ꝑ me puū se fe
cit. tāto mihi maior. et quāto ꝑ
me vilior. tanto mihi carior. De
hac confessiōe dicit im ps. Cōfitebor
tibi in scīm. Et illū. Cōfitemini do
mino qm̄ bon⁹ aē. Nisi em̄ abiss⁹
infinite bonitatis sue fidelissime cor
suū coegisset. nūq̄ se totū et tali
ter et totiens eximauisset. J.

Quarto confitemur laudes dño
ex glorificatiōis nre meditatiōe.
suspensi em̄ ꝑ meditationē illumi
natā. etnā glorificationē. quō pti
cipes erim⁹ dine nature. a q̄liter
immergimur in abyssum glorie
dei. qui cum sit eternus in eternuz
erimus glosi. Per et similia si ad
iuti ꝑ grām dei meditabimur. me
rito deū ex pfundo cordis laudabi
mus. et laudādo confitebimur ei a
laudes dicētes camimus. Confite
bor tibi dñe de⁹ me⁹ in toto corde
meo. quare? q̄ glorificabo nomē
tuū in eternū. Ac si dicat. Propt̄
hoc laudes tibi confitemur. q̄ ad
hoc nos creasti. vt in familiā tuā
computati. te debeamus laudare
in eternū. Nos em̄ sumus illi de q̄
bus dicit dñs Ysa. xlmj. Populū
istū formaui mihi laudē meā n̄ar
rabit. De hac nostra gloria dicit
Ber. Ibi cumulus felicitatis. vbi
supereminēs gl'a ibi supereffluēs
beatitudo. R. Quinto
confitemur dño laudes. ex ipius dei
cōtemplatione. q̄ ad naturā sue
essentie in hac vita nemo cōtem
plando ꝑficit. dicēte dño ad Moy
sen. Nō videbit me homo et viuet
Ideo eius bonitatē. pietatē. bem̄
gnitatē. caritatē. humilitatē. sīl̄i
mitatē admiremur. et admirādo
contemplemur. quousq̄ in deū suspē
si ad maiestatē stupeamus. ad ca
ritatem ferueam⁹. ad eternitatē
sustimeamus. ad abissum iudicio
rum paueamus. et reuersi ad nos
metipsos in ebrietate spūs dica
mus. Confitebor tibi q̄ terribiliē
magnificatus es. Et itez. Lauda
te eum scōm multitudinē magni
tudinis eius. Quia singulor⁹ iam
dictor⁹ magnitudines sunt infinī
te. Et quia omnia in singulari po
nunt̄. per hoc innuit̄. q̄ vnū om
nia sunt in deo. et ex hoc innuit̄.
q̄ magnitudo ponitur in singula
ri. laudem⁹ ergo deū scōm magni
tudinē bonitatis. caritatis pietatis
que in deo sunt omnia infinita.
Vñ Bre. predictū verbum expo
nit dicens. Ille deū scōm multitu
dinez magnitudinis maxime lau
dat. qui se succumbere in eius lau
dis expletione considerat. De hac
confessione dicit Ber. Prima et
maxima contemplatio est āmira
tio maiestatis. et hec requirit cor
purgatū. vt a vicijs liberuz atq̄
exoneratum peccatis se facile ad
superna leuet. et interdū per ali
quas momulas stupoc in extali sus
pensum teneat admirantem. Pri
ma confessio vocatur laudatio. se
cūda grātiarum actio. tercia ma

gnificatio. quarta admiratio. qñ ta superexaltatio siue supglorifica tio. De quibus vltimis duobus di citur Danielis. in. Benedictus es in templo glorie tue. et superlau dabilis et superexaltatus in scla. Tunc autē maxime hec exaltatio in cordib9 nostris generatur. qñ ipsa deuotio in tantū proficit. vt vires nostras et posse nostrum violenti quodaz affectu transgre diatur. non manens infra termi nos suos. sed pl9 laudare volum9 q̄ possumus. discurrentes et ver ba querentes. per que affectū no strum iam dilatatū et magnifica tum valeamus euaporaē. nec po tentes inuenire deficim9 in loquē do. Et hoc est qđ dicit Eccī. xliij. Glorificantes dñm quantumcum q̄ poteritis. superexaltabit adhuc. benedicentes dñm exaltate illum quantū potestis. maior est em̄ om ni laude. Et subiungit. Ne labore tis. non em̄ comprehendetis. q̄s videbit eum et enarrabit. et q̄s magnificabit eum sicut est ab initio? Multa abscondita sunt ma iora hys. pauca vidimus. Hoc er go de9 pro maxima laude accipit. cum discurrentibus nobis nulla verba inuenimus. que affectum nostrum exprimere valeant. defi cimus obmutescendo. In hoc af fectu fuit sponsa in Canticis cum diceb̄at. Dilectus meus mihi et e go illi. In quo truncato sermone multum dicere voluit et minus di xit. De hac confessionis laude di cit beatus Gregorius Diuine lau dis facta tunc verius explemus. cum hec nos explere non posse cognoscimus. tunc facundius lau des ei9 loquimur. cum ab hys ob stupescendo obmutescimus. Quā laudem nos doceat sapientia pa tris Jhesus christus. qui est super omnia deus benedictus in secula. Amen.

Sermo octagesimus. De omnibus Sanctis Sermo primus.

Memores estote quōmodo salui facti sunt patres nostri. primi Machabeorum. Dicit beatus Augustinus. Sicut deus in celesti gloria electis suis prebet et exhibet se speculum eternaliter perfruendi. sic vita sanctorum quos premisit. dat nobis speculum peruenendi. In verbis ergo propositis tria possumus intelligere. spiritus sancti exhortationem. exhortationis informationem. nostre fiducie erectionem. Primum ibi. Memores estote. In quo scilicet ad memoriam habendam de sanctis exhortamur. Secundum ibi. quomodo salui facti sunt. In quo per exempla sanctorum informamur. Tercium ibi. patres nostri. In quo et nos de sanctitate fiduciamur. Cum enim dicitur q̄ patres nostri. quorum carne et sanguine procreati sumus. salui facti sūt. fiducia nostra erigitur. vt et nos speremus nos posse saluari. ℣

Sciendum q̄ omnīū sanctorum scz patriarcharum et prophetarum veteris testamenti. apl̄orum martirū cōfessorum v̄ginū noui testamenti

sub vna celebratione venerandā
solempnitas nobis ꝓponitur · ꝓ
ter duo · scz ꝓpter electionē & imi
tationem · ¶ Primo dico sancto
rū memoria ꝓponitur nobis ꝓp̄
electionē · vt videlicet deuote ru
minātes & diligenter inquirētes
singulorꝫ vias & vitas eligam⁹ ex
ommibus quem vel quos valea⁹
facilius imitari · cuius via & vita
simus magis dispositi · ¶ D
Dicit enim beatus Greg̃. ꝙ licet
omnes sancti ad vnum finem scz
beatitudinem tenderunt · diuerſ
tamen vns et exercitꝰ eandē be
atitudinem sunt ꝙsecuti · Nam vt
idem dicit Patriarche per viaz fi
dei Prophete vero p viam spei A
postoli caritatis Martires ꝙstan
tie Confessores per viā sobetatis
Virgines p viam castitatis ad ce
lorū regna principaliter peruene
runt · Principaliter aūt dico · q̃a
licet has virtutes omnes sancti
habuerunt · sic tamē sunt genera
liter omniū · vt singule sint ꝓprie
singulorꝫ · Nos ergo cupientes ē
os sequi ad gloriā · hec sācta ex
emplaria deuote intuentes diligē
ter ꝙsideremus · cui virtuti vie &
vite nos possumus facilius adap
tare · et cui ex ommibus nos abi
liores inuenerimus eundem p̄ ce
teris imitemur · Si em̄ omnes ho
mines ad omnia virtutum & gra
tiarū exercitia equaliter se habe
rent · deus qui moderator est om̄
um spirituum non ꝓhiberet ali
quos ab aliquibus exercitꝰ · ad
que exercenda alios exhortatur ·
Vnde cuz in vna parte scripture
dicat · Vacate et videte qm̄ ego
sum deus · si hoc ad omnes diceꝫ ·
vnde tūc vel ad quos in alio loco
diceret Prouerb̃ · xxv · Qui scru
tator est maiestatis oppimetur a
gloria · Item Eccī · iij · Altiora te
ne quesieris · & fortiora te ne scru
tatus fueris & c̄ · In quib⁹ eiuid̃
ter imminuitur · ꝙ simpliciorib⁹ sim
pliciora · et subtilioribus subtilio
ra · debilibus remissiora siue facili
ora · fortioribus fortiora · sc̄m q̃li
tatem singulorum sunt ꝓponēda ·
et ꝓposita imitanda · Nō aūt sin
gula ꝓportionata sibi ꝓportionabi
liter debent coaptari · docemur
Eccī · iij · Fortiora te ne scrutatus
fueris · sed que precepit tibi deꝰ
illa cogita semper · Non em̄ ne
cessarium ē tibi ea que abscondita
sunt videre oculis tuis · Nō euidēt̃
saluator nobis innuit · quādo v̄
ba et exempla plura populo mini
strans · nunc ad cāpestria · nūc ve
ro ad montium cacumina ascen
dit · vt pro diuersitate hoīnuz di
uersitatem gr̃e in predicādo po
pulo ministraret · Qua diuersita
tem Aplus innuit ad Heb̃ · v · cū
quibusdam infirmis dicit · Facti
estis quibus lacte opus sit nō so
lido cibo · Et subiungit Perfecto
rum autem est solidus cibus Vnde
beatus Gregorius i Pastoralib⁹
Non vna eademq exhortatio om
nibus congruit · quia nec cūctos
par morum qualitas astringit · se
pe namq alys obsunt que alys
prosunt · quia plerūq herbe que
hec animalia nutriunt occidunt
alia · et medicamentum quod al
teri vires minuit · alteri vires in
git · et panis qui vitas fortium

roborat· paruulos fortat· Nec ergo diuersitas que seruari consuluit in diuersitate morum· seruet etiam in exemplis sanctorum· vt parui parua· et maiores maiora· maxim maxima exemplaria mentis sue oculis anteponant· Nec ergo est prima causa ꝓpter quā omnes sancti vna veneratione nobis ad memoriā reuocant· vt ex ommibus eoꝝ statibus eligamus cui exemplari nos possim⁹ oportuni⁹ coaptare· ·O· Secundo omnium sanctoruꝫ veneranda solemnitas nobis ꝓponitur· ꝓpter eorum imitationem· vt quē ex ommibus elegerimus· in ipso electo discamus· quibus eum passib⁹ et exercitijs sequi debeamus· vt eis cōnumerari et nos sancti fieri valeamus· Et q nos ad hoc vocati sumus vt sanctificemur patz dicēte Apl̄o ꝑ· Tessal· iiij· Nos enim deus vocauit· nō in immundiciam· sed in sanctificationē· ·P· Quō aūt sanctificari debeam⁹ docemur in hoc nomine qđ est Sanctū· qđ ꝙ significat· per que omnia nos transire oportet si ad magnaz sanctitatis vitam cupimus peruenire· Que sunt ista Initium· mundum· firmum· sanguineum· igneum· Quorum primum ponit Apl̄us· tria sequentia Dyonisius de diuinis nominibus· quintuꝫ pōit Ysaias Ysaye· x· Erit lumen israhel in igne et sanctus eius in flāma· vt patebit in sequentibus· Per primam sanctificationem sancti sunt homines bone voluntatis solum adhuc habentes ꝓpositum conuertendi· Per secundam sanctificationem sez mūdum sancte sunt virgines· Per terciā sez firmū cōfessores· Per quartā sez sāguineū martires· Per quintā sez igneum apostoli· Que licet omnia sint omniuꝫ· tñ sūt singula singulorꝫ aī quadam excellentia· Verū tamen verius sanctificamur si de die in diem per gratiam dei ꝓmoti virtutem omnium illorum in vnius hōis vita ꝓficimus et implemus· vt per primā sanctificationē bonam vitam inchoemus· per secundā inchoatā mundemus· per terciam mundatam bonis operibz exercitemus· per quartā tanq̄z inutiles serui tribulacōes portem⁹· per quintam vitam nostraz in caritate consummemus· Primā ergo sanctificationem consequimur p bom ꝓpositi inchoationem· secūdam per penitentiam et contritionem· terciam per bonorum operꝝ exercitationem· quartam per tribulationē· quintā p dilectionez· Cupientes ergo sanctificari Primo aggrediamur bom ꝓpositi inchoationē in aio nīo firmē statuētes· vt relictis vicijs et peccatis velim⁹ dño de cetero cū omni diligētia adherere· Qđ cū veracit̄ animū nēm possederit· statim ex hoc inicio sumus sancti· Vñ Apostol⁹ ad Ro· viij· Scimus qm̄ diligentibus deū omnia cooperantur in bonum· hijs qui scđm propositum vocati sunt sancti· Quod exponens Bernardus dicit· In verbo Apostoli non te terreat nomē sanctitatis· quoniam non secundum meritum sed secundum propositum· non scđm affectionem

ſed ſcm̄ intentionem ſactos vo
cat. Illā enim quā tu putas ſan
ctitatē. nec Paul⁹ corruptibili ad
huc manens corpore arbitrabat̄
ſe comprehendiſſe Sed dicis ergo
quid eſt ſecundum propoſitu⁹ eē
ſanctum? Audi tu ſi poſueris i cor
de tuo declinare a malo. et face
re qđ bonum eſt. tenere qđ cepi
ſti. et proficere ſemper in meli⁹.
et ſi q̄o aliquando mi⁹ recte fece
ris. vt eſt humana fragilitas. nō
in eo perſiſtere ſed emendare pro
viribus. eris ſine dubio ſactus ac
tu. ſed cui adhuc clamare neceſſe
eſt. Cuſtodi ānimam meam qm̄
ſanctus ſum. Et talibus ſanctis
ſecundum propoſitum. vt ait A
poſtolus omnia cooperantur i bo
num. Quomodo non omnia hys
cooperantur in bonum. cum pec
catum qđ humiliat. qđ timoratu⁹
facit. hys cooperatur in bonum?
Si ergo hoc nom̄ ſcitatis cordib⁹
noſtris veraciter inſederit nō dif
ferim⁹ ꝓpoſitū. ſed ſine mora con
uertimur in opera. et ſic primu⁹
nomen ingredimur ſanctitatis.

Secundo notandū q̄ ſecundū
nomē ſanctitatis aggredimur ſi
bonum propoſitum applicam⁹ ad
opera. exhaurientes et mundan
tes ſcientiaz a commiſſis. qđ cū
facimus ſecundum nomen ſancti
tatis put mundum ſigt ſanctum
induimus. vt non ſolu⁹ ſancti ſi
mus ſecundum ꝓpoſitum. ſed ſecū
dum q̄ ſcm̄ mūdicia ſigt fim⁹ ſci
ſh.

Ad verā aūt et pfectā mū
dicia in nob faciendā. ſeptē exeti
citia requiruntē. Oportet em̄ i no
ſtra pña ocurrē cordis opunctio
nē. oris confeſſionem. operis ſatiſfa
ctionē. voluntatis ſuſpenſionē. ab
latoz reſtitutionem. offenſarum
remiſſionem. omnium iſtorum co
tinuationem. Qđ ſi de ōmib⁹ hys
vnū defuerit pña non eſt vera.
Sane hoc dixerim ſi tpis oportu
nitas hoc admittit. Si vero tp⁹
non aderit pma ptcula ſufficit
ad ſalutez. vnde plerīq obmiſſis
multis hys particulis bene ſe pe
tuiſſe eſtimauerunt. quoz tamē
pña minus habz. nec per eā q̄tū
ſufficit ſunt mundati. De quibus
dī Prouerb. xxx. Nec eſt gnāti
o que ſibi mūda videtur. nec tī
lota eſt a ſordibus ſuis. Qđ aūt
hec ſeptem plenam in nobis mū
dicia perficiant. dicit Leui. xiiii.
Aſpergaē q̄ mūdatus eſt ſeptiēs
Qđ etiā figuratū legim⁹. iiii. Re
gū. v. vbi Helizeus dixit ad Na
aman leproſū. Vade et lauaē ſep
ties in iordane et recipiet ſanita
tē caro tua atq; mundaberis Qđ
ſpualiter mūdandis dicit de hys
ſeptē adhuc dī Eccli. Da ſeptem
partes. Qđ autem per mundicia
ad ſanctitatem veniamus. dicit
Aplus. ii. ad Corin. vii. cum dicit
Mundemus nos ab omni inqna
mento carnis ac ſpiritus. perfici
entes ſanctificationem in timore
dei. Tercio ſanctū idē eſt qđ fie
mum. qđ ad ſcitatem in nob pfi
ciendam neceſſario ſequit ad pdcā
Quia poſtq̄ p pmā ſcitatē facti
ſum⁹ ſci bonū inciādo. p ſecaz ſa
ctiones facti ſum⁹ a peccis nos mū
dādo. p terciā ſcz firmū amplius
nos ſanctificemus malo reſiſten
do ne iterū illabamur. Nec

autē fortitas tripliciter exercēt. scz in malorū resistentia. bonorum efficientia. et malorū tolerantia. Qui em̄ malo resistit viriliter. bonū opatur fideliter. tribulatiōes sustinet humiliter. fortissimus et fortissimus est corā deo. Primo ergo si sancti fieri cupim⁹ cū predictis. scz inicio et mūdo simus etiam fortes. vt quotiens vicia siue carnalia siue spūalia impugnauerint. eis viriliter resistamus. nullum aditū prebentes. sed reluctādo singulis. nō vbo et lingua. sed opere et veritate dicam⁹ illud Eccī. xxxiij. Qui baptisatur a mortuo et iterū tangit eū. quid prodest lotio illius? Et illud Cant. v. Laui pedes meos et iterū inquinabo eos Qđ si quis dixerit illud Josue. Quō poterim⁹ tā multis et tā fortibus resistere tā pauci. qđ vt dicit Ber. Nihil in hōie purū poterit inuenīri. ābimus manat de corde pestifer virus. ac deinceps corp⁹ occupat vniuersū. et inimici nāi mille nocendi ārtibus corda hōim tēptare nō cessāt. Et rūdet Ber. Qđ licet vndiq vicior ītima mē tē perturbēt. nec tū ni nobis est si vinci voluerimus. et nemo nos servū in hac certamine dicietur inuitus. Qđ in principio omīs scripture scz Gen. iij. vbi dicitur. Sub te erit appetitus tuus. et tu dñaberis illius. Potest quidem inimicus excitare temptationis motus. sed ī te est si voluntate consensum.

Secdo fortes simus bona agendo fideliter. Ad quod faciendū hoc bonum nos monet et excitat. qđ tempus nobis indultum trāseat. opera autem siue bona siue mala que facimus permanent imeternum. et pmia vel pene eorū nūq̄ finiendē Et ideo monemur Eccī. ix. Qđcūq̄ potest manus tua facere instāter operare. qđ nec opus nec ratio nec sapientia nec scientia erunt apud inferos quo tu pperas. Ac si dicatur Johānis. ix. Venit nox in qua nemo potest operari. Cur autez monemur tam sollicite operari inuitur Prouer. xxij. Quia in omni opere bono erit abundantia. Cui consonat illud Sap. iij. Bonorū laborum gloriosus est fructus Vn autem fructus consistūt in peccatorū satisfactione. gratie augmentatione. boni assuefactione. virtutum plantatione. meriti et premij cumulatione. debiti solutione. dei placatione. Et adhuc multa alia que omīa in nobis in vno opere bono pmouentur.

Tercio fortes simus patiendo mala humiliter. reputando cum Judith peccatis nostris hec ipsa minora esse supplicia. flagella domini quasi serui qui corripiuntur ad emendationem non ad perditionem nostram aduenisse credamus. Ad quam sufferentiam multum excitare deberet nos verbū Apostoli secunda ad Corinthios. vbi dicit. Id quod momentaneū est et leue tribulationis nostre supra modum in sublimitatem glorie eterne pondus operatur in nobis. Hoc autem membrum breuiter transim⁹. quia in sequēti membro de tribulatione sustinenda diffusius disseremus.

V. ¶ Quarto sanctū idez est qđ sanguíneū signās tribulationem · per quā iterū possumus amplius sanctificari · Et est conuenięns similitudo · quia sicut sanguineum est color sanguineus et nō sanguis · sic tribulatio licz sanguinem nō effundat pro martirio cum effundente sanguinem cōputatur · Vnde Ysaie · xxxviii · dz In pace amaritudo mea amarissima · Ac si dicat · Tempore pacis quo persecutoris gladius non sentitur per tribulationum amaritudinem amarissimum est aīme mee · Vnde · in · Regū · ii · dicitur per dauid de Joab ad Salomonem · Effudit sanguinem belli in pace · Qđ de quolibet electō poterit vere dici · qđ adhuc euidentiꝰ insinuat btūs Bernhardus dicens · Veri martirij genus effusio quidez sanguinis est i cotidiana corpis afflictione · Illo nimirū quo cędunt membra ferro horrore quidez mitius sed diuturnitate molestius · Sic quibusdam infirmis et pusillis corde pius prouidit dominus · vt quez semel pro xpo sanguiez fundere non sufficiunt · saltem minori sed diuturniori martirio fundant · Verum quia tribulationes ex multis causis multipliciter variantur · Et ex hoz sufferentia merita vel augmentantur secm plꝰ et minus vel etiam attenuantur Ideo de hac varietate aliquid qđ prius nō dximus disseramus · et causas tribulationū per quas res singule verissime cognoscuntur videamus In quibus sicut in ceteris rebus quatuor cause · scilicet formalis · materialis · efficiens · et finalis poterunt inuemiri · Et secundum has causas tribulationes plꝰ et minus conferunt tribulatis · Si ergo tribulationes considerare mus secundū causas efficientes tunc magna conquirimus mēita si ab hys qui nos oderunt infertur · Maiora si ab hys qui aīci credebantur · et maxime si a deo infligantur · quia cum pena quam a deo sufferimus etiaz timor de dei offensa nos cruciat vehementer · De primo dicit beatus Bernhardus · Inimicorum vulnera · quia inimici sciuntur minus offendūt vulneratos · et iacula que persciū tur minus ledunt · ¶ De secundo tanꝯ maioribus tribulationibus dicit dominus discipulis suis Luce vicesimo primo · Trademini a parentibus et fratribus et cognatis et amicis et ex vobis morte afficient · Quod exponens beatus Gregorius dicit · Quanta mala ingerunt que ab extraneis ingerūtur · Plus vero in nobis ista tormenta seuiunt · que ab hys patimur · de quorum mentibus presumebamus · quia cuz dampno corporis mala nos cruciāt amisse caritatis ¶ De amborbus vero dicit dominus per Psalmistam · Quoniam si inimicus maledixisset mihi sustinuissem vtiqꝫ · Et hoc de primo · Et sequitur · Tu vero homo vnanimis · et hoc de secundo · De tercio vero dicitur primo Regum secundo · Si vir in virum peccauerit placari potest ei deus · si autez in deum peccauerit quis orabit pro eo · Et idcirco pena a deo inflicta

qz dei offensam insinuat maxime nos affligit. ℣ Si vero tribulatio cõsideratur secm causaz materialem. vt est in subiecto. tãe mgna est que in rebus. maioz que in corpore. maxima que in spũ sustimetur. ℣ Si vero tribulationes considerãtur secm causam formalez. tãe magne sunt que patiẽter. maiores que libenter. maxime q̃ gaudẽter xpter deum sustimẽtur. Et secũdum hoc etiã ipsa merita distinguũtur. ℣ Si vero tribulatiões cõsiderẽtur secm causam finalem. tãe magne que p peccatoz satisfactione. maiores que p pmioz cumulatione. maxime aũt que in recompensationem passionis dñi sufferũt. ℣ Pro satisfactione em tribulacõnem sufferimus. qñ omnia que patimur in satisfactione peccatorum que omisimus ordinamus. cupiẽtes magis hic temporaliter affligi. q̃ gũus in futuro. maxime cum sciamus q̃ quanti in delictis fuimus. tãtum a nobis exigit de tormentis. Et p mẽsura peccati erit modz plagaz. ℣ Pro pmiorum vero cumulatione tribulacõem sufferimus. hoc cõsiderãtes. q̃ p multas tribulacões oportet nos introire in regnum celoz. Etiã illud Apli. Id qđ momentaneũ est et leue tribulacõis nr̃e. ℣ Tercio vero in recõpensam sufferimus. qñ cõsiderãtes cumulũ passionis dñi in recõpẽsacõez cupimus similia sustinere. ne improperet nobis illud ẏ. lxv. xxij. Nõ est qui vicẽ meã doleat ex vobis. ℣ Quinto scm idẽ est qđ igneum. signãs caritatem. per quam efficacissime sãctificamur. testãte Ysaya. x. vbi dicit. Erit sãctus eius in flãma. Ac si dicat. Qui sãctificari vult a deo. hoc fieri oportet in flãma caritatis. Qia eñ prius habita nõ sãctificarent hominem. si caritas non adesset. De qua quia multa dicta sunt vt euitetur prolixitas sufficiat hoc dixisse.

Sermo. lxxxi. De omnibus Sanctis Sermo secũdus.

Congregate illi sãctos eius. Ps. Deus salutẽ nr̃az de siderãs in huius vbi exhortatione hoc a nobis exigit et requirit. vt sãctis omnibus quorum hodie festiuitas agitur nos per vitam sanctam connumerare et congregare studeamus. et hoc maxime placet deo. et in nobis desiderat adimplere. Dicit beatus Bernardus. Currite fratres. non solum sancti et angeli. sed ipsorum creator et dñs cum omni celestis curie frequentia nos desiderat et expectat. Nam si omnes sanctos cõgregaremus sub vna letania. et nos per viam reprobam disiũgeremus. talis cõgregatio dño nõ placeret. Nos ergo sanctos eius conuenienter congregamus. si sancti erimus sicut ipsi. ℣ Sũt aũt sex que in veteri testamẽto nob̃ postẽsa fũt. p que quelibz res diuino cultui adaptãda sãctificabatur. scilicet per aque expiationem. vngenti compositionez. olei vnctionem. sanguinis aspersionez. verborum platiõnẽ. ignis

ceremationem · Per ista sex res antiquitus sanctificabantur · a significant talia per que a nos possumus sanctificari ¶ Primum ergo per qđ facta est sanctificatio ē aqua expiationis · ꝓpter qđ ñuer xxxi · dicitur · Aqua scificationis sanctificabit · Et iterū ibidē · xix · Qui aqua expiationis non est aspersus imundꝰ est · Per hanc a quam profunda penitentia · cuiꝰ veritatem attestantur lacrime designatur · que lacrime nos veraciter sanctificant · cum ex intima o punctione cordis vbertim eas coram deo fundimus · Cum enim p singulas singula peccata abluiꝰ · deus placatus ad animam sic mūdatam conuertitur · per cuius p sentiam sumus sancti · De hys lacrimis duo dicantur · scilicet de earum diuersitate et vtilitate · Diuersitas tangit Treñ . iij · Diuisiones aquarū deduxerūt oculi mei Qđ exponens beatus Gregorius dicit · Diuersas quippe aquas ex oculis deducimus · quando singulis peccatis dispartitas lacrimas damus · vel quando singulis dāpnis que ex peccatis incurrimꝰ fletus singulos imprimimus · Ex peccatis namqꝫ anima nostra moritur bona nostra perdimus · regnū celorum amittimus · deuz offendimꝰ · et ideo pro singulis hys malis exhortamur lacrimas fundere i scꝑtura · Nam de morte anime plorāda dicitur Jheremie · vi · Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum · Quia aīma ex peccatis mortua · que plus est nobis q̄ vnigenitus ex lacrimis reuiuiscit ¶ Secūdo cuīdā lr̄ perdita restituit lacrima Ideo monemur Eccl̄i · viij · flere cum dicitur · Quasi vita passꝰ incipe plorare ¶ Tercio regnū celorū lacrime restituunt · Ideo dicit nobis Ysaie · xxx · Plorās ne q̄q̄ plorabis · Qđ reuera itelligi oportet de regni celorum restitutione In qđ cū introducimur nequaq̄ plorabimꝰ · Quia sicut Apoc̄ · vij dicitur · Absterget deus omnē lacrimā ab oculꝰ eoꝝ ¶ Quāto ex peccato deum offendimus · quē p lacrimas sua grā placare possuꝰ Et quia eius offensa maximū malū est qđ incurrimus · a mter oīa dāpna grauissimuꝫ · ideo ad hoc malum recuperandū maxime plorare iubemur Trenorum . i . cū dr̄ · Deduc quasi torrentē lacrimas per diē et noctē · nec des requiez tibi · neq̄ taceat pupilla oculi tui Quia vt ibidē dicitur · Magna ē velut mare contritio · imo sup celū et terrā mare et omnia que i eis sunt · est hec contritio magna valde vbi deum offensū peromus · qui tamē per lacrimas nostras mebratus facillime vincit · et ōnez offēsam remittēs placatus reuertit · Hic est q̄ q̄busdā ñ plorantibus ꝓperat Ysaie · xlix · cū dr̄ · Adiperte victimaꝫ tuarum nō mebasti me · Adipē victiarū vocans ipsas lacrimas q̄ deū cogūt a vincūt ad omnē offensam et oēm iniuriam remittendū · Et hoc est q̄ ait Augustinus · O fortis lacrima vicis inuincibilē ligas omnipotentem Omnia em alia affectū hnt suppliantis · sola vero lacrima cogēs

lacrimarum vtilitate. Sunt autē tres effect9 lacrimarū vt de multis pauca sum9. Primo enim impetrant remissiōez peccatoruz ℣ Secundo oim petitionū exaudition̄ ℣ Tercio merent̄ ꝺsolationē De primo dicitur Jereme. xxx. In fletu veniēt. et im mia reducā eos. Glosa. In fletu veniēt p preces supplicādo a ī misericordia reducaz eos eadē pcā misericorditer ignoscēdo. Et hoc ē quod ayt Judith. vin. In dulgētiā ei9 pfusis lacrimis postulem9 ℣ Secund9 effect9 lacrimarū est. omniū petitionum exauditio. Tante em̄ sūt virtutis et efficacie. vt deus se cōtinere nō valeat. sed oia saluti necessaria que im lacrimis et p lacrimas postulāt̄ ꝺcedit. Unde Thob vn. Non dubito quin deus p̄ces meas et lacrimas meas ī cōspectu suo admiserit Item dicit. nnc He. xxn. Pro eo q̄ p̄ritum est cor tuū et fleuisti coram me ego exaudiui te Et. Dñs. Exaudiuit dom9 vocem fletus mei ℣ Tercio lacrime merent̄ ꝺsolationē. Unde Thob. in. dicitur. Post lamētationem et fletum gaudium et exultationē imfūdis Item. Matthei. v. dicit̄ Beati qui lugent̄ quoniam ipsi cōsolabūtur ℣ Secundo res sanctificabantur m veteri lege per vngentum. Sic enim dicitur Exodi. xxx Facies sanctū vngēntum ꝺpositum in quo sanctificab omnia et erunt sancta. Per hoc vngentum noua deuotio q̄ post lacrimarū ꝺtritiōnē im funditur ꝺsignatur. Quod sic ꝺmgit. Cū enim deus per lacrimas victi9 peccata ꝺmittit stati spirit9 sanct9 cōuertit spiritum nostrū ad aliud gen9 deuotionis. im qua supspe rat se veniam peccatorum cōsecutum. et hoc est signium remissionis peccatorū. cuius remissionis tale accipim9 argumētū. quia ne quaq̄ vt nudius tertius peccata possum9 deplorare. Et q̄ grā dei ociosa eē nō poterit. ouertit deuotionē hois im gratiarū actionez. vt p hns et alns bfitns gratias agat deo dicens ex magna admiratiōe illō. n. He. vn. Quis ego fuz dñe aut que dom9 patris mei vt prestares michi talia a c̄ ! Et hec deuotio gratiaruz actiois vngentum dī. De quo dicit̄ im Canticis. In odore vngentorum tuorum currem9 Et iteruz Odor vngentorū tuorū super oīa aromata. Quia hec deuotio ceteras anteceilit de quo dicit Ber. Vngētum est de diuinis collatum hūano genēi bnfitns. Et subiūgit Felix q̄ ipa studiose colligere et ante mētis sue oculos digna tum g̃tiarū actiōe reducē curat Profecto cuz fuerint im vasculo pectoris crebra meditatiōe cōtusa. deide igne sci desiderij simł decocta. a deide impinguata oleo leticie ẽit vnctio lōge precios̄ pore

ꝺ. ℣ Tercio res diuino cultui adaptāde sanctificabantur olei vnctione. Sic em̄ dicit̄ Exo. xl. Omnia oleo vnctiois sanctificab vt sint sācta sanctorū. signficās q̄ et nos q̄ celesti tabernaculo simus eternaliter adaptādi. post predicta debemus et nos oleo leticie conseruari. Per oleum enim

spiritu ale gaudium designatur. Sicut dicitur Ysai. xlv. Dabo tibi coronam pro cinere et oleum gaudij pro luctu. Et in Ps. Unxit te deus deus tuus oleo letitie. E. De hoc oleo spiritualis gaudij est scire nouz. q ad gaudium eius gustandum tria dulcissima confluūt. scz dei presentia. plena eius amicitia. celestis gaudij influentia Et idcirco ex hys tribus gaudiuz in effabile anime generatur De quo dicitur Eccli. xxx. Non est oblectamentum super gaudium cordis. Item Deo. xvi. Desiderabilis thesaurus est oleum in tabernaculo iusti et homo imprudens dissipabit illud. F. Quod autē dei presentia miram supra modū faciat in anima delectationez dicitur secūdo Macha. v. Pūtia dei fuit magnifice delectati. Cū em deus sit summa delectatio vbicunq presens fuerit ex sua presentia odorem fue delectationis per totā domum anime spergit. Unde Jero. Odor tuus domine excitauit in me concupiscentias eternas. Verum quia deus ipse lux est. testante Joh̄e Johānis. viij. Ego sum lux mundi de qua Augusti. Quia lux est illuminat pias mentes. vt ea que diuina dicūtur vel ostenduntur intelligant. Ideo nō solum delectationez dat anime p sui presentiam. sed in lumine suo dat ei cognscere plenam sui et perfectam amicitiam de qua dicitur Sapie. viij. In amicitia illius est bona delectatio. De qua amicitia dicit beat9 Aug9. Sic michi videt cū miserationes ei9 et amicitias tuas me attendo. vt si fas est dicere. quodāmō michi agit de9 mi si vt mee saluti prouideat. et qsi dim oblitus sit. aut michi soli vacare velit Cui consonat Ber. Unū dico spūalibz. mirū quidez sed verū. animam deum videntē haud sic eius videre q si sola videat ab eo. G. Tercia delcātio i celestis gaudij consistit influentia. Ibi nim gustat celestium bonorum q si quasdā guttulas de quo gustu dicitur in Exodo. xlv. Gust9 ei9 quasi similia cum melle de quo dicitur Sapie. xvi. Bene disposuisti populū. q̄bus dedisti concupiscentiā delectamēti nouū saporē. escā parans eis ortigometrā aues. Ex hys gustatis desipit omnis cibo. hoc est gustatis hys boms oia terrena et carnalia de cetero nō curāt Et hoc ē qđ dicit dns Leui. xxvi. Superuenient vob9 nouis vetera pibus. et donec noua nascant vetera edetis Quia necesse ē q̄ diu de spū michil gustauim9. terrena nob̄ per idulgētiaz cōcedant. gustatis aūt spūalib9 carnalia contemnāt Unde Ere. Dulce est ee in hūanis rebus. sed ei qui adhuc de celestibz gaudijs nō gustauit. q̄ q̄to minus etna itelligit tāto delectabilius in tpalib9 reqescit. Et si quis iam cordis ore gustauit. que sit illa dulcedo celestiuz pmiorū. q̄to illud dulcius sit qđ intus videt tāto in amaritudine ētit oē qđ foris sustinet. Ex tribus hys dulcissimis delectabilibus simul iūctis. vna surgit ineffabilis et superdulcissima delectatio. per quā anima inebriata iubilat

exultat · ymo extra se saltat Et bene extra se saltatio ibi erit · qz mehil ibi de sensibus humane miserie remanebit · Itē extra se saltatio bene erit · exprimēs īmotu corporis . qđ voce non poterit explicare · Et hoc pprie vocamus Jubilum · de quo · Dñs · Beatus populus q̄ scit iubilationē D. Notabiliť autem dicit scit · non qui loqť · non q̄ audit · sed qui scit per expiētiam · quia sciri quidē p intellectum iubilatio potest sed dictio exprimi non potest · Quid autem sit Jubil9 exprimit beatus Gregorius dicens · Jubilum dicimus · quando in effabile gaudium mente concipiť qđ nec abscondi possit · nec sermonibus aperiri · sed cum q̄busdam motibus proditur · q̄uis nullis ꝓpetatib9 exꝑmatur · sentiť ibi q̄ppe qđ vltra sensum est · a cum vix ad hoc cōtemplandū sufficiat conscientia sentientis · quomodo ad hoc exꝑmēdum sufficiet lingua dicētis?

J. Et sciendum q hec tres delectationes · q̄ in spirituali gaudio cōfluunt uste per oleum designant · ꝓpter tres ꝓprietates in oleo repertas · Habet autē oleum odoris fortitudinē · mitoris plenitudinēq · vnctuositatis pīguedinem · Per primum odorat dei presentiam · Per secundū agnoscit dei amicitiā Per terciū gustat celestiū bonorū influētiā Quarto sanctificatio in vetei testamē p sāguinē ūngebat · Vū Leviti · viii · Intingat sacerdos digitū in sanguinē et aspergat ūtra altare et erit sanctū · Per hunc sanguinē martiriū quo in ꝓmitiua ecclesia fideles se dño scīficabāt potest intelligi cōpetenter · R · Verū q in pace vluit iam ecclesia · vt pessusionē sanguinis iā nullus sanctificaret · Ideo querēda sūt alia exercitiorū genera q̄ coram deo pro martirio cōputātur · L · Propť qđ sciēdū · q tres sūt gradus merendi · scz corpus · res · anima Et qđ in singulis istis difficillimum est et supremum illud pro martirio cōputātur Difficillimuz autem qđ de rebus domino possumus exhibere est omnium bonorum plena et integ̃ denudatio · a ideo q̄ in hoc victor extiterit · a ōnes diuitias mundi perfecte relīq̄rit · induēs se tenuissima paupertate · talis pauptas martirio eq̄ pollet In signum cuius Mat · v · deus pauperib9 et martiribꝰ idē premium scz regnum celorum pollicet · dans p hoc intelligi · vt sic̄ amborum vnum ē ꝑmium sic amborum martirium equipollet

O · Dmc Ber · Vere genus martirij ē voluntaria pauptas · quid enim mirabilius · aut quod martirium grauiꝰ · q̄ inter epulas esurire et inter vestes precio sas algē · pauptate voluntaria ꝑmi · Secundum exercitium in corpore a de corpore exhibeť · difficillimū aūt corporis obsequium iterū martirio eq̄pollet · Et hoc o sistit in cotidiana corporis afflictione · vt p dura et aspera exercitia sanguinē extrahamꝰ de corpore q̄ semel per vulnera gladij extrahere debereꝰ · Sic̄ de Joab dī in · ii · Reg · iij · Et effudit sanguinē

belli in pace Hoc martirio mactabat se cotidie Dñs. cum dicebat. Quoniã propter te mortificamur tota die. estimati sumus sicut oues occisionis Et Ap9 Cotidie morior propter gloriam vestrã frēs Hic ergo habet pax nostra martirium suum. qr et si carnis colla ferro nõ subdim9. spiritali tamẽ gladio carnalia desideria trucidamus Nemĩ enim dicit iam deus. pro me morẽ. sed tantũ in te carnalia desideria occide Hinc Ber. Pius dominus infirmis et pusillis corde prouidit. vt quez semel ponere non sufficiunt. saltem minuti et diuturno martirio sãguinem fundant. ℟ Tercio exercitiũ deo de anima exhibem9. cuius difficillimũ iterum martirio equipollet. Difficillimuz aũt exercitium anime est dilectio inimicorum. et circa odientes et prosequentes affici ex affectu. Quod saluator admonuit dicens Diligite inimicos vestros. bñfacite hys qui vos oderunt. et orate pro persequentibus et calumpmantib9 vos. Verum quia in ore duorum vel trium testium stat omne verbum Ideo in predictis verbis saluator posuit tres testes. sciz cor. os. opus. Cor vt eos amemus. linguam siue os vt pro eis orem9. Opus vt eis auxilium si necesse habuerint exhibeamus. vt quia sit difficile inimicũ diligere eius difficultas hys tribus compbet.

O ℟ Quitũ q8 in veteri testamento res significabat erat ignis Sic em dicit Numẽi. xxxi. Q8 potest trãsire p flãmas igne purgabitur. Per hunc ignem intelligim9 caritatẽ. sine q oĩs sanctificatio ẏus habita michil valz. que quemẽt ignis dicit. quia ab igne deus denoiat Sic em dicit in deutero. Deus tu9 ignis consumẽs ẽ Et ideo flãma ex pñtia huius diuini ignis in aiam trãsiẽs ignis silẽt noiat. De hoc igne dicit Le. vi. Ignis in altari meo ardebit sẽp. Et iterũ Ignis iste debz ee perpetuus signãs caritatẽ. q in altari cordis nostri hic debz incipere. ut in etnũ nõ extigui in celo. ℟ De hoc igne qui caritas ẽ ta maxima bõ nobis ẏquirũt. q8 maiora nõ fũt in celo et in tra Per eam em hẽmus vitã. quo michil tãtuz diligit sup trã. Hinc Ber. Vita cordis amor ẽ. et idcirco impossibi ẽ. vt sñ amoe sit q8 viue cupit. ℟ Secõ oia q fũt p amorẽ nob ẏquirũt ad salutẽ. Et hoc ẽ q8 ait Ap9 plus Scim9 quoniã diligẽtib9 deũ oia cooperant in bonũ. ℟ Tercio per amorẽ dei q ẽ oĩm bonorũ thesaurus hẽmus. q p fidẽ q per dilectionẽ opat in cordib9 nris habitat. ℟ Sextum ad sanctificationẽ facies tam in veteri testamẽto qm in nouo sunt vba. Vñ ad sensum videm9. qm oia ad cultuz diuinũ necessaria verbis et bñdictionib9 cõsecrãt. V. ℟ Sũt aũt duo genera vborum. s. vba dei et vba nra. per vba dei intelligũt bñdictiones Per vba vero nra orõnes de q8bz bñdictionib9 dr Deu. xxvin. Si audieris voce dei vt facias et custodias q precipio tibi hodie. venient super te vniuerse bñdictiões iste. de q8bz ibidẽ plenius agit q les sint.

de verbis verò nostris sz oratiõ mbz ī alys sermoibz copiosa ma teria inuenitur ·

Sermo ·lxxxi· De omnibus sanctis· Sermo tercius ·h·

Gloria hec est oibz sanctis eius dñs· vltimo vltimi v fius dicit Ber. Nõ paruz inuenitur fructuosa memoria sanctorum ommiũ· quorũ hodie gaudia celebramus que langu orem corporẽ errorémq depellit Lãguorem cũ eorũ intercessione nostra infirmitas adiuuetur· corporem tum ex cõsideratione beatitudis eorũ nostra negligẽtia excitetur· errorem cuz eorũ exẽplis nostra ignorantia informetur · Et quia tantum fructum ex eis conseq mur· expedit ne ingratitudinẽ incurramꝰ· vt ex omni corde vicemur sa eis laudem a gloriã referamꝰ· et hoc est qđ monemur in verbis propositis· cũ dicit· Gloria hec ẽ omnibus sanctis eius· Ac si dicatur· Quia in singulis festis singulis sanctis gloriã exhibemus · Ideo gloria quã in hoc festo colimꝰ nõ vni· nõ paucis· nõ multis· sed debetur oibus sanctis dei· S Est aũt triplex gloria ad quaz exhibẽdam debemus nos omni deuotiõe qua possumꝰ exercere· sz admirationis· venerationis· imitationis· prima debeẽ deo· secunda sanctis· tercia nobis· prima ẽ mentalis· secunda vocalis· tercia realis· Prima ergo gloria sz admiratios ī hoc festo añ oia dño ẽ offerenda· T Quoniaz in omnũ primordijs nos nominaẽ glorificare laudare decet eũ qui condidit sanctos· per quẽ omnia facta fũt· p quẽ cũcta sbsistũt elementa Cui tũc suã gloriam exsoluimus· cuz eũ in suis sanctis laudamus · Laudando admiramur eius potẽtiã· sapientiam clementiã· qua potuit sciuit voluit tam viles vmiculos de stercore et puluere pereatos in tã excellẽtẽ gloriã sublimaẽ· dicẽtes ītimo admiratiõis affectu illd. i. Ber. n· Nõ ẽ sanctus vt est dñs· et nõ est fortis sic deꝰ nosterꝰ· suscitãs de puluere egenum a de stercore erigẽs pauperem· vt sedeat cum primcipibz· sz angelicis spiritibus et solium glorie teneat· Quã gloriã tũc dño verissime exsoluimus· cũ in admãtioẽ ex eiꝰ laude deficiꝰ· cũ affẽs ad miãtiõis pualens nõ inuenit verba cõgrua· per que possit exprimere qđ miraẽ· dicẽtes illd Eccĩ· lxiij· Multa dicimus et deficimꝰ in verbis· Ipse em oipotẽs ẽ sup oĩa opa eius terribilis dominꝰ et magnꝰ vehementer a mirabilis potentia ipsius· Ad talem gloriã deo exhibẽdaz hortamur ibidem cũ statim subiungit Glorificãtes dñm q̃tumcũq potestis· maior est em oi laude Et seq̃tur· ne laboretis· nõ em oprehẽdetis· Quis emz magnificabit eũ sicut ẽ a principio· multa abscondita fũt maiora hijs· pauca enim vidimꝰ operũ eius· Que mirabilia intuẽs beatus Iob ita dicit· Qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia quorum non est numerus Quod exponens beatus Gre.

dicit · Quis me fortitudinis facta tunc veriꝰ explem? · cū hec nos explere nō posse cognoscim? · tūc facundius loquimur · cum de hys obstupescendo obmutescimus · Ille ergo deum secundum multitudinez maxime laudat · q̄ se sufficere in eius laudis expletionez cognoscit ·

V. Secū da gloria est q̄ dicit gloria ven erationis · quam sanctis ommibus quorum hodie festa colim? exhibem? Quā tunc veraciter exsol uimus · si ymnis psalmis et canticis · p̄ fundis suspiriis · intermissuris · affectuosis orationibus · deuotis laudibus · omnes sanctos cuꝫ omni vigilantia honoramus · cupientes singulos et omnes laudare amplius q̄ possum? · tanto affectuosiꝰ hoc agētes · q̄to plēs fūt quos veneramur · dicētes illud Job · xix · Miserem mei mei saltē vos amici mei · Nec dubitemus · quin per eorum intercessiones gratiam consequamur Nam sicut ait Gre · Impossibile est mꝰ torum preces non exaudiri · In infinito impossibilius est ommuꝫ sanctorum preces non exaudiri · Et si Moises in terra adhuc positus · vbi modicuꝫ est caritatis adhuc petuit deleri de libro viuentiū · nisi culpa populi sibi commissi deleretur · Et si Paulus optabat anathema fieri pro fratribus · in infinitum nunc misericordiores sancti pro nobis efficacit̄ intercedūt · quippe qui in eterna dei miam fuit immersi de hac veneratione hortatur nos Augꝰ · dicens · Dime resonēt psalmi · lectiones cōcrepēt · et altercantibus vocibus carmina misceantur etc̄ ·

X.

Tercia gloria deo et sanctis eiꝰ hodie exhibenda ē · que etiam dicitur gloria imitationis · nec maiorem gloriam deo et sanctis eius gratiorem deo possumus exhibere · q̄ vt imitētes vitam ipsorū sequamur eos fideliter eorum vestigia imitantes · Quod ex persona oim Paulus monuit ad Hebre · vi · cū dicebat · Cupim? vnūquēq; vestrū eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei vsq; in finē · vt nō segnes efficiami · vōi imitatores eoruꝫ qui fide et patientia hereditabūt promissiones Item · ad Thes · iij · Ipsi scitis frēs q̄ modo oporteat vos imitari nos · neq; enim gratis panē manducauim? · ß in labore et fatigatiōe nocte et die operantes · vt nosmet ipsos formam darem? vobis ad imitandum nos Sic i persona oim et pro ommib? q̄ in celo sunt clamat Ap? ad nos de celo insinuās nobis · q̄ pro maxima gloria accipiant si imitabimur eos Seq quomō singuli nos oēs imitabimur · cum non vna via ad regnum perueneri? Ad quod dicendum q̄ oēs imitabimur · si re et nomine sancti esimus sicut ipsi · Duplici aūt denominatiōne sancti erimus · testante beato Bernardo qui dicit ·

A Sanctum facit affectio sancta et ipsa gemina · timor dominus et amor scūs · per primam deuotionem ad sanctitatem inicia mur · per secundam consummamur Vnde de timore dicitur Eccli · ij · Qui timēt dominū scificabūt

animas suas · qui enim sine timore fuerit non poterit iustificari. De hoc ergo timore tria p ordinē dicātur · scz de eius acquisitione · acquisiti timoris promotione · promoti timoris fructificatiōe · ℣ De primo sciendum q timorem ḡ tuitū per nos et a nobis acq̄rere non possum⁹ · cum sit primum de donis spiritus sancti · sed abilitate nos possumus · vt hoc donū a dño nobis infundatur · q̄d facilli mum nobis esset · si aptos oculos haberemus · vt singula dampna et pericula videremus Quoc̄ūq; enim considerationis nostre oculos vertimus · timoris materiam inuenim⁹ Si enī supra nos oculos attollim⁹ · inuenimus ibi iustum iudicē dei · q nūq̄ aliquē dissimulauit puluerē peccatorū · Ex quo intuitu sanctus Job deū timuit dicēs capitulo · ix · Verebar omnia opa mea · sciēs q nō parces delinquēti Q8 exponēs Gre · dicit Delinquēti neq̄q̄ parcit deus · q̄a delictū sine vltiōe nō dereliquit Vnde Iere · x · Quis non timebit te o rex Israhel! Si vero post tergum respicim⁹ videmus ebaz magnā quā dinumerare nemo poterit ex omnib⁹ peccatis et negligētijs · q̄ sub cēlo fūt · q̄ ex omissione mali et omissione boni dimittimus incessāter · quorū nullū vmq̄ trānsgressū. Vnde Job · xx · Luet que fecit omnia · Item Ecc̄ · xij · Cūcta q̄ fūt adducet deus in iudiciū pro omni errato siue bonū siue malū sit Si autē ante nos cōsiderationē inflectim⁹ · videmus mortē pericu losam · sētētiā formidolosaz · de quib⁹ dicit Ecc̄i · vij · Fili memorare nouissima tua et c̄ · De quo Ber · Mortis horroreꝫ iudicij tremēdū valde discrimē ab oculis cordis elōgari nullateꝰ patiaris Si vēo ifra respexeris · videbis ifernū pfundū fauc̄ib⁹ hyātē atq; dicētē affer affer · infige verubus malos bullientibus immerge caldarijs Si vero circumspexeris te ad exteriis et a sinistris positum m milie periculis videbis · De quib⁹ dicit Ber · Cogita peregrinationis tue miseriā · vite humane pericula · propriam fragilitatē · procliuuz te ad vitia · inualidū ad virtutes Si vero interius te cōspexeris · inuenies te obrutū defectibus infinitis clamās in celum cum Apostolo ad Roma · vij · Infelix ego homo q̄s me liberabit de corpe mortis huius! Vnde si nos humiliauerim⁹ ifūdit de⁹ timoris grāz sine mora Et sic patet pmū membrū C

℣ Secūdo dicēdū ē de acquisiti timoris promotiōe De quo sciendum q timor iste passu triplici promouetur · Primo emz ex dei grā et nostra humilitate ingredit progreditur egreditur Ingressum ergo si promouere velim⁹ eo adiuuāte oīa mala que inuenit expellamus Hoc em ē primū opus timoris cum ingreditur · Sic em dicit Ecc̄ · i · Timor dn̄ expellit peccatū Et Aug⁹ · Timor domini est fuga mali · et sic timor ingressus promouetur · si per eum peccatum expellamus · ℣ Secundo timor progreditur per profectum · quē tūc promouemus · si bona operamur et operata multiplicamus · Vnde

promouemus · si bona operamur et operata multiplicamus · Vnde Eccī · xv · Qui timet deum faciet bona · Et iterum Qui timet deum nichil negligit · ¶ Tercio timor egreditur · Qui tunc promouet · si loco eiusdē egredientis caritas introducatur Vnde iterū Eccī · Timor dñi preparat corda Preparat autem corda caritati subsequenti Vnde Ber · Sicut seta primum ingreditur · et post se filū inducit · sic timor primum corda ingreditur · vt post se trahat caritatem · Sic patet quomodo timor ingredies promouetur p mali expulsionez · progrediens per boni operationem · egrediens p caritatis introductionem ¶ Tercio dicendū de timoris fructificatione siue vtilitate · de quo sciendū q tres fructus optimos ex ei? habitu consequimur · s · vite religiose edificationem · diuinā consolationez · gratie conseruationem Primo dicō timor edificat in nob vitā religiosā · Vnde Eccī · i · Timor dñi est scientie religiositas · Et ideo consulitur accedentibus ad religionez timor dñi cui dicitur · Fili accedes ad seruitutem dei sta in timore · Vnde beat? Bernard? · Sme hac gratiarū prima · que totius religionis exordium ē · nullum bonum pullulare poterit et manere · Oē em virtutum edificium mergitur in precipiti · si huius grē amiserit fundamentum Quid plura ! An nexi sūt timor et religio · nec altetum sine altēo potest remanere · per timorem em mundo renuntiam? · nosmetipsos abnegam? · crucem nostraz post dominū portam? · ¶ Secundus fructus est diuina consolatio · Vnde Eccī · Timor domini delectabit cor et dabit leticiam et gaudium in longitudinem dierum Vnde Ysai · lxvi · Ad quem respiciam nisi ad pauperculum et contritū spiritū et trementem sermones meos ! ¶ Tercius fructus timoris est gratie conseruatio · Est em quasi q?dam receptaculum et vas solidum · in quo gratie que a deo date fuerint conseruantur Vnde iterū Eccī · xxxiij · Timenti dominum non occurret mala · sed in temptatione illuz deus conseruabit · Vnde Bernar · In veritate dixi nil tam efficax esse ad gratiam promerendam · et conseruandam · recuperandā q? si inueniaris oī tempore non altuz sapere sed timere · Time ergo cū abierit gratia · time cum abierit · time si denuo gratia reuertat? · ne non indigne operetis ex ea · sed multo amplius timendum cuz tracta fuerit · quasi mox cadit? · q? si recuperata redierit multo amplius timendum · ne contingat recidiuum pati · ne tanto deterius nobis cōtingat · q?to crebrius grātia donata · ¶ Secunda deuotio nos sanctificans ē scūs amor · sine quo penitus nichil est sanctū Vnde Aug? · Nichil nos ad sanctificationē ita perficit sicut scūs amor De hoc amore tria dicantur similiter · s · quomodo acquirat promoueatur perficiatur · Acquirit autē ex dono dei non nostris conatibus nec subtilitatibus · q? cum int dona dei sit nobilissimuz

nec pre ce nec pecio comparari
poterit · sed solum donari a deo.
qui dat illud cui vult quando vult
quomodo vult · Et hoc e qd ayt
Ap9 ad Roma · v · Caritas dei di
ffusa est i cordib9 vestris · A quo
autem infundatur subiungit cuz
dicit. per spm sanctu qui datus
e vob · non ergo nris laboribz ac
quiritur · sed per spiritum sanctu
infunditur · Hic beatus Bernar
dus dicit amorem dei gemituz ee
in homine ex gratia dei · Vnde si
ait primo homim inspirauit spi
raculum vite · dans ei in hoc vita
corporalez · a sic factus est homo
in animam viuentem · sic ad iusti
ficandum hominem spiritualem in
fundit ei amorem et inspirat Ma
vt dicit Bernard9 · q vita homi
nis est amor dei · Hinc iterum ide
Bernar · Amor dei vel amor deus
vel spirit9 scus homim se infudes
afficit eu sibi · et amans semetip
sum de hoie deus vnum secum ef
ficit · et spiritum eius in amorem
eius · Vnde sicut corpus non ha
bet vnde viuat nisi de spiritu · sic
affus hois q amor dicit non vi
uit · i · non amat deu nisi de spu sco

¶ Secundo dicendu est quo
mo amor infusus promoueat Cu em
infusus fuerit e tanp ifas nouit na
tus tenerrim9 · sic facillime exti
guit nisi pns exercitns et bonis
actib9 tanp cib nutrat Qd quo fie
ri debeat ondit Ber · cuz dicit · A
more dei in hoie ex gra gemitu le
ctio lactat · meditatio pascit · ora
tio cofortat a illuminat · Amor er
go nouit infusus tanp adhuc tenel
lus lectione lactatur Sic em dice
bat Ap9 · sicuiter genetis cum
lectionem Eple eis scribens dix
it sic ad Cori · iii · Tanq puulis
in cristo lac vobis potum dedi no
escaz · Nondum enim poteratis in
telligere · sed nec nunc quidez po
testis Quomodo aut sit legedu ·
vt amorem nouiter infusuz lacte
mus docet Bernardus pones tri
plicem regulam · Primo enim do
cet certis horis certe lectioi ee in
sistendum · Secudo de lecta lecti
one aliquid memorie commenda
du · Tercio timorem domini sup
ponenduz · Primo dico certis ho
ris certe lectioni vacandum est
Fortuita enim lectio et varia a q
si casu reperta no edificat · sed ed
dit aim instabile · Secudo de lecti
one cotidiana aliquid cotidie i ve
trez memorie e dimittedu · quod
rursum reuocatuz crebrius rumi
netur · qd fideliter digeratur · et
quod etia pposito nostro conuei
at Tercio in omnibus scripturis
inicium legendi debet esse timor do
mini · vt in eo primum solidetur
intetio legetis · Intetioi em lecti
o deseruit Si em deuz vere querit
qui legit omnia que legit coope
rantur ei in bonum · et captiuat
sensum legentis et in seruitutem
redigit omnez intellectum in ob
sequium cristi · Secundo amor la
ctatus lectione pasci debet medi
tatione · sic enim agitur cum par
uulis qui cum primo nascuntur
lacte nutriuntur · qui i prouecta
etate pane tanq solidiore cibo
vescuntur · Sic amor nouiter in
fusus lectione tanquam lacte po
tatur · qui postea robustior fact9

meditatiõe tamquã solidiori cibõ nutriat Quod si aliquis michi dixerit quid sit meditãdũ. dico qp ĩ sinita de hoc nob occurrit materia. debem em meditari mala q cõmisim⁹. bona q accepimus. et pcipue deum quãto vicim⁹ possum⁹ diuine meditemur. Sic em dicit ĩ Deutẽonomio. Caue diligẽter ne vm̃ obliuiscaris domini dei tui Similiter precepta dei meditemur vt faciam⁹ iussa et phibita caueamus Similit dñicã passionẽ et omnem carnis sue dispẽsationẽ a nostra mẽoria nullatenꝰ recedere pati amur. De hjs et similibus passioib⁹ admonz nos dñs Deutẽonomij. vi. Verba mea q ego pcipio tibi ĩ corde tuo scribe. et meditaberis ea sedẽs in domo tua et ambulans ĩ itinere dormiẽs atq surgens. scribes ea ĩ limine et ostijs dom⁹ tue. Sic em de beato viro dicitur in Ps̃. Qui in lege domini meditabitur die ac nocte. Sic etiam qs̃m lectioẽ legimus p fidelem meditationez postea ruminãdũ est. vt simus munda animalia domini dei nostri. q in lege pcipiebant offerri Tercio amor p lectionẽ lactatus per meditationẽ cibatus deuotis est orationibus confortandus et illuminandus. quod quanto crebri⁹ agimus tanto in nobis fortior erit amor. Quod nobis prestet deus q est amor

Sermo. lxxxiij. De omnib⁹ sanctis. Sermo quartus

Uemite ad nuptias Mat. xxij. dicit beatus Ber. Festinemus obsecro fratres festinemus ire ad nuptias. quia non solũ multitudo celestis curie. sed a omnium eorũ dñs et creator nos expectat. certatim omnes acclamantes. Uemte ad nuptias. O si cognosceremus qm tum aduentum nostrũ desiderat qm libenter bona de nobis audiũt ciues celi. discurrũt medij angeli inter nos et deum nostros gemitus presentantes. a eius misericordiã nobis reportantes. Os si oculi omniũ sunt sup nos. quo nostri abierunt. aut quare ipsi soli recesserũt a nobis. vt soli nos dissimulemus inspicere vitã nostraz? Fratres a si nõ timem⁹ deceptorios angelos. saltem ãmiministratorios reuereamur dicũt emim vtriq. O si ptrãseat ad nos licet intentione dissimili. Naz de malis dicit in Ps̃. Ue exspectauerunt peccatores vt perderẽt me. De iustis vero dicit alibi in Ps̃. Ue expectãt iusti donec retribuas michi. Inter hos expectatores o scitãe delectat? Expectat em nos dñs celi militia nõ solũ ppt nos sed ppter seipsos. Licet emz pficere videãt non tamẽ pficientiũ sine nobis. sed omnes expectabũt qm diu ẽ sup terrã mimmus electoz vt in Apoca. de oibus acclamatibz dicitur. Uindica dñe sanguinem nostrum nõ vindicte cupidi sed perfici desiderantes. Et acceperunt diuinum responsuz Adhuc sustinete modicum tempus. donec impleatur numerus fratrum

numerus fratrum vestrorum Li
cet em̄ inebriet eos dominus lu
mine vultus sui. diligens eos in et
fabili caritate. sed diligit a nos. a
pauperū suorū nō obliuiscet̄ insi
nem ℣. In verbis ergo
ꝓpositis tria consideranda nobis
occurrūt. s. termin⁹ a quo recedā
m⁹. motus p quē transeamus. et
terminus ad quē perueniam⁹. Pri
mus ibi Vemite. Secundū ibi Ad
Terciū ibi Nuptias. Per ꝑmū in
uitē nob vita secularis siue crimi
nal a q̄ recedam⁹. Per secūdū vi
ta spūal p quā transeamus Per
terciū vita eternal ad quaz inuita
mur Primo ergo dicit. Veite a
vita seculari siue criminali. Et hoc
ꝓpt tria Quia tal vita ē laborio
sa. infructuosa. periculosa Per se
cundam vitam est transeundū.
Et hoc iterum ꝓpter tria. Quia
vita religiosa debz esse operosa.
penosa. virtuosa. Ad terciam vi
tam ē ꝓperandū. Quia ibi est q̄
es delitiosa. et leticia copiosa. di
gnitas gloriosa. Per p ordinē p
sequētes Primo dicimus q̄ de vi
ta seculari ē recedendū. q̄ ē labo
riosa Qēs em̄ huic mundo seruiē
tes i sudore et labore seruiūt ei.
q̄ hoc in maledictione primi pre
uaricatiōis accepimus oēs. vt di
cit Genē. 3. In sudore vultus tui
vescēris pane tuo Propt̄ qđ in li
bro Job dicit. Sicut auis ad vo
latū. sic homo nascitur ad laborez
Unde Eccē. 1. capi. Vidi cuncta q̄
fiunt sb sole. et ecce vniuersa va
nitas et afflictio spiritus Sed ne
putetur dictuz hoc solum de pau
peribus. subiungit etiam laborez
esse in diuitijs dicēs. Edificaui
michi domos et plantaui michi
vineas. cōseruaui michi aurum
et argentum et sbas regum et
puincia rum. a supgressus sum o
nes qui fuerunt aī me in Jheru
salem. et omnia que desiderauē
runt oculi mei non negaui eis.
nec prohibui cor meum qui om
ni voluptate frueret̄. Cumq̄ con
uertissē me ad opera que fecerūt
manꝰ mee. et ad labores quibus
frustra fudaueram. vidi in om
nibꝰ vanitatē a afflictionē animi
Unde Bernardus. Nemo ex om
nibus filijs Ade sine laboribus vi
uit. ē qui declinat aliquos. sed i
cidit procul dubio in grauiores.
Et ideo velint nolint omnes ho
mines oportet laborare. et ideo
laborandum est vt aliquando re
quiescant a laboribus suis.

I. ℣ Secundo recedendum est
a vita seculari q̄ est infructuosa
de ipsa em̄ dicitur Sap. nn. Fru
ctus illius iutiles a acerbi ad mā
ducādum et ad michil apti. Unde
Luce. ix. Quid em̄ proficit hoi
si lucretur vniuersum mundum. se
aūt ipsū perdat et detrimētū sui fa
ciat. ℟ Tercio recedendū ē a
vita seculari q̄a ē dāpnosa Qui
a peā pdim⁹ corp⁹ et aiam in eē
nū Quicūq̄ vt dicit Jacobi. nn.
voluerit esse amicus dei huius se
culi. inimicus dei ostituit̄. Inimi
cos aūt eius vt apt Dē. peussit
in p⁹teritā. oꝑbū sepit̄nū dedit
ill Unde Ysa. lix. Peccā vrā diui
serūt int̄ vos et deum Qui aūt a
deo diuiditur sepelit̄ nec̄io in in
ferno. De hac diuisiōe dicit btūs

Gregorius. Anima q̄ peccat a deo se diuidit. q̄ si peccata cōtinuauerit longe a deo recedit. si vero p̄ peccatum p̄speritas seq̄t. et nulla disciplina nulla increpatione reuocatur a diuisione quam inter se et deum fecit etiam libellū repudij accipit. vt iam velut aliena derelicta faciat mala q̄ vult. vnde necesse ē. vt peccantes quosq̄ cōsideremus tanto amplius miseros q̄to eos despicimus in sua culpa sine flagello derelictos. qui enim a deo auertitur et p̄speratur tanto perditioni fit p̄xim⁹ q̄to zelo discipline imemor alienus. Ideo enim deus q̄b⁹dam hic parcit vt eos in perpetuū feriat. Ideo ātē hic quosdam ferit non parcendo vt in eternum pereat. L. Secundo relicta vita seculari transeundum est ad vitaz spiritualē. q̄ triplex est eē debet. scz operosa penosa. virtuosa. P. Primo debet eē operosa. vt vbiq̄ sēper operemur aliquid eorū p̄pter q̄ venim⁹ ad vitam religiosā. Ad quod faciendū frequēter stimulabat se beatus Bernard⁹ dicens. Bernarde Bernarde. Ad quid venisti. et p̄pter q̄d? Ideē dicit Non eo die bonus cellita vixisse se debet estimare in quo nihil egisse se recolit eorū p̄pt q̄ ad cellā venitur. Et sbiūgit. Queris quid agas in quo te occupes. primū extra cottidianū orōnum sacrificiū vel lectiois studiū cottidiane discussioi emendatioi oppositioi pars diei negāda nō est. deinde opandum est manibus qd iniungit̄. Quod si opera nostra ad supmū cumulum meritorū cupis⁹ quemire debēt tribus āmicitiis exerceri. Debēt enim cōtinuari multiplicari nobilitari Nā de primo monemur. Ecclesiastici xi. Mane semina semen tuū. et vespere non cesset manus tua quia nescis quid magis oriatur hoc aut illud. et si utrumq̄ simul melius erit mercēs operi tuo. Cui ꝺsōat Apostol⁹. Ad galath. iiii. Bonū autem emulamini in bono semp̄ et nō tantū cū presēs fuī apud vos. Dic Bernard⁹. Neq̄q̄ sufficit semel aut bis opari qd bonū est misi in cessāter addas noua prioribus. Alioquando marcet flos p̄mi operis. atq̄ ex eo oīs virtus et vigor imbreui exeminat. si non alijs atq̄ alijs supiectis pietatis operib⁹ continue repareť. Hec autē cōtinuatio licz difficil videat facillime tamē p̄ intētionem potest plongari in omnia opera. Q. Secūdo debēt opera nostra multiplicari. quod tunc sufficienter agimus si eadem opa ad omnes sēsus exteriores. affect⁹ oēs iteriores. ad oia corporis mēbra diffūdim⁹ vt in oibus opib⁹ nostris nos adiuuēt et decurrant. Hic Prouerbiorū. xvii⁹ dicitur. Vbi frat̄ ad uuat frat̄ē ibi firma ē ciuitas. a iudicia q̄si vectes vrbiuz. Et iterū. Iter⁹ b⁹placitum ē spiritui meo. quoz vnū ē concordia frat̄. Talia et mō opa sup̄ modū nos diuites facit. q̄ totiēs multiplicātur quot mortalib⁹ occurūt adiutoēs. T. Terci o opera nostra debēt nobilitari. Hāc autez nobilitatem multa efficiūt. Quāto etenim firmore ātē tionem. fœliorem intentionem. feruētiorē deuotionem. puriorem dilectionē opibus nostris appon⁹

tanto erunt nobiliora. Que om
nia qualia et q̃ta fuerint in fine
demonstrabitur. De quo dicit Pro.
xxxi. Laudabunt eam in portis
opera eius. ℣. Secundo
vita spiritualis debz esse penosa
Quod reuera omnibus promitti
tur. qui adseruiendum deo se pre
parãt et accingũt Sic em̃ nob p
mittitur in scriptura ad Hebre.
xii. Quẽ enim diligit dominꝰ ca
stigat Flagellat em̃ omnem filiũ
quem recipit. Propter quod p
munimur Eccli. ii. Fili accedens
ad seruitutem dei sta in iustitia
et timore. et prepara animam tu
am ad temptationem Quare q
vt dicitur. ii. ad Thimo. iii. Om
nes qui pie volũt viuere oportet
vt persecutiones patiantur Tale
enim testamentum sanctis christꝰ
reliquit discipulis moriẽs. dicẽs
Luce. xxii. Et ego dispono vobis
sicut disposuit michi pater meus
regnum Ac si dicat. Sicut ego de
celo veniẽs non nisi per tribula
tiones et afflictiones redeo. sicut
scriptum est. Oportet filium ho
minis multa pati et reprobari ab
hoibus. et sic intrare in gloriam
suã. Sic et vos non nisi per tribu
lationes et afflictiones introire
poteritis in regnum dei Ob quia
necesse fieri ẽ. cõsulit nobis dñs
docens vt nostras tribulationes
suis tribulationibus q̃tum possi
bile est cõformemus. dicẽs nob
illud Iudi. vi. Ob me videtis fa
cere oẽs facite Et Ap̃s ad Ephe.
v. Estote imitatores mei sicut fi
lii karissimi Et iterũ ad Heb. xii. Per
patientiam curramus propositum

nobis certamẽ aspicientes in au
ctorem fidei et consummatorem
ihesum. qui proposito sibi gaudio
sustinuit crucem confusione con
tempta ac̃. vt possit nobis vera
citer applicari illud Sapi. xviii.
Simili pena seruus cum domino
afflictus ẽ. et pl̃aris homo cum
rege similia passus est Tũc enim
penalitates nostre nobilissime fũt
si cum domino simili pena nos ve
stimus Ob etiam monuit veritas
Matthei. x. cum dixit. Non est di
scipulus super magistrũ. nec ser
uus super dominum suum. sufficit e
im discipulo si sit sicut magister
suus. et seruo si sit sicut dñs eius
Tunc aũt competenter ipsum i
mitamur. si generalit̃ innocẽter
et gaudẽter nostras sufferim̃ pa
ssiones. Generalit̃ aũt si in reb̃
corpore et spũ patimur sicut ipe
Nam de penuria rerum ipse per se
dicit in Euãgelio Vulpes foueas
habẽt. vsq; ibi. Filius aũt homi
nis non habet vbi caput suum
reclinet. De penuria vero corpo
ris dicit Ysaias. l. Corpus meum
dedi percutientibꝰ. et genas meas
vellentibus. Faciẽ meã nõ auer
ti ab increpãtibus et conspuenti
bus in me Etiã in ps. Supra dor
sum meum fabricauerũt peccatores
ac̃. De aia vero eius dicitur per
Prophetã Jere. xii. Dedi dilectã
animã meã in manꝰ inimicorum.
Et iterũ Dolor meus supra dolorẽ
cor meũ in me merens. Si g̃ i reb̃
penuriã i corpe miseriã. i spũ tbu
lationes sufferim̃ deũ imitamur
℣. Secdo dñs ptulit innocẽt Ipe
dicẽte Jo. xiii. veit princeps mũdi

huiꝰ · et in me non habet quidꝯ
Cuius innocentie testis fuit pila
tus dicens · Ego nullam causam
mortis inueno in hoīne isto . Sic
et nos tam caute taz sollicite pec
cata oīa caueamꝰ · vt quidquid
patimur pati videamur teste cō
scientia innocenter · Tunc enim
nostre passiones ad maximū sta
rent in eritum · cū non ad peccati
purgationē . sed ad meriti cumu
lationem paroremur · Nā de pec
cati purgatioē dicit Petrꝰ · Que
em̄ est gratia si peccātes collaphi
sati fuffertis . De secunda autem
flagellatione statim subungit
Sed si benefaciētes patienter su
stinetis · hec est gratia apud deuz
Nā de talibꝰ dicit Aposto · ꝯ · ad
Corin . nn · Id qꝺ est nomētaneū
et leue tribulatiois · supza modū
in sublimitate eternū glorie pōdꝰ
operati nobis Tercio dns per
mittit gaudēter · ipso dicente Lu ·
xxn · Desiderio desideraui hoc pa
scha māducare vobiscū anteꝙ pa
tiar · Sic et nos non solum patiē
ter . nec solū libenter . sed a gau
denter ea que patimur sufferaꝰ
Hoc fideliter agentes · vt semper
aliquid dilectionis a beneficij sin
gularis illis exhibeamus · a quibz
sufferimus nostras passiões . De
hys duobus exercitys · scz opero
so penoso dicit Gre · Electorū ē
toīa facere et mala perpeti · Tūc
em̄ supza moduz pficimꝰ · cum
ambo ista predicta recipiūt in no
bis meremētum · solet em̄ hoc
facere dei benignitas circa elec
tos vt cum fecerint oīa · tanꝯ
serui inutiles flagellent P

Tercia vita spūalis debet eē vir
tuosa . hoc ē plena vtutibus · qꝫ
necessario sequitur ad pcā Nul
lum em̄ bonū sine virtutibus deo
poterit eē gratum . dicēte Ber ·
Quātūlibet te affligas q̄tūlibet
te crucies · non fui copiam tibi
tribuet qui dns ē virtutum nisi
fueris virtutibus adornatus
Q Obmissis aūt oībus alys
tres virtutes specialit̄ ad vitā ē
ligiosam ptinētes breuiter trac
ramꝰ · scz castitatē · humilitatē ca
ritatē · Castitatem autez hic acci
pimus non solū pabstinētia oim
voluptuosoruz . sed ommū super
fluorum Nunq̄ em̄ religiosus gu
stabit dei delicias · nisi abstineat a
superfluis et terrenis · apter qꝫ
dī religiosis Osee · ix · Noli letari
Isrl · noli exultare sicut populi ·
quia formicatus es a deo tuo In
q̄bus verbis religiosus phibetur
a leticia seculāi Cur hoc? Quia di
cit Augꝰ · Si animꝰ habet vñ ob
lectetur extrinsecus sine delicijs
manet intrinsecus . Cur aūt hoc
sit ostendit Gre · dicens · Anima
sine delectatione eē non poterit .
Aut em̄ delectabitur in ifimis
et caret supremis vel econuer
so · Secunda vtus ē humilitas q̄
licz omni homini sit necessaria ad
salutem · hūme tamē necessaria ē
religiosis · propter qꝫ difformati
sumꝰ ab alys hoibus habitu et cō
sura · vt ipsam facilius acq̄ramꝰ
Dme dns monet spūalit̄ Aplos
tanq̄ religiosos dicens · Discite
a me q̄ mitis sum et humilis corde
Est etem̄ hec virtus hūme ne
cessaria et pprijssia virtꝰ religiosoꝝ

Alias enim virtutes & gratias nie
cet humilitas. Juxta illud Jacobi
Deus superbis resistit humilib9 aut
dat grām data observat. Quia iux
ta Ysaiā Nō requiescit spūs mi si sup
humilē et quietū. Seruatas proficit &
cōseruat Juxta illud Apli. Virt9
in infirmitate proficit. ℣ Tercia vt9
est caritas. sine q nō solum pred cē
vtutes. & nullū bonū premit9 placj
deo. Nā secundū Aplm. 1. ad Corī
in. Nō fide s placj deo. etiā si mō
tes trāsferat. nec scia etiā si liguis
loquat āgelorū. n martiriū etiā si
corp9 qs tradiderit vt ardeat. nec
elemosina. etiā si qs dederit oēm
sbam suā in vsus paupm. Os si
aliqs de hys vtuti b9 āpli9 loq tu
piat. qrat in locis suis vbi diffusi
us ptractāt. ℣ Tercio ad vi
tā etnā festimādū est. Et hoc est pp
ter ta. Quia ibi est qes delitiosa.
letícia copiosa. dignitas gl'osa. q
ta totaz bt'itudinē in se claudit.
Primo g festimādū est ad celestē pa
triā. qr ibi est qes deliciosa. In q
duo tāgit. s. qes et delitie. Que
duo copiosissime in pria possidēt. Nā
de qete dicit Pro. in. Si dormie
tis. s. morte corpali nō timebis.
qesces et suauis erit sōpn9 tuus. Et
subiūgit cām huius qetis dicens.
Dns erit in latere tuo & custodiet pe
dē tuū ne capiaris. De hac qete
dī Ysa. xxxij. Silētiū & securitas
in sepiētū erit. & sedebit pplus me
us in pulchritudine pacis et in ta
ber naculo fiducie et in requie opulē
ta. Et dī opulēta. qr michil erit a
dextris neq a sinistris retro l' an
te extra q8 nos aliqualit iquie
tet. Illuc cum puenerimus gra
tulabundi dicamus illud Eccl. li.
Modicum laboraui et inueni mi
hi multā requiem. subiungentes
illud Pō. Hec requies mea in se
culum seculi. Hic habitabo quo
nīa elegi eā. De delitys quas ha
bituri sumus dī Ysa. lxvi. Gau
dete qui lugebatis. qr replebimi
ab vbertib9 consolatiōis ei9 vt de
litys affluatis ab oīmoda gl'a ei9.
S ℣ Quarū aut delitiarum fup
ex'luēs copia ex duab9 causis fu
per nos cumulat. s. qr ab oībus
in nos fluit. & cōfluit in nos totos.
Primo dicō ab oīb9 in nos fluit.
scz a deo pē filio et spū sco. bea
ta trīa & singulis angel & stis. &
ab oi q tūc permanet creatura.
hic ē p eatū superfluēs ac Superf
luēs abundantia delitiar dicitur
torrēs. quia sicut ex multis riuu
lis cōfluentibus tandem torrens
exuberat. sic delitie ex deo et ex
omnibus creaturis in animā con
fluentes superefluentem torrētez
faciunt omnium delitiarum. Et
hoc est quod dicitur in Pō. Inc
briabuntur ab vbertate domus
tue. & torrente voluptatis tue po
tabis eos. ℣ Secunda causa pp
ter quam celestes delitie in tāta
redundantia possidentur hec est.
quia de omnibus cōfluit in nos
totos. alioquin quomodo erit
deus omnia in omnibus. vt ait
Apostolus p'ma ad Corīn. xvi. si
in homine de homine aliqd remane
bit. Si ergo deus erit omnia in ō
nib9. necesse est vt tot9 trāseat in
deū. ita vt de hoie nlla porciūcla
remaneat extra deū. Et hoc est qđ
declarat Ber. in vna sententia

satis pulchra dicens. In illa futura vita iestimabilis et ineffabilis delectatio imebriabit electos. et in superfluetu dulcedine totos absorbebit. Et exponens seipsum statim subiungit. Ne dixi totos oculos aures os linguam dentes gutt manus cor pectus ossa iecur pulmones medullam ymo exta tipa et cuncta singillatim. singula q membra eorum mirabili dulcoris dilectionis et dulcedinis sensu replebuntur. Et hoc est quod promittit nobis in Deuteronomio. Bonorum omnium abundanti a preueris. Qui autem dicit omnem nichil excludit ex omnibus bonis Et ideo dicit Ysaias. lx. Tunc videbis et affluens admirabit et dilatabitur cor tuum. quando conuersa fuerit ad te multitudo maris. scz omnium gratiarum. T. Secundo festinandum est ad eternam patriam. qr ibi est letitia copiosa. gaudebimus enim de bonis proprio de bonis singulorum et omnium tanq de nostro. super omnia autem de visione dei ineffabili letitia absorbebimur De hac Ps. Adimplebis me letitia cum vultu tuo. delectationes in dextera tua usq in finem Vide Ysaie. lxv. Gaudebitis et exultabitis usq in sempiternum. Gaudebit enim supra se de dei visione. infra se de inferni euasione. intra se de corporis glorificatione. extra se de angelorum et hoim associatione. retro se de mirabili peruentione. ante se de pretua assecuratione. circa se de omnium bonorum stabili permansione. De quorum omnium cumulata letitia dicit Bernardus Neuera videre non possum quo modo ineffabile gaudium circumq non habeat. que tot commoda felicitatis circumdant sine fine. gaudebis enim de bonis tuis multum minus. seo si haberes aliquem quem aut temetipsum penitus amares. de cuius bono sicut de tuo gauderes. illumq non minore q te felicitate pre omnia fultum videres nonne in gaudio eius gaudium duplicatum haberes? Si vero duo vel tres vel plures tibi pares in amore possideres. et eos equa felicitate conspicuos cerneres. none pro eorum numero in te multiplicaret gaudium tui magnitudo? Potest ne ergo gaudium illius modus a quoq homine penetrari. cum vltra mille milia decies milies eterna mina milia innumerabiles sint. et omnes eadem beatitudine perfruantur. nec vllus eorum sit qui non tantum de bono alterius gaudeat q tum de suo? Quod ego tamen saluis reuerendi patris nri Bernardi verbis estimo intelligendum non intentione gaudii. seo numero gaudiorum. que oia adhuc respectu eius que supra se vident deum minus habent. Cum enim videant supra se deum a quo omnia habet in tam inestimabili gloria fulgente. et eadem gloria omnes eos plus q ipsi mutuo se et q deum diligant in infinitum amante. gaudent de eius gloria super omnia gaudia prius dicta. In cuius felici visione consistit vita eterna. filio dicente Joh. xvii. Hec est vita eterna vt cognoscat te verum deum et quem misisti Jhesum cristum. Cuius visione vt abundantius perfruamur. videbis

eum triplíciter ſez ín omníb⁹ cre aturis. In nobíſ metipſis Et q⁸ hys omníb⁹ ineffabiliter iocun dius eſt atq; beací⁹ · nuda facie ín ſeipſo vidébimus eternitatis gloríam eíus · ſine vllo emígmate mundo cordis oculo ꝺtemplátes

V. Tercio feſtinandū eſt ad eternam vitam · Quia ibi poſſidetur dígnitas glorioſa · hec autem dígnitas maxime ínhyt ꝺ fiſtit ꝙ ſingulí ſanctorum tran ſeunt ín dígnitatem regalem vt ſint ſponſe et regíne · nō cuíuſcū q; de plebe · ſed regís dei q̄ ſe ſin gulís ibi exhíbet ac ſi nullū habe at ibi amplius diligendum · ita vi delícet vt ípſe rex ſolam ſuam reginam diligat · a relīq̄ ōmís mſ tínꝺo ad eorū nuptias et obſeq̄ um ſit collecta · Ventíor ego ſi nō dicat hoc dominus p̄phetaz Iſa yam · lx · Leua ín circuítu oculos tuos et vide · omnes iſti ꝺgregati ſunt veneruut tibi Ac ſi dicat Om nes ꝺgregati ſunt ad honorē tuū obſeq̄um et decorem · Vnde ſicut ſpōſus et ſpōſa terreſtris omnes quos ín nuptys ſuis ꝺgregatos víderent vemiſſe non dubitāt p̄p̄ eos · ſic et ſingule ſponſe eſtímāt ín celo de ommbus ſanctis cōgre gatis X. Quod autē de us ſingulis ſe exhíbeat tamquā ſponſus oſtēdit Bernard⁹ dícēs Sponſus noſter dñs iheſ⁹ xp̄ūs · ſponſa vero eius noſipſi ſum⁹ a nos omues ſimul vna ſpōſa · Nō eſt dícere · ꝙ anime ſingule ſūt q̄ ſi ſingule ſponſe · q̄ ſe mutuo cum tanto delíciarū affectu alterutz intuentur ac ſi ſole vídeant et vídeantur Quod aperte oſtendit Bernardus dícēs Audite mirum & verum Anima deum vídēs nō ſecus vídet ꝙ ſi ſola vídeatur Ex hys omnibus conclu ꝺit Auguſti nus · Merces ſanctorum tam ma gna eſt ꝙ non poteſt menſura rí · tā multa ꝙ nō poteſt numera rí · tam copioſa ē ꝙ n̄ poteſt ter mínari · tam preciosa ꝙ non po teſt eſtimāi Ad q̄ gaudia ꝺducat nos ipſe q̄ eadē gaudia nobis mi ſericorꝺiter p̄parauit

Sermo. lxxxiiii In omemo rati one fidelium defūctorum ſer mo primus.

A

Mortuo nō p̄hibeas gra cia Eccl · vii. dicit Ber nardus. Tres diſtincte ſituatio nes locorum ſūt quas ꝙ diuerſi tate meritoruz anime ſortiuntur Ad celum ſtatim euolant qui ꝺ mícilio corporis vſi ſunt tamquaz carcere · q̄ defectiuam ſubſtanti am vtrmſq; homims puram ſer uauerunt Econtra qui vſque ad mortem fecerunt que digna ſunt morte locis gehennalibus ſine mi ſericordia deputantur. Qui vero neutrum ſūt inter vtrumq; · ſed mortalia cōmiſerūt a cirra mortē penituerunt penitentiam non ex plentes · inꝺigni ſūt vt ſtati gau deant nec digni vt ſemp ardeant purgatorium ſortiuntur · ín quo flagellātur vt excocti trāſferanē ad regnum B. Pro hys q̄ i celo ſūt nō eſt orandū ſed eos non ꝙ eis orare debem⁹ Pro hys vero q̄ ín inferno ſunt ſuſpēdē de

sunt orationes et prēces . quip
pe quibus clausa est mīe ianua
et totius spes intercluse salutis
Pro hys autem vigilandum est
in orationibus · vigilandū est ele
mosinis · ac sacrificio salutatis hosti
e · qui locis purgabilib⁹ emūdan
tur · vt benignus pater penam e
orum in satisfactionē et satisfacti
onez in glorificationē cito conuer
tat. Quāto maior est necessitas i
digētis · tāto gratiosi⁹ ē op⁹ mīe
subuementis · Et quia nemo pau
pior hys qui in purgatorio detinē
tur · ideo qui illis subuemet bene
ficia exhibet grata valde . Qui e
nim michil oīo habet vt necessita
ti sue consulat paup est Qui aūt
cum hac paupertate detinet in car
cere vt non possit venire ad eos
qui sue paupertati subueīāt pau
perior ē Qui vero cū hys duobus
tanta mualitudie cōstringit · vt
nec manū ad os porrigē valeat
pauperrim⁹ ē · Et tales sūt hom
nes qui pro suis excessibus in pur
gatorio detinēt · Et ideo de⁹ mia
motus hortatur nos in vbis pro
positis , vt eisdē pauperib⁹ miseri
cordit subuenia m⁹ · nec dubium
quin gratissimum in eisdez obseq
um domino exhibeam⁹ · quippe
qui amici dei sūt quos ab eterno
dilexit et diliget in ētnum · a ide
o grata ē ei nostra subuētio quā
talib⁹ exhibem⁹ · ℣ In verbis er
go ꝓpositis tria possumus consi
derare · s · mortuoruz diuersitatē ·
subuentiū humilitatē siue abi
litatē · subuētorū acceptabilitatē
Primum ibi A mortuo · Secūduz
ibi Ne prohibeas · Tertium ibi
Gratiam · Nec per ordinem pro
sequentes · Primo dicimus q⁹ in
hoc noīe mortuo tangūt diuersi
tates mortuorū · Cum enim nō di
catur a mortuis in plī · sed a mor
tuo in singulari innuit ex hoc · q⁹
non ommbus mortuis subuemē
dum est · sed vni tantum generi
mortuorū · C ℣ Propter qs
sciēdū q⁹ secundum Augustinuz ē
a sūt genera mortuorū · sciz valde
bōni · valde mali · mediocriter bo
ni mediocriter mali. Quod expo
mt per singula ita dicēs , Valde
mali sunt · qui vel perfidia cordis
oris opis dicūt deo illud Job · xxi
Recede a nobis scientiā viarū tu
arum nolum⁹ . . D · ℣ In q
b⁹ verbis tāgit tria genera val
de malorum mortuorū · Nam i hoc
quod dicit Perfidia cordis tāgit
omnes hereticos qui sola perfi
dia cordis a domino recedentes
cristianis hoibus ne deprehendā
t ore et opere se conformant · Cū
aūt subiūgit perfidia oris tangit
omnes qui publice sunt infideles
vt sunt iudei sarracēni pagani · a
omnes nationes que aperto ore
cōtradicūt fidei cristiane Cum au
tem concluditur perfidia operis ·
tangit malos cristianos · qui cor
de et ore consentiunt fidei cristia
ne , sed malis operibus contradi
cunt . quos omnes infideles deus
reputat · eo q⁹ fidei cordis et oris
testimonium operis non adiūgūt
Et sunt de quibus dicit Apostol ·
Confitentur se nosse deum factis
autem negant · Item beatus Ja
cob in Canonica sua : n · Quid p
dest si fidē dicat se qs habē · opa

autem non habeat · nūq̄ fides p̄ terit saluare eum? Et subiungit Tu credis q̄ unus est deꝰ. bene facis· demones credunt a cōtre mscunt · Sicut ergo corpus sine spiritu mortuum est · sic fides sine operibus mortua est Unde Johā · Qui dicit se nosse deū et mādata eius nō seruat mēdax ē . E ℣ Et hoc ē quod dicit Gre · Vera fides ē ī eo q̄ m hoc quod verbis dicit operibus seu moribus non cōtra dicit · Quod cum ita sit · fidei nrē veritatem m vite nostre consideratione vere debemus agnoscere Tunc enim vere fideles sumus · si q̄ verbis pmittimus operibus adimplemus · In die enim baptismatis omnibus pompis antiqui hostis ēnūciare promisimꝰ · si ergo hoc pmissuz soluimꝰ fideles aput deum veraciter reputamur · Ista em̄ tria genera mortuorū dicuntur et sūt valde mali · quia statim vt de corpore exeunt m eodez puncto ad inferna descēdūt · nunq̄ inde exituri donec reddāt nouissimum quadrātem · minimum veniale scz · q̄ nunq̄ tunc per veniam diluitur · Dicente Gregorio · Qui de magnis malis debitoꝛes sūt suppliciis traditi etiā nouissimuz quadrantem soluere coguntur · et quos magna pmunt mala · minima in etiaz iehenna affligūt · Vñ hoc aduerbiuz donec sumitur hic p infinito sonans eternitatē · Vñ sensus est · nō exibūt inde donec reddāt nouissimū q̄drātez · hoc ē q̄ nō possunt ergo nunq̄ exibūt · Et est causa q̄ corpus et aīa sil̄ peccauerūt · aīa consensum dāte et corpe opus pficiente · a deo debent simul satisfacē · et mortuo peccatore corpꝰ in terra dimittit · aīa vero in inferno sepelitur · nec vnq̄ sil̄ resurgūt vsq̄ ad diem nouissimū · q̄ dies prefixus est ad sententiam promulgādā nō ad emendam faciendam · Et ideo de talibꝰ mortuis nō est verbum ꝓpositum · nec p talibꝰ est orandū · quia nulla eis pfūt suffragia · sed magis eis nocent · dño cōminante per pphetam Malachie · ŋ · Ego maledicā benedictionibz vestris Unde si beata virgo cū oībus sanctis vsq̄ ad nouissimū diem p vna aīa dampnata supplicarent dñs deus nullatenus exaudiret . E ℣ Et hoc ꝓpter duas causas Prima quia sunt extra statum et terminū misericordie et gratie · vt nulla gratia possit pertingere ad eos dem · domino dicēte per Pphetam Isti vocabuntur terminī iniquitatis et populus cui dominus iratus est in eternum Unde Luxvi · Magnum chaos firmatum est inter nos · ℣ Secūda causa ē hec · q̄ deus q̄ est eterna veritas fortissimū iuramentuz prestitit vt nūq̄ misericordiā consequtur · quia licet sit omnipotens · nullatenus tamen possit venire cōtra suum uramētū · q̄ taz in veteri testamento q̄ in nouo est confirmatum · Nam de veteri testamento dicit dñs per pphetā Jere · xv · Viuit dñs si steterit Moyses a Samuel coram me non est anima mea ad populuz istum · eice eos · a facie mea egrediātur Dicit ergo deus omnibus electis ī celo

et i terra illud Jeremie .vn. Noli orare pro populo isto in bonum quia non exaudiaz te. Et tu noli assumere planctuz pro eo nec Jtē in nouo testamēto dicitur Mat. v. Amē dico tibi. non recedes in de donec ac. Sed dicet aliquis Que sunt peccata pro quib⁹ pec catores taz grauiter dāpnabūt. Respondeo q⁹ Paul⁹ ad Gala. v enumerat ea euidēter dicēs Ma nifesta sunt opa carnis. que sunt formicatio. imunditia. immicitie. cōtentiones. ire. rixe. dissēsiones iuidia homicidia. ebrietates omes sationes et hys silia. que predi co vobis sicut predixi. quoniā q talia agūt regnū dei nō cōsequēt. si ergo nō consequētur ergo dāp nabuntur. q⁹ nō est dare mediuz Cui consonat Johā. xxi. Apoca. dicens. Timidis et incredulis. ac execratis. et homicidis. et formica toribus. veneficis. et ydolatris. et omnibus mendacibus pars il lorū erit in stagno ardēti igne ac sulphure quod est mors secūda. Hec aūt peccata Aug⁹ euidenti⁹ exprimit dicēs. Quāuis Aplus multa capitalia enumerauerit. Nos tamen ne desperationem fa cere videamur. breuiter dicam⁹ que sint illa. sacrilegium. homicidi uz. adulterium. falsum testimo mium. furtum. rapina. superbia. inuidia auaritia. et si longo tem pore teneatur iracundia. et ebri etas si sit assidua in eorum nume ro cōputantur Et subiungit Qui cumq ergo aliq de istis peccatis sibi dominari cognouēt. nisi se di gne emendauerit. et si habuerit spacium nisi tūc longo tempo re penitentiam egerit. et largas elemosinas erogauēt. ac a peccis eisdem abstinuerit. tal⁹ trāsitorio igne. i. purgatorio purgari nō po terit. sed eterna illa flāma sine vllo remedio cruciabit. ¶ Et ide o pro talibus mortuis nō est ora dū. qui nullo modo poterūt libe rari. dicēte Ds. Dones eos vt eli bani ignis in tempore vulg⁹ tui .i. q⁹ diu vultus dei durabit. hoc ē eternaliter. Hinc est q⁹ eisdem mor tuis dicitur Mors peior⁹ pessima Est em mala ppter tēporalū relin quōez. peior ppt perpetuā dāpnati onē. pessia ppt diuine faciei eternā sepatiōez. ¶ Primo dico mors pec catorū est mala ppt temporaliuz relictionē. Cuz em peccator mori ens relinquat oia temporalia pp ter quorū adhesionē fruitionē cō solationē deū perdidit. et regnuz celorū noluit. merito tal⁹ relictio facit mortem malā. vnde diues il le Euangelicus moriēs ita funoi tus perdidit omia temporalia. vt in inferno sepultus de oib⁹ re lictis guttā aque nō potuerit iue nire vel ipetrare. ¶ Secūdo mors peccatorū ē peior ppter ppetuaz dāpnationē. Quia dāpnati acer bissia pena luent oia simul. nec tamē in ppetuum misericordiam consequentur. Et hoc est quod dicitur Jeremie vndecimo Ecce e go introducam super eos mala. de quibus exire non poterūt et clamabūt ad me et nō ex audiaz eos. ¶ Tercio vero mors peccōrū est pessima propter diuine faciei eternam ab ipsis separationem.

Hoc eñ sup omnia mala pessimū
ē. dicente Crisostimo Non puto
ita acerba esse iehenne supplicia
vt sunt ista ꝗbus torquet is ꝙ ar
cet a aspectu xpī. hoc crede michi
penis oīb⁹ ꝯuius est. hoc ē solum
qđ supat iehēnam ¶ Secūdi mor
tui sunt et dicuntur valde boni ꝙ
statum puritatis tenentes nullis
sunt huiusmodi sordibus iꝯnati.
vel si sunt mꝯnati p fortissimā pe
tēciam et satisfactionē plenissimā
sunt purgati. quorum aīme statī
vt de corpore exeunt sine medio
euolāt ad regnum celorum. Sed
qui sunt hy et laudabimus eos?

¶ Sunt āt taliū ꝗtuor
genera hominū scz Innocentes.
penitentes patientes contemplā
tes Que nobis in scriptura per ꝙ
druplē cēli aptionez sunt lucide
declarata Qđ de singulis p ordi
nem videam⁹ Nam de prima ap
tōe dicitur Mathei. iij. Ecce celi
aperti sūt sup eū scz ihesuz a vox
de celo audita ē Dic ē filius me⁹
dilect⁹ Inꝯ celi apertione innui
t ē ꝙ oīs i puritate baptismi dece
dētes celū sibi aptū hñt. ¶ Secū
do vē penitentib⁹ celū aptū ē Qđ
in secunda apertione innuit. Sic
enī dicit in actib⁹ Apl̄oꝝ. x. Al
cendit petrus in superiora domus
vt oraret. a cecidit super eū men
tis excessus a vidit celū apertū.
et descendit vas ꝙdā velut linthe
um magnum quatuor initys sub
mitti de celo i terrā In quo erāt
omnia quadrupedia et serpentia
terre et volatilia celi Et facta ē
vox ad eū Surge petre occide mā
duca Ait aūt petr⁹ Absit a me do
mine quia nunq̄ manducaui om
ne cōmune a immundum Et vox
iterum secundo ad eū Quod de⁹
purificauit tu ne immūdū dixeris
Per qđ innuitur ꝙ omnes vere
penitentes ꝙ per fortissimam con
tricionē omne īmundum quod i
lintheo conscīē inuenerint mac
tant et occidūt. ipi sunt quib⁹
statiz vt de corpe exeūt celuz sine
dubio ē apertū Tertio martir iū
patientib⁹ celū ē apertū Quod ite
z i actibz Apl̄oꝝ. vij. legit̄ vbi
Stephanus i passione positus ait
Video celos apertos a iheſuz stā
tem a dexteris dei Per quod innui
t ē ꝙ celū martirib⁹ ē apertū Vez
qz vt ait beat⁹ Gregori⁹ In pa
cta viuit ecclia vt nemo iā mar
tirium patiat deus saluti nostre
puidit quedā exercitia ꝙ martirio
eꝙpollēt Quere i sermone Video
celos aptos de beato Stephano.
et i sermone secundo de ommb⁹
scis i quarto principali de sanguī
ne ¶ Quarto celuz apertū legi⁹
Apoc. v. vbi Johannes apls et
euangelista i pathmos relegat⁹
dixit Ecce ego iohannes vidi os
tium apertum in celo Per quod
innuit ē ꝙ ab ommibus mundi ac
tibus elongati et diuine contē
plationi s ocio dediti ad celuz sta
tim vadunt. Nec p hys mortuis
est orandum sed nos magis eoꝝ
intercessionibus indigemus. De
hys enim mortuis dicitur Preci
osa in conspectu domini mors sā
ctorum eius .t. plena precio Va
bēt enim precium de mundi libe
ratione Infernī euasione. Regni
celoꝝ possessione Et sunt de ꝗbz

. x in

apt Ap⁹ ꝓma ad Corim. iij. Qui super fundamentum quod est cristus superedificauerūt aurum et argentum et lapides pciosos. exponens Aug⁹. Fratres sūt homines omino contemptores huius seculi. quibus nō est notū qō quid fluit temporaliter. nō habētes delectationem in aliquib⁹ tē poralibus reb⁹ siue terrenis. sancti. casti. iusti. continentes. ā fortasse omnia sua vendentes ac pauperibus erogantes. aut possidentes et vtentes hoc mundo tam qꝫ non vtantur Ipsi sunt pro certo qui supra fundamentum. s. cristum superedificant aurum argētuz et lapides. aurū. scz amatorie dilectionis. argētum edificatorie locutionis. lapides pciosos meritorie operationis. R.

Terreni mortui sūt mediocriter boni et mediocriter mali. et sunt q capitalia crimina nō cōmiserūt. vel si commiserūt per pēnitentiaz et satisfactionē licet īsufficientē venialia cōmutauerūt et multa venialia addiderunt. hꝫ tales qꝫ non habent capitalia euadūt infernum. sed quia habent venialia non statim transeunt ad cēlū. sed i loco mediocri hoc est i purgatorio taz diu detinentur. quo usqꝫ predicta venialia per ignem purgatoriꝫ consumuntur. vel p suffragia sanctorū redimuntur. Vnde Aug⁹. Qui capitalia crimina nō admittunt. sed ad minuta perpetranda faciles sunt et ad ēmenda negligētes. ad vitam eternam sine dubio venturi sunt. sed prius aut in seculo per dei iusticiam amarissime sūt torquendi. aut p multas elemosinas aut orationes liberandi. aut certe illo igne de quo dicit Ap⁹. i. ad Corim. iij. Sic quasi per ignem. longo tempore cruciandi. L.

Que sint autem illa venialia Aug⁹ enumerat dicens Quotiens aliquis in cibo aut potu plus accipit qꝫ necesse sit. quotiens flagello dei tact⁹ ipatiens fuerit. quotiens plus loquitur qꝫ oportet. plus tacet qꝫ expedit. quotiēs excepto deuotorio filiorum vxorem cognouerit. quotiens malas cogitationes sine consensu admiserit. quotiens in diuino seruitio negligēs fuerit. quotiens terrena dilexerit citra deum. hec et similia ad mīma pecā pīnē ñ dubiū est Ex quibus peccatis licet anima non dampnetur. tamen velut quibusdam pustulis ac quasi horrēda scabie deformant animam. et cum hys ad amplexus dei in cēlo nullatenus admittitur Et ideo quicquid de hys minutis continuis orationibus elemosinarum largitionibus. mie operibus. missarū celebrationibus. ieunys. indulgentys eorū qui in nos peccauerunt assidue redemptum nō fuerit. aut hic multis tribulationibus expiatur. vel illic in purgatorio deputatur Hoc ipsuz tamē anima patitur plus aut minus. Quam diuersitatem Ap⁹ insinuat prima ad Corim. iij. dicens et vocans eadem minuta lignuz. fenum stipulam. non qꝫ sint talia sed quia cruciant plus et minus.

Q. Sequitur secundus

principale Nō prohibeas In quo monemur vt ad suffragia eis exhibenda nos humiliemus siue habilitemus. Ipsorum autē suffragia tripliciter prohibemus. scz si in mortalibus peccatis viuim9. si ab eis compassiois oculos auertimus. si nichil pro eis facim9 Primo ergo si gratiā eorū prohibere nolum9 ad interceden nōū p eis. faciamus nos ydoneos per peccatorum emūdationem. ne nobis pro eis in peccatis orantibz dicat nobis dñs illud Luce. nn. Medice cura teipsum. Dicit enim Grego. Cum ingnus ad itercedendum mittitur. irati iudicis animꝰ ad deteriora prouocatur Faciant tamē bona que possūt. quia non in facientium. sed in patientiū caritate a dño forsitan acceptātē

S. Secundo gratiaz eorū prohibemus. si oculos cordis ab eorum miseris auertimus. Faciamus ergo huius oppositum. et quidq9 ad eorū compassionez prouocare nos poterit exercea9. cogitātes q̄ tū nos vellem9 iuuari si in simili essemus miseria afflicti. ymo si digitum in igne haberemus quē per nos retrahere nō possemus q̄ clamore valido oēs nostros amicos inuocarem9. q8 ergo nobis fieri cupim9 alis fieri debet faciamus. Dicit enim Gre. Fa fidelitate qua nunc defunctis succurrim9 nobis similiter succurretur.

O. Tercio g rāz eorū prohibemus si michil pro eis faci9. qz si sbuenire eis cupi9 oia q̄ pn obīpis faci9 ipatiamur eis. nec ex hoc minus habebimus. § omnia opera nostra duplicantur Nam si ipsa opera nostra pie eis cōmunicauerim9 ipsis proderūt. sed fidelitas nostra copiosius nobis a deo recompensatur. sunt enim amici dei quos dilexit ab eterno. et ideo quicquid p amicis dei facim9. nobis copiosissime deus reddet.

P. Sequitur et cum principale. scz Gratiā. In quo tangitur suffragiorū acceptabilitas. Et licet multa sint genera gratiarū quibus mortuis possimus subuenire. hec tamē oia secundum triplicem habitum rerū in triplicez gratiam colligam9. Habemus enim res. corpus et animam. Ex rebus autem subuenimus elemosinarum largitiōe Ex corpore autem in quarūlibet penalitatū exercitatione Ex aīma vero intima compassione. Nam de prima gratia dicitur Eccī. in. Sicut aqua extinguit ignē sic elemosina peccatū. De secunda gratia dicit ēgla i Theologia Nō pena pene resolutoria est. De tercia ex persona defūctorū dicit Job xix. Miseremi mei miseremi mei saltem vos amici mei.

Sermo. lxxxv. De sancto Martino episcopo. sermo pm9

O.

Oculis ac manibus in cultū semper intentis. Verba sunt ecclesie beatum Martinum in vite sanctitate cōmendātis. Dicit Gre. Sanctorum exempla animos audiētium accendunt. vt videant q̄ ab eis facta sunt et valde si bi moignēt pita

humiliantur qui talia nō imitan
tur. Verba ergo ꝓposita maxiaꝫ
scitatem glorioſi huius principis
nobis insinuāt. ꝓpter que verimi
culis viibus merito indignemur
Que ideo deuotionē audiētiū ꝓpo
nim⁹. vt p hec vtuīq conemur
erigere caput et reptando tenui
ter imitari. Ad quod faciendum
ꝟba ꝓposita primū exponamus.
vt cognito intellectu verborū sci
am⁹ quō ipsū imitemur. ℟.
Sācta ergo ecclesia cōmēdat sā
ctum Martinum q oculis ac ma
nibus in celū semper fuerat intē
tus. Per oculos aūt deuotionē a
intētionē accipimus. Per man⁹
vero operationē. Nam de oculo de
uotionis dicit in Canticis Vulne
rasti cor meum soror mea inuno
oculorum tuorū. hoc est in oculo de
uotionis. De oculo vero intentio
nis dicit Mat. xx. et Luce. xi.
Si oculus tuus simplex fuerit to
tum corpus tuum lucidum erit.
quia ab intentione oīa opera nō
stra tenebrosa vel etiam lumino
sa iudicantur dicit enim commu
niter Quid qd agūt homines intentio
iudicat oēs. Nō etiā per man⁹ o
peratio designet dicit Gre Quid
per man⁹ nisi operatio designat?
Est ergo sensus ꝓpositi thematis.
Hūis Martin⁹ tota deuotione i
celo versabatur. a cum hoc p in
tētionem oīa opera sua in celo sē
per ordinabat. vt nichil vnq̄ ꝓpē
se ꝓpter homines ꝓpter mundum
faceret. sed oīa propt deū Sic bre
uiter patet quō iste sanctus oculi
ac manibus in celo sēp fuerit intē
t⁹ Cui sile ē illud qd de ceteris cō
fessoribus dicit Iste sctus dignē in
memoriā vertitur hoīm. vsq ad
illū. cogitatiōe et auiditate illa
etna pria quersat⁹ ē. Nō em hic
dicit. Oculi ac manib⁹. hoc ibi di
cit Cogitatiōe et auiditate ℣. Ex
peditis ergo pcis verb. nūc ꝓpo
nēdū ē quō debea⁹ eū imitari. vt
si glorie eius ptcipes esse cupim⁹.
uiā per quā venit ad regnū nō ū
timemus. vt et nos possim⁹ glori
ari in dño dicētes. Oculi mei sēp
ad dñm. Verum qr nemo repre
hensibilis sumus. nec sine quibusdaz me
dijs oculos nros sēp in celū tenē
possum⁹. a iō oculi nri i inferiori
b⁹ illis acuēdi a assuefaciēdi sūt.
vt tandem aliqn ipsos tāq̄ ꝓbus
dā ḡdibz duce grā ad dñm semp
erigē valeam⁹ S. ℣. Primo ex
go oculos nros aut manib⁹. i. de
uotionē nrām et intētionē. et ō
nē opationē retro nos dirigam⁹
Secundo añ noe ꝓspiciam⁹ Ter
cio infra nos videam⁹. Quarto
iuxta nos inspiciam⁹ mundū.
Quinto intra nos inspiciamus
Sexto ad celuz oculos erigam⁹.
Septimo oculos ipi deo q̄tū possu
mus infigam⁹. Hec per ordinem
psequētes. ℣. Primo oculos no
stros post terguz sup peccā q̄ com
misimus reflectam⁹. deuotionem
ꝓsū de prime cū intētione et operati
one in satisfactiois sacrificiū offe
rētes. cito enim ꝓficim⁹. si exer
citys nris rem ordinē iponam⁹.
Nō facere monemur Leuitici v
bi dicit Juste qd iussū ē exeqūris.
taliter hoc agētes. vt añ oīa p ocu
lū deuotiois p̄iteam⁹ sideratēs
ultimo dolore. que q̄ta sint et q̄la

commissa. & tūc̄ per oculum in tentiois oīa opa nr̄a in satisfcio nē taliū ordine iusto dirigam⁹. ita vt si fieri poterit singulis peccatis singulas deuotiōes pēe tribuam⁹. Qđ faciebat Jere. cuz peccata pl̄i deplorabat dicēs Diuisiones aq̄rū deduxerūt oculi mei. Qđ exponēs Gre. dicit. Diuisas q̄ppe ex oculi lacrimas ploucim⁹. cum singuli peccis disparitas lacrimas damus. Hūc respēm iuste figuratū legim⁹ Exodi. xiiij. vbi legi⁹ Egredientes filij isrl̄ de egipto leuauerūt oculos suos et viderūt egiptios p⁹ se a timuerūt vehemēter et declamauerūt q̄z i celū

T. Per egiptios em̄ q̄ tenebre imp̄tantur signāt peccā. que cū tot & tanta videm⁹ nos inseqū. merito timem⁹ et clamam⁹ ad dñm. hūe ergo respectū tāqm cōtinuem⁹ quousq̄z dñs miserē⁹ nr̄i dicat nob illud Ysaie. v. Deleui vt nubē iniq̄tates tuas et q̄si nebulā peccā tua. Sed q̄o prodest remissio peccatorū. nisi det nob grā cōtinendi?

V. Secūdo ergo oculos cū maiōz añi nos in dei iudiciū dirigām⁹. cogitātes q̄p districte ꝑ peccis singuli. et maxie post immissionē iteratis a deo iudice iudicabimur. q̄ in numero ponderea & mēsura oīa exsoluere nos oportet Eccl̄i. xij. De oī errato adducz te de⁹ ad iudiciuz Qđ si aptis oculis peccata nostra videremus cum sūma diligētia caueremus. quis emz nisi mentis impos a iudeo mutuā pecc obuluz vt in breui pro eo tōderet marcaz auri? aut quis pro momentanea delectatione penaz longissimam et cum hoc grauissimam sustineret? Dñe sapiens Minimum pro maximo placeat tibi. Ac si dicat Minima pena in resistendo placeat tibi pro magno. i. plus q̄p magna pena in lugendo. Cum ergo a vitijs etiam dimissis peccatis iteruz impugnamur. consensus nostros fortiter teneamus. dirigentes oculos cū manibus ante nos ad dei iudicium. dicentes illud Apli ad Hebreos x. Horendum est incidere in manus dei viuentis. Quod si postea daretur iterum gratia penitendi multo tamen facilius caueretur peccatum q̄p emēdetur

X. Oportet enim per multa trahi hominem anteq̄p peccatum peiꝰ destruatur Propter quod dicit beatus Ambrosius Facilius inuenit eos qui innocentiam seruauerunt. q̄z qui dignam penitentiam peregerunt. Tanta em̄ mala incurrimus ex peccato q̄p rarovnq̄z ad plenū emendantur Quod figuratum legimus in vetere testamento. Quia licet tēplū domini post primam destructionem fuisset reparatuz. nunq̄z tamen fuerat ad decorem pristinuz primordialis fue edificationis reformatum. Verum quia post peccatorum emendationē et post eoruz cessationem iam inter amicos dei incipimus computari Jdeo necesse est vt in signum eiusdē amicitie incipiamus a domino tā q̄z filij karissimi flagellari. Sic enim angelus dixit ad Thobiam duodecimo. Quia acceptus eras deo necesse fuit vt tēptatio

ꝓbauit te Et de Abraha dicitur
i libro Iudith. vin. Abrahā p mł
tas tribulaciones ꝓbatus amicꝰ
dei factus ē. Et iō vt hec flagella
oīm vtuose ⁊ cū pacientia ſuffera
mꝰ neceſſe ē vt itex oculos alibi
inflecta? A. Tercio ergo ocu
los cū manibꝫ infra nos i infernū
cū multa ſollicitudine dirigam? .
vt ſi amara vidēt flagella doīm
cogitem? . melius eſt vt hic caſti
gemur q̄ꝑ q ī iferno eternaliter
dēpnemur Dicēteſq ī ſingulis fla
gellis illud Iudith . vn. Omnes
q̄ temptatiōes nō ſuſceperūt cum
timore domini exterminati ſunt
Non ergo vlciſcamur nos ꝓ hys
q̄ patimur. ſed iputātes peccatis
noſtris hec ipā minora eē ſupplicia
ad emendationē nō ad poitionez
q̄ a deo q̄ſi ſeruꝰ q̄ a dño corripiūt
nob eueniſſe credam? Qui enim
vt ait Iob. vi. timet prumā ir
ruet ſup eum mx Cū ergo flagel
lamur a domio dirigam? oculos
cū manibus infra nos ad penas in
ferni dicētes cum gaudio Q eiꝰ
ē hic tam purgari q̄ꝑ illic eterna
liter cruciari Ipſa em flagella ē
tum dant indicium q ifernī ſup
plicia euade? Quia vt ꝓpheta ait
Naum. in. Non ſurget duplex
tribulatio Dicetq nobis deus qđ
ibidē ſequitur Afflixi te ⁊ non af
fligam te vltra Poſtis autē noſtē
dyabolus videns nos ꝓ peccatorū
remiſſionem. ⁊ per eorū ceſſatio
nem. pariterq per omni flagel
lacōnem. nō ſolum auerſos a ſua
poteſtate ſed longe ab eis alienā
tos. ⁊ acrius incipit nobis inſiſtē
inſtaurans otra nos ōnia huius
mundi delectabilia. per q̄ tāq̄ ꝑ
machias foueſſie nos ipugnat.
imittens nobis tales et ſimiles
itoxicatas imiſſiones Quid facis?
⁊ pītem vitā vis pdē et futu
ram . Ro . V. Quare to ergo
oculis ac manibus totum hūc mū
dum cum appendicis ſuis inſpici
amus caute. eſtimantes quid om
nia q̄ mundi ſunt nō habita proſ
ciant. quid autez habita noceāt.
et inueniemus q habita noceāt
plurimū. qm dei amiciciam per ca
perdimus et per conſequens om
ne bonū. dicēte Iacobo. nn. Qui
vult eē amicus huius ſeculi inimi
cus dei conſtituitur Inimicos āt
eos eius percutiet in poſteriora a
opprium ſempitenū dabit eis
vt ait Pſ. Spreta autem ꝓpt de
um multū ꝓficiunt q pro eis ō
ne bonuz nos comitatur. domio
ꝓmittente Mathei. ix. Omnis
q̄ patrem reliquerit a matre. ſo
rorem a frem. domos aut agros
ꝓpter nomen meum centuplum
accipiet et vitam eternam poſſi
debit . C. Quod exponēs
beatus Augꝰ. dicit O felix cōmu
tatio. Petrus reliquit omnia
vana ⁊ acepit omnia bona Nā
de hys vanis dicit Eccs. i. Vidi cū
cta ſub ſole et ecce vniuerſa va
nitas Quod autem pro hys acce
pit omnia bona facile oſtenditur
quia accepit deum in quo eſt vē
citer omne bonum . Quam omu
tationem ſi vt vere eſt luculēter
perſpeximus facile contempmꝰ
vniuerſa ſaltem iudicio rationis
Et ſi homo ex hac conſideratione
luce clarius videat omnia que

mundi sunt penitus contẽpnẽda. tanq̃ vilia inutilia et oꝰmõ pnicioſa. interior tamen affectio difficillime abſtrahitur ab eiſdem Ideo oculi cum manibus .i. deuotio intentio et omnis noſtra operatio intra nos eſt dirigenda. vt interior noſter homo ab hac viſco ſa et lutulenta materia abſtrahatur. D. Quinto ergo oculi cum manibus intra nos dirigantur. diligẽter conſiderantes vbi interiora noſtra iacẽt. vbi ſordeant. et inuenimus q̃ etiam expulſis peccatis adhuc viſcoſitatis reliquiarum multũ hꝛret. Dicit enim Ber. Huiuſmodi peſtes vitiorum vſq̃ ad vltimã ſolitudinem ſolitariuz perſequũtur. et niſi pertinaci ſtudio expugnate fuerint lemiri poſſunt. ſed vinci vix poſſunt. et quocũq̃ compo nat ſe anim9 hꝛret. et in quauis ſolitudine ſecretum et ſilentium cordis eſſe non patitur. Cui quo maiorem cõtingit eſſe conſuetudinis vſum. eo nequior et rebellior inuenitur Ergo homo introfuz ingrediens potentias anime ex male conſuetudinis vſu depraua tas et ad hec terrena appetenda peſſime incuruatas. erigat et corrigat. E. Nam rationem que data eſt homini vt deum cognoſcat inuenit cecã. voluntatẽ que data ẽ hoi vt cognituz amaret inuenit curuatam. memoriã que data eſt homini vt in cognito et amato dulciter requieſcerz inuenit inſtabilem et inquietam Erigat ergo homo rationem ad deum vt euz ſemper cogitet. corrigat voluntatem vt ſolum deuz cognitum amet. cõpeſcat memoriaz a vagis. vt in deo diſtat ſtabili fundamento quieſcere. vnde potentie taliter vt dictum eſt reparate cito recuperant diuinũ amorem. quez auerſe a domino p̃ diderũt Verũ qui difficillimum a terrenis vt dictum eſt hꝛe potentie auelluntur. niſi oſtendatur eis aliquid melius quo ſe conuertant. a cui promouẽte gratia adhꝛeant. idcirco iterum erigendi ſunt oculi cum manibus ad diuina Quia vt dicit Ber. Juſtuz eſt vt quos preſentia nõ delectant. preſto ſit eis memoria futurorum. a qui de rerum affluentia deſpiciũt conſolari. recordatio illos delcãt eternitatis. q̃ nequaq̃ ſine amore eſſe poterunt. Dicit enim Bre. Anima ſine delectatione eſſe non poterit. aut enim delectabitur ab infimis et caret ſupremis. aut in ſummis et infima contempnet. F. Sexto ergo erigamus oculos cum manibus ad ſuperna. cõuerſationem noſtram hꝛentes in celo a hꝛeditatẽ noſtram a lõge ſalutantes. Ad hoc facere monemur Gen. xiij. vbi Abrahe dicit Leua oculos tuos in directum ad orientẽ ad occidentẽ ad aquilonem et meridiem. oẽm terram quã cõſpicis tibi dabo. Quod reuera ſolum modo cogitatũ poſſet corda durißima inflãmare. q̃ nos viles vermiculi tam gloriozaz hꝛeditatem in eternum et oim bonorum abundantiã poſſidendã aliq̃n poſſidebim9. Et iõ propt̃ hãc copiã oim bonorũ i hac pegnatiõe ſolo

corpore constituti cogitatione et
auiditate deberemus in illa eter
na patria continue conuersari.
Et hoc hortat nos Apo. ad Colo.
in. dicens. Que sursum sūt que
rite vbi cristus est in dextera dei
sedēs. que sursū sunt sapite nō q̄
super terrā. Dīne Ber. Circuite
et vos animo sedes supernas et
multas q̄ in domo dei sūt māsiones.
humiliter prosteruētes corpa ve
stra ante tronū dei et agni. supplī
cantes preelsis ordinibus ange
lorum. patriarcharum numerū.
aueos prophetarū. senatū aplīcū
salutantes. suspirantes coronas
martirum. choros virginū admi
rantes. a q̄tū prevalet infirmi
tas corporis cordis erigentes au
ditū a ē. G. Septimo adhuc
magni sancti erigūt altius visum
suū. contemplationē suā q̄tuz hu
mane fragilitati possibile est in ip
sum ceum dirigentes. Ad q̄s fā
ciendum si interdū admittūtur.
rarissime tamē fit illis. et hoc ipsū
quasi ad punctum accidit viris
sanctissimis et pfectis. nec tn̄ ad
huc in ipsū deū hoc ē in ipsā vim
diuīnē essētie ptingunt. dicente
Job. xxvi. Sapientia diuina ab
strōdita est ab oculis oīm viuētiū
Cui osonat illud Johā. i. Deū ne
mo vidit vnq̄. quāq̄ veteris te
stamenti prēs referāt crebrius
deū se vidisse. Dicit enim Jacob
Vidi dominū facie ad faciē Itez
Job. xli. Auditu auris audiui te
nunc oculus meꝰ videt te Vidit
Ysaias q̄ ait sexto capitulo Vidi
dn̄m sedētez sup solīū excelsuz a ē
Quā cōtrauersiam beatus Gre.
determinat ita dicens. Quid est
quia patres veteris testamēti de
ū se vidisse testati sunt. Et tamē
dicat Johānes euāgelista deum
nemo vidit vnq̄. nisi hoc q̄ patē
ter dat intelligi q̄ q̄diu hic mor
taliter viuitur videri per quasdā
ymagines deus potest. sed per ip
sam nature suā speciē nō potest.
vt anima per gratiā spīritus sti
afflata per figuras q̄sdam videat
sed ad ipsam vim eius essētie nō
contingat Dīne Ber. Quidquid
de dei visione hic fidelibus impar
titur speculuz est et emigma. tan
tū distans a futura vita q̄tum a
veritate fides. tempus ab eterni
tate. a hoc ipsum breuiter a rap
tim Qđ bene Job insinuat dicēs
xvi. Ad deum stillat oculus meꝰ
Nam nomine stille modicitatem
a varitatem huius ctemplationis
insinuat. Ergo quid agendū sit
in huius contemplationis visi
tatione docet Bernardus dicens
Vn qui soli deo vacāt desiderent
quid sit deus in celo. quid i mun
do. quid in hoibus. quid in ange
lis. quid in seipso. quid in repro
bis. Est enim mundi rector et gu
bernator. hominuz benefactor a
liberator. āgelorū saporq̄ dator.
in seipsō principium et finis. in
reprobis terror et horror. Est er
go in creaturis mirabilis In hoi
nibus amabilis. In angelis des
derabilis. In seipso incomprehē
sibilis. In reprobis intolerabilis
Si ergo hys septem cōsiderationi
bus. oculis deuotionis et intētio
nis. cum manibus operationū ītē
ti fideliter fuerimus. vitā nrām

ducimus ad perfectum. ℣. Hec ergo circūspectio prefigurata legit Eze.1. vbi dicit de sanctis animalib⁹ q̄ erant plena oculis ante et retro. Q8 exponēs Gre. dicit. Corpora sanctorū aialiū idcirco plena oculis describūt. q̄ sanctorum actio vel omni parte circumspecta est. bona desiderabiliter prouidēs. mala solerter cauens. Caute ergo inuigilāt. vt se vndiq̄ aspiciant vbiq̄ custodiāt. aut ne mala p̄pter ea ipsa appetāt. aut hec eadem sub specie bonoruz agant. aut se vitia virtutes mentiantur. De hys septem circūspectionibus adhuc dicitur Zacha. in. Septē oculi erāt super lapidē vnum.

Sermo. lxxxiii. De sancto Martino epistopo Sermo secūd⁹.

Martinus quasi martirum vnus dicit Gre. Martires esse possumus. etiam si nullo percutiente ferro trucidamur. Q8 non solum huius auctoritatis insinuatione. sed gloriosi huius cōfessoris nois interpretatione cognoscimus euidēter dicitur em̄ Martin⁹ quasi martirū vn⁹. Qui cū confessor fuerit a tñ martir dicitur. quid aliud nob⁹ innuit. nisi q̄ sine effusione sanguinis meritū martirij consequi possum⁹ apud deū. vt ecclesia de isto confessore cantat. O scissima anima. quā si gladius persecutoris nō abstulit. palmā tamen martirij non amisit. Quibus autez exercitys hoc fieri possit.

℣. Sciendum q̄ tres rerum habitus possidet omnis homo. hes corp⁹ et animam. Quorum tria supma exercitia vero martirio equipolleut. Sunt illorum suprema exercitia tam difficilia tam ardua tam supra modum laboriosa. vt sanguinem quez martires effuderūt gladio. macie squalore et inedia attenuēt et consumāt. Hec per ordinem prosequētes. ℣. Primo dico q̄ supremū exercitiuz. quod per res et in rebus deo possum⁹ exhibere. consistit i plena omnium rerum et perfectissima denudatione. vt videlicet prompta voluntate et operis veritate omnia bona temporalia plene perfecte et integre relinquamus. nudi nudum cristuz fideliter imitātes. vt cum attestatione consientie dicere possimus cuz Apostolo Petro Ecce nos reliquim⁹ omnia et secuti sumus te Vere paupertatē cū affectū et effectū nos totaliter immergētes. ℣. Vane aūt paupertatē tb⁹ appēdiens veracit̄ persoluem⁹. sez in p̄funda cordis humilitate. despecta et abhominabili otemptibilitate. dura et aspea penalitate. De p̄mo. s. humilitate mouet nos sapiens Eccī. vn⁹. Humilia valde spm̄ tuum Quia de humilitate tāq̄ de radice pullulat oīe bonum Oēs em̄ q̄ vnq̄ dño placuerūt sunt eius gratiam per humilitatem consecuti. quā ipse de⁹ qui ommū sanctorū fuorū de cor ē et gloria in seipso discipulis suis et in ill⁹ p̄domit nob⁹. dicēs Mat. xi. Discite a me q̄ mitis sū et humil corde. Q8 exponit Ber. dicens.

Sublimis ē deus sed non ita nob̄ ꝓponitur imitanḍ ⁊ ē eius humilitas imitationis nobis ꝓponitur ī exemplū Si em̄ seipsū in sua nobis sublimitate ꝓponeret· quis eum talē posset imitari· sed michil nobis facilius q̄ seq̄ ipsum in humilitate· maxime cum om̄a nr̄a q̄ tam in affectib9 q̄ in defectib9 et etiā ī effectib9 habem9 ad humilitatis nob̄ virtutē pmtus obseqūtur Sequamur ergo deū ī humilitate quē nec in sanctitate nec ī caritate sequi possum9 Sequamur eū in hys ī quib9 facillime possu9 .i. in suis humilib9· quē ī suis sublimibus seq̄ nō possum9· hoc ei ē sibi placidissimū ⁊ nob̄ facillimū Dīc Bernhardus Insanus ē ⁊ insipiēs q̄cūq̄ ī alys vite meritis q̄ ī sola humilitate confidit ¶ Secundo vera pauptas ꝑsistit nō solū ī pfunda humilitate sed etiam despecta cōtēptibilitate Om̄s ei paupes nō solū ab extraneis verū etiā ab amicis ꝓtēpnunt Sic em̄ dicit Prouerbiorū· xiiij· Eci am proximo suo pauper odiosus ē Ibid· xix· Diuitie addūt āmicos plimos· a paupe āt hȳ quos habz sepant vt veracit dicere possit illud Psalmi ¶ Factus sum tanq̄ vas pditū ⁊ ē Dīc eccl. xiii Dau p locut9 ē ⁊ dicūt q̄s ē hic ¶ Tercio vera pauptas cōsistit in pena litate Multas ei pnas fustinent paupes taz ī victus tenuitate q̄ etiā in nuditate ⁊ in cordis anxietate. p q̄s pnas sanguis quez alȳ martires fundūt in gladio in paupibus squalore et iedia e uanescit ¶ Predicta ergo tria sez humilitas· cōtēptibilitas· ꝑualitas paupes xp̄i castigāt ⁊ afficiūt vt merito vita eorū vitā martiz̄ repenset ¶ Et q̄ dicta tria voluntarie ꝓssa sup̄ modū ardua sunt ⁊ difficilia nimis valde Igit̄ trib9 preciosissimis remunerat eos deus Nā ꝑ humilitatem in presenti per gratiam sanctificamur· ꝓpter ctēptibilitatez vero assessoes in iudicio sublimamur· ꝑ penalitatez āt ī celo etnalit̄ glorificamur Quod āt p humilitatē ī pnti p grāz collationem scificemur· dicit dns p Ysaiam· lxvi· Ad quē respiciā sez ad pauperculū et grauatz nisi ad humilem ⁊ tremētem sermones meos? Dīc Jaco· iiij· Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiā. Secundo propter contemptibilitatē assessores in iudicio sublimamur. Vñ dāpnati in īferno videntes eos in iudicio in tāta dignitate sblimatos dicent illud Sapi· v· Hȳ sūt quos aliquādo habuimus in derisum et in similitudinē improperij Nos insensati vitaz eorum estimabamus insaniam· et finem illorum sine honore· ecce quomodo computati sunt inter filios dei· et inter sanctos sors illorum est Dīc primo Regum quinto· Suscitās de pulvere egenum· et de stercore erigens pauperem· vt sedeat cum principibus ⁊ solium glorie teneat· Dīc Mathe· xix· dicitur Vos q̄ secutis estis me sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus israhel· ¶ Tercio propt penalitatem eternaliter glorificamur· quod in Ysaia promittit

nobis deus dicēns Prō eo q̄ fuisti dēlicta a odio habita · nec fuit qui per te tranſiret ponam te in ſuperbiam ſeculorū · gaudium in generatiōe et generationē · Vnde Mathei · xix · Āmē dico vobis · q̄ vos qui reliquiſtis omnia a t̄ cē tuplum accipietis et vitā eternā poſſidebitis · Quod autem talis paupertas pro martirio computetur expreſſe nobis inſinuat dominus Mat · v · vbi idez premium · regnum celorum martiribus a pauperibus p̄mittit dicens · Beati pauperes ſpiritu quoniam ipſorum eſt regnum celorū Quod exponēns Bernar · dicit · Quid ſibi vult q̄ eadem promiſſio facta eſt pauperib⁹ et martiribus · niſi q̄ veri martirij genus eſt voluntāria paupertas · Quid enim mirabilius eſt aut quod martirium grauius · q̄ inter epulas eſurire · inē veſtes preciosas algere · paupertate premi iter diuitias · quas oſtēt mundus oſtētat diabol⁹ ḡs noſter deſiderat appetit⁹ ? Idez Nō ne velut inē duas menſas poſiti epulantes hinc inde ſpectamus ieiuni · ſic ſumus omnino ſi e ſumus Vnde ergo ſic poſitis riſus vñ iocus · vnde leuitas · an fōrte nō cognoſcimus menſas · non conſideramus fercula · delitias nō vide⁹ ? Ecce hinc inde ſūt quos video delitioſe viuētes in oibz bonis ſēſibi lib⁹ huius mūdi Inde cōtēplor alios quibus diſpoſuit criſtus regnum patris · vt edant a bibant ſuper menſam eius in regno patris · Vtrobicz vide o homines ſimiles mei et fratres meos · a ihu me ad ſīēutrū licet extendere manus · ab vtraq̄ mēſa prohibeor · ab hac quidem profeſſione · ab illa corporis vinculo · vt nec ad inferiorem audeam · nec ad ſuperiorem accedere queam · Sic q̄ patz q̄ veridica ratione et rationabili veritate voluntaria paupertas pro martirio computetur ·

℟ Secundus rerum habitus eſt corpus · De quo iterum martirium deo offerimus · ſi eius difficilia domino exhibemus Eiꝰ aūt difficilia conſiſtunt in eiuſdez corporis afflictione · vt videlicet tal ac tanta ſit corporis afflictio · que corpus attenuet · faciem pallore exterminet · cotidiana afflictione in ara cordis ſanguinem fundat Hoc autez martirium triplici exercitio domino noſtro exhibet · ſcilz o mnium conſolationuz abdicatione · penali afflictiōe arduorū aggreſſione · S ℟ Primo dico q̄ q̄ corporali exercitio martiriuum recompenſare deſiderat · longe a ſe faciat omne quod delectat · a ōne quod ſecundum ſeculum et carnem deſiderat per omnia caueat et declinet · Et hoc eſt quod hortatur Āplus ad Roma · xiij · dicens Non in cōmeſſationibus et ebrietatibus · non in cubilibus a impudicitys · non in cōtentione et emulatione · ſed induimi dominum noſtrum ihesuz criſtū Gloſa · id eſt conuerſationez domini noſtri ihesu criſti qui omne voluptatem et carnis delectationē pēit⁹ declinauit Et ibidē ſeq̄t i p̄dicā auctoritate Āpli Et carnis curā ne feceritis i deſideriis Dicit

Gre. Ecce nulli nostrum in hoc tempore dicit dominus Pro me morere sed illicita tātūmō desiderria ī te occidē. ī Omelia q̄dā. Dic Her. Impone cōcupiscētie freenū a ꝓpter deū despicie qđ delectat. omni a blādimenta que occulta voluptate animū trahūt reice vt venenum. a hoc ad martiriuz spirituale cōfert multū valde. ¶ Secundum per qđ martiriū recōpensatur cōsistit in penali afflictiōe. vt viz semper ī nobis habeam9. qđ mordeat. qđ afficiat. qđ pūngat. qđ dolorem sensui nostro īferat et ingerat. vt qđ acuto dolore et acerba passiōe nō cruciat saltem diuturnitate molestz Vtsimus de numero eorum. De q̄b9 dicit Apostō. ad Hebr. xi. dicēs Sancti ludibria et verbera expti sūt. īsup et vincula et carcēs Lapidati sūt secti sūt. temptati sunt. īn occisione gladij mortui sunt. Notabiliter autē eis q̄ iam dicti sunt qui īn occisione gladij mortui sunt et alijs generib9 tormentorum sanguinē effuderūt. subiungit eos q̄ corpalibus afflictionibz effusionē sāguinis recōpensabāt dicens Circuierūt ī melotis. ī pellibus caprinis. egētes. angustiati. afflicti. q̄bus dignus non erat mūdus. In solitudinibz errantes īn mōtibus et īn speluncis et īn cauernis terre. Et hij ōnes testimonio fidei probati nuētī sunt. Ac si dicat. Hij ōnes sic et ꝑmi pmū martirū sunt consecuti. Quod etiā ipse Apō. transfigurauit īn se. i. ad Corinthios dicēs Vsq; in hanc horam esurim9 et sitimus et nudi sumus et laboram9. colaphis cedimur. a īstabiles sumus. manibus nris operātes. persecutionē patimur et sustinem9. blasphemamur et obsecram9. tā q̄ purgamēta huius mūdi facti sum9. oim ꝑripsima vsq; adhuc Ex quibus oibus animati et nos super cōmunem cursum stat9 nīi quia desūt psecutores vt sanguinē fūdant. singulares dolores q̄ nos conterant afficiāt et crucient singuli singulariter assumamus Quod si pusillanimitate nostra prepediti vitaz nostram hoc martirio non signamus cōmunī statu contenti. vt nos aliquo predicto tum dolorum volūtarie affliga9. saltem eos dolores quibus nos domin9 affligit ne reprobi sim9 nullatēn9 recusem9. sed oi grātiarum actione eo q ꝺ singulari dei grā nobis prouenīūt deuōte a grata ter suscipiamus. Omnes enim electi cōfessores q̄tū cumq; sancti q̄tumcumq; dilecti sup cōmunē sanctitatis sue statum singuli singulariter sunt afflicti. nec mirū. q̄to enim āplius diligūtur. tanto crebrius et durius afflīgūtur. Vnde Judith. viij. Omnes q̄ deo placuerūt per multas tribulationes fideles transierunt. ¶ Item Prouerbi. Quem enim deus diligit corripit et quasi pater īn filio cōplacet sibi. a cur hoc ē. q̄ purgat puluerem et auget gloriam īn futuro. Nam de prim ō dicit Gre. Quod flagellū ignō. qđ fornax auro. qđ lima ferro hoc facit tribulatio viro iusto. De secūdo dicit Apō. ij. ad Corith. nn

Jo qđ momentaneū est a leue tribulationis supra modū i sublimitatem eternum glorie pondꝰ opatur in nobis. Vnde est q de sancto viro Gregorio legitur. Lentis q̄dem sed iugibus estuabat febbꝰ. podagre necnō sincopis pulsabatur i omodis vt ipemz de se testatur in quadam epla quam scripsit cuidam epō. Item beatus Bernhardus de seipo dicit Infirmitas mea pausandum michi indicit sicut sepe facit. sed quiꝺ ego in flagella patus sum sciens me adhuc longe recipe imparia meritis. vapulem plane vapulem vt male operans. si forte vbera i merita reputentur. T. Tercius qđ confessoribus sanctis accedit ad corpalem afflictionē ꝺsistit in difficilium et arduorū opatione. vt non mollia non leuia que dño solent nauseam puocare sed fortia aggrediamur. quā formam invtiſpatrum verissime inuenimꝰ expressazde quibusdam. qui triduano ieiunio vl quatriduano se affecerunt. et in orationibꝰ frequent pernoctabant. Que tamen precipue de saluatore legimus. q̄ opabatur vt gygas ad currendā viā suam. q̄ omnia que agebat fecit et perfecit in supmo. vnde sepe de eo legitur q erat pernoctans in oratione. De hoc exercitio monemur Josue. v. vbi dicitur. Ad montana conscendite. per mota ardua et difficilia volens itelligi. De quo saluator Mat. vi. Contendite intrare per angustaz portam. fortissima indiget contentiōe qui in arduis exercitꝰ a difficilibus semper desiderat conuersari. Que scilicet conuersatio adeo est angusta q pauci ambulant in ea sicut debent. Hec difficultas prefigurata legitur. iiij. Regū. xxij. vbi dicitur. Ascendit Jonathas reptans manibus et pedibus a c̄. Necesse est enim vt omni conatu et omnium membrorum certamine hec difficilia opera peragantur. De hoc genē martirij corporalis exercitij dicit beatus Bernhardꝰ. Est martirij genus et effusio quedam sanguinis i cotidiana corporis afflictione. Sic quidez infirmis et pusillis corde necesse est vt quē semel pro xpō ponere non sufficiunt mitiori sed diuturniori martirio sanguinem fundant. qđ quāto minus habet de acuta passiōe tanto plus habet de continuatione. et si c longitudine recupatur amaritudo. Vnde Gregorius. Pax nostra habet martirium suum. quia et si carnis colla ferro non subdimus. spiritiali tamen gladio carnalia desideria mēte trucidamus. Item Bernhardus. Genꝰ martirij est spiritu facta carnis mortificare. Illo mimiruz quo mēbra ceduntur ferro horrore imitꝰ sed diuturnitatꝫ molestius.

V. Tercius veruz habitus est de amma. De qua iterum deo martirium offerimus si eius difficiliora deo exhibemus. Eius autem difficillima consistunt i tribus. scilicet inimicorum dilectione. contumeliarum patienti perpessione. in subtracte gratie dilatiōe. Propio dico ab aīa nrā offerꝰ martiriū. si eos q̄ nos psequūt

diligim⁹ ꝓ tē deum · diligere au tē inimicū quantū ad affectum est neccssitatis ⁊ cadit sub pceepto · quantū autē ad operis effectū est ꝯsilium · q̄ inimicis velle bonā ḡ́ am et gloriā est neccssitatis · exhi bere aūt signa amicicie est cōsilij et pfectionis · Vñ cum Math · v · dicerz dñs · Diligite inimicos vōs pcepit affectū cordis · cū autez sbiungit · bñfacite hys qui vos o derūt · cōsuluit effectū operis · hec tñ beneficia et signa dilectionis e tiaz inimicis in omni exhibenda sunt de neccssitate · puta cum ali quis orat p ommib⁹ fidelib⁹ · vl̄ cū aliquis alicui omunitati impēdit aliquod beneficiū · in talib⁹ bene ficijs nō est excludend⁹ inimicus · qui si excludere⁊ hoc fieret ex huo re vindicte · q̄ esset vtiq̄ contra caritatē · et otra p̄ceptū dn̄ qui precipit Leuit · xix · Non queras vltionē inimicoz · nec sis memor iniurie ciuium tuoz · Sed sunt ali qua bñficia que quis exhibet par ticulariter · ⁊ talia exhibere inimi cis nō est de neccssitate salutis · ni si in articulo neccssitatis · sc̄m il lud Prouerb · xxi · Si esurierit in micus tuus ciba illū · si sitit potum da ei · Hāc sentēciā ponit beatus Thomas in · iij · q · xxv · Sed q̄n tum est de ꝓposito · qui preter ar ticulū neccssitatis cordis affectum et operis effectuz · quotiens opor tunitas se obtulerit · exhibz inimi cis tā in omni q̄ in particulari · hoc ipsum p martirio computat⁊ · Vñ Ap⁹ .i. ad Tessal · v · Videte ne quis malū p malo reddat · hoc est em̄ difficillimū et omni amari⁹ passione · ¶ Secundū mārtiriū ab aīa deo exhibitū · consistit in cōtume liaz patienti pcessione · vt videli cet tacita conscientia · sine cordis et oris murmuratione contumeli as et obprobria sine causa ā pro ximis sufferamus · opponētes sem per clipeū patientie · et verba vul cia reddentes · Ad q̄ hortat⁊ nos Ap⁹ ad Ro · xij · Noli vinci a ma lo · sed vince in bono malū · hoc em̄ faciens carbones ignis congeres autem super caput eius Hoc exē plū habemus a dño · qui se conui ciātes in bono semper vicit · p cō tumelijs et obprobrijs verba vul cia reddēdo · Math · xxvij · Vach qui destruis templū dei · mouētes capita sua super eū dicentesq̄ · a lios saluos fecit seipsum saluum facere non potest · et simlia mul ta ei improperantes · Ipse autem dulcissimam orationē reddidit di cens Pater dimitte eis q̄ nesciūt quid faciūt · De hys duob⁹ generi bus martirij dicit beat⁹ Gre · in omelia quadaz · Ferre otu melius odientes diligere martiriū est in oc culta cogitatione · X ·

¶ Terciū genus martirij q̄ ab amma deo offeramus · consistit in ꝯ tracte gratie dilatione Homo em̄ deuotus assuetus visitatione diui na et spūalibus influētijs freque ter delibutus · si vt assolet hec gra tia subtrahitur grauissime cōtur batur · nec est genus martirij q̄ huic merori et dolori equipollet · si tamen diutius suspendatur Ho mo em̄ a gratia sic derelict⁹ ere dit se dominum offendisse · et eiꝰ amicitiam pretue perdidisse ·

Hme dicit bēatus Bernhardus Anima que semel accepit a dño et didicit intrare ad seipsam· et intimis suis dei presentiā suspirare et querere faciem eius sepe· nescio an vel ipsam gehennā expiri ad tempus horribilius penali? reducat· ꝙ post spūalis studij gusta tam suauitatem exire denuo ad illecebras et molestias carnis· Dico vobis ꝙ michil tm̄ formidat quisquis hoc beneficiuz semel accepit· ꝙ ne a grā derelictus necē habeat denuo egredi ad carnis consolatiōes immo desolatiōes· turbinemq carnaliū sensuum sustinere tumultus· Qui ergo ad p̄mium martirij festinat· predicta exercitia deo exhibeat· et pro martiē suscipietur Qđ nob̄ prestet cui

Sermo· lxxxv· De sancta Cecilia virgie et martire p̄mo p̄m?

CEcilia famula tua dñe quasi apis argumentosa tibi deseruit· Verba ista sunt Vrbani pape Ceciliā om̄edātis de conuersione sui sponsi Tiburtii et Valeriani· vt in passiōe huj? beate virginis legitur· et multis alijs operibus virtutum quibus emicuit· Dicit Sapiens Eccli· xi· Breuis in volatilibus apis· et p̄cium dulcoris habet fructus eius In verbis ergo p̄positis commendat ecclesia virgine n Cecilliam opans eam api p̄ter solertiam operandi· Habet autez apis vt in libro de naturis dicitur multas p̄prietates i operatiōe mellis sui· quibus informamur vt si mel spūs sancti ab alueolo cordis nostri oportare cupimus istam aculam imitemur· sicut ista virgo beata Cecilia imitata est eam· et ex hoc mel scz spiritum sanctum de quo dicitur Eccli· xxxiij· Spūs meus super mel dulcis· in fui cordis alueolo oportauit· et per consequens est translata ad gaudia celi· Vbi sicut dī Job· xx· Riuul flumina torrentis mellis et butiri perpetuo satiatur . A. Sūt aūt octo p̄prietates apū· quibus in ofectione mellis naturaliē se exercēt Primū em̄ opus earz ofistit i alueoli purgatione· scōm in circūlimitiōe· terciū in apum p̄ medium diuisione· quartuz in mellis portatione· quintū in cibi p̄paratione· sextū in laborz continuatiōe· septimū in vigilātissima mellis oseruatione· octauū in summe pacis obseruatione Dec per ordinem p̄sequentes· Primo dicim? ꝙ cū homo i p̄ma creatione dignitate et dominio super omnē creaturā esset ostitutus· vt leges et ēgl'as agendi et viuendi daret ōmbus creaturis· a qua dignitate quia volēs cecidit· nūc inter bestias computatur· dicente Dñs· Homo cuz in honore esset non intellexit &c· Ideo in humilitate nrī iubemur nūc sapiētiā a creaturis minimis discere· ex p̄mo casu stulti et fatui nimis facti· Sic em̄ dī Prouū· vi· Vade ad formicā o piger et ꝛ sidera vias eius et disce ab ea sapientiam · Sic a simili discam? a studio et labore apum quomodo et nrm̄ laborez et studiū debea? ordinare Primū ergo op? ofistit

in alueoli purgatione. Sic et nos ante omnia alueoli conscientie nostre purgemus. nihil in ea pernitz relinquentes. qd conscientia vulneret et inquinet vel suggillet. Qd facere monemur Ecc. vij. De negligentia expurga te cu pauris. Que sunt contritio confessio satisfactio. Que tria si sufficienter fiant purgant omnem maculam peccatoz. nō essātes ab illa purgatione. donec spūs sanctus testimoniū phibeat spūi nrō. qz omia peccata nra sunt pmissa nobis. ℞. Secundum exercitiū apū est circūlimitio. Limunt em alueolum suuz amaro succo. ne animalia violentia volētia melle vesci accessum habeāt. sed statim vt senserint amaritudinez illico resiliant. a ad gustū mellis nō ptingant. In hoc informamur qz qui melleam dulcedinē spūs sancti in alueolo cordis sui portare desiderant. foris se circūlimant a maritudinē contemptibilis habitus ostēdētes. a exhibētes se omnibus hominibus despicabiles. abhominabiles. et despectos. ne quicqz laudis vel humani fauoris sibi surrepat. quod mel interioris dulcedinis corrumpat. Sicut illa in Canticis spōsa fusco nigri coloris circūlimebat se foris. ne aliqd interiorē pulcritudinem offuscaret dicens. Nigra sum sed formosa. Sic Apostolus interiorem decorez amaro succo contemptibilis habitus circumlimebat cum dicebat. pma ad Corinth. xj. Vos fortes. nos infirmi. vos nobiles. nos ignobiles. vsqz in hāc horam esurimz et sitimus. nudi sumus. colaphis cedimur a instabiles sumus. omnū pessima vsqz adhuc. Qui tñ de melle interioris dulcedinis fuerit. ij. ad Corinth. xij. Scio hominem in xpo raptum huiusmodi intertium celuz et audiuit archana verba. que non licet homini loqui nec. Sed quid dicimus de hominibz cum ille gloriosus et speciosus forma pre filijs hominum. in quo habitat plenitudo diuinitatis. de cuius plenitudine vt ait Johānes. omnes accepimz grām p gratiā. tanto succo amaritudinis se circumlimebat. vt scdz Ysayā. liñ. nō esset ei species neqz decor. Sic em dicit de eo. Ecce vidimus euz quasi leprosū. Percussū a deo et humiliatum. Ipse autē vulneratz est pter iniquitates nras attritus est pter scelera nostra. Hāc formam omnes sancti deo placere cupientes imitati sunt. castigantes et deformantes se exterius. vt interiorem dulcedinez comportarent. vel comportatam conseruarent. Sic em dicit beatus Bernardus. Omnis cura sanctorum spreto ornatu cultuqz superfluo exteriorīs hominis. qui certe corrūpitur. omni se diligentia prebet et occupat excolendo et decorando interiorem illum. qui ad imaginem dei factus legitur. a renouatur de die in diem. Certi enim sunt deo non posse esse quicqz acceptius imagine sua si proprio fuerit restituta decori. Qui ergo taliter vt supra dictum est se nō mutant facilitez euanescunt. vt enim dicit beatus Gregorius.

dēpōati dēsiderat qui thēzaurū publice in via portat. Qđ ꝑu de multis experimento cognoscitur. qui post primaz deuotionis dulcedinem redeunt ad ꝓfueta. ⁊ cupientes placere hominibus. deo īsipiunt displicere. quib⁹ dicit dominus illud Apoc. v. Habeo adūsum te q̄ caritatem ꝑmā reliq̄sti

C Tercia apum ꝓprietas hec est vt per medium se diuidentes. vna pars mellis materiā importāt. et alia pars importatā materiam intus ordinat et cōponit. Sic fcā apis homo deuotus nō ex duabus ꝓstet naturis. scz corpore et aīa. per medium sē diuidat. et p corpus corporalia. et p spm̄ spiritualia cum summa diligētia operetur. Nam de corporalibus simul et spiritualib⁹ dicit Ps. Holocausta medullata offerā tibi cū incenso arietū. offeraz tibi boues cum hircis. Nam in eo q̄ dicit holocausta medullata tangit spīalia que sunt interiora. In eo aūt q̄ subiungit boues cum hircis tāgit corpalia que sunt exteriora.

De eisdem autem diuisim monet nos Apl̄us ad Ro. xn. Nam cum dicit Obsecro vos per misericordiam dei vt exhibeatis membra vestra hostiam sanctaz tangit corporalia. Cum autem dicit ad Thīm Exerce te ad pietatem tāgit spīalia Si ergo velimus vt iubemur imitati aperulam p corpus hō opa corpalia oporteamus. ⁊ ea dē p purā et sincerā deuotionē. rectā intēt̄ionē. ardentē dilectionē in dōm ordinemus. et in ipo mel dine dulcedinis ꝓficiem⁹ Quic

quid enim de nōmis operibus nostris deo non attribuimus nō ēt meritorium apud deum. sed ipsa nostra opera vigorem et valorez a deo accipiunt quē ponimus fundamentū. Ipsa em̄ opa nostē ex hoc fundamento deo erunt meritoria vite eterne. que sine eo facillas et emerem nō valerent. ñ em̄ estimāt apud deū vt a nobis. sed vt eius cui attribuimus ⁊ cui ea dāmus p affectuz. et inde fiūt gratiora et precīosiora Et sic patz quomodo nos debeamus per medium diuidere et in vtraq; ꝑte sine deliter laborare.

D Qua ta apum ꝓprietas consistit in florum comportatione. Comportāt enim mella sua de diuersis genēribus florum meliores succos de singulis colligentes. Sic et nos facere debemus si mel spūs sancti in nobis conquirere cupim⁹. de singulis sanctis et religiosis hominib⁹ qđ melius in eis inuenimus ꝛportantes. Non em̄ ommibus omnia dant. sed vni datur qđ alteri denegat. sēm Gregorium. Diuina dispensatione deus in electis suis dona dispensat. vt vni det qđ alteri denegat. et vni minus qđ alteri minus tribuat. vt dum ille illuz habere conspicit quod ipse non habet. dona dei vicissim alter in altero miretur. et per consequens humiliet̄ur. Hoc enim agit̄ur in cordibus hominum qđ in regionibus terrarum. quia vna regio abundat frumento carens vino. alia vero abundat vino carens frumento. alia vtrumq; habens caret nemoribus. qđ totuz

p in

deꝰ facit· vt dum vna regio indiget omercio alterius· ex hoc in eis mutua dilectō in pacis trāquillitate nutriatur· Vnde Ber· vtutes hominū a moꝛes eoꝛ obiectās ait Alium intueoꝛ singularis absti mentie· aliū admirande patiētie· aliū fume humilitatis· aliuz feruētissime caritatis· alium multe mā suetudinis· aliū magne misericoꝛdie et pietatis· aliū ex otemplatiōne frequenti exœdere· hunc orationū instantia cœlos penetrare· De quibz ommbus tāqꝫ apis qđ melius in eis inuenim⁹· in cordis nostri alueolū poꝛtemus· E·

Quinta apū ꝓprietas est· qꝫ secundū estimationē cibi cōpoꝛtati comedūt plus a minus· vt si multū habuerint plus comedāt· si minus habeant minus comedant· Sic et nos· qꝛ p emissionem voti· nō paꝛ dico· sed nihil pemitus p pruum habemus· ideo considerantes nostrā inopiam parum de bonis seculi in vsus nostros assumamus· omnem superfluitatem diligentissime precauentes· Quicqꝺ em de superfluo in vsus nrōs accipimus noxium erit· ac si peccata comedamus· qꝛ sola necessitas victualiū erit sine culpa· Vñ Ozee· nn· dicitur nobis ex persona dei· Peccata populi mei comederūt· Quod exponens beatus Gre· dicit· Pensemus cuius damnatiōis sit sine labore mercedē laboris percipere· etœ ex oblatione fidelium viuimus· sed nūquid ꝓ animabz fideliū vt oꝛtet laboramus? illa in nostro stipendio sumimus· que pro redimendis peccatis suis fideles obtulerūt· nec tm vt peccata eadem vel oīonis vel ꝓcationis studio redimantur vt dignū, est insudamus· Propt quod nos cautos facit Aplus dicēs· Victū et vestitū habentes hys otenti simꝰ· qꝛ sola nobis necessitas mulgeꝫ

F Sextū exercitiuz apū consistit in laborum continuatiōe Tpe em tempestatis continue laborant in opere suo· vacantes autem et ocio torpentes corripiunt grauiter et castigant· Sic et nos tempore accepto· dū licet laboremus operemur qđ bonū est· tempꝰ enim veniet in quo nihil pemitus possumus operari· Vnde Sapiens admonet nos dicens· Quodcūqꝫ potest manus tua facere instanter operare· qꝛ nec opus· nec ratio· nec sapientia· nec scientia est apꝺ inferos quo tu properas Vnde Ecclesiastes· ixi· Mane semina semen tuū· et vespere ne cesset manus tua· qꝛ merces erit operi tuo· Itē dns in euangelio Operamini dum dies est· quia venit nox in qua nemo potest operari· Cur autem sit operandū· nunquid vt ditemur? Non· Sed vt ait Apostolus ad Ephesios· iiij· Labeat vnꝺ tribuat necessitatē patiēti· hoc est tibiipsi si patiaris necessitatē· si laboribus non intendas· Quid autem laborandum siue agendum nobis sit docet nos beatus Bernardus dicēs· Queris quid agas· in quo te occupes Primū extra quotidianū sacrificium oratiōnū vel lectiōnis studium quotidiane discussiōi cōscientie· emēdationi· moꝝ oppositioni· pars diei neganda non est·

dēinde operandum est manibus qđ mūngitur · non tam qđ aīmū delectando ad horam detineat q̄ qđ spūalibus studijs delectatiōē conseruet · In quo remittatur se pe animus ad horam · vt non vsol uatur seriosius animus ad omnē se laborē aparat. nec in eo dissol uitur · sed per eum magis i semet ipsum colligitur · qui semper pre oculis habere debet · non tam io quod agit · sed quo agendo intēdit

G. Septimum exercitium apum consistit in vigilantissima mellis conseruatione Quicunq; em̄ sibi furripere nititur corpus et vitam in defensionem mellis exponunt · Sic deuotus homo mel spūs sancti in corde suo ogestuum omni diligentia custodiat · vt si mundi caro homines demones vel quilibet proximus hoiem aggrediēdo quicq̄ subripe nitiē per qđ spūs sancti gratia extingui vel minui poterit · vitam et corpus in defensionem exponat · vt patiē tiam seruare valeat · et tranquillitatem animi non amittat · ne si vulnerata fuerit dulcedinez mellis amittamus. Vnde Ecclesiasti ci · x · dicitur · Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris · Ac si dicat · si impugnatio quantumcūq fortis te impugnat nō cedas nec da locum impugnationi V Vnde beatus Bernhardus · Nec cedendum nēc recedendum est etiam si grauis temptationuz feruor vtriusq; hominis statum vehementer conquassauerit · eligam9 potius arde te q̄ cedere

H. Octauuz apum exercitium consistit in fume pacis obseruatione · Nulla enim alia quacunq; ex causa conabat vel molestat mœbite vel aliqua liter inquietat · Sic et nos studeamus pacem habere cum omnib9 hominibus nulla ex causa aliquē perturbantes · Et hoc monet Apostolus dicens · Quantum in vob est cum omnibus hominib9 pacē habentes Quia vt ait Prophēta in Dō · Bonum et iocundum est habitare fratres in vnum · Maxime autem studeamus pacem habere cum conscientia nostra et deo · que pax fume nobis necessaria est ad salutem · quia si cum deo pacem habuerimus · necesse ē vt omnia seruent nobiscum pacez · quia vt dicitur Sap̄ · v · Armabit creaturam ad vltionem inimicorum · et pugnabit cum eo orbis terrarum contra insensatos Vñ Job · ix · Quis restitit ei et pacez habuit? Quasi dicat nemo Et ide ō iterū dicit · Acquiesce ei et habeto pacem cum eo · et habebis fructus optimos · qui fructus sunt remissio peccatoruz · grārū collatio · vtutū adeptio · Quos nobis ac-

Sermo · lxxvi · De scā Katherina ī quibus eā imitemur sermo p̄mus ·

Ec ē vgo sapiēs quā dns vigilātē iueīt dicit Ben · digne deo spūali mtīmo cōpulant · q̄ei9 dilectiōis ītuitu virorū cōnubia carnis delicias mūdi gloriā otēpserūt · In verb et gōpositis a p̄plici progatiua btā

Katherina cōmendatur ꝙ a tar
mis incorruptiōe · sciētie illustratio
ne · et operꝝ circūspectione · Pri
mū ibi · Hec est virgo Secūdū ibi ·
sapiens Terciū ibi · quā dñs vigi
lantē inuenit · Nā de ꝓmo ꝙ eius
ỽgimitate in legēda sua dicitur ·
ꝙ cum Maxentius ei diceret · Nō
te quasi famulā habere cupimus ·
sed vt regina potens et electa in
regno meo triumphabis · Respō
dit Katherina · Attende et tu rex
et discerne quē magis eligere de
beam · aut potētē eternū glorioſū
et decorū · aut infirmū mortalem
et ignobilē et deformem · De secū
do ꝙ anime illustratione itez in
legēda sua dicitur · ꝙ cū ỽgo cum
oratoribus disputaret · et eos ap
tis rationibus sapienē confutaret ·
obstupefacti sunt · et quid respō
derent nō habebāt · vñ vnus ex
eis sic ait Nec puella in qua spiri
tus dei loquitur sic nos in āmirati
onē duxerit · vt nihil extra xp̄m di
cere valeamus · Ecce quantā illu
strationē sciētie habuit per quam
potenē quinq̄ginta oratores sapi
entissimos duxit · Apparuit etiā sa
pientia eius in hoc ꝙ suum regnū
diuitias et gl'am corpus et āimā
que tempaliter florens possidebat
in perpetuas diuitias et gloriā cō
mutauit · De tercio aūt ꝙ operū
circumspectione ibidē legitur · ꝙ
cum rex ḡuissima ei tormenta in
nareē vēdit · Quecunq; tormēta
excogitaē poteris ne differas · ꝙ
corpus et animā meam et omnia
mea illi offerre desidero · qui se to
tum mihi dedit a omnia que habz
Ecce ꝙ circūspecta hec virgo exti
tit que ỽgnouit ꝙ passio dñi ipsā
ad similē vicissitudinē obligauit
Et hec de eius ꝫmendatione et de
horꝝ triū membroꝝ quātū ad eaz
pertinet expositione breuiē tacta
sufficiāt · ℣ · Nūc sermo
ad nrām edificationē retorquēdꝰ
est · vt qui hāc ỽgmē voluerit ho
norare · ipsā studeat imitari · Ma
xim9em honor quē sanctis possuꝰ
exhibere dsistit in hoc si eos ꝓ vi
ribus studuerim9 imitari · Clamāt
em de celo a dicunt singulis nob̄
illud Act · iij · Respicē in nos · Ac
si dicāt · Sicut nos videtis ꝓter
deū et eius regnū res corpus a a
mimā exposuisse · sic vos faciatis ·
nō declinātes ad dextrā nec ad si
nistrā Insipiens em est qui ad re
gnū celoꝝ vemē desiderat sine via
de q̄ dicit Ber · Hec est via et nō
alia · vt quis res corpus et animā
pro deo ponat sicut ipse eadem ꝓ
nobis posuit · ℣ Cupientes ergo
cum hac virgine in terris sancti
ficari et cum ea in celo eternaliē
glorificari primo habere studeaꝰ
loco ỽgimitatis in corpe dtinentiā
et sobrietatē · scdo in anima sapi
entiā et puritatē · tercio in opib9
constantiā et dtinuitatē · O ·
℣ Primo dico habeam9 in corpe
dtinentiaz · nihil penitus admittē
tes qd sinceritatē fidei per quā do
i baptismo copulamur corrūpat ·
sed fideliter ei adherētes · contine
amus nos ab ommbus que eandē
adhesionem inter nos et deum vi
olare nituntur · Quia vt ait Au
gustin9 · sicut violatio corporis vi
olat et corrūpit virgimitatem · sic
violatio fidei corrumpit mentis in

tegritatem Et subiungit Virgini tas carnis · corpis intactū · sed virginitas mentis fides incorrupta Quādiu ergo seruamus deo fidei veritatez ipsi deo fideliter adherentes · tamdiu mentis integritatez quam pro virginitate accepimus custodimus · Nō si fidem violauerimus peccatis nos nequiter prosternentes · per penitentiam et satisfactionem nos reparemus · et in posterum similia caueamus et deo iterum adhereamus · et eadē adhesio et continentia nobis itez pro virginitate computatur · et si non quantum ad aureolam · saltem quantum ad meritum continentium · Non solum autem vocamus continentiam a carnis illecebra abstinentiam · sed omnium delectabilium carentiam · continentiam nominamus Nunq̄ enim in spūali studio potest proficere religiosus · vel etiam xp̄ianus in statu salutis perhistere · nisi carnalibus delectationibus que sine peccato mortali admitti non possunt ex integro renunciet penitus propter deum Vnde de religiosis dicit Job xxix · Lapides excauant aque · Ac si dicat · Aque consolationum excauant id est euacuant omnibus bonis · lapides id est religiosos q̄ ad resistendum malis deberēt ee tanq̄ lapides duri · et ad carnalium consolationem deberent esse insensibiles tanq̄ lapis Quia q̄ntum foris delectamur · tantum in tus consolationibus diuinis euacuamur · si multum multum · si parum parum · Quia vt ait beatus Bernardus · Nunq̄ ille cum istis miscerī poterunt in eternum ·

Vnde Ozee nono dicitur · Noli letare israhel sicut populi · Quia vt ait beatus Gregorius · Si delectamur in infimis · sine delectatione erimus in supremis · De hac cōtinētia monemur Ecclesiastici tricesimo Congrega et continē cor tuum in sanctitate · P. Secundo non solum habenda est in corpore continentia · sed etiam sobrietas · Nec autem sobrietas in triplici exercitio custoditur · scilicet in necessariorum moderata fruitione · exteriorum sensuum gubernatione · in disciplina morum humili et deuota exhibitiōe · Primo dico sobrietas custodienda est in necessariorum moderata fruitione · vt sola necessitate contenti nihil superfluitatis penitus admittam? Omnes enim res temporales q̄ creauit vt nostre necessitati subueniant · non superfluitati seruiant · Vnde quotiens superfluis vtimur proximos nostros qui indigent necessariis spoliamus. Vnde beatus Gregorius Sancti viri in omni quod agunt studiosissime inuigilant · ne quid ab eis plus necessitatis sua infirmitas q̄ fieri debet exigat · ne sub necessitatis pallio vicium in eis voluptatis fuerre scat · Sumenda sunt ergo que necessitas exigit · non que edendi libido suggerit · quia sic voluptas se sub necessitate palliat · vt vix eam perfectus quisq̄ discernat · Vñ valde difficile ē discernere q̄ necessitas nuda requirat · q̄ oēs homines ex nature corruptiōe pni sūt ad voluptatē · q̄ sic fallūt in iudicio

¶ Secundo sobrietas custodienda est in exteriorū sensuū gubernatione. Semper em̄ refrenādi sunt ab illicitis. ne hauriant illicita q̄ introrsum recepta noxia submin istrent. Dme Eccli. ix. Virginem non inspicias ne forte scandalizeris in decore eius. Quia q̄ non licet concupiscere non licet intueri Propter q̄ monet Bernhardꝰ Habeat homo dei sensus suos nō ducēs sed seruientes. habeat omnino familiā suam sic ordinataz. vt dicat vni veni et veniat. et alteri vade et vadat. a suo suo corpori fac hoc et faciat ¶ Tercio sobrietas custodienda est in moruz humili exhibitione. vt omnes videntes conuersationem nostram propter exterioris hominis decentiam edificentur. Et ad hoc hortatur nos dominus Mat. v. dicens Luceat lux vestra coraz hominibz vt videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Et Apostolus Ro. xij. Prouidentes bona non solum coram deo. sed etiam coram ommibz hominibus Item Ecclesiastici. li. Congregate vos in domum discipline. Bernhardus Conuersare simpliciter inter fratres deuotus deo. magistro subditus. seniorib obediens. minoribus contemperans. angelis placēs. verbo vite. corde humilis. mansuetus ad omnes. ¶ Et nota dr̄iam inter continentiam et sobrietatem. quia continentia consistit in abstinentia malorum. sobrietas vero in moderata fruitione bonorum. ¶ De hys duabus partibus sobrietatis dicit Tullius. Mens sobria omnes passiones cohibet. sensus gubernat. sermones regit. totū hominem sub regula discipline ponit. ¶ Secundo principaliter in anima habeam9 sapientiam et puritatez. que duo sunme sunt necessaria ad salutem. Nam de sapientia dicit Ambrosius Sicut sole mundo sic splēdore sapientie indiget animus. ¶ Primo in anima habeamus non huius mundi sapientiam que tumultuosa est. nec illam que carnis est que impudica est. Nam que est mundi sapientia stultitia est apud deum. que autez carnis est inimica est deo. Quia vt dicit ad Romanos octauo. Legi dei nō est subiecta. nec enim potest. qui enim in carne sunt deo placere nō possunt. Sed ea quam diffinit Jacobus tercio dicens. Que desursum est sapientia primum quidez pudica est. contra impudiciciam que carnis est. deinde pacifica cōtra tumultuosam que mundi est Illa enim sapientia facit vere sapientes. Talem enim sapientiaz diffinit nobis beatus Bernhardus dicens. Sapientia que desursum est ipsa est per quam nobis singula sapiunt prout sunt. Et subiungit. Inueneris plane sapientiam. si preterite vite peccata defleas. si presentia paruipēdas. si futuram vitam toto desiderio cupiscas. et hoc est sapere singula prout sunt. nec solum sicut sūt in intellectu. sed sicut sapiunt in affectu. Hac sapientia si anima nostra illustrata fuerit. nequaq̄

admittim⁹ quicq̄ mali · nec hoc cō
tēti · sed neq̄q̄ negligimus q̄ fūt
bona Mala autem non admittere
et bona non negligere est summa
sapiētia · primo felicitas summa hu
ius vite est · Naz de hac dicit Pro
uer. viij · Melior est sapientia cun
ctis opibus preciosissimis · et om
ne desiderabile non potest huic cō
parari · Secundo in anima nrā
habeamus puritatē · ipsa em̄ pu
ritas consequens est ad sapientiā
Quia vt dicit Sapie · vij · Nihil in
trat in illam coinquinatum · vera
em̄ sapientia nullā penitus admit
tit impuritatem · Hanc autez pu
ritatem si in nobis plantare cupi
mus duo sunt necessaria · vt vide
licet peccatum cum summa diligē
tia caueamus · et si quid irrepse
rit statim exhauriamus · Nam de
primo monemur Deut · xi · Caue
te ne forte decipiatur cor vestrum
vt recedatis a dño scz per culpam
peccati · seruiatisq̄ dys alienis q̄
sunt vicia et peccata · Item Tho
bie · iiij · Caue ne vnq̄ peccato cō
sentias · Item Job · xxxvi · Caue
ne declines ad peccatum · ℞.
Quod si cauere cupimus scien
dum q̄ tres sunt riuuli per quos
omnis imputitas in conscientiam
tanq̄ in sentinam confluit scz co
gitationes · locutiones · et operati
ones · et hȳ riui sunt cum omni
diligentia obturandi · Quod face
re monemur quarti Regum ter
cio vbi dicitur · Cūctos fontes ob
turabitis · Si quid autem irrepsē
rit per quamcunq̄ negligentiam
non finatur introrsum vllatenus
demorari Et hoc facere monemur
Leuitici decimosexto · In hac die
ab omīb⁹ peccis vrīs cora domino
mundabimini · Glosa · In hac sci
licet die qua peccauimus · Item
Prouerbiorum viesimo · Homo
sapiens exhauriet illū scilicet pec
catum Per duo tam diu agētes ·
et agendo continuantes quousq̄
remissionem nobis conscientia no
stra attestetur · Vel quod maius
est per spiritum sanctum remissio
inspiretur · Nec aliqualiter debe⁹
vanam et seductoriaz spem sume
re super indulgentia peccatorum
quousq̄ alterum istorum testimo
nium nobis detur · Qd autem hec
duo testimonia dari consueuerāt
patet lucide in scriptura · De pri
mo enim dicitur prima Johānis
tercio · Si cor nostrum id est con
scientia nostra non reprehenderit
nos fiduciam habemus ad deum
scilicet de remissione peccatorum
De secūdo vero dicit beatus Ber
nardus · Cum ad hoc ventum fue
rit spiritus sanctus euidentissime
nobis inspirat remissionem pecca
torum dicens in cordibus nostris
Dimissa sunt tibi peccata · Hoc au
tem testimonium dei certius est
q̄ primum · scilicet conscientie iu
xta sententiam saluatoris nostri
Jhesu xpi dicētis Johannis quin
to · Si testimonium ab hominib⁹
accipitis · testimonium dei maius
est · Nam testimonium conscien
tie dat quidem spem et fiduciaz ·
nullam autem certitudinem · De
quo beatus Paulus apostolus de
sua ppria psona dicit prima Corin
thiorum quarto Nihil mihi consci
us sum · sed nō in hoc iustificatus

sum · Qui enim iudicat me dñs ē Ac si dicat Lucē scientia attestatur michi remissionem peccatorū nullam tamen michi ex hoc promitto certitudinem Quare? Quia solus deus habet me veraciter iudicare · Potest enim deus videre peccata mea que ego non video · testimonium autem dei qui veritas est dat certam noticiaz · domino dicente Johā · xvi · Spūs sanct? docebit vos omnem veritatem · Si ergo docet vos omnez veritatem docet et illam · Vnde Bernhardus · Spiritus sanctus certissima signa imprimit cordibus nostris q remissionem peccatorū sumus fiducialiter assecuti ¶ Tercio principaliter habeamus ī opere constantiam et diuinitatem Hec enim duo omnibus nostris operibus dant virtutem efficaciam et robur et valorem · quia sine hys omnia opera nostra vacua sūt et nullius meriti et virtutis · Naz de constantia dicit Gregorius · Ns anima in corpore ē a granuz ī palea · hoc est constantia in operatione · De continuitate vero dicit Mat · Qui perseuerauerit vsq ī finem hic saluus erit ¶ Hec duo breuiter percurrētes sciendū q est triplex constantia · scilz deuotionis · operationis · et tribulationis · In quibus veritime virtus constantie dinoscitur · que in singulis istis tribus mutat nomē Nam constantia vt est deuotionis vocatur confidentia · prout autem est operationis dicitur magnificētia quasi magna faciens · cum vero ē tribulationis vocatur patientia l tolerantia · ¶ Est itaq constantia deuotionis · cum deuoti homines magnam fiduciam in deo habentes audent magna petere · et petita fiducialiter sine hesitatione sperare · et tales quantumcūq petē audent etiam sine dubio acceptari iuxta promissum domini Deuteronomij · Quemcūq locum calcauerit pes vester vester erit Ns exponēs Bernhardus dicit · Quatenus pedem fiducie in bonis dñi porrexeris eatenus possidebis · Et hec magnanimitas deuotionis a sanctis doctoribus omēdatur · Vnde Bernhardus · Sunt qui ascendētes ad cor altum de maiori spūs alacritate et puritate conscientie magnifiores facti cōsueuerunt audere magna · Et hy pro fidei magnitudine digni inueniuntur vt inuitantur in omnem plenitudinem gratiaruz · domino promittente Luce sexto · Eadem mensura qua mensi fueritis remetietur vobis · Magna ergo fides magna meretē Tales ergo magna audent qui magni sunt · et que audent obtinent ¶ Secunda constantia est operationis per quaz audacter audemus aggredi difficilia et arduosa et laboriosa opera exercere · ¶ De hac constantia operis dicitur Prouerbiorum viceſimo primo · Cogitationes robusti semper in habundantia sunt · piger autem in egestate est · Manus autez fortium diuitias parant · Tunc ergo constantiam operis consequimur si in dei operibus assuefacti grauia et laboriosa aggredi non pertimescimus · De quib? dicitur

Jeremie. xlv. Ingressi sūt arduа et ascenderūt rupes. Vnde Job. xxix. In arduis ponet mouum suum. Quod est dicere. In arduis seu operibus ponet mōu conuersationis siue. Sic a nos operemur arduа et difficilia imitantes pro modulo nostro deum cuius opera erant difficilia et perfecta. Vnde hortatur nos dñs Ysa. xxxv. Cōfortate manus dissolutas et genua debilia roborate. ¶ Tercia cōstātia obsistit in imperterrita sufferentia tribulationū. cū patienter ymmo libēter et intrepide sufferimus quascunq tribulationes. siue sint passiones innate. quas ex corruptione nature sufferimus. per qs tanq̄ per machinas demōes nos impugnāt. siue sint passiōes illate. quibus nos dñs misericorditer affligit. siue sint etiam passiones affectate. hoc est voluntarie assūpte. In quibus omnib⁹ si deo placere cupimus debemus imperterriti agere et stare inconcussi.

¶ Secundo habeamus in operе non solum constantiam. sed etiaz continuitatē. vt sicut fortia faci⁹ per constantiam. sic eadem fortia sint multa per cōtinuitatem. Ad quod Eccs. ix. monemur vbi dr. Quicunq potest manu⁹ tua facere instanter operare. qz nec sapientia. nec scientia. nec ratio. nec op⁹ erunt apd̄ inferos quo tu properas Item Eccs. xi. Mane semina semen tuū. nec vespere cesset manus tua. qz erit mercēs operi tuo Vnde beatus Bernardus. Nulla vnq̄ seruum dei inuenat. non dico dies. ñ nec hora nisi vel in exercitij labore. vel proficiēdi studio. vel in experiēdi dulcedine. vel fruendi gaudio. Ad quod gaudium in celesti patria eternaliter perfruendum nos perducat ihesus xpūs dñs noster. Amen.

Sermo. lxxxvij. ¶ In dedicatione ecclesie Sermo primus.

De quinq̄ fructib⁹ peccatorū siue malorū hōim tanq̄ male arboris.

NOn est arbor bona que facit fructū malos. neq̄ arbor mala faciens fructuz bonum. Luce. vi. Dicit Gregorius. Quotiensunq̄ insensibilium species rerum in sacra pagina ad medium deducuntur. hoc tūc intēdit non vt ille res curentur. sed vt per eas hōmines informentur. Neq̄ em̄ vt ait Apostolus de bobus cura est deo. minus autem de arboribus. In verbis ergo propositis quatuor nobis per ordinem p̄ponuntur. Primo em̄ bone arbores proponuntur. Secundo bōi earz fructus subsequuntur. Tercio male arbores tanguntur. Quarto mali fructus subiunguntur. Primum ibi. Non est arbor bona. Secundum ibi. que facit fructus malos. Tercium ibi. neq̄ arbor mala. Quartum ibi que facit fructū bonum. quod coniunctim intelligendum est. Hoc est q̄dm arbor est bona non potest facere fructus malos. et q̄dm est arbor ipsa

mala non potest facere bonos fructus. Nos autem hunc ordinem p positum relinquentes et sensum de sensu et sententiam de sententia extrahentes · dicimus q sensus p dictorum talis est. q mala arbor inquantum mala facit fructu? malos. et arbor bona facit fructu? bonos. Et secundum hunc sensum quatuor per ordinem prosequemur ¶ Primo quid p malas arbores intelligatur · secundo quis mal? fructus consequatur · tercio quid per bonas arbores accipiat · quarto bonus eius fructus subiungat Et quia in dedicationibus ecclesiarum multi boni et mali confluunt ideo dicendum qui boni et q mali sunt · et qui fructus hos et illos prosequantur . A. ¶ Primo dicim? q arbores homines fructus q eorum opera volunt designare Hinc Fulgentius Arbores sumus fratres karissimi in agro dnico constituti · deus autem noster est agricola · ille nos cōpluit · ille nos colit. Vnde quidam sapiens sic hominem voluit diffinire Homo est arbor transuersa · quia arbores comam suam que sunt radices mergunt in terram · ramos aut tanquam crura et brachia sursum erigunt Econtra homines comam sursum et crura deorsum demergunt ad insinuandum q in celis habere debeant mansionem · Et sic patet p mum membrum per quod arbores homines intelligantur · p malas arbores mali homines · per bonas boni accipiantur . Qui vide licet mali homines in tantum mali sunt inquantum per vitam re probam se elongant a bono optimo quod est deus · Licet enim nemo bonus sit nisi deus · vt veritas ait Luce · xviij · Quod verum est essencialiter · participatiue tamen boni dicuntur homines inquantum ei qui bonus est essencialiter se adiungunt . B. ¶ Nunc videndum est qui fructus eos qui p sua mala elongationem se malos efficiunt consequant et sit quinq ¶ Primus eorum fructus consistit in dei et omnium creaturarum inimicicia et offensione · secundus in dei et anime separatione · tercius in ineuitabili pene obligatione · quartus in dei et omnium maledictione · quintus in eterna damnatione · Hos fructus tanquam malos male arbores de se generant miseri peccatores ¶ De quibus dicit Gregorius · Eant nunc miseri et delectationum suarum desiderii a compleant · in sui dampnatione sensuti sunt · quia mortem male viuendo amauerunt · Transitoria autem labore affligantur · electi vt a prauitate flagella corrigant quos paterna pietas ad hereditatem seruat · Nos fructus per ordinem prosequamur · vt miseri peccatores videant que mala eis maneant · et quibus penis adducantur ¶ Primus ergo fructus peccatum consistit in dei et omnium creaturarum inimicicia et offensione Deus enim merito offenditur cui propter rem vilissimam contemnitur · et turpissima res eligit a diligit plusquam ipe · Hic Deut · vi · Ne offendas dnm q abhominatio est dni dei tui · De inimicicia dicitur

Ysaye.lxiii. In dilectione eī sua ipse redemit eos. et portauit eos cunctis diebus seculi. Ipsi aūt ad iracundiam prouocauerūt eum et afflixerūt spm̄ eius. et uersus ē eis in inimicū. Itē Jheremie.xx. de fraci ferre non fustinēs. Et. Et licet deus in seipso semper qui etus offensionibus nō turbetur. nec doloribus crucietur. miro tamen modo ex peccatis nīis in tā tum offenditur. vt iam que ex crudelissimis offēsis hoīes cruciati fācere cōsueuerūt. clamare eiulare. complosas manus in altū leuare. querelas gramissimas pnūciare. ad irā maximā inflāmari. viribꝫ destitui vel examinari. que omnia deū ex peccatis nostris offensū facere legimus ex scriptura. Nam de pmo dicit in ps̄. Laboraui clamans rauce facte sūt fauces mee Itē Ysa.xlii. Vociferabit dns et clamabit sup inimicos suos cōfortabit. Tacui semper silui patiēs. fui sicut parturiēs loquar. Secūdo homines in magnis offensis cōsueuerūt eiulare. Sic et deus ex peccatis nostris offensus eiulare dicit. Dīme Michee pmo Plangā et eulabo. vadam spoliatus et nudus. Dīme est qꝫ in passione cū clamore valido plorasse dicitur. nō tamen ex pena quā libenter fugiebat. sed cū esset passio eius copiosissima qꝫ tam paucis profuit ad salutem. Vnde beatus Paulꝰ apostolus ad Hebreos sexto. Jhesus cum clamore valido et lacrimis offerēs exauditus est pꝓ sua reuerentia. Tercio homines graviter offensi in suo dolore complosas manus consueuerūt in altū leuare. Sic Ezechielis. xxi. de deo legitur vbi dicitur. Ecce complosi manus meas super auaricia tua quam fecisti. et super sanguinem qui effusus est in medio tui. Nō to dicitur deus querelas grauissimas pnunciare sicut homines offēsi. sicut dr Job.xix. Vsquequo affligitis animam meam. atteritis me et non erubescitis opprimētes me. Ecce clamabo vim patiens et nemo exaudiet. Dīme Malachie. ii. Si affliget homo deum suum vos cōfligitis me. et dicitis In quo confligimus te. Et respōdit Vos maledicti estis. et vos configitis me gens tota. Quinto deus dicit sicut homines offensi ad iram maximam inflāmari. adeo vt in plurisq scripture locis furere dicat. Dīme Ysaye.xxx. Ardēs est furor eius et grauis ad portandum et labia eius plena indignatione. et lingua eius quasi ignis deuorans et spiritus eius velut torrens inundans. Licet enim deus furorem in presenti tempore expectans pmitentiam totum non dicatur effundere sed stillare. tamen hec eadem stilla misericordia est permixta. De qua stilla dicitur secundi Paralippomenon tricesimoquarto. Stillabit furor meus super locum istum. et non extinguetur. Nō etiam eius furor misericordia sit permixtus dicitur Habacuc tercio. Cum iratus fueris misericordie recordaberis. De quo etiam loquitur Psalmista dicens. Deus repulisti nos et destruxisti nos. iratus es et misertus es nobis.

Item Tob. iij. Cum iratus fueris misericordiam facies. Qđ si hec stille furoris sui tā intolerabiles nunc videntur quomodo sustinebitur totus furor? Dicente Job xxxvi. Cuz vix paruam stillā sermonum eius audierimus. quis poterit tonitruum magnitudinis eius itueri? Sexto homines minimis turbati quandoq deficiunt. et destituti viribus quasi exaīes fiunt. Sic dominus dicit per Ihr̄emiam Defeci ferre non sustinēs

E. Sz dicēz aliqs. Cur tam grauiter offenditur deus peccatis. Respondetur q tam grauiter peccata nostra accipit propt̄ tria. scilicet propter sui confusionem. maximā dampni illationēz. et omnium operum suorū frustrationem. Ex hys enim tribus consueuerunt homines profunde turbari. Prima causa profunde offensionis dei est suā confusio. Que autem confusio maior poterit deo exhiberi q̄ q fedam rem videlicz peccatum eligimus et diligimus plusq̄ euz? Propter qđ improperat nobis Ysaie. xl. Cui assimilastis me et adequastis dicit dominꝰ

D. Secunda causa tam profunde offensionis est maxima dampni illatio. scz perditio aīme quā cariorē oībus mūdi diuitys imo corpore suo habuit. quia ōnium bonorum suorum que ī cēlo et in terra possidet thesaurus dicitur aīa rationalis. Vnde Bern. talem facit silogismum. Domine vbi est thezaurus tuus ibi est et cor tuum. Quia ergo cor tuum ē in nobis. ergo thezaurus tuus sumus. Ex hys ergo causis deus tā grauiter offenditur ex peccato. Qđ si quis insane mētis has causas reputat esse paruas. audiat qđ dicitur Ysaie. vn. Nūquid paruum est vobis molestos esse hominibus. quia molesti estis et deo meo? Ac si dicat. si reputatis magnum q̄ molesti estis hominibꝰ quanto maius ēputandum est si molesti estis deo. Deo vero tam ḡuiter offenso omnis creatura cōpatitur. et penam expetit et vlciscī desiderat creatorem. Vnde Sapientie. xvi. Creatura tibi factori deseruiens excandescit in tormentum aduersus iniustos. Idem. v. Armabit creaturam ad vltionez inimicorum. Vnde est q̄ tum omnis creatura creata sit ad seruiendum nobis. eadem iam nos persequitur ad creatoris sui iniuriam vlciscendum. Non solum autem dominꝰ querelis peccata odiuit seo opere et vtilissimis percussionibus ab inicio punuit. vt patet ī angelis apostatis. ī primis parentibꝰ. in diluuio. ī dathan et abiron. in centum octoginta quinq̄ milibus regis assiriorum obsidentibus ezechiam in ihrusalem. Tercia causa est omnium operū suorum frustratio. tam eoruz que secundum diuinitatem q̄ eorum que secundum humanitatez operatus est. De quibus duobus operum generibus frustratis dicitur per Ysaiam. Frustra laboraui sine licet in primo opere. et vane fortitudinez meā dedi. q̄tū ad scz

F. Scdꝰ fr̄ūs pccōr̄ dīsistit ī ꝑpiꝰ anime a deo sepatiōe cū em

fui gratia in sacramento baptismatis dignetur sibi animas despōsare · ipso dicente Ozee · ij · Sponsabo te michi in fide · nūq̄ recedit ab anima donec ipa per liberū arbitrium inclinans se ad peccandū primo recesserit Sic em̄ dicit dñs Apocal · i. Ego sū primus & nouissimus · primꝰ amorē imitiando et nouissimus amorē finiendo. Quomō autem anima ex eo qꝺ consentit in peccatū deū derelinquit taliter est videndū Dicit em̄ Thomas qꝺ in quolibet peccato mortali duo sunt sz auersio ab incōmutabili bono quod ē deus · & conuersio ad cōmutabile bonum qꝺ ē creatura · que duo tāta hñt contrarietatē adinuicem vt nullatenus sibi cōpatiantur · dicente dño Nemo potest duobus dominis seruire Et ideo cum voluntarie p liberū arbitrium hō se inclinat ad cōmutabile bonuz peccat mortaliter · & sic anima deū derelinquit · qui cum in se omne bonuz cōtineat derelinquit p cōsequēs omne bonū Quod quātū malum in se ōtineat domin⁹ insinuat Jhē · ij · dicēns Scito et vide qꝺ malū et amaruz ē dereliquisse dñm deum tuū Que duo absolute ponūtur sine subiecto determinato ad hoc vel ad illud · vt p hoc detur intelligi qꝺ illud malum ad oia mala et illud amarum ad amara ōia se extendat De quo malo ad huc apertiꝰ dicit · in. Regū Quia dereliquerunt dominum deū suū et coluerunt et adorauerūt deos alienos · idcirco induxit dñs super eos malum Item Deutēo · xxxij Congregabo super eos mala De secundo vero sz amaro qꝺ omne amarum in se continet dicit Ysai · xxxviij · Ecce in pace amaritudo mea amarissima Ac si dicat In bono cōmutabili otempto vero bono quesiui pacē et ecce inueni amaritudinem amarissimaz Item Deutēonomij · xxxij · Fel draconum vinū eorū et venenū aspidum insanabile Unde iob · xx · Cum dulce fuerit in ore eius malū abscōdit sub lingua sua · & pamis eius in vtero illius conuertetur in fel aspidum intrinsecus .B. Vt aūt hec mala que ex dei relictione euenīunt peccanti in sūma redigantur · sciendū qꝺ hec tria mala confluunt sz qꝺ nulla bona eorum acceptantur · nulla mala dissimulantur · bōis ōmibus spoliantur De primo Ysaie · i · Ne offeratis vltra sacrificiū frustra · incēsum abhominatio est michi de · ij Josue · xxiij · Nec ignoscit deꝰ sceleribus nostris . De ambobus dicit Bernar · Deꝰ iusto sed occulto suo iudicio reprobor uz nec deluit mala nec acceptat bona De tertio Treñ · i · Manum suā misit hostis ad ōnia desiderabilia eius In hac tamen diuisione dei & anime alij plus et minus et propius et longius recedunt a domino · Quod insinuat Augustinus dicens Anima q̄ peccat a deo se diuidit Que si peccata continuauerit a deo lōge recedit · iuxta illud Psalmiste Longe a peccatoribus salus Sed si eum post peccatū prosperitas sequatur · et nulla disciplina nulla increpatio reuocat a diuisione

quam inter se et deum fecit etiaz libellu repudiu accipit · vt ad virum scilicz deum quem dereliquit redire non valeat. a faciat mala que vult · dicetq deus ei illud E ze·xvi· Recessit zelus meus a te iam non irascar tibi · D Tercius fructus mali arboris cõsistit in ineuitabili pene obligatione Nunq enim deus culpe dimittit sine de core iusticie · Et hoc est quod dicit Job·xx· Luet omia que fecit · Jer·lx· Verebar omnia opera mea sciens q non parceres delinquenti Quod exponens Gre·dicit · Delinquenti dominꝰ nequaq pcit. quia delictu sine vltione non deserit. Aut e mipse homo hic pmitẽs i se punit· aut hic deus iudicans cum homine percutit · Nequaq igitur peccato parcitur· q nullatenus sine vindicta laxatur · Sic Dauid · n· Re·xii· legitur q post confessiõez audire meruit · Dominus deus transtulit peccatum tuum· et mꝛtis post cruciatibus afflictus reatum culpe quã perpetrauerat absoluit Sic nos salutis vnda a culpa primi parentis absoluimur. ꝫ tamen ob reatum eiusdez culpe luendum absoluti adhuc corporalẽ obimꝰ · Sicq patet q delicta nostra siue per nos siue per semzipsum deus puniat etiam cuz relaxat Sed dicit ingratus Quid ergo proderit nobis dei misericordia si sic omnia puniuntur? Sic enim videtur otiosa et penitus michil cõferre · cuius contrarium tota die predicatur nobis in ambone Sic enim dicitur in Ezechiele · Quacuq hora peccator ingemuerit ois peccatorum suorum non recordabor amplius dixi stulte

J In peccato mortli duo sũt· auersio a bono mcõmutabili qđ est deus· et conuersio ad bonum commutabile quod est creatura Et quia bonum quod contempmitur est eternum · ideo pro illa auersione et illius bom offensione debetur contemptori pena eterna. quia nõ solum deuz contemp sit· sed bono commutabili nequiter adhesit · quod videlicet bonuz quia est temporale debetur ei pena temporalis · Cuz ergo dicitur Quacumq hora peccator ingemuerit aẽ · et quicquid de similibus dicitur intelligendum est q ex hoc gemitu deus misericordia motus dimittat offensam siue cõtemptum in se commissuz · qđ ad penam eternam obligabat · Qa aute autem anime derelicte pro eo q bono commutabili adhesit debetur pena transitoria · a commensurata peccatis illis viz que in bono cõmutabili sunt cõmissa Quod per simile ostendi poterit euidenter · Alicuius honesti filiꝰ sub silentio egreditur domum suam volẽs nequiter agere · occurrit alꝰ et vulnerat sic egressum ex quo accidit vt et vulnerat sibi ferat et prꝰ offensam incurrat · Veniunt amici pro filio ad patrẽ interpellantes a iram patris placantes · a filium gratie patris reformant · Et licet cõmotio sit parata · michilominꝰ tamẽ adhuc filius sẽtit vulneꝛa i seipso· ad quorũ sanatiõem sectiões et vstiones et

alie medicinales ferri incisiones
& similia requirit Hic Ecclesi. nn.
De appiciatu peccatorū noli eē sine
metu nec adicias peccm̄ sup peccm̄.
et ne dicas miseratio dei magna
est. multitudinis peccatorū meo
rum miserebitur Quia nūq̄ pec
catum dimittitur sine pena omē
surata. iuxta illud deutēo. xxv
Pro mensura peccati erit modus
plagarum Item Apoc. xviij.
Quantū i deliciis fuit tātū date
illi de tormentis Sed adhuc in cor
de suo pergit insipiens & dicit Qui
q̄ penitendo confitendo satisfac
tionē ad arbitrium cōfessoris no
bis impositam soluendo deo satis
facim⁹. credim⁹ & speramus q̄
omnia peccata nostra nobis a deo
remissa sunt multa . L.
Ad hoc ego respōdeo q̄ si nos cō
fessores adeo essemus intelligibles
vt corda penitentium penetrare
possemus. & peccata vrā singula
et omnia in numero et pondere
& mensura sicut coram deo sunt cō
missa sciremus modo debito esti
mare. et cū hoc vos essetis tā flex
ibiles vt omnē satisfactionem vo
bis impositā fideli vel leta deuoti
one et libēti animo sustinere tis.
spes eēt q̄ peracta tali penitentia
peccata oīa tolleretur. sed propter
temporis brevitatez. peccatorum
multiplicitatez. vestrāq̄ pusillani
mitatē non audemus imponē q̄s
cognoscimus imponendū Hec o
mnia considerantes qualēcumq̄ sa
tisfactionem quā ex certa scientia
scim⁹ peccato nullatenus rndē vo
bis iungim⁹. hoc attēdētes vt q̄s
nos minus imponimus deus qui
ē iustus ponderator plenā habēs
noticiā oīm̄ peccatorū supleat.
vel hic castigando vel i purgato
rio puniēdo vsq̄ quo sibi de pec
catis nouerit esse satisfactū Qui
tus fructus peccatorum tāq̄ fruc
tus malarū arborū consistit i dei
maledictione Cum enim ipsi pec
catores et omnia opera eorum ab
hominabilia sunt apud deum. nec
aliquod eorum a domino acceptē
dicente domino p Ysayam. Volo
causta vestra et sacrificia non ac
cipiam manus enim vestre plene
sunt sanguine. ideo ipsi cū omni
bus eorum operibus maledictioni
bus domini subiacebunt Dine p
mo Regū. xxvi. ex psona dei dici
tur Maledicti sunt in conspectu
dei q̄ eiecerunt me hodie Itē Tho
bie. xiij. Maledicti erunt qui cō
tempserūt te . Q. Quid
autē hec maledictio conferat vel
quo tendat. Sciendum q̄ tres ma
ledictiones super eos confluunt
in quibus omnium maledictionū
genera includuntur Sunt enim
maledicti in opatis participatis
et speratis Primo dico sūt ma
ledicti in opatis. i. in ōmibus operi
bus eorum q̄ ex se et p se operan
tur. etiā si sint de genere bonorū
vt nequaq̄ eis ad meritorū fru
ctificationē. peccatorū remissionē.
celi seu regni celorum introducti
onem. virtutum acquisitionem
proficiant vllo mō Dine ex perso
na dei dicitur Job. v. Vidi stultum
firma radice et maledixi pulchri
tudini eius statim Item Ecclesias
tici. xxi. Cum maledicit impius
dyabolum. maledicit ipse aiam

suam Ac si dicat Cum impius faciat aliquod opus quod ex se eet virtuosum et meritoriuz in quo diabolus dicit maledici· in hoc ipse maledicit aiam suam que se diabolo consociauit Et hoc est qđ a pertius dicitur Mala·n· Si nolueritis audire· et nolueritis ponere super cor vt detis gloriam nomini meo ayt dominꝰ· inttaz in vobis egestatem. et maledicam benedictiombus vestris· V Secundo maledicuntur in operibus participatis· Homo enim qui est in statu merendi participat dei ommũ qꝫ sanctoruz ac vniuersalis ecclesie merita· dicẽte domino Johannis· nn· Alii laborauerunt et vos in labores eorum introistis Hys ommibus ex maledictiombus dei sunt excluſi· Hinc Deutẽ· xxviii Si audire nolueritis apprehendẽt vos iste omnes maledictiones· Maledictus eris in ciuitate· maledictus eris in agro· maledictuz horreuz tuum· maledicte reliquie tue· maledictus fructus ventris tui V Tercio maledicuntur in bonis speratis· quod est regnuz celorum· vt illud nullatenus consequantur· Hinc Deu· vt supra dicitur· Maledictus eris egrediẽs et ingrediens· Ac si diceret· Maledicta erit aia cuz a corpore egreditur· et maledicta erit cuz ingreditur· hoc est ingredi desiderat in regnuz dei· Maledicitur ergo nõ vt ingrediatur· sed vt cupiens ingredi excludatur Domino autem maledicente· maledicit eis etiam oĩs creatura. vt tales dicere possint illud Jere· xv· Ve michi mater mea· vt quid me genuisti virum rixe virum discordie in vniuersa terra cẽ· vsqꝫ ad illud Omnes maledicunt michi ·N· Quintus fructus peccatorum est eterna dampnatio· quod i verbo prius proposito euidenter innuitur cum dicitur· Omnis arbor qꝫ non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur· Hinc ẽ qꝫ reprobis dicetur in iudicio· Ite maledicti in ignem eternum· Quod si aliquis ex hys ommibus permotus desiderat hec mala pessima declinare· ad hec dei pietas mimia nobis cõdescẽdens clamat quid facere debeamꝰ· dicens nobis illud Ecclesiastici· xxix· Vimum pro magno placeat tibi· Hoc est minima satisfactio pistis magnis malis· Hec autem minima in hoc consistunt vt cõmissa peniteamus· similia in posterum caueamus· deum et proximuz diligamus· que non dicuntur minima virtutis vigore sed ex parvo labore· Quid enim facilius est qꝫ dolere de taz magnis preofundis dampnis que ex peccatis incurrimus? Dolet homo de cuiuslibz rei amissione· et non potest dolere de anime et corporis perditione· An ne facile est vt peccata caueamꝰ que multum habent laboris et fatigationis? dicente domino Jeremie nono V Vt inique ageret labo rauerunt· An non facile erit vt deum diligamus· qui nobis tam infinita beneficia contulit· et ad huc maiora conferenda promissis fortissimis se constrinxit· cum omnis beneficus a suo bifactore

facillime diligatur. Si ergo hec tria fecerimus cōsiliabitur nobis in integrū deus. dicetq; nobis illud Jeremie. xlv. dicēs Jam placatus sū super malo quod cogitaui vt facerem tibi Et hec sūt certissima signa et euidentia testimonia remissionis peccatorum. De quibus dicit Johannes in sua canonica. Tria sunt que testimoniū dant in terra. aqua sanguis et spiritus. per aquaz peccatorū contritionem. per sanguinem eorum resistentiam et cessationēz. per spiritum dilectionem volens intelligi. Vnde Bernar. A sāguine aque et spiritu testimonium habere est. si cōtines a peccatis. si dignos penitētie agis fructus. si facis opera vite scilicet per dilectionem.

Sermo. lxxxviij. Sermo. ij. vñ supra De septem proprietatibus mali arboris mistice.

Sicut malus inter ligna siluarū sic dilectus meus inter filios Can. ij. dicit Marci. viij. Homines sicut arbores video dicit Ber. Homines sicut arbores vidit. Nec itaq; arbor siue ad austrum. siue ad aquilonem ceciderit ibi erit Auster calor et lenitas in sacra scriptura solent habere significationem. sed ab aquilone pandetur omne malum. Nec ergo arbor excidit in mortem quocumq; ceciderit ibi erit. Quia ibi iudicabit te deus vbi te inuenerit. et ibi eris immutabiliter et irrevocabiliter.

Videat ergo homo arbor quo casura sit. quia postq; ceciderit non adiciet vt resurgat Si autem scire volueris qua parte casura sis ramos tuos attende Naz vbi maior copia ramorum et ponderosior est inde casuram non dubites. si tamen tunc fuerit excisa Nam vero eius nostra sunt desideria. quibus ad austrum extendimur si spiritualia fuerint. si carnalia ad aquilonem Vnde Eccē. xi. Si ceciderit ad austrum aut ad aquilonez ibi erit. Dicit Bernar. Cur dimissis nobilioribus arboribus mediocritas huius arboris adducta est in medium ad ferendum pomum. nisi quia eius virtutes ex vsu pre ceteris cognoscimus. et vt ex proprietatibus illius electorum dei et dilectorum dignitas et gratie explicentur. Licet enim sint multis nobilioribus arboribz commendati. vt est illud Ps. Justus vt palma florebit ac. Et illud Eccī. xxiv. Sicut oliua pullulās et cipressus ac Vas tamen arbores in instanti expositione nō assumimus ne ignotum per ignotius exponamus. sed cognitam arborem adduximus vt per eius noticiam ad electorum noticiam facilius veniamus. P. Expedita ergo vna arbore mala cuz fructibus suis malis. p quam reprobos diximus designari. nunc de dilectis dei sb nomine bone arboris mali scz. et eius fructibus quod dns dederit prosequamur. De hac arbore dicitur in libro de plantis. q; malus est arbor pomifera ligno solida cortice robusta

frōdiū densitate vmbrosa · florū
vālētate decora · fructuū suauita
te iocūda · visui a gustui gr̄iosa · i
diūꝝ medicinis efficax a vtuosa.
duplicē naturā habēs. scz ex rudi
bꝰco et furculo supducto. Ex q̄
bus oibz arborem istā sub septez
pprietatibꝰ exponem⁹ Est em̄ ar
bor i radice pfūdata · in stipite so
lidata. i cortice deformata. furcu
lo trāsplantata · ramis dilatata ·
foliis densata · floribus decorata ·
fructibꝰ onustata . per quas pro
prietates electi dei congrua simi
litudine malo comparantur

Q Primo ꝓpter radicis pro
funditatem · eo ꝙ radix habet ea
Est em̄ occulta · arbori dat vitā ·
et arborez portat. Sic radix pre
destinationis est occulta · Vnde
Eccī. ix · Nescit homo vtrū amore
vl odio dignus sit Secundo ra
dix dat vitam arbori Ezech · xvi ·
Transiens per te vidi te cōculca
tam in sanguine tuo · et dixi tibi
viue · a multiplicatam quasi ger
mē agri dedi te · a grādis effecta
es et ingressa es. et peruenisti ad
mundū muliebrez Et ecce tēpus
tuum tempus amantiū Tercio
radix arborem portat Vñ · Aplūs
ad Roma · xi · Non tu portas ra
dicem sed radix portat te · Sicut
enim malus in profundum mer
git radicem suam · sic radix elec
torum que est diuina predestina
tio in profundo eternitatis est im
mersa Et hoc est qđ Ihre · secun
do dicitur electis · In caritate p
petua dilexi te ideo attraxi te mi
serans Cui consonat Apostolus
Ephese . i. Qui elegit nos ante
mūdi constitutionem vt essem⁹
sancti a immaculati in caritate ·
Cur autem hoc fecerit subiungit
causam dicens · Qui predestina
uit nos in adoptionem filiorū ꝑm
propositum voluntatis sue · Ac si
diceret · Non est dare aliam huiꝰ
ineffabilis gratie cām nisi propo
situm voluntatis sue Ac si dicat.
hoc est quia voluit Vnde ps · Ipse
uum me fecit quoniā voluit me ·
Et iterum · Nō enim i gladio suo
possederunt terram a ē · vsque ad
illud · quoniam cōplacuisti in eis
Quod ad huc aptius Ezechielis ·
xvi · inuitur vbi dicitur · Transi
ens per te · vidi te conculcatam
in sanguine tuo · a dixi tibi viue
Et multiplicatam quasi germen
agri dedi te · et grandis effecta
es et ingressa es · et peruenisti vs
que ad mundum muliebrem · Et
ecce tempus tuum tempus amā
tium · Hoc totum de predestinatio
ne accipitur · Nam vt ayt Gre ·
videre idem est qđ eligere · Nō
autez dicit · viue · nō aliud sonat
nisi quia diligo te · In amore em̄
datur nobis vita · In hac vul
ti materia qua misericorditer pre
uenti fumus dulciter ludit Aug⁹
dicens anime sue · Certe audisti ab
initio mundi vsq̄ ad hunc diem q̄
multe generationes hominum tran
sierunt . qui omēs sine cognitione
dei in interitum sempiternū dilap
si sunt · Omnibus illis amator tuꝰ
ꝑtulit te · Et tu q̄re putas ꝑlata
es illis Nūq̄d fortior nūq̄d sapiēti
or ill fuisti ? Neq̄q̄ · qr mihil ad huc
extitisti a tamē tu sola ꝓbꝰ illis
assūpta es Et q̄re hoc i te factum

sit nullam preter gratuitā salua toris tui caritatem causā poteris inuenire. Vnde sicut radix arbori ministrat fomētum vite p fructū quez mittit fursū. sic radix diuine prede stinationis fouz et nutrit arbores electorum fluēs in eos esse gratuitum. qs radicitus trahūt a preuemente et eterna dei caritate. Vnde Apostolus ad Romanos xj. Non tu radicem portas sed radix portat te. Qs aptius dicit dominus Johā. xv. Nō vos me elegistis sed ego elegi vos. Hec est illa caritas de qua dicitur ad Ephe. In caritate radicati. Secūdo p malum ouementer electi designātur pter duraz stipitis soliditatē. q a sicut malus in stipite suo habet duriciam et fortitudinē vt sit difficil ad secādū sic electi fortes fūt vt non facile cedant malo. Vnde ij. Para. xvi. Dabit dns fortitudinē hys qui perfecto corde credūt in eum. H. Hec autē fortitudo triplici genere exercet. scz in peccatorū resistētia. aduersorum sufferentia. in bonorum operū efficientia. Ex quibus tribus fit vna fortitudo supra modum maxima. Qui enim vitys et peccatis impugantibz non superatur. tēptationibus non lassat. difficilibz et arduis operibus nō fatigat. merito fortissimus prestatur. De primo dicitur Sapiē. x. Certamē forte dedit illi vt vinceret. Et illud Apostoli ad Hebre. Fortes facti sunt in bello. de. ij. potest sui ille Neemi. i. Gaudiuz domini est fortitudo vestra Gaudet enim dominus cum nullis aduersitatib z frangimur. nec vllis temptationibus superamur. De tercio dicitur Ysa. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem. assumēt pēnas vt aquile. current et non laborabunt. laborabunt enim a nō deficient. Vnde de eisdem dicitur Prouerbiorum. xiij. Vbi apparent plurime segetes ibi manifesta fortitudo bouis. Quia vt ibidem dicitur Mali? fortium diuitias parant. Qui igitur in hys ē bus viriliter agit videlicet in malorum reluctatione. aduersorum tribulatione. arduorum operatiōe merito fortissimus iudicatur. et arbori malo in stipite assimilatur. S. Tercio electi dei et deo dilecti malo assimilātur in corticis deformitate. Quid per corticem nisi electorum exterior conuersatio designatur. In qua q̄to digniores a factiores sunt interius. tanto deformiores et contēptibiliores apparent exterius. Que duo prefigurata conuenienter legimus in tabernaculo domini. quod interius fuit auro purissio decoratum. exterius vero capti mis pellibus deformatū. Cui consonat sponsa ipsa in Can. cum dicit. Nigra sum sed formosa. Nig exteriori deformitate. sed formosa spirituali speciositate. De quibus electis adhuc dicit Job. xij. Lampas contempta apud cogitationes diuitum. Cum enim dicit lampas insinuat claritatem interiorem. cum autem addit contempta dicit exteriorem contēptibilitatem. Hec duo de se loquitur Paulus prima Corinthe. iij.

cūm dicit. Vos nobiles nos aūt ignobiles. vsq; in hanc horam esurimus et sitimus. nudi sumus et colaphis cedimur et instabiles sumus aē. vsq; tāq; purgamenta huius mundi facti sumus et ōnium peripsima vsq; adhuc. Et hoc de exteriori deformitate Ceterum de interiori claritate non lōge post subiungit. Rogo vos imitatores mei estote sicut et ego christi. Quod totum exponens Bernardus dicit. Quod deformus ē Pauli speciosius ē omni ornatu extrinseco. omni etiam cultu regio. a nō compabitur ei quelibz pulchritudo cāmis. Ita ne paulū de presentia corporis estimamus. et tamq; deformē cōtemptim9. quia cernimus afflictum fame et siti in frigore et nuditate. Nonne ipse est ille qui rapitur in paradisum. qui vnū alterum q; peram bulans vsque ad tercium sita puritate penetrauit celum Quē etsi deformē inhabitantem corpusculum tamen pulchritudo celestis. angelica sublimitas. claritas diuina nō repulit. Sed que causa est q; electi dei tam despicabiles foris appārēt et deformes. cum intrīn ecus sint tam decori? Cui respondet sponsa in Cant. quia decolorauit me sōl id est xpūs deus noster. Cum em̄ omnē diligentiā ad interiorem suum hominē qui ad similitudinem dei factus est reformandum intus trahant. ideo necesse est vt negligant exteriorem. Quia vt ayt Iob Nemo est qui valeat vtrunq; a manū mittere possit in ambobus. scilicet ad intendendum vtriq; cultui. aides interius occupati manent exterius deformes Quod autem interius continue occupentur ostendit beatus Bernardus dicens. Omnis cura sanctorum spreto ornatu cultuq; exterioris hominis ōmi se diligentia prebet a occupat ad excolendum et occupandum interiorem hominem qui ad ymaginem dei factus est. Certi enim sunt de o michil posse acceptius esse ymagine sua. si pprio fuerit restituta decori Et ideo toti interius occupati. toti exterius negliguntur. Nemo enim vt ayt dominus potest duobus dominis seruire. Sed quid de hominibus dicim9. cum hanc deformitatem ille in se fuisse perit. qui sol9 speciosus forma pre filijs hominum dict9 est? De cuius deformitate dicit ysaie quīq;gesimō tercio. Nō est ei species neq; decor. sed vidim9 eum despectum et nouissimum virorum. virum dolorum et scientem infirmitatem. Et nos reputauimus eum quasi leprosum et percussum a deo et humiliatum. De eius autem decore non longe post subiungit Generationez eius quis enarrabit de quibus ambobus dicit beatus Bernardus. O nouissimum et altissimum. o humilem et sublimez. o obprobrium hominum et gloriam angelorum. Nemo illo sublimior nemo humilior.

T. Quarto malus furculo transplātatur. cuius virtute stipitis ignobilitas in nobilitatem furculi transplantatur. Et ecce res mira. q; paruus magnuz. in

firmus fortem tam efficaciter fu perat. Non enim truncus furculū sed furculus truncum superat. & sic vincit infirmior fortiorez Quā proprietatem cristus proprissi me in se continet. Cum enim se cundum stipitem prime propagi nis. secundum quam vt ait Apo stolus ad Ephesios secundo Om nes natura eramꝰ filij ire siue val de ignobiles. deus noster tamē nobilis furculus se trāsmutauit in nos. cuius virtute ab esse nō stro ignobili in esse suum nobile et diuinum trāsmutamur. dicen te Apostolo vt supra. Cuz essemꝰ mortui peccatis vniuificauit nos cristo cuius gratia saluati estis. Hic Ieremie decimo septimo Be atus vir qui confidit in dom no et erit dñs vsq; & erit tanq; lignum qđ plantatum est secus riuos aqua rum. Et merito beatus quia ex hac transplantatiōe homines di cuntur dñi dicente Psalmista. Ego dixi dñi estis. V. Quinto malus ramorum multi tudine dilatatur. Sic electi dei p ramos virtutum necessario dila tantur de quibus dicitur Ezechi elis tricesimo sexto Montes isra hel ramos vestros expandite ger minate. hoc est virtutum germi na multiplicate. Videmus autez q; in malo quidam rami sursum erigūtur. alij a latere tenduntꝰ alij intra se inflectuntur. Sic per omnem modum est in electis. Nam rami virtutum alij sursuz ad deum eriguntur vt virtutes theologice. scilicet fides spes et caritas Alij a latere ad proximos extenduntur. vt est pax misericordia congratulatio et compa ssio et si que sunt similes. Alij in tra se inflectuntur quarum vsus et exercitia solum intra nos acti tantur. sicut sunt cardinales vir tutes. scilicz temperantia. pru dentia. fortitudo. iustitia. similit castitas. humilitas. et si que sūt similes. Sicut igitur in arboribꝰ rami disponuntur sic virtutes in nobis ordinantur. Nam quedam sursum ad deū eleuantur. alie ad proximos deriuantur. alie vero i tra se curuantur X. Sex to malus habet multitudinez fo liorum. per que folia opera mēito ria designantur. vt videlicet ma lus que electos signat tot habe at folia quot electus opera meri toria ex se gignit Vnde ad commē dationez cuiuslibet electi dicitur in Ps. Folium eius non defluet. Ac si dicatur. Folium meritorie cogitationis. locutionis. operatio nis a quolibet electo factum nō iperpetuum euz nescit Vnde Pro uer. ix. Justi quasi virens foliuz germinabūt de quibꝰ foliis dici t Eze. xlvij. Dañ. iij. Apo. xxij. Erūt folia eius scz cuiuslibet elec i medicinā efficacissiaz Medicia i firmis aiabꝰ maxie cōgruēs sunt folia bonorū operū. De q̄ medici na dicitur Eccli. xviij. Ante lan guorem adhibe medicinā Ac si di cat Anteq; infirmeris bona op a multiplica Vnde de beato viro di citur Ihere. xvij. Erit folium eius s. cuiuslibet electi viride Que foli a bonoz opm tāto erūt viridiora q̄to opa nobiliora. & tanto erit

medicina efficacior. q̃to operatio bonorum operum multiplicior.

Q. Vt ergo ex hys solys medicinam animarum nostrarum efficacissimam exhibere valeamus tribus appendicys opera nostra faciamus. vt videlicet operemur frequenter sapienter et diligẽ

Primo operemur frequẽter bonum in bono continuantes. nũc bona opera mse ticordie exercẽdo. nunc corpora dei seruitio prosternendo. nunc spiritum interiorez spiritualibus affectiombus inflãmando. taliter hec continuãtes vt nũq̃ ad momẽtũ imemamur ociosi. Quod facẽ monemur Ecclesiastes. ix. vbi dicitur. Quodcumq; potest manus tua instanter operare. quia nec opus nec ratio erunt apud inferos quo tu properas. Vnde Ecclesiastes. xi. Ora ne semina semen tuum a vespere non cesset manus tua. quia erit merces operi tuo. Ac si dicat Quia singulis momentis mereari possumus talem fructum qui nõ deficit meternum. Vnde alias dicit Non te pretereat particula diei. Item Bernardus. Nunq̃ imemat seruum dei. non dico dies sed nec hora nisi in exercity labore vl proficiendi studio. vel experiendi dulcedine. vel fruendi gaudio

Secundo operemur sapienter sũmo studio hoc agentes ne bonum malo misceamus. vt bonis meliora preferamus. optima melioribz anteponamus. Nam de primo dicitur Leui. xxix. Non seres agrũ tuum diuerso semine. Quia vt a pt Aposto. Modicum fermẽtum totam massam corrumpit Sic de reliquis duobus membris studiosissime faciamus Tercio operemur diligenter. quod tunc facimus si diligenti conamine et sũmo studio nostra opera faciamus Nam studium et diligentia tam in bonis q̃ in malis plus mouent deum et plus estimat q̃ ipsa opera sine illis. Nam de studio et diligẽtia malorum operũ sepe legitur in Prophetis Visitabo vos super studys adinuentionum vestrarum. Et iterum Visitabo vos in indignatione propter malitiam studiorũ vestrorum. Per quod expresse innuit nobis q̃ plus deus exasperatur ex studys malorum q̃ ex operibus ipsis malis. Vnde ait Gregorius Citius delicta pumẽdo absoluuntur. que ex sola precipitatione committũtur q̃ que ex studio et diligentia aggrauantur. Sic econuerso studium et diligentia bonorum operum plus placat deum et placet. q̃ ipsa bõ opera Vnde Psalmista. Deus qui glorificatur in cõsilio sanctorum. Ob consilium non est aliud nisi studium et diligentia prenotata. De hoc studio ammonere nos voluit dominus cum diceret in Deutẽo no. Juste quod iustum est exequeris. Justum enim iuste exeq̃mur quando cum fideli diligentia facimus opus bonum. Hanc diligentiam approbat Aposto. cum dicit Malo quinq; verba loq̃ sensu meo q̃ decem milia siue intellectu. Vnde quidam sapiens dicit Non remunerato nominibus sed auerbys. id est non de bono facto sed

si bonum bene facimus meritum reportamus. ¶ Septimo malus suo tempore floribꝰ decoratur. qui flores secundū duplicem sensum duplex conferunt hominibus delectamentuꝫ. dant visui iocunditatem. olfactui vero suauitatem. Per hos flores interna deuotio designatur. de quibꝰ floribus dicit sponsa in Canticis. Hyemps transit imber abiit et recessit. flores apparuerunt. Vocans ibi flores internam deuotionem. propter spiritualem consolationem. qui post hyemem peccatorū et imbrem lacrimarum incipiūt apparere. de quibꝰ gloriatur spōsa iterum in Canticis dicēs. Lectulus noster floridus est. id est mentis deuotionibus adornatus. de quibus floribꝰ dicit beatus Bernardus. Gaudet celestis sponsus talibus adornamentis. et cordis thalamum frequēter ingreditur quod huiusmodi respersum floribus inuenitur. Vbi sue passionis gratiam et resurrectionis gloriā. suorū q̄ beneficiorum omnium q̄ generi humano p̄stitit immensā magnitudinem a inumerabilē multitudinem sedula inspicit deuotione versari. ibi profecto adest sedulꝰ. adest libens. Hi ergo flores iocundāt visum et afficiunt olfactum. quod contingit cum diuina inspiratio tangit mentem hominis. intellectum qui per visum accipitur illuminando. Hi ergo flores dicunt iocundare visum cum illuminat intellectum. a suauiter afficiunt olfactum cum inflammant affectum. Quam duplicem gratiam optabat nobis Moyses in deuteronomio. cum dicebat. Vtinam saperent et intelligerēt ac nouissima prouiderent. Vtinam videlicet saperent per inflammationem affectus. a intelligerent per illuminationem intellectus. Quas duas gratias. quia sunt de genere fructuum in sequenti sermone cū de fructibus tractabimus latius exponemus. Prestante domino nostro ihesu cristo

Sermo. lxxix

¶ Item sermo tercius vnde supra de sex fructibus electorum tangꝫ bonatus ac bonum in hac vita.

NOn est arbor bona que facit fructus malos Lu. vi dicit beatus Gregorius Cum in cordibus electorum dua et aspera predicantur dignum est vt consolatoria subiungantur. ne per dura et aspera territi dicant. durus est hic sermo quis potest eum audire Ideo per subiunctam consolationem solidentur. vt auditis consolationibus ad agendum viriliter animentur Sic filii israhel per exploratores terre sancte territi dixerunt Nequaq̄ ad hunc populum valemus ascendere. quia fortior nobis est. quibꝰ compati quasi locuste videmur. Quos vt exploratores animarēt ostenderunt eis fructus terre dicentes. Venimus ad terram ad quam misistis nos. que vere fluit lacte et melle. vt ex hys fructibꝰ noscī potest. Ex q̄bꝰ aiant dixerūt Ascēdamꝰ et possideamꝰ trā

quā potérimus obtínere Nume· xiij· Sic dominus cuz discipulos suos terruisset dicēs· Ecce astēdi mus iheroſolimam a filius hom mis tradetur ac statim subiunxit ꝺsolationē Et tertia die resurget Similiter cuz terruit discipulos dicens Trademim a pentibus et amicis q̄ morte ex vob̄ afficiēt· statim cōſolationem subiunxit dicens Sed capillus capitis vri nō peribit Sic aplus cum de se et discipulis suis dura et aspera p̄ dixisset dicens Quomam ꝓpt̄ te mortificamur tota die· estmiati sum⁹ sicut oues occisionis· statim subiunxit consolationē dicēs Sz im ommibus hys supamus ꝓpter eū qui dilexit nos Sic qui ex vi ta arta quam p̄misim⁹ terrentur fructus de quibus nūc dicem⁹ cō templētur· vt si secūdū Grego· delectat quod mulcet bibāt pri⁹ quod dolet· q̄ per poculum ama ritudis peruenit ad gaudia salu tis ℣ Sciendum tn̄ q̄ non ōnes electi per prescriptaz viam vem unt ad singulos fruct⁹ De quib⁹ seruato ordine nunc dicem⁹ Elec torū nāq; alij rapiuntur vt pue ri· alij cōpelluntur vt pauperes a castigati· alij vero per viam hic prescriptam perficiuntur Naz de primis dicit illud Sapiēn· Rap tus est ne malitia mutaret intel lectum illius· aut ne fictio decipe ret animam illius De secūdis ve ro dicitur ibidem In paucis vex ati in multis bene disponentur· De terczs vero q̄ prescriptā viā ābulāt ñ declinātes ad dextrā ne q̄ ad simistrā dicitur· Justoruz se mita quasi lux splendens crescit et proficit ad perfectum die· De quorum fructibus dicitur Bono rum laborum gloriosus est fruc tus· Expedito ergo in precedenti sermone de electorum qualitate· nunc dicēdum ē de fructuū v ber tate· vt ex cognitione fructuum prouocati per viam que ducit ad fructus feruentius inhiemus ℣ Sciendum est ergo q̄ duode cim fructus pullulāt ex predictis ar boribus electorum· quoruz sex in hac vita tanq̄ primitias pregus tamus· sex vero i futura vita tā q̄ de messe iam futura carpim⁹ et metemus in eternū· Quod pl rbre prefiguratum legimus in v na electissia arbore Apoca· xxij· vbi dicitur· Ostendit michi ange lus fluuium aque vue splēdiduz tanq̄ cristallum procedētē a sede dei et agni· ex vtraq; parte flumi nis lignum vite afferēs· xij· fru ctus· Quid per fluuium aque vi ue nisi presentis ecclesie fluxibili tas designatur? Qui d per lignū vite nisi quilibet electus accipit? Qui ex vtraq; parte fluminis cō unctim· xij· fructus accipit· vt videlicet ex vna parte sex presen tis temporis sex fructus· et ex a lia parte sciz futuri temporis sex fructus afferat quibus refcimur apud deum· Primi ergo sex fruc tus quos electi et dilecti dei perci piunt in hac vita consistunt i dei commansione defensione ēmune ratiōe dissimilatione cooperatiōe et spirituali consolatione·

C ℣ Quos per ordinem prose quentes· dicim⁹ q̄ prim⁹ fruct⁹

electorum dei consistit in dei cum eis continua commansione Nun qꝫ em̄ ad momentum separat se ab eis · Quod expresse eisdem electis promittitur in scriptura · Sic enim dicitur Genesis · Noli time re quia ego tecum sum. Vnde cū electis Apostolis predicerꝫ qꝫ ab eis esset corporaliter recessurus dixit Expedit vobis vt ego vadā Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos · Si autem abiero mittam eum ad vos · Et ite rum · Modicum et non videbitis me · vehemētissime sunt turbati · ideo statim subintulit consolationem dicens Matthei viesimo octauo · Ecce ego vobiscum sum vsqꝫ ad cōsummationeꝫ seculi Ac si dicat · turbationeꝫ eorum sustinere non valens · Nolite turbari neqꝫ de meo corpali recessu a vōbis nimium contristari . quia licet corpore vos relinquam in ascensione quando ad patrem redibo diuinitate tamen vobiscum sum in eternum Vnde a tempore baptismatis per cuius sacramentum incorporat sibi electos vsqꝫ in ēternum manꝫ cuꝫ eis · nisi per peccatum mortale ab eorum cordibus que inhabitat ꝓpter munda sunt expellatur · Sed nunquid deus sine cuius nutu non cadit foliuꝫ sit per terram virtute leuitate · vt ꝓ delictis habeat esse cuꝫ filijs hominum sine causa? Neqꝫ · sed profectum quem electi exinde accipiūt delitias suas vocat · iuxta illō Ieremie primo Gaudium domini est fortitudo vestra Ad hoc enim suam commansionem electis exhibet · vt vitam sui hominis sciꝫ cristi in eis transplantet perficiat transfiguꝫ · sicut dudum diximꝰ de furculo et malo qui ex virtute sui ignobilitatē stipitis in se mutat · Multomagis deus qui maior est et fortior nobis ignobilitatē nostre malitie vincere poterit et in esse suum nobile transplantare · Et quia vita hominis cristi in tria diuiditur · scilicet i operationem · passionem · et resurrectionem · ideo deus manēs cum electis vitam eorum in hec tria trā splantat · ita videlicet vt ex virtute sue operationis det eis operari efficaciter · et ex virtute sue passionis det eis pati virtualiter · et ex virtute sue resurrectionis det eis affici spiritualiter · Hec tria tamdiu continuans quousqꝫ homine conante et gratia adiuuante in electis perficit vitam suaꝫ · in tantam eos similitudinem protrahens · quanta possibilis ē a creatura. Hec est enim omnis cura sanctorum et conatus eorum vt ad eum redeant similitudīe a quo sola recesserunt dissimilitudine · Sicqꝫ operās in nobis facit nos operari · patiēs in nobis facit nos pati · resurgēs in nobis facit nos diuinitus afflari · vt ex eo efficaciter opantes fiducialiter possimꝰ dicere quod naturalis filius dixit Pater in me manēs ipse facit opera · Nam de eisdem operibus dicitur Ysaie · Omnia opera nostra in nobis operatus es domine Ipse enim dicit · Sine me michil ꝓtestis facere · Od enim sine deo facimus reputat peitꝰ ꝓ nō fcō

Quod etiam passiões nostras ip
se patitur i nobis inuiuitur i Ps.
vbi dicitur. Cum ipso sum in tri
bulatione. Expressius tamen in
actibus Apostō. vbi ad Saulum
dixisse legitur Saule saule q̄d me
persequeris? electorum persecu ti
ones vocans veraciter suas. Vñ
Gre. Deꝰ cotidie patitur omne
quod a reprobis electi eius lace
rantur. Et q̄uis corpus suum q̄s
est ecclesie caput inde se liberum
super ethera liberauit. reprobor̄ū
tamen vulnera adhuc per suum
quod deorsum retinet corpus se
tit Si enim caput nostruz tormē
ta nostra nou tangerz. nequaq̄
pro afflictis membris persecutori
suo de celo clamaret. Saule saule
quid me persequeris. Quod etiā
resurgat in nobis euide nter ostē
ditur in Ps. vbi dicitur. Exsur
rexi et adhuc tecum sum. Ac si
dicat ad quemlibet electum. Ex
surrexi simul pro ommibus. a in
virtute eiusdem resurrectiois ad
huc tecum resurgens cotidiē i tu
a sum deuotione et quorumlibet
electorum. Vnde Ber. Sunt qui
bus resurrexit dominus. cuz qui
bus pia dulcedine adhuc cōmo
ratur in terris qui in deuotion e
sunt tota die. flēt in orationibz.
et omnia i oauna et festiua sunt
eis vt per omnes dies illos conti
nuum alla dicatur. Et sic patet
quomodo deus nobiscum operaē
patitur et resurgit. E
Ex qmbus michilominus et ista
resultat vtilitas q̄ ex commansi
one dei predicta nostra tria. scz
operatio passio et resurrectio fiūt
nobis faciliora deo acceptabilioa
et in se nobiliora. Quod autem
sint faciliora. ex hoc patet q̄ no
strum q̄libet opus faciliꝰ a du
obus perficitur q̄ ab vno. Sic e
nim dicitur in Eccō. Melius est
duos esse simul q̄ vnum. Vnde ve
ritas in Euangelio omnia seruiti
a dei vocat iugum dicēs Mathe.
xi. Tollite iugum meum super
vos. eo q̄ ipse sit nobis in omni
bus operibus dei cōiugatus. Os
etiam deo sunt acceptabiliora ex
hoc patz q̄ nō vt ab homine ope
rante accipiuntur. sed vt a deo
cooperante. Et ideo nullatenꝰ pos
sunt esse non acepta. quia deo
non potest sua ipsius operatio di
splicere. a ideo opera nostra que
ex se non essent digna luce diei.
ex deo cooperante sunt meritori
a vite eterne. Quod etiam in seip
sis sint nobiliora patet ex predic
tis. Opera enim que deus operaē
et que deo sunt accepta apparēt
esse nobilia in seipsis. Vnde est
q̄ de ommibus predictis tribꝰ ex
persona dei singulis electis dicit
Ber. In vita mea cognosce pe
teris vitam tuam. vt sic ego an
te passionem nobilissime opera
bar. i passione amabilissime a vit
tuose patiebar. post passionem
glorioſissime resurgebam. ita a tu
in eisdem vestigijs meas non de
clinans ad dextram nec ad simi
stram. Quod si fecerimus erit vi
ta nostra q̄tum phas est dicere
simillima vite cristi. Et notandū
q̄ ex hoc primo fructu. scilicet o
mansionis dei omnes sequentes
fructꝰ pullulant. testāte domio

qui dicit Johañ. xv. Qui manet in me et ego in eo hic fert fructū multum. Quod considerans sapiens rogabat toto corde hanc dei commansionem postulans cuz dicebat. Da michi domine sedium tuarum assistricem sapientiaz vt mecū sit et mecum laboret. vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore. Huius fructus vtilitatem considerans Augs de deo ayt. Vbi queso poterit bene esse sine illo. aut vbi male potēit esse cuz illo? Cui simile dicit Bernardus. Domine da michi semper tribulari vt mecum sis et mecuz labores. quia melius est tecum tribulari ēp in huius mundi vanitatibus sine te infatuari. Vnde de Anthymio legitur. cp cuz duris fustibus esset cesus dicebat. Domine vbi eras? respondit. tecuz erā

F Secundus fructs quē electi dei et dilecti recipient consistit in omniū malorum defensiōe. vt nulla vnqp creatura nec in celo nec in terra manu dei eos ab ombus ptotegēte nocere valeat. vnde quantuz munous seuiat. di abolus insidietur. impediat caro. inuidus insaniat. malus odiat. hec omnia fiunt ad eorum exercitationem. nullatenus autez ad eorum perditionem. vnde in prima die conuersionis dicit electis suis deus illud Deutē. i. Scies hodie cp deus tuus transibit ante te ē ignis deuorans et consumens. q conterat et disperdat hostes tuos ante faciem tuam. Precepit enim velociter oi creature illud Psalmiste. Nolite tāgere christos meos. Hanc fidelem custodiam Ap's considerans dixit. Certus sum cp neqz principatus neqz potestates neqz altitudo neqz profundum. neqz vlla creatura alia poterit nos separare a caritate dei q est in cristo ihesu Quam sentētiaz Apostoli Bernardus omnibus electis applicat dicens Certi sum's et nos cum Apło. cp neqz mors. neqz vita a ē. Et subiungit. Sed attende quāta enumerauit. minime tamē adiciens. nec nosipsi. Nimirū hec est libertas qua nos cristus libertauit. vt nos nulla penitus creatura ab eo violēter auertere possit.

B Verum quia multe defensiōes negligēter et insufficienter exhibēt. ideo deus tribus verbis tancp tribus signis. scz pupille sinu et brachio ab ombus malis probat suam defensionem esse diligentissimam. securissimā et efficacissimā Quod enim defenditur vt pupilla dilligentissime. qd vero in sinu securissie. qd vero vt brachium ab omni malo efficacissime custoditur De primo dicitur Deutero. Custodit te dominus vt pupillaz Quam custodiam sibi Dauid exhiberi petit cum dixit. Custodi me vt pupillam oculi. De secunda vero custodia dicitur iterum Deutēonomn. Portauit te dominus quomodo nutrix solet portare infantulum in sinu suo De hac dicitur Osee. Ego quasi nutricius portabam eos brachijs meis et nescierunt cp curarem eos. Item Johannis decimo capitulo dō. Nemorapiet eos de manu

mea quia nemo potest eos rapere de manu patris mei. Quod etiam eius defensio sit efficacissima ostendit Ps. Dominus custodit te ab omni malo. Ideo quippe vt electi possit in domino fiducialiter gloriari dicentes. Misericordia eius preueniet me. et misericordia eius subsequet me Et misericordia eius circūdabit me. Quam quidem custodiaz cognouit Moises. cui cuz diceret dominꝰ. vade et introduc populū istū in terrā promissionis pro qua iurauī patribus eorum. Faciet em̄ mea presentia te. ait Moyses. Si nō ipse p̄cedis ne ducas nos de loco isto.

H. Huic autem gratie debemus deuotione triplici respondere. vt de eius ductione fiduciali ter p̄sumentes extra deū nichil penitus timeamus. omnem spez nostram in ipsum ponamus. a ō nem sollicitudinem in ipsum proiciamus. De primo hortatur nos dns Ysai. xlm. Noli timere qz redemi te et vocaui te nomine tuo. seruus meus es tu. Cum trāseris per aquas tecum ero. et flumina non operient te. et cum ambulaueris in ignem non combureris et flām a non ardebit in te. I. Hinc est q cum Petrus vidit ihm sum in litore et dixisset. domine si tu es iube me venire ad te sup aquas. cui cum respondisset dominus veni. cepit Petrus nichil timens super aquas ambulare Cū autem vidisset ventum validum timuit. et ideo timēs stati m mergit. qui nullatenꝰ mersus fuisset si nō prius diffidens timuisset De

secundo dicit Ecci. Respicite filii hominum a quito te quoniam nullus speravit in domino et confusus est. permansit in mandatis eius et derelictus est. Hinc Job Recordare obsecro quis vnq̄ innocens perit. aut quando recti deleti sunt? Cui cōsonat Ps. Iuuenior fui etenim senui et non vidi iustum derelictum Hinc Bernardus Quantumcumq̄ speranti in te tantum es sine dubio acceptaturus. a quatenus pedem fiducie in tuis domini porrexeris eatenus possidebis. De tercio dicitur in Ps. Jacta cogitatum tuum in domino. Item Mathei dicitur. Nolite sollicite esse dicentes. quid manducabimꝰ aut quid bibemꝰ. Hinc discipulis dixit Quando misi vos sine sacculo et sine pera nūquid aliquid defuit vobis? Respōderunt nobis. K. Tercio fructus bonorum nostrorum consistit in omnium bonorum copiosissima remuneratione. et omnium malorum benignissima dissimulatione. supra condignum bonum remunerans largiter et dissimulans mala misericorditer. L. De bonorum autem remuneratione tria dicantur. scilicet de bonorum copiosa remuneratione. Secundo de remunerationis dilatione Tertio de aliorum bonorum participatione. M. De primo sciendum est q electos suos deus de bonis suis que faciunt tam copiose remuneat. vt pro tenuissima bona cogitatione. minutissima verbi prolatione. leuissima operatione

det meritū semper durās. Et hoc est quod dicitur. Job. xxv. Dabit tibi pro terra silicem. Quid per tam que mollis est nisi opera que p terram corporis nostri fiūt accipiūt. Quid p silicem durum nisi merita semp durabilia intelligātur? Datur ergo nobis silex pro terra cū p quolibz opere molli meritum me tenum durans omutatur Et hoc est quod alys verbis Lucæ xxi. veritas promittit nob dicēs Sed et capillus capitis vestri non pibit. Quid p capillum qui de capite fluit nisi cogitatio ab eadem mente fluēs intelligatur? Capillus ergo de capite nō peribit. qui a quelibet minima bona cogitatio de mente fluēs nūqz i ppetuum euanescit sed accipt pmium semp manens. Hinc est q cuilibet electorum dicit de illud Canticorum. Vei dilecte mi quia omnia poma noua et vetera seruaui tibi. id est omnia opera vndecūqz acquisita seruaui tibi fideliter in cumulum meritorum ppetuo permansurū Secundo dicēdum est de remunerationis dilatioē. De quo sciendum. q in quolibet bono opere tres sunt radices merendi scz pēalitas virtualitas et caritas. Hys tribus radicibus correspōdet triplex remuneratio. Nā radici pēalitatis correspōdet peccatorum remissio. radici vero virtualitatis correspōdet virtutum augmētatio. radici vero caritatis celestis regni premiatio. De primo talis datur regula in thelogia q pena pene resolutoria est Et quia bona opera siue qualibūqz penalitate fieri non possunt. ideo eorum penalitas tollit penam quā meruimus ex peccato. De secūdo accipit illd Lucæ. Omni habēti dabitur et habūdabit. Et quodlibet opus virtuosū augmētum virtutis tamqz semen generis pmerek. De tcio notum est quia tam nobilis ē caritas q sola ei celestia correspōdet Sic patet quō diuina remuneratio ex ppria largitate adeo ditat. q in vnoquoqz opere meritorio meremur remissionē peccatorum. virtutū augmētationem. sublimiorem glorificationē. a hoc secūdū q vtiaqueqz radix intendit plꝰ et minus. Nā si vnum et idē opꝰ plus habet de radice penalitatis qz de alys duabꝰ radicibꝰ. secūdū hanc etiam merek plus de remissione peccatorum. Et sic de alys intelligitur. O Tercio dicendum est de aliorum bonorum participatione Fidelis enim deꝰ non contētus ē remunerare nos de proprys bonis que facimus. sed sua et sanctorum suorum bona opera nobis communicat. vt remunerationis maiorem cumulum consequamur. Quomodo autem sua et sanctorum suorum bona nobis communicet taliter ē videndum. Deus enim omnia bona tam sua qz militantis et etiam triumphantis ecclesie in se continens venit ad animas electorum. et omnia predicta bona sibi incorporata affert secum. et sic dans semetipsum dat omnia sua secū. vt opere et effectu dicere posset cuilibet electo ad quē venit illud Euangelij Fili tu semper mecum

donauit· Super quod dicit dominus Albertus· Deus manēs cum hominib⁹ facit diuinorū a humanorum vetissimam cōmunionem· nec solū sua sed a suorū bona opa nostra facit· Celum enī a terram et omnia que deus habet tam corpalia q̄ spiritualia temporalia et eternalia presētia et futura i deo et cum deo veraciter possidemus Quod aperte insumat Apostolus prima Corinthio· tercio dicens· Omnia nostra sūt· siue mundus siue vita· siue mors· siue presētia siue futura· omnia nostra sunt· nos autē xpi· xpūs autem dei Omnia autē ꝓpter electos· Vnde Bernard⁹· super illo verbo Johā xij· Cuz exaltatus fuero a terra· dicit· Ego arbitror hūc sermonē quem dixit vmgemitus· sz Cum exaltatus fuero a tē· cunctis eius fratribus posse esse cōmunē· Et subiungit· Ego si exaltat⁹ fuero a terra audacter dico omnia traham ad meipsum· a omnia serui ēt michi· nec temeritate vsurpo michi vocem fratris mei cuius me mouo similitudinem Quod si ita est ymmo quia ita est· nō putent diuites seculi fratres cristi solum possidere celestia· cū audiunt Beati pauperes spiritu· sed possidebunt etiam terrena· iuxta illud· Apostoli Tamquam michil habētes et omnia possidentes· non mē dicantes vt miseri sed in deo oīa possidentes· quia fidelis totus mūdus diuitiarum est· Totus plāe quia tam prospera q̄ etiā aduersa eque seruiunt ei· Cum enim omnia ꝓpter electos sint creata· tūc idē mūdus primū tot⁹ nobis seruit cū nos dei seruitio totos et integraliter applicamus· Qđ cū fecerim⁹ tūc fiducialiē possumus dicere illud Lu· x· Oīa michi tradita sūt a pāre meo· ·p·Se cundū mē bū hꝰ ten fructꝰ consistit i olim malorū dissimlatiōe· cū nō respicit de⁹ eos i peccis q̄ bui tpe sūt facturi sicut sūt coram eo sep pmānturi Vñ licz dauid ḡuissima pecca dimitteret· de eo tñ dixit deus Inuenī virum secundum cor meū· sciens q̄ licet grauiter peccaret in peccato tamen non perseueraret Sic Paulus vocatur vas electionis etiam tempore persecutionis· quia quod breuiter perpetrauit postea fortissime emendauit Vnde de electis dicitur Ysai· lvij· Montes commouebūtur et colles contremiscent· misericordia autem mea nō recedet a te· et fedus pacis mee non mouebitur Et Pſ· In eternum seruabo illi misericordiam meam· Et illū idem· Misericordiam aūt meā nō dispergam ab eo neq̄ nocebo in veritate mea Quia et delinquēt in tempore non tamē permanēt in delicto· Nam si ceciderint non collidentur· quia dominus supponit manum suam Vnde de eisdem electis dicitur Eze· xvi· Expandi amictum meum super te· ne videam ignominiam tuam· amictum caritatem suam vocans· Et hoc est qđ· Johan· iij· dicit Omnis qui natus est ex deo nō facit peccatū qm semē ipsius in eo manet· vocans hic semē qđ ibi amictū· Hac itēriōe dicit etiā in themate

ī pricipio propoſito ſcilicet Nō ē arbor bona que facit fructus malos. De hys duobus membris ſcz bonorum remuneratione et malorum diſſimulatione dicit Bernardus Stat ꝓpoſitum dei. ſtat ſma pacis fixa in eternitate ſuſtimētes eum. ipſorum et diſſimulans mala et remunerās bona. vt miro modo non modo bona ſed et mala eis cooperentur in bonum. Et ſubiūgit. Dic aduerti electos quaſi nūq̄ peccaſſe. Nam ſi qua deliquiſſe videntur in tēpore non apparēt in eternitate. q̄a caritas operit multitudinem peccatorū. Sed diceret aliquis illud Apoſtoli ad Roma. ix. Quid ad hec? Voluntati eius quis reſiſtet. Reſpōdet tibi non ego ſed apoſtol⁹. O homo tu quis es qui reſpōdeas deo. Nūquid dicit figmētū ei qui ſe finxit. quid me feciſti ſic An non habet poteſtatem figul⁹ luti ex eadem maſſa facere aliud vas in honorem aliud autez in contumeliā? Dic Ero. Miſereborcui voluēo et miſericordiā p̄ſtabo cui miſereboꝛ. Dīne apoſtolus vbi ſupra. Ergo cui vult miſeretur et quem vult indurat. Tu ergo vt apt. Aplus fide ſta. et age q̄d bonū ē et ſpera fiducialit̄ te eſſe vnū de numero electorū. O Mē tis fructus bonarū arborū conſiſtit in oīm que ſūt bonorū coopatione Dic fructus priori fructui ī mo dicū ſuperaddit Multo emm plus eſt mali in bonū coopatio. q̄ euiſdē mali ſola diſſimlatio Electis ergo dei ſuper predictōs fructꝰ additur etiā iſte. vt ōma que ſunt cooperentur eis in bonum Et miro modo nō ſolū bona ſed etiaz mala. nec ſolū ꝓpria ſ etiaz aliēa eis coopantur in bonū Sicut emm homo iſtigante dyabolo ex bono ſcit elicere maluz. vt cū ſplē det virtutib⁹ incipit ſupbire. ſic de⁹ multo virtuoſi⁹ ex malis electo tū nouit elicere bonū. a ſimplici ē malū ſcit conūtē in bonū Verbi gratia Nunq̄d nō mala electorum cooperantur eis in bonuz. cum ex eiſdem malis cōmiſſis timidioꝛes humiliores cautiores circumſpectiores verecundioꝛes et in dilectiōe feruentioꝛes cora deo apparebūt? Que omnia probari poterūt perſcripturam Et hoc eſt q̄d ait apoſtolus ad Roma. viij. Scim⁹ qm diligentibus deum omnia coopātur in bonum An non filius qui luxurioſe viuendo ſbam ſuam cū meretricib⁹ deuorauit. a reuerſus ad patrē taz benigniſſime eſt ſuſcept⁹. pariterq̄ ſtola prima et annulo cum ſymphonia eſt honoratus. nō plus prēm diligē debuit q̄ diſciplinatus filius q̄ nū quā fuit a patre talit̄ honorat⁹? ipſo filio dicente. Ecce tot annis ſeruiui tibi et nunquā mandatu tuum preteriui et nunquā dediſti michi hedum vt epularer cum amicis meis. Dīne Paulus conſiderans q̄ peccata que corinthijs ad memoriam reuocauerat coopabantur in bonum dixit Ecce hoc ipſum quod contriſtaui vos quā tam in vobis operatur ſollicitudinem. ſed defenſionē ſed indignationem. ſed timoꝛem. ſed deſiderium. ſed emulationē. ſed vindictā

Per que peccā que omiserāt nō
solū corinthys non nocuerāt sed
in bonum eis veraciť peruenerūt
¶ Quintꝰ fructus electarū
arborum consistit in singulari di
lectione. Hec autem singularis
dilectio cognosci poterit tribꝰ si
gnis scz in arra despōsationis.
respectu diuine intuitionis. affec
tu intime dilectionis. ¶ Primo
dico singularis dilectio quam sin
gulariter exhibet electis est arra
despōsationis. que ārra nō est ali
ud nisi donum gratie vnicuiq sin
gulariť collatū de quo dicit Apl⁹
Vnicuiq vestrum data ē gratia
scōm mensuram donationis xp̄i
Et iterum. Vnusquisq habet do
num a deo vnꝰ sic. alius autez sic
de quibus etiā dōis dicit Gre.
Mira dispensatione dꝰ cum elec
tis suis dona dispēsat. vt illi det
quod isti denegat. et alteri magis
et alteri minus tribuat. vt dū illū
iste qđ ipse non habz habē cōspi
cit dona dei vicissim alter in altero
miretur. et ex hac am̄ratiōe
humiliet̄ur. Hoc em̄ agit in cordi
bus hoīm qđ i regionibꝰ terrarū
Vnde nō omnes regiones oēs fru
ctꝰ p̄ferūt Profert em̄ vna re
gio fructꝰ quos alia ñ profert vt
commercium sit inter hoīnes di
uersarum regionum. quod non
esset si omnis regio om̄na gene
ra fructuum proferret. Sic etiā
ē de diūsis ḡnis diūꝰ hoīnibus
datis. ¶ S. ¶ Secundū signum
singularis dilectionis consistit
in respectu diuine intuitionis.
Sicut enim in creando vultus sin
gulorum distinxit ad inuicē. vt
nullus dispositionem alterius ha
bere videatur. sic et respectus
diuine intuitionis in singulis al
teratur. licet idem permaneat in
seipso. Quia sicut inoīssimilis
sibi inoīssimiliter manens dissimi
lia operatur. sic etiam inoīssimi
lis manens inoīssimiliter dissimi
les respectus habet ad electos.
Et hoc ē quod dicitur Hester. xv
Facies tua plena est gratiarum.
quia singuli electorum in aspectu
dei faciem inuenīt que statui suo
congruat. Nā peccatori exhibet faci
em suā vt iratam. penitenti autē
vt clemētez. satisfacienti vero vt
adiuuantē. a sic de singulis pau
ratur. singulis em̄ intuentibꝰ ex
hib et aspectū faciei sue ꝑm statū
suum et sicut cōgruerit deuotiom̄
sue. Et hoc est qđ dicit Luce. vi.
Eadem mensura q̄ mensi fueritis
remetiet vob. Qđ exponēs Her
dicit. Ex eo q aīa se vehementer
diligere sentit etiam se diligere ve
menter nō ambigit. ac de sua sin
gulari itentione sollicitudine cuā
et opera qua inchoāter et ardenť
inuigilat quēadmodum placeat
deo esse hec omnia inoubitanter
in eo agnoscit. Et subiungit Er
go qualem te praueneris deo tal
oportet vt appareat tibi dꝰ. Hic
est sicut in Ezechiele dicitur. q e
tiam ex hoc mutuo dei et hominū
aspectu hoc cōtingit miābile. vt
singulis faciem eius contempli
tibus aspectum suum exhibeat.
ac si se ab omnibus auertat et so
lum eum qui se tūc aspicit intue
atur Et hoc est quod dicit beatus
Augustinus. Sic michi videtur

cum eius miserationes circa me attendo · q̄ si fas est dicere quo dāmodo michil agat de⁹ misi vt salui mee prouideat · a quasi omnium oblitus michi soli vacet In de manat illud frequēs verbuz p̄ phetarū Vuit dñs i cui⁹ospū sto Tertiū signū dilectionis singulatis ē intima deuotio q̄ interduz in tanto ymbre celestium bonoz um exuberat vt nulli videatur simil exhiberi Vnde sponsa in Canticis mebriata hoc amore dicit Dilect⁹ meus michi a ego illi Ac si dicat · ipse michi solus est in affectu et ego sola sibi . T. V. Sextus fructus ostitit in spūali cōsolatione Sicut em̄ fructus malī pomi tres sensus corporis efficit · scz visū per coloris flagrantiam · olfactuz per odoris sui violentiā · gustū p dulcoris expientiam Sic fructus de⁹ tota trinitas veniens ad animaz eosdem tres sensus spiritualit̄ acceptos scz intellectum voluntatē et memoriam diuinitus afficit · Nam filius illuminat intellectuz · tamq̄ color visum · pater vero inflāmat affectū tamq̄ sapor olfactum · spiritussanctus memoriam sentire facit dei pīnā sicut gust⁹ sentit dulcorē De aduentu filij dicit Bernardus Si sensero michi aperiri sensum vt intelligā scripturas · aut infuso lumine desuper reuelari misteria · nō ambigo spōsum adesse id est filium · Nam de plenitudine eius ista accepimus Quid est autē patrem venire ad animam misi afficere ad amorem sapientie⁹ Patris quippe diligere est · a dei patris aduentus ex ipsa dilectione probat Si ergo dignatur venire ad me in caritate · i hoc cognoscam q̄ non sit solus filius illuminans intellectum sed venerit et pater suus cum eo inflāmans affectum Sic spiritussanctus qui super mel dulcis est facit memoriam sentire dulcedinem suaz · vt ammirando dicere oporteat q̄ eusmodi est illud Psalmi. Quam magna multitudo dulcedinis tue domine Hec consolatio o uementer describitur Ezechielis xlvij · vbi de quadam arbore beatum hominem designante dicitur Fructus eius non deficiet sed afferet per singulos menses primitiua · quia aque eius de sanctuario egredientur · Per que primitiua spūalis consolatio accipitur · que bene sic dicitur · quia sicut primitiua sunt fructus preanticipati · sic talis consolatio est immaturus fructus celestium gaudiorum · a hoc est quod subiungit Aque enim eius id est gratia consolationis · de sanctuario id est de regno celorum egredientur · Cui simile dicit Psalmus . De torrente voluptatis tue potabis eos Cuius fructus per singulos menses rapimus · cuz interpolatis temporibus talibus consolatio mb⁹ hic refouemur Et hoc est quod dicit Ecclesiastici · vi. In opere dei exiguum laborabis · et cito edes de generationibus illius · Cur autez talibus primitys nutriamur statim subiungit · Quoniā aspera ē nimium sapientia indoctis · a nō pmanebit in illa exors · a quasi lapis isvirt⁹ pbatio erit in il̄. a

~~domus sunt et dicuntur variæ~~
ideo non in multis ē manifestata

Sermo. xc. Sermo quartus
Vnde supra. De septemplici do
mo dei.

Edificate michi domum
et erit acceptabilis mi
chi Aggei primo. Dicit
beatus Augustinus. Quocienscū
q altaris vel templi festiuitatem
colimus. si diligenter et fideliter
atte ndimus. et iuste a sancte vi
uimus. quidquid in templis ma
nufactis agitur. totum in nobis
spirituali edificatione adimple
tur. Nam vt ait beatus Gregori
ius. In plerisq corporalibus in
struimur. quid in spiritualibus
sit agendum. In verbis ergo p
positis duo intelligimus. scilicet
de cuiusdam domus edificatione
Secundo de eiusdem domus edifi
cate gratificatione. Primū ibi.
Edificate michi domū. Secūdū
ibi Et erit acceptabilis michi. A

Sed quia multiplex est dom9
dei iuxta morem principum ere
qui multas hñt domos. ideo ne
sermo currat in equiuoco distin
guēda est dom9 dei. vt sciamus
de qua domo edificāda vñs nos
hortatur Propter quod sciendū
q dominus qui habet in femore
suo scriptū rex regum et domin9
dominantiū septem habet dom9
scilicet eternalem. virginalem.
singularem. misterialem. materi
alem. sacramentalem. et spiritu
alem. Nam de prima domo scili
cet eternali dicitur Hieremie no
no. O Israhel quam magna est
domus dei a ingens locus possessi
onis eius Item Johannis decio
quarto dicitur In domo patris
mei mansiones multe sūt. De se
cunda domo. scilicet virginali cā
tatur in laude virginis. Domus
pudici pectoris templum repente
fit dei. De tertia domo scilicet sin
gulari que est cristus secundum
hominem dicitur Prouerbiorum
ex persona diuine sapientie Intra
ui in domum meam. Quod tunc
vtiq factum est quando ingredi
ens in vterum virginis domin9
incarnatus est. Que domus ide
o singularis siue personalis dici
tur. quia non habuit similez sibi
neq parem. De quarta domo
scilicet misteriali que est eccia mi
litans dicitur I libro Sapientie.
Sapientia edificauit sibi domum
excidit in ea colūpnas septem.
que sūt septez sacramenta. super
que fundata est eccl. sia. De qui
ta domo scilicet sacramentali q̄
est sacramentum corporis domi
ni dicitur in Psalmo. Domum
tuam decet sanctitudo domine in
longitudine dierum. De septima
domo videlicet spirituali dicitur
in Psalmis. Domine dilexi decō
rem domus tue. Dee septem lo
ca omnia dicuntur et sunt veraci
ter domus dei. quia in eis habi
tat deus. De hys septem domi
bus dicitur Lucē decimo nono.
Domus mea domus orationis vo
cabitur. quia in hys omnibus
qui petit accipit et qui querit in
uenit et pulsāti aperietur. iuxta
promissum domini nostri ihesu
cristi. Quod autem singule iste

dom9 Durand9

domus orationis patet per singula discurrenti. nam in oibus deus et dominus oratur. B In prima domo eternali deus ab inhabitantibus sanctis triplicit adoratur scz affectu laudationis gratiarū actiōis et glorificatiōis Nam de primo et secūdo dicitur Ysa. Gratiarū actiō et vox laud audientur in ea scz domo eterna li. De tercio scz glorificatione dicitur in Apoca. Audiui vocem occisorum clamātium et dicentiū Vindica domine sanguinem nostrum Quod vt ayt Gre. non faciunt cupidi vindicte. sed vt eorū corpora de quorū sudore et labore tā tam gloriam sunt consecuti eisdē gaudys perfruantur. vt qđ nunc est simplum ex adiunctis corporibus fiat duplum. Propter qđ eisdem sanctis et eorū clamoribus respondit deus dicens. Adhuc sustinete modicum tempus donec impleatur numerus fratrū vestrorum Et date sunt eis singule stole. hoc est solius anime gaudiū. Nec consummabuntur sancti q̄ tum cumq; dilecti deo quousq; et nos ibidem fuerimus congregati Primam orationem laudis perfūdunt sancti ex leta dei visione. Secundam ex periculorum euasione. Terciam ex corporū defectione Primam dico orationem laudis fundunt ex leta dei visione. Videntes enim deum facie ad faciem tot et tanta vident mirabilia et mirabiliū innouationes vt in laudez dei totaliter se effūdāt Secundo quia post tergum vident se tot pericula euasisse. ifimitos laqueos trāsisse. de fortissimis hostibus. scz carne mundo et dēmbus triumphasse. et omnia nō propria virtute sed dei virtute vicisse. in gratiarū actiōe totalit toti se effundunt Tercio orant deum vt eorum corpora assumāt videntes in speculo veritatis q̄ tā tam gratiam de labore et sudore corporū sunt adepti. et ideo ex ōni affectu effundūt se in oratiōe. vt ad eandem gloriam perfruendam ipsorum corpora assumant. vt qđ nūc ē simplum in reliquū fiat duplum Secunda domus ē vterus virginalis. que domus similiter domus orationis vocatur. quia vsq; in finez seculi pro salute hominum interpellat Ad hoc enim est instituta. vt cuz rigor ultiōe a maiestate egredi volens dampnare homines. ipsa in pleā potestate posita rigori se oppōat. iraz dei suis orationibus in clemētiam commutando. C Sunt autem tria que ad hec faciēda gloriosam dominam nostrā obligant debitricem. scz grē mutio materna affectio. et filij recōmendatio. que tria predicta tāq̄ fortissimi clauu ipsam cogunt p nobis miseris exorare Primū cogens vt eam oporteat pro nobis filium exorare. est gratie mutio. Nam gratiā in qua conditi fuimus per preuaricationem primorum parentum perdidimus omnes. quā maria teste āgelo impetrit. Est autem in iure tam ecclesiastico q̄ ciuili conuēniens et dignum vt qui rem alterius impetrit restituat ei Secunda causa

rogens virginem matrē ē affectio materna qua est et dicitur mater nostra. Cum em̄ sui gratia filius eius dominus noster ihūs xpūs dignetur nos vocare frēs dicens per Psalmistam Nunciabo nomē tuū fratrib9 meis. Et Ja thei vltimo. Ite nunciate fratribus meis ac̄ Ex hac affinitate fratris nostri mater eius coniicit esse mater nostra. vt scom̄ Ap'm sit ipse primogenitus in multis fratribus. Vnc de filio naturali dicitur. Peperit filiū suū primogenitum. Scimus aute q̄ oīs mater naturali īclinatiōe filios diligit et desiderat eis bonum. Tercia causa fortissime eam cogens ad orandu3 p nobis est filij recōmendatio. q̄ loco et tēpore passionis in nomine iohānis qui gr̄a interpretatur nos ei recōmendauit dicens. Qulier ecce filiꝰ tuus Ac si dicat. Vide mater q̄d pro peccatoribus patior et habe eos misericorditer ēcommissos. ne tāta amaritudo passionis mee in eis frustretur. Dec recommendatio in suis visceribus ita profunda est vt pro nobis omni tempore interc̄dat Vnde q̄ iam dudum dictum est per Ysaiā Abstō de fugiētes a vagos ne proeas. hoc dictu3 est in cruce. mulier ecce filius tuus. b. Tercia domus est et dicitur singularis q̄ est homo cristus ihesus. Qui idō singularis dicitur. quia non habuit similem neq̄ parem. Qui iusta ratione domus orationis dicitur. quia pro nobis continue patrem interpellat. cum omnis vita quam habuerit super terram michil aliud fuit q̄ oratio pro electis. Obmissis autem orationib9 quibus in montibus pernoctauit qua in agonia anxius sanguinē sudauit. qua in cruce positus pro persecutorib9 exorauit. de hac sola oratione quam Johannis decimo septimo capīo orauit ad patrē. cum per passionē volens trāsire ex hoc mundo orauit dicens. pater clarifica filium tuum. venit hora vt filius tuus clarificet te. dicendum est In quibus verbis cū sequentibus quatuor maxima bona et optima dōna pro nobis orauit ad patrem. petēs ab ommib9 malis defensionem. presentis vite sanctificationem. vnionis perfectionem. eterne glorie sanctificationem. Primo dico orauit p nobis apud patrem ommiu3 malorum defensionem. cum dicebat Non rogo vt tollas eos de mundo. sed vt serues eos a malo. Secundo orauit pro nobis presentis vite sanctificationem. cū dicebat Pater sanctifica eos in veritate Et sequitur. Et ego pro eis sanctifico meipsum. scilicet per sufferentiam passionis. vt et ipsi sint sanctificati in veritate per merita passionis mee. Tercio orauit pro nobis vnionis perfectionem. cum dicebat. Pater serua eos in nomine tuo quos dedisti michi. vt sint vnum sicut nos vnum sumus. Et sequitur. Non p hys rogo tantum. sed pro hys q̄ credituri sunt p verbum eoru3 in me. vt omnes vnum sint sicut tu pater in me et ego in te. a ipi

vnum sint in nobis sicut et nos vnum sumus . ego in eis et tu in me vt sint consummati in vnum

¶ Quarto orauit pro nobis et eterne vite glorificationem . cum dicebat . Pater clarifica filium tuū vt filius tuus clarificet te . vt omne quod dedisti ei det eis vitam eternaz . Et quid filio pater dedit? Incarnari . laboriose conuersari . in cruce turpari . morte multari . non solū turpi . mo turpissima . et hec dant nobis vitam eternaz Nec hys orationibus contentus . sed et orat pro nobis in celo . dicente Johanne in sua canonica . Filioli ne peccem? . q8 si fecerimus aduocatum habem? in celo apud patrem ihesum cristum iustum q̄ interpellat pro nobis . et ipse est propiciatio pro peccatis nostris De hys duabus orationibus matris et filij dicit beatus Bernardus Securum habes accessum ad deum o homo . vbi mater ostendit filio pectus et vbera . filius patri latus et vulnera . nec vlla potest esse repulsa vbi tot concurrunt caritatis insignia . E.

¶ Quarta domus dei est et dicitur sacramentalis que est ecclesia militans . que pro filijs tam bonis q̄ discolis supplicat incessanter . Orat autem tripliciter . scilicet p peccatoribus vt conuertātur . p bonis vt in melius promoueantur . et vt mala aduersantia auferantur . De prima oratione dicitur in Psalmo . Conuerte nos deus salutaris noster . De secunda ibidem dicitur . Benefac domine bonis et rectis corde . De tercia clamat ecclesia . Amone a me plagas tuas . quia a fortitudine manus tue ego defeci in increpationibus . quia pro iniquitate corripuisti hominem . Et quia ecclesia est sponsa cristi desponsata ei vt dicitur Osee . In fide desponsaui te michi ideo attraxi te . septem sacramentis glorificata pariter et ornata . ideo ipsa pro sua reuerentia exauditur . F.

¶ Quinta domus est corp? cristi vbi vere de? sub speciebus sacramentalibus tamq̄ in domo virtute passionis sue pro nobis miseris cotidie immolatur et mactatur de qua q̄dē domo dicitur in Ps̄ . Zelus domus tue comedit me . id est comestibilem me fecit . quem admodum saluator de seipso dicit Caromea vere ē cib? et sanguis meus vere est potus . Qui manducat meam carnem et bibit meum sāguinē in me manet & ē . De q̄ immolatione dicit Gregorius . Singulariter ad absolutionem peccatorum nostrorum oblata cū lacrimis sacri altaris hostia suffragatur . quia is qui in se surgens a mortuis iam non moritur adhuc per hanc in suo misterio pro nob̄ patitur . Nam totiens ei sue passionis hostiam offerimus quotiēs nobis ad consolationem nostraz passionem illius reparam? . Hec ergo domus dei tripliciter pro nobis orat . scilicet pro hys q̄ sūt in terra vt sanctificētur . pro hys vero qui sunt in purgatorio vt liberētur . pro saluatis vero in celo grāru̅ actiones exhibēt In c? figura fracta hostia super cathedram in

tres partes diuiditur. quarum v pars mittit inferi? hoc ē i calicez ad suffragādū hys q̄ sūt i purgatorio. due vero ptes tenēt superi? p hys q̄ sunt in eccīa et i cēlo.

¶ Sexta dom? dei ē matēia lis ex lignis et lapidibz fabricata. cui? hodie dedicationē celim?. q̄ similit dom? oīm vōtur. qr populus ad hoc in ea congregat. vt sil orātes facili? impetrem⁹ q̄cq̄d rite et rōnabilit fuerit a deo postulatū. qr impossib ile ē fm Grego. preces multorū nō exaudiri Qđ deus tā in veteri testamēto q̄ in nouo primisit firmissime. vt q8 i domib? noi suo dedicatis postulatū fuerit hoc sine oi ābiguo exaudiatur. Vñ. in. iiij. Regū. viij. dicitur q̄ cū Salomon opless et edificare domum dei orauit ad dñm dicens Si peccauerit homo i pximū suū. si fugerit popul? inimicos suos. si clausū fuerit cēlū. si orta fuerit fames in terra aut pestilentia. aut corruptus aer. Et infra. Si q̄s cognouerit plagā cordis sui. et expādderit ad deū manus suas in hac domo. tu exaudies i cēlo et propiciaberis ei vt des vnicuiq̄ fm oēs vias suas sicut videris cor eius. qr tu solus nosti cor oīm. Et seq̄t infra. Apparuit dñs Salomō et dixit ei. Exaudiui orationē tuā quā deprecat? es coram me. sanctificaui eā michi domū hāc quā edificasti. vt ponā ibi nomē meū in sempiternū. et erunt oculi mei et cor meum ibi oībus diebus. Similit in nouo testamēto hoc exaudītionis genus firmissime est promissum Luce. xi. vbi dicit Amē dico vob petite et accipietis. Ac si dicat Ego q̄ sū veritas i promittēdo. caritas i desiderādo. plena potestas in soluēdo. dico vobis petite et accipietis. q̄rite et inuenietis. pulsate et aperietur vobis Et subiungit Omnis enim q̄ petit accipit et qui querit inuenit. et pulsanti aperietur. In quibus vbis tria nobis insinuat. que orationes nostras faciunt efficaces. scz affectionē orationē et operationē. vt sit sēsus Omnis q̄ petit p cordis affectionē. q̄ querit p orationis supplicatiōez. qui pulsat p cordis operationē. sine oī ambiguo exaudietur.

¶ Septima domus ē aia rōnalis. q̄ similit domus dei dicit. qr Apl?us dicit cristum habitare p fidē i cordib? nr?is. Que merito domus orationis vocat. qr fortissias orōnes fudit ad dñm. Verum qr oēs alie dom? huc vsq̄ dicte propt̄ solā hāc domū fuit ostitute. dicēte Apl?o Oia propt̄ electos. q8 p inductionē de singul? domibz patet sufficit intuēti. ideo obmissis oībus alijs domib? solū de hac domo q̄ ē aia rōnal? q̄ mō sit edificāda. vt fiat dom? dei i sequētibz sermonibz ē dicendū. adiuuāte dño nr̄o q̄ ē benedictus in

¶ Sermo. xci. Sermo. v. vñ supra.

¶ Quō i domū dei aia pparat fm sex q̄ occurrūt ad perfectiōez ecclesie.

Edificate michi domū et erit acceptabil michi Aggei vlt. ¶ Vita dom? dei dicitur edificata pie q̄q̄ domus hic intēte ecclesie. nūc videndū ē de domus huius edificatiōe. Nam de illa domo

veraciter hortatur nos deminus edificāda · eo q̄ pores domus fūt duoū edificate · nec earū edificatio in ñrā residet potestate · q̄ppe quas sol⁹ deus ꝓpter nos miseros edificauit ℟ Sed añq̄ nos edificare incipiam⁹ mouenda est q̄stio hec et soluēda · cur dñs tam absolute moneat nos edificare · cum p̄ dñs · dicat · Nisi dñs edificauerit domū ac · q̄ si frustra agit cur vt edificem⁹ tā libere p̄cipit? Ad q̄ dicendū q̄ in quolibet bo no ope duo oportet concurrē · s · dei grāz a liberū arbitriū · hoc est hoiem operātē et deū cooperātē · et ideo eadē bona opa aliquando a deo cooperāte · aliquādo ab ho imine nūciātur facta · Vnde ē q̄ p Aplm dicit Deus reddit vnicuiq̄ scdm opa sua · cū per eūdem dicatur deus qui operat in nob a velle et pficere p̄ bona volūtate · ℣ Vnde ē q̄ alias dicitur Appinquate deo et appinquabit vob Cū alias dicat Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit illū · In oib⁹ hys dei gr̄ia a libtas ab arbitrij declarāt · q̄ ab⁹ i bono ope cōuemūt a deus fūt · ℣ Nūc ad edificiū dom⁹ aīe accedam⁹ · Et q̄ secūdū Augustinū vt supra patuit · q̄cq̄o in tēplis manufactis agitur totū i nobis spūalit adimplet · scim⁹ q̄ do m⁹ materialr p̄mo edificat · secūdo purgat · tcio ofecrat · q̄rto orna t · quito in ea celebrat · sexto deus in tēplo p̄sētat Ideo ab edificati ōe dom⁹ inchoātes · p̄mo dicim⁹ q̄ ad pfectam materialr dom⁹ ois mationez ta principalit requrit · scz fūdamētū supedificiū atq̄ tectū

Que ta spūalr intellecta ad pfectionē dom⁹ spūalis requrit q̄ ta sūt fides spes et caritas ℟ Per fūdamētum fides itelligit scdm Aplm Fūdamētū aliud nēo pt ponē pt id q̄ positū ē q̄ē xp̄us ihesus . i . fides de xp̄o ihesu Et hoc tripliciter · Primo q̄ sic fūdamētū ē p̄mū · sic fides ē p̄mū in oi genē mēitoū Quia vt ait Aplus Impossibile ē fine fide placē deo Secdo q̄ sic fūdamētū portat et nō portat sic fides Tercio q̄ sic fūdamētū in edificio nō vidē · sic fides ē de hys que nō videntur . dicente Aplo ad hebre · xi · Fides ē sperādarum substa verū argumētū nō apparentiu ℣ De hac fide ta dicatur . scz de dei veritate · q̄titate · et q̄litate De p̄mo sciendū q̄ veritas fidei cōstat in duobus rei articul quos duo de ei Aplus volētes ire in dispersionē inuocato spū sco oportaverūt Quorum p̄mus Petrus primum lapidē ponendo dixit · Credo in deum patrem omnipotētē creatorē cēli et terre · Post quē Andreas dixit · Et in ihesum cristū filium eius vnicum dominū nostrū Et hic tacuit Tercius Jacobus subiūgit · Qui natus ē de spū sancto natus ex maria vgine Quartus Johes · Passus sb poncio pylato crucifixus mortuus et sepultus · Quintus Philipp⁹ suum lapidē posuit descendit ad īferna tercia die resurrexit a mortuis · Sextus Bartholome⁹ addidit Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis · Septimum Thomas subdit Inde venturus ē iudicare vivos et mortuos Octauus Mathe⁹ adiecit Credo i

spiritū sanctum. Nonus Jacob⁹ mīor. Scām ecclesiā catholicā a cōdecimū Symō addidit Hemisfionē peccōr. Vndecimū Judas apposuit Carnis resurrectionē duodecimū Mathias ocludit Et vitā eternā. In qb⁹ oībus subintelligē dū ē a singulis Credo Et notādū qp̄ in singul istis simbol hec diuctio a subiūgit pores simbolos sequē tibus Ac si dicāt singuli Credo p̄ores ārticulos a meū articulū hns ānecto. Et sciēdū qp̄ veritas vē fidei in hns articul plene ofistit. nec minuēdū ē aliq̄d nec addēdū nisi q̄ in hns intelligūt vel etiā cō sequūt. Vic Exo. dī Dues nō addat nec paup minuat. a Ap⁹. Et si āgel⁹ de cēlo euāgelizat aliud p̄ t̄ io qđ euāgelizaui⁹ vob anathema sit Vic Apoca. vltio dī. Cōtestor hoie oī audiēti vba libri huius. si qs apposuerit apponat sup illum de⁹ plagas scriptas in libro hoc. a si qs diminuerit auferz de⁹ ptē ei⁹ de libro vite. Hn duodeci ārticuli designati sūt p duodeciz lapides q̄ uos duodecī tbz isrl de pfūdo iordanis ad lit⁹ portauerūt. et sup eis deo sua sacrificia obtulerūt. Per qđ innuit qp̄ p duodecī a pl̄os de pfūdo dīnitatis hn duodeci articuli ad lit⁹ iordanis. i. ad noticiā xpianis sūt deportati. P. Secūdo sciēdū ē de fide in q̄litate. i. ql̄ eē debeat. quā paucis verb⁹ describit nob Ap⁹. dicēs Neqz circūcisio valz neqz ppuciū. s fides q̄ p dilectionem opat In qbz vb⁹ duo tāgit. scz opationē a dilectionē. Nā fides sine opatiōe mortua ē. sine dilectiōe ficta Vic Jacobus Sic corp⁹ sine spū mortuū ē. sic fides sine opibus De. n. dicit Ap⁹. Si habuero fidē itavt mōtes trāsferā. caritatē aūt nō habeā mhil sū Sic igit vitā hoīm pbāt mot⁹ et calor. ita mot⁹ opatioīs. et calor dilectioīs fidei pbāt vitā. Tercio dicēdū ē de quātitate fidei. hoc ē qp̄ magē eē debeat. Debet aūt eē tātavt de corde in os. de oē in opa se extēdat. Qđ insinuat vid Ere. dicēs. De integritate fidei lingua mēs man⁹ reqrāt. vt in ore duorū vel triū testiū stet oē vbū In p̄mo deficiūt uidei. i secūdo hereticī. i ter̄cio mali xpiani. Q. Secundū ad integritatē materiale do⁹ faciēs ē supedificiū. eo qp̄ ex solo fūdamēto quātūcūq bono nullaten⁹ cōstz dom⁹. Sic ad integrādā domū spūalē sup fūdamētū fidei sup̄ edificiū ē ponēdū. qđ nō ē aliud nisi fortissima spes ad dūm erigēda. Nā si qs tātā habeat fidem vt etiā mōtes trāsferat si spē nō adiunxerit nō saluat. Vic Jaco. n. Tu credis qm vn⁹ est de⁹ et bñ facis. et dēones credūt et otrem iscūt. Sz qr spez nō habēt iō nō saluāt. Juste aūt sup edificiū spes intelligit. qr sic sup edificiū surgz erigit. sic spes surgū erigit nos ad deū. Et quia sine spe nemo saluabitur. ideo de spe fiducialiter ad deum habēda monemur ebrius in scripta Vime Eccī dicit. Respicite filn hominuz et scitote quoniā null⁹ sperauit in dño et confusus ē. permansit in mandatis eius et derelictus est. Et iterū monz dns p Ysai. Qui habebit fiduciaz mei hereditabit

montẽm sanctum meum. Et ite rum Matthei. Habete fiduciam e go sum. Ac si dicat. Non sum v nius de plebe qui vel mentiar in promittendo. vel sum impotens in soluendo. vl impius in volẽdo. sed fũ veritas infallibil ops irre fragabil. caritas iaugmẽtabil. Verũ qz nõ ois spes veniet in cõ spectu dei. distiguẽdũ ẽ de spe vt sciam9 q̃ nrã spes obtineat quod sperat. Propt̃ qđ sciẽdũ e ẽplex ẽ spes. scilz maledicta. pfũptuo sa. et sãcta Quere dñica. xx. ser mõe. Cõfide fili. ℞. Terciũ fa ties ad integritatẽ dom9 matẽi ãl ẽ tectũ. per quod caritas intel ligit. que i sacra scriptura opire dicit peccã sic tectum Vñ in Pro uer. Vniũsa delicta opit caritas Itẽ Eze. Expandi amictũ meũ su p te. et opui ignominiã tuã. qđ de caritate oportz intelligi. q̃ ab stõdit oẽ malũ ab oculis maie sta tis Vñ sicut aurũ supductũ oi me tallo nobilitat illud. sic caritas a lijs opib9 supductu oĩa nobilitat a gñificat apud deũ Vnde in Apo. dz. Suade o tibi emẽ aurũ vt locu ples fias. Verũ qz scđm Bere Magna res ẽ amor. ß fũt in eo q̃ dus q̃b9 pficim9 p9 l min9 Propt̃ qđ sciẽdũ q tres fũt gẽ9 in q̃b9 diũsi diuersimode pficiũt Sũt em̃ q̃ deũ diligũt p oib9 i oib9 oibz ex clus. ℞. Dño p oib9 deũ diligũt. q̃ cuz deo trena diligũt. p oib9 til deũ. q̃ sic tpalia diligũt vt non a imittãt eẽna. Hac caritate nõ ẽ l ferior cũ salute. de q̃ dicit Gre. Ad oẽs hoies scđm ivulgẽtiã fines oĩa nrã nob salua. si tñ nrã sint. hoc ẽ iustis laboribꝰ a fidelibꝰ ex ercitus acq̃sita. hoc tñ saluo ne i tisc̃ aut eisc̃ dñm offẽdam9. nec hec pl9 q̃p deũ diligam9. ß amorez dei hns oib9 pferam9 Qđ tũc fa cim9. si i rerũ acq̃sitiõe fruitione dispẽsatiõe i dño nõ peccam9 Sic g̃ nob q̃ fuppetũt exteri9 seruãt. q̃tenꝫ fupne dilcois studio aim nõ iflectãt. ℞. Secđo fũt alĩ p ficiẽtes i caritate q̃ deũ i oib9 dili gũt. vt q̃ qđ de trenis vb9 otre tãt hoc solũ faciũt ppt̃ deũ Vñ in labore manuũ cibo a potu a q̃cũq opis occurrit itẽdũt placẽ deo. sci ẽtes et p oculꝰ habẽtes qz ad hoc oĩa trena data sunt vtm eis dñ o placeam9. a iõ fũma studẽt diligẽti a. vt ea i debitũ finẽ ordinẽt q̃ est deus Vnde Apl9 Quecũq facitis si ue i vbo siue in facto ad laudẽ dei facite. nõ q̃si hoib9 placẽtes ß de o q̃ pbat corda. Vnde Ber. Sũt q̃ p oculꝰ habẽt ñ tm̃ q̃ aq̃ũt. ß q̃ agẽdo itẽdũt Cũ oĩa em̃ trena da ta sint ad allicieduz diligãt vt ae ra. Nã scđm Augusti. ad hoc dat spõsus arrã. vt i arra ipe amẽt. Pl9 ẽ em̃ qđ adhuc dare dispoſi it. hoc ẽ seipsũ. Tu g̃ ne pl9 debi to diligas arrã. ne vdas eũ q̃ tibi otulit arrã. ℞. Tercio fũt alĩ q̃ spretis õnib9 ne fiãt eis in mu scipulã solũ deũ diligũt. et õnia cuz Apło vt stercora arbitrãt. mi chil aliud cogitãtes. michil aliud intẽdẽtes. michil capiẽtes ex õni bus misi deum. Flent pre dolore o. suspirãt in mẽdicationibus a michil pensant ex eis misi deuz. di centes cũ Pſ. Quid em̃ michi ẽ celo. et a te qđ volui sup terraz

defecit caro mea et cor meum de
us cordis mei et pars mea deus
in eternum · XVI Vac de
licatissia et oi laude dignissima ca
ritate habundant patres nostri.
cuius nos miseria indigni minuti
ssimā fimbriam vtinam possem⁹
attingere · Ipsi sunt de quibus di
cit Numeri · Vidimus quosdam
de genere gygāteo in quorum cō
paratione q̄si locuste videbamur ·
quia bona dei que ipsi in maximo
possidebāt nos in minimo non ha
bemus ea Epa domine qui in tua
pietate q̄ris in nobis occasionem
miserēdi · vt paterno tuo affectu
satisfacias · huius tepide et negli
gentis cōuersationis iacturā sup
pleat et resarciat humilitas con
fessionis nostre · vt qui non labo
ramus · quia non posse nobis vi
demur confuetudine oīn aut ne
gligētiarū nostrarum victi vel po
tius infecti · saltez vt fuore lacri
marum et rubore vultus nostri
accusemus nosipsos · vt q̄ magni
nominis vmbram et personale
quoddam figmentum perfectiois
apud homines exteri⁹ mo uim⁹ ·
interius apud te domine oscien
tie nostre īspectorē cognoscētes
pauptatē nostrā nō recedaⁿ a ve
ritate a veritas liberabit nos Ad
iuuante nos mia ihesu cristi ·

Sermo · xcij · Sermo · vi · vñ sup
Quō · vij · mala incurrim⁹
p peccm̄ ·

Vndate domum dm̄ · y ·
Para · xxx · dicit Cri · su
per illo verbo Matthei ·
Pemitētiam agite · Pma cor īmū
dat · sensum illuminat · aīas sācti
ficat · ad fusc ipiēdū deū interiora
pparat nacalia ēpat · gtuita ēau
pat · deo reconciliat · āgelos letifi
cat · mēita mltiplicat · dēones fu
gat · carnē domat · spm̄ roborat ·
celū īpetrat · Habita ergo īm po
tib⁹ dom⁹ distinctione · distincteq
dom⁹ hic itēte edificatiōe · nunc
fuato ordīne · et sm Aug⁹ · sm̄a
in pmo sermōe ppositā · dicēdū ē
de edificate dom⁹ mūdatiōe · cui
uenīēt de fuit vbū ppositū · In
q̄ duo itelligi⁹ · scz dei exhortiōez
Secūdo exhortiois specificationē
Primū ibi Mūdate Scdm ibi Do
mū dm̄ dei · Occasiōe hui⁹ mūda
tiois tria p ordīnē pseqmur Pri
mo de peccōz offensione Secūdo de
pene obligatiōe · Tercio de pecc̄
rū mūdatiōe · V De pmo sciē
dū q̄ Gre · sup expositū vbū Ihē ·
dicētis Pecā nrā dimisetūt it nos
et deū dicit · Nā q̄ peccauerit a deo
se diuidit · si aūt pecā otinuauerit
a deo lōge recedit · si etiā otinuātē
psperitas seqt̄ · a nulla disciplia
nulla districtio · nulla icrepatio ad
cor reuocat īduisiōe quā īmē sen
deū facit etiā libellus repuon acci
pit · vt iā velut aliena derelicta
faciat mala q̄ vult · Et sbiūgit ·
Vñ necesse ē vt peccātes quo seq
tāto ostendere⁹ āpli⁹ imseros q̄nto
eos ospici⁹ i sua culpa āpli⁹ sine
flagello delictos · q̄ desperatis e
gris quicq̄d poscūt dari medici p
cipiūt a eis q̄ ad salutē reduci pos
sūt q̄ appetūt dare otradicūt Ex q̄
repudiatiōe dei a aīe seqt̄ oē malū
q̄ cū oīa neō pseq potcit · ex quo de
ihmitis nō ē dare sciam · alīq tamē

mala ex hys omnibus prosequemur · B ¶ Propt qđ sciēdū q̄ septē mala iaurrim⁹ in pcis q̄ in se ōtinēt oē malū. s. oim bonoruz ꝓuatiōez · meritorie vite mortificatiōez · oim bonorū opm frustratiōnē · vnūsal' eccie sepatiōez · regni celestis exclusiōez · dei a oim scōz offēsiōez · a pene obligatiōe · C ¶ Hec pseqētes p ordinem · ꝓmo dicim⁹ q̄ qñ pccm cōmittim⁹ oim bonorū q̄ vnq̄ fecim⁹ maurrim⁹ ꝓuatiōez Vnde Nume. xi· Dies p ores irriti fiāt · qm̄ polluta ē scīa catio eiꝰ · Itē Eze · Si auerterit se iust⁹ a iusticia sua · et fecerit iniq̄tatē · nūq̄d viuet? oēs em̄ iusticie sue q̄s fecit nō erūt in memoria d · ¶ Secdo de pccō cōmisso iaurrim⁹ meritorie vite mortificatiōez · de quo dicit Eze · xviii · Alia que peccauerit ipa morietꝰ Itē Jaco. i. Deinde cū cōsūmatū fuerit generat mortē · primo qđ deteri⁹ ē generat pl⁹ q̄ mortez · q̄ tales moriūt bonis et viuūt mal' · Qđ pulchre figuratū legim⁹ Lu · x · in eo q̄ ici dit i latrones · quēz spoliauerūt vulnerātū nāalibus semiuiū reliquerūt Vnde Aug⁹ Vera mors ē quā hoīes nō timēt · Et hec ē sepatio aie a deo · q̄ ē bta vita aiaꝝ de q̄ Ber · Quam mitius me ꝓuares o amara mors vite vsu q̄ frui · Nā vita sine fruī guios ē q̄ mors · E ¶ Tercio ex pccō maurrim⁹ bonorū opm frustratiōnē Quid miruz? Nichil em̄ pt fa cere mortuus quod viuat · Certe michil oino · Vnde Ysai. i. dicitur Cū extenderitis manus vestras auertam oculos meos · et cum multiplicaueritis oratiōes vestras nō exaudiāwos Manus enim vestre sanguine plene sūt Et sequitur · Non offeratis vltra sacrificium frustra Incensum abhominatio ē michi Sabbata et solēpnitates vestras odiuit anima mea Vnde Jere · Frustra multiplicabis medicinas · sanitas non erit tibi · F ¶ Quarto ex peccato maurrimus vniuersalis ecclesie separationē · Sumus enim tanq̄ membrum a ciduz quod abscisū a corpore nullam accipit influentiam · De hys figuratum legimus Leui · xiii · Oī tempore leprosus et immūdus habitabit extra castra · Itē Nu · xx · Precipe filys israhel vt eiciāt de castris omnem leprosum Vnde et tales dicere poterunt illud Jeremie. xv · Ve michi mat̄ mea et q̄d me genuisti virum rixe et discordie! Non feneraui nec fenerauit michi q̄spiā Omnes maledicūt michi · G ¶ Quito ex pccō iaurrim⁹ regni celoꝝ exclusiōem de talibus dī Matthei · Auferet a vob regnū et dabit genti facienti fructum eius · Vnde Ap⁹. i. Corinthioz · vi · An nescitis quoniā iniqui regnum dei non possidebūt! Item Ysaie · xxxv · Mala bestia non ascendet · Nam peccatum iusto nomine dicitur mala bestia · Quia secundum Psalmistam Homo cuz in honore esset non intellexit · comparatis est iumētis insipientibus et similis factus est illis · H ¶ Septimo ex pccō iaurrim⁹ iferni dāpnationē de q̄bus dicit in Ps · Circumdederūt me dolores mortis et pericula inferni inuenerūt me · I ¶ Et itez Cōtāt

pcatores in infernuz. De quibz dicit Job. xx. Ducunt in bonis dies suos. et in puncto descēdūt ad infera. Item Eze. xxxij. Descendunt arma suis. hoc est cuz operibus suis quib⁹ contra dominū pugnauerunt. R. Sexto ex peccato incurrimus dei et ōmiū sanctorum offēsionem. qđ inter ōmia mala pessimum iudicat Quia offenso creatore. ois creatura peccatoribus indignat. a mittitur vlcisci iniuriam creatoris. Sic enim dicit Sapiē. xvi. Creatura tibi factori deseruiens incanduit in tormētum aduersus impios Et iterū Armauit creaturam in vltionem inimicorū. Quod ad sensum iā euidentissime videtur. Propter qđ mandatur nobis in lege vbi dicitur. Nec offēdas dominū deuz tuum. quoniā abhōiatio est illi. L. Sequitur secundū principale. scilz de pene obligatione. que necessario sequitur post peccatum. dicente Job. Luet oia que fecit. nec tamen cōsumetur. Et in Eccī. De omni errato adducet te deus in iudiciuz Unde Job. ix. Verebar oia opera mea. sciens q̄ non parceres delinquenti. Quod exponēs Gregorius dicit. Delinquenti deo nequaq̄ parcit. quia delictum sine vltiōe non dissimulatur Aut enim homo hoc penitens in se punit. aut deus hoc in homine vindicans punit Nequaq̄ ergo peccato parcitur. quia nullatenus sine vltione relaxatur. M. Et quia vt visum est peccatum commissum inuitabiliter ad penam nos obligat. ideo videndum est que pene nos obligent ad emendam. que sunt quatuor. quas in sacra scriptura lucide reperimus. Aut enim peccata commissa diluimus per penitētiam et contritionem. vel per flagellationem. vel per purgatoriū expiationem. vel etiam per eternam dampnationem Que q̄tuor sub hys verbis Esaie. vino nobis ꝓponūtur vbi dicitur Omnis qui non fecerit legem dei diligenter iudicium est de eo. siue in mortem. siue in iudicium. siue in exilium. siue in condempnationē sub ere. vel certe in carcerem Inter que quatuor potissimum atq̄ leuissimum est carcerem. i. penitētiam sustinere. Sequitur tercium principale. scz de peccatorum mundatione. siue emendatione que est per penitentiam faciēda Verum quia secundum Augu. Penitentia ē medicina que si fortem habet efficaciam influit in ōnes partes vbi latet morbus peccati. sic vera et fortis penitētia debet se diffūdere ad omnia loca vbi morbus peccatorum latet.

N. Sunt autem tria loca in quibus peccam⁹. scilz in corde peccatis consentiendo. in ore male et perfide loquendo. in opere turpiter agendo. Ad hec tria loca ē penitentia extendēda. q̄ in corde est incipienda. eo q̄ omne peccatum in corde principaliter ortum habet Que videlicet penitētia cū in corde incipit vocatur cōtritio. si vero vsq̄ ad os processerit vocatur confessio. si vero vsq̄ ad opera puenit est et dī satisfactio

Si vero volumus efficaciter pœnitere. primo habeamus ctritionez de qua dicitur per Ezechiam. Dole satage ꝛgo sion quasi ptuliēs Item Jheremie. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum. Secundo penitentia vsq; ad oris confessionem se extendat. a tunc dī accūsatio vel confessio. de qua dī ꝑma Johannis primo Si confiteamur peccata nostꝝ fidelis est deus a iustus vt remittat nobis peccata nostra Tercio penitentia vsq; ad satisfactionem operum ꝓtendatur. et quia in operib⁹ multipliciter peccamus. ideo necesse est vt emendatio multifarie subsequatur. O Vnde est qꝺ in collationibus patrum multa ponuntur exercitia quibus peccata possumus abolere. a ad puritatis gratiam peruenire. Primo per eā q̄ dicta est contritio. de qua dicit Petrus in Actibus Apostolorum Penitemini inquit a cōuertimini vt deleant peccata vestra Secūdo per confessionem sicut dicitur in Ps̄. Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam domino a tu remisisti a. Itez alibi Narra iniquitates tuas vt iustificeris. Tercio per laboris exercitationez. vt in Ps̄. Vide humilitatem meam et laborem meum et dimitte vniuersa delicta mea. Et Apostolus Obsecro vos per misericordiaz dei vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuam sanctam deo placentē Quarto per elemosinaruz largitionem. de qua Tobie. iij. Elemosina ab omni peccato a a morte liberat. Itē Eccī. iij. Sicut aq̄ extinguit ignez. ita elemosina extinguit peccm̄ Vnde Luce. Date elemosinā et oīa mūda sūt vobis Muito purgamur ꝑ orationez de q̄ dī Eccī. Ora dīm et curabit te Et Ps̄. Ego clamaui qm̄ exaudisti me deꝰ. Itē in euāgelio dicit veritas. Amē dico vob quicq̄d o rātes petitis ac̄ Sexto peccā nobis dimittunt ꝑ dilectionez. de q̄ dicit Aplus. Caritas opit multitudinē peccoꝝ Septimū ē indulgētia. de q̄ dī Mat. Dimittite et dimittemini Et iterū. Si dimiseritis hominib⁹ peccā eoꝝ. dimittet vob dīs delicta vestra. Post enumerationē istorū et adhuc multorū aliorū subiunxit Cassianus in collatiōib⁹ patrū Videtis quātos aditus mie patefecit mia saluatoris. vt nemo salutē cupiēs desperatiōe frangat. cū videat tātis se ad vitā emendis inuitari Quisq; ad indulgentiā suoꝝ criminū desiderat puenire ꝑdictis semetip̄s aptare studeat. Si igit ad plenū cupim⁹ archaz ecclēsie nrē mūdare et scopare. ex ꝑdictis oī b⁹ a adhuc multis alis scopā faciamus. quēadmodū ex multis vgulis simul collectis vna scopa constringitur. de q̄ Ps̄ dicit. Exercitabar et scopebā spm̄ meuz. Per quā scopā emūdari possuꝰ stoz Apostolū ab oī inq̄nam̄to carnis et spūs pficientes sanctificationez nostrā in timore dī. Ad quā emūdationem plenaz et perfectā nos iuuare dignet. q̄ viuit a regnat ac̄

Sermo. xcij. De spūali anime sanctificatiōe ad modū tēpli materialis sermo septimus.

Domū tuā dñe decet sāctitudo i lōgitudie dier. ps xcij. Saīs pphā tā ex diuine pītie experiētia q̄ sacre scripture intelligētia secretor dei oscij. nouit deū hīe p delicys esse cū filiis hōim. vt dicit̄ in puerbys. Itē nouit deū essentialiter sāctuz desiderare vt in nobis omnib⁹ habeat mansionē. āmirādo et optādo dixit vbū ppositū. Domū tuā decet sāctitudo. i. aīas nrās ēe scās. Nō ipse dñs se mouē oñdit dicēs Exo. Sācti estote qm ego scūs sū. Quia sicut Sap. vi. dr. In malivolā aiam nō intrabit sapientia. nec habitabit in corpore subdito peccatis Sed sicut ibi dē. vij. dr. Trāsfert se in aīas srās Et ideo si deū in animab⁹ nostris habere cupimus. necesse est vt p deuota exercitia nos sāctificemus Que aūt nos sāctificāt. p oscrātionē pōtificum edocemur. A.

Expeditis in prioribus sermonibus de dom⁹ distinctōe. distincte domus edificatione. et edificate domus mūdatione. nūc dicendū est de domus oscratione siue sanctificatione. quā si in nobis sanctificare cupim⁹. necesse est vt pontifices imitemur. Quia sicut pontifices materialē domū materialib⁹ exercitys sanctificāt. sic nos spūalē domū spūalib⁹ deuotionib⁹ osecrem⁹ Quibz aūt exercitys dom⁹ dei q̄ aie nrē sunt. sint osecrāde docet nos Ber. Nā em materialē domus p manus pontificū dedicata est dño ppter nos sine dubio est factū. vt a nos desiderātes corda nrā dedicare dño ita faciam⁹ Itē In nobis spūalit impleri necesse ē q̄ in parietibus visibiliter pcesserūt Idē Et si vultis scire. hec vtiq; sūt aspersio. inscripcō. crucis erectō. illuminatio. unctio. benedictio Hec vt ait Ber. in visibili domo faciūt pōtifices. hec eadē etiā xps existēs pōtifex futurorum bonorum in visibilit opat in nob. B.

Volētes igit cor nīm dño dedicare. aspergamur ymbre lacrimaru et fudore pītie. q̄ videlicz lacrime tante sunt virtutis. vt de pstibulo diaboli dedicent domū deo. de hys lacrimis dr Ysa. Plorans plorabit quaq̄ Dime Aug⁹. O fortis lacrima vincis inuincibilē. ligas oipotētē. ppt quod oia alia affectū hnt supplicātis. lacria vero vtutē cogētis. Vn dñs p Ysa. Nō me inebriasti adipe lacrimaru tua rū. Ver tñ diuersa sunt gña lacrimaru scdm diuersitatē deuotionis et statū sanctitatis. scdm qđ innuit Gre. dicēs Diuersas quippe ex oculis aqs deducim⁹ qñ pccis singulis singulos fletus deuotionis imprimimur Sciēdū ergo q̄ oibz diuersitatibz osideratis sex inuenim⁹ genera lacrimaru. Sūt em lacrime compūctōis. deuocōis. opassiōis. pro prie miserie. osideracōis. amoris. siue dilectōis. vehemētissim desiderij accensionis. Sed ppt euitare plixitatē thematis. de ibz primis dedicacōe cordis nīi pseqmur. C.

Prie ergo dñe compūctōis q̄ tūc in meis pfluūt a puocāt. cū scdm beū ascēdit ihs ad ibunal mūis siue

vt audiat causam preterite vite sue. Assit timor carnifex. testis conscientia. accusatrix memoria. et sic reuoluit et recogitat annos suos in amaritudine anime sue. Quis sic faciens non cogatur prumpere in lacrimas dicens illud. heu michi domine. quia peccaui nimis in vita mea. ¶ Secunde lacrime sunt de uotionis. que tunc profluunt quando homini in deuotione sua q incipit reuoluere et cogitare beneficia q tulit ei deus oritur quoq dulcis deuotio et fiducia de venia et amicicia ofuete. ex quibus gaudium spuale concipitur. et ex hoc accepto gaudio dulces lacrime ofluunt. Vñ Bernhardus. Felix aia que oia beneficia. vel saltem precipua studiose colligere. et ad memoris oculos digna cu gratu actione reducere curat. Profecto cum fuerint in vasculo cordis pistillo crebre meditationis otusa atq otrita. dem igne sancti desiderij simul decocta. et demu in pinguata oleo letitie. erit unctio longe pciosior. et aspersio excellentior pone. Et sciendu q primi fletus spes n longe quunt. Na penes nos absq labore repimus. ac de ortul nostris copiaz talu perfacile colligim9. Quis em no ad manu habeat nquitates et pcā. si no dissimulat? ¶ Secudi vero fletus species nra terra nequaq pfert. sed paul et de vitiis fimib9 eas nos oquirim9 d ¶ Tercie vero lacrime sunt opassionis q abas pores anexellunt. Hec at lacrime sunt de necitatib9 pauperu. anxietatib9 oppressoru. culpis delinquentiu. et postremo de oib9 quorulibz miseriis erupnis Vñ Bernu. O[mn]e miserie collē atq oculo pietatis inspecte. ipe sunt spes de quibus ungēta optima oponunt. unguenta lacrimas vocans. ¶ Hec tria gna lacrimaru dns pfiguraut in se nobis relinquēs exēplu. vt et nos ita faciamus ¶ Primas em lacrimas fleuit in passione pprio dolore et pcurā sentiēs amarissiaz ¶ Secdo lacrimas deuotionis fudit sup Lazarū. Cū em reuoluet meorie vniformē dilectionē int se et prem dicēs. gras tibi ago pr qr semper me audis. hys verb fudit lacrimas deuotionis ¶ Tercio fleuit lacrimas opassionis ad sup citatē fleuit dicēs Quia si cognouisses et tu ce. ¶ Secdz qd ad dedicationem templi e neciariu e inscptio. Hec at inscptio nihil aliud e. n quorudaz frequens memoria et diuina. q ita infixa ipressa et inscpta det ee cordi vt eoz neq obliuiscamur. Sut at ea q scribere debem in corde nro vt eoz nuq obliuiscamur ¶ Primu e dem. Illi em inscptio ita radicitus et medullitus det ee ipressa cordib9 ntris. vt ei9nuq obliuisci debeam. Vñ Deut. Caue diligent ne aliqñ obliuiscaris dñi dei tui. Vic Ps. Adhēat lingua mea faucib9 meis si n meminero tui. Vic in Ecclesiastico Grāz fideiussoris tui ne obliuiscaris. dedit em aiaz fuazp te. Na ex tali memoria oes cogitationes et opa hois scificant Vñ in Canticoru octauo Pone me vt signaculum super cor tuum. Vic Tobie quarto. Audi fili mi vba oris mei. et ea in corde tuo quasi fundamēta construe. Oib9 diebz

vite tue in mente habeto deum. Gregorius. Quid salubrius quid honestius. quid dulcius q̄ omni hora eius meminisse qui nulla hora obliuiscitur nostri. a sine quo nulla hora viuere possumus debemus inscribere deum cordi nro dupliciter. scz quantū ad diuinitatē. a quantū ad humanitatē Prima facit admirationē. scda imitationem. De pma dicebat Aplus ad Ro. O altitudo diuitiarū sapiētie a sciētie dei ac. De secūda pma Petri. ij. Xpūs passus est p nobis vobis relinquens exemplū ac. Quātū ad diuinitatē ad admirandū eū. qz secundū Ber. nihil capit deum nisi imago eius. Secm humanitatē ad imitandū eū. Vñ Ber. Ad imaginē humanitatis eius oportz nos cōformari. si ad imagiez diuinitatis eius volumus reformari. Secū dū qd cordi nro inscribere debeus sūt dei p̄cepta. a maxie illa sine q̄ bus nō est salus Vñ qui in matrimonio est obstitutus. scribat ille in corde preceptā matrimonij. a talia obsequia que oportz eū exhibē dño de matrimonio. Silit q̄ in religione est faciat. et sic de reliquis Vnd Deut. Audi isrl̄ p̄cepta dñi et ea in corde tuo q̄si in libro scribe. Et Iere. Dabo legem meaz in visceribus eoz. a in cordibus eorum scribam. Item Prouerbioz Fili ne obliuiscaris legis mee.

Tercium quod scribere debemus in corde nostro. est offensa dei qua dñm deum nostz nostris crimimbus offendimus. Vñ Deutero. Memēto et nō obliuiscaris quō ad iracundiā puocaueris do minū deum tuum. Hoc em̄ nunc sine dolore et pudore nung̃ debet aliqualiter de cordib9 nostris recedere donec ipse deus misertus nostri hanc scripturam deleat. Nam et hoc ipse pollicitus est per Prophetam. Ego enim delebo vt nubem iniquitates tuas Item Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me. Hec triplex inscriptio cordis nostri prefigurata est in inscriptione ecclesiaz q̄ fit in triplici genere litterarum. scilicet hebraice grece et latine.

F. Tercium quod in dedicatione ecclesiarū agitur est in parietibus crucis infixio. Sic et nos in cordis nostri dedicatione crucem erigamus eam continua deuotione memorando. Hec autem crucis erectio licet ad omnia bona impetrāda. et omnia mala submouenda summum sit antidotum secundū Bernar. dicentez Passio tua domine vltimum est refugium et singulare remedium. valet tamen ad quinq̄ p cipue. scilicet ad sui compassionem. sui imitationem. tentationum repressionem. ad tribulationum dulcorationem et dei attractionem. De primo dicit Bernardus. Respice o homo oculo mentali pro te patientem saltem compatere ei qui pro te passus est De secundo dicit Petr9 Cristus passus est pro nobis vobis relinquēs exēplū vt seq̄mini vestigia eius. De tercio figura p̄fert in serpente eneo. q̄ qui respexit sanatus est a morsu serpentium. De quarto similiter figura

ꝑcessit Exodi· vbi leg' ꝙ cum in Mara th populꝰ aquā ꝑ amaritu dīe bibe nō posset p tactum ligni qđ silit fuit amarū aque vse fūt in dulcedīez· Vnde Ecci· Nonne a ligno indulcorate sunt aque? De qnto qđ magis est preſētis negotij dicit Bern· Gaudet celestis sponsus thalamūqꝫ cordis libēt ingredit· vbi passionis sue ignominiā et resurrectionis gloriaꝫ sedula videt cogitatiōe versari· ibi adest sedulꝰ ibi adest libēs· Vnde crucis erectionē fereat spōsa xpi q̄ dicebat in Cant· Fasciculꝰ mirre dilectꝰ meꝰ michi. Sup quo dicit Bern· Et ego fratres ab ieunte mea etate hūc fasciculū mirre de oibus amaritudinibꝫ dominī mei collegere curaui ¶ Quartum qđ in dedicatione ecclesiarum nēcio agitur est lūinū accensio· Sic etiā in dedicatiōe cordis nostri post predicta dominus accendit lumē et illuminare dignatur corda et corpora nostra. Hec illuminatio michil aliud est nisi caritas q̄ diffūditur in cordibus nostris per spiritū sanctum qui datur nobis

G ¶ In lumine autem tria sunt scilicet ardor splendor et nitor· sꝫ est differētia int splendorem et nitorem Nam splendor est in fontali principio luis splendēs in seipso· sed nitor in exterioribus transparens in extrinsecis corporibus opacis· ¶ Similiter in lumine spirituali scilicet caritate ta predicta sunt· scilicet ardor splēdor et nitor Per ardorē caritatis fruitiōez· p splēdorē spiritu aliū bonorū ogmtionem· per nitorem proximorum edificationem accipimus· ¶ De primo amore. scilicet fruitione· dicit beatus Bernardus· O dulcis affectō eo suauior quo totum diuinum est qđ sentitur· Et iterū Verus amor vt venerit ōnes ad se trahit affectus et captiuat· Itē Gre· Cū mēs nīa in dei dulcedīs amoꝛ itēdit· oē de fidēiū vite pēnis leuiat· De scdo dicit Ber· In lumīe caritatis duplex fit cognitio· scꝫ dei et mei· et de dei cognitione caritas magis ac magis accendit· Impossibile est em deum cognoscē et non amare· De cognitione aūt mei humilitas pereat· Est itaqꝫ cognitio tam necessaria ad salutez q̄ necessaria est humilitas et dilectio sine quibus nullatenus erit salus· ¶ De tercio monet dominꝰ dicens· Luceat lux vestra coram hominibus· vt videāt opera vra bona et glorificent patrem vrm qui in celis e· H ¶ Quintū ad dedicationem necessarium est vnctio· per quam sanctificantur altaria· per quam vnctionem figmficatur spiritus sancti infusio· dicit em Bernardꝰ· Qđ spūs sanctus per viam amoris infūdit deuote anime· I ¶ Sunt autez hec verba eiꝰ· Cū voluntas hoīs eo proficit vt amor fiat cōtinuo per viam amoris infundit se spiritus sanctus spiritus vite· ad iuuās seu in oratiōe seu in meditatiōe infirmitatē cogitātis· et continuo memoria efficit sapiētia· cū suauiter ei sapiūt bona dīni· intellectꝰ vero fit illuminatio K ¶ Est aūt triplex effectꝰ vnctionis· Vngūt em mulieres vt pulcre fiant· Vnde

dañ. Afferte mihi oleum & smigmata vt lauer & ē. ¶ Secundo vnguntur reges & epi vt in dignitatibus preferantur. Vnde in libs Regum sepe dicitur Accipe cornu tuum plenum oleo et vnges illū in regem & ē. L. ¶ Tercio vt homines ad gaudium et exultationem afficiantur. Vnde ait Ps. Vnxit te deus deus tuus oleo letície Per qđ significatur q̄ p̄mo per aduentum spūs sancti homines a peccatis mundañ. scđo nobilitañ. q̄ aīe xp̄o desponsantur. vt sicut xp̄c rex ē et dñs sic anime talium regime sunt. tercio gaudio ineffabili letificañ. sup omne gaudium huius mundi Vñ Greg. Gustato spū desipit omis caro . Q. ¶ Sextū ad dedicationē necessariū ē bñdictio que ñ integrue sequit ad p̄dicta. Qui em̄ vitā suam taliter opleuerit vt in antehabitis est expressum. est non immerito benedictus a dño Qualit autem & in quibus & quō sit bñdcūs innuitur Deut. xxviii. vbi dr. Si audieris vocem dñi dei tui vt facias atq; custodias mandata que ego p̄cipio tibi hodie. faciet te dñs deus tuus excelsiorem oibus gētib⁹ q̄ habitant in terra. veniētq; vniuerse bñdictiones iste super te Pria. benedictus eris in ciuitate. scđa. bñdcūs eris in agro. tercia. bñdcūs fruct⁹ ventris tui. quarta. bñdcūs fruct⁹ terre tue. quinta. frcūs iumentorum tuorū sit benedcūs. sexta. benedicta horrea tua. septima. benedicte reliquie tue. octaua. benedcūs eris egrediēs & progrediēs. nona. inimici tui q̄ insurgēt aduersum te corruēt in aspectu tuo. decima. benedicet q; te in terra quā acceperis fuscitabitq; te dñs sibi in pplm suū sicut iurauit tibi. videbūtq; oēs terrarum populi q̄ nomen dñi inuocatū sit super te. et habūdare te faciet dñs ommibus bonis. benedicetq; cunctis opibus manuū tuarū Fenorab gentibus multis. et ipse a nullo fenus accipies. Cōstituet te dominus deus tuus in caput et non in caudā. et eris sup et non subtus. per infinita secula seculorum. Ad nobis prestare dignetur Jhūs xp̄e filius marie dominus noster.

¶ Sequuntur sermones q̄ in suis locis omissi fūt ¶ Sermo. xcnn. De scō benedicto sermo secund⁹

Ecce elongaui fugiens et mansi in solitudine Ps. Ptus Bern. in sermone super Cant. In. Aduito vos exponens verbum propositū dicit Beatus qui vere dicere possit cū Ps Ecce elongaui fugiens. qui non sit contentus exire nisi etiam longe se faciat vt deo possit quiescē et vacare. Expedit o vno sermōe in quo regulā patris & legislatoris nri benedicti psecuti sumus doctrinale. in q̄ vitā religiosaz instruit sapienter. nunc ordo postulat vt ponamus ipsius regulam exemplarē quā in sumpsit⁹ vita nob⁹ p posuit in exēplū. vt efficax sit doctrina quā vita amēdat. De cuius

vitā et doctrina. dicit Bern̄ Beatus pater noster Benedict⁹ p doctrinam suam instruit nos et dirigit gressus nostros in viam pacis. sed p vitā omino nos roborat et aīmat. vt magis accendamur ad agēda q̄ docuit. cū certi sum⁹ eū non alia docuisse q̄ faceret. Sermo em̄ viu⁹ et efficax exēplus est operis. plurimū faciens suasibile q̄ dicitur. dū monstrat factibile q̄ suadetur Igitur beatus Benedict⁹ cupiens nos vitam suam tanq̄ sedam regulā ponere in exemplū. vt a nos ita faciamus dicebat ex persona sua verbū ꝓpositum. Ecce elōgaui fugiens. vt quem doctrina nō moueat saltem alliciat exemplū In quibus duo tangit. scz vite demōstrationē. et demonstrate vite perfectionē. Primū ibi Ecce. secm ibi. elongaui. Secm adhuc in tria diuiditur. Prio tāgit suā sepationē. secdo elōgationē. tercio horum duorū vsq ad finē cōsummationem Primū ibi. fugiēs. secm ibi. elongaui. tercium ibi. et māsi in solitudine. In ꝓmo ostendit se a seculo sepatum. secdo iam sepatum valde elōgatū. tercio hoc duplex bonum vsq ad finem cōtinuatum. dicit ergo Ecce. per hoc aduerbium demonstrandi vitā suaz nob demonstrās. Ac si dicat illud Judicē. vn. Q8 me videtis facere ōnes facite. Sciendū igitur q̄ hoc aduerbium Ecce tria gña rerum demonstrat. scz magnalia. mirabilia et vtilia ¶ Primo magnalia sicut Zach. ix. dicit. Ecce rex venit. Magnū q̄pe valde et nimis maximū q̄ ille rex q̄ hēt in femore suo scptū. Rex regū et dns dnantium. tā humilis venit ¶ De secdo dr Ysa. vn Ecce ego accipiet Quid em̄ mirabili⁹ q̄ q ego dicepit. ego prepit. ego post ptū p mānit. ¶ De tcio. scz de vtili Apoc. xxi. Ecce noua facio oīa. Quid vtilius q̄ q ꝓpt nos oīa et nos it oīa de miserabili vita nra in statū tā glorioſū innouamur. Hec oīa ta in glorioso prē nrō Bñdicto p hoc aduerbiū ecce demōstrant. Fuit em̄ magn⁹ in vite scitate. mirabilis in miraculoz multiplicitate. vtilis in doctrine veritate. Nā de ꝓmo dicit Bern. O abbas a abbas. ve michi si tā lōge fuero a te in futuro. q̄ a tue scītatis vestigijs longe reperior eē in pnti. Ecce q̄ magnū necē ē eū esse. quō tā magnū fuꝑ modū. quē tā magn⁹ beat⁹ Bern. altiorē valde sup se adhuc asseruit. ¶ De secdo patz in eo q p eū oīm tā veteris q̄ noui tēsta mēti scōz miracula dns ē operatus. q miracula q̄ dns in singulis exhibuit. in eo pene oīa reseruauit. de q̄b⁹ Gre. Mira fūt et multū stupēda q̄ de miraculis venerabilis pris nostri dicunt. Nā in aq̄ ex petra producta Moysen. in ferro q8 ex profundo aque vrgent Helizeum. in coniuga obedientia Heliam. in luctu mortis ēmici Dauid. in aque itinē Petrū video. et vt ꝓpendo vir iste spiritu omnium istorum plenus fuit. ¶ De tercio scilicet q vtilis fuit dicit beatus Bēnhard⁹. Quātū ē hoc q nō solū p̄sētib⁹ pfuit. sed etiā p futuris sollicitus fuit. Nō hys solum

qui tunc erat fructū tulit sed vsq; hodie fructꝰ eius manet et crescit Congrue ergo pater iste per hoc aduerbium ecce demonstratur. qz fuit magnus in vita mirabilis et vtilis. Prodest em nobis in vita in doctrina et intercessione Expedita sola vite sue demonstratione per hoc aduerbium ecce nunc eius vitam percurramꝰ. Sequit. elongaui fu. et man. in so. In q̄bus verbis vt pmissimus tria tanguntur. per que venerabilis exhibuit totam vitam suam scz separatione. elongatione. et solitudinis demoratione. Primū ibi fugiens. Secundum ibi elōgaui. Tertium ibi. et mansi in solitudine. Dicit ergo vir dei Primū ante omnia sepaui me a domo patris mei a fratribus et diuitijs. Quā separationē Gre. taliter esse factam dicit. Cū multos ire per abrupta viciorum cerneret eum quem q̄si in ingressu mundi posuerat retraxit pedem. ne si quid de sciētia mūdi attingeret ipse postmodum in immane precipitium totus iret. Et subiungit Despectis itaq; literarum studijs relicta domo rebusq; patrijs. solo deo placere desiderās. sancte uersationis habitum quesiuit. Sed non contentꝰ domus patris relictione. Sedo elongauit se. de quo iterꝝ Gre Beatus puer plus appetēs mala mūdi perpeti q̄ laudes. plus laboribꝫ fatigari q̄ huius vite fauoribꝫ extolli. nutricē suam occulte fugiēs deserti loci secessum petijt. et in artissimo specu se tradidit. et tribꝰ annis exceptο romano monachο hoibꝫ incognitus mānsit Sequitur tertiū. et mansi in solitudine. qz licet i reliquū corpe cū hoibꝫ dño disponēte uersaret. sp tñ i spū solus cū solo deo solitudinē pagebat Vñ Ber. Scias te solū ee posse mltos. cū solꝰ corpe fueris solꝰ es i q̄cūq; hoim frequētia vseris si ñ communia cogites. Cum quo deus est nunq̄ minus solus est q̄ cū solus est. Et hec de regula exēplaris vite patris nostri Ben edicti breuiter tacta sufficiāt Nūc tandē aliquando reuertamur ad nos et disponamus domui nostre. quia moriemur et non viuemus. mores nostros et vitam emēdantes. vt si venerabilis patris nostri Bene dicti gloriosa delectēt premia nō deterreāt merita laboriosa. vt secundū Gre. Si delectat quod mꝫ cet. bibamus prius quod dolet. prescriptam vitam transfigurantes in nos ita. vt et nos ita faciamus Volentes ergo venerabilem patrem nostrum vt dignū est ipsius exercitijs imitari. pmo separemur. secūdo elongemur. tercio in solitudine demoremur. Primo discedo separemur ab omnibus que in sunt deus. et que propter deū nō poterunt retineri. Nec autem in triplici differentia includuntur. de quibꝰ dicit Dñs in sua rethorica q̄ hō possidebit triplex bonū. scz rez exteriorꝫ corpis et aie. in hijs tribꝰ habitibꝰ omne qđ habere poterit possidet Bonū aūt rez deo offerimꝰ per votū voluntarie pauptatis. bonū aūt corpis p votū castitatis. bonū vero aie per votū obedientie in abdicatiōe ꝓpriꝫ

volūtatis · Et qz ad religiosos pti
net qz sint i statu pfectōis · ad sta
tū aūt pfectōis requirit obligacō
ad ea q̄ pfectōis sūt · ad pfectōem
aūt religiose vite ptinz pauptas
castitas et obīa · Et ideo status re
ligionis requirit vt ad hec tria vo
ta obligeť · Cū em religio sic dicta
est · vt nos in deum p ista relige
mur · necesse est vt nos a predcis
habitibus denudem? · et sic denu
dati xp̄m seq̄mur · Vñ de istis tri
b? dicit Gre. sup Eze · de holocau
sto · Cū quis oē qđ habet omē qđ
sapit omē qđ viuit oipotenti deo
vouerit holocaustū offert · qđ qui
dez ptinet ad eos qui se totū offe
runt · Per votū ergo hoz triū ab
oi qđ nō est de? remit? separem?
Hoz em triū obligationē p̄ nīa
xp̄o didicit · qui res corpus a aiam
mā p nobis obtulit deo patri · Nā
de rebus et aīa dz Jere · xx · Heli
qui domū meā · dimisi hereditatē
meā · dedi dilectā meā in manus
inimicoz De corpe vero dz Ysa · l ·
Corp? meū dedi percutiētibus ac̄ ·
Vult ergo de? vt qui statū pfectō
nis vueramus eadē tria in recō
pensā dño offeramus · Nā de rebz
et aīa dz Lu · xiiij · Nisi quis renū
ciauerit oīb? q̄ possidet adhuc aūt
et animā suam nō potest ac̄ · De
corpe vero dicit Lu · ix · Qui vult
venie p? me · abnegz ac̄ · De qui
b? Gre. Aliqñ monet nos de? vt
nīa relinq̄m? vt ē illō qđ sup̄ · ali
qñ vt nosipsos · Et fortasse labori
osū nō est hōi relinquē sua · ş val
de difficile est hōi relinquē semet
ipsū · min? quipe est relinquē qđ
habz · valde aūt duz est abnegare
qđ est · Hec tñ sufficit relinquē nīa
misi relinq̄mus et nos · Quid ē qz
dicimus relinq̄m? nos Si em nos
relinquim? quo ibim? extra nos
vel quo vadit qui se deserit? Sz ali
ud sumus p naturā oditi · a aliud
xp̄ē peem lapsi · aliud qđ facim? ·
aliud qđ facti sum? · Relinq̄m? ergo
go nosmetipsos q̄les nos fecim?
peccādo · et maneamus q̄les p gr̄
tiā facti sumus · Secdo cupiētes
prēz nrm imitari iā nos sepati ab
oībus eisdē elongemus qđ attingit
tribus modis · scz p defectū fruiti
onis · p defectū affectionis · p affe
ctū deuocōis Jn hys tribz a primis
separatis penitus elōgamur · Pri
mo dico elōgamur a pdcis per de
fectū fruitionis · vt que xp̄ē deū o
imisim? · nūq̄ ad aliquē vsū et frui
tionē superfluū resumamus · Sūt
em multi religiosi qui licet deo oīa
promiserūt relinquēda · vsuz tñ et
fruitionē iterz resumūt · quoz re
lictio apd deū p nullo reputatur ·
ymo multo melior ēet nō relinqs
re q̄z sic relicta resumere Juxta il
lud Eccs · x · Melius est nō vouere
q̄z post votū nō soluē De quo i ps̄ ·
Collocauit illic esuriētes · s · i reli
giōe · ipi aūt de religiōe fœrūt ci
uitatē hītatiois · seiauerūt agros
et plātauerūt vineas et fecerunt
fructū natitatis · hoc ē tāta copiā
fruēdi tomis possidēt quāta in pn
cipio añ religiois ingressū hūerūt
Sz ne de votis laqueū iniciam? esti
mātes ex iā dictis q̄ vsq̄ ad rugi
tum ventris debeant esurire dici
mus q̄ omnia regularia que nā
stris refectoriis apponuntur ad so
laz sunt necessitatē ordinata Nus

v ·

cū expleta fuerit · sicē est vt ab stineāt velint nolint · Vñ ex eisdē quantū poterint debēt sumere · a ābas suas buccas vsq; ad extēsio nem vētris replere · vt possint in dei seruitio perseuerare · q; sacer vacuus stare nō potest sed cogitūr iacere · hoc solūmodo precauētes ne sicut popul⁹ ī deserto flagrēt desiderio carnū · nec appetāt delicata . Et taliter agētes bene ab hys que reliquerunt se elōgant · Os aūt de reb⁹ dicim⁹ teneatur etiā de corpe · vt illo nunq; ad libitū nostrū vtamur · sed sēp viuat ei cui illud semel dedim⁹ · a a quo empti sum⁹ pcio magno · scz sanguine agni īmaculati · vt glorifi cem⁹ a portem⁹ eū ī corpe nostro · sume cauētes ne vnq; deū in cor pe · nō dico nostro sed duplici iu re suo · scz emptiōe a ntā donatiōe aliqualit offenda⁹ · Hoc idē dici⁹ de aīa quā fili⁹ deo per voluntatē ppriā dedim⁹ nunq; resumam⁹ p quā videamur ppriā volūtatez fa cere · ne de hys ctibus illud Ber. improperiū incurram⁹ · Quod ite rū intromittitis vos de vob · q; vos cum tāta deliberatiōe semel dño obtulistis · & taliť viuētes vt vera citer dicere possim⁹ illud Ps · Fa ctus sum tanq; vas perditū · Os exponēs Bern · dicit Ille sibi vas perditum factus est · q; nec ī reb⁹ nec in corpore · nec in volūtate a liq̄d facit ppter semetipsū Sic exi naniti correspondem⁹ ei, qui vt ait Aplus Phil · ij · Exinamuit se metipsum formaz serui accipiens ppter nos vt offerret nos deo Et hic isto primo modo ab hys q; ppē deum reliquim⁹ sum⁹ veraciť elō gati · Secdo elōgemus nos p de fectū affectionis tā diu a peccatis nos elōgantes quousq; oīa in tā tum veniāt despectuz . vt veraciť dicere possim⁹ cum Aplo Phil · iij · Oīa arbitratus sum vt stercora · tā diu hoc agētes quousq; veniant oia in otēptū · adeo vt si q̄d orū q; reliq̄mus p obediētiā cōtin gat resumē · hoc pl⁹ gustet pl⁹ cru ciet q̄ pus relinq̄re guabamur · vt pl⁹ delēt carere q̄z pus habē · Vñ cū ad hoc ventū fuerit · vt nō solū relicta nō rehabē liceat · & ad sola eoz memoriā in otēptū et de spectū veniāt · tūc per defectū affe ctiōis pl⁹ q̄z p⁹ sum⁹ iterū elōga ti · q; pus reliq̄m⁹ ea q̄si coacti · & nūc q̄si affectati · Tercio elōge mur a pdictis per affem deuotiōis q̄d tangit cū in die dñi a ī tpe bñ placiti ei⁹ visitati a illūiati gusta⁹ ei⁹ dulcedinē · q; gustata despit o mis caro · ī tm vt nō solū relicta arbitrent vt stercora · & vt mai⁹ dixerim crucifixionē · vt dicē va leāt cuz Aplo Gal · vi · Michi imū do⁹ crucifix⁹ ē et ego mūdo · Dine Gre · Dulce ē eē in hūanis · & ei q̄ de celestib⁹ michil nouit · at si q̄s corā oré gustaut · q; sit illa dulce do celestium gaudiorum · quāto illud dulce est quod intus habet tanto in amaritudinez vertitur o ne q̄d foris sustinet Dine Bern · Anima que didicit in intimis suis dei presentiā suspirare · a gustare q̄z suauis est dominus · nescio an vel ipsam gehennam experiri ad tempus horribilius penalius ve ducat q̄z etiā post spiritual⁹ studi

gustatā dulcedinem exite denuo ad carnis consolationes Vas elō gationes Bernhardus ꝑpat ad ī uicez dicens. Transtulisti carnis oblectamēta vt minime iam obe dias ꝺcupiscentꝫs eius. sed non dum elongasti nisi irruentia vn dicꝫ fantasmata corporearū simi litudinuz transuolare mentis pu ritate otenꝺas. hucusqꝫ noli tibi requiem ꝓmittere. errās si citra hec inuenire estimas locum quie tis secretū solitudīs lumē serenū habitaculū pacis. Herū etenim ci pioitatibꝫ viuēdo non teneri hūa ne virtutis est. corporū vero simi litudinibus speculando non iuol ui āgelice puritatis est. verump tamē dīni muneris ē vtrūqꝫ exce dere. ꝫ longe vnū alterū non lon ge. ¶ Sequitur tercium principa le. scz mansi in solitudine. Qꝺ vt de parte nostro valeat esse verum qui non videtur semp in solitudi ne ꝓmansisse. sciendum ꝙ duplex est solitudo scz corporalis a spūa lis ¶ In corpali tantū mansit ebz āms cū in specu latitabat ab om nibus abscondituꝰ soli deo cogni tus. Spūalis autem solitudo ē p quā interiora a tumultu tpalium abstrahuntur a in solo deo abscō duntur. De q̄ dicit Greg. Solitu do est a secreto cordis terrenoꝝ desideriorum expulsio. in q̄ pater noster mansit omni tpe vite sue Quid est ergo. mānsi in solitudie nisi vt ad dīna cōtemplanda me deus abilem inueniret a terreis tumultibus me exhibui alienuz? Si ergo in hoc exercitio sicut in a lys venerabilē patrem nrm̄ volu mus imitari. neccesse est vt a nos corpa nostra includamus. sēsus colligamus. et collectos in deum suspendamus. Et hec ex pte hoīs requiruntᵉ. De ꝓmo dicit Bern. Impossibile est mentem figere in vno loco nisi ꝓus aliqui loco ifixeris corpus tuum. De scdo dī Ecclesiastici. v. Cōgregate vos i domum disciplīne. De tercio Ysaie lv. Eleuare eleuare cē. dicens hoc bis ꝓpter intellectum et affectuz De omnibus tribus dicitur Eccī. in. Ingredere includere in medio domus tue et ibi loquar ad te. Nam p hoc qꝺ dicit ingredere tā git corporis quietationem. in hoc vero qꝺ subiungit includere i medio domus tue tāgit sensuū collectionē. In hoc aūt qꝺ adiudit et ibi loquar ad te. tāgit collectoꝝ sensuum eleuationem. q̄a nec q̄q̄ efficaciter eleuātur nisi p diuinaz allocutionem. In hys tribus cuz fecerit homo qꝺ potuerit deus animaz suā visitabit. et visitādo potētias illustrabit luīe vultus sui. dans ineffabili modo se nobis et nos sibi. In quo vniti deo mente fruamur bonis. que ipse deꝰ possidet in se ipso. De quibꝰ dī Deut. vin. Herum omnium habundantia perfrueris. Ad quā nos perducat cē.

Sermo. cxcv. De annūciatione beate Marie sermo scdus.

Ogēs hōm nūcꝫ est si taciꝫ eriꝫ sceleris arguemur. nn. hē. vñ. Dicit Bern. Qꝺ per Gabrielem archangeluz

marie diuinitus nunciatū· et per xp̄m adimplet· hoc totū pauet cœ lū· stupet terra· creatura oīs etiā celestis mirat· In vbis ergo ꝓpo sitis quatuor intelligimus· videli cet hui⁹ diei festiuitatē· festiuita tis hystoricā veritatē· nrām visita tē· p̄dicatoris ad ānunciandū ne cessitatē· Primū ibi· Dies Secun dū ibi· nuncy· Terciuz ibi· boni· Quartū ibi· si tacuerim⁹ ac̄· Pri mū aūt expōne nō moiget In ma nibus em̄ est hui⁹ diei festiua cele britas· et ideo deuote gaudēdū ē In secūdo membro videlicet i bono nūcio qđ i hac die marie ma tri nrē· et p̄ sequēs totū mundo nūciat· qđ vt ad qualēcūq; intelli gētiā auditor⁹ mentib⁹ inducere valeamus· necesse est sermonem istū alti⁹ exordiri· qui sermo vt ḡ tius accepteť· nō nām· sed beati Ber· sententiā applicam⁹· qui sic dicit· Videte videor mihi p̄mū ho minē q̄tuor virtutibus in exordio creationis sue amictū esse· q̄ sunt pax· vēritas· misericordia· iustícia de quib⁹ dicit Ps· Misericordia et veritas obuiauerūt sibi iustícia et pax osculate sūt Est em̄ i hys quatuor salutis integritas· nec si ne hys ommibus potest stare sal⁹ nostra quas deus accepit de corde suo et primos parētes hys vesti uit Juxta illū Ecclesiastici decimo septimo· Deus secundum se vesti uit hoiem· et dedit ei potestatem eor⁹ que sunt super terram. Pri mo aūt dedit eis pac̄· vt nec int⁹ nēt foris essz aliquid qđ eos possz aliqualiter perturbare· vel ad ali quā inquietudinez ꝓuocaē· vt nec intus essent pugne nec foris timo tes· nec caro concupiscerz aduersus sp̄m· nec sp̄us contra carnē· Post hanc gratiā dedit hoi veritatez q̄ instruxerat eū et docuit q̄d ei essz faciendū parit et cauendū· q̄ eis dixit· Ex omni ligno paradisi come des· de ligno vero scientie boni et mali caueas ne comedas· Terció dedit eis iustíciā cum ominabatur eis penā dicēs· quacūq; die come deritis morte morieminī· Tandez exhibuit misericordiam· cum post transgressionem de⁹ morose deam bularet dans locum penitentie et occasionem venie interrogando Adam vbi es? Et quia sponte ho mo dimisit pacem et misericordiā non curauit dans manus iniqui tatibus et peccatis· et ambo pre uaricantes contra mandatum do mini pomum vetitum gustauerūt Ideo relicta pace· statim inuene runt aliam legem in membris su is repugnantē legi dei· Ideo due virtutes scz pax et misericordia recesserunt ab eis et redierunt in cor dei qui dedit illas· Reliquę vero scz iustícia a veritas remanē tes cum eis ipsos cum omni poste ritate sua sine misericordia affligę bant· Hinc est q̄ deus plus q̄ per quinq; milia annorum de hoc pec cato placari nunq; potéat· sed ad persuasionem veritatis et iustície totum mundum diluuio paucis exceptis deleuit· Multa similiter milia pro vno murmure prostra uit· seuiens et indignans hominī saut leo· Hys autem duabus· scilicet veritate et iustícia hoibus nō pentibus interim non cessat·

pax nec vabat miſericordia filēti
um in corde dei. ſed pio fuſurrio
paterna pulſātes viſcera deo vul
citer ſuggerebāt dicentes. Nūq̄
in eternū piciet deus. aut nō ap
ponet vt complacitior ſit adhuc:
Nunquid obliuiſcet miſereri deꝰ.
aut ꝯtinebit in ira ſua mīas ſuas:
Et q̄uis diu multūq̄ viſus ſit diſ
ſimulare p̄ mīam. vt interim ſa
tiſſaceret zelo iuſticie a veritatis.
nō tñ infructuoſa fuit ſupplicātiū
ꝑtūmitas. ſed exaudita eſt i tē
pore opportuno. forte em̄ īm̄pellā
tibz tale dicit dediſſe vīſum. Vſq̄
quo p̄ces vē. debitor fū ſororibz
vīs q̄s accinctas videtis ad facie
dā vindictā in nationibus iuſticie
et veritatis. Vocē vemāt. et ſu
per hoc vbo pit offeramus. Feſti
nāt ergo legati celeſtes. et vt vi
derunt miſeriā hōim et crudelē pla
gā. vt Propheta loquit. Angeli
pacis amare flebāt. Qui em̄ fidēli
us q̄ad pacē fūt querāt q̄ angeli
pacis:. Sane ex deliberatione cō
muni aſtēdit veritas ad oſtitutaz
die. ſed aſcendit vſq̄ ad nubes.
nec dū plane lucida ſed obſcura
et obnubilata adhuc zelo indigti
onis. Factūq̄ ē vt legim̄ i ꝓphā
dñe in celo mīa tua et veritas tua
vſq̄ ad nubes. Medius aūt pater
luminū reſidebat. a vtraq̄ p pte
ſua q̄d habebat allegabat. a q̄d v
tilius poterat loquebat. Quis pu
tas illi colloq̄o meruit intereſſe.
et indicabit nobis. quis audiuit
a enarrabit: Forte inenarrabilia
ſunt. et nō licet hōi loqui. Sūma
aūt ꝯtrouerſie huius hec fuiſſe vi
detur. Eget miſeratione creatura
rationalis aſt miſericordia. q̄m mi
ſera facta eſt et miſerabilis valde
q̄ in corpore q̄ in anima leſa eſt.
Venit tempus miſerēdi eius q̄
ſā tēp̄ ꝓterijt. Et ecōtra veritas
ait. oportz inquit impleri ſermo
nē quē locut̄ es dñe. totus mori
ri neceſſe eſt Ada cū oībus qui in
eo erāt. qua die vetitū pomū in p
uaricatione guſtauit. Vt quid er
go ait mia. vt quid mē genuiſti ci
tius pitura. Scit em̄ veritas ipſa
q̄m mia tua pereit et nulla eſt. ſi
nō aliq̄n miſereris. Diliter aūt et
illa ecōuerſo loquebatur. Quis e
nim neſciat q̄ ſi p̄dictā preuarica
tor ſententiā mortis euaſerit ꝓpt
nec permanebit in eternū veritas
tua dñe. Et ecce vn̄ de cherubin
ad regē ſalomonē filiū dauid fug
gerit ee mittēdū. q̄m filio datū ē
omne iudiciū. In eius ergo iudi
cio et in ſpectu ſuo p̄dicte ſcz mi
ſericordia et veritas obuiauerūt ſi
bi. eade que ſupra dicta fūt vba
querimonie repetētes. Fateor ait
veritas zelū bonū habz mia. ſed v
tinā ſcām ſciam. Nūc aūt quid p
uaricatori plus q̄ ſorori iudicat
eſſe parcendum At tu inquit miſe
ricordia neutri peis. ſ tāta idigti
one ſeuis in preuaricatorē vt in
uoluas pariter et ſororem. Quid
enim male merui. ſi quid habes
aduerſum me dicito mihi. ſinau
tem quid me perſequeris: Gran
dis contrauerſia fratres et intri
cata nimium diſceptatio. quis nō
illic diceret. bonum nobis erat ſi
natus non fuiſſet hōmo iſte. Sic
erat dilectiſſimi omnino ſic erat.
non videbatur quō ſimul poſſent

miſericordia et veritas oſeruati.
Cūq veritas adiceret in ipſū iudi
ce ptis ſue merita dicens. cauēdū
omino ne irritū fiet ⁊bū patris.
ne ſermo viu⁹ et efficax q̄libz oc
caſiōe euacuaret. ait pax. Parci
te q̄ſo peite verb huiuſmoi ñ vos
decet hmōi altricatio. ⁊tūtū eſt i
honeſta otentio. Porro iudex in
clinauit ſe et digito ſcribebat in
terra. Erant aūt verba ſcripture q̄
pax ipſa legebat in auribus om
um. ea ſiquidem ꝓpius aſſidebat.
Nec dicit Petr̄ niſi adam moria
tur. Et hec dicit Petr̄ niſi mia
ſequatur. Fiat mors ho et habz
vtraq; qđ petit. Omnes obſtupu
ere in verbo ſapientie et forma ꝯ
poſitionis pariter atq; iudicij. Si
quidem manifeſtum fuit nullā eis
occaſionē q̄rimonie remanē. ſi fi
eri poſſet qđ vtraq; petebat. vt a
moreretur ho et venia ſequereť
Sz io quo fiat inquiunt. Mors
crudeliſſima et amariſſima. mors
terribil. a ipo horrēda auditu ho
fieri q̄nā ratione poterit! At ille
ait. Mors peccatox peſſima. ſed
p̄ciosa fieri poterit mors ſanctoꝝ
An nō erit p̄ciosa ſi fuerit vite ia
nua porta glorie! Preciosa vtiq;
inquiunt. ſed quō fiet iſtud! At
ille fieri ait poteſt ſi q̄s ex caritа
te moriatur. et q̄ michil dēt morti
et cui⁹ mors p̄ciosior erit in bono
q̄ omnū hominū q̄ fuerūt fūt a erūt
mors p̄t fieri in malo. Bon⁹ viſ⁹
eſt ſermo et fidelis et omni acep
tione dignus. ſed vbi ille inocēs
poterit inueniri. q̄ mori velit ñ ex
debito nec ex malo merito. ſ ex
bñplacito ſuo! Circuit veritas or
bem et nemo mūd⁹ a ſorde. nec i
fans cuius vni⁹ diei eſt vita ſup
terrā inueniť. ſed et mia celū om
ne ꝑlustrat. et in āgeľ q̄ ne dix
erim prauitatē. minorē inuenit ca
ritatē. nec āgelū poſſe ſufficere p
omib⁹ cū ſit ſimliter creatura hec
dunt ergo ad ſtitutū diem veri
tas et mia. anxie plurimū non in
ueto qđ deſiderabāt. Tūc ſecuz
pax conſolās eas. Vos inquit neſci
tis q̄dp nec cogitatis. nō ē q̄ faci
at bonū hoc nō eſt vſq; ad vnuz.
Qui conſilium dedit ferat auxiliuz
Intellexit rex quid loquereť et
ait. Penitet me feciſſe hoiem. pe
na inḡt me tenet. michi incubit
vt pax ait fuſtinere penā. et pe
tentiā agere p̄ homine quez creа
ui. Tūc ergo dixit. Ecce venio. ñ
em poterit hic calix tranſire ñ bi
bam illū. Et acerſito protinus
Gabriele. Vade inḡt dic filie ſiō
Ecce rex tuus venit. feſtinauit il
le et ait. Adorna thalamū tuū ſiō
et ſuſcipe regē xp̄m. Porro vēti
tū regē miſericordia a veritas p̄
ueuerunt ſicut ſcriptum eſt. Mi
ſericordia et veritas preceđent fa
ciem tuam Juſticia vero troonuz p̄
parauit. ſecundum illud. Juſtici
a et iudicium p̄paratio ſedis tue
Pax autem cum rege venit. vt
prophēta fidelis inuenirетur qui
dixit Pax erit in terra noſtra cū
venerit. Et Yſaie ſecundo. Con
flabunt gladios ſuos i vomeres
et lanceas ſuas in falces. ¶ Se
quitur tercium principale ſcilicz
homi. In quo huius annunciatio
nis vtilitas deſignatur. ¶ Prop
ter quod ſciendum. q̄ in prima

creatione hom̃ acepit triplicẽ di
dignitatem. scz naturalẽ excellẽti
em. mẽtis innocẽtiã. dei amicitiã.
¶ Primo dico habuim⁹ naturali
um excellẽtiã in eo q̃ oia nãa inte
riora & exteriora furfũ ad deũ erãt
erecta. vt sine labore et omni im
pugnatõe deũ possem⁹ otẽplari.
ita vt ab hac excellẽtia nihil foris
impediret. nec intus retardaret.
Nam vt ait Aug. fect⁹ dñs rectũ
fecit hoiem. vt omnia que essent
in hoie recto ordine erigerẽt se ad
deũ. ¶ Secundo habuimus mẽtis
innocentiã. q̃ sine omni peccato
creati fuimus. ad imaginẽ quippe
dei qui peccatũ non habuit creat⁹
fuit homo. ex cuius psona dicit in
psalmo. Ego in innocẽtia mea in
gressus sum. redime me et misere
re mei. ¶ Tercio in dei magna a
micicia stetit homo. Cũ em̃ omnis
dilectio et amicicia super similitu
dine fundat. dicente Ecclo. xiii.
Omne animal diligit sibi simile.
non potuit deus nõ diligere homi
nẽ quẽ ad similitudiẽ et imaginẽ
suã creauit Ab hys ommbz dignitatibus cecidit homo. cũ gustauit
cibum vetitũ preuaricando mãda
tũ. & nos in eo cecidimus vniuer
si. Cecidimus autem in triplicem
miseriã. nã ab excellẽtia cecidim⁹
in ignominiã. ab innocẽtia ad cul
pe miseriam. ab amicicia ad dei in
micicitiã. Ex quibus tribus nimis
abhominabiles facti sum⁹. ꝓpter
quod de homine sic lapso dicitur in
psalmo Homo cum in honore essz
nõ intellexit. ecce dignitas homi
nis in qua stetit. Sequitur. cõpa
ratus est iumentis insipientibus
et similis fact⁹ est illis Ecce igno
minia in quam cecidit. vt hoi post
lapsũ insultãdo & improperãdo di
cerẽt bestie terre illõ Gen. in. Ec
ce Adã q̃si vn⁹ ex nobis fact⁹ est
Nec ergo tria excellẽcia. innocẽ
tiã. amicitiã recuperauimus p dei
incarnacõnẽ Nã excellẽtiã recupe
rauimus p dei & hois in vtero vir
ginis vnionẽ. Quãia em̃ dignitas
hoi est deũ hie hoiem et frem nim
Vñ ex hac excellẽtia aliqñ pueni
mus ad infinitã dignitatẽ excellen
tiã in celo vbi limpidius et imme
diatius q̃ Adã deũ et dñm otẽpla
mur. Vñ cũ dñs admẽdasset Johã
nẽ baptistã Lu. vn. dicẽs. Inter
natos mulier⁹ non surrexit maior
Johãne baptista. subiunxit Qui
aũt minim⁹ ẽ in regno celor⁹ ma
ior ẽ illo. Ex quo patz q̃ minim⁹
in regno celor⁹ in dignitate stat ex
cellẽtia q̃ adã. licet em̃ adã in ma
gna staret excellẽtia. peccare tñ po
terat. qđ in regno celor⁹ null⁹ po
test. Secũdo innocẽtiã recuperaui
mus per dñi passionẽ. Ipse enim
vt dicitur prima Petri secundo.
Peccata nostra pertulit in corpe
suo. Et Ysaye. liii. Ipse peccata
multorũ tulit. Item Iere. xxxi.
Peccati eorũ non ero memor am
plius. Sublato autem peccato in
nocentiam recuperauimus. Item
ad Romanos. vi. Liberati a pec
cato serui autem facti dco. habe
tis fructum vestrum in sanctifica
tionem. finem vero vitam eternã
Tercio recuperauimus amicitiaz
p sanguinis dñi effusionẽ. sic em̃
dicit Apo. ad Ro. v. Cum inimici
essemus reconciliati sum⁹ deo p mortẽ

filij eius. Vel dicere possumus q̄ recuperauimus dei amicitiam per incarnationis vnionem. In eo e nim q̄ vestiuit se carne nostra pri ori nos amicicie reformauit. Se cūdo in nocentiam recuperauim⁹ p eius passionē. Tercio aūt ex cellentiā recuperauim⁹ p eius re surrectionē. ī cuius virtute assequ mur eternā glorificationē. ī qua copiosā et gloriosā excellentiā ha bebim⁹ i eternū. Sequit quar tū et vltimum sc̄z si tacuerim⁹ sce leris arguemur. in quo p̄icato ris necessitas declarat. q̄ em̄ scie et eloquētie donū et maxie grāz ad loquendū verbū dei accipiūt. a dño grauissime arguūtur. si ea ad lucrū non posuerint aiarū. Vñ Ysaie. vi. Ve michi q̄ tacui. Con siderauit em̄ q̄ ad predicandū ta lentū accepērat. et ideo voluit se tacuisse. Propter q̄ talib⁹ negli gentib⁹ dī Luce. xij. Serue neq̄ quare non dedisti pecuniā meaz ad vsurā. et ego veniens cū vsu ra vtiq̄ exegissē illā. Vic. i. Corī. ix. Ve michi si non euāgelizauēo q̄m dispensatio tradita est mihi Bern. Ve qui bene loq̄ de dño ac cepēit. si q̄stū reputāt pietatē ac dictionē. In verb̄ ergo p̄positis cū subiūctis beati Bernhardi ser dulcissime sētētie ponūt. q̄bz glo riosa vgo Maria mirifice omēdat. Prio em̄ laudat et salutatur a purissime vite innocētia. sc̄do a v tutū copiosissima sufficientia. ter cio a grārū plenissima supefluē tia. quāto a dignissima dei p̄nia. q̄nto a status sui excellentissima reuerētia. sexto a fructus sui vtilissi ma magnificētia. Primū ibi Aue. sc̄z ibi. maria. tēciū ibi. grā ple na. quartū ibi. dñs tecū. q̄ntū ibi. bñdicta tu ī mulieribꝰ. sextū ibi. et bñdictus fr. ve. tu. Dec ergo lau dis p̄conia p ordinē p̄sequētes. Prio dicit q̄ btā vgo omendat et laudat. p hoc q̄ d̄ aue a purissi ma vite innocētia. q̄ sc̄z salutatio tāto gloriosior ipi vgini attribuit quāto ratior in scriptura inuenit. In om̄i em̄ textu veteris testame ti añ istā salutationē nō inuenit. eo q̄ nulli vmq̄ hoim vsq̄ dit̄ poni erit applicari. Quis em̄ sine ve a mūdi exordio ē inuentus? nec in fans cuiꝰ vita ē vmꝰ dici sup trā dī em̄ aue. i. sine ve. hoc ē sine cul pa. cui iusto ordie debet ve. pone do effectū p causa q̄d sepe solz fiēi int̄ itelligētes. Q̄d aūt Maria fuit īmunis ab om̄i ve peci. pbat̄ per dictū āgeli. sc̄z Aue grā. ē. Quia oppositā nō p̄nt eē fil̄ in vno sb̄iecto. s plenū et vacuū opponūt̄ ergo ac. Et q̄ sola vgo īmunis ab om̄i macla fuit. ideo ei soli hec no ua dictio a salutatio debuit reser uari. Est aūt explex ve a quo fuit li bera vgo scā. sc̄z a ve culpe originalis. a a ve

Sermo. xcvi. De eodez ymo tercius.

Ve maria grā ac. Luce. i. Dicit Bern. Inungitur noua legatio āgelo Gab eli. et nouā vgo p̄fessa vtutē no ue salutationis honorat obsequio. ā tiqua excludit maledictio mulie ris. a nouā noua mat̄ accipit bñ

culpe mortalis. ℣ De primo ve dr
citur Jhe. xv. Ve michi mat me
a vt quid me genuisti. virū rixe.
virū discordie. Rixas em a discor
dias quib9 spūs actipiscit aduer
sus carnem et caro aduersus spm
ab originali peccato otraximus q
in nob ratissime opescunt. ℣ De
secdo ve dr Treñ. Ve nobis q pec
cauimus. Hoc enim de venali cō
grue potest dici. qz Jheremias in
vtero sanctificatus in vbo prime
psone ānumerās se alys mōlit n
peccauit. et ideo hoc ve p venali
bus pt fūmi ℣ De tercio ve dicit
Osee. vn. Ve eis qz recesserunt a
me. et iterū Jhe. vn. Ve eis cuz
recessero ab eis. qō de mortalib9
peccatis oportet intelligi. qz nec
deus a nob. nec nos a deo recedi9
nisi cū culpam dimittimus mortali
ū peccatorū ℣ De oībus āt tribus
istis ve dicit Apoc. vin. Ve ve
habitantibus i terra. sic em dicit
Johānes. Audiui vocē āgeli vmi9
volātis p mediuz cli dicētis voce
mag. ve ve ve ommib9 habitātibz
i terra Ac si dicat. oēs habitātes
in terra infecti sunt aliquo istoz
triū ve. Qō vt plenius et planius
videatur. Sciendū q sūt tria gna
peccatorum. scz originale. venale.
mortale vt premissum. et sic nul
lū malū cōmittit ipuitū ita nullū bonū
irremuneratū. ideo pdictis tbus
generib9 peccatorū inter se disti
ctorū debētur tria gna ve inter se
distincta. Nam originali peccato
debētur ve limbi. In quo anime
habentes peccatū originale exclu
duntur a visione dei. Peccato vo
venali debētur ve purgatorij. p
cuius ignem pdicte anime a suis
venialibus depurātur. Peccato
autem mortali debetur ve infer
ni non vt illic peruenientes purgē
tur sed vt eternaliter crucientur
Cum ergo beata virgo nullum p
dictorum peccatorum habuerit.
ideo indicabat ei angelus q meri
to esset ab omni ve prouemente
ex peccato penitus aliena. Licet e
nim vt doctores tradunt ad lim
buz descendisset. si ante passionē
domini decessisset. hoc non fuisset
propter culpā persone. sed propter infectionem nature humane.
Vel etiam dici potest q hoc ideo
factum fuisset. q deus per passio
nem suaz celestis regni ianuā nō
dum aperuisset ℣ Possunt aūt q
tuor cause assignari. cur bta vgo
nouo salutationis gne debuit ab
angelo salutari. scz pter veteris
culpe trāsuersionem. noue virgi
nitatis inuentionem. nouā cep
tionē. nouā parturitionem ℣ Pri
ma dico causa pp quā bta vgo
nouo salutatiōnis genere saluta
tur hec ē Cū culpa Eue i grāz. ma
ledictio in bñdictionē. totūq pon
d9 mali in bonū mutatū fuerit. in
signū huius ergo grē nomen pu
dicatricis mulieris debuit etiam
trāspositis lris trīsmutari. vt cuz
illa vocaretur Eua nostra repati
o in otrariū facta icipe merito de
buit ab aue. Qō āt totū malū p
Eua infusū p Mariā in gratiaz sit
mutatū dicit Aug9. Eua em lux
it ista exultauit Eua lacmās Ma
ria gaudiū in vtre portauit. Im
pleta est ergo Maria grā et Eua
euacuata est a culpa. Male dictio

Eue mutatur in benedictionē ma
rie ¶ Secunda causa ꝓpter quam
beata virgo noue salutatiōis ge
nere ab angelo salutaꝫ est noue
virginitatis admuentio. licet em̄
multe essent virgines añ eā. nul
la tm̄ ex illis ꝓpositū habuit sic ma
nendi. Vñ Ber. O btā vgo quis
te docuit. aut que pagina instru
xit. vt virginitatē dño sic placēs
Dicūt em̄ doctores q̄ virginitatis
sue votū emiserat. hac tm̄ conditio
ne interposita si diuine foret bene
placitū volūtati. Propꝫ qđ ange
lo salutāti rndit hūiliter dicens.
Quō fiat istud. qm̄ virū nō cogno
sco .i. nō agnoscere ꝓpono. Et q̄
antē eā nemo virginitatis votū e
miserat. ideo ꝓpter hāc nouaz et
deo gtā a insolitā admuētionē no
ua salutatione ab angelo salutaꝫ
¶ Tercia causa noue salutacōis
est noua et ꝑus inaudita dceptio.
Conceꝑit ergo virgo nō de virili
semine sed de spūs sācti germine
in quo nec ꝓmā similē visa ē nec
hz̄e sequentē. Et hoc ē qđ ꝓmisit
angelus virgini q̄renti quō fieret
istud dicens. Spūs scūs superue
niet in te. ex cuius virtute dcipi
es. virgo permanēs post dceptū.
¶ Quarta causa noue salutatio
nis est nouus et insolitus et oī stu
pore mirādus partus. Nō em̄ par
turiuit quēlibz de plebe. nec pnci
pē quātūlibet magnū huiꝰ mūdi.
sed deū vez qui fecit mūdū. De hac
nouitate a ineffabili stupore dicit
Ber. Si adicias alys eiꝰ excellenti
is cuius mē est. q̄ iā poterit lingua
etiā angelorz dignis extollē laudi
bus virginē mrem. nō cuiuscūq
sed dei. Ista est em̄ nrē virginis
gla singularis et excellētissima p
rogatiua. q̄ vnū eūdē filiū cū deo
patre hz̄e meruit omunē. Ex hys er
go q̄tuor nouitatibꝰ beata virgo
noue salutatiōis genere debuit
salutari. ¶ Sequē in pcō thema
the sēm mēbz scz maria. In quo
innuit virtutū copiosissima suffici
entia. qđ ex inꝑtatiōe eiusdē no
minis euidentius declaraꝫ. Maria
em̄ interꝑtaꝫ mare. Habz em̄ ma
re tres ꝓprietates q̄ spūaliē intel
lecte marie duemūt. ꝓpꝫ q̄s a ma
ri maria vocata est. Describit em̄
in li. de na. rez sic. Mare est col
lectō oīm aq̄z tā dulciū q̄ salsaz
hospitiū ommiū fluuioz. subsidiū
in necessitatibus. refugiū in picu
lis. itinerātiū opēdium. laborātiū
lucz. In hys maris ꝓprietatibus
ommiū virtutū cumulus glorioſe
virginis declaraꝫ. ¶ Nā per ꝓmā
proprietatē. scz collectō oīm aq̄z
quid misi cumulus oīm virtutū ac
cipiēs. q̄ sb dicit tam dulciū q̄z salsa
tū innuit q̄ nō solū vtutes dulciē
afficientes habuit. sed etiā p opaz
sionē amaricātes. per q̄s mīno af
fectu ommū miserys opatiebaꝫ.
Si em̄ Paulus multū inferior dice
re de se potuit. quis infirmaꝫ et e
ego non infirmor. quis scandalisa
tur et ego non vror. quantoma
gis maria. De hac vmuersitate
ommium virtutum dicit Anselmꝰ
exponens illud Ecclesiastici quin
quage simo. Vas auri solidum or
natum omni lapide preciosō. Ma
ria est vas ꝓpter diuinitatis cō
tinentiam. auri vas dicitur pro
pter status mirentiam. solidum

ꝓpter ommium malorum reſiſtentiam · ornatū omni lapide preciosō propter omnium virtutum affluentiam · Qđ pulchre nobis ꝓponitur Geñ. i. vbi dicitur · Congregētur omnes aque que ſub cœlo ſunt in locū vnū · et ſeqr̄ · Cōgregationes aquarū appellauit maria · Ac ſi i eiſdem verbis ſilenter innuat Vbicunq; et quocūq; loco videritis congregationē oīm aquarum. i. oīm virtutū collectionē · ipſa eſt maria electa mater dei ¶ Secđo in ꝓcā matris deſcriptione ſubiungit̄ caput et hoſpitiū ommū fluuiorum · caput ꝓpter aquarū effluentiam · hoſpitium ꝓpter earundē refluentiā · q̄ duo breuiter tanguntur Eccs. i. vbi dicitur · Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur vt iterum fluant · Vnde ad mare vnde exeunt flumina quantū ad caput reuertuntur · et iterum fluūt quantum ad hoſpitium · Sic beata virgo maria caput eſt ommium gratiarū · a qua q̄cquid boni deſeq̄mur noſ fluit · Vnde Bern. Nihil nos deus habē voluit qđ ꝑ manus ſactiſſime vgis Marie nō trāſiret · Eramus em̄ ōnes filij ire et indigni vt a deo imediate aliq̄d acciperemus · datū eſt ergo Marie q̄cq̄d ſalutis q̄cq̄d gratie accipimus vt ꝑ illā dare nob̄ · q̄ppe qui nec ſeipſū nobis dare voluit niſi per ipſam · Eſt ād mare non ſolū caput aquarū · ſed et hoſpitiū earum · Per qđ inſtruimur · q̄ cum omnia flumina gratiarum ab ipſa ſcilicet virgine maria nobis fluant · debem̄ et nos eadem per gratiaꝝ actiones in ipſam refundere vt vberius ite

rum nobis fluant · Bernhardus Ad mare vnde exeunt flumina reuertuntur vt iterum fluant · non vt minus habens quod dederat repetit · ſed ne tibi depereat quic quid ad eam non retuleris · Siq̄ dez et flumīis aqua ſi ſteterit putreſcet · ſic plane gratiarum ceſſat decurſus vbi recurſus non fuerit gratiarum actionis ¶ Tercio mare eſt ſubſidium in neceſſitatibus Sic beata virgo dei genetrix in neceſſitatibus ſubuenit vniuerſ · et qđ ſingulis neceſſarium fuerit ſubminiſtrat Vnde ſtans in publico clamat ad nos omnes dicēs Tranſite ad me omnes qui cōcupiſcitis me et a generationibus meis adimplemini · Dñe Bern · Maria ſinū aperit vniuerſ · vt deplentudie eiꝰ omnes accipiant · captiuus redēptionē · eger curationem · triſtis conſolationē · peccator veniā · iuſtꝰ grām · āgeiꝰ letitiā · filiꝰ carnis ſbam · demq; tota trinitas gloriā ¶ Quarto mare ē opē diū itinerātiū · Lōgiſſima em̄ via ſup mare velocit̄ ptrāſitur · Sic virgo beata eſt noſtrū opendiuꝫ qui in hoc mari magno itinera? · Facilit̄ em̄ et velocit̄ ꝑ eaꝫ tales grās ſequimur · ꝑ quibus ſine ea nos oporteret longiſſima tpis ſpacia laborare · Vñ Bern. Aduocatam noſtrā p̄miſit pegrinatio ntra · que tanq̄ iudicis mat̄ ſupplicit̄ et fidelit̄ ſalutis nr̄e negocia pertractabit · nec pati repulſā poſſumus · vbi añ filiuꝫ matrem · ante patrem filium habeamus · Filius em̄ ōndit pri latꝰ a vulnēa · mī filio pctꝰ a vbēa ner

vlla poteſt ẽe repulſa · vbi tot cõ
currunt caritatis inſignia · Vnde
extant verſus · Dicit mater ad fili
um oñdens vbera · En que fuxiſti
fili vemã pcor iſti · Ait filius patri
Vulnera cerne pater · fac que po
ſcit mea mater · Hñdet pim diui
mis · Nate petita dabo que vis tibi
nulla negabo · ℣ Sequit terciũ ſcz
grã plena · In quo grãx tãgitur
pleniſſima ſupereffluẽtia · qõ expo
nẽs Ber · dicit · Legim⁹ in actib⁹
Aplox · Stephanũ fuiſſe plenũ ḡ
tia · et aplos repletos fuiſſe ſpũ
ſancto · ſed lõge diſſimiliter a ma
ria · qr nec adeo plenus fuit vt in
eo habitaret plenitudo diuinita
tis corpaliẽ vt in maria · nec illi o
cẽperãt de ſpũ ſancto quẽadmodũ
maria · Ad quid igiẽ nũciatur ab
angelo plena grã niſi vt dño ſup
uemẽte nobis fieret ſuperplena ·
Nec aũt plenitudo grãx in trib⁹
ognoſciẽ · ſcz in multitudine magni
tudine et latitudine grãx · ℣ Pri
mo dico · hec pleitudo q̃ maria ple
na ab angelo nũciatur obſtit i mli
tudie grãx · Habuit em oẽs gra
tias · a oĩa q̃ ratione grẽ ſortiunẽ ·
dicẽte Ecco · xxnn · In me oĩs grã
vie et vite · Itẽ Iero · Ceteris p
partes marie vero ſe ſimul infudit
plenitudo oĩm grãx · Nobiſcũ aũt
bñ agiẽ · ſi vel vnã gratiũculã ofe
ñmur · teſte Aplo qui dicit ℣ Vni
cuiq nãm data eſt grã · ſed maria
ſic plena eſt grã · vt nec vna ei ex
oĩbus defuiſſet · ℣ Secũdo plena
dicit ꝓpter grãx magnitudinez ·
Nõ em exiles ſiue paruas grãs ha
buit · ſed in maxia vtute habuit
vniuerſas · Vnde Ber · Nõ decuit
virgine btãm ãi vulgo omnes
hẽ grãs que ſũmũ et maximũ to
nũ geſtabat in vtero · ſed quicqd
ſũmũ · quicquid ſupmũ · quicquid
maximũ in gratys eſſe potẽat hoc
habebat · ℣ Tercio gratia plena
ab angelo ſalutat ꝓpt grãx lati
tudinẽ Tã ſupefluẽter em plena
erat grã · vt eas i celũ in infernũ
extẽderet et in terrã Vñ Ber · ex
ponẽs verbũ Dñi · Opatus eſt d⁹
ſalutẽ in medio tre dicit · Juſte v
terus virgis medium tre appella
tur · Ad illã em ſicut ad mediũ re
ſpiciunt · et qui in celo habitãt a
in inferno · et qui nos pcẽſſerũt ·
et nos qui ſumus · et qui nos ſe
quunt · et nati natox · et qui na
ſcentur ab illis · Illi qui ſunt i ce
lo vt reſarciantur · qui in inferno
vt eripiãtur · qui nos precẽſſerũt
vt propĥte fideles inueniantur ·
et qui ſequuntur vt gratiã conſe
quantur Quam vt ſe nobis medi
atricem inter nos et deum exhibe
at moueat et ꝓmoueat ſuax ſup
effluẽs copia a immẽſitas grãx ·

Sermo · xcvn · De eodẽ Sermo · ḡtus ·

Domin⁹ tecũ dicit Ber · Li
cet deus ſit cum ommbus
ſanctis · q̃dã tñ prerogati
ua eſt ſingulariter cũ virgine ma
ria · cum qua vtiq tanta ei cõſen
ſio fuit · vt illius non ſolum volun
tatem · ſed etiam carnem ſibi con
iungeret · ac de ſua virginisq ſb
ſtantia vnum chriſtum efficeret ·
vel potius vnus chriſtus fieret ·
qui et ſi nec totus de deo · nec to
tus de virgie · totus vt vẽ credit

tamen dei a tōtus virginis esset · nec duo filij sed vnus vtriusq; filius · Et subiungit · dñs pater te cū · qui suū filiū facit tuū · obumbrans tibi vt tantum splendorez filij valeas sustinere Filius tecū · qui ad ꝺendū in te mirabile sacmentū miro modo a tibi reservat vterū tuū a tibi seruat virgiale signaculū · Spūs sāctus tecū · De cuius vtute ꝺcipis sāctificans te vt sola digna esses dei filiū pturire · Expeditis ergo trib⁹ articulis angelice salutationis · Nūc qꝺ reliquū est exequamur ¶ Fuit aut deus tota trinitas cū maria ꝓpter tres causas · videlicz vt corp⁹ fecūdaret · vitā scificaret · animam quodāmō deificaret · et vt hec ea in supmo magnificaret · In qb⁹ ipsā sup ōnes creaturas mirifice sblimauit · ita vt corp⁹ in supmo statu fecūdaret · vitā in supmo sanctificaret · animā in supmo deificaret Supma āt fecunditas ē virginis nrē fecūditas · q̄ florē vginitatis habere meruit cuz fecū fecūditatis · in q̄ nec ꝓmā similē visa ē nec habere sequentē · Sunt enim virgines que mūdā et ītamina tā virginitatē seruaueūt · sed fecūditatis fructu caruerūt · Sūt et fecunde ꝺuigate · sed virginitatis florē perꝺiderūt · Sz nulle vise sūt q̄ florē virginitatis cū fructu habere meruerūt ꝓter nostram virginē gloriosā Dñe Deus · Bona ē fecunditas ꝺuigalis · sed melior castitas virginalis · optima āt fecūditas virginea · seu fecunda vginitas ¶ Secundo domin⁹ fuit cuz ea vt vitam eius sanctificaret · a vt nō simpliciter sed in supremo Hec aūt sanctificatio vt supma fieret multis pticularib⁹ sāctificationibus ē opleta · et a ꝓma vsq; ad vltimā et pfectā ꝺcurrūt q̄lib⁹ ¶ Prima enim sāctificatio ꝺtinge bat i fui i vtero purgatiōe Secda in virtutū exercitatiōe · Tercia i spūs sāti supuentiōe · Quarta i filij vnigeniti dei ꝺceptiōne · Quinta in eiusdem filij educatione · cōmansione · et felici contrectatiōe ¶ In pria sanctificatione sāctior fuit renatis · q̄ ipsa ex filia sācti ficatione potens erat non peccare qꝺ non est in renatis ¶ In secunda sanctior fuit quibuslibz viatoribus · quorū nullus vnq̄ se tam sublimiter exercebat ¶ In tercia excellebat adam in statu innocēti e · q̄ licet creatus esset vt posset libere non peccare · habuit tamē cum hoc ꝺtrarium vt posset peccare · qꝺ post ꝺceptionem nequaq̄ extitit in Maria ¶ In quarta ei⁹ sāctificatione excellebat āgelos q̄ licet essent ꝺfirmati vt nullaten⁹ possent peccare · non tamen p̄nt augere meritum vt maria ¶ In quinta sanctificatione ita approximabat se deo · vt nulla vnq̄ pura creatura tanta se ei similitudine ꝺformaret · Qui ergo p̄t capē capiat q̄ supra moꝺuz sanctificata fuerit vita virginis gloriose ¶ De cio deus testante āgelo fuit cum Maria · vt animam eius qꝺāmodo deificaret · Nam ex vnione dei qua plenitudo ꝺuinitatis habitabat in ea corporaliter · ita immersa fuit deo vt michil saperet · michil intelligeret nisi deū De q̄ deificatiōe

dicit Iero. Sicut lana candidissima naturali colore dealbata cū īficiē sanguine cōchilii vel muricis vertit̄ in purpuram · sic spūs scūs cū in cōceptione venit ad virginē que iā dudū plena fuit gratia vesta est et ipsa sine tactu virili ī matrē · vt iā nō sit qđ fuerat sed pura vestissima ad indumentū et gloriā summi regis aptissime diuinitus dedicata · vt nulli dēceps vti ea vsu femineo liceāt nisi do · et nullis iamvsibus sit ipsa māci pāda nisi diuinis · et tāto validiꝰ inflāmabat̄ dei pūtia · quāto dīmis intus illustrabat̄ visitationibus · quā totā repleuerat spūs sancti gratia · totā incāduerat diuinus amor ita vt in ea nihil esset quod mundanus violaret affectus · sed ardor assiduus celebritas pfudit a moris · Dīmē de eadē deificatiōe dicit Ber · Maria iure sole perhibet amicta que pfūdissimā diuine sapientie vltra qꝫ credi possit pene trauit abissuꝫ · vt q̄ntū sine persona vnione creature conditio patitur · luci illi inaccessibili videat̄ immersa Jpa ei meruit fūmati cingi opiri vndiqꝫ et circūfūdi · et tanq̄ ipso diuino igne cōcludi ·

℣ Vt aūt euidentius videat̄ · q̄nta singulari excellētia deus pre oībus creaturis fuerit cum maria ostēdit Ber · sic dicēs · Quatuor modis inest deus oī creature · Primo essentialit̄ tā bonis qꝫ malis · nihil qꝫ intercludit deitatis essentiā per quā esse oia acceperūt · Secdo mō inest bonis opatione · agit em̄ in eis virtus opatiua vt operent̄ opa dei · nec ociose creati sunt int̄ creaturas sicut mali · in quibus licet deus sit p pūtiā · scz ad vindictā qr elegerūt aversere · vt alimēta sempiternis ignibus āministret̄ Tertio inest plerisqꝫ bonis illuminatione · quos de futurorum cognitiōe nobiliter instruit · et principes efficit suoꝝ secretoꝝ Quarto inest omni soli creature scz virgini marie videlicet ideptitate · qr idē est quod illa · Nec taceat et extremiscat omis creatura vt vix audeat aspicere tāte dignatiōis immensitatē · Habitat deꝰ in angelis sed nō eiusdē essentie cū ipsis · Habitat deus in vgine cū q̄ vniꝰ nature habz idēptitatē · et ideo cū angelꝰ salutando vginē dixisset · dñs tecum · hoc insinuare voluit qꝫ singulari q̄daꝫ excellētia cū ea dīs esse voluit p oībus creaturis · vt sic potēs esset in celo et in terra subuenire miseris miseroꝝ Vñ clamemꝰ ad dñaꝫ et regīnā nrām aduocatā et adiutricē dicētes illud Ber · Nunquid qr ita deificata es · ideo nrē hūanitatis oblita es? ℣ Sequit̄ q̄ntū in salutatione angelica scz · bñdicta tu in mulieribꝰ · In quo ostēdat̄ ab excellētissimā sui status reuerētia · p quā bñdictōem nō simplicit̄ bñdicit̄ · ℔ p̄ oībꝰ mulieribꝰ bñdicā p dicat̄ · ℣ Propt̄ qđ sciendū qꝫ ē q̄ duplex benedictō quibꝰ btā virgo est benedicā · s. maledicti euacuatio · fecunditatis propagatio · singularis gratie collatio · superexcellentis dei gratulatio · Dns omnibus benedicitur virgo sancta ·

℣ Prima ergo benedictio est maledicti euacuatio · Fuerunt enim omnes filie Eue ex preuaricatione

matris ommium multipliciter ma
ledicte. Erat em maledictio steri
litatis gentem nō ampliando. im
peccatis ocipiendo. multiplicis im
moditatis ptū gestādo. doloris
et acerbitatis im pturiendo. ¶ Pri
mo dico erat maledictio sterilita
tis. vt quecunq secundū legē ha
bēs virū sterilis esset dicebatur
ab ōmbus maledicta Exod. xxiij
et Deut. vn. Vñ Rachel q diu ste
rilis erat et pere cepisset dixit ad
pmū ptū. hoc p bñdictione mea.
abstulit em deus obprobriuz me
um. ¶ Secda maledictio ē q ōnes
mulieres fetū suū ocipiunt im pec
catis Vñ Ps. Ecce em im ñ qtatibz
concept? sū ac. ¶ Tercia maledicti
o ē q fructum ventris sui gestan
tes multis subiacēt miseriis a erū
pnis. Vnde Gen. in. Multiplica
bo erūpnas tuas et concptus tuos.
dixit dominus ad Euā. Itē Tobie
nn. Memor esse debes que et qñ
ta pericula passa sit mater tua pp
ter te im utero suo. ¶ Quarta ma
ledictio est q mulieres cum dolo
re pariunt. pter qđ iterum Ge
nesis. in. dixit dns ad mulierem
In dolore paries filios. Et Johā
nis. xvi. Mulier cum parit tristi
tiam habet. Vas ōnes maledicti
ones felix hec mulier suis benedi
ctionibus euacuauit. q ergo per
manſit cuz honore. concepit sine pu
dore. gestauit sine labore. peperit
sine dolore. Et hec est pma bene
dictio p quā beata virgo omnez
maledictionē penitus exsufflauit
¶ Secda benedictio est fecundita
tis ampliatio. per quā parturien
tes multiplicant ognationē filiaz

Qua et nostra dominā benedea
extitit. q licet vnum filiū natura
liter peperisset. im eius virtute a
si non naturaliter gratuito tamē
peperit omnes filios adoptiuos.
vt scōm Apo. ad Ro. viij. Ipse
sit primogenitus im multis fratri
bus. Vnde Math. i. Peperit filiuz
suum primogenitū. vt naturalis
filius relatiue dicatur primogeni
tus ad filios electionis. quos post
primogenitū gratuite generauit
Et de hoc dono nostre filiationis
ad virginem et matrem nostraz
naturalis filius eius im cruce mo
riens p nob mariā commouet i pso
na Johānis dicēs Mulier ecce fili
us tuus. Ad Johānē āt Ecce mat
tua Ac si diceret Sis memor mī q
hn pro qb? patior tui sūt filij ad
optiui. quos ego dici a esse volui
frēs meos. Et cū pr mei celestis
exigēte iusticia i peccōres deseuiet
ipos volēs dāpnare. tūc tāq mī
ipsū peccōrē p q nūc morior mat
mis āplectere viscerib?. a ire pris
te opponēs p filns ictpella. Ob āt
ad discipulū cōsus dixit Ecce mī
tua. tm ē ac si i psona Johis q im
ceptat grā dei dicat oib? peccōribz
Ecce mī tua Vt cū p ofusiōe scele
rū vrōz nō audetis leuare faciem
vrāz añ istū iudicē deū. nec coram
dño apere. ad mariā tāq ad ma
trē fiducialiter confugite. quā vt ma
trē reuerendā. vt ipa vos tāq fi
lios foueat. promoueat. nutrat. a
defendat Ipa em ad hoc electa est
vt congreget pfugos isrl. vt dr Ysa. xi. Nā ipa ē p cītatē refugij de
signata. de q Deut. xix. Tres ciuita
tes sepab im medio tre. quā dns

deus dabit tibi in possessionē ster
nēs diligēter viā. vt habeat e vi
timo qui ppē homicidiū pfugus ē
quo possit euadē. ¶ Tercia bñdi
ctio ē singularis grē collatio. de q̃
9r Genē. xxij. vbi bñdixit Melchi
sedech Abrahā a ait Bñdict9 abra
hā. p quā nīa vgo est multiplici
ter bñdcā. Oēs em grē q̃s acce
pit a dño fuerūt grē singulares.
¶ Quarta bñdcō dicit supexcellē
tis dom ogtulatio. et hec est solū9
vgis bñdcē que tā sup modū sup
omnes hoīes pfecit in grā vt oēs
āmirent. et āmrātes deū magni
ficēt in eternū. Est aūt dīa int terci
am bñdictōnē et istā q̃tā. q̃ ter
cia est vni9 hoīs vel paucor illi vl
illis solū omodosa et vtilis et sin
gulariē glosa. sicut bñdictō q̃ de9
Abraha et vxori sue Sare sterili be
nedixit. vt in senectute otra aut
sum nature sobolem generarent.
Hec aūt q̃rta quā ogratulationē
dicimus ita est marie singulariter
glosa. vt ex ea supefluēti redūda
tione effluat sup oēs elcōs. q̃ nō
solū ex partu suo bñdcō maria be
nedcā est. sed in ei9 bñdcōne oēs
nos bñdicti sum9 a dño in eternū
Collaudem9 ergo deū cū ea et pro
ea ogratulātes a dicētes illi Iu
dith. xiij. Bñdcā es tu filia a dño
deo excelso p oibus mulieribus fi
p terrā. qui nomē tuū ita magni
ficauit. vt nō recedat laus tua de
ore hoīm. qm in oi gēte qui audie
rit nomē tuū magnificabit deū i
rahel sup te. et sequē Tu gla ihe
rusalē. tu letitia isrl. tu honorifice
tia ppli nīi. q̃ feci sti viriliē et afor
tatū ē cor tuū. eo q̃ castitatē ama
ueris a man9 dñi ofortauit te. a
eris bñdcā in eternū. De hac ogra
tulacōe ipa nrā vgo glaē dicens.
Ecce em ex hoc btām me dicēt oēs
gnacōes. ¶ Sequiē sexta et vltia
pticula angelice salutacōis. quaz
tñ nō angel9. sed Elizabeth addi
dit dicens. Et bñdcūs fructus ven
tris tui Hec aūt bñdcō q̃ fructus vir
ginis. i. ihesus xp̄s bñdicit in plus
se hz q̃ bñdcō vgis. q̃ benedcō v
ginis sup oēs mulieres a sup oēs
hoīes extēdit. benedcō aūt fructus e
ius sine exceptiōe sup oīa se extē
dit. dicente Apl'o Ro. viij. Qui ē
sup oīa de9 bñdctus in secula. Naz
illius benedcō ad oēs elcōs filios
se extendit. q̃ in eo oēs sum9 sua
grā benedicti. Vnde Genē. xxij.
dicit de9 ad Abrahaz. In semine
tuo benedicent vniuerse genera
tiones terre Iste aūt fruct9 gloſus
est fruct9 tū. scz dei p̄is oipotētis
vgīalis ventris. spūalis mētis.
¶ Prio dico fruct9 iste ē fructus
dei p̄is oipotētis Sic em in psona
p̄is 9r in psalmo. In splēdoribꝰ
scōr ex vtero ante luciferū genui
te. Et in hac generacōe eqlis ē pa
tri. coeternus. et osbstātialis. Vnde
Ber. Altissimus p̄ q̃uis ops fit.
nō potuit tñ vel eqlē sibi odere cre
aturā. vel meqlē gignere filiū. Fe
cit itaq̃ angelū magnū sed nō q̃n
tus ipe est. et ideo nec eqlis nec
altissimus. solū aūt vnigemtū quē
nō fecit sed genuit ops oipotētē.
altissimus altissimum. eternus co
eternū. ipm sibi p omnia coequa
li. nec rapinā arbitratus est nec
iniuriā. ¶ Secūdo idē fructus pa
tris est etiā matris. per assumptū

hominem vt patet in tota ista mā teria. ¶ Tercio idē est etiā fructꝰ spūalis mētis Math. xij. Qui fe cerit voluntatē patris mei qui in cē lis est. ipse meꝰ frater soror et ma ter est. Vas aūt tres generatiões habuit ex triplici sba que ē in xpō scz ex diuinitate. carne. et spū. Nā ex prē nascit deus. ex mre hō. ex mēte spūs. ex prē nascit eter naliter. ex matre tpaliter. ex mēte spūaliter.

Sermo. xxviij. De eodē Sermo quintus.

Missus est angelus gabriel Lu. i. Multa dicimꝰ a deo frequenter. qz vt ait Ber. Licz multi de virgine mre loqui gestiāt quicqd tñ de indicibili dicit. eo ipso qd dici potuerit minus gratum sit. minꝰ placitū. et minꝰ acceptetur. ¶ In verbis ergo ꝓpositis cū sequētibz ꝙtuor possuꝰ intelligere. que ad dei incarnationē dēt̄ pertinent. scz angeli legationē. virgis deliberationē. assensus inclinationē. dei acceptionē. Primū ibi. Aue cū sequētibz. in quibus angelus suā legationē posuit. Secundum ibi. quō fiet istd. in quo virgo beata se deliberauit. Terciū ibi. Ecce ancilla dñi. in quo assensū inclinauit. Quartū ibi. fiat mihi. in quo verbo deus in vterū eiꝰ se intrauit. Nec deū accipisz. nisi ꝓpus assensisz Nec prudēter assensisset. nisi matura deliberasset. Nec deliberasset. nisi legationē angelus obtulisset. ¶ In legatione ergo incipiētes dicimus q hec angelica legatio tria ostendit esse pfecte in ea. ostendit em eā deo acceptissimā. hoibus fructuosissimā. sibiipsi sanctissimā. Primo dico ostēdit eam deo esse acceptissimā. qui ad opus nostre redēptionis elegit eā ab omni carne. Nec dubiū quin deo fuerit gratissima. qui eā ad tā sublime opꝰ ex oībus et p oībz elegit. Qd in se cognoscēs dicit. i. Paralipp. xxvij. Placuit deo vt me eligēt. Secundo hec legatio fecit eā hominibus fructuosissimā. De nulla em creatura pura tā copiosus fructꝰ puenit quēadmodū de maria. De cuius fructu quantū in eo est oēs homines fiūt redēpti. Juxta illud Eccī. xxxiij. Videte qm nō solū mihi laborauī. sed oībus exquirētibus veritatē. Tercio hec legatio fecit eā sibiipsi sanctissimā. cuius corpus a anima ex vnione diuini germinis sunt qdammodo deifica ta. ¶ Secdo beata virgo post legationem habuit deliberationē. quā flore triplici adornauit. nō emm precipitauit vt Eua que ad legationem serpentis statim precipitādo consensit. sed morose deliberauit. qz cogitabat qualis esset ista salutatio. Non minus dubitauit. vt Zacharias qui propter minimā incredulitatem lingue officio est priuatus. sed sapienter interrogauit dicens. Quō fiet istud? ¶ Tercio consensum suum inclinauit dicēs Ecce ancilla dñi. Et hec cū triplici deuotione omans consensum. scz cū profunda humilitate. plena credulitate. affectuosa cupiditate. Nam humilitas in ea apparuit excellēs. q cū regia celi

terre eligeretur ipa se ãcillã nomi nauit Plena aũt credulitas i hoc cognoscitur q dixit · secundũ ver bum tuum · Affectuosa cupiditas in eo qđ dixit · fiat · qđ est verbuz optatiuũ ℣ Quarto post hũc ose sum deus in eiꝰ vterũ intrauit af ferens secuz benedicte matri ẽplẽ cem grãm · Omnes em mulieres maledictiom sbiacebãt triplici · Habẽt em in cceptione pudorez in impgnatiõe labore · in ptu do lorẽ · que tria deꝰ in ea ccept ab stulit et eoz ottraria secũ tulit Nã vt ait Bern · Fuit beata virgo si ne pudore fecũda · sine labore gra uida · sine dolore puerpera · ecce triplicẽ grãz Dns breuiꝫ pcurꝫ Nũc videamꝰ quõ i predictis ẽtu or · scz legatiõe · deliberatione · cõ sensus inclinatiõe · dei conceptiõe nostrũ negotium actitetur · õnes em qui vngẽ sunt gratiam con secuti per predicta ẽtuor sunt pro moti · ita vt qui deo vngẽ placue runt et ad eius regnum puenerẽt p ista ẽtuor transierunt · Que p ordinẽ psequẽtes ℣ Primo dicꝰ q deus magni ostiꝫ angelꝰ ad sin gulos a ad omnes suas legatiões mittit · nullũ transiẽs · nullũ sper nens · teste Job · xxv · qui dicit fi per quẽ nõ effulsit lumẽ eius · hoc est lumẽ gratie et vocationis Su e · Hanc autem legationem pera git triplici genere nunciorꝫ · scz per creaturã · scripturam · naturã ℣ Primo dico mittit ad nos om nem creaturaz · que nos commo nere faciat vt ad eum conuerta mur · et ei vt dignum est adhere amus · Nam in eo q omnia seruí unt ei · quid aliud astruũt nisi vt hoc ei p ommibus teneamur · et ad hoc sumus tanto obligatioes quãto pre ceteris digniores · Dic Sap · xiij · A magnitudine speciei creature cognoscibiliter poterit e orũ creator videri · Cur aũt deꝰ p creaturam vult cognosci · nisi vt cognito adhereamus · Dnic Job xij · Interroga iumẽta et docebũt te · volatilia celi a nobis indicabũt tibi · loquere terre a respõdebit tibi · et narrabunt pisces maris Dnic Augꝰ · Ecce celũ terra mare a oia que in eis sũt vndiqz michi dicũt vt amem te · nec cessant hoc dice re ommibus · vt sint in excusabi les · Interrogaui ommia de deo meo · et dixerunt michi õia · nõ sumꝰ deus tuꝰ · quere supra nos Dnic Bern · Queso reduc oculos ad oia inferiora · a aduerte si non cuncta q vel nob in psperis seruiũt vel seruiunt i aduersis · quedã sũt calcaria vrgẽtia quodammõ ad cursũ amoris ℣ Scdz legatum mittit ad nos · scz sacraz scripturã que certatim clamat in ombz di ctis suis vt ad deum venire oten damꝰ Dnic Ecclesiastici · xij · Ver ba sapientum sicut stimuli q nos vel persuasione vel exhortatione o minatione vel promissione stimu lant ad deum · Nam vt ait Apo · scda Thimo · ij · Omnis scriptura di uinitus inspirata vtilis est ad do cendum · ad arguendum · ad cor ripiendum · ad eruiendum in iu stitia dei · Per hos omnes modos sacra scriptura stimulat nos ad deum Dnic idem Aplus · ij · Cor in v · Pro xpo legatione fungimur

ꝯꝫ deo exhortante per nos obse
tram⁹ pro xpo recōciliamini do.
vt cum xpus pro omnibus nobis
mortuus sit. de cetero qui viuunt
iam non sibi viuant. sed ei qui p
omnibus mortuus est. Tercius
nuncius est propria natura. que
sola omnibus tacentibus nunq̄ in
homine requescit. sed semper bo
na suggerit a mala suggillat. Dic
puer. xxix. Siue iracatur homo
siue rideat. non inuenet requiē.
scz ex nature suggillatione. Dine
Ber. Inexcusabilis est omnis ho
mo. etiam infidelis si non diligit
dñm deum suum. clamat nempe
intus ei innata et non ignota ratio
ni iusticia. ꝙ ex toto corde illum
diligere debeat. cui se totum debe
re non ignorat. Dinc est ꝙ eadem
iusticia duo p̄cepta anime sugge
rit. scz affirmatiuū. quod tibi vis
fieri videas vt alteri exhibeas. ne
gatiuū. scz. quod tibi nō vis fieri
alteri ne feceris. vt per hec duo oī
bus alys tacētibus cōmoneamur
vt ad dñm veniamus. Ante oīa
aūt hec diuina inspiratio salutem
nobis nūciat incessanter. quecq̄
ēm de genere hoīm de genere vtu
tū menti suggerit. dei est locutio.
dei legatio. dei ad se stimulatio.
Dine Ber. Cum mala in corde ver
samus nostra est cogitatio. si bo
na dei locutio. illa cor nostrum di
cit. ista audit. Accepta ergo hac
triplici legatione dicit nobis deus
illud. ꝫ. Ne. xnn. Nunc delibera
et vide. quem respondeā ei qui
misit me sermonem. Item Iosue
xxiv. Eligite hodie quod placet
cui seruire potissimum debeatis.
et respōderunt omnes illud Ex
odi. xxxii. Omnia que locutus est
dñs faciemus. Et illud Iosue. xx
iv. Absit a nobis vt dominum re
linquamus. Sed plerique dicunt et
non faciunt quod non sine dolore
dici potest. maxima enim multitu
do facit contrarium. de quib⁹ Iu
dicum. ꝫ. dicitur. Audientes ma
data domini omnia fecere contra
ria. propter quod deus non que
rit promissi precipitationem. sed
maturam deliberationem. Secun
do ergo ex hys commoniti delibe
ram⁹ vtrum expediat vt domino
seruiamus vel ab eius seruitio re
cedamus. reuocantes ad memori
am huius vite breuitatem. future
eternitatem. inferni calamitatē.
celi iocunditatem. inferiorum bo
norum tenuitatē. superiorum copi
ositatem. demonum crudelitatē.
dei et sanctorū benignitatem. que
cum diligenti consideratione com
paramus admiscem. inuenimus
sine omni ambiguo nihil dignius
nihil vtilius. nihil dulcius ꝙ vt
domino seruiamus. Nam cui di
gnius seruiemus ꝙ ei qui dedit
nosmetipsos nobis. celum et ter
ram. mare et omnia que in eis
sunt. nec hys contentus. sed qđ
maius omnibus est dedit semet
ipsum nobis seruiens peccatis no
stris. De quo dicitur Ysaye qua
dragesimoquarto. Seruire me fe
cisti in peccatis tuis. prebuisti mi
chi laborem in iniquitatib⁹ tuis.
Nec hys adhuc contentus. sed ad
didit promittens nobis bona que
sunt infinita. scilicet celi possessio
nē. suiipsi⁹ fruitionē An cui adhuc

seruiemus dignus q̄ di qui sol⁹ super nos est de⁹ noster. quotiēs enim seruimus creature mutua mur. et seruimus inferioribus a indignioribus. et ex hoc incurri⁹ maledictionē. sicut p ꝓphetaz dr Maledictus qui seruit indignis se. Ignominiosū em habet dñm qui seruit diabolo // Scdo nichil est vtilius. nisi vt deo cui seruire regnare est seruiam⁹. Hec aūt vtilitas vt paucis oc̄ludat vbis cō sistit in omni malor⁹ euasione. a in omni bonor⁹ assecutiōe. de quibus duob⁹ dicit. i. Parab. xvij. Si quesieris dñm inuenies euz. si aūt dereliqueris eū piciet te in et nū // Tercio nichil dulci⁹ q̄ fuit deo. sicut dr Eccl. xxiij. Nichil dulcius q̄ respicere in mādatis dñi Et in ps. Dulciora sup mel et fauū. Unde Mat. xi. veritas. Jugū meū suaue est et onus meuz leue de quo Hern. De⁹ q̄ eternā vitā promittit in pacā. pñtē consolatiōez promittit in via // Visis ergo causis ad seruiēdū deo fortissime cō gētib⁹. tercio dicendū ē de affectus inclinatiōe. per quē nos velle seruire deo ꝓmittimus et vouemus Qd cū facere intendim⁹ dicit nobis illd Jhere. ij. Scito et vide q̄ fecerit. Ac si dicatur. Considera q̄s sit cui offers. q̄d sit qd offers. et qualit offers // Primo cōsidera q̄s sit cui votū tuum offeras. q̄a ñ ē vn⁹ de plebe cui possibile sit mē tiri. sed est deus. cui si mentiti fuerimus potestatem habet corpus et animam mittere in gehennaz. q̄ sicut Eccl. v. dr. displicet deo infidelis et stulta promissio. Illa p missio stulta est et infidelis. que p mittit qd non soluit. // Scdo cō sidera quid sit qd offers. et sunt o mia que non sūt deus. q̄ in tripli ci retū differentiā includuntur. q sunt res corp⁹ et anima hec aūt offerimus p paupertatē. animaz p resignatā ꝓpriā voluntatē. corp⁹ p castitatē // Tercio cōsidera qua liter offeras ꝓdicta tria. a hoc fa cienoū est cū triplici cautela. scz sine oīm reuocatiōe. opis expletio ne. p̄fectuū augmētatiōe. // Pri mo dico offeram⁹ deo votuz vite nrē sine omni reuocatiōe. vt qd semel cum tanta deliberatiōe ob tulim⁹ nunq̄ ad nos reuocem⁹. sed vtamur oblatis. scz rēb⁹ cor pore et anima tanq̄ non nostris sed tanq̄ eius cui ea obtulimus. Unde Deut. xxiij. Cū voueris vo tū dño deo tuo nō tardabis reddē. q̄ requiret illud a te dominus deus tuus. a si moratus fueris reputa bit tibi in pcm. si nolueris polli ceri absq̄ pcō etis. qd aūt semel egre ssum est de labijs tuis obser uabis et facies sicut ꝓmisisti. quia vt dr Eccl. v. Deli⁹ē nō vouere q̄ post votū promissa nō soluere. sume cauentes ne improp̄et nob de⁹ illud Jhere. ij. Confregisti iu gū meū. rupisti vincula mea. et dixisti ñ seruiā // Secūdo oblata deo p votū nostrū nō solū nō refu ma⁹ s ope expleam⁹. nō solū lin gua promittentes. sed vota nrā o pere et veritate adimplentes. qd tūc veracit facim⁹. si in hijs que deo vouim⁹ nec nobis nec alijs s soli deo viuam⁹. facti nobis tāq̄ vas peritū. Qd monz Apostol.

dicens p. Corinť x. Nemo qđ sibi vtile est faciat. sed magis qđ alteri. Et illđ. Oīa quecūq facitis ad gl'am dei facite. Tercio vota nrā soluam9 cū augmtatiōe. vt de die in diē vota nīa augeamus. Nā vt ait Ber. Nulli diu in eodē statu ēe dcedit. oportz em̄ seruū dei aut de fieri aut pficere. ne ergo deficiamus. necesse est vt pficiam9. Nec hoc intēdim9 astruere. vt qui hodie fecit quod potuit. cras faciat plus q̄ possit. hoc em̄ essz discreti omis metas exceđ. Sed dicimus hoc augmētū in spū fieri oportē. vt videlicet i caritate. humilitate. et ceteris virtutibus pficiamus. Nā ex tali augmētatiōe nō solū nostrū obsequiū nō aggūat. sed potius alleuiat. vt cū Psal. in via testimoniorū dei sicut in diuitijs dilectemur. ¶ Quarto post dei legationē. nrāz deliberatiōez. cōsensus mētionē. dei accipimus visitationē. Nā predictis illectus venit et ruet in amplexus dicens Ecce assuz. Quō aūt veniat tangit paucis verbis Deut. xxxiij. vbi dicit Ipse venit plen9 bñdictionibus. Est aūt triplex bñdictō scz maledicti euacuatio. fecunditatis amplitatio. singularis grē collatio. Male dictio aūt quā puia bñdictio euacuat in duob9 consistit. scz i laboris fatigatione. et eiusdē laboris frustratione. de quib9 dixit dñs primis pntibus post peccatū. De primo Gen. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. De secđo subiūgitur. Cū operatus fueris terrā. nō dabit fructus suos. Hāc maledictionē aufert dñs cum venerit ad animā ferens secum benedictōez per cuius virtutē labor est sine fatigatione. et cum magna fructificatione. de quo p Ysayaz 8z. xl. Qui sperāt in dño mutabūt fortitudinē. assumēt pēnas vt aquile current et nō laborabunt. ambulabunt et non deficient. et ē causa. quia dñs existens cum eis portat laborem. et ideo nō lassescūt. ppter quod de9 suū seruitiū vocat iugū dicēs Math. xi. Tollite iugū meum sup vos. De hac bñdictione dicit Gen. xxx. Modicum habuisti anteq̄ veniret ad te. et nūc bñdixit tibi deus ad introitū meū. Secunda bñdictio est fecūditatis ampliatio. q̄ statim ex eius presētia oīa ad meritū ppagāt. Quicquid em̄ in dei presentia agitur totum erit meritoriū apud deū. Dicit. ij. Re. de deo dicit. Cuncta sal9 mea et omnis voluntas. nec est quicq̄ ex eo qđ nō germinet. oīa em̄ talibus coopant in bonū. De hac bñdictōe dz Gen. x. Bñdixit eis dicēs. Crescite et multiplicamini. Ac si dicat. Crescite in vite sanctitate et multiplicamini in meritorū multiplicitate. qđ solū ex dei attingit pītia. q̄ sine eo nihil possumus. nec qđ facimus quicq̄ valz. Tercia bñdictō est singularis grē collatio. offerens singulis scōm quod pl9 et minus ad gratiā se disponūt. a fidelius a sincerius dño se iungūt. Juxta illud Ysa. xv. Secundū magnitudinē opm erit visitatio eoz. De cui9 diuersitate dicit Ber. Optz p varys desideriis aīe gustum diuine pītie variari. demiq audiuimus in amatorio

carmine canticorum quotiēs mu
tauerit vultū et nunc īstar vete
ris sponsi sancte anime petat am
plexus et oscula delectetur · nunc
vero in oleo et vngentis medicus
se exhibeat · rursumq; quasi via
tor a similibus modis gratias va
rias secum afferat dominus Ihe
sus aē ·

Sermo · xcix · De Philippo et
Jacobo sermo secundus

Hi sunt viri misericordie
Eccli · xlvij · Dicit Bern ·
Qui contra biformis for
tune multus vniformi cōstantia
mentis militat · pmunitus vt nec
in aduersis deficiatur · nec in pro
speris eleuetur · hic perfectus est
vir · ¶ In verb ergo ppositis glo
riosi isti principes a virtute dupli
ci emendantur · scz a virili stren
nuitate · a clementi pietate · Pri
mum ibi · Isti sunt viri · secundū
ibi · misericordie Dec est enim re
ligiosa iustitia · vt vnusq̄q sit si
bi strennuus et alys benign⁹ Sci
endū autem q̄ tam isti principes
scilicet Philippus et Jacobus q̄
ceteri Apostoli · tum ppter excelle
tem vite sanctitatem · tum ppter
innumeras gratias quas prē cete
ris sanctis tāq̄ fundatores eccles
e a domino acceperunt · diuersis
sunt appellationib⁹ in sacro eloq
o nominati · eō q̄ eor sublimitas v
nouocabulo non potuit designari
Vocantur enim viri vt in posito ·
Principes vt in Psalmo · Princi
pes populor congregati sunt cē
Angeli q̄ p eos āgelor exercitia
quor est nūciare dū in terris ēent
positi nūciabant Vocati sūt dy vt
est illis in Ps · Dy fortes terre ve
hementer eleuati sunt · Dicti sunt
ēt viri prope vite strēnuitatez ·
principes ētpter vtutū sblimita
tē Angeli ppter puritatē et nūcia
tor veritatē · dy ppter miraculo
rū celebratez · De primo nomine
exigēte ppositho themate sit psens
sermo · de alys vo in festo Aplor
Petri et Pauli ēmones habean
tur · Dicem⁹ ergo ad laudē et glo
riā istorū principū vbū ppositum
scz Isti sūt viri misericordie · quo
rū virilē stantiā Bern · declarat
sic dicens · Apostoli sancti in vita
sua magnam habebāt stantiaz ·
habebant em in uersatione con
tinentiā · in predicatione sapienti
ā · in passione patientiaz · et i hys
tribus lucē clarius eor strennui
tas appaebat ¶ Prio dico hēbāt
in uersatiōe otinētiā mhil peit⁹
admittētes · in quo dū possent of
fendere · et ppriā sciētiā macula
re · sēsus exteriores et affectiones i
teriores ab omni illicito otinētes
Dec autem vniuersitas continē
tie in triplici genere consistebat ·
Continebāt enim se a mundi dīti
is · eligentes nudaz paupertatē ·
a carnis delityis assumentes pu
ram castitatez · a dyaboli astutys
negantes consensum et propriā
voluntatem Et in hys tribus ab
omni se propo denudabāt plene
et perfecte res corpus et animaz
resignantes · et in horum trium
oppositis deo strennue seruiētes
¶ Primo dico continebant se a
mundi dītys eligentes extremā

paupertatem respicientes in au
ctore fidei ihesum qui pauper fuit
in ingressu qz vt dz Luce. i. Natus
in diuersorio in presepiū cōtinuo
reclinatur. Fuit pauperior in pro
gressu qz sicut Math. viij. dicit.
Vulpes foueas habent. volucres
celi nidos. filius aūt hōis nō habz
vbi caput reclinet. Fuit etiā pau
perrimus in egressu qz nudus pē
debat. et mortuus panno inuolui
tur alieno. Quod considerātes disci
puli in pfundā valde paupertatē
se dimerserūt. De qua Paulus p
se et coapl'is omīb? loquitur pma
Corinth. xi. dicēs. Esurim? sitim?
nudi sum? et instabiles. vsq; pur
gamenta huius mūdi facti sum?
peripsima omniū vsq; adhuc. Se
cundo continebant se a carnis de
liciis respuentes omnem voluptā
tem. De quibus itez dicit Apo.
ad Corinth. x. In carne ambulan
tes non secm carnem militamus
Ac si dicat licet in carne viuam?.
tñ carni nō viuimus. Et itez ad
Ro. viij. Nō secm carnē ābulam?
sed secūdū spm̄. Tercio abstinebant
se a diaboli astutiis siue cordis vi
ciis. abnegātes pprīā voluntatē.
De quo itez p se et coapl'is dicit
Ro. xiij. Nemo nostz sibi viuit.
id est sue voluntati. et nemo sibi
moritur. siue em̄ viuim? dño viui
m?. siue morimur dño morimur.
Et qz apostoli ab hijs tribus sez re
bus corpe et spū se viriliter conti
nebāt. vt in nullo istoz deū offen
derent Ideo in istoz oppositis sez
paupertate. castitate. in dei volū
tate deo viriliter adherebāt. a sic
in conuersatione habebāt abstinentiā
se a malis ōmnibus preseruantes

Secundo habebant in predica
tione sapientiā. per quā astanter
predicabant. doctrinā suā figmis
et poignis confirmantes. De qua
dicit dñs Lu. xxi. Dabo vobis os
et sapientiā cui resistere nō pote
rūt omnes aduersarij vri. Hec
aūt sapia ad triplex bonū vsi sunt
Predicabāt em̄ sine errore. sine
timore. ope et labore Primo p̄di
cabāt sine errore. oēs phdias et
hereticas prauitates destruētes.
Sps em̄ scūs vt veritas pmiserat
docebat eos oēm veritatē. Sine
errore aūt predicat qui veritatez
predicat pter deū. pter deū di
co qz qui ppē suiipsius ostētatio
nē. vel turpis lucri acquisitionē.
vel propē adulationē. vel propē
quātūcz causam alīā curuās a bo
intentionē predicat nō veritatem
sed errorem. etiā si vez est quod
loquit. Que omia de se et coapo
stolis negat Paul?. i. Thessal. ij.
dicēs Exhortatio nrā nō de erroe
ē neqz d imūdicia. neqz in dolo. sed
sicut pbati sumus a deo vt crede
ret nobis euāgeliū ita loquimur
nō q̄si hōibus placētes. sed deo q̄
pbat corda. neqz em̄ aliqn̄ fuim?
in sermōe adulacōis sicut scitis. ne
qz in occasiōe auaricie. deus testis
est. neqz q̄rentes ab hoīb; glam.
neqz a vobis neqz ab alijs cū posse
mus oneri vobis esse vt xpi apli
Secundo habebāt sapientiam pre
dicātes sine terrore pro veritate
verbi dei et salute hominū vitam
et corpora exponentes. Quam
audaciam docuit eos magister e
orū Luce. xij. cum dixit. Dico vob

aīcis meis nē ferreāmīm ab hīs q̄ occidunt corpus · et post hoc non habēt amplius q̄d agant · sed timete eum · qui postq̄m occiderit habet potestatē mittere ī gehennā Cuius doctrīne magister eoꝝ exemplū addidit ī seipo · q̄d a fcē runt · quia ꝓpter nullā potestatez nullā tirānidē a veritate ꝛcessēt · sed cū magna ostātia ipterritī loquebātur verbū dei corā regibus a tirānis ¶ Tercio habebāt sapientiā suā prēdicatiōnē ofirmātes opea labore · q̄ q̄d vbo docuerāt exemplificauerāt ī seipsis imitātes mgrm Jhm · de quo dī ī Act · Cepit Jhesus facere et docere · ꝓmo facere · sēdo docere. Vñ vnꝰ eoꝝ Jacobꝰ ī canonica sua dixit · Estote factores verbi dei et nō auditores tm̄. fallētes vosmetipsos · Nec dubium quin prius faceret q̄d monebat · Quam formam Paulus ī se supsūpserat cū dicebat Nichil audeo loqui eoꝝ q̄ ꝑ me nō efficit xp̄s · indicās verecūdiaz prēdicatoi si ꝑdicat q̄d nō facit · q̄a q̄d vbo edificat negligētia destruit Q̄d cū sit difficillimū ideo veris ꝑdicatoribꝰ q̄ verbo ꝑdicāt a exēplo debēt aureola. quaz ī omnibus opibus non meremur ¶ Tercio gloriosi isti prīcipes habebāt ī passione patientiam · nec murmurātes negz querulātes. ⁊ tacita oscientia quicq̄d eis irrogatuz fuerat sufferētes · Hāc aūt patiētiā exhibebāt ī suis passiombus ꝓpria · vt videlicez se magistro oformarēt · exēplū posteris darēt · ꝑma cumularēt · Ꝓio dico patiētiā ī suis passiombꝰ exhibebāt vt se mgrō oformarēt · sic em̄ prē dixerat eis ihūs Mat · x · Nō ē discipulus sup magistrū · ⁊ em̄ me psecuti sūt et vos psequētur · Ad hāc oformitatem monuit Aplus Heb · xij · cū dixit · Per patientiā curramꝰ ꝓpositū nobis certamē · aspicientes ī auctorē fidei · et cōsūmatorez Jhesū · qui ꝓpter gaudio sustinuit crucē ofusiōe cōtēpta · a sbiungit · recogitate eū qui talē sustinuit a peccatoribꝰ aduersus semetipsū cōtradictionez vt non fatigemini aīmis vestris deficientes · q̄d et fecerunt · Nā ī ōm̄ pressura et āgustia ad formaz a mgrō eis traditā mēte a corpe recurrebāt · Sic em̄ magister eoꝝ dixit · Exēplū dedi vob vt et vos ita faciatis ¶ Secundo patientiaz ī suis passiombus exhibebant · vt patiendi formā posteris darēt · vt sicut ipsi a mgrō acceperāt sic eandē formā ī posteros trāsfūderent · Sic em̄ sepe legitur ī euāgelio · Dedit discipulis vt apponerent turbe. Vīde Tob · ij · dicit · Dane temptationem permisit deus euenire ei sicut et sancto Job Vīde Jacobi · v · Exemplū accipite fratres exitus mali et longanimitatis laboris a patiētie sāctoruz Et subiungit · Ecce beatificam⁹ eos qui sustinuerūt · sufferētiā Job audistis et finē dn̄i vidistis ¶ Tercio patientiam exhibebant ī suis passiombz vt premia cumularēt Nemo em̄ vt ait Apostolus coronabitur nisi ille qui legitime certauerit · Legitime aūt certat q̄ passiom patiētiā supauodit · Hic ꝓpheta dicit Apo · In patiētia vra

possidebitis animas vestras. Ac si dicat. passiones parū valent sed ex patientia superaddita animas possidemus Vnde Aposto. Si quis putat se aliquid scire nondū scit quomō oporteat eū scire. In q̄ bus verbis nobis insinuat q̄ pas sio sine patientia parum valet. Et sic patet primū mēbrum quo modo glorioſi isti principes viri fuerūt. i. viriliter vixerunt ¶ Se q̄tur secundum principale scilicet misericordie. in quo declarat quid nobis extiterunt Sibi enim dura et aspera impendebant et nobis misericordiam exhibebant. a hec est religiosa iusticia. vt quis sibi durus et alys sit remissus. q̄uis in multis religiosis contrarium videatur. qui sibi sunt remissi a lys nimis duri. qui vt ayt vēritas imponunt grauia et importabili a in humeros hoīm. digito aūt su o nolunt ea mouere. Dicit autē Ber. q̄ glorioſi isti principes ex triplici causa dicuntur viri miseri cordie. Primo quia misericordiā a deo sunt consecuti. Secundo q̄ misericordia plen. Tercio quia a deo nobis misericorditer sūt do nati ¶ De primo dicit Johā. xv. Non vos me elegistis. sed ego ele gi vos et posui vos vt eatis et fru ctum afferatis et fructus vester maneat. Quod exponēs Ber. di cit. Posui ad gratiam plantādā. vt eatis volendo. a fructum affe catis operando. Nam velle aliq̄d facere mente ire est. Quam ele ctionem Apostolus apertius insi nuat ad Titū. iii. Non ex ope rib⁹ iusticie que fecimus nos sed secū dum suam misericordiam saluos nos fecit. ¶ Secūdo dicti sūt viri misericordie q̄ mia plen. quod in vita eorum et in actibus legitur euidenter. Ibi enim legim⁹ quo modo discurrebant. quō seipsos impendebant. quō ōmib⁹ deside rantibus etiam suis psecutoribus misericordiaz exhibebant ¶ Tet cio dicti sunt viri misericordie. q̄ a misericorditer nobis a deo do nati. vt in eorum lapsibus et rur sus in eorū vtilib⁹ discamus q̄d a dño sit sperādum pariter et ti mendū Vnde Gre. Narrat nob sacra scriptura sanctorum gesta vt ad imitationem corda prouo cet infirmoruz. dumq̄ illorum vi ctricia facta commemorat contra vitiorum prelia debilia nostra o firmat. Non nūq̄ autem non so lum nobis virtutes sed a casus e orum innotescit. vt et invictoria fortium videam⁹ quid imitari de beamus. a in lapsibus quid time amus. Ecce in precipuus Aposto lis Petro et Paulo videm⁹ lap sus in quos ceciderūt. videmus et sūmam dignitatem in quam surrexerunt. vt ex cōsideratione lapsuum trepidemus. a ex consi deratione reparationis non de speremus fiduciaz nostram erigē tes in dñm ihesum.

¶ Sermo centesimus ¶ De sancto dñico. Sermo. ij.

QVicūq̄ honorificauerit me glorificabo eū. i. he. ij. di cit Gre. Ille deū veraciter honorat q̄ interiorē suū hominē q̄ ad

imaginez dei fcs ē a pegrinis paſ
ſionib⁹ cuſtodit· ⁊ in exteioꝛib⁹ ac
tiōib⁹ dēū hoiez fideliť imitať Cui
onectit Hū· Dign⁹ plāe glorifica
ti q dēū i vita ſua ſtudet imitādo
hoꝛať· Expedita ego vna ptcula
q̄ p̄ædēti ꝓmōe de dn̄co viſū ē·
q̄nta ſollicitudīe bts dn̄aus dēū i
ſuis cuſtodꝫs hoꝛauit· i qb⁹ ꝑiſte
bat ei⁹ meritū· Nūc dicēdū ē i q̄n
ta gl̄ia tu die ds ipm glorificauit ·
in q̄ ꝑiſtebat ei⁹ p̄mū Vtꝝq iſto
rū i vtroq tāgiť themate· Nam
p̄mū tāgiť i hoc q in p̄mo thēate
dicebať Qui cuſtos ē dn̄a ē Et i
iſto themate cū dī· Quicūq edifi
cauerit me Et i eo q dicebať gl̄ifi
cabit Et i iſto cū dī gl̄ificalo e ū
Sciēdū ego q dē⁹ glorioſū ſuū cu
ſtodē ꝓficiť glorificauit· ſ· p vite
ſāctificatiōez· ſobolis ꝓpagatōz ·
vtuſq eťnā glorificatōz ¶ Pri
mo dico glificauit ds dilem̄ ſuuz
cuſtodez p vite ſctificatiōez ipſuz
corā deo et hōmib⁹ ſāctificās i
hac vita· In quo ſtatu dedit dē⁹
ſācto ſuo ꝓficie gl̄iā· ſ· gl̄oſaz cō
ūſatiōez · oīm petitionū exauditi
onē· māculoꝝ choruſtatiōez· p q̄
ta vite e⁹ ſāctitas ꝛpbať· Primo
dico · Dedit ei ds i hac vita gl̄am
doꝝ hoib⁹ ꝺūſatōz vt q̄ cūq ſe cō
ūtēt grāz apud dēū ⁊ hoies iuem
ret Vt merito de ſeipo dicē poſſit
illud Sap· vij· Habeo claritatez
ad ēbas ⁊ hoīē apud ſemoꝛes· et
i ꝺſpectu potētū fū āmirabil ⁊ fa
cies p̄ncipū mirabūť me. tacēte
me ſuſtinebūt· loquēte me ꝺſpici
ēt· ꝓmocimāte me pla man⁹ ſuas
oꝛi ſuo ꝺponēt Itavt oēs ꝺūſatiōez
e⁹ videtes āmirabāť dicentes q̄ð
non longe ſubditur· Nō habet à
maritudinem conuerſatio illius
nec tedium conuictus illius ·hoc
eſt enim mitium ſanctitatis nullū
ſcandalū ſave . ſed per conuerſa
tionis diſciplinam omnes edifi
cave. Vnde beatus Bernardus·
Cui⁹ oīb⁹ gr̄ta ⁊ nemī onerosa ē c
uerſatio· huic ſine dubio de ꝓxi
a ſalutevmūſa multitudo ꝺſideꝛā
tiū atteſtꝛ ē In oī ego ꝺūſatione
tua ſi imitati eū voluēis ſollicitus
ſis obſuatevias tuas· ⁊ in ꝺſpectu
ꝓxī caue tibi a pecō ⁊ illi a ſcāda
lo. Scdm ſignum fue ſctitatis q̄ð
accepit a dn̄o fuit oīm petitionū
exauditio· q̄ð apte legiť i legēda
ſua Sic· n. ibidē dī· Fateoꝛ tibi p̄
oꝛ q̄ð tū ad huc nūli vmq̄ expoſui
nec tu alťi q̄ diu vixēo tuelab·
nunq̄ aliquid in hac vita a deo pe
ti quod noti aſſequerer iuxta vo
tum quod reuera ſignū eſt maxi
me ſcitatis Quis em̄ vnq̄z in hac
vita poſitus omnia que a deo pe
tit impetrauit! ⁊ q̄ð maius ē q̄s
vmq̄ tam perfecte diſcretionis
ſpiritum accepit a deo vt nunq̄z
talia peteret que domin⁹ nec vo
let nec deberet aliqualiter exau
diē! petit Paulus vas electionis
a ſe carnis ſtimulum amoueri ·
nec quod poſtulauit impetrauit·
qꝛ liz ad vtilitatē exaudit⁹ fuerit
nō tū ad vōlūtatē· ſ audire meru
it tāq̄ nō exaudit⁹ Paule ſufficit
tibi grā mea Vñ magis mirāduz
ē de ſpū diſcretionis· q̄ de grā ex
auditionis Terciū ſignū ſcitatis
fuit choruſcatio miraculoꝝ q̄ licz
nullā dēt ſāctitatis certitudinē·
dant tamen probabilem aliquā

filitudinē dicit em̄ Gēe. q̄ mira
cula hyiēz sc̄m ñ faciūt. ꝫ ondūt
Qui ergo de hȳ glosi sācti miracu
lis aliq̄d scire voluerit vl dicere. p
currat diligenē vite sue hystoriaz.
a videbit q̄ glosū fecerit eū deus
glosus in sāctis suis. a q̄ mirabi
lē eū fecit mirabil deus Tāta a ta
lia per eū mirabilia ē opat̄ vtre
racit dicē possim̄ āmirādo. Gla
a hȳre coronasti eū dñe ꝛc. Sic p̄z
quō de⁹ hūc sc̄m suū in vite sācti
tate ꝓplici hac gloria glorificauit
Scdo glorificauit de⁹ hūc sc̄m
suū i filiorū ꝓpagacōe. Si em̄ vt
ait scriptura. Filius sapiēs ē glo
ria p̄ris q̄nta gla exaltabim̄ hūc
p̄cz q̄ tot filiorū a tā s modū sa
piētissmorū p̄z extitit. vt tā in nu
mero filiorū q̄ in sapiētia eorū ñ
sit ponē t̄minū neq̄ finē. Nā in ē
sto ihc̄u per euāgeliū mltos ipse
genuit. Attendat ergo q̄ poterit
q̄nta gloria dign̄ sit p̄z iste q̄ de
tot sapiētissmorū filiorum nume
ro gaudz et letaē Si em̄z vt Eccī.
xvi. dī Melior ē vn̄ filius timēs
deū q̄ mille ipn. quātū ē hyeq̄ tot
milia filiorū hz timētiū amantiū
laudantium deū in eternum. Nam
de hac filiorū ꝓpagatōe dī Eccī.
xliv. Jureiurādo dedit illi deus
gloriaz in gēte sua. erescere illū
q̄si cumulum t̄re. a vt stellas ex
altauit semē ei⁹. a hereditatē illi
us a mari vsq̄ ad mare. et a flu
mine vsq̄ ad terminos terre Qđ
si hoc quātū ad litterā dem̄ est de
Abrahā q̄ ex p̄missōe vnicū acce
pit filiū et verū ē. cur nō eq̄ veri
fcari poterit de p̄cē dominico. q̄
accepit a dño tot milia filiorū? Vt
aūt dēs huius ꝓpagatois gloriā
videam⁹. Sciēdū q̄ glorios iste
frūs p̄z tria accepit genera filiorū
q̄ vsq̄ hodie imovsq̄ ad nouissmū
diē i hui⁹ ꝓpagatois germie flo
ruit parit et florebūt. Nā filiorū
eius alq̄ fūt glorioſi ex scie illustr̄
tiōe. alq̄ glorioſi dēs ex gratiosa
vbi dei predicatiōe. tercq̄ fūt glo
riosissmi ex vite sanctificatiōe.
Primo dico q̄ filiorū hui⁹ p̄ris a
lq̄ fūt glorioſi ex sciētie illustratio
ne Que em̄ relegio aūt q̄ natio hu
mane vite tā glorioſos in scia fili
os enutriuit? Ipſi em̄ sunt q̄ habēt
sciētiā bonī et mali. vt ordo vera
citer gloriari possit et dicere illud
Sapiē. i. Deus dedit mihi hȳrum
q̄ fūt veram sciam vt sciam dispo si
tionē orbis terrarū et vtutes ele
mētorū ac̄. vt ille ordo glorioſus
veraciter gloriari possit et dicere
illud Eccī. i. Ecce magn⁹ effctus sū.
a p̄ssi sapia oēs q̄ fuerūt añ me
et mēs mea otēplata est mlta sa
pietter. dedicq̄ cor meum vt sciē
prudētiā errores q̄ atq̄ stulticiā
Tā subtiliter em̄ pfecerūt i sapia
vt in eorum opatiōe oēs hȳes stul
ti et simplices reputēt iuxta illud
Sapi. xiv. Vani sūt oēs hȳes in
q̄bz nō subē sapiētia dñi. a de hys
q̄ videt bona nō potuerunt intelli
gē eū q̄ē Et iō ordo iste tāto ē glo
riosi⁹ quanto id q̄d p̄ ceteris po
sſidet ē glorioſius oīb⁹ diuitiis hu
ius mundi. iuxta illud Pro. viij.
Melior ē sapia cūctis opibus p̄cio
sissimis. a oē desiderabile nō pt ei
opari Ab hys ergo filys tam sub
limi sapiētia preclaris merito pa
ter ipsorum sanctus dominicus

est et dicitur sanctus et glorioſus
Ipſi em̄ sūt custodes et vigiles e
ne spōse xpi. scientes malignorū
ocursibꝫ obuiare. hereses cōfu
tare. oēs q̄ prauitates elimina
re. clausa reserare. obscura illu
nare. ita vt sicut. in. Ex. v. dicit.
Nō sit sathā neq̄ occursus malꝫ
cui nesciāt obuiare. Scōi filij hu
ius glōioſi patris dn̄ici sūt glori
ōiores ex gloriosa vbi dei predi
catiōe. per quorū doctrinā eccia
dei pficit ōnuis incremētis Qui
singlari dono grē ad predicādum
verbū dei melius facti sūt. De qbꝫ
dicit Eccī. xxxix. Spiritu intelli
gentie repleuit eos dominus. et
ipſi tanq̄ ymbres miserunt elo
quia sapiētie sue. labia em̄ eorum
salutarē disseminauerūt sciam
opus scm̄ dignum benedictione
plenū fecerūt. et ministeriū sibi
traditū deuote impleuerūt. vt ve
racit̄ dicere possint illud Ysa. lxi
Spūs dn̄i sup me eo q̄ vnxit̄ me
ad ānūciādū māsuetis misit me.
vt medear cōtritos corde. et pre
dicarē captiuis indulgētiā et clau
dis apertionē. et predicarē ānū
placabilē dño. vt cōsolarer ōnes
lugentes. Nec vltrā locū habet
illud ipperiū Ysa. xxxiij. Vbi ē
litterat⁹. vbi ē verba legis pon
derās. vbi ē doctor parvulorū? Nā
de tōtis doctoribꝫ mūdꝫ iā plenꝫ
est vt iā pl̄es sint docētes q̄ fortā
tā doctrinā imitātes Ordo ergo
p̄dicatorū et pat̄ dn̄icus ex hoc
actu predicationis mirabiliter
glorioſi effecti sūt Nā inter ōnes
actꝫ meritorios nō credo nec iudi
co meliorē aut nobiliorē illo quē
Apls ad alios actus compārās ui
dicat meliorē. dicēs. i. Corin. xiij
Qui loquitur lingua semetipm
edificat. qui aūt pphetizat eccleſi
am dei edificat. Volo aūt omnes
vos loqui linguis. magis aūt p
phetizare. Nā maior est qui pphe
tat q̄ qui loquitur lingua Et sub
iungit Volo in ecclesia quinq̄ v̄
ba loq̄ sensu meo vt alios instru
am q̄z decem milia v̄borum loqui
lingua. Ecce q̄ in infinitū orōi p̄
fert predicationē Viro ergo mō
glōioſi sūt qui p̄dicāt verbū dei. si
tamē digne et fideliṫ illud agāt.
digne. vt qđ verbis predicāt vi
ta et moribꝫ nō deformēt. vt qđ p̄
dicauerint faciēdū in suis actibꝫ
p̄us agāt. et qđ predicauerit di
mittēdū p̄ores iudicēt ñ agēdū.
ne si dixerint et nō fecerint dica
t̄eis. Nedicē cura teipm̄. Unde
Ber. Solus ille de deo digne loq̄
poterit q̄ secūdū q̄ cor dictat ite
rius exteriꝰ v̄ba ꝓmit. q̄ cala
mus lingue tingit in sāguine cor
dis. q. tūc venerāda est doctrina
cum quod lingua loq̄tur cōfirmā
dictat. caritas suggerit. spūs sā
ctus ingerit. Itē fideliṫ vt nil a
liud nisi dei laudē et p̄simi bonū
querāt. qui sic docuerit et fecerit
hic magnus ē in regno cēlorum
Mathei. v. Qui ergo fecerit dictū
ē p̄dicāt coram deo et hoibꝫ sūt p̄ o
ma glōsi. nec vllū dei obsequiū gli
oſiꝫ iuenit̄ Ion q̄ dn̄icꝰ ex hys fu
is filijs glōsis glōsissimus p̄dica
t̄ Terent filij huiꝰ p̄fis dn̄ici sunt
glōsissimi et sapiētissimi ex vite sā
ctificatione. qui sup p̄cā scitatis
glām sūt adepti Ipi sūt em̄ q̄ fide

sunt illuminati · spe eleuati · cari
tate inflāmati · in iustitia ordīati ·
in pseuerātia ꝺfortati · oim dem
q; miseryꝰ ꝺformati · pecā populi
lugētes · eorū q; vltioi se exponē
tes · miraculorū signis effulgētes
De quorū vtutib⁹ dicit Gre · Ecce
electi dei carnē domāt · spm robo
rāt · demoib⁹ ipāt · vtutib⁹ cho
ruscāt · pnīa despiciūt · eternā prīā
vita ac moꝛib⁹ pdicāt · De hys ē
b⁹ scīficatoibz potest accipi illꝺ
Ecc̄ · lxiij · Sol tripliciter exurens
mōtes · qꝺ ē dicē Sol crist⁹ deus
nr̄ ꝛ̄plicīter exurit igne spūs sci
mōtes . i . pdicatores · q; dicti sunt
mōtes ꝓp̄ē peminētiorē statuz vi
te · Sz dicēt aliq̄s de ordīe eorū q;
abstrōditi seclo in solitudīe delite
scūt · difficile ē ouersātes i seculo
talē et tātā dseq; scītatē Juxta il
lud Eccl̄ · xiij · Qui tetigerit picē
iq̄nabit ab ea · sic ayt Apostꝺ Jo
hānes i . i . canonica capitulo · v ·
Mūꝺ⁹ totus i maligno posit⁹ ē ·
Ad qꝺ ego · Quāto difficilior pu
gna tāto glorioſior victoria · a liez
sit difficile nō tn̄ impossibile · a ñ pos
sent religiosi in seculo ouersātes
scīficari nō dixiſſz Ap⁹ ad Phi ·
n · q̄busdā ouersātib⁹ in seculo ·
Oīa facite sine ꝛ̄pheſiōe in medi
o natioīs pue a ꝑuerse · inꝺ quos
lucetis sicut luīaria in mūdo · ver
bū vite otinētes Qꝺ si hec mea p
eis nō placz defēsio · audiāt Ber
nardi super Cātica ꝟmonē iꝛ̄pellā
tē p eis et dicētē · Si is q; in clau
stro ē · eū qui vsaē in ꝓlo iterdū
minus discrete · min⁹ ve circūspe
cte agē dephēderit in vbo cibo ri
su ira · nō ad iudiciū ofestim psili
at sed memīerit scriptū Melior ē
imq̄tas vivi q̄ bñfaciēs mīr · Mā
qui in tua custodia vigilas bñ fa
cis · sed q; iuuat multos melius a
vtilius facit · qꝺ si implere nō va
let ōia sine iniquitate . i . absq; ie
q̄litate vite sciat scriptū · qr̄ cari
tas opit mltitudīnē pecōrū · hue
vsq; Ber · Temerarie ego obuer
gat virū dēplio ꝺuertētē mīr nēs
in domo · qr̄ vt ait Jaco · v · Frēs
si quis ex vobis errauerit a veri
tate a ꝺuerterit q̄s eū · scire deb⁹
quomā qui ꝺuerti fecerit pecōrē
ab errore vie sue saluabit aiam e
ius a morte · et opit multitudīnē
pecōrū ℣ Tercio glorificauit de
us custodē suū p eternā glorifica
tionē diuīne fruitionis · gloriā tā
to ei āplius p̄ ceteris omunicās ·
q̄to ipse deū in via pegrinatioīs
p̄ ceteris ardētius adamauit Glo
rificauit aūt deus ipsum triplici
ter cumulans supēr eum premiū
subale accidētale generale ℣ Pri
mo dico glorificauit eū deus tan
to habūdātius cōmunicās ei p̄mi
um sbale qꝺ ē diuīne visionis fru
itio · in q̄ tota meraes scōrum osi
stit · q̄to ipse deū ardētius dilexit
in via · Cum em̄ secundum docto
res premium ꝛ̄spōdet merito · a
totius meriti radix sit caritas · tā
to p̄ ceteris dedit ei deus de p̄mio
subali q̄to in via ad eū ardentio
rem hūit caritatē · Per premiuz
em̄ essentiale qr̄ osistit in pfcā cō
iunctione aīe ad deum tāto pxi
mius diunctus est deo in patria
quanto per caritatem ipse cōiun
xit se deo in via · Qꝺ autem pat
Dominus ardētez ad deuz hūit

caritatē ex hoc patet q̄ taz sublī mē vitā · et tā p̄clarū ordinē īsti tuit · et īstitutū trāsfigurādo ī se ope adīpleuit · Dicit em̄ Ber. q̄ opa superogatoīs et ofiliorum q̄ p̄ cæteris ardua sūt et difficilia īdicia sūt maxīe caritatis Vñ cū p̄miū metiaī fm caritatē habitā īn via Dīc ē q̄ cū diūsi diūsimode diligāt diuersas ēcipiant p̄miationes. licet vn⁹ denari⁹ q̄ ē vita eēna et visio dei oīb⁹ exhibeaī · Et hoc ē qđ vēitas dicit Joh. xnn · In domo pris mei māsiōes mlte sūt Qđ exponēs Aug⁹ dicit In domo pris mei māsiōes multe diuersas p̄mi orū ī alia vita eēna sigficāt dignitates Itē postillator In eodē p̄mio īcreato qđ ē diuīna visio q̄ī ī vno denario oīb⁹ comunes māsiōes mlte sunt. i. diuerse ptcipatiōes siue fruitiōes · q̄ pl⁹ a mn⁹ fruūt eadē btīa die īcreata · ē em̄ ibi ī dispari clāitate par gaudiū · a ī pari gaudio dispar claritas · De hac gloria viri sci dicit Ecci · Dedit illi de⁹ testamētū vite et sc̄e glorie sue · q̄ em̄ fecerit a doceīt magn⁹ ē ī regno celorū Ma ī. v. Qđ q̄ vtrūq; fecit · magn⁹ valde ī glia ē effcūs · Sedo glorificauit de⁹ scm̄ suū ī p̄mio accidē tali qđ ē aureola · qđ nō ē aliud ī decor q̄dam puenīēs ex ope p̄cellēti et p̄uilegiato · qđ ē p̄dicatio v̄ginitas et martiriū · q̄ sic p̄ oīb⁹ alīs opib⁹ q̄ndā habēt excellētiā a difficultatē. sic etiā p̄ alīs ēmuneraī p aureolā quod ē diminutiūnū ab aurea · quod ē p̄miū essēcialē Et q̄ scūs Dn̄e⁹ egregi⁹ extitit predicator faciēs quod docuit · i de⁹ clarificauit eū⁹ de⁹ hoc ōna tu quod aureola noīaī De hīs ou ob⁹ premīs · s. aurea et aureola potest accipi illud Dañ · xn · Qui docti fuerīt fulgebūt q̄ī splendor firmamēti · q̄tuz ad premiū sbale quod ē aurea · a q̄ ad iusticiā eru diūt multos q̄si stelle ī ppetuas ē ēmitates et hoc q̄tū ad aureolā Tercio glorificauit de⁹ scm̄ suū sup predecās gl'as premio gene rali · s. dotib⁹ aīe q̄ sunt tres · scz ogmitio · dilectio · adhesio · et glo rificabit adhuc p⁹ iudicium gene rale q̄tuor dotib⁹ ipsū corp⁹ · q̄ūt claritas · īpassibilitas · subtilitas et agilitas · De hīs ēb⁹ glorificatioīb⁹ pt sumi illud Apl'i. i. Cori. xv · Alia ē claritas sol' · alia lune · alia claritas stellarū

Sermo · ci · De assūptiōe mārie v̄ginis Sermo quīt⁹ ·

Qve ē ista q̄ ascēdit de deserto delitīs affluēs īnixa su per dilēm Can̄ · Dicit Ber. Qui facit qđ nēo mirant hoīes · Ergo cū gl'iosa v̄go ī tā sublimi dignitate ī mūdū venerit · p mūdū trāsierit · de mūdo assūpta fuerit · quā nūq̄ aliq̄ puā attigebat cre atā Jō āgelici spūs eiꝰ prerogatiuas singlares cōsiderātes ex affectu āmiratiois q̄sierūt dicētes Que est ista nē Fecerūt aūt de ea ēplicē q̄ stiōez q̄n p̄ma ē · Que ē ista q̄ p gredit q̄si aurora · Sed a q̄ ē ista q̄ ascēdit p deserti⁹ sic v̄gula fūi Ter tia q̄ ē ista q̄ ascēdit de deserto de litīs affluēs Pria q̄rit de eiꝰ gressu īmūdū secda q̄rit de eiꝰ pgressu p mūdum Tercia q̄rit de egressu

de mundo. Prima querit de nati uitatis eius mirabilissia sanctifica tione Secunda grit de vite sclissia cō usatione. Tercia grit de eis felicissima assumptione. Et hec triplex inte rogatio patet p tres illas prepositiones. p. p. de. Nā p prepositionē. p. notat pgressū i mundū. per prepositionē vero. p. notat transgressus per mundū. & per prepositionē. de. notat egressus de mundo Et sciendū q hec tres interrogationes celestiū spūum nō procedūt ex dubitatione. & potius ex āmiratione Obmissis etiā primis duab⁹ interrogationibz vtpote ad hoc festū minus ptinentibz. de tercia interrogatione. q̄ ꝑprie ad gloſe vgis assumptionē ptinet qđ oēs dederit pseq̄mur In cuius verbi expositione ne impiā ꝑpria sēsus seq̄r. adducēda ē Ber. expositio sic dicētis Celestis curie prīcipes in ſideratione tāte nouitatis ñ sine admiratione clamāt Que ē ista q̄ ascēdit de deserto aē. vt sup Ac si manifestius dicāt. Quāta ē hec aut vñ ei ascēdēti de deserto affluētia tāta delitiarū! Neq; em̄ iueniūt pes delitie in nob⁹ quos i ciuitate dei letificat fluminis ipetus. q̄ vultu gle potamur et torrēte voluptatis i ebriamur Que ē q̄ de sb sole vbi nil ē ñ labor et dolor et afflictio spūs ascēdit tātis delitijs affluēs a superfluēs! Quorū āmiratio i ꝛ ñr et Ber. sic dicēs. Qui mirāt de hac deserta Mariā ascēdē delitijs affluētē. mi rēt potius pauperez tristū de celestis regni delitijs descēdentem. longe em̄ āplius oi miraculo dignū vidēt. dei filiū paulo⁹ ab āgel mio tari q̄ dei mrēz sup angelos ex altari. Amplius mrēt dei filiū de celestis regni delitijs descēdisse in pauptatē q̄ mariā de pauptate ascēdisse in celestiū diuitiarū voluptatē. Que aūt sint delitie cū q̄ hz gloriosa vgo dō ascēdisse iterū Ber. exponēs ita dicit. Quidni delitias dixeriz pleitudinē grē. vtutū abūdātiā. prerogatiuā gle singularis In q̄bus vbis btā virgo de ꝑplici genere delitiaꝝ omēdat. scz de grārū pleitudie. vtutū mtitudie. glorie magnitudie Qđ vi dēt Ber. innuē cū dicit. vgo btā plena fuit grē. plena vtutū. plena deo. ¶ Licet ergo de hys ꝑb⁹ generibz delitiarū tāta fuit habū dātia i maria vt nulla lingua eti ā angelica eas valeat explicare. de hys tñ aliq̄d dicam⁹ ne ei⁹ laudē in silētio negligē videamur. a ꝑmo de eius grātys. secūdo de ei⁹ vtutib⁹ saltē sūmis labys attīgam⁹ obmittētes gla. de q̄ mil dignū potēit explicari. Licet ergo maria plena fuit oī genere grāꝝ omēdat tñ btā virgo a q̄tuor gratys q̄s breuit pauramus. Fuit em̄ ab oī peccō purissia. i ōtinua dteplatiōe deuotissia. virgo a mr incorruptissia. oīm gratiarū plenissia. ¶ Primo dico fuit ab oī peccō purissia. q nec originat nec actualis. minus aūt mortalis cuipe macula respersa extitit aliq̄n Vt ad laudē ei⁹ puritatis dr Can. Tota pulchra es amica mea et macula nō ē in te. scilz alicuius pueris peccatorū. qđ nulli vnq̄ sanctorū a mūdi origine ē donatū. ꝑpter qđ in scriptura a tribus rebz

mũdissimis ꝓpt̃ eiꝰ puritatẽ ꝺm
dat̃·ſ·Sole·luã ·aurora·Sol cla
rissimũ diei·luã splẽdidissimũ noc
tis·Aurora ꝺo lucidissimũ vtusq;
Dic de ea Cant̃·vi ·ꝺz. Que est
ista q̃ ꝓgredit̃ q̃ſi aurora ꝺsurgẽs
pulchra vt lũa·electa vt sol Dic
Aug· Vbi de pecõ agit̃·mãie nul
la fieri volo mẽtionẽ·Vñ Augꝰ·
Dicit·Ea puritate mitebat beata
vgo q̃ sub ꝺo maior itelligi nõ po
test. Dic Ber· Deuit regiãz vir
ginitz singularis ꝓuilegio scitatis
absq; oi peccõ ducẽ vitã vt dñ pec
tati mortisq; pẽt pemptorẽ vite
et iusticie oibꝰ obtinẽt largitorẽ
Jez Puto q; copiosior grã im ip
sã mariã ꝺescẽdit scificatõis q̃ ñ
solũ eiꝰ ortũ scificauit. sed a vitã
deinceps ab oi peccõ imunẽ custo
dierit·Est ergo itẽtio oim istorũ
dcõz·q; btã vgo imunis fuerit
ab oi gne peccorũ·qꝺ a ãgelꝰ mſi
nuat̃ curauit· dices ei i salutatõ
ne Aue .i. sine ve·cũ·n·ve.i. peã ꝺ
tra peccm ꝓprie ꝺdinet̃ merito si
ne ve eẽ ꝺebuit·q̃ pecti pulueẽ ñ
ptraxit·Tãta gº i eius corpe et
mẽte puritas resplẽduit·vt eẽ i
possibile eẽt eã licitis actibꝰ mzio
nz applicari·q; splẽꝺor ꝺinus ab
eiꝰ mẽte a corpe tã vtuose resplẽ
duit·vt ex ipã eẽt pulcherrima
mulierũ nullꝰ vnq; q̃ tũcũq; lub
rꝰ eã posset ꝺcupiscẽ aliq̃n. alias
em sine peccõ ñ pcat pmãsisse·si
eiꝰ pulchritudo quezq; hoim ad
sui cõcupiscẽtiã icitnasset Scꝺa grã
fuit hec q; in cõtinua cõtẽplatiõe
fuit ꝺeuotissima Asserũt enz pre
cones eius ꝺeuoti·q; ipsa i illo ꝺe
uotionis affectu fuerit continua
ad quẽ alꝰ maxime sãctitatis a
ad momentũ temporis rarissime
admittuntur· In hoc ergo preci
puo deuotionis affectu beata vir
go sicut pie creditur fuisse cõtinu
e predicatur· cui gratie taz max
ime accꝺit alia gratia non minꝰ
maxima q; ex tali sblimissima de
uotione non fuerit mẽte alienata
nec corpore ꝺebilitata· cũ tamen
alꝰ sancti ex eadez deuotione rap
tum eis facta debilitati et in exta
sim rapti legantur. vt in illis tri
bus precipuis Aplis· qui ad trãs
figurationẽ domini in monte co
ram eis factam in extasim rapti
fuerũt· sic enim legitur Mathei·
xvn· Assumpsit ihesus petruz Ja
cobũ et Johãnem a duxit eos in
montem excelsum· et transfigu
ratus est ante eos ac̃·vsq; Non e
nim sciebat Petrus quid diceret
Sed quomodo fiet istud· q; tene
ra puella et delicata virgo tã ex
cellentissimas supꝫ omnes viato
res gratias ferre potuerit sine ex
tasi et mentis alienatione· cuz ad
guttulas longe inferioris deuoti
onis robusti viri tanq; cera lique
scant· Ad quod respondet non e
go sed angelus dicens marie Spi
ritus sanctus superueniet in te ac̃
qꝺ exponit Ber· dicens Quid ẽ
virtus altissimi obumbrabit tibi
Et respondet·Qui potest capere
capiat· quis enim est excepta for
tassis illa que hec sola in se felicissi
me meruit experiri· q; mẽte cape
re· ratione discernere possit qua
liter splẽdor ille inaccessibilis vir
gineis se visceribus infuderit· a
vt illa quod inaccessibile est acce

dere et sufferre potuisset. de pueri
mula eiusdem corporis cui se an
matre cõtemperauit reliq̃ masse
vmbraculum fecerit. vnuz quod
sola per se trinitas in sola et cum
sola virgine voluit operari soli da
tũ est nosse cui soli datũ ẽ expiri.
et sic dei sapientia cristus in suo
secretissimo consilio obumbrãdo
te cõteget a occultabit quatenꝰ
tibi tantuz notus habeatur a sibi
nẽ. Ac si angelus responderat ad
virginez Quid a me requiris qđ
in te mox experieris scies a feli
cer scies. sed illo docente quo et
auctore. Quod totũ mouerimus
vt ostẽdere remus qua virtute si
ne corporis debilitate atq; men
tis alienatione tantam gratiam
potuerit conseruare. quia qui da
dit deuotionem dedit et mentis a
corporis conseruationem. Certa
cia gratia quã eminebat virgo
sancta hec est q mater et virgo
fuit incorruptissima. quod nulli
vnq̃ donatum vel concessum exi
stit creature. Vnde in laude eius
sancta canit ecclesia Genuit puer
pera regem cui nomẽ eternũ. a
gaudium matris habens cum vir
ginitatis pudore nec pmam simi
lem visa est. nec habere sequentẽ
Dñe Ber. Si laudare voluero v̊
ginitatẽ multe virgines offerunt
regi licet post eam Si humilitatẽ
predicauero. inuenietur et alꝰ li
cet pauci qui docente filio eius fa
cti sunt humiles. Si magnificare
voluero misericordie eius viscera
inuenietur aliqui viri misericor
die. quorũ iusticie oblivionem nõ
abscoperunt Sed vnum est in quo
nec primam similem visa est nec
habere sequẽtem. scilicet gaudi
um matris cum virginitatis ho
nore. Quia si adiciamus cuius
mater est. que iam lingua etiam
angelica poterit digmis extollere
laudibus virginem matrem. ma
trem non cuiuscũq; sed dei. duplex
nouitas. duplex miraculum. stu
por ammirabilis Neq; enim dei fi
lium decuit alia mater q̃ virgo
nec virginem alius filius q̃ deꝰ
Dñe Augꝰ. O quis tribuat tan
te ammiratiõis affectum. O qs
cor nostrum dilatet amplificet
in affectũ vt tãti stu oris capiat
magnitudinẽ. vt i ipsa exclamati
õe ãmiratiõis lingua obmutescat
cor marcescat vt nec exprime
re valeat quod sentit. nec retice
re tante nouitatis archanuz. q̃
to enim profundius digmtas hec
rimatur. tanto sublimius exalta
tur Nec ẽ enim gratia singularis
et ommium gratiarum excellen
tissima virginem esse corpore a mẽ
te et proposito inuiolatam. a cũ
hoc eẽ matrẽ ñ cuiꝰ cũq; de pl̃o.
ꝫ matrẽ dei. Quarta grãvgimis
btẽ hec ẽ q ipa fuit oim grãruz
plenissima Dic ẽ q ex eiꝰ psona dñ
Eccl. xxiiii. In me omis gr̃a vie a
veritatis. i me omis spes vite a vir
tutis. vt ñ solũ sibi plena eẽt i oi ge
nere grãz. ꝫ et hẽret vñ ẽbueret
oibꝰ eã inuocãtibꝰ Propt̃ qđ m p
deõ vlo stati subiugit Trãsite ad
me oẽs q̃ concupiscitis me et a ge
nerationibꝰ meis adimplemi. Dñe
Ber. Cur i eã ita duxũ plena grã
spũs scũs supuenit dñs q sibi ita
duxũ plena non fuit sup plẽa. io

facile moueri poterit vt effluat. Vñ ratio exigit vt vnūqȝq vas plenū tm̄ de ſua plenitudīe efflu at q̄tū hoc magnū fuerit qȝ im mittitur. Et cū deus cui⁹ magnitu dinis nō ē finis poſt plenitudīnē grē q̄ iā dudū plena extitit ſuisvi ſceribꝫ ſe infudit. ipſa tantū grē necē ēvt effluat q̄tū ipſe magn⁹ ē quē ſuſcepit deū q. cū etēz n⁹ ſit a īmēſus necē ē vt in grā fluat a effluat in eēnū Dīne iterū Ber. dicit Vere plena ē grā. qz de ple nitudīe ei⁹ accipiūt vniuerſi. cap tiu⁹ rēēptionē. triſtis conſolatiō ez. peccōr remiā. iuſt⁹ grāz. angel⁹ leticiā. fili⁹ hūane carnis ſbaz. de mīqȝ tota ēmitas gloriā Nec medi ocris hec grā Marie. q̄ n̄ ſolū ſibi ē plena ſed nobis oībz ſupplena Nobiſcū emz bñ agit ſi cui⁹ cūqȝ grē porciūculā oſeq̄mur. ſic em̄ a it Ap⁹. ad Ephēſi. nn. Vnīquiqȝ emz nr̄m data ē grā ſecūdū mēſu rā donatiōis xpi. nō ſic marie da ta ē porcio grārū. ſ oſcuta ē om nē grām a hoc ē īfimo. Jero. Ce teris per ptes marie vero ſe ſil⁹ to ta infudit grē plenitudo Celebrā tes ergo ei⁹ aſſūptionē clamem⁹ īm cœlū et miſerebit nr̄i. dicētes ei Virgo dei genitrix ſubuei clamā tibz ad te ingitet. Reuertere rū tere funamitis. reuertē reuertē vt intueamur te. Primo reuertē pēr naā. nūqd qz ita deiſicata es iō nrē hūanitatis oblita es? Neq̄ q̄ dña. Scis ī quo diſtrimine nos reliquerīs. vbi iacēt miſeri tui. tui emz fūt. nec dcet tātā miſeri cordiā tāte miſerie obliuiſci. Qui a etſi te ſubtrahit gloria. tñ re uōcat naā. Sed reuertere p po tētiā. Quia fecit tibi magna q̄ po tēs ē. a data ē tibi oīs ptās in a lo et in ēra Quō emz illa ptās tu e ptāti poterit obuiare. q̄ de car ne tua carīs fue ſuſcepit origīnē? Moueat te ego naā moueat po tētia. qz q̄nto potentior es tanto miſericordior eē debes. ptāti tue edit ad glaz iniurias nō vlciſci cū poſſes. Reuertere tercio p amo tē Scio dña qz benigniſſīa es et a mas nos amore inuincibili quos īm te et p te fili⁹ tui ſūma carita te dilexit. quis ſuit quotiēs refri gis iraz iudicis cū iuſtitie virtus a pīa deitatis egredie. Reuer tere q̄nto pr̄ ſingularitatē qz ſo la es p oīb⁹ potēs preſtante ihe ſu criſto.

Sermo. c. De eadem Sermo ſextus.

Scit oīs populus q̄ habi tat infra portas vrbis ihe rusalē mulierē te eē vi rtutis Anth. nn. dicit Ber. Vehe menter nobis dilectiſſimi vir v nus et mulier vna nocuerūt. Sed gratias deo. per vnū hominꝫ vi rū et mulierē vnaz oia ſtauran ē Nec ſine magno fenore gratiam Neqȝ emz ſicut delictū ita a donū Sz exedit dāni eſtimationē bñfi cij imanitudo. Sic mirū prude tiſſimus et clemētiſſimus a rtifex qȝ quaſſatū fuerat non abiecit ſ refecit. vt viz nobis nouū adam formaret exceteri a Euā trāſſūde ret in Mariaz Quia ſicut Eua ex īm obedientia fuit ī omne vitium

pelluis· Sic nouꝫ eua ī oim vtu
tū abūdātia ē formata· Expedito
vno ſmōe q̄lē gloſa vgo aſſūp
ta fuerit cū deliens oim gr̄iaꝝ Nūc
ſuato ordīe dom ē quo nominus
aſſūpta fuerit ī abūdātia oim vtu
tuꝫ· Nō rōe auctib⁹ oñdi potuit
euidēt· hōe q̄ ſi ei vt⁹ āq̄ defu
iſſet ex hoc ipa nō hūiſſz pleitudi
nē oim grāꝝ· q̄tū· n· ei defuiſſet
ī vtutib⁹ tm̄ min⁹ ī gr̄tis hūiſſet
Sil̄z hoc idez ſacre ſcripture auctī
b⁹ pbat de ea nāq̄ Eccī· l· dr̄ q̄
ipa ē vas auri ſolidū oī lapidē p̄ti
oſo ornatū· p oms lapides oms v
tutes volēs itelligi· q̄ aūt addit
p̄cioſo hoc īſinuare voluit q̄ eaſdez
oms vtutes n̄ vilit n̄ mediocriter
hūit· ſ ī ſūmo· de q̄ a ipa gl'atur
Eccī· xxnn· dicēs Ego ī altiſſimis
hito Ac ſi dicat· q̄cq̄o ī gr̄tis et v
tutib⁹ actōib⁹ a deuotōib⁹ ē altiſ
ſimū i his ē mea cōſolatio· Dic ē eē
q̄ ipa ſub methaphora dr̄ paradiſ⁹
De quo dr Gn̄· n· Plātauat autez
dñs ds paradiſū voluptatis a p̄ncī
pio· q̄ ſit ī paradiſo oē lignū pul
cr̄ viſu a ad veſcēd ſuaue planta
tū fuerat Sic ī maria oēs virtutes
ī ſupma pulchritudie fūt plātate
Dīc Bn̄· ſup illd Proū· ix· Sa
pia edificauit ſibi domū excidit
colūpnas ſeptē dicit· Sapia dīna
ad nos venīēs ꝫ ſinu p̄ris eo ꝛca
uit ſibi domū ipaz· ſ· maria ī qua
vn· colūpnas excidit Quid ē em̄
vn· colūpnas excidē n̄ ſibi dignū
hitaculū vtutib⁹ a opib⁹ p̄parē·
q̄ vt ait Gre· Per ſeptenariū nu
merū vmūſitas ſignat Nūc ad ex
poſitōz tr̄atus veniam⁹· Scit oīs
pl'us q̄ hitat īſra portas vrb̄ mu
lierē te eē vtutis· Ac ſi dicat·
Scit oīs pl's q̄ p fidei deuotōz ha
bitat īſra portas vrb̄· ſ· eccie mlī
tātis mlierē te eē vtutis Scī⁹ aūt
hoc ēplicit per dei electōz· p ſcrip
ture omēdatōz· bñficiū exhibiti
onē· Prio dico ſcim⁹ eā eē mulie
rē vtutis p dei electōez q̄· n· mīter
ōnes mulieres eligit mī dei nece
ē vt oīm vtutū abūdātiā ſumme
poſſideat Vñ ſup illo vbo Ps̄· Ele
git dñs ſpō dicit Aug· Elegit dñs
ſiō· i· mariā ī ſūmo vtutū a grāꝝ
poſitā vt p eā mis hitatōez ī ea ha
bitaret quā tn̄ nullaten⁹ īhita
ret n̄ ī ſupmo oms vtutes a grās
poſſideret Scdo ſcit eē ml'r virtu
tis ex ſcōꝝ omēdatiōe dicit enim
Ber· Licz de vgie gl'oſa oēs loq̄
geſtiāt q̄cq̄o tn̄ de īdicibili dr̄ eo
ipo q̄ dr̄ min⁹ gr̄tū ſit et min⁹ pla
ceat et min⁹ acceptet nece ē Ter
cio ſcit ml'r eē vtutis ex bñficiōz
exhibitiōe· q̄ vt de cīb⁹ taceam⁹
hoc gl'oſiſſimū mun⁹ nob⁹ dedit de
ū piꝰ a redēptorē Dic ē q̄ ipa gl'a
ē Eccī· xxnn· Ego frei vt oriet lu
mē īdeficiēs Et itez Videte q̄ nō
ſolū michi laborauī· ſ oīb⁹ exq̄rē
tib⁹ vēritatē ℣ Viſo g⁹ q̄ oms vtu
tes habuerit· ſolū de ēb⁹ ei⁹ vtu
tib⁹ diſſeram⁹· ſ· humilitate mia a
ritate Prima habuit ſibi· ſecū
dā nob· ſcīa dco· ℣ Prio dico ha
buit humilitatē de q̄ gloriat in Cāti
co ſuo dicēs Quia reſpexit humi
litatē ac· q̄ fūdamētū ē oīm vtutū
Qui em̄ vt apt Gre· vtutes cete
ras ſine humilitate ogregat ſic ē ac
ſi ivētū puluerē portz Dic Ber·
Audeo dicē q̄ nec marie caſtitas
placuiſſz ſi n̄ ei⁹ humilitas extiſſet

Cū aūt ī ore duox vl triū stet oē vbū· Ideo btā vgo fue huīlitatis testimoniuz ꝓbat ebz sigmis scz cogitatiōe· locutione· opatione· Nō ē dicere· Gl'osa vgo suā huilitatē hys ebz testibz· s· cogitatiōe locutiōe opē ꝓbauit· Nō aūt ī corde huīlitatē habuerit ex ipsius vbis ꝛgno scim9 q̄ de sui cord huili tate dū testez traxit· Nā cū tāta ei gl'a vt essz mr dei p angelū nū ciabaē· cū per elizabeth mater dñi salutabaē· ipsa huīlitatē ī corde retinēs angelo rndit· Ecce ācilla dñi· Ad elizabeth autez dicebat· Respexit huīlitatē ācille sue· Ac si dicerz· Q rā quā mihi a dño nū ciatis n mihi puenit ex vite sācti tate· nec meritox q̄ntitate vl cor pis castitate· s ex cord huīlitate quā ī corde habeo teste veritate Nā sic 8z· iŋ· He· Tu de9 sol9 no sti corda hoim· Et ill8 .i. He· xvi Vidz hō i facie· 8s aūt intuet cor Nuā huīlitatē dnōat Ber· Non magn vt9 hoiez ee hūilē ī abiectōe s magn ōmno a rara vt9 huīlitas hōrata· Sedm testimū ei9 apuit ī locutione· ī eo q̄ tā sublimis tā scā tā ad oēz veritatē illuīata tā rare visa est pferre sermonē· sed ī taciturnitatis silētio sp huīlitas se abscōdit· Vñ Bñ· dicit 8 ei9 ta citūnitate dicēs In oī textu q̄tuor euāgelioz si bn memim9 mariā n n q̄t legim9 ptulisse bmoēz· Dz mo q̄dē ad angelū· s cū iā set atz iterū allocut9 eaz fuissz cū diceret Ecce ācilla dñi fiat mihi fm vbū tuū· Sed o ad elizabeth cū vox sa lutatiōis ei9 i ohānē exultare fe cit ī vtero· nā illa magnificante

mariā atz dicēte· Vñ hoc mihi vt veniat mr dñi mei ad me Ecce vt audita ē vox salutatiōis ī auribz meis exultauit ī gaudio infās ī vtero meo. Ipsa magis dñm ma gnificaē cupiēs dixit· Magnificat aīa mea dñm· Tertiū vbū locuta ē ad filiū cū iā ēet ānoz̄ .xn· Nn ascēdētes ad die festū ihrlm pen tes ei9 ipsū poterūt a p triduū q̄sierūt dicētes ad filiū· Fili q̄d fe cisti nob sic· ego a pr tu9 dolētes q̄rebam9 te· Quarto locuta est ī nuptys ad filiū a ad ministros di cēs ad filiū· Vinū n hnt· Ad minis stros vero dixit· Q8cūq̄ dixerit vob facite Et hec q̄tuor ei9 vba tā te vtutis fuez a efficacie vt ad sin gula hec singularit plata fūt mira cula sbsecuta· Nā ad pmū e9 vbū q̄ dedit fidē dictis siue legatiōi an chāgeli dicēs Ecce an· do· ac· ver9 de9 a hō in ei9 vtero se rcepit· Ad scdm vero vbū q8 ad elizabeth est locuta· infās ī vtero mris exulta uit· Ad tciū vero vbū q8 ad filiū dixit Fili q̄d feci sti nob sic· 8s obe diuit hōi cui obedit ois creatura Sic em dr in euāgelio. Et erat sb ditus illis. Ad q̄rtū vero vbū aq̄ in vinū in nuptys ē mutata· v n liez de vgie gl'osa multa gesta le gam9· videliez q̄ pastores venez anuenez mariā a infātē posi tū in psepio· Itē q̄ magi introeun tes ī domū inueneż mariā a pue tū· Itē q̄ induces puer in tēplū mlta audiuit a simeone· a maxie pphetiā illā miserabilē q̄ ei9 aīaz deberet gladi9 ptrnsire· In ōib9 tn hys gestis vbū nō legit rndisse Sed scriptū legim9 Maria autem

obseruabat dia vba hec obtēs in corde suo. Dñe Ber. In oib9 q̄ de ipo icarnatōis misterio legi9 nō inuenim9 mariā licz pre oibus creatis hoc ipm icarnacōis mistē riū cognoscēt verbū modicū ptu lisse. vñ subiūgit Ve nobis q̄ spm̄ hem9 in natib9. Qui iuxta illud comici plem rimar effluim9. Vñ quotiēs maria audiuit filiū. non modo tbis loquētē i pabol'. ⁊ et distipulis seorsū regni dei misteria reuelantē. miracula facientē. vi dit deū in cruce pendentē. vidit exspirantē. vidit a refurgentē. vidit a ascendentē. Sed in omni bus his verecundissime virginis et pudicissime turturis vox audi ta nō est. Nō dixit Fili mea inest q̄ mī tua sū de misterio incarna tionis edisserē a secreta tue ntīta tis reuelare. Verciū testimoni um ei9 humilitatis ē opatio. Mā in omni statu vie a vite eius quo pfecit a opleuit pfectiōez tāte sue sublimitatis nō legit nec inuenit aliqō feciſſe miraculū. cū tñ apli in infinitū inferiores legāt cecos illuminasse. claudos sanasse. mor tuos suscitasse. et alia miracula multiplicasse. hec autē sub hūilita tis palio se abscōdit. adeo vt nul li hoim imo nec aplis talis inno tesceret q̄lis fuit. Vñ sepe p hestet q̄ abscōsa interpretatur pfigura tā ē. que ex sua psona dicit Hesē xiñ. Tu scis. q̄ abhoiner signum supbie a glorie mee qđ est sup ca put me ū ostētationis mee et de testor illud quasi pānū mēstruate Secda vt9 glose vginis ē mia. quam vtiq̄ pter nos qui miseri simus est copiosissime osecuta. Angel9 em̄ ea nō induit. sed et diabolo pesse nō potuit. g̊ solū nobis eius misericordia pfuit Alī as. n. talis et tante misericordie sue deuotō caderet ab effectu. si nō haberet in q̄bus eandē miseri cordiaz exerceret. Dñe Bern. Nos suuli tui cētis in vtutibus o gaudem9 tibi sed in misericordia potiꝰ nobis ipsis. Laudam9 vgi nitatē. humilitatē miramur. sed mia tua nob mihis sapit dulci9. hāc amplectimur earius. ecorda mur sepius. crebrius inuocam9 Sunt autem tres cause ex q̄bus misericordia effluit a supereffluit in virgine gloriosa. scīz ex natal clemētie affectiōe. diuine natuē cū ea diūctiōe. a precōz domdati one. Primo g̊ vgo gloriosa tan tā hūit miaz ppē naturalē et inge nitā eius dulcedinē. q̄ se a q̄unq̄ miseria nō poterat otinē q̄n pia cō passione oim miseriꝫ affectuosissi me opateret. De qua cōpassione dicit Bern. Maria deitatis adiu ta āmiculo. scīz gīa et natura tā supabundabat et effluebat li quore mieut nulli vnq̄ se iuocāti deē possit. Quia teste angl'o an te oceptōz filꝫ dei plena fuit grā. iō p9 oceptōez oportuit eā effluē. et ideo facile moueri potuit ad li quorē mie effudē dū Dic iter Bri. Sileat miaz tuā o vgo btā q̄ eā in suis necitatib9 iuocatā sibi sēsit defuisse. Jō q̄s q̄s es q̄ te itelligis ī hoc scli pfluuio magis imē pe l las atēpestates fluctuāe q̄ p trā ābulāe ne autas oculos a fulgoē si deis h9. s. mās stelle si nol obrui

pcellis Si fuerĝāt vēti tēptationū
si icurras scopulos ebulationuz
respice stellā voca mariā Si iacta
tis supbie vndis · si ābitionis . si e
mulationis . respice stellā vō māiā
Si iracūdia aut auaritia aut car
nis illecebra nauiculā mentis cō
cussēit respice stellā voca mariā
Si crimiñū immanitate ebatus .
sciētie fcditate obrus9 · iudicij hor
rore pcrit9 · baratro incipias ab
sorberi tristitie · desperationis abis
so mergi · respice stellā voca mariā
Seda causa tā supfluētis mie v
gis gloriose est oīuctio siue vnio
diuine mie . Ex eo em̄ qp de9 q̄ nō
solū ē misericors · ē eterna mia se
cariñ sue inoluit a vniuit · ex hac
oīuctiōe imo vniōe beata vgo tā
copiosissima mia ē affcā Vnde ē qp
ppē eādē vnionē a fidelib9 mī im
ploricordie ēē ta · ppē q8 dicit Ber
nar · Nōne q̄ pomū habuēit i manu
dimidia die p eliquā ptē diei ma
n9 seruabit odorē ! Etna ergo mi
sericordia qz nouē mēbrz i vtero e
i9 ēqeuit · iō necē ē vt i ei9 mēte
mia redoleat i eternum Vnde Ber
nar · Quis mie tue bñdcā lōgitudinez
latitudinē sublimitatē a pfundz
valeat inuestigare ! Nā lōgitudo e
ius vsq; in diē nouissimū subueit
vniuersis · Latitudo vero tua re
plet orbē terarū · Sublimitas tua
supne ciuitatis fecit ēstitutionē ·
et pfundū tuū sedētibz in tenebris
et i vmbra mortis optinuit redēp
tionē Tercia causa q̄re mia af
fluit i eternū ē pcorū remēdatio
quā fecit fili9 ei pdēs i cruce . cū
oñdēs ei Johānē dixit Mulier ec
ce fili9 tu9 Ad discipulū aūt Ecce
mat tua Johānes em̄ grā dei me
ptat · Quid ergo p Johānē misi
pcor p pmā in grāz dei rcept9 !
Talē ergo Johānē siue talē pcō
rē fili9 in cruce mī dimēdauit ·
In q̄ remēdatiōe vt setiūt doc
tores tā pfundissimā miaz ei9 imen
sit viscerib9 · vt nulla vnq̄ tā ima
nissia culpa imemori possit q̄ locū
gre nō iueiat apud eā Vñ Ber ·
Quid tibi negabit cui negatū nō
ē theophilū de ipsis poitionis fauci
bz reuocare · infelicē aiaz totū illō
q8 in te fem̄ est ppio carractē
denegātē deluto imiserie fubleua
re ! licz em̄ pius sepe fuerit fili9 a
pud mattē · vt ei possit alias rc
mēdare pcorē · tñ hōc ad illū lo
cū ad illud tempus ad illā horam
voluit reseruaē · vt eadē recōmē
datio pfundi9 eius viscerib9 imer
geret Ade si dicret Attende mī qo
p pcotib9 patior · ne tāt9 meus
labor et dolor frustret tibi eos hō
as remissos · vt cū iusticie vtus
ad pumēdū pcorē a deitate egre
dit tu te opone · tibi nō iustitia s
mia ē dimissa · Tercia vtus ē cari
tas quā ppē huius sermoīs plixi
tatē i alijs sermoīb9 pcctabim9

Sermo. xix. De eodē Sermo septimus.

Signū magnū appuit in
celo · mlr aicta sole a lūa
sub pedib9 eius · a in capi
te eius corona stellarū . xij · Apoc
xij · Ber . dicit Si rerū precia de
claritate pēsamus · nil hijs clarij9
poterit inuemiri q̄p qp mulier sole
vestiat · luna ab ea conculcet · et

stellis · xij · coronetur Quorū verborū sensus tāto diligētio⁹ inteio⁹ inq̄rat · q̄to nob⁹ in eis dez verbis extēioris sig̃ficatiois noticia denegat Jn vb ergo ꝓpositis ad cōmēdationē gl'ose vgmis ea possumꝰ cōsiderare · s · vite eius sanctitatē · q̄ solis noīe declarat · ois defectꝰ imunitatē · qđ lune noīe sig̃ficat · statꝰ sui singularitatez q̄ in stellis · xij · insinuat Primū ibi Qui lier aicta sole Secūdū ibi Et luna sub pedibꝰ eiꝰ Terciū ibi In capeiꝰ co · stel · xij · Incipiētibꝰ ergo nob ab iferioribꝰ Primo dicamꝰ de lune suppeditatiōe · Secūdo de sol descriptiōe Tercio de stellarū coronatiōe ¶ De ꝓmo ergo sciendū q̄ p lune suppeditationē oim defectuū hūano genēi adiacētiuz imunitas siue suppeditatio de sig̃ Per lunā nāq̄ q̄ nūc crescit nūc decrescit · nūc plena · nūc semplena · nūc minꝰ plena videt defectꝰ nri q̄bꝰ nūc variamur de bono in malū · de malo in peiꝰ declinamꝰ designāt Qaēs · n · lunā designās idē ē qđ defectꝰ Per lune ego suppeditationē oim defectuū designamꝰ caulcationē · i quo mirifice beata vgo ē omēdata · q̄ oēs defectꝰ hūano genēi ex p̄uaricatiōe pntiꝰ ꝓmoruz adherētes sb pedibꝰ caulcauit · Cū em pecm nō habuit caruit etiā defectibz pueientibꝰ ex pcō · q̄ubi causa nō fuerit defuit et effectꝰ · Vnde Ber · Defectꝰ ois sub maria ē · et q̄cq̄ fragilitatis seu corruptionis ē · excellētissīa q̄ā sublimitate oia excedit · vt merito sub pedibꝰ eiꝰ luna eē dicat · Alias em mil magnū dixisse videbimur · q̄uaz sup oēs celestes spūs cherubī et seraphī n ābigimꝰ exaltatā · Qui aūt sint defectꝰ hūano genēi adiacētes · a a btā vgine viriliť caulcati · insinuat Ber · dicēs Quis nō vere humiliabit i cognitiōe defectuū suoz · cū se pcepit onerātū pcis molesq̄ hꝰ corporis g̃uatū · extremis intricatū curis · carnaliū desideriorum infectū sceruū cecū infirmū · ipplicitū mille erroribꝰ · expositū mille pericul · mille timoribꝰ tcepidū · mille difficultatibꝰ āxiū · mille fusp̄itionibꝰ obnoxiū · mille necessitatibꝰ erūpnosū · pclue ad vitia · mualidū ad vtutes · Verū q̄ impossibile est de hns millenarys p oēs defectꝰ nāturaē · de hns aliq̄s extrahaꝰ · vt i eis dē videamꝰ quō btā virgo oms defectꝰ caulcauit Sūt aūt noueq̄ defectꝰ q̄bꝰ retardamur · a q̄bus oibꝰ imunis extitit vgo scā · quorū ꝓmꝰ cōsistit i pecī fevitate · secūdꝰ i bonī difficultate · terciꝰ in mali ꝓnitate · q̄rtus i cordis istabilitate · quintꝰ i ignorātie cecitate · sextꝰ in diffidētie pusillanimitate · septimus i timoris et amoris inordinabilitate · octauꝰ i corpis infirmitate · nonꝰ i mltiplici necessitate Primus ergo defectus ē ipsuz pecatū cum trimēbri sua diuisione · scz originali · venali · mortali · quo oēs sancti m hac via a vita mortali suut grauius retardati · a quo defectu q̄ btā virgo in vtēo mūis sanctificata et purgata fuit ideo hunc primū de femīs sb pedibz cōculcauit · pecatuz aūt ideirco defectū dicimꝰ · q̄ oēs defectus tanq̄z aqua fluūt ab ipo et tanq̄z

a radice iusto ordine detruantur.

¶ Secūdꝰ defectus ꝯsistit in bonī difficultate a ꝑmo tāꝙ riuꝰ a fōte scaturiēs. ꝓpt̄ ꝙ defectū difficiler bonū facimꝰ. et ea q̄ facimꝰ ex tedio et nausea sepe fūt. ex q̄ difficultate lō opa nostra fūt pauca tediosa defectuosa tepida a mltis vilitatibz fūt pmixta. a iō bonū raro facimꝰ vt oportz. a si facimꝰ nō tamē diu. si tm aliq̄d iuuat non tm ea tāta vuacitate. vt frutū debitū ꝯsequmur. Beata aūt ꝗ go q̄ peccato caruit ꝓsequens caruit hoc Vñ in opādo lō nullaz habuit ꝛsistētiā. Sz qm̄ voluit. ꝙ diu voluit iuit in actꝰ meritorios sine tedio. Et licet ꝑm corpꝰ ꝓpt̄ eiꝰ ḡuedinē lassaret. nūꝙ tamē tedio vel alijs defectibꝰ mētis impediebat Vnde diuinue bonū feruēt opabat ¶ Tercius defectus ꝯsistit in malū pmtate. exquo difficillime malo ꝛsistiꝰ vt oportz. ꝑ etiā in ꝛsistēdo nō eu adimꝰ ꝙlescūq̄ maculas peccōrū Dic Bene. vin. Sēsus a cogitatio hūam cordis in malū ꝓna fūt ab adolescētia sua. Et q̄ btā virgo caruit hoc defectū iō in operibz meritorijs potuit frequētius vacare et puriꝰ imorari. ¶ Quartus defectus ꝯsistit in cordis instabilitate. a q̄ pene oē q̄d agiꝰ infectū et q̄si pemitꝰ ānullat Cor em nim instabile ē et lubricū. vt in bono raro vel nūq̄ illud possit stabiliri. ꝑ cū aliq̄d fecerimꝰ nobiscū bene agit̄ si ipm oī conatu a labore aphibito ad momētū in deo valeaꝰ firmiter stabilire Vnde etiaz maximi sci hāc cordis iq̄etudinē sunt oq̄sti Dic Job. xvij. Cogitationes mee dissipate fūt a tē Ps. Circūdederūt me sic apes ac Dic Pro. ix. Impiꝰ facit opꝰ instabile. q̄ vt ait Apꝰ. i. Cor. xij. multis malis enumeratis. Instabiles fei sumꝰ Q8 aūt hic defectus ex pcō nob eueiat apte inuit Treno. i. Peccm peccauit ideo ꝓptere a instabil fcā ē. oēs q̄ glorificabāt eā spreuerūt eā q̄ viderūt ignominiam eiꝰ. Et q̄ btā virgo peccm nō habuit iō a p oēs caruit hoc defectu. ꝑ potēt et iocūdā sine recalcitratiōe cor suū apud deū habuit Quā maximā grāz reputabat Apꝰ. ad Hebre. xiij. dicens Optimū ē grā stabilire cor Potēs em erat virgo scā cor suū ouertere ad ꝛtēplādā maiestatē diuinitatis. vel ad memorandū misteriū incarnatiōis. vel ad bñficia a deo sibi exhibita recogitāda. vt de ea veracius dicē possiꝰ. Dia q̄cūq̄ voluit in celo et in ra. Et q̄ potuit q8 voluit certū ē q̄ sēp bonū voluit iō iocūdā merita meritis cumulauit. ¶ Quīꝰ defectꝰ ꝯsistit in ignorātie cecitate. fluēs et scaturiens ex peccō. ꝑ quē defectū in bonis operibz plurimū retardamur Sepe em ignoramus q̄d agē debeamꝰ etiā cum voluntas prōptissima inuenit Dic. ij. Para. xx. Cum ignoramus q̄d agere debeamus. hoc solū hemus reliqui vt oculos nros diriganꝰ ad te Ite ꝛ posto. Roma. viij. dicit Quid oremus sic oportz nescimꝰ. ꝑ ipse spūs postulat ꝓ nob gemitibz inenarrabilibz Dic Ber. Impedimētū ḡuissimū et periculosissimū ē ignorātia nra. in multis em in

certū dīno hēmus q̄d agē de beata vt q̄d ore? sic̄ oportz p̄it? ignore? Btā aūt v̄go p diuinū lum̄ il lūiata nullā passa ē ignorātiā p fectū suū īpdictē · sz plenā habuit sciam et noticiā oīm q̄ fuerūt ei ad statū vie et vite necessaria · siue illa p̄terita p̄ntia eēnt vel futa · a q̄ī alios scōs sunt ptīcularit̄ di stributa · hec v̄go scā sil ōnia possidebat · vbi grā Aliq̄ hēbāt spi ritū pphetie p̄dicēdi siue pphetā di p̄terita sic̄ moyses q̄ libz Ben rēte exiut pphetādo · Aln pheta bāt p̄ntia · sicut Johēs baptista q̄ digito dīm demōstrauit dicēs Ec ce agn? dei Aln vēo futa sic̄ Ysa· Jere · a ceteri Null? tn̄ eorū legit huisse sciam preteritorū p̄ntiū a futurorū Cert ū ē aūt q̄ null? ex legislatoribz quātūcūq illuiat? habere potuit q8 ipa nō habuit. sed q8 singuli habebant excellen ter in singulis · hoc btā v̄go to tū sil habuit adhuc excellēti? sup dēs · Quid em̄ nescire potuit q̄ī tra se habuit oīa scientem ? Aut quid ignorare potuit · ī q̄ plenitu do diuinitatis corporalit̄ ha bitabat? Jō beata virgo hui? noticie oppositū sciz ignorātiā sub pdib? tonculcauit ℣ Sextus defect? re tardans nos miseros ostitit m di ffidētie pusillanimitate · cui? oppositū sz ofidētia deuotos hoies p mouz supra modum · q̄tūcūq em̄ a deo sperare possum? erimus sine du bio accepturi · dño p̄mittēte Deu teō · xi · Qis enim locus quē calca uerit pes vester vr̄ erit Q8 expo nēs Ber · dicit · Quaten? pedē fi ducie porrexeris eatenus possidebis Btā hec virgo licet eēt humil lima maxīa tn̄ ofidētia ei? mētē ad dīm erigebat . nec tal magnanimitas hūilitatē īpediuit Dicit em̄ Ber · Hoc agit in cordib? electo rum diuina grā · vt nec eos hūili tas pusillanes faciat nec mgnanimitas arrogantes · vn̄ pie credit vt cū i Ysa . legeret deū a v̄gine na scitur ū · desiderabat vt ipsa forz tui eadē eēt gratia reseruata · a ideo huius vite virginitatis vbi q̄ conseruande ipsa extitit istitutrix Sz dicēret aliquis · ex q̄ scripta ōnibus q̄ ipsa desideriū habue rit vt eēt mater dei? Respōdeo · Ex eo q̄ ipsa est eādē gratā ose cuta quā fine dubio nō accipet n̄ vehemens desideriū eādē gr̄am p cessisset . Dicit em̄ Ber · Oportet vt ardor desideriū puenat faciez eius ad oēm aiaz ad quā ipse ē ve turus vt sic locū ppet dño Q8 si q̄s adhuc institerit · hoc ō nino intelligēdū de aduētu spiritali No lo cōtentionibz deseruire · sed hec dixerim · saluo iudicio meliori · q̄ sicut in iudicio futuro ante fa ciem vemētis precedet ignis q̄ in ospectū eius exardescet · Sic ā te aduētū icarnatiōis eius ignis desiderii debuit precedere flagrās in corde v̄ginis · vt sic locū dño p pararet · Sūt aūt duo necessaria ad hoc vt in corde hominis mgna fiducia erigat · sz puritas et cari tas · Nam de puritate dicit Ber · Quid nō audz cor mūdū ofcia pu ra? De caritate vr̄o dicit · Qui plus diligit plus p̄sumit Que du o quāto in homine fuerint fortio ra tanto fiducia erigunt fortiorē

Que cū ī corde btē vgīis maxīa fuerīnt iō ꝺcluꝺit ipsā maximaꝫ houeīā hūisse a p oppositū oēm pusillaīatis ꝺifficēīā pꝺibꝰ cōcul casse. Septimꝰ ꝺefectus ꝺsistit īm timoris a amoris īoꝺinabilitate. q̄ tūc īoꝺinati ꝺicūt qñ creatura plꝰ timet ꝙ ꝺiligit ꝙ creatorq̄ ē iq̄tas maxīa. Cū. n. ꝺs sit sūmū bonū ꝙ sūme a p oībꝰ ē amā ꝺꝰ a oīa ꝺiligibilīa sūt ī ipō tanq̄ īm finē vl timū ordīnāda. Hes. n. ꝓpt corpꝰ. corpꝰ ꝓpt aīaꝫ. aīa ꝓpt ꝺeū. ꝺs ꝓpt seipm est iusto ordīne ꝺiligēꝺꝰ. Quē ordīnē gꝛat se hrē spōsa. Cant. n. cū ꝺicebat. Ordinauit īm me caritatē. Nō si q̄libꝫ spōsa timēꝺi a ꝺiligēꝺi fuat iustū ordīnē. ñ erit ꝺubiū. qñ btā vgo sup oēm spōsā gr̄issima ordinatuꝫ timorē a amorē habūit. a p oīs eꝰ oppositū pꝺibꝰ ꝺaulcauit. Octauꝰ ꝺefectꝰ vtarꝺās nos a phibēs a impꝺiēs a pfectu ꝺsistit īm corporis īfirmitate. Multi fūt hoē volūtatis vt lībēt q̄busq̄ laborib⁹ se submittēnt. s exeq̄ ñ valēt īfirmitate corporis phibente. Sed q̄ corpis īfirmitas ex pcō īfligit plane īnuit ī euāgelio. Lu. v. vbi ꝺr. Ecce viri hīez i lcō portantes q̄ erat paliticꝰ a nō inuenētes q̄ pte illū īferrēt ascēꝺerūt sup tectū. a p tegl'as sb̄ miserūt illū ī lcō añ ihm. quoꝝ fiꝺē vīdēs ihūs ꝺixit. hō ꝺimittūt tibi pec tua. Ac si ꝺicat. qa ex pcīs īfirmitas hec ē īflicta. iō ꝺimissis pcīs sanitas tibi rēstituet. Vñ q̄ btā vgo nullū pcm̄ hūit iō etiā nullā īfirmitatē legit hūisse. ꝓpt qꝺ a hūc ꝺefectū ꝺaulcauit. Nonꝰ ꝺefectus nos īpꝺiēs a pfectu ꝺsistit īm plici necessitate. Cui cū satisfacere cupimus frequenter manum extenꝺimus aꝺ superfluitatem aꝺ quas consequenꝺas mulas ꝺistractiombus occupamur. Ꝺme Bernhardus. Magnum impꝺimentum et occupatio grauis est ipsa necessitas huius miseri corporis. qꝺ ꝺum mō cibum. moꝺo sompnum. moꝺo vestem cetera q̄ similia queritꝰ a ꝺeficerat. haud ꝺubium qñ frequenter nos impꝺiat ab exercitio spiritali. Beata autem virgo. quia sola necessaria requirebat ipsa se sola breuit expꝺiuit a hec ipsa occupatio q̄ aꝺ sola necessaria fuit restricta iō hec ipsa occupatio aꝺ nobilissimū ei meritum stetit. a iꝺeo hunc ꝺefectum in quantum p̄fectum eius īpꝺiebat beata virgo sub pꝺibꝰ ꝺaulcauerāt. Cū igit ōnes ꝺefectus humano genēi inhērentes in his nouem ꝺefectiombus īcluꝺantur q̄bꝰ beata virgo vt visū ē cāuit q̄ pcm̄ ñ hūit. iō cōuenēt ꝺcluꝺit q̄ ipsa sit illa btā mr sb̄ cuius pꝺibus erat luna.

Sermo. cxm. De eoꝺem. Sermo octauꝰ

Signū magnū apparuit in celo aī ꝺcit Ber. ꝺe gloria vgīis glose nec silere ꝺeuotio patit. nec tamē aq̄ꝺo virginum sterilis concipere cogitatio aut īmaꝺita potest locutio partu tire. Expꝺitus ergo in superioribus sermombus ꝺuobus membris propositi thematis. scilicet ꝺe hūc suppꝺitatiōe. a sol ꝺuicōe

Nūc seruato ordine dicēdū est de stellaꝝ coronacōe De q̄bus stellis hoc est necessario p̄mittēd. q̄ xii p̄rogatiuas sig̃nt q̄bus gl̄osa est virgo p̄ creaturis oīb9 coronata. Dicit aūt priuilegiū q̄si p̄uata lectio vl̄ p̄uata lex. & ideo ꝯ has xii stellas. xii. p̄uilegia. i. p̄uate glorie sig̃ficātur. que p̄uata lege & singulari gl̄oria v̄gini fūt donata. de q̄t9 Bern. Dignuꝫ plane stellis coronare caput q̄d & ipsis clariꝰ micās ornat eas potiꝰ q̄ ornetur ab eis. Nuidā coronēt flore ra quā sol vestit? ¶ Per has ego xii stellas subscripta. xii. priuilegia designē. Prīo q̄ figuris ē p̄signata. i vtero mīno sc̄ificata. ab āgelo salutata. v̄tute altissimi obumbrata. ōno ꝯceptu fecūdata. in ꝯceptu nō g̃uata. dolore partu rientiū nō sauciata. in ptu imuolata. v̄go & mr̄ dei dedicata. oīb9 g̃tys dotata. oīb9 v̄tutib9 adōrta i cēlo sup oēs exaltata ¶ Prima ergo stella siue p̄uilegiū btē v̄gi nis ē. q̄ ab initio mūdi mlt̄is est figuis & p̄digys figurata. Nā per vell9 gedeonis. tēplū salomonis. portā ezechiel. rubū mopsi. v̄gā aarō. archā federis. tabulas legis & adhuc p alia infita sig̃ & p̄digia ē p̄mōstr̄ta. Dic Ber. Ob deꝰ p̄ dilexte i corde suo p p̄destinacōez añ tpa de virgie tenuit. hec mopsi in rubo & igne. aarō in virga & flore. gedeoni in vellē et rore. ezechiel i porta clausa i tpe fūt mō strata. Dīme ex psona eiꝰ dr̄ p̄. vin. A b eterno ordinata fui & ex antiqs anteq̄ terra fieret. ¶ Secōm p uilegiū ē q̄ in vtero mīno sāctificata est anteq̄ nata. Que sāctificatio otulit ei ꝑplicē grām sc̄z originalis peccī expiationē. gr̄e infusionē. tātā fomitis restrictionē vt nō posset eā trahē in p̄cm. & potēs erat nō peccare. q̄d in alys sāctificatis in vtero ñ est fem. q̄n saltē venialit̄ peccauerūt. Vnde ihr̄emias in vtero sāctificat9 in peccādo se alys onumerat cū dicebat Ve nob9 q̄ peccauim9 Silit̄ et iolēs baptista cognouit se peccasse cū fassus ē se baptismate indigē dicēs Math. in. ihesu xpo. Ego debeo a te baptizari & tu venis ad me. Licz igit̄ alq̄ sint i vtero sanctificati. ñ tñ ad tātā fomitis restrictionē vt possent nō peccare & peccā ōmo vitare. q̄d soli virgi est donatū. & ideo ei p̄ p̄uilegio deputatū. & fomes adhuc in ea māsit fm̄ ēentiā. licet p subsequētes sanctificacōes totalit̄ fit sūblat9. De hac sc̄ificatōe p̄t sumi illud Ysaye. vi. Semē sanct̄ū erit illud quod stetit in ea. s. mīe eiꝰ Et sciēdū q̄ ap̄liorē sāctificacōnē accepit btā virgo in vtero mīis q̄ renati i fōte baptismatis. hoc excepto q̄ illa sanctificatio sicut renatis nō apuit r̄gnū dei. Dīme Bñ. Regia virgo est veris hōris titul̄ cumlata q̄ pauloubio scā fuit āteq̄ nata. Ob etiā ap̄liorē sanctificacōnē acceperit q̄ aln̄ i vtero sāctificati statī subiūgit dicēs Ego puto q̄ copiosior sanctificatio is bñdictiō q̄ in alys scis in vtero sanctificatis in eā descēderēt. q̄ nō solū ipsiꝰ ortꝰ sanctificacōnē & et vitā eiꝰ ab oī peccō deinceps immunez faceret. q̄d nulli alter

in natis mulieꝝ creditur eē datū
Terciū ꝓuilegiuꝫ tanꝯ terciam
stellam accepit beata virgo ī an
geli salutatione · eius tamē ꝓuile
gij singularis ꝓrogatiua nō tam
cōsistit in angelo salutāte . ꝙ ī ꝺ
tute verborū nouā ꝛ ꝓus mauoi
taꝫ salutationē otmēte . qꝺ ē aue
.ı. sine ve qꝺ nulli hominuꝫ a mūdi
exordio poterat veracit applicari ·
nec ꝑ totā veteris scripture seriē
per eadem verba quem ꝙ legim⁹
salutatum · Cum enim ve .ı. pena
solum sit ordinatum cōtra pecca
tū · eo ꝙ exigente dei iustitia nul
lum peccatum manet impunitū ·
testante Job · xx · Luet omnia q̄
fecit · ideo hec salutatio illi soli da
ri debuit · q̄ sola sine peccato fuit ·
Et quia vt ait Apostol⁹ · Roma ·
iij · Omnes peccauerūt et egent
gratia dei · ideo nullus his verbis
poterat salutari · Vnde cū Moy
ses legem daret de mulieribꝰ mū
dandis dixit Leuit quodecimo ·
Mulier si fuscepto semine peperit
masculum immunda est septem
diebus In quibus verbis exclusit
matrem domini in eo qꝺ dixit ·
Si fuscepto semine . sꝫ viri com
mixtiōe . qꝺ cū maria nō fuscepit
ideo ab hac lege hēa fuerat abso
luta · Spiritus enim sanctus pu
rissimum sanguinem formauit vt
religiosa fide veraciter dicere pos
simus ihesum de spiritu sancto cō
ceptum et natum de virgine glo
riosa Et quia sic sola in cōcipien
do peccatū non habuit · ideo sola
per aue .ı. sine ve debuit salutari
Hinc est · ꝙ licet multos in vete
ri testamēto legamus ab āgelis
salutatos · hoc tū alijs vbi factuꝫ
legimus · sicut Judith · vi · ange
lus ad gedeoneꝫ dixit Dominus
tecum virorum fortissime · Item
Thob · v · Ingressus scilicet āge
lus salutauit eā ꝛ dixit . Gaudiū
tibi sit · de o hoc disponēte vt ista
scilicet verba beate virgini spe
cialit̄ seruarentur · Quantum pre
uilegium accepit beata virgo in
spiritus sancti obūbratione Cum
enim deus sit splendor lucem in
habitans inaccessibilem nulla eū
capere poterat humana creata ·
ideo necesse habuit vt spiritus
sanctus ei vmbraculum faceret
occultans deitatem muolutā car
ne · vt deum in homine contectuꝫ
posset sustinere Hinc Bernhar ·
super illo verbo . Virtus altissimi
obūbrabit tibi · dicit Qui potest
capiat Quis em̄ · exempta
illa fortasse que hoc sola meruit
felicissime experiri intellectu ca
pere · ratione discernere possit · q̄
liter splendor ille inaccessibilis v
gineis sese visceribus infuderit ·
et vt illa qꝺ inaccessibile est acce
dere ad se posset · de pos
unicula eiusdeꝫ corporis sui intra
se animate cōtemperauit vltque
masse obumbraculum fecerit · vn
de virtus altissimi obumbrabit ti
bi · tantum est dicere · Illum mo
dum quo de spiritu sancto conci
pies virtus altissimi scilicet spi
ritus sanctus in altissima virtu
te operationis sue et in suo secre
tissimo consilio obumbrando cō
teget et occultabit . quatenus
sibi tantum notus habeatur et ti
bi · Ac si dicat āgelus quod a me

requiris qȝ in te mox experietis
Hec aũt obumbratio beate virgi
ni merito ꝑ ꝓuilegio putaꝫ · qz
licet nos in ḡtys spiritalib⁹ obũ
bremur · nõ tamẽ sic illa ipsa em
a spũ scõ ẽ obũbrata · nos aũt cũ
aliqȝ lumẽ grẽ nobis illuxẽit · nõ
a spũ scõ · sed a nris miseryis obũ
bramur Psa. lx · Iniquitates ve
stre diuiserũt inter vos a deũ . a pec
ca vrã abscõderũt faciẽ ei⁹a vob
Vic Ber · Inter grẽ visitatiõem
et tẽptatiomis ꝓbationẽ in scola
vtutũ mirabiliter homo ꝓficit · et
tali tãdem exercitio mũdato ocu
lo int eriori statim lux aderit · cui
firmiter inhẽrẽ cupiẽs · sed corpe pẽ
sus nõ prevalet · a iõ ad seipsuz
nolẽs dolẽsqz redijt · et heu ipsa
plebs miseria vũ nostrarũ plebe
ꝓdeũte vdiẽ eo gimur i tenebras
vecitatis nrẽ . sicqz fit vt nob ob
ũbrẽt peccata nrã ne splẽdor di
uine lucis operiẽs diu permaneat
Obũbratiõez aũt vgis spũs scũs
obũbrauit · ℣ Quintũ ꝓuilegiũ
accepit beata vgo maria in eo-
qꝫ diuino cõceptu fecũdata verũ
deũ et hominẽ parturiuit · vt maꝫ
dei veracit̃ et felicit̃ nomineꝫ ·
Vñ si illa btãm se iudicabat ex e
o qꝫ famula eius sibi filiũ parturi
uit vt dicit̃ Gen · xxx · hoc ꝓ bea
titu die mea · beatã quippe me di
cẽt oes mulieres · Et si vicini et
cognati Elizabeth audiẽtes quia
magnifica uit deus misericordiaz
suam cũ illa cõgratulabãtur ei · eoqꝫ
i senectute sua filiũ genuisse . qbz
affectib⁹ ogratulãdũ ẽ nostre vg
mi · q nõ solũ sibi sed oib⁹ nobis
nõ purũ hoiez sed verũ deũ hoiẽ
ptuliuit · Vñ cũ Elizabeth ipsaꝫ
supet hac ineffabili grã omẽdanz
et deuoto ꝑcomio magnificanz di
ũes Lu. i. Bñdicã tu inter mulieres
et bñdictus ventꝰ fubiugẽs · vñ michi
hoc vt mr dñi veniat ad me Beatã
que credidisti quoniã pficiẽtur i
te ea q dicta sũt tibi a dño · Audiẽs
aũt vgo scã qz magnificare ꝓpt
gratiaz quã accepit · ne ipsa in gra
ta fierz retrorsit gras in datorẽ ·
scies flumina gratiaz recto ordie
debere redire in mare vñ fluũt ·
Sic Eccl. i. dr Ad mare vñ exeũt
flua ẽuertũt vt iterũ fluãt Qȝ
exponẽs Ber. dicit Fluens aq si
steterit putrescit . sic plane decre
scit gratarũ decursus vbi recursus
nõ fuerit Et iõ btã virgo aperiẽs
os suũ dixit · Magnificat aia me
a dñm ac̃ · Ac si dicat Tu magnifi
cas me pro gratis q̃s accepi · sed
magis magnificãdo ẽ q̃ gras ip
sas dedit · ℣ Sextã stellã tãqz sex
tũ ꝓuilegiũ accepit virgo scã in e
o · qꝫ in ceptu nõ ẽ grauata Oes
mulieres q vnqz cõceperũt graua
bãt in pdere qȝ portabãt · maria
vero nõ solũ nõ grauabaꝫ · ꝫ ma
gis alleuiabatur · eo qꝫ vt ait Au
gꝫ portabat a quo portabaꝫ Vic
Ber · Iure illȝ molestissimũ tedi
ũ quo vlq oes grauide mulieres
laborare nosc̃ũt sola nõ sẽsit · q sõ
la sine libidinosa voluptate ceperit
vñ et i ipso fue ceptionis initio qñ
potissimuz cetere miserabiliꝫ affli
gunt̃ · maria tota alacritate in
montana ascẽdit . Sic em dr Lu. i.
Exurgẽs maria in diebꝰ illis abijt
i montana cũ festinatiõe · vt Eliza
beth ministraz · portãs ꝑciosissimũ

illud ꝺpositum. portans oñ leue portans a quo portabatur · Ipse enī qui portabatur nutu volun tatis sue portat orbē · Et ideo ex illo glorioso onē grauari nō ꝺbu it · quia culpā nō habuit ī ꝺceptu Septimā stellam tanꝙ septimum ꝓuilegiuꝫ acꝯpit ẏgo · i eo ꝙ ñ ē cōi dolore ꝑientiū sauciata Nam ex illa maledictiōe qua ꝓpter pri mam preuaricationem qua male dixit ꝺꝰ Eue prime matri dicēs Genes·iij · Multiplicabo erumpnas tuas a ꝺceptus tuos · i dolorē pies filios tuos · a sub viri potesta te eris · et ipse dominabitur tui · omnes mulieres hereditaria sue cessione legi prime mulieris sub iacebūt · vt multiplicatis erumpnis filios suos pariant cuꝫ dolore Maria autē quia in vte ro mris ab origīali peccato per spiritu sanctum mundata exuit eidem maledictioni nō ꝺbuit subiacē · et ideo a cōi lege parturiētiū me rito ꝺbuit esse liba a exempta · Vnde est ꝙ per Aue qđ est cōtra rium nomi Eue ab angelo saluta tur · eo ꝙ sine omn ꝑ per legem cōtrariam suuꝫ filium ꝺberet p turire · Octauum ꝓuilegium siue octauā stellam acꝯpit virgo san cta i eo ꝙ in ptu permansit mun data · Sicut enim radius solaris transit p rem perspicuaꝫ sine eiꝰ dē rei lesiōe · sic sol iusticie cristus ꝺꝰ nī nascēdo transit p eaꝫ ẏgi nitatis sigillo ītegro permanēte Vñ August · Filiꝰ tuus o bñdicta fecūditateꝫ tibi ꝛbuit a ẏginitatis gloriā nō abstulit · a ex hoc resul tat hoc mirabile ꝺmerciū · ꝙ ẏgo et mater dicēris incorrupta Dic Ber · Ecce si in ea laudauero ẏgi nitatem multe filie offerētur pꝰ eaꝫ · Si hūi litatem predicauero ī uemiuntur a alij licet pauci · Si magnificare voluero eius miseri cordiam iuemūtur a alij viri mi sericordie · Vnū est in quo nec p mam simlem visa est nec habere sequentem · scilicet gaudium ma tris habens cum virginitatis ho nore · quia vt ait Augustinus · Phas nō erat vt per eius aduen tum violaret ei⁹ integritas qui xerat repare corrupta Dec mi randa et priuilegiata dignitas p signata est Ezechielis quadrage simo quarto · Porta hec clausa ē et vir non transibit per eaꝫ · seo solus dominus ingredie et egre dietur per eam · Quod exponens Gre · dicit Quid ē porta clausa · nisi ꝙ maria exuit incorrupta · ẏgo est a vir nō transibit per eā · nisi ẏgo pmansit · quid est solus dñs ingredietur et egredietur per eā · nisi filius ꝺi ꝺ spiritu sācto con ceptus · qui nascendo egressus ē per eam · porta virginei pudoris clausa permanente · quia maria virgo est ante ptuꝫ · virgo in ptu et virgo post partum · Nouū pri uilegiū obtenta ē ẏgo sancta · ꝙ mr̄ ē nō ꝰ cūcꝫ seo ꝺi · et hāc dig nissimāꝫ p̄rogatiuam p ceteris oibꝰ ā mrādā hēat vt filiū suū cū ꝺo pa tre communem dicat habere · ve ihūs xp̄s ꝺi et ẏgīs filiꝰ ẏginis sa fide verissime possit dici Dic Ber · dicit · ꝙ si adicias cuiꝰ mr̄ ē · qiā potēit lingua etiā si āgelorū sit di gnis extollē laudibꝰ mr̄ ẏgmē

matrem dico nō cuiuscumq; sed dei Et subiūgit Ver ē ergo vgis nrē singlaris et excellēs progatiua q; filiū vnū eūdēq; cū deo pēmeruit habē ōnem · nec deus alia mr̄ · nec vginē mr̄ez deuit alis filius · Quia vt ayt damascen⁹ Ipsa vōē Theotocos · qđ sonat matē dei ¶ Decimū ꝓuilegiū ꝺsecuta ē vgo scā q; oīb⁹ gtatys ē dotata · hoc em̄ nulla alia pura creata ē aliqñ ꝺsecuta ſā vt ayt Ap⁹ .i. Colem · xn · Diuisiōes grārū sūt Et iterū Eplē · nn · Vnicuiq; nr̄m data ē grā sm mēsuraz donationis ē sti · marie aūt nō secūdū mēsuraz data ē grā · ſ ōnē grāz plēmissie ē ꝺsecuta · Dic ex psona ei⁹ dicit Eccī · xxnn · In me oīs grā vite et veritatis · Ac si dicat · In me ē oīs grā vite .i. huius vie oī ho īmō m statui oī etati ouemēs Dūc Iero · Ceteris p ptes marie vero totā se infudit grē plenitudo Qđ pulchre dat intelligi Gen̄ .i. vbi dr̄ Cōgregēt aq; que sub cælo sunt i locū vnū · a seq; Cōgregatioēs q; aq̄rum appellauit maria · Ac si dicat · loc⁹ in quo oēs grārū aq; ogregāt appellabit maria · ¶ Vn decimū ꝓuilegiū ꝺsistit in eo q; ō mib⁹ vtutib⁹ fuit adornata · quas non tenuiter nec medio criter s pfectissie possidebat · qđ autoritati b⁹ a ratioibus poterit ꝺpbari · a ꝓmo auctoritatibz dr̄ enim Eccī · xxnn · ex persona eius In me oīs spes vite et vtutis · vñ ei possu⁹ dicē illō Ruth · in · Scit oīs populus q; hīt at infra portas vbis tue tē mulier ē vtutis hoibz idē oīdi t · q; deus vtutū · q; nullu locū in habitat si vtutibus sit respersus ad mōtū ei nūq; defuit · Qui ergo hz eū in quo ē ōnis vtus · habz vtiq; et pr̄ōs oēs virtutes Dic Ver · Xpūs añ marie ipleuit mē tē q; vētrē · a cū recessit ab vtero ab aīo nō recessit · Cū ergo tota ouinitas in ea corporalit habitaret · cōsequēs ē vt oportuerit eaz eē oīb⁹ vtutib⁹ adornatā · ¶ Du decimū ꝓuilegiū ē · q; i cælo sup oēs ē exaltata · qđ apte cait ecclia Exaltata ē scā dei geitrix ac De hoc require in alys sm owb⁹ ·

Sermo · cv · De eodē sermo · ix ·

Ego in altissis habito Eccī xxnn · Dicit Ver · Maria oībus se exorabilē oīb⁹ elemētissima pbet · oīm denicq; necessitates āplissimo quodā misericordie affectū · q; pe q; in ōm genere bonoz in altissis habitat · in q̄b⁹ pt a habet oīa q; fuit bō · ¶ Vt autē videamus in q̄b⁹ altissimis habitabat virgo scā · Sciendū q; sunt septez genera bonoz in quoz altissimis hītabat Fuit ei purissiā · grōssissima · in meritis ditissia · in patiēdo pfūdissiā · in ꝺsolatioē abundātissima · virtuosissia · in otē platione altissima · a hec oīa hūit in altissimis · Pmo dico hūit altissimuz puritatis · Cuz em̄ in oīb⁹ hoibz plus a min⁹ puritas hēat · illa supma est a altissiā vbi nulla vnq; alx fio q̄ntūcunq; mimi pueris est otracta · quā btā virgo hūit q; in vtero fuit mundata · et vsq; in finē vite in supmo pfectionis mundissiē ꝺseruata Et ideo soli

comparatur ī quō vnq̄ nulla ma
cla fuit visa Dic Ambro Ea puri
tate nitebat virgo · qua sub deo
maior neq̄t intelligi que lōge an
gelorū trās̄nt puritatē · Nam de⁹
q̄vt dicit Job · nn · i angelis suis
reppit prauitatē m ea ml inuei
ēs prauitatis de ea dicit Can · in
Tota pulchra es aīca mea Ber ·
Maria ín puritate transcēdit an
gelos et cœlestē oēm supgreditur
creaturā · qō non solum probat
auctoritate sed et rationis virtu
te · Quāto enim quelibet creatu
ra cōmnctior ē deo . tāto eā opor
tet eē puriorem · sed ipsa sup oēs
creaturas fuerat deo cōunctior
ergo et purior ¶ Scdo stetit in al
tiss̄imo grāz · Niueq̄ em altissi
mū ē in gr̄tys · hoc totū habuit v
go stā · Altissimū aūt in grā ē oēz
habere gratiā · nō ꝓportionabilit̄
nec diminute · sed ita sublimter
vt eo modo nulla pura creatura
eēt gratiā cōsecuta Vñ de hoc al
tissio ipsa gloriat Eccī · xxnn · di
cēs In me oīs gratia vite et vie
Ac si dicat . ois gr̄tia michi et ō
nibus hoibus ad presētē vitā pa
rit̄ et futurā necessaria a deo mi
sericordit̄ ē infusa · Vt ergo bre
uit̄ que dcā sūt replicēt · altissimū
in gratys ē oēz gratiam habē · ñ
tātū sibi soli sed oī hoī inuocāti e
ā · a hoc totū ī altissimo · quo nū
q̄ pura creatura ē gratiā cōsecu
ta ¶ In hoc ergo altissio tria cōflū
ūt · s · oēm ōm sūmum · Debet em
summū oēz scz habere gratiā ōm
modigēti et requirēti · Et hoc totū
insinuat Eccī · xxnn · Videte quom
ā nō solum michi laboraui . sed ō
mib⁹ exquirētib⁹ veritatē ¶ Ter
cio stetit in altissio meritorum · eo
q̄ tā multa . tā magna · tā sublī
mia merita nemo vnq̄ portauit
Primo dico q̄ nemo vnq̄ tā ml
ta merita acquisiuit · quia ipsa
cōtinue merebatur · ita vt momē
tū temporis ei nunq̄ sine merito
pertrāsiret . Naz et si ocio aliquā
do vacassz · hoc ipsū adhuc tā vir
tuose tā ex rationabili cā fecit vt
ei nō immerito ad sūmū meritum
cōputaretur . Scdo nemo tā ma
gna merita cōportauit · q̄ ipa im
mediate deuz portauit lactauit
gremio virgineo fouebat . Nā si
verū ē · ymo q̄ verū est q̄ si quis
prophetā recipiat mercedē ꝓphe
te accipiet . et q̄ recipit ustū u
sti mercedem accipiat · q̄ magnā
mercedē accepit que deū nō i ho
spitiū dom⁹ · sed in hospitiuz cor
dis et corporis recepit Et si merce
dē accipit q̄ dat paupi idumētū ·
q̄d accipit q̄ dat deo carnis ioum
tū · Et si mercedem accipit q̄ dat
pauperi ꝓpt̄ deū alimētum · q̄d ac
cipit q̄ dat ipsi deo de liquore cor
dis . i . de vberib⁹ nutrimētū ? Terci
o eius merita nō soluz erāt mlta
nec solū magna sed etiā sublimia
q̄ simul et actiuā et cōtēplatiuā
vitā sublimt̄ exercebat q̄d nulli
vnq̄ ē cōcessum Alys em vita a
ctiua · alys vero cōtēplatiua ē da
ta · alys autem quod adhuc plus
est vtraq̄ vita est data · sed alter
nis vicibus vt aplis · qui nunc
contēplationib⁹ nūc vero actioi
b⁹ intendebant · Sed btē virgo
simul a semel vtrūq̄ ē donatuz ·
vt videliz infans foris ab ea ale

retur et ītus deitas cōtemplaret Quarto beata virgo fuit ipatiendo profūdíssima· Doloroſius et miz et profundius tpe paſſionis filꝫ ſup omnes viatores quivnq̄ paſſi fūt patiebatur· Alius em̄ in corpore patiebatur q̄ paſſionē fuis viribus cōmenſuratā ſolū ptulit· cui ſi quid fuit ſupadditum ī patiendo ſuccubuit moriēdo· qz nō potuit plus q̄ pati potuit· Ipſa btā maria vero patiebatur in aīa que ē īmortalis· ī quā q̄tūcūq̄ doloris acerbitas cumulabaē· nō tamen ſuccūbere potuit neq̄ mori· Hec aūt vis doloris immenſi ex tríplici cauſa in aīa virginis cumulabaē· ſcz ex materna clemētia· patientis filꝫ innocētia· crucifigentiū crudeli vehemetia· Primo dico dolor paſſionis fuit immēſus ex materna clementia Si em̄ ōnis mater diligit· ex cuius dilectione cōpatitur q̄cq̄d doloris acridit natō ſuo· quomodo em̄ nō illa maē quē plena pietatis ēat· cuius viſcera nō niſi dulcedinē redolebāt ſup omnē modū cōdolebat· Secundo dolor eius multus erat nimis ex filꝫ patientis innocētia· quē ſciebat nō ſolū nl̄lū vnq̄z cōmiſiſſe pcem̄· ſed ſuis crucifixoribꝫ bona multa optuliſſe Pena em̄ q̄ ex culpa infligiē patientius ſuſtinetur Tercio vis doloris eius cumulatur ex crucifigentiū crudeli vehemetia· ſciebat autē btā vgo q̄ eorū crudelitas ſuo tē pe crudelē valde a deo victā ex ripertz· vt ſic paſſio filꝫ multis extitit ī eternā ſaluationē· ſic multis fierz in ruinā et eternā dampnatiō nem Quinto ſtetit in altiſſimo ꝺ ſolationis· vt que tā profūde ſup omnes hoiēs debuit turbari· merito etiā ſuper ōnes debuit conſolari· hoc autem altiſſimuz cōfiſtit in tribus· ſcz in cōſolationis nobilitate· continuitate generalitate Primo dico hec ſupmitas ꝺſolationis cōſtabat ex conſolationis nobilitate· Multis em̄ modis et multiplicit fūt ꝺſolatiōes· Alꝫ em̄ conſolāē ex peccōrū remiſſione Alꝫ ex aliquorū beneficiorū collatiōe· alꝫ ex qualitūcūq̄ dulci affectione· alꝫ ex ſpūs ſci īebriatiōe Ipſa autem beata virgo maria ex diuine ſpeculationis conſolabatur illuſtratione· et ex diuine eſſētie ſi fas eſt dicē viſiōe· Quidq̄ em̄z inter oēs legiſlatores vnq̄z alicui accidit hoc amplius et nobilius cōtingebat virgini glorioſe· Si ergo moyſes et Paulus ad archanum promouente gratia trahebantur· aut hoc noſtre virgini nō amplius euenīret Secūdo hoc altiſſimū fuit ex temporis cōtinuitate· Sic enī aſſerūt pciones eiꝫ q̄ ſēp et q̄ſi cōtinue fuit in exceſſu· vt qđ alꝫ in raptu· et q̄ſi ad momētū habebāt ipa ꝺtinue fruebaē· Terciū fuit ex generalitate· q̄ppe q̄ itꝫ et extra in ſēſibꝫ et affcibꝫ in corpe et aīa cōſolabaē Nā foras ī aſpcū filꝫ· itꝫ ī aſpcū deitatis· foras ī hoīe filio· itꝫ ī ꝺo dulcibꝫ ꝺſolationibꝫ foueba ē An nō merito ꝺſolabaē foras q̄ ties illā gl'ioſā teſtā· hūanitatē dico filꝫ ſui· in quo plenitudo dīnitatis hitabat· ītuiciebat contrectabat lactabat· Si enim alie

matres q̄ ín peccatis cōceperūt · ín dolore pariūt · et ín multis labori bꝰ et ímmūditijs nutriūt et pccō res fiūt adhuc delectāt et cōsolāt ín eorū íntuitu · quō ñ merito talꝭ matꝭ talē filiū quē ex spū sancto cēpit · sine dolore pturiuit · sine g ucdíne gestauit · etiam oī munditi a et sanctitate aluit et nutriuit ꝛ solabat · Sicq factū vt foras per suum hominem exteriorē ín hoími ne filij pascerētur · a michilomin⁹ ín suo ínterioi ín filij sui ínterio ri · hoc est ín diuinitate dulcit pa scerētur · vt fieret ei qđ Johan. x · dr̄ · Vt egrediens a ingrediēs pascua inuenires · ¶ Sexto stetit ín altíssimo virtutū · Hoc autem tripliciter contingebat · scz ín alti tudíne ín latitudíne et ín pulchri tudíne Primo dico · stetit ín alti tudíne virtutū · q̄ non possedit e as mediocriter nec tenuiter nec dímínute . sed ín supmo vigore · et sicut virtus nobilissime potēt possideri sic vtutē habuit vgo sā cta · Secūdo possidet virtutes ín latitudíne · hoc ē secūdum oēm ābi tuz · vbi grā · humilitas hec vtus aliqñ habet ín corde · aliqñ tm̄ ín ore · aliqñdo ín ope · aliqñ autē di ffundit se ad oia ista tria · Sic be ata virgo secundum lati tudínē v tutes oēs habuit · exercēs eas ī oī bus ín quib⁹ virtutes poterant exerceri · Et hoc ē de quo gloriat virgo sācta Eccī · xxiv · Ego q̄si therebinthus extēdi ramos meos · Jlla em̄ arbor p̄ ceteris arboribus diffundit ramos suos Tercio stetit ín altíssimo virtutūm secundū pulchritudínem Nam ín alijs hoī bus habitus virtutū cōquirit expugnatione vitiorū Virtus em̄ vt dicitur tenet medium vitiorū Jpsa au tē virtutes habuit sine admixtione contrarij · quia earu it fomite peccati vñ vitia radica liter oriūtur · et ideo virtutes pu rissime habuit sine ipulsu vitiorū Hínc est etiam · q⁹ ipsa virgo vir tutes suas delectabiliter exerce bat · Sic em̄ dicit Phi · Oꝰ virt⁹ mouetur ad modū nature Vnde sicut ignis naturaliter inclinat ad actum calefaciendi · sic homo virtuosus ad agē virtuose · vir tutes enim cum acquiruntur a trahuntur ín habitum optime cū natura conuenīūt et delectabilit sedent ín aīa possessoris · Virtus enim vt dicit Ber · naturalis est ¶ Septimo gloriosa virgo nunc et ín eternum habitat ín altissio glorificationis · nec immerito de bent enim premia meritis corre spondere · vt que ín altissimis me ritorum stetit ín via . stet etiam ín altissimis premiorum ī patria Et quia nulla lingua de hac eius gloria quid q̄ valet exprimere · ex quadā quasi circumlocutione de hoc altissimo aliquid dꝛpiga⁹ Habuit enim ín via tria singula riter mirabilia . a mirabiliter sin gularia · que ostendunt eam ī pa tria singulariter mirabiles et mi rabiliter singulares glorias sup omnes creaturas possidere · Hec fuerūt virginea maternitas · di uina filiatio · spiritualis passio · que mirabilia ita ei singulariter euenerunt · vt ín hys nec primā similez visa ē nec habere sequētē

Et hys tribus mirabilibus singularibus mirabiliter singulares ⁊ singulariter mirabiles glorie in patria correspondēt Vnde Ber. Merito beata virgo per solem figuratur. q̄ sicut sol solis orbez illuminat · sic hec sola solidiori lumine homines ⁊ angelos in celesti patria illustrat · Si ergo gloriosam dñaz nostram volumus magnificare honorare ipsam studeamus p promitatis nostre modulo p virtutibus imitari · sic enim ipa hortatur nos dicens · Transite ad me omnes qui concupiscitis me et a generationibus meis implemini · ac si dicat · Qui michi placere cupiunt ad me transeant. i. imitent me · et a generationibus meis. i. homis meis hic enumeratis implemini · q̄s si facere decreuimus studeamus vitam nostram precipis septez homis adornare · non vt eadez in tanta altitudine quod nobis est impossibile consequamur · sed vt fimbrias eorundē. i. infima eorum adipiscamur · vt saltim infimum puritatis gratie meritorū passionum consolationum virtutum et t.. nē glie hēamus ·

Sermo · cvi · De sācto Bartholomeo · Sermo secūdus ·

Facta est contentio inter discipulos aē Lu · xxiij · dicit Gre · In nobismetipsis nōnunq̄ de bene trāsformare q̄s legim⁹ · vt cū post auditu⁹ se animus excitat ad operādum q̄s audierit vita concurrat · Cece in verbis euangelij audiuim⁹ discipulos de maioritate non mediocriter contendisse · ex quibus vnus erat gloriosus iste primceps Bartholome⁹ Apostol⁹ · qui virtuosa contentione de mūdo carne diabolo gloriosissime triumphauit · et ideo ad singularem eius gloriam euangelīū de contentiōe legitur in eius festo · Ex quibus verbis ⁊ factis ⁊ nos instruimur vt et nos quō magni fieri possimus efficaciter contendamus · Nam secundum diuersitatem status debet etiā i nobis diuersitas affectionum transformari · Peccatores emz ad hoc mitia laborāe debent · vt infernum effugiant · homi vt ad regnuz peruemiant · sed valde homi vt de magnis sanctis i celo fiant · Vnde autem discipulorum contentio ortuz habuerit vel de qua maioritate · vtrum seculari vel spirituali contenderint · vtrum ambitio dignitatis · vel amor humilitatis qua se inuicem honore preuenire voluerint · dicit Beda non est cognitum nec est necessariuz scire · quia non de necessitate salutis Sed ex hac euangelica lectione commoniti contēdam⁹ ⁊ nos · q̄b⁹ exercitus magni in celo fieri valeam⁹ · hoc em̄ discipuli domini de carnali vita p missiōe spūs sci in spūalē trāslati toto conamine conte nebāt · vt videlz hic p vite meritū · et illic in gloria magni fierēt apud deum · Si enim vt ait Job · in · Patuus ⁊ magnus ibi sint · quis misi mētis iops ibi magn⁹ fieri non appetat vbi se speat i ppetuū pmāsurꝰ · Li ez em̄ i vica dñi sabaoth omnes

laboratoes vnū in primo accipiat denariū. sūt tñ ibi vt ait Job pu? et magn? · qz vt ait Greg · Licet vna cūctis sit brītudo leticie · non tñ vna ē sublimitas vite · ¶ Quibus ergo meritis magni possum? fieri apud deū · vt eī multe sint māsiones in domo dei vt ait veritas ad sblimiores māsiones suffragā tibz meritis veniam? · sciēdū q̄ sūt q̄nq̄ p que magni fieri possumus apud deū scz p tiorē · amorē · otēti oris laborē · hūilitatis decorē · et operātē doctorē · ¶ Per ista q̄nq̄ magni efficimur apud deū · si tñ i eisdē nos exercitabim? vt oportz ¶ Prio dico magni erimus ex diuino tiore · quē si veracit habuerimus mag? bo nob indepuemūt · q̄ habita magnos faciūt coram deo · Vñ Judith xvi · dr. Qui timēt te magni erūt apud te per oia .i. per oē tēpus · hic in merito · a in premio in futo Qui em timet deū o ia timēt eū Vñ Eccī · xxiy · Nil melio? q̄ timor dei. ē em custos pseruās boiez ab oi malo · Dine Thobias · Habeb multa bo si timueris deū Facit em tior dn̄ maxios fructus in hoie · q̄ acquisiti merito faciūt magnū · Facit em int cetēos fructus trēs q̄ nos veracit magnos faciūt Tior em dn̄ intficit crimnalia · despicit tpalia · abicit carnalia · Qui em veracit timet deū expellit pecā per penitētiā · despicit tēporalia per displicētiā · nō admittit carnalia per resistētiā · De p mo dr Eccī .i. Timor dn̄ expellit pecm · De scdo Job Timor dñi odit malū · De tcio idē Qui timēt dn̄m custodiūt māndata · q̄ iubent carnalia nō admitti · De hys tribus sit intellectis iterum Eccī .i. dicit Timor dni est scie religiositas · sciētia em religiomis scit ista tria . sciz pecā · tēporalia · carnali a a se facere aliena . Dine Ber · Que plura onexa sūt timor et religio · nec alteruz pt sine altero remanere · a subiūgit · per timorem em nimiuersa deseri? : ecce primū · mūdo renūtiam? · ecce secundoz · nosmetipsos abnegam? · ecce tci ū · Hec tria odit se reliq̄sse Job xxxi · dicēs Sēper quasi timentes fluct? sup me timui deum · qđ exponēs Gre · dicit Fluct? em timentes desuper imminēt cum eā quaz deferunt mortē imināt · nulla tūc naimgātib? cura veruz tēporaliū · nulla carnis delectatio ad mētez reducitur · et illa tūc ex naui piciūt p q̄b? lōga nauigia supserūt · cuncte res in despcū mētis veniūt amore viuēdi · Nā in eo q̄ dicit cūcta ex naui piciūt · tāgit expl sionē pcōz · in eo q̄ dicit · nulla utuz tēporalium · tāgit despectum tēporalium bonorum · in eo autē q̄ addit . nulla caris delectatio · tāgit resistētia carnalium · vitio rū ¶ Scdz qđ nos magnos efficit ē amor duimus · Cū em vt oēs asserunt caritas sit vtus maxia · o sequēs ē vt q̄ eā possidet magn? ñecessario sit Sunt autē tria in amore diuino ppter que habētes eum magni fiunt · scilicz ppter dei magnitudinē · vtutū pulchritudinē · fructuū multitudinē · Primo dico q̄ amor dei i se deum ostendet · q̄ cum adeo magn? sit vt sm Pē Eiy magnitudinis ñ ē finis Jō q̄

per amorem magnum dei tollit necessario erit magn⁹. Dic ē qp deꝰ mādauit se diligi i infinitū. qz eiꝰ magnitudo ēmino a fine caret. Qui ergo magnū deū in aīa sua p inhītantē amorem possidet ex magno suo hospite erit veraciter ipe magn⁹. Secdo magnificamꝰ per virtutū pulchritudinē. dicit enī Aug⁹. qp caritas mater ē et custos oīm vtutum. quia sicut deꝰ ē fūmū bonum oīa i se bona continēs. sic caritas ē vtus omnes i se veraciť continēs virtutes. annexe sūt enī virtutes. quia nec vna sine alťa potest cē vtus sed vnaqq ex alťa sumit vires. Unde Gre. Vnaqq vtus tāto maior ē qnto de sūt cetere. qz diffuncte pfecte neqq cē poterūt. qui ergo i amore dei quē possidet oēz virtutez simul habz. p certo merito reputabiť esse magn⁹. Tercio magnificamꝰ p ihabitātē amorē. p fructuū multitudinē. Nam p deū quē in amore possidemꝰ ptcipamꝰ merita xpi ommū sanctorū et merita ecclie vniuersalis. et cīa que sunt tā bona qꝑ mala nostra et aliena coopantur nobis in bonuz. vt ex oībus hys tribꝰ fructū veraciter ptcipemꝰ. Et qz magn⁹ deus in caritate nostra opa nobis scū operať. iō necesse ē nostra opa cē magna et p cōsequens magnos fieri nosmetipsos. Dic Gre. Amor dei ociosus cē non poterit. operatur enī magna si ē. si vero operari rennuit amor non ē. sic patet quō per dei magnitudinē. virtutū pulchritudinē. meritorū multitudinē magnificamus apud deum. Tercio magnificamꝰ p humilitatis meritū. quanto enī in oculis nostris erimus humiliores tāto coram deo sumꝰ maiores. Dic .i. Re. xv. dicit ad Saul. Nōne cū esses paruulꝰ in oculis tuis caput in tribubꝰ israhel factꝰ es. Quo aūt fit in humilitate ꝓpter qđ habētes eā taz magnificamur? dico qp humilitas meť grām q̄ miro mō magnificat habētes eā. ꝓpter qđ dicit Ysa. xlvi. Ad quē respiciaz nisi ad humilē et quietū et trementem sermoēs meos Jaco. iiij. Deus superbis resistit. humilibus aūt dat gratiā Et qz humilitas facit hominē deo gratū. q̄ autē est gratꝰ magnꝰ ē in oculꝰ eius qui ē gratꝰ. iō hortamur Ecci. vij. Duilia val de spm̄ tuū Que cū ita necessaria sit. iō quō ad ipsā puenire ē vi dēdū Sciēdū ergo qp ad ipsā tribz gradibus siue exercitys ascendemus Fit eniz quis humilis sui ipsius ad meliorez ꝓpatione. humilior i suorum defectum ꝯsideratiōe. humillimus in dei ꝯtēplatione. Primo dico ęimus humiles cum nos semper ad meliores cōparamꝰ. quorum vitam cum conspicimꝰ que lōge est a nobis humiliamur ex hoc in oculis nostris. Unde Numeri xiij dicitur. Videmus gygātes quorum cōparatione quasi locuste videbamur Bern. Elige tibi meo consilio hominem cuius vite exemplar sic cordi tuo insederit. vt quotiens eius recordatꝰ fueris ad reuerentiaz cogitati assurgas ante ipsum ornes a compōas ac si presens sit Grego. In cunctis que agitis fratres mei tardiores

bonī opēris humilitatē tenete. nec
q̄bz iam supiores sed q̄bz īferiores
estis aspicite. vt dum meliorū exē
pla vobis ꝓponūs ad meliora sē
per ascēdē valeatis. ℣ Sēdo erīt
huīliores ad malorū ꝓpriorū consi
deratiōnē. Cū ēm mala nr̄a ꝑ de fe
ctus sint īfinita. vt quouis nos
vertamus mala īnumerabilia vi
deamus. merito clamabim⁹ īm ce
lū vicētes. Circūdederūt me mala
quorū nō ē nu mer⁹. Hāc cautelā
habuit Paulus q̄ cū īnumera bō
habuissz auertit se ab eis. a īm tu
it⁹ est mala sua. vt se ī humilitate
cōservaret dicēs Ego sū minim⁹
apostolorū. q̄ nō sū dign⁹ vocari a
postol⁹. quomā ꝑsecut⁹ sū eccle
siā dei Et iterū Qui blasphemus
fui aē Hic Gre. Cū bō frēs agitis
sēp ad memoriā mala revocate.
vt dū caute cu'pa ꝺspicit nūq̄ īm
caute de bono ope supbiam⁹. ma
gn⁹ eē vnusq̄sq studeat. sed tn
magnū aliquō esse se nesciat. ne
dū magnitudinē sibi arrogāt ꝺbu
at hāc manū amittat ℣ Tercio e
rim⁹ humillimi cū iterū īm altiorē
statū scitatis ꝓmoti bona dñi cō
tēplamur. īm cuius opatiōe oē bo
nū creature fauille et cīneri opa
t̄. Ex quo fit vt q̄nto sāctiores de
magnalia ꝺtemplant tāto erūt
huīliores. q̄pulchre p Eze. descri
bit vbi dr̄. cū audirēt aīalia vocē
de firmamēto stabant et ꝺmitte
bāt alas suas Q̄s exponēs Gre.
ditit Sancti viri q̄ alti⁹ apud deū
p ficiūt. eo hubtili⁹ se īdignos de
p rehendūt. q̄ dū ꝓxīmi luci fiūt
q̄cūq̄ ī se latebāt īuenīt. a tāto
sibi fo rtas deformiores apparēt.
q̄to minus pulchrū ē q̄ ītus vi
dēt. q̄ dū tactu veri luminis illu
strāt ostēdūt sibi. duz agnoscunt
q̄d ē iusticia īde erudiūt vt videāt
q̄d sit culpa Jō Sanctorū mētes
cum creatoris sui potētiam īntē
ta cōtēplatione considerant sub
mittūt alas. q̄ vilescūt eorū ām
virtutes quas habēt. a tāto fiūt
apud se humiles. q̄to eis illud al
tū est q̄ sūperius vidēt ℣ Quan
to magī erimus ꝑ ꝺtētiōis la
borē. Est autē laboriosa ꝺtentio
nil aliud q̄ auida devotio. qua
cogēte cōtēdimus ab hīs que fe
cimus in ea q̄ nōdū fecimus toto
cordis desiderio ꝑvenire. tam a
vide nondum habitis īhiantes.
vt ea que fecimus p nimio de sīde
rio faciendorū ac si nō sint facta
penitus non curemus. De hac de
votiōe dr̄ Judi. v. Magnanimo
rum reperta ē ꝺtentio. q̄ valde
magnanimes fūt q̄ pre nimio de si
derio hīdorū iaz habita nil curāt
Quam devotionem optat nobis
Ber. dicēs Vtinā frēs sic essemus
cupidi gratie spūalis. quēadmo
dū seculares ꝑvenire temporalis.
hec aūt devotio tribus ex ercitijs
optinet. vt vīz habeamus īm affe
ctu auiditatē. īm opere difficulta
tē. cū augmēto perseverādi con
tinuitatē. de qua hortat nos Leo
papa nos dicēs Quia nemo nr̄m
tā perfectus tam sanctus ē vt p
fectior sanctior q̄ eē ī possit. cēs
sil'sine differentia gōuuz. sine di
screti one meritorū ab hīs ī que
peruenimus īm ea que nōdum ap
prehe nimus pia auiditate cur
ramus. De. ij. dicit Gre. Si loc⁹

delectat celsitudinis. prius exercet via laboris · a si delectāt mētē magnitudo p̄miorū · n̄ dereliquat certa mē laborū · q̄ ad mag̃ p̄mia pueni nō p̄t nisi p magnos labores · De Ecio dicit Ber · Nō sine cāu sit nob cū patrib⁹ eade ꝯsionis principia · dispar valde p̄fectus iueniet · adeo vt cuz ipsos de die in diez p̄ficisse a cui fu cōsumasse legam⁹ · apud vos magn⁹ estimet · si quis ipsa cōsionis p̄mordia obseruauerit Nō nō fecerūt p̄ces vetereſ Nā de Ysaac dr Gen · xxvi · Ibat p ficiens et succrescens donec magnus vehementer effect⁹ ē Quod si similiter fecerimus · erimus magni valde · quia non solum grati et acepti sumus deo ab hys a ex hys que iam habemus · sed que habere cupimus · si tamen q̄tum possumus ad hoc conamur Vnde Aug⁹ · Non quid sis sed quid esse desideras attendit de us · si tamen quātū potes satagis · vt quod ē nondum cepisti esse merearis · ℣ Quanto magni sunt doctores verbi dei pariter et factores qui verbo a exemplo edificant audito ēs Et quia hoc membrum paucos .t. solos doctores respicit ideo illud relinquimus ipsis indiscussum ·

Sermo · cvii · De natiuitate marie virginis Sermo tertius ·

PAraui lucernam christo meo Ps · cxxxix · Cuz tāta reuerentia etiam tam mirabili dignitate gloriosa vgo p̄gressa ē i hūc mūdū vt nūc p lucernā · nūc p aurā · nūc vero per aurorā · nūc p paradisū ei⁹ dulcedinis ome dr ℣ In vb̄ p̄positis ex psona dei pris platis ea videranda occurrūt Prio em videremus hui⁹ntitatis diligētissimā p̄parationē · nate vgīnis gl'osissimā ome dationē · nre vtilitatis fecūdissimaz īsinuationē Primū ibi · Parui Secūdū ibi Lucernā Tertiū ibi Xpo meo · Parui aūt ds p̄ hāc lucernā explici appatu · scz ī corde · ī oe īmope · In corde ipsā ab eterno p̄destinādo · In ore gl'osa deā de ipsa vaticinādo · In ope m'tiphati e multiplicatis eā pri⁹ p̄figurādo de .t. dr Pro · vii · ex psona vgīnis dñe possedit me ab initio vie arū suarū aīq̄ q̄cq̄ faceret a principio ab eterno ordinata fu de · n · dr illud Gen · iii · Ponā īimicitias inter te et mulierē a īt semē tuū et semē istius Nō exponēs Ber · dicit Si dubites de vgine ee dem audi hō sequit · ipa teret caput tuū qđ de nulla alia verificari potuit quocq̄ mō vñ Salomō legēs hāc scripturā āmirādo dixit Pro · xxxi · Mulierē fortē q̄s inuenies ! Nō exponēs Ber · Quā aliā putas salomō requirebat cū dicebat mulierē fortē q̄s inueniet · nouerat q̄ppe vir sapiēs huius sexus infirmitatē fragile corpus lubricā mētē · q tñ deū legerat p̄misisse · a ita videbat ogruere · vt q̄ vicerat p femiaz vinceret p ipaz · ā mirās ait mulierē fortē q̄s mueniet · ac si dicat · Si ita de mulie p̄ce dr olim nrm sal⁹ fortis nequitia ē autem op⁹ p̄oneat · Sz ne puteť dixisse desperādo · subiūxit ꝓphetando · paulet de vltis simbus preciū ē · hoc ē nō vile · nō mediocre · nō

de terra nec de infimis celis est p
cium huius mulieris fortis · sed a
simo celo egressio ei⁹ de hoc ap
patu adhuc dī Jhere · xxxi · Crea
uit dns nouū sup̄ terā · fēia circū
dabit virū Nō exponēs Ber · di
cit Que ē hec fēia qs vir? virū dix
erī ihesū nō solū cū diceret iā vir
potēs opere p̄mōe · s etiam cū ad
huc tenera infātis dei mī membra
blādo vl̄ fouerz i gremio vl̄ pōrz
in vtero Vir ergo ihesus necoum
nat⁹ . s sapia n̄ etate · aīmi vigo
re nō corpis · maturitate sēsuū nō
corpulētia mēbrorū . neqz em̄ mi
n⁹ habuit sapiam · vel poti⁹ n̄ mi
n⁹ fuit sapia ihesus ocpt⁹ q̄ na
tus . pu⁹ q̄ magn⁹ · siue ergo la
tens in vtero · siue vagiēs i p̄sepi
o siue iā grādiuscul⁹ int̄rogās do
ctoēs i tēplo . siue iā pfecte etatis
docēs i populo · eq̄ profecto plen⁹
fuit spū scō · nec fuit hora i q̄uīqz
etate sua · q̄ de plenitudie aliq̄o ei
minuēt̄ur vel eidē aliq̄d adnœret̄ ·
Cōstat ergo q̄ sēp ihesus virilez
aīm habuit . a si sēp i corpore vir
nō apparuit · cur demqz dubito vir
fuisse i vtero quē vbiqz deū fuisse
nō ābigo? Tercio p̄parauit deus
hāc lucernā ope multipharie mī
tisqz mois pribz eā pre figurādo
Ipsa nāqz moysi i rubo · Aarō i v
ga · gedeoni i vellē · ezechieli i por
ta clausa ē p̄onsa · Vnde Bernar .
Quid rubi? ille quondā moysaic⁹
portēdebat · flāmas q̄dez emittēs
s nō ardēs n̄ maria piētē s dolo
rē nō sētiētē? Quid rogo vga a
arō florida nec hūectata n̄ ipsā o
ci oiētē q̄uis virū nō cognoscētē?
Quid illud significat Gedeois vl̄
lus q̄s de carne tōsū sed sine vul
nē carnis in area poit · et nūc q̄
dē lana nūc q̄dē area rore pfūdit ·
n̄ carnē assūptā de carne vgis · a
absqz detrimēto virginitatis ? Quid
per clausā portā q̄ non aperiet · a
vir nō trāseat p eā n̄ clausus vte
r⁹ accipit? De hys tbz appatibz sit
iūctis dicit Ber · O mirādā et oi
hore dignissimā vgmē · nec nouī
t̄ mutātā · nec fortuitu · sed a sec̄lo
deo pī electaz · ecce p̄mū · a pphe
tis p̄missā · ecce secūdū · pribz pre
figuratā · ecce t̄ciū · a subiūgit V
n⁹ ergo fuit spūs in oibus . hys li
cet diuersis mois signis et tēporī
b⁹ eādē rem diuersi- nō diuerso
spū et puiderūt et p̄dixerūt · Nō
em̄ Moysi mōstratū ē in rubo et
igne · aarō i vga et flore · gedeoni
i vellē a rore · hoc apte puidit Sa
lomō in muliere forti et ei⁹ pre ci
o · apti⁹ Jeremias p̄emiuit de fēia
et viro . aptissīe tādē Gabriel ex
hibuit vcis oraculo Nō ergo de⁹
pī occlte i corde p̄destinādo abet
no tenuit · hoc pribz i figuris ino
tuit · pphetas edocuit · hoc Gabri
el in euidēti exhibuit V Seqt̄ fm
principale sz lucerna p quā nate
vgis intelligi⁹ gloriosa omēdati
onē · Sz ne sermo curret in eq̄uo
co · iō sciēdū q̄ lucerna quīqz mo
dis accipit Est em̄ lucerna vbū p̄
dicatiomis · lumē deuotiomis · exē
plar edificatioms . spēalis grā di
uine dignatiois · plena et pfecta
cōsūmatio ois sāctificatiois De p̄
ma dī in Ps̄ · Lucerna pedibz mē
is nē . De n̄ idē · Quoniā tu illu
minas lucernā . i. intēnā deuotio
nē de qua adhuc dī Exo · xxvn ·

dicitur Luce. xij. Sint lũbi vestri p̃incti et lucerne ardentes. qđ ẽ dicere. Sitis in vob̃ continẽtes a cũ hijs pximos bono exẽplo edificãtes. Itẽ Mat. v. Nec3 accẽdũt lucernã et ponũt eã sub modio. De quarta dicit Job. xxix. Quis michi tribuat vt sim iuxta menses pstinos. qñ splendebat lucerna ei9 sup caput meum ac̃. Itez n. Le. xxi. Nõ egredieris in plũ ne extinguas lucernã ifrk. De vltima dr̃ pñs auctoritas pauli luc̃nã .i. vas pfectissimũ ois scificatois qđ ẽ maia. q̃ nemẽ dcã ẽ luc̃na ppt sikitudiẽs et ꝓprietates vtro bicz ceptas Oia em̃ q̃ i luc̃na fũt in btã vgine gloriosissime inuenunt Hẽt ãt luc̃na. v. ꝓprietates. Est em̃ luis otẽtiua. puritatis pr̃ spectiã. vie directiã. lenis siue directiã. sm applicatos colores variatiua. q̃ ꝓprietates ofluũt a hijs mũt in maria Pr̃io g̃ btã vgo dr̃ luc̃na. qz ẽ luis otẽtiua. sic̃ em̃ luc̃na lum̃ in se otinet. sic btã vgo illđ lum̃ in se habuit. qđ de se metipo dicit Jo. viij. Ego sũ lux mũdi Est ãt ẽplex lum̃. sciz natural ĩtelligẽtie. infuse scie. đme p̃ sẽtie. De. i. dr̃ in Ps̃. Lum̃ oculoz meoz. a illđ Jo. xij Adhuc modi cũ lumẽ i vob̃ ẽ scz intelligẽtie de scdo dr̃ Sap̃. vj. Diligite lum̃ sapiẽtie. De ẽcio dr̃ Psa. x. Erit lumẽ isrl̃ q̃i in igne Ite. lx. Surge illũmare ihrl̃z. qz venit lumẽ tuũ. Hec tria lũma habuit in se btã vgo. a ideo ogrue dcã ẽ luc̃na Habuit em̃ in se i sũmo lum̃ natural ĩtelligẽtie Spũs em̃ scũs otpauit eã ex nobilissimo sãguiẽ. ppt qđ etiã nobilissia natualia habuit. p q̃ oẽm intelligẽtiã et sbtilitatez quãvnq̃ hõ osecut9 ẽ habuit in se ipa Sup hec lumẽ habuit lum̃ infuse scietie. p qđ plenã a pfcãz scientiã habuit õmũ bonoz õmũ veroz vtilũ a necãtioz. Si enim de quolibz scõ veracit̃ dr̃ Sap̃. x. Dedit illi sciẽtiã scoz. in mirabilibz vi9 ipa pt dici. q dedit eis deus sciẽtiã õmũ scoz. vt in deo glari veracit̃ possit. a dicẽ illđ Sap̃. vij Ipe dedit mihi hoz q̃ fũt vrã scientiã vt sciam dispositionem orbis terraz naturas aliũ ac̃. vsq; ad q̃ fũt abscõsa a improuisa didici Ommũ em̃ artifex docuit me. sciz sapiẽtia. vt dicẽ possit illđ Prou. xxx Nõ didici sapiẽtiã. a tñ noui sapiẽtiã õmũ scoz Tercio sup hec duo lũma habuit lumẽ đme p̃ sẽtie. qđ tã spualit̃ q̃ corpalit̃ in ea habitabat Ec sciẽdũ q hec btã luc̃na hec ẽa lũma habuit in sup̃mo. qđ p singula sic videt̃. qz sic excellẽs visibile corrũpit sẽsũ. ita excellẽs intelligibile instruit a p mouet intellem̃. et qz excellẽtissimũ intellem̃ habuit ideo lumẽ sũme intelligẽtie hẽbat Secdo i sup̃mo habuit lumẽ sciẽtie. Hec ãt sup̃mitas in hoc osistit. cũ q̃s cuz sciẽtia modũ etiã habz sciẽdi Sciẽtia em̃ sine mõ sciẽdi ñ solũ ñ ẽ vtilis. ꝫ inflat. sup̃ma ẽgo sciẽtia tũc attingit̃ qñ cũ sciẽtia habeat̃ sup̃me9 vsus sciẽdi. Et qz btã vgo p nobilissima exercitia q̃libz suã sciẽtiã in finẽ debitũ ordinauit. ideo suã sciẽtiã habuit in sup̃mo Dme Ben. De9 ñ pbat mlta scientẽ. si modũ nescierit Nã frem̃ sciẽtie a

vtilitatē i mō sciēdi ostituit Ap⁹ cuz dicit .1. Corin. viij. Qui se putat aliq̄d scire nō dum scit quō oportet eū scire. a hūc modū sciēdi Ber. logicā vocat .scz vt sciat q̄ ordine quo studio quo fine quid nosse oporteat. quo ordie vt illd p⁹ us q̄d maī⁹ ad salutem. q̄ studio. vt illud ardentiꝰ q̄d vehementiꝰ ad amorem. quo fine vt nō ad ianē gloriā. sed tātuz ad edificationē tuā et pxi a dei gloriā ampliandā. Et quia cuz hoc modo sciēdi beata virgo scientiam sciuit. ideo ipsam habuit in supremo. Tercio lum̄ diuine presentie habuit similiter i supremo. quia n̄ solū generaliter vt i multis. nec specialiter vt in paucis. sed singulariē in ea habitabat plenitudo diuinitatis corporaliter. in q̄ nec primam similem visa ē nec habere sequētem. a sic pz q̄z cōuenienē ex hac prima proprietate beata vgo dicta sit luerna a q̄z excellēter hoc triplex lum̄ i se abscondebat. ℣ Secūdo luerna ē puritatis perspectiua. quod non minꝰ conuenit virgini beate. in q̄ puritas a mūditia castitatis et omnis peccati immunitas super omnes homines in ea excellebat Vt aūt supremaz puritatem consequeretur ter fuit depurata. primo in vtero materno ab originali peccato. que purgatio in tātū restrinxit fomitē vt potens esset nō peccare. reliquit tamē in ea fomitez sm eēntiā. Scōa puritas accessit ei in filij cōceptiōe. a hec totaliē extinxit fomitē. vt que prius poterat nō peccare in reliquū non posset peccare. Tercia puritas accessit virgini in filij sui felici cohabitatione. per quā mente a corpore tam diuina extitit vt omnes reliquie a dispositiones peccati abea pīntus tollerentur. ℣ Terci o luerna est vie directiua. luerna em̄ in quib⁹ libet tenebris viam ostendit. Sic virgo beata est luerna. que erantes in hui⁹ mundi tenebris ad celestem patriam directa via dirigit a perducit. Cū enim oim vi tam a exemplar i se perferat. dicēte Bernardo. Nō defuit tibi fides patriarcharum. spes pphetarū. caritas apostolorum. ostantia martirū. sobrietas cōfessorum. castitas virginum. fecunditas coniugatorū. ideo omnis etas ois status ois ordo hoīnum normaz viuendi piter et puemendi in ea poterūt inuenire. vt singulis possit dicere Iudicū. ix. Nō me videritis facere omnes facite Vnde Bernardꝰ. Per te accessum habemus ad filium o bnōicta inuētrix gratie. dei genitrix maria mater salutis. vt p te nos suscipiat q̄ per te datus est nobis xp̄ⁱ q̄d etiā dicta est māis stella. per quā naute in mari dirigunt vias suas. Quarto luerna est lemis i tactu. sic virgo beata lenis est et benigna ommbus qui suis orationib⁹ a deuotia tangūt eaz. de cui⁹ lenitate Ber. dicit Quid ad mariā trepidat hūana fragilitas. nil austez i ea nil terribile. ß tota suauis oib⁹ offens lac a lanā Reuolue diligēti⁹ euāgelice histo rie serie a si q̄d forte irrepatoriū. siq̄d duz. si q̄d dei. z vl signum

tenuis indignationis occurrerit in materia de cetero suspecta habeas ac credere vereatis. q si verū est plena magis ē omis pietatis et gre plena mansuetudis ac mie-age gti as ei q talē tibi mediatricē beni gnissima miseratiōe puidit in q mi chil possit ee suspectū. Quito lucerna ē fm applicatos colores variatiua. sic btā vgo ōmū hominū miseris necitatib⁹ ac indigētis p passionis affem misericordiē se formata aptat. vt in finitū veri⁹ dicē possit q paul⁹. qs infirmat et ego nō infirmor ac? Dme Ben Maia ōmbz mie sinū apit. de plenitudine ei⁹ accipiūt vniuersi. captiu⁹ redēptionē. eger curationē. tristis consolationē. peccōr veniā. iustus grāz. demq ōmbz ōnia ē facta vt ōmbz sbueniat ac succurrat. Seqr tertiū principale. scz xpo meo. p qs nrā vtilitas deligē. Ad hoc em deus pr hāc lucnā xpo filio suo ppauit. vt p hoiez suptū exercita nrm negotiū ageret. Sumus āt vtilitatē explicē sequti. scz informationē. redēptionē. celi aptionēz Nā informationē accepimus ex eius conversatiōe. redēptionē ex ei⁹ passiōe. celi aptionē ex eius resurrectiōe. Nā de primo scz imitatiōe hortat nos Luce. ix. Qui vult venire post me ac Dme Bern. Tua mihi prderit passio si accesserit imitatio vt sequr vestigia eius. alioqn exqrit a me sāguis ille iust⁹ q effusus ē sup terrā. nec immuis ero ab illo tā immani stelē iudeox. q videliz tāte caritati ingratus fuerim q spiritui grē ostumeliā fecerim. q filiū dei oculcauerim Vñ ex psōa xpi dicit nob Ben. In vita mea poteris cognoscere vitā tuā. vt sicut ego pauptatis humilitatis caritatis obedietie patiētie imitabiles semitas tenui. sic et tu eisdem vestigijs incedas ñ declinās ad dextrā vel ad sinistrā. De scdo videlicz redēptiōe dr Psa. xlix. Heu tē ad me qm redemisti te. pus enim nullus poterat venire ad deū nec auertē se a ei⁹pa. Quō āt redemerit nos insinuat Apōc. v. Redemisti nos deo in sāguine tuo. Tertia nrā vtilitas ex hoie xpo hec ē qr aperuit nob celū. i cui⁹ signū cū xpc ascēdisset baptizat⁹ de iordane. apti sūt celi sup eū. sic Matth. iij. Marc. x. Lu. iij. dr vt p hoc daret intelligi q p ei⁹ aduētū ecclesie quā sibi p baptismū despōsauit celū de cetero ē apertū Hic Apo. iij. Joha. testat celū se vidisse apertū. per hoc insinuās q libero introitū habemus ac.

Sermo. cvij. De eodē sermo quartus.

Fecit Beseleel archā de lignis sethim Exo. xxxvij Dicit Ap⁹. i. Cor. x. Oia in figura dirigebāt ill. sup q⁹ dicit Aug⁹. Oia q veteribus prbz pōnsa sūt figuraliter nob in quos fines seculox deuenerūt exhibita sūt realiter tm distātia abiuice qtū lux a tenebris splēdor ab vmbra. veritas a figura Expedita ergo vna siluitudine per quā gloriosa vgo lucne ē oparata. Nūc ponēda ē alia siluitudo per quā eā archē ogrua ouem̄tia oparauit. In vb ergo oppositis ta nob obscurāda occurrit. vt deliz operātis diligētia. opate rei

reuerētia · vtriusq; erga nos cle
mētia · primū ibi beseleel · sm ibi
archaz · terciū ibi de ligmis sethi ·
hec tria per ordinem pſequētes ·
primo dicim⁹ q̄ per beseleel qui
vmbraculum diuinum interpre
tatur de⁹ pater cui⁹ vmbraz ille
gerit signatur · cuius diligentia
i operādo itelligitur in hoc verbo
pteriti tpis qđ est fecit . Vt ergo
hui⁹ factoris diligentiā plenius
ognoscam⁹ . Sciēduz q̄ deus fecit
more bonī edificatoris · q̄ cū vult
mirabile aliquid et inauditum
op⁹ p̄duc̄re cui non sit simile vi
sū ognituz vel auditū · primo op⁹
sub debita forma et q̄ntitate i mē
te concipit · deinde verbis quibus
potit hoibus explicat dicēs . fiat
sic itendo opus illud produc̄re ·
sed cū opus fieri debeat mirabile
verba per q̄ cōceptum mentis exp̄
mit hoies nō itelligūt Jō artifex
recurrit ad aliud genꝰ insinuādi ·
et opus deinde depingit i pulue
re ostendēs per tractꝰ linearum
q̄liter opus suum velit p̄duc̄re
Sic de⁹ artifex cuz mirabile opus
cui sic dicitur · in · fe · x . Nō fit ta
le opus m vmbris regni · itende
ret p̄duc̄re in archa ista gl'iosa
Primo ipsā concepit in mente ip
sam ab eterno p̄destinando · Secō
ab eterno cōceptam verbis expo
suit deis p̄phetic⁹ insinuādo . Sed
quia ex talib⁹ verbis eius reuerē
tiaz nullus sufficiēter intelligere
potuit · ideo figuris quasi in linea
rum tractibus ipsam edocuit · ā
tiquis patribus eam prefiguran
do · nō q̄ de⁹ in cōcipiendo obiio
vel motus cogitationib⁹ indiget
ret · qui omnia q̄cunq; voluit fe
cit in celo et in terra · sed si faceꝫ
hoc qđ artifex cuz rarum et incon
suetum opus intendit p̄duc̄re ·
ex hoc eius diligentiā et operis i
telligentiam ognoscerem⁹ Secūi
dū qđ considerandum occurrit est
operatore rei . i . māie reuerētia que
nomine archē datur nobis itelli
gi · nec ingrue eius reuerētia sig
nificatur per archā · sicut emman
tiqui patres inter omnia vasa san
ctuarij michil tā excellens · nil tā
magnificum tam reuerendō habe
bant sicut archā · sic inter omnia
vasa pure creature nil tā excellēs
tam magnificum inueniri poterit
sicut archa nostra Dñe Ber · Et
si multa facta sūt in creaturis nil
tamē tam excellens tā magnificū
ut opera digitorū dei · Vñ ōnem
vsū quē antiqui patres habebāt
ad archā fugam ad quā confugerāt
cū dīm offenderunt · coram ea o
rauerunt · gratias ip̄ traverūt ·
ad auxilium dū secum ad prelium
adduxer ūt · habere debemus ad
nostram archam virginē gloriō
sam · Tempore em̄ offensionis de
bemus ad eaz confugere · tempore
orationis gratiaz ab ea querere ·
tpe tribulationis auxiliū ab ea pete
Et hoc est quod beatus Bernar
dus dicit · O quisquis te intelli
gis i hoc seculi profluuio iter pro
cellas et tempestates fluctuare ·
ne auertas oculos a fulgore ist⁹
tis sez maris stelle · si non vis ob
rui p̄cell' Si insurgūt venti tēptatio
nū · si incurras scrupl'os tribulationū
respice stellā voca mariā Sciendū au
tē q̄ū i vet̄i lege triplicem archā

legamus filiz archā salutiōis p Noe edificatā · archā exēplificati onis in mōte demōstratā · archaz scificatiōis p Beseleel fabricatā · per has tres veteres fuit nob tres noue in tpe grē pfigurate · Nā p archā Moysi vter⁹ vgmal · p archā Noe aīa spūal · p archā i mō te exēplarit pfiguratā cibz sacm tal designē Et licz i scptura de hac tercia expsse nō legat · tn qz tab naculū in mōte Moysi fuit onūz sic Ex · xxv · dī · Facias michi sūa riū et habitabo in medio eoz iux ta oēm siltudinē tabnaculi qs o stēdā tibi · ideo oportuit etiā vt e a q erāt in tabnaculo faciēda silr onderēt Vter⁹ g vgmal · āia spū al · cib⁹ sacmētal ouenient archē dicunt · qz ōnia ea vacāt otinēt in se deū Que tria ideo ꝓponim⁹ · qz in hac solēpnitate locū hnt Nā de archa virgis ꝓpt hodiernā ei⁹ solē pnitatē · de archa āie ꝓpt omn̄e di ei festiuitatē · de archa vo corpis dn̄i ꝓpter religiosos · q hodie omu nicati fūt ē pdicādū Incipientes ergo ab archa vgmali Sciēdū qp ipsa rōnabilē archa dr ꝓpter q tuor verū otinētia ās vter⁹ archa i se otinebat · Vēbat em in se panē celestē · tabulas legis · vgā aarō · et deuteronomiū · q q tuor spūalit intellcā a in infinitū veri⁹ accepta nrā archa in se otinet glosa Cōti nebat em in se glosū illū panē · q de se dicebat Joh · vi · Ego suz pa nis viu⁹ q de celo descēdi Secdo otinebat in se tabulā viuēdi · qa sic in tabul moysi lex viuēdi oim filioz isrl erat scpta · sic in exēpla ri eius vita tāqp in tabula btā vir go dedit oi hoi ōm statui ōm etā ti normā a regl'am viuēdi · ita vt merito ei⁹ vita exēplaris p tabu las legis designet · Os āt ōniū vi ta in ea fuit oñdit Bern · dicens Nō defuit tibi fides p̄archaz ac Tercio vetus archa virgaz aa rō in se habuit · q arida floē ptu lit · Sic btā vgo arida ab ōm fue to carnal voluptatis a vitiis ad imixtiōis ptulit floē illū · q de se di cit Can · ii · Ego flos cāpi · ita vt vgo accipiēs virgo pturiēs · vgo p⁹ ptū ppetuo pmanēs Quar to vet⁹ archa in se habuit deutero nomiū · sic em iussus ē moyses vt ponet deuteronomiū in archā i te stimoniū sēpiternū pactiōis filioz isrl cū dño · Quid per deutorono miū qs scda lex interptat accipi tur · i qp btā vgo nrā archa scdaz legē · i · scdaz vitā ōmitatis in se te nuit · vt sicut fili⁹ ei⁹ naturaliter ē de⁹ sic ipsa ex obsequēti et si nō na turaliter ḡtuito tn dea potcit nūcupari Ome Bern Jure maria sō le q de⁹ ē phibet amicta · q ꝓfun dissimam ōne sapiētie vltra qp credi valeat penetrauit abissuz · vt qpitū sine psonali vnōe creatu re odio patet luci illi iaccessibili videat imersa · nec velut sūmatiz tingi s operiri vndiqz a circūfūdi a tanqp ipo igne ōno accludi Et hec de pma archa quā btām vgmem orim⁹ · q ꝓpter similē verū otinēti ā sortita ē nom arche breuit tacta sufficiāt Scda archa quā ꝓpom m⁹ ē aīa spūal · q tūc veracit nom archē sortit · cū p vite scitatē otinz i se deū Si vo deovacua fuerit potit nom archē pfit a dignatē Ta l' aia

ſpiritualis per archaz Noe conue
nienter ex cauſa duplici deſigna
tur. Prima q̃ ſicut archa Noe in
ter vndas fluctibus iactabaꝫ. & ſepe periclitabaꝫ. ſic aīa ſpiritua
lis inter vndas tẽptationū ſepe i
pugnaꝫ et vſq̃ in periculū impul
ſaꝫ. Secūda ſimilitudo hec ẽ vt ſi
cut in archa oīa erāt animantia
cōgregata. Sic etiam teſte Gre.
Oīs creature habet aliqd homo.
Quō autē aīa ſpūalis cōſtrui de
beat vt archa dei fiat docemur
Gen̄. vi. Vbi dicit in pſona No
e oībus nobis Facias tibi archaz
de lignis leuigatis. i. de operibus
bene politis et planatis. Tunc a
noſtra opa bene polita ſunt & pla
nata. cum ea diuine wlūtatis re
gulis conformam⁹. et q̃to meli
us hoc facim⁹ tanto verius & per
fectius ſunt planata Sūt aūt in
multa duo. in quib⁹ nos vult ſi
bi de⁹ q̃tū nobis poſſibile ẽ con
formari. vt viz noſtra corporalia
ſuper ſua corporalia. noſtra ſpiri
tualia ſuper ſua ſpiritualia meñ
ſuremus. Cum enī ipſe ſit deus &
homo ex pte ſue humanitatis ꝓpo
nit nobis paupertatem humilita
tē aſperitatē. dicēs oīb⁹ nobis il
lud Luce. ix. Qui vult venire p⁹
me abnegz ſemetip ſum et tollat
crucem ſuā et ſeq̃tur me. vt ſicut
ego pauptatis humilitatis aſpe
ritatis inclinabiles vias tenui.
ſic et vos eiſdem veſtigijs inceda
tis. non declinātes ad dextrā nec
ad ſiniſtrā. Secūdo ex parte diui
tatis ꝓponit nobis ſua ſpiritualia
volēs vt eiſdem ſpiritum noſtruz
conformemus Sua aūt ſpūalia in
eius cōſiſtunt voluntate. quā
nobis proponit in triplici deuoti
onis differētia imitandam. Eſt
enim eius wlūtas vt dona eius
fideliter obſeruem⁹. equo pōdē ōia
menſuremus. nos ſanctificemus
Primo dico eſt eius wlūtas vt
dona eius fideliter conſeruemus
vt quicquid nobis tam in natu
ralibus q̃ in gratuitis dedit fideli
ter cōſeruemus. Quod tunc cō
petenter facimus. ſi omnia eius
dona recognoſcamus. & cogni
tis debitas gratias referam⁹. ad
lucrum omnia ponamus. ne dica
tur nobis quod dictum eſt ei qui
talentum ſibi creditum poſuit in
ſudarium Serue ne eq̃ a ē. Nullus
enī vnq̃ donum dedit nobis de⁹
vt ad propriaz voluntatez vel vo
luptatem expenderemus. ſed vt
ad lucrū oīa ponderem⁹. Et hoc ẽ
qđ dicit Johā. vi. Nec ē wlūtas
pris mei vt oē qđ dedit michi nō
pdā Secūdo wlūtas ei⁹ ẽ vt equo
pondē oia menſurem⁹. Equum
aūt pond⁹ ēplicit ē habēdū. ſcz in
ē nos et dē. nos et pximuz. mē
noſmetipſos Prio it nos et deuz
vt quō de⁹ oīa eē voluit ꝓpt ſemz
ipſum. ſic et nos oīa que facim⁹
ꝓpter ipſum faciam⁹ Qđ hortat
Ap⁹. i. Corīm. x. Oia in glaz dei fa
cite. Secūdo equū pond⁹ hēam⁹
mē nos et pximū vt in mal nos
iudicem⁹ vt pximū. & i bōis pxi
mū vt nos. qđ raro faci⁹ ꝓuato
amore hoc ipedīēte Hoc malū pō
dus dns corrigē ſtuduit cū Leui.
xxmn. pcepit. q̃ iuſt⁹ dz eē mod⁹
e qu⁹q̃ ſextari⁹ Vnde Deu. xxv.
Non habebis diuſa pondera nec

erit i domo tua modius maior & modius minor. Quia sic dr Pro. xx. Pondus & pondus, mensura et mensura, vtrūq; abhoīatio ē apud deū. Et ideo hāc iēqlitatē dns tollē voluit cū dixit, Diliges pximū tuū sc̄ Tercio equū pōdꝰ hēam? inter nolmetipos. vt cū viles simꝰ hoc ipm p oīa iudicemꝰ. adeo vt q̄tū in nob ē velimꝰ oēs hoies idē iudiciū de nob hr̄ē. qđ teste scīa hem? de nobisipis. alioqñ nō uincimur diligē minꝰ veritatez. quā ex puato amore victi hoies foris cupimꝰ ignorare Qđ q̄ gue culpā habeat oñdit Bern. dicēs Tu te dēciatis in secreto cordis tui apud temetipz trutina veritatis pōderatꝰ. et foris alteriꝰ pēn mētes maiori pōdere vdes te nobis. q̄ ab ipa veritate acepisti. time deū et noli hāc pessimā rē facere. vt que huiliat vēitas extollat wolūtas. hoc ē em resistē veritati. hoc pugre ē otra deū. De hac dōmi wolūtate dr Pro. x. Equuz pōdꝰ wolūtas eiꝰ Tercia dei wolūtas ē ntā scificatio. cui ntrāz wolūtatē debeꝰ p oia oformare affectu et effū fideliter hoc wolētes. Quō āt scificari valeaꝰ docz nos Bēn. dicēs. Sāctū facit affectio scā & ipa gemia. scz timor domini scūs et amor scūs. Dns duabꝰ de uotiombz affecti sācti erimꝰ coram deo. Ad qđ hortat nos dns Leui. xi. & xx. di. Sācti estote q̄ ego scūs sū. q̄ sic ibidē dr. Solos scōs applicabit sibi. nec ad regnū q̄s puenire poterit ñ scūs. sācti autē nō erimꝰ ñ p inhabitātē spiritus eius in nob q̄ natura scūs ē simꝰ arcba dei. De hac dei wolūtate dr .i. Thessal. iij. Hec ē wolūtas dei sanctificatio vra Tercia archa ē tibz sacmētal. q̄ ideo archa dr q̄a sb speciebz sacmētalibz verissime in se otinet deū. de q̄ etiā hodie ali q̄o ē dicēdū. q̄ in hac festiuitate omunicāt religiosi. Hec ergo archa cū debita reuerētia in archaz amime nrē hodie trāslata vt sit archa in archa duo opa in nob. v nū in corpe. scdz in āia. Nā i corpe cānales affectiones in nob debilitat & opescit. et ex huiꝰ arche pntia caput erigē ñ pmittunt. De q̄bz in psona philistinoz dr .i. He. iij. Vt cognoueāt q̄ archa federis domini venissz in castra in gemuerāt philistiñ dicētes. venit deus in castra Ve nob. q̄s nos seruabit de manu deoz sblimū isto rū! Scdz effectū opa in āia. q̄a cū archa ista in eā veñerit media quā ex lōga abstinētia huiꝰ cibi ortrahit depellit. et in bono eā roborat & oportat. Nā sba effūs & ap̄ie ap̄ius huiꝰ cibi ē restaurati o depoiti i spūali vita. De hys duobz effectibz dr Eccī. xx. Est datū qđ ñ ē vtile. et ē datū cuius retributio ē duplex. Datū em huiꝰmū di nō ē vtile. & datū qđ dedit nob in dono corpis sui ē vtile i duplicē restaurationez. q̄ pficit spūalū restaurationē. & hoc q̄tū ad aiam. et carnaliū affectionuz & cōpssionē q̄tū ad corpꝰ Dme Bēn duo sacmētuz corpis dm opa in nob. vt viz et sēsū mumat. & hoc q̄tū ad corpꝰ. & in q̄uoribz peccatis tollat ōmno osēsū. & hoc q̄tū ad āiam Seq̄t tciū pncipale scz

de ligmis sethi in quo vtriusq; factoris et facte arche clementiam diximus designari. a qz sermonē in lōgū ptraxim⁹. ideo huiꝰ membris executionē dimittim⁹. eo qꝺ sētētie eiusdē membri in alijs sermonibus habeātur.

Sermo. cix. De eodem Sermo quintus.

Ego mater pulchre dilectionis timoris a agnitionis a scē spei Ecc. xxiiij. Sciendū qꝺ sicut vnus est dei patris filius naturalis. scilicet ihūs cristus. a multi filij adoptiui. sic vnus est filius marie naturalis. scilicet ihesus cristus secundū hominem. a multi adoptiui sicut ōnes electi. ꝓpter qꝺ idem virginis filiꝰ suus dicitur primogenitus. Mathei. i. Vbi dicitur. Peperit filiū suum primogenitum. eo qꝺ ipse primo ex ea genitus dedit ei multos filios adoptiuos. Vos ergo filios adoptiuos naturalis filius ihesus xpūs sub nomine iohānis matri dedit in filios. cum in cruce pendēs dixit. Mulier ecce filiꝰ tuus. Itaq; ipsam nobis dedit in matrem cū nobis dixit p discipulum. Ecce mater tua. Naz sub nomine Johis. qui gratia dei iterp̄tatur ōnes filij adoptiui. q̄ ex gr̄a dei adoptantur in filios dēsignātur. Quid em̄ necesse fuit vt Johannez matrica matrem Johanni quoz fidē et amicitiam nouit ad uxorem recōmendaret. sed in eo loco a tempore hoc facere voluit vt eandem ei recōmendationem impressius inculcaret. Et hec re

cōmendatio nostre matri tam profundissime est imersa. vt etiā ipsa se offerat omnibus iuocātibꝰ benuolam et benignam. Et licet q̄ztū in ea est omnibus desiderat misericordiaz exhibere. hoc tamē requirit ordinatio veritatis vt et nos ad gratiam eius percipiēdā studeamus habiles et dispositi inueniri. quia licet vt diximus omnibus gratiam offerat ipsam tamen soli habiles consecuntur. Qualiter autem ad eius gratiaz consequendam nos abilitare debeamus ipsa nobis insinuat in v̄bis propositis cum dicit Ego mater pulchre a c̄. ac si dicat Qui p pulchram dilectionem timorez cognitionem sanctam spem dili genter se dispofuerit. illoruz ero mater. singularez eisdem affectū pommibus alijs exhibēdo. Dicit g⁹ Ego mater pulchre dilectionis a c̄. i. pulchram dilectionem timorem cognitionem spem sanctam habentium. eo qꝺ accidentia non sint nisi in subiecto. Primi ergo quoruz vult esse mater sunt qui pulchram habent dilectionem. Quid sit autem pulchra dilectio Sciendum qꝺ aliquid dicitur pulchrum tripliciter. scilicet ex puritate ordinabilitate. nobilitate. Ex puritate pulchra dicuntur vitrum aqua quando pura videnē Similiter ordinabilitate aliq̄ pulchra dicuntur. quādo partes vel membra proporcionabiliter fūt adinuicem ordinata. vt homo vel equus pulcher dicitur quando partes eiꝰ vel membra scilz os nasus oculi bonam habent adinuicem

prōportionem. Similiter aliqua dicuntur pulchra nobilitate vt illa imago que ex auro pulchrior ē illa q̄ de vili stemate ē formata Hec ergo tria pulchra cōuenire debēt in pulchra dilectione. vt illa dilectio dicat pulchra. que ex puro subiecto. cū ordinato affectu. hoc ē cum ad sua diligibilia iustū seruat ordinē diligēdi de qua gloriat Can. ij. Ordinauit in me caritatē Hic ē autē debit? ordo diligendi cū oia diligibilia ordinātur in deū vt ōma ꝓpter deū diligantur Diligit emꝫ pater matrē sororē amici aurū diuitie honores corpus et anima deus. In q̄b? ōmibus necesse ē vt amor ordinetur. qui tūc bene ordinat. cum deꝰ principaliter. a ex sequēti. i. ꝓpter deū omma alia diligūtur. de quo ordine dicit Ber. Ordinat deus in nob? diligēdis caritatē vt sciam? q̄o prius. q̄o posterius. q̄o minꝰ. q̄o magis. quid ꝓpter se. quid propter alium diligatur Sunt enim tēporalia diligēda propter corpꝰ. corpꝰ vero ꝓpter animā. valet em̄ anime corpꝰ sanū ad pmtētiam. infirmū ad cumulationē meritorū. mortuū ad requiē. resuscitatū ad cōfūmationē. et ideirco ꝓpter animā corpꝰ ē merito diligēdū. Aia vero diligat ꝓpter deū ad cuius imaginē facta ē Deus vero diligatur ꝓpter se. q̄ michil digmus michil vtilꝰ ꝑt diligi. nil digmꝰ q̄ ipe ꝑor dilexit nos. q̄ a in meritis se metipsum dedit nobis. michil etiā vtilius. q̄ ex huiꝰ amoris vtilitate ōia nob coopāt in bonū Oia dico bō et mala et aliena. Itē in t amorē dei et ꝓximi. talis cadet ordinatio. vt caritate affectuali ꝓponatur deus primo vt plꝰ q̄ ꝓximus diligat. Caritate vero actuali deo ꝓximus ꝓponat Vnde Ber. Cū duplex sit caritas affectualis et actualis. actualis superiora ꝑfert inferioribꝫ. affectualis vero ꝑfert superiora inferioribꝫ. vbi grā In bū affectata aia nō dubiū quin dilectioī hoīm dei dilectio ꝓponat. a in ipsis hoīb? pfectiores ihesum oribꝫ celū tre et eternitas tpi aia carni. Attū in bū ordinata actiōe. semp ordo oppositus inuenit. Nā circa aiam ꝓximi plꝰ vrgemur. a infirmioribꝫ fratribꝫ diligētius assistim?. a patri tre plꝰ q̄ celi ꝙlie ipa necessitate instim?. a languoribꝫ corporis pꝰ posita cura aie pene cōtinue inseruim? Oratē hoiez deo loq̄ quis dubitat. quociēs tamē i caritate aboūcimur. et auellimur ꝓpter eos q̄ nrā indigēt opa vel loqla. quotiēs p āmīstrādis eccleme ustissie supsedem? celebrādis missarū solēnys. ordo preposterus sed necessitas nō habz legē Tercio dilectio pulchra dicit ꝓpt mātie nobilitatē vt sup̄ ostendimus. Sic illa dilectio pulchra dicit q̄ de pulcriori siue nobiliori obiecto habet Vnde amor boni hois melior est q̄ mali. celi plus q̄ terre Dilectio autem ad hoc obiectum quod ē deus ordinata pulcherrima est

v

maxime cuz diligitur deus ppt de
um · tam ter em diligentium stiliz
ex puro sbiecto . ordinato affectu ·
nobili obiecto pulchra e dilectio ·
qua q habuerint merent gloriosa
vgine sibi matre . ℣ Scdo glorio
sa vgo meret ee mr hntiuz timo
te pulchrum · additur at pulchrū
ad drnaz fedi timoris · per que eo
acti malū dmittim⁹ a bonū aggre
di nō aude⁹ · Na de pmo dr Mat ·
x · Nolite timere eos q occidūt cor
p⁹ et aplius nō hnt quid avdat · s
timete euz qui pt aiam et corp⁹
mittere in gehenā · de · ij · dr Job
vi · Qui timet pruinā irruet sup
eum mix . Qui em timet pruinaz
modice penitentie et laboris irru
et super eum mix phidissime ama
tituris et eterne dapnationis Si
ergo vgine matia matre hre cupi
m⁹ expellam⁹ fedū timore et pul
chrū i cor nrm introducam⁹ · dr at
timor dn pulcher ex pulchro obie
cto qd e de⁹ efficies in nob ta bo ·
scz puritate · boitate · dim bnpla
riti wolūtate Quo at hūc pulchz
timorē i cor nrm introducē debe
am⁹ · vt hec tria opet in nob do
cet nos Sapies Eccī · vij · cuz dicit
Fili memorare nouissima tua et i
eternū nō peccab Glosa · timore
phibete · Que sint at nouissima
nra memoranda declarat Bern ·
exponēs pcem vbū sic dicēs O ho
nouissima tua sūt mors · iudiciū ·
gehena · Quid em horribili⁹ mor
te · qo terribili⁹ iudicio⁹ na gehen
na nhil pt itollerabili⁹ cogitari ·
Quid metuit si qs ad ista nō tre
pidat · nō expauescit · nō timore a
cutet · time ergo q in morte sepā
dus es ab oib⁹ bonis hui⁹ corpis
et mūdi · time q in tribili iudicio
ei pntand⁹ es in cui⁹ man⁹ horrē
dū e incidē · illo te examinate que
nhil latet · Qui de se dicit Jhere ·
xxix Ego sū testis a iudex · time q
in gehena cruciatibz eternis et i
mēsis exponēd⁹ es · Qui hec tria
cogitauerit sic sūt · timore cordi su
o introducz · n sit dutior ad amā
te ℣ Pro ergo timor ille sic dixi
m⁹ · introduct⁹ pulcher dr q ingre
dies in nob opat puritate · q sta
tiz vt ius venerit expellit pcem ·
quo expulso relinquit purtas ·
Dic Eccī . i . Timor dn expellit pec
catū Na q sine timore e nō poterit
iustificari ℣ Scdo expulso pcō a
plātata puritate timor cōpat boi
tate · hoc e stimulat nos vt bō faci
am⁹ · Sic em dr Eccī · xv · Qui ti
met deū facit bō Et itez · Qui ti
met dnm custodiūt mādata illius
Et itez · Qui timet deū nhil ne
glegit ℣ Tercio timor dn incitat
nos vt dn facia⁹ p oia wolūtate
Dic Eccī · ij · Qui timēt deū inqrit
q bnplacita sūt illi Jte Pr · Bene
placitū e dño sup timētes eū · Et
ideo ex hys ebz efficibz quos opa
tur in nob pulchz dici⁹ hūc timo
rē ℣ Tercio glosa vgo dig e esse
mr agnitois . i . hntiū agnitionē ·
Est at explex agnitio sume nob ne
cessaria · qua q habuerit mnū affe
ctū vgis pmeret · Prima e vt dei
reuerētia . scda e vt nraz insufficie
tia · tercia vt matris clemtia cog
noscam⁹ · qs ideo necarias dici⁹ · q
ex eis tres virtutes nob necarie
oriunt · Na ex pma cognitione dile
ctionē . ex scda humilitate · ex tcia

spem siue fiduciam veraciter con
sequemur. ℣ Primo ex cognitione
diuine reuerentie dilectionez ꝙseq
mur. qz q̄nto deuz cognoscim⁹. t̄ā
to necesse est vt eum diligam⁹.
Ipse em̄ tā ineffabilis ē bonitas
tā inexplicabilis dulcedo. vt nēo
possit eū odire. sed q̄tū cognoscit
tātū diligitur. Vnde Jere. ix. do
min⁹ dicit. N̄ō glorietur sapiens
in sapia sua. nec fortis in fortitudi
ne sua. nec diues in diuitys suis
glorieť. sed ī hoc glorietur q̄ glori
atur scire a nosse me. Quare? qz
vt ait Ber. Semo absq; cognitio
ne saluabiť. a sbiūgit. q̄ si ignō
ras deū potěit ne eē spes salutis?
neq̄q̄z. nec. n. potes amaě quē ne
scias aut hz̄ quē nō amas. qz sic
ex dei cognitiōe dilcōz. sic ex di ig
norātia oriri dicim⁹ desperationem.
Quā declarat Ber. Aliqs reuer
sus ī se a displ̄icēs sibi ī oib⁹ mal̄
q̄ fecit. cogitāsq; auerti ab oi vi
ta mala. si ignorat q̄z bonus sit ds
q̄z suauis a mitis. q̄z multus ad
ignoscēd. nūq̄o nō sua carnal̄ co
gitatio arguet eū. a dicet. q̄o fa
cis a vitā istā vis pdě a futurā?
Pec ā tua maxia sunt. neq̄q̄z fuf
ficis satisfacě. a sic desperat? ꝑsilit
miser. ignorās q̄z facile oīpotēas
bonitas oīa ista dissolueret. Que
oīa īdēco īouxi⁹. vt oñ derem⁹ q̄
sic ex ignorātia seq̄tur desperatio.
sic ex ei⁹ opposito sciz cognitiōe
seqūť dilectio. Sed a cognitō de
nob̄ipsis ē hūda. q̄ q̄nto verī⁹ nos
ipsos cognoscim⁹ et q̄nto lucidi⁹
introrsū igredimur. tāto ap̄li⁹ ma
la nostra ex q̄bus hūliamur vide
m⁹. qz q̄nto verī⁹ conuertimur.
tanto plura mala nīa vidēmus.
nec est aliquis tā sanctus qui ab
hac lege excludať dicit em̄ Ber.
Tu quicūq; es etsi scūs es. si te ad
lumē veritatis intus ī aia sine dissi
mulatiōe inspicias. nō dubito q̄ri
hūiliēris in oculis tuis. Sicut ergo
ex cognitione dei dilectō. sic ex co
gnitione nīi hūilitas generatur.
℣ Tercio ex cognitione matris v̄
gīnis. clemētie spes nobis oritur
et fiducia. vt qui nīe iusticie fidu
ciā nō habe⁹. nec ꝑ dei reuerētiā
tanq̄z peccatores facie leuare au
demus ad virginē confugiētes. de
ei⁹ clemētia speremus Qui ergo
ꝑ dei reuerētiā. et suoq; bonoq;
insufficientiā nō audēt leuare. fa
cie suā offensā dñi erubescētes. si
mq̄z tales ad mīem v̄gīnē confuge
rint de eius clemētia sperātes. ip
sos in grāz recipiet. a p mīma be
neficia eos dīme grē recōciliabit.
et hec est pulcra cognitio. cui⁹ be
ata v̄go designať esse mr̄. Nēto
gl̄osa v̄go dig̃ť esse mr̄ scē spei. i.
habētiū sanctā spē Cū aūt dicit sā
ctā. innuit spes alias inutiles et
nō scās. Propě qđ sciendū q̄ fūt
ta q̄ spē nāz scificāt de v̄gie gl̄o
sa. vt ꝑ ea de pcis esse⁹. spez
nīaz solū in ipsā et filiū ei⁹ ordine
m⁹. ipsā bonis quib⁹ possu⁹ hō.e⁹?
℣ Primo dico a peccatis esse m⁹.
qz frustra sperat qui peccādo eū
ꝑuocat in quo sperat. Vnde Sap̄
v. Spes ipi q̄si lanugo q̄ vēto di
spergiť. Job. xi. Oculi ipi defici
ēt et effugiū perībit ab eis. a spes
eorum abhominatio est anime.
℣ Secundo spem nostram solum
in matrem virginem ordinemus.

nec de hostris nec de alienis viri bus presumentes sic maledictio nē Ihē. xvij. maurram? vbi dr. Maledcūs q ponit carnē brachiū suū. Tercio in vgine mrē spez nrāz pona? ipaz in ōnib? et p ōn b? honorātes. qz tūc fiducialiter spera?. si spē nrām per exhibitio nē operis ꝓroba?. et hoc ē qđ a it Ds. Spera in dnō et fac bonita tē. a hec ē veraciter spes sancta cui? se gloriosa vgo allerit eē ma trē

Sermo. ex. De scō Michaele sermo secūdus.

Angeli eoz sēper vidēt fa ciē prīs Mat. xvij. Dicit Bern. Angeloz ē explex fumcūl?. quō de excelso celoz ha bitaculo ad desolādos visitandos ad iuuādos nos attrahit supemi nēs caritas āgeloz. scz ꝓpter de um. ꝓpter se ipos. ꝓpē nos Propter deū. cuius tāta erga nos mie visteria ipi vt dignū ē imitāt. ac piētes implēi ei? quē sup se vidēt de nob desiderio a volūtatē Propter nos in qb? ꝓpria simihtudinē miserantur Propter seipos quo rū ordines instaurādos ex nob to to desiderio pstolāt. q cū ita sint pesate qpta nob sollicitudie opus sit. vt dignos nos eorū pntia ex hibea?. In verb ergo ꝓpositis pre dicte qtuor dsideratiōes q in mo ne de āgelis in loco suo ꝑus habi to ꝑus posite sūt tangūtur Pri mo em ea q in seipis hnt tangunt Secdo ea in qbus sibi mutuo obse quūtur. Tercio ea in qb? ad nos inferiores disponūt Quarto quō sup se ad deū rapiūt. Primū ibi Angeli. scdm ibi. iterū āgeli scz qp pluralis est numer?. terciū ibi eoz scz hoim q nos sum?. quartū ibi. sēper videt facie prīs Expedi tis ergo in ꝓpi sermōe de āgelis loco suo prius habito. de trib? dsideratiōib?. scz in se. inter se. et ad inferiores. Nūc dicendū restat de quarta dsideratiōe. m qua su pra se ad deū referunt. Sūt at ea q sup se ad deū exercēt. scz otēpla tionē. dilectionē. laudationē. que deo exhibēt incessanter Primo dico qp āgeli dei deū sine medio fa cie ad faciē otēplātur. qđ in thea te ꝓposito euidenter innuitur. cuz dr Angeli eoz scz hoinū semper vi. fa. p. Illud em videre n est a liud nisi facie ad faciē otēplari. i q otēp latiōe videt quō et in qui b? dei debeāt exeq volūtatē. nec imin? otēplarē deū cū in ministeri ū nrm mittūtur. qz vt air Greg. Quocunq mittunt intra deū cur rere perhibent Secdo ad deū ha bēt feruentē dilectionē. qz quāto deū limpidi? cognoscunt. tāto am plius ipm amāt Dicit em Aug. qp dilectio ex cognitione ortū tra hit. talis em et tāta dulcedo est de? qp nō pt nō diligi. et ideo tā to sincerius deū diligūt angeli dei quāto amplius hūc cognoscunt. Tercio angeli dei deū laudant in cessanter. De q laude dr Ysaie. vi. Clamāt angeli. Sanct? scūs sanct? dns de? exercituū. plena est mai state eius ōis terra. Dine est qp etiā spōsa xpi eccia huius laudis cupida optat cuz āgelis deum col laudare dicens. Maiestatē tuam laudāt angeli. adorāt dnationes

tremunt potestates ac̃. Si ergo cupimus in angelorum consortio deputari studeamus in hys q̃ sup̃a se deo exhibẽt imitari. primo discamus deum cũ angelis contẽplari. quod si tã clare fieri nõ poterit in huius peregrinationis exilio. ipsos tamẽ qualitercũq; possumꝰ. et prout in via ẽ possibile imitemur. Propter qđ sciẽdum q̃ delectabilis visio surgit ex triplici appatu. scz ex oculorum sanitate. medij claritate. obiecti amabilitate Primũ fit per corporis mũditiam. secundũ p auditum antẽ ḡtiam. terciuz per admirationis fla grãtiã. ℣ Primũ ergo fit p oculorũ sanitatẽ. ꝓpter qđ sciẽdum q̃ secundũ Ber. duos oculos habet aia vnũ quo intelligit. secũdum quo diligit. hoc est intellectum a affectum. q̃ duo alijs nominibus dici possunt cognitio et deuotio. Videtur ergo a cõtemplatoribꝰ deus oculo vtroq; sed ab altero vulneratur. q̃ vbi intellectus caligat affectus penetrat. a vbi ille repellitur iste admittitur. q̃pp̃ scrutari phibemur dei archana intellectu. dicẽte Eccõ. Altiora te ne quesieris. et maiora te ne scrutatus fueris. a Aplus iubet non plus sapere q̃ oportet. oculo aũt deuotionis seu dilectionis iubemur accedẽ. Ps̃. Vacate et videte quoniã ego sũ deus. itẽ Accedite ad eũ et illumnamini Sed etiã amaẽ pl9 q̃ possumꝰ iubemur. dicẽte Ber. Modus diligẽdi deum sine mõ Dn̄ ego duo oculi sanãdi sũt vt intellectꝰ illumnatꝰ cognoscat deum et affectꝰ inflãmatꝰ diligat eum. Sic em̃ primis parẽtibꝰ datꝰ fũt. vt intellectꝰ illuminatus cognoscebet deũ. a affectus inflãmatus cognitũ amaret. ℣ intellectus ceꝰ factus est per peccatũ. et affectꝰ feruus. a quibus cum sanantur erunt instrumenta nobilia ad dominum contemplandum. Intellectus sanatus lucidam habet intelligentiam de deo et de hys que ad deum sunt. vt est intellectꝰ sacre scripture. et rationes fidei. a opera dei intelligere a c̃. Affectꝰ autem inflammatus desiderat dei beneplacitum. et omnia que eiꝰ sunt. vnde cum hȳ duo oculi ad talem sanitatem peruenerunt deũ facilius contemplantur. Secundum ad contemplationem aduuans consistit in medij claritate Hoc autem medium ẽ gratia adiuuans et trahens et promouens contemplantem. Vnde ait beatus Gregorius dum nos gratia superni respectus illuminat cuncta etiam mẽtis nostre nobis abscondita manifestat Ad hoc em̃ spiritus sancti gratia terrene menti infunditur. vt ad intellectum sui conditoris erigatur Vnde beatus Bernardus. Sicut nos spiritus sancti gratia erigit quadam fiducia. ita deum inclinat ad nos sua mia Hoc ergo medium qđ ẽ gratia. q̃to est clarius tãto nos efficaciꝰ ad deũ trahit ℣ Tercium aduuãs ad delectabilẽ ctẽplationẽ cõsistit in obiecti amabilitate Si em̃ id qđ cõtẽplãdũ ẽ eẽt odiosum. rito visus auerteret se ab eo. a q̃ nil ẽ ita amabile vt deꝰ iõ obiectũ diuinũ ad tẽplãdum maxiꝰ

rcopatur Illō em obiectū qđ est de⁹ ꝺtēplāti ꝓpter ſuā amabilita
tē ꝺlcābilē ꝺat ſapoꝛē·q̄ ſapoꝛ ꝺ
tēplātē violenť rapit im admira
tionē·etiā im q̄uq̄ facie ꝺnm ꝺtē
plemur·Habz em deus facīē hūa
mitatis ⁊ facīē ꝺuinitatis·⁊ ꝺtūq̄
facies vt ait Hester ē plena grā
rū·ꝓť qđ de⁹ vnicuiq̄ ꝺtēplanti
ipſum exhibet facīē ſuā im eo ſa
poꝛe·put ſcit maxime ꝺpetere cō
tēplāti Hinc Bern·Videť a quo
libz amāte de⁹ put amat·ab alio
q̄ꝺē ſic·ab alio ꝺo ſic ꝑ varietate
affectuū q̄bꝫ ferūť im deū Aly em
ad ꝺinitatis archana feruēti⁹ imꝫ
āt·Aly āt hūilitatīe ⁊ hūanitatis
miſteria ſecreti⁹ admirāť ꝺtēplā
tes altiſſimū ꝺſiliuz dei ſup ſalute
hūanī gēneris·totū tamē tutū ē
qđ ocul⁹ imtueť amoris·q̄ ſol⁹ nūc
vidz ad meritū q̄uq̄ viſur⁹ ad p
miū·hoc predictis adnciētes·vt
ſicut āgeli deū ſēp ꝺtēplanť·etiā
cū ad exteriora mittūť·ſic ⁊ nos a
ꝺtēplatiōe nūq̄ totaliť ť̄ceda⁹·
etiā cū ad exteriora agēda im acti
ua vita nos recipim⁹·ſ tūc ꝑ im
feriorē partē·i·ꝑ cogitatiōez ꝺnm
ꝺtēplemur Sic em dicit Bēn·Se
ruus anim⁹ ad ōnē ſe tpat laborē
nec ī eo diſſoluiť·ſ ꝑ euz magis
in ſemetipſuz colligiť·q̄ ſemper p
ocul hēt·ñ tm̄ id qđ agiť·ſed quo
agēdo imtēdit Hinc Deuť·vin·dī
Caue ne vnq̄ obliuiſcaris dm̄ dei
tui·Scdz exercitiū qđ ſ ſe ad
deū hnt āgeli dei aſiſtit im dilectio
ne q̄ ſēper im deū diuino igne fer
uēt et feruēdo ardēt im cui⁹ amo
re et amoris feruoꝛe deo im nob q̄
īferiores ſum⁹ ꝺlcābiliť obſequū
tur·Sic et nos imitemur āgelos
feruentiſſime diligētes·vt non ſi
m⁹ ꝺtēti illa dilectiōe q̄ phibz nos
pecate·nec illa q̄ iubz bō opari·
ſ imhiem⁹ ad illā q̄ im cordib⁹ no
ſtris feruēs et ebulliēs oē ipurū
euomat·et im deū nos trāſferat·
ita vt oē qđ ñ ē de⁹ nō ſolū ſit no
bis ablyiabile·ſ pmitus alienū
Sic em dī Sophonie·iy·In igne
zeli mei deuorabiť ōnis ťra·i·ťrei
tas·et ſolū relinqtur flāma dei·
Itē Job·xxxix·Feruēs ſorbz ter
rā·q̄ im tali caritate mihil relinq
tur qđ ſit carneū vel terrenū·ſ oē
qđ ſentiť ē ꝺnū Nō ergo ad quā
cuiq̄ ſed ad āgelo⁊ caritatez co
nemur·p quā nō ſolū adhēreť de
o ſed fruuntť·Ipa ē em de q̄ dicit
Bern·Nag̃ caritas ad deuz ē ad
hęſio ⁊ fruitio·q̄ vn⁹ cū deo ſpūs
efficimur·quā quiſquis ñ ſolū vult
qđ deus vult·ſ im affectū pfect⁹ eſt
vt ñ poſſit velle ñ qđ de⁹ vult qđ
ē ꝓpriū āgelo⁊·Nec mirū ſi ī hoc
affectū ſiles ſum⁹ angelis·q̄ etiā ſi
miles ſumus deo·nec ſolum deo
ſed quiddaz amplius quod nō au
deo dicere·ſed auſus eſt ſcribere
qui dicebat Bernhardus·Quic
quid eſt patris ⁊ filij im ſumma il
la vnitate·ſicut eſt vnitas·ſuaui
tas·bonuz·oſculum·amplexus·
et ſi quid eſt commune amboꝛuz
hoc hominī ſuo modo fit ad deum
qđ conſubſtantiali filio eſt ad pa
trem·et patri ad filium·im qua
beata conſcientia et ſi meretur fie
ri hō dei nō de⁹·ſ tamē qđ de⁹ē·q̄
qđ de⁹ ex natuꝛa·hoc hō ex grā fit
Ad hāc ergo āgelo⁊ caritatez·ſi
q̄s conari deſiderat ī ťb⁹ viriliť ſe

exercebit · scz in oīm̄ium delectabilium subtractiōe · bonorū operū multiplicatiōe · diuine voluntatis conformatiōe · hec enim ea cadūt in angelorū caritatē · Primo dico oportet vt oīa nob delectabilia subtraham? Vnde Gre · Si q̄s libet q̄s secundū carnē delectat ab scidimus mox in eo q̄s delectat inuenimus · nil ergo delectet nos in infimis · qui sūmā delectationem cupimus in celis · si ergo bonū diligitur mens in bonis meliorib? .i. in celestib? delectetur Itē Ber · Iustū est vt quos p̄sētia nō delectāt · presto sit eis memoria futurorū. Vnde de hys q nō p̄ficiūt apud deū causā ponit dicēs Amāt em̄ in carne sua cōsolatiūculas siue in vbo siue in signo siue in facto · et si hoc interrūpunt aliquā do tamē non penitus rūpunt · in de ē q̄ raro a lectiōes suas erigūt in deū Huius rei causaz designat Gre · dicēs Alia sine delectatiōe esse nō poterit · aut enim delectabitur in infimis et caret supmis · aut in summis et contēpnet infima Secūdū consistit in diuine voluntatis conformatiōe · sic em̄ angeli diligūt vt sēp velint q̄d deus · sicut nos tam in p̄speris q̄ in aduersis ex pleno affectu semper velimus quod deus. Nō filius dei nobis p̄mit in seipo · qui etiam de passiōe sua voluntatē sīm̄ dē noluit a p̄ dicēs post orationē Verūtamē nō mea voluntas fiat sed tua. Tercium cōsistit in bonorū operū multiplicatiōe · quorū cumulus q̄to maiorē facimus · tāto ignis caritatis crassius et violentius ardescit · Impossibile ē em̄ vt opera que in caritate fiūt caritatem etiam nō augmentent · sicut granum seminis germinat herbam · et eadem herba id est granum in spem reuiuificat cū augmento. Tercium quod habent angeli supra se ad deum consistit in alacri laudatione · semper enim et sine intermissione deum laudant · sicut sup̄ luce est ostēsum · sic et nos deum continue laudemus · quā tūc veraciter offerimus si oīa que agimus in laudem domini ordinam? · quod monuit Apostolus prima Corin · xx · Omma que facitis siue in verbo siue in facto omnia in laudē et gloriā dn̄ facitis Vnde per Psalm · dicit dn̄s Sacrificium laudis honorificauit me · Verum quia laus angelorum veraciter est mentalis et spūalis Ideo tunc in collaudando deum maxime angelos imitamur quando pre nimio affectu laudis obmutescimus · non inuementes vba que affectui sufficiant · vel que valeant in aliquo respondere · talis enim laus est maxima et laudi angelorum maxime correspondet · Vnde beatus Gregorius papa super illo verbo Psalmi · Laudate dominum secundum multitudinem magnitudinis eius dicit Diuine magnitudinis facta tunc verius explemus · cuz hec nos explere non posse cognoscimus · et tunc facundius loquimur cuz ab hys obstupescēdo obmutescim? · ille ergo deū secūdū multitudinē magnitudinis maxie laudat · q̄ se succūbere et ipe tētē insufficiētēq

in eius laudis expletione cõsideret. In hys ergo tribus. scz contemplatione. dilectione. laudatione. si ãgelos imitabimur ad eoz vtiq; consortium veniemus

Sermo. cxi. De eodem fmo tercius

Sunt quasi ãgeli dei in celis Mat. xxij. dicit Gre. Quia superna ciuitas ex angelis et hominibus consistit. Debemus a nos aliquid ex illis distinctionibus supernorum ciuium ad vsum nostre conuersationis trahere. nosipsos ad incremẽta virtutum bonis studijs inflammare. vt et ipsi homines qui ad celestẽ patriaz redeunt ex eis agminib9 aliquid illuc reuertentes imitentur. Distincte namq; conuersationes hominum singulorum agminũ ordinibus congruunt. et in eorũ sortem per conuersationis similitudinem deputantur. Cum ergo verbum tam ꝓpositi thematis q̃ sententia Greg. hoc promittat inmũere. vt homines licet viles & imiculi vtpote de terra aut & omnib9 procreati in angelorum debeant consortium in celis deputari. ita sane. vt scõz q̃ plus vel min9 habent in meritis supra vel infra ad meritorum comparationem cum angelis collocentur. Ideo cũ summa diligentia laborandum est et laborando conandum. qui quib9 ad quos perueniat. hoc est qui homines quibus exercitys ad quos angelos sint venturi. Cum enim premia meritis correspondeant. Juxta illud Mat. vij. Eadem mẽsura qua mensi fueritis remetietur vobis. et iuxta illũ Apli ad Gal. vi. Nolite errare deus non irridetur. Que enim seminauerit homo hec et metet. Certũ est et indubitata veritas fidei xp̃iane tenet. vt infimi in meritis aut infimis in celo. mediocres cum mediys. et superi cum supremis angelis ordinẽtur. Nec ergo per ordinem prosequentes. Primo videamus qui ad infimum ordinem hoc est ad ãgelos collocentur. et sunt qui cũ infimis et minimis meritis transeunt de hac vita. Illi autem hñt minima merita qui ex se nihil habentes solũ in xp̃isti meritis assumuntur. nõ q̃ in se sint minima sed quia de suo nichil penitus audierunt. quorum duo sunt genera. scilicet paruulorũ in baptismo decedentium. et peccatorum per finalem penitentiam conuertentiuz. qui cum nichil de suo penitus posuerunt. ad infimum ordinem. hoc est ad angelos assumuntur. Ipsi enim sunt qui minima nunciant hoc est nunciãt deo minima se habere. de hys dicit Greg. Sũt pleriq; qui patua capiunt. sed tamẽ hec eadem pua pie annunciare nõ desistunt. isti itaq; ad angelorum numerum currunt. Qui ergo in baptismali innocentia. et in finali penitentia solum decedunt. vt ex necessitatis articulo prepediti nec confessionez nec satisfactionẽz aliquã audierunt. hy quia infimi sunt in meritis ad locum infimum. hoc est ad angelos deputãtur. Nõ enim negamus eis vemã

quantumcunq; sero pniteant dicente Aug⁹. Nulla pnitentia pt esse nimis sera dūmodo sit vera. et ideo ex tali pnitētia nō dimus eis apertionē regni. sed q̄ nudi sūt ꝓpr̄is meritis exigēte iustitia in locis infimis collocātur. ¶ Secūdo sūt nōnulli qui sup̄er predictā cordis contritionē addūt fidelissimā oris confessionē. purissime se de oībus omissis accusātes. et ipsā confessionē cū debitis circumstātijs in sacerdotis audientiā fideliter ꝓponētes. a nihil ex oībus tingēdis obmittētes. talis em̄ confessio vt ab ore ꝓgredi ē oīm impetrat veniam peccatoꝝ. dicente Gre. Confessionē nostrā ex puro corde desiderat de⁹. a cūcta que deliquimus relaxat de⁹. Isti ergo inter archangelorū numerū deputanē. Cū em̄ primi ex sola cordis contritione inter angelos assumuntur. merito isti qui plus ponūt sup̄adēdes confessionē. altius. i. in archangelorū ordiē assumūtur Sz dicet aliquis Cū angelorū nomē officij sit nō nature. vt tūc primum fm Gre. āgeli dicanē qn̄ mittūtur. qua ratiōe ista duo genera hoīm angelis a archangelis associanē. cū nil videntur hoibus nunciare? Ad q̄d dicendum. q̄ licet hoibus nil nuncient. deo tn̄ per cordis cōtritionē et eius vicarios per fidelez contritionem nunciant pacem. Et quia archāgelorū fcdm Gre. ꝓpriuz est magna nunciare. ideo isti secundi merito inter eos collocanē qui magna nunciant. quia reuera maxime et maxima nunciant q̄ foeda sua denūciāt cōfessorie dicit em̄ Gre. q̄ in pletisq; vere cundis hoibus maioris est certa minis foeda ostendo detegere. q̄ eadem non omittere. ¶ Tercio fcdm Gre. sūt virtutes. qui ideo sic dicuntur. quia p eos signa et miracula fiūt. Ad hoc ergo socie tatē illi hoies merito assumūtur qui strenue et viriliter ꝓiectis duobus videlicet contritionē et confessionē satisfactionē adiungūt debitā et dignā. Q̄d Luce. in. baptista monuit dicēs. Facite dignos pnitentie fructus. q̄d exponens Gre. dicit Per hoc q̄ dicit facite pnitentie dignos fructus. vnī cuiq; q̄ scientia suaderē. vt tanto maiora queat bonoꝝ opm lucra per pnitētiā. q̄nto grauiora sibi intulit damna per culpam. tā viriliter satisfacientes. vt cōmissis malis. in numero. in pondere. et mēsura remediamur. Naz de numero dicitur Job. xx. Luet oīa q̄ fecit. De pondere vero dicit Exo. xxx. Equalis ponderis erūt oīa. De mēsura autē dicitur Deutero. xxv. Pro mēsura peccati erit modus plagarū Et quia talis satisfactio hic descripta maximam habz difficultatē. et viriliter moliget fortitudinē. ideo qui taliter satisfaciūt et tam viriliter se exercent merito virtutibus apponuntur. non em̄ accipit hic virtus ꝓut ē habitus mētis. s ꝓ virili aiositate. et ideo q̄ strenue viriliter a efficaciter satisfaciūt vtuosi sūt. i. aiosi. et ideo vtutibz sociātē. Nā ipse vtutes angelice nō ex habitu mētis. sed ex pfecta ꝓtēplatione agēdoꝝ suoꝝ talis sūt vocati. Et notādum

assumu ntūr. qui post p̄dicta exē
citia cōtritiois. cōfessiois. satisfa
ctiois. per que pecā oia sūt deleta
in arctissio se cōstringūt. iduētes
vitā asperā. austerā. ap fortissi
mā resistētiā carni mūdo diabolo
ne iterū illabātur. pmite noa for
titer se opponūt. dicētes illud Cā
v. Laui pedes meos quō iteruz in
quinabo eos. exui tunicaz meam
quō ēduar illa? Omnē ergo cā
mis consolationē. mūdi delectati
onē. diaboli persuasionez fortiter
refugiūt. a eoy opposita scz pena
litatē paupertatē. humilitatez.
potenter assumūt. merito ad po
testatū ordinē assumūt. misi emz
malis fortissie resisterem9. cito
nos predicta tria p impugnatio
nez traherēt ad pecā. dicente do
mino Numeri. xxxiij. Si nolueri
tis interficere habitatores terre
qui remāserint erūt vobis quasi
claui in oculi et lanceę in lateribꝰ
Adhuc em̄ post peccatorū remissi
onem permittūtur in nobis reliq̄
eoy. scz vitia vt in eis exerceā
mur. dicēte domino Iudicū. ij.
Nō delebo hostes tuos anno vno
vt in ipsis experiar israhel vtrū
custodiāt mādata mea. Vnc A
posto. Eplę. v. Videte quomodo
caute ābuletis. Cur hoc? quia vt
ait Bernardus tres hostes haba
mus pcipuos et precipitiuz fua
dētes. carnē mūdum diabolū. ex
quibus duo si aliquādo intermit
tūt nūq̄ tamen pmitt9 dimittūt.
tertius autem diabolus videlicz
ista inexorabili aduersum nos o
dio coniurauit vt nunq̄ ab eo in
sidias ad vnius ictum oculi ex
torquere valeamus. Et subiūn
git Prouide vigilandū a somnū
ab oculis auferendū. quia latro
nes frequēter obsidēt iter nostrū
toxicatis missilibus formidandi
nullum pro⁹sus intēptatum trā
seuntes. Dns ergo tribus hosti
bus est tripliciter resistendū. se
cundum q̄ nos diuersimode ag
gredimur. scz per abstinentiaz
patientiam diligentiam. Primo
dico q̄ caro impugnat p concu
piscentias et carnalia desideria.
semper enim appetit voluptari o
riari. delectari. mersari impin
guari. cui per omnium istorū ab
stinentiam potenter et viriliter
resistamus nichil ex omnib9 hys
admittētes. misi que adseruēdū
deo ad victum sūt ei necessaria a
vestitum. tenētes corpus vt ait
Ber. sicut egrum cōmendatum.
cui multum volenti mutilia sunt
neganda. vtilia vero nolenti ige
rēda. sic de eo agere sicut de nō
suo. sed ei9 a quo precio magno
empti sumus Secūdo impugnat
nos mūdus. tribulationes ebas
ones et multiplices miserias sup
nos cumulādo. nūc mala nobis
inferēs ab amicis. nunc ab inimi
cis. nunc a superioribus. nūc ab
inferioribus. nunc ab equalibus
nunc vero a falsis fratrib9. a qui
bus omnibus multipliciter tribu
lamur. que si potenter vincere cu
pimus. ipsa sunt per patientiam
sufferenda. nulli vnq̄ malum p
malo retribuētes. qđ monz Ap⁹ ad
Eplę. dicēs Obsecro vos vt digne
ābuletis vocōe q̄ vocati estis cū pa
tiēcia supportātes inuicē i cāitate

sollicitꝫ seruare vnitatem spūs in vinculo pacis. ¶ Tercio impugnat nos dyabolus ꝫ quę facim⁹ quantum prevalet vitiando Vetustus enim adversarius cuꝫ vidꝫ priorum hostium impugnationes nos viriliter evasisse · tāto acriꝫ nos impugnat quāto scit post illos nullum aliuꝫ superesse· Videꝫ enī q̄ p priores hostes ad mala nō trahimur ꝫ ad q̄ cōamur mittē ipe dicē· Os Gre· expsse declarat dicēs. Antiqu⁹ hostis ꝫ nrā tribus modis īsequit̄· scz l'i principio vitiando intentionem· vel in medio per negligentem actionem· vel in fine per inanis glorie illaqueationem· quorum omnium laqos per diligentiam evademus· ¶ Si igitur super terram a deo potētes erimus · vt carni per abstinētiaꝫ mūdo per pātientiam· bonis nrīs operibus per diligentiam occurrimus · exigentib⁹ nostris mēritis ad potestatum ordinem assumemur· ¶ Quinto super priores ordines sunt principatus· ad quos assumentur· qui per priora exercitia a malis elongati· et bonis exercitys emendati nunc in altum se contrahunt · conuersationem suam cum deo habentes· et a popularī statu longe recedentes discūt se nobiliter exercere · vt ex nobilibus actib⁹ nobilitati aliq̄ dulce grā in principes promoueātur· Licet autem merita affluant ex quibus principatus principuꝫ sublimetur· sūt tn̄ duo q̄ principaliter et p ceteris ōmibus hos adornāt· scz vtuositas a generositas· vt videlz sint vtuosi a generosi · Virtuosi in mōꝫ claritate· generosi in sublimi nobilitate· In hys etiā duob⁹ oportet nos spiritalē pricipē adornarē· Cū ergo spūales hoies ex p̄dictis exercitys multa habeāt omunia cū nobilib⁹ principibus· vtpote q̄ sūt a fedis mūdanī per penitentiā· a vitys p̄seruati per resistentiā· a popularī statu elōgati p pmam· diuitys ditati per bonorum operuꝫ diligentiā· nūc supest vt per vtutū flagrātiam fiant clarificati· et p nobilez psapiaꝫ in principes sublimati Vt ergo altius. i. ad pricipes promoueamur· Primo exquirēde sūt nob vtutes vnde crescaꝫ· imē q̄s pma et p̄cipua ē caritas· q̄ habita omnes habētur· a q̄ nō habita nulle possidentē Vñ Gre· Sicut multi arboris rami ex vna radice p deūt · sic multe virtutes ex vna caritate generantē· nec habz aliq̄d viri ditatis ramus bonī operis. si non mānserit i radice caritatis· Ex hac ergo caritate omnes vtutes generantē· et generate in ea omnes conseruātē· Licz em̄ oēs vtutes ex eēntiali opis diuersitꝫ nobilitent· omēs tn̄ in radice caritatis nō inēte· dīs tn̄ in radice caritatis nō inēte· quā q̄nto nobiliꝫ possidet⁹ tāto clariꝫ eluceꝫ· a q̄nto fumꝫ feruētioēs· tāto fumꝫ apd deū gloriosiores· Vñ Aug⁹· Sūma apud deū nobilitas ē clarꝫ eē vtutibꝫ ¶ Sed a vtꝫ ad pricipatū nos promouēs ē clara et nobil psapia· Hāc āt nobilitatē ex dei obseqmur visitatiōe· cū em̄ visitati dīna imt⁹ p sētia illustrēmur ab eē nrō ignobili vacuitate a deo sūmo pricipi iā vmmur· vniti āt deo n ipe trīsit in nos

ſed nos in ipſum Et quia ipſe eſt
princeps regum terre. ideo ei v
niti erimus principes ſicut ipſe.
Nam vt ait Ber. Principum fili
os principes. et reguz reges qs
eē neſciat? multo magis vnitus
principi deo debet princeps mei
to appellari. Nā vt ait Ap9. Qui
adheret deo vnus ſpiritus ē cum
eo. Sup qđ Aug9 Anima adhereꝫ
deo deficit ab eo qđ eſt aīa. et fit
vn9 ſpiritus cum deo Et iterū di
cit Cū mheſeco tibi ex oī pte nul
lus erit michi dolor et labor. ſed
viua erit vita mea tota plena re
de hjs principibus dicit Gre.
Sunt nō nulli qui acceptis virtu
tibus etiaz electorum hominū me
rita tranſcendūt. cūqz et bonis
meliores ſunt electis fratrib9 pri
cipātur Quo ergo iſti ſortē ſuaz
niſi iter principatuū numeros ac
cipiunt? Sexto ſuſuz numerādo
ponūtur dominatiōes. quibus il
li ſociantē qui victis hoſtibus et
extinctis bonis a malis p ōnia do
minantē. cum enim in priori ſtatu
ſint virtutib9 roborati vt bonum
poſſint. viſitatiōe illuminati vt
quod poſſunt bonum delectabiliē
conſequantur. ex quibus adiuti
tam magnifice ſe exercēt vt re
ctore indigeāt prohibente. mat
deſcunt enim i amore dei. in quo
ſeſe in magnis exercēt operibus
cuncta qz difficilia ſancti certami
nis appetunt. acceptis contume
lijs gaudent. flagrant deſiderio.
ſubtractis gratijs nō torpeſcūt.
ſed forti conatu hec eadez agunt
ſine gratia. que alijs vicib9 cum
gratia operantur. Hec et ſimilia
tam ſtrenue exercētes. vt bona
in habitum tranſeant et vitia e
neruentur. que ſi interdū caput
erexerint exſufflantur a minime
curantur. ex quo fit vt cum in
hjs perſeueauerint bonis a malis
intus a exterius feliciter dominē
tur. bonis dico vt ad manum ea
cum voluerint habeāt. malis au
tem vt ea ſine rebellione amoue
ant. De quibus adhuc dicit Ber
nardus. Habēt ſenſus ſuos exte
riores non duces ſed ſeruiētes.
interiores ſobrios et efficaces. ha
bent etiam omnino domuz et fa
miliam cogitationum ſuarum ſic
ordinatam. vt dicant huic vade
a vadit. alij veni a venit. a ſeruo
ſuo corpori fac hoc et facit. ta
les ergo a taliter viuentes bea
tus Gregorius ordinat ad domi
nationes dicens. Sunt non nulli
qui ſic in ſemetipſis cunctis vici
is dominantur vt ipſo iure mun
dicie dn inter homines vocentur.
quo ergo iſti quorum cōparatiōe
ceteri homines vt ita dixerim ſer
ui ſunt. niſi inter numeros domi
nationum currunt. ad quorum a
ſortium ac

Sermo. cxij. De eodem ſer mo quartus.

Qui vicerit dabo ei ſede
re mecum in throno meo
Apoca. iij. Dicit Ysi. Illi angeli in
quibus eſt ſingulariter rectitudo
diuini iudicij throni nūcupāt. a
throno dicti. eo qđ dei eis ſedeat
a iudicia ſua decernat a cūcta ſibi
cta p illos diſpoāt. Expeditis gi

pliorib⁹ vtq̄ exercitꝰ q̄bus ad singulos ordines de q̄b⁹ dictū est puemamus. nūc dñs salutez nostraz desiderans ꝓponit nobis thronos tanq̄ ordinem iterū altiorē. ad quē post p̄dicta conādū a suspirandū nos allicit in vbo ꝓpositio dicēs. q̄ vicerit dabo. ac si dicat Qui vicerit ꝓra dabo ei. i. ꝓpono ei vt altius iterū peruemat. vt in ordine thronoꝝ mecū habeat mansionē. Ad quē qui conari a puenire desiderat. oportet eū vitaz suā iterū altius instaurare. et vestire thronorū virtutib⁹ vitā suā. vt sicut illi pre ceteris inferioribꝰ hñt perspiciā cognitionis in iudicando q̄ iustū et equū ē. sic et nos ad imitationē eoꝝ discam⁹ in iudicādo iustū iudicium exercē. Et patet ordo. quia in predictis dixim⁹ vitā nrām perficere ad perfectionem absolutam. nūc perfecti in nobis facti debe⁹ alia iudicare. testante Apl'o qui ait Spūalis hō dnudicat ōmia. vnde q̄ diu sum⁹ imperfecti dicitur nobis illd Eccī xxx. Miserē anime tue placēs deo. Postq̄ ait perficim⁹ vitā nrām dicit nobis illud Eccī. xxix. Hereditabit pera primū tuū scōm vtutē tuaz Si ergo tendim⁹ ad thronorū consortiū puenire. oia ad regulā iustitie per cognitionis pspicaciā iudicem⁹. hec ait oia explicit dña ostendit Judicātes em debe⁹ deo eq̄tatē. nob vtilitatem. primo pietatē. ostra hec tria. scz deū. nos. proximū omne iudiciū instaurat. Primo dico in iudicādo causā dei debe⁹ ei in oīb⁹ q̄ patimur equitatez. dicētes nō solū mee cris. sed oi⁹ cor dis affectū illd Justꝰ es dñe et rectū iudiciū tuū. subiungētes illd Gen. xlv. Quito hec patimur. q̄ peccauim⁹ frēm nrm scz Jhm cui stū. quē nō imitamur in ꝓperiū e ius portātes vt iubemur. Hāc a siderationez hēbāt oms ātiqui patres de iudicio dei. quoz vn⁹ sciz Daniel dixit. Tibi dñe iustitia nobis ātt confusio faciei Dic Eze. Deꝰ qui benigne audivit hoīnē. neq̄q̄ iuste cruciari permittit. nec sinit neglecte perire qd ē. qui etiā hoc qd n fuit benigne creauit vt eēt. Sit ergo sēp nrā desideratio q̄ nihil iuste patimur. q̄ si deo auctore sum⁹ q̄ nichil fuim⁹. deo dignā te nō affligimur iuste q̄ sum⁹ Secdo iudicē⁹ nosmetipsos. attribuētes nob in ōmb⁹ vtilitatē. a luce dei iudicātes nos indignos. sicut Abrahā loquēs ad dñm dixit Loquar ad dñm meū cū sim cinis et pulvis Dñe. Miser fact⁹ sū ac. vsq̄ tota die ostat⁹ ingrediebar Jtē. ij. Esore. nij. Peccā nrā multiplicata sūt sup capita nrā et iniquitates nre exaltate sūt vsq̄ ad celum. Ad hoc iudicium nos trahere cupiebat dominus cum Matthei dicebat. Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis. dicite serui inutiles sum⁹. q̄d debuim⁹ facere fecimus. Dic Ezē. diligit deus animā. que in aspectu eius sine dissimulatione dnudicat semetipsā. idq̄ iudiciū nō ingrē nos a nobis exigit. q̄ si nosmetipos dnudicauerim⁹ nō vtiq̄ iudicabimur Tercio iudicē⁹ oem primū i deuota pietate. oia proximoꝝ fca pie et caritatie intuitates. et bona ptē

onjudicantes · in quo seruabim⁹ nature et scriptūre mādatū qđ de pximo nobis p̄cipiē obseruādu⁹. scilicz qđ tibi nō vis fieri alt̄i ne facias · q⁹ si proximū vt nos diligi mus · hūc i bonis sicut nos iudica ti cupimus iudicam⁹ · vñ in lege precipiē · Equalis ponderis erūt oia · vt videlz in bonis iudicē⁹ px imū sicut nos · a in malis iudicē⁹ hos sicut proximum iudicamus Si ergo conseruabim⁹ iustu⁹ iudi cium inter nos a dēū a inter nos et pximū regulā diuini iudicij pro nostra possibilitate obseruan tes meebimur sedere in thronis cū domino · de q⁹ legiē Deus qm̄ se des sup thronos a iudicas eq̄tatē Item ē aliud iudiciū q⁹ mēbimur ad thronorū dignia sublimari · si scilicz p spm̄ veritatis tāto sum⁹ vitatis luie illustrati vt pfūda q⁹ q⁹ vl ex defū vel pfū hominib⁹ pueniētia sci⁹ p discretionis spm̄ sapiēē discutē a veraciter dijudi care · qđ pcie ad rectores ecclesie ptin⁹ qnorū iudicio status et pfe dia consistit · Vñ eisdē rectorib⁹ p̄cipiē Leui · x · v dī · q⁹ debēt habere sciam discernendi inē scm̄ et pphanum inē pollutū a mūdū Qz vt ait Apostol⁹ · i · Corinthe or · ij · Spūs ōnia scrutat etiā pro funda dei · De hys ergo qui ad or dinē thronorū venīūt dicit Gre gor · Sūt nōnulli qui dū se vigilan ti cura dijudicāt dū se sollicita in tentiōe discutiūt. hoc i munere ac cipiūnt · vt iudicare recte alios possint · quorū pfecto mēbr⁹ duz diuina contemplatio p̄sto est · in hys velut in throno suo dūs presi dens · aliorum facta p eos exami nat et cuncta mirabiliē de sua se de dispēsat · q̄d ego isti ms̄i thro mi sui conditoris sunt · vel quo mi si ad supernazum sedium numer⁹ ascribūtur ? per quos dum sācta ecclesia regitur plerūq⁹ de quibus dam suis infirmis actibus aliq⁹ iu dicantur ¶ Sequitur octauus or do · scz cherubim furtū ascendēdo qui plenitudo scie interpretatur · in quē a thronis illi hyēs pmouē tur · qui per gratiam promouen tem et per affectum intime deuoti onis conātem · ad plenā et perfe ctam scientiam promouent. Ple nam autem et perfectam illaz sciē tiam dicim⁹ quando oia exerci ti a ad deum pertinentia scimus ad faciendū · a cum hoc afficimur ad volendum · et ad supremum dei beneplacitum exequendu⁹ · verbi gratia · Si contingat esse in deliti is i diuitys · in paupertate · in hu militate · in actiōe in tribulatiōe · in obedientia · in patientia · hec ō nia ad perfectam dei volūtatez a ad supremum eius beneplacitu⁹ faciamus · Nam scientiam Pau lus gloriatur se habuisse ad Epie se · nij · scribens cum dixit Ego di dici in quibus debeā sufficiēs eē · scio enim humiliari · scio habunda re · vbiq⁹ in ōnib⁹ instructus sum · scio saciari et esurire et habunda re et penurtiā pati · omnia em⁹ pos sum i eo qui me confortat · Nota biliter autem hec duo simul con iungo scilicet scire et velle facere a afficere · q⁹ multi multa sciūt ad q⁹ tū faciēda ñ afficiūtē · a ideirco tal⁹ sciēta non ē plena · In hys ergo

duobus plena et perfecta cōstat
scientia. neutrū aūt sine altero. q
scientia inflat sine affectu. affectus ve
ro sine scia precipitat Vnde Bern.
Quo zelus vehemētior pfusior q ca
ritas. eo vigilantiori opus ē scia q
zeluz tpet. spm regat. ordinet ca
ritatē. Vt aūt hanc plenitudinē
scientie secundū ōnē ambitū scīē
tie describam? Sciēdū q ex tripli
ci bono cōficit. scz ex affectione. e
lectione. opatione. Primo dico
q cōstat ex affectione spūali. scz
quando singula nob sapiūt sicut
sunt Tunc ēm dicitur sapiētia. i.
sapida scia. qđ cōtingit cū pecca
ta nobis sapiunt tāq pessima ma
la. temporalia vero tāq vana ca
duca et ppe nulla. deus vero et eius
bona tanq optima. De hys dicit
Ber. Inueristi plane sapīaz si pec
cata tāq pessima mala defleas. si
huius vite desiderabilia paruipen
das. si et ēnā vitā toto desiderio
cōcupiscas. Secunda pars huius
plene scīe cōstat in electiōe. vt se
cundū iudiciū saporis eligam? qđ
sapor optimū iudicauit cū cōtep
tu contrarij. vbi gratia Quia sa
pīa iudicat aiaz corpi. eternitatē
tpi. deum q est bonū optimū bois
trāsitorijs preferēdū. stati ad iu
diciū sapie bona malis preferam?
pariter et eligamus. eorum cōtē
ria abhoīabilia respuētes Ber.
In bene affecta mente nō dubiū
quin dilectioi hominū dei dilectio
pponat. a in hoibus ipsis perfecti
ores infirmioribus. celū terre. eter
nitas tempori. aīa carni iusto or
dine pferatur. Tercium ostat in
operatione. vt videlicet manus
applicemus ad opera. laborantes
et operantes omni diligētia a co
natu. vt q bene sapiūt. a que ex
iudicio veritatis tāq optima sūt
electa. ex dei misericordia et nīs
meritis consequmur. Nam ad cōse
quēdum ea que affectus saporis
optima iudicauerit. vel que elec
tio appbauerit nō sufficiunt pri
ora duo. scz affectio et electio. ni
si eisdem operatio adiungat.
Sequitur nonus ordo videlicet se
raphim. qui vt ayt Ysi. ardētes
et incendētes interpretāt Illi homi
nes ergo ad hūc ordinē assumun
tur. qui ex merito sanctitatis in
diuino amore vehemēter ardēt.
et ex ignitis verbis suis tanq ex
scintillis alios silr accendūt Hunc
aūt ardorē supremi angeli. scilz
Seraphim ex causa sūt triplici cō
secuti. scilicet ex immediatione.
approximatione. nobiliori dispositi
one Primo dico ex immediatiōe.
quia inter eos et deum nulli āge
li intermedij sunt locati. et ideo
flāma diuini amoris imediate tā
git eos. Secdo Seraphim p ōmibus
alijs deo sūt proximiores. scim? au
tem q̄to aliquid igni ē proximum
tāto vehemētius ardescit. a q̄to
aliquid qđ capax ē lucis pximū
est luci tāto lucidius et clarius ēni
tescit. Tercio pre ōmibus ardēt
ex nobiliori dispositiōe. q diuio
igni tā ex naturali q gratuita dispo
sitiōe sūt oformiores. a ideo ex di
uino igne sūt ardētiores. Qui er
go tāta deuotiōe flagrat. vt ad
ordinem seraphim post hāc vitam
cupiat collocari. oportet imo ne
cessarium est ei in hac vita diuio

igne inflammati · vt in deo tot⁹ ignitus ad edificationē proximō ba ignea tāq̄ scintillas proferat · ex quibus a ipsi accensi in deo ardeant · sicut hȳ qui verba diuini ignis · scz iheſu cristi audiētes dixerunt Luce · xxiiij · Nonne cor nostrum ardens erat in nob̄ dum loqueretur a ē · Ad quem ardorem consequendum oportet nos predicta vitare nostre iſcire vt vias q̄ per immediationē p̄ximationēq̄ diſpositionē dño inheram⁹ · Primo ergo domino immediate adheremus · si omnia que suggillāt cōſciētiam tam de vitijs q̄ de peccatis de medio tollimus · quibus sublatis deo immediate coniungimur · quia nichil nos preter solū peccatum a deo diuidit Vnde Ysaie · Iniquitates vestre diuiſerunt inter vos a deū · Secundo coniūgamus nos deo · q̄to proximius possumus · qđ per mtimā contemplationē et per vim mtime deuotionis fieri potēit · quā q̄to altius in deum erigimus tanto ei vicinius coniungemur Vnde Pſ · Accedite ad eum et illuminamini a ē · Tercio ardebimus in deo ex nobiliori diſpositione sicut patet in materia ignis · q̄to enim ligna sunt aridiora et ad comburendum diſpositiora · tanto ignis flammam tribuit lucidiorem Sic lignā diuini ignis bona sunt opera et virtutes · que quanto sunt plura et aridiora ab omni succo carnalitatis deo exhibita · tāto ad ardorēq̄ diuini ignis erim⁹ diſpositiores · quia sicut dicit Sapiens Vbi non sunt ligna ibi deficit ignis · De q̄ ardore dicit veritas Ignem veni mittere in terram a quid volo nisi vt ardeat Quem nobis a ē

Sermo · cxij · De omnib⁹ sanctis · Sermo quintus ·

Beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te Pſ · xliij · Dicit Boecius in libro de con · Omnis mortalium cura quā multiplicium studiorū labor exercet · diuerſo quidem calle p̄cedit · sed ad vnum tamen beatitudinis finem nititur peruenire · ad quam cum omnis homo tam naturaliter quam gratuite peruenire desiderat · idco in huius diei euangelica lectione dominus salutem nostram operans scalam nobis erexit · ī qua duce gratia ad beatitudinem possumus peruenire Est autem sciendū q̄ tripler ē beatitudo large sumpto noie · a qua denominatiue homines dicuntur beati · Sunt autem beati qui ad regnum celorū sūt vocati · beatiores qui re et nomine a beatitudine sunt denominati · beatiſſimi qui in celesti regno iaz sunt locati de primis dicitur Apoca · xix Beati qui ad cenam nuptiarum agni sunt vocati de secundis dicit Mat · v · Beti pauperes spū a ē de tertijs dicit verbū p̄positū · scz Beti q̄ habitāt ī do · t · a ē · primā a vltimā relinquētes · de secunda beatitudine qđ dominus dixerit p̄sequamur dixit acq̄ salutē nrāq̄ desiderās sblimorē viā nob̄ p̄ponit p quā ad maximā vite scitatē ī hac

tpe et maximum pīmū qđ datu
rus est deus in pria possum⁹ pue
mire. Cui⁹ doctrine excellentia in
formaqpe lectionis euidentissi
me declarat. in q̄ sic dicit. Videns
ihesus turbas ascēdit in mōtem
cē. In quib⁹ vt diximus huiꝰ vie
sublimitas declarat. Nā in turbe
relictione. mōtis ascēsione. salua
toris sessione. discipulorū accessio
ne. oris apertiōe innuit q̄ supra
modū doctrinā maximā et digni
tatē excellētissimā erat doctur⁹.
quā per modū scale octo ḡdibus
insertis ꝓmit. ita dicēs. Bti
pauperes spū. Cuius beatitu dis
causā subiūgit cū dicit. Ip̄ō
rū est regnū celorū. De hys pau
peribus Prouer. xv. Melior est
paup sufficiēs sibi q̄ gloriosus in
digēs pane. De quo ibidē dicitur
xiij. Est q̄si dues cū tñ mil hēat.
et est quasi pauper cum in mltis
sit diuitys. De qua pauptate di
cit Ber. Quid tā abstōditū a secu
lis. tā inauditū et difficile ad cre
dendū. q̄ pauptatē esse btām⁹ cū
pene omnes pauperes ab oībus
infelices reputētur. Attn̄ veritas
loquitur q̄ nec fallī nec fallē pt.
sapiētia loquitur q̄ oīm que sunt
in celo et in terra iustā hz ꝯsidera
tionē. estimationē. pōderationē.
ipsa est q̄ dicit. Beati pauperes
spū. Sic vos insensati fily adam
diuitias queritis diuitias desidera
tis vsq; adhuc. cū iā btūdo pau
perū diuinitus sit ꝑmendata. pre
dicata sit in mūdo. credita sit hy
minibus. Querat eas paganus.
q̄ sine deo viuit. querat iudeus q̄
terrenas possessiones accepit pro
munere. Sed qua fronte magis
aut qua mente xp̄ianus diuitias
querat. postq̄ christus eterna ve
ritas dei sapientia beatos paupe
res ꝓclamauit. Quousq; ergo fily
alieni vanitatē loquetur os vm
vt beatū dicatis populum cui hec
sunt. cū filius dei aperiēs os suuz
locutus sit veritatem. beatos esse
pauperes. et ve diuitibus. Vēa
aūt pauptas in tribus ꝯsistit sz
in ꝑfūda hūilitate. despecta con
tēptibilitate. et rey defectibilita
tē. p quibus vere pauperes tria
maxima bona recipient. que de
us dare poterit in celo aī ēra et
in p̄sēnti tpe. in iudicio et in ce
lo. Nam ex ꝑfunda hūilitate dat
eis deus optimum qđ in hac vita
dare poterit. scīlicet grām. sic em̄
dr Jacob. iiij. Deus superbis resi
stit. humilibus autē dat gratiam
Pro scdo scīlicet despecta cōtem
ptibilitate dat deus optimū quod
dare poterit in iudicio scīlicet iu
diciariā potestatem. vt assessores
cum xp̄o iudicent totū mūdum.
vt sicut ipsi viles et abiecti sunt
ab hominib⁹ iudicati. sic ipsi sub
limiū colla ꝑria vtute calcabūt.
qui sic cōculcati dicent in iudicio
illud Sapiē. v. Hy sunt quos ali
qñ habuim⁹ in derisum et in simi
litudinē improperij. nos insēsati
estimabamus vitam illoz insani
am et finē illoz sine honore. ecce
quomodo computati sunt inter fi
lios dei et inter sanctos sors illo
rum est Cui consonat illud Ysa.
xlix. Vultu in terra demisso ado
rabunt te et puluerem pedum tu
orum lingent. Pro tercio scīlicet

rex defectibilitate dat ds optimū
qđ ē in ẽgno · optimū aūt est non
q̃libz portio regni ꝙ totū regnū ·
ꝓpt̃ qđ dz ī pñti bti paupes spūe
hoc etiā p̃oictis est adiciẽd · q̃ hec
pauptas nō solū dz esse in rex re
lictōe ꝙ eē in fruitōis abdicatiōe ·
fūt em̃ multi q̃ volūt eē hūiles sm̃
despū · paupes sine defectu ·
Secūdo bti dicunt mites · hꝰ beati
tudo inis cā statim subiūgit cū iher
tur · qm̃ ipsi possidebunt terram ·
Quā t̃ram Bern · de corpore nrō
exponit sic dicens Hāc t̃ram ego
corpꝰ nām intelligo · quod si vult
possidere anima · si regnare desi
derat supra mēbra sua · necesse est
vt sit ipa mitis a superiori suo sub
iecta · qm̃ tale inuenit suū inferiꝰ
qualez se exhibuit suo superiori ·
armatur em̃ creatura ad vlciscē
dum creatoris sui iniuriam · et i
deo nouerit aīa que rebelle inue
nerit corpus suū se minꝰ q̃ debu
erit superioribꝰ ptātibus esse sub
iectam. manuescat ergo et mite
scat et humiliet sub potēti ma
nu altissimi ad omnez corporis et
spiritus molestiaz pie et benigne
et cum omni manuetudine sine
omni impatientia a murmure sus
ferendam · quod si fecerimus cō
tinuo corpus nostrum inueniem⁹
obediens et subiectum · Veritas
em̃ ē que promittit Beati mites
quoniam ipsi possidebunt · Nec autem
beatitudo necesse sequitur aspre
missa · quia vt ayt Bernar · Pau
peribus relinquentibus ōnia ꝓp
ter deum prima solet occurrere
tẽptatio de molestijs a afflictiōe
carnis Quid aūt pauptas pdest
si paup ꝓpt̃ deū factus in murmu
ratiōz et impaciẽtiā ꝓpt̃ penuriā
defectuum deueniret factus ex
asperis a īpaciẽs discipul⁹ · Et iō
duemẽtissime pꝰ regni promissionē
qđ p pauptate promittit aliō reg
nū dat̃ sup corpꝰ nostrū in arrā
et in viaticū · vt secundū promissio
nē scripture promissionē hēam⁹ vi
te eꝰ q̃ nūc ē pariter et future ·
vt de exhibit ōe presētiū certa sit
a firma exspectatio futuroz · ne ī
mititate īpaciẽtes facti p̃mā pro
missionē scilicet regnū cēlorū per
dam⁹ · De hac ergo btitudine t̃a
brem̃ pcurramus · p̃mo de eiꝰ
descriptōe · secō de eius exercitati
one · tercio de eiꝰ nobilitate · In
hys · ñ · tribus tota m virtutem
huius beatitudinis cognoscemus
Describitur aūt sic Manuetudo
siue mititas est animi tranq̃llitas
que nulla mouentiū rerū tribu
latione agitat̃ · Item alia descrip
tō · Māsuetudo ē dulcedo aī que
nulla amaritudine vincit̃ · Nec
mitis dicit̃ quē nulla aspitas affli
cit sed amaritudinē vt dulcedinē
eq̃nimit̃ portat · Vnde mititas est
signū plene sanitatis corporis et
aīe · ac iō dz terrā corpis sui potē
ter vt dñs possidere · quia malum
vt bonū · amarū vt dulce suscipit
indifferēt̃ · Secūdo dicēdū de eiꝰ ex
ercitatione q̃ ia tacta ē in parte ·
Nec aūt mititas in ẽbꝰ exercicijs
continet̃ · Oia enim aduersa aut
a deo vl a primo vel ab aduersario
fuit inemus · Qui ergo hāc btitu
dinem cō sequi desiderāt necesse
est vt aduersa q̃ a deo sine mur
muratiōe · q̃ a primo sine mali re

tribuṫione·q̄ ab aduſario ſine eō
ſēſus inclinatiōe ſuſſerāt· ita vt
nulla furoris accēſiōe ẗbētur· nec
mordaci impacięṫia agitē ẗ·ſed in
aī bomitate ugiṫ pſeuerēt· Ter
cio dicēdū ē de eiꝰ nobilitate cuiꝰ
nobilitas ex hoc patz q̄ eiꝰ ma
giſtẗiū deus ſibi p̄ ceteris ẗbutibꝰ
ſeruauit dicens· diſcite a me qui
a mitis ſū et humilis corde· ſecūdo
q̄ mites ſingulariṫ placent deo·
hic· Ecci· i· dicit· Bñplacitū ē deo
fidē s a māſuetudo Vñ q̄ moyſes
fuit māſuetiſſimꝰ ideo ſingulariṫ
meruit p̄ ceteris ꝓphetis et patribꝰ
dñi familiāritatē Vīc Num ci· xij·
dñs ad aarō a admariā dixit· Si
q̄s fuęrit inṫ vos ꝓpheta domini i
viſione appebo ei· p ſōmū loquar
ad ipm̄· attn̄ talis ſeruꝰ meꝰ Moy
ſes· q̄ i om mi domo mea fidēliſſi
mꝰ ē· ore enim ad os loquor ei· et
palā et nō p ęnigmata et figuras
dnm̄ videt· Cuiꝰ gracie aliā cau
ſā n̄ legimꝰ n̄ q̄ ribidem dicit· Erat
moyſes vir mtiſſimꝰ ſup oēs qui
morabant in terra· Se q̄ ẗcia bti
tudo· ſ· bti q̄ lugēt qm̄ ipſi conſola
būṫ· q̄ neccio ſēq̄ ad p̄oicta· vt cū
pene ipoſſibile ſit qn̄ moleſtia pau
ptati impacięṫia mitigati interdū
aliq̄d ſurripiat· p deuotiōez luctꝰ
ne p̄oē due btītudines euacuēṫ
abluaṫ Verū q̄ i p̄ędēṫibꝰ de ẗtu
tute et efficacia luctꝰ dictū ē iō hāc
pticulā obmittētes de conſolatiōe q̄
promittiṫ luctui aliq̄d breuiṫ diſſe
ramꝰ· ſ· de conſolatiois diſcretate·
ſecuritate· veritate Diſcretas autē
conſolatiōis q̄ luctui promittiṫ ex di
uerſitate trahiṫ luctꝰ· alꝫ em̄ lu
gēt ex contritiōe· alꝫ ex cōpaſſiōe·
alꝫ ex deuotiōe· et ſecūdū hāc di
ſcretatē etiā conſolatio variaṫ Lugē
tes aūt ex contritiōe conſolāṫ p ſpē ve
nie et remiſſiōez· lugentes vero
ex compaſſiōe cōſolanṫ p ſpē de dei
miſeratiōe· lugētes vero ex deuo
tiōe cōſolāṫ de iēna dei dilectiōe
Secūdo dicēdū ē de conſolatiois ſe
curitate q̄ trahiṫ multiplicitē ex
ſcripṫa Vnde ē q̄d dicit Thob· in
Nocp certo hz oīs q̄ colit te· q̄ſi
vita eiꝰ i pbatiōe fuęrit coronabi
ṫ· ſi in ẗbulatiōe fuerit liberabiṫ·
q̄ poſt tēpeſtātē trāq̄llū facis et
poſt lacrimatiōez gaudiuz infūdis
Vnde Apꝰ· ij· Corin· i· Bñdict us
Ds· vlq̄· q̄ conſolaṫ vos i oi ẗbulati
one vrā· Tercio dm̄ ē de conſolati
oīs vitate· vera aūt conſolatio ſi
ſtit i dne pñtie fruitōe Nā de oīz
creaṫarū conſolatōe dī Job· xvi·
Conſolatores oneroſi oēs vos e
ſtis· Sup q̄ Gre· Vęa conſolatō ē·
q̄ de creatore nō de creaṫ a ſcipi
tur· ad quā conſolatōz vera a falſis
diſcrnēdā dicit dñs p ꝓphetā Iſa·
li· Ego ego ipſe conſolabor vos· de
q̄ dicit Ber· Quid ē conſolatō· grā
deuotiōis a ſuauiſſima delectatio
bomis a guſtꝰ ſapie licz exiguꝰ· q̄bꝰ
interi benignꝰ dñs afflictā refri
gerat aiaz· ꝫ guſtus ille nil aliud
ē q̄ꝫ irritamētū de ſidery a mercēdis
amoris· Sz q̄ luctꝰ a ceꝰ conſolatō n̄
bis opibus fulciaṫ facillie euane
ſcit· iō dñs q̄rta btītudine ſubiūgit
dicēs· Bti q̄ eſuriūṫ et ſiciūṫ iuſti
ciā qm̄ ipſi ſaṫabūṫ Sz q̄ iuſtitiaz
dēs vtutes oplectētē picē acq̄rē n̄
poſſumꝰ· iō ds descendēs nobis
hāc btītudinē n̄ poſuit i opatiōe·
ꝫ in ejꝰ furie et affectione· vt cuz

vi

parum de iustícia facere valeam? saltem q̄ iustíciam desiderat sit beatus. De hac ergo beatitudíe duo breuiter perstringāt. scz de esurie iustície. & de saturatiõe. Est autem esuries vehemẽs desiderium proprie iustíciam. Vehemens aũt dixerim. vt p̄ mínima esurie oía q̄ possumus faciamus. & ad hoc p̄ mínimo desiderio āplius opandi oía que facimus p̄ michilo reputemus. & ex tali esurie ds iudicat nos btōs. Hanc esuriẽ monuit dñs cũ dicebat Cum feceritis oía que p̄cepta sũt vobis. dicite Serui inutiles sumus. Sequitur. qm̃ ipsi saturabũt. Saturatur aũt de oibus homis q̄ datur ẽ nob dñs si ōnẽ iustíciam opere implemus. Nã p̄p̄t solã esuriẽ iustície hic descriptã dat nobis ōnem premiũ qd̄ daret nobis si ōnem iustíciam p̄fectissime faceremus. nec habemus vñ causemur. sed vñ tota deuotiõe in grãr actiõe vsemur. Quia si facimus qd̄ possumus. et qd̄ nõ possumus solũmodo esurimus. benignus deus reputat nos õia fecisse. et rem unerat nos ac si oía ope implessemus. qd̄ cũ ratũ videatur difficulter credit. iõ necesse ẽ vt fortissimis auctoritatibus hoc probet. dr̄ em̃ Deutẽo. xi. Omnẽ locũ quẽ calcauerit pes vester vr̄ erit. vsq; ad pedẽ affem desiderij. q̄ scilz affectus ad quecũq; bona dei se extẽdit illa sine dubio dat nobis Vnde Pro. x. Desiderium suum iustis dabit. Quod apertius ibidẽ. xi. dr̄. Desiderium iustorũ oẽ bonũ. Justi aũt sũt qui de iustícia qd̄ possũt faciũt & vltroneũ esuriũt vt dictũ ẽ. Vnde Aug9. Nõ q̄d sis seu quid esse desideras attẽdit deus. si tm̃ tu q̄tũ potes satagis. vt qd̄ nõ es eẽ meraris Vnde Gre go. Bona vota quotiẽs effem̃ p cipiũt multiplicãt. Ac si dicat De sideria nã in eo q̄ multiplicãt dãt nob euidẽs signũ q̄ ea q̄ desidera mus sint nob data Vnde Ber. Sũt multi q̄ tota vita sua tẽdunt seu nũq̄ pertẽdũt. quib9 tm̃ si pie p seuerauerint statiz vt de corpe exeunt reddit qd̄ in hac vita eis dis spẽsatorie ẽ negatũ. illuc peruenientes eos sola grã quor9 tẽdebãt ipsi um grã. Et q̄ talibus videt q̄ parũ p̄ficiãt de iustitia iõ ds q̄n to dirigit eos ad mam dicẽs.

V Bti misericordes qm̃ ipi miaz cõsequẽt Ac si dicat Quia p̄p̄t ipsa ctionẽ iustitie deuotis hoib9 mia videt eẽ necessária. quã qui cõsecuti desiderãt debẽt suis p̄ximis miaz exhibere. Ipsa em̃ mia dei p nostrã miaz impetrata tollit a nob omnẽ miseriã quã cõtraximus vñ eumq;. Qualẽ aũt miaz et cui p̄ximo exhibere debeamus requirẽ in sermonibus de tpe scilz. Estote misericordes. Luc. et Misereor super turbam. lxi.

V Sequitur sexta beatitudo. Beati mũdo corde quoniã ipsi deũ videbũt Cum em̃ per priores btitudines ab oi impuritate purgamur. q̄d ex hac puritate premur cõsequimur. in hac sexta beatitudíe nob innuit cui dr̄. qm̃ ipsi deũ videbũt Duo ego breuit hic tanguntur. scz. de cordis mũdicia & de visiõe Sed q̄s gloriatur mũdum se habere cor. cum ille mũdissimus p̄ cæteris Johãnes dicat. Si dixerimus q̄ peccatũ non

non est. Sed ꝺc̃ scendit nobis dei benignitas. a tali mũdicia quã nostris exercitꝫ consequi possumus est otentus. Ille tamen vt ayt Crisо. habet mũdum cor qui vtriusq; hoꝝ motibus mitigatis passiões nõ repmit sed ignorat. et qui naturali cursu bonorũ ope tũ omunitus crucifixꝰ ẽ mũdo. et cui crucifixus ẽ mũdus. ad quã mũdiciã adiuuãte gratia vtũq; possumus peruenire. Est autẽ triplex mũdicia cordis. scꝫ mnoẽtie penitẽtie. attestãtis oscie. Prima est eoꝝ qui ab ifãtia se a crimi nibus mortaliũ peccatorũ custodierũt. De qua dicitur Job. xxvi. Donec deficiã non recedã ab mnocentia mea. iustificationẽ meam quã cepi tenẽ nõ deseraꝫ. neq; repẽdit me cor meũ i oi vita mea Item Thob. iij. dixit Sara. Tu scis domine quia munda seruaui animam meã ab omni cõcupiscẽtia. nũq; cum ludentib9 me miscui. neq; cum hys qui im leuitate ambulant participem me prebui. Seda cordis mũdicia est penitentium. q̃a si peccauerit p fortissimã tamẽ pniaꝫ peccã eaꝺ absterserũt Qꝺ pꝫ p scripturã a figurã. p figurã im filio ꝓdigo qui reuersus ad patrẽ imoutꝰ fuit stola ꝓma. Per scripturã iteꝝ pꝫ Vide Isa. i. Si fuerint peccã vrã vt coccinum quasi mix dealbabuntur ac̃. Dime Magdalene penitẽtã dicit. dimittũt tibi peccã tua Tercia mũditia ẽ eoꝝ. qui sup remissionẽ peccatorũ suoruꝫ spũs sancti testimonium imꝰ i oscia acceperũt. quorũ vnus fuit Apꝰ. q̃ licet diceret se blasphemũ a persecutorẽ ecclesie et precipuũ peccatorem. ituꝰ tñ im oscientia a spiritu sancto securatus dixit. michil michi oscio sũ. Sequit̃ m mẽbrũ Qm ipsi deum videbunt. Est aũt ẽplex deivisio q̃bꝰ mundicordes p cetecis limpidius videt deum. scꝫ corporalis. spiritualis. eternalis. Prima dei visio est. cum rõcmãdo p creaturas imꝰ in creatorẽ ognoscentes im creatis certissime creatorẽ Nã in creaturaꝝ magnitudie 8i potentiam. im earum mltitudine dei sapiẽtiã. in earũ vero pulchritudine dei bonitatẽ a clementiam ognoscimus euidẽter. Vñ Apꝰ Ro. i. Inuisibilia dei a creatura mũdi. p ea que facta sũt intellecta dspiciũtur. Secdo mundicordes deũ vident spiritualiter. qꝺ cõtingit cum deus qui spũs ẽ visitãs aiam̃ p suã presẽtiam sentit̃ et intelligitur dicit em̃ Bern. O deus meus intelligentia mea. Videre ergo deum dicimur cũ eiꝰ presẽtiã im aia p intellectũ vtaumq; percipimꝰ a sentimꝰ. Cum em̃ scdm Johanẽ. Deũ nemo vidit vnq̃. ipm ergo videre dicimur cũ ipm ognoscimꝰ iã pseñtẽ. sic i coi mõ loquẽdi aliquã rẽ gestã nãra mus dicimꝰ. vides hoc. i. intelligis hoc. Sed obicis. cũ deꝰ vbiq; sit. quõ q̃si singulãi mõ eꝰ pñtia sẽtitur. Ad qꝺ dr Ber. dicens dicã deũ sponsũ aie put vult venire ad animam. a iterum dimittẽ eaꝫ. tantum vt sensu amme non verbi motu ista fieri sentiamus. verbi gratia. Cum sentit gratiaꝫ agnoscit presentiam. cum non

abſtiā cōquēritur. Sic im ꝓpoſito
videre accipim⁹ ꝓ ſētire. Ad quā
viſionē hortat nos dñs cū dicit.
Vacate et videte aĉ. a itez. Gu
ſtate a videte aĉ. Tercia viſio eſt
a ðr eternalis q̄ nuda veritate
facie ad faciē dei videbim⁹ imet
nū. de qua Job. xxxix. Videbis
faciē eius im ubilo aĉ. et iteruz
xix. In carne mea videbo deum
ſaluatorē. Vnde Ber. Viſio futu
ra ſtat q̄ forma ſtat que tūc vide
tur. nec vllā capit ex eo q̄ eſt fu
it vel erit mutationē. et ideo nō
erit illi tñs mutacō nec viciſſitudi
nis obumbratio de hys trib⁹ vi
ſionibz dicit Ber. Oīs forma va
rietas atq; innumerositas ſpēz
i reb⁹ odiis. q̄o ñ q̄daz rapa dei
tatis mrantes q̄d q̄vē ſit a quo
fūt. nō tñ diffimētes quid ſit. Ita
q̄ de ipſo vides. ſ nō ipſū. cū aūt
de eo quē non vides cetera vides
ſcis indubitanter exiſtere quē opz
inquirere. vt irquirentē nō fraudz
grā. et negligentem nō excuſet
ignorātia. Vez hoc gen⁹ videndi
cōe eſt. ecce ꝑma viſio. ſequit in
ꝑdcā auctoritate. Sz ē ðma inſpe
ctio eo differētior a ꝑori quo inte
rior. cū p ſemetipſū dignatur iuiſe
re de⁹ aiam querentē ſe. neq; aia
ſcā ſpualiter affecta piter a dile
cta otēta erit ꝑori viſiōe. niſi ſpe
ciali progatiua intimis illū affecti
bus atq; ipſis medullis cordis ce
litus illapſū ſuſcipiat. habeatq;
ꝑſto quē deſiderat nō figuratū ſ
infuſū. nō apparētē ſed ſufficien
tē. nec dubiū quin eo iocūdiorez
quo intus nō foris ꝑſentiorē. ecce
ſcda viſio. ſeqt. Nō tñ adhuc illū
dixerim appē ſicuti eſt q̄uis ñ ō
mino aliud hoc modo exhibeat ꝙ
q̄d ē. ſed tunc facie ad faciē ſicu
ti ē. nō in ſpeculo a emigmate ſic
modo ſed nuda veritate. tantum
diſtans a ꝑoribus q̄tū veritas a
fide. ei⁹mitas a tpe. hec de terna
viſione ſufficiant. Verum q̄ miſe
ricordes et tali modo deū videntes
in ſeipſis fūt ꝑ oīa quietati de
bent ꝓximos pacificare. quippe
quos tenētur diligē vt ſeipſos. C
ideo ſequit ſeptima beatitudo
Beati pacifici quoniaz filij dei vo
cābūtur. Sunt aūt tria genera ho
minū. ſcz pacem iam habētium.
et dicunt iā patientes. alij pacē
iā retinentiū vel recipiētiū et dici
tur pacati. alij autē pacē facienti
um et dicūtur pacifici. Dij ergo
qui pacē nō indigēt. quippe qui e
ā quiete poſſident et perfecte. de
bent et paci ꝓximorū. vt int deū
et homines. homines et homines
pacem faciāt. tanq̄ fidelissimi me
diatores. q̄d qui fideliter fecerit ex
hoc ipſo merebūtur dici et eſſe fi
lij dei. imitātes eū q̄ de celo venit
ad tra vt ea q̄ in celis a in terris
ſunt pacificarz de quo dicit Ap⁹
Collo. i. Placuit deo per eū. ſcz fi
lium reconciliare oīa. in ipſo pa
cificans per ſanguinē crucis ei⁹
ſiue que in terris ſine que in cel
Verū quia pene omnes ſancti in
ſe iam per gratiam dei ſanctificati
cōtenti fūt ꝓpria ſalute. pauci fūt
qui pro veritate a iuſticia opponē
ſe audēt. io ad plenā et perfectā
cōſummationem oīs ſanctitatis ſe
quitur. viij. btitudo cū ſeluditur. C
Beati q̄ perſecutionē patiūtur propter

iustitiã ac̃. Quam beatitudinem si osequi volum⁹. necesse ẽ vt nec fracti adulatõe pximoꝝ. amore amicoꝝ. timore maiorũ. p defensione iusticie nostre vl̃ alĩene vsq; ad mortem decertem⁹ corpus et animã si necesse fuerit exponẽtes. p⁹ hoc subiũgit Heb. dicens His omnib⁹ expletis adhere m⁹ dño et vn⁹ spũs cũ eo efficimur. Hec dirũpim⁹ nubes a trãsit orõ. hic reuelata facie gloriaꝝ dei speculamur. hic dulcedo spũs cordis suauitas. iubilatio mentis etc̃. Ad que nos ꝓducat spũs veritatis q̃ est largitor talium gratiaꝝ

Sermo. cxliij. In memoratione alaꝝ Sermo secundus.

MEmor esto iudicij mei sic enim fiet et tuum Eccl. xxxvij. Dicit Aug̃. Sicut ptinet ad diuinã iusticiam bonos ꝑ venalia i purgatorio cruciari ita ptinet ad bonitatẽ a miaꝝ dei eosdẽ p suffragia libari. iõ ad eorũ subuentionez ꝺs ẽplicit er nos hortat. scz p scripturã. creaturã et figurã. Primo p scripturã nos hortat dicẽs singul̃ et oĩbus nobis illud Neemie. viij. Mittite ptes eis qui nõ prepauerũt sibi. quippe qui in nullo pñt psonaliꝫ se iuuare. a iõ sup õnes h⁹ mũdi paupes pauprim iudicantur. Vic Prouerbiorũ. xxiiij. quã to. Erue eos qui ducũtur ad mortem. et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses. Secũdo hortamur per creaturã. Videm⁹ enim ad sensum. q̃ taꝝ animalia q̃ volucres suis mortuis quo dã modo ꝯpatiuntur. Tercio idẽ patꝫ p naturã. Vnuq̃q; n. membrum infirmiori cõpatitur et q̃tũ poterit subuenit. Sic oculꝰ subuenit pedib⁹. pedes vero corpori In verbis ergo propositis duo possumus intelligere. Primo enim hortantur nos defuncti ad suoꝝ ꝯpassionem. Secundo ꝓmumũt nos ad nostraꝝ defunctis cautõꝝ. ꝓmũ ibi. mẽor esto iudicium mei. secũdũ ibi. sic em̃ etc̃. Ac si singuli defũcti ad singl̃os nos p⁹ ẽguꝝ clamãe videãt. mẽor esto iudicij. vt mihi subuenias. a mẽor esto tui vt idẽ iudiciũ subtefugias. Sciẽduꝝ g⁹ q̃ sup singl̃os ꝺs ẽplex iudiciũ exẽcebit. Primũ exercet sup corp⁹ solũ. sm sup aiaꝝ solã. tciũ sup corpus et animaꝝ sil̃. Primũ exercet deus in corporis extinctione. secundũ in anime exalatione. tercium in generali resurrectiõe. Primũ iudicium exercet deus super corpus in ipsius extinctione. Cuꝝ enim per corpus deum offendimus in dilectorum adhesiõe. delectabiliũ fruitiõe. in carnaliũ et turpium imaginatione. ideo de⁹ iustus iudex qui de deus cupe nõ sinit inultũ fue decore iusticie. punit corpus in his in quib⁹ deliquit per cõtraria predictorũ. vt cum per corpus deum offendimus in dilectorum adhesione. punimur in sto ꝺi iudicio in morte in eorundem ommuꝝ separatiõe. Ibi emꝝ ab amicis a diuitijs ab honoribus et ab ommbus. quib⁹ hic inordinate contra deum adhesim⁹ separamur. a hoc est quod

dminatus nobis Ezech. xxxiij. Ecce ego tollã a te oñe desiderabile oculor tuor. Et hoc est qđ dicit Pſ. Desiderium peccãtor pibit. Vñe est q ille diues in euãgelio de ōnibus bonis hic relictis guttã aque non poterat impetrare Et hoc est qđ dicit Pſ. Dormierũt somnũ suũ ac. Vñe Bern. In morte nõ magnũ aliqđ nec puũ imo nichil ōnino de ōnibz bonis huiꝰ seculi secũ delaturꝰ ẽ. Hoc time ego o hõ q in morte separandus es ab ōnibz bonis huius corpis. a tã dulce corporis et anime amerciũ amarissimo secandoũ ẽ diuortio. Sedz iudiciũ exercet deꝰ in corpe ꝓpt delectabiliũ fruitionẽ. q sedz mensũ tã delectabiliũ totũ corpus pcalitates a amarituđnes fustinebit. q quãto aliqõ delicatius ẽ nutritũ tãto impatiẽtius et grauius fustinet amara. a ideo corpus qđ hic delcãbilibz fruebat. p mortis amarituđnẽ amarissime cruciat. nihil de cetero gustãs de ōnibz delcãbilibus q reliqt. Vñe Sapiẽs dicit. Sicut moritt hõ sic moriunt et illa delcãbilia. q corpe moriete secũ ōnia morient. Hoc ergo iudiciũ in hoc maxime ostitit. vt quãto corpus delicatius hic nutrit. tanto mortis amarituđnẽ grauius fustinebit. Vñe Apo. xviij. dr. Quãtũ glorificauit se et in deliciis fuit tãtũ date ei de tormẽtis. Tãto enim erit mors amarior. quãto vita fuit delicatior. adeo enim mors ẽ amara. vt solũ nomẽ mortis ōnia viuẽtia abhorrescãt. Vñe Eccli. xli dr. O mors q̃ amara ẽ memoria tua homini pacẽ hñti in sbstãtijs suis

Qñ si mortis memoria ẽ amara. qñs cogitabit potent q̃ amarissima fit mors ipsa. hinc accidit illõ miserabile. q saluator ex sola mortis imaginatione a memoria quã in primo voluit fustinere sãguinem sudauit. vt habet Lu. xxij. Factus Jhũs in agonia plixius orabat. et factꝰ ẽ sudor eius tãq̃ gutte sãguinis decurrẽtis in trã. Tercium iudicium exercet deus sup corpꝰ ꝓpt turpiũ et carnaliũ imaginationẽ. pmittẽs nos p larvales facies demonũ gũi imgetari. qđ iusto dei iudicio agitur. tuz q eor persuasiõibꝰ sepe osẽsimꝰ. tũ q turpia sepe et carnalia fãtasmata admisiꝰ. vt sicut p demões peccauiꝰ eor pſuasionibz osẽtiendo. sic etiã p demões torqueamur vt fiat qđ scptũ ẽ Sap. xi. Per q quis peccat. p hec et torquet. Et hoc ordinat dñs Ysa. xxxiij. Occurrẽt eis demonia onocentauri a piloſi. et clamabit alt ad alterũ. Sz quid clamabũt hoc insinuat nobis Augꝰ. dicẽs. Clamãt demões affer affer. infige verubꝰ impone male bulliẽtibus caldaribus. De hoc triplici iudicio. qđ sup corpꝰ agitur. dicit Bẽn. Quis pudor erit o aia mea. cũ dimissis ōnibus quor pñtia tibi tã iocũdã. tã grꝰ aspãs. tã familiaris cohabitatio Ecce ꝓmũ iudiciũ. durissima acerbitate mittat. Ecce sedz. sola egredieris in incognitã regionẽ occurrentia tibi cateruatim ruere tetra illa mõstra vidẽb. qs tibi in die tãte necitatis occurrz. qs tuebit a fugiẽtibꝰ p patis ad estã. qs consolabit adducz. Ecce. in iudiciũ

corporis. Secundum autē iudi
tium instaurat deus contra ani
mam postq̄ est a corpore exalata
quod iusto dei iudicio agitur. eo
q̄ nullum peccatum committitur
ad quod ipsa anima prius volun
tatem non dederit et consensum.
dicente Augustino Peccatum ad
eo voluntarium estq̄ si non sit
voluntarium non sit peccatum.
Vnde dicebat illa virgo Si virgini
tatem michi abstuleris duplica
bis imichi coronam. et ideo me
rito anima districtissime iudicabi
tur. hoc autem iudicium contra
animam triplici examine instau
ratur. scz in numero põdere et mē
sura. Sic. n. ait dñs Ysa. xxviii.
Ponā iudicium in pondere et iusti
tiam in mensura. Item Sapiētie.
xi. Omnia in numero mensura et
pondere disposuisti. Primo ergo
anima dei iudicio presētata iudi
catur in numero. quia omnia pec
cata cogitationis. locutionis.
operationis vel cuiscūq̄ alterius
commissionis districtissime nume
rantur. nec est peccatum licēt mi
nutissimum quod numerum hunc
euadat. nec solum peccata seo et
bona opera numerantur. vt ma
lis pene. bonis autem premia tri
buantur. Sic enim dicitur Ec
clesiastici. vn. Cuncta que fiūt ad
ducet deus ad iudicium. Secūdō
iudicium contra animā in pondē
instauratur. ponderās bona que
fecimus si digna sint retributione
etna. mala q̄ omisim? si dig sint
gehenna. Si būficens dei gtiam a
cteris sufficienter despōdim? si do
na eius ad lucrū debitū posuim?.
si proximos vt nos dilexim?. si tē
pus bene expēdim?. et secundum
hoc pondus dig nobis retributio
respondeatur. Nō bene in veteri
lege nobis innuitur. vbi omnia
ponderari iubentur. que ad san
ctuarium pertinebant. Vnde Ex
odi. xxx. dicitur Equalis põderis
erunt omnia. Item Prouerbio.
xi. Equum pondus voluntas ei?
Hoc enim pondus ad iustum re
tributionis meritum fūme necessa
rium. nam inter bona et bona ma
la et mala non pua est distātia. a
liud enim opus est leuius aliud g
uius. cui oportet leuius et grauis
premium ēmetiri. Illis enim ma
lis que tam grauia fūt vt dimer
gant ad inferna iusta retributiōe
dampnatio correspondet. leuib?
vero malis pena leuior. scilicz pur
gatorium deputatur. Similiter
bona illa que cum magna grauita
te conamimis et laboris tomino
exhibentur celestis regni premi
um consequentur. Illa q̄ leuiter
et sine diligētia fiūt pmia accipi
ēt leuiora. Sic oia nrā peccā põde
rātur. q̄ venialia. q̄ mortalia. q̄ ex i
firmitate ignorātia l' malitia sint
omissa. vt recipiat vnusquisq̄ sm
Apostolum pro vt gessit in corpo
re siue bonum siue malum. De qua
districta retributione dicitur Le
uitici. xxiii. Sicut fecit sic fiet ei
et qualem inflixit maculam ta
lem sustinere coget. Ibi etiam
ponderatur si equū pondus prox
imis seruauerimus. quos eque
vt nos tenemur diligere. sicut
in lege precipitur Leuitici de ci
mo nono. Vbi dr Just? sit modi?

equusq; sextarius. si videlicet in bonis eos iudicam⁹ sicut nos volumus iudicari. et in mal nos iudicam⁹ sicut illos. qđ raro fetuatur ad regulā. dicit enī Gre. Fit pletūq; vt nrā g̃uia leuiꝫ. a pximorū leuia g̃uit iudicē⁹. qđ q̄ p̄ g̃ue sit apud deū oñdit Prou. xx. Pond⁹ et p̄dus. mēsura et mensura vtrūq; abhominatio ē apud deū. Ponderaē etiā si peccatis nostris iustū p̄dus satisfactionis exsoluim⁹. qđ si nō fecerimus dicet nob⁹ deus illđ Paral. Ego maius pōd⁹ apponā. ℣ Tertio examinatur anima in iudicio p mēsuraz. Ibi enī ōia nrā tā bō q̄ mala nō solū nūanē nō solū ponderanē. sē etiā mēsuranē. q̄to tpe peccaui m⁹. si pcā sint ōtinuata. l vsq; in ꝺsuetudinē plōgata. vel si ex ſbreptiōe vel deliberatiōe sint cōmissa. vtrū tā lōgā vt pertigere valeāt ad ifernū. Silr bō nrā mēsuranē. vtrū eis remetiri debeat regnū dei. sicq; ōtingit vt nob⁹ p bonis et mal eq̄ mēsura iuste retributionis ōmbz remetiaē. De hac mēsura dr. n. he. vin. Mēsus ē Dauid duos funiculos vnū ad occidēdū a alīū ad viuificādū. Quid p Dauid q̄ manufortis. nisi deus. qđ p funiculos. nisi iusta retributio bōi et mali accipiē. per quā aln ad occidendū aln ad viuificandū p iustā retributionis regulaz metiūtur. De hac mēsura dr Zacha. n. Leuaui oculos meos a ꝺcce vir. et in manu eius funicul⁹ mēsure a dixi. q̄ tu vadis. a dixit ad me. vt metiar ihrlz q̄ta sit lōgitudo a latitudo eius. vñ Luce vi. Ea mēsura q̄ a. De hoc triplici examine dr Dan. v. Mane thecel phares Et hec ē ip̄retatio ei⁹ mane nūauit deus regnū. et hoc quātū ad nūerū. thetel. i. appēsus es in stateꝛa quātū ad pōd⁹. phares inuent⁹ es min⁹ hns sriz pter mensurā. O quāta ibi ad lucez p deū. q̄ hic nunq̄ fuerūt ad mēoriā vocata. O quāta ibi apparēt pcā. q̄ hic opa meritoria sperabantur. Qđ ꝺsiderās Job ait Verebar ōia opa mea Qđ exponēs Gre. dicit. Nue apte egerī videō. s quid in hns latenē ptulerim ignoro. q̄ nrā iusticia ad ꝺme iusticie exāmē deducta ñ justicia ē. Nulli enī sua iusticia sufficit. ℣ Ē cuz iudiciū instaurat deus iudex iustus ottā corpus et aiam. scōz merita et debita in scō iudicio inuenta diffinitiuā sētentiā p mulgādo. Qđ ōtingit cū angelis tuba sonātibz in extremo iudicio mortui suscitanē. a añ tbunal iudicis ogreganē. tūc due danē sētie vna p electis. a altera p reprob⁹. p̄ma erit ista. venite bñdicti. scda ite maledicti. Per p̄mā sētēiā electis ineffabil gloria. p scdam reb⁹ inēminabil miseria adiudicaē. Est āt elcōz gloria ineffabil. sciz ap̄t ōim bonoz generalē influentiā. totalē sufficientiā. eternā permanētiā. ℣ Dico ap̄t ōmū bonoz g̃nalē influētiā. q̄ dei pat⁹ dei filij dei sp̄us sci. ōmū āgelorz ōmū scōz gl̄a in nos influit. ℣ Isaie lxvi. Delitijs affluēs ab ōmmoda gl̄a dei. ℣ Scdo erit gl̄a ineffabil ap̄ter totalē sufficientiā. q̄ gl̄a q̄ ab ōmbz fluit ī nos totos fluit vt

nō sit dare punctum in corpore et aīa q̄ nō hac gloria repleat Dīne iterum Ysaie. xlix. Deserta tua et solitudines tue. et tra ruine tue ā gusta erūt p̄ habitatoribꝰ. et dicēt in auribꝰ tuis āgustꝰ ē locꝰ hic spaciū vt inhitē. V. Tercio erit i effabilis. ppē eternā pmanētiā. q̄ lux ppetua lucebit scīs suis. sic econtrario reprōbōr erit ineffabil miseria propter predicta tria. scilicet pp ter generalem omnium malorū influentiam. totalem sufferentiā eternam permanentiam. Primo dico eorum miseria erit ineffabil propter omnium malorum influ entiam Omne enim malum influ it super eos. qđ Deutēo. xxviij. dominus comminatur cum dicit Vniuersos languores et plagas que sūt scripte in volumine legis inducet dominus super te. Secō reproborum miseria erit ineffabi lis propter totalem sufferentiā. quia intoto corpore et in omnibꝰ membris piterit in anima hāc mi seriam sustinebunt. Tercio erit i effabilis propter eternam pma nentiam. Vnde Ysa. Ignis eorū non extinguetur. nec vermis eorum morietur. V. Secundum sequitur principale. scilz Sic. n. fiet et tuū In quo p̄muīmur ne ad tā districtum iudicium misi optime muniti veniamus. propter qđ sciendum q̄ sunt tria genera exercitiorum que huic districtioni misericordiē nos subducunt. scilicet si nosmet ipsos in hac vita districte iudica mus. si offensas remittamus. si iudicium primorum declinamus Nā de primo dicit Her. Nichil ali ud a nobis exigit deꝰ. tantū dica mꝰ imq̄tates nostras et iustifica bit nos ḡtis vt gratia omēdetur. Diligit em̄ deus aīaz que sine mē missione ordinat semetipsam. ideoq̄ iudiciū non misi propē nos a nobis exigit. quia si nosipsos iu dicamus non iudicamur. sed nō facile quis credat iudicio suo nec sufficit vt quis se iudicet sola lin gua dicēs. Ego me peccatorez iu dico. me peccatorem esse agnosco Sed ad verum iuditium requiriē triplex testis domino testante. In ore duorum vel trium testiuz stet omne v̄bum. scilicet testis cordis profūde cōtritionis. testis oris fidelis confessionis. testis operis omēsurate satisfactionis. Et hoc iudicium a nobis exigit deus i eo q̄ dicit Job. vn. Nolite secundum faciem iudicare. sed iustum iudi cium iudicate. qđ si vnus illorum testium defuerit. dicit nobis deꝰ illud Sap̄. vi. Non recte iudica stis. Secūdū quod huic districto iudicio nos subducit ē iniuriarum siue offensionum remissio. per qđ supra modum dominum placamꝰ Vnde Luce sexto. Dimittite et dimittemini. Tercium ē vt p̄im nīm de malis n iudicemꝰ. Hic dīs Nolite iudicare vt nō iudicemini. i quo. n. iudicō iudicaueritis iudi cabimini. Si ergo hec ta exercitia tamq̄z tres nūcios p̄mittāt pacē nobis impetrāt vt misericorditer iudicemur. aē.

Explicīunt sermōes Socci de san ctis auz sūma diligētia correcti et impressi Dauētrie. aē.

1891.

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6